

Toponimija Iudbreške Podravine

Horvat, Joža

Doctoral thesis / Disertacija

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:445846>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-20**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET

Joža Horvat

**TOPONIMIJA
LUDBREŠKE PODRAVINE**

DOKTORSKI RAD

Rijeka, 2018.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET

Joža Horvat

**TOPONIMIJA
LUDBREŠKE PODRAVINE**

DOKTORSKI RAD

Mentorica: dr. sc. Ankica Čilaš Šimpraga
Komentorica: dr. sc. Silvana Vranić, red. prof.

Rijeka, 2018.

UNIVERSITY OF RIJEKA
FACULTY OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Joža Horvat

**TOPONYMY OF THE
LUDBREG AREA
OF THE DRAVA RIVER BASIN REGION**

DOCTORAL THESIS

Rijeka, 2018.

Mentorica: dr. sc. Ankica Čilaš Šimpraga, viša znanstvena suradnica, Institut
za hrvatski jezik i jezikoslovlje
Komentorica: prof. dr. sc. Silvana Vranić, Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Doktorski rad obranjen je dana 5. veljače 2018. na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Rijeci pred povjerenstvom u sastavu:

1. prof. dr. sc. Anđela Frančić, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu (predsjednica)
2. izv. prof. dr. sc. Sanja Zubčić, Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci (članica)
3. dr. sc. Domagoj Vidović, viši znanstveni suradnik, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje (član).

ZAHVALA

»Put je uvijek isti. Posebnim ga čini to kako ga prelaziš i s kim ga dijeliš.«

Počinjući znanstveno putovanje, bio sam svjestan da će put biti dug (i u vremenskoj i u prostornoj smislu) i da će biti potrebno napraviti mnogo koraka da bih dostigao cilj. Budući da na tome putu nikad nisam bio sam, svim suputnicima želim zahvaliti što su mi pomagali u prikupljanju jednoga po jednoga kamenčića po putu i što su doprinijeli da od njih sagradim utvrdu.

Najprije zahvaljujem svojim prvim i najboljim ispitanicima, kojima posvećujem ovaj rad – svojim roditeljima Anki i Josipu. Svojom danonoćnom prisutnošću, pomoći, potporom, motivacijom, inspiracijom, strpljenjem, tolerancijom i znanjem usmjerili su me na put i pratili u svakome trenutku, podsjećajući me da je putovanje tek počelo. Hvala vam što ste uvijek bili uz mene.

Zahvaljujem svojoj mentorici dr. sc. Ankici Čilaš Šimpragi na svemu uloženom vremenu, na poticajima, poučavanju, usmjeravanju, ali i istovremenoj slobodi u istraživanju i oblikovanju vlastitih istraživačkih interesa, zatim na uputama i diskusijama, a posebno na strpljenju i razumijevanju. Sumentorici prof. dr. sc. Silvani Vranić također zahvaljujem na poticajima i potpori, a posebno na otkrivanju novih perspektiva i usmjeravanju prema dotad nepoznatim temama. Objema mentoricama zahvaljujem na pozornome čitanju rada, na svim savjetima, komentarima i smjernicama za unapređenje, a posebno na izlaženju ususret te na žrtvovanju vremena i energije.

Zahvaljujem članovima povjerenstva za obranu doktorskoga rada: prof. dr. sc. Anđeli Frančić, dr. sc. Domagoju Vidoviću i prof. dr. sc. Sanji Zubčić. Svojim su me pitanjima i dragocjenim smjernicama podsjetili na misao Joséa Saramaga: »Činilo se da smo stigli do kraja puta, a zapravo je to bio tek zavoj koji se otvara prema novome krajoliku i novim zanimljivostima.« i da je iskoristim kao motivaciju za daljnja istraživanja.

Zahvaljujem dr. sc. Željku Joziću, ravnatelju Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje, na potpori kojom je omogućio provedbu terenskoga istraživanja. Na logističkoj potpori zahvaljujem i prof. dr. sc. Dunji Brozović Rončević, koja mi je omogućila da već u sklopu rada

na projektu *Onomastička i etimologijska istraživanja hrvatskoga jezika*, kojemu je bila voditeljica, počnem s provedbom terenskih istraživanja.

Neizmjerno sam zahvalan svojim ispitanicima (popisanima u poglavlju 8.) na izdvojenome vremenu, darovanome strpljenju i ustrajnosti, spremnosti na pomoć i prenesenome znanju! Bez njihova angažmana istraživanje ne bi bilo moguće provesti niti ovaj rad napisati.

Ogromnu zahvalnost izražavam i svima koji su dali svoj doprinos istraživanju (omogućujući ga i olakšavajući) premda u njemu nisu sudjelovali kao ispitanici: Đurđici Blažić, Marici Damjan, Dragi Damjanu, Mirjani Halapiji, Zvonku Hlebaru, Božici Kralj, Mariji Milak, Mirjani Repić, Bojani Schubert, Štefeci Šarec, Ružici i Jasminki Vugrinec, Jasenki Zdelar i dr.

Svima skupa zahvaljujem što su podržali istraživanje te što su nesebično, svatko na svoj način, pružili podršku i kao organizatori (otvarajući vrata ispitanikā preporukama i molbama), vodiči, vozači, domaćini, kuhari, knjižničari, prevoditelji/tumači, kroničari i sl.

Veliku hvalu upućujem i Ružici Vugrinec, Zvonimiru Kopjaru, Slavici Nađ i Alenki Rezo, koji su mi pomogli pri arhivskome istraživanju u područnim uredima za katastar u Ludbregu i Varaždinu.

Prijateljici i cimerici dr. sc. Perini Vukši Nahod zahvaljujem na bodrenju, na svakodnevnoj dozi motivacije, na pomoći i dijeljenju svojih iskustava. Zahvalan sam joj što je u više navrata čitala odjeljke ovoga rada i svojim savjetima i prijedlozima doprinijela njegovoj kakvoći. *Amigi Mireli Ruvić gracias hasta el cielo na lokomotiviranju* – što me svojom brižnošću, potporom i motivacijom vukla prema cilju. Hvala joj i na ogromnoj pomoći, strpljenju i podršci u informatičkome usavršavanju te pri prevođenju i lekturi dijelova teksta pisanih engleskim jezikom. Na prijateljskoj potpori, brizi te vjetru u leđa zahvaljujem i *hermaniti* Nataliji Vuković. Hvala joj i što je uspjela prijeći preko nastavka *-i* i neumetanja nepostojanoga *a* u G mn. imenica e-deklinacije te što nije zamjerila apsolutni izostanak riječi *potonji* i konstrukcije *tomu je tako*. Slobodanu Vinuloviću također sam zahvalan na prijateljskoj podršci, zanimljivim idejama, analizama i raspravama te pomoći s prijevodima i pribavljanjem literature. Dragoj Editi i Kruneku hvala na podršci i spremnosti na pomoć i na petak i na svetak! Za poticaje i potporu zahvaljujem i dr. sc. Barbari Kovačević, dr. sc. Ivani Kurtović Budja, dr. sc. Kristianu Lewisu, dr. sc. Mariji Malnar Jurišić, dr. sc. Bojani Schubert, dr. sc. Ines Virč, Karmenki, Alvijani, Niki Ani, Slavici, Marijani, Miguelu i svima drugima koji su mi slali svoju potporu.

Hvala prof. dr. sc. Diani Stolac, voditeljici poslijediplomskoga studija *Povijest i dijalektologija hrvatskoga jezika*, što je danonoćno bila na raspolaganju te na svoj brizi i potpori. Hvala tajnicama studija dr. sc. Ivani Nežić, dr. sc. Borani Morić Mohorovičić i dr. sc. Anastaziji Vlastelić te Nari Jurčić iz referade za potporu, vođenje i stalnu spremnost na pomoć. Na logističkoj pomoći u IHJJ-u posebna hvala i Gordani Purgar, Vesni Žganec i Dori Skokić.

Velika hvala svima koji su mi olakšali služenje često teško dostupnom literaturom – Saši Goričkomu, Vanji Kulaš i Mili Perasović iz Knjižnice FFZG-a te djelatnicima službe Skeniranje na zahtjev iz iste knjižnice, Vlatki Prlić iz Knjižnice IHJJ-a, Ani Gabrieli Blažević, djelatnicima Knjižnice HAZU-a, Ljiljani Bajs iz Knjižnice Geografskoga odsjeka PMF-a, Dubravki Rasol, Ivančici Mihovilić te Damiru Mlineku iz DHMZ-a, Stjepanu Beloviću, Katici Gača, Zdenki Kraljić, Stjepanu Novaku, Ivanu Piškori te Mariji Vrtulek.

Zahvaljujem i dr. sc. Branimiru Brglesu, dr. sc. Aniti Celinić, dr. sc. Ankici Čilaš Šimpragi, dr. sc. Domagoju Vidoviću, dr. sc. Ines Virč, dr. sc. Sanji Zubčić te dr. sc. Radmili Žugić što su me uputili na relevantnu literaturu ili mi je učinili dostupnom.

Dr. sc. Bruni Nahodu posebno zahvaljujem što se trudio spasiti mi važne dokumente i materijale s oštećene računalne opreme. Miji Žustri i Martini Jović zahvaljujem na brznoj i učinkovitoj pomoći s prijevodima!

Na nesebičnome pružanju znanja te konstruktivnim diskusijama posebno vrijednima tijekom pisanja rada posebna hvala prof. dr. sc. Miri Menac-Mihalić, prof. dr. sc. Anđeli Frančić, dr. sc. Aniti Celinić, prof. dr. sc. Silvani Vranić, prof. dr. sc. Sanji Zubčić te dr. sc. Ankici Čilaš Šimpragi.

Želio bih zahvaliti svima koji su mi pomogli pri analizi određenih primjera otklanjanjući neke dvojbe ili nudeći svoja tumačenja, posebno – abecednim redom – prof. dr. sc. Đuri Blažeki, dr. sc. Željki Brlobaš, dr. sc. Aniti Celinić, dr. sc. Ankici Čilaš Šimpragi, dr. sc. Elódu Dudásu, prof. dr. sc. Anđeli Frančić, dr. sc. Marijani Horvat, Martini Horvat, dr. sc. Dubravki Ivšić Majić, dr. sc. Krešimiru Sučeviću Međeralu, dr. sc. Barbari Štebih Golub, Darji Šupljiki, dr. sc. Domagoju Vidoviću, dr. sc. Ines Virč, prof. dr. sc. Silvani Vranić, Tatjani Vukadinović, dr. sc. Perini Vukši Nahod te prof. dr. sc. Sanji Zubčić.

Na samu kraju, hvala do neba svima koji su uputili dobre želje, koji su sa mnom vodili razgovore s terapijskim učinkom te koji su imali strpljenja i razumijevanja za moje propuste i izostanke tijekom provedbe istraživanja i pisanja ovoga rada.

SAŽETAK

Ludbreška Podravina dio je gornje Podravine – riječ je o zemljopisnome području s desne obale rijeke Drave koje gravitira gradu Ludbregu. Budući da je jedina relevantna prirodna granica ludbreške Podravine rijeka Drava, koja je dijeli od Međimurja, pri ograničavanju i uokvirivanju toga područja nužno je uzeti u obzir i druge kriterije (povijesni, administrativno-politički, dijalektološki itd.).

Cilj je doktorskoga rada naslovljena *Toponimija ludbreške Podravine* popisati, opisati i iz jezikoslovne perspektive interpretirati suvremena imena koja se odnose na prirodne i antropogene zemljopisne referente s istaknutoga područja.

U uvodnome se dijelu doktorskoga rada objašnjava na što se odnosi horonim *Podravina* te se ističu mogućnosti podjele toga prostora na manje cjeline prema različitim kriterijima. Pritom se posebna pozornost posvećuje području koje se naziva *ludbreška Podravina*. Radi kontekstualizacije kratko se opisuje ambijent – opisuje se zemljopisni položaj toga područja, istaknute su njegove klimatsko-vegetacijske, geomorfološke, hidrogeografske, pedogeografske, fitogeografske i dr. značajke te je donesen kratak pregled povijesnih zbivanja. Slijedi opis okvira istraživanja i na njemu temeljena rada. Budući da je cilj istraživanja ponajprije jezikoslovni, uvodni dio rada sadržava i osvrt na dosadašnja jezikoslovna istraživanja provedena na području ludbreške Podravine. Na temelju podataka iz literature i rezultata autorovih preliminarnih terenskih istraživanja utvrđuju se hipoteze i ustanovljuju ciljevi rada.

Središnji je dio rada najopsežniji. S obzirom na to da je toponomastika usko povezana s dijalektologijom i da se na nju nadograđuje, središnji dio rada podijeljen je na dva velika poglavlja – jedno dijalektološko i jedno toponomastičko. Metodologija istraživanja te prikupljanja i obrade građe razlikuje se ovisno o perspektivi i pristupu svojstvenu disciplini, stoga su u svakome od navedenih poglavlja (a po potrebi i u hijerarhijski nižim potpoglavljima) metodološki postupci i terminologija dodatno objašnjeni. Najviše se pozornosti posvećuje obradi građe prikupljene tijekom autorovih višegodišnjih terenskih istraživanja.

U dijalektološkome poglavlju rada opisuju se značajke istraženih mjesnih govora. Na temelju primjerā iz općega, neimenskog leksika najprije se ustanovljuje inventar naglasnoga, vokalskoga i konsonantskoga sustava svakoga govora, a zatim se pri proučavanju različitih

jezičnih razina (ponajprije fonologije i morfologije) utvrđuju zajedničke značajke istraženih govora, kao i one razlikovne. Unatoč postojanju mnogih razlika među govorima, koje su prikazane na priloženim zemljovidima ili u tablicama, svi proučeni govori pripadaju varaždinsko-ludbreškomu dijalektu kajkavskoga narječja.

U toponomastičkome poglavlju rada obrađuje se toponimijski korpus. Čini ga 977 različitih toponimskih likova, no ukupan je broj prikupljenih toponima mnogo veći (1276) zbog toga što se istim toponimskim likom katkad imenuje više referenata i zbog toga što se isti referent katkad imenuje većim brojem toponima (višeimenost).

Prikupljeni se toponimijski korpus klasificira i interpretira prema nekoliko različitih kriterija. Svaka klasifikacija, praćena analizom i komentarom, donesena je u zasebnome potpoglavlju. U svakome je potpoglavlju donesen i osvrt na metodologiju razvrstavanja i terminologiju te na interpretacije primijenjene u toponomastičkoj literaturi.

Prva klasifikacija temelji se na etimološkome kriteriju. Riječi od kojih su toponimi nastali najprije se razvrstavaju prema tome imaju li status imena ili ne. Riječi koje nemaju status imena preciznije se razvrstavaju ovisno o tome jesu li slavenskoga ili neslavenskoga podrijetla, pri čemu se pozornost posvećuje i iščitavanju utjecaja drugih jezika i kultura. Na temelju analize zaključuje se da se jezično podrijetlo riječi od koje je toponim nastao ne mora podudarati s jezičnim podrijetlom samoga toponima.

Slijedi klasifikacija toponima prema motivacijskome kriteriju. Građa se razvrstava prema doimenskoj semantici, tj. prema značenju riječi, osnove ili formanta od kojih je toponim tvoren. Toponimi ludbreške Podravine podijeljeni su prema motivacijskome kriteriju u sljedeće skupine: 1. toponimi motivirani riječima koje upućuju na prirodno-zemljopisna obilježja referenata, 2. toponimi motivirani riječima koje upućuju na odnos imenovanoga referenta prema drugim imenovanim referentima, 3. toponimi nastali od drugih toponima, 4. toponimi motivirani riječima koje upućuju na ljudsku djelatnost, 5. toponimi motivirani antroponimima, 6. toponimi motivirani etnonimima, etnicima ili etnikoidima, 7. toponimi nejasne ili nesigurne motivacije.

Zasebno potpoglavlje sadržava klasifikaciju prema strukturnome i tvorbenome kriteriju. Najprije se luče toponimi nastali hrvatskom tvorbom od toponima stranoga podrijetla (tj. onih nastalih prihvaćanjem iz stranih jezika). Korpus toponima nastalih hrvatskom tvorbom prema kriteriju strukture najprije je razvrstan na jednorječne i višerječne toponime, a zatim se donosi i preciznija klasifikacija: jednorječni se toponimi dijele prema tvorbenim načinima, a višerječni i prema tvorbenim načinima i prema kombinacijama vrsta riječi kojima sastavnice višerječnih toponima pripadaju.

Uz klasifikacije, toponomastičko poglavlje doktorskoga rada sadržava i osvrt na dijalektne značajke koje se mogu iščitati iz prikupljene toponimijske građe. Iako općenito vrijedi da se toponimi prema svojim jezičnim značajkama uklapaju u odgovarajuće ustanovljene sustave mjesnih govora, na temelju usporedbe prostiranja određenih značajki u toponimiji i u općemu leksiku moguće je zaključiti da se u toponimiji čuvaju starije, konzervativnije jezične značajke.

Dio toponomastičkoga poglavlja doktorskoga rada posvećen je opisu metodologije leksikografske obrade toponimijske građe. Izdvajaju se načela relevantna za izradu toponimijskoga rječnika te se predlaže kako treba biti strukturiran rječnički članak. Navedene teorijske postavke primijenjene su na obradu građe prikupljene terenskim istraživanjem, čime je nastao cjeloviti rječnik ojkonima ludbreške Podravine te uzorak rječničkih članaka rječnika ostalih toponima ludbreške Podravine.

Doktorskomu radu priloženi su i zemljovidni prikazi na kojima su ubicirani referenti na koje se odnose toponimi prikupljeni istraživanjem. Kartografski prikaz građe doprinosi razumijevanju proučenoga toponimijskog sustava te omogućuje donošenje zaključaka o gustoći referenata, rasprostiranju određenih toponimskih osnova i sl.

Područje ludbreške Podravine iz jezikoslovne je perspektive nedovoljno istraženo (što podrazumijeva izostanak toponomastičkih istraživanja te nepodudaranje rezultata rijetkih dosadašnjih dijalektoloških istraživanja). Precizniji dijalektni podatci istaknuti u ovome doktorskom radu upotpunit će opise mjesnih govora, a na temelju njih moći će se jasnije utvrditi položaj različitih izoglosa te točnije ustanoviti granice određenih skupina govora. Toponomastičkim poglavljem ovoga doktorskog rada popunjen je dio cjelokupnoga hrvatskog toponimijskog mozaika, što je posebno važno u kontekstu slabe toponomastičke obrađenosti kajkavskih područja. Građa se interpretira i iz različitih perspektiva, što omogućuje cjelovitost obrade, a usto će doprinijeti uspoređivanju kad i druga hrvatska područja budu toponomastički obrađena iz više perspektiva. U zaključku rada ističe se potreba za daljnjim istraživanjem (što obuhvaćanjem drugih područja, što obuhvaćanjem povijesne razine), kako bi se građa, koja živi samo u sjećanjima najstarijega dijela lokalnoga pučanstva, spasila od zaborava.

Ključne riječi:

Ludbreška Podravina, hrvatski jezik, kajkavsko narječje, varaždinsko-ludbreški dijalekt, fonologija, morfologija, toponimija, klasifikacija prema etimološkome kriteriju, klasifikacija prema motivacijskome kriteriju, klasifikacija prema strukturnome i tvorbenome kriteriju, leksikografska obrada toponima, toponomastički zemljovid

SUMMARY

The Ludbreg area of the Drava river basin region is a part of the upper Drava river basin region. It is a geographical area situated on the right bank of the Drava river that gravitates towards the town of Ludbreg. Since the only relevant natural border of the Ludbreg area of the Drava river basin region is the Drava river, which separates it from Međimurje, it is necessary to take into consideration other criteria as well (historical, political-administrative, dialectological, etc.) when delineating the area.

The aim of the doctoral dissertation entitled *Toponymy of the Ludbreg Area of the Drava River Basin Region* is to describe and interpret the contemporary names that refer to the natural and anthropogenic geographical objects of the aforementioned area from a linguistic perspective.

In the introduction of this doctoral dissertation the horonym *Podravina (Drava river basin region)* is explained and the possibilities of dividing this region into smaller units according to various criteria are explored. Special attention is paid to the area called *ludbreška Podravina (the Ludbreg area of the Drava river basin region)*. The geographic characteristics are described – the geographical location of the area, the climate, the vegetation, and the geomorphological, hydrographic, pedogeographic, phytogeographic characteristics of the area. Moreover, a short overview of the historical events is presented, providing context. The description of the research framework and the thesis based on it is presented next. Since the aim of the research is primarily linguistic, the introduction includes a review of the linguistic research previously conducted in the aforementioned area. The hypotheses and aims of this work are established on the basis of the data presented in bibliography and the results of the author's preliminary field research.

The central part of the dissertation is the most extensive one. Taking into consideration that toponomastics is closely related to dialectology and builds on it, the central part of the dissertation is divided into two large chapters – the dialectological one and the toponomastic one. Since the methodology of the research and the collecting and processing of data differs depending on the perspective and the discipline-specific approach, the methodological procedure and terminology are additionally explained in each mentioned chapter (and when necessary in subchapters). The author gives the most attention to the data collected during his field research.

In the dialectological chapter of the dissertation, the characteristics of the researched local speeches are described. Based on the examples of the general, non-name lexis, first the inventory of the prosodic system, the vowel system and the consonant system is established, and then during the study of different linguistic levels (primarily phonology and morphology), the common and the distinctive characteristics of the researched speeches are established. Despite the many differences among the speeches, which are presented in the accompanied maps or tables, all of the studied speeches belong to the so-called Varaždin-Ludbreg dialect of the Kajkavian group of dialects.

In the toponomastic chapter of this doctoral dissertation the toponymic corpus is processed. It consists of 977 different toponym forms, but the total number of toponyms is much higher (1276) because occasionally several different objects are named by the same toponym form and because the same object is sometimes named by more than one toponym form (polionymy).

The collected toponymic corpus is categorized and interpreted according to several different criteria. Each classification, followed by analysis and discussion, is presented in a separate subchapter. In each subchapter, a review of the methodology of the classification and terminology is presented along with a review of the interpretation applied in the toponomastic papers.

The first classification is based on the etymological criterion. The words from which the toponyms are developed are first categorized according to whether they have a name status or not. The words that do not have a name status are more thoroughly categorized depending on their Slavic or non-Slavic origin, whereby special attention is given to the influence of other languages and cultures. Based on the analysis, one may conclude that the linguistic origin of a word from which a toponym developed does not necessarily correspond to the linguistic origin of the toponym itself.

This is followed by a motivational classification of the toponyms. The data is categorized according to the meaning of the word, base form or affix from which the toponym was created. The toponyms of the Ludbreg area of the Drava river basin region are categorized according to the motivational classification into the following groups: 1. toponyms motivated by words that refer to the natural-geographic characteristics of the named objects, 2. toponyms

motivated by words that refer to the relationship of the named object and other named objects, 3. toponyms formed from other toponyms, 4. toponyms motivated by words referring to human activity, 5. anthroponym-motivated toponyms, 6. ethnonym or inhabitant name-motivated toponyms, 7. toponyms of unclear or uncertain motivation.

A separate subchapter includes a classification according to the structure, and word-formation criteria. According to the structure criterion, the corpus is first categorized into one-word or multi-word toponyms, and then a more precise classification is presented: one-word toponyms are divided according to formation type, and the multi-word toponyms according to formation type and combinations of word classes that the components of multi-word toponyms belong to.

Along with the classifications, the toponomastic chapter of the doctoral dissertation contains a review of the dialectological characteristics visible in the collected toponymic data. The toponyms fit into the established local speech systems according to their linguistic features; however, based on the comparison of the distribution of certain characteristics in toponymy and in the general lexis, it can be concluded that toponymy holds the older, more conservative linguistic characteristics. A part of the toponomastic chapter of the dissertation explains the methodology of the lexicographic processing of the toponymic data. The principles relevant to the toponymic dictionary are outlined, and the way in which a dictionary article should be structured is suggested. The already mentioned theoretical postulates are applied to the processing of the data collected during the field research, thus creating a complete dictionary of oikonyms of the Ludbreg area of the Drava river basin region. Furthermore, a sample of dictionary articles of the other toponyms of the Ludbreg area of the Drava river basin region dictionary is created.

Moreover, the dissertation contains maps on which the named objects, to which the toponyms collected during field research refer, are marked. The cartographic representation of the data contributes to the understanding of the studied toponymic system and allows conclusions about the density of named objects, the distribution of certain toponymic base forms, etc. to be drawn.

From a linguistic perspective, the Ludbreg area of the Drava river basin region has not been sufficiently investigated (this includes the nonexistent toponomastic research and the disparity of the results of the rare previous dialectological research). The dialectological data highlighted in this dissertation, which are more precise, will supplement the descriptions of local speeches. Moreover, it will be possible to determine the position of different isoglosses

more clearly, and to establish the limits of certain groups of speeches. The toponomastic chapter of this dissertation completes a part of the entire Croatian toponymic picture, which is particularly important in the context of the barely processed toponomastics of the Kajkavian area. The data is interpreted from different perspectives, which enables the entirety of the processing, and will contribute to the comparison once other areas of Croatia will be toponomastically processed from multiple perspectives. The need for further research (including other areas, as well as considering the historical aspect) is emphasized in the conclusion, in order to preserve the data currently alive only in the memories of the local elderly population.

Keywords:

Ludbreg area of the Drava river basin region, Croatian language, Kajkavian group of dialects, Varaždin-Ludbreg dialect, phonology, morphology, toponymy, classification based on the etymological criterion, classification based on the motivational criterion, classification based on the structural and word-formation criterion, lexicographic processing of the toponymic data, toponomastic maps

SADRŽAJ

* **Napomena:** Premda su u radu sva poglavlja, potpoglavlja i niže rangirani odjeljci numerirani, u sadržaju se navode samo naslovi odjeljaka do šeste razine (x.x.x.x.x.).

Zahvala.....	I
Sažetak.....	V
Summary.....	IX
Sadržaj.....	XIII
Popis kratica, odrednica, simbola i grafičkih oznaka.....	XXI
1. UVOD.....	1
1.1. O horonimu <i>Podravina</i> i prostoru na koji se odnosi.....	1
1.2. Ludbreška Podravina kao dio Podravine – položaj i granice.....	2
1.2.1. Podjele ludbreške Podravine na podcjeline.....	8
1.3. Prirodno-zemljopisne značajke ludbreške Podravine.....	8
1.3.1. Reljef.....	8
1.3.2. Geološke i pedogeografske značajke.....	9
1.3.3. Klimatske značajke.....	12
1.3.4. Hidrogeografske značajke.....	19
1.3.5. Fitogeografske značajke.....	21
1.4. Okviri istraživanja.....	21
1.5. Dosadašnja jezikoslovna istraživanja na području ludbreške Podravine.....	22
1.5.1. Dosadašnja dijalektološka istraživanja na području ludbreške Podravine....	22
1.5.2. Dosadašnja onomastička istraživanja na području ludbreške Podravine.....	25
1.6. Hipoteze istraživanja.....	26
1.7. Ciljevi istraživanja.....	27
1.8. Metodologija.....	29
2. LUDBREŠKA PODRAVINA IZ DIJALEKTOLOŠKE PERSPEKTIVE.....	31
2.1. Metodologija dijalektološkoga istraživanja.....	31
2.1.1. Metodologija prikupljanja dijalektne građe.....	31
2.1.2. Metodologija obrade dijalektne građe.....	34
2.2. Ukratko o značajkama govora ludbreške Podravine.....	35
2.2.1. Naglasni sustavi.....	35
2.2.2. Fonemski sustavi.....	42
2.2.2.1. Vokali.....	42
2.2.2.1.1. Vokalski inventari govora ludbreške Podravine.....	42
2.2.2.1.2. Zajedničke vokalske značajke ludbreškopodravskih govora.....	44
2.2.2.1.3. Razlikovne vokalske značajke ludbreškopodravskih govora.....	45
2.2.2.2. Konsonanti.....	56

2.2.2.2.1. Konsonantski inventari govora ludbreške Podravine.....	56
2.2.2.2.2. Zajedničke konsonantske značajke ludbreškopodravskih govora.....	58
2.2.2.2.3. Razlikovne konsonantske značajke ludbreškopodravskih govora.....	58
2.2.3. Morfološke značajke.....	81
2.2.3.1. Zajedničke morfološke značajke imenica ludbreškopodravskih govora.....	81
2.2.3.2. Razlikovne morfološke značajke imenica ludbreškopodravskih govora.....	81
3. LUDBREŠKA PODRAVINA IZ TOPONOMASTIČKE PERSPEKTIVE.....	89
3.0. Metodologija toponomastičkoga istraživanja.....	89
3.0.1. Prikupljanje građe.....	89
3.0.2. Obradivanje građe.....	94
3.1. Uvid u toponimijski korpus.....	97
3.2. Etimologija toponimā ludbreške Podravine i etimologija riječi, osnova ili prefikasa od kojih su nastali.....	98
3.2.1. Metodologija klasifikacije riječi i prefikasa od kojih su nastali toponimi prema etimološkome kriteriju.....	98
3.2.2. Klasifikacija riječi i prefikasa od kojih su nastali toponimi prema etimološkome kriteriju.....	101
3.2.2.1. Neimena kao osnove.....	101
3.2.2.1.1. Neimena slavenskoga podrijetla.....	101
3.2.2.1.2. Neimena stranoga podrijetla.....	144
3.2.2.1.2.1. Neimena germanskoga podrijetla.....	144
3.2.2.1.2.2. Neimena mađarskoga podrijetla.....	149
3.2.2.1.2.3. Neimena romanskoga podrijetla.....	153
3.2.2.1.2.4. Neimena turskoga podrijetla.....	154
3.2.2.1.2.5. Neimena grčkoga podrijetla.....	154
3.2.2.1.2.6. Neimena predslavenskoga podrijetla.....	155
3.2.2.1.2.7. Neimena engleskoga podrijetla.....	155
3.2.2.1.2.8. Neimena nesigurna podrijetla (za koja različiti autori različito interpretiraju posredovanje pri posuđivanju)	155
3.2.2.2. Imèna kao osnove ili osnove nastale od imena.....	158
3.2.3. Zaključno o etimologiji riječi i prefikasa od kojih su nastali toponimi.....	176
3.2.4. Jezično podrijetlo toponimā u odnosu na jezično podrijetlo riječi od kojih su toponimi nastali.....	179
3.3. Motivacija toponimā ludbreške Podravine.....	181
3.3.1. Općenito o metodologiji klasifikacije toponimā prema motivacijskome kriteriju.....	181
3.3.2. Metodologija klasifikacije prema motivacijskome kriteriju primijenjena na građu prikupljenu u ludbreškoj Podravini.....	182

3.3.2.1. Metodološke smjernice u klasifikaciji prema motivacijskome kriteriju.....	185
3.3.3. Klasifikacija toponimā prema motivacijskome kriteriju.....	186
3.3.3.1. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na prirodno-zemljopisna obilježja referenata.....	186
3.3.3.1.1. Toponimi motivirani zemljopisnim nazivima.....	187
3.3.3.1.2. Toponimi metaforičkoga postanja.....	194
3.3.3.1.3. Toponimi motivirani riječima ili formantima koji upućuju na smještaj referenata.....	198
3.3.3.1.3.1. Toponimi motivirani riječima koje samostalno svojim značenjem upućuju na položaj referenta.....	198
3.3.3.1.3.2. Toponimi koji prijedlogom/prefiksom upućuju na položaj referenta.....	199
3.3.3.1.4. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na oblik, dimenzije i konfiguraciju referenata te nazivima dijelova zemljišta.....	202
3.3.3.1.5. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na nedimenzijska svojstva, sastav i specifičnosti referenata.....	204
3.3.3.1.6. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na prirodne pojave.....	209
3.3.3.1.7. Toponimi motivirani nazivima biljnih vrsta i biljnih zajednica te nazivima dijelova biljki i njihovih plodova.....	210
3.3.3.1.8. Toponimi motivirani nazivima životinja i životinjskih staništa.....	219
3.3.3.1.9. Toponimi motivirani nazivima gljiva.....	221
3.3.3.2. Toponimi motivirani riječima ili formantima koji upućuju na odnos imenovanoga referenta prema drugim imenovanim referentima.....	221
3.3.3.2.1. Toponimi koji upućuju na prostorni odnos među imenovanim referentima.....	223
3.3.3.2.1.1. Odnosni toponimi koji odražavaju prostorni odnos, a sadržavaju antonimne riječi.....	223
3.3.3.2.1.2. Odnosni toponimi koji odražavaju prostorni odnos, a sadržavaju brojeve.....	226
3.3.3.2.1.3. Višerječni toponimi u kojima prijedložno-padežni izrazi upućuju na položaj.....	227
3.3.3.2.1.4. Jednorječni toponimi motivirani formantima (prefiksima) koji upućuju na položaj.....	229
3.3.3.2.2. Odnosni toponimi koji odražavaju vremenski odnos među imenovanim referentima.....	230
3.3.3.2.3. Odnosni toponimi koji odražavaju dimenzijski odnos među imenovanim referentima.....	230
3.3.3.2.3.1. Odnosni toponimi koji odražavaju dimenzijski odnos, a sadržavaju antonimne pridjeve.....	231

3.3.3.2.3.2. Odnosni toponimi koji odražavaju dimenzijski odnos, a tvoreni su sufiksima.....	233
3.3.3.2.4. Odnosni toponimi i pitanje fiksnoga poretka sastavnica u višerječnim toponimima.....	233
3.3.3.3. Toponimi nastali od drugih toponima.....	234
3.3.3.4. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na ljudsku djelatnost.....	243
3.3.3.4.1. Toponimi motivirani nazivima izgrađenih objekata.....	244
3.3.3.4.1.1. Toponimi motivirani nazivima gospodarskih objekata.....	244
3.3.3.4.1.2. Toponimi motivirani nazivima vojno-obrambenih objekata.....	247
3.3.3.4.2. Toponimi motivirani nazivima obitavališta te javnih prostora i putova.....	247
3.3.3.4.2.1. Toponimi motivirani nazivima obitavališta (stalnih, privremenih ili napuštenih).....	248
3.3.3.4.2.2. Toponimi motivirani nazivima javnih putova i prometnih objekata.....	249
3.3.3.4.2.3. Toponimi motivirani nazivima javnih prostora.....	252
3.3.3.4.3. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na gospodarsku djelatnost.....	253
3.3.3.4.3.1. Toponimi motivirani općenitim nazivima za neobrađeno zemljište.....	253
3.3.3.4.3.2. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na biljnu proizvodnju.....	255
3.3.3.4.3.3. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na uzgoj životinja.....	260
3.3.3.4.3.4. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na druge gospodarske grane.....	262
3.3.3.4.3.5. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na javne radove.....	262
3.3.3.4.4. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na kulturu i povijest.....	263
3.3.3.4.4.1. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na upravnu i vojnu vlast te na imovinskopravne odnose.....	263
3.3.3.4.4.2. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na mjesnu povijest i mjesne predaje.....	263
3.3.3.4.5. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na duhovni i vjerski život zajednice.....	264
3.3.3.4.5.1. Toponimi motivirani hagianimima (imenima kršćanskih svetaca), imenima patrona i imenima blagdana.....	264
3.3.3.4.5.2. Toponimi motivirani nazivima vjerskih organizacija/zajednica, građevina, objekata i posjeda.....	265
3.3.3.4.6. Toponimi motivirani riječima s apstraktnim značenjem.....	267
3.3.3.5. Toponimi motivirani antroponimima.....	267
3.3.3.6. Toponimi motivirani etnonimima, etnicima ili etnikoidima.....	280

3.3.3.7. Toponimi nejasne ili dvojbene motivacije.....	283
3.3.4. Zaključno o motivaciji toponimā ludbreške Podravine.....	302
3.4. Struktura i tvorba toponimā ludbreške Podravine.....	305
3.4.1. Općenito o metodologiji klasifikacije prema strukturnome i tvorbenome kriteriju.....	305
3.4.2. Metodologija klasifikacije prema strukturnome i tvorbenome kriteriju primijenjena na građu prikupljenu u ludbreškoj Podravini.....	306
3.4.3. Pristup morfološkim promjenama koje se događaju istovremeno s tvorbenim načinima.....	307
3.4.4. Klasifikacija toponima prema strukturnome i tvorbenome kriteriju.....	309
3.4.4.1. Jednorječni toponimi.....	309
3.4.4.1.1. Toponimi nastali onimizacijom.....	310
3.4.4.1.1.1. Toponimi nastali čistom onimizacijom (bez ikakvih promjena).....	311
3.4.4.1.1.2. Toponimi nastali onimizacijom uz jednu morfološku promjenu ili više njih.....	316
3.4.4.1.1.3. Zaključno o toponimima nastalima onimizacijom.....	317
3.4.4.1.2. Toponimi nastali onimizacijom i usporednom konverzijom.....	318
3.4.4.1.2.1. Toponimi nastali čistom onimizacijom i usporednom konverzijom.....	320
3.4.4.1.2.2. Toponimi nastali onimizacijom i usporednom konverzijom uz jednu morfološku promjenu ili više njih.....	322
3.4.4.1.2.3. Zaključno o toponimima nastalima onimizacijom i usporednom konverzijom.....	322
3.4.4.1.3. Toponimi nastali transonimizacijom.....	323
3.4.4.1.3.1. Ojkonimi nastali transonimizacijom.....	324
3.4.4.1.3.2. Ostali toponimi nastali transonimizacijom.....	324
3.4.4.1.4. Toponimi nastali od višerječnih toponima jedino izostavljanjem sastavnica.....	326
3.4.4.1.4.1. Osvrt na terminologiju.....	326
3.4.4.1.4.2. Toponimi nastali univerbizijskom elipsom.....	344
3.4.4.1.4.3. Toponimi nastali univerbizijskom elipsom i usporednom konverzijom.....	344
3.4.4.1.4.4. Osvrt na toponime nastale elipsom.....	345
3.4.4.1.5. Toponimi nastali od postojećih toponima promjenom gramatičke kategorije.....	346
3.4.4.1.5.1. Toponimi nastali od postojećih toponima promjenom gramatičkoga broja.....	346
3.4.4.1.5.2. Toponimi nastali od postojećih toponima promjenom padeža.....	350
3.4.4.1.6. Toponimi nastali afiksalsnom tvorbom.....	350
3.4.4.1.6.1. Toponimi nastali prefiksalsnom tvorbom.....	351
3.4.4.1.6.2. Toponimi nastali sufiksalsnom tvorbom.....	355
3.4.4.1.6.3. Toponimi nastali prefiksalsno-sufiksalsnom tvorbom.....	380

3.4.4.1.7. Toponimi nastali od dviju osnova.....	384
3.4.4.1.7.1. O pristupima klasifikaciji riječi nastalih od dviju osnova u jezikoslovnoj literaturi.....	384
3.4.4.1.7.2. Klasifikacija jednorječnih toponima nastalih od dviju osnova prikupljenih na području ludbreške Podravine.....	385
3.4.4.2. Višerječni toponimi.....	389
3.4.4.2.1. Višerječni toponimi nastali onimizacijom.....	390
3.4.4.2.1.1. Dvorječni toponimi nastali onimizacijom.....	390
3.4.4.2.1.2. Trorječni toponimi nastali onimizacijom.....	406
3.4.4.2.1.3. Četverorječni toponimi nastali onimizacijom.....	407
3.4.4.2.2. Višerječni toponimi nastali transonimizacijom.....	407
3.4.4.2.2.1. Dvorječni toponimi nastali transonimizacijom.....	407
3.4.4.2.3. Višerječni toponimi nastali neuniverbizacijskom elipsom.....	408
3.4.4.2.3.1. Dvorječni toponimi nastali neuniverbizacijskom elipsom..	408
3.4.4.2.4. Osvrt na posebnosti višerječnih toponima.....	408
3.4.4.2.4.1. Morfološke promjene koje modificiraju višerječne toponime.....	408
3.4.4.2.4.2. Toponimi čija je sastavnica množinski oblik imenice.....	409
3.4.4.2.4.3. Toponimi sa strukturom prijedložno-padežnih izraza.....	409
3.4.4.3. Toponimi koji se iz tvorbene perspektive različito mogu interpretirati.....	412
3.4.5. Toponimi prihvaćeni iz stranih jezika.....	412
3.4.6. Tvorba toponima iz etimološke perspektive.....	413
3.4.6.1. Jednorječni toponimi istovremeno promatrani iz etimološke i tvorbene perspektive.....	414
3.5. Dijalektne značajke toponimā prema dijalektnim značajkama općega leksika ludbreškopodravskih govora.....	417
3.6. Metodologija leksikografske obrade toponimijske građe (primijenjena na toponimiju ludbreške Podravine).....	428
3.6.1. Uvod u leksikografsku obradu toponimijske građe.....	428
3.6.2. Leksikografska obrada toponimā u hrvatskoj dijalektologiji i onomastici.....	429
3.6.2.1. Dijalektni rječnici.....	429
3.6.2.2. Onomastički radovi.....	433
3.6.2.3. Metodološki uzori.....	435
3.6.3. Načela za izradu toponimijskoga rječnika te njihova primjena.....	436
3.6.3.1. Oblikovanje rječnika.....	438
3.6.3.2. Pristup zapisu toponimā.....	439
3.6.3.2.1. Sustavnost u primjeni dijalektološke transkripcije (i u izradi TORLUPO-a)	439
3.6.3.3. Načela nizanjan natuknica.....	439
3.6.3.3.1. Abecedno sortiranje.....	439
3.6.3.3.1.1. Arhileksemizacija.....	440

3.6.3.3.1.2. Neutralizacija fonemskih specifičnosti pri abecednome sortiranju (svođenje pod isti grafem)	441
3.6.3.3.1.3. Druga moguća rješenja s obzirom na sortiranje.....	442
3.6.3.3.2. Pristup višerječnim natuknicama.....	444
3.6.3.4. Struktura i dijelovi rječničkoga članka toponimijskoga rječnika.....	444
3.6.3.4.1. Obvezni dijelovi.....	445
3.6.3.4.1.1. Natuknica	445
3.6.3.4.1.2. Gramatički blok.....	451
3.6.3.4.1.3. Definicija.....	461
3.6.3.4.1.4. Zemljovidi.....	463
3.6.3.4.2. Fakultativni dijelovi.....	465
3.6.3.4.2.1. Rečenične potvrde (egzemplifikacije)	465
3.6.3.4.2.2. Podatci o tvorbi, strukturi, etimologiji i motivaciji.....	466
3.6.3.4.2.3. Službeni i oficijalizirani kanonski lik imena.....	467
3.6.3.4.2.4. Povijesne potvrde.....	471
3.6.3.5. Etnici i ktetici.....	471
3.6.3.6. Kazalo.....	473
3.6.3.7. Uputnice.....	474
3.6.4. Zaključno o metodologiji izrade toponimijskoga rječnika.....	474
3.6.5. Primjeri članaka toponimijskoga rječnika ludbreške Podravine.....	475
3.6.5.1. Rječnik ojkonomā ludbreške Podravine.....	476
3.6.5.1.1. Primjeri članaka rječnika ojkonomā ludbreške Podravine.....	476
3.6.5.1.2. Primjer kazala službenih ojkonoma ludbreške Podravine.....	487
3.6.5.2. Rječnik ostalih toponima ludbreške Podravine.....	488
3.6.5.2.1. Primjeri članaka rječnika ostalih toponima ludbreške Podravine.....	488
3.6.5.2.2. Primjer kazala službenih i oficijaliziranih ostalih toponima ludbreške Podravine.....	511
4. POTVRDE HIPOTEZA.....	513
5. ZAKLJUČAK.....	517
6. LITERATURA.....	520
7. ILUSTRACIJE.....	555
7.1. Zemljovidi.....	555
7.2. Tablice.....	556
7.3. Slike.....	557
7.4. Grafikoni.....	557
8. PRILOZI.....	558
8.1. Popis ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju.....	558

8.2. Materijali za anketiranje ispitanika.....	560
8.2.1. Obrazac upitnika za ispitivanje toponimije.....	560
8.2.2. Primjer zemljovida kao predložka pri ispitivanju toponimije.....	561
8.2.3. Primjer panoramskih fotografija kao predložaka pri ispitivanju toponimije.....	562
8.3. Toponomastički zemljovidi i popratna kazala.....	564
8.4. Abecedni popis toponimskih likova zabilježenih na području ludbreške Podravine.....	578
Životopis.....	600

POPIS KRATICA, ODREDNICA, SIMBOLA I GRAFIČKIH OZNAKA

Kratice imena naselja

APA	– Apatija
ČK	– Čakovec
DUB	– Dubovica
HRO	– Hrastovsko
HRŽ	– Hrženica
KAP	– Kapela Podravska
KAR	– Karlovec Ludbreški
KC	– Koprivnica
KOM	– Komarnica Ludbreška
KRI	– Križovljan
KUĆ	– Kućan Ludbreški
LDB	– Ludbreg
LUK	– Luka Ludbreška
LUNJ	– Lunjkovec
MAD	– Madaraševac
MBUK	– Mali Bukovec
MRT	– Martinić
NSP	– Novo Selo Podravsko
OBR	– Obrankovec
POLJ	– Poljanec
PRI	– Priles
SEL	– Selnik
SES	– Sesvete Ludbreške
SIG	– Sigetec Ludbreški
SLO	– Slokovec
STR	– Struga
SVD	– Sveti Đurđ
SVP	– Sveti Petar
VBUK	– Veliki Bukovec
VIN	– Vinogradi Ludbreški
VŽ	– Varaždin

Gramatičke kratice ili odrednice

N, Ⓝ	– nominativ
G, Ⓞ	– genitiv
D, Ⓟ	– dativ
A, Ⓠ	– akuzativ
V, Ⓡ	– vokativ
L, Ⓢ	– lokativ
I, ⓘ	– instrumental
bzv.	– bezvučni
gl. prid. rad.	– glagolski pridjev radni
gl. prid. trp.	– glagolski pridjev trpni
imper.	– imperativ
indekl.	– indeklinabilan
jd.	– jednina
l.	– lice
m. r.	– muški rod
mn.	– množina
niječ.	– niječni
pl. tant.	– <i>pluralia tantum</i>
P. O. M.	– priložna oznaka mjesta
P. O. S.	– priložna oznaka smjera
pref.	– prefiks
prez.	– prezent
prij.	– prijedlog
pril.	– prilog
prot.	– protetski
s. r.	– srednji rod
svr.	– svršeni vid
umanj.	– umanjenica
zvuč.	– zvučni
ž. r.	– ženski rod

Kratice za nazive jezika, narječja i dijalekata

alb.	– albanski
aram.	– aramejski
bav.	– bavarski
bav.-austr.	– bavarsko-austrijski
bizant. grč.	– bizantski grčki
bjrus.	– bjeloruski
bug.	– bugarski
clat.	– crkvenolatinski
čak.	– čakavski
češ.	– češki
engl.	– engleski
fr.	– francuski
frnč.	– franački
furl.	– furlanski
germ.	– germanski
gluž.	– gornjolužički
got.	– gotski
grč.	– grčki
havaj.	– havajski
hrv.	– hrvatski
ie.	– indoeuropski
kajk.	– kajkavski
kelt.	– keltski
kirg.	– kirgijski
klat.	– kasnolatinski
kstvnjem.	– kasnostarovisokonjemački
lat.	– latinski
mađ.	– mađarski
mak.	– makedonski
mlet.	– mletački
ngrč.	– novogrčki
nvnjem.	– novovisokonjemački

njem.	– njemački
perz.	– perzijski
polj.	– poljski
psl.	– praslavenski
rnvnjem.	– ranonovovisokonjemački
roman.	– romanski
rus.	– ruski
slav.	– slavenski
slč.	– slovački
slov.	– slovenski
srgoč.	– srednjogrčki
srlat.	– srednjolatinski
srniz.	– srednjonizozemski
srp.	– srpski
srvnjem.	– srednjevisokonjemački
stčeš.	– staročeški
steur.	– staroeuropski
stfr.	– starofrancuski
stfurl.	– starofurlanski
stind.	– staroindijski
stlat.	– starolatinski
strus.	– staroruski
stsl.	– staroslavenski
stvnjem.	– starovisokonjemački
španj.	– španjolski
štaj.	– štajerski
tal.	– talijanski
tur.	– turski
tuvin.	– tuvinški
ujgur.	– ujugurski
ukr.	– ukrajinski
uzb.	– uzbečki
vlat.	– vulgarnolatinski
zap. ger.	– zapadni germanski

Stilske kratice ili odrednice

dijal.	– dijalektno
kolokv.	– kolokvijalno
lokal.	– lokalno
pren.	– preneseno

Strukovne odrednice

vojn.	– vojska
-------	----------

Ostale kratice

(©)	– vidi u rječniku toponima
br.	– broj
CJOI	– Centar za jadranska onomastička istraživanja
cm	– centimetar
HE	– hidroelektrana
HJA	– <i>Hrvatski jezični atlas</i>
i dr.	– i drugo
i sl.	– i slično
JZ	– jugozapad, jugozapadni, jugozapadno
k. o.	– katastarska općina
km	– kilometar
m	– metar
mm	– milimetar
mnv	– metara nadmorske visine
nagl.	– naglašeno
npr.	– na primjer
(©)	– vidi u ojkonomijskome rječniku
onomatop.	– onomatopejski

R.	– republika
RH	– Republika Hrvatska
s	– sekunda
s. v.	– <i>sub verbo, sub voce</i> , pod riječju
s. vv.	– <i>sub verbis, sub vocibus</i> , pod riječima
st.	– stoljeće
tj.	– to jest
tzv.	– takozvani
usp.	– usporedi
v.	– vidi

Simboli i grafičke oznake:

>	– daje
<	– nastalo od
*	– rekonstruirano, nepotvrđeno
**	– nemoguće, nepostojeće
:	– prema
[x]	– fonetski ostvaraj
<x>	– grafem
/	– ili
<x>	– paradigma (unutar izlomljenih zagrada navedeni su padežni oblici)
C	– konsonant
R	– sonant
V	– vokal

U transkripciji se primjenjuje sljedeći sustav abecednoga redanja:

<Aa, Oo, Bb, Cc, Čč, Dd, Žž, Ee, Ee, Ff, Gg, Xx, Ii, Yy, Jj, Jj, Kk, Ll, Ll, Mm, Nn, Nn, Oo, Oo, Pp, Rr/Rr, Ss, Šš, Tt, Uu, Vv, Zz, Žž>.

Napominjemo da se u dijalektološkoj transkripciji primijenjenoj u ovome radu slijedi fonološko (fonetsko) načelo jer se nastoji što vjernije prenijeti realizacija u konkretnim

govorima, a morfonološko načelo¹ nije primjenjivano. Primjerice, u transkripciji se beziznimno bilježi rezultat jednačenja konsonanata (npr. *Poťšŕšnyce* [KOM], *Přvy ōtsek* [KAR], *Zětska vŭlyca* [APA] itd.) ili ispadanje konsonanata (npr. *Sŕčef vŕgel* [KOM] itd.). Rezultat jednačenja bilježi se i u izgovornim cjelinama u primjerima višerječnih toponima koji sadržavaju nenaglašene riječi, npr. prijedloge (npr. *Pŕd brŕcŕm* [DUB], *Pŕt křčy* [HRŽ], *Přeg Dřvice* [KAR], *Přet xŕžamy* [HRO] itd.).

¹ U hrvatskome standardnom jeziku pravopis je fonološki s morfonološkim elementima (usp. *Hrvatski pravopis* (2013: VII, 13–17)).

1. UVOD

1.1. O horonimu *Podravina* i prostoru na koji se odnosi

Horonimom Podravina imenuje se područje uz rijeku Dravu. Pritom se uglavnom misli na prostor s desne obale rijeke Drave (u najsjevernijemu dijelu teritorija Republike Hrvatske na lijevoj je obali rijeke Drave Međimurje), no katkad se dijelom Podravine smatraju i dva naseljena područja s lijeve obale rijeke Drave – Prekodravlje i Križnica.

Zbog nepostojanja izraženih prirodnih granica u smjeru sjever – jug, istočnu i zapadnu granicu Podravine različiti su autori različito određivali. Usto, zbog velike prostorne površine koju Podravina zauzima, autori su se pri podjeli na manje podcjeline vodili različitim kriterijima (npr. geografskim, povijesnim, antropološkim).

Podravina se, prema Kurteku (1966: 1; 1983: 9), preciznije može podijeliti na gornju, srednju i donju hrvatsku Podravinu. Gornjom hrvatskom Podravinom Kurtek (1966: 1, 3) smatra područje koje obuhvaća usku nizinu uz desnu obalu Drave te sjeverne obronke Haloza, Topličke gore, Kalničkoga gorja i Bilogore, kao i nizine na teritoriju RH s lijeve obale rijeke Drave iza ušća Mure u Dravu (Prekodravlje i Križnicu). Dakle, riječ je o području od slovenske granice do Staroga Gradca, odnosno Barče (u Mađarskoj). Srednja hrvatska Podravina nizina je između Drave i sjevernih obronaka Bilogore, Papuka i Krndije (od Virovitice do Donjega Miholjca). Donjom hrvatskom Podravinom Kurtek naziva područje gdje nizina Drave prelazi u široku slavonsku ravnicu otvorenu prema Baranji i nizini Save.

Uz prirodno-zemljopisna (npr. obilježja toka rijeke Drave), Kurtek (1966: 1–2) kao kriterij pri podjeli uzima i antropogeografska obilježja. Ističe da gornja hrvatska Podravina, za razliku od srednje i donje, nikad nije bila pod vlašću Osmanskoga Carstva te se u njoj zadržalo starosjedilačko hrvatsko stanovništvo koje govori kajkavskim govorima. Srednja i donja hrvatska Podravina naseljena je pak štokavskim stanovništvom, koje je sekundarnom kolonizacijom postalo i mnogo etnički heterogenije od gornjopodravskoga.

Kurtek (1966: 4; 1983: 9) gornju hrvatsku Podravinu dijeli na varaždinsku, ludbrešku, koprivničku i đurđevačku prema četirima gradovima kojima okolna područja gravitiraju.

Neki istraživači, npr. Feletar (1997: 13), Feletar i Feletar (1998: 170), Kolar-Dimitrijević i Petrić (2005: 13), iz gornje hrvatske Podravine isključuju varaždinsku Podravinu (tzv. „Varaždinstinu”²) argumentirajući to činjenicom da se Varaždinci ne identificiraju kao Podravci³. Pri podjeli na manje cjeline, Feletar (1997: 13) te Kolar-Dimitrijević i Petrić (2005: 13) izdvajaju ludbrešku, koprivničku i đurđevačku Podravinu, dok Feletar i Feletar (1998: 170) uz njih navode još i pitomačku Podravinu.

Dio pak istraživača, npr. Rogić (1983: 79) i Vuk (2009: 8–10), kao jedno od hrvatskih područja izdvajaju gornjopodravsko-međimurski prostor, pri čemu kao podcjeline diferenciraju Međimurje i gornju Podravinu. Gornja Podravina u takvoj je koncepciji podijeljena na varaždinsku i ludbrešku Podravinu. Koprivničko-đurđevačka Podravina prema toj podjeli pripada drugoj cjelini.

U svim se navedenim podjelama ludbreška Podravina⁴ smatra dijelom gornje Podravine.

1.2. Ludbreška Podravina kao dio Podravine – položaj i granice

Spomenuti problem određivanja granica vrijedi i za područje ludbreške Podravine. Usporedba administrativnih (tj. upravnih) granica upućuje na nepodudaranje aktualnoga i nekadašnjih stanja opsega i položaja samih granica.

Danas ludbreška Podravina obuhvaća četrdeset jedno naselje. Ona gravitiraju gradu Ludbregu kao gradskomu središtu istočnoga dijela Varaždinske županije, a prema aktualnoj upravnoj podjeli (prema stanju 2018. godine), raspoređena su u pet općina. Općinu Martijanec čine naselja: Čičkovina, Gornji Martijanec, Hrastovljan, Križovljan, Madaraševac, Martijanec, Rivalno, Slanje, Sudovčina, Vrbanovec; u sastavu su Općine Sveti Đurđ naselja: Hrzenica, Karlovec Ludbreški, Komarnica Ludbreška, Luka Ludbreška, Obrankovec, Priles, Sesvete Ludbreške, Struga, Sveti Đurđ; Općini Veliki Bukovec pripadaju naselja: Dubovica, Kapela Podravska te Veliki Bukovec, a Općini Mali Bukovec naselja: Lunjkovec, Mali Bukovec,

² Iako autori tu riječ bilježe malim početnim slovom, u ovome je radu u skladu s pravopisnom normom bilježimo velikim početnim slovom (usp. s drugim imenima pokrajina s istim dočetakom: Đakovština, Labinština, Pazinština itd.). V. *Hrvatski pravopis* (2013: 25).

³ Određujući na što se odnosi Podravina, navedeni autori ističu da se ni stanovnici područja istočno od Pitomače ne smatraju Podravcima iako žive na pridravskome prostoru, nego za sebe kažu da su Slavonci.

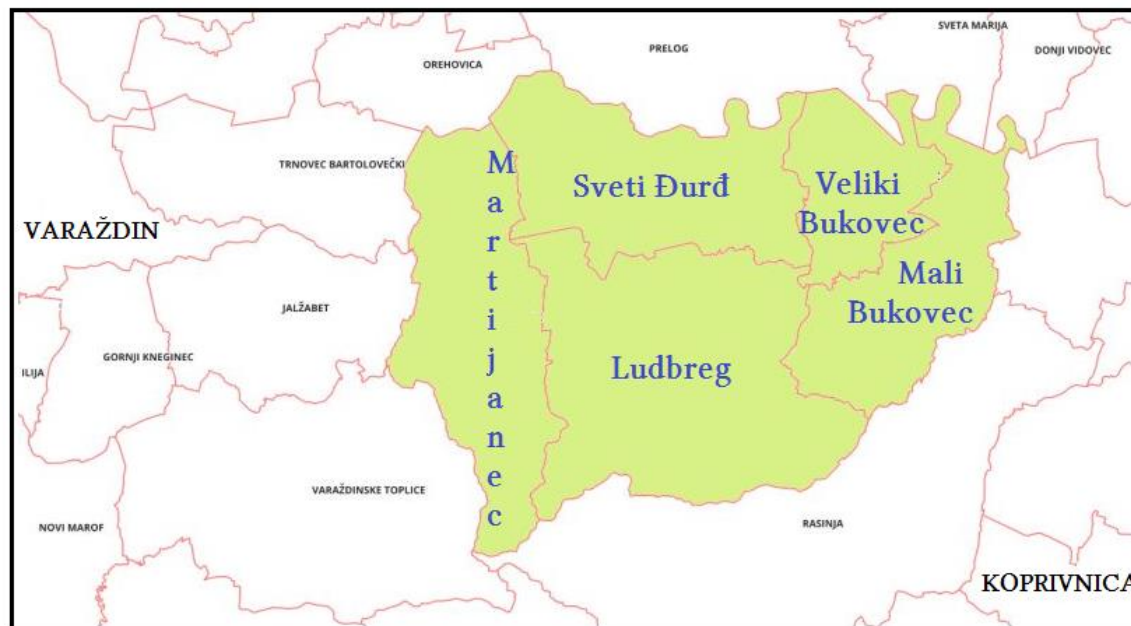
⁴ Premda neki od autora koji rabe višerječni izraz *ludbreška Podravina* obje njegove sastavnice pišu velikim početnim slovom, u ovome radu velikim početnim slovom pišemo samo Podravina. *Hrvatski pravopis* (2013: 27) upućuje: »Malim se početnim slovom pišu riječi koje etnički, gospodarski, kulturološki ili politički određuju zemljopisno ime: donje Međimurje, gornja Posavina, hrvatsko Podunavlje, istočna Europa (...)«.

Martinić, Novo Selo Podravsko, Sveti Petar, Županec. Administrativni grad Ludbreg sastoji se od naselja: Apatija, Bolfan, Čukovec, Globočec Ludbreški, Hrastovsko, Kućan Ludbreški, Ludbreg, Poljanec, Segovina, Selnik, Sigetec Ludbreški, Slokovec, Vinogradi Ludbreški. Područje ludbreške Podravine proteže se na ukupno 228,4 km² (prema SVVŽ-u (2016: 272–273)).

Sjevernu granicu ludbreške Podravine čini rijeka Drava (uvjetno rečeno s obzirom na to da se dijelovi administrativnih naselja nalaze i s lijeve obale rijeke Drave, na međimurskoj strani), a linija koja se od nje može povući prema jugu (zapadno od Čičkovine, Vrbanovca, Gornjega Martijanca te Slanja) omeđuje to područje sa zapadne strane. Na jugu granični pojas obuhvaća ogranke Kalničkoga gorja te šumovito područje od potoka Drenovčice prema potocima Segovini i Glibokome. Poput zapadne granice, i istočna je granica administrativno utvrđena: proteže se istočno od naselja Bolfana, Lunjkovca, Županca i Maloga Bukovca, odnosno zapadno od naselja Cvetkovca, Gorice, Vojvodinca, Antolovca i Selnice Podravske.

 ludbreška Podravina

Zemljovid 1. Geografski položaj ludbreške Podravine

Nestabilnost granica opažamo usporedbom stanja u suvremenome razdoblju sa stanjima u prošlosti.

Već osvrt na recentnu povijest omogućuje da utvrdimo promjene u granicama. Primjerice, dio naselja u sastavu Grada Ludbrega promijenio je administrativne granice 2014. godine, a 2013. godine naselje Poljanec izmješteno je iz Općine Martijanec u Grad Ludbreg, na što zemljovidom i komentarom upućuje Horvat (2016b: 97–98). *Zakonom o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj* (NN br. 10/97.) iz Općine Mali Bukovec 1997. godine izdvojena su naselja Dubovica, Kapela Podravska i Veliki Bukovec te je ustanovljena nova općina, imenovana Veliki Bukovec. Istim dokumentom, naselje Segovina izdvojeno je iz Koprivničko-križevačke županije te je ušlo u sastav Grada Ludbrega, dakle i Varaždinske županije. Prije utvrđivanja općina 1993. godine to je područje upravno činilo općinu Ludbreg.

I razdoblje prije osamostaljenja Republike Hrvatske obilježeno je promjenama granica, na što su također utjecale politika i različite upravne podjele.⁵ O tome svjedoči nepodudarnost nekadašnjih kotarskih granica s današnjim granicama. Prema zemljovidu s ucrtanim granicama, koji donosi Vuk (2009: 10), uz pet općina koje su danas u sastavu ludbreške Podravine, kotar Ludbreg 1931. godine obuhvaćao je i četiri općine koje su danas u sastavu Koprivničko-križevačke županije: Đelekovec, Koprivnički Ivanec, Legrad i Rasinja. Nakon Drugoga svjetskog rata kotar Ludbreg pripadao je Oblasti Bjelovar (v. Žuljić (2001: 6)). Na razlike u granicama kotara Ludbreg 1952. godine i općine Ludbreg 1980-ih godina Eleršek (1983: 28) upućuje zemljovidom, a Kurtek (1983: 9) i Feletar (1997: 13) komentarima. Prema tim izvorima, godine 1952. granica kotara išla je istočno od Rasinje, Koledinca, Kutnjaka i Selnice Podravske pa sve do Drave.

Nepodudaranje granica primjetno je i na drugim razinama.

Na zemljovidu koji donosi Horvat (2016b: 142)⁶ uočljivo je nepodudaranje granica katastarskih općina i administrativnih naselja na području Općine Sveti Đurđ. U tome kontekstu važno je spomenuti da granice katastarskih općina katkad nadilaze i granice administrativnih općina, što potvrđuje činjenica da katastarska općina Selnik uz istoimeno naselje obuhvaća i naselja Obrankovec i Priles koja su inače u sastavu Općine Sveti Đurđ.

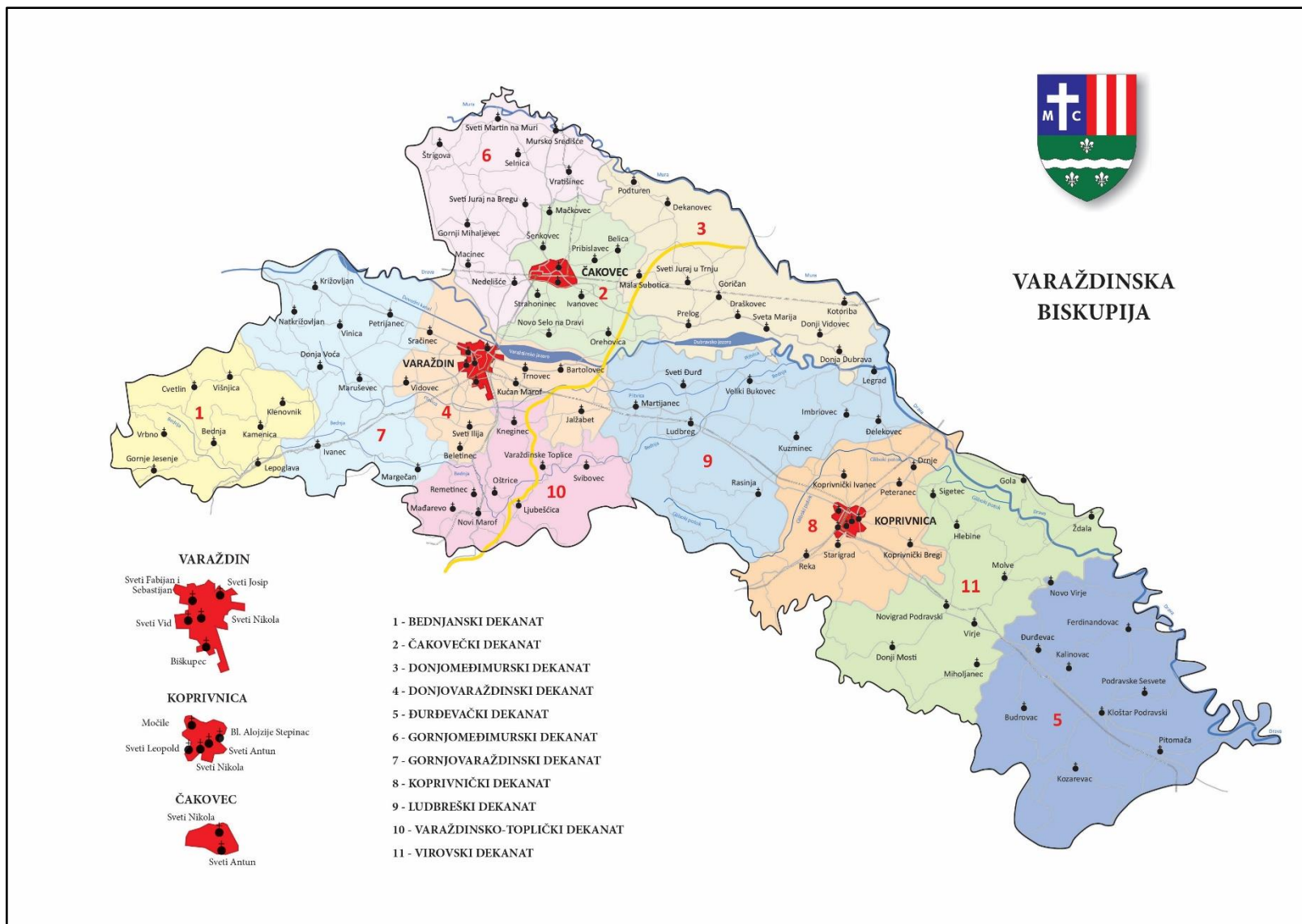
⁵ Izdvajamo, primjerice, sljedeću potvrdu za tu tvrdnju. »Godine 1952. donesen je Zakon o podjeli NR Hrvatske na kotare, gradove i općine (NN, br. 16/52.). Tim zakonom u Hrvatskoj je formirano 89 kotara i 737 općina. Općina je bila osnovna političko-teritorijalna cjelina, a kotar je obuhvaćao skupinu općina udruženih najčešće na regionalnoj osnovi. Kotari kao oblik političko-teritorijalnog ustroja održali su se od 1967. godine, kada su ukinuti (NN, br. 13/67.).« V. *Upravno-teritorijalni ustroj*.

⁶ Taj zemljovid donesen je i u odjeljku 3.6.3.4.1.3. ovoga rada.

Ni granice župa u određenim se slučajevima ne poklapaju s granicama administrativnih naselja. Iako u suvremenome stanju većina župa obuhvaća ista naselja kao i administrativne općine, postoje i razlike. Župi Veliki Bukovec pripada i naselje Selnica Podravska, koja je u sastavu Općine Legrad, odnosno Koprivničko-križevačke županije. Nepodudaranje granica općina i župa potvrđeno je i u ostatku istočnoga dijela Ludbreškoga dekanata Varaždinske biskupije (v. zemljovid 2): npr. župi Kuzminec pripadaju naselja Antolovec, Gorica, Grbaševac, Koledinec, Kutnjak, Kuzminec, Vojvodinec, no naselja Antolovec i Kutnjak pripadaju Općini Legrad, kao i već spomenuta Selnica Podravska, a južnija naselja Općini Rasinja.

Današnje granice župa uglavnom slijede nekadašnje administrativne podjele na župe, no ni one nisu nepromjenjive. Dokazuju to npr. današnja pripadnost naselja Legrad Ludbreškomu dekanatu Varaždinske biskupije (a u prošlosti je pripadao Donjomeđimurskomu dekanatu) ili premještanje naselja Poljanec iz župe Sveti Đurđ⁷ u župu Martijanec oko godine 1800. (v. npr. Novak (2001: 97)). Prema Budaku (1994) i Vuk (2009: 21), župe na prostoru ludbreške Podravine navedene su u popisu župa Zagrebačke biskupije već u 14. stoljeću. Tada su župe u Martijancu, Slanju, Križovljanu, Svetome Đurđu i Ludbregu pripadale Varaždinskomu arhiđakonatu. Kancijan (1984: 252) navodi da je početkom 16. st. Bednja bila granica Komarničkoga i Varaždinskoga arhiđakonata (uz odstupanja na području petrovečke i ludbreške župe: Veliki Bukovec, Dubovica i Kapela pripadale su petrovečkoj župi iako su se nalazila zapadno od Bednje, a Apatija, Čukovec, Globočec, Sigetec i Slokovec ludbreškoj premda se nalaze istočno od desne obale Bednje).

⁷ Primjerice, prema popisu kućedomaćinā (obveznikā podavanja župnicima) u Komarničkome arhiđakonatu 1659. godine, koji donosi Petrić (2010b: 181), naselje *Polyancy* pripadalo je župi Sveti Đurđ.

Zemljovid 2. Granice dekanata Varaždinske biskupije

Granice ludbreške Podravine potrebno je promotriti i iz povijesne perspektive. Sa svrhom ilustriranja variranja granica na više razina, ističemo da je u kasnome srednjem vijeku (na prijelazu iz 15. na 16. st.) istraživano područje bilo dio kotara Komarnice, pri čemu naselja oko Martijanca (dakle, današnji najzapadniji dio ludbreške Podravine) prema toj upravnoj podjeli nisu pripadala kotaru Komarnici (v. Pavleš (2013: 7, 10–12)). Razumijevanju nekadašnjih i današnjih granica istraživanoga područja svakako će doprinijeti i pregled koji donosi Vuk (2009: 17–20), iz kojega je, primjerice, moguće zaključiti da su u 16. stoljeću naselja Martijanec i Vrbanovec (danas u sastavu Općine Martijanec) pripadala Županiji varaždinskoj, a većina drugih naselja (npr. istočnije od Križovljana, Poljanca i Slanja) pripadala je Županiji križevačkoj.

1.2.1. Podjele ludbreške Podravine na podcjeline

Podjela ludbreške Podravine na manje podcjeline pojavljuje se samo u radovima nekoliko autora. Kancijan (1984; 1985) dijeli ludbrešku Podravinu na istočnu i zapadnu, pri čemu kao granicu određuje rijeku Bednju, oslanjajući se na povijesne podatke. Istočnim dijelom ludbreške Podravine u tim radovima smatra i dio područja današnje općine Rasinja iako u vrijeme nastanka radova ta administrativna podjela više ne vrijedi. K. Novak (2014) kao zasebnu cjelinu pri proučavanju dijalektnih značajki ludbreške Podravine izdvaja istočnu ludbrešku Podravinu, koju poistovjećuje sa župom Veliki Bukovec jer njezinim dijelom smatra i Selnicu Podravsku, koja administrativno pripada Općini Legrad, odnosno Koprivničko-križevačkoj županiji. Budući da su navedene podjele individualne, slabo su prihvaćene i proširene.

1.3. Prirodno-zemljopisne značajke ludbreške Podravine

1.3.1. Reljef

O razvoju reljefa na području ludbreške Podravine pisao je Kurtek (1983: 10). Spuštanje dravske nizine potkraj tercijara (prije više od milijun godina) uzrokovalo je uzdizanje tercijarnih slojeva. Na nove tektonske pokrete koji su se dogodili tijekom pleistocena (u proteklih nekoliko stotina tisuća godina) upućuju pleistocenski sedimenti u gorju (dakle, na većim visinama). Mlađa uzdizanja goričkoga područja i spuštanje dravske potoline vjerojatno su nastavljena i tijekom holocena.

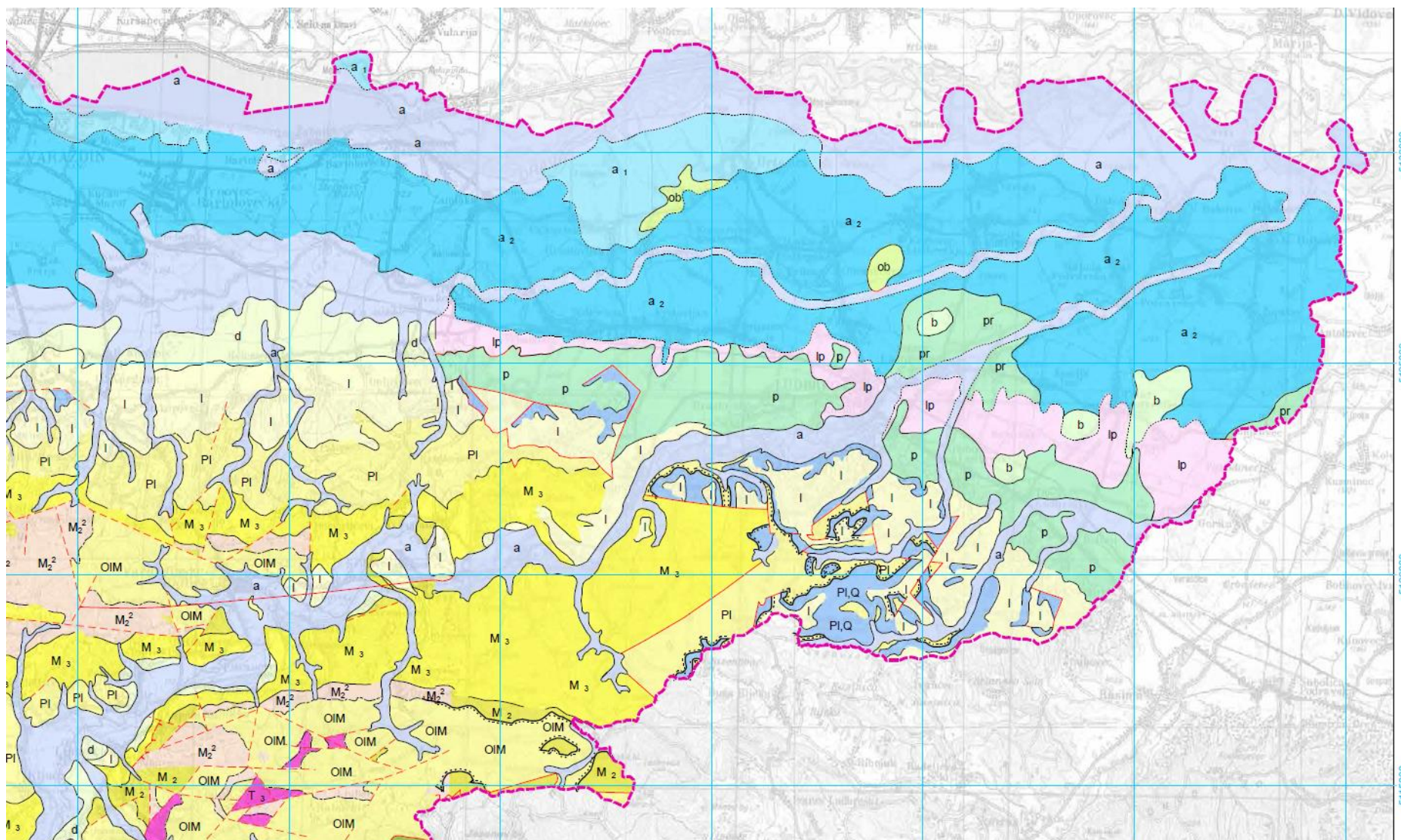
Prema Kurteku (1954–1955: 23–25; 1983: 9–10) te Feletaru (1990: 102–104), u ludbreškoj Podravini mogu se razlikovati tri geomorfološke cjeline: 1) holocenska (ili aluvijska) ravnica, 2) pleistocenska (ili diluvijska) terasa i 3) goričko pleistocensko-tercijarno područje.⁸

Holocenska ravnica (apsolutne visine oko 150 m) nalazi se uz rijeke Dravu i Plitvicu i uz donji tok rijeke Bednje, za vrijeme čijih je visokih vodostaja u prošlosti često bila plavljena. Južnije od nje smještena je pleistocenska terasa koja je od holocenske ravnice viša (mjestimično i do 10 m), a samim time i sigurna od poplavlivanja. Još južnije, na sjevernome rubu goričkoga područja, nalazi se ravnica široka oko jedan kilometar koja se naziva višom (ili drugom) pleistocenskom terasom. Gorički je kraj ispresijecan dolinama koje su u smjeru jug – sjever erodirali potoci. Pleistocenski sedimenti prekrivaju i goričko područje. Padine brežuljkastoga kalničkog prigorja prekrivene su (mjestimice i do 70 m) debelim pleistocenskim sedimentima (ilovinama i praporom). Dalje prema Kalniku potvrđeni su tercijarni slojevi, a Kalnička gora sastavljena je od mezozoičkih slojeva (vapnenca, trijasa i krede).

1.3.2. Geološke i pedogeografske značajke

Geološki sastav ilustrira priloženi zemljovid 3. Više o geološkim značajkama vidi u Eleršek (1983: 27–38), Feletar (1990: 14), Lilek (2011: 13–18) te Dedić i dr. (2015: 372).

⁸ U ovome radu prednost dajemo terminima prihvaćenim u suvremenoj znanosti i ustaljenim u stručnoj terminologiji, a one zastarjele navodimo u zagradama.

Zemljovid 3. Isječak iz Geološke karte Varaždinske županije M 1 : 100 000.
 (izvor zemljovida i tumača: *Rudarsko-geološka studija Varaždinske županije*; autor: Željko Dedić)

TUMAČ IZDVOJENIH JEDINICA

KVARTAR

	pr,p Proluvij
	l Lesni proluvij
	b Barski sedimenti
	ob Organogeni-barski sedimenti
	d Deluvij
	d,pr Deluvij i proluvij
	a Aluvij rijeka i potoka
	a ₁ Aluvij prve dravske terase
	a ₂ Aluvij druge dravske terase
	l Les
	Pl,Q Šljunci i pijesci
	Pl Pliocen

MIOCEN

	OIM Oligomiocen i donji miocen
	M ₂ Litotamnijski vapnenac
	M ₂ Gornji miocen
	M ₃ Srednji miocen

	γ Tufovi
	α Andeziti

EOCEN

	E Vapnenac i vapnenjačke breče (eocen)
---	--

KREDA

	K _{1,2} Kaotični materijal (pjesci,šejlovi,lapori,vapnenci,rožnjaci)
	ββ Dijabazi i spilitizirani dijabazi
	Se Serpentin

JURA

	J Jura općenito
---	-----------------

TRIJAS

	T ₁ Gornji trijas (vapnenci,dolomiti,breče)
	γ Silificirani tuf; ugovi
	T ₂ Srednji trijas
	T ₃ Donji trijas
	β Bazalti

PALEOZOIK

	Pz Paleozoik
---	--------------

TUMAČ GEOLOŠKIH OZNAKA

	Erozijsko-diskordantna granica
	Erozijsko-diskordantna granica,pretpostavljena
	Fotogeološki utvrđen rasjed
	Normalan rasjed
	Normalan rasjed, pokriven ili pretpostavljen
	Normalna litostratigrafska granica
	Normalna litostratigrafska granica,pretpostavljena
	Os antiklinale ili sinklinale
	Reversni rasjed
	Reversni rasjed, pretpostavljen
	Riječna terasa
	Čelo navlake
	Čelo navlake, pretpostavljeno

Tla su na području ludbreške Podravine, prema Kurteku (1983: 11), slična onima širega podravskog područja. Uz vodotoke, a posebice uz rijeku Dravu, na aluvijским se sedimentima šire aluvijско-karbonatna tla, koja su nakon regulacija vodotoka (posebice izgradnje akumulacijskih jezera), koje su spriječile poplave, postala plodnima, dakle i povoljnima za obradu. Na prvoj pleistocenskoj terasi nalaze se starija aluvijска tla, umjereno podzolasta, relativno siromašna dušikom i fosforom. Budući da zahvaljujući odgovarajućim agrotehničkim mjerama ta tla daju dobre prinose, opravdano ih je smatrati najboljim površinama za oranice u podravskoj nizini. Podzolasta tla razvila su se u goričkome području te na prijelazu iz nizine u brežuljkasti kraj na ilovinama. Postoje i diluvijско-aluvijска zamočvarena tla uz vodotoke te u goričkome i prigorskome dijelu. Zamočvarivanje je bilo rezultat poplava i djelovanja površinskih voda s okolnih padina te su se ondje u prošlosti prostirali vlažni pašnjaci, a nakon melioracija (odstranjenja vlage) te se površine sve više rabe i za agrarnu proizvodnju.

1.3.3. Klimatske značajke

U Ludbregu se sustavna⁹ klimatološka istraživanja provode tek od 1981. godine, zbog čega su u prošlosti istraživači (npr. Kurtek (1966: 24–31; 1983: 10–11)) svoje zaključke o klimi ludbreške Podravine mogli temeljiti samo na usporedbi dostupnih klimatskih podataka za Varaždin, Čakovec i Koprivnicu, najbliže veće gradove.

U ovome pregledu uzimamo u obzir podatke izložene u literaturi, ali posebnu pozornost posvećujemo recentnim podacima.

Temperatura zraka

Kurtek (1966: 25; 1983: 10) uočava da u razdoblju od 1948. do 1960. godine među trima proučavanim punktovima najnižu srednju godišnju temperaturu ima Varaždin (VŽ 9,9; ČK 10,0; KC 10,0) te da Čakovec i Koprivnica imaju višu prosječnu srpanjsku (VŽ 20,2; ČK 21,0; KC 20,6), a nižu prosječnu siječanjsku temperaturu od Varaždina (VŽ –1,1; ČK –1,8; KC –1,7). Uzimajući u obzir zemljopisni smještaj i položaj, Kurtek (1983: 10) smatra da se za Ludbreg smije pretpostaviti veća sličnost koprivničkoj klimi nego varaždinskoj.

⁹ Na zemljovidu *Meteorološke postaje u Hrvatskoj* (v. popis literature) uočljivo je da se svi klimatski parametri ne mjere na svim postojećim mjernim postajama. Primjerice, na mjernoj postaji u Ludbregu/Hrastovskome ne mjere se trajanje sijanja Sunca ni tlak zraka.

Recentni podatci o temperaturi zraka za tridesetogodišnja razdoblja¹⁰ donose se u tabličnim pregledima.

Tablica 1. Srednja godišnja temperatura zraka (°C)

(izvor podataka za razdoblja 1961. – 1990., 1971. – 2000., 1981. – 2010.: KAH (2008: 168), DHMZ)

	1961. – 1990.	1971. – 2000.	1981. – 2010.
Čakovec	/	/	10,4
Varaždin	9,9	10,2	10,6
Ludbreg	/	/	10,3
Koprivnica	10,1	10,5	10,9

Tablica 2. Srednja siječanjska temperatura zraka (°C)

(izvor podataka za razdoblja 1961. – 1990., 1971. – 2000., 1981. – 2010.: KAH (2008: 168), DHMZ)

	1961. – 1990.	1971. – 2000.	1981. – 2010.
Čakovec	/	/	-0,2
Varaždin	-1,3	-0,2	0,0
Ludbreg	/	/	-0,2
Koprivnica	-1,1	0,0	0,1

Tablica 3. Srednja srpanjska temperatura zraka (°C)

(izvor podataka za razdoblja 1961. – 1990., 1971. – 2000., 1981. – 2010.: KAH (2008: 168), DHMZ)

	1961. – 1990.	1971. – 2000.	1981. – 2010.
Čakovec	/	/	20,7
Varaždin	19,8	20,2	20,9
Ludbreg	/	/	20,4
Koprivnica	20,0	20,4	21,2

Tablica 4. Godišnji hod temperature zraka u razdoblju 1981. – 2010. (°C)

(izvor podataka: DHMZ)

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Čakovec	-0,2	1,2	5,7	10,7	15,8	19,0	20,7	19,9	15,2	10,2	5,0	0,6
Varaždin	0,0	16	6,1	10,9	16,0	19,1	20,9	20,1	15,6	10,7	5,3	1,1
Ludbreg	-0,2	1,2	5,6	10,7	15,7	18,7	20,4	19,6	15,3	10,4	5,1	0,9
Koprivnica	0,1	1,9	6,4	11,4	16,4	19,4	21,2	20,5	15,9	10,8	5,4	1,2

I iz starijih i novijih podataka možemo iščitati da načelno ne postoje velike razlike u prizemnoj temperaturi zraka među istraživanim punktovima, nego da se razlikuju u nijansama.

U svim je istraženim naseljima najtopliji mjesec najčešće srpanj (slijede ga kolovoz i lipanj), a najhladniji najčešće siječanj (slijede ga prosinac i veljača). Najnižu srednju godišnju temperaturu među navedenim gradovima ima Ludbreg, a najvišu Koprivnica. Prema recentnijim podacima, srednja siječanjska temperatura u Koprivnici za nijansu je viša nego u Varaždinu, što odudara od opisa koji je predstavio Kurtek. I srednja srpanjska temperatura za

¹⁰ U ovome radu podatci se uzimaju za standardna 30-godišnja klimatska razdoblja, u skladu s metodologijom koju preporučuje i KAH (2008: 10).

nijansu je viša u Koprivnici nego u Varaždinu, što pak odgovara rezultatima Kurtekovih analiza.

Mjerenja pokazuju i izrazita kolebanja u temperaturi zraka – u istome su mjesecu različitih godina katkad zabilježene vrlo velike razlike u srednjoj temperaturi zraka (primjerice, u Ludbregu je srednja siječanjska temperatura zraka 1985. godine bila $-5,8\text{ }^{\circ}\text{C}$, a 1988. godine $3,6\text{ }^{\circ}\text{C}$; srednja temperatura za ožujak 1987. godine bila je $-0,6\text{ }^{\circ}\text{C}$, a za isti mjesec 1994. godine $10,0\text{ }^{\circ}\text{C}$). Uzmu li se u obzir i apsolutni minimumi i maksimumi, potvrđuju se izrazite varijacije u temperaturi zraka.

Tablica 5. Apsolutni minimum i apsolutni maksimum temperature zraka u Ludbregu u razdoblju 1981. – 2010. ($^{\circ}\text{C}$)
(izvor podataka: DHMZ)

	apsolutni minimum	apsolutni maksimum
I.	-26,6 (1985.)	19,1 (2002.)
II.	-26,1 (1985.)	21,5 (2004.)
III.	-20,1 (2005.)	26,3 (1989.)
IV.	-6,9 (2003.)	27,8 (2000.)
V.	-1,5 (1982.)	32,5 (2008.)
VI.	1,5 (1997.)	35,1 (2003.)
VII.	4,9 (1996.)	37,1 (2007.)
VIII.	3,6 (1995.)	37,0 (1992., 2003.)
IX.	0,1 (2008.)	32,0 (2008.)
X.	-9,0 (1997.)	27,3 (2009.)
XI.	-18,7 (1988.)	23,4 (2002.)
XII.	-22,7 (2009.)	21,6 (1989.)

Čini se da je prema kriteriju temperature zraka ludbreška klima sličnija varaždinskoj, što odudara od zaključka o većoj sličnosti koprivničkoj klimi koji donosi Kurtek. Vjerojatno je razlog većoj sličnosti ludbreške klime varaždinskoj položaj naselja (uz gorje), dok se za dio ludbreškopodravskoga područja koji je udaljeniji od uzvisina (npr. bliže rijeci Dravi) vjerojatno smije pretpostaviti veća kontinentalnost.

U svim se punktovima u svakome novom razdoblju (posebno u recentnijima) uočava porast srednjih temperatura.

Oborine

Recentni podatci o količini i režimu oborina za tridesetogodišnja razdoblja donose se u tabličnim pregledima¹¹.

¹¹ Masno su označene maksimalne vrijednosti.

Tablica 6. Srednja godišnja količina oborine (mm)

(izvor podataka za razdoblja 1961. – 1990., 1971. – 2000., 1981. – 2010.: KAH (2008: 168), DHMZ)

	1961. – 1990.	1971. – 2000.	1981. – 2010.
Čakovec	/	/	792,7
Varaždin	879,2	843,1	832,0
Ludbreg	/	/	882,6
Legrad	/	/	785,2
Koprivnica	864,4	850,0	827,7

Tablica 7. Srednje mjesečne količine oborine u Varaždinu i Koprivnici u razdoblju 1961. – 1990., 1971. – 2000. i 1981. – 2010. (mm)

(izvor podataka: KAH (2008: 168), DHMZ)

		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
VŽ	1961. – 1990.	45,0	45,4	54,7	70,2	84,0	98,1	91,8	98,3	81,4	69,4	82,9	57,9
KC		52,5	50,1	54,4	71,3	77,6	92,0	87,9	86,0	73,3	78,5	86,7	69,1
VŽ	1971. – 2000.	38,9	42,0	50,9	63,1	71,8	96,5	91,2	88,0	84,7	80,6	77,0	58,3
KC		44,6	47,8	47,5	65,0	73,0	88,7	89,8	81,4	79,5	79,4	84,3	69,1
VŽ	1981. – 2010.	38,7	40,8	54,9	61,0	67,9	96,1	81,9	87,2	98,3	78,0	68,0	59,1
KC		44,9	48,4	52,8	59,0	70,0	91,0	80,3	84,0	95,8	77,6	76,6	70,0

Tablica 8. Srednje mjesečne količine oborine u razdoblju 1981. – 2010. (mm)

(izvor podataka: DHMZ)

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Čakovec	33,2	36,3	50,3	56,7	68,0	93,1	74,9	84,9	88,5	76,7	65,4	53,1
Varaždin	38,7	40,8	54,9	61,0	67,9	96,1	81,9	87,2	98,3	78,0	68,0	59,1
Ludbreg	47,0	51,4	59,1	64,5	68,2	97,1	77,7	85,5	96,1	80,3	78,0	76,3
Legrad	38,6	41,8	48,7	55,1	66,7	90,0	71,9	80,1	89,8	73,1	68,0	61,4
Koprivnica	44,9	48,4	52,8	59,0	70,0	91,0	78,4	84,0	95,8	77,6	76,6	70,0

Tablica 9. Prosječan broj dana s količinom oborine $\geq 0,1$ mm u razdoblju 1981. – 2010.

(izvor podataka: DHMZ)

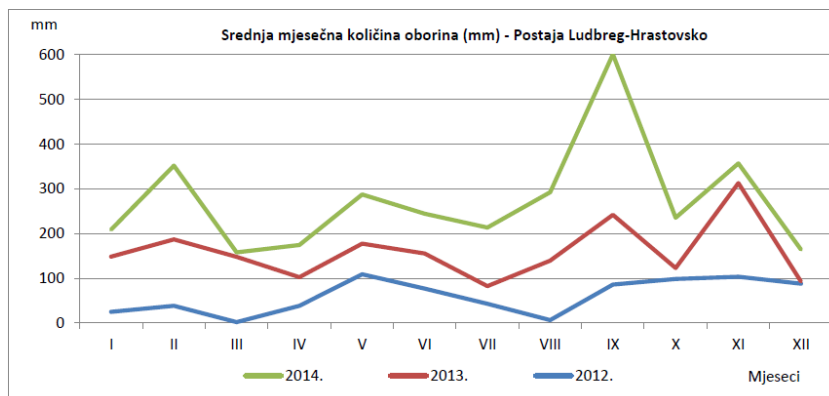
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	zbroj
Čakovec	7,4	6,9	8,9	11,6	11,8	12,7	10,5	9,9	10,6	9,1	10,6	10,5	121,8
Varaždin	8,7	8,5	10,1	12,9	12,9	13,5	11,6	10,7	11,0	10,0	11,2	11,7	132,8
Ludbreg	8,8	8,7	10,2	11,9	11,9	12,7	10,7	10,2	10,5	9,7	11,3	11,9	128,8
Legrad	8,7	8,6	9,9	11,3	12,2	12,9	10,8	9,7	10,2	10,0	10,7	11,5	126,8
Koprivnica	8,8	8,8	10,2	12,0	11,6	12,4	10,6	9,8	10,7	10,3	11,2	11,8	128,2

Za proučavano područje između Varaždina i Koprivnice specifična je izrazita kolebljivost u vezi s oborinama.¹² Uočljivo je to na više razina.

Postoje varijacije u količini oborine na razini istoga mjeseca u različitim godinama (npr. u Koprivnici je u kolovozu 1989. izmjereno 205,1 mm, 1990. godine 12,4 mm, 1999. godine 104,8 mm, a 2000. godine samo 3,6 mm; u Ludbregu je u rujnu 1999. izmjereno 105,3 mm, a u istome mjesecu 2000. godine samo 0,6 mm, u listopadu 1994. godine 119,3 mm, a u istome mjesecu 1995. godine samo 3,7 mm). Posljedično, od godine do godine varira i ukupna godišnja

¹² Potvrđuje to i Kurtek (1983: 10).

količina oborine, što, oslanjajući se na najrecentnije podatke, za Ludbreg ilustrira sljedeći grafikon.

Grafikon 1. Srednja mjesečna količina oborine (mm) u Ludbregu (2012. – 2014.)
(izvor podataka: EZO (2016: 77))

Usto postoje varijacije u režimu (rasporedu po mjesecima). Načelno se može reći da tijekom godine postoje dva maksimuma, no mjeseci u kojima se oni pojavljuju variraju od godine do godine. Primjerice, Kurtek (1966: 28–29; 1983: 10) piše da je u prvoj polovici 20. stoljeća u Čakovcu glavni maksimum uglavnom bio u listopadu, a sekundarni u svibnju, dok je u Koprivnici glavni maksimum bio u listopadu, a sekundarni u srpnju. Taj pomak maksimuma s proljeća na ljeto isti autor tumači kao signal veće kontinentalnosti Koprivnice. Recentniji podatci, koji se temelje na statistički većemu uzorku, pokazuju također dva maksimuma, od kojih neki mogu biti i dugotrajniji (tj. protezati se na više od jednoga mjeseca), a varijacije u mjesecima u kojima se pojavljuju mogu se iščitati iz donesenih tablica (jedan maksimum u lipnju (ili lipnju i srpnju), a drugi se pojavljivao u kojemu jesenskom mjesecu). Proljetne i ljetne padaline prouzročene su ciklonama na zapadu (usp. Kurtek (1983: 10), Gajić-Čapka i Zaninović (2008: 15)).

Broj dana s količinom oborina većom od 0,1 mm u prosjeku je najveći u Varaždinu, nešto manji u Ludbregu i u Koprivnici, nešto manji u Legradu, a prosječni broj dana s količinom oborina većom od 0,1 mm veći je pak u Ludbregu i Koprivnici nego u Čakovcu. Prema podacima DHMZ-a, 55 – 60 % ukupne količine oborine padne u toplome dijelu godine, a 40 – 45 % od listopada do ožujka. Rjeđe dolazi do dužih sušnih razdoblja.

Prikalničko područje, kao i drugi brežuljkasti krajevi središnje Hrvatske, ima veću količinu padalina od nizinskih područja zbog izrazitije kondenzacije vlage na većim visinama i reljefnim izbočinama.

Klimatski podatci upućuju i na izrazita variranja u broju snježnih dana od godine do godine. Većina snježnih dana raspoređena je na prosinac, siječanj i veljaču, dok ih je tijekom studenoga i ožujka uglavnom malo. Prema Kurteku (1983: 10), broj snježnih dana obično je veći u Varaždinu nego u drugim gradovima spomenutim u ovome odjeljku, a to se također može objasniti izloženošću Varaždina dravskoj alpskoj regiji.

U svim se punktovima u svakome novom razdoblju uočava smanjenje količine oborina.

Vlažnost zraka

Prosječna godišnja relativna vlažnost zraka poprilično je ujednačena u svim proučenim punktovima – na temelju podataka za razdoblje 1981. – 2010. iznosi 76 % u Varaždinu, 81 % godišnje u Čakovcu, 81 % u Ludbregu te 80 % u Koprivnici¹³. Maksimalna je vlažnost od listopada do siječnja, a minimalna od travnja do srpnja. Područja bliža rijeci Dravi imaju veću vlažnost zraka.

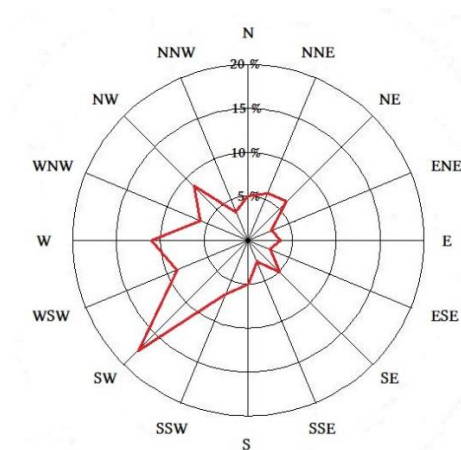
Naoblaka

Naoblaka je najveća u studenome, prosincu i siječnju (u Čakovcu i Koprivnici iznosi više od 7 desetina neba, u Ludbregu do 7 desetina neba), a najmanja u razdoblju od svibnja do rujna (od 4 do 5,5 desetina neba u Čakovcu, Koprivnici i Ludbregu). Prosječna je godišnja naoblaka u razdoblju 1981. – 2010. u Varaždinu 5,8 desetina neba, u Čakovcu i Koprivnici 5,9 desetina neba, a u Ludbregu 5,6 desetina neba.

Vjetrovi

Na području grada Ludbrega najčešći su jugozapadni, zapadni i sjeverozapadni vjetrovi (usp. sliku 1). Južni i zapadni vjetrovi najčešće pušu na proljeće i ujesen, a za zimu su specifične izmjene južnih i sjevernih vjetrova (usp. Kurtek (1983: 11)). Prema podacima DHMZ-a, vjetrovi na području ludbreške Podravine rijetko su jaki (jačine 6 do 7 bofora) i olujni (jačine ≥ 8 bofora). Tijekom godine najvjetrovitije je proljeće, a za ljetu su specifični slabi vjetrovi (usp. EZO (2016: 76)).

¹³ Da bi se točnije pokazalo stanje, za Koprivnicu je uzet podatak za razdoblje od 1961. do 2010. kako bi se kompenzirao nedostatak mnogih podataka (rezultata mjerenja) u razdoblju od 2001. do 2010.

Slika 1. Ruža vjetrova za grad Ludbreg (1981. – 2010.)
(prema podatcima DHMZ-a)

Ostale klimatske pojave

Od ostalih klimatskih pojava potrebno je spomenuti tuču, koja je česta u proljeće, te mrazeve, koji se redovito pojavljuju u travnju i listopadu, a katkad i u svibnju te mogu prouzročiti velike štete poljoprivrednicima. Magle se pojavljuju najčešće u jesenskim i zimskim mjesecima.

Zaključno o klimi

Premda razlike u klimi pojedinih proučenih naselja postoje, mogu se smatrati samo nijansama. Kao najistočnije među pročenim naseljima, Koprivnica ima najizraženije kontinentalne značajke.

Kurtek (1966: 25, 31) ističe da je prema Müllerovim kriterijima (srednje mjesečne temperature niže od 6 °C traju prosječno od tri do pet mjeseci u godini) na navedenome području riječ o svježoj umjerenj klimi kontinentalnih značajki. To je i klima fluvijalnoga reljefa, odnosno područja gdje tekućice određuju reljefne oblike na nepropusnoj podlozi.

Na temelju starijih i recentnih podataka u cjelini, donesenih u ovome pregledu, može se zaključiti da ludbreška Podravina, smještena u kontinentalnome dijelu Hrvatske, ima umjereno kontinentalnu klimu.¹⁴

¹⁴ »Kontinentalna Hrvatska ima umjereno kontinentalnu klimu i cijele se godine nalazi u cirkulacijskom pojasu umjerenih širina, gdje je stanje atmosfere vrlo promjenjivo: obilježeno je raznolikošću vremenskih situacija uz česte i intenzivne promjene tijekom godine. Te promjene izazivaju putujući sustavi visokog ili niskog tlaka, često slični vrtlozima promjera više stotina i tisuća kilometara. Zimi prevladavaju stacionarni anticiklonalni tipovi vremena s čestom maglom ili niskim oblacima, s vrlo slabim strujanjem što predstavlja povoljne uvjete za stvaranje

Klima nizinskoga kontinentalnog dijela Hrvatske, pa i ludbreške Podravine, može se prema Köppenovoj klasifikaciji klime¹⁵ označiti oznakom Cfb (ili preciznije, Cfbwx¹⁶). Oznaka C upućuje na to da ima umjereno toplu kišnu klimu sa srednjom mjesečnom temperaturom najhladnijega mjeseca višom od $-3\text{ }^{\circ}\text{C}$ i nižom od $18\text{ }^{\circ}\text{C}$. Oznakom b signalizira se da najtopliji mjesec u godini ima srednju temperaturu nižu od $22\text{ }^{\circ}\text{C}$, odnosno da barem četiri mjeseca u godini imaju srednju mjesečnu temperaturu višu od $10\text{ }^{\circ}\text{C}$. Tijekom godine nema izrazito suhih mjeseci, a mjesec s najmanje oborina u hladnome je dijelu godine, što se bilježi oznakom fw. U godišnjemu hodu oborine pojavljuju se dva maksimuma, što iščitavamo iz oznake x¹⁷. Navedene se značajke mogu sažeti u sljedeći opis: umjereno topla vlažna klima s toplim ljetom.

Prema Thornthwaiteu, čiji je temeljni kriterij klasifikacije klime odnos količine vode potrebne za potencijalnu evapotranspiraciju i oborinske vode, postoji pet tipova klime (od perhumidne do aridne), a za većinu je nizinskoga kontinentalnog dijela Hrvatske tipična humidna klima. Više v. u Gajić-Čapka i Zaninović (2008: 17).

1.3.4. Hidrogeografske značajke¹⁶

Vodne referente također smatramo važnim prirodno-zemljopisnim značajkama ludbreške Podravine. Najvažniji su među njima rijeka Drava, njezini desni pritoci rijeke Bednja i Plitvica te nekoliko potoka koji se u njih ulijevaju.

U pleistocenu korita rijeka još nisu bila oblikovana jer su rijeke nosile mnogo materijala te ga sedimentirale. Slaba otpornost naslaga uzrokovala je česta mijenjanja riječnoga korita sve

inja. Za proljeće su karakteristični brže pokretni ciklonalni tipovi vremena (ciklone i doline), što dovodi do čestih i naglih promjena vremena, izmjenjuju se oborinska razdoblja s bezoborinskima, tiha s vjetrovitima, hladnija s toplijima. U travnju se obično pojavljuje desetak uzastopnih dana s umjerenim, čak i jakim hladnim sjevernim vjetrom koji vlada na prednjoj strani meridionalno položene anticiklone što se proteže od Skandinavije do srednje, pa i južne Europe. Ljeti su barička polja s malim gradijentom tlaka i osvježavajućim noćnim povjetarcem niz gorske obronke isprekidana prolascima hladne fronte koja dovodi svjež zrak s Atlantika uz jako miješanje zraka, pojačan vjetar, grmljavinu i pljuskove iz gustih oblaka vertikalnog razvoja. Labilna stratifikacija atmosfere i konvekcijski oblaci zadržavaju se obično još dan ili dva nakon prodora, dok se nova zračna masa ne ugrije od podloge. Za jesen su karakteristična razdoblja mirna anticiklonalnog vremena, ali i kišoviti dani u ciklonama koje prelaze baš preko naših krajeva. Anticiklonalno vrijeme se u ranoj jeseni odlikuje toplim i sunčanim danima i svježim noćima s obilnom rosom i niskim prugama magle nad potocima i rijekama, koja u jutro brzo nestaje. U kasnoj pak jeseni za anticiklone je hladno, maglovito i tmurno; u ravninama sunce se kroz maglu probija tek na kratko, oko podneva, a na gorskim je vrhuncima, naprotiv, sunčano vrijeme po cijele dane.« V. Gajić-Čapka i Zaninović (2008: 15).

¹⁵ Osnovni su kriterij klasifikacije srednji godišnji hod temperature zraka i količina oborine. Više v. u Gajić-Čapka i Zaninović (2008: 17).

¹⁶ Detaljnije i više o ovoj temi vidi u: Kurtek (1966: 17–22; 1983: 11), Belović (2008: 29, 87–88), EZO (2016: 81–98).

do holocena. Na horizontalna pomicanja korita i tijekom 20. stoljeća (prije velikih regulacija) upućuju brojni meandri i rukavci s obiju obala rijeka ovoga područja, posebno Drave.

Rijeka Drava ima snježni režim, što znači da najviši vodostaj ima u kasno proljeće i rano ljeto. Još u nedavnoj prošlosti (sredinom 20. stoljeća), prije izgradnje nekoliko hidrocentrala i regulacija, taj snježni režim podrazumijevao je i veliku brzinu (kod Varaždina 1,7 m/s) te učestale poplave. Prije regulacija rijeka je mnogo meandrirala, sedimentirala te stvarala brojne otoke i rukavce.

U ludbreškoj je Podravini rijeka Bednja najveći pritek rijeke Drave. Od izvora kod Trakošćana do ušća sjeverno od Maloga Bukovca dugačka je 103 km. Najvećim dijelom svojega toka teče kroz pleistocenske sedimente. Na ludbreškome području rijeka je strmo urezala svoje korito u pleistocenskome lesu i lesnoj glini, a u aluviju istočno i sjeveroistočno od Sigetca Ludbreškoga ima plitko korito, zbog čega su upravo na tome području u prošlosti najčešće bile poplave. Ima pluvijalni, tj. kišni vodni režim, a za vrijeme kiša i otapanja snijega na Ivanščici vodostaj može porasti i do 200 cm u samo nekoliko sati. Izgledi za poplave izrazito su smanjeni – posebno je tomu doprinijela regulacija korita rijeke kod Ludbrega (kanaliziranjem i odvajanjem od meandara te izgradnjom nasipa), a sekundarno i regulacija rijeke Drave (zahvaljujući kojoj više nema uspora).

Plitvica je zapadniji pritek Drave koja od izvora u Halozama do ušća u Dravu nedaleko od Velikoga Bukovca, dakle cijelim tokom dugim 70 km, teče varaždinskim i ludbreškim područjem. Ime joj odražava najvažniju značajku – plitko korito i niske obale u aluvijskim naplavinama. Kao nizinska rijeka također mnogo meandrira i sedimentira, čime podiže svoje korito. Ima pluvijalni, tj. kišni vodni režim. Pri većim vodostajima, uzrokovanim obilnijim oborinama, topljenjem snijega ili visokim vodostajem rijeke Drave, poplavljuje. Čestoću poplava donekle je regulirala izgradnja kanala Plitvica – Drava kod Zamlake 1957. godine, no na regulaciji, posebno u ludbreškoj Podravini, radi se i dan-danas, a poplave su zabilježene i u nedavnoj prošlosti.

1.3.5. Fitogeografske značajke

Područje ludbreške Podravine nekoć je obilovalo biljnim pokrovom – šumama, na što nas upućuju stari zemljovidi (npr. Valentić (2004; 2005)), ali i toponimi (ne samo mikrotoponimi, nego i ojkonimi Hrastovsko, Hrastovljan, Dubovica, Priles, Mali Bukovec i Veliki Bukovec). U suvremeno doba u ravnici šuma gotovo i nema, opstali su tek manji gajevi i šumice. Krčenjem šuma dobiveno je tlo pogodno za obradu pa se ondje sada prostiru oranice, livade i pašnjaci. Pošteđena nije ni velika Meka uz rijeku Dravu – velik dio šume posječen je pri izgradnji akumulacijskoga jezera HE Dubrava, a podsjetnik na ogromno područje koje je pokrivala samo su manji dijelovi između naselja Hrženice i Otoka, sjeverno od Svetoga Đurđa i Karlovca Ludbreškoga te na samome sjeveroistoku općine Veliki Bukovec i sjeveru općine Mali Bukovec. Od većih šumskih površina potrebno je izdvojiti šume u središnjemu dijelu općine Mali Bukovec (šume Krženčija i Liveri), šumu Lasno kod Ludbrega te Meku uz rijeku Bednju između Ludbrega i Sigetca Ludbreškoga.

U poplavnim područjima raširene su zajednice močvarnoga bilja (npr. trske, šaša i vrbe). U novije vrijeme na vlažnim terenima kultivira se specijalna vrba. U nižim predjelima, uz vodotoke, uz vrbu se susreću i zajednice topole i johe. Brežuljkasta područja bolje su pokrivena šumama od nizinskih. Ondje se većinski prostiru bjelogorične šume (u njima je najčešća bukva, a uz nju prisutni su i hrast kitnjak, pitomi kesten te grab), a mnogo je manje crnogorice.

1.4. Okviri istraživanja

U uvodu su na temelju podataka iz literature predstavljene neke moguće interpretacije sintagme *ludbreška Podravina*. Usprkos tomu što se definicije te sintagme kod različitih autora zbog različitih znanstvenih perspektiva i uzimanja u obzir različitih kriterija ne podudaraju, istom se sintagmom zbog konciznosti i najbolje prihvaćenosti praktično bilo koristiti i u ovome istraživanju, posebno pri određivanju geografskoga područja i preciziranju predmeta istraživanja i naslova doktorskoga rada.

Upravo zbog različitih mogućnosti interpretacija, u nastavku ovoga poglavlja raščlanit ćemo naslov doktorskoga rada te specificirati što svaka od njegovih sastavnica podrazumijeva. Pritom ćemo u obzir uzeti više relevantnih kriterija (npr. geografski, povijesni, jezični, etnografski, kulturološki, religiozni).

1. Na temelju kombinacije geografskoga i povijesnoga kriterija, u istraživanju smo iz cjelokupnoga područja ludbreške Podravine izostavili veći dio današnje općine Martijanec (u obzir je uzeto samo naselje Križovljan).

2. Pri određivanju područja za ispitivanje u obzir smo uzeli i dijalektološki kriterij. Budući da se na temelju podataka iz literature (v. npr. Lisac (2003: 98, 160–161)) u dijelu ludbreške Podravine dodiruju govori varaždinsko-ludbreškoga dijalekta kajkavskoga narječja i govori istočnohercegovačko-krajiškoga dijalekta štokavskoga narječja, u ovome smo se istraživanju posvetili samo kajkavskim govorima s navedenoga područja, zbog čega je područje istraživanja djelomično suženo.

Dakle, sintagma *ludbreška Podravina* u ovome će se radu odnositi na kajkavska naselja u sastavu današnjih općina Sveti Đurđ, Veliki Bukovec, Mali Bukovec i Grada Ludbrega.

3. Prva sastavnica naslova doktorskoga rada upućuje na to da će najveća pozornost biti usmjerena na toponimiju. Budući da bi obrada cjelokupne, dakle i povijesne i suvremene toponimije zahtijevala kombinacije metodoloških pristupa (terenska i arhivska istraživanja), napominjemo da smo se u ovome radu ograničili samo na suvremenu toponimiju.

Kako bi se uz onomastičku interpretaciju toponimije mogao donijeti i prikaz dijalektne raznolikosti cijeloga istraživana područja, u doktorskome radu opisane su i osnovne dijalektne značajke govora naselja navedenoga područja.

1.5. Dosadašnja jezikoslovna istraživanja na području ludbreške Podravine

1.5.1. Dosadašnja dijalektološka istraživanja na području ludbreške Podravine

Stjepan Ivšić u svojem je radu *Jezik Hrvata kajkavaca*, objavljenu 1936. godine, na temelju naglasnih značajki kajkavsko govorno područje podijelio na dvije grane – »A) stariju konservativnu i B) mlađu revolucionarnu« (v. Ivšić (1936: 72–74, 79–80)). Kao klasifikacijske kriterije uzeo je: oksitonezu kratkoga naglaska, sudbinu akuta u ultimi, metataksu dugosilaznoga i kratkoga naglaska te čuvanje neocirkumfleksa¹⁷, te na temelju njih unutar dviju

¹⁷ Ivšić (1936: 80) govori o »razvijenome metatonijskom cirkumfleksu«, no u novijoj se dijalektološkoj i akcentološkoj literaturi (v. npr. Kapović (2015), Zubčić (2017) itd.) taj naglasak naziva neocirkumfleksom, pa se taj termin rabi i u ovome radu.

spomenutih grana ustanovio četiri skupine. Prvoj, konzervativnoj, »zagorsko-međumurskoj« skupini govora, čije su značajke čuvanje neocirkumfleksa (*posêkel*) i mjesta starijih naglasaka na medijalnim slogovima (*posëkli*), pripada i područje ludbreške Podravine.¹⁸ Prema kriterijima nepostojanja oksitoneze tipa *ženà* te čuvanja kvalitete akuta u nefinalnim slogovima (*pītam*; ali *letī*), područje koje obuhvaća govore ispitivane u ovome istraživanju pripada tipu I₅ (v. Ivšić (1936: 80)).¹⁹

S ciljem preciznijega definiranja naglasne pripadnosti govora područja ludbreške Podravine prva je dijalektološka istraživanja ludbreškoga kraja krajem osamdesetih godina 20. stoljeća proveo Mijo Lončarić. Istražujući kraj između Koprivničkoga Ivanca i Varaždina, Lončarić je potvrdio da »u osnovi« imaju naglasni sustav koji je Ivšić definirao kao tip I₅ (ističući kao važnu značajku i prijelaz siline s kratkoga medijalnog sloga na prethodni dugi slog (*pītati* < *pītātī*). Objašnjavajući izraz »u osnovi« ipak naglašava da u Varaždinu i u okolnim mjestima (v. Lončarić (1988: 479)), pa i u ludbreškome kraju (v. Lončarić (1989: 122)), u suvremenome sinkronijskom stanju postoji tendencija ukidanja opreka po tonu, pa i po kvantiteti, čime se od tronaglasnoga stvara novi sustav, slično kao u (donjemu) Međimurju (govori kojega su sinkronijski opisani kao jednonaglasni; v. Blažeka (2008)). Ipak, opisujući govor i potkrepljujući taj opis primjerima, Lončarić (1989: 123–125; 2005: 226–227) razlikuje suvremeni vokalski inventar ovisno o tome je li riječ o nenaglašenome, naglašenome kratkom ili naglašenome dugom slogu, čime ga ipak određuje tronaglasnim (stoga bi po njegovoj klasifikaciji (v. Lončarić (1979: 109–110)) pripadali skupini A, u kojoj su zastupljena sva tri prozodijska obilježja).

U novije vrijeme objavljeni dijalektološki rječnici i znanstveni radovi koji se odnose na govore u podravskome području između Varaždina i Koprivnice svjedoče o različitim, nepodudarnim interpretacijama naglasnoga sustava. U tablici je donesen popis istraženih govora ovisno o tome kako su ih opisali istraživači.

¹⁸ Geografski položaj regije potkrepljuje klasifikaciju koju donosi Ivšić (1936: 82): »I grupa obuhvata zapadni dio, a međa joj je na istoku crta: Đelekovec na Dravi – zapadno od Koprivnice – potok Krapina kod Budinščine – zapadno od Sv. Ivana-Zeline – selo Ostrna na jugoistoku od Dugoga sela – Sesvete – Šestine – Zagreb – sjeverno od Vrapča – Podsused – Sava do Strmca sjeverno od Svete Nedelje (kod Samobora) – Sv. Nedelja – zapadno od Zdenčine – Karlovac.«

¹⁹ »Geografski, tip I₅ dolazi u jednom dijelu sreza Jastrebarsko i Zagreb (ispod Sljemena), u srezu Stubica, Zlatar, Novi Marof, Varaždin i Ludbreg; (...) tip I₇ [dolazi] u većini međumurskih govora.« V. Ivšić (1936: 82).

Tablica 10. Pripadnost određenih govora naglasnim sustavima prema podacima iz literature

jednonaglasni sustavi	tronaglasni sustavi
Jalžabet (Blažeka (2003)) Kelemen (Gregurić (2003; 2004)) Kapović (2015)*	ludbreško područje (Lončarić (1988; 1989)) Varaždin (Lipljin (¹ 2002; ² 2013)) Đelekovec (Sabol (2005)) Sveti Đurđ (Horvat (2010; 2011; 2012b)) Slokovec (K. Novak (2012)) tzv. bukovečki govori (K. Novak (2013; 2014))

* Na svojem zemljovidu na kojemu govore klasificira prema tipu naglasnoga sustava Kapović (2015: 50–51) govore ludbreške Podravine označuje kao jednonaglasne.

Međutim, postoje i slučajevi u kojima su govor (pa i naglasni sustav) istoga punkta opisali različiti istraživači. Opisujući i predstavljajući govor Svetoga Đurđa, Belović i Blažeka (2009; 2014) nadovezuju se na Lončarićevu pretpostavku o nepostojanju parova riječi u kojima su kvantiteta i modulacija fonološki relevantne, dakle smatraju da se svaki naglašeni vokal u nekoj toničkoj riječi proizvoljno može izgovoriti i dugo i kratko, a fonološki je relevantno samo mjesto siline. U novijim istraživanjima (v. Horvat (2010; 2011; 2012a; 2012b)), dakle, čak dvadesetak godina od Lončarićeva istraživanja i početne tvrdnje o promjeni sustava, primjerima je dokazano da je ipak riječ o tronaglasnim govorima. Slično nepodudaranje u zaključcima pronalazimo u literaturi i za govor Svetoga Petra (pa i sve bukovečke govore): Blažeka ih (2000; 2003²⁰) ocjenjuje jednonaglasnima, a K. Novak (2013; 2014) tronaglasnima.

Nepodudarnosti u interpretaciji dijalektnih značajki ne odnose se samo na naglasni sustav. Primjerice, analizom vokalskoga sustava govora Svetoga Petra Blažeka (2000: 36–39) zaključuje da se u nenaglašenome slogu pojavljuju četiri jedinice, dok K. Novak (2014) smatra da ih ima pet. Usto je potrebno spomenuti da K. Novak (2014: 53) tvrdi da sustav u dugome naglašenom slogu čini čak devet jedinica (*a, e, e, e, i, o, o, o, u*). U ovome se radu navedene tvrdnje provjeravaju.

²⁰ »Proces gubljenja opreka po kvantiteti i modulaciji sasvim je sigurno već završen u svim međimurskim govorima te svim ludbreškim govorima. (...) Tu se pridjev „ludbreški“ uzima u dosta širokom smislu: gotovo svi govori do Kelemena prema zapadu i Selnice prema istoku.« V. Blažeka (2003: 56).

O nužnosti detaljnijih istraživanja na području od Varaždina do Koprivnice upozoravano je u više radova (usp. Lončarić (2005), Belović i Blažeka (2009), Horvat (2010) itd.), a složena situacija koja podrazumijeva dijalektnu rubnost terena, naslojavanje doseljenoga stanovništva te razilaženja autorā u interpretaciji dijalektne građe potiču na novo detaljno istraživanje obuhvaćenih mjesnih govora radi korektne dijalektološke obrade i donošenja novih zaključaka.

1.5.2. Dosadašnja onomastička istraživanja na području ludbreške Podravine

Iako područje ludbreške Podravine nije bilo sustavno istraživano ni obrađivano iz onomastičke perspektive, za imensku je građu s toga područja postojalo zanimanje, stoga u analizama mnogih istraživača, bez obzira na njihov pristup, možemo pronaći oslonac za nova, buduća istraživanja.

U najvećemu se broju radova imenskoj građi pristupa iz povijesne perspektive. Primjerice, Kancijan (1973) proučava toponime s rukopisnoga zemljovida Josipa Antavera Štrigovljana iz 1790. godine, koji prikazuje arhiđakonat Komarnicu; Pavleš (2011) klasificira i analizira 700-tinjak toponima iz srednjovjekovnih vrela koji se odnose na referente s područja Komarnice, nastojeći pritom zaključiti o odnosu ljudi toga doba prema svojoj okolini i o motivaciji u imenovanju. Opisujući srednjovjekovnu topografiju na području nekadašnje Komarnice (13. – 16. st.), Pavleš (2013) ističe imena naselja (i onih koja imaju kontinuitet do danas i onih koja su nestala), ali i drugih referenata, te ih ubicira na priloženim zemljovidima. Srednjovjekovne i ranonovovjekovne toponime koji se odnose na naselja u porječju Plitvice proučava Petrić (2008a). I u radu posvećenu toponimima ludbreške i koprivničke Podravine krajem 15. i početkom 16. stoljeća Petrić se (2008b) oslanja na povijesna vrela. Pritom posebnu pozornost posvećuje imenima nestalih kasnosrednjovjekovnih naselja, na koje danas rijetko upućuju mikrotoponimi ili zapisi na zemljovidima. Za istraživanje povijesne toponimije relevantne su knjige iz serije *Hrvatska na tajnim zemljovidima 18. i 19. stoljeća* (v. Valentić (2004; 2005)): u 9. i 10. knjizi (Križevačka županija, Varaždinska županija) analizirana je toponimijska građa (ojkonimi, hidronimi, oronimi te mnogo mikrotoponima) ekscerpirana s priloženih zemljovida.

U dijelu radova istraživači posvećuju pozornost samo jednomu tipu referenata, izdvajajući tako samo jedan segment ludbreškopodravske toponimije. Primjerice, Kurtek (1966: 84–85) u odlomku naslovljenu *Analiza toponomastike* klasificira dio podravskih

ojkonima (uključujući i ojkonime s područja ludbreške Podravine) u nekoliko najčešćih tipova prema motivacijskome kriteriju. Kancijan (1984; 1985) interpretira etiologiju ojkonima s područja ludbreške Podravine. Pritom se oslanja na povijesne podatke (prvenstveno izvanjezičnu zbilju), povijesne potvrde ojkonima, a katkad i na pučku etimologiju (pa za ojkonim *Kučan* navodi da je nastao od *koncha* 'kuća', a za Vrbanovec da je možda nastao i od apelativa *vrba*). Novak (2007) daje doprinos za proučavanje ludbreške hodonimije: opisujući razvoj grada, popisuje imena ulica, a donosi i koristan usporedni pregled aktualnih i nekadašnjih imena ulica.

Popularno-etnološka djela izvornih govornika mjesnih govora s proučavanoga područja, unatoč tomu što nisu pisana strogo znanstvenim stilom, odlična su vrela imenske građe. Tako u svojim djelima, među ostalom imenskom građom, mikrotoponime popisuje i Belović (2008; 2015) te Vrtulek (2006).

Iz jezikoslovne, onomastičke perspektive građi u svojim radovima pristupa Horvat. Iako su teme nekih radova primarno antroponomastičke (v. Horvat (2012a; 2015)), i u njima se autor dotiče toponima, oprimjerujući međusobnu povezanost imenskih kategorija. U toponomastičkome kontekstu važno je spomenuti i rad posvećen metodologiji izrade toponimijskoga rječnika (v. Horvat (2016b)). U njemu autor, predloživši strukturu rječničkoga članka u toponimijskome rječniku, primjenjuje opisana leksikografska načela na obradu konkretne građe prikupljene terenskim istraživanjem.

1.6. Hipoteze istraživanja

Prije provedbe istraživanja na temelju rezultata preliminarnih terenskih istraživanja te podataka iz literature utvrđene su određene hipoteze.

Iz dijalektološke perspektive pretpostavljamo:

1. Svi su ispitivani govori u suvremenome stanju tronaglasni.
2. Fonološki su inventari istraživanih govora slični. Razlike među njima utvrđuju se na temelju potvrđenosti fonema *ń* i *ł*.
3. Zbog čestih migracija u dijelu govora moguće je supostojanje više fonoloških sustava (različiti ispitanici dosljedno rabe različite sustave).

4. Ishodišni fonemi dali su povijesnim razvojem fonoloških sustava različite rezultate (što se posebno odnosi na odraze **o*, **l*, **d'*, **n*, **l*). S time u skladu, na području ludbreške Podravine moguće je utvrditi više izoglosa na fonološkoj i morfološkoj razini, a one se međusobno ne podudaraju.
5. Svi istraženi govori pripadaju varaždinsko-ludbreškomu dijalektu kajkavskoga narječja.

Iz toponomastičke perspektive pretpostavljamo:

1. Budući da većinu odabranih punktova naseljava uglavnom starosjedilačko stanovništvo, toponimija na dijalektnome planu odgovara sustavu proučenoga mjesnoga govora.
2. U toponimiji su sačuvane neke dijalektne značajke koje u suvremenome stanju kod govornika više nisu potvrđene u općemu leksiku. Potvrde konzervativnosti i arhaičnosti toponimije (u odnosu na opći leksik) moguće je pronaći na različitim jezičnim razinama (fonološkoj, morfološkoj, tvorbenoj, leksičkoj).
3. Udjeli u klasifikaciji ludbreškopodravske toponimije prema motivacijskome i strukturno-tvorbenome kriteriju uglavnom odgovaraju udjelima u klasifikaciji toponimije dosad obrađenih područja.
4. Toponimija uvelike ovisi o tipu i dinamičnosti terena. Za ludbreškopodravsko područje, koje je većinski nizinsko, pretpostavlja se manja gustoća imenovanih referenata nego na reljefno dinamičnim terenima. Pretpostavlja se i da su, sukladno temeljnoj ljudskoj djelatnosti na području ludbreške Podravine, poljoprivredi, najbrojnija zemljišna imena (tzv. mikrotoponimi), kao i da zbog obilja vode na istraženom području vodni referenti nisu uvijek imenovani.

1.7. Ciljevi istraživanja

Naslov doktorskoga rada, *Toponimija ludbreške Podravine*, sažeto upućuje na osnovni cilj istraživanja: popisati i onomastički interpretirati toponimijsku građu na području ludbreške Podravine.

Pri definiranju onomastike obično se ističe da je ona multidisciplinarna znanost – imena nastaju u različitim kontekstima, ona su sociolingvistički znakovi bez obzira na to tko/što se njima imenuje, pa ih je nužno promatrati iz različitih perspektiva. Tako smo postupili i u ovome istraživanju.

Toponimija je samo dio (matematičkim terminima – samo podskup) ukupnoga leksičkog sloja nekoga mjesnoga govora i čini je, u usporedbi s ostalim leksikom, razmjerno malen broj jedinica. Zbog takve ograničenosti samo na temelju toponimijske građe prikupljene u određenome naselju nije moguće precizno utvrditi fonološki sustav, a kamoli relevantne i razlikovne jezične značajke određenoga govora (posebno na fonološkoj, ali i na drugim jezičnim razinama). Stoga je nužno da i u toponomastici, ako se temelji na terenskome istraživanju, osnova budu dijalektološka istraživanja te da se beziznimno provedu u svim punktovima na odabranome području. Ispunjenje toga cilja omogućuje da se ispune ciljevi samoga toponomastičkog istraživanja.

Takav pristup primijenili smo i u ovome, primarno toponomastičkome istraživanju, za što na umu valja imati i aktualno stanje istraženosti ciljanoga područja.

Dosad objavljeni dijalektološki radovi nedovoljno dobro opisuju stanje: ne prikazuju značajke svih mjesnih govora s istraživanoga područja, neki nisu cjeloviti te, prema preliminarnim istraživanjima autora ovoga rada, neke od rezultata predstavljenih u tim radovima potrebno je preispitati (s obzirom na razlike u interpretaciji fonoloških sustava, a naročito naglasnih značajki). S time u skladu, dijalektološka su istraživanja nužna kao temelj ovoga rada, a njihov će cilj biti:

- (1) popisati i opisati značajke govora, posebno onih dosad neistraženih
- (2) ustanoviti zajedničke značajke govora i razlike među njima
- (3) odrediti izoglose relevantne na istraživanome području
- (4) utvrditi moguće promjene te
- (5) utvrditi pripadnost sustavu i podsustavima.

U dosad objavljenim radovima koji se tiču istraživanoga područja toponimijska građa nije obilno zastupljena niti je lingvistički obrađena, zbog čega su iz perspektive toponomastike ciljevi:

- (1) iscrpno i sustavno popisati toponimijsku građu u odabranim punktovima
- (2) obraditi građu: nakon što se utvrde etiologija i etimologija toponimā, klasificirati primjere prema različitim kriterijima (jezičnome podrijetlu, motivaciji, tvorbi/strukturi)
- (3) komentirati udio pojedinih skupina toponima u klasifikaciji, analizirati funkcioniranje toponimā, iščitati jezične i izvanjezične značajke, utvrditi eventualne posebnosti ludbreškopodravske toponimije u odnosu na kajkavsku toponimiju općenito (i na višim razinama)

- (4) predložiti načela za leksikografsku obradu toponimā (utvrditi razlike u leksikografskoj obradi različitih tipova imena prema tipu referenta) i primijeniti ih na prikupljenoj građi
- (5) kartografski obraditi građu – ubicirati imenovane referente na zemljovidu
- (6) doprinijeti upotpunjivanju hrvatskoga toponimijskog mozaika i omogućiti usporedbu toponimijskih sustava u Hrvatskoj i na ostalim područjima
- (7) omogućiti drugim istraživačima koji se oslanjaju na onomastiku da donose zaključke na temelju predstavljene građe.

1.8. Metodologija

Metodologija dijalektoloških i metodologija toponomastičkih istraživanja međusobno se ponešto razlikuju premda se u nekim pojedinostima dotiču ili su vrlo slične (npr. građa se u objema jezikoslovnim disciplinama prikuplja od izvornih govornika naselja čiji govor istražujemo). Radi ostvarenja ciljeva istaknutih u prethodnome potpoglavlju nastojali smo metodologiju prikupljanja i obrade prilagoditi tipu građe. S time u skladu, u zasebnim poglavljima doktorskoga rada (posvećenima dijalektnim i toponimijskim značajkama govorā ludbreške Podravine) preciznije se objašnjavaju metodološki postupci te teorijski radovi koji su pri njihovu odabiru poslužili kao oslonac.

2. LUDBREŠKA PODRAVINA IZ DIJALEKTOLOŠKE PERSPEKTIVE

2.1. Metodologija dijalektološkoga istraživanja

2.1.1. Metodologija prikupljanja dijalektne građe

Da bi se ustanovile dijalektne značajke govora ludbreške Podravine te utvrdile razlike među tim govorima, nužno je bilo provesti istraživanja u svakome naselju koje pripada tomu području.

Prikupljanje građe provodilo se terenskim istraživanjem u nekoliko navrata od 2012. do 2017. godine te se nadovezuje na autorova prijašnja dijalektološka istraživanja provedena u nekim podravskim naseljima.

Za sudjelovanje u istraživanju nastojali smo izabrati ispitanike koji udovoljavaju relevantnim dijalektološkim kriterijima (više v. u Ivšić (1914), Belić (1926–1927), Hraste (1959–1960)). Treba napomenuti da je ispitanike starije životne dobi, rođene i odrasle u istome naselju, koji nisu dulje boravili izvan naselja u kojemu žive, koji imaju što niži stupanj obrazovanja i čiji govor nije bio izložen utjecaju standardnoga jezika te čiji su predci i partner iz istoga naselja – u današnje doba na području ludbreške Podravine gotovo nemoguće pronaći. Ako ih i ima, trebaju udovoljiti najvažnijemu kriteriju – biti spremni na suradnju.

Za Hrastin prijedlog uključivanja djece²¹ (koju su uz roditelje odgajali bake i djedovi, dobri govornici mjesnoga govora) u dijalektološko istraživanje Jozić (2009: 37) primjećuje da je u suvremeno doba neprimjenjiv zbog toga što je govor djece previše izložen utjecaju standardnoga jezika koji dopire iz medija i škole. Tomu možemo dodati još jedan argument – ispitivanje djece tematski bi bilo izrazito ograničeno.

Kao jedan od relevantnih kriterija za odabir ispitanika u literaturi se navodio i spol. Još je Gilliéron starije stacionirane muške osobe sa sela smatrao najboljim i najreprezentativnijim ispitanicima za dijalektološko istraživanje. Chambers i Trudgill (2004: 29) iste značajke idealnoga ispitanika opisuju akronimom NORM (*nonmobile, older, rural, male*). Jozić (2007: 157) i Blažeka (2007b: 78) prednost pak daju starijim ženama jer one nisu bile ni u kakvim službama, u vojsci, u ratovima i sl.

²¹ Uključivanje djece u dijalektološko istraživanje u prošlosti je svakako imalo svoje prednosti: u odgoju su djece sudjelovali i bake i djedovi, dobri govornici mjesnoga govora, stoga su i djeca čiji govor nije bio izložen utjecaju standardnoga jezika ili drugih govora bili dobri govornici; usto, govorni je aparat mlađih osoba bolji od onoga starijih osoba.

Premda je i sâm nastojao izabrati ispitanike prema utvrđenim dijalektološkim kriterijima, Blažeka (2008b: 2) primjećuje da su danas »već i šezdesetogodišnjaci „premladi” za dijalektološka istraživanja jer je standardni jezik uvelike utjecao na njihov govor.« Na tu misao nadovezuje se Horvat (2010: 5), zaključujući da je problem interferencije i međusobnoga utjecaja govora (kako standarda, tako i okolnih mjesnih govora) prisutan bez obzira na starost, obrazovanje i prebivalište ispitanika. Pojava interferencije govora postojala je i u prošlosti, posebno u sredinama u kojima svako naselje nije imalo ni osnovnu školu, nego su se u školi u jednome naselju okupljala djeca iz različitih naselja, a za nastavak obrazovanja trebalo je putovati do većih gradskih središta. Lokalni su stanovnici usto standardnomu jeziku bili izloženi i u Crkvi. U suvremeno je doba interferencija govora još izraženija: uz već spomenute čimbenike, potrebno je istaknuti i promjenu načina života koji podrazumijeva sve dugotrajnije obrazovanje djece. U tome kontekstu, primjećujemo da interferencija počinje već u obitelji (na govor starijih članova obitelji utječe govor djece²², a ne samo obrnuto). Veća mobilnost ljudi zbog zaposlenja u gradskim središtima (sve se manje ljudi bavi primarnim djelatnostima) te miješanje među njima sve više doprinosi stvaranju interdijalekta²³ (eliminiranju određenih značajki iz govora te prilagođavanju govora idiolektima drugih ljudi u okolini). Izloženost je medijima izrazita, što se odrazilo i na ispitanike te na njihov govor.²⁴

U mnogim recentnim dijalektološkim radovima autori na temelju vlastitih iskustava potvrđuju da pri odabiru ispitanika nije nužno udovoljenje svim kriterijima istaknutima u starijoj literaturi. Horvat (2010: 5) i Vukša Nahod (2017: 4) ističu da i među osobama koje su godinama bile izmještene iz naselja ispitivanja postoje one koje su zadržale značajke svojega mjesnoga govora i koje su svjesne razlika među govorima. Ispitivač se može osloniti i na prijedloge drugih ispitanika (ili poznanika) koji mogu procijeniti tko najbolje čuva mjesni govor te je time prikladan kandidat za dijalektološko ispitivanje.

²² Primjerice, u govorima ludbreške Podravine riječi *môjka* ili *bábyca* ‘baka’ gotovo su postale arhaizmi jer u suvremeno doba prestiž ima riječ *baka*.

²³ Primjerice, opis suvremenoga stanja međimurskoga dijalekta i značajke međimurskoga interdijalekta donosi Blažeka (2007a), a razlike između grobničkoga govora 20. stoljeća i suvremenoga grobničkoga govora utvrđuju i opisuju Zubčić i Šupljika (2016).

²⁴ Osvrt na metodologiju dosadašnjih dijalektoloških istraživanja (pri čemu se utvrđuje koji su metodološki postupci u suvremeno doba i dalje primjenjivi, a koji su zastarjeli i neostvarivi) te opis suvremenih dijalektoloških izazova donose Bašić i Malnar Jurišić (2016).

U svakome je naselju ispitivanje provedeno s nekoliko izvornih govornika, što je omogućilo usporedbu značajki pri analizi i po potrebi uputilo na nužnost novoga, naknadnog istraživanja²⁵ i provjeru podataka.

Svaki je sudionik sudjelovao u intervjuu, tj. spontanome razgovoru o temama koje su mu bliske i poznate. Usto, ispitanici su sudjelovali i u ciljanome ispitivanju, pri čemu su kao predlošci korišteni upitnici. Na temelju rezultata vlastitih terenskih istraživanja i podataka iz dijalektološke literature samostalno su osmišljeni upitnici za ispitivanje relevantnih značajki govora. Kako se ne bi utjecalo na ispitanike ili im se sugerirao odgovor, upitnici su dijelom slikovni, a dijelom u obliku pitanja koja ispitivač, maksimalno se trudeći govoriti lokalnim govorom, postavlja ispitaniku kako bi on na njih odgovorio traženim oblikom.²⁶

Pritom su radi varijacije i izbjegavanja zamora korišteni različiti tipovi pitanja²⁷:

- pitanja nazivanja
 - izravna pitanja nazivanja na koja se očekuje jedan odgovor (npr. *Káj je óvo na slíky?* ‘Što je ovo na slici?’ (*brysôč* ‘ručnik’))
 - pitanja nazivanja na koja je moguće odgovoriti s više odgovora (npr. *Kákov mòre bìty brysôč?* ‘Kakav može biti ručnik?’ (npr. *měfky* ‘mek’, *tědy* ‘tvrđ’; *plôvy* ‘plav’, *čřlěny* ‘crven’, *běly* ‘bijel’, *xřžôvy* ‘smeđ’, *žôty* ‘žut’, *zelěny* ‘zelen’, *různy* ‘ružičast’; *sůxy* ‘suh’, *zgôžvany* ‘zgužvan’, *spěglany* ‘izglačan’, *nôvy* ‘nov’...))
- pitanja nadopunjavanja
 - pitanja u obliku rečenice koju treba dopuniti određenim oblikom (npr. *Mòreš se obrisaty z ____.* ‘Možeš se obrisati ____.’ (*brysôčom* ‘ručnikom’)).

Svi su razgovori uz dopuštenje ispitanika snimljeni digitalnim diktafonom (*Olympus Digital Voice Recorder VN-711PC*). Tako prikupljen korpus zatim je transkribiran na način uobičajen u hrvatskoj dijalektologiji (tradicionalnom hrvatskom dijalektološkom transkripcijom²⁸), čime je pripremljen za obradu.

²⁵ Nažalost, neki ispitanici spremni na suradnju ne čuvaju sve značajke mjesnoga govora naselja. Razlozi su za to individualni (npr. promjena naselja stanovanja (doseljenje iz drugoga naselja), zaposlenje u drugim naseljima ili čak izvan države, podložnost jezičnim utjecajima, generacijske razlike itd.). Doprinos je suradnje s takvim ispitanicima mogućnost utvrđivanja stabilnosti imanentne gramatike određene osobe, tj. utvrđivanja koje se jedinice fonološkoga sustava najbolje čuvaju, a koje su podložnije promjenama ili se najlakše zamjenjuju pri prilagodbi novomu mjesnom govoru.

²⁶ Moguću podjelu pitanja na tipove donose Chambers i Trudgill (2004: 22–23).

²⁷ Ovdje su, ilustracije radi, donesena pitanja i odgovori koji odražavaju značajke govora Svetoga Đurđa.

²⁸ Riječ je o tipu transkripcije koja se primjenjuje u *Hrvatskome jezičnom atlasu*; više v. u Menac-Mihalić i Celinić (2012: 26–29).

2.1.2. Metodologija obrade dijalektne građe

Imajući na umu da se sve jezične razine (uključujući i leksičku, koja obuhvaća i toponimiju) naslojavaju na temeljnu, fonološku razinu, upravo smo njoj posvetili najviše pozornosti pri obradi dijalektne građe. Najprije su određeni fonološki sustavi svih istraženih mjesnih govora. Predstavljeni su minimalni parovi riječi koji odražavaju postojanje kvalitativnih i kvantitativnih opreka u naglasnome sustavu, uz napomenu o naseljima u kojima su potvrđeni, čime je utvrđen inventar naglasnoga sustava svakoga govora. Zatim su utvrđeni vokalski i konsonantski inventari istraženih govora. Sustave je nužno prikazati kako bi se na temelju njih mogla zabilježiti i interpretirati i onimijska građa. Poglavlje posvećeno dijalektnim značajkama govora ludbreške Podravine sadržava i osvrt na zajedničke i razlikovne značajke tih govora (uglavnom fonološke, a rjeđe morfološke). Osvrt na važne razlikovne značajke govora popraćen je i odgovarajućim zemljovidima. Metodologija kartografskoga prikazivanja dijalektne građe slična je onoj koju primjenjuju Blažeka (2008b: 201–213), Menac-Mihalić i Maresić (2008: 31–37), Nežić (2013: 470–476), Menac-Mihalić i Celinić (2014: 406–407; 2016: 96) te Vranić (2017: 292), ali i djelomično prilagođena. Cilj je izrade zemljovidā vizualno prikazati granice prostiranja određene dijalektne značajke te istaknuti razlike među govorima prema kriteriju te značajke.

Budući da u ovome pregledu dijalektnih značajki ne donosimo iscrpne fonološke opise iz kojih bi se mogle iščitati značajke svakoga ispitanoga mjesnoga govora, u legendi dodanoj svakomu zemljovidu donosimo i primjere s potvrdama riječi koje opimjeruju određenu značajku. Na razlike u potvrdama iz različitih mjesnih govora upućuju kratice imena naselja.

U određenim se slučajevima razlike između govora ne ustanovljuju općenito na razini značajke, nego na razini prostiranja konkretne riječi koja održava određenu značajku (v. npr. zemljovide 16 i 17 te tablicu 20; usp. Menac-Mihalić i Celinić (2013)). U slučajevima u kojima bi istovremeno kartografsko prikazivanje razlika među općenitim značajkama govora i nepodudaranja u prostiranjima svih riječi koje sadržavaju određenu značajku bilo prekomplikirano, na zemljovidu prikazujemo općenitu značajku, a u legendi uz primjere donosimo napomene.

2.2. Ukratko o značajkama govora ludbreške Podravine

2.2.1. Naglasni sustavi

Model prihvatljive i preporučljive metodologije istraživanja naglasnih sustava opisan je, primjerice, u knjizi *Čakavska prozodija: naglasni sustavi čakavskih govora* autora Keitha Langstona. Budući da je osnovna kajkavska akcentuacija, poput čakavske, obilježena silinom, kvantitetom i tonom, koji se odražavaju u tronaglasnome inventaru, navedena je metodologija primjenjiva i u ovome istraživanju. Langston (2015: 51–52) donosi nekoliko primjera minimalnih parova riječi provjeravajući fonološku relevantnost svake od triju mogućih komponenti naglasaka (siline, kvantitete i tona)²⁹.

U ovome su istraživanju (prema metodologiji koju primjenjuje Horvat (2011)) također prikupljeni minimalni parovi riječi te su prikazani u dvjema tablicama (v. tablice 11, 12). U tablicama se donosi i podatak o naselju u govoru kojega je određen minimalni par potvrđen. Budući da su neki od primjera ekscerpirani iz ogleđa spontanoga govora, nisu potvrđeni u svim istraživanim govorima.

²⁹ Langston (2015: 55) upozorava na nužnost individualnoga istraživanja svakoga govora, odnosno traganja za postojanjem opreka u svakome istraživanom govoru, dok u usporedbi realizacije naglasaka između istraživanoga i nekoga drugoga govora prepoznaje rizik za donošenje pogrešnoga zaključka (na primjerima govora Suska i creskih govora).

Tablica 11. Primjeri parova riječi koje se razlikuju samo po kvantiteti naglašenoga vokala

riječ	značenje	riječ	značenje	kratice imena naselja u kojima je riječ potvrđena
<i>bûče</i>	1. G jd. / NAV mn. imenice ž. r. <i>bûča</i> ‘bundeва, buča, tikva, <i>Lagenaria vulgaris</i> 2. G jd. imenice ž. r. <i>bûča</i> ‘obuča’	<i>bûče</i>	3. 1. jd. prez. glagola <i>bûkaty se</i> ‘spolno općiti’	SVĐ
<i>dîmō</i>	prilog smjera ‘doma, kući’	<i>dîmō</i>	DL jd. imenice m. r. <i>dîm</i> ‘dim’	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, VBUK, VIN
<i>dîše</i>	m. r. jd. gl. prid. rad. glagola <i>dîty</i> ‘otići’	<i>dîše</i>	3. 1. jd. prez. glagola <i>dîxaty</i> ‘disati’	KRI
<i>ftřčy</i>	infinitiv glagola <i>ftřčy</i> ‘strgati’	<i>ftřčy</i>	3. 1. jd. prez. glagola <i>ftřčyty (se)</i> ‘spotaknuti se o što’	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>xmîty</i>	infinitiv glagola <i>xmîty</i> ‘umiti’	<i>xmîty</i>	N jd. m. r. gl. prid. trp. glagola <i>xmîty</i> ‘umiti’	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>kapût</i>	pridjev ‘gotov, propao’	<i>kapût</i>	N jd. imenice m. r. <i>kapût</i> ‘kaput’	HRŽ, KAP, LDB, STR, SVĐ
<i>křpa</i>	N jd. imenice ž. r. <i>křpa</i> ‘krpa, prnja’	<i>křpa</i>	3. 1. jd. prez. glagola <i>křpaty</i> ‘krpati, šiti’	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>kûmy</i>	DL jd. imenice ž. r. <i>kûma</i> ‘kuma’	<i>kûmy</i>	NV mn. imenice m. r. <i>kûm</i> ‘kum’	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>kûpy</i>	NG mn. imenice m. r. <i>kûp</i> ‘kup, hrpa, gomila’	<i>kûpy</i>	2. 1. jd. imper. / 3. 1. jd. prez. glagola <i>kûpyty</i> ‘kupiti’	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>lûk</i>	N jd. imenice m. r. <i>lûk</i> ‘luk, <i>Allium</i> ’	<i>lûk</i>	N jd. imenice m. r. <i>lûk</i> ‘lug, lužina za pranje rublja’	HRŽ, KAR, KOM, LUK, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ

<i>našity</i>	infinitiv glagola <i>našity</i> 'našiti'	<i>našity</i>	N jd. m. r. gl. prid. trp. glagola <i>našity</i> 'našiti'	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>obuty</i>	infinitiv glagola <i>obuty</i> 'obuti'	<i>obuty</i>	N jd. m. r. gl. prid. trp. glagola <i>obuty</i> 'obuti'	APA, DUB, HRO, KAP, LUNJ, NSP
<i>piše</i>	3. l. jd. prez. glagola <i>pixaty</i> 'dirati'	<i>piše</i>	3. l. jd. prez. glagola <i>pisaty</i> 'pisati'	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>pita</i>	N jd. imenice ž. r. <i>pita</i> 'pita, vrsta kolača'	<i>pita</i>	3. l. jd. prez. glagola <i>pitaty</i> 'pitati'	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>pokrity</i>	infinitiv glagola <i>pokrity</i> 'pokriti'	<i>pokrity</i>	N jd. m. r. gl. prid. trp. glagola <i>pokrity</i> 'pokriti'	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>pūtra</i>	G jd. imenice m. r. <i>pūter</i> 'maslac'	<i>pūtra</i>	N jd. imenice ž. r. <i>pūtra</i> 'tip posude'	HRŽ, LDB, STR, SVĐ, SVP, VBUK
<i>račūna</i>	3. l. jd. prez. glagola <i>računaty</i> 'računati'	<i>račūna</i>	G jd. imenice m. r. <i>račūn</i> 'račun'	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>riba</i>	N jd. imenice ž. r. <i>riba</i> 'riba'	<i>riba</i>	3. l. jd. prez. glagola <i>ribaty</i> 'ribati'	SVĐ
<i>sirek</i>	N jd. imenice m. r. <i>sirek</i> 'sir (umanj.)'	<i>sirek</i>	N jd. imenice m. r. <i>sirek</i> 'sirak, <i>Sorghum dura</i> '	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>ščūka</i>	N jd. imenice ž. r. <i>ščūka</i> 'štuka, <i>Esox lucius</i> '	<i>ščūka</i>	3. l. jd. prez. glagola <i>ščukaty</i> 'kljucati, zobati'	LDB, SVĐ
<i>šūmō</i>	A jd. imenice ž. r. <i>šūma</i> 'šuma'	<i>Šūmō</i>	L toponima <i>Šūm</i>	DUB
<i>šūpy</i>	DL jd. imenice ž. r. <i>šūpa</i> 'ostava, spremište za alat, drvo, ugljen i sl.'	<i>šūpy</i>	3. l. jd. prez. glagola <i>šūpyty</i> 'ošamariti, pljusnuti'	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>vřta</i>	G jd. imenice m. r. <i>vřt</i> 'vrt'	<i>vřta</i>	3. l. jd. prez. glagola <i>vřtaty</i> 'bušiti, dupsti'	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN

Tablica 12. Primjeri parova riječi koje se razlikuju samo po intonaciji naglašenoga vokala

riječ	značenje	riječ	značenje	kratice imena naselja u kojima je riječ potvrđena
<i>čĩsty</i>	3. l. jd. prez. glagola <i>čĩstyty</i> ‘raditi’	<i>čĩsty</i>	N jd. m. r. pridjeva ‘čist’	LDB, SVĐ
<i>čõny</i>	N mn. imenice m. r. <i>čõn</i> ‘čamac’	<i>čõny (se)</i>	3. l. jd. prez. glagola <i>čõnyty se</i> ‘voziti se čamcem’	SVĐ
<i>dęla</i>	3. l. jd. prez. glagola <i>dęlaty</i> ‘raditi’	<i>dęla</i>	G jd. imenice m. r. <i>dęl</i> ‘dio’	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>fĩno</i>	prilog ‘fino, lijepo’	<i>fĩno</i>	N jd. s. r. pridjeva ‘fino, ukusno’	LDB, SVĐ
<i>jõko</i>	prilog ‘vrlo’	<i>jõko</i>	N jd. s. r. pridjeva ‘jako’	MRT, SVP
<i>jõko</i>	prilog ‘vrlo’	<i>jõko</i>	N jd. s. r. pridjeva ‘jako’	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, VBUK, VIN
<i>gõsty</i>	NAV imenice m. r. (pl. tant.) <i>gõsty</i> ‘svadbeni gosti’	<i>gõsty</i>	N jd. m. r. pridjeva ‘gust’	LDB, PRI, SVĐ
<i>kõly</i>	prilog ‘okolo’	<i>kõly</i>	L mn. imenice s. r. <i>kõla</i> ‘kola’	SVĐ
<i>krõla</i>	ž. r. jd. gl. prid. rad. glagola <i>kråsty</i> ‘krasti’	<i>krõla</i>	G jd. imenice m. r. <i>krõl</i> ‘kralj’	APA, HRO, KUĆ, LDB, LUNJ, SEL, SIG, SLO, VIN
<i>lępo</i>	prilog ‘lijepo’	<i>lępo</i>	N jd. s. r. pridjeva ‘lijepo’	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, VBUK, VIN
<i>męsy</i>	DL jd. imenice s. r. <i>męso</i> ‘meso’	<i>męsy</i>	2. l. jd. imper. / 3. l. jd. prez. glagola <i>męsyty</i> ‘mijesiti’	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, LUNJ, MBUK, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, VBUK
<i>mõčka</i>	N jd. imenice ž. r. <i>mõčka</i> ‘mačka, <i>Felis catus</i> ’	<i>mõčka</i>	G jd. imenice m. r. <i>mõček</i> ‘mačak, <i>Felis catus</i> ’	KUĆ, LDB, VIN
<i>mõčy</i>	3. l. jd. prez. glagola <i>mõčyty se</i> ‘mučiti se’	<i>mõčy</i>	2. l. jd. imper. <i>mõčaty</i> ‘šutjeti’	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, VBUK, VIN

<i>môčka</i>	N jd. imenice ž. r. <i>môčka</i> 'mačka, <i>Felis catus</i> '	<i>môčka</i>	G jd. imenice m. r. <i>môček</i> 'mačka, <i>Felis catus</i> '	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK
<i>po^môžemo</i>	1. l. mn. prez. glagola <i>po^mázaty</i> 'premazati'	<i>po^môžemo</i>	1. l. mn. prez. glagola <i>po^môgaty</i> 'pomagati'	KAR, KRI, NSP, PRI, STR, SVĐ
<i>po^sôdy</i>	DL jd. imenice ž. r. <i>po^sôda</i> 'posuda, zdjela'	<i>po^sôdy</i>	2. l. jd. imper. / 3. l. jd. prez. glagola <i>po^sôdyty</i> 'posuditi'	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, VBUK, VIN
<i>rôke</i>	NAV mn. imenice ž. r. <i>rôka</i> 'ruka'	<i>rôke</i>	G jd. imenice ž. r. <i>rôka</i> 'ruka'	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, VBUK, VIN
<i>rûke</i>	NAV mn. imenice ž. r. <i>rûka</i> 'ruka'	<i>rûke</i>	G jd. imenice ž. r. <i>rûka</i> 'ruka'	MRT, SVP
<i>sêla</i>	ž. r. jd. gl. prid. rad. glagola <i>sêsty se</i> 'sjesti'	<i>sêla</i>	N mn. imenice s. r. <i>sêlo</i> 'selo'	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>stôla</i>	ž. r. jd. gl. prid. rad. glagola <i>státy</i> 'stati, zaustaviti se'	<i>stôla</i>	ž. r. jd. gl. prid. rad. glagola <i>stôty</i> 'stajati'	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>vrôta</i>	G jd. imenice m. r. <i>vrôt</i> 'vrat'	<i>vrôta</i>	NAV imenice s. r. (pl. tant.) <i>vrôta</i> 'vrata'	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>vrôty</i>	NG mn. imenice m. r. <i>vrôt</i> 'vrat'	<i>vrôty</i>	L imenice s. r. (pl. tant.) <i>vrôta</i> 'vrata'	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, SVP, VBUK, VIN
<i>vrôče</i>	prilog 'vruće'	<i>vrôče</i>	N jd. s. r. pridjeva 'vruće'	APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, VBUK, VIN

Na temelju primjera prikazanih u tablicama možemo zaključiti da su i kvantiteta i intonacija naglasaka sa stajališta fonologije u svim punktovima istraženima za ovaj doktorski rad relevantne, odnosno da imaju razlikovnu ulogu. Potvrđeno je da se naglasci ne razlikuju samo na vokalima *i, u, r*, koji nisu mogli biti prefonologizirani, nego je velik broj minimalnih parova potvrđen i na drugim vokalima sustava – zatvorenome *o*, otvorenome *o*, zatvorenome *e*, srednjemu *e* itd. (usp. Horvat (2010; 2011)). U skladu s navedenim, sve istražene govore smatramo tronaglasnima. U istraženim govorima utrnule su zanaglasne i prednaglasne dužine.

Iz akcentološke perspektive, svim je govorima ludbreške Podravine zajedničko redovito pojavljivanje neocirkumfleksa ispred skupine *-CR₂ (*posêkel*) te čuvanje mjesta starijih naglasaka na medijalnim slogovima (*posëkli*), na temelju čega ih je Ivšić (1936: 80) uvrstio u prvu, konzervativnu, zagorsko-međimursku skupinu govora. Ludbreškopodravskim govorima svojstvena je i dezoksitoneza (*žëna < ženà*), kao i čuvanje kvalitete akuta u nefinalnim slogovima (*pîtam*; ali *letî*), prema kojima se mogu uvrstiti u Ivšićev tip I₅ (v. Ivšić (1936: 80)).

Istraživanjem je ustanovljeno da se neki govori razlikuju po naglascima pojedinih riječi: npr.

- *pêdeset* [APA, HRO, HRŽ, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, OBR, PRI, SES, SEL, SIG, SLO, STR, SVĐ, VIN] : *pêdeset* [DUB, KAP, MBUK, NSP, VBUK] ‘pedeset, 50’
- *šêzdeset* [APA, HRO, HRŽ, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, OBR, PRI, SES, SEL, SIG, SLO, STR, SVĐ, VIN] : *šêzdeset* [DUB, KAP, MBUK, NSP, VBUK] ‘šezdeset, 60’³⁰
- *gâcyja* [OBR, PRI, STR, SVĐ] : *gôcyja* [KRI, KUĆ, LDB] ‘bagrem, *Robinia pseudacacia*’
- *nêbo* [HRŽ, KAR, KOM, KRI, LUK, OBR, PRI, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ] : *nêbo* [APA, DUB, HRO, KAP, LUNJ, MBUK, NSP, SEL, SLO, VBUK] / *nêbo* [MRT, SVP] ‘nebo’
- *kònopla* [LUNJ] / *kònopla* [DUB, KAP, MBUK, SVP, VBUK] ‘konoplja, *Cannabis sativa*’ : *kònopla* [APA, HRO, KUĆ, LDB, SLO, VIN] / *kònopla* [HRŽ, KAR, KOM, LUK, OBR, PRI, SES, SVĐ, STR] ‘konoplja, *Cannabis sativa*’
- *jêsen* [LDB, STR, SVĐ] : *jesên* [NSP, MBUK] ‘ujesen’
- *vêčer* [LDB, MRT, STR, SVĐ, SVP] : *večer* [NSP, MBUK] ‘uvečer’

³⁰ Drugi brojevi koji se odnose na desetice ne razlikuju se u naglasku: *dvâjsty* ‘20’, *trydêsty/trydêsty* ‘30’, *čêtrdeset* ‘40’, *sêdemdeset* ‘70’, *òsemdeset* ‘80’, *dêvedeset* ‘90’.

- *rěmen* [SVĐ] : *reměn* [LUNJ] ‘remen’
- *pěčy* [LDB, SVĐ] : *pečī* [SVP] : *pěčy* [MRT] ‘peć (L jd.)’
- *čez měne* [SVĐ] : *čěz mene* [SVP]
- *v jògjo* [SVĐ] : *v jògjû* [DUB]
- *Ŕsyšče* [SVĐ] : *Jòsyšče* [STR]
- *Světy Pěter* [HRO, HRŽ, LDB, SVĐ] : *Světy Pěter* [MRT] itd.

Morfologija govorā ludbreške Podravine te s njom povezana problematika naglasnih tipova dosad je vrlo slabo istražena (usp. Horvat (2012b)). Uspoređujući dijalektnu građu prikupljenu u više punktova s dosad klasificiranim imenicama govora Svetoga Đurđa, utvrdili smo neke razlike koje upućuju na inovativne analogije kojima određene imenice nekoga govora mijenjaju pripadnost naglasnomu tipu (npr. *oblaky* [APA, KAP] : *obláky* [KAP, LDB, SVĐ]; *otoky* [LUNJ, MBUK, SIG, SLO] : *otóky* [LDB, SVĐ]; *ramena* [APA, NSP, SLO] : *raměna* [LDB] itd.). Izdvajajući primjere poput *reměn* ili *jesěn* s ludbreškopodravskoga područja, Menac-Mihalić i Celinić (2017: 98–99) napominju da je govore s područja ludbreške Podravine potrebno dodatno proučiti i u kontekstu istraživanja progresivnoga pomaka cirkumfleksa.³¹ Nužno je dakle tijekom budućih dijalektoloških istraživanja posebnu pozornost posvetiti, među ostalim, upravo proučavanju morfologije i naglasnih tipova.

³¹ U ovome radu opisane su samo osnovne dijalektne značajke proučenih mjesnih govora, stoga opisi ne obuhvaćaju detaljnu i iscrpnu akcentološku analizu. Ponovno ističemo nužnost da se provedu istraživanja posebno usmjerena upravo na naglasnu problematiku kako bi se utvrdilo je li u navedenim primjerima riječ o analogijama (prema naglasku kosih padeža), što također smatramo mogućim/vjerojatnim.

2.2.2. Fonemski sustavi

2.2.2.1. Vokali

Vokalizam svih istraženih govora povezan je s naglasnim sustavom. Budući da distribucija vokala ovisi o dužini ili kraćini sloga u kojemu se nalaze, u skladu s tim kriterijem promatra se inventar (u dugome naglašenom, kratkome naglašenom i nenaglašenome slogu).

2.2.2.1.1. Vokalski inventari govora ludbreške Podravine

Većina punktova ima iste vokalske sustave. Govori Apatije, Dubovice, Hrastovskoga, Hrženice, Kapele Podravske, Karlovca Ludbreškoga, Komarnice Ludbreške, Križovljana, Kućana Ludbreškoga, Ludbrega, Luke Ludbreške, Lunjkovca, Maloga Bukovca, Novoga Sela Podravske, Obrankovca, Prilesa, Selnika, Sesveta Ludbreških, Sigetca Ludbreškoga, Slokovca, Struge, Svetoga Đurđa, Velikoga Bukovca i Vinograda Ludbreških imaju sljedeći vokalski sustav.

Tablica 13. Vokalski sustav govora APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, VBUK i VIN

	dugi naglašeni slog	
	prednji	stražnji
visoki	\bar{i}	\bar{u}
	\bar{e}	\bar{o}
	\bar{e}	\bar{o}
niski		
	kratki naglašeni slog	
	prednji	stražnji
visoki	i	u
	e	o
	e	
niski		a
	nenaglašeni slog	
	prednji	stražnji
visoki	y	o
	e	
niski		a

Silabem je i *r*, koji može biti naglašen i nenaglašen. U naglašenoj slogu on može biti i dug i kratak.

Od njih se razlikuje vokalski sustav govora Martinića i Svetoga Petra. Posljedica je to drugačijega razvoja ishodišnih vokala **o* i **l* u tome govoru (u većini su primjera dali *u*, neovisno o tome je li vokal naglašen ili nenaglašen te neovisno o tipu morfema). Budući da u nenaglašenoj slogu nisu izjednačene kontinuantne ishodišnih vokala **o*, **u*, **o* i **l* u samo jedan fonem, taj vokalski sustav u nenaglašenoj slogu ima pet jedinica.

Tablica 14. Vokalski sustav govora MRT i SVP

		dugi naglašeni slog	
		prednji	stražnji
visoki		<i>ī</i>	<i>ū</i>
		<i>ē</i>	<i>ō</i>
niski		<i>e</i>	<i>o</i>
		kratki naglašeni slog	
		prednji	stražnji
visoki		<i>i</i>	<i>u</i>
		<i>e</i>	<i>o</i>
niski		<i>e</i>	
		<i>a</i>	
		nenaglašeni slog	
		prednji	stražnji
visoki		<i>y</i>	<i>u</i>
		<i>e</i>	<i>o</i>
niski			
		<i>a</i>	

Silabem je i *r*, koji može biti naglašen i nenaglašen. U naglašenoj slogu on može biti i dug i kratak.

Zaključno, u svim govorima lubreške Podravine podudaraju se vokalski inventari u naglašenoj dugom slogu i u naglašenoj kratkom slogu, no prema kriteriju broja jedinica u nenaglašenoj slogu moguće je razlikovati dva sustava.

2.2.2.1.2. Zajedničke vokalske značajke ludbreškopodravskih govora

Svim vokalskim sustavima ludbreškopodravskih govora zajedničke su sljedeće značajke:

- broj fonemskih jedinica u naglašenome dugom i u naglašenome kratkom slogu
- naglašeno $*\bar{a} > \bar{a}^{32}$
 - npr. *Bôra* ‘Barbara’, *dôr* ‘dar’, *pôrma* ‘dio štaglja u kojemu se drži sijeno’, *pôvak* ‘pauk’, *rôl* ‘ral, zemljišna mjera’, *trôva* ‘trava’
- naglašeno $*\bar{a} > a$
 - npr. *flâke* ‘rublje’, *kâj* ‘što’, *mâk* ‘mak’, *naprâvyty* ‘napaviti’, *sâže* ‘čađa’
- nenaglašeno $*a > a$
 - npr. *knîga* ‘knjiga’, *môrala* ‘morati (gl. prid. rad. ž. r. jd.)’, *žêna* ‘žena’
- izjednačili su se $*\bar{a}$ i $*\bar{e}$ u dugome slogu te se odrazili kao \bar{e}
 - npr. *dêšč* ‘kiša’, *dête* ‘dijete’, *grêx* ‘grijež’, *měsyty* ‘mijesiti’, *sêna* ‘sijeno (G jd.)’, *srêda* ‘srijeda’, *strêla* ‘munja’, *svêča* ‘svijeća’, *têsto* ‘tijesto’
- izjednačili su se $*\bar{a}$ i $*\bar{e}$ u kratkome slogu te se odrazili kao e
 - npr. *dêca* ‘djeca’, *dêda* ‘djed’, *dênes* ‘danas’, *mêgla* ‘magla’, *mêsec* ‘mjesec’, *mêša* ‘misa’, *snêxa* ‘snaha’, *zdêla* ‘zdjela’
- izjednačili su se $*e$ i $*\bar{e}$ u dugome slogu te se odrazili kao \bar{e}^{33}
 - npr. *glêdaty* ‘gledati’, *klêčaty* ‘klečati’, *klêty* ‘kleti’, *pêrje* ‘perje’, *pêt* ‘pet’, *pêtek* ‘petak’, *rêbra* ‘rebro (N mn.)’, *rêp* ‘rep’, *sêla* ‘selo (N mn.)’, *svêtek* ‘blagdan’
- izjednačili su se $*e$ i $*\bar{e}$ u kratkome slogu te se odrazili kao e
 - npr. *dêset* ‘deset’, *jêčmen* ‘ječam’, *jêzyk* ‘jezik’, *lêdyna* ‘ledina, zapuštena livada’, *pêčy* ‘peći’, *pêpel* ‘pepeo’, *zdênec* ‘bunar’
- izjednačili su se $*\bar{a}$, $*\bar{e}$, $*e$ i $*\bar{e}$ u nenaglašenome slogu te se odrazili kao e
 - npr. *dôber* ‘dobar’, *mêdvet* ‘medvjed’, *pôlec* ‘palac’, *sŕce* ‘srce’, *vêčer* ‘večer’, *videty* ‘vidjeti’
- naglašeno $*\bar{i} > \bar{i}$; naglašeno $*\bar{i} > i$
 - npr. *xîtyty* ‘baciti’, *kmîca* ‘mrak’, *krîžy* ‘križ (N mn.)’, *pîšče* ‘pile’
- nenaglašeno $*i > y$
 - *káčy* ‘zmija (D jd.)’, *pîceky* ‘pilić (N mn.)’, *pôpêvaty* ‘pjevati’
- naglašeno $*\bar{u} > \bar{u}$; naglašeno $*\bar{u} > u$

³² U dijelu govora dogodio se i daljnji razvoj (v. zemljovid 5).

³³ U dijelu govora dogodio se i daljnji razvoj (v. zemljovid 6).

- npr. *xūda* ‘zločest (N jd. ž. r.)’, *jūxa* ‘juha’, *krūx* ‘kruh’, *mūxa* ‘muha’, *sūša* ‘suša’
- naglašeno $*\bar{o} > \bar{o}$
 - npr. *Bôk* ‘Bog’, *nôč* ‘noć’, *pôlne* ‘podne’, *zôp* ‘zob’
- naglašeno $*\check{o} > o$
 - *čovek* ‘čovjek’, *môzek* ‘mozak’, *nôft* ‘nokat’, *ôblak* ‘oblak’, *ôsem* ‘osam’, *tôrk* ‘utorak’, *vôda* ‘voda’
- naglašeno $*\bar{r} > \bar{r}$; naglašeno kratko $*r > r$; nenaglašeno $*r > r$ ³⁴
 - npr. *břf* ‘brv’, *xřž* ‘hrđa’, *xřš* ‘raž’, *Xřvôt* ‘Hrvat’, *sřce* ‘srce’, *vřba* ‘vrba’, *vřtety* ‘vrtjeti’
- ne predmeće se *o* pokaznim zamjenicama ako ispred njih dolazi prijedlog koji završava konsonantom (usporedbe radi, u govoru Kuzminca, naselja susjedna području ludbreške Podravine, takvo je predmetanje sustavno (usp. primjere *pod ôto*, *z ôtom*, *k ôty*)).

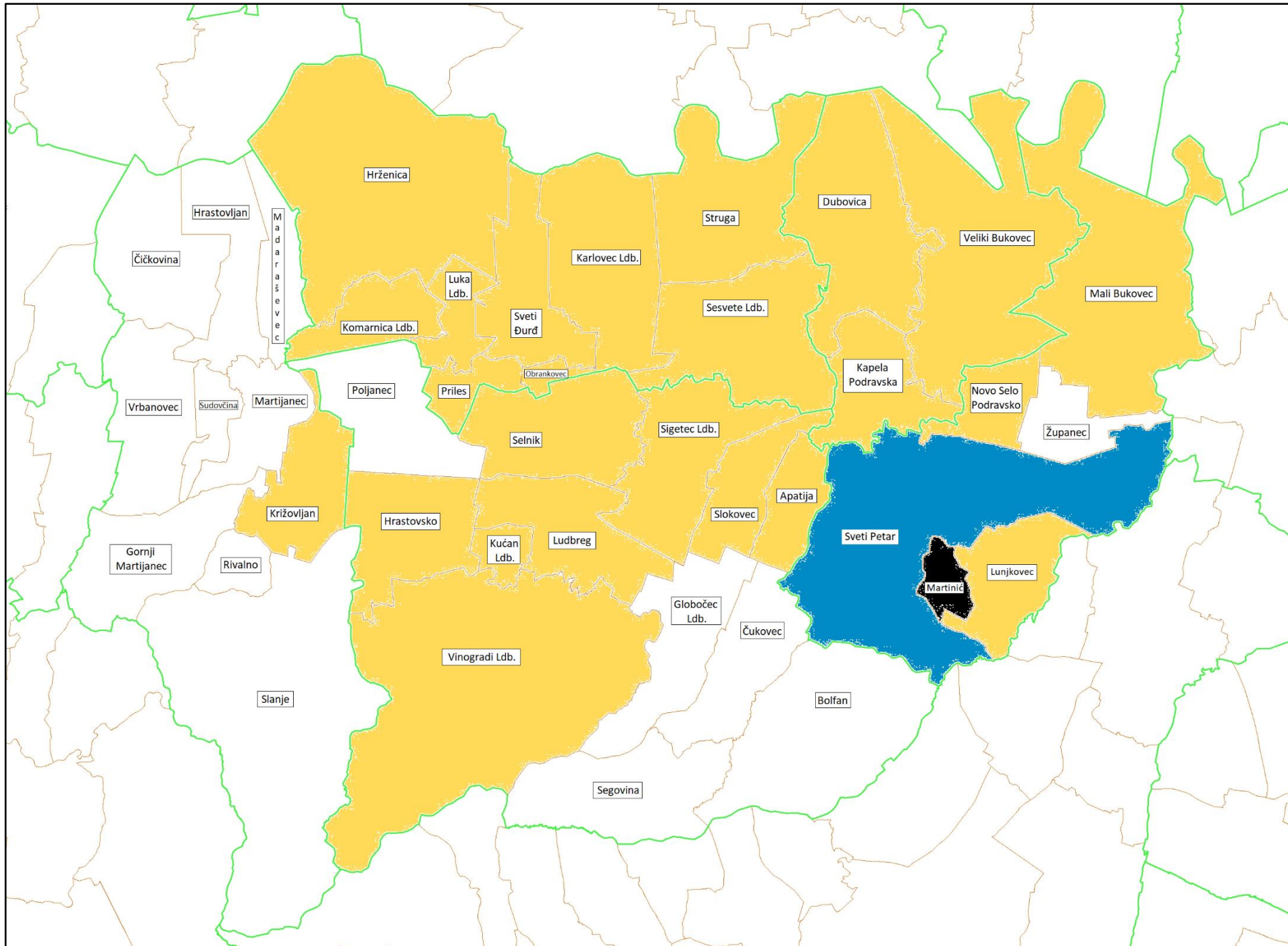
2.2.2.1.3. Razlikovne vokalske značajke ludbreškopodravskih govora

Po nekim vokalskim značajkama određeni se govori ludbreške Podravine razlikuju od drugih govora istoga tog područja. Riječ je primjerice o:

- broju fonemskih jedinica u nenaglašenome slogu
- prevladavajućemu odrazu izjednačenih $*q$ i $*l$
- provedenosti ili neprovedenosti zatvaranja \bar{o} uz nazale
- provedenosti ili neprovedenosti zatvaranja \bar{e} uz nazale
- odrazu ishodišnoga slijeda $*črě$, $*žrě$
- većoj ili manjoj tendenciji gubljenja odraza početnoga *o*.

Arealna distribucija nekih navedenih pojava prikazana je na sljedećim zemljovidima.

³⁴ Navedene tvrdnje vrijede općenito za sustav te su primjeri koji ih potvrđuju u njemu najobilniji. Budući da je ovo poglavlje rada zamišljeno kao podloga za razumijevanje toponomastičkih poglavlja rada, nisu doneseni iscrpni fonološki opisi u kojima bi se prikazale i iznimke od najčešćega odraza (npr. $*\bar{e} > i$: *cvírky* ‘čvarak (N mn.)’, *sim* ‘ovamo’; $*\bar{a} > e$: *mēnom/mēnom* ‘ja (I)’, $*o > u$: *ún* ‘on’; $*\bar{e} > o$: *žôlec* ‘žalac’; $*\bar{a} > o$: *lôš* ‘laž’; $*e > \bar{e}$: *čěkaty* ‘čekati’, *jědva* ‘jedva’, *jěr* ‘jer’, *sěstra* ‘sestra’ te u pridjevu sa značenjem ‘velik’; $*\bar{a} > \bar{e}$: *měny* ‘ja (D)’, *mělyn* ‘mlin’; $\check{e} > \bar{e}$: *oběčaty* ‘obećati’, *sěsty* ‘sjesti’, *tjěden* ‘tjedan’; $*q > a$: *pôvak* ‘pauk’; $\check{e} > y$ u prilozima *dôly* ‘dolje’, *gôry* ‘gore’, *pôty* ‘poslije’, *prědy* ‘prije’, *sigdy* ‘svugdje’, *vūny* ‘vani’; zamjena polaznoga kratkog *a* otvorenim *e* uz *j* u tautosilabičkome položaju (*děj* ‘dati (2. l. jd. imper.)’, *jějce* ‘jaje’) i sl.). Ne upućuje se ni na posebnosti pojedinih govora.

Zemljovid 4. Odras *q i *l u ludbreškopodravskim govorima

Legenda:

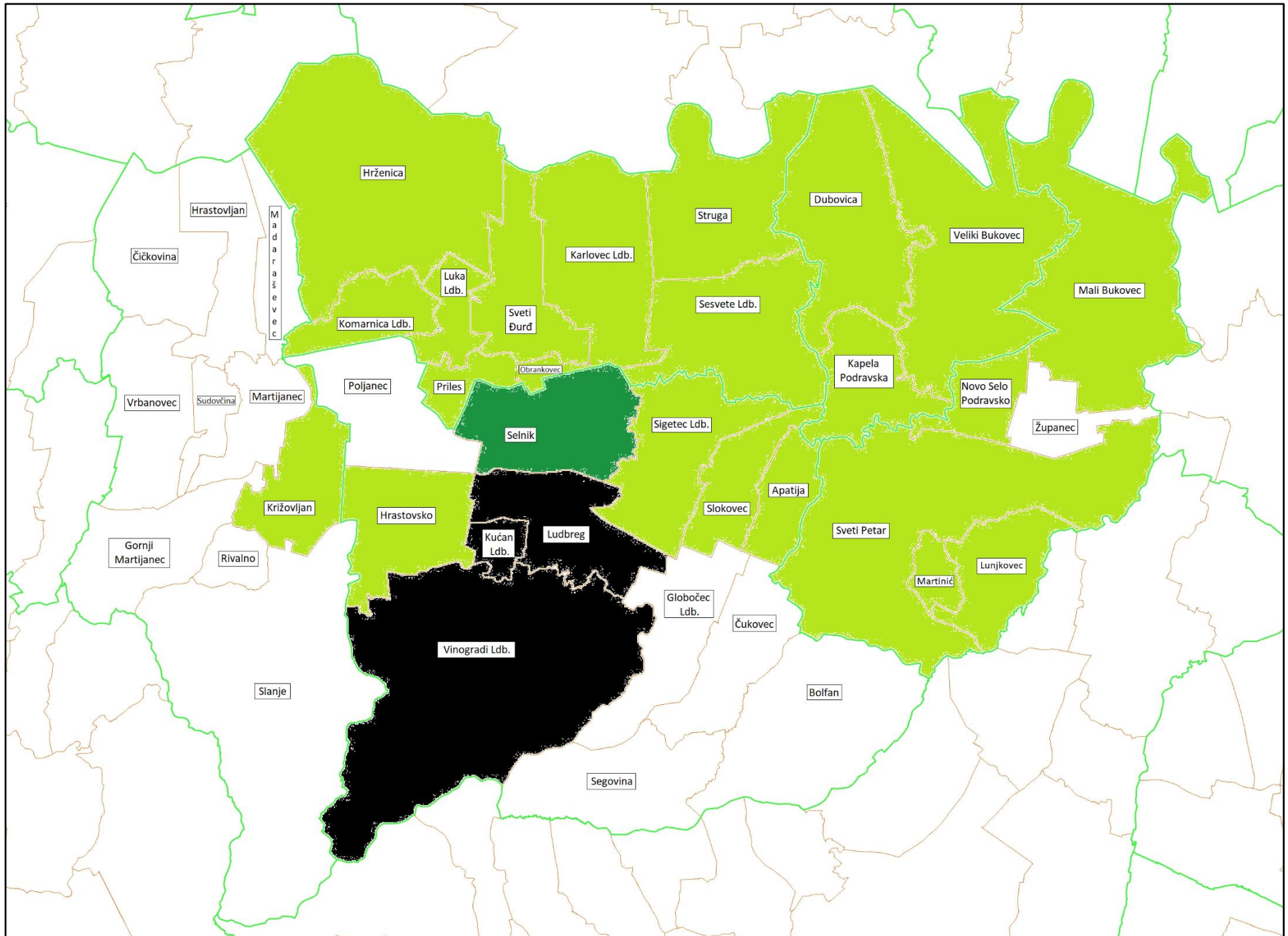
■	<p>u većini primjera o (uz daljnji razvoj: u dugome naglašenom slogu o, u kratkome naglašenom slogu o, u nenaglašenome slogu o), neovisno o tipu morfema:</p> <p><i>bòdemò</i> 'biti (1. l. mn. prez.)', <i>bòxa</i> 'buha, <i>Pulex</i>', <i>bòbeñ</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, LUNJ, NSP, SEL, SLO, VBUK, VIN] / <i>bòbej</i> [SEL, SIG] / <i>bòbej</i> [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ] 'bubanj', <i>bjnyty</i> 'okrenuti', <i>čòn</i> 'čamac', <i>dògy</i> 'dugačak', <i>dòžen</i> 'dužan', <i>gòba</i> 'oteklina od uboda komarca', <i>gòlop</i> 'golub, <i>Columba</i>', <i>gòsle</i> 'gusle', <i>gòtnoty</i> 'gutnuti', <i>gòbec</i> 'gubica', <i>gòšk</i> 'gusak', <i>gòsty</i> 'gust', <i>gòsenyca</i> 'gusjenica', <i>gòška</i> 'guska, <i>Anser</i>', <i>gòžva</i> 'gužva', <i>xròšč</i> [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LUK, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ, VBUK] / <i>xròšč</i> [LDB, VIN] / <i>ròšč</i> [LUNJ] 'hrušt, <i>Melolontha melolontha</i>', <i>jàboka</i> 'jabuka, <i>Malus</i>', <i>jàkòpina</i> 'kupina, <i>Rubus fruticosus</i>' [MBUK], <i>kjnyty</i> 'kihnuti', <i>klòpko</i> 'klupko', <i>klòp</i> [APA, HRO, LUNJ, SEL] / <i>klòpa</i> [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, MBUK, NSP, OBR, PRI, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, VBUK, VIN] 'klupa', <i>kòcaty</i> 'štucati', <i>kòdela</i> 'kudjelja' [LDB], <i>Kòčan</i> 'Kučan Ludbreški', <i>kòk</i> 'kuk', <i>kòkol</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, LUNJ, SEL, SIG, SLO, VIN] / <i>kòkol</i> [DUB, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, NSP, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ, VBUK] 'kukolj, <i>Agrostemma githago</i>', <i>kònem</i> [APA, HRO, HRŽ, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, STR, SVĐ, VIN] 'kleti, psovati (1. l. jd. prez.)', <i>kòpañe</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, LUNJ, NSP, SEL, SLO, VBUK, VIN] / <i>kòpaje</i> [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ] 'kupanje', <i>kòpaty se</i> 'kupati se', <i>kòpina</i> 'kupina, <i>Rubus fruticosus</i>', <i>kòt</i> (L jd. <i>kòto</i>) 'kut', <i>làbòt</i> 'labud, <i>Cygnus</i>', <i>Lòka</i> 'Luka Ludbreška', <i>mòka</i> 'muka', <i>mòčaty</i> (2. l. jd. imper. <i>mòčy</i>) 'šutjeti', <i>mòš</i> 'muž', <i>òbroč</i> (N mn. <i>òbròčy/bròčy</i>) 'obruč', <i>òkrògly</i> 'okrugao', <i>pòvòk</i> [LDB] / <i>pòvòk</i> [SEL, VIN] 'pauk, <i>Araneae</i>', <i>plùnòty</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, LUNJ, SEL, SIG, SLO, VIN] / <i>plùnòty</i> [DUB, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, NSP, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ, VBUK] 'pljunuti', <i>pòcaly</i> 'pucati (gl. prid. rad., m. r. mn.)', <i>pòšòda</i> (A jd. <i>pòšòdo</i>) 'posuda', <i>pòšòdyty</i> 'posuditi', <i>pòx</i> 'puh, <i>Glis glis</i>', <i>pòš</i> 'puž, <i>Gastropoda</i>', <i>pòt</i> (L jd. <i>pòto</i>) 'put', <i>pòtmy</i> 'putni', <i>pròt</i> 'sprud', <i>pròt</i> 'prut, štap', <i>pòpek</i> 'pupak', <i>pòšòt</i> 'posvuda', <i>ròbača</i> (A jd. <i>ròbačo</i>) 'košulja', <i>ròpček</i> 'maramica', <i>ròka</i> (G jd. <i>ròke</i>, A jd. <i>ròko</i>, NA mn. <i>ròke</i>, L mn. <i>ròkaj</i>) 'ruka', <i>ròbec</i> 'rubac', <i>ròkòf</i> 'rukav', <i>skòpy</i> 'skup; škrt', <i>sòbòta</i> (A jd. <i>sòbòto</i>) 'subota', <i>sòdec</i> 'sudac', <i>sòdyty</i> 'suditi', <i>sònce</i> 'sunce', <i>sòset</i> 'susjed', <i>sòt</i> 'sud', <i>sòza</i> 'suza', <i>spòcaty</i> (gl. prid. trp. <i>spòcany</i>) 'ispucati', <i>stòp</i> (N mn. <i>stòpy</i>) 'stup', <i>tòča</i> 'tuča, grad', <i>tòčy</i> 'tući', <i>tòpy</i> 'tup', <i>tòžen</i> 'tužan', <i>tòžyty</i> 'tužiti', <i>tròkòt</i> 'trokut', <i>trpòtec</i> 'trputac, <i>Plantago major</i>', <i>vògel</i> 'ugao', <i>vòxaty</i> 'njušiti', <i>vòzel</i> 'čvor', <i>vòk</i> 'vuk, <i>Canis lupus</i>', <i>vòsky</i> 'uzak', <i>vòže</i> 'uže', <i>vòče</i> 'vruće', <i>vòčina</i> 'vručina', <i>vòčy</i> 'vruč', <i>zagòtyty</i> 'zadaviti', <i>zaròbyty</i> 'zarubiti', <i>zatòčy</i> 'ubiti', <i>zğòžvany</i> 'zgužvan, neizglačan', <i>zmòčeny</i> 'izmučen', <i>zòbàče</i> 'vile', <i>zòp</i> 'zub', <i>zòby</i> 'zubi, usta', <i>želòdec</i> 'želudac', <i>žòčòjek</i> 'žutanjak', <i>žòty</i> 'žut'</p> <p>– primjeri koji nisu provjereni u svim govorima:</p> <p><i>xalòga</i> 'šikara, neprohodno grmlje' [SVĐ], <i>tòmòčyty</i> 'tumačiti' [SVĐ]</p> <p>rjeđe u (uvijek u naglašenome slogu):</p> <p><i>mùtna</i> 'mutan (ž. r.)', <i>mùške</i> 'muški (ž. r. mn.)', <i>nadùty se</i> (3. l. jd. prez. <i>nadùne se</i>, gl. prid. trp. <i>nadùty</i>) 'naduti se', <i>napùnyty</i> 'napuniti', <i>narùčyty</i> 'naručiti', <i>nùtry</i> 'unutra', <i>prepòrùčym</i> 'preporučiti (1. l. jd. prez.)', <i>pùn</i> 'pun', <i>pùčejo</i> 'čupati (3. l. mn. prez.)', <i>rùčno</i> 'ručno (samo s pomoću ruku)', <i>rudasty/rudlavy</i> 'kovrčav', <i>vùglen</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, LUNJ, SEL, SIG, SLO, VIN] / <i>vùglen</i> [DUB, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, NSP, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ, VBUK] 'ugljen'</p> <p>– primjeri koji nisu provjereni u svim govorima:</p> <p><i>pùtnyk</i> 'putnik' [HRO, KUĆ, LDB, VIN]</p> <p>iznimno a:</p> <p><i>pòvak</i> 'pauk, <i>Araneae</i>' [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LUK, LUNJ, MBUK, NSP, OBR, PRI, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, VBUK, VIN]</p>
■	<p>u većini primjera u, neovisno o tipu morfema i neovisno o naglašenosti i duljini sloga:</p> <p><i>bjnyty</i> 'okrenuti', <i>bùbeñ</i> 'bubanj', <i>čùn</i> 'čamac', <i>dùgy</i> 'dug', <i>dùš</i> 'uzduž', <i>gòlop</i> 'golub, <i>Columba</i>', <i>gùba</i> 'oteklina od uboda komarca', <i>gùbec</i> 'gubica', <i>gùšk</i> 'gusak', <i>gùsenyca</i> 'gusjenica', <i>gùska</i> 'guska, <i>Anser</i>', <i>gùsle</i> 'gusle', <i>gùsty</i> 'gust', <i>gùtnoty</i> 'gutnuti', <i>gùžva</i> 'gužva', <i>jàboka</i> 'jabuka, <i>Malus</i>', <i>klùpa</i> 'klupa', <i>klùpko</i> 'klupko', <i>Kùčan</i> 'Kučan Ludbreški', <i>kùk</i> 'kuk', <i>kùpina</i> 'kupina, <i>Rubus fruticosus</i>', <i>kùt</i> (L jd. <i>kùtu</i>) 'kut', <i>Kùtnàka</i> 'Kutnjak (G)', <i>làbut</i> 'labud, <i>Cygnus</i>', <i>mèknyty</i> 'maknuti', <i>mùčaty</i> (2. l. jd. imp. <i>mùčy</i>) 'šutjeti', <i>mùka</i> 'muka', <i>mùš</i> 'muž', <i>mùške</i> 'muški (ž. r. mn.)', <i>mùtna</i> 'mutan (ž. r.)', <i>napùnyty</i> 'napuniti', <i>nùter/nùtry</i> 'unutra', <i>òkrògly</i> 'okrugao', <i>plùnòty</i> 'pljunuti', <i>posùda</i> (A jd. <i>posùdu</i>) 'posuda', <i>posùdyty</i> 'posuditi', <i>pšenicu</i> 'pšenica (A jd.)', <i>pùčeju</i> 'čupati (3. l. mn. prez.)', <i>pùx</i> 'puh, <i>Glis glis</i>', <i>pùn</i> 'pun', <i>pùš</i> 'puž, <i>Gastropoda</i>', <i>pùt</i> (L jd. <i>pùtu</i>) 'put', <i>pùtmy</i> 'putni', <i>pùtnyk</i> 'putnik', <i>pùpek</i> 'pupak', <i>rùbec</i> 'rubac', <i>rudasty</i> 'kovrčav', <i>rùka</i> (G jd. <i>rùke</i>, A jd. <i>rùku</i>, NA mn. <i>rùke</i>) 'ruka', <i>rukòf</i> 'rukav', <i>rùpček</i> 'maramica', <i>rùšč</i> 'hrušt, <i>Melolontha melolontha</i>', <i>skùpy</i> 'skup; škrt', <i>spùcany</i> 'ispucan', <i>sprùt</i> 'sprud', <i>stùp</i> (N mn. <i>stùpy</i>) 'stup', <i>subòta</i> (A jd. <i>subòtu</i>) 'subota', <i>sùdec</i> 'sudac', <i>sùdyty</i> 'suditi', <i>sùset</i> 'susjed', <i>sùt</i> 'sud', <i>sùza</i> 'suza', <i>tròkut</i> 'trokut', <i>trpòtec</i> 'trputac, <i>Plantago major</i>', <i>tùča</i> 'tuča, grad', <i>tùčy</i> 'tući', <i>tumòčyty</i> 'tumačiti', <i>tùpy</i> 'tup', <i>tùžyty</i> 'tužiti', <i>vòdyju</i> 'voditi (3. l. mn. prez.)', <i>vjnyty</i> (3. l. mn. prez. <i>vjnyty</i>) 'vratiti', <i>vručè</i> 'vruće', <i>vručina</i> 'vručina', <i>vručy</i> 'vruč', <i>vùglen</i> 'ugao', <i>vùglen</i> 'ugljen', <i>vùk</i> 'vuk, <i>Canis lupus</i>', <i>vùsky</i> 'uzak', <i>vùzel</i> 'čvor', <i>vùže</i> 'uže', <i>zagùtyty</i> 'zadaviti', <i>zarùbyty</i> 'zarubiti', <i>zatùčy</i> 'ubiti', <i>zğòžvany</i> 'zgužvan, neizglačan', <i>zmùčeny</i> 'izmučen', <i>zùbàče</i> 'vile', <i>zùp</i> 'zub', <i>zùby</i> (L mn. <i>zùbèj</i>) 'zubi, usta', <i>žùč</i> 'žuć', <i>žùčòjek</i> 'žutanjak', <i>žùty</i> 'žut'</p> <p>rjeđe o (uz daljnji razvoj: u dugome naglašenom slogu o, u kratkome naglašenom slogu o):</p> <p><i>bòxa</i> 'buha, <i>Pulex</i>', <i>kòcaty</i> 'štucati', <i>kòdela</i> 'kudjelja', <i>kòkol</i> 'kukolj, <i>Agrostemma githago</i>', <i>kòpañe</i> 'kupanje', <i>kòpaty se</i> 'kupati se', <i>pròt</i> (1 jd. <i>pròtem</i>) 'prut, štap', <i>ròbača</i> (A jd. <i>ròbaču</i>) 'košulja', <i>sònce</i> 'sunce', <i>tòžen</i> 'tužan', <i>vòxaty</i> (1. l. jd. prez. <i>vòšem</i>) 'njušiti', <i>želòdec</i> 'želudac'</p> <p>iznimno a:</p> <p><i>pòvak</i> 'pauk, <i>Araneae</i>'</p>
■	<p>u većini primjera u, neovisno o tipu morfema i neovisno o naglašenosti i duljini sloga:</p> <p><i>bùbeñ</i> 'bubanj', <i>dùgy</i> 'dug', <i>gòlop</i> 'golub, <i>Columba</i>', <i>gùsanyca</i> 'gusjenica', <i>gùšk</i> 'gusak', <i>gùska</i> 'guska, <i>Anser</i>', <i>gùsta</i> 'gust (ž. r. jd.)', <i>jàboka</i> 'jabuka, <i>Malus</i>', <i>klùp</i> 'klupa', <i>Kùčan</i> 'Kučan Ludbreški', <i>kùk</i> 'kuk', <i>kùpina</i> 'kupina, <i>Rubus fruticosus</i>', <i>kùt</i> (L jd. <i>kùtu</i>) 'kut', <i>Kùtnàka</i> 'Kutnjak (G)', <i>mùka</i> 'muka', <i>mùčaty</i> (2. l. jd. imp. <i>mùčy</i>) 'šutjeti', <i>mùš</i> 'muž', <i>mùške</i> 'muški (ž. r. mn.)', <i>mùtna</i> 'mutan (ž. r.)', <i>napùnyty</i> 'napuniti', <i>nùter/nùtry</i> 'unutra', <i>òkrògly</i> 'okrugao', <i>posùda</i> (A jd. <i>posùdu</i>) 'posuda', <i>posùdyty</i> 'posuditi', <i>pšenicu</i> 'pšenica (A jd.)', <i>pùkaly</i> 'čupati (gl. prid. rad., m. r. mn.)', <i>pùn</i> 'pun', <i>pùš</i> 'puž, <i>Gastropoda</i>', <i>pùt</i> (L jd. <i>na pùtu</i>) 'put', <i>pùtmy</i> 'putni', <i>rùbec</i> 'rubac', <i>rudasty</i> 'kovrčav', <i>rùka</i> (G jd. <i>rùke</i>, A jd. <i>rùku</i>, NA mn. <i>rùke</i>, I mn. <i>rùkamy</i>) 'ruka', <i>rukòf</i> 'rukav', <i>rùpček</i> 'maramica', <i>skùpy</i> 'skup; škrt', <i>spùcany</i> 'ispucan', <i>stùp</i> (N mn. <i>stùpy</i>) 'stup', <i>sùdec</i> 'sudac', <i>sùdyty</i> 'suditi', <i>sùt</i> 'sud', <i>trpòtec</i> 'trputac, <i>Plantago major</i>', <i>tùčy</i> 'tući', <i>tùpy</i> 'tup', <i>tùžyty</i> 'tužiti', <i>vjnyty</i> (3. l. mn. prez. <i>vjnyty</i>) 'vratiti', <i>vručè</i> 'vruće', <i>vručina</i> 'vručina', <i>vručy</i> 'vruč', <i>vùglen</i> 'ugljen', <i>vùk</i> 'vuk, <i>Canis lupus</i>', <i>vùna</i> 'vuna', <i>vùsky</i> 'uzak', <i>vùže</i> 'uže', <i>zagùtyty</i> 'zadaviti', <i>zarùbyty</i> 'zarubiti', <i>zatùčy</i> 'ubiti', <i>zmùčeny</i> 'izmučen', <i>zùbàče</i> 'vile', <i>zùberine</i> 'desni', <i>zùp</i> 'zub', <i>zùby</i> (L mn. <i>zùbèj</i>) 'zubi, usta', <i>žùč</i> 'žuć', <i>žùčòjek</i> 'žutanjak', <i>žùty</i> 'žut'</p> <p>rjeđe o (uz daljnji razvoj: u dugome naglašenom slogu o, u kratkome naglašenom slogu o):**</p> <p><i>bòxa</i> 'buha, <i>Pulex</i>', <i>bròčy</i> 'obruč (N mn.)', <i>čòn</i> 'čamac', <i>dògo</i> 'dugo', <i>gòba</i> 'oteklina od uboda komarca', <i>klòpko</i> 'klupko', <i>kòdela</i> 'kudjelja', <i>kòčak</i> 'manji kut', <i>kòkol</i> 'kukolj, <i>Agrostemma githago</i>', <i>kòpañe</i> 'kupanje', <i>kòpaty se</i> 'kupati se', <i>pòpek</i> 'pupak', <i>ròbača</i> (A jd. <i>ròbaču</i>) 'košulja', <i>ròšč</i> 'hrušt, <i>Melolontha melolontha</i>', <i>sònce</i> 'sunce', <i>sòset</i> 'susjed', <i>sòza</i> 'suza', <i>tòča</i> 'tuča, grad', <i>tòžen</i> 'tužan', <i>vòxaty</i> (1. l. jd. prez. <i>vòšem</i>) 'njušiti', <i>vòzel</i> 'čvor', <i>zğòžvany</i> 'zgužvan, neizglačan', <i>želòdec</i> 'želudac'</p> <p>iznimno a:</p> <p><i>pòvak</i> 'pauk, <i>Araneae</i>'</p>

Bilješke:

- * U govoru Maloga Bukovca ne rabi se riječ nastala od psl. **xròšt*, nego riječ *brènec*. U govoru Apatije supostoje riječi *xrlòč* i *xròšč*.
- ** Premda u govoru Martinića, kao i u govoru Svetoga Petra, prevladava fonem *u* kao odraz izjednačenih **q* i **l*, zbog primjetno većega broja primjera s odrazom *o* (uz daljnji razvoj) nego u govoru Svetoga Petra označili smo ga na zemljovidu drugačijom nijansom.

Komentari:

1. Kad je ispitanicima prikazana slika kruga, mnogi od njih ponudili su kao odgovor riječ sličnoga značenja (npr. *kolobar*, *obroč*, *kotaček*). U DUB, HRŽ, KAP, LDB, MBUK, NSP, PRI, SES, SLO, STR i SVĐ potvrđeno je *krùk*, a u KRI *kròk* 'krug'.
2. Potvrđene su razlike među idiolektima ispitanika u vezi s upotrebom imenica sa značenjem 'uho, drška (na zdjeli)' i 'drška na košari'. Dio ispitanika upotrebljava riječ *ròča* (u oba konteksta), dio ispitanika *rùčka* (u oba konteksta), a dijelu ispitanika *ròča* je 'drška na košari', a *rùčka* 'uho, drška (na zdjeli)'.
3. Potvrđene su razlike među govorima u vezi s likovima imenice sa značenjem 'udica' koji se u njima upotrebljavaju: **o* se odrazilo kao *o* (*vòdyca*) u govorima DUB, HRŽ, KAP, LUK, MBUK, NSP, OBR, PRI, SES, SIG, STR i SVĐ, a kao *u* u govorima HRO, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB i SEL (*vùdyca*), odnosno u govorima APA, LUNJ, MRT, SLO, SVP i VIN (*ùdyca*).

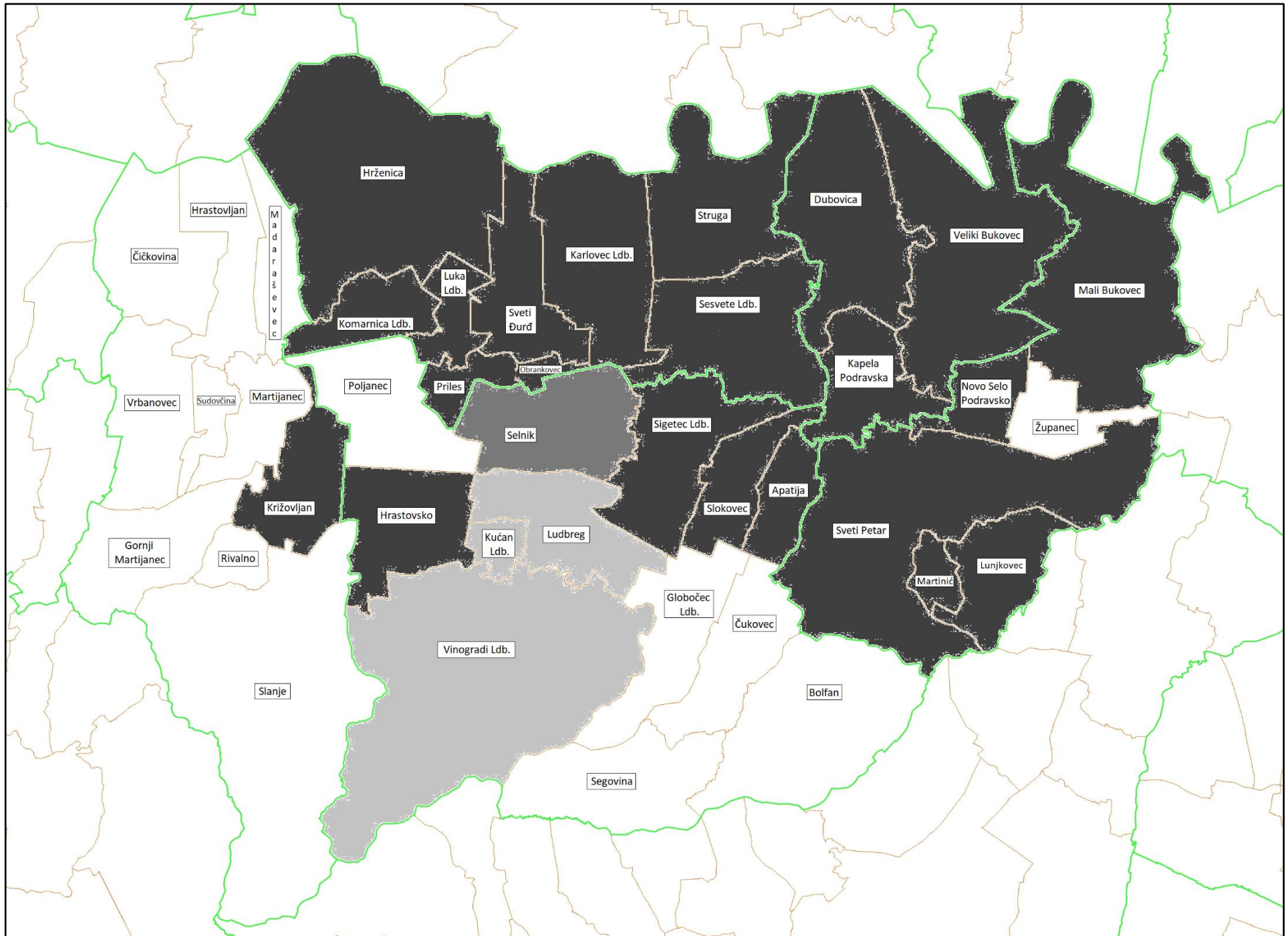
Zemljovid 5. Odras ϱ (< * \bar{a}) uz nazale u ludbreškopodravskim govorima

Legenda:

■	ϱ	<p><i>belŕjek</i> [DUB, HRŔ, KAP, KAR, KOM, LUK, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ] / <i>belŕjek</i> [APA, HRO, KRI, MBUK, SLO] / <i>belŕjek</i> [SIG] / <i>belŕnek</i> [HRO, LUNJ, MRT, NSP, SLO, SVP, VBUK] 'bjelanjak', <i>brŕna</i> 'drljača', <i>domŕčy</i> [APA, DUB, HRO, HRŔ, KAP, KAR, KOM, LUK, LUNJ, NSP, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ, VBUK] / <i>domŕčy</i> [MRT, SVP] 'domaći', <i>dŕny</i> 'dan (NG mn.)', <i>dvanŕjst</i> 'dvanaest', <i>fazŕn</i> 'fazan, <i>Phasianus colchicus</i>', <i>xmŕjy</i> [APA, DUB, HRO, HRŔ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ] / <i>xmŕjy</i> [SIG] / <i>xmŕŕny</i> [HRO, LUNJ, MRT, NSP, SLO, SVP, VBUK] 'zločest', <i>xrŕnyty</i> 'hraniti', <i>kanŕl</i> 'kanal', <i>komŕrec</i> [APA, DUB, HRO, HRŔ, KAP, KAR, KOM, LUK, LUNJ, MBUK, NSP, OBR, PRI, SIG, SLO, STR, SVĐ, VBUK] / <i>komŕrec</i> [SVP] / <i>komŕr</i> [SES, SVĐ] / <i>komŕr</i> [MRT] 'komarac, <i>Culex pipiens</i>', <i>komŕt</i> [APA, DUB, HRO, HRŔ, KAP, KAR, KOM, LUK, LUNJ, NSP, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ, VBUK] / <i>komŕt</i> [MRT, SVP] 'komad', <i>koŕmŕty</i> [APA, DUB, HRO, HRŔ, KAP, KAR, KOM, LUK, LUNJ, NSP, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ, VBUK] / <i>koŕmŕty</i> [MRT, SVP] 'dlakav', <i>koŕnŕty</i> 'kožnat' [SVĐ], <i>lomŕr</i> 'ormar' [STR, SVĐ], <i>medejŕky</i> [APA, DUB, HRO, HRŔ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ] / <i>medejŕky</i> [SIG] / <i>medejŕky</i> [HRO, LUNJ, MRT, NSP, SLO, SVP, VBUK] 'medenjak (N mn.)', <i>mŕček</i> 'mačak', <i>mŕčka</i> 'mačka, <i>Felis catus</i>', <i>mŕxaty</i> 'mahati', <i>mŕjka</i> 'baka' [STR, SVĐ], <i>mŕm</i> 'odmah', <i>mŕrx</i> 'stoka', <i>mŕšča</i> 'mast', <i>nabrŕny</i> 'nabrati (gl. prid. trp., m. r. jd.)', <i>namŕzany</i> 'namazati (gl. prid. trp., m. r. jd.)', <i>nŕjty</i> 'naći', <i>nŕjze</i> 'tavan', <i>nŕret</i> 'tkalački stan', <i>nŕšpol</i> [DUB, HRŔ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, NSP, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ, VBUK] / <i>nŕšpol</i> [HRO, LUNJ, SIG, SLO] / <i>nŕšpul</i> [MRT, SVP] 'mušmula, <i>Mespilus germanica</i>', <i>oprŕny</i> 'oprati (gl. prid. trp., m. r. jd.)', <i>petnŕjst</i> 'petnaest', <i>pyjŕnec</i> 'pijanac', <i>plexnŕty</i> 'limen', <i>pojŕva</i> [APA, DUB, HRO, HRŔ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ] / <i>pojŕva</i> [MRT, SVP] / <i>pojŕva</i> [SIG] / <i>pojŕva</i> [HRO, LUNJ, NSP, SLO, VBUK] 'ponjava', <i>poŕmŕžeš</i> 'pomoći (2. l. jd. prez.)' [SVĐ], <i>poŕcŕny</i> 'pomokriti (gl. prid. trp., m. r. jd.)' [SVĐ], <i>slŕna</i> 'slan (ŕ. r.)', <i>Slŕje</i> [APA, DUB, HRO, HRŔ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ] / <i>Slŕje</i> [SIG] / <i>Slŕne</i> [HRO, LUNJ, MRT, NSP, SLO, SVP, VBUK] 'Slanje', <i>sŕm</i> 'sam', <i>srŕm</i> 'sram', <i>stŕne</i> 'ostati (3. l. jd. prez.)', <i>šesnŕjst</i> 'šesnaest', <i>trŕmŕn</i> [DUB, KAP, LUNJ, MBUK, NSP, VBUK] / <i>trŕmŕn</i> [MRT, SVP] 'hren, <i>Armoracia lapathifolia</i>*, <i>vŕgŕj</i> [APA, DUB, HRO, HRŔ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ] / <i>vŕgŕj</i> [SIG] / <i>vŕgŕn</i> [HRO, LUNJ, MRT, NSP, SLO, SVP, VBUK] 'vrganj, <i>Boletus edulis</i>', <i>zabrŕny</i> 'zabraniti (3. l. jd. prez.)', <i>zalejŕny</i> 'zaliti (gl. prid. trp., m. r. jd.)', <i>znŕmo</i> [APA, DUB, HRO, HRŔ, KAP, KAR, KOM, LUK, LUNJ, NSP, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ, VBUK] / <i>znŕmo</i> [MRT, SVP] 'znati (1. l. mn. prez.)', <i>ŕgŕncy</i> 'ŕganci, palenta', <i>ŕŕčŕjek</i> [APA, DUB, HRO, HRŔ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SLO, STR, SVĐ] / <i>ŕučŕnek</i> [MRT, SVP] / <i>ŕŕčŕjek</i> [SIG] / <i>ŕŕčŕnek</i> [HRO, LUNJ, NSP, SLO, VBUK] / <i>ŕŕček</i> [SES] 'ŕutanjak', <i>ŕŕpŕnec</i> 'ŕupanec'</p>
■	ϱ/ϱ	<p>Zatvaranje uz nazale u govoru konzultiranih ispitanika provodi se fakultativno. <i>belŕnek</i> 'bjelanjak', <i>domŕčy</i> 'domaći', <i>gmŕjno</i> 'seoski pašnjak', <i>xmŕjy</i> 'zločest', <i>xrŕnyty</i> 'hraniti', <i>komŕrec</i> 'komarac, <i>Culex pipiens</i>', <i>mŕxaty</i> 'mahati', <i>nŕjty</i> 'naći', <i>nŕpry</i> 'naprijed', <i>poŕmŕžeš</i> 'pomoći (2. l. jd. prez.)', <i>sedemnŕjst</i> 'sedamnaest', <i>syrŕmŕk</i> 'siromah', <i>znŕmo</i> 'znati (1. l. mn. prez.)', <i>ŕŕčŕjek</i> 'ŕutanjak' ali: <i>fazŕn</i> 'fazan, <i>Phasianus colchicus</i>', <i>koŕmŕty</i> 'dlakav', <i>mŕček</i> 'mačak', <i>mŕčka</i> 'mačka, <i>Felis catus</i>', <i>nŕjze</i> 'tavan', <i>nŕšpol</i> 'mušmula, <i>Mespilus germanica</i>', <i>poŕznŕto</i> 'poznat (s. r.)', <i>slŕna</i> 'slan (ŕ. r.)', <i>šybnŕta</i> 'izrađen od šibe (ŕ. r.)'</p>
■	ϱ	<p><i>belŕnek</i> 'bjelanjak', <i>brŕna</i> 'drljača', <i>domŕčy</i> 'domaći', <i>dŕny</i> 'dan (NG mn.)', <i>dvanŕjst</i> 'dvanaest', <i>fazŕn</i> 'fazan, <i>Phasianus colchicus</i>', <i>xmŕŕny</i> 'zločest', <i>xrŕnyty</i> 'hraniti', <i>kanŕl</i> 'kanal', <i>komŕrec</i> 'komarac, <i>Culex pipiens</i>', <i>komŕt</i> 'komad', <i>koŕmŕty</i> 'dlakav', <i>koŕnŕty</i> 'kožnat', <i>mŕček</i> 'mačak', <i>mŕčka</i> 'mačka, <i>Felis catus</i>', <i>mŕxaty</i> 'mahati', <i>mŕm</i> 'odmah', <i>mŕrx</i> 'stoka', <i>mŕšča</i> 'mast', <i>nabrŕny</i> 'nabrati (gl. prid. trp., m. r. jd.)', <i>namŕzany</i> 'namazati (gl. prid. trp., m. r. jd.)', <i>nŕjty</i> 'naći', <i>nŕjze</i> 'tavan', <i>nŕšpol</i> 'mušmula, <i>Mespilus germanica</i>', <i>petnŕjst</i> 'petnaest', <i>pyjŕnec</i> 'pijanac', <i>plexnŕty</i> 'limen', <i>pojŕva</i> 'ponjava', <i>poŕmŕžeš</i> 'pomoći (2. l. jd. prez.)', <i>poŕcŕny</i> 'pomokriti (gl. prid. trp., m. r. jd.)', <i>slŕna</i> 'slan (ŕ. r.)', <i>Slŕne</i> 'Slanje', <i>sŕm</i> 'sam', <i>srŕm</i> 'sram', <i>stŕne</i> 'ostati (3. l. jd. prez.)', <i>šesnŕjst</i> 'šesnaest', <i>trŕmŕčyty</i> 'tumačiti', <i>vŕgŕn</i> 'vrganj, <i>Boletus edulis</i>', <i>zabrŕny</i> 'zabraniti (3. l. jd. prez.)', <i>zalejŕny</i> 'zaliti (gl. prid. trp., m. r. jd.)', <i>znŕmo</i> 'znati (1. l. mn. prez.)', <i>ŕgŕncy</i> 'ŕganci, palenta', <i>ŕŕčŕnek</i> 'ŕutanjak', <i>ŕŕpŕnec</i> 'ŕupanec'</p>

Bilješke:

* Riječ *trŕmŕn/trumŕn* (< mađ. *torma*) aktivno se upotrebljava u istočnijim govorima ludbreške Podravine, a tako je, prema neobjavljenim rezultatima terenskoga istraživanja autora ovoga rada, i u Kuzmincu (*trŕmŕn*). U zapadnijim govorima ispitanici aktivno upotrebljavaju riječ *xrŕn*, a za riječ *trŕmŕn* u KAR, SES, SIG, SLO ispitanici su naglasili da je riječ o arhaizmu i da su možda njihovi predci tako govorili.

Zemljovid 6. Odraž \bar{e} (< * e , * ϵ) uz nazale u ludbreškopodravskim govorima

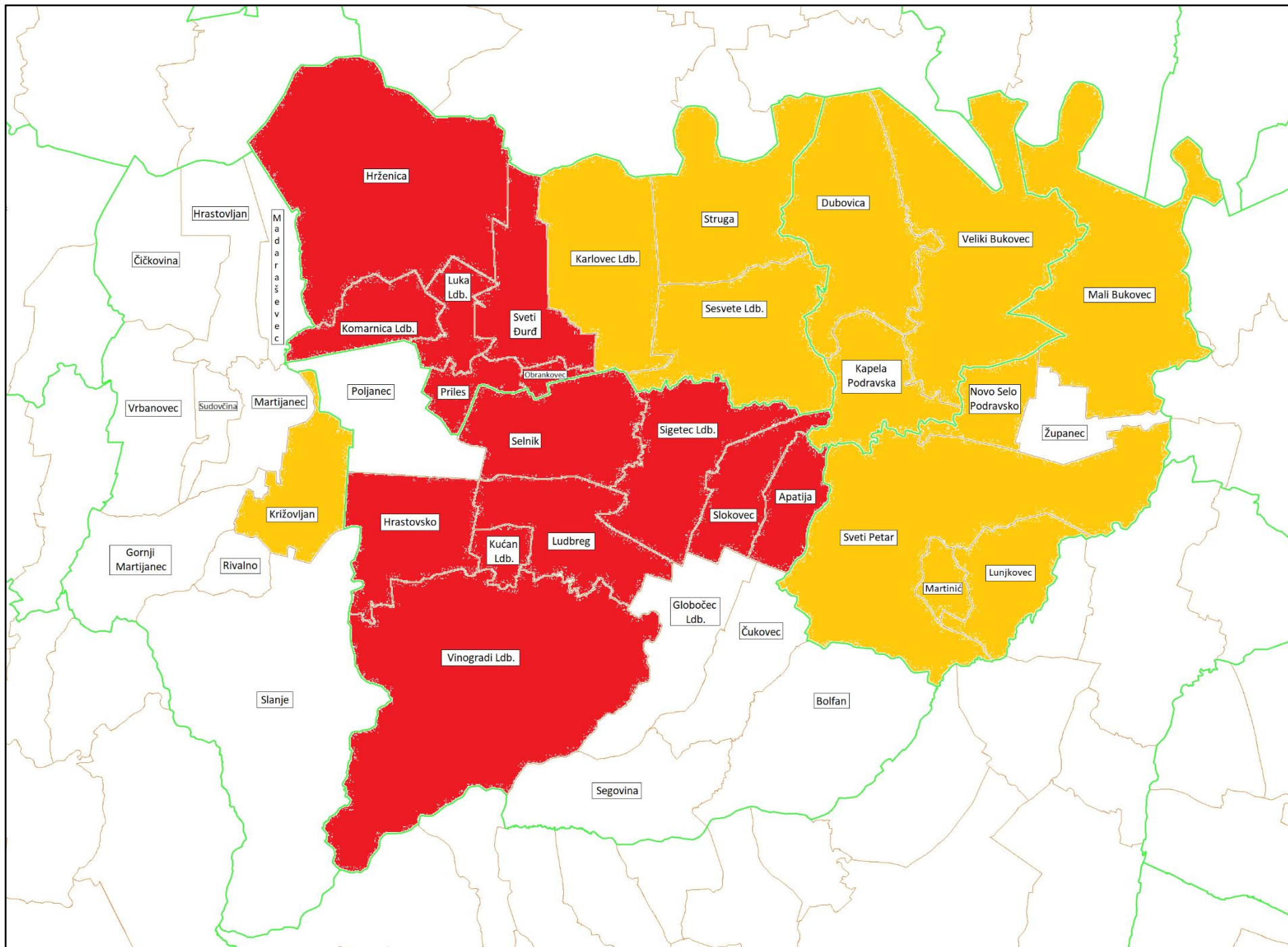
Legenda:

■	ϵ	<p><i>čmēla</i> ‘pčela, <i>Apis mellifica</i>’, <i>čřlěny</i> ‘crven’, <i>drvěny</i> ‘drven’, <i>xřžěny</i> ‘ražen’, <i>yměna</i> ‘ime (N mn.)’, <i>kaměje</i> [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ] / <i>kaměje</i> [SIG] / <i>kaměne</i> [HRO, LUNJ, MRT, NSP, SLO, SVP, VBUK] ‘kamenje’, <i>klěne</i> ‘kleti, psovati (3. l. jd. prez.)’ [DUB, KAP, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, SVP, VBUK], <i>kočěje</i> [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ] / <i>kočěje</i> [SIG] / <i>kočěne</i> [HRO, LUNJ, NSP, SLO, VBUK] / <i>kočěne</i> [MRT, SVP] ‘tvrdi središnji dijelovi glavice zelja’, <i>kořěje</i> [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ] / <i>kořěje</i> [SIG] / <i>kořěne</i> [HRO, LUNJ, NSP, SLO, VBUK] / <i>kořěne</i> [MRT, SVP] ‘korijenje’, <i>měfky</i> ‘mekan’, <i>mēla</i> [DUB, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MAR, NSP, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ, SVP, VBUK] / <i>mēla</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, LUNJ, SEL, SIG, SLO, VIN] ‘brašno’, <i>měso</i> [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, LUNJ, MBUK, NSP, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ, VBUK] / <i>měso</i> [MRT, SVP] ‘meso’, <i>mět</i> ‘med’, <i>něbo</i> [APA, DUB, HRO, KAP, LUNJ, MBUK, NSP, SEL, SLO, VBUK] / <i>něbo</i> [MRT, SVP] ‘nebo’*, <i>něčeš</i> ‘htjeti (2. l. jd. niječ. prez.)’, <i>němate</i> ‘nemati (2. l. mn. prez.)’, <i>pečěny</i> ‘pečen’, <i>peněs</i> ‘novac (G mn.)’, <i>proščěje</i> [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ] / <i>proščěje</i> [SIG] / <i>proščěne</i> [HRO, LUNJ, NSP, SLO, VBUK] / <i>proščěne</i> [MRT, SVP] ‘proštenje’, <i>raměna</i> ‘rame (N mn.)’**, <i>směta</i> ‘smetati (3. l. jd. prez.)’, <i>talěny</i> ‘taljen’, <i>vozměny</i> [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, LUNJ, MBUK, NSP, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ, VBUK] / <i>vuzměny</i> [MRT, SVP] ‘uskrsni’, <i>zamětem</i> ‘zgušnjavati umak dodavanjem brašna (1. l. jd. prez.)’, <i>zděny</i> ‘hladan’, <i>zelěny</i> ‘zelen’, <i>zemlěny</i> [DUB, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MAR, NSP, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ, SVP, VBUK] / <i>zemlěny</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, LUNJ, SEL, SIG, SLO, VIN] ‘zemljan’, <i>žěn</i> ‘žena (G mn.)’, <i>žěnsky</i> ‘ženski’</p>
■	ϵ/e	<p>Zatvaranje uz nazale u govoru konzultiranih ispitanika provodi se fakultativno. <i>čřlěny</i> ‘crven’, <i>yměna</i> ‘ime (N mn.)’, <i>kamějelkaměne</i> ‘kamenje’, <i>kořěje/kořěne</i> ‘korijenje’, <i>měfky</i> ‘mekan’, <i>mēla</i> ‘brašno’, <i>mět</i> ‘med’, <i>zelěny</i> ‘zelen’ ali: <i>měso</i> ‘meso’, <i>něbo</i> ‘nebo’, <i>peněs</i> ‘novac (G mn.)’, <i>proščěje/proščěne</i> ‘proštenje’</p>
■	e	<p><i>čmēla</i> ‘pčela’, <i>čřlěny</i> ‘crven’, <i>drvěny</i> ‘drven’, <i>xřžěny</i> ‘ražen’, <i>yměna</i> ‘ime (N mn.)’, <i>kaměne</i> ‘kamenje’, <i>kočěne</i> ‘tvrdi središnji dijelovi glavice zelja’, <i>kořěne</i> ‘korijenje’, <i>měfky</i> ‘mekan’, <i>mēla</i> ‘brašno’, <i>měso</i> ‘meso’, <i>mět</i> ‘med’, <i>něbo</i> ‘nebo’, <i>něčeš</i> ‘htjeti (2. l. jd. niječ. prez.)’, <i>němate</i> ‘nemati (2. l. mn. prez.)’, <i>pečěny</i> ‘pečen’, <i>peněs</i> ‘novac (G mn.)’, <i>proščěne</i> ‘proštenje’, <i>raměna</i> ‘rame (N mn.)’, <i>směta</i> ‘smetati (3. l. jd. prez.)’, <i>talěny</i> ‘taljen’, <i>vozměny</i> ‘uskrsni’, <i>zamětem</i> ‘zgušnjavati umak dodavanjem brašna (1. l. jd. prez.)’, <i>zděny</i> ‘hladan’, <i>zelěny</i> ‘zelen’, <i>zemlěny</i> ‘zemljan’, <i>žěn</i> ‘žena (G mn.)’, <i>žěnsky</i> ‘ženski’</p>

Bilješke i komentari:

* U dijelu govora ludbreške Podravine riječ *něbo* ima kratak naglasak. Tako je u govorima HRŽ, KAR, KOM, KRI, LUK, OBR, PRI, SES, SIG, SLO (kod jedne ispitanice), STR i SVĐ. U drugim istraženim govorima (APA, DUB, HRO, KAP, LUNJ, MBUK, NSP, SEL, SLO, VBUK; MRT, SVP) riječ je potvrđena s dugosilaznim naglaskom i zatvaranjem vokala e uz nazal.

** Kod nekih je ispitanika iz različitih naselja (npr. u APA, NSP, SLO) potvrđen lik *raměna*, nastao analogijom prema jedninskim oblicima, što znači da je u njihovu idiolektu ta riječ prešla iz naglasne paradigme C u naglasnu paradigmu a .

Zemljovid 7. Odras ishodišnoga slijeda *črě, *žrě u ludbreškopodravskim govorima

Legenda:

■	<p><i>črěp</i> ‘crijep’, <i>črěšna</i> [APA, KUĆ, LDB, SEL, SLO, VIN] / <i>črěšja</i> [SEL, SIG] / <i>črěšja</i> [HRO, HRŽ, KOM, LUK, OBR, PRI, SLO, SVĐ] ‘trešnja, <i>Prunus avium</i>’, <i>črěva</i> ‘crijeva’ [APA, HRO, HRŽ, KOM, KUĆ, LDB, LUK, PRI, SEL, SIG, SLO, SVĐ, VIN]*, <i>črěvec</i> ‘mišjakinja, crijevac, <i>Stellaria</i>’, <i>črěvo</i> ‘trbuh’</p> <p><i>žrěbe</i> ‘ždrijebe’, <i>žrěbica</i> ‘ždrebica’</p>
■	<p><i>čerěp</i> ‘crijep’, <i>čerěšna</i> [LUNJ, MRT, NSP, SVP, VBUK] / <i>čerěšja</i> [DUB, KAP, KAR, MBUK, SES, STR] ‘trešnja, <i>Prunus avium</i>’, <i>čerěva</i> ‘crijeva’ [DUB, KAR, KRI, STR]*, <i>čerěvec</i> ‘mišjakinja, crijevac, <i>Stellaria</i>’, <i>čerěvo</i> ‘trbuh’</p> <p><i>žerěbe</i> ‘ždrijebe’, <i>žerěbica</i> ‘ždrebica’</p>

Bilješke i komentari:

* Imenica *črěva/čerěva* ‘crijeva’ ne upotrebljava se u svim govorima ludbreške Podravine. U govorima istočnijih naselja ludbreške Podravine (npr. KAP, LUNJ, MBUK, VBUK) umjesto nje upotrebljava se hungarizam *čūrke* (tako je i u govoru još istočnijega Kuzminca, koji pripada području zapadne koprivničke Podravine). Imenica *čūrke* s tim se značenjem rabi i u govorima KAR, SES, SIG. Arealno je neograničena sinonimna imenica *drōba* [npr. HRO, KAR, KOM, LDB, PRI, SVĐ, SVP, VIN] / *drōp* [APA, SLO]

Gubljenje odraza početnoga nenaglašenog *o* u ludbreškopodravskim govorima

Suvremeni govori ludbreške Podravine razlikuju se i prema zastupljenosti primjerā u kojima je potvrđeno gubljenje odraza početnoga nenaglašenog *o*.

U svim je govorima potvrđeno nekoliko primjera u kojima je početno nenaglašeno *o* izgubljeno, npr. *skōrōš* ‘oskoruša, *Sorbus domestica*’. Isto tako, u većini je govora *o* izgubljeno i u oblicima glagola *drēzaty* ‘odrezati’ (npr. u 2. l. jd. imper. *drēžy*).

U govorima HRŽ, KAR, KOM, LUK, OBR, PRI, SES, STR i SVĐ (riječ je o naseljima koja administrativno pripadaju Općini Sveti Đurđ, odnosno istoimenoj župi) potvrđeno je više primjera gubljenja odraza početnoga nenaglašenog *o* nego u ostalim istraženim govorima: npr. *bdyžōvaty* ‘održavati’³⁵, *bēt* ⟨L jd. *bēdō*⟩ ‘ručak’, *blēčy se* ‘obući se, odjenuti se’, *brōča se* ‘okretati se (3. l. jd. prez.)’, *blōka* ‘prozor (GA jd.)’, *blōkō* ‘prozor (L jd.)’, *bṛnoṭy se* ⟨m. r. jd. gl. prid. rad. *bṛnoṭ se*, m. r. jd. gl. prid. trp. *bṛjeny*⟩ ‘okrenuti se’, *brōčy* ‘obruč (N mn.)’, *būča* ‘obuća’, *būty se* ⟨2. l. jd. imper. *būj se*⟩ ‘obuti se’, *čōle/čōly* ‘naočale’, *dišev* ‘otići (m. r. jd. gl. prid. rad.)’, *dgrīzla* ‘odgristi (ž. r. jd. gl. prid. rad.)’, *dletēty* ⟨m. r. jd. gl. prid. rad. *dlētef*⟩ ‘odletjeti’, *dnēsly* ‘odnijeti (m. r. mn. gl. prid. rad.)’, *kōly* ‘okolo’, *lōfka* ‘olovka’, *rēx* ⟨N mn. *rēxy*⟩ ‘orah, *Juglans regia*’, *stāvty* ‘ostaviti’, *stōne* ‘ostati (3. l. jd. prez.)’, *tpēlaty* ‘odvesti’ itd.

Premda bi se općenito moglo utvrditi da se u ostalim istraženim govorima čuva odraz početnoga *o*, potrebno je imati na umu mogućnost odstupanja, i to na više razina:

- do gubljenja dolazi samo u određenim riječima, pa je zapravo svaku riječ moguće promatrati kao glosu
- gubljenje se događa fakultativno, ovisno o brzini i spontanosti govora
- gubljenje se događa samo kod određenih ispitanika, odnosno na idiolektnoj razini.

Oblici riječi *būty se* ‘obuti se’ s provedenim gubljenjem početnoga nenaglašenog *o* potvrđeni su samo u govorima naselja općine i župe Sveti Đurđ (u svim je drugim ispitanim govorima potvrđeno *ōbūty se*). Isto vrijedi i za oblike riječi *čōle/čōly* ‘naočale’ te *rēx* ⟨N mn. *rēxy*⟩ ‘orah, *Juglans regia*’.

³⁵ Početno *o* izgubilo se čak i ako su tim postupkom nastali slogovi s konsonantskim skupovima kakvi su u starohrvatskome nakon nestanka slabih „poluglasa” bili neprihvatljivi te su težili preinakama (npr. slijed okluziv + okluziv). Usp. Lukežić (2012: 65–66).

S druge strane, u kosim padežima riječi ‘obruč’ gubljenje početnoga nenaglašenog *o* potvrđeno je u većemu broju govora: oblik je *brôčy* ‘obruč (N mn.)’ osim u spomenutih devet govora naselja općine Sveti Đurđ potvrđen i u govorima HRO, KRI, MRT i SLO.

Gubljenje početnoga *o* u oblicima riječi *blěčy se* ‘obući se, odjenuti se’ potvrđeno je, uz govore naselja koja gravitiraju Svetomu Đurđu, i u govorima HRO, KAP, KRI te MBUK, dok su oblici s očuvanim odrazom početnoga *o* zabilježeni u govorima APA, DUB, LUNJ, MRT, NSP, SEL, SIG, SLO, SVP, VBUK i VIN.

Dok je u govoru HRO potvrđeno *dlěte/dlětel* ‘odletjeti (m. r. jd. gl. prid. rad.)’ i *brôča se* ‘okretati se (3. l. jd. prez.)’, u govorima KAP i MBUK u oblicima tih riječi odraz početnoga *o* sačuvan je (*odlětel, obrôča se*).

U govorima HRO i KRI zabilježeno je *lõfka* ‘olovka’, dok je u govorima istočnih naselja ludbreške Podravine u oblicima te riječi uvijek sačuvan odraz početnoga *o* (*olõfka/olõfka*).

U govorima naseljâ Općine Mali Bukovec i Općine Veliki Bukovec potvrđeni su pak primjeri sa sačuvanim odrazom početnoga *o*³⁶: *òbet* ⟨L jd. *obědo*⟩ ‘ručak’, *obrôča se* ‘okretati se (3. l. jd. prez.)’, *oblôkø* ‘prozor (L jd.)’, *obynoty se* ⟨m. r. jd. gl. prid. rad. *obynø(l) se*⟩ ‘okrenuti se’, *obúča* ‘obuća’, *obúty se* ⟨2. l. jd. imper. *obûj se*⟩, *očõle/očõly* ‘naočale’, *odlěte(l)* ‘odletjeti (m. r. jd. gl. prid. rad.)’, *olõfka* ‘olovka’, *òrex* ⟨N mn. *orěxy*⟩ ‘orah, *Juglans regia*’ itd.

Na temelju navedenoga, te zanemarujući razlike među spomenutim razinama, općenito bi se govore ludbreške Podravine ovako moglo stupnjevati prema kriteriju podložnosti gubljenja odraza početnoga *o*: govori naselja smještenih istočno i sjeveroistočno od Ludbrega < govori naselja smještenih zapadno od Ludbrega < govori naselja smještenih sjeverno od Ludbrega.

³⁶ Već smo istaknuli da govori MRT i SVP imaju peteročlani vokalski sustav u nenaglašenome slogu pa je u njima odraz nenaglašenoga *o* – *o*. Ekonomičnosti radi, neće se navoditi primjeri iz govora tih naselja.

2.2.2.2. Konsonanti

2.2.2.2.1. Konsonantski inventari govora ludbreške Podravine

Govori ludbreške Podravine međusobno se razlikuju prema konsonantskim inventarima. Razlikujemo nekoliko konsonantskih sustava (v. tablice 15, 16, 17, 18, 19).

Tablica 15. Konsonantski sustav govora MRT, NSP, SVP i VBUK (23 fonema)

prema načinu tvorbe →		sonanti				frikativi		afrikate		okluzivi	
prema mjestu tvorbe ↓		nazali	vibranti	spiranti	lateralni	bzv.	zvuč.	bzv.	zvuč.	bzv.	zvuč.
ispred tvrdoga nepca	labijali	<i>m</i>								<i>p</i>	<i>b</i>
	labiodentalni			<i>v</i>		<i>f</i>					
	dentalni	<i>n</i>				<i>s</i>	<i>z</i>	<i>c</i>		<i>t</i>	<i>d</i>
	alveolarni		<i>r</i>		<i>l</i>						
na tvrdome nepcu	palatalni	<i>ɲ</i>		<i>j</i>	<i>ʎ</i>	<i>š</i>	<i>ž</i>	<i>č</i>	<i>č̣</i>		
iza tvrdoga nepca	velarni					<i>x</i>				<i>k</i>	<i>g</i>

Tablica 16. Konsonantski sustav govora DUB, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, STR i SVD (22 fonema)

prema načinu tvorbe →		sonanti				frikativi		afrikate		okluzivi	
prema mjestu tvorbe ↓		nazali	vibranti	spiranti	lateralni	bzv.	zvuč.	bzv.	zvuč.	bzv.	zvuč.
ispred tvrdoga nepca	labijali	<i>m</i>								<i>p</i>	<i>b</i>
	labiodentalni			<i>v</i>		<i>f</i>					
	dentalni	<i>n</i>				<i>s</i>	<i>z</i>	<i>c</i>		<i>t</i>	<i>d</i>
	alveolarni		<i>r</i>		<i>l</i>						
na tvrdome nepcu	palatalni			<i>j</i>	<i>ʎ</i>	<i>š</i>	<i>ž</i>	<i>č</i>	<i>č̣</i>		
iza tvrdoga nepca	velarni					<i>x</i>				<i>k</i>	<i>g</i>

Tablica 17. Konsonantski sustav govora SEL I. i SIG (22 fonema)

prema načinu tvorbe →		sonanti				frikativi		afrikate		okluzivi	
prema mjestu tvorbe ↓		nazali	vibranti	spiranti	lateralni	bzv.	zvuč.	bzv.	zvuč.	bzv.	zvuč.
ispred tvrdoga nepca	labijali	<i>m</i>								<i>p</i>	<i>b</i>
	labiodentalni			<i>v</i>		<i>f</i>					
	dentalni	<i>n</i>				<i>s</i>	<i>z</i>	<i>c</i>		<i>t</i>	<i>d</i>
	alveolarni		<i>r</i>		<i>l</i>						
na tvrdome nepcu	palatalni	<i>ɲ</i>		<i>j</i>		<i>ʃ</i>	<i>ʒ</i>	<i>č</i>	<i>ž</i>		
iza tvrdoga nepca	velarni					<i>x</i>				<i>k</i>	<i>g</i>

Tablica 18. Konsonantski sustav govora APA I., HRO I., KUĆ, LDB, LUNJ, SEL II., SLO I. i VIN (22 fonema)

prema načinu tvorbe →		sonanti				frikativi		afrikate		okluzivi	
prema mjestu tvorbe ↓		nazali	vibranti	spiranti	lateralni	bzv.	zvuč.	bzv.	zvuč.	bzv.	zvuč.
ispred tvrdoga nepca	labijali	<i>m</i>								<i>p</i>	<i>b</i>
	labiodentalni			<i>v</i>		<i>f</i>					
	dentalni	<i>n</i>				<i>s</i>	<i>z</i>	<i>c</i>		<i>t</i>	<i>d</i>
	alveolarni		<i>r</i>		<i>l</i>						
na tvrdome nepcu	palatalni	<i>ɲ</i>		<i>j</i>		<i>ʃ</i>	<i>ʒ</i>	<i>č</i>	<i>ž</i>		
iza tvrdoga nepca	velarni					<i>x</i>				<i>k</i>	<i>g</i>

Tablica 19. Konsonantski sustav govora APA II., HRO II. i SLO II. (21 fonem)

prema načinu tvorbe →		sonanti				frikativi		afrikate		okluzivi	
prema mjestu tvorbe ↓		nazali	vibranti	spiranti	lateralni	bzv.	zvuč.	bzv.	zvuč.	bzv.	zvuč.
ispred tvrdoga nepca	labijali	<i>m</i>								<i>p</i>	<i>b</i>
	labiodentalni			<i>v</i>		<i>f</i>					
	dentalni	<i>n</i>				<i>s</i>	<i>z</i>	<i>c</i>		<i>t</i>	<i>d</i>
	alveolarni		<i>r</i>		<i>l</i>						
na tvrdome nepcu	palatalni			<i>j</i>		<i>ʃ</i>	<i>ʒ</i>	<i>č</i>	<i>ž</i>		
iza tvrdoga nepca	velarni					<i>x</i>				<i>k</i>	<i>g</i>

Na temelju usporedbe navedenih sustava možemo zaključiti da se sustavi svih istraženih govora podudaraju u inventaru šumnika, odnosno razlikuju po inventaru sonanata, i to, težimo li preciznosti, palatalnih sonanata. Utvrđen je jedan sustav od 23 fonema, tri sustava od 22 fonema te jedan sustav od 21 fonema. Izostanak pojedinih jedinica u sustavima rezultat je promjena (denazalizacije ili depalatalizacije).

U određenim su naseljima (npr. Apatija, Hrastovsko, Selnik, Slokovec) potvrđena dva različita inventara, tj. konsonantski sustav dijela ispitanika razlikuje se od konsonantskoga sustava drugoga dijela ispitanika. S obzirom na to da su ispitanici dosljedno rabili jedinice i tijekom spontanoga razgovora i tijekom ciljanoga ispitivanja, oba smo sustava i zabilježili.

2.2.2.2.2. Zajedničke konsonantske značajke ludbreškopodravskih govora

Svim konsonantskim sustavima istraženih ludbreškopodravskih govora zajedničke su sljedeće značajke:

- Zvučni šumnici zamijenjeni su bezvučnima u finalnome položaju, što je posljedica ograničenja u distribuciji (zvučni *b*, *d*, *ʒ*, *g*, *z* i *ž* zamijenjeni su svojim bezvučnim parnjacima *p*, *t*, *č*, *k*, *s* i *š*, primjerice u N jd. ili G mn.). Kao šumnik ponaša se i fonem *v* u finalnome položaju te ispred bezvučnih šumnika, pa je u tim slučajevima zamijenjen svojim bezvučnim parnjakom *f*.
 - npr. *grô̂t* ⟨L jd. *grô̂dô*⟩ ‘grad’, *kř̂f* ⟨*kř̂vV*⟩ ‘krv’, *snêk* ⟨I jd. *snêgom*⟩ ‘snijeg’
- Polazni fonemi **č* i **t* dali su *č*, čiji je parnjak u sustavu fonem *ʒ* (< *d*, *ž*). U svim sustavima postoji dakle samo jedan par afrikata. Odraž je konsonantskih skupova *stj*, *skj* > *šč*, a skupova *zgj*, *zdj* > *žž*.
 - npr. *klêšče* ‘kliješta’, *kuščar* ‘gušter’, *ščuka* ‘štuka’, *trêšče* ‘iverje’; *dêžža* ‘kiše (G jd.)’, *drôbêžže* ‘sitan materijal za potpaljivanje, npr. iverje ili slama’, *drôžže* ‘talog na dnu bačve’, *růžžyty* ‘kruniti (o kukuruzu)’
- Čuva se stari konsonantski skup *čr* (< **čar*).
 - npr. *črlěny/črlěny* ‘crven’, *čřne* ‘crn (N mn. ž. r.)’

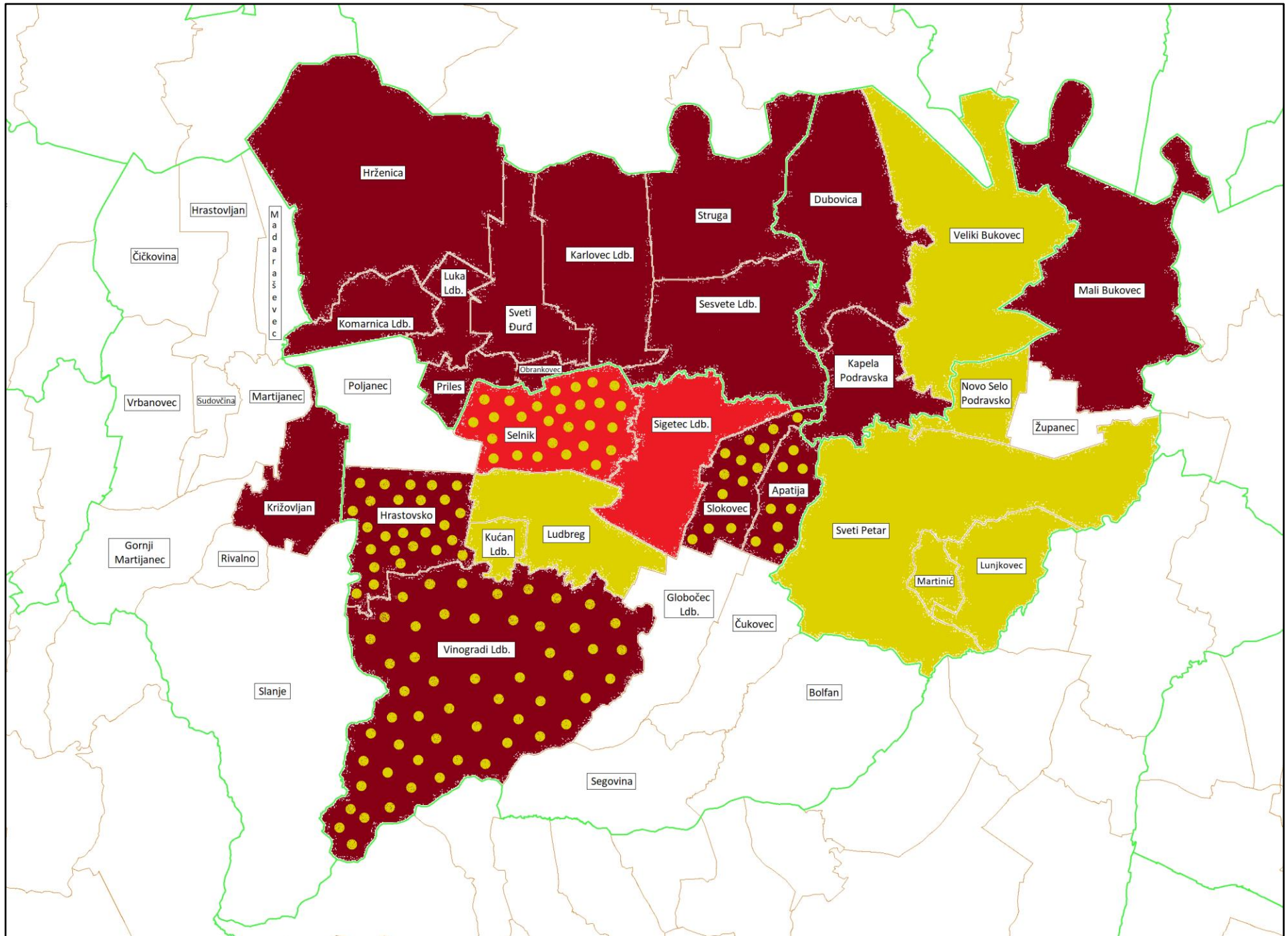
2.2.2.2.3. Razlikovne konsonantske značajke ludbreškopodravskih govora

Po nekim konsonantskim značajkama određeni se govori ludbreške Podravine razlikuju od drugih govora istoga tog područja. Riječ je primjerice o:

- sustavnome odrazu **ń*

- prevladavajućemu odrazu **d'*
- odrazu dočelnoga **-l* u oblicima m. r. jd. gl. prid. rad.
- provedenosti ili neprovedenosti depalatalizacije **l*
- provedenosti ili neprovedenosti palatalizacije **l* ispred **u*
- provedenosti ili neprovedenosti preinake konsonantskoga skupa *mr* u niječnim oblicima prezenta glagola *móčy*
- odrazu početnoga konsonantskog skupa *vm*
- zastupljenosti primjera preinaka sljedova tvorenih od šumnika *x* i sonanata
- zastupljenosti primjera s protetskim *v*
- zastupljenosti primjera s protetskim *j*.

Arealna distribucija navedenih pojava prikazana je i komentirana na sljedećim zemljovidima.

Zemljovid 8. Odraz **n* u ludbreškopodravskim govorima

Legenda:

	<i>n̄</i>	<i>belīne</i> ‘oguljene kore jabuke ili krumpira’, <i>belōñek</i> [APA, HRO, LUNJ, MRT, NSP, SLO, SVP, VBUK] / <i>belōñek</i> [KUĆ, LDB, SEL, VIN] ‘bjelanjak’, <i>bōbeñ</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, LUNJ, NSP, SEL, SLO, VBUK, VIN] / <i>būbeñ</i> [MRT, SVP] ‘bubanj’, <i>črēšña</i> [APA, KUĆ, LDB, SLO, VIN] / <i>čerēšña</i> [LUNJ, MRT, NSP, SVP, VBUK] ‘trešnja, <i>Prunus avium</i> ’, <i>droptīne</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, LUNJ, NSP, SEL, SLO, VBUK, VIN] / <i>droptīne</i> [MRT, SVP] ‘mrvice’, <i>dūña</i> ‘pokrivač od perja’, <i>glēžen</i> ‘gležanj’, <i>gñēzdo</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, LUNJ, NSP, SEL, SLO, VBUK, VIN] / <i>gñēzdo</i> [MRT, SVP] ‘gnijezdo’, <i>gōrñiy</i> ‘gornji’, <i>xmōñiy</i> [APA, HRO, LUNJ, MRT, NSP, SLO, SVP, VBUK] / <i>xmōñiy</i> [KUĆ, LDB, VIN] ‘zločest’, <i>jōgeñ</i> [LUNJ, MRT, NSP, SVP, VBUK] / <i>ōgeñ</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, SEL, SLO, VIN] ‘vatra’, <i>kōñ</i> ‘konj, <i>Equus caballus</i> ’, <i>kōstañ</i> ‘kesten, <i>Castanea sativa</i> ’, <i>kočēne</i> [APA, HRO, LUNJ, NSP, SLO, VBUK] / <i>kočēne</i> [MRT, SVP] / <i>kočēne</i> [KUĆ, LDB, VIN] ‘tvrdi središnji dijelovi glavice zelja’, <i>kōpañe</i> ‘kupanje’, <i>kūxña</i> ‘kuhinja’, <i>loščīne</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, LUNJ, MRT, SLO, SVP, VBUK] / <i>luščīne</i> [MRT, SVP] ‘lupine od luka’, <i>medeñōky</i> [APA, HRO, LUNJ, MRT, NSP, SEL, SLO, SVP, VBUK] / <i>medeñōky</i> [KUĆ, LDB, VIN] ‘medenjak (N mn.)’, <i>mlinčēnek</i> ‘valjak za tijesto’, <i>nagōñaty</i> [APA, HRO, LUNJ, MRT, NSP, SLO, SVP, VBUK] / <i>nagōñaty</i> [KUĆ, LDB, VIN] ‘naganjati’, <i>poñōva</i> [MRT, SVP] / <i>poñōva</i> [APA, HRO, LUNJ, NSP, SLO, VBUK] / <i>poñōva</i> [KUĆ, LDB, VIN] ‘ponjava’, <i>proščēne</i> [APA, HRO, LUNJ, NSP, SLO, VBUK] / <i>proščēne</i> [MRT, SVP] / <i>proščēne</i> [KUĆ, LDB, VIN] ‘proštenje’, <i>sebiñek</i> ‘miraz’, <i>Slōne</i> [APA, HRO, LUNJ, MRT, NSP, SLO, SVP, VBUK] / <i>Slōne</i> [KUĆ, LDB, VIN] ‘Slanje’, <i>svīña</i> ‘svinja, <i>Sus scrofa</i> ’, <i>teñer</i> ‘tanjur’, <i>vīšña</i> ‘višnja, <i>Prunus cerasus</i> ’, <i>vrgōñ</i> [APA, HRO, LUNJ, MRT, NSP, SLO, SVP, VBUK] / <i>vrgōñ</i> [KUĆ, LDB, VIN] ‘vrganj, <i>Boletus edulis</i> ’, <i>vřxñe</i> ‘vrhnje’, <i>zōdñiy</i> ‘zadnji’, <i>žučōñek</i> [MRT, SVP] / <i>žučōñek</i> [APA, HRO, LUNJ, NSP, SLO, VBUK] / <i>žučōñek</i> [KUĆ, LDB, VIN] ‘žutanjak’
	<i>j</i>	<i>belīje</i> ‘oguljene kore jabuke ili krumpira’, <i>belōjek</i> [DUB, HRŽ, KAP, KAR, KOM, LUK, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ] / <i>belōjek</i> [APA, HRO, KRI, MBUK, SLO] ‘bjelanjak’, <i>bōbej</i> [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ], <i>črēšja</i> [APA, HRO, HRŽ, KOM, LUK, OBR, PRI, SLO, SVĐ] / <i>čerēšja</i> [DUB, KAP, KAR, MBUK, SES, STR] ‘trešnja, <i>Prunus avium</i> ’, <i>droptīje</i> ‘mrvice’, <i>glēzej</i> ‘gležanj’, <i>gōrjy</i> ‘gornji’, <i>xmōjy</i> ‘zločest’, <i>kōj</i> ‘konj, <i>Equus caballus</i> ’, <i>kōstaj</i> ‘kesten, <i>Castanea sativa</i> ’, <i>kočēje</i> ‘tvrdi središnji dijelovi glavice zelja’, <i>kōpaje</i> ‘kupanje’, <i>kūxja</i> ‘kuhinja’, <i>loščīje</i> [HRŽ, KAR, KOM, LUK, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ] / <i>loščīje</i> [APA, DUB, HRO, KAP, KRI, MBUK, SLO] ‘lupine od luka’, <i>medejōky</i> ‘medenjak (N mn.)’, <i>mlinčejek</i> ‘valjak za tijesto’, <i>nagōjaty</i> ‘naganjati’, <i>jōgej</i> [DUB, HRŽ, KAP, KAR, KOM, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ] / <i>ōgej</i> [APA, HRO, KRI, SLO] ‘vatra’, <i>poñōva</i> ‘ponjava’, <i>proščēje</i> ‘proštenje’, <i>sebiñek</i> ‘miraz’, <i>Slōje</i> ‘Slanje’, <i>svīja</i> ‘svinja, <i>Sus scrofa</i> ’, <i>teñer</i> ‘tanjur’, <i>vīšja</i> ‘višnja, <i>Prunus cerasus</i> ’, <i>vrgōj</i> ‘vrganj, <i>Boletus edulis</i> ’, <i>vřxje</i> ‘vrhnje’, <i>zōdñiy</i> ‘zadnji’, <i>žučōjek</i> [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SLO, STR, SVĐ] ‘žutanjak’
	<i>ĩ</i>	<i>belīje</i> ‘oguljene kore jabuke ili krumpira’, <i>belōjek</i> [SIG] / <i>belōjek</i> [SEL] ‘bjelanjak’, <i>bōbeĩ</i> ‘bubanj’, <i>črēšja</i> ‘trešnja, <i>Prunus avium</i> ’, <i>droptīje</i> ‘mrvice’, <i>glēzej</i> ‘gležanj’, <i>gōrjy</i> ‘gornji’, <i>xmōjy</i> [SIG] / <i>xmōjy</i> [SEL] ‘zločest’, <i>kōj</i> ‘konj, <i>Equus caballus</i> ’, <i>kōstaj</i> ‘kesten, <i>Castanea sativa</i> ’, <i>kōpaje</i> ‘kupanje’, <i>kūxja</i> ‘kuhinja’, <i>loščīje</i> ‘lupine od luka’, <i>medejōky</i> [SIG] / <i>medejōky</i> [SEL] ‘medenjak (N mn.)’, <i>mlinčejek</i> ‘valjak za tijesto’, <i>ōgej</i> ‘vatra’, <i>poñōva</i> [SIG] ‘ponjava’, <i>proščēje</i> ‘proštenje’, <i>sebiñek</i> ‘miraz’, <i>svīja</i> ‘svinja, <i>Sus scrofa</i> ’, <i>teñer</i> ‘tanjur’, <i>vīšja</i> ‘višnja, <i>Prunus cerasus</i> ’, <i>vrgōj</i> [SIG] ‘vrganj, <i>Boletus edulis</i> ’, <i>vřxje</i> ‘vrhnje’, <i>zōdñiy</i> ‘zadnji’, <i>žučōjek</i> [SIG] / <i>žučōjek</i> [SEL] ‘žutanjak’
	<i>ĩ/n̄</i>	Dio ispitanika sustavno ovjerava primjere s <i>ĩ</i>, a dio s <i>n̄</i>.
	<i>j/n̄</i>	Dio ispitanika sustavno ovjerava primjere s <i>j</i>, a dio s <i>n̄</i>.

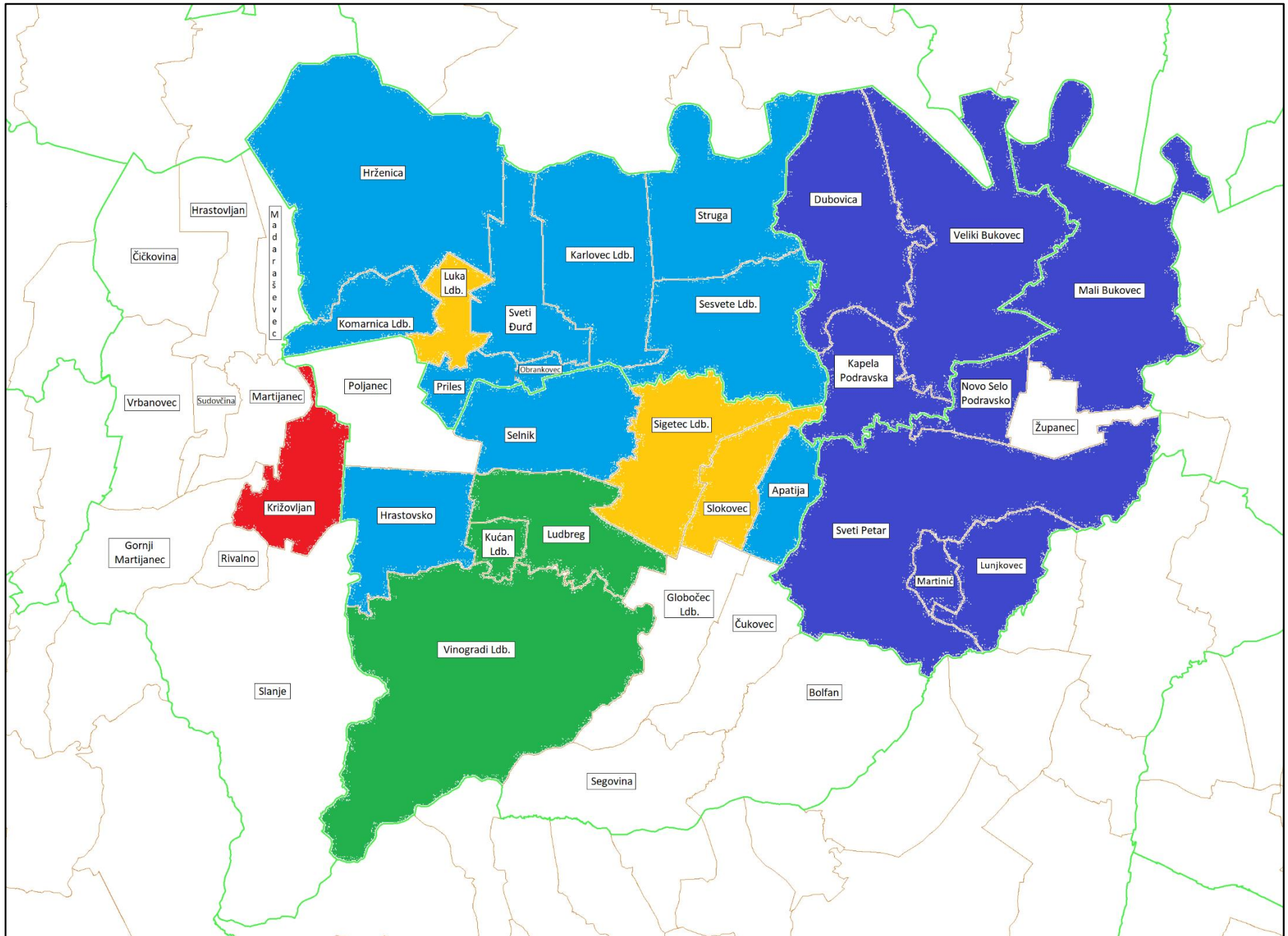
Napomene i komentari:

U pregledu su uglavnom navedeni primjeri s odrazima ishodišnoga glasa **n̄* u inicijalnome, finalnome te predvokalnome položaju s obzirom na to da su oni u ukupnome leksiku najbrojniji.

Ističemo da su tijekom istraživanja potvrđeni i drugačiji odrazi toga ishodišnoga glasa.

U dijelu primjera pojava je položajno uvjetovana. Fonem **n̄* ispred fonemā *c, č, g, k, s* u nekim se govorima (npr. SVĐ) sustavno odrazio kao slijed *jn* – takva anticipacija palatalne sastavnice dogodila se u riječima slavenskoga i neslavenskoga podrijetla, što dokazuju primjeri: *Brōjnkovec* ‘Obrankovec’, *čajnger* ‘kazaljka’, *cygōjnsky* ‘ciganski, romski’, *Žoržōjnčan* ‘stanovnik Svetoga Đurđa’, *fīrajnga* ‘zavjesa’, *fōjny* (N mn.) ‘vrsta slastice (usp. fanjki, poderane gaće, langoš, kroštule)’, *gājnk* ‘hodnik’, *Krōjnca* ‘Kranjac (G jd.)’, *Krōjnčevy* ‘obiteljski nadimak’, *lējajnka* ‘plisirana suknja’, *Stājnkovy* ‘obiteljski nadimak’, *vājnkōš* ‘jastuk’. Usp. Horvat (2010: 84).

U nekim govorima ludbreške Podravine potvrđeni su i primjeri rastavljanja **n̄* u kojima je uz anticipaciju palatalne sastavnice *j* došlo i do odvajanja od nazalne sastavnice *n* umetanjem vokala koji je s **n̄* bio u tautosilabičnome položaju. U inicijalnome položaju to se dogodilo samo u određenim riječima – konkretno, samo u nekim oblicima osobnih i posvojnih zamjenica (*jēngof* ‘njegov’, *jīngof* ‘njihov’, *jēnga* ‘on (G)‘). Usto, pojava je potvrđena i u riječima dočetkom **ñak, *ñek*, neovisno o podrijetlu riječi: *čēšjenk* ‘češnjak’, *fāšjenk* ‘poklade’, *mōčjenk* ‘vrsta guste juhe’, *stōljank* ‘stolnjak’, *žličjanky* ‘žličnjaci (vrsta jela)’, *Mēljanky* ‘obiteljski nadimak’ itd. Usp. Horvat (2010: 84; 2012a: 83).

Zemljovid 9. Odraz *d' u ludbreškopodravskim govorima

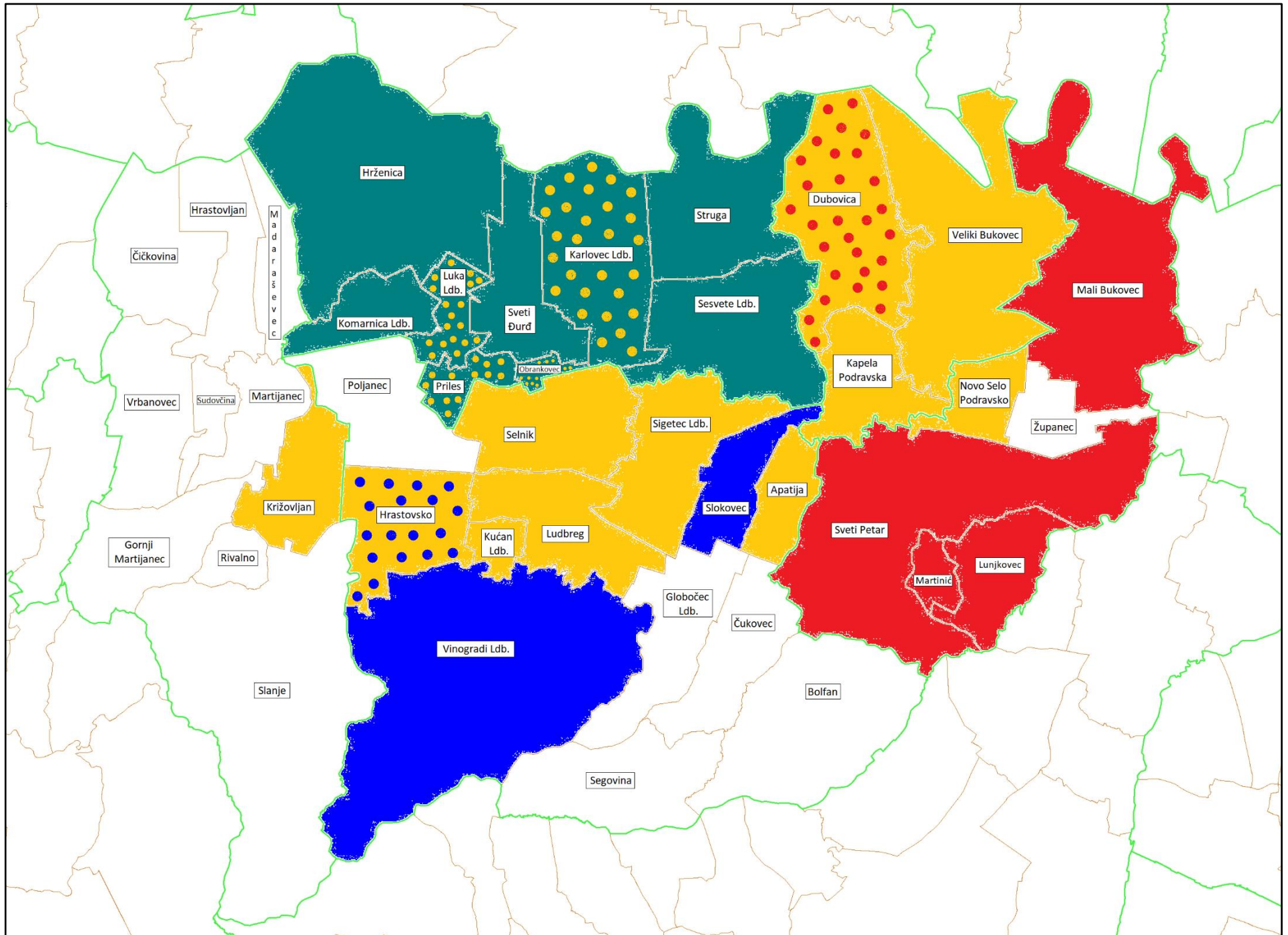
Legenda:

■	<i>brěža</i> 'bređa, steona (o kravi)', <i>xřža</i> 'hrđa', <i>xřžôvy</i> 'hrđav; smeđ', <i>met</i> 'između', <i>měža</i> 'međa', <i>mejôš</i> 'vlasnik susjedne oranice', <i>nazôj</i> 'nazad', <i>prěža</i> 'pređa, predivo', <i>sáže</i> 'čađa', <i>žěžen</i> 'žedan', <i>žěč</i> 'žeđ'
■	<i>brěža</i> 'bređa, steona (o kravi)', <i>xřža</i> 'hrđa', <i>xřžôvy</i> 'hrđav; smeđ', <i>met</i> 'između', <i>měža</i> 'međa', <i>mejôš</i> 'vlasnik susjedne oranice', <i>nazôj</i> 'nazad', <i>prěža</i> 'pređa, predivo', <i>sáže</i> 'čađa', <i>žeden</i> 'žedan', <i>žěč</i> 'žeđ'
■	<i>brěža</i> 'bređa, steona (o kravi)', <i>xřža</i> 'hrđa', <i>xřžôvy</i> 'hrđav; smeđ', <i>met</i> 'između', <i>měža</i> 'međa', <i>mejôš</i> 'vlasnik susjedne oranice', <i>nazôj</i> 'nazad', <i>prěža</i> 'pređa, predivo', <i>sáže</i> 'čađa', <i>žějen</i> 'žedan', <i>žěč</i> 'žeđ'
■	<i>brěža</i> 'bređa, steona (o kravi)', <i>xřža</i> 'hrđa', <i>xřžôvy</i> 'hrđav; smeđ', <i>met</i> 'između', <i>měža</i> 'međa', <i>mejôš</i> 'vlasnik susjedne oranice', <i>nazôj</i> 'nazad', <i>prěža</i> 'pređa, predivo', <i>sáže</i> 'čađa', <i>žějen</i> 'žedan', <i>žěja</i> 'žeđ'
■	<i>brēja</i> 'bređa, steona (o kravi)', <i>xřža</i> 'hrđa', <i>xřžôvy</i> 'hrđav; smeđ', <i>met</i> 'između', <i>mėja</i> 'međa', <i>mejôš</i> 'vlasnik susjedne oranice', <i>nazôj</i> 'nazad', <i>prėja</i> 'pređa, predivo', <i>sáže</i> 'čađa', <i>žějen</i> 'žedan', <i>žěja</i> 'žeđ'

Komentar:

Jedan je ispitanik u Hrženici potvrdio postojanje dublete *brěxa/brěža*.³⁷

³⁷ Blažeka (2008b: 89) navodi da je pojavljivanje šumnika *x* u leksemu *brexa* specifično za većinu govora u preloškoj i goričanskoj skupini govora.

Zemljovid 10. Odras dočasnoga -l u m. r. jd. gl. prid. rad. u ludbreškopodravskim govorima

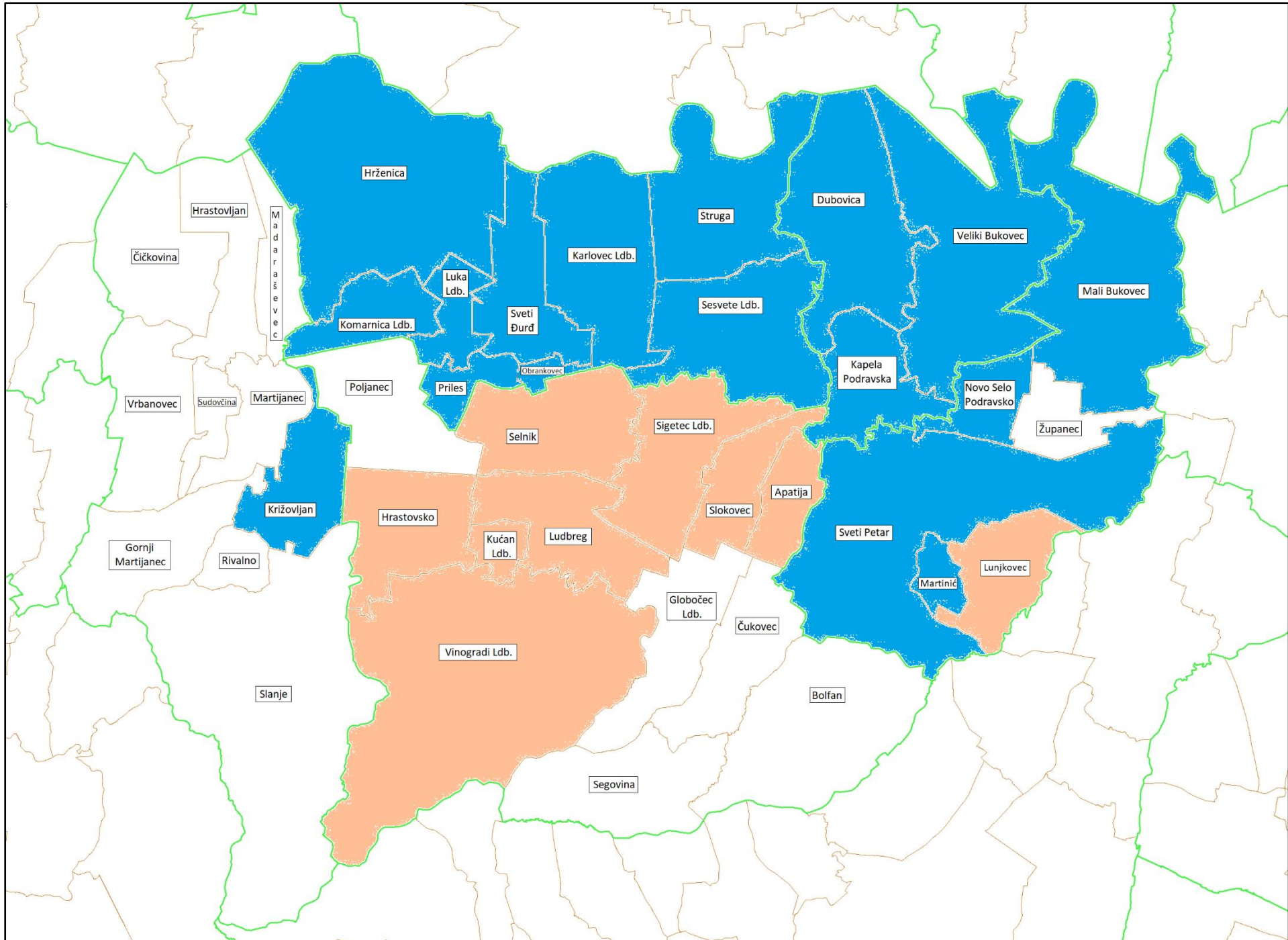
Legenda:

■	-l	<ul style="list-style-type: none"> [LUNJ]: <i>xōdal</i> 'hodati', <i>jēl</i> 'jesti', <i>mōgel</i> 'moći', <i>nāgnol</i> 'nagnuti', <i>pīsal</i> 'pisati', <i>pōtral</i> 'slomiti, strgati', <i>spōl</i> 'spavati', <i>vučyl</i> 'učiti' [MBUG]: <i>dōšel</i> 'doći', <i>donēsel</i> 'donijeti', <i>xmfl</i> 'umrijeti', <i>ōtpral</i> 'otvoriti', <i>prēstral</i> 'prostrijeti', <i>zāpral</i> 'zatvoriti', <i>zgrīzel</i> 'izgristi' [MRT]: <i>dēl</i> 'staviti', <i>kōpal</i> 'kopati', <i>naprāvyl</i> 'napraviti', <i>plūžyl</i> 'plužiti', <i>slāgal</i> 'slagati', <i>spūkal</i> 'iščupati', <i>zāpral</i> 'zatvoriti' [SVP]: <i>břnul</i> 'okrenuti', <i>dēlal</i> 'raditi', <i>dopēlal</i> 'dovesti', <i>komāndoval</i> 'zapovijedati', <i>kūpyl</i> 'kupiti', <i>nāčyl</i> 'naučiti', <i>tīral</i> 'tjerati'
■	-f*	<ul style="list-style-type: none"> [HRŽ]: <i>cūref</i> 'padati (o kiši)', <i>dixaf</i> 'disati', <i>lūkaf</i> 'gledati', <i>mēf</i> 'imati', <i>nagōjaf</i> 'naganjati', <i>nēsef</i> 'nositi', <i>pisnof</i> 'pisnuti', <i>zavřšyf</i> 'završiti' [KOM]: <i>blēkef</i> 'odjenuti', <i>dōbyf</i> 'dobiti', <i>xmōryf</i> 'ubiti', <i>mōraf</i> 'morati', <i>ōpaf</i> 'pasti', <i>pogōdyf</i> 'pogoditi', <i>vidēf</i> 'vidjeti', <i>zagōtyf</i> 'ugutiti' [SES]: <i>dēlaf</i> 'raditi', <i>xitaf</i> 'bacati', <i>nāzraf</i> 'nazvati', <i>ogūlyv</i> 'oguliti', <i>pōtraf</i> 'slomiti', <i>povēdaf</i> 'pričati', <i>rōdyf</i> 'roditi se', <i>scēdyf</i> 'iscijediti' [STR]: <i>pēkef</i> 'peći', <i>nāzraf</i> 'napiti se (pogrd.)', <i>posvētyf</i> 'posvetiti', <i>prijaf</i> 'primiti', <i>zakāčyf</i> 'zakvačiti', <i>zmēšaf</i> 'izmiješati', <i>zmlslyf</i> 'sjetiti se' [SVD]: <i>dōšef</i> 'doći', <i>rasřdyf</i> 'razljutiti se', <i>scēpaf</i> 'iscijepati, odrezati', <i>sēf</i> 'sjesti', <i>slāgaf</i> 'slagati', <i>spāslyf</i> 'spasiti', <i>vūpaf</i> 'usuditi', <i>zēf</i> 'uzeti'
■	-ø / -l	<p>Kod ispitanika je potvrđena nesustavnost u odrazu dočasnoga -l u m. r. jd. gl. prid. rad. Odras ne ovisi o prethodnome fonemu ni o položaju u sintagmi ili rečenici.</p> <ul style="list-style-type: none"> [APA]: <i>dō</i> 'dati', <i>korāčy</i> 'zakoračiti', <i>mōge</i> 'moći', <i>nacvřca</i> 'napiti se (pogrd.)', <i>rēke</i> 'reći', <i>tkā</i> 'tkati', <i>tōžy</i> 'tužiti', <i>zavřšy</i> 'završiti'; <i>cvřl</i> 'pržiti', <i>ōpal</i> 'pasti', <i>ōtpral</i> 'otvoriti', <i>ōstāvyl</i> 'ostaviti' [KAP]: <i>drēza</i> 'odrezati', <i>posōly</i> 'posoliti', <i>prežive</i> 'preživjeti', <i>rūžžy</i> 'runiti (o kukuruzu)', <i>zapīsa</i> 'zapisati', <i>zažņera</i> 'zavezati vezice', <i>zōby</i> 'zaboraviti'; <i>pomōgal</i> 'pomagati', <i>prexlādyl</i> 'prehladiti se', <i>spōl</i> 'spavati', <i>střgal</i> 'strgati' [KRI]: <i>dīše</i> 'otići', <i>lše</i> 'ići', <i>kōsy</i> 'kositi', <i>rōdy</i> 'roditi', <i>vide</i> 'vidjeti', <i>zavřšy</i> 'završiti'; <i>xmfl</i> 'umrijeti', <i>nadēval</i> 'nadijevati', <i>ōtpral</i> 'otvoriti', <i>pōčel</i> 'početi' [KUČ]: <i>bōvy</i> 'baviti se', <i>dōše</i> 'doći', <i>xmř</i> 'umrijeti', <i>naprāvny</i> 'napraviti', <i>navlōčy</i> 'navlačiti', <i>ožēny</i> 'oženiti se'; <i>dřzal</i> 'držati', <i>īgral</i> 'svirati', <i>mōgel</i> 'moći', <i>pāsel</i> 'pasti', <i>pōčel</i> 'početi', <i>restēpel</i> 'rastepsti', <i>zvōl</i> 'zvati' [LDB]: <i>pōje</i> 'pojesti', <i>pōtra</i> 'slomiti, strgati', <i>rēke</i> 'reći'; <i>xmfl</i> 'umrijeti', <i>ōbřnol</i> 'okrenuti', <i>ōdlētel</i> 'odletjeti', <i>popēval</i> 'pjevati', <i>prēklel</i> 'opsovati', <i>spōxal</i> 'spohati', <i>zapīsal</i> 'zapisati', <i>zāprl</i> 'zatvoriti' [NSP]: <i>dōše</i> 'doći', <i>dūra</i> 'trajati', <i>mōge</i> 'moći', <i>pomōge</i> 'pomoci', <i>posēke</i> 'posjeći', <i>skūxa</i> 'skuhati', <i>spōtra</i> 'razbiti'; <i>cvřl</i> 'pržiti', <i>donēsel</i> 'donijeti', <i>xrōčnol</i> 'hraćnuti', <i>mēsyl</i> 'mijesiti', <i>mōral</i> 'morati', <i>stāl</i> 'stati', <i>zāpral</i> 'zatvoriti' [SEL]: <i>dřza</i> 'držati', <i>střge</i> 'strgati', <i>ōpa</i> 'pasti', <i>pomōga</i> 'pomagati', <i>zāpra</i> 'zatvoriti', <i>zaslūžy</i> 'zaslužiti, zaraditi'; <i>ōtprl</i> 'otvoriti', <i>tōkel</i> 'tući', <i>videl</i> 'vidjeti' [SIG]: <i>mōra</i> 'morati', <i>pokōza</i> 'pokazati', <i>popēta</i> 'dodirnuti', <i>prēše</i> 'prijeći', <i>prōda</i> 'prodati', <i>rēke</i> 'reći', <i>žury</i> 'žuriti se'; <i>ōpal</i> 'pasti', <i>ōtpral</i> 'otvoriti', <i>pōtral</i> 'slomiti, razbiti', <i>zāpral</i> 'zatvoriti', <i>zvōl</i> 'zvati' [VBUK]: <i>mōge</i> 'moći', <i>napīsa</i> 'napisati'; <i>frōl</i> 'ukrasti', <i>xityl</i> 'baciti', <i>ōtpřlyl</i> 'otpřiliti', <i>pōjel</i> 'pojesti', <i>prōl</i> 'prati', <i>prēšel</i> 'prijeći', <i>rōdyl</i> 'roditi'
■	-ø	<ul style="list-style-type: none"> [SLO]: <i>drēza</i> 'odrezati', <i>kūpy</i> 'kupiti', <i>nāzdra</i> 'napiti se (pogrd.)', <i>pokōpa</i> 'pokopati', <i>prōsy</i> 'moliti', <i>rēzdra</i> 'razderati', <i>tōžy</i> 'tužiti', <i>tpēla</i> 'odvesti', <i>zaklēno</i> 'zaključati', <i>zāpra</i> 'zatvoriti' [VIN]: <i>glēda</i> 'gledati', <i>mēna</i> 'mijenjati', <i>nāše</i> 'naći', <i>nāzva</i> 'nazvati', <i>pōtra</i> 'razbiti', <i>rēke</i> 'reći', <i>vūžga se</i> 'zapaliti se'
■ ■ ■	-ø -ø / -l	<p>U govorima različitih ispitanika dosljedno su upotrijebljeni različiti odrazi.</p> <ul style="list-style-type: none"> [HRO 1]: <i>dōše</i> 'doći', <i>xōda</i> 'hodati', <i>narīsa</i> 'nacrpati', <i>ožēny</i> 'oženiti se', <i>plōty</i> 'platiti', <i>pōtra</i> 'slomiti', <i>raznēse</i> 'raznijeti', <i>vučy</i> 'učiti', <i>zamōta</i> 'zamotati'; [HRO 2]: <i>nalēval</i> 'nalijevati', <i>narēzal</i> 'narezati', <i>plūnol</i> 'pljunuti', <i>pokōzal</i> 'pokazati'; <i>ōsta</i> 'ostati', <i>prepēla</i> 'prevesti', <i>zāpra</i> 'zatvoriti'
■ ■ ■	-f* -ø / -l	<p>U govorima različitih ispitanika dosljedno su upotrijebljeni različiti odrazi.</p> <ul style="list-style-type: none"> [KAR 1]: <i>dēlaf</i> 'raditi', <i>nāzraf</i> 'nazvati', <i>pōjef</i> 'pojesti', <i>pōtraf</i> 'strgati', <i>rōsef</i> 'rasti', <i>rēzdraf</i> 'razderati', <i>stōf</i> 'stati', <i>svādyl</i> 'svadati se', <i>zdīgef</i> 'podići', <i>znāf</i> 'znati' [KAR 2]: <i>dōby</i> 'dobiti', <i>nāzra</i> 'napiti se (pogrd.)', <i>pīsa</i> 'pisati', <i>pīta</i> 'pitati', <i>prypovēda</i> 'pričati'; <i>xōdal</i> 'hodati', <i>šōpal</i> 'šopati', <i>zōbyl</i> 'zaboraviti' [LUK 1]: <i>dřzaf</i> 'držati', <i>nāpyf</i> 'napiti se', <i>pōslaf</i> 'poslati', <i>pokōzaf</i> 'pokazati', <i>razmef</i> 'razumjeti', <i>třgaf</i> 'trgati', <i>vlēkef</i> 'vući', <i>zapāmtyf</i> 'zapamtiti'; [LUK 2]: <i>bīl</i> 'biti', <i>mēl</i> 'imati', <i>naprāvyl</i> 'napraviti', <i>ōpal</i> 'pasti', <i>rasřdyl</i> 'razljutiti', <i>tōžyl</i> 'tužiti'; <i>ōtpra</i> 'otvoriti', <i>zāpra</i> 'zatvoriti' [OBR 1]: <i>dēf</i> 'staviti', <i>dīsef</i> 'otići', <i>nābraf</i> 'nabrati', <i>rēzaf</i> 'rezati' [OBR 2]: <i>dēlal</i> 'raditi', <i>dōšel</i> 'doći', <i>namōtal</i> 'namotati', <i>plōčal</i> 'plaćati', <i>plēl</i> 'plesti', <i>pōznal</i> 'poznavati', <i>spēkel</i> 'ispeći'; <i>nātka</i> 'natkati', <i>pōsla</i> 'poslati', <i>skōčy</i> 'skočiti' [PRI 1]: <i>dōšef</i> 'doći', <i>xmřf</i> 'umrijeti', <i>narōdyf</i> 'naroditi', <i>pīsaf</i> 'pisati', <i>prōdaf</i> 'prodati', <i>slōžyf</i> 'složiti', <i>zaslīnyf</i> 'zasliniti' [PRI 2]: <i>bīl</i> 'biti', <i>dožīvel</i> 'doživjeti', <i>mōxal</i> 'mahati', <i>ōstal</i> 'ostati', <i>pogīnol</i> 'poginuti', <i>vřnol</i> 'vratiti', <i>zaslūžyl</i> 'zaslužiti, zaraditi'; <i>xōda</i> 'hodati', <i>trēba</i> 'trebati'
■ ■ ■	-l -ø / -l	<p>U govorima različitih ispitanika dosljedno su upotrijebljeni različiti odrazi.</p> <ul style="list-style-type: none"> [DUB 1]: <i>dōšel</i> 'doći', <i>pēkel</i> 'peći', <i>pītal</i> 'pitati', <i>pōtēgnol</i> 'potegnuti', <i>střl</i> 'htjeti', <i>zaslūžyl</i> 'zaslužiti, zaraditi', <i>zmēšal</i> 'izmiješati', [DUB 2]: <i>střge</i> 'strgati', <i>xmř</i> 'umrijeti', <i>nāzra</i> 'napiti se (pogrd.)', <i>ōsta</i> 'ostati', <i>ožēny</i> 'oženiti se', <i>pēla</i> 'voziti', <i>prōda</i> 'prodati', <i>rēke</i> 'reći', <i>zvādy</i> 'izvaditi'; <i>klāl</i> 'klati', <i>mašīnyl</i> 'vršiti žito vršicom', <i>namōčyl</i> 'namočiti', <i>mēl</i> 'imati'

Napomene i komentari:

* U navedenim je govorima odraz dočasnoga -l zapravo -v, što je vidljivo iz primjera u kojima u fonetskoj riječi v ne dolazi u finalnome položaju ili ispred bezvučnoga šumnika (npr. *pēkev bo*, *dōšev je*). Premda općenito fonem v ima obilježja sonanta, u položajima u kojima su zvučni šumnici zamijenjeni bezvučnima (u finalnome položaju te ispred bezvučnih šumnika) ponaša se kao zvučni šumnik, pa je u tim slučajevima sustavno zamijenjen svojim bezvučnim parnjakom f.

U govoru Kuzminca, naselja smještenoga istočno od ludbreške Podravine, sačuvan je neizmijenjen dočetak m. r. jd. gl. prid. rad. –l.

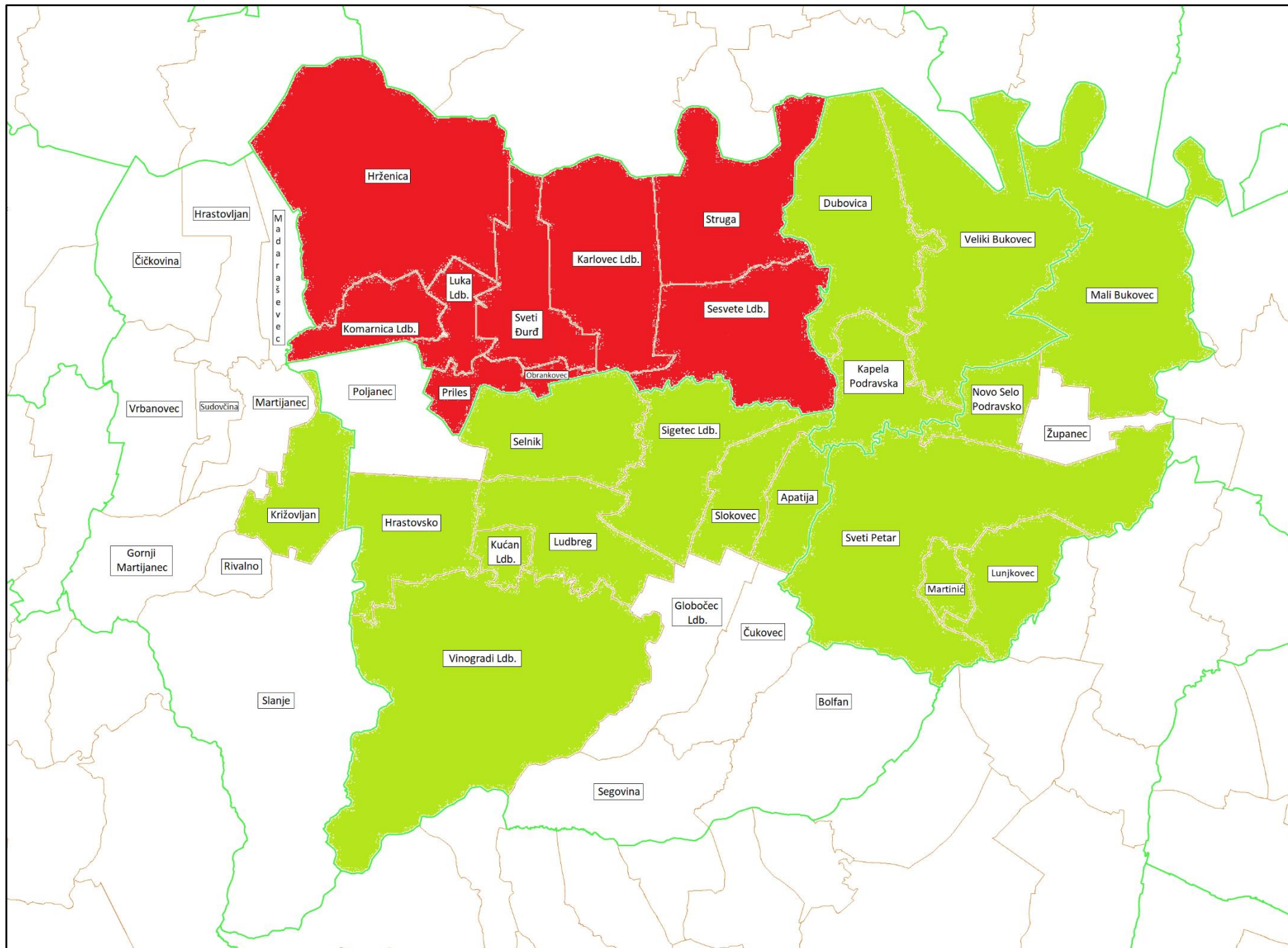
Zemljovid 11. Depalatalizacija */ u ludbreškopodravskim govorima

Legenda:

■	Provedena je:	<i>čôxlaty se</i> <3. 1. jd. prez. <i>čôxla se</i> > 'češati se', <i>fřtôl</i> 'čtvrť, čtvrtina', <i>klûn</i> 'kljun', <i>kòdela</i> 'kudjelja', <i>kôkôl</i> 'kukolj, <i>Agrostemma githago</i> ', <i>kônòpla</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, SLO, VIN] / <i>kònòpla</i> [LUNJ] 'konoplja, <i>Cannabis sativa</i> ', <i>klûč</i> <N mn. <i>klûčy</i> > 'ključ', <i>krôl</i> 'kralj', <i>Lùbrek</i> 'Ludbreg', <i>lûdy</i> 'ljudi', <i>matûl</i> 'leptir, <i>Lepidoptera</i> '*, <i>nedèla</i> 'nedjelja', <i>nôšpôl</i> [APA, HRO, LUNJ, SEL, SIG, SLO] / <i>nôšpôl</i> [KUĆ, LDB, VIN] 'mušmula, <i>Mespilus germanica</i> ', <i>pèlaty se</i> 'voziti se', <i>plûča</i> 'pluća', <i>plûne</i> 'pljunuti (3. 1. jd. prez.)', <i>pòle</i> 'polje', <i>pondêlek</i> 'ponedjeljak', <i>preprôvlaty</i> 'prerađivati, prepravljati', <i>pryjâtel</i> 'prijatelj', <i>vôla</i> 'volja', <i>zèmla</i> 'zemlja' itd.
■	Nije provedena:	<i>čôxlaty se</i> <3. 1. jd. prez. <i>čôxla se</i> > 'češati se', <i>fřtôl</i> 'čtvrť, čtvrtina', <i>klûč</i> <N mn. <i>klûčy</i> > 'ključ', <i>klûn</i> 'kljun', <i>kòdela</i> 'kudjelja', <i>kôkôl</i> [DUB, HRŽ, KAP, KAR, KOM, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, SVĐ, STR, VBUK] / <i>kôkôl</i> [MRT, SVP] 'kukolj, <i>Agrostemma githago</i> ', <i>kônòpla</i> [HRŽ, KAR, KOM, LUK, OBR, PRI, SES, SVĐ, STR, VBUK] / <i>kònòpla</i> [DUB, KAP, MBUK] / <i>kònòpla</i> [MRT, SVP] 'konoplja, <i>Cannabis sativa</i> ', <i>krôl</i> 'kralj', <i>Lùbrek</i> 'Ludbreg', <i>lûdy</i> 'ljudi', <i>matûl</i> 'leptir, <i>Lepidoptera</i> '*, <i>nedèla</i> 'nedjelja', <i>nôšpôl</i> [DUB, HRŽ, KAP, KAR, KRI, LUK, MBUK, NSP, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ, VBUK] / <i>nôšpuł</i> [MRT, SVP] 'mušmula, <i>Mespilus germanica</i> ', <i>plûne</i> 'pljunuti (3. 1. jd. prez.)', <i>plûča</i> 'pluća', <i>pondêlek</i> [DUB, HRŽ, KAP, KAR, KRI, LUK, MBUK, NSP, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ, VBUK] / <i>pondêlek</i> [MRT, SVP] 'ponedjeljak', <i>preprôvlaty</i> 'prerađivati, prepravljati', <i>pryjâtel</i> 'prijatelj', <i>vôla</i> 'volja', <i>zèmla</i> 'zemlja' itd.

Napomene i komentari:

* U nekim govorima ne rabi se riječ nastala izravno od psl. **metul'b*, nego sa sličnom, ali preinačenom osnovom koja ne sadržava fonem /l/: *matapûr* 'leptir' [DUB, KAP, MBUK, MRT, NSP, SVP, VBUK] ili *matapûrač* 'leptir' [KAP (jedan ispitanik), LUNJ].

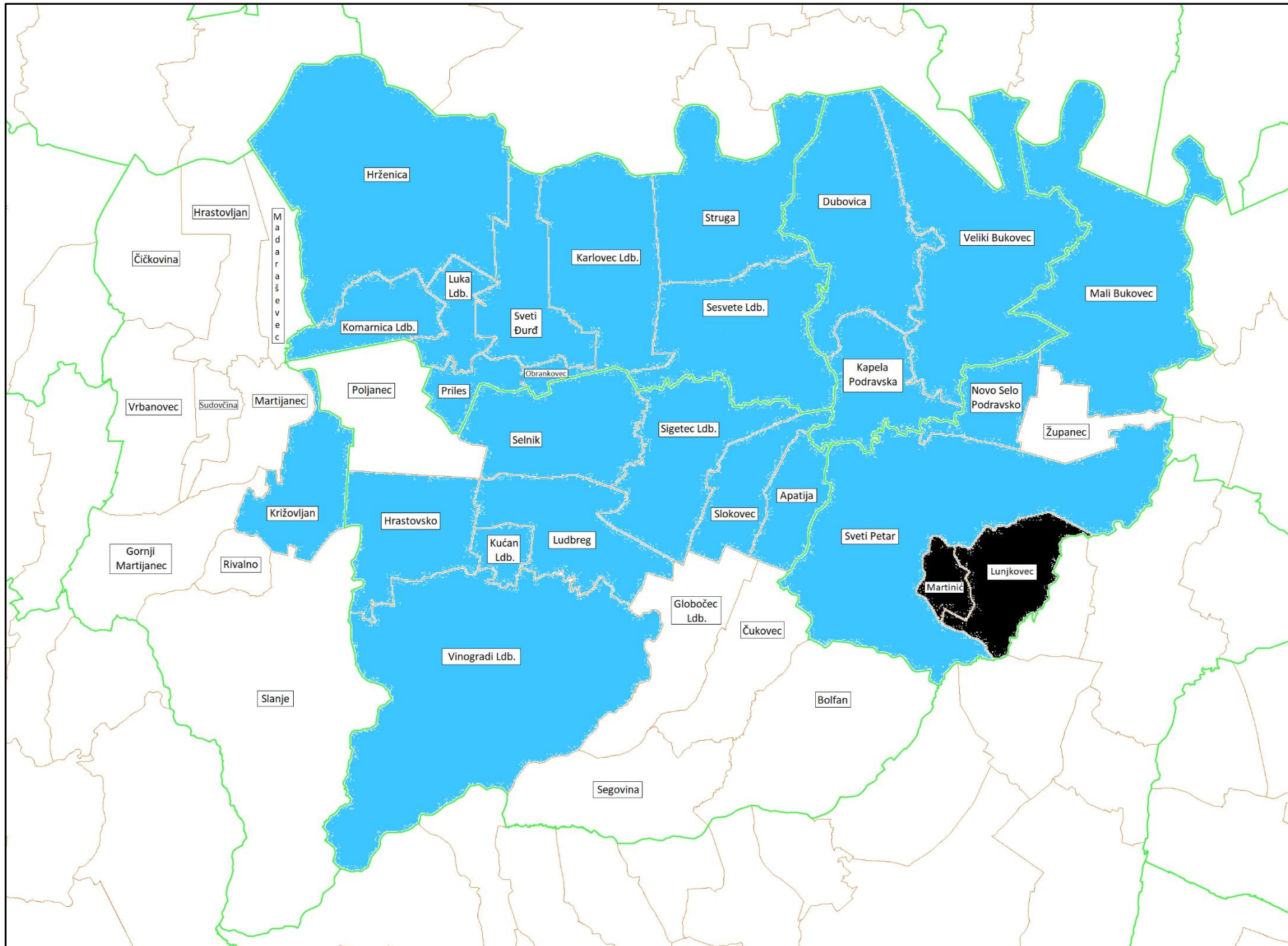
Zemljovid 12. Palatalizacija *l ispred *u u ludbreškopodravskim govorima

Legenda:

■	Provedena je:	<i>blūza</i> ‘bluza’, <i>glūxy</i> ‘gluh’, <i>zlūftaty</i> ‘prozračiti’, <i>lūk</i> ‘luk, <i>Allium</i> ’, <i>lūk</i> ‘lug, lužina za pranje rublja’, <i>lūkaty</i> ⟨3. 1. jd. prez. <i>lūče</i> ⟩ ‘viriti’, <i>lōpina</i> ‘lupina, ljuska’, <i>lōščije</i> ‘lupine od luka’, <i>plūk</i> ‘plug’, <i>pošlūšaty</i> ‘slušati’, <i>pošlūxnōty</i> ‘poslušati (svr.)’, <i>slūga</i> ‘sluga’, <i>zaslūžyty</i> ‘zaslužiti, zaraditi’ itd.
■	Nije provedena:	<i>blūza</i> ‘bluza’, <i>glūxy</i> ‘gluh’, <i>zlūftaty</i> ‘prozračiti’, <i>lūk</i> ‘luk, <i>Allium</i> ’, <i>lūkaty</i> ⟨3. 1. jd. prez. <i>lūče</i> ⟩ ‘viriti’, <i>lūkja</i> [KRI] / <i>lūknia</i> [LDB] ‘rupa’*, <i>lōpina</i> [APA, DUB, HRO, KAP, KRI, KUĆ, LDB, LUNJ, MBUK, SEL, SIG, SLO, VBUK] / <i>lupina</i> [MRT, SVP] ‘lupina, ljuska’, <i>lōščije</i> [DUB, HRO, KAP, KRI, MBUK, SLO] / <i>lōščije</i> [SEL, SIG] / <i>lōščīne</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, LUNJ, SIG, SLO, VBUK] / <i>luščīne</i> [MRT, SVP] ‘lupine od luka’, <i>plūk</i> ‘plug’, <i>pošlūšaty</i> [APA, DUB, HRO, KAP, KRI, KUĆ, LDB, LUNJ, MBUK, SLO, VBUK] / <i>pošlūšaty</i> [MRT, SVP] ‘slušati’, <i>pošlūxnōty</i> [APA, DUB, HRO, KAP, KRI, KUĆ, LDB, LUNJ, MBUK, SLO, VBUK] / <i>pošlūxnuty</i> [MRT, SVP] ‘poslušati (svr.)’, <i>slūga</i> ‘sluga’, <i>zaslūžyty</i> ‘zaslužiti, zaraditi’ itd.

Napomene i komentari:

* Navedena riječ uglavnom se ne upotrebljava u govorima u kojima je *l ispred *u dalo /l. U tim se govorima za značenje ‘rupa’ najčešće rabi riječ *prēlo*.

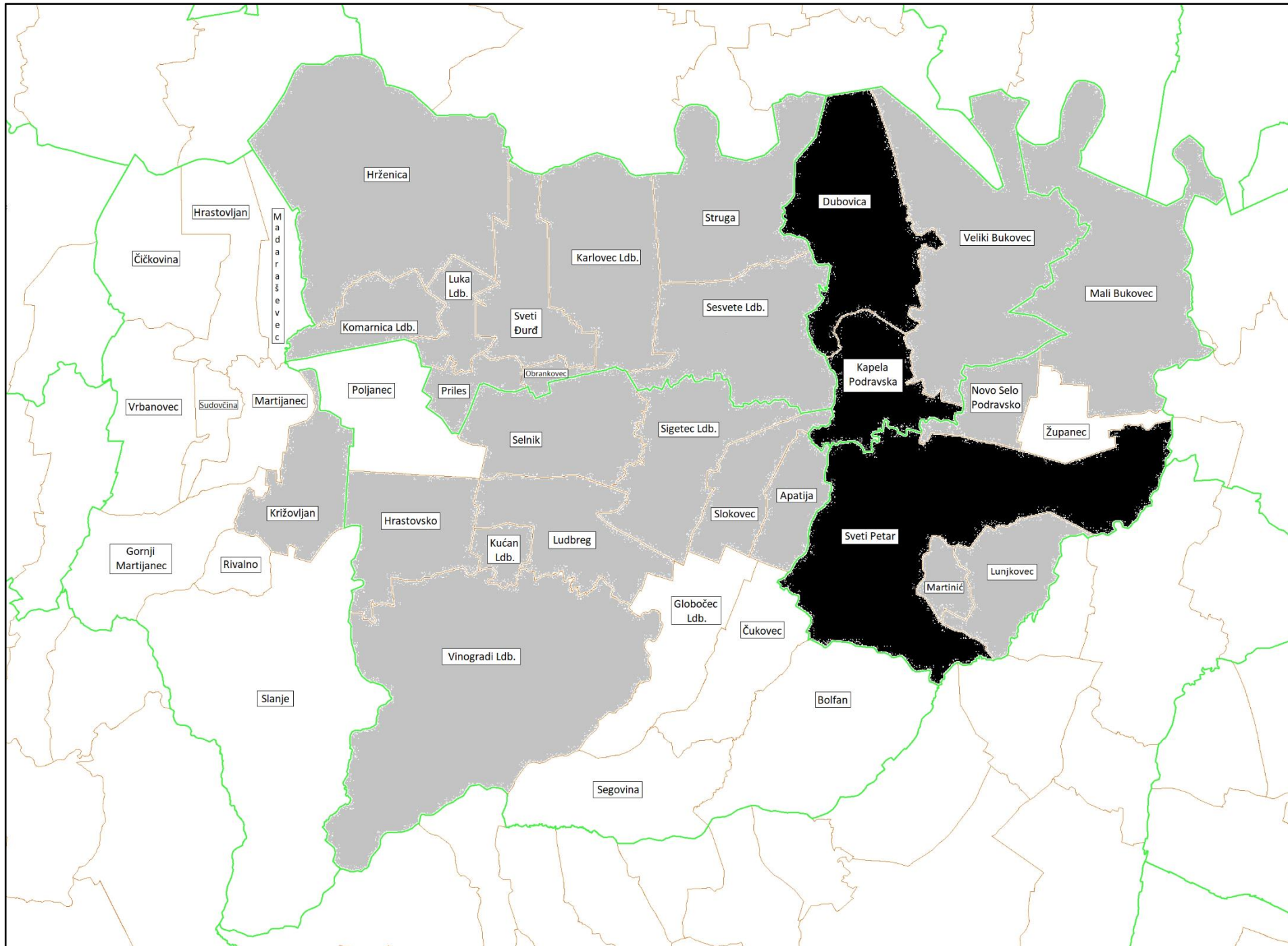
Zemljovid 13. Odrazi niječnih prezentskih oblika glagola *móčy* ‘moći’ u ludbreškopodravskim govorima

Legenda:

■	<i>ně mrem, ně mreš, ně mre, ně mremo</i> [MRT] / <i>ně mremō</i> [LUNJ], <i>ně mrete, ně mreju</i> [MRT] / <i>ně mremō</i> [LUNJ]
■	<i>ně brem, ně breš, ně bre, ně bremo</i> [SVP] / <i>ně bremō</i> [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, MBUK, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, VBUK, VIN], <i>ně brete, ně breju</i> [SVP] / <i>ně brejō</i> [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, MBUK, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, VBUK, VIN]

Napomena:

U govoru Kuzminca, naselja istočno od ludbreške Podravine, također je potvrđeno *ně mrem* itd. (prema neobjavljenim rezultatima terenskoga istraživanja autora ovoga doktorskog rada).

Zemljovid 14. Odras slijeda *vm* (< **u-* + *m* i **və-* + *m*)* u ludbreškopodravskim govorima

Legenda:

■	<i>xm</i>	<i>xmrěty</i> ⟨3. l. jd. prez. <i>xmērne</i> ; gl. prid. rad., m. r. jd. <i>xmǫl/xmǫf/xmǫ**</i> ⟩ ‘umrijeti’, <i>xmity se</i> ⟨3. l. jd. prez. <i>xmǫvle se / xmǫva se</i> , gl. prid. trp. <i>xmǫty</i> ⟩ ‘umiti se’, <i>xmōjy</i> [APA, HRO, HRŽ, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ] / <i>xmōňy</i> [HRO, LUNJ, MRT, NSP, SLO, VBUK] / <i>xmōňy</i> [KUĆ, LDB, VIN] / <i>xmōjy</i> [SEL] / <i>xmōjy</i> [SIG] ‘zločest’, <i>xmōknoty</i> ‘umuknuti, zašutjeti’***, <i>xmōřity</i> [APA, HRO, HRŽ, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, NSP, OBR, PRI, SEL, SIG, SLO, SES, STR, SVĐ, VBUK, VIN] / <i>xmōřity</i> [MRT] ‘ubiti, oduzeti život’
■	<i>xm</i> (osim u prez. glagola <i>xmity se</i>)	<i>xmrěty</i> ⟨3. l. jd. prez. <i>xmērne</i> , gl. prid. rad. <i>xmǫl</i> ⟩ ‘umrijeti’, <i>xmity se</i> ⟨3. l. jd. prez. <i>mǫvle se / mǫva se</i> , gl. prid. trp. <i>xmǫty</i> ⟩ ‘umiti se’, <i>xmōjy</i> [DUB, KAP] / <i>xmōňy</i> [SVP] ‘zločest’, <i>xmōknoty</i> ‘umuknuti, zašutjeti’**, <i>xmōřity</i> ‘ubiti, oduzeti život’

Napomene i komentari:

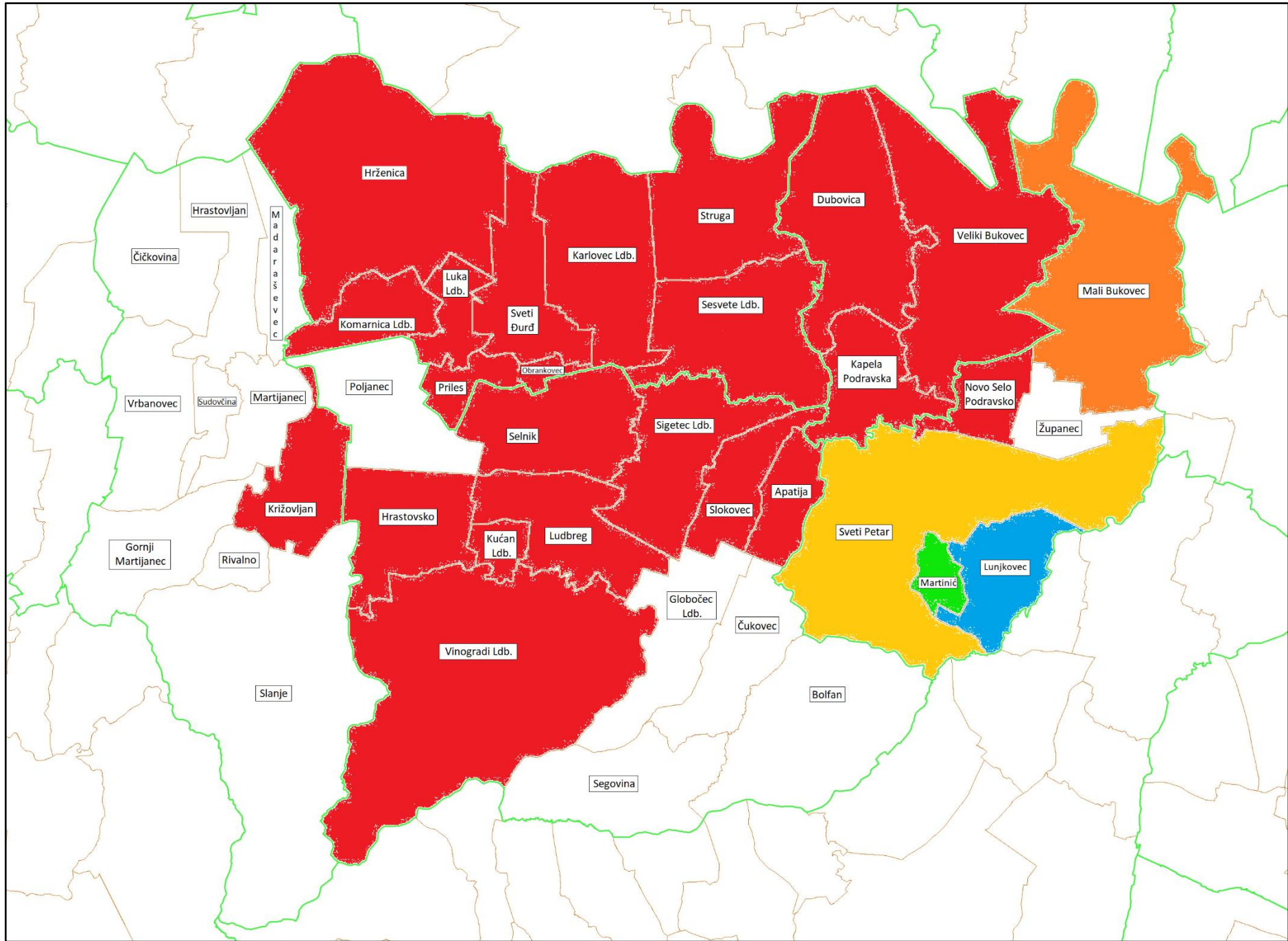
* Prema Celinić (2015: 65), za riječi koje su nastale prefiksalsnom tvorbom u kojoj je upotrijebljen prefiks *u*, nije moguće sa sigurnošću utvrditi je li *u* zamijenjeno s *v* ili je *v* protetskoga postanja, a *u* se izgubilo.

** Ne navode se konkretne realizacije m. r. jd. gl. prid. rad. u mjesnim govorima; više podataka o razvoju te značajke vidi na zemljovidu 9.

*** Riječ nije provjerena među ispitanicima iz Martinića i Svetoga Petra.

U govoru Kuzminca, naselja smještena istočno od ludbreške Podravine, navedeni se slijed, prema neobjavljenim rezultatima terenskoga istraživanja autora ovoga doktorskog rada, odrazio kao *vm*: *vmity se* ‘umiti se’, *vmōňy*³⁸ ‘zločest, zao, loš’, *vmōřity* ‘ubiti’, *vmřty* ⟨3. l. jd. prez. *vmērne*’; m. r. jd. gl. prid. rad. *vmǫl*⟩ ‘umrijeti’.

³⁸ Odrasi te riječi u kajkavskim govorima opisanima u ovome radu potkrepljuju pretpostavku o njezinu slavenskom podrijetlu (< **vьmanьnъ*), kako je tumače Bezljaj ET (II: 166), odnosno Snój (2009b: 845), a ne posuđenici iz njemačkoga, što sugeriraju Schneeweis (1960: 135), odnosno Blažeka (2008b: 87).

Zemljovid 15. Preinake sljedova tvorenih od šumnika *x* i sonanata u ludbreškopodravskim govorima

Legenda:

■	<p><i>čōxlaty se</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, SEL, SIG, SLO, VIN] / <i>čōxlaty se</i> [DUB, HRŽ, KAP, KOM, KRI, LUK, NSP, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ, VBUK] ‘češati se’, <i>xláče</i> ‘hlače’, <i>xládentyna</i> [APA, HRO, HRŽ, KAR, LDB, LUK, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, SVĐ] / <i>xládnetyna</i> [DUB, KAP, NSP, VBUK] ‘hladetina’, <i>xlěp</i> ‘kruh okrugla oblika’, <i>xrōst</i> ‘hrast, <i>Quercus</i>’, <i>xrōšč</i> [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LUK, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ, VBUK] / <i>xrōšč</i> [LDB, VIN] ‘hrušt, <i>Melolontha melolontha</i>’, <i>xrōnyty</i> [DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, NSP, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ, VBUK] / <i>xrōnyty</i> [KUĆ, LDB, VIN] ‘hraniti’, <i>xrūšče</i> ‘hrustati, hrskati (3. l. jd. prez.)’, <i>xrūška</i> ‘kruška, <i>Pyrus</i>’, <i>kīxnōla</i> ‘kihnuti (gl. prid. rad. ž. r. jd.)’, <i>kūxna</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, NSP, SEL, SLO, VBUK, VIN] / <i>kūxja</i> [APA, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ, VIN] / <i>kūxja</i> [SEL, SIG] ‘kuhinja’, <i>mōxnōty</i> ‘mahnuti’, <i>naxrōnyty</i> [APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, VBUK] / <i>naxrōnyty</i> [KUĆ, LDB, VIN] ‘nahriniti’, <i>oxladi se</i> ‘ohladiti se (3. l. jd. prez.)’, <i>poslūxnōty</i> ‘poslušati’, <i>prexlāženy</i> ‘prehlađen’, <i>pūxnōty</i> ‘puhnuti’, <i>vjxnie</i> [APA, HRO, KUĆ, LDB, NSP, SEL, SLO, VBUK, VIN] / <i>vjxje</i> [APA, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, OBR, PRI, SES, SLO, STR, SVĐ, VIN] / <i>vjxje</i> [SEL, SIG] ‘vrhnje’</p>
■	<p><i>čōxlaty se</i> ‘češati se’, <i>xláče</i> ‘hlače’, <i>xlěp</i> ‘kruh okrugla oblika’, <i>xrōst</i> ‘hrast, <i>Quercus</i>’, <i>xrōnyty</i> ‘hraniti’, <i>xrūšče</i> ‘hrustati, hrskati (3. l. jd. prez.)’, <i>xrūška</i> ‘kruška, <i>Pyrus</i>’, <i>kīxnōla</i> ‘kihnuti (gl. prid. rad. ž. r. jd.)’, <i>kūxja</i> ‘kuhinja’, <i>mōxnōty</i> ‘mahnuti’, <i>naxrōnyty</i> ‘nahriniti’, <i>oxladi se</i> ‘ohladiti se (3. l. jd. prez.)’, <i>poslūxnōty</i> ‘poslušati’, <i>prexlāženy</i> ‘prehlađen’, <i>pūxnōty</i> ‘puhnuti’, <i>vjxje</i> ‘vrhnje’ ali: <i>lānetyna</i> ‘hladetina’*</p>
■	<p><i>čōxlaty se</i> ‘češati se’, <i>xlěp</i> ‘kruh okrugla oblika’, <i>xrōčne</i> ‘hračnuti (3. l. jd. prez.)’, <i>xrōnyty</i> ‘hraniti’, <i>xrūšče</i> ‘hrustati, hrskati (3. l. jd. prez.)’, <i>kīxnula</i> ‘kihnuti (gl. prid. rad. ž. r. jd.)’, <i>kūxna</i> ‘kuhinja’, <i>mōxnuty</i> ‘mahnuti’, <i>naxrōnyty</i> ‘nahriniti’, <i>oxladi se</i> ‘ohladiti se (3. l. jd. prez.)’, <i>poslūxnuty</i> ‘poslušati’, <i>prexlāženy</i> ‘prehlađen’, <i>spūxnuty</i> ‘puhnuti’, <i>vjxnie</i> ‘vrhnje’, <i>pěxnul</i> ‘dirnuti (gl. prid. rad. m. r. jd.)’, <i>zděxnuty</i> ‘uzdahnuti’ ali: <i>lāče</i> ‘hlače’, <i>lādnetyna</i> ‘hladetina’, <i>rōst</i> ‘hrast, <i>Quercus</i>’, <i>rōšč</i> ‘hrušt, <i>Melolontha melolontha</i>’, <i>rūška</i> ‘kruška, <i>Pyrus</i>’</p>
■	<p><i>čōxlaty se</i> ‘češati se’, <i>xrōnyty</i> ‘hraniti’, <i>xrūšče</i> ‘hrustati, hrskati (3. l. jd. prez.)’, <i>kīxnula</i> ‘kihnuti (gl. prid. rad. ž. r. jd.)’, <i>kūxna</i> ‘kuhinja’, <i>mōxnōty</i> ‘mahnuti’, <i>naxrōnyty</i> ‘nahriniti’, <i>oxladi se</i> ‘ohladiti se (3. l. jd. prez.)’, <i>prexlāženy</i> ‘prehlađen’ ali: <i>lāče</i> ‘hlače’, <i>lādentynalādnetyna</i> ‘hladetina’, <i>lěp</i> ‘kruh okrugla oblika’, <i>rōst</i> ‘hrast, <i>Quercus</i>’, <i>rōšč</i> ‘hrušt, <i>Melolontha melolontha</i>’, <i>rūška</i> ‘kruška, <i>Pyrus</i>’</p>
■	<p><i>čōxlaty se</i> ‘češati se’, <i>xrōnyty</i> ‘hraniti’, <i>kīxnōla</i> ‘kihnuti (gl. prid. rad. ž. r. jd.)’, <i>kūxna</i> ‘kuhinja’, <i>mōxnōty</i> ‘mahnuti’, <i>naxrōnyty</i> ‘nahriniti’, <i>oxladi se</i> ‘ohladiti se (3. l. jd. prez.)’, <i>pověxnōty</i> ‘uvenuti’, <i>prexlāženy</i> ‘prehlađen’, <i>spūxnōty</i> ‘puhnuti’, ali: <i>lāče</i> ‘hlače’, <i>lādnetyna</i> ‘hladetina’, <i>lěp</i> ‘kruh okrugla oblika’, <i>rōst</i> ‘hrast, <i>Quercus</i>’, <i>rōšč</i> ‘hrušt, <i>Melolontha melolontha</i>’, <i>rūška</i> ‘kruška, <i>Pyrus</i>’, <i>vjnie</i> ‘vrhnje’</p>

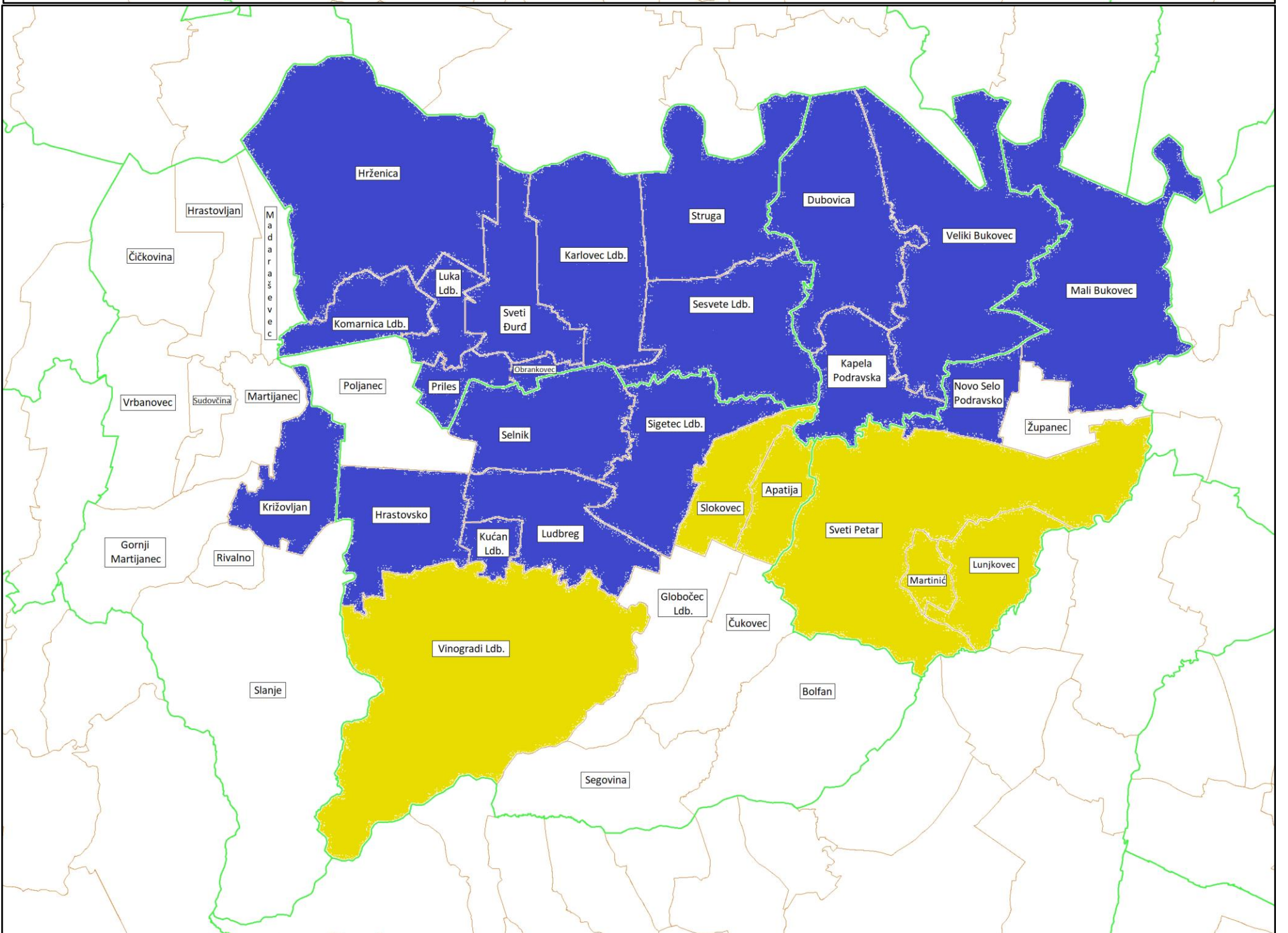
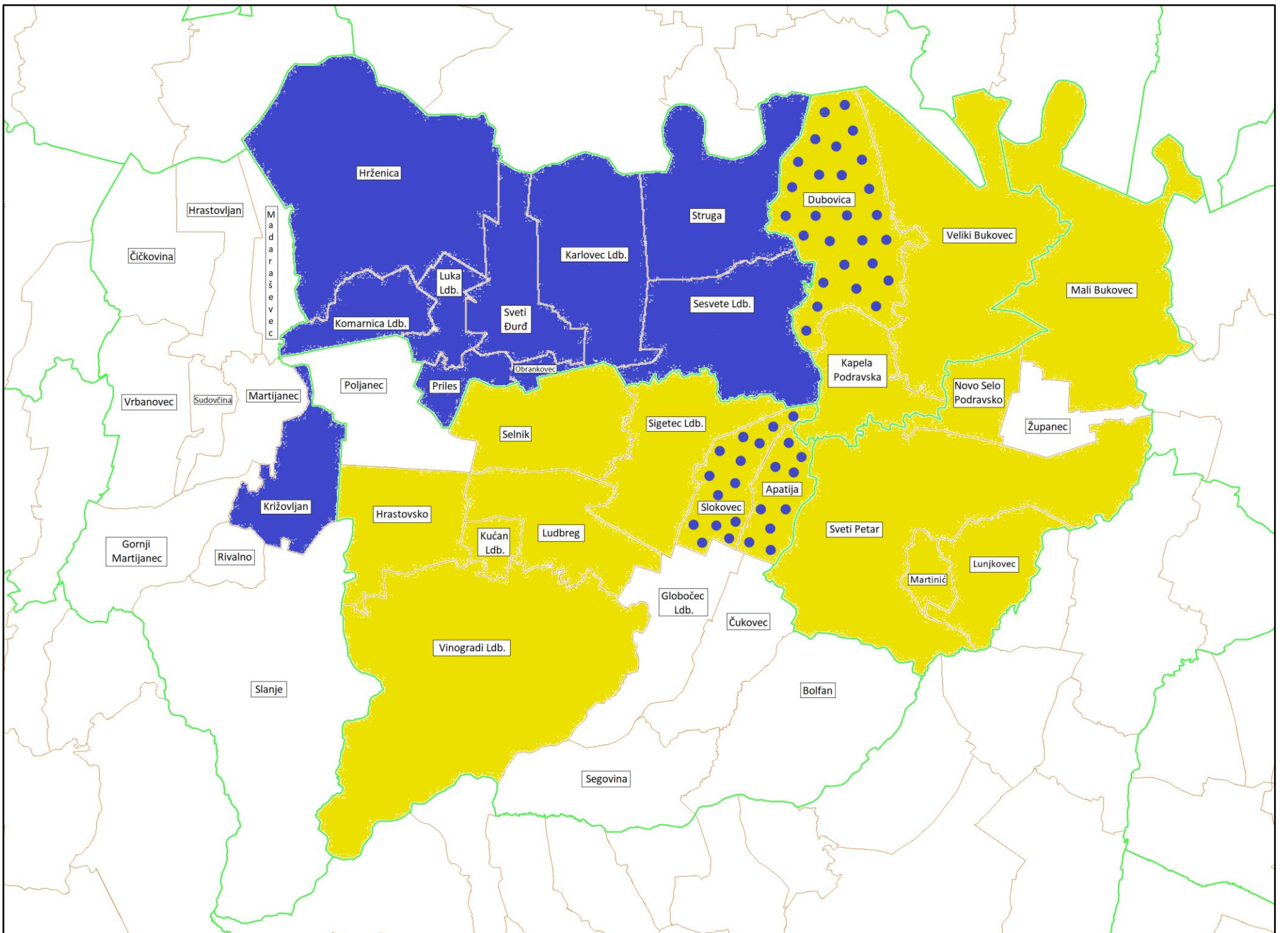
Komentar:

* U govoru Maloga Bukovca ne rabi se riječ nastala od psl. **xrōšt*, nego riječ *brěnec*.

U govorima označenim crvenom bojom nisu potvrđeni primjeri ispadanja šumnika *x* iz sljedova *x* + sonant. U govorima označenima narančastom, žutom i zelenom bojom potvrđeni su primjeri ispadanja šumnika *x* iz sljedova *x* + sonant **isključivo u inicijalnome položaju**. U govoru Lunjkovca, označenu plavom bojom, potvrđeni su primjeri ispadanja šumnika *x* iz sljedova *x* + sonant i u inicijalnome i u medijalnome položaju.

Prema neobjavljenim rezultatima terenskoga istraživanja autora ovoga doktorskoga rada, u govoru Kuzminca, naselja istočno od ludbreške Podravine, potvrđen je veći broj primjera ispadanja šumnika *x* iz sljedova tvorenih sa sonantima, bez obzira na položaj (i u inicijalnome i u medijalnome položaju). Npr. Fonem *x* ispao je ispred sonanata *l*, *r* u inicijalnome položaju: *lāče* ‘hlače’, *lādnetyna* ‘hladetina’, *lěp* ‘hljeb, kruh okrugla oblika’, *Lěbar* (kuzminsko prezime), *rōna* ‘hrana’, *rōnyty* ‘hraniti’, *rōst* ‘hrast’, *rōšč* ‘hrušt’, *rūška* ‘kruška’, *Rūščyca* (ime polja istočno od Kuzminca), međutim zabilježeni su i primjeri *xrōčne* ‘hračnuti’, *xrīple* ‘hripati (3. l. jd. prez.)’, *xlōt* ‘hlad’ koji odstupaju od pravila. U medijalnome položaju ispadanje je zabilježeno samo u određenim primjerima: ispred *n* i *n̄* u medijalnome položaju: *kūna* ‘kuhinja’, *vjnie* ‘vrhnje’, *poslūnōty* ‘poslušati (svr.)’, ali ne u: *napūxnien* ‘srdit, ljut’, *prexlādylly* (gl. prid. rad., m. r. mn.), *počōxlaty* ‘počešati’, *pověxle* (gl. prid. rad., ž. r. mn.), *reščěxnōty* ‘raskoliti’, *rōxla* ‘peć’, *spūxne* ‘puhnuti (3. l. jd. prez.)’, *zaxliknōty se* ‘zagrcnuti se’, *zděxnol* ‘uzdahnuti (gl. prid. rad., m. r. jd.)’, *zaxlykōvle* (3. l. jd. prez.), *spfxnejo* ‘naglo izletjeti /o kokošima/ (3. l. mn. prez.)’.

Na temelju navedenih primjera zaključujemo da do ispadanja ne dolazi sustavno, nego isključivo kod određenih riječi.

Zemljovid 16. Protetsko *v* u odrazu riječi *ornice* ‘vrsta poljoprivrednoga oruđa s dva kotača; dio pluga koji služi kao drveni nosač konstrukcije’ u lubreškopodravskim govorima

Legenda:

■	potvrđeno je	<i>vornice</i>
■	dio ispitanika potvrdio je riječ s protetskim <i>v</i> , a dio ispitanika nije	<i>vornice</i> / <i>ornice</i>
■ ■ ■	nije potvrđeno	<i>ornice</i> [HRO, KAP, LDB, LUNJ, MBUK, NSP, SEL, SIG, VBUK], <i>ornice</i> [MRT, SVP]

Zemljovid 17. Protetsko *v* u odrazu riječi **qđica* ‘udica’ u lubreškopodravskim govorima

Legenda:

■	potvrđeno je	<i>vodyca</i> [DUB, HRŽ, KAP, LUK, MBUK, NSP, OBR, PRI, SES, SIG, STR, SVĐ] <i>vudyca</i> [HRO, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, SEL]
■	nije potvrđeno	<i>udyca</i> [APA, LUNJ, MRT, SLO, SVP, VIN]

Komentari:

Općenito govoreći, svim je govorima lubreške Podravine zajedničko da u inicijalnome položaju u riječi uglavnom ne stoje fonemi koji kontinuiraju *u* i *q*; pred njih predmetnuto je protetsko *v*, kao u primjerima³⁹: *vogel/vügel* ‘ugao’, *vözell/vüzel* ‘čvor’, *vočity se / vučity se* ‘učiti’, *vodrity/vudrity* ‘udariti’, *võsky/vüsky* ‘uzak’, *võže/vüže* ‘uže’, *vüglen/vüglen* ‘ugljen’, *vüxo/vüxo* ‘uho’, *vüjča* ‘ujak’, *vüjna* ‘ujna’, *vülyca* ‘ulica’, *vüra* (G mn. *vür*) ‘sat’, *vüsnycyca* ‘usnica’. Iznimke su riječi sa značenjem ‘učitelj’ i ‘učiteljica’ koje su uglavnom potvrđene u novijim likovima, što smatramo utjecajem standardnoga jezika.

Za riječi nastale prefiksalsnom tvorbom (prijedlogom *və*) nemoguće je utvrditi je li *və* dao *u* kojemu je zatim predmetnuto protetsko *v* ili je *ə* dao *u*, a *v* je etimološko (usp. Celinić (2015: 65)): *võžgáty/vüžgáty* ‘zapaliti, uključiti’, *vügnycy* ‘maknuti (2. l. jd. imper.)’, *vüšel/vüšef/vüše* ‘pobjeći (gl. prid. rad., m. r. jd.)’. Isto vrijedi i za riječi *vüšy* ‘uš (N mn.)’, *Vüzem* ‘Uskrs’.

U riječi *vüpaty se* ‘usuditi se’ nije jasno je li *v* ispao iz skupa *pv* pa je glasu *u* predmetnuto *v* ili je možda riječ o metatezi *upv* > *vup* (usp. Celinić (2015: 65)).

³⁹ Ekonomičnosti radi, neće se navoditi kratice imena naselja u kojima je primjer potvrđen; više o odrazu *q* vidi na zemljovidu 4.

Tablica 20. Usporedni pregled riječi s protetskim *j* ispred *o* u lubreškopodravskim govorima

	'vatra'		'oko'		'osa, <i>Paravespula vulgaris</i> '		'otok'	
	s prot. <i>j</i>	bez prot. <i>j</i>	s prot. <i>j</i>	bez prot. <i>j</i>	s prot. <i>j</i>	bez prot. <i>j</i>	s prot. <i>j</i>	bez prot. <i>j</i>
APA		ògeń/ògej	jòko	òko	jòsa	òsa		òtok
DUB	jògej		jòko		jòsa		jòtok	
HRO		ògeń/ògej		òko		òsa		òtok
HRŽ	jògej		jòko	òko		òsa		òtok
KAP	jògej		jòko		jòsa		jòtok	
KAR	jògej			òko		òsa		òtok
KOM	jògej			òko		òsa		òtok
KRI		ògej		òko		òsa		òtok
KUĆ		ògeń		òko		òsa		òtok
LDB		ògeń		òko		òsa		òtok
LUK		ògej		òko		òsa		òtok
LUNJ	jògeń		jòko		jòsa			òtok
MBUK	jògej		jòko		jòsa			òtok
MRT	jògeń		jòko		jòsa			òtok
NSP	jògeń		jòko		jòsa			òtok
OBR	jògej			òko		òsa		òtok
PRI	jògej			òko		òsa		òtok
SEL		ògeń/ògej		òko		òsa		òtok
SES	jògej		jòko			òsa		òtok
SIG		ògej		òko		òsa		òtok
SLO		ògeń/ògej		òko		òsa		òtok
STR	jògej		jòko	òko		òsa		òtok
SVĐ	jògej		jòko	òko		òsa		òtok
SVP	jògeń		jòko		jòsa			òtok
VBUK	jògeń		jòko		jòsa			òtok
VIN		ògeń		òko		òsa		òtok

Zastupljenost primjera s protetskim *j* u ludbreškopodravskim govorima

Suvremeni govori ludbreške Podravine razlikuju se i prema zastupljenosti primjera u kojima je potvrđeno predmetanje protetskoga *j* ispred vokala u početnome položaju u riječi.

Terenskim je istraživanjem utvrđeno da za istraženo područje u cjelini ne postoji sustavnost u predmetanju protetskoga *j* vokalima u inicijalnome položaju, nego da je doseg pojavljivanja protetskoga *j* individualan za svaku riječ (v. više u tablici 20)⁴⁰.

Ustanovili smo da je svim istraženim govorima zajedničko da se u dijelu primjera ne predmeće protetsko *j*: *òblak* ‘oblak’, *òbrve/òbrvyne* ‘obrva (N mn.)’, *òcet/òct* ‘ocat’, *òprava* ‘haljina’, *òraty* ‘orati’, *òsem* ‘osam, 8’, *òšter* ‘oštar’ itd.

Protetsko *j* najveći doseg ima u riječi razvijenoj od psl. **ogn’b*. Odrazi s protetskim *j* potvrđeni su u svim govorima naselja Općine Sveti Đurđ (HRŽ, KAR, KOM, LUK, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ), Općine Mali Bukovec (LUNJ, MBUK, MRT, NSP, SVP) i Općine Veliki Bukovec (DUB, KAP, VBUK), dok nisu potvrđeni u govorima naselja koja administrativno pripadaju Gradu Ludbregu (APA, HRO, KUĆ, LDB, SEL, SIG, SLO, VIN).

Nešto manji arealni doseg protetsko *j* ima u riječi razvijenoj od psl. **oko*. Likovi s protetskim *j* (*jòkø*, tj. *jòko*) potvrđeni su u svim istraženim govorima bukovečke župe kao dio suvremena stanja. U govorima naselja koja gravitiraju Svetomu Đurđu ispitanici uglavnom potvrđuju primjere bez protetskoga *j* (*òkø*) ili napominju da bi ih upotrijebili samo u određenim padežnim oblicima (što upućuje na okamenjenost lika, usp. Horvat (2010: 76)), ali ističu i da su likovi s protetskim *j* (*jòkø*) stariji (tako su govorili njihovi bake i djedovi).

Likovi s protetskim *j* razvijeni od psl. **osa* potvrđeni su samo u istraženim govorima bukovečke župe, dok je jedna ispitanica iz Apatije, naselja najbližega administrativnomu području te župe, potvrdila da su lik s protetskim *j* upotrebljavali i pripadnici starije generacije u njezinu naselju. Na nekadašnji širi arealni doseg protetskoga *j* u odrazu te riječi upućuje i toponim *Jòsyšče* prikupljen na administrativnome području Struge (prema toponimu *Ŕsyšče* prikupljenu u Svetome Đurđu).

Najslabiji doseg protetsko *j* ima u riječi razvijenoj od psl. **o(b)tòkb*. Naime, likovi s protetskim *j* (*jòtøk*) potvrđeni su samo u dvama naseljima (DUB i KAP), koja također pripadaju bukovečkoj župi, odnosno istočnijemu dijelu ispitivanoga područja.

⁴⁰ U ovome istraživanju pozornost smo posvetili samo pojavljivanju protetskoga *j* ispred početnoga naglašenog *o*; primjeri predmetanja *j* drugim vokalima u općemu leksiku bit će opisani u drugim radovima.

Dodamo li navedenim zaključcima podatak da je protetsko *j* u svim navedenim primjerima potvrđeno i u govoru istočnijega naselja Kuzminca (koji nije opisan u ovome doktorskom radu), općenito bi se govore ludbreške Podravine ovako moglo stupnjevati prema kriteriju zastupljenosti primjera s protetskim *j*: govori naselja smještenih zapadno od Ludbrega < govori naselja smještenih sjeverno od Ludbrega < govori naselja smještenih istočno i sjeveroistočno od Ludbrega.

2.2.3. Morfološke značajke

Budući da je dijalektološko poglavlje doktorskoga rada zamišljeno kao temelj za razumijevanje toponimije obrađene u središnjemu dijelu rada, potrebno se osvrnuti i na morfološke posebnosti govora ludbreške Podravine. Imajući na umu da je većina toponima nastala od imenica te da je iz morfološke perspektive najuočljivija razlika među ludbreškopodravskim govorima upravo povezana s deklinacijom imenica, najviše smo pozornosti posvetili njihovu opisu.⁴¹

2.2.3.1. Zajedničke morfološke značajke imenica ludbreškopodravskih govora

Svim istraženim ludbreškopodravskim govorima zajedničke su sljedeće morfološke značajke imenica:

- Imenice m. r. a-deklinacije koje znače što živo imaju jednake oblike u genitivu i u akuzativu; imenicama m. r. a-deklinacije koje znače što neživo akuzativni je oblik jednak genitivnomu ako ispred njega ne stoji prijedlog, odnosno jednak nominativnomu ako ispred njega stoji prijedlog.
- Uz brojeve 2, 3 i 4 imenica dolazi u množini.
- U N mn. imenica m. r. a-deklinacije potvrđena je samo kratka množina.
- U množinskoj paradigmi nije proveden sinkretizam, dakle razlikuju se nastavci za D, L i I.
- U množinskoj je paradigmi imenica a-deklinacije i e-deklinacije na razini padeža uglavnom provedeno ujednačavanje: najčešći je genitivni nastavak *-y* (iako se čuva i *-ø* u deklinaciji imenica ž. r. i s. r., te *-of* u deklinaciji imenica m. r.), u dativu je nastavak *-am*, u lokativu *-aj*, a u instrumentalu *-amy* (s time da je kod imenica m. r. često potvrđeno i *-y*).

2.2.3.2. Razlikovne morfološke značajke imenica ludbreškopodravskih govora

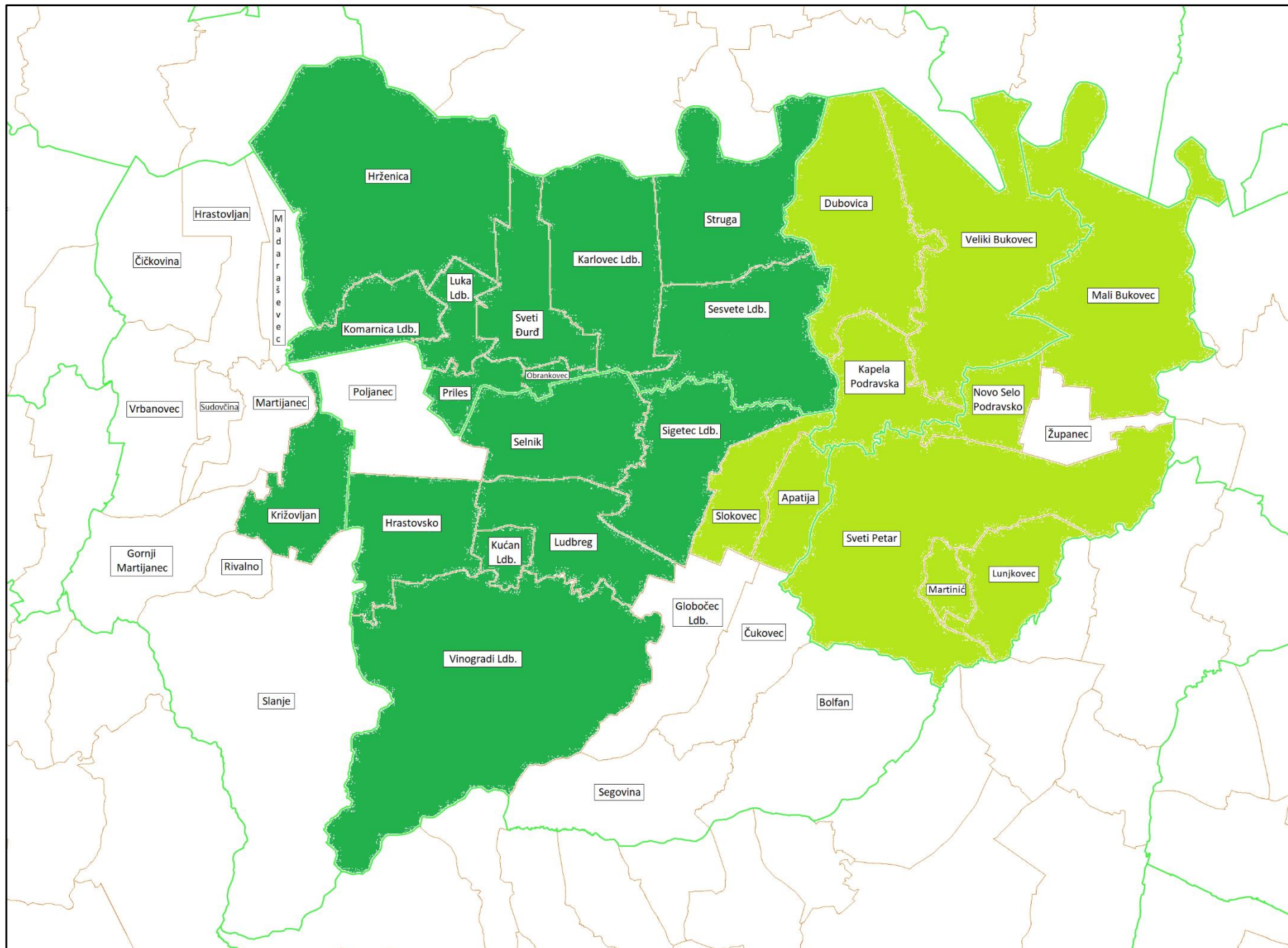
Po određenim morfološkim značajkama neki se govori ludbreške Podravine razlikuju od drugih govora istoga tog područja. Riječ je o:

- razvoju gramatičkoga morfema za I jd. imenica m. r. a-deklinacije

⁴¹ Ustanovili smo već da je istraživanjima morfologije svakako potrebno posvetiti pozornost u budućim dijalektološkim istraživanjima. Morfološki opis imenica a-deklinacije imenica govora Svetoga Đurđa donosi Horvat (2012b).

- razvoju gramatičkoga morfema za I jd. imenica s. r. a-deklinacije.

Arealna distribucija navedenih pojava prikazana je i komentirana na sljedećim zemljovidima.

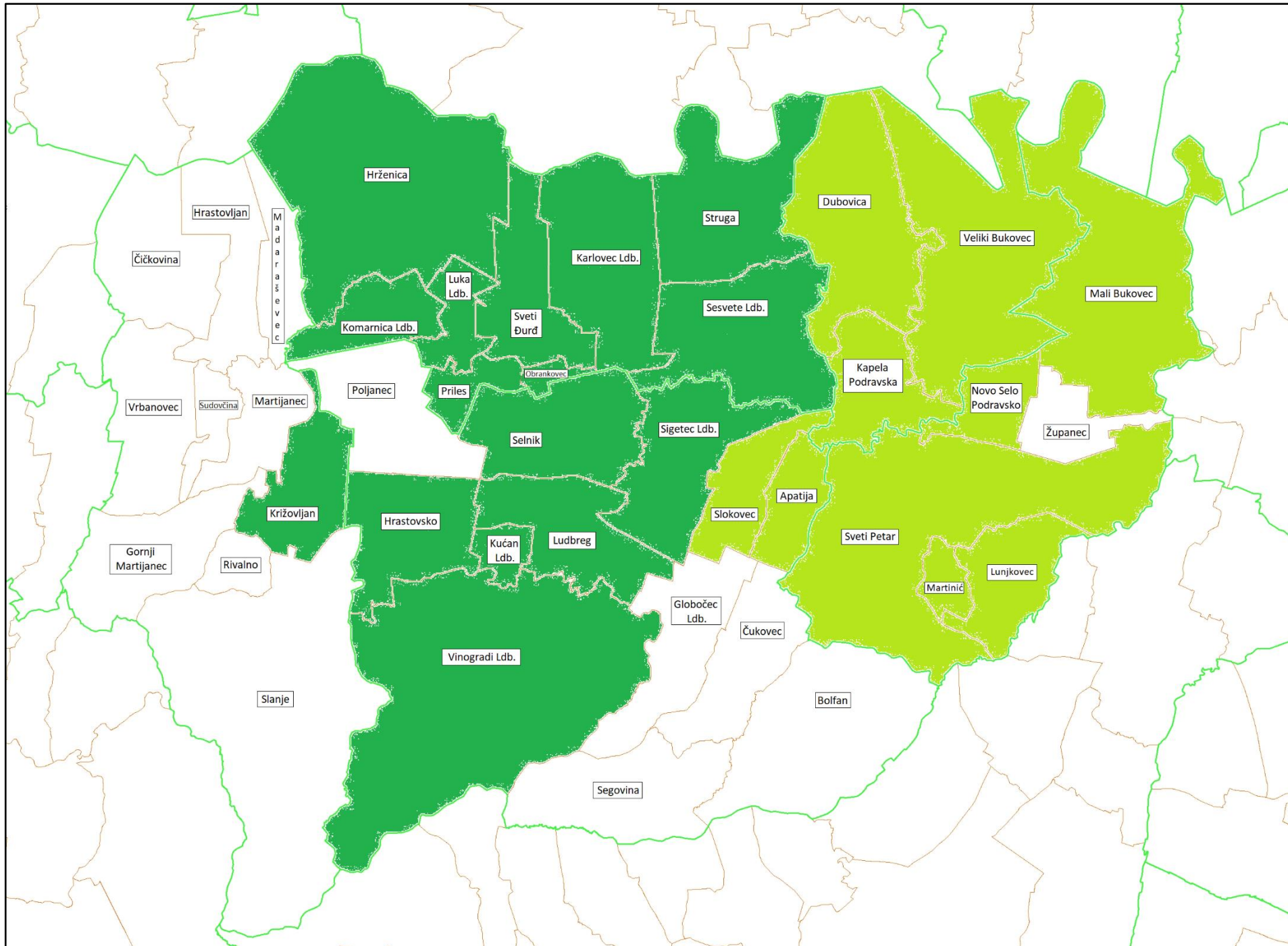
Zemljovid 18. Gramatički morfem imenica m. r. a-deklinacije u I jd.

Legenda:

■	-om	<p>Upitnikom su u svim punktovima potvrđeni primjeri: <i>bikom</i> ‘bik, <i>Bos taurus</i>’, <i>bratom</i> ‘brat’, <i>ćukorom</i> ‘šećer’, <i>děžžom</i> ‘kiša’, <i>jěžom</i> ‘jež, <i>Erinaceus europaeus</i>’, <i>kladifcom</i> ‘čekić’, <i>kľunem</i> [HRŽ, KAR, KOM, KRI, LUK, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ] / <i>klunem</i> [HRO, KUĆ, LDB, SEL, SIG, VIN] ‘kljun’, <i>kójom</i> [HRO, HRŽ, KAR, KOM, KRI, LUK, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ, VIN] / <i>kónom</i> [HRO, KUĆ, LDB, SEL, VIN] / <i>kōjom</i> [SEL, SIG] ‘konj, <i>Equus caballus</i>’, <i>máčom</i> ‘mač’, <i>mákcom</i> ‘mak, <i>Papaver rhoeas</i>’, <i>nōžom</i> ‘nož’, <i>mōžom</i> ‘muž’, <i>papērom</i> ‘papir’, <i>pěkmezom</i> ‘pekmez’, <i>plūgom</i> [HRŽ, KAR, KOM, LUK, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ] / <i>plūgom</i> [HRO, KRI, KUĆ, LDB, SEL, SIG, VIN] ‘plug’, <i>sínom</i> ‘sin’, <i>sírom</i> ‘sir’, <i>stōlom</i> ‘stol’, <i>tráktorom</i> ‘traktor’, <i>kostájom</i> [HRO, HRŽ, KAR, KOM, KRI, LUK, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ, VIN] / <i>kostánom</i> [HRO, KUĆ, LDB, SEL, VIN] / <i>kostájom</i> [SEL, SIG] ‘kesten, <i>Castanea sativa</i>’ itd.</p> <p>Primjeri ekscerpirani iz oglada govora za svaki punkt zasebno:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ [HRO]: <i>ávotom</i> ‘automobil’, <i>pícekom</i> ‘pilić’, <i>móstom</i> ‘most’, <i>televízorom</i> ‘televizor’, <i>vóskom</i> ‘vosak’, <i>vrōpcom</i> ‘vrabac, <i>Passer domesticus</i>’ ▪ [HRŽ]: <i>blókcom</i> ‘prozor’, <i>kúmcom</i> ‘kum’, <i>óctom</i> ‘ocat’, <i>paradájzom</i> ‘rajčica, <i>Solanum lycopersicum</i>’, <i>žúpnykom</i> ‘župnik’ ▪ [KAR]: <i>kľučom</i> ‘ključ’, <i>korēnom</i> ‘korijen’, <i>pútrom</i> ‘maslac’, <i>ropčekom</i> ‘maramicom’, <i>rožičom</i> ‘rogač, <i>Ceratonía siliqua</i>’ ▪ [KOM]: <i>břsōčcom</i> ‘ručnik’, <i>črēpom</i> ‘crijep’, <i>krúxcom</i> ‘kruh’, <i>mlinčejekom</i> ‘valjak za tijesto’, <i>vóglom</i> ‘ugao’ ▪ [KRI]: <i>gřmcom</i> ‘grm’, <i>krúxcom</i> ‘kruh’, <i>mesōrom</i> ‘mesar’, <i>pēscom</i> ‘pas, <i>Canis canis</i>’, <i>špěkcom</i> ‘slanina’, <i>tēcom</i> ‘tetak’ ▪ [KUĆ]: <i>frúštōkom</i> ‘doručak’, <i>gombom</i> ‘gumb, dugme’, <i>telefōnom</i> ‘telefon’, <i>krōxcom</i> ‘krov’, <i>tenērcom</i> ‘tanjur’, <i>trōmbōnom</i> ‘trombon’ ▪ [LDB]: <i>kúmcom</i> ‘kum’, <i>pútrom</i> ‘maslac’, <i>remēnom</i> ‘remen’, <i>rēpom</i> ‘rep’, <i>snēgom</i> ‘snijeg’, <i>šōštarom</i> ‘postolar’ ▪ [LUK]: <i>ávotom</i> ‘automobil’, <i>koržjōkom</i> ‘kukuruznjak’, <i>kōtom</i> ‘kut’, <i>krōmpērcom</i> ‘krumpir, <i>Solanum tuberosum</i>’, <i>pōslom</i> ‘posao’ ▪ [OBR]: <i>čovēkom</i> ‘čovjek’, <i>xrōstom</i> ‘hrast, <i>Quercus</i>’, <i>krōmpērcom</i> ‘krumpir, <i>Solanum tuberosum</i>’, <i>lāgvom</i> ‘bačva’, <i>pēpelom</i> ‘pepeo’ ▪ [PRI]: <i>cygarētlynom</i> ‘cigareta’, <i>kamēnom</i> ‘kamen’, <i>klēncerom</i> ‘djever’, <i>krúxcom</i> ‘kruh’, <i>plōtom</i> ‘plot’, <i>rōpccom</i> ‘rubac, marama’, <i>zētcom</i> ‘zet’ ▪ [SEL]: <i>bōbnom</i> ‘bubanj’, <i>čújzekom</i> ‘ždrijebe’, <i>čęšněkom</i> ‘češnjak, <i>Allium sativum</i>’, <i>mēlynom</i> ‘mlin’ ▪ [SES]: <i>čovēkom</i> ‘čovjek’, <i>dráčom</i> ‘korov’, <i>krōpom</i> ‘kipuća voda’, <i>pēpelom</i> ‘pepeo’, <i>sebūjnkcom</i> ‘miraz’, <i>sōccom</i> ‘sudac’ ▪ [SIG]: <i>črēpom</i> ‘crijep’, <i>matōrom</i> ‘motor’ ▪ [STR]: <i>bedōkom</i> ‘glupan’, <i>děžžom</i> ‘kiša’, <i>gólōbom</i> ‘golub, <i>Columba</i>’, <i>kľučom</i> ‘ključ’, <i>kōtlom</i> ‘kotao’, <i>lōrbekom</i> ‘lovor’, <i>žúpnykom</i> ‘župnik’ ▪ [SVĐ]: <i>bēdom</i> ‘ručak’, <i>laktom</i> ‘lakat’, <i>lomōrom</i> ‘ormar’, <i>lontōrom</i> ‘oltar’, <i>mērom</i> ‘mir’, <i>počekom</i> ‘prag’, <i>sošēdom</i> ‘susjed’ ▪ [VIN]: <i>agregátom</i> ‘agregat’, <i>brēgom</i> ‘brijeg’, <i>fárovom</i> ‘župni ured’, <i>vlōkom</i> ‘vlak’, <i>žōlccom</i> ‘žalac’
■	-em	<p>Upitnikom su u svim punktovima potvrđeni primjeri: <i>bikem</i> ‘bik, <i>Bos taurus</i>’, <i>bratem</i> ‘brat’, <i>ćukorem</i> ‘šećer’, <i>děžžem</i> ‘kiša’, <i>jěžem</i> ‘jež, <i>Erinaceus europaeus</i>’, <i>kladifcem</i> ‘čekić’, <i>kľunem</i> [DUB, KAP, MBUK, MRT, NSP, SVP, VBUK] / <i>klunem</i> [APA, LUNJ, SLO] ‘kljun’, <i>kójem</i> [APA, DUB, KAP, MBUK, SLO] / <i>kónem</i> [APA, LUNJ, MRT, NSP, SLO, SVP, VBUK] ‘konj, <i>Equus caballus</i>’, <i>kostájem</i> [APA, DUB, KAP, MBUK, SLO] / <i>kostánem</i> [APA, LUNJ, NSP, SLO, VBUK] / <i>kostánem</i> [MRT, SVP] ‘kesten, <i>Castanea sativa</i>’, <i>máčem</i> ‘mač’, <i>mákem</i> ‘mak, <i>Papaver rhoeas</i>’, <i>mōžem</i> [APA, DUB, KAP, LUNJ, MBUK, NSP, SLO, VBUK] / <i>mūžem</i> [MRT, SVP] ‘muž’, <i>nōžem</i> ‘nož’, <i>papērem</i> ‘papir’, <i>pěkmezem</i> ‘pekmez’, <i>plūgem</i> ‘plug’, <i>sínem</i> ‘sin’, <i>sírem</i> ‘sir’, <i>stōlem</i> ‘stol’, <i>tráktorom</i> ‘traktor’ itd.</p> <p>Primjeri ekscerpirani iz oglada govora za svaki punkt zasebno:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ [APA]: <i>cimetem</i> ‘cimet’, <i>koļomájzem</i> ‘mast za podmazivanje osovina zaprežnih kola’, <i>pēpelem</i> ‘pepeo’, <i>rožičem</i> ‘rogač, <i>Ceratonía siliqua</i>’, <i>sřpem</i> ‘srp’ ▪ [DUB]: <i>átem</i> ‘automobil’, <i>ávotōšem</i> ‘autobus’, <i>Bukořcem</i> ‘Bukovec’, <i>črēpem</i> ‘crijep’, <i>kakájem</i> ‘kakao’, <i>matapūrem</i> ‘leptir’, <i>mlinčejekem</i> ‘valjak za tijesto’, <i>možykōšem</i> ‘glazbenik, svirač’, <i>pícekem</i> ‘pilić’, <i>sōponem</i> ‘sapun’ ▪ [KAP]: <i>jezikem</i> ‘jezik’, <i>kapytōnem</i> ‘kapetan’, <i>zdēncem</i> ‘bunar’ ▪ [LUNJ]: <i>cimetem</i> ‘cimet’, <i>krížem</i> ‘križ’, <i>plēterem</i> ‘pleter’, <i>vlákem</i> ‘vlak’, <i>žúpnykem</i> ‘župnik’ ▪ [MBUK]: <i>laktem</i> ‘lakat’, <i>mlinčejekem</i> ‘valjak za tijesto’, <i>pēnzlynem</i> ‘kist’ ▪ [MRT]: <i>črēpem</i> ‘crijep’, <i>korbōčem</i> ‘korbač, tip biča’, <i>krúxem</i> ‘kruh’, <i>kvōsem</i> ‘kvas’, <i>mlinčēnekem</i> ‘valjak za tijesto’, <i>peciklynem</i> ‘bicikl’ ▪ [NSP]: <i>belājnkem</i> ‘bjelanjak’, <i>krōmpērem</i> ‘krumpir’, <i>margarīnem</i> ‘margarin’, <i>mlinčēnekem</i> ‘valjak za tijesto’, <i>pēpelem</i> ‘pepeo’, <i>pēnzlynekem</i> ‘kist’, <i>přstem</i> ‘prst’, <i>snēgem</i> ‘snijeg’ ▪ [SLO]: <i>átem</i> ‘automobil’, <i>črēpem</i> ‘crijep’, <i>xmēlem</i> ‘hmelj, <i>Humulus lupulus</i>’, <i>krúxem</i> ‘kruh’, <i>mášlynem</i> ‘vrpca’, <i>mikserem</i> ‘mikser’ ▪ [SVP]: <i>beciklynem</i> ‘bicikl’, <i>bōketem</i> ‘limena posuda za mlijeko’, <i>kōncem</i> ‘konac’, <i>rājfem</i> ‘obruč’, <i>mlōdencem</i> ‘mladenac’, <i>prōtem</i> ‘prut, štap’, <i>vōzem</i> ‘voz (sijena)’ ▪ [VBUK]: <i>dēčkem</i> ‘dečko’, <i>krāmpem</i> ‘kramp’, <i>krúxekem</i> ‘kruščić’, <i>sřpem</i> ‘srp’

Napomene i komentari:

U instrumentalu jednine imenica m. r. a-deklinacije neutralizirana je stara razlika između palatalnih i nepalatalnih osnova. U govorima zapadnijih ludbreškopodravskih naselja prevladale su nepalatalne, tvrde osnove, što se zrcali u jedinome instrumentalnom nastavku *-om* (uz daljnji razvoj). Usp. Horvat (2012b: 259). U govorima istočnijih naselja istražena područja prevladale su palatalne, meke osnove, što se odrazilo u jedinome instrumentalnom nastavku *-em*. U govoru Kuzminca, naselja u zapadnoj koprivničkoj Podravini, prema neobjavljenim rezultatima istraživanja autora ovoga rada, također je potvrđen jedino nastavak *-em*.

Zemljovid 19. Gramatički morfem imenica s. r. a-deklinacije u I jd. u ludbreškopodravskim govorima

Legenda:

■	<p>-om (iza nepalatalnih osnova) -em (iza palatalnih osnova)</p>	<p><i>blátom</i> ‘blato’, <i>čělom</i> ‘čelo’, <i>detětom</i> ‘dijete’, <i>jòkom</i> [HRŽ, SES, STR, SVĐ] / <i>òkom</i> [HRO, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, OBR, PRI, SEL, SIG, STR, SVĐ, VIN] ‘oko’, <i>mêsom</i> [HRO, HRŽ, KAR, KOM, KRI, LUK, OBR, PRI, SEL, SIG, SES, STR, SVĐ] / <i>mêsom</i> [KUĆ, LDB, VIN] ‘meso’, <i>mlěkom</i> ‘mlijeko’, <i>òljem</i> ‘ulje’, <i>ràmenom</i> ‘rame’, <i>sělom</i> ‘selo’, <i>telětom</i> ‘tele’, <i>võpnom</i> ‘vapno’, <i>vìmenom</i> ‘vime’, <i>vĩnom</i> ‘vino’, <i>vûxom</i> ‘uho’, <i>zlòtom</i> ‘zlato’, <i>zrcàlom</i> ‘zrcalo’, <i>žrěbetom</i> [HRO, HRŽ, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, OBR, PRI, SEL, SIG, SVĐ, VIN] / <i>žerěbetom</i> [KAR, SES, STR] ‘ždrijebe’</p> <p><i>grōzdjem</i> ‘grožđe’, <i>jějcem</i> ‘jaje’, <i>licem</i> ‘lice’, <i>sõncem</i> ‘sunce’, <i>sřcem</i> ‘srce’, <i>vřxjem</i> [HRO, HRŽ, KAR, KOM, KRI, LUK, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ, VIN] / <i>vřxñem</i> [HRO, KUĆ, LDB, SEL, VIN] / <i>vřxjem</i> [SEL, SIG] ‘vrhnje’</p>
■	<p>-em (i iza nepalatalnih i iza palatalnih osnova)</p>	<p><i>blátem</i> ‘blato’, <i>čělem</i> ‘čelo’, <i>detěttem</i> ‘dijete’, <i>grōzdjem</i> ‘grožđe’, <i>jějcem</i> ‘jaje’, <i>jòkem</i> [DUB, KAP, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, SVP, VBUK] / <i>òkem</i> [APA, SLO] ‘oko’, <i>licem</i> ‘lice’, <i>měsem</i> ‘meso’, <i>mlěkem</i> ‘mlijeko’, <i>òljem</i> ‘ulje’, <i>ràmenem</i> ‘rame’, <i>sělem</i> ‘selo’, <i>sõncem</i> ‘sunce’, <i>sřcem</i> ‘srce’, <i>telěttem</i> ‘tele’, <i>võpnem</i> ‘vapno’, <i>vìmenem</i> ‘vime’, <i>vĩnem</i> ‘vino’, <i>vřxjem</i> [APA, DUB, KAP, MBUK, SLO] / <i>vřxñem</i> [APA, MRT, NSP, SLO, SVP, VBUK] / <i>vřñem</i> [LUNJ] ‘vrhnje’, <i>vûxem</i> ‘uho’, <i>zlòtem</i> ‘zlato’, <i>zrcàlem</i> ‘zrcalo’, <i>žerěbetem</i> [DUB, KAP, LUNJ, MBUK, MRT, NSP, SVP, VBUK] / <i>žrěbetem</i> [APA, SLO] ‘ždrijebe’</p>

Komentar:

Govori ludbreške Podravine mogu se podijeliti u dvije skupine ovisno o tome u kojim je padežima očuvana razlika između nekadašnje palatalne i nepalatalne osnove. Pripadnost palatalnim, mekim osnovama odražava se u nastavku *-e* za NAV jd., a pripadnost nepalatalnim, tvrdim osnovama zrcali se u nastavku *-o* (uz daljnji razvoj) za NAV jd.

Dok je u govorima zapadnijih naselja ludbreške Podravine ta razlika očuvana i u I jd. (pa imenice koje završavaju palatalom ili fonemom *c* imaju nastavak *-em*, a imenice s nepalatalnom osnovom nastavak *-om* (uz daljnji razvoj – *-om*))⁴², u govorima istočnijih naselja ludbreške Podravine u I jd. dolazi jedino nastavak *-em*, bez obzira na tip osnove

⁴² Više v. u Horvat (2012b: 272–278).

3. LUDBREŠKA PODRAVINA IZ TOPONOMASTIČKE PERSPEKTIVE

3.0. Metodologija toponomastičkoga istraživanja

Svako toponomastičko istraživanje sastoji se od nekoliko faza ili koraka, primjerice: (1) ograničenja područja koje se toponomastički planira obraditi, (2) prikupljanja građe te (3) obrađivanja građe.

Metodologiju provedbe svakoga od tih triju koraka svaki autor ima pravo individualno oblikovati i utvrditi, a pritom ima mogućnost i osloniti se na metodologiju iz prethodnih istraživanja ako je to primjenjivo.

3.0.1. Prikupljanje građe

Iskustva stečena tijekom vlastitih pokusnih toponomastičkih istraživanja, ocjene različitih pristupa primijenjenih u njima te smjernice donesene u toponomastičkim radovima koji sadržavaju i metodološku perspektivu bili su temelj priprema za nova toponomastička istraživanja.

Imajući na umu da je toponomastika usko povezana i s drugim znanostima (npr. geografijom, geologijom, botanikom, zoologijom, poviješću, arheologijom itd.), prije samoga prikupljanja građe preporučljivo je upoznati se s temeljnim podacima o području koje smo za istraživanje odabrali.

Priprema za pokusna istraživanja trebala bi obuhvatiti i arhivski rad (npr. u katastarskim uredima). Tijekom takva istraživanja poželjno je ispisati toponime koji su se u prošlosti rabili na određenome terenu te na prethodno pripremljenim zemljovidima ubicirati referente imenovane tim toponimima. Moguće je služiti se i dostupnim povijesnim zemljovidima (npr. vojnim) kako bismo dobili ilustrativan popis povijesnih toponima za odabrano naselje (usp. Suárez Zarallo (1999: 1038–1039), Terrado Pablo (1999)). Cilj je takva istraživanja stvoriti temelj za terensko istraživanje, tijekom kojega bi se provjerio kontinuitet imena izdvojenih iz povijesnih vrela, utvrdila točnost zapisa i ubikacije referenata te usporedilo starije stanje sa suvremenim. U ovome je istraživanju uzet u obzir uzorak toponimijske građe (za nekoliko naselja) prikupljen u Područnome uredu za katastar Varaždin (u odjelima/ispostavama u Ludbregu i Varaždinu). U skladu s preporukama, toponimi su ispisani, a njima imenovani referenti ubicirani su na prethodno pripremljenim zemljovidima. Tijekom pokusnih terenskih

istraživanja provjerom popisa i zemljovidā utvrđeno je da je suvremena toponimijska građa mnogo bogatija nego povijesna, da kontinuitet nije potvrđen za sve, nego samo za neke toponime, da zapisi iz povijesnih vrela vrlo često ne odražavaju točno izraz toponimskoga lika, kao i da su referenti katkad netočno ubicirani.

Zbog navedenoga, ali i zbog činjenice da će povijesna građa uvijek biti dostupna, dok suvremenoj, koja ovisi isključivo o autohtonome stanovništvu koje je upotrebljava, ozbiljno prijeto nestajanje, odlučeno je da će se u ovome istraživanju prednost dati suvremenoj građi.

Temeljnou metodom prikupljanja toponimijske građe smatramo metodu **terenskoga istraživanja *in situ*** (dakle, u samome naselju čiju toponimiju istražujemo) anketiranjem ispitanikā.

Najvjerodostojniji je izvor suvremene toponimijske građe znanje domaćega, autohtonog stanovništva. Stoga je za njezino istraživanje najvažniji zadatak odabir ispitanikā.

Kriteriji koje ispitanik mora zadovoljiti da bi mogao sudjelovati u toponomastičkome istraživanju dobrim se dijelom poklapaju s ustaljenim dijalektološkim kriterijima: ispitanik mora govoriti mjesnim govorom te u njegovu govoru ne smije biti prisutan utjecaj standardnoga jezika ili kojega drugog govora (zbog čega je poželjno da je riječ o osobi koja je rođena u naselju i kojoj su i predci i partner iz istoga naselja). Šimunović (2004: 156–157) s pravom tvrdi: »Ime je prije svega jezični, dijalekatni podatak, jer je toponimija sastavni dio dijalektologije. Poznavanje (...) toponimije nemoguće je mimo dijalektologije, jer se u toponimima dobro čuvaju lokalne osobitosti govora. (...) Istraživanja na terenu pokazuju također da toponimija ima svojih posebnosti u usporedbi s dijalektološkim istraživanjem. Dijalektolog je na primjer vezan uz jedan određeni punkt ili uz izbor punktova, a toponomastičar je obvezan pokupiti sve toponime u svim naseljima određenog teritorija. On je dužan da iscrpno skupi svu građu, jer se jedino na ukupnosti građe i na pojedinačnim imenskim prežiticima može valjano proučavati zakonitosti koje se pokazuju u toponimiji. Čak se i u izboru ispitanika razlikuju. Dijalektolog traži starce domoroce bez obzira na spol ili profesiju, s razgovijetnim izgovorom i vjerodostojnim govorom sredine. Toponomastičaru je uz to neophodno da ispitanik dobro vlada toponimijom i da poznaje objekte na koje se ti toponimi odnose.« Radi što boljšega ispunjenja uvjeta da ispitanik dobro poznaje svoj kraj, prednost su imali poljoprivrednici, ribiči, šumari, lovci i sl., koji su svakodnevno (bili) vezani uz svoju okolinu. Stariji su ispitanici idealni jer u sjećanju čuvaju i referente i imena kojih više nema i za koje mlađi ispitanici i ne bi mogli znati; usto, na njih je manje utjecao suvremen način života nego na mlađe ispitanike, kod kojih se primjećuje manjak povezanosti s nekadašnjim

aktivnostima i referentima vezanima uz njih (npr. polja, šume i sl.), a posljedično i manjak zanimanja za njih i njihova imena. S druge strane, i suradnja s mlađim ispitanicima ima prednosti – bolju koncentraciju i brže reagiranje. Skračić (2011: 148) te Jurić i Skračić (2011: 265) ističu da je, barem ako se istražuje primorsko područje, kao ispitanike dobro imati i muškarce i žene (jer na otocima načelno žene bolje poznaju unutrašnjost i obradive površine, a muškarci obalni prostor i more). Premda ta tvrdnja nije posve primjenjiva za kontinentalni areal, svakako vrijedi u istraživanje uključiti i muškarce i žene te time postići potpunu heterogenost ispitanika – naime, od svakoga se ispitanika mogu dobiti novi vrijedni podatci.

Konačno, ako i ispunjava sve navedene uvjete, najvažnije je da ispitanik ima želju za očuvanjem zavičajnoga nematerijalnog dobra te da ima volju za sudjelovanjem u istraživanju. U tome kontekstu, na području ludbreške Podravine do ispitanikā smo dolazili isključivo prema preporuci i pouzdajući se u to da dobre ispitanike najbolje poznaju u samoj lokalnoj zajednici.

Anketu je potrebno provesti s više ispitanika. Naime, svako je anketiranje specifično i jedinstveno i u svakome može doći do specifičnih situacija. Primjerice, (1) ako se ispitanik ne može prisjetiti svih toponima s administrativnoga područja naselja čiji se govor ispituje, (2) ako ispitaniku neki toponimi nisu poznati, (3) ako ispitanik nije siguran u fonetsku realizaciju ili paradigmu kojega toponima zbog njegova rijetkog korištenja, (4) ako je isti ispitanik nedosljedan u realizaciji nekih toponimskih likova, (5) ako ispitanik ne zna smjestiti referent imenovan određenim toponimom na zemljovid i sl., podatci dobiveni od više ispitanika omogućuju da se građa usporedi, po potrebi dopuni ili ispravi, odnosno da se provjeri kod budućih ispitanika itd. Također, konzultiranje s više ispitanika omogućuje i da se ustanovi eventualna višeimenost. Suradnju s više ispitanika, i to zajedno, preporučuje i Skračić (2011: 132, 148), naglašavajući: »[o]ni, kako je iskustvo pokazalo, jedni druge nadopunjuju, podsjećaju na zaboravljeno, a ponekad stvore klimu pozitivne kompeticije u iskazivanju poznatosti građe.« Tijekom terenskoga istraživanja na području ludbreške Podravine također smo nastojali u svakome naselju, a posebno u onima čija su administrativna područja površinski veća, anketirati više ispitanika.

Svako anketiranje zahtijevalo je posebnu pripremu. Odabrane ispitanike zamolili smo unaprijed da se i prije sama anketiranja pripreme tako što će zapisivati podatke kojih se prisjete, a koji su za istraživanje relevantni.

Za anketiranje su pripremljeni upitnici – obrasci kojima se nastoji prikupiti što više relevantnih podataka. Riječ je o sljedećim jezičnim i izvanjezičnim podacima (usp. *Upute* (1962: 7–8), Skračić (2011: 150), Klinar i dr. (2012: 22–26, 30–33, 87)):

- a) kanonski lik toponima (pri čemu se posebna pozornost posvećuje njegovim fonološkim značajkama)
- b) deklinacijska paradigma (tj. padežni oblici toponima ako ih ima)
- c) podatci o semantici toponima (percepciji referenta kao površine ili spremnika) – upotreba prijedloga s toponimima
- d) opis referenta
- e) podatci o etiologiji (motivaciji i sl.)
- f) ostali podatci o referentu ako postoje (pučke etimologije, priče, anegdote i sl.)
- g) etnici i ktetici ako je riječ o ojkonimima
- h) brojčana uputnica na zemljovid.

Primjer obrasca i upitnika vidi u prilogu 8.2.1. Navedeni obrasci nisu opsežni ni komplicirani, a koristan su alat u istraživanju jer omogućuju sustavnost pri ispitivanju i izbjegavanje slučajna zanemarivanja kojega važna podatka.

Kao materijal nužan za anketiranje pripremljeni su i zemljovid (npr. prilog 8.2.2.). Njima se omogućuje ubikacija imenovanih referenata. Skračić (2011: 147) predlaže upotrebu tzv. karti bjelica, koje imaju »samo potrebne konture (npr. obale ako je riječ o otoku, odnosno teritorijalne granice ako je riječ o kopnu).« Terrado Pablo (1999) predlaže pak upotrebu ortofoto zemljovida ili zračnih snimki, po mogućnosti u mjerilu 1 : 5000. Iskustva stečena tijekom istraživanja u ludbreškoj Podravini pokazala su da je od karti bjelica bilo slabe koristi u usporedbi s ortofoto zemljovidima, na kojima su se ispitanici mnogo bolje snalazili i orijentirali. Ortofoto zemljovidi prikazuju realno stanje, nude više prirodnih orijentira, ocrtavaju odnose referenata te je na njima moguće točnije utvrditi granice referenata, a samim time i njihovu matematičku površinu.

Kao dodatan materijal za anketiranje mogu se iskoristiti i panoramske fotografije segmenta istraženoga terena (npr. prilog 8.2.3.). Primjenu takve metode preporučuju npr. Terrado Pablo (1999), Lerín Cristóbal i Tiñena Abril (2006: 40–46; 52–58), Rodríguez Álvarez i Vilar Pedreira (2006: 48–53). Takvi predlošci izvrsno nadopunjuju zemljovide i omogućuju precizniju ubikaciju referenata oslanjajući se na drugačiju perspektivu i percepciju prostora.

Kako bi se osigurala ležerna komunikacijska situacija, sa svakim je ispitanikom najprije provedeno dijalektološko istraživanje, koje uključuje razgovor na mjesnome govoru. Pritom se nastojalo da teme budu povezane s aktivnostima uobičajenima za to područje (npr. poljoprivredom) pa je i iz takvih spontanij razgovora bilo moguće ekscerpirati toponimijsku građu. Prednost je takve metode to što se zbog spontanosti i izostanka intenzivnoga razmišljanja

o odgovoru dobiva najvjerodostojnija građa, a mana što se njome ne mogu dobiti svi potrebni podatci i što izostaje sustavnost.

Dio istraživanja posvećen ponajprije toponimiji uvijek smo radi sustavnosti provodili s pomoću upitnika. Iskustvo je pokazalo da se podatci o fonetskim realizacijama i morfološkim paradigmama podudaraju uglavnom beziznimno, dok je najproblematičniji dio ankete ispitivanje prijedloga koji s toponimom dolazi u akuzativu i lokativu ('u'/'na'). Naime, ispitanici često na temelju tek nekoliko primjera *a priori* donose zaključak da se npr. sa svim imenima oranica ili njiva u akuzativu ili lokativu upotrebljava samo jedan prijedlog, što u stvarnosti nikad nije tako. Usto, velik je problem i održavanje koncentracije pri odgovaranju u vezi s takvim pojedinostima, posebno ako je u naseljima popisano mnogo toponima.

U toponomastičkim radovima nailazimo na nekoliko metodoloških prijedloga kako sustavno ispitivati građu. Terrado Pablo (1999) i de las Puebas Rodríguez (2003: 197–199) razlikuju nekoliko tipova ankete: jedan se temelji na zemljopisnome redosljedu referenata (pri čemu kao podtip izdvaja onu u kojoj se istraživač služi i panoramskom fotografijom kao predloškom), a jedan na tipovima referenata. Načelno govoreći, iste tipove ankete predlaže i Skračić (2011: 149), koji kaže da je u popisivanju jadranske toponimije najlakše i najjednostavnije pratiti liniju obale jer su i referenti uz nju najuočljiviji. Primjećuje da su u unutrašnjosti otokā referenti mnogo raznovrsniji i raštrkani. Kao moguće pristupe ističe kretanje s jedne strane otoka na drugu i bilježenje svih podataka do kojih se može doći kod ispitanikā ili selektivno ispitivanje, pri čemu se zasebno ispituju imena različitih tipova referenata (npr. vodnih referenata, uzvišenja, obrađenih i neobrađenih čestica itd.).

S obzirom na to da ludbreška Podravina nije otočno područje, tijekom istraživanja najpraktičnije je bilo primijeniti najprije ispitivanje prema tipovima referenata, a zatim, uz pomoć zemljovidā, a katkad i panoramske fotografije, građu provjeriti i vodeći se kriterijem zemljopisnoga redosljeda referenata.

Kao i u dijalektologiji, i u onomastici se preporučuje snimanje anketiranja (usp. Terrado Pablo (1999), Skračić (1996: 71; 2011: 147, 149), Jurić (2005: 152), Horvat (2016b: 76)). Prednost je takva tonskog bilježenja što se omogućuje veća spontanost intervjuā, odnosno neograničena dostupnost građe tijekom kabinetskoga rada – moći će se preslušati fonetske realizacije, kao i svi drugi važni podatci koji se tijekom istraživanja nisu stigli zabilježiti ili koje je potrebno provjeriti.

Ističemo da je nužno da se i tijekom snimanja ispitivač služi upitnikom u obliku obrasca te da vodi bilješke kako bi se poslije u slučaju potrebe mogao vratiti na problematične dijelove.

Vođenje bilješki i zapisivanje svih relevantnih podataka posebno su važni ako se u istome naselju isti dan ispituje više ispitanika jer snimke nije moguće u međuvremenu preslušati i transkribirati, a podatke je nužno uspoređivati, kontrolirati i po potrebi ispravljati.

U skladu s upravo navedenim načelom, tijekom istraživanja u ludbreškoj Podravini razgovori s ispitanicima uz njihovo su dopuštenje snimljeni digitalnim diktafonom.

U nekim metodološkim onomastičkim radovima (usp. npr. Skračić (1996: 70; 2011: 148) i de las Pueblas Rodríguez (2003: 199)) naglašava se korist od izlaska na teren s ispitanikom ili ispitanicima nakon završetka anketiranja radi usporedbe toponimskih likova sa stvarnim referentima. Skračić primjećuje da to zbog nedostatka vremena ili teškoće kretanja po terenu nije uvijek moguće. Izostanak sustavne primjene te metode tijekom istraživanja na području ludbreške Podravine nadomjestili smo korištenjem panoramskih fotografija referenata.

3.0.2. Obrađivanje građe

Kako smo u uvodu ovoga poglavlja napomenuli, sljedeća faza rada podrazumijeva **kabinetski rad** (obradu korpusa te sustavan prikaz dobivenih rezultata).

Razgovori s ispitanicima, snimljeni diktafonom, najprije su preslušani i digitalno transkribirani na način uobičajen u hrvatskoj dijalektologiji. Dijalektološki znakovi u tekstu pripremljeni su s pomoću sustava za unošenje ZRCola (<http://ZRCola.zrc-sazu.si>) koji je u Znanstvenoraziskovalnom centru SAZU-a u Ljubljani razvio Peter Weiss.

S transkripcijom je povezan i problem pisanja velikoga i maloga početnog slova sastavnica višerječnih toponima. Skračić (2011: 151–152) donosi pregled načina pisanja višerječnih toponima u hrvatskoj toponomastičkoj literaturi koji prenosimo u sažetu obliku te dopunjujemo podacima o autorima koje je Skračić propustio spomenuti ili čiji su radovi recentniji od njegova.

1. Sve sastavnice višerječnih toponima osim nepočetnih prijedloga pišu se velikim početnim slovom (npr. *Pod Stine, Paški Kanal*). Tako toponime u svojim radovima bilježe: Skok, Skračić (1996).
2. Velikim se početnim slovom ne pišu nepočetni prijedlozi, pridjevi i apelativi, a toponimi koji sadržavaju koji drugi toponim kao sastavnicu uvijek se pišu velikim slovom (npr. *Konsko glava, Za Čelo*). Tako toponime bilježe npr.: Ujević (1956), Šimunović (2004),

Čilaš Šimpraga (2006), Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011), Virč (2012), Vidović (2014b) itd.

3. Velikim se početnim slovom ne zapisuju jedino nepočetni prijedlozi i apelativi koji su zadržali svoje denotativno značenje. Svi apelativi koji metaforički opisuju zemljopisni referent uvijek se zapisuju velikim početnim slovom (npr. *Marinova draga*, *Punta Gaja*, *Brak o' Gaja*). Tako toponime bilježi npr. Jurić (2005).

Ističemo da smo se u ovome istraživanju pri transkripciji oslonili na pravila koja donosi *Hrvatski pravopis* (2013: 25): »Velikim se početnim slovom pišu jednorječna imena te prva riječ i riječ koja je i sama ime ili posvojni pridjev izveden od imena u višerječnim imenima.«

Usporedno s transkripcijom uredili smo i upitnike te zemljovide, čime smo građu prilagodili za daljnju obradu. Premda je istraživanje provedeno korištenjem više metoda i s više ispitanika, moguće je da korpus nije cjelovit. Nemogućnost dobivanja konačnoga popisa toponima ovisi o mnogim čimbenicima. Među njima ponajprije ističemo vremensku ograničenost istraživanja (koja obuhvaća i zadan rok za provođenje istraživanja i nužnost prilagodbe razdoblja terenskoga istraživanja ispitanicima te njihovim obvezama i aktivnostima) te financijsku ograničenost, no zanemariti ne smijemo ni sam tijek istraživanja (npr. mogućnost propusta u samu provođenju ankete ili dekoncentracije ispitanikā). Imajući navedeno na umu, ističemo potrebu za nastavkom istraživanja i mogućnost dopunjavanja korpusa novim jedinicama dobivenima od već konzultiranih ili novih ispitanika.

Načini obrađivanja i predstavljanja građe

Prikupljeni se korpus može obraditi više ili manje detaljno, a u skladu s time i predstaviti na različite načine. Primjerice, u onomastičkoj literaturi toponimi se najčešće predstavljaju:

- 1) u obliku kazala (inventara) toponimā; takav popis može biti organiziran na različite načine (abecedno, tematski itd.), a može se donositi za svako ispitano naselje, za katastarsku općinu ili za ukupno područje itd.)
- 2) u obliku toponomastičkoga zemljovida ili atlasa (građa se obrađuje i prikazuje samo kartografski)
- 3) klasifikacijama prema različitim kriterijima; takve klasifikacije mogu i ne moraju biti praćene analizama i komentarima te
- 4) u obliku toponimijskoga rječnika.

Sustavna jezikoslovna analiza rezultata dobivenih toponomastičkim istraživanjem najpreciznije se postiže klasifikacijama prema različitim kriterijima, npr.

- 1) prema etimološkome kriteriju
 - a. prema jezičnome podrijetlu osnova toponima
 - b. prema jezičnome podrijetlu samih toponima
- 2) prema motivacijskome kriteriju (odnosno prema doimenskoj semantici ili leksičkome značenju osnova)
- 3) prema strukturnome kriteriju
- 4) prema tvorbenome kriteriju
- 5) prema tipu imenovanoga referenta itd.

Klasifikacija toponimije, kao i drugih onimijskih kategorija, omogućuje nam da građu usustavimo te da rezultate usporedimo na različitim razinama s rezultatima dobivenima na drugim proučenim područjima. Primjerice, moguće je uspoređivati slavenske modele motivacije, rasprostranjenost tvorbenih obrazaca te jezičnih i kulturnih dodira, udjele pojedinih skupina u ukupnoj građi itd. Na temelju tih usporedbi moguće je utvrditi ili preispitati dosadašnje zaključke donesene o toponimiji (npr. o značenjima antonimnih pridjeva *gornji* i *donji* kao sastavnica odnosnih toponima, o rasprostranjenosti nekih osnova i sl.).

Analiza toponimijske građe prikupljene ovim istraživanjem provedena je na nekoliko razina iz nekoliko perspektiva – etimološke, motivacijske, strukturne te tvorbeno. Svakoj je razini analize posvećeno zasebno poglavlje razrade ovoga doktorskog rada, no jasno je da se one međusobno prepleću, da su međusobno povezane i ovisne jedna o drugoj.

Napominjemo da su metodološka načela klasifikacije i obrade građe po potrebi (najčešće u slučaju nepodudaranja s metodologijama primijenjenim u prethodnim istraživanjima) objašnjena i argumentirana u uvodima poglavlja središnjega dijela doktorskoga rada.

U obzir su uzete i neke metodološke smjernice iz relevantnih toponomastičkih monografija (npr. Skračić (1996; 2011), Šimunović (2004; 2009), Šekli (2008), Vidović (2014b), Žugić (2014)) i neobjavljenih doktorskih radova (npr. Čilaš Šimpraga (2006), Virč (2012)) unatoč tomu što se područje ludbreške Podravine razlikuje od područja istraženih u tim radovima i na jezičnoj i na izvanjezičnoj (npr. prirodno-zemljopisnoj, povijesnoj, kulturnoj i dr.) razini.

Uz klasifikaciju i s njom povezanu analizu građe, doktorskomu će radu kao relevantna dopuna biti priloženo i nekoliko toponomastičkih zemljovida (pregled metodologija izrade zemljovida vidi u Horvat (2016b)). S pomoću njih omogućit će se uvid u funkcioniranje toponimije na području ludbreške Podravine.

Dio doktorskoga rada bit će posvećen i leksikografskoj obradi toponimijske građe. Metodologija leksikografske obrade bit će donesena prema Horvatu (2016b): predložit će se relevantni dijelovi članka koje bi toponimijski rječnik trebao sadržavati, pri čemu će se autor osvrnuti na dosadašnju praksu leksikografske obrade toponimā. Izložene teorijske postavke primijenit će se na obradu konkretne građe.

3.1. Uvod u toponimijski korpus

U toponomastičkome poglavlju rada obrađuje se toponimijski korpus. Čini ga 977 različitih toponimskih likova, no ukupan je broj prikupljenih toponima mnogo veći (1276) zbog toga što se istim toponimskim likom katkad imenuje više različitih referenata, što dokazuje i sljedeći izbor najreprezentativnijih primjera za tu pojavu:

Bèrek [HRO; HRŽ (2); KAP; KAR; KOM; KRI; LDB; MBUK; NSP; PRI; SIG; SVP]

Brèk [APA (2); KRI; LUNJ; SIG; SLO]

Cepôš [HRO; HRŽ, KOM, LUK; KOM; SES; SIG]

Gmôjnø [APA; DUB; HRO; HRŽ; LUK, SVĐ; LUNJ; NSP; PRI; STR]

Gràba [DUB; DUB, STR; KAR, SVĐ; NSP; SES; VIN]

Kôť [HRO; HRŽ; LUK; LUNJ; MBUK]

Křčevyna [APA; DUB; HRŽ, KOM; KAP, VBUK; KOM; NSP; SES; SLO; STR]

Màroť [HRO; HRŽ, LUK; KRI; SIG; VBUK]

Štùk [DUB; HRO; KAP; KOM, LUK; KRI; LUK; SEL; SES; SVP]

Vřť [APA; DUB; KAP; KAR; LUNJ; NSP; SES]

Vřť/Vřty [HRO; HRŽ; KOM; KUĆ; LUK; PRI; SEL; SIG; STR; SVĐ] itd.

S druge strane, broj imenovanih referenata nešto je manji od ukupnoga broja prikupljenih toponima zbog višeimenosti – pojave imenovanja istoga referenta većim brojem toponima, npr. *Bačanijeva vùlyca* [KAR] : *Bačanijeva* [KAR], *Mòļovynska* [KAR, SVĐ] : *Mòļovynska Drõva* [KAR, SVĐ], *Širõky pôt / Šyrõky pôt* [HRŽ, SVĐ] : *Vèļky pôt* [HRŽ, SVĐ] itd.

3.2. Etimologija toponimā ludbreške Podravine i etimologija riječi, osnova ili prefikasa od kojih su nastali

Za razumijevanje toponimā nužno je odrediti njihovu etimologiju. Da bi se iduće poglavlje, posvećeno motivaciji toponimā ludbreške Podravine, rasteretilo, u njemu donosimo samo osnovni podatak o motivaciji – radi pojednostavnjenja taj podatak uvijek donosimo kao riječ (bez obzira na to je li toponim nastao semantičkim tvorbenim procesom ili gramatičkim tvorbenim procesom), odnosno kao prefiks, a njima je pridružen i podatak o njihovom značenju. Podatke o etimologiji tih riječi i prefikasa donosimo pak u sklopu ovoga poglavlja.

3.2.1. Metodologija klasifikacije riječi i prefikasa od kojih su nastali toponimi prema etimološkome kriteriju

Riječi i prefikse kojima su toponimi motivirani klasificirali smo prema njihovu jezičnom podrijetlu. U ovome su radu riječi i prefiksi (ako su upotrijebljeni pri samu imenovanju) kojima su toponimi motivirani odijeljeni prema kriteriju vlastitosti. To znači da su razvrstavanjem ustanovljene dvije velike skupine: jednom su obuhvaćena neimena i prefiksi, a drugom imena.

Neimena i prefikse nadalje klasificiramo ovisno o tome jesu li slavenskoga ili stranoga podrijetla, čime smo dobili dvije veće podskupine. S obzirom na to da posuđenice potječu iz različitih jezika, što je posljedica kulturnih i jezičnih dodira, te da pripadaju različitim starosnim slojevima, skupina riječi i prefikasa neslavenskoga podrijetla preciznije se dijeli na podskupine.

Za imena od kojih su nastali toponimi ne navodi se etimologija. Ako je motivirajuće ime toponim zabilježen u ovdje analiziranome korpusu, donosi se uputnica na neime od kojega je nastao.

Pri određivanju etimologije i razvrstavanju riječi u skupine posebnu smo pozornost obratili na riječi za koje je vjerojatno da iz jezika davatelja u hrvatski jezik nisu izravno posuđene, nego preko nekoga jezika posrednika. U takvim se slučajevima u ovome radu pri razvrstavanju promatra posljednja faza (posljednji jezik posrednik)⁴³. Riječi koje su izvorno

⁴³ Ajduković (2004: 89) razlikuje dva pristupa definiranju posuđenica: genealoški i kontaktološki. Genealoškim se pristupom kreće od jezika davatelja preko jezika posrednika da bi se došlo do oblika riječi u jeziku primatelju. Kontaktološkomu je pak pristupu svojstveno promatranje posuđenice kao rezultata izravnoga jezičnog dodira, zbog čega se jezikom davateljem smatra posljednji jezik posrednik u jezičnome posuđivanju. U hrvatskoj literaturi posvećenoj dodirnomu jezikoslovlju pronalazimo nekoliko različitih pristupa interpretaciji jezika posrednika. Primjerice, Filipović (1986: 190–192; 1990: 21–23) smatra da se posuđena riječ, unatoč tomu što se u jeziku posredniku donekle prilagođava (i na izraznoj i na značenjskoj razini), ne bi smjela analizirati u

stranoga podrijetla, ali su posvjedočene već u praslavenskome, navodimo u skupini riječi slavenskoga podrijetla, donoseći u sklopu izvoda i komentar o izvornome podrijetlu (v. npr. *bědej*, *bŭkva*, *cěrkova*, *xīža*, *kěbel*, *kòtlek*, *lôgvyc̣, vřt* itd.).

Napominjemo da hibridne riječi (tvorene od jednoga slavenskog i jednoga stranog formanta) u ovoj podjeli nismo izdvajali u zasebne skupine, nego ih interpretiramo zajedno s posuđenicama.⁴⁴

U svakoj su skupini i podskupini riječi i prefiksi navedeni abecednim redom (više o abecednome redanju v. u poglavlju Kratice i u odjeljku 3.6.3.3.1. i njegovim pododjeljcima).

Uz riječ ili prefiks (uvedene simbolom ▣) u polunavodnicima je istaknuto značenje. Značenje uz natuknicu nedostaje samo u slučaju da ispitanicima ono nije poznato te se tada u sklopu etimološkoga izvoda navodi ono pretpostavljeno.

Etimološki izvod, kojim se objašnjava jezično podrijetlo neiménā i iménā kojima su motivirani toponimi, donosi se u novome, uvučenom retku.⁴⁵

U slučaju da je riječ neizvedena, iza simbola < donosi se ishodišni lik te riječi. Primjerice:

▣ *blàto* ‘blato’

< psl. **bolto* ‘blato; vlažno, močvarno zemljište’.

U slučaju da je riječ nastala nekim tipom tvorbe, iza simbola < donosi se korijen potvrđen u ispitivanome govoru, a zatim (ponovno iza simbola <) ishodišni lik te riječi. Primjerice:

▣ *borōvje* ‘zemljište na kojemu rastu borovi’

< *bōr* ‘bor, *Pinus*’ < psl. **borь*

▣ *brēzje* ‘zemljište na kojemu rastu breze’

< *brēza* ‘breza, *Betula alba*’ < psl. **berza*

▣ *šomĩnkyca* ‘gaj, mala šumica’

usporedbi sa zakonitostima jezika posrednika, nego u usporedbi sa značajkama izvornoga jezika davatelja. Babić (1990: 217) određenim tipom *izama* smatra sve riječi koje neposredno ili posredno potječu iz određenoga jezika. Pritom ih dijeli na neposredne i posredne. Na primjeru germanizama tvrdi da su neposredni germanizmi pravi germanizmi, a posredne dijeli u dvije skupine: pagermanizme (nenjemačke elemente koji su posredovanjem njemačkoga ušli u hrvatski jezik) i polugermanizme (njemačke elemente koji su u hrvatski jezik ušli posrednim putem). S druge strane, Piškorec (2001: 40) ističe: »Ako je koja riječ posuđena iz jezika posrednika, onda je jezik posrednik stvarni jezik davalac, bez obzira što je model u jeziku posredniku replika modela jezika davaoca.« Takvo stajalište zastupaju i Muljačić (1997–1998: 269–280) te Žagar-Szentesi (2005: 54).

⁴⁴ Tako npr. i Štebih Golub (2010: 4) u svoj korpus uključuje germanizme, ali i kajkavske unutarjezične tvorenice nastale od germanizama jer smatra da sudjelovanje posuđene leksičke jedinice u tvorbenim procesima jezika primatelja svjedoči o njezinoj potpunoj uklopljenosti u sustav.

⁴⁵ Na pomoći s transkripcijom grčkoga alfabeta u izvodima zahvaljujem Dubravki Ivšić Majić.

< *šuma* ‘šuma’ < psl. **šuměti* (onomatop.).

Kako je vidljivo iz primjera, iz izvoda se, ekonomičnosti radi, izostavlja rekonstrukcija tvorenice i cjelovita tvorbeno-analiza, a donosi se samo ishodišni lik, dovoljan da uputi na podrijetlo. Primjerice, u članku kojemu je natuknica *šomĩnkyc̣a* ‘gaj, mala šumica’ ne donosi se lik od kojega je ta imenica nastala (*šomĩnka*), nego samo početni lik – *šuma*.

Uz to, uglavnom se ne navode ni rekonstrukcije ishodišnih likova tvorenica, nego samo rekonstrukcija ishodišnoga lika temeljne riječi. Primjerice, u članku čija je natuknica *br̥zje* ‘zemljište na kojemu rastu breze’ ne donosi se rekonstrukcija (< psl. **berzbje*), nego se upućuje na *br̥za* ‘breza, *Betula alba*’, a zatim se donosi ishodišni praslavenski lik te riječi (psl. **berza*). Prefiksi se navode samo ako je njima tvoren toponim, ne i ako je njima tvorena riječ u doimenskoj fazi.

Referencije na recentne etimološke izvore slijede iza simbola ☆. Budući da se u konzultiranim etimološkim izvorima u svakome rječničkom članku donose referencije na starije etimološke izvore ako je u njima riječ obrađena, u ovome radu donosimo referenciju samo na jedan ako se etimološka tumačenja i izvodi podudaraju⁴⁶. Uz riječi čiji se izvodi u različitim etimološkim izvorima razlikuju po nijansama donose se svi izvodi praćeni uputnicom na odgovarajući etimološki izvor. Riječi za koje su u konzultiranim etimološkim izvorima pretpostavljena različita podrijetla (najčešće različiti jezici posrednici) svrstane su u zasebnu skupinu (v. odjeljak 3.2.2.1.2.8.).

U zasebnome, uvučenom sljedećem retku, iza simbola © navedeni su abecedno poredani toponimi koji sadržavaju riječ iz natuknice ili su od nje tvoreni, odnosno formant iz natuknice. Toponime nastale od više riječi ili formantata navodimo u svakome odgovarajućem članku.

Toponimi čija je motivacija nesigurna ili nepoznata nisu obuhvaćeni ovom klasifikacijom niti su navedeni u sklopu ovoga poglavlja. Takvi toponimi obrađeni su u poglavlju koje sadržava klasifikaciju prema motivacijskome kriteriju: u sklopu odjeljka naslovljena *Toponimi nejasne ili dvojbene motivacije* ponuđene su i etimološke interpretacije (v. odjeljak 3.3.3.7.).

⁴⁶ Iznimno, gdje smatramo potrebnim, donosimo i referencije na više etimoloških izvora.

3.2.2. Klasifikacija riječi i prefikasa od kojih su nastali toponimi prema etimološkome kriteriju

3.2.2.1. Neimena kao osnove

3.2.2.1.1. Neimena slavenskoga podrijetla

▣ **beľuga* ‘zemljište loše kvalitete’

< *běly* ‘bijel’ < psl. **běľb* ☆ Matasović i dr. (2016: 55)

◎ *Beľuga* [SVP]

▣ *bědej* ‘bačva, badanj, kaca; visoka drvena posuda’

< psl. **bьdьn(j)b* < germ. (usp. stvnjem. *butin(a)* ‘bačva, posuda’) < vlat. *butina* < lat. *buttis* < grč. *πυτίνη* [*pytínē*] ☆ Matasović i dr. (2016: 36)

◎ *Bědja* [KAP, SES]⁴⁷, *Bědje* [STR]

▣ *bědej/bědeń* ‘bačva, badanj, kaca; visoka drvena posuda’

< psl. **bьdьn(j)b* < germ. (usp. stvnjem. *butin(a)* ‘bačva, posuda’) < vlat. *butina* < lat. *buttis* < grč. *πυτίνη* [*pytínē*] ☆ Matasović i dr. (2016: 36)

Běja/Běńa [HRO, SLO]

▣ *bědeĵ* ‘bačva, badanj, kaca; visoka drvena posuda’

< psl. **bьdьn(j)b* < germ. (usp. stvnjem. *butin(a)* ‘bačva, posuda’) < vlat. *butina* < lat. *buttis* < grč. *πυτίνη* [*pytínē*] ☆ Matasović i dr. (2016: 36)

◎ *Běĵa* [SIG]

▣ *bědeń* ‘bačva, badanj, kaca; visoka drvena posuda’

< psl. **bьdьn(j)b* < germ. (usp. stvnjem. *butin(a)* ‘bačva, posuda’) < vlat. *butina* < lat. *buttis* < grč. *πυτίνη* [*pytínē*] ☆ Matasović i dr. (2016: 36)

◎ *Běńa* [KUĆ, LDB]

▣ *bik* ‘bik, *Bos taurus*’

< psl. **bykь* ☆ Matasović i dr. (2016: 56)

◎ *Bikovec/Bikovyca* [VIN], *Bikof tĵk* [SVP]

▣ **bilo*⁴⁸

⁴⁷ U nekim se radovima taj hidronim izvodi od antičkoga *Bathinum*. Istražujući povijesne potvrde toga hidronima, Ivšić (2015: 50–51) zaključuje da su u takvu izvođenju neočekivane promjene *th > d* i *Ba > Be*, pa pretpostavlja da se *Bathinum* odnosi na rijeku *Bosnu*. Oslanjajući se na formalni i semantički kriterij, hidronim *Bednja* zatim izvodi od psl. **bьdьnja*. V. i Šimunović (2013: 198–199).

⁴⁸ Zemljopisni naziv *bilo* potvrđen je i u istočnijim južnoslavenskim jezicima: bug. *било* ‘vrh brda, planinski greben’, mak. *било* ‘brdska kosa; sljeme’, srp. *било* ‘širok i zaobljen planinski vijenac; prolaz u planini; planinski greben; humak; brdska kosa’. Odraze toga naziva pronalazimo i u toponimiji (usp. Schütz (1994: 36), Žugić (2014:

- < psl. **bidlo* ‘planinski vijenac bez oštirih vrhova, planinski greben; spajalište brdskih kosina’ < *byti* + *-dlo* ☆ Matasović i dr. (2016: 57), SRB ET (3: 256–257)
- ◎ *Dôgô bîlô* [HRO, VIN]
- ▣ *bykôrnyca* ‘mjesto kamo su se vodile krave na oplodnju; punkt za osjemenjivanje’
- < *bik* ‘bik, *Bos taurus*’ < psl. **bykъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 56)
- ◎ *Bykôrnyca* [SVP]
- ▣ *blàtô* ‘blato’
- < psl. **bolto* ‘blato; vlažno, močvarno zemljište’ ☆ Matasović i dr. (2016: 64)
- ◎ *Blôce* [STR], *Blôcy* [MBUK], *Mežblàtô* [VBUK]
- ▣ *blazina* ‘prostirka u krevetu, perina’
- < psl. **bolzina* ☆ Matasović i dr. (2016: 64)
- ◎ *Blazine* [SVP]
- ▣ **bok*
- < psl. **bokъ* ‘bok’ ☆ Matasović i dr. (2016: 72–73)
- ◎ *Zôbôk* [KAR; SES]
- ▣ *bôbej/bôbeñ* ‘bubanj’
- < psl. **bôbъnъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 92)
- ◎ *Bôbej/Bôbeñ* [HRO]
- ▣ *bôbôjek/bôbônek* ‘mala i blaga uzvisina’
- < psl. **buba*, **bôba* ‘nešto malo i okruglo’ ☆ Snój (2009b: 62)
- < psl. **bôba* ‘oteklina; nešto malo i okruglo’ ☆ Matasović i dr. (2016: 91–92)
- ◎ *Bôbôjek* [SES], *Bôbôjek/Bôbônek* [HRO]
- ▣ *bôkêvyje* ‘zemljište na kojemu rastu bukve’
- < *bûkva* ‘bukva, *Fagus sylvatica*’ < psl. **buky* < germ. / got. (usp. nvnjem. *Buche*) ☆ Matasović i dr. (2016: 95)
- ◎ *Bôkêvyje* [MBUK, VBUK; LUNJ]
- ▣ *bôr* ‘bor, *Pinus*’
- < psl. **borъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 75)
- ◎ *Pre bôraj* / *Pre bôryma* [KOM]
- ▣ *bôrik* ‘šumica borova’
- < *bôr* ‘bor, *Pinus*’ < psl. **borъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 75)
- ◎ *Bôriky* [KAR], *Lôvačky bôrik* [HRŽ]
- ▣ *bôrôvyje* ‘zemljište na kojemu rastu borovi’

49)). Značenje zemljopisnoga naziva vjerojatno se razvilo preko značenja ‘greda za pokrivanje’; v. Matasović i dr. (2016: 57), SRB ET (3: 255–257).

- < *bôr* ‘bor, *Pinus*’ < psl. **borъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 75)
- ⊙ *Borôvje* [HRŽ; KRI]
- ▣ *brêk* ‘brijeg, uzvisina’; ‘obala’
- < psl. **bergъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 85)
- ⊙ *Bregôfcy* [SVP], *Brêk* [APA (2); KRI; LUNJ; SIG; SLO], *Gřkčef brêk* [VIN], *Xižakôf brêk* [VIN], *Xrôstôf brêk* [VIN], *Kôčejnsky brêk* [VIN], *Mály brêk* [SEL], *Pôdbrêk* [KRI], *Stôry brêk* [STR], *Vělyky brêk* [SEL], *Vělky brêk* [HRO]
- ▣ *brêst* ‘brijest, *Ulmus*’
- < psl. **berstъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 85)
- ⊙ *Pre brêstaj* [OBR]
- ▣ *brêza* ‘breza, *Betula alba*’
- < psl. **berza* ☆ Matasović i dr. (2016: 83)
- ⊙ *Brêzovec* [LUK; SEL], *Byžina/Byžine* [LUNJ]
- ▣ *brêzje* ‘zemljište na kojemu rastu breze’
- < *brêza* ‘breza, *Betula alba*’ < psl. **berza* ☆ Matasović i dr. (2016: 83)
- ⊙ *Brêzje* [HRŽ, SVĐ; KRI; SVP]
- ▣ *břf* ‘brv, drveni most’
- < psl. **bъrvъ*, **brъvъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 919)
- ⊙ *Břf* [HRO; OBR, SEL], *Kapêlska břf* [DUB], *Kárlôfska břf* [KAR, SES]
- ▣ **brna* ‘razmočena zemlja, kal, blato, močvarno područje’
- < psl. **brъna* ‘razmočena zemlja, kal, blato, močvarno zemljište, riječni mulj, glina, crnica’ ☆ Bezlaj ET (I: 47), Brozović Rončević (1999: 9–10), Torkar (2017: 334), SSKJ
- ⊙ *Brjôk* [MBUK]
- ▣ *bròc* ‘gaz, mjesto gdje se zbog pličine može prijeći vodotok’
- < **brodec*⁴⁹ < psl. **brodъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 87)
- ⊙ *Bròc* [OBR; SES], *Bròc na Pôžgàjevem* [HRO], *Bròc pòt Kòlôkòvem* [HRO], *Mály bròc* [HRO], *Pôd bròcom* [DUB], *Vělky bròc* [HRO]
- ▣ *bròdec* ‘gaz, mjesto gdje se zbog pličine može prijeći vodotok’
- < **brodec* < psl. **brodъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 87)
- ⊙ *Bròdec* [VIN]
- ▣ *bròdôrsky* ‘koji se odnosi na prijevoznike čamcima’
- < *bròt* ‘čamac za prijevoz preko rijeke’ < psl. **brodъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 87)
- ⊙ *Bròdôrska Dròva* [STR], *Bròdôrska Drvîčka* [STR], *Bròdôrska mèka* [STR]

⁴⁹ Vjerojatno je nominativni oblik *bròc* nastao analogijom prema kosim padežima (& *bròca*, & *bròca*, & *ò bròco*, & *bròcom*).

▣ *búkva* ‘bukva, *Fagus sylvatica*’

< psl. **buky* < germ. / got. (usp. nvnjem. *Buche*) ☆ Matasović i dr. (2016: 95)

◎ *Mály Búkovec* [M^BUK], *Věľky Búkovec* [V^BUK]

▣ *bukõvje* ‘zemljište na kojemu rasti bukve’

< *búkva* ‘bukva, *Fagus sylvatica*’ < psl. **buky* < germ. / got. (usp. nvnjem. *Buche*) ☆ Matasović i dr. (2016: 95)

◎ *Bukõvje* [MRT]

▣ *celīna* ‘neobrađena zemlja; neorana zatravljena površina’

< psl. **cělina* < psl. **cělъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 111)

◎ *Celīne* [HRŽ]

▣ *cepõš* ‘širok poljski put’

< psl. **cěpiti* ‘sjeći, cijepiti’⁵⁰ ☆ Snój (2009b: 71), Miklosich (2015: 339–340), Matasović i dr. (2016: 107)

◎ *Cepõš* [HRO; HRŽ, KOM, LUK; KOM; SES; SIG], *Cepõš k světy Bãrbary* [HRO]

▣ *cěrkova* ‘crkva’

< psl. **cirьky* < stvnjem. *chirihha* < bizant. grč. *κυρικόν* [*kyrikón*] ☆ Matasović i dr. (2016: 113)⁵¹

◎ *Za cěrkovom* [M^BUK]

▣ *cěrkveny* ‘crkveni’

< *cěrkva* ‘crkva’ < psl. **cirьky* < stvnjem. *chirihha* < bizant. grč. *κυρικόν* [*kyrikón*] ☆ Matasović i dr. (2016: 113)

◎ *Cěrkvenyca* [HRO, LDB; KAR; SEL], *Cěrkvena* [SVP], *Cěrkvenyca* [HRŽ; KRI; PRI; SVĐ]

▣ *cěsta* ‘cesta, asfaltiran put’

< psl. **cěsta* < psl. **cěstiti*, *čistiti*⁵² ☆ Matasović i dr. (2016: 105)

⁵⁰ Miklosich (2015: 339–340) donosi istu opću imenicu s istim značenjem, a izvodi je od **cepati*, **cepetati*. Osnova je proširena i na drugim hrvatskim područjima. Primjerice, Čilaš Šimpraga (2006: 191) u Promini bilježi toponim *Cípac* < *cípac* ‘krčena zemlja’. Usp. sličnost u razvoju značenja s apelativom *cesta*.

⁵¹ Terenskim su istraživanjem u različitim naseljima potvrđene fonološke inačice apelativa sa značenjem ‘crkva’ (*cěrkova*, *cěrkva*), pri čemu je ispred *r* uvijek zatvoreno *e*. U toponimiji su pak zabilježeni primjeri sa zatvorenim *e* ispred *r*, *s* i ispred *r*, odnosno sa slogotvornim *r* (što je vjerojatno posljedica gubljenja vokala u prednaglasnome položaju). Matasović i dr. (2016: 113) riječ tumače kao ranu primljenicu potvrđenu već u praslavenskome (psl. **cirьky*, **cerky*, **cirьky*, **cěrьky* < stvnjem. *chirihha* < bizant. grč. *κυρικόν* [*kyrikón*]), a na temelju različitih oblika u hrvatskome standardnom jeziku i dijalektima rekonstruiraju i različite polazne likove: kajkavski *cirkva* izvode iz **cirьky*. Imajući na umu utvrđenu etimologiju, kao i općepoznatu činjenicu da se u toponimiji čuva starije dijalektno stanje, primjere *s* i smatramo starijima (usp. Lipljin (2002: 68) navodi da je u varaždinskome govoru lik *cirkva* svojstven mlađemu stanovništvu, a *cěrkva* starijemu), a za zatvoreno *e* u dijelu primjera smatramo da je to odraz tzv. sekundarnoga jata (odnosno rezultat prilagođavanja slijedu *ir* slijedu *er*).

⁵² Ivšić i Lewis (2015: 43) donose nekoliko pretpostavki o podrijetlu značenja te riječi. Prema jednoj, *cesta* je ‘utr ili utaban put’ (usp. lat. *via trita* / *iter tritum* ‘put koji je utr ili istrošen jer se često rabi’). Prema drugoj, može se pretpostaviti razvoj značenja od pridjeva *čist* – riječ je o ‘očišćenu putu, putu očišćenu od stabala i drugih prepreka’

◎ *Prileška cesta* [LUK], *Sygečka cesta* [LDB], *Struška cesta* [DUB], *Toplička cesta* [HRO]

▣ *cmrêčje* ‘zemljište na kojemu rastu smreke’

< *cmrêka* ‘smreka, *Juniperus oxycearus*’ < psl. **smërka* ☆ Snoj (2009b: 675)

◎ *Cmrêčje* [HRO]

▣ **crkvišče* ‘ruševina crkve’

< *cêrkova* ‘crkva’ < psl. **cirьky* < stvnjem. *chirihha* < bizant. grč. *κυρικόν* [*kyrikón*] ☆ Matasović i dr. (2016: 113)

◎ *Crkvišče* [MBUK]

▣ *cũrek* ‘izvor vode s tankim, slabim mlazom koji curi niz podlogu’

< *cũrety* ‘curiti’ < onomatop. ☆ Snoj (2009b: 77), Matasović i dr. (2016: 116–117)

◎ *Cũrek pøt Kozárøm* [VIN]

▣ *čerêt* ‘močvarno područje obraslo travom i grmljem’

< psl. **čertь* ☆ Matasović i dr. (2016: 112)

◎ *Čerêt* [DUB, KAP, VBUK], *Pøčerêt* [KAR]

▣ *četřty* ‘četvrti’

< psl. **četrьtьjь* < **četrьrtь* ☆ Matasović i dr. (2016: 130)

◎ *Četřta kaskáda* [HRŽ]

▣ *čisty* ‘na kojemu nema stabala’

< psl. **čistь* ☆ Matasović i dr. (2016: 132)

◎ *Čistyne* [VIN]

▣ *črěmoš* ‘srijemuš, srijemoš, medvjedi luk, *Alium ursinum*’

< psl. **čermъšь*, **čermъša*, **čermuša* ☆ Skok (I: 272), Bezlaj ET (I: 87), Snoj (2009b: 90)

◎ *Črěmoš* [VIN]

▣ *črêt* ‘močvarno područje obraslo travom i grmljem’

< psl. **čertь* ☆ Matasović i dr. (2016: 112)

◎ *Črêt* [OBR, SEL, SVĐ], *Pøčřt* [KUĆ]⁵³

▣ *črêtek* ‘manje močvarno područje obraslo travom i grmljem’

< *črêt* < psl. **čertь* ☆ Matasović i dr. (2016: 112)

◎ *Črêtek* [KOM]

▣ *čřn-bêl* ‘zrikavac crn-bel, *Oecanthus pellucens*’

(usp. lat. *via strata* ‘pokriven, popločan put’ (odrazi kojega se vide i u engl. *street*, njem. *Strasse*, tal. *strada*) > ‘cesta’).

⁵³ Imajući na umu fonemski sastav toga toponima, ali i činjenicu da se u govorima ludbreške Podravine nerijetko reduciraju nenaglašeni vokali, nemoguće je sa sigurnošću utvrditi treba li i taj toponim izvoditi iz psl. **čertь* ili ga se može povezivati i s psl. **črřta* (usp. slov. *črt*); usp. Šekli (2008: 73).

- < *čŕn* ‘crn’ < psl. **čьrnъ*; < *běly* ‘bijel’ < psl. **bělъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 55, 114)
- ⊙ *Čŕn-běl* [VIN]
- ▣ *čŕny* ‘crn’
- < psl. **čьrnъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 114)
- ⊙ *Čŕjôk* [HRŽ], *Čŕna jáma* [HRŽ], *Čŕnec* [KOM, KRI, LUK; LUNJ, MRT, SVP], *Čŕnile* [LDB, SEL], *Čŕny môt* [VBUK], *Čŕnoglôvec* [VIN]
- ▣ *čvâpla* ‘čaplja (siva čaplja, *Ardea cinerea*; bijela čaplja, *Herodias alba*; velika bijela čaplja, *Egretta alba*)’
- < psl. **čapja* ☆ Matasović i dr. (2016: 121)
- < psl. **čapъla* ☆ Snoj (2009b: 79)
- ⊙ *Čvâpelňak* [SEL]
- ▣ *detelišče* ‘zemljište na kojemu raste djetelina’
- < *dětelja* ‘djetelina, *Trifolium*’ < psl. **dětelъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 173)
- ⊙ *Detelišče* [SVP]
- ▣ *děl* ‘dio’
- < psl. **dělъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 166)
- ⊙ *Dělnyca* [DUB], *Dělnyce* [KAP], *Poļônsky děly* [HRŽ]
- ▣ *dělek* ‘djelić’
- < *děl* ‘dio’ < psl. **dělъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 166)
- ⊙ *Dělek* [SVP]
- ▣ *dòlec* ‘(u)dolinica’
- < *dôl* ‘(u)dolina, nizbrdica’ < psl. **dolъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 183)
- ⊙ *Dòlec* [KAR], *Dòlčôk* [HRŽ]
- ▣ *dòly* ‘dolje’
- < psl. **dolě* ☆ Matasović i dr. (2016: 184)
- ⊙ *Dòlenšček* [SIG], *Dòlenšček/Dòlešček* [SES], *Dòlešček* [KAP]
- ▣ **domovina* ‘dom, kuća’
- < *dôm* ‘dom’ < psl. **domъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 184)
- ⊙ *Dòmòvine* [DUB, SES]
- ▣ **dop*
- < psl. **dopъ* ‘hrast, *Quercus*’ ☆ Matasović i dr. (2016: 204)
- ⊙ *Dòbôfčak* [MBUK], *Dòbòvica* [DUB]
- ▣ *dôgy* ‘dug’
- < psl. **dьlgъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 205)

⊙ *Dóžyca* [SEL], *Dôga* [NSP; SIG], *Dôge məkote* [LUNJ], *Dôgy lõk* [KAR],
Dôgø bìlò [HRO, VIN], *Dôgø pòle* [DUB]

▣ *dôl* ‘(u)dolina, nizbrdica’

< psl. **dolъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 183)

⊙ *Dôl* [KAP; SEL; SVĐ], *Dôlyna* [APA], *Máleky dôl* [DUB], *Mišy dôl* [NSP],
Trstenê dôl [HRŽ]

▣ *dôljy/dôlný* ‘donji’

< psl. **dolъnjъbъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 186)

⊙ *Dôljy kràj* / *Dôlný kràj* [HRO]

▣ *dôlŷy* ‘donji’

< psl. **dolъnjъbъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 186)

⊙ *Dôlŷy kràj* [SIG]

▣ *dôlŷy/dôlný* ‘donji’

< psl. **dolъnjъbъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 186)

⊙ *Dôlŷy kràj* / *Dôlný kràj* [SEL]

▣ *dôljy* ‘donji’

< psl. **dolъnjъbъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 186)

⊙ *Dôljy kràj* [HRŽ; STR], *Dôlja məkà* [KAR]

▣ *dôlný* ‘donji’

< psl. **dolъnjъbъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 186)

⊙ *Dôlná məkà* [VBUK]

▣ **drezga*

< psl. **drezga* ‘šuma; niska šuma, šipražje, šiblje’ ☆ Matasović i dr. (2016: 197)

⊙ *Dréžjak* [HRŽ]

▣ *drêvo* ‘drvo’

< psl. **dervo* ☆ Matasović i dr. (2016: 202–203)

⊙ *Krīžno drêvo* [HRO; KAR; KUĆ, LDB; OBR]

▣ *drûgy* ‘drugi’

< psl. **drugъbъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 201)

⊙ *Drûga kaskàda* [HRŽ], *Drûga lĭja* [DUB], *Drûga Pròdnyca* [SEL], *Drûgy*
òtsek [KAR], *Drûgy pòt* [VBUK]

▣ *dŷvarĭja* ‘drvarenje’

< **drvariti* < psl. **drъva* ☆ Snoj (2009b: 127), Matasović i dr. (2016: 203)

⊙ *Dŷvarĭja* [HRŽ]

▣ *dŷžavny* ‘koji pripada državi’

- < psl. **dbržava* ☆ Matasović i dr. (2016: 203)
 ◎ *Dŕžavno* [APA; HRO; KAR; LUNJ; SES; STR]
- ▣ *dvô* ‘dva’
 < psl. **dъva* ☆ Matasović i dr. (2016: 210)
 ◎ *Prêlô dvô* [LUK]
- ▣ *dvôr* ‘dvorište’
 < psl. **dvorъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 212)
 ◎ *Pôdvôrač* [DUB, KAP]
- ▣ **fosta*
 < psl. **xvostъ* ‘šuma; grmlje, gustiš’ ☆ Snoj (2009b: 209)
 < psl. **chostъ*, **chosta* ☆ Borys (2016)⁵⁴
 ◎ *Fôsta* [MBUK]
- ▣ **fŕškôvje* ‘zemljište na kojemu rastu kruške’⁵⁵
 < **xroškôvje* < *xrûska* ‘kruška, *Pyrus*’ < psl. **gruša*, **gruška* ☆ Matasović i dr. (2016: 514)
 ◎ *Fŕškôvje* [HRO]
- ▣ *gajîč* ‘manji šumarak, gajić’
 < *gôj* ‘šumarak, gaj’ < psl. **gajb* ☆ Matasović i dr. (2016: 256)
 ◎ *Gajîč* [KAP; SEL]
- ▣ *gôj* ‘šumarak, gaj’
 < psl. **gajb* ☆ Matasović i dr. (2016: 256)
 ◎ *Gôj* [LUNJ; MRT; PRI, SVĐ; SVP]
- ▣ *gôt*⁵⁶
 < psl. **gatъ*, **gatъ* ‘nasip’ ☆ Snoj (2009b: 164)
 < psl. **gatъ* ‘nasip’ ☆ Matasović i dr. (2016: 260)
 ◎ *Gatnô* [DUB], *Gôt* [SLO; SVĐ], *Gôt/Gôty* [APA], *Gôty* [HRŽ; SVP]
- ▣ *glôtky* ‘gladak’
 < psl. **gladъkъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 269)

⁵⁴ V. tumačenje s. v. **xosta*. Uzme li se u obzir etimološka interpretacija navedena u toj bilješci, fonem *f* u sklopu ovoga toponimskog lika tumačili bismo kao rezultat analogije prema izrazima s prijedlogom *v* u kosim padežima (A ili L). Usp. *fŕškôvje*.

⁵⁵ Vjerojatno je fonem *f* u N nastao analogijom prema izrazima s prijedlogom *v* (npr. u A **v Xrškovje* [*fŕškovje*] > *Fŕškôvje* ili L). Možda je o istoj pojavi riječ i u lokalnome liku međimurskoga ojkonima *Fodošene* ‘Hodošan’.

⁵⁶ Maresić i Miholek (2011: 182) za tu imenicu navode značenje ‘uzdignut put ili nasip kroz močvarno tlo’, a Šatović i Kalinski (2012: 152) navode glagol *gatiti* ‘zaustavljati izljev vode’. Snoj (2009b: 164) navodi značenje u praslavenskoj ‘prijelaz preko rijeke ili močvare’, a Matasović i dr. (2016: 260) smatraju da je prvotno značenje u slavenskoj vjerojatno ‘drveni put ili nasip preko močvare’. Leksem postoji i u mađarskoj sa značenjima ‘1. nasip; 2. brana, retencija’.

U govorima ludbreške Podravine ta je riječ homonimna riječi *gôt* ‘gad’, pa u literaturi nailazimo i na pučke etimologije toponima tvorenih od te osnove. Kancijan (1984: 253), primjerice, navodi: »Toponimi Gat (ili Gad) označavaju lošu, mršavu (gadnu) zemlju, na kojoj buja korov.«

- ◎ *Glõtky* [VIN]
- ▣ *glõva* ‘glava’
 - < psl. **golva* ☆ Matasović i dr. (2016: 269)
 - ◎ *Čynoglõvec* [VIN]
- ▣ *glõvny* ‘glavni, najveći’
 - < psl. **golvъnъjb* ☆ Matasović i dr. (2016: 271)
 - ◎ *Glõvna Drõva* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ], *Glõvna vùlyca* [DUB; KAR], *Glõvny drùm* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ], *Glõvny pôt* [PRI]
- ▣ *glifcy* ‘jelenovo uho, *Polyporus Umbellatus* (Pers.) Fr.’
 - < psl. **gliva* ☆ Matasović i dr. (2016: 277)
 - ◎ *Glifcy* [VIN]
- ▣ *glòk* ‘glog, *Crataegus*’
 - < psl. **glogъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 275)
 - ◎ *Gložõjek/Gložõnek* [APA], *Gložõnek* [SVP]
- ▣ *gnòj* ‘gnojivo’⁵⁷
 - < psl. **gnojъ* ‘blato, gnojivo, glina’ < **gniti* ☆ Brozović Rončević (1999: 14), Snoj (2009b: 178); Matasović i dr. (2016: 278)⁵⁸
 - ◎ *Gnòjyca* [SES]
- ▣ *gòra* ‘brežuljak; šuma, šumovit kraj’
 - < psl. **gora* ☆ Matasović i dr. (2016: 285)
 - ◎ *Gorõnka* [LUNJ], *Pòdgòra* [LDB; VIN]
- ▣ **gorica*
 - < psl. **gorica* ‘šuma, šumovit kraj’ ☆ Matasović i dr. (2016: 286)
 - ◎ *Gòryca* [KAR; SEL; SLO; SVĐ], *Lěpa gòryca* [VIN]
- ▣ **goričica*
 - < psl. **gorica* ‘šuma, šumovit kraj’ ☆ Matasović i dr. (2016: 286)
 - ◎ *Gòrčyca* [DUB; HRŽ; STR]
- ▣ **gorička*
 - < psl. **gorica* ‘šuma, šumovit kraj’ ☆ Matasović i dr. (2016: 286)
 - ◎ *Gorĩčka* [KAP]
- ▣ *gòry* ‘gore’

⁵⁷ U suvremenu govoru navedena imenica ima samo to značenje, no prema Brozović Rončević (1999: 14), u starijim je jezičnim fazama mogla imati i šire značenje (prvotno je značenje vjerojatno bilo ‘lončarska glina; ono što gnjili’, stoga dopuštamo mogućnost da se to šire značenje moglo uzeti u obzir i pri nadijevanju imena.

⁵⁸ Imenica i toponimi njome motivirani potvrđeni su i u drugim slavenskim jezicima (npr. bug. *гноу*, mak. *гној*; slov., polj. *gnój*; slč. *hnoj*; češ. *hnůj* (a u srpskome rjeđe zbog prevladavanja imenice turskoga podrijetla *đubar*)).

- < psl. *gorě ☆ Matasović i dr. (2016: 286)
 ◎ *Gôrjak* [SES]
- ▣ *gôly* ‘bez raslinja’
 < psl. *golь ☆ Matasović i dr. (2016: 282)
 ◎ *Gôly ôtok* [VIN]
- ▣ *gor'ice* ‘vinograd’
 < psl. *gorica ‘šuma, šumovit kraj’ ☆ Matasović i dr. (2016: 286)
 ◎ *Gor'ice* [VIN]
- ▣ *gôrjy* ‘gornji’
 < psl. *gorьnjьjь ☆ Matasović i dr. (2016: 287)
 ◎ *Gôrja męka* [KAR], *Gôrje křče* [SES], *Gôrjy kráj* [HRŽ; STR], *Gôrjy pęsky* [STR], *Gôrjy vřty* [KAP]
- ▣ *gôrjy/gôrny* ‘gornji’
 < psl. *gorьnjьjь ☆ Matasović i dr. (2016: 287)
 ◎ *Gôrja vŭlyca / Gôrna vŭlyca* [APA], *Gôrjy kráj / Gôrny kráj* [HRO]
- ▣ *gôrřy* ‘gornji’
 < psl. *gorьnjьjь ☆ Matasović i dr. (2016: 287)
 ◎ *Gôrřy kráj* [SIG]
- ▣ *gôrřy/gôrny* ‘gornji’
 < psl. *gorьnjьjь ☆ Matasović i dr. (2016: 287)
 ◎ *Gôrřy kráj / Gôrny kráj* [SEL]
- ▣ *gôrny* ‘gornji’
 < psl. *gorьnjьjь ☆ Matasović i dr. (2016: 287)
 ◎ *Gôrna Křčevyna / Křčevyna gôrna* [LUNJ], *Gôrna męka* [VBUK]
- ▣ *gôšče ‘gustiš, guštara, šikara, šipražje’
 < psl. *gostь ☆ Matasović i dr. (2016: 311)
 ◎ *Gôšče* [SEL]
- ▣ *gradišče ‘gradište (utvrđeno naselje na brežuljku; mjesto na kojemu se nalazilo utvrđeno naselje ili njegove ruševine)’
 < grôt ‘grad’ < psl. *gordь ☆ Matasović i dr. (2016: 185–186)
 ◎ *Gradišče* [SVP]
- ▣ *gradylyšče* ‘gradilište’
 < psl. *gorditi ☆ Matasović i dr. (2016: 292)
 ◎ *Gradylyšče* [HRŽ]
- ▣ *gràoryšče* ‘zemljište na kojemu raste grahorica’

- < *gráxor* ‘grahorica, *Vicia*’ < psl. **gorhъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 294)
 ◎ *Gráxoryšče* [NSP]
- ▣ *grôdec* ‘utvrđeno naselje na brijegu’
 < *grôt* ‘grad’ < psl. **gordъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 185–186)
 ◎ *Grôcy* [VIN]
- ▣ *grôxoryšče* ‘zemljište na kojemu raste grahorica’
 < *gráxor* ‘grahorica, *Vicia*’ < psl. **gorhъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 294)
 ◎ *Grôxoryšče* [APA]
- ▣ *grôt* ‘grad’
 < psl. **gordъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 185–186)
 ◎ *Stôry grôt* [LDB]
- ▣ *grêblyca* ‘alat sličan motici koji služi za struganje i poravnavanje tla; alat za pregrtanje žeravice u krušnoj peći’
 < psl. **grebati* ☆ Matasović i dr. (2016: 297)
 ◎ *Grêblyca* [LUNJ]
- ▣ *grlo* ‘grlo’
 < psl. **grldo* ☆ Matasović i dr. (2016: 301)
 ◎ *Vočjê grlo* [HRO, VIN]
- ▣ *grm* ‘grm’
 < psl. **grmъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 302)
 ◎ *Gřm* [SES], *Vělky grm* [STR]
- ▣ *grmjje* ‘grmlje’
 < **grmъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 302)
 ◎ *Gřmjje* [KAR, SVĐ; MRT; SLO]
- ▣ *grmjje* ‘grmlje’
 < **grmъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 302)
 ◎ *Gřmjje* [APA; SEL]
- ▣ *grôbje* ‘groblje’
 < **grobъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 302)
 ◎ *Pre grôbjjo* [DUB; KUĆ], *Pry grôbjjo* [STR]
- ▣ *grôšnica* ‘ilovasta obradiva zemlja’⁵⁹
 < psl. **gruxati* ‘mlatiti, usitniti udarcima’ ☆ Matasović i dr. (2016: 306)
 ◎ *Grôšnica* [APA; SLO]

⁵⁹ Navedeni apelativ te pripadajuće značenje zabilježili su npr. Maresić i Miholek (2011: 206) za đurđevački govor.

▣ *grūda* ‘gruda’

< psl. **gruda* ☆ Matasović i dr. (2016: 306)

◎ *Grōdnice* [HRO]

▣ *xīža* ‘kuća’

< psl. **xyža* < psl. **hyzъ*, *hyza* < stvnjem. *hūs-* ☆ Matasović i dr. (2016: 328)

◎ *Debēlcove xīže* [HRŽ], *Pret xīžamy* [HRO]

▣ *xybēžže* ‘zemljište na kojemu raste abad’

< *xēbet* ‘abad, *Sambucus ebulus*’ < psl. **xъbъtъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 1)

◎ *Xybēžže* [HRŽ]

▣ **hosta*

< psl. **xvostъ* ‘šuma; grmlje, gustiš’ ☆ Snoj (2009b: 209)⁶⁰

< psl. **chqstъ*, **chqsta* ☆ Borys (2016)⁶¹

◎ *Xōsta* [STR]

▣ *xrōst* ‘hrast, *Quercus*’

< psl. **xvorstъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 335)

◎ *Xrastine* [VIN], *Xrastqskō* [HRO], *Xrōstof brēk* [VIN]

▣ *xřš* ‘raž, *Secale cereale*’

< psl. **rbžъ* ☆ Snoj (2009b: 635)

◎ *Xřženica* [HRŽ], *Xřžišče* [HRŽ]

▣ *xrūška* ‘kruška, *Pyrus*’

< psl. **gruša*, **gruška* ☆ Matasović i dr. (2016: 514)

< psl. **gruša*, **kruša* ☆ Snoj (2009b: 213)

◎ *Pq̄t xrūškq̄m* [MBUK]

▣ *jakq̄pina* ‘kupina, *Rubus fruticosus*’

< psl. **kq̄pina* < **kq̄pa* ☆ Matasović i dr. (2016: 525)

⁶⁰ Lukežić (2012: 84–85, 113) smatra da su se promjene u slijedu **xv-* dogodile zbog artikulacijskih svojstava fonemā. Sonant, kao drugi član toga slijeda, asimilirao se šumniku koji mu prethodi, izgubivši zvučnost. Novonastali slijed dvaju frikativa zatim je preinačen ili gubljenjem prvoga člana slijeda (*xv* > *xf* > *f*) ili gubljenjem drugoga člana slijeda (*xv* > *xf* > *x*). Potvrde obiju navedenih mogućnosti pronalazimo u ludbreškopodravskoj toponimiji (v. *Fosta*, *Hosta*), a u neimenskome leksičkom sloju pronalazimo potvrdu i za preinaku *xv* > *v* – u riječi *vōščēnka* ‘preslica, *Equisetum arvense*’.

⁶¹ Prema Borysu (2016), koji donosi drugačiju etimološku interpretaciju, čak. *hust*, kajk. *hustal/hosta* te slov. *hosta* (slov. dij. *host*) nastali su od psl. **chqstъ*, **chqsta*, a fonem *q̄* može se rekonstruirati na temelju alternacija korijenskih vokala u organskim govorima (usp. različite rezultate fonološkoga razvoja). U nastavku autor navedene lekseme zapadnih južnoslavenskih sustava povezuje s leksemima iz istočnoslavenskih jezika te navodi da se i pri određivanju etimologije tih likova smije pretpostaviti fonem *q̄* (rus., ukr. i bjrus. *kust* ‘gram, žbun, šumarak, šipražje’ < psl. **kq̄stъ*). Alternaciju **ch-*/**k-* objašnjava prethodnom alternacijom **k*/**sk-*, na temelju čega se za istočnoslavenske i dio južnoslavenskih jezika može rekonstruirati: *(*s*)*kq̄stъ* < *(*s*)*kq̄ptъ* < **kq̄pa* ‘nešto ispučeno, što se izdiže iznad površine (npr. izbočenje terena, uzvišeno tlo, visina, skupina drveća...’. Borys (2016: 17) zaključno tumači: »Oblik **chqsta* < **skqpta* građen je pomoću inačice sufiksa **-ta* ili je to arhaična zbirna imenica sa sufiksom **a-* od **chqstъ* (kao prasl. **gospoda* od **gospodъ* ‘gospodin’...).«

◎ *Jakořinec* [MBUK]

▣ *jalšê* ‘zemljište na kojemu raste joha’

< *jõlsa* ‘joha, *Alnus glutinosa*’ < psl. **elbsa* < **elbxa* ☆ Matasović i dr. (2016: 408)

< *jõlša* ‘joha, *Alnus glutinosa*’ < psl. **elbša* < **elbxa* ☆ Matasović i dr. (2016: 408)

◎ *Jalšê* [VIN]

▣ *jálšy* ‘koji se odnosi na johu’

< *jõlsa* ‘joha, *Alnus glutinosa*’ < psl. **elbsa* < **elbxa* ☆ Matasović i dr. (2016: 408)

< *jõlša* ‘joha, *Alnus glutinosa*’ < psl. **elbša* < **elbxa* ☆ Matasović i dr. (2016: 408)

◎ *Jálšy jòtok* [DUB]

▣ *jàma* ‘jama’

< psl. **ama* ☆ Matasović i dr. (2016: 394)

◎ *Čřna jáma* [HRŽ], *Jàmyna* [KAP; KAR; VBUK], *Vočjò jáma* [SEL]

▣ *jàmyca* ‘jama manje površine, rupa, udubljenje’

< *jàma* ‘jama’ < psl. **ama* ☆ Matasović i dr. (2016: 394)

◎ *Jàmček/Jàmyček* [HRŽ]

▣ *jõlsa, jõlša* ‘joha, *Alnus glutinosa*’⁶²

jõlsa ‘joha, *Alnus glutinosa*’ < psl. **elbsa* < **elbxa* ☆ Matasović i dr. (2016: 408)

jõlša ‘joha, *Alnus glutinosa*’ < psl. **elbša* < **elbxa* ☆ Matasović i dr. (2016: 408)

◎ *Jalšêće* [DUB], *Jalšina* [KRI], *Jašêvec* [KAR], *Ješêće* [DUB]

▣ *jõlše* ‘zemljište na kojemu raste joha’

< *jõlsa* ‘joha, *Alnus glutinosa*’ < psl. **elbsa* < **elbxa* ☆ Matasović i dr. (2016: 408)

< *jõlša* ‘joha, *Alnus glutinosa*’ < psl. **elbša* < **elbxa* ☆ Matasović i dr. (2016: 408)

◎ *Jõlše* [HRŽ; SES]

▣ *jěčmenyšče* ‘zemljište na kojemu je posijan ječam’

< *jěčmen* ‘ječam, *Hordeum sativum*’ < psl. **ęčmy*, **ęčmъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 400)

◎ *Jěčmenyšče* [HRO]

▣ *jèden* ‘jedan’

< psl. *(j)*edъnъ* ☆ Snoj (2009b: 139)

< psl. **edъnъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 400–401)

◎ *Prèłò jèden* [LUK]

▣ *język* ‘jezik’

< psl. **ęzykъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 407)

⁶² Matasović i dr. (2016: 408) u sklopu rječničkoga članka s natuknicom *joha* tumače različit razvoj različitih likova potvrđenih u hrvatskim mjesnim govorima: za naziv *joha* navode da je nastao »od psl. **olъxa*, **elъxa*. [...] Hrv. dijalektni oblici sa -š- postali su od psl. **olbša*, **elbša*, što je izvedeno od **olъxa*, **elъxa* sufiksom -ja. Hrv. dijalektni oblici sa -s- [...] pokazuju djelovanje općeslavenske progresivne palatalizacije.«

◎ *Jezike* [LUNJ]

▣ **jexa* ‘joha, *Alnus glutinosa*’⁶³

< psl. **el̥xa* ☆ Matasović i dr. (2016: 408)

◎ *Jexôvec* [APA, SVP]

▣ *jězero* ‘jezero’

< psl. **ezero* ☆ Matasović i dr. (2016: 407)

◎ *Jezěra* [KAR], *Jězero* [DUB, HRŽ, KAR, STR, SVĐ, VBUK]

▣ *jòsa* ‘osa, *Paravespula vulgaris*’

< psl. **osa* ☆ Snoj (2009b: 478)

◎ *Jòsyšče* [STR]

▣ **josek* ‘tor’

< psl. **osěkb* < **obsěti* ☆ Snoj (2009a: 293)

◎ *Jôsek* [MBUK; NSP]

▣ *jòtok* ‘otok’

< psl. **o(b)tokb* < psl. **o(b)te’i* ☆ Snoj (2009b: 482)

◎ *Jàlšy jòtok* [DUB], *Jòtok* [DUB], *Vělky jòtok* [DUB]

▣ *jòšěvje* ‘zemljište na kojemu raste joha’

< *jòlsa* ‘joha, *Alnus glutinosa*’ < psl. **el̥sa* < **el̥xa* ☆ Matasović i dr. (2016: 408)

< *jòlša* ‘joha, *Alnus glutinosa*’ < psl. **el̥ša* < **el̥xa* ☆ Matasović i dr. (2016: 408)

◎ *Jòšěvje* [MBUK]

▣ *kàmen* ‘kamen’

< psl. **kamy* ☆ Matasović i dr. (2016: 420)

◎ *Kàmenyca* [HRO, VIN]

▣ *kàžyrōka* ‘putokaz’

< *kōžaty* ‘pokazivati’ < psl. **kazati* ☆ Snoj (2009b: 266–267) +

< *rōka* ‘ruka’ < psl. **rōka* ☆ Snoj (2009b: 628)

◎ *Kàžyrōka* [VIN]

▣ *kōl* ‘blato, glib’

< psl. **kalb* ☆ Matasović i dr. (2016: 417)

◎ *Kōlyšče* [SES]

⁶³ Fonem *e* u sklopu riječi koja označava ‘johu’ u kajkavskome nazivlju i toponimiji u ludbreškoj Podravini sasvim sigurno nije očekivan (usp. druge toponime u skupini toponima motiviranih nazivima biljki). Nazivi *jéha*, *jěhova* i *jěhovina* ‘joha’ spominju se u RSKNJ-u (8: 751–752), ali poznati su i iz hrvatske povijesne leksikografije. Prema Vajs (2003: 66), neizvedeni apelativ *jeha* zabilježen je samo u Tanzlingherovu rukopisnom rječniku, a izvedenice *jehovina* i *jeovina* pronalazimo u Jurinovim rukopisnim rječnicima *Calepinus trium linguarum*. Imamo li na umu da se tim toponimom imenuje potok koji prema Svetome Petru teče s juga, gdje žive i štokavci, vjerojatno je da je riječ o utjecaju novoštokavskih govora.

▣ **keneplja* ‘konoplja, *Cannabis sativa*’⁶⁴

< psl. **konop'la* ☆ Snoj (2009b: 303)

< psl. **konopja* ☆ Matasović i dr. (2016: 473)

◎ *Kenēplje* [DUB]

▣ *kēbel* ‘manja, niža drvena posuda s dvjema ručkama’

< psl. **kьbьlь* < germ. (usp. stvnjem. *kubilo*) < lat. *cūpella* ☆ Matasović i dr. (2016: 413)⁶⁵

◎ *Kēbel* [MBUK]

▣ *klōñec* ‘klanac’

< psl. **kolnьcь* ☆ Matasović i dr. (2016: 444)

◎ *Skōrošky klōñec* [LDB]

▣ *klīn* ‘klin’

< psl. **k(ь)linь* ☆ Matasović i dr. (2016: 450)

◎ *Klīnka* [KAR]

▣ *kōlōdvorsky* ‘koji se odnosi na kolodvor, željezničku postaju’

< *kolo* < psl. **kolo* + *dvor* < psl. **dvorь* ☆ Matasović i dr. (2016: 212, 463)

◎ *Kōlōdvorska* [LDB], *Kōlōdvorska vūlyca* [LDB]

▣ *kōpaṣe/kōpaṣe* ‘kopanje’

< psl. **kopati* ☆ Matasović i dr. (2016: 478)

◎ *Kōpaṣe/Kōpaṣe* [SEL]

▣ *kōtlek* ‘manji kotao; dio peći namijenjen zagrijavanju vode’

< *kōtel* < psl. **kotьlь* < germ. **katila-* < lat. *catillus* ☆ Snoj (2009b: 313), Pronk-Tiethoff (2013: 131–132)

< *kōtel* < psl. **kotьlь* < germ. (vjerojatno got. **katils*, **katilus*) < lat. *catillus* ☆ Matasović i dr. (2016: 488)

◎ *Kōtlek* [OBR]

⁶⁴ Navedeni je apelativ rekonstruiran jer u suvremenim govorima ludbreške Podravine nisu potvrđeni oblici s vokalima *e*. U zapadnijim govorima potvrđeni su konzervativniji oblici *kōnōpl̥alkōnōpla* (ovisno o tome je li u govoru provedena depalatalizacija fonema *l̥*, dok je u istočnijim govorima potvrđen inovativniji lik s retrakcijom naglasaka (*kōnōpl̥a/kōnōpla*). Rekonstrukciju temeljimo i na činjenici da je u fonemskome sastavu toponima fonem *l̥*, za koji se može pretpostaviti da je etimološki jer u govorima ludbreške Podravine nije potvrđena epenteza između *b*, *p*, *m*, *v*, *f* i *j*. Zbog naglasaka na medijalnome slogu možemo tvrditi i da toponim odražava starije stanje. Vokal *e* u toponimskome liku rezultat je prijevaja (u čakavskim i štokavskim govorima prijevaj je očit u primjerima *toplo* > *teplo*, *grob* > *greb* itd.).

⁶⁵ Vrela koja donose etimološke interpretacije nisu usuglašena u vezi s interpretacijom ove riječi. Kiparsky (1934: 243) i Bezljaj ET (II: 27) smatraju da je psl. **kьbьlь* posuđeno preko stvnjem. *kubil* iz lat. *cupellus*. Gluhak (1993: 308) donosi istu interpretaciju, prilagođujući formulaciju tako da ističe germansko posredovanje, no bez preciznijega objašnjenja slojeva ili faza. Skok (II: 8–9) ističe mogućnosti izvođenja od stvnjem. **kubil* ili izravno od vlat. dem. *cūpellus*, *cūpella*, no ne opredjeluje se ni za jednu od navedenih interpretacija. Prema HER-u, riječ je posuđena sa srvnjem. posredništvom (*kūbel*) iz srlat. *cupellum*. Matasović i dr. (2016: 413) navode da je riječ posuđena iz lat. *cūpella* ‘bačvica’ preko germanskih izvora (usp. stvnjem. *kubilo*), što odgovara stajalištu koje donosi i Pronk-Tiethoff (2013: 132–133).

- ▣ *kòza* ‘koza, *Capra*’
 < psl. **koza* ☆ Matasović i dr. (2016: 490)
 ◎ *Kòzàra* [VIN], *Kòzînsčak* [KRI]
- ▣ *kòčak* ‘kut’
 < psl. **kotъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 490)
 ◎ *Kòčak* [DUB; KAP]
- ▣ *kòlnik* ‘put; jednostavniji, slabije održavan put na polju za vožnju kolima’
 < psl. **kolъnikъ* ☆ Šekli (2008: 83), Šivic Dular (2010: 268–269)
 ◎ *Kòlnik* [KAR]
- ▣ *kòlòšêk* ‘šumarak koji služi za sječu kolaca’
 < *kòl* ‘kolac’ < psl. **kolъ* ☆ Snoj (2009b: 290)
 < *sěčy* ‘sijeći’ < psl. **sěti*, **sěkati* ☆ Snoj (2009b: 642–643)
 ◎ *Kòlòšêk* [VIN]
- ▣ *kòmòr* ‘komarac, *Culex pipiens*’
 < psl. **komarъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 465)
 ◎ *Kòmòrnyca* [KOM]
- ▣ *kòpyjòk* ‘kupinjak, zemljište na kojemu rastu kupine; plantaža kupina’
 < *kòpina* ‘kupina, *Rubus fruticosus*’ < psl. **kòpina* ☆ Matasović i dr. (2016: 525)
 ◎ *Kòpyjòk* [KRI]
- ▣ *kòprîvje* ‘koprivlje, mjesto na kojemu obilno raste kopriva’
 < *kòpriva* ‘kopriva, *Ligusticum*’ < psl. **kopriva* ☆ Matasović i dr. (2016: 480)
 ◎ *Kòprîvje* [MBUK]
- ▣ *kòrêhe* ‘korijenje’
 < *kòren* ‘korijen’ < psl. **koren-* ☆ Matasović i dr. (2016: 481)
 < *kòren* ‘korijen’ < psl. **korę* (A *korenъ*) ☆ Snoj (2009b: 309)
 ◎ *Kòrêhe* [VIN]
- ▣ *kòrêje* ‘korijenje’
 < *kòren* ‘korijen’ < psl. **koren-* ☆ Matasović i dr. (2016: 481)
 < *kòren* ‘korijen’ < psl. **korę* (A *korenъ*) ☆ Snoj (2009b: 309)
 ◎ *Kòrêje* [OBR]
- ▣ *kòritò* ‘korito’
 < psl. **koryto* ☆ Matasović i dr. (2016: 482)
 ◎ *Vròžje kòritò* [VIN]
- ▣ *kòt* ‘kut’
 < psl. **kotъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 490)

◎ Čičef kôť [HRO], Fàrkošef kôť [SES], Xabjàncane kôte [KAR, SES], Xřkačef kôť [HRO], Kòščef kôť [HRO], Kôčan [KUĆ], Kôť [HRO; HRŽ; LUK; LUNJ; MBUK], Kôťice [KUĆ], Kôťy [SIG, SLO], Kôťnyca [STR], Věľky kôť [LUK], Vôčinoť kôť [SEL]

▣ *kraj* ‘pokraj’ (pri.)

< psl. **krajb* ☆ Matasović i dr. (2016: 492)

◎ *Kraj Pôťoka* [SIG]

▣ *kráj* ‘kraj, predio’

< psl. **krajb* ☆ Matasović i dr. (2016: 492)

◎ *Dôľjy kráj / Dôľny kráj* [HRO], *Dôľjy kráj* [SIG], *Dôľjy kráj / Dôľny kráj* [SEL], *Dôľjy kráj* [HRŽ; STR], *Gôřjy kráj* [HRŽ; STR], *Gôřjy kráj / Gôřny kráj* [HRO], *Gôřjy kráj* [SIG], *Gôřjy kráj / Gôřny kráj* [SEL], *Srêđjy kráj / Srêđny kráj* [HRO]

▣ *krôťyty* ‘kratiti’ (pren. ‘krčiti’)

< psl. **kortiti* ☆ Matasović i dr. (2016: 496)

◎ *Krôčyna* [LUK]

▣ *krôťky* ‘kratak’

< psl. **kortьkь* ☆ Matasović i dr. (2016: 496)

◎ *Krôťka Křčevyna* [LUNJ], *Krôťka tôbla* [HRO]

▣ *křč* ‘krčevina’

< psl. **krьčь* ☆ Matasović i dr. (2016: 497)

◎ *Gôřje křče* [SES], *Křč* [APA; KAP; KOM; NSP; PRI; SES; VBUK], *Křč/Křčy* [LUNJ], *Křče* [NSP (2); PRI], *Křčy* [DUB; KAP; KAR; NSP; SIG; SVP], *Křčyna* [APA], *Pôť křčy* [HRŽ], *Rěčky křčy* [VIN]

▣ *křčec* ‘krčevina manje površine’

< *křč* ‘krčevina’ < psl. **krьčь* ☆ Matasović i dr. (2016: 497)

◎ *Křčec* [KOM; LUNJ; SLO]

▣ *křčevyna* ‘krčevina’

< psl. **krьčevina* ☆ Matasović i dr. (2016: 497)

◎ *Křčevyna* [APA; DUB; HRŽ, KOM; KAP, VBUK; KOM; NSP; SES; SLO; STR], *Křčevyna/Křčevyne* [LUNJ], *Stôra křčevyna* [DUB]

▣ **križnik* ‘križar’

< *kriš* ‘križ’ < psl. **križь* < roman. ☆ Matasović i dr. (2016: 505)⁶⁶

⁶⁶ Autori navode da je riječ o ranoj posuđenici iz nekoga romanskog idioma sa sjevera Italije u kojemu se -c- između vokala pravilno ozvučilo (usp. furl. *kroz*, mlet. *croše*). Dodaju i da je prema nekim autorima riječ u slavenski mogla biti posuđena posredovanjem zapadnogermanskoga, što bi objasnilo slavensko *i* (usp. stvnjem. *chriuze*).

- < *krīš* ‘križ’ < stfurl. **krō(d)že* < vlat. **crōcem* ☆ Snoj (2009b: 325)
 ◎ *Krženčija* [LUNJ, SVP], *Krženčije* [KUĆ]
- ▣ *krīžny* ‘koji se odnosi na križ’
 < *krīš* ‘križ’ < psl. **križb* < roman. ☆ Matasović i dr. (2016: 505)
 < *krīš* ‘križ’ < stfurl. **krō(d)že* < vlat. **crōcem* ☆ Snoj (2009b: 325)
 ◎ *Križno drêvo* [HRO; KAR; KUĆ, LDB; OBR]
- ▣ *kryžôje* ‘raskrižje, križanje’
 < *krīš* ‘križ’ < psl. **križb* < roman. ☆ Matasović i dr. (2016: 505)
 < *krīš* ‘križ’ < stfurl. **krō(d)že* < vlat. **crōcem* ☆ Snoj (2009b: 325)
 ◎ *Kryžôje* [KAP]
- ▣ *krōgly/okrōgly* ‘okrugao’
 < psl. **krōgb* ☆ Matasović i dr. (2016: 513)
 ◎ *Krōglica* [SIG]
- ▣ *křt* ‘krtica, *Talpa europaea*’
 < psl. **krčtb* ☆ Matasović i dr. (2016: 513)
 ◎ *Křtije* [MBUK; STR]
- ▣ *kržòpotje* ‘raskrižje, križanje’
 < *krīš* ‘križ’ < psl. **križb* ☆ Matasović i dr. (2016: 505)
 < *krīš* ‘križ’ < stfurl. **krō(d)že* < vlat. **crōcem* ☆ Snoj (2009b: 325) +
 < *pōt* ‘put’ < psl. **pōtb* ☆ Snoj (2009b: 552)
 ◎ *Kržòpotje* [SES]
- ▣ **lazina* ‘put u šikari utaban gaženjem; lazina; obradivo tlo nastalo krčenjem šume; krčevina’
 < *lōs* < psl. **lazb* ☆ Snoj (2009b: 347), Klemenčič (2015), Matasović i dr. (2016: 542)
 ◎ *Lājzyna/Lājzyne* [KAP; KAR, SVĐ], *Lājzyne* [SEL], *Lājzyna* [MBUK]
- ▣ *lazīnka* ‘manji put u šikari utaban gaženjem; lazina; obradivo tlo nastalo krčenjem šume; krčevina’
 < *lōs* < psl. **lazb* ☆ Snoj (2009b: 347), Klemenčič (2015), Matasović i dr. (2016: 542)
 ◎ *Lazīnka* [SVĐ]
- ▣ *lōgvyc̣* ‘bačvica’
 < *lāgef* ‘bačva’ < psl. **lagy*, **lagvb* < stvnjem. *lagel(l)a*, **lage* < lat. *lagena* ☆ Kiparsky (1934: 247)⁶⁷, Štebih Golub (2010: 295–296)
 < *lāgef* ‘bačva’ < psl. **lagy* < kstvnjem. **lage* < lat. *lagona*, *laguna*; grč. *λάγνος* [*lāgynos*] ☆ Bezlaj ET (II: 119)

⁶⁷ Prema Kiparskome (1934: 247), riječ je o općeslavenskoj germanizmu.

- ◎ *Lôgvyč* [HRO, POLJ]
- ▣ *lôš* ‘put u šikari utaban gaženjem; lazina; obradivo tlo nastalo krčenjem šume; krčevina’
 - < psl. **lazь* ☆ Snoj (2009b: 347), Klemenčič (2015), Matasović i dr. (2016: 542)
 - ◎ *Bôbyn-lôš* [DUB], *Lazice* [KAP], *Lôzy/Lôze* [KAP]
- ▣ *lôzec* ‘manji laz; put u šikari utaban gaženjem; lazina; obradivo tlo nastalo krčenjem šume; krčevina’
 - < *lôš* < psl. **lazь* ☆ Snoj (2009b: 347), Klemenčič (2015), Matasović i dr. (2016: 542)
 - ◎ *Lôzec* [SES]
- ▣ *lôzje* ‘više putova u šikari utabanih gaženjem; lazine; obradivo tlo nastalo krčenjem šume; niz krčevina’
 - < *lôš* < psl. **lazь* ☆ Snoj (2009b: 347), Klemenčič (2015), Matasović i dr. (2016: 542)
 - ◎ *Lôzje* [APA; SIG]
- ▣ *lêdyna* ‘tratina, livada’
 - < psl. **lêdina* ☆ Matasović i dr. (2016: 543)
 - ◎ *Lêdyna* [KAP; KAR, STR], *Lêdyne* [HRO], *Lêjdyna* [MRT], *Lêjdyna/Lêjdyne* [LUNJ]
- ▣ *lêdynsky* ‘koji se odnosi na ledinu, livadu’
 - < *lêdyna* ‘tratina, livada’ < psl. **lêdina* ☆ Matasović i dr. (2016: 543)
 - ◎ *Lêdynska* [SVP], *Lêdynska vûlyca* [SVP]
- ▣ **les*
 - < psl. **lěsь* ‘šuma’ ☆ Snoj (2009b: 352)
 - ◎ *Priles* [PRI]
- ▣ *lesica* ‘lisica, *Vulpes vulpes*’
 - < psl. **lisica* < **lisa* ☆ Matasović i dr. (2016: 558)
 - ◎ *Lesičnyca* [HRO]
- ▣ *lêt* ‘led’
 - < psl. **ledь* ☆ Matasović i dr. (2016: 543)
 - ◎ *Lêdeščyca* [STR]
- ▣ *letěcy* ‘koji leti; (pren.) koji je vrlo brz’
 - < psl. **letěti* ☆ Matasović i dr. (2016: 548)
 - ◎ *Letěča* [KAR], *Letěča Drôva* [KAR]
- ▣ *lěnyšče* ‘zemljište na kojemu je posijan lan’
 - < *lěn* ‘lan, *Linum usitatissimum*’ < psl. **lьnь* ☆ Matasović i dr. (2016: 538)
 - ◎ *Lěnyšče* [SVP]
- ▣ *lěnyšče* ‘zemljište na kojemu je posijan lan’

- < *lĕn* ‘lan, *Linum usitatissimum*’ < psl. **lbnъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 538)
- ◉ *Lĕnyšće* [LUNJ; SES; STR]
- ▣ *lĕpy* ‘lijep’
- < psl. **lĕpъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 553)
- ◉ *Lĕpa gòryca* [VIN]
- ▣ *lĕsa* ‘ograda na prijelazu preko kojega se puštala stoka na ispašu’
- < psl. **lĕsa* ☆ Snoj (2009b: 352)
- ◉ *Lĕsa* [SEL; STR]
- ▣ *lĕšće* ‘zemljište na kojemu raste lijeska’
- < *lĕska* ‘lijeska, *Corylus avellana*’ < psl. **lĕska* ☆ Matasović i dr. (2016: 554)
- ◉ *Lĕšće* [HRŽ, MAD]
- ▣ *lĕpa* ‘lipa, *Tilia platyphyllos*’
- < psl. **lĕpa* ☆ Matasović i dr. (2016: 556–557)
- ◉ *Trĭ lĕpe* [KUĆ, LDB]
- ▣ **lokva* ‘voda koja se zadržava u udubini na površini zemlje nakon kiše ili plavljenja’
- < psl. **loky* ☆ Matasović i dr. (2016: 563)
- ◉ *Lòke* [LDB, SIG]
- ▣ *lòvačky* ‘koji se odnosi na lovce’
- < *lòvec* ‘lovac’ < psl. **lovъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 565)
- ◉ *Lòvačky borĭk* [HRŽ]
- ▣ *lòk* ‘lug, šumarak’
- < psl. **logъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 568)
- ◉ *Dògy lòk* [KAR], *Kàrlošky lòk* / *Kàrlovečky lòk* [KAR], *Lòk* [HRO; KAR; KOM; KRI], *Pòd lògòm* [APA], *Pòdlòk* [HRŽ], *Pòlònsky lòk* [KOM]
- ▣ **lòka*
- < psl. **lòka* ‘livada plavljena vodom; močvarni travnjak; riječni zavoj’ ☆ Matasović i dr. (2016: 569)
- ◉ *Lòčica* [KAR, SVĐ], *Lòka* [LUK]
- ▣ *lòpòtka* ‘lopatica’
- < *lòpàta* ‘lopata’ < psl. **lopata* ☆ Matasović i dr. (2016: 564)
- ◉ *Lòpòtka* [KAR; STR]
- ▣ **màleky* ‘malen’⁶⁸

⁶⁸ Premda ovaj deminutivni lik pridjeva nije potvrđen u suvremenome govoru, vjerojatno je on odraz starijega stanja te je upravo njime motiviran toponim. Deminutivni sufiksi koji sadržavaju *-ek-* potvrđeni su u ludbreškopodravskim govorima u tvorbi različitih vrsta riječi: *dòmekà* ‘doma, kući’, *zĭmekà* ‘hladno’, *mĕšekò* ‘mesce’, *òkekò* ‘malo oko’, *vùxekò* ‘malo uho’... Smatramo manje vjerojatnim da je toponim motiviran imenicom

< psl. *malъ(jb) ☆ Matasović i dr. (2016: 586)

◎ *Màleky dól* [DUB]

▣ *mály* ‘malen’

< psl. *malъ(jb) ☆ Matasović i dr. (2016: 586)

◎ *Kòzàra màla* / *Màla Kòzàra* [VIN], *Màla Jàmyna* [KAP], *Màla Křčevyna* [STR], *Màla tòja* [LUK], *Màla Zàjzernyca* [KAR], *Màle klisore* [LDB], *Màle Lájzynie* [KAR], *Mály brèk* [SEL], *Mály bróc* [HRO], *Mály Bùkovec* [MBUK], *Mály Křč* [APA], *Mály pòt* [SVĐ], *Mály Prěky* [SEL], *Mály tòl* [HRŽ], *Màlo pòle* [SLO], *Petròfska màla* [VIN]

▣ *měža* ‘granica’

< psl. *medja ☆ Matasović i dr. (2016: 600)

◎ *Za mežàme* [VBUK]

▣ *měka* ‘šuma mekoga drveća uz vodu’

< psl. *mekъkъ ☆ Matasović i dr. (2016: 601)

◎ *Bròdòrska mẽka* [STR], *Dòlja mẽka* [KAR], *Dòlna mẽka* [VBUK], *Gòrja mẽka* [KAR], *Gòrna mẽka* [VBUK], *Měka* [HRŽ; LDB, SIG], *Měčeje* [HRŽ], *Slìvna mẽka* [SVĐ], *Vělka mẽka* [SVĐ]

▣ *měkota* ‘oranica, njiva; zemlja crnica, kvalitetna zemlja’

< psl. *mekъkъ ☆ Matasović i dr. (2016: 601)

◎ *Dòge mẽkote* [LUNJ], *Mekòtka* [HRO]

▣ *měl̃yn* ‘mlin, vodenica’

< psl. *mьlinъ ☆ Matasović i dr. (2016: 623)

◎ *Bàkecof mẽl̃yn* [DUB], *Kěšnerof mẽl̃yn* [LDB], *Měl̃yn* [LUK]

▣ **međ-* ‘među’ (pref.)⁶⁹

< psl. *medju ☆ HER, Matasović i dr. (2016: 600)

◎ *Měčpòle* [NSP], *Mežblàto* [VBUK]

▣ *mekòtka* ‘manja oranica, njiva; manja oranica sa zemljom crnicom’

< psl. *mekъkъ ☆ Matasović i dr. (2016: 601)

◎ *Mekòtka* [HRO]

▣ **měl*

< psl. *mělъ, *mělъ ‘pijesak’ ☆ Snoj (2009b: 390)

maleka ‘bijela vrba, srebrnolisna vrba, *Salix alba*’ (< furl. *molèc*, *molèca*), koja je potvrđena u slovenskome jeziku, pa i slovenskoj toponimiji (usp. Bezlaj ET (II: 163), Šekli (2008: 91), Pleteršnik (2014)), jer u hrvatskoj leksikografiji nije zabilježena ta riječ.

⁶⁹ Zvezdicom se naznačuje da se u suvremenome stanju ne rabi prijedlog *među*, poznat ispitanicima iz standardnoga hrvatskog jezika, nego *met*.

◎ *Melije* [DUB, SES]

▣ *měrnny* ‘miran’

< *mēr* ‘mir’ < psl. **mirъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 615)

◎ *Měrna vūlyca* [KAR]

▣ *měsecyna* ‘mjesečina’

< *měsec* ‘mjeseć’ < psl. **měsęcъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 620)

◎ *Měsecyna* [SVP]

▣ *mīšy* ‘mišji, koji se odnosi na miševe’

< *mīš* ‘miš, *Mus musculus*’ < psl. **myšъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 617)

◎ *Mīšy dōl* [NSP]

▣ **mlad*

< psl. **modl-* ‘mokrina, blato, vlažan teren’ ☆ Brozović Rončević (1999: 23)

< psl. **mold-* ‘nešto tekuće, vlažno’ ☆ Bezlaj ET (II: 187)

◎ *Mladine* [VIN]

▣ *mlādost* ‘mladost’

< *mlōdy* ‘mlad’ < psl. **modъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 621)

◎ *Ōtok mlādosty* [LDB]

▣ *mlāka* ‘mlaka’

< psl. **molka* ☆ Matasović i dr. (2016: 622)

◎ *Mlāka* [PRI]

▣ **mokel* ‘pun vlage, vode; močvaran (o livadi)’⁷⁰

< psl. **mokrъ* ☆ Snoj (2009b: 411), Matasović i dr. (2016: 628)

◎ *Pōmōklyca* [KUĆ]

▣ **moļova*

< psl. **molъ* ‘riječni pijesak’⁷¹

⁷⁰ Vibrant *r* zamijenjen je lateralom *l*. Promjena je zabilježena i u toponimiji drugih slavenskih govora: Gilić (2008: 86) donosi toponime *Moklice* i *Pomoklica* zabilježene na području općine Klana; toponimski lik *Mocle* u spisima Petra Perencana pronašle su Bartulović i Mijić (2016: 12); *Moklický potok* teče kroz naselje Řevnice 10-ak km JZ od Praga u Češkoj; toponimi *Mōkle* i *Mōkliщича* zabilježeni su nedaleko od Prilepa u Bugarskoj, a Zaimov (2012: 384) smatra da su motivirani apelativima **mokleu* ‘mokro mjesto’, **mokliщиче* ‘mokro mjesto’. Navedena promjena nije ograničena samo na toponimiju, o čemu svjedoče potvrde iz neimenskoga sloja: npr. u slovenskome je potvrđen pridjev *zamokel* ‘vlažan, pun vlage, mokrine’ (v. Pleteršnik (2014), SSKJ (2016)); u ruskome je potvrđen pridjev *мокльйй*, kao i imenice *мокледь* ‘vlažno mjesto, močvara’, *моклядь*, a i u bjeloruskim dijalektima pronalazimo izvedenice od toga pridjeva (usp. ESSJ (19: 128)). Na pomoći s prijevodom s ruskoga i tumačenjem zahvaljujem Miji Žustri.

⁷¹ U literaturi se ponekad (v. npr. Feletar (1988: 75), Petrić (2007)) navodilo da hrvatski ojkonom *Molve* vjerojatno odražava prisutnost velika broja mlinova na rijeci Dravi ili obližnjim potocima u prošlosti. Novija istraživanja upućuju nas na korektnije, uvjerljivije tumačenje etimologije toga imena. Iliadi (2008: 150) na temelju potvrda iz ruske hidronimije (spominje Molvu kao pritok rijeke Pronje), odnosno raširenosti osnove širom slavenskoga prostora, zaključuje da su ruski hidronim *Molva* te hrvatski ojkonom *Molve* i hidronim *Molvica* nastali od psl. osnove **moly*, *ъve* (imenice koja je pripadala i-osnovama). Osnovu **molъ*- ‘riječni pijesak’ navode i ESSJ (19:

◎ *Mòļove* [MBUK; SVĐ]

▣ *mòstec* ‘mostić’

< psl. **mostъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 634)

◎ *Grôčky mòstec* [VIN]

▣ *môstof* ‘koji pripada mostu, koji se odnosi na most’

< psl. **mostъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 634)

◎ *Môstova vùylca* [SES]

▣ *môčvôr* ‘močvara’

< psl. **močьvarъ*, *močьvara* ☆ Matasović i dr. (2016: 626)

◎ *Môčvarnice* [HRŽ], *Môčvôr* [SVĐ; VIN], *Môčvôr/Môčvôry* [SLO]

▣ *môdòles* ‘mlada šuma’

< *mlôdy* ‘mlad’ < psl. **molъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 621) +

< **les* < psl. **lěsъ* ‘šuma’ ☆ Snoj (2009b: 352)

◎ *Madòles/Môdòles* [LUK, SVĐ]

▣ *môst* ‘most’

< psl. **mostъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 634)

◎ *Bràjnkôsky môst* [OBR, SEL], *Čřny môst* [VBUK], *Gôrejsky môst* [HRO], *Jepatĩnsky môst* [SLO], *Kôčejnsky môst* [KUĆ, VIN], *Mělynsky môst* [DUB], *Porêdjynsky môst* [DUB], *Pre môstô* [PRI], *Prilešky môst* [PRI], *Primôsnycá* [SEL], *Sěsvečky môst* [SES], *Sygěčky môst* [SIG], *Trôvnnyčky môst* [LDB], *Zidany môst* [HRŽ], *Želěznyčky môst* [LDB]

▣ *môstěc* ‘mostić’

< psl. **mostъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 634)

◎ *Môstěc* [LDB]

▣ *mřzly* ‘hladan’

< psl. **mьrzlъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 640)

◎ *Mřzlo pôle* [HRO], *Mřzlo pôle* [KRI]

▣ *na* ‘na’ (prij.)

< psl. **na* ☆ Snoj (2009b: 427), Matasović i dr. (2016: 647)

203), Bezljaj SVI (II: 31) i Snoj (2009a: 268–269). Zaimov (2012: 388) i Dančeva (2017: 77) bugarski hidronim *Molak* također interpretiraju kao da je motiviran imenicom **mol*, no za značenje pretpostavljaju ‘jama, rupa’. Napomenimo ovdje da su uz ojkonom i mikrotoponime navedene u ovome radu istom osnovom vjerojatno motivirana i dva ojkonom *Molvice* (odnose se na naselje nedaleko od Samobora i na naselje nedaleko od Đurđevca) te mikrotoponimi *Molovina* (u Svetome Križu u Međimurju) i *M'olviná* (polje između Preloga i Cirkovljana u Međimurju; v. Blažeka (2018: 294)). Moguće je da je *o* u navedenim toponimskim likovima sekundarnoga podrijetla (usp. riječ *brěškova* ‘breskva’ u svim govorima lubbreške Podravine te riječ *cěrkova* ‘crkva’ u nekim, istočnijim govorima lubbreške Podravine).

◎ *Bròc na Požgàjevem* [HRO]

▣ *nõvy* ‘nov’

< psl. **novъ* ☆ Matasović i dr. (2016: 722)

◎ *Nõve splavnice* [KUC], *Nõvy Vrty* [STR], *Nõvo Sèlo* [NSP]

▣ *òtsek* ‘iskrčen put, prolaz kroz šumu’

< psl. **sěti*, **sěkati* ☆ Snoj (2009b: 642–643)

◎ *Drûgy òtsek* [KAR], *Pfvy òtsek* [KAR], *Trěčy òtsek* [KAR]

▣ **ograda*

< **ograditi* < psl. **gorditi* ☆ Snoj (2009b: 186)

◎ *Ógradal/Ógrade* [MRT], *Ógražyna* [DUB]

▣ **ograđeni*

< **ograditi* < psl. **gorditi* ☆ Snoj (2009b: 186)

◎ *Gřžěna/Gřžěne* [SIG]

▣ **ograt*

< **ograditi* < psl. **gorditi* ☆ Snoj (2009b: 186)

◎ *Ógrat* [PRI; SLO]

▣ *òrex* ‘orah, *Juglans regia*’

< psl. **orěxb* ☆ Snoj (2009b: 476)

◎ *Orěxovyca* [DUB, KAP]

▣ *òsa* ‘osa, *Paravespula vulgaris*’

< psl. **osa* ☆ Snoj (2009b: 478)

◎ *Ŕsyšče* [SVĐ]

▣ **oskoruš* ‘oskoruša, *Sorbus*’

< psl. **oskoruša* ☆ HER

< psl. **osokoruša/*osokorušb* ☆ Gluhak (1993: 459)

◎ *Ŕskorōš* [VIN]

▣ **osredek* ‘središte; otok na jezeru ili rijeci; prostor između dviju njiva; šumarak usred livade; uzvišen prostor usred polja; ono što je na sredini’

< psl. **serda* ☆ Šekli (2008: 97), Snoj (2009a: 295; 2009b: 691)

◎ *Srêdek* [SVP], *Srêdek* [KAP; SLO]

▣ **ostruga* ‘bodljikav grm, grm pun trnja; divlja kupina, *Rubus caesius*’

< psl. **ostrōga* ☆ HER, Snoj (2009b: 481)

◎ *Ŕstroga* [SES]

▣ *òtok* ‘otok’

< psl. **o(b)tokъ* < psl. **o(b)tet'i* ☆ Snoj (2009b: 482)

- ◎ *Gōly ótok* [VIN], *Ótok* [OBR], *Ótok mládosty* [LDB]
- ▣ *pōšjak/pōšňak* ‘pašnjak’
 - < psl. **pasti* ☆ Snoj (2009b: 497)
 - ◎ *Pōšjak/Pōšňak* [SLO]
- ▣ *pōšjek* ‘pašnjak’
 - < psl. **pasti* ☆ Snoj (2009b: 497)
 - ◎ *Pōšjek* [LUK]
- ▣ *pōšnyk* ‘pašnjak’
 - < psl. **pasti* ☆ Snoj (2009b: 497)
 - ◎ *Pōšnyk* [SES]
- ▣ *peklēnsky* ‘koji se odnosi na pakao, paklen’
 - < *pēkel* ‘pakao’ < psl. **pьkьlь* ☆ Snoj (2009b: 503–504)
 - ◎ *Peklēnska* [SVP], *Peklēnska vūlyca* [SVP]
- ▣ *peklēnsky* ‘koji se odnosi na pakao, paklen’
 - < *pēkel* ‘pakao’ < psl. **pьkьlь* ☆ Snoj (2009b: 503–504)
 - ◎ *Peklēnska* [MBUK], *Peklēnska vūlyca* [MBUK]
- ▣ *pěty* ‘peti’
 - < psl. **pětъjь* ☆ Snoj (2009b: 510)
 - ◎ *Pěta kaskáda* [HRŽ]
- ▣ **petvica* ‘plitak vodotok’⁷²
 - < *plítvy* ‘plitak’ < psl. **plytьkь, plytь* ☆ Snoj (2009b: 527)
 - ◎ *Petvica* [DUB, HRŽ, KAR, KOM, LUK, OBR, PRI, SEL, SES]
- ▣ **petvy* ‘plitak’
 - < *plítvy* ‘plitak’ < psl. **plytьkь, plytь* ☆ Snoj (2009b: 527)
 - ◎ *Petvičak* [KAP]
- ▣ *pěsek* ‘pijesak’
 - < psl. **pěsьkь* ☆ Snoj (2009b: 508)
 - ◎ *Pěsky* [SIG]
- ▣ *pěsjy* ‘pasji, pseći’
 - < *pēs* ‘pas, *Canis canis*’ < psl. **pьsь* ☆ Snoj (2009b: 508)
 - ◎ *Pěsja vūlyca* [LDB; LUK; SEL; SVĐ]

⁷² Prema dosadašnjim istraživanjima, u suvremenim govorima ludbreške Podravine ne rabi se opća imenica *plitvica*. Ipak, budući da je zabilježena u rječniku varaždinskoga govora (usp. Lipljin (2002: 637)), pretpostavljamo da je riječ o arhaizmu kojim je motiviran zabilježeni hidronim. Ističemo da u suvremenim govorima ludbreške Podravine u neimenima pronalazimo slijed *pl* (usp. *plítvi, plitvina*; Belović i Blažeka (2009: 317)) te uobičajen refleks vokala *i*, no u toponimima je slijed *pl* pojednostavnjen (*pl* > *p*), a vokal *i* zamijenjen je vokalom *e*. V. i ▣ **petvy* ‘plitak’.

- ▣ *pěsky* ‘sprud, šljunčana obala’
 - < psl. **pěskъ* ☆ Snoj (2009b: 508)
 - ◎ *Gôrjy pěsky* [STR], *Pěsky* [KAR]
- ▣ **pivnica* ‘ugostiteljsko mjesto; podrum; klet’
 - < psl. **piti* ☆ Snoj (2009b: 518)
 - ◎ *Pívnyce* [MRT]
- ▣ *plitvica* ‘plitak vodotok’⁷³
 - < *plítvy* ‘plitak’ < psl. **plytъkъ*, *plytъ* ☆ Snoj (2009b: 527)
 - ◎ *Plytvica* [VBUK]
- ▣ *po-* ‘po’ (pref.)
 - < psl. **po* ☆ Snoj (2009b: 530)
 - ◎ *Pòmoklyca* [KUĆ], *Porêdje* [DUB, KAP; KRI; MBUK; SES; SVĐ], *Porêdnyca* [SEL], *Povrtnica* [SEL]
- ▣ *pod-* ‘pod’ (pref.)
 - < psl. **podъ* ☆ Snoj (2009b: 531)
 - ◎ *Pòčrt* [KUĆ], *Podgôj* [SVP], *Pòdgora* [LDB; VIN], *Pòčerêt* [KAR], *Pòčrñile* [SEL], *Pòdbèrek* [PRI], *Pòdbrêk* [KRI], *Pòdlòk* [HRŽ], *Pòdòleščak/Pòdòlešček* [KAP], *Pòdrastjê* [DUB], *Pòdrôvyšče* [MBUK], *Pòdvezike* [DUB], *Pòdzôbok* [KAR], *Pòtxrastjê* [DUB, STR], *Pòtpoxlôky* [VIN], *Pòtšôšnyce* [KOM]
- ▣ *pólce* ‘manje polje’
 - < psl. **pol’e* ☆ Snoj (2009b: 541)
 - ◎ *Pólcy* [KAP]
- ▣ *pòle* ‘polje’
 - < psl. **pol’e* ☆ Snoj (2009b: 541)
 - ◎ *Màlò pòle* [SLO], *Mřzłò pòle* [HRO], *Vèlkò pòle* [SLO]
- ▣ *pòlsky*
 - < psl. **pol’e* ☆ Snoj (2009b: 541)
 - ◎ *Pòlska vùlyca* [SLO]
- ▣ *pòle* ‘polje’
 - < psl. **pol’e* ☆ Snoj (2009b: 541)
 - ◎ *Dògò pòle* [DUB], *Lòčkò pòle* [LUK], *Mèčpòle* [NSP], *Mřzłò pòle* [KRI]
- ▣ *pòp* ‘svećenik’

⁷³ Vidi bilješku uz ▣ **petvica*.

< psl. **popъ* < stvnjem. *pfaffo* / got. *papa* < grč. *παπᾶς* [*paras*]⁷⁴ ☆ Snoj (2009b: 545), Pronk-Tiethoff (2013: 141–142)

◎ *Popôvec* [SVĐ], *Popôvyca* [SLO]

▣ *pòpof* ‘koji pripada popu, svećeniku’

< *pòp* ‘svećenik’ < psl. **popъ* < stvnjem. *pfaffo* / got. *papa* < grč. *παπᾶς* [*paras*] ☆ Snoj (2009b: 545), Pronk-Tiethoff (2013: 141–142)

◎ *Popôvec* [SVĐ], *Popôvyca* [SLO]

▣ *pot* ‘pod’ (prij.)

< psl. **podъ* ☆ Snoj (2009b: 531)

◎ *Bròc pòt Kòlòkòvem* [HRO], *Cũrek pòt Kòzàrom* [VIN], *Křčec pòd gràbom* [LUNJ], *Pòd bròcom* [DUB], *Pòd lògom* [APA], *Pòd vřbamy* [MBUK], *Pòd Vřtamy* [HRO], *Pòd Vřty* [HRO; KOM, LUK; OBR, SVĐ; SVĐ], *Pòt xrùškòm* [MBUK], *Pòt křčy* [HRŽ]

▣ *pòtok* ‘potok’

< psl. **potokъ* < **poteti* ☆ Snoj (2009b: 553)

◎ *Žòrànekòf pòtok* [VIN], *Kraj Pòtòka* [SIG]⁷⁵, *Pòtok* [SIG], *Sygěčky pòtok* [SIG], *Slàtynsky pòtok* [VIN], *Słòkòvěčky pòtok* [SLO], *Štèfajnsky pòtok* [VIN]

▣ *polèvaty* ‘polijevati’

< psl. **liti* ☆ Matasović i dr. (2016: 554, 560)

◎ *Pòlèva* [KAP], *Pòlève* [VBUK], *Pòlèvec* [SES], *Pòlòvòjnka/Pòlòvòjnke* [APA]

▣ *posrèdjy/posrèdný* ‘koji je na sredini’

< psl. **serda* ☆ Snoj (2009b: 691)

◎ *Pòsrèdja/Pòsrèdnà* [HRO]

▣ *pòt* ‘put’

< psl. *pòtъ* ☆ Snoj (2009b: 552)

◎ *Brèzovečky pòt* [HRO], *Drúgy pòt* [VBUK], *Glòvny pòt* [PRI], *Gròčky pòt* [VIN], *Kòčejnsky pòt* [HRO], *Lòčky pòt* [HRŽ], *Màly pòt* [SVĐ], *Pòt f Selišče* [HRO, VIN], *Pòt za Màrkòfčycò* [APA], *Pòt za Zòbyšče* [APA], *Přdekòf pòt* [KAP], *Přvy pòt* [VBUK], *Stòry pòt* [MBUK], *Šìròky pòt / Šyròky pòt* [HRŽ,

⁷⁴ Pronk-Tiethoff (2013: 141–142) tvrdi da je riječ germanskoga podrijetla, no iz fonološke je perspektive nemoguće utvrditi je li posuđena iz gotskoga ili starovisokonjemačkoga.

⁷⁵ Toponim bismo uvrstili u ovu skupinu ako ga interpretiramo kao da je nastao neuniverbizacijskom elipsom (*Kraj Sygěčkoga pòtòka* > *Kraj Pòtòka*). Izostavljanjem diferencijacijske sastavnice iz višerječnoga izraza identifikacijska je sastavnica preuzela na sebe i sadržaj diferencijacijske sastavnice pa se piše velikim početnim slovom. Međutim, moguće ga je uvrstiti i u skupinu 3.2.2.2. ako smatramo da je nastao od strukturne inačice toponima *Sygěčky pòtok* [SIG] – *Pòtok*.

SVĐ], *Štukoľ pôt* [LUK], *Trěčy pôt* [VBUK], *Trěčičny pôt* [HRŽ], *Věľky pôt* [HRŽ, SVĐ; VBUK], *Zavijeny pôt* [KUĆ]

▣ *požyrôk* ‘jednjak, grkljan’

< psl. *žerti, *žbrati ☆ Snoj (2009b: 874)

◎ *Požyráča* [VIN]

▣ *prályšče* ‘mjesto uz vodni referent na kojemu se pere rublje’

< psl. *pbrati ☆ Snoj (2009b: 559)

◎ *Prályšče* [HRŽ; VIN], *Přnôřovô prályšče* [KRI]

▣ *pre* ‘pri, uz’ (prij.)

< psl. *pri ☆ Snoj (2009b: 573)

◎ *Pre bôraj / Pre bôryma* [KOM], *Pre brěstaj* [OBR], *Pre Gráfyčarô* [LDB], *Pre grôbjô* [DUB; KUĆ], *Pre Krížnem drěvy* [KAR], *Pre Mělynô* [KOM], *Pre môtstô* [PRI], *Pre pylány* [SLO], *Pre Pôrtô* [KAR], *Pre Remizy* [KOM], *Pre Rôzmanô* [KAP], *Pre Stôry Bějy* [SIG], *Pre štrěky* [HRO]

▣ *prek* ‘preko’ (prij.)

< psl. *perkъ ☆ Snoj (2009b: 565)

◎ *Preg Dřvice* [KAR]

▣ *pret* ‘ispred’ (prij.)

< psl. *perdъ ☆ Snoj (2009b: 573)

◎ *Pret xížamy* [HRO]

▣ *prěčny* ‘orijentiran u suprotnome smjeru’

< psl. *perkъ ☆ Snoj (2009b: 565)

◎ *Prěčnyca* [APA; HRO; KRI; LDB], *Prěčnyca/Prěčnyce* [SIG]

▣ *prêk* ‘prijeko’ (pril.)

< psl. *perkъ ☆ Snoj (2009b: 565)

◎ *Prěčnyca* [APA; HRO; KRI; LDB], *Prěčnyca/Prěčnyce* [SIG], *Prêk* [MBUK], *Prêky* [SEL], *Prêky/Prêke* [LUK]

▣ *prêľô* ‘rupa’

< psl. *prě-ьd-lo ☆ Skok (III: 33)

< psl. *prě-(j)ьd-lo ☆ Bezlaj ET (III: 111)

◎ *Prêľô dvô* [LUK], *Prêľô jêden* [LUK]

▣ *pri-* ‘pri-’ (pref.)

< psl. *pri ☆ Snoj (2009b: 573)

◎ *Priles* [PRI], *Primôšnyca* [SEL]

▣ *pry* ‘pri, uz’ (prij.)

- < psl. **pri* ☆ Snoj (2009b: 573)
 ◎ *Pry grōbjō* [STR], *Pry Lěsy* [STR], *Pry Měky* [SIG], *Pry Mělynō* [LUK], *Pry stānycy* [LDB], *Pry Šīlcō* [LDB]
- ▣ *přlōk* ‘neobrađeno zemljište’
 < psl. **perlogъ/perloga* ☆ Šekli (2008: 108)
 ◎ *Přlōge* [DUB], *Přlōk* [STR]
- ▣ *prōseka* ‘uzak pojas u šumi očišćen od drveća koji služi kao granica šumskih predjela i lovišta’
 < psl. **proseka* ☆ Snoj (2009a: 330–331, 335)
 ◎ *Prōseka* [HRŽ]
- ▣ *prōso* ‘proso, *Panicum miliaceum*’
 < psl. **proso* ☆ Snoj (2009b: 585)
 ◎ *Prōsje/Prōsyje* [LUNJ]
- ▣ *prōdec* ‘manji prud’
 < *prōt* < psl. **prōdъ* ☆ Snoj (2009b: 582)
 ◎ *Prōdec* [HRŽ; LUK]
- ▣ *prōsyšće* ‘zemljište na kojemu je posijano proso’
 < *prōso* ‘proso, *Panicum miliaceum*’ < psl. **proso* ☆ Snoj (2009b: 585)
 ◎ *Prōsyšće* [HRO; SIG]
- ▣ *prōt* ‘prud’
 < psl. **prōdъ* ☆ Snoj (2009b: 582)
 ◎ *Prōdnycy* [LUK, PRI; LUNJ; SES]
- ▣ *prūt* ‘prud’
 < psl. **prōdъ* ☆ Snoj (2009b: 582)
 ◎ *Prūdnyce* [SVP]
- ▣ *přvy* ‘prvi’
 < psl. **pъrvъ, *pъrvъjъ* ☆ Snoj (2009b: 590)
 ◎ *Přva kaskàda* [HRŽ], *Přva Prōdnycy* [SEL], *Přvy òtsek* [KAR], *Přvy pòt* [VBUK]
- ▣ *pūsty* ‘pust’
 < psl. **pustъ* ☆ Snoj (2009b: 594)
 ◎ *Pòstika* [POLJ, PRI], *Pòščòk* [DUB; KRI], *Pòščòky* [SES], *Pūste lyvàde* [SVP]
- ▣ *pūstyna* ‘požarom opustošen dio naselja’
 < psl. **pustъ* ☆ Snoj (2009b: 594)

- ◎ *Pùstyne* [HRŽ]
- ▣ *rakìta* ‘rakita, *Salix purpurea*’
 - < psl. **orkyta* ☆ Snoj (2009b: 601)
 - ◎ *Ròkitòvec* [KAR]
- ▣ *rakîlje* ‘mjesto na kojemu rastu rakite’
 - < *rakìta* ‘rakita, *Salix purpurea*’ < psl. **orkyta* ☆ Snoj (2009b: 601)
 - ◎ *Rakîlje* [KRI; LDB]
- ▣ *ravnìca* ‘ravnica, prostran predio bez reljefne dinamičnosti’
 - < *rõvny* ‘ravan’ < psl. **orvьnъ* ☆ Snoj (2009b: 604)
 - ◎ *Ravnìce* [VIN]
- ▣ *rõkýtje* ‘mjesto na kojemu rastu rakite’
 - < *rakìta* ‘rakita, *Salix purpurea*’ < psl. **orkyta* ☆ Snoj (2009b: 601)
 - ◎ *Rõkýtje* [SEL]
- ▣ *rèpek* ‘repić’
 - < psl. **repъ* ☆ Snoj (2009b: 615)
 - ◎ *Rèpek* [SLO]
- ▣ *rekîlje* ‘mjesto na kojemu rastu rakite’
 - < *rekìta* ‘rakita, *Salix purpurea*’ < psl. **orkyta* ☆ Snoj (2009b: 601)
 - ◎ *Rekîlje* [SES]
- ▣ *rèt* ‘red’
 - < psl. **rèdъ* ☆ Snoj (2009b: 610)
 - ◎ *Pòrèdje* [DUB, KAP; KRI; MBUK; SES; SVĐ], *Pòrèdnyca* [SEL]
- ▣ *rèpyšče* ‘zemljište na kojemu raste repa’
 - < *rèpa* ‘repa, *Brassica*’ < psl. **rèpa* ☆ Snoj (2009b: 615)
 - ◎ *Rèpyšče* [VBUK]
- ▣ *rìbjak* ‘ribnjak’
 - < psl. **ryba* ☆ Snoj (2009b: 621)
 - ◎ *Rìbjak* [PRI]
- ▣ *rìbñak* ‘ribnjak’
 - < psl. **ryba* ☆ Snoj (2009b: 621)
 - ◎ *Rìbñak* [LDB; VIN (2)]
- ▣ *rogôty* ‘rogat’
 - < *ròk* ‘rog’ < psl. **rogъ* ☆ Snoj (2009b: 627)
 - ◎ *Rogàtyca* [KAR]
- ▣ *rùdyna* ‘neobrađeno zemljište obraslo travom; utrina, tratina’

- < psl. **rȍdina* ☆ HER
- ⊙ *Rúdyne* [SEL]
- ▣ **ruškovje* ‘zemljište na kojemu rastu hruške’
- < *xrúška* ‘kruška, *Pyrus*’ < psl. **gruša*, **grušbka* ☆ Matasović i dr. (2016: 514)
 - < *xrúška* ‘kruška, *Pyrus*’ < psl. **gruša*, **kruša* ☆ Snoj (2009b: 213)
 - ⊙ *Roškôvje* [VBUK]
- ▣ *sájmyšte* ‘sajmište, mjesto na kojemu se održava sajam’⁷⁶
- < psl. **сѣмьѣ* ☆ Snoj (2009b: 644)
 - ⊙ *Sájmyšte* [LDB]
- ▣ *sělce* ‘manje selo, seoce’
- < *sěl̥o* < psl. **sedlo* ☆ Snoj (2009b: 647)
 - ⊙ *Sěl̥ce* [DUB, KAP; MBUK], *Sělcy* [LUK]
- ▣ *sěl̥o* ‘selo’
- < psl. **sedlo* ☆ Snoj (2009b: 647)
 - ⊙ *Nõvõ Sěl̥o* [NSP], *Sēla* [LUK, PRI, SVĐ]
- ▣ **selišče* ‘mjesto na kojemu je nekada bilo selo’
- < psl. **sedlo* ☆ Snoj (2009b: 647)
 - ⊙ *Sěl̥yšče* [SVP], *Selišče* [VIN]
- ▣ *sělsky* ‘koji se odnosi na selo; koji pripada selu’
- < psl. **sedlo* ☆ Snoj (2009b: 647)
 - ⊙ *Sělska* [STR]
- ▣ *senokôša* ‘sjenokoša’
- < *sēno* ‘sijeno’ < psl. **sěno* ☆ Snoj (2009b: 649) +
 - < *kosity* ‘kositi’ < psl. **kositi* ☆ Matasović i dr. (2016: 485)
 - ⊙ *Senokôša* [HRO; SIG; SLO], *Senokôše* [KAP; LUNJ; SEL]
- ▣ *senokôšyca* ‘manja sjenokoša’
- < *senokôša* < *sēno* ‘sijeno’ < psl. **sěno* ☆ Snoj (2009b: 649) + < *kosity* ‘kositi’ < psl. **kositi* ☆ Matasović i dr. (2016: 485)
 - ⊙ *Senokôšyca/Senokôšyce* [KAR]
- ▣ *senokôška* ‘manja sjenokoša’
- < *senokôša* < *sēno* ‘sijeno’ < psl. **sěno* ☆ Snoj (2009b: 649) + < *kosity* ‘kositi’ < psl. **kositi* ☆ Matasović i dr. (2016: 485)
 - ⊙ *Senokôška* [VIN]

⁷⁶ Toponim *Sájmyšte* slavenskoga je podrijetla, no po svojim dijalektnim značajkama (*a* < *ǣ*; sufiks *-ište*) nije uklopljen u sustav; unatoč tomu, leksem je dio aktivnoga leksika autohtonoga stanovništva i nije utjecao na leksem *sějem* ‘sajam’, koji odražava dijalektne značajke istraživanih govora.

▣ *senokôška* ‘manja sjenokoša’

< *senokôša* < *sêno* ‘sijeno’ < psl. **sěno* ☆ Snoj (2009b: 649) + < *kosity* ‘kositi’ < psl. **kositi*
☆ Matasović i dr. (2016: 485)

◎ *Senokôška* [PRI]

▣ *setî nec* ‘sit, *Iuncus*’

< psl. **sitъ*, **sita* ☆ Bezljaj ET (III: 239), Snoj (2009a: 376; 2015 s. v. *sitje*)

◎ *Setî nec* [HRO]⁷⁷

▣ *sěča* ‘šikara, živica’

< psl. **sěči*, **sěkati* ☆ Snoj (2009b: 642–643)

◎ *Sěča* [APA; SES]

▣ *sěčy* ‘sijeći’

< psl. **sěči*, **sěkati* ☆ Snoj (2009b: 642–643)

◎ *Seklīca* [KAP]

▣ *skôroš* ‘oskoruša, *Sorbus*’

< psl. **oskoruša* ☆ HER

< psl. **osokoruša*/**osokorušb* ☆ Gluhak (1993: 459)

◎ *Skôroš* [LDB]

▣ *skôrošky* ‘koji se odnosi na oskoruše’

< *skôroš* ‘oskoruša, *Sorbus*’ < psl. **oskoruša* ☆ HER

< *skôroš* ‘oskoruša, *Sorbus*’ < psl. **osokoruša*/**osokorušb* ☆ Gluhak (1993: 459)

◎ *Skôrošky klô nec* [LDB]

▣ *slâtyna* ‘izvor kisele, slane ili mineralne vode’⁷⁸

< psl. **soltъ* ☆ Brozović Rončević (1997a: 185), Snoj (2009a: 379–380; 2009b: 667)

◎ *Slâtyna* [VIN]

▣ *slôk* ‘poljski slak, *Convolvulus arvensis*’

< psl. **sъvolkъ* ☆ Snoj (2009b: 666)

◎ *Slôkôvec* [SLO]

▣ *slôny* ‘slan’

⁷⁷ Riječ je o primjeru zamjene vokala *i* vokalom *e*, koja se sporadično dogodila u govorima ludbreške Podravine.

⁷⁸ Isti apelativ pripada i leksiku drugih slavenskih govora/jezika, a na izrazite nijanse u značenjima upućuju nas npr. Snoj (2009a: 380; 2009b: 667) te Brozović Rončević (1997a: 185): u srpskome ‘slani izvor, gdje voda pišti iz zemlje’, u slovenskome ‘kisela, mineralna voda; izvor kisele, slane ili mineralne vode’, u bugarskome i makedonskome ‘slana voda, močvara’, u češkome ‘močvarno, barovito područje, kaljuža; raslinje koje raste na močvarnome području’, u ruskome je *solotina* ‘močvarno područje’, a *solótina* ‘slana voda’. Prema Brozović Rončević, uz ‘izvor kisele, slane ili mineralne vode’, i na hrvatskome govornom području potvrđene su nijanse značenja: ‘slana lokva’, ‘toplice’, primarno značenje ‘kaljuža, močvara’, a za obalne čakavske govore specifično je značenje ‘predio morskoga zaljeva gdje se slatki izvor miješa s morskom vodom’. Nijanse u značenjima vjerojatno su posljedica preklapanja dviju indoeuropskih osnova od kojih je tvoreno psl. **soltina*: **sal-to-* ‘slan’ i **salH-to* ‘prljav, sivkast, boje blata’.

- < psl. **solnъ* ☆ Snoj (2009b: 666)
 ◎ *Slōna vōda* [LDB]
- ▣ *slivny* ‘koji se odnosi na šljive’⁷⁹
 < *slīva* ‘šljiva, *Prunus domestica*’ < psl. **slīva* ☆ Snoj (2009b: 669)
 ◎ *Slīvna mēka* [SVĐ]
- ▣ *slivňak* ‘zemljište na kojemu rastu šljive’
 < *slīva* ‘šljiva, *Prunus domestica*’ < psl. **slīva* ☆ Snoj (2009b: 669)
 ◎ *Slivňak* [LDB]
- ▣ **sopot*⁸⁰
 < psl. **sopotъ* ‘izvor; područje s mnogo izvora’ ☆ HER, Skok (III: 306), Brozović Rončević (1997b: 22), Snoj (2009a: 389)
 ◎ *Sōpot* [DUB]
- ▣ *sōl* ‘sol’
 < psl. **solъ* ☆ Snoj (2009b: 680)
 ◎ *Solenice* [SVP]
- ▣ *splāve* ‘brana, ustava’
 < **plaviti* < psl. **pluti* ☆ Snoj (2009b: 524)
 ◎ *Stōre splāve* [LDB]
- ▣ *splavnice* ‘brana, ustava’
 < **plaviti* < psl. **pluti* ☆ Snoj (2009b: 524)
 ◎ *Nōve splavnice* [KUĆ], *Stōre splavnice* [LDB]
- ▣ *spōšňak* ‘pašnjak’
 < psl. *pasti* ☆ Snoj (2009b: 497)
 ◎ *Spōšňak* [DUB; MRT; VBUK]
- ▣ *sprōt* ‘sprud’
 < psl. **prōdъ* ☆ Snoj (2009b: 582)
 ◎ *Sprōt* [HRO]
- ▣ *srēdjy/srēdný* ‘srednji’
 < psl. **serdъnъjъ* < psl. **serda* ☆ Snoj (2009b: 691)
 ◎ *Srēdjy kraj / Srēdný kraj* [HRO]
- ▣ *stānyca* ‘kolodvor, stajalište, postaja’

⁷⁹ U suvremenome govoru ovaj se pridjev ne rabi; u govorima je potvrđen pridjev *slivof*, npr. u sintagmi *slivof pěkmes*. Na arhaičnost navedenoga pridjeva upućuje njegovo pojavljivanje u toponimiji širom južnoslavenskoga područja.

⁸⁰ Apelativ je nastao od osnove **sop-* (usp. psl. glagol **sopti* ‘dahtati, teško disati, sopitati’) i onomatopejskoga sufiksa *-ot*; usp. Skok (III: 306), Brozović Rončević (1997b: 22), Snoj (2009a: 389).

- < **stati* < psl. **stojati* ☆ Snoj (2009b: 695)
- ⊙ *Pry stánycy* [LDB]
- ▣ *stôry* ‘star’
- < psl. **starb* ☆ Snoj (2009b: 694)
- ⊙ *Stôra Bêdja* [SES], *Stôra Bêja* / *Stôra Bêna* [HRO], *Stôra Bêja* [SIG], *Stôra Bêja* / *Stôra Bêna* [SEL], *Stôra Bêna* [KUĆ, VIN; LDB], *Stôra křčevyna* [DUB], *Stôra Křčevyna* [LUNJ; STR], *Stôra Petvica* [KAR, SEL, SES; SEL], *Stôra vês* [SES], *Stôre spláve* [LDB], *Stôre splavnice* [LDB], *Stôry brêk* [STR], *Stôry grôt* [LDB], *Stôry pôt* [MBUK]
- ▣ *stêza* ‘staza; put’
- < psl. **stbdza* ☆ Snoj (2009b: 699)
- ⊙ *Stêza* [SLO], *Stêza/Stêze* [LUNJ]
- ▣ *strùga* ‘(strmo) korito vodotoka’
- < psl. **struga* ☆ Snoj (2009b: 707)
- ⊙ *Debělčova strùga* [HRŽ], *Martīnova strùga* [VBUK], *Mesôrska strùga* [VBUK], *Strùga* [STR], *Strùga f Prêko* [MBUK]
- ▣ *strùk* ‘(strmo) korito vodotoka’
- < psl. **struga* ☆ Snoj (2009b: 707)
- ⊙ *Strùk* [SIG]
- ▣ *strūžec* ‘manje (strmo) korito vodotoka’
- < psl. **struga* ☆ Snoj (2009b: 707)
- ⊙ *Strūžec* [VBUK]
- ▣ *sukl̥aty* ‘sukljati’
- < psl. **sukati* (onomatop.) ☆ Skok (III: 358–359), Snoj (2009b: 710)
- ⊙ *Sokl̥áče* [KAR, STR]
- ▣ *světy* ‘svet’
- < psl. **svetb* ☆ Snoj (2009b: 714–715)
- ⊙ *Světy Žurč* [SVĐ], *Světy Foryjôn* [HRŽ]
- ▣ *světy/svêty* ‘svet’
- < psl. **svetb* ☆ Snoj (2009b: 714–715)
- ⊙ *Světy Pêter* / *Svêty Pêter* [SVP]
- ▣ *svôra* ‘osovina/greda koja povezuje prednji i stražnji dio kola’
- < psl. **s̥vora* ☆ Snoj (2009b: 683)
- ⊙ *Svôra* [STR]
- ▣ **šelest* ‘šuštanje, šuškanje’, **šelesteti* ‘šuštati, šušcati’

- < onomatop.⁸¹
- ◉ *Šelēsnyca* [NSP], *Šelēsnyca/Šelēšnyca/Zelēšnyca* [KAP]⁸²
 - ▣ *šibje* ‘šiblje’
 - < *šiba* ‘šiba’ < psl. **šiba* ☆ Snoj (2009b: 725)
 - ◉ *Šibje* [SVĐ], *Trēče šibje* [DUB]
 - ▣ *šybērje* ‘mjesto na kojemu raste šiba’⁸³
 - < *šiba* ‘šiba’ < psl. **šiba* ☆ Snoj (2009b: 725)
 - ◉ *Šybērje* [VBUK]
 - ▣ *širōky/šyrōky* ‘širok’
 - < psl. **širokъ* ☆ Snoj (2009b: 727)
 - ◉ *Širōky pōt / Šyrōky pōt* [HRŽ, SVĐ]
 - ▣ *šomīnkyca* ‘gaj, mala šumica’
 - < *šuma* ‘šuma’ < psl. **šuměti* (onomatop.) ☆ Gluhak (1993: 615)
 - ◉ *Šomīnkyca* [NSP]
 - ▣ *šūm* ‘šum’
 - < psl. **šumъ* ☆ Snoj (2009b: 725)
 - ◉ *Šūm* [DUB]
 - ▣ *šūma* ‘šuma’
 - < psl. **šuměti* (onomatop.) ☆ Gluhak (1993: 615)
 - ◉ *Čerētna šūma* [DUB], *Žoržōjnska šūma* [VIN], *Kōrotajeva šūma* [VIN], *Lōčka šūma* [VIN], *Lūbreška šūma* [VIN], *Sēsvečka šūma* [VIN], *Šūma* [SVP], *Žnidaryčeva šūma* [VIN]
 - ▣ *šūmyca* ‘manja šuma’
 - < *šuma* ‘šuma’ < psl. **šuměti* (onomatop.) ☆ Gluhak (1993: 615)
 - ◉ *Kovōčeva šūmyca* [PRI], *Mēlynska šūmyca* [LUK], *Vrańčyčeva šūmyca* [VIN]
 - ▣ *tikva* ‘tikva, *Lagenaria vulgaris*’
 - < psl. **tyky* ☆ Snoj (2009b: 764)
 - ◉ *Tikveščyca* [VIN]
 - ▣ **tinaf*

⁸¹ Riječ *šelest* i druge riječi u njezinu tvorbenome gnijezdu potvrđene su i u slovenskome jeziku (usp. Jurančič (1989: 1159)). Snoj (2009b: 723) pretpostavlja da je u slovenski riječ prodrila iz češkoga ili ruskoga jezika, u kojima su potvrđeni istozvučni oblici, koji su pak srodni s dijalektima rus. *šolox* ‘šum’, ukr. *xovst* ‘mukao zvuk’ te dijalektima polj. *chelst* ‘šum trsja’, *szelepac* ‘šumjeti, šuštati’.

⁸² U potvrđenim se fonološkim inačicama fonem *z* može protumačiti kao rezultat pučke etimologije (poistovjećivanje s korijenom sa značenjem ‘zelen’), a *š* kao rezultat asimilacije na daljinu.

⁸³ Navedena zbirna imenica nije navedena u kajkavskim dijalektnim rječnicima, međutim nalazimo je npr. u Šenoinu djelu *Mladi gospodin* i u djelu *Zlatarovo malo zlato* Nade Iveljić. ARJ (XVII: 37–38) sadržava potvrde za apelativ *šibarje* iz povijesne leksikografije (Vitezović, Belostenec, Jambrešić).

- < psl. **tynь*, **tynja* ‘blato, mulj’ ☆ Brozović Rončević (1999: 35)⁸⁴
- ◎ *Tīnafčyca* [VIN]
- ▣ *tisa* ‘tisa, *Taxus baccata*’
- < psl. **tisъ* ☆ Snoj (2009b: 766)
- ◎ *Tysovňôk* [SVP], *Tysovňôk* [LUNJ]
- ▣ *tôja*⁸⁵ ‘mjesto velike dubine u vodotoku’
- < psl. **tonь*, **toňa* < **tonuti* < **topnuti*/**topiti* ‘grijanjem rastapati’ ☆ Brozović Rončević (1999: 40)
- ◎ *Mála tója* [LUK], *Věľka tója* [LUK]
- ▣ *tôjava* ‘mjesto velike dubine u vodotoku’
- < *tôja* < psl. **tonь*, **toňa* < **tonuti* < **topnuti*/**topiti* ‘grijanjem rastapati’ ☆ Brozović Rončević (1999: 40)
- ◎ *Bütynova tójava* [SES]
- ▣ *tôpol* ‘topola, *Populus*’
- < psl. **topolь*, **topolь* < vlat./srlat. *papulus* < lat. *populus* ☆ Snoj (2009b: 773)
- < psl. **topolь*, **topolь*, **topola* ☆ Gluhak (1993: 633)
- ◎ *Tôpol* [VIN]
- ▣ *topôlje* ‘zemljište na kojemu rastu topole’
- < *topòla* ‘topola, *Populus*’ < psl. **topolь*, **topolь* < vlat./srlat. *papulus* < lat. *populus* ☆ Snoj (2009b: 773)
- < *topòla* ‘topola, *Populus*’ < psl. **topolь*, **topolь*, **topola* ☆ Gluhak (1993: 633)
- ◎ *Topôlje* [LUNJ; HRO (2)]
- ▣ *tôr* ‘ograđeni prostor u koji se zatvara stoka, npr. svinje’
- < psl. **torь* ☆ HER, Šivic-Dular (2010: 272)⁸⁶
- ◎ *Tôryšče* [SIG], *Tôr* [VBUK]
- ▣ *torícje* ‘zemljište na kojemu raste turica’

⁸⁴ Napomenimo da ni u suvremenome slovenskom jeziku nije zabilježen apelativ s tim značenjem, zbog čega slovenski etimolozi za slovenske toponime koji sadržavaju tu osnovu pretpostavljaju motivaciju apelativom *tin* ‘plot, zid, stijena’ (usp. hrv. i srp. *tin* ‘zid, stijena, pregrada’, rus. *тын* ‘plot’, češ. *týn* ‘grad’). Za taj se apelativ pretpostavlja da potječe iz germanskih izvora: < psl. **tynь* < germ. *tūna-* (usp. stvnjem. *zûn*, nvnjem. *Zaun*). Više v. u Snoj (2009a: 302, 428), Vasmer (III: 161). Bezljaj ET (IV: 181) na temelju usporedbe s češ. *oteň* < **o-тънь* smatra da su kelt. **dunom*, germ. *tūna-* i psl. **tynь* paleoeuropski supstrat.

⁸⁵ ‘Mjesto velike dubine u vodotoku’ u govorima ludbreške Podravine označava se apelativima *tója* [SVĐ] (v. i Belović i Blažeka (2009: 500)), *tójava*, *tójavyna* [SES], *túňa* [LDB], na što upućuju i toponimi motivirani njima. Osnova je potvrđena i u drugim slavenskim jezicima (npr. češ. *tůně*; slč. *toňa*, *tieň*; polj. *tón*, *tonia*; slov. dij. *tonja*, *tonjka*, *tunjka* ‘duboko mjesto u riječnome koritu’ (usp. Bezljaj SVI (II: 264–265), Pleteršnik (2014), Ivančić Kutin (2007: 99)). Uz navedeno značenje, Brozović Rončević (1999: 40) te Schütz (1996: 62) donose i drugo, ‘tresetište, močvara’. Može se izvesti od psl. **tonь*, **toňa* < **tonuti* < **topnuti*/**topiti* ‘grijanjem rastapati’ (prema Brozović Rončević (1999: 40)). Varijacije vokala *o* – *u* Bezljaj interpretira kao općeslavenske pojave.

⁸⁶ Prema Šivic-Dular (2010: 272–273), značenje ‘ograđeni prostor u koji se zatvara stoka, npr. svinje’ specifično je za hrvatski i srpski jezik, dok se u drugim slavenskim jezicima (npr. češ., slč., polj., rus., ukr.) uglavnom odnosi na neki tip puta, staze, ceste, prometnice.

- < *torica* ‘turica, blaženak, zečja stopa, *Geum urbanum* L.’
- ◉ *Torîčje* [HRŽ]
- ▣ *trôvnyk* ‘travnjak, livada’
- < *trôva* ‘trava’ < psl. **trava* ☆ Snoj (2009b: 778)
- ◉ *Trôvnyk* [APA; LDB]
- ▣ *třdy* ‘tvrd, koji nije mekan’
- < psl. **tvьrdь* ☆ Snoj (2009b: 779)
- ◉ *Třdica* [SIG]
- ▣ *trěčy* ‘treći’
- < psl. **tretiььь* ☆ Snoj (2009b: 782)
- ◉ *Trěča kaskáda* [HRŽ], *Trěča lija* [HRŽ], *Trěča Prôdnyca* [SEL], *Trěče šibje* [DUB], *Trěčy ôtek* [KAR], *Trěčy pôt* [VBUK]
- ▣ *trî* ‘tri’
- < psl. **tri* ☆ Snoj (2009b: 783)
- ◉ *Trî lipe* [KUĆ, LDB]
- ▣ *třk* ‘trg’
- < psl. **tvьrgь* ☆ Snoj (2009b: 782)
- ◉ *Bikof třk* [SVP], *Rôdyn třk* [SLO]
- ▣ *třn* ‘trn’
- < psl. **trьnь* ☆ Snoj (2009b: 785)
- ◉ *Třnovyce* [MBUK]
- ▣ *třné* ‘trnje’
- < psl. **trьnь* ☆ Snoj (2009b: 785)
- ◉ *Třné* [KUĆ]
- ▣ *trômłak* ‘travnjak, livada’
- < *trôva* ‘trava’ < psl. **trava* ☆ Snoj (2009b: 778)
- ◉ *Trômłak* [DUB]
- ▣ **trska* ‘trska, *Phragmites communis*’
- < psl. **trěska*, **trьska* ☆ HER
- < psl. **trьstьka* ☆ Gluhak (1993: 640)
- ◉ *Třščica/Treščica* [HRŽ]
- ▣ *třstenê* ‘koji je u vezi s trstinom’
- < *třstina* ‘trska, *Phragmites communis*’ < psl. **trьstь* ☆ Snoj (2009b: 788–789)
- ◉ *Třstenê dôl* [HRŽ]
- ▣ *třstika* ‘trska, *Phragmites communis*’

- < **trъstika* < psl. **trъstъ* ☆ Gluhak (1993: 640)
- ◎ *Trstika* [MBUK, VBUK]
- ▣ *truškovjek* ‘mjesto na kojemu su zasadene jagode’
- < *truškova* ‘šumska jagoda, *Fragaria vesca*’ < psl. **trusky* ili **trōsky*⁸⁷
- ◎ *Truškovjek* [LUK, SVĐ]
- ▣ *tūĵa* ‘mjesto velike dubine u vodotoku’
- < psl. **tonъ*, **toĵa* < **tonuti* < **topnuti*/**topiti* ‘grijanjem rastapati’ ☆ Brozović Rončević (1999: 40)
- ◎ *Tūĵa* [SIG]
- ▣ *tūĵa* ‘mjesto velike dubine u vodotoku’
- < psl. **tonъ*, **toĵa* < **tonuti* < **topnuti*/**topiti* ‘grijanjem rastapati’ ☆ Brozović Rončević (1999: 40)
- ◎ *Tūĵa* [LDB]
- ▣ *v ‘u’ (prij.)*
- < psl. **vъ* ☆ Snoj (2009b: 804)
- ◎ *Kŕč f Šelěšnycy* [KAP], *Pôť f Selišče* [HRO, VIN], *Strūga f Prĕko* [MBUK]
- ▣ **vezika* ‘košaračka vrba, *Salix viminalis*’⁸⁸
- < psl. **vezati* ☆ HER, Snoj (2009b: 817)
- ◎ *Pôdvezike* [DUB]
- ▣ *vĕlyky* ‘velik’
- < psl. **velikъ* ☆ Snoj (2009b: 812)
- ◎ *Kožàra vĕlyka / Vĕlyka Kožàra* [VIN], *Petrôfska vĕlyka* [VIN], *Vĕlyke klisore* [LDB], *Vĕlyky brĕk* [SEL]
- ▣ *vĕlky* ‘velik’
- < psl. **velikъ* ☆ Snoj (2009b: 812)
- ◎ *Vĕlky brĕk* [HRO], *Vĕlky bròc* [HRO], *Vĕlky Kŕč* [APA], *Vĕlko pòle* [SLO], *Vĕlky Prĕky* [SEL]
- ▣ *vĕlky* ‘velik’
- < psl. **velikъ* ☆ Snoj (2009b: 812)

⁸⁷ Riječ se pojavljuje i u drugim slavenskim jezicima. Primjerice, u slovenskome Pleteršnik (2014) bilježi: *truska*, *truskva*, *trōska*, *trōskva*; Dubravki Ivšić Majić zahvaljujem na podatku da se u poljskome rabi riječ *truskawka* ‘jagoda’, a u češkome *truskavec*.

⁸⁸ Riječ nije potvrđena u govorima ispitanika iz istraženih ludbreškopodravskih naselja, no zabilježio ju je s navedenim značenjem Pleteršnik (2014).

◎ *Vě̀lka gràba* [LUK], *Vě̀lka mēka* [SVĐ], *Vě̀lka tōja* [LUK], *Vě̀lke Lājzyne* [KAR], *Vě̀lky Bùkovec* [VBUK], *Vě̀lky gřm* [STR], *Vě̀lky jòtok* [DUB], *Vě̀lky kòt* [LUK], *Vě̀lky pòt* [HRŽ, SVĐ; VBUK]

▣ *vēs* ‘selo’

< psl. **vьsь* ☆ Snoj (2009b: 807)

◎ *Stōra vēs* [SES]

▣ *vîr* ‘vrtlog, vir’

< psl. **virь* ☆ Snoj (2009b: 822)

◎ *Vîry* [KAR]

▣ *vòda* ‘voda’

< psl. **voda* ☆ Snoj (2009b: 812)

◎ *Slōna vòda* [LDB]

▣ *vòdopat* ‘vodopad’

< psl. **voda* ☆ Snoj (2009b: 812) +

< psl. **pasti*, **padati* ☆ Gluhak (1993: 469)

◎ *Vòdopat* [LUNJ]

▣ *vògel* ‘ugao’

< psl. **ogьlь* ☆ HER, Gluhak (1993: 650–651)

< psl. **ogьlь* ☆ Snoj (2009b: 465, 828)

◎ *Sõčef vògel* [KOM], *Vògel* [HRŽ; KOM; STR]

▣ **vograjec*

< *ograditi* < psl. **gorditi* ☆ Snoj (2009b: 186)

◎ *Vogròjec* [LUK]

▣ **vograt*

< *ograditi* < psl. **gorditi* ☆ Snoj (2009b: 186)

◎ *Vògrat* [MBUK]

▣ *voľňòk* ‘pčelinjak’

< psl. **ulь* ☆ HER

< psl. **ulь* ☆ Gluhak (1993: 652)

< psl. **ulьjь* ☆ Snoj (2009b: 798)

◎ *Voľňòk* [SVP]

▣ *vòčjē* ‘koi se odnosi na vuka’

< *vòk* ‘vuk, *Canis lupus*’ < psl. **vьlkь* ☆ Snoj (2009b: 830)

◎ *Vòčjē jàma* [SEL], *Vòčjē gřlò* [HRO, VIN]

▣ *vogròčka*

- < **vograđa* ‘ograđen pašnjak’ < *ograditi* < psl. **gorditi* ☆ Snoj (2009b: 186)
- ◎ *Vogrôčka* [LUNJ]
- ▣ *vôlička* ‘manja ulica’
- < *vûlyca* ‘ulica’ < psl. **ulica* ☆ Snoj (2009b: 798)
- ◎ *Vôlička* [LDB]
- ▣ **vôlînc* ‘pčelinjak, košnica’
- < psl. **ulb* ☆ HER
- < psl. **ulb* ☆ Gluhak (1993: 652)
- < psl. **ulbjb* ☆ Snoj (2009b: 798)
- ◎ *Vôlînc* [SVĐ]
- ▣ *vôlôk* ‘pčelinjak’
- < psl. **ulb* ☆ HER
- < psl. **ulb* ☆ Gluhak (1993: 652)
- < psl. **ulbjb* ☆ Snoj (2009b: 798)
- ◎ *Vôlôk* [KRI]
- ▣ *vôsky* ‘uzak’
- < psl. **ozъkъ* ☆ Gluhak (1993: 658), Snoj (2009b: 830)
- ◎ *Vôščôk* [HRO]
- ▣ **vôtočec*
- < *ôtoč* ‘otok’ < psl. **o(b)tokъ* < psl. **o(b)tet'i* ☆ Snoj (2009b: 482)
- ◎ *Vôtočec* [KAR]
- ▣ *vrôbec/vrabica* ‘vrabac, *Passer domesticus*’
- < psl. **vorbb* ☆ HER
- < psl. **vorbbъcb*, **vorbbjb* ☆ Snoj (2009b: 832)
- ◎ *Vrabîčak/Vrbičak/Vrbiček* [HRŽ]
- ▣ *vrôžjy* ‘koji se odnosi na vraga’
- < psl. **vorgъ* ☆ Snoj (2009b: 832–833)
- ◎ *Vrôžje kôritô* [VIN]
- ▣ *vřba* ‘vrba, *Salix*’
- < psl. **vřba* ☆ Snoj (2009b: 833)
- ◎ *Pôd vřbamy* [MBUK], *Vřbec* [SVĐ], *Vřbêle* [MBUK], *Vřbêle* [VBUK], *Vřbica/Vřbice* [KAR], *Vřbice* [MBUK], *Vřbînc* [MBUK], *Vřbnik* [SEL]
- ▣ *vřbje* ‘zemljište na kojemu rastu vrbe’
- < *vřba* ‘vrba, *Salix babylonica*’ < psl. **vřba* ☆ Snoj (2009b: 833)
- ◎ *Vřbje* [STR]

▣ *vrgōń* ‘vrganj’

< **xv̄rganjь* < psl. **x(v)̄rga* ☆ Matasović (uskoro)⁸⁹

◎ *Vrgōńščak* [VIN]

▣ *vřt* ‘vrt’

< psl. **vr̄tb* < roman. (usp. tal. *orto*) < lat. *hortus* ☆ Snoj (2009b: 836)

◎ *Bōńčef vřt* [SES], *Fũntekof vřt* [SES], *Gōrjy vřty* [KAP], *Povřtnica* [SEL], *Vōřošky vřty* [LDB], *Vřt* [APA; DUB; KAP; KAR; LUNJ; NSP; SES], *Vřt/Vřty* [HRO; HRŽ; KOM; KUĆ; LUK; PRI; SEL; SIG; STR; SVĐ]

▣ *vũglen* ‘ugljen’

< psl. **oglb* ☆ Snoj (2009b: 465)

◎ *Voglěnyca* [HRO]

▣ *vũklenek* ‘red na njivi kraći od ostalih’

< psl. **k(̄)lin̄b* ☆ Matasović i dr. (2016: 450)

◎ *Vũklenka* [KRI]

▣ *vũlyca* ‘ulica’

< psl. **ulica* ☆ Snoj (2009b: 798)

◎ *Bačanjēva vũlyca* [KAR], *Běřoščeva vũlyca* [KAR], *Cygōńska vũlyca* [LDB], *Drōřska vũlyca* [KAR], *Fěrdova vũlyca* [LUNJ], *Glōvna vũlyca* [DUB; KAR], *Glyšōčynova vũlyca* [KAP], *Gōrja vũlyca / Gōrnia vũlyca* [APA], *Xābekova vũlyca* [LUNJ], *Jepatĩnska vũlyca* [SLO], *Kōlōdvōřska vũlyca* [LDB], *Křlěbōdova vũlyca* [LUK], *Lēdynska vũlyca* [SVP], *Łubreřska vũlyca* [DUB], *Mělynska vũlyca* [DUB; LUK], *Měrna vũlyca* [KAR], *Mōřtova vũlyca* [SES], *Němčeva vũlyca* [DUB], *Peklěnska vũlyca* [SVP], *Peklěnska vũlyca* [MBUK], *Pěřja vũlyca* [LDB; LUK; SEL; SVĐ], *Pōłska vũlyca* [SLO], *Poščōčka vũlyca* [SES], *Poščōkova vũlyca* [KAP], *Potōčna vũlyca* [SLO], *Povjōčka vũlyca* [MBUK], *Sělnyčka vũlyca* [LDB], *Toplīčka vũlyca* [LDB], *Varaždĩnska vũlyca* [LDB], *Vũlyca* [PRI; VBUK], *Zdělārova vũlyca* [SLO]

▣ *vulīčka* ‘manja ulica’

< *vũlyca* ‘ulica’ < psl. **ulica* ☆ Snoj (2009b: 798)

⁸⁹ Matasović se kritički osvrće na dosadašnje etimološke obrade navedene riječi. Uzevši u obzir da je u mađarskome jeziku riječ potvrđena razmjerno kasno (krajem 16. stoljeća) te da se u mađarskim etimološkim radovima definira kao posuđenica iz hrvatskoga/srpskoga, autor pobija Skokovu tvrdnju da je taj apelativ posuđen iz mađarskoga jezika (< mađ. *vargánya*) (v. Skok (III: 624), a istu interpretaciju donosi i HER). Isto tako, problematizira Bezlajevu (Bezljaj ET (IV: 358–359)) tumačenje po kojemu je riječ o posuđenici iz mađarskoga (< mađ. *úrgomba* (< *úr* ‘gospodin’ + *gomba* ‘gljiva’) ~ njem. *Herrenpilz* ‘vrganj’ (< *Herr* ‘gospodin’ + *Pilz* ‘gljiva’)) jer je formalno nemoguće (mađarsko *úr* ne bi se moglo odraziti kao hrvatsko i slovensko *vr-* zbog kronologije glasovnih promjena, a ni *gomba* ne bi moglo dati dočetak *ganj*). Donijevši pregled dosadašnjih interpretacija, Matasović donosi i novu, uvjerljivu i fonološki i semantički.

◎ *Vulička* [SVP]

▣ *za* ‘za, iza’ (prij.)

< psl. **za* ☆ Snoj (2009b: 841)

◎ *Pôť za Mārkoŭčycy* [APA], *Pôť za Zôbyšče* [APA], *Za Bôbôjnkôm / Za Bôbôjek / Za Bôbônek* [HRO], *Za cêrkovom* [MBUK], *Za mežame* [VBUK], *Za Rôzmanem* [KAP]

▣ *za-* ‘za’ (pref.)

< psl. **za* ☆ Snoj (2009b: 841)

◎ *Zabêrek* [SVP], *Zábodyna* [HRO], *Zagrabyca* [HRŽ], *Zâjzernyca* [KAR], *Zavoščôk* [KRI], *Zôbôk* [KAR; SES], *Zôvřtje* [HRŽ; KAP], *Zôvřtnyca* [HRO; KOM; KRI; MRT; SEL; STR; SVĐ], *Zôvřtnyca/Zôvřtnyce* [LUNJ]

▣ **zabel* ‘šuma’

< psl. **zabělъ* ☆ Skok (I: 154; III: 422), Schütz (1994: 22)

◎ *Zôbelyna* [NSP]

▣ *zavijeny* ‘vijugav, koji nije pravocrtan’

< psl. **viti* ☆ Snoj (2009b: 824)

◎ *Zavijeny pôt* [KUĆ]

▣ *zôgôzda* ‘klin’

< psl. **gvozdъ* ☆ Snoj (2009b: 843)

◎ *Zôgôzda* [KRI]

▣ *zôton* ‘zaton, uvala’

< **zatonuti* < **za* + < **tonuti* < **topnuti*/**topiti* ‘grijanjem rastapati’ ☆ Brozović Rončević (1999: 40), Snoj (2009b: 850)

◎ *Cyrkovlôjnsky zôton* [DUB]

▣ *zděncec* ‘manji izvor’

< *zděnc* ‘izvor; bunar’ < psl. **stьdenьcb* ☆ Gluhak (1993: 694), Snoj (2009b: 708)

◎ *Zděncec* [KAR]

▣ *zděncek* ‘izvor pretvoren u zdenac’

< *zděnc* ‘izvor; bunar’ < psl. **stьdenьcb* ☆ Gluhak (1993: 694), Snoj (2009b: 708)

◎ *Jâklynôf zděncek* [VIN]

▣ *zděncyšče* ‘lokalitet s mnogo izvora’

< psl. **stьdenьcb* ☆ Gluhak (1993: 694), Snoj (2009b: 708)

◎ *Zděncyšče* [SVĐ]

▣ *zděnc* ‘bunar’

< psl. **stьdenьcb* ☆ Gluhak (1993: 694), Snoj (2009b: 708)

- ◉ *Kònačyčef zděneg* [VIN], *Tòtovyčef zděneg* [VIN]
- ▣ *zděny* ‘hladan’
 - < psl. **studenъ*/**stьdenъ* ☆ Gluhak (1993: 694), Snoj (2009b: 708)
 - ◉ *Zdějjava* [DUB], *Zděncy* [KAP]
- ▣ **zec* ‘zec, *Lepus*’
 - < psl. **zajęcb* ☆ Snoj (2009b:)
 - ◉ *Zěčjak* [APA]
- ▣ *zelěny* ‘zelen’
 - < psl. **zelenъ* ☆ Snoj (2009b: 852)
 - ◉ *Zělyna* [MBUK, NSP, VBUK]
- ▣ *zětsky* ‘koji se odnosi na zetove’
 - < *zět* ‘zet, kćerin muž’ < psl. **zětъ* ☆ Snoj (2009b: 853)
 - ◉ *Zětska vùlyca* [APA]
- ▣ *zīdany* ‘zidan’
 - < *zīdaty* ‘zidati’ < psl. **zьdati* ☆ Snoj (2009b: 422)
 - ◉ *Zīdany mōst* [HRŽ]
- ▣ *zmjzlyca* ‘smrznuta zemlja’
 - < *zmjsty se* ‘smrznuti se’ < psl. **mьrzi* ☆ Snoj (2009b: 422)
 - ◉ *Zmjzlyca* [HRŽ]
- ▣ *zōbyšče* ‘zemljište na kojemu je posijana zob’
 - < *zōp* ‘zob, *Avena sativa*’ < psl. **zobъ* ☆ HER
 - < *zōp* ‘zob, *Avena sativa*’ < psl. **zobъ*, **zobъ* ☆ Gluhak (1993: 699)
 - ◉ *Zōbyšče* [APA; HRŽ; SVĐ]
- ▣ *zvyrálo* ‘izvor’
 - < *zvīraty* < psl. **virъ* ☆ Snoj (2009b: 822)
 - ◉ *Zvyrálo* [KRI], *Zvyrôlna* [KAR], *Zvyrôlna Drôva* [KAR]
- ▣ *zvyrôlek* ‘izvor’
 - < *zvyrálo* ‘izvor’; *zvīraty* ‘izvirati’ < psl. **virъ* ☆ Snoj (2009b: 822)
 - ◉ *Brezjōnsky zvyrôlek* [HRŽ]
- ▣ *zvlōčyty* ‘izvlačiti’
 - < psl. **jъz* + **volčiti* ☆ Snoj (2009b: 826)
 - ◉ *Zlōka* [DUB, SES]
- ▣ *zvȳjôk/zvȳrňôk* ‘zvjerinjak’
 - < *zvêr* ‘zvijer’ < psl. **zvěrb* ☆ Snoj (2009b: 861)
 - ◉ *Zvȳjôk/Zvȳrňôk* [SLO]

▣ *žába* ‘žaba, *Ranidae*’

< psl. *žaba ☆ Snoj (2009b: 862–863)

◎ *Žôbnyca* [SVĐ]

▣ *želôdec* ‘želudac’

< psl. *želôdъcb ☆ Snoj (2009b: 866–867)

◎ *Želôdec* [VIN]

▣ *želêznyčky* ‘koji se odnosi na željeznicu’

< *želêznyca* < psl. *želêzo ☆ Snoj (2009b: 866)

◎ *Želêznyčky môst* [LDB]

▣ *žîr* ‘plod hrasta

< psl. *žirъ ☆ Snoj (2009b: 870)

◎ *Žyrôvníôk* [VIN], *Žyrôvníôk* [LUNJ; NSP], *Žîrak* [SVP]

▣ *žîrny* ‘koji se odnosi na žir’

< *žîr* ‘plod hrasta’ < psl. *žirъ ☆ Snoj (2009b: 870)

◎ *Žîrna tôbļa* [HRŽ]

▣ *žřt*⁹⁰ ‘drvena motka za povezivanje voza sijena, slame ili kukuruzovine’

< psl. *žrdb ☆ Snoj (2009b: 874)

◎ *Žrdica* [HRŽ]

3.2.2.1.2. Neimena stranoga podrijetla

3.2.2.1.2.1. Neimena germanskoga podrijetla

▣ **apatija* ‘opatija, samostan’⁹¹

< bav.-austr. **appat* < stvnjem. *abbat* < clat. *abbas* ili grč. *αββα*, *ἄββας* [*abba*, *ábbas*]

< aram. *abba* ‘otac, gospodin’ ☆ Snoj (2009b: 472)

◎ *Apatija* [APA]

▣ *bajer* ‘šljunčara, napušten kop šljunka napunjen vodom’

< nvnjem. *Weiher* ‘ribnjak’ < srvnjem. *wī(w)aere* < lat. *vīvārium* ☆ Snoj (2009b: 27)

< nvnjem. *Weiher* ‘ribnjak’ < fr. *vivier* / stvnjem. *wī(w)āri* < lat. *vīvārium* ☆ Skok (I: 94)

◎ *Bajer* [KAP; KRI]

⁹⁰ Fonem *t*, nastao obezvučenjem u N jd. analogijom, potvrđen je kroz cijelu paradigmu apelativa *žrt* u mnogim kajkavskim govorima (uz govore ludbreške Podravine, i u Varaždinu, Cerju kod Zagreba, Svetome Ivanu Zelini, Goli, Podravskim Sesvetama, donjosutlanske dijalektu, govorima pomurskih Hrvata, Prelogu, Murskome Središću itd.), dok je obezvučenje samo u N jd. zabilježeno npr. u govoru Đurđevca. V. i Snoj (2009b: 874).

⁹¹ V. ▣ **jepatija* u istome odjeljku.

▣ **cargati se* ‘prepirati se, svađati se’

< nvnjem. *zergen* / zap. germ. **targjan* ☆ Bezlaj ET (I: 58)

< bav.-austr. *zargn* ☆ Štebih Golub (2010: 203)

◎ *Côrgovec* [SVP]

▣ *cyglàna* ‘tvornica cigli’

< *cigel* ‘cigla’ < srvnjem. *ziegel* < stvnjem. *ziegal* < lat. *tegula* ☆ Štebih Golub (2010: 205–206)

< *cigel* ‘cigla’ < srvnjem. *ziegel* < lat. *tegula* ☆ Matasović i dr. (2016: 106)

◎ *Cyglàna* [HRO; VIN]

▣ *cyglèna* ‘mjesto gdje se izrađuju cigle, ciglana (obično na polju)’⁹²

< *cigel* ‘cigla’ < srvnjem. *ziegel* < stvnjem. *ziegal* < lat. *tegula* ☆ Štebih Golub (2010: 205–206)

< *cigel* ‘cigla’ < srvnjem. *ziegel* < lat. *tegula* ☆ Matasović i dr. (2016: 106)

◎ *Cyglèna* [MBUK (2); STR]

▣ *cùfta* ‘dio preše u koji se stavlja grožđe (obično od vrbova pruća)’

< nvnjem. *Zucht* ☆ Bezlaj ET (I: 68), Pleteršnik (2014), WDW (s. v. *Zucht*)

◎ *Cùfta* [VIN]⁹³

▣ *gmôjna* ‘pašnjak, općinska livada’

< bav.-austr. [*Ge*]*meine*, *Gemain*; štaj. *Gemeine* ☆ Štebih Golub (2010: 254)

< srvnjem. *gemeine* ☆ Snoj (2009a: 141)

◎ *Gmôjna* [LDB]

▣ *gmôjnò* ‘pašnjak, općinska livada’

< bav.-austr. [*Ge*]*meine*, *Gemain*; štaj. *Gemeine* ☆ Štebih Golub (2010: 254)

< srvnjem. *gemeine* ☆ Snoj (2009a: 141)

◎ *Gmôjnò* [SEL]

⁹² Ispitanici s istraživanoga područja tu riječ nisu potvrdili kao dio suvremenoga leksika. Međutim, u istome fonološkom sastavu zabilježena je npr. u govoru Đurđevca (v. npr. Maresić i Miholek (2011: 87)).

⁹³ Ispitanici koji su sudjelovali u ovome istraživanju taj apelativ ne rabe niti mu znaju značenje. S identičnim fonemskim sastavom zabilježen je i u međimurskim govorima Murskoga Središća (v. Blažeka i Rob (2014: 85)) i Hlapičine (v. Filipan-Žignić (2013: 37)), a na terenu je zabilježen i toponim s istim likom (sudeći prema nominativnome obliku) koji se odnosi na uzvisinu na administrativnome području naselja Rivalno. Pri tumačenju izraza navedenih toponima i apelativa opravdano je pretpostaviti promjenu *ft* < *xt*, kakva je zabilježena i u apelativima *bifflyn* ‘buhtla’, *difftaty* ‘drhtati’, *plôfta* ‘plahta’, *šiffta* ‘smjena’ i sl. (usp. Horvat (2010: 72, 98)). Pretpostavci o promjeni *ft* < *xt* u prilog idu potvrde iz slovenskih govora, gdje je očuvan skup *xt*. Uz Pleteršnika (2014), apelativ navodi i Keber (2011: 126) u sklopu frazema *pijan kak cùhta* potvrđenoga u Prlekiji: »„Koš” je kup grozdja, ki meri pri tleh tudi dva metra v premeru in se proti vrhu oži, da ima obliko ne preveč koničastega prisekanega stožca. Da se ne razleze, ga opašejo z leskovimi obroči, ki so proti vrhu zmerom manjši. Svoje dni so v ta namen uporabljali iz slame spletene vrvi, ki so jih imenovali „cùhte”«. Na temelju tumačenja značenja možemo potvrditi da navedeni apelativ može biti plodan kao metaforički impuls i u frazeologiji i u onimiji. Na podatku da je riječ o regionalnome njemačkom vinogradarskom terminu i uputi na literaturu zahvaljujem Dubravki Ivšić Majić i Barbari Štebih Golub.

- ▣ *gmôjna* ‘pašnjak; neobrađena površina, općinska livada’
 < bav.-austr. [*Ge*]meine, *Gemain*; štaj. *Gemeine* ☆ Štebih Golub (2010: 254)
 < srvnjem. *gemeine* ☆ Snoj (2009a: 141)
 ◎ *Gmôjna* [KAP]
- ▣ *gmôjno* ‘pašnjak; neobrađena površina, općinska livada’
 < bav.-austr. [*Ge*]meine, *Gemain*; štaj. *Gemeine* ☆ Štebih Golub (2010: 254)
 < srvnjem. *gemeine* ☆ Snoj (2009a: 141)
 ◎ *Gmôjno* [MRT]
- ▣ *gmôjno* ‘pašnjak; neobrađena površina, općinska livada’
 < bav.-austr. [*Ge*]meine, *Gemain*; štaj. *Gemeine* ☆ Štebih Golub (2010: 254)
 < srvnjem. *gemeine* ☆ Snoj (2009a: 141)
 ◎ *Gmôjno* [APA; DUB; HRO; HRŽ; LUK, SVĐ; LUNJ; NSP; PRI; STR]
- ▣ *grába* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’
 < srvnjem. *grabe* ☆ Snoj (2009b: 185, 188), Štebih Golub (2010: 254)
 ◎ *Grába* [DUB; DUB, STR; KAR, SVĐ; NSP; SES; VIN], *Grába/Grábe* [SIG],
Grábe [MBUK], *Grôbanyca* [HRO; KAP; KAR; SVĐ], *Grôbanyca* [DUB;
 KAR], *Xúbertova grába* [HRŽ], *Křčec pod grábom* [LUNJ], *Lilekova grába*
 [DUB], *Sáčerova grába* [LUK], *Věľka grába* [LUK], *Zagrabyca* [HRŽ],
Žydòfska grába [KUĆ]
- ▣ *grôbec* ‘veći humak’
 < srvnjem. *grabe* ☆ Snoj (2009b: 185, 188), Štebih Golub (2010: 254)
 ◎ *Grôbec* [VIN]
- ▣ **jepatija* ‘opatija, samostan’⁹⁴
 < bav.-austr. **appat* < stvnjem. *abbat* < clat. *abbas* ili grč. *ἄββα, ἄββας* [*abba, ábbas*]
 < aram. *abba* ‘otac, gospodin’ ☆ Snoj (2009b: 472)
 ◎ *Jepatija* [APA]

⁹⁴ U Hrvatskoj postoji mnogo ojkonima motiviranih inačicama riječi *opat* ili izvedenicama od njih. To su primjerice: *Apatija* (kod Ludbrega), *Apatovec* (kod Križevaca), *Opatija* (kod Rijeke; kod Pokupskoga), *Opatinec* (kod Ivanić-Grada), *Opatovac* (kod Cernika; kod Lovasa). HER donosi i nekoliko toponima koji se ne odnose na naselja s istom motivacijom: *Abacija* (Brač), *Abatnica* (Pag), *Abatovi dvori* (Šolta), *Abatovo* (Senj), *Badija* (otočić kod Korčule), *Opatovina* (Zagreb). Dakako, nisu svi istoga podrijetla (primjerice, za bračku *Abaciju* može se pretpostaviti talijansko podrijetlo, a ono je pak manje vjerojatno za toponime koji se odnose na kontinentalne referente).

Riječ *jepatija* ne upotrebljava se aktivno u suvremenome leksiku istraživanih ludbreškopodravskih govora (značenje ‘samostan’ u proučenim govorima ima riječ *klôšter*), no ispitanici pasivno prepoznaju njezino značenje. Moramo se osvrnuti i na navođenje ludbreškopodravskoga ojkonima u HER-u: navođenje s. v. *abacija* smatramo neprimjerenim jer s obzirom na areal nije vjerojatno talijansko posredništvo pri posuđivanju, a napomenu donesenu s. v. *opat*, kojom se naglašava da su ludbreškopodravski i križevački ojkonom motivirani riječju posuđenom preko mađarskoga iz stvnjem. dopuštamo samo kao mogućnost. Ipak, u ovome radu preferiramo taj apelativ interpretirati kao riječ njemačkoga podrijetla (usp. i V. Novak (2014) s. v. *apatnija*).

▣ *kanôl* ‘kanal’

< nvnjem. *Kanal* < tal. *canale* < lat. *canalis* ☆ Matasović i dr. (2016: 421)

◎ *Kanôl* [KUĆ, LDB]

▣ *koxáča* ‘kuhača’

< *kùxaty* < **kuhati* < stvnjem. *kohhōn* < lat. *coquo* ☆ Matasović i dr. (2016: 519)

< *kùxaty* < **kuhati* < **kuhinja* < kstvnjem. *chuhhina* < klat. *coquina* ☆ Kiparsky (1934: 151)

◎ *Koxôčňak* [KUĆ]

▣ *màroř* ‘imanje s poljima i gospodarskim zgradama; majur’

< bav.-austr. *Meierhof* ☆ Snoj (2009a: 253)

◎ *Màroř* [HRO; HRŽ, LUK; KRI; SIG; VBUK], *Marořišče* [NSP]

▣ *pàjtlyn* ‘mlin za mljevenje pšeničnoga brašna; zamjena pšenice za brašno’⁹⁵

< bav.-austr. *Beutel*, dij. *paitl* ☆ Štebih Golub (2010: 325–326)

◎ *Pàjtlyn* [DUB]

▣ **perk* ‘brijeg, brežuljak’

< srvnjem. *berc* / stvnjem. *berg* ‘gora’ ☆ Snoj (2009a: 67, 250, 308, 421)

◎ *Fìlyspark* [LDB]

▣ *pîl* ‘spomenik, kip’

< srvnjem. *bilde* / bav.-austr. *Pild* < stvnjem. *bilidi* ☆ Snoj (2009b: 513–514)

◎ *Pîle* [HRŽ]

▣ *pylôtsky* ‘koji se odnosi na *pylôt*’

< *pylôt* ‘stup u brani kojim se zajažuje vodotok; gradivni element zabijen u tlo’ < nvnjem. *Pilote* < fr. *pilot* < fr. *pile* < lat. *pīla* ☆ Snoj (2009b: 514)

◎ *Pylôtska Drôva* [STR]

▣ *plàc* ‘tržnica’

< nvnjem. *Platz* < srvnjem. *pla(t)z* < fr. *place* < srlat. *platea* < grč. *πλατεῖα* [*plateïa*] ☆ Štebih Golub (2010: 340)

< nvnjem. *Platz* / srvnjem. *pla(t)z* < lat. *platēa* < grč. *πλατεῖα* [*plateïa*] ☆ Snoj (2009b: 519)

◎ *Plàc* [LDB (2)]

▣ *pòrt* ‘gaz, mjesto gdje se zbog pličine može prijeći vodotok’

⁹⁵ Premda je u modelima (polaznim riječima iz jezika davatelja) sasvim uobičajen finalni slijed konsonanta ili vokala *r* i sonanta *l*, u govorima ludbreške Podravine takvi dočetcni nisu mogući, o čemu svjedoče i brojne potvrde apelativa: *cygarètlyn* ‘cigareta’, *frdàblyn* ‘uvojak kose’, *peciklyn* ‘bicikl’, *pùsřlyn* ‘vrsta kolačića’, *rebìžlyn* ‘ribiz’, *šàmřlyn* ‘niski stolac’, *šatòřlyn* ‘novčanik’, *škyněclyn* ‘papirna vrećica’, *štòkřlyn* ‘stolčić’, *vàjdlyn* ‘veća metalna posuda’ itd. (vidi Horvat (2010: 80)). Štebih Golub (2010: 115) donosi nekoliko interpretacija toga dočetka. Moguće je da je riječ o utjecaju srvnjem. deminutivnoga sufiksa *-lin*, moguće je da je riječ o rasterećenju izgovora (<el> [ʎ] > lin), a za manju skupinu replika moguće je i mađarsko posredovanje pri posuđivanju (*kiflin*, *pemzlin*), pri čemu se na *-li* dodaje *n*, dočetak koji im omogućuje morfološku prilagodbu – uklapanje u deklinacijski sustav.

- < nvnjem. *Pforte* ‘udolina’ ☆ NJHR (2005: 1276)
 ◎ *Mòlòf'sky pòrt* [SVĐ], *Pòrt* [KAR]
- ▣ **puhl*
 < bav. srvnjem. *puhel* ‘brežuljak, brijeg, gora’ ☆ Snoj (2009a: 391)
 ◎ *Pòxlòky* [VIN]
- ▣ *remīza* ‘gustiš u koji se divljač sklanja od nepogoda, skrovište za divljač; branjevina’
 < nvnjem. *Remise* < fr. *remise* ☆ Snoj (2009b: 614)
 ◎ *Remīza* [KOM; SES; STR; SVP; VBUK]
- ▣ **rut*
 < srvnjem. **rūt* ‘krčevina’⁹⁶ ☆ Snoj (2009a: 363–364)
 ◎ *Zrūt* [VIN], *Zrùtyna* [HRO]
- ▣ **stiper*⁹⁷ ‘podbjel, *Tussilago farfara* / biljka iz roda *Lappa*, porodica glavočika *Compositae*, čičak’
 < srvnjem. *stüppel* ☆ Bezljaj ET (III: 317)
 ◎ *Stiper* [VIN]
- ▣ *šànc* ‘nasip’
 < rnvjem./bav.-austr. *Schanz* ☆ Štebih Golub (2010: 349)⁹⁸
 ◎ *Šànc* [HRŽ]
- ▣ *škèdej* ‘štagalj’
 < stvnjem. *scugin, scugina* ☆ Snoj (2009b: 660)
 ◎ *Škedjīšče* [MBUK]
- ▣ *šlòpròk* ‘klaonica’
 < bav.-austr. *Schlachtpruckh*⁹⁹
 ◎ *Šlòpròk* [LDB]
- ▣ *šnita* ‘komad, kriška’
 < nvnjem. *Schnitte* ☆ Snoj (2009b: 733), Štebih Golub (2010: 353)
 ◎ *Šnitàryca/Šnìtarice* [SIG]

⁹⁶ Usp. slov. *rovč* ‘livada na prethodno iskrčenu zemljištu u brežuljkastome području’. Prema fonemskome sastavu, u slovenskome se riječ može protumačiti kao posuđenica iz bav. srvnjem. **rout* (v. Snoj (2009a: 361; 2009b: 631)). Replika u osnovi hrvatskoga toponima može se, prema Snoju (2009a: 363–364), interpretirati kao posuđenica iz srvnjem. **rūt*.

⁹⁷ Fonemski sastav objašnjava se, prema Bezlaju, kao rezultat progresivne disimilacije $p - l > p - r$ u slučaju da je riječ posuđenica iz srvnjem. *stüppel, stüppe* ‘prah za liječenje ili čaranje’. Više o značenju v. u poglavlju 3.3.3.1.7.

⁹⁸ Štebih Golub (2010: 349), određivši repliku kao germanizam, dodaje: »Iz kulturnopovijesnih razloga (riječ se u hrvatskome prvi put javlja za hrvatsko-mađarske obrane Sigeta od Turaka, dok je u mađarskome potvrđena od 1533. godine). Hadrovics (1985: 465) smatra da je mađarski jezik mogao imati posredničku ulogu. Glasovni sastav hrvatskih replika Hadrovicsevu tezu ni ne potvrđuje ni ne opovrgava.«

⁹⁹ Na temelju fonemskoga sastava toponima može se pretpostaviti bav.-austr. izvor istaknut u izvodu; usp. i *Schlagbrücke, Schlachtbrücke* ‘klaonica’. V. *Schlagbrücke* u popisu literature.

▣ *špica* ‘vrh’

< nvnjem. *Spitze* ☆ Piškorec (2005: 207–208), Štebih Golub (2010: 358)

◎ *Špica* [KAR; SIG; SLO; SVĐ]

▣ *špinec* ‘vrh (igle, čavla, olovke)’

< nvnjem. *Spitze* ☆ Piškorec (2005: 207–208), Štebih Golub (2010: 358)

◎ *Špinec* [SVP]

▣ *štrēka* ‘pruga’

< nvnjem. *Strecke* ☆ Štebih Golub (2010: 369)

◎ *Pre štrēky* [HRO]

▣ **štuk*

< nvnjem. *Stück* ‘komad, dio; parcela’ ☆ Snoj (2009a: 420)

◎ *Štúk* [DUB; HRO; KAP; KOM, LUK; KRI; LUK; SEL; SES; SVP], *Štúk/Štúky* [SIG]

▣ *tōbla* ‘niz poljoprivrednih čestica (parcela) koje čine cjelinu’

< srvnjem. *tavele* < roman. (usp. tal. *tavola*) < lat. *tabula* ☆ Snoj (2009b: 746)

◎ *Krōtka tōbla* [HRO]

▣ *tōbļa* ‘niz poljoprivrednih čestica (parcela) koje čine cjelinu’

< srvnjem. *tavele* < roman. (usp. tal. *tavola*) < lat. *tabula* ☆ Snoj (2009b: 746)

◎ *Žirna tōbļa* [HRŽ]

▣ *tōļ* ‘dio’

< bav.-austr. *tâl* ☆ Snoj (2009a: 420)

◎ *Mály tōļ* [HRŽ]

▣ **z*

< srvnjem. *ze* ‘k, pri, prema’¹⁰⁰ ☆ Snoj (2009a: 391)

◎ *Zrūt* [VIN], *Zrūtyna* [HRO]

3.2.2.1.2.2. Neimena mađarskoga podrijetla

▣ *bērek* ‘močvarno zemljište, močvarni jarak’

< mađ. *berek* ☆ MHR (2013: 80)

◎ *Bērek* [HRO; HRŽ (2); KAP; KAR; KOM; KRI; LDB; MBUK; NSP; PRI; SIG; SVP], *Bērek/Berēky* [LUNJ], *Berēčnyca/Berēčnyca* [HRŽ], *Parōžny bērek* [HRŽ], *Třščičny bērek* [HRŽ]

¹⁰⁰ Fonem *z* također bi se mogao objasniti kao aloglotski element – u srvnjem. postojao je i prefiks *ze* ‘k, pri, prema’ (usp. Snoj (2009a: 391) s. v. *Spuhlje*).

▣ *berčec* ‘manje močvarno zemljište, manji močvarni jarak’

< *bèrek* < mađ. *berek* ☆ MHR (2013: 80)

◎ *Berčec* [LDB; MRT]

▣ *cintor* ‘ograđen prostor oko crkve’

< mađ. *cintériom*, *cintërëm* < lat. *coemeterium*, *cimiterium* < grč. *κοιμητήριον* [*koimētérion*] ☆ Skok (I: 256), Bezljaj ET (I: 65)

< mađ. *cinteriom* < srlat. *cimiterium* < lat. *coemeterium* < grč. *κοιμητήριον* [*koimētérion*]

☆ HER

◎ *Cintor* [SVP]

▣ mađ. *gyóta/gyolta* ‘travnjak, livada’¹⁰¹ ☆ Kovács (2013)

◎ *Žolta* [KRI]

▣ *fálat* ‘komad’

< mađ. *falat* ☆ MHR (2013: 206)

◎ *Fálat* [LUNJ]

▣ *fűntőš* ‘kuća s okućnicom’¹⁰²

< mađ. *fundamentum* ‘temelj’

◎ *Fűntőš* [APA]

▣ *gácyašky* ‘koji se odnosi na šumarak akacije’

¹⁰¹ U suvremenome stanju taj apelativ nije proziran kajkavcima (barem prema dostupnim dijalektnim rječnicima kajkavskih govora i provjerama tijekom terenskih istraživanja koja su podloga ovomu radu), na kajkavskome terenu ipak su, uz onaj spomenuti u ovome radu, potvrđeni toponimi motivirani njime: Virč je (2012: 201, 215, 296) u međimurskome Kuršancu zabilježila *Đolta/Đolte*, a toponimi s likom *Đolta* potvrđeni su i nedaleko od zaselka Matokovca (blizu Podtuma) u Međimurju, nedaleko od Šandorovca u Međimurju, u k. o. Tučenik u Zagrebačkoj županiji, kod Lozana u Virovitičko-podravskoj županiji itd. Ojkonim *Žolta* (mađ. *Gyótapuszta*) zabilježili su među pomurskih Hrvatima Blažeka, Nyomárkay i Rác (2009: 76).

Potrebno je osvrnuti se na dosadašnje interpretacije etimologije toponima toga lika. Virč (2012) tvrdi da je toponim *Đolta* motiviran riječju turskoga podrijetla te ga povezuje s toponimima čiji je lik *Đol*. Mi pak smatramo da toponim *Đolta* nema nikakve veze s apelativom *đol*. Schütz (1994: 74) za apelativ *đol* sa značenjem ‘jezero’ navodi da je posuđenica iz turskoga jezika, a tako ga interpretira i Škaljić (1966: 252), dodajući i značenje ‘lokva blata’. Mnogobrojne primjere toponima (najčešće hidronima) motiviranih tom riječju donosi Brozović Rončević (1997a): *Đol*, *Đola*, *Podđola*, *Đolhisar*, *Babin đol*, *Dugi đol*, *Krapje đol*, *Milov đol*, *Savski đol* itd. Frančić je (2003: 381) *Žól* zabilježila i u Reki pokraj Koprivnice, a na temelju toga potrebno je relativizirati zaključak o ograničenosti toponimijskih odraza na područje Slavonije koji donosi Brozović Rončević (1999: 37). Eventualno se može pretpostaviti da je na kajkavskome području posredništvo pri posuđivanju mogao imati i mađarski jezik (usp. Maác (1955), s. v. *gyölcs*). Za toponime s likom *Đolta*, uključujući i u ludbreškoj Podravini potvrđeni *Žolta* [KRI], smatramo da su motivirani dijalektnom mađarskom riječju *gyolta*. U mađarskome je jeziku riječ *jótaljolta* najprije značila ‘šuma’ (s tim je značenjem potvrđena već 1055. godine). Poslije je postala arhaizam, a bolje se očuvala u zapadnomađarskim dijalektima (u likovima *gyóta* i *gyolta*, ali s promijenjenim značenjem ‘travnjak, livada’). Takvo tumačenje potvrđuju i fonemski/grafemski odnosi *j – gy* te *ó – ol*, specifični za zapadnomađarske dijalekte. Više pojedinosti vidi i u Kovács (2013: 85). Na pomoći s prijevodom te detaljnome tumačenju zahvaljujem Elődu Dudásu.

¹⁰² Budući da ima specifični dočetak, kao rezultat morfološke prilagodbe pri posuđivanju iz mađarskoga jezika (usp. npr. *Jezőš* ‘Isus’, *Kristoš* ‘Krist’, *kőroš* ‘prostor za zbor u crkvi (pjevalište)’, *pásoš* ‘putovnica’, *patrőnoš* ‘svetac zaštitnik’, *vájnkőš* ‘jastuk’ itd.), riječ smatramo hungarizmom. Više o takvu tipu morfoloških prilagodbi v. u Vukadinović (2009).

< *gácyjaš* ‘šumarak akacije; bagremik’ < mađ. dij. *agáciás* < mađ. dij. *agác/agáci/agácia* ‘akacija, bagrem, *Acacia*’ < mađ. *akác* < lat. *acacia* < grč. *ἀκακία* [*akakía*]¹⁰³

◎ *Gácyjaška Drvîčka* [STR]

▣ *jôrek* ‘jarak’¹⁰⁴

< mađ. *árok* < tur. *arık* ☆ MHR (2013: 38)

◎ *Jôrek* [DUB; LUNJ, MRT], *Stánčynoř jôrek* [LUK, PRI, SVĐ]

▣ mađ. *kanizsa*

< slav. **kъnędz’a* (ž. r. < **kъnędz’* ‘knežev’)¹⁰⁵ ☆ Snoj (2009a: 185)

◎ *Kaniža* [LUNJ]

▣ **kurša*

< mađ. *korsó* ‘vrč’ ☆ MHR (2013: 420)

◎ *Koršina* [NSP]¹⁰⁶

▣ **nemeš*

< mađ. *nemes* ‘plemić, plemkinja; plemenit’; *nemesi* ‘plemićki, koji se odnosi na plemiće’ ☆ MHR (2013: 539), Pleteršnik (2014)

◎ *Němešcyca/Němešcyce* [SEL], *Němešcyce* [SES]

▣ *parága*

¹⁰³ Leksem *akacija* interpretira se kod različitih autora na različite načine:

< lat. *acacia* < grč. *ἀκακία* [*akakía*] ☆ HER

< njem. *Akazie* / mađ. *akacia* < lat. *acacia* < grč. *ἀκακία* [*akakía*] ☆ Matasović i dr. (2016: 6)

(< njem. *Akazie*) < lat. *acacia* < grč. *ἀκακία* [*akakía*] ☆ Snoj (2009b: 6),

što ovisi i o jezičnim i o izvanjezičnim činjenicama (npr. statusu idioma primatelja (standardnome ili nestandardnome), povijesno-kulturnim utjecajima i sl.).

Ističemo postojanje fonoloških varijacija toga apelativa u govorima ludbreške Podravine: npr. u govorima općine Sveti Đurđ potvrđeno je *gácyja*, a u Ludbregu *gôcyja*. Pretpostavljamo da su ti likovi nastali pod utjecajem mađarskoga jezika: izostavljanje početnoga *a* moglo bi se objasniti činjenicom da je *a* u mađarskome određeni član (ali i sporadičnim gubljenjem nenaglašenih vokala u govorima ludbreške Podravine); fonem *g* upućuje na to da je riječ mogla biti posuđena iz mađarskih dijalekata (npr. *agác/agáci/agácia*; usp. *Növénynevek enciklopédiája*, s. v. *akác*).

Pridjev koji ima ulogu diferencijacijske sastavnice ovdje zabilježena višerječnoga toponima vjerojatno je nastao od hungarizma *gácyjaš* ‘šumarak akacije; bagremik’ (< mađ. dij. *agáciás*). Naime, nastavak *-(a)s* [*-(a)š*] odgovarao bi hrvatskomu nastavku *-ik* za šumarak određene vrste drveća (tj. *agáciás* ‘bagremik’). Na usmenome objašnjenju zahvaljujem Krešimiru Sučeviću Međeralu.

¹⁰⁴ Snoj (2009b: 235) te Matasović i dr. (2016: 396) smatraju da je riječ o posuđenici iz nekoga turkijskog jezika (usp. kirg. *arık* ‘jarak, kanal’). Škaljić (1966: 362) riječ navodi kao turcizam. S obzirom na to da je i u mađarskome potvrđena riječ *árok* (usp. MHR (2013: 38)), pretpostavljamo da je u kajkavske govore podravskoga područja riječ posuđena preko mađarskoga.

¹⁰⁵ Za lička pak naselja Kanižu Gospićku i Kanižu Perušićku Šimunović (2010: 233) pretpostavlja da su im imena romanskoga podrijetla (< roman. *canna* ‘trstika’ + *-icella*, tj. mlet. *-esella*), a odražavaju prirodno-zemljopisne značajke lokaliteta na kojemu su smještene naselja – riječ je o polojnim područjima na kojima raste trstika. Tu interpretaciju za kontinentalne toponime zbog izostanka romanskoga utjecaja odbacujemo.

¹⁰⁶ Moguće je da je istim apelativom motiviran i međimurski ojkonom *Kuršanec*. Hadrovics (1934: 6–7) smatra da je taj ojkonom motiviran biljnim nazivom (< kruška), s čime se ne slažu Frančić i Žagar Szentesi (2008: 73), uvrštavajući ga u skupinu ojkonom nesigurne motivacije.

< mađ. dij. *parrag* ‘neobrađeno zemljište, livada’ < mađ. *parlag* < psl. **perlogъ/perloga*)¹⁰⁷

◎ *Paràga* [HRŽ; SVP]

▣ *pàrak*¹⁰⁸

< mađ. dij. *parrag* ‘neobrađeno zemljište, livada’ < mađ. *parlag* < psl. **perlogъ/perloga*)

◎ *Pàrak* [MBUK]

▣ **salaš* ‘seosko imanje s gospodarskim zgradama’

< mađ. *szállás* ‘smještaj, boravište, konačište’ ☆ MHR (2013: 677)

◎ *Salôščak* [DUB], *Salôšče* [DUB]

▣ **seget*

< mađ. *szegyet* ‘kut; poluotočni prostor smješten u zavoju rijeke’ ☆ Maác (1955)

◎ *Segedîn* [STR]¹⁰⁹

▣ *šôš* ‘šaš, *Carex*’

< mađ. *sás* ☆ HER, Snj (2009b: 720)

◎ *Šôšnyce* [HRŽ]

▣ **šerenga* ‘vojni stroj, vrsta, skupina vojnika postrojenih u vrstu’

< mađ. *sereg* ☆ HER, Bezljaj ET (IV: 35)¹¹⁰

◎ *Šerênga* [MBUK]

▣ *šodràna* ‘šljunčara, napušten kop šljunka napunjen vodom’

< mađ. *sóder* < nvnjem. *Schotter* ☆ MHR (2013: 661)

◎ *Pálčyjeva šodràna* [PRI, SVĐ], *Šodràna v Lěščo* [HRŽ]

¹⁰⁷ Na temelju leksema koje donosi Maác (1955) i fonološke usporedbe, možemo zaključiti da je riječ o kružnome posuđivanju (slavenski > mađarski > slavenski (hrvatski)). U ludbreškoj Podravini terenskim je istraživanjem potvrđen i glagol tvoren od te imenice – *zaparážyty* ‘zapustiti zemlju, pustiti zemlju da obraste’. Toponimijski odrazi toga apelativa ili sam apelativ mađarskoga postanja zabilježeni su širom prostora uz granicu s Mađarskom – od Međimurja, gdje su zabilježeni mikrotoponimi (v. Virč (2012)) te ojkonom *Parag*, preko Gole (v. Večenaj i Lončarić (1997: 253)) i Novoga Virja, pa sve do Vojvodine u Srbiji, gdje je zabilježen ojkonom *Parage*.

¹⁰⁸ Do varijacija u rodu u pojedinim govorima ludbreške Podravine, ali i u širem arealu gdje se naziv pojavljuje u općemu leksičkom sloju, možda je došlo zbog toga što u mađarskome jeziku ne postoje gramatički rodovi.

¹⁰⁹ Ovakvo tumačenje etimologije (v. više u Maác (1955)) zbog fonemskoga sastava toponima smatramo uvjerljivijim nego izvođenje od mađ. *sziget* ‘otok’. Istu motivaciju pretpostavljamo i za egzonim *Segedin*, kako Hrvati nazivaju mađarski grad Szeged koji je smješten na obalama rijeke Tise. Mađarski ojkonom *Szeged*, ako se prihvati motivacija riječju *szeg* ‘kut, poluotočni prostor smješten u zavoju rijeke’, bio bi, prema usmenome objašnjenju Krešimira Sučevića Međerala, umanjena tvorena morfemom *-d* (usp. *Varasd*, *Erdőd*).

¹¹⁰ HER navodi apelativ *šereg* ‘niz, red, mnoštvo; vojn. veći broj organiziranih vojnika; vojni odred, četa’ te ga tumači kao regionalizam i hungarizam (< mađ. *sereg*). Prema mađarskome etimološkom rječniku (v. Tótfalusi) u mađarskome je riječ o turkijskoj posuđenici (usp. ujgur. *čerig*, uzb. *čerik*, tuvin. *šerig* ‘vojska’ < **čérig*). Na usmenome objašnjenju zahvaljujem Krešimiru Sučeviću Međeralu. Imenica *šereg* određena je kao hungarizam i u slovenskome (v. Bezljaj ET (IV: 35), Pleteršnik (2014), V. Novak (2014)) te poljskome jeziku (v. Borys (2005: 601)). Riječ je s istim fonemskim sastavom potvrđena i u drugim slavenskim jezicima (češ., ukr.). Malobukovečkomu toponimu iz fonološke je perspektive najbliža ruska inačica *uepenza* ‘vojni stroj, vrsta, skupina vojnika postrojenih u vrstu’. Za nju Vasmer (IV: 429) pretpostavlja da je nastala od poljske inačice *szereg* (< mađ. *sereg*).

▣ *šūdry* ‘sprud, pješćana ili šljunkovita riječna obala’
< mađ. *sóder* < nvnjem. *Schotter* ☆ MHR (2013: 661)

◎ *Šūdry* [HRŽ]

▣ *võrõšky* ‘gradski’

< *võrõš* ‘grad’ < mađ. *váras* ☆ MHR (2013: 794)

◎ *Võrõščyna* [KAR, SVĐ], *Võrõšky vřty* [LDB]

3.2.2.1.2.3. Neimena romanskoga podrijetla

▣ *agràr* ‘poljoprivredno zemljište’

< lat. *ager* ☆ HER

◎ *Agràr* [SIG; SVP], *Agràr/Regràr* [HRO]

▣ *boketõr* ‘čovjek koji u *boketima* nosi mlijeko’

< *bõket* ‘limena posuda (kanta) za mlijeko’¹¹¹

◎ *Boketõry* [SVP]

▣ *žákof* ‘koji se odnosi na đaka, učenika’

< *žák* ‘učenik’ < srlat. *diacus* ☆ Matasović i dr. (2016: 217)

◎ *Žákovo* [SVP]

▣ **inzula* ‘otok’

< lat. *insula*

◎ *Ínzõła* [MBUK]

▣ *kaskàda* ‘prelijevanje vode preko podloge u terasastu reljefu, manji vodopad’

< fr. *cascade* < tal. *cascata* ☆ HER, Snoj (2009b: 262)

◎ *Četřta kaskàda* [HRŽ], *Drůga kaskàda* [HRŽ], *Kaskàde* [HRŽ], *Pěta kaskàda* [HRŽ], *Přva kaskàda* [HRŽ], *Trěča kaskàda* [HRŽ]

▣ **komonika* ‘pelin, *Artemisia absinthium*; kamilica, *Anthemis/Camomilla*’

< lat. *camomilla* ☆ Vajs (2003: 67–68)¹¹²

¹¹¹ Riječ smo uvrstili u romanizme premda u romanskim jezicima vjerojatno ne postoje odgovarajuće istovrijednice sa značenjem ‘posuda za tekućinu’ (usp. tal. *bocchetta* (< *bocca*) i španj. *boqueta* (< *boca*) i slične izvedenice od riječi sa značenjem ‘usta’ označavaju male otvore, ustašca i sl.; s tim u vezi, ističemo da riječ *bokal* nije izvedenica, nego posuđenica: < tal. *boccale* < klat. *baucāle(m)* < grč. *βαύκαλις, βαυκάλιον* [*baúkalis, baukálion*]). *Boket* bi mogao biti istoga podrijetla kao engl. *bucket* ‘kanta, vjedro; posuda za vodu i druge tekućine’ < stfr. *buquet*, što je umanjena (nastala upotrebom sufiksa *-ett-*) od riječi germanskoga podrijetla (možda od franačkoga *būk* ‘trbuh’). Pritom bi semantički razvoj bio analogan onomu u riječima *mijeh, mješina*), no za potvrdu te pretpostavke potrebna su dodatna istraživanja s obzirom na to da u suvremenim romanskim jezicima ta riječ nije opstala. Na opsežnome tumačenju zahvaljujem Dubravki Ivšić Majić.

¹¹² Vajs (2003: 68) tu riječ vidi kao prilagodbu latinskih pučkih izvedenica: disimilacijom $m - m > m - n$ i zamjenom stranoga sufiksa *-illa* domaćim *-ika*, dobiveno je *komonika* od lat. *camomilla* (< grč. *χαμαίμηλον* [*khamaímēlon*]). Spomenimo i da Bezljaj ET (II: 61–62) riječ *komonika* izvodi od psl. **komonika, *komonica* < **komonь* ‘konj’, no tu interpretaciju u ovome radu ne prihvaćamo.

◎ *Komōnika* [KRI]

▣ *kòstań* ‘kesten, *Castanea sativa*’

< tal. *castagno* < lat. *castanea* < grč. *κάστανον* [*kástanon*] ☆ Snoj (2009b: 312)¹¹³

◎ *Koštáńevec* [LUNJ]

▣ *ráca* ‘patka, *Anas*’

< furl. *ratse* ☆ HER

< furl. *raze* / dij. tal. *razza* (< *anarazza* < dij. tal. *ánara* < lat. *anas*) ☆ Snoj (2009b: 597)

◎ *Rácyna* [KRI]

▣ *škōlny* ‘koji se odnosi na školu’

< *škōla* ‘škola’ < srlat. *scola* < lat. *schola* ☆ Gluhak (1993: 609)

◎ *Škōlna/Škōlno* [HRŽ]

3.2.2.1.2.4. Neimena turskoga podrijetla

▣ **čemen*

< tur. *çemen*, *çimen* ‘livada, ledina; travnjak s gustom i mladom travom; zemlja puna žila od trave’ < perz. ☆ ARJ (I: 933), Škaljić (1966: 170)

◎ *Čemenice* [HRŽ]

▣ *dođińak* ‘mjesto na kojemu raste dud’

< *dùdovyna* ‘dud, *Morus*’ < tur. *dut* ☆ Skok (I: 452), Gluhak (1993: 209)

◎ *Dođińak* [VBUK]

▣ **đubre* ‘gnoj’

< tur. *göbre*, *gübre* < grč. *κόπρος* [*kópros*] ☆ Skok (I: 482)

◎ *Žúbryca* [SVP]

3.2.2.1.2.5. Neimena grčkoga podrijetla

▣ *drùm* ‘cesta, put’

< grč. *δρόμος* [*drómos*] ☆ Skok (I: 442–443), HER

◎ *Drùm* [KAP; LUK], *Glõvny drùm* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ]

▣ *klisora* ‘klisura, visoka strma kamena gromada, stijena koja strši; hrid’

< srgrč. *κλεισόρα* [*kleisoúra*] ☆ Schütz (1994: 55), HER

◎ *Mále klisore* [LDB], *Vělyke klisore* [LDB]

¹¹³ Matasović i dr. (2016: 438) za likove s početnim *ko-* navode da su posuđeni iz različitih romanskih govora, ne specificirajući točno kojih.

▣ *lyvada* ‘livada’

< ngrč. *λιβάδα* [*libáda*] ‘velik travnjak’ < *λιβάδι* [*libádi*] ‘travnjak’ ☆ Matasović i dr. (2016: 560)

◎ *Púste lyvåde* [SVP]

3.2.2.1.2.6. Neimena predslavenskoga podrijetla

▣ ie. **drew-* ‘trčati, kretati se, teći’; **drowo-s* ‘tok rijeke’

◎ *Drôva* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ, VBUK]

Hidronim *Drôva* izrazito je star te se za njega može tek pretpostaviti motivacija još u indoeuropskoj riječi **drew-* ‘trčati, kretati se, teći’, odnosno **drowo-s*, s pretpostavljenim značenjem ‘tok rijeke’ (što se može usporediti sa stind. *drávati* ‘teče’, odnosno hidronimom *Dravanti*)¹¹⁴.

Snoj (2009a: 124) hidronim izvodi iz **Drava* < vlat. **Dravus*, a zatim ističe da je predrimskoga, predkeltskoga, a vrlo vjerojatno i predindoeuropskoga podrijetla. Glasovni se razvoj može rekonstruirati prema zakonima koje je opisao Holzer (2012) ovako: *staur. *Drawā* > *psl. *Drāwā* > **Drāwā* > **Drāβā* > **Drāβā* > **Drāβā* > **Drāβa* > **Drā.βa* > *hrv. Drā.va*.¹¹⁵

3.2.2.1.2.7. Neimena engleskoga podrijetla

▣ *alòxa* ‘pozdrav’

< engl. *aloha* ‘pozdrav’ < havaj. *aloha* ‘ljubav, mir, suosjećanje, milost’ ☆ Wikipedia (s. v. *aloha*)

◎ *Alòxa* [HRŽ]

3.2.2.1.2.8. Neimena nesigurna podrijetla (za koja različiti autori različito interpretiraju posredovanje pri posuđivanju)

▣ *kapêla* ‘kapela’

< stvnjem. *kapelle* < lat. *cappella* ☆ Snój (2009a: 185–186)

< srlat. *cap(p)ella* ☆ Matasović i dr. (2016: 425)

◎ *Kapêla* [KAP]

▣ *koliba* ‘koliba’

¹¹⁴ Popis radova u kojima se taj hidronim etimološki tumači vidi u Bezlaj SVI (I: 151–152), a poslije i u Krahe (1964), Skok (I: 430), Brozović Rončević (1997a: 344), Snój (2009a: 124) itd.

¹¹⁵ Izvod je izradio autor ovoga rada, a više v. u Holzer, Resch i dr. (2014: 74).

< psl. **kolyba*, **koliba* < grč. *καλύβη* [*kalýbē*] ☆ Matasović i dr. (2016: 462)

< tur. *koliba*, *kaliba* < ngrč. *καλύβα* [*kalýba*] < grč. *καλύβη* [*kalýbē*] ☆ Snoj (2009b: 292)

< grč. *καλύβη* [*kalýbē*] ☆ HER

◎ *Kolibe* [MRT]

▣ **krbulja*¹¹⁶

< srvnjem. *korbe* ‘košara’ < stvnjem. *churba* < lat. *corbis* ☆ Bezljaj ET (II: 67, 85), Snoj (2009b: 309)

< *krba* ‘posuda za vodu sužena na jednome kraju’ < tur. *kirba* ☆ Škaljić (1966: 417–418)

< psl. **korbъ*, *korba* ‘košara’ ☆ Derksen (2008: 234)

◎ *Kr̂boļa* [MBUK]

▣ *līja* ‘prosjeka (prolaz) kroz šumu; put, prolaz’

< *lin(i)ja* < nvnjem. *Linie* < lat. *linea* ☆ Snoj (2009b: 358), Matasović i dr. (2016: 556)

< *lin(i)ja* < lat. *linea* ☆ HER

◎ *Drūga līja* [DUB], *Līja* [KAR; SES], *Trēča līja* [HRŽ]

▣ **liver*

< *revir* ‘manji dio zemljišta, manje područje; područje, kraj u kojemu se nalaze objekti neke sirovinske ili gospodarske osnove’ < nvnjem. *Revier* < tal. *riviera* ☆ HER

< *revir* ‘manji dio zemljišta, manje područje; područje, kraj u kojemu se nalaze objekti neke sirovinske ili gospodarske osnove’ < nvnjem. *Revier* < srniz. *riviere* ‘područje uz rijeku ili kanal’ < stfr. *riviere* ☆ Snoj (2009b: 619)

◎ *Lyvĕry* [NSP]¹¹⁷

¹¹⁶ Mjesnomu stanovništvu nepoznat apelativ **krbulja* (ili njegove fonološke inačice potvrđene u drugim govorima, usp. prekmurski *krbūla* (v. V. Novak (2014))) može se interpretirati kao posuđenica iz njemačkoga, na što upućuje Pleteršnik (2014). Za ovo kajkavsko područje (kao i za međimursko, gdje je istim apelativom motivirano ime ulice / dijela naselja u međimurskome naselju Donjoj Dubravi, te za molgarsko, gdje je zabilježen oronim *Krbulfin* (v. Maresić (2010: 65))) takvo je tumačenje uvjerljivije od tumačenja po kojemu je riječ o utjecaju turskoga jezika (usp. Škaljić (1966: 417–418)). Imajući na umu izgled referenta (riječ je o udolini u kojoj se katkad skupljala voda ili je bila blatna), pri određenju etimologije oba su navedena metaforička poticaja moguća. Ne odbacujemo u potpunosti ni mogućnost da je osnova apelativ slavenskoga podrijetla (usp. slov. *kraba* ‘košara’) koji donosi Derksen.

Na južnoslavenskome području zabilježeni su još neki toponimi s vrlo sličnom osnovom (npr. *Mala krbulja* u Nikovićima u Crnoj Gori te *Krbava* u Hrvatskoj). Iz perspektive motivacije njih ne dovodimo u vezu s podravskim/međimurskim toponimima spomenutima u ovome radu jer su vjerojatno motivirani imenicom *krbulja* ‘staro, debelo i kvrgavo stablo’ (v. Pulević (2011: 390)), odnosno pridjevom *krbav* ‘kvrgav, hrapav, neravne površine’ (v. npr. RSKNJ (10: 448)).

¹¹⁷ Izraz toponimskoga lika prema našem je mišljenju posljedica nekoliko promjena: 1. Vibrant *r* zamijenjen je lateralom *l*. Na temelju te disimilacije opravdano je pretpostaviti i da je riječ posuđena posredovanjem mađarskoga jezika. Blažeka (2006: 10) ističe da je disimilacija *r > ll* i *l > r* česta u mađarskome jeziku, te da se primjeri posuđenica iz mađarskoga koje sadržavaju istu promjenu posebno obilno mogu pronaći u govorima pomurskih Hrvata, ali i u drugim govorima s pretpostavljenim utjecajem mađarskoga jezika (u govorima ludbreške Podravine potvrdili smo npr. *logožŕ* ‘pletena torba od rogoza’, *levŕver* ‘revolver’). 2. Vokal *i* zamijenjen je vokalom *e*, što je promjena koja se sporadično dogodila u određenim riječima u govorima ludbreške Podravine. 3. Vokal *i* ispred *r*, kao i u mnogim drugim posuđenicama, npr. *papŕ* ‘papir’, *krŕmpŕ* ‘krumpir’, *vencylŕ* ‘čuvar vinograda’, *špalŕ* ‘uređena živica’, dao je sekundarni jat, koji se zatim razvijao kao i primarni jat (usp. Horvat (2011: 103)).

▣ *máksymom* ‘maksimum; najveća količina zemljišnoga posjeda koju prema uredbama smije posjedovati pojedinac’¹¹⁸

< lat. *maximum* ☆ HER

(< nvnjem. *Maximum*) < lat. *maximum* ☆ Snoj (2009b: 375)

◎ *Máksymom* [LDB]

▣ *pylána* ‘pilana’

< *pīla* ‘pila’ < srvnjem. *vīle* < stvnjem. *fīla, fīhala* ☆ Snoj (2009b: 514)¹¹⁹

< *pīla* ‘pila’ < psl. **pila* < stvnjem. *fīla* ☆ HER

◎ *Pre pylány* [SLO]

▣ *pyramīda* ‘piramida’

< lat. *pyramis* < grč. *πυραμίδς* [*pyramís*] ☆ HER

< nvnjem. *Pyramide* < lat. *pyramis* < grč. *πυραμίδς* [*pyramís*] ☆ Snoj (2009b: 516)

◎ *Pyramīda* [SEL]

▣ *ròdyn* ‘koji se odnosi na rodu’

< *ròda* ‘roda, *Ciconia ciconia*’¹²⁰

◎ *Ròdyn tǫk* [SLO]

▣ **vinogradec*¹²¹

< psl. **vinogordь* < **vino* + **gordь* ‘ograda, ograđen vrt’ ☆ Snoj (2009b: 822)

< psl. **vinogordь* < got. *weinagards* ☆ Vasmer (I: 317), Pronk-Tiethoff (2013: 125–127)

◎ *Vynogrōcy* [VIN]

Usporedbe radi, ističemo da je u govoru Preloga potvrđena riječ *lev̆er* ‘dio parcele na licitaciji’ (v. Blažeka (2018: 266)).

¹¹⁸ Riječ *maksimum* u različitim kontekstima može imati različita značenja; u analizi toponimije najuvjerljivije je uputiti na značenje ‘najveća količina zemljišnoga posjeda koju prema uredbama smije posjedovati pojedinac’. U stručnoj literaturi rabe se termini *zemljišni maksimum* ili *agrarni maksimum*. Više v. u *Hrvatska enciklopedija*.

¹¹⁹ Snoj (2009b: 514) donosi i mogućnost da je podrijetlo slavensko, a u tome se slučaju srodstvo može utvrditi sa stvnjem. *fīla*.

¹²⁰ Za riječ *roda* pretpostavljalo se srodstvo s lat. *ardea*, odnosno grč. *ἐρωδιός* [*erōdiós*] (v. npr. HER, Skok (III: 153)). Ligorio (2012) smatra da grčki, latinski i hrvatski lik nisu u odnosu međusobnoga srodstva, nego riječi zasebno posuđene u ta tri jezika u vremenu nakon raspada prajezične zajednice, ne isključujući pritom mogućnost da te riječi mogu upućivati na isti korijen u nekome zajedničkom jezičnom prasustavu.

¹²¹ U literaturi nailazimo na različite interpretacije etimologije riječi *vinograd*. Snoj (2009b: 822) prednost daje interpretaciji da je *vinograd* složenica nastala od slavenskih riječi **vino* i **gordь* ‘ograda, ograđen vrt’ te bi prvotno značila ‘ograđen vrt s trsjem’, a slabije vjerojatnim smatra posuđivanje iz germanskih izvora. Vasmer (I: 317) i Pronk-Tiethoff (2013: 125–127) smatraju da je riječ o posuđenici iz gotskoga jer se na fonološkome planu podudaraju psl. **vinogordь* i got. *weinagards*.

3.2.2.2. Imèna kao osnove i osnove nastale od imena

▣ *Bačaniñjef* ‘koji se odnosi na antroponim *Bačaniñjevŷ*’

< *Bačaniñjevŷ*

⊙ *Bačaniñjeva* [KAR], *Bačaniñjeva vŷlyca* [KAR]

▣ **Bajdak*

⊙ *Bajdŷkŷvŷca* [SLO]

▣ *Bajnkŷvec*

⊙ *Bajnkŷvec* [HRŹ]

▣ *Bakecof* ‘koji se odnosi na antroponim *Bakec*’

< *Bakec*

⊙ *Bakecof meļyn* [DUB]

▣ **BalaŹ*

⊙ *BalaŹica* [SES]

▣ *Balgŷvŷ*

⊙ *Balgŷvŷca* [PRI, SEL]

▣ *Bŷbyn* ‘koji se odnosi na antroponim **Baba*’

< **Baba*

⊙ *Bŷbyn-lŷs* [DUB]

▣ *Bejnkŷvŷ*

⊙ *Bejnkŷvŷca* [SVĐ]

▣ *Berec*

v. *berec* (3.2.2.1.2.2.)

⊙ *Pŷdberec* [PRI], *Zaberec* [SVP]

▣ **Bertek/*Bertekovi*

⊙ *Berteŷvŷyna* [SVĐ]

▣ *Bedja*

v. *bedej* (3.2.2.1.1.)

⊙ *Stŷra Bedja* [SES]

▣ *Bēja/Bena*

v. *bedej* (3.2.2.1.1.)

⊙ *Stŷra Bēja / Stŷra Bena* [HRO]

▣ *Bēja*

v. *bedej* (3.2.2.1.1.)

- ◉ *Stôra Bě̃ja* [SIG]
- ▣ *Bě̃na*
 - v. *bě̃deň* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Bě̃nyca* [SVP], *Stôra Bě̃na* [KUĆ, VIN; LDB]
- ▣ *Bě̃ja/Bě̃na*
 - v. *bě̃deň* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Stôra Bě̃ja / Stôra Bě̃na* [SEL]
- ▣ *Bě̃roščef* ‘koji se odnosi na antroponim *Bě̃roščevy*’
 - < *Bě̃roščevy*
 - ◉ *Bě̃roščeva* [KAR], *Bě̃roščeva vûlyca* [KAR]
- ▣ *Bóltekof* ‘koji se odnosi na antroponim *Bóltek*’
 - < *Bóltek*
 - ◉ *Bóltekof pòtok* [SIG]
- ▣ **Bontek*
 - ◉ *Bòntekovyca* [SLO]
- ▣ *Bòbòjek*
 - v. *bòbòjek/bòbònek* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Za Bòbòjnkòm / Za Bòbòjek / Za Bòbònek* [HRO]
- ▣ **Bònčef* ‘koji se odnosi na antroponim **Banec/*Bonec*’
 - < **Banec/*Bonec*
 - ◉ *Bònčef vřt* [SES]
- ▣ *bràjnkòsky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Bròjkòvec/Bròjnkòvec*’
 - < *Bròjkòvec/Bròjnkòvec*
 - ◉ *Bràjnkòsky mòst* [OBR, SEL]
- ▣ *brezjònsky* ‘koji se odnosi na mikrotoponim *Brèzje*’
 - < *Brèzje*; v. *brèzje* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Brezjònsky zvyròlek* [HRŽ]
- ▣ *Brèzòvec*
 - v. *brèza* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Brèzòvec* [PRI, SEL], *Brèzòvnyca* [SEL]
- ▣ *brèzòvečky* ‘koji se odnosi na mikrotoponim *Brèzòvec*’
 - < *Brèzòvec*; v. *brèza* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Brèzòvečky pòt* [HRO]
- ▣ *Břlčevy*
 - ◉ *Břlčevyca* [SES, SIG]

- ▣ *Bùtynof* ‘koji se odnosi na antroponim *Bùtyna*’
 - < *Bùtyna*
 - ⊙ *Bùtynova tojava* [SES]
- ▣ *cygõňsky* ‘koji pripada Ciganima’
 - < *Cigan* ‘Ciganin, Rom’
 - ⊙ *Cygõňska* [LDB], *Cygõňska vùlyca* [LDB]
- ▣ *cygõňsky* ‘koji pripada Ciganima’
 - < *Cigan* ‘Ciganin, Rom’
 - ⊙ *Cygõjnska* [SVĐ]
- ▣ *cyrkovlõjnsky* ‘koji se odnosi na ojkonom Cirkovljan’
 - < *Cirkovljan*
 - ⊙ *Cyrkovlõjnsky zõton* [DUB]
- ▣ *čerëtny* ‘koji se odnosi na mikrotoponim *Čerët*’
 - < *Čerët*, v. *čerët* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Čerëtna šùma* [DUB]
- ▣ *Čičal*
 - ⊙ *Čičalnyca* [STR]
- ▣ *Čičef* ‘koji se odnosi na antroponim *Čič*’
 - < *Čič*
 - ⊙ *Čičef kõt* [HRO]
- ▣ *Čičel*
 - ⊙ *Čičelnyca* [SES]
- ▣ *Čičevy*
 - ⊙ *Čičevyca* [OBR]
- ▣ **Čolig*
 - ⊙ *Čõležjak* [MBUK]
- ▣ *Čřnile*
 - v. *čřny* ‘cm’ (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Põčřnile* [SEL]
- ▣ *Čřnõglõvec*
 - v. *čřny* (3.2.2.1.1.) i *glõva* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Čřnõglõvec* [SIG; VIN (2)]
- ▣ *Debëlcõf* ‘koji se odnosi na antroponim *Debëlec*’
 - < *Debëlec*
 - ⊙ *Debëlcõva strùga* [HRŽ], *Debëlcõve xìže* [HRŽ]

- ▣ *Debeļòk*
 - ⊙ *Debeļòk* [NSP]
- ▣ *Dòlensčëk/Dòlesčak/Dòlesčëk*
 - v. *dòly* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Jepatĩnsky Dòlensčëk / Jepatĩnsky Dòlesčëk* [SES], *Pòdòlesčak/Pòdòlesčëk* [KAP]
- ▣ *dòbòvëčky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Dòbòvica*’
 - < *Dòbòvica*; v. **dop* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Dòbòvëčkò* [SES]
- ▣ **Dragovan*
 - ⊙ *Dragòvòjnšćyca* [SEL]
- ▣ *dròfsky* ‘koji se odnosi na hidronim *Dròva*’
 - < *Dròva* (3.2.2.1.2.6.)
 - ⊙ *Dròfska vùlyca* [KAR]
- ▣ *Dròškòvy*
 - ⊙ *Dròškòvyca* [SLO]
- ▣ *Dròva*
 - v. *Dròva* (3.2.2.1.2.6.)
 - ⊙ *Brodòrska Dròva* [STR], *Dřvica* [KAR; STR; SVĐ], *Glòvna Dròva* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ], *Kàrlòfska Dròva* [KAR, STR], *Letěča Dròva* [KAR], *Mòlòvynska Dròva* [KAR, SVĐ], *Pylòtska Dròva* [STR], *Pòdròvvyšče* [MBUK], *Vòtòčka Dròva* [KAR], *Zvyròlna Dròva* [KAR]
- ▣ *Dřvica*
 - v. *Dròva* (3.2.2.1.2.6.)
 - ⊙ *Drejica* [MBUK], *Dřvìčka* [KAR], *Preg Dřvice* [KAR]
- ▣ *Dřvìčka*
 - v. *Dřvica*
 - ⊙ *Brodòrska Dřvìčka* [STR], *Gàcyjaška Dřvìčka* [STR]
- ▣ *Žòrànekòf* ‘koji se odnosi na antroponim *Žòrànek*’
 - < *Žòrànek*
 - ⊙ *Žòrànekòf pòtòk* [VIN]
- ▣ *Žòržòjnsky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Světy Žùrč*’
 - < *Světy Žùrč*
 - ⊙ *Žòržòjnska* [VIN], *Žòržòjnska šùma* [VIN]
- ▣ *Žòrìkòvy*

- ◉ *Žorikovyca* [KAP]
- ▣ *Žurč*
 - ◉ *Žurč* [SVĐ], *Světy Žurč* [SVĐ]
- ▣ *Žurkoř* ‘koji se odnosi na antroponim *Žurkovy*’
 - < *Žurkovy*
 - ◉ *Žurkovø* [MBUK]
- ▣ *Farkořef* ‘koji se odnosi na antroponim *Farkoř*’
 - < *Farkoř*
 - ◉ *Farkořef kôt* [SES]
- ▣ *Ferdøf* ‘koji se odnosi na antroponim *Ferdø*’
 - < *Ferdø*
 - ◉ *Ferdøva vùlyca* [LUNJ]
- ▣ **Fikol*
 - ◉ *Fykolinka* [SEL]
- ▣ **Filyš* ‘koji se odnosi na antroponim *Filyp*’
 - < *Filyp*
 - ◉ *Filyšperk* [LDB]
- ▣ *Fylypovy/Filyp*
 - ◉ *Fylypovec* [HRŽ]
- ▣ *Førjøn*
 - ◉ *Světy Førjøn* [HRŽ]
- ▣ *Funtekoř* ‘koji se odnosi na antroponim *Funtek*’
 - < *Funtek*
 - ◉ *Funtekoř vřt* [SES]
- ▣ *Gôj*
 - v. *gôj* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Podgôj* [SVP]
- ▣ *Glysočynøf* ‘koji se odnosi na antroponim *Glysočyn*’
 - < *Glysočyn*
 - ◉ *Glysočynøva vùlyca* [KAP]
- ▣ *Gòryca*
 - v. **gorica* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Gòryca* [KAR]
- ▣ *gørejnsky* ‘koji se odnosi na toponim *Gørný kràj*’
 - < *Gørjy kràj* / *Gørný kràj*; v. *gørjy/gørný* (3.2.2.1.1.) i *kràj* (3.2.2.1.1.)

- ◉ *Gôrejnsky môst* [HRO]
- ▣ *Gráfyčar*
 - ◉ *Pre Gráfyčarø* [LDB]
- ▣ *grôčky* ‘koi se odnosi na toponim *Grôcy*’
 - < *Grôcy*; v. *grôdec* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Grôčky môstec* [VIN], *Grôčky pôť* [VIN]
- ▣ *Gřkčef* ‘koi se odnosi na antroponim *Gřgec*’
 - < *Gřgec*
 - ◉ *Gřkčef brêk* [VIN]
- ▣ *Xábekøf* ‘koi se odnosi na antroponim *Xábek*’
 - < *Xábek*
 - ◉ *Xábekøva vùlyca* [LUNJ]
- ▣ **Xabjan*
 - ◉ *Xábjan* [HRO]
- ▣ *Xabjønčany* ‘koi se odnosi na antroponim *Xabjønec*’
 - < *Xabjønec*
 - ◉ *Xabjønčane kôte* [KAR, SES]
- ▣ **Xemuš*
 - ◉ *Xëmøvec* [SVĐ]
- ▣ *Xižakøf* ‘koi se odnosi na antroponim *Xižak*’
 - < *Xižak*
 - ◉ *Xižakøf brêk* [VIN]
- ▣ **Xrastje*
 - ◉ *Pødrastjê* [DUB], *Pøtxrastjê* [DUB, STR]
- ▣ *Xřkačef* ‘koi se odnosi na antroponim *Xřkač*’
 - < *Xřkač*
 - ◉ *Xřkačef kôt* [HRO]
- ▣ *Xùbertøf* ‘koi se odnosi na ime svetca *Xùbert*’
 - < *Xùbert*
 - ◉ *Xùbertøva grába* [HRŽ]
- ▣ **Yvánekk/*Yvánekovy*
 - ◉ *Yvánekovyca* [SIG]
- ▣ *Jáklynøf* ‘koi se odnosi na antroponim *Jáklyn*’
 - < *Jáklyn*
 - ◉ *Jáklynøf zděncěk* [VIN]

- ▣ *Jàmyna*
 - v. *jàma* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Màla Jàmyna* [KAP]
- ▣ *Jàntol*
 - ⊙ *Jàntolovyna* [SIG]
- ▣ *Jedàjnkovy*
 - ⊙ *Jedàjnkovyca* [PRI]
- ▣ *jepatĩnsky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Jepatĩja*’
 - < *Jepatĩja*; v. *jepatĩja* (3.2.2.1.2.1.)
 - ⊙ *Jepatĩnska vùlyca* [SLO], *Jepatĩnsky Dòlenšček* / *Jepatĩnsky Dòlešček* [SES], *Jepatĩnsky môt* [SLO]
- ▣ *Jezěra*
 - v. *jèzerø* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Zàjzernyca* [KAR]
- ▣ *kapêlsky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Kapêla*’
 - < *Kapêla*; v. *kapêla* (3.2.2.1.2.8.)
 - ⊙ *Kapêlska bĕf* [DUB]
- ▣ *kàrløfsky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Kørløvec*’
 - < *Kørløvec*
 - ⊙ *Kàrløfska Drøva* [KAR, STR]
- ▣ *kàrløsky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Kørløvec*’
 - < *Kørløvec*
 - ⊙ *Kàrløšček* [KAR], *Kàrløfska bĕf* [KAR, SES]
- ▣ *kàrløsky/kàrløvečky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Kørløvec*’
 - < *Kørløvec*
 - ⊙ *Kàrløsky løk* / *Kàrløvečky løk* [KAR]
- ▣ *Katalêna*
 - ⊙ *Katalêna* [LDB, VIN]
- ▣ *Kěšnerøf* ‘koji se odnosi na antroponim *Kěšner*’
 - < *Kěšner*
 - ⊙ *Kěšnerøf mēlyn* [LDB]
- ▣ *Kivač*
 - ⊙ *Kivažy* [SIG]
- ▣ *Kòščef* ‘koji se odnosi na antroponim *Kòsec*’
 - < *Kòsec*

- ◉ *Kòšček kòt* [HRO]
- ▣ **Kordoševci*
 - ◉ *Kòrdošafcy* [KOM]
- ▣ *Kòròtajef* ‘koji se odnosi na antroponim *Kòròtaj*’
 - < *Kòròtaj*
 - ◉ *Kòròtajeva* [VIN], *Kòròtajeva šùma* [VIN]
- ▣ *Kòvačyčef* ‘koji se odnosi na antroponim *Kòvačyč*’
 - < *Kòvačyč*
 - ◉ *Kòvačyčef zdènec* [VIN]
- ▣ *kòčejnsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Kòčan*’
 - < *Kòčan*; v. *kòt* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Kòčejnsky brèk* [VIN], *Kòčejnsky mòst* [KUC, VIN], *Kòčejnsky pòt* [HRO]
- ▣ *Kòlòkof* ‘koji se odnosi na antroponim *Kòlòk*’
 - < *Kòlòk*
 - ◉ *Bròc pòt Kòlòkovem* [HRO]
- ▣ *Kòršìna*
 - v. **kurša* (3.2.2.1.2.2.)
 - ◉ *Kòršìna* [NSP]
- ▣ *Kòt*
 - v. *kòt* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Kòt* [LUK]
- ▣ *Kòtòriba*
 - ◉ *Kòtòribyca* [MBUK]
- ▣ *Kòvòčef* ‘koji se odnosi na antroponim *Kòvòčevy*’
 - < *Kòvòčevy*
 - ◉ *Kòvòčeva šùmymca* [PRI]
- ▣ *Kòzàra*
 - v. *kòza* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Cũrek pòt Kòzàrom* [VIN], *Kòzàra màla / Màla Kòzàra* [VIN], *Kòzàra vèlyka / Vèlyka Kòzàra* [VIN]
- ▣ *Křč*
 - v. *křč* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Křč f Šelěšnycy* [KAP], *Màly Křč* [APA], *Vèlky Křč* [APA]
- ▣ *Křčec*
 - v. *křčec* (3.2.2.1.1.)

- ◉ *Křčec pòd gràbom* [LUNJ]
- ▣ *Křčevyna*
 - v. *křčevyna* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Gòrña Křčevyna / Křčevyna gòrña* [LUNJ], *Kròtka Křčevyna* [LUNJ], *Màla Křčevyna* [STR], *Stòra Křčevyna* [LUNJ; STR]
- ▣ *Krřžno drêvo*
 - v. *krřžny* (3.2.2.1.1.) i *drêvo* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Krřžno drêvo* [HRO], *Pre Krřžnem drêvy* [KAR]
- ▣ *Křlêbòdòf* ‘koji se odnosi na antroponim *Křlêbòdòvy*’
 - < *Křlêbòdòvy*
 - ◉ *Křlêbòdòva* [LUK], *Křlêbòdòva vùlyca* [LUK]
- ▣ **Kuxarić*
 - ◉ *Kùxaryčka* [HRŽ]
- ▣ **Kundrić*
 - ◉ *Kùndreščyce* [MBUK]
- ▣ *Làjzyna*
 - v. *làjzyna* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Làjzyna* [KAP], *Pandũrova Làjzyna* [KAR]
- ▣ *Làjzynie*
 - v. *làjzyna* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Màle Làjzynie* [KAR], *Vèlke Làjzynie* [KAR]
- ▣ *Lògvyč*
 - v. *lògvyč* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Lògvyčky pòt* [HRO]
- ▣ *Lòzy*
 - v. *lòs* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Lòzy* [KAP]
- ▣ *Lèsa*
 - v. *lèsa* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Pry Lèsy* [STR]
- ▣ *Lìlekòf* ‘koji se odnosi na antroponim *Lìlek*’
 - < *Lìlek*
 - ◉ *Lìlekòva gràba* [DUB]
- ▣ *lòčky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Lòka*’
 - < *Lòka*; v. *lòka* (3.2.2.1.1.)

- ◉ *Lôčka* [VIN], *Lôčka šuma* [VIN], *Lôčky pôt* [HRŽ], *Lôčko* [LUK], *Lôčko pole* [LUK]
 - ▣ *Lôk*
 - v. *lôk* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Lôk* [KAR]
 - ▣ *lubrešky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Lúbrek*’
 - < *Lúbrek*
 - ◉ *Lúbreška* [HRO, LDB; VIN], *Lúbreška šuma* [VIN]
 - ▣ *lubrešky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Łúbrek*’
 - < *Łúbrek*
 - ◉ *Łúbreška wúlyca* [DUB]
 - ▣ **Màjer*
 - ◉ *Màjeryca/Màjeryce* [VBUK]
 - ▣ *Màjka Bôža*
 - ◉ *Màjka Bôža* [LDB]
 - ▣ **Manda*
 - ◉ *Màndovec* [LDB]
 - ▣ **Margić*
 - ◉ *Môgyč* [VIN]
 - ▣ **Markovec*
 - ◉ *Màrkofčyca* [APA], *Màrkofčyca/Màrkofčyce* [SLO]
 - ▣ *Màrkofčyca*
 - ◉ *Pôt za Màrkofčycø* [APA]
 - ▣ *Martînof* ‘koji se odnosi na antroponim *Martîn*’
 - < *Martîn*
 - ◉ *Martînova struga* [VBUK]
 - ▣ *Marùškovy*
 - ◉ *Marùškovyna* [STR; SVĐ]
 - ▣ **Matyjaš*
 - ◉ *Màtyjaš* [KRI]
 - ▣ **Matok*
 - ◉ *Màtočyna* [HRŽ]
 - ▣ *Matôk*
 - ◉ *Matôk* [VIN]
 - ▣ *Mëka*

- v. *měka* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Pry Měky* [SIG]
- ▣ *Mělyn*
 - v. *mělyn* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Pry Mělynø* [LUK]
- ▣ *mělynsky* ‘koi se odnosi na toponim *Mělyn*’
 - < *Mělyn*; v. *mělyn* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Mělynska šùmymca* [LUK], *Mělynska vùlyca* [DUB; LUK], *Mělynsky môt* [DUB]
- ▣ *Mesør*
 - ◉ *Mesør* [VBUK]
- ▣ *mesørsky* ‘koi se odnosi na mikrotoponim *Mesør*’
 - < *Mesør*
 - ◉ *Mesørska strùga* [VBUK]
- ▣ *Měljank/Měljenk*
 - ◉ *Měljank/Měljenk* [PRI]
- ▣ *Mikøf* ‘koi se odnosi na antroponim *Mikøvy*’
 - < *Mikøvy*
 - ◉ *Mikøvø* [SES]
- ▣ *mòløfsky* ‘koi se odnosi na mikrotoponim *Mòløve*’
 - < *Mòløve*; v. **mołova* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Mòløfsky pòrt* [SVĐ]
- ▣ *mòløvynsky* ‘koi se odnosi na mikrotoponim *Mòløve*’
 - < *Mòløve*; v. **mołova* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Mòløvynska* [KAR, SVĐ], *Mòløvynska Drøva* [KAR, SVĐ]
- ▣ *Mòtøf* ‘koi se odnosi na antroponim *Mòtøvy*’
 - < *Mòtøvy*
 - ◉ *Mòtøvø* [SIG]
- ▣ *Němčef* ‘koi se odnosi na antroponim *Němčevy*’
 - < *Němčevy*
 - ◉ *Němčeva vùlyca* [DUB]
- ▣ *òpøøvečky* ‘koi se odnosi na ojkonim *Òpøøvec*’
 - < *Òpøøvec*
 - ◉ *Òpøøvečky Srêdek* [VBUK]
- ▣ *Pàlčyjef* ‘koi se odnosi na antroponim *Pàlčy*’

- < *Pálčy*
 - ⊙ *Pálčyjeva šodrána* [PRI, SVĐ]
- ▣ *Pandũroř* ‘koji se odnosi na antroponim *Pandũr*’
 - < *Pandũr*
 - ⊙ *Pandũrořva Lájzyna* [KAR]
- ▣ *parôžny* ‘koji se odnosi na mikrotoponim *Paràga*’
 - < *Paràga*; v. *paràga* (3.2.2.1.2.2.)
 - ⊙ *Parôžny bĕrek* [HRŽ]
- ▣ **Pal/*Palinovi*
 - ⊙ *Pôlynovec/Pôlnovec* [KAP]¹²²
- ▣ *Pĕter*
 - ⊙ *Světy Pĕter / Svĕty Pĕter* [SVP]
- ▣ *Pečĕncoř* ‘koji se odnosi na antroponim *Pečĕnec*’
 - < *Pečĕnec*
 - ⊙ *Pečĕncovoř* [KAP]
- ▣ *Petrĩnořvy*
 - ⊙ *Petrĩnořvyca* [SVĐ]
- ▣ *petrôřsky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Světy Pĕter*’
 - < *Světy Pĕter*
 - ⊙ *Petrôřska mála* [VIN], *Petrôřska vĕlyka* [VIN]
- ▣ *Petvica*
 - v. **petvica* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Stôra Petvica* [KAR, SEL, SES; SEL]
- ▣ *Pĕčak*
 - ⊙ *Pĕčak* [APA]
- ▣ **Pinter*
 - ⊙ *Pynterôřka* [SES]
- ▣ *Pòrt*
 - v. *pòrt* (3.2.2.1.2.1.)
 - ⊙ *Pre Pòrtôř* [KAR]
- ▣ *Pòtok*

¹²² Vjerojatno je navedeni toponim, baš kao i međimurski ojkonim *Palinovec*, motiviran antroponimom. Usporedbe radi, ističemo da Frančić i Žagar Szentesi (2008: 70) smatraju da je ime međimurskoga naselja motivirano mađarskim osobnim imenom *Pál* ‘Pavao’. Slabije je vjerojatno da je toponim motiviran glagolom **paliti* jer takav glagol nije potvrđen u govorima ludbreške Podravine – umjesto glagola s tom osnovom za isto se značenje rabi glagol *vožgáty*.

- v. *pòtok* (3.2.2.1.2.1.)
 - ⊙ *Kraj Pòtòka* [SIG]
- ▣ *Pòxlòky* [VIN]
 - v. **puhl* (3.2.2.1.2.1.)
 - ⊙ *Pòtpòxlòky* [VIN]
- ▣ *pòlòjnsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Pòlònec*’
 - < *Pòlònec*
 - ⊙ *Pòlòjnskò* [VIN]
- ▣ *Pòlòncy* ‘Poljanec’
 - ⊙ *Pòlòncy* [SLO]
- ▣ *pòlònsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Pòlònec*’
 - < *Pòlònec*
 - ⊙ *Pòlònsky děly* [HRŽ], *Pòlònsky lòk* [KOM]
- ▣ *pòrêdjynsky* ‘koji se odnosi na mikrotoponim *Pòrêdje*’
 - < *Pòrêdje*; v. *po-* (3.2.2.1.1.) i *rêt* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Pòrêdjynsky mòst* [DUB]
- ▣ *pòščòčky* ‘koji se odnosi na mikrotoponim *Pòščòky*’
 - < *Pòščòky*; v. *pũsty* ‘pust’ (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Pòščòčka vùlyca* [SES]
- ▣ *Pòščòkof* ‘koji se odnosi na mikrotoponim *Pòščòk*’
 - < *Pòščòk*; v. *pũsty* ‘pust’ (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Pòščòkova vùlyca* [KAP]
- ▣ *pòvjòčky* ‘koji se odnosi na antroponim *Pòvjòč*’
 - < *Pòvjòč*
 - ⊙ *Pòvjòčka* [MBUK], *Pòvjòčka vùlyca* [MBUK]
- ▣ *Pòžgàjef* ‘koji se odnosi na antroponim *Pòžgaj*’
 - < *Pòžgaj*
 - ⊙ *Bròc na Pòžgàjevem* [HRO]
- ▣ *Př̀dekof* ‘koji se odnosi na antroponim *Př̀dek*’
 - < *Př̀dek*
 - ⊙ *Př̀dekof pòt* [KAP]
- ▣ *Prèk*
 - v. *prèk* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Strùga f Prèkò* [MBUK]
- ▣ *Prèky*

- v. *prĕk* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Mály Prĕky* [SEL], *Vĕlky Prĕky* [SEL]
- ▣ *prilešky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Priles*’
 - < *Priles*; v. *pri-* (3.2.2.1.1.) + **les* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Prileščyca* [KAR, SVĐ; KRI], *Prileška cĕsta* [LUK], *Prilešky mōst* [PRI]
- ▣ *Pṛnōṛof* ‘koji se odnosi na antroponim *Pṛnōr*’
 - < *Pṛnōr*
 - ⊙ *Pṛnōṛovō prályšče* [KRI]
- ▣ **Prōdnyca*
 - v. *prōt* ‘prud’ (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Drŭga Prōdnyca* [SEL], *Pŕva Prōdnyca* [SEL], *Trĕĉa Prōdnyca* [SEL]
- ▣ **Prujder*
 - ⊙ *Prŭjder* [SIG]
- ▣ *Remĭza*
 - v. *remĭza* (3.2.2.1.2.1.)
 - ⊙ *Pre Remĭzy* [KOM]
- ▣ *rĕĉky* ‘koji se odnosi na ojkonom Duga Rijeka’
 - < *Dōga Rĕka*
 - ⊙ *Rĕĉky kŕĉy* [VIN], *Rĕĉky pōt* [VIN]
- ▣ *Rōzman*
 - ⊙ *Pre Rōzmanō* [KAP], *Za Rōzmanem* [KAP]
- ▣ **Sabol*, **Sobol*
 - ⊙ *Sōbolice* [SLO]
- ▣ *Sáčerof* ‘koji se odnosi na antroponim *Sáčer*’
 - < *Sáčer*
 - ⊙ *Sáčerovā grāba* [LUK]
- ▣ **Salaj*
 - ⊙ *Salōjka* [APA]
- ▣ **Sandalof* ‘koji se odnosi na antroponim **Sandal*’
 - < **Sandal*
 - ⊙ *Sandalōvō* [STR]
- ▣ *sĕlnyĉky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sĕlnyk*’
 - < *Sĕlnyk*
 - ⊙ *Sĕlnyĉka* [LDB], *Sĕlnyĉka vŭlyca* [LDB]
- ▣ *Sĕsvete*

- ◉ *Sęsvete* [SES]
- ▣ *sęsvečky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sęsvete*’
 - < *Sęsvete*
 - ◉ *Sęsvečka* [VIN], *Sęsvečka šuma* [VIN], *Sęsvečky mōst* [SES], *Sęsvečko* [SES]
- ▣ *Sęgovyna*
 - ◉ *Sęgovyna* [LUNJ]
- ▣ *Sęgovyna*
 - ◉ *Sęgovyna* [SVP]
- ▣ *Selišče*
 - v. *selišče* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Pōt f Selišče* [HRO, VIN]
- ▣ *sygěčky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Segētec/Sygētec*’
 - < *Segētec/Sygētec*; v. **siget* < mađ. *sziget* ‘otok’ / **seget* < mađ. *szeget* ‘kut; poluotočni prostor smješten u zavoju rijeke’
 - ◉ *Sygěčka cęsta* [LDB], *Sygěčky mōst* [SIG], *Sygěčky pōtok* [SIG]
- ▣ *slătynsky* ‘koji se odnosi na mikrotoponim *Slătyna*’
 - < *Slătyna*; v. *slătyna* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Slătynsky pōtok* [VIN]
- ▣ *slávensky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Slōje*’
 - < *Slōje*
 - ◉ *Slávenska* [HRŽ]
- ▣ *slōkověčky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Slōkōvec*’
 - < *Slōkōvec*; v. *slōk* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Slōkověčky pōtok* [SLO]
- ▣ **Smeder*
 - ◉ *Smędrevō* [VBUK]
- ▣ *Smōlčevy*
 - ◉ *Smōlčevyca* [SVĐ]
- ▣ *Sōčef* ‘koji se odnosi na antroponim *Sōdec*’
 - < *Sōdec*
 - ◉ *Sōčef vōgel* [KOM]
- ▣ *Stāncynof* ‘koji se odnosi na antroponim *Stāncyn*’
 - < *Stāncyn*
 - ◉ *Stāncynof jōrek* [LUK, PRI, SVĐ]
- ▣ **Stańkovy*

- ◉ *Stáňkovyca* [VIN]
- ▣ *Stôra Běža*
 - ◉ *Pre Stôry Bějy* [SIG]
- ▣ **Stipan*
 - ◉ *Stipajŋka* [HRŽ]
- ▣ *Strojôk*
 - ◉ *Strojôk* [VIN]
- ▣ *strûšky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Strûga*’
 - < *Strûga*; v. *strûga* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Strûščyna* [KAR], *Strûška cęsta* [DUB]
- ▣ *Svēto Tròjstvo*
 - ◉ *Svēto Tròjstvo* [LDB]
- ▣ *Šájerof* ‘koji se odnosi na antroponim **Šajer*’
 - *Šajer*
 - ◉ *Šájerovo* [SEL]
- ▣ *Šôšnyce*
 - v. *šôš* (3.2.2.1.2.2.)
 - ◉ *Potšôšnyce* [KOM]
- ▣ *Šilec*
 - ◉ *Pry Šilco* [LDB]
- ▣ *Šipôš*
 - ◉ *Šipôš* [VIN]
- ▣ *Škorjôčef* ‘koji se odnosi na antroponim **Škorjanec*’
 - < **Škorjanec*
 - ◉ *Škorjôčevô* [DUB]
- ▣ *Šôšef* ‘koji se odnosi na antroponim *Šôševy*’
 - < *Šôševy*
 - ◉ *Šôševa* [KAR]
- ▣ *Štėjajnsky* ‘koji se odnosi na antroponim **Štėfan*’
 - *Štėfan*
 - ◉ *Štėjajnsky pôtok* [VIN]
- ▣ **Štuban*
 - ◉ *Štuban* [VIN]
- ▣ *Štúkof* ‘koji se odnosi na mikrotoponim *Štúk*’
 - < *Štúk*; v. *štúk* (3.2.2.1.2.1.)

- ◉ *Štúkoľ pôt* [LUK]
- ▣ *Těksas*
 - ◉ *Těksas* [LUNJ, MRT, SVP]
- ▣ *Tokolof* ‘koi se odnosi na antroponim **Tokol*’
 - < **Tokol*
 - ◉ *Tokolòvø* [VBUK]
- ▣ *Tòtovyčef* ‘koi se odnosi na antroponim *Tòtovyč*’
 - < *Tòtovyč*
 - ◉ *Tòtovyčef zdě̇nec*
- ▣ *toplíčky* ‘koi se odnosi na ojkonom Varáždinske Toplice’
 - < *Toplice*
 - ◉ *Toplička* [LDB], *Toplička cě̇sta* [HRO], *Toplička vùlyca* [LDB]
- ▣ *trôvnyčky* ‘koi se odnosi na mikrotoponom *Trôvnyk*’
 - < *Trôvnyk*
 - ◉ *Trôvnyčky môt* [LDB]
- ▣ *Trî lipe*
 - v. *lipe, trî* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Trî lipe* [LDB]
- ▣ *tršćičny* ‘koi se odnosi na mikrotoponom *Tršćica*’
 - < *Tršćica*; v. **trska* (3.2.2.1.1.)
 - ◉ *Tršćičny bė̇rek* [HRŽ], *Tršćičny pôt* [HRŽ]
- ▣ **Vajdić*
 - ◉ *Vájčka/Vájdyčka* [KAP]
- ▣ *varaždĩnsky* ‘koi se odnosi na ojkonom *Varáždyn*’
 - < *Varáždyn*
 - ◉ *Varáždĩnska* [LDB], *Varáždĩnska vùlyca* [LDB]
- ▣ *Vátykan*
 - ◉ *Vátykan* [SVP]
- ▣ **Viško*
 - ◉ *Viškoľcy* [SES]
- ▣ *Viškoľcy*
 - ◉ *Viškoľčyna* [STR]
- ▣ *Vočĩnoľ* ‘koi se odnosi na antroponim **Vočin*’
 - < **Vočin*
 - ◉ *Vočĩnoľ kôt* [SEL]

- ▣ *Vøščòk*
 - v. *vøsky* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Zavøščòk* [KRI]
- ▣ *vøtòčky* ‘koji se odnosi na mikrotoponim *Vøtòčec*’
 - < *Vøtòčec*; v. **vøtòčec* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Vøtòčka* [KAR], *Vøtòčka Drõva* [KAR]
- ▣ *Vràńčyčef* ‘koji se odnosi na antroponim *Vràńčyč*’
 - < *Vràńčyč*
 - ⊙ *Vràńčyčeva šùmcyca* [VIN]
- ▣ *Vřt*
 - v. *vřt* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Zõvřtje* [HRŽ; KAP], *Zõvřtncyca* [HRO; KOM; KRI; MRT; SEL; STR; SVĐ],
Zõvřtncyca/Zõvřtncyce [LUNJ]
- ▣ *Vřty*
 - v. *vřt* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Nõvy Vřty* [STR], *Põd Vřtamy* [HRO], *Põd Vřty* [HRO; KOM, LUK; OBR, SVĐ; SVĐ]
- ▣ *Zàjzernyca*
 - v. *za-* (3.2.2.1.1.) i *Jezěra* (3.2.2.2.)
 - ⊙ *Màla Zàjzernyca* [KAR]
- ▣ *Zõbòk* [KAR]
 - v. **za-* (3.2.2.1.1.) i **bok* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Põdzõbòk* [KAR]
- ▣ *Zdèlarøf* ‘koji se odnosi na antroponim *Zdèlar*’
 - < *Zdèlar*
 - ⊙ *Zdèlarøva vùlyca* [SLO]
- ▣ *Zlòka*
 - v. *zvlòčyty* (3.2.2.1.1.)
 - ⊙ *Zlòka* [KAP, DUB, SES]
- ▣ *Zõbyšče*
 - ⊙ *Põt za Zõbyšče* [APA]
- ▣ *žydòfsky* ‘koji se odnosi na židova, pripadnika ili sljedbenika židovske vjere’
 - < *židøf* ‘židov’ (< *Židøf* ‘Židov’)
 - ⊙ *Žydòfska gràba* [KUĆ]
- ▣ *Žnidaryčef* ‘koji se odnosi na antroponim *Žnidaryč*’

< Žnidaryč

◎ Žnidaryčeva [VIN], Žnidaryčeva šuma [VIN]

3.2.3. Zaključno o etimologiji riječi i prefikasa od kojih su nastali toponimi

Uvid u klasifikaciju riječi i prefikasa od kojih su nastali toponimi prema etimološkome kriteriju omogućuje da se ustanovi udio svake skupine u ukupnome popisu, da se ti udjeli međusobno usporede te da se donesu zaključci o jezičnome raslojavanju riječi i prefikasa od kojih su toponimi nastali.

Najviše je neimena od kojih su nastali toponimi slavenskoga podrijetla. Među neimenima stranoga podrijetla od kojih su nastali toponimi brojem prednjače germanizmi, po udjelu slijede hungarizmi, zatim romanizmi, a potvrđeni su i turcizmi, grecizmi i anglizmi, no u manjemu broju.

Proučivši korelaciju jezičnoga podrijetla riječi od kojih su toponimi nastali i motivacije toponima, zaključili smo da se neimena slavenskoga podrijetla pojavljuju u svim motivacijskim skupinama. Utvrdili smo također da je među neimenima slavenskoga podrijetla mnogo naziva koji su lokalnomu stanovništvu: a) posve neprozirni, b) poznati, ali ih samo pasivno prepoznaju ili c) imaju neke arhaične jezične značajke. Riječ je o:

- zemljopisnim nazivima za reljefne oblike: **bilo*, **votôčec*
- zemljopisnim nazivima za vodne referente: *čerêt*, *črêt*, **lokva*, **lôka*, **mlad*, **sopot*
- riječima koje se odnose na nedimenzijiska svojstva, sastav i specifičnosti referenata: **beľuga*, **grošnica*, **mël*, **mokol*, **moľova*
- nazivima biljki i biljnih zajednica: **dop*, **drezga*, **fosta*, **fřškôvje*, **gorica* (i izvedenice), **hosta*, **jexa*, **kenepļa*, **les*, **ostruga*, **zabel*
- nazivima vezanima uz gospodarske djelatnosti: **josek*, **ograda*, **vograd*, **vôlinec*
- nazivima za gospodarske objekte: *gôt*
- nazivima za obitavališta: **domovina*, **selišče*, *vês*
- onomatopejskim nazivima: **šelest*
- nazivima koji služe kao metaforički poticaj: **bok* itd.

Neprozirne slavenske osnove upućuju na starost i konzervativnost toponima tvorenih od njih, a katkad nam, posebice uzmemo li u obzir arhaizme, mogu potvrditi pretpostavke o jezičnim značajkama starijih razdoblja.

Usporedba korelacije jezičnoga podrijetla riječi od kojih su nastali toponimi i motivacije toponima pokazala je da se germanizmi posebno često pojavljuju kao:

- nazivi za gospodarske objekte: *bàjer, cyglàna, màròf, pàjtlyn, pylòtsky, šànc, škèdej, šlòpròk*
- nazivi u vezi s gospodarskim djelatnostima: *cigel, gmòjna/gmòjno/gmòjna/gmòjno, *rut*
- nazivi vjerskih organizacija/zajednica, građevina, objekata i posjeda: **apatija/*jepatija, pìl*
- nazivi za javne objekte: *plàc*
- nazivi za prometne objekte (a posebno vezani uz željeznicu): *štrèka*
- riječi vezane uz mjesnu povijest: **cargati se*
- zemljopisni nazivi: *gràba, gròbec, pòrt, *puhl*
- nazivi koji upućuju na oblik i dimenzije referenta te na dijelove zemljišta: **liver, šnìta, *štuk, tòbla/tòbļa, tòl*
- nazivi koji upućuju na smještaj ili položaj referenta: *špìca, špìnec*
- nazivi biljki i biljnih zajednica: *remīza, *stiper*
- nazivi koji služe kao metaforički poticaj: *cufta, koxàča* itd.

Na temelju uvida u ovaj pregled moguće je zaključiti da se germanizmi češće pojavljuju kao riječi u vezi s ljudskom djelatnošću nego kao riječi kojima se definiraju prirodno-zemljopisne značajke referenata. U germanizme nismo ubrojili rane posuđenice iz germanskih idioma, tj. riječi koje su posuđene još u praslavenski (npr. *bèdej, cèrkova, xīza, kèbel, pòp* i sl.), no ističemo da i one potvrđuju veću pojavnost germanizama u određenim (već istaknutim) semantičkim poljima. Riječi njemačkoga podrijetla od kojih su nastali toponimi zabilježeni na području lubreške Podravine posuđene su najčešće iz bavarskih i austrijskih govora, što vrijedi i za mnoge germanizme iz općega leksičkog sloja (usp. Lončarić (1996: 133–139), Štebih Golub (2010)). Riječi označene simbolom * upućuju na to da su neprozirne ili arhaične lokalnomu pučanstvu¹²³, stoga se za toponime kojima su nastali od tih riječi smije pretpostaviti velika starina.

Hungarizmi od kojih su nastali zabilježeni lubreškopodravski toponimi pojavljuju se kao:

- zemljopisni nazivi: *bèrek, berèčec, jòrek*

¹²³ Dakako, arhaičnost u govorima lubreške Podravine ne podrazumijeva nužno arhaičnost na cijelome govornom području hrvatskoga jezika; npr. riječ *ostruga* ‘kupina, trnje, drač’ u grobničkome govoru (prema Lukežić i Zubčić (2007: 445) i dalje se aktivno upotrebljava; riječ *mel* ‘sitan pijesak’ aktivno se rabi npr. u govorima Crikvenice, Grobnika, Novalje na Pagu itd. (prema Ivančić Dusper i Bašić (2013: 145), Lukežić i Zubčić (2007: 365), Vranić i Oštarić (2016: 366) itd.).

- nazivi koje se odnose na nedimenzijska svojstva, sastav i specifičnosti referenata: *šūdry*
- nazivi koji upućuju na oblik i dimenzije referenta te na dijelove zemljišta: *fàlat*
- nazivi koji upućuju na smještaj ili položaj referenta: **seget*
- nazivi biljnih vrsta: *šôš*
- nazivi vjerskih organizacija/zajednica, građevina, objekata i posjeda: *cintor* ‘ogradađn prostor oko crkve’
- riječi u vezi s upravnom i vojnom vlašću te imovinskopравnim odnosima: **nemeš*, mađ. *kanizsa*
- riječima koje se odnose na obitavališta: *vôřôšky*
- nazivi u vezi s gospodarskim djelatnostima: *paràga*, *pàrak*, mađ. *gyóta/gyolta*
- nazivi za gospodarske objekte: **salaš*
- nazivi koji služe kao metaforički poticaj: **kurša*, **šerenga* itd.

Među riječima koje smatramo hungarizmima nisu sve izvorno mađarskoga podrijetla, nego mađarski određujemo samo kao posljednji jezik posrednik. Primjerice, kružnim su posuđivanjem (slav. → mađ. → slav.) nastale riječi *paràga*, *pàrak*; izvorno je njemačkoga podrijetla riječ *šūdry*, a izvorno je turskoga podrijetla riječ *jôrek*. Ni u skupini hungarizama nisu izostale riječi koje ne čine suvremeni leksički fond ludbreškopodravskih govora, što potvrđuje njihovu veliku starinu. Za naziv pak **kaniža* nemamo potvrdu da je ikad bio dio leksika hrvatskih govora, stoga smatramo da je toponim *Kaniža* mađarskoga podrijetla (< mađ. *kanizsa* (< slav.)). Mađarskoga je podrijetla i toponim *Žôlta* [KRI].

S obzirom na to da Osmanlije područjem ludbreške Podravine nisu vladali, utjecaj turskoga jezika na lokalne govore bio je (kao i u Međimurju; usp. Virč (2012)) primjetno manji nego na nekim drugim, dosad toponomastički istraženim područjima (npr. Zažablju, usp. Vidović (2014b: 309)). S tim u skladu, među riječima od kojih su toponimi nastali pronalazimo vrlo malo turcizama.

Za dio se riječi aloglotskoga podrijetla može prepostaviti da nisu izravno posuđene iz jezika davatelja u jezik primatelj, nego da je pri posuđivanju posredničku ulogu imao ili hrvatski standardni jezik ili koji drugi nestandardni hrvatski idiom. To se odnosi npr. na romanizam *kaskàda*, grecizam *klisôra* ili anglizam *alôxa*.¹²⁴ Budući da su i standardni idiom i nestandardni

¹²⁴ Na isti se način leksički sustavi mjesnih govora proširuju i obogaćuju svakodnevno zahvaljujući pojavljivanju nove *realije* čak i u ruralnim sredinama (usp. npr. kulinarski leksik ili leksik vezan uz tehnologije).

idiomi (mjesni govori) dio istoga jezičnog sustava – hrvatskoga jezika, u klasifikaciji ih nismo razdvajali.¹²⁵

3.2.4. Jezično podrijetlo toponimā u odnosu na jezično podrijetlo riječi od kojih su toponimi nastali

Važno je istaknuti da jezično podrijetlo riječi od kojih su toponimi nastali ne poistovjećujemo s jezičnim podrijetlom samih toponima. Mnogi toponimi koji su nastali od posuđenica ne smatraju se toponimima istoga jezičnog podrijetla jer su toponimi nastali tek nakon što je posuđenica ušla u novi leksički sustav i u njemu funkcionirala kao riječ.

Primjerice, toponim *Màroř* ne smatramo toponimom njemačkoga podrijetla premda je nastao od apelativa njemačkoga podrijetla (*màroř*). Naime, apelativ *màroř* bio je dio leksičkoga sustava i prije nego je nastao toponim. Isto tako, toponim *Paràga* ne doživljavamo kao toponim mađarskoga podrijetla iako je nastao od istoizraznoga apelativa *paràga* koji pak jest mađarskoga podrijetla.

Isto načelo primjenjujemo i pri interpretaciji toponima koji su nastali od imena. Primjerice, toponim *Sòbolice* ne smatramo toponimom mađarskoga podrijetla jer je nastao od prezimena **Sabol* ili **Sobol*, koje je nastalo od riječi mađarskoga podrijetla (**sabol* ili **sobol* < mađ. *szabó* ‘krojač’). Analogno tomu, ni toponim *Pynteròřka* ne interpretiramo kao toponim njemačkoga podrijetla – on je nastao od prezimena **Pinter*, koje je pak nastalo od apelativa njemačkoga podrijetla (**pinter* < srvnjem. bav.-austr. *pinter* ‘bačvar’). Usto, valja primijetiti i da je, s obzirom na to da mnoga prezimena u suvremenome stanju više i nisu potvrđena, bez sustavnoga antroponomastičkog istraživanja teško zaključiti jesu li određena prezimena hrvatska ili strana (usp. npr. *Čičal/Čičel, Prujder* itd.).

Imajući to na umu, možemo zaključiti da je ogromna većina toponima slavenskoga podrijetla.

Među toponime stranoga podrijetla ubrajamo one koji su nastali onimizacijom od neimena nepotvrđena u hrvatskim govorima (npr. *Žòlta, Kaniža*) te one koji su nastali nehibridnom tvorbom od svih formanata stranoga podrijetla (v. odjeljke 3.4.5. i 3.4.6.1.): *Filyperk, Lájdyber, Segedín, Zrùt*. Uz njih, toponimima stranoga podrijetla smatramo i one

¹²⁵ Oslanjamo se pri ovoj odluci i na zapažanje V. Piškorca (2005: 70) o germanizmima, ali zapravo primjenjivo i univerzalnije: »S obzirom na veliku sličnost i podudarnost brojnih podravskih germanizama s germanizmima u drugim hrvatskim govorima, bilo bi netočno tvrditi da su ti germanizmi nastali pri izravnim jezičnim dodirima njemačkoga i hrvatskoga na području đurđevečke Podravine.«

predslavenske. Na području ludbreške Podravine takav je hidronim *Drǫva*, koji je, prema Snoju (2009a: 124), predrimskoga, predkeltskoga, a možda i predindoeuropskoga podrijetla.¹²⁶

¹²⁶ To je u skladu s općepoznatom činjenicom da su hidronimi koji se odnose na najveće i najvažnije rijeke najstariji dio toponimije.

3.3. Motivacija toponimā ludbreške Podravine

3.3.1. Općenito o metodologiji klasifikacije toponimā prema motivacijskome kriteriju

Imena nadijevamo kako bismo u komunikaciji referente iz svoje okoline precizno identificirali te ih razlikovali od drugih istovrsnih referenata. Bez obzira na to koji se tip referenta imenuje (živo biće ili prirodni referent), proces imenovanja vrlo dobro odražava kulturnu koncepciju i znanje pripadnikā određene zajednice. Svako ime odražava imenovateljev poticaj da određenomu referentu nadjene ime po kojemu će nadalje biti prepoznatljiv, a taj se poticaj temelji na prethodnome životnom iskustvu.

Pri imenovanju imenovatelji referente individualiziraju, definiraju i diferenciraju prema nekome od sljedećih kriterija:

- identifikaciji i definiciji (*Što je referent?*)
- deskripciji i karakterizaciji (*Kakav ili kolik je referent?*)
- lokalizaciji (*Gdje je referent?*)
- posvojnosti (*Čiji je referent?*)
- odnosa (*U kakvu je odnosu referent prema drugome referentu?*)¹²⁷,

a često se iz imena može iščitati i više motiva koji su (katkad i istovremeno) potaknuli imenovatelja na nadijevanje upravo toga imena.

Dakle, na odabir imena za određeni zemljopisni referent uvelike utječu izvanjezični čimbenici.

U toponomastici je klasifikacija najprikladnija metoda da se upoznaju izvanjezični čimbenici relevantni u imenovanju. Uz to što precizno upućuje na udjele određenih skupina toponima u ukupnoj toponimiji istraživanoga područja, omogućuje i usporedbu s rezultatima drugih toponomastičkih istraživanja. Iz klasifikacija možemo iščitati i vrlo važne podatke o upotrebi određenih riječi na određenome području (što je izravno povezano s prisutnošću reljefnih oblika na istome području, odnosno s tipom reljefa koji se tim riječima označava, te jezičnom (leksičkom) stratifikacijom). To omogućuje donošenje zaključka o rasprostranjenosti (ograničenosti) upotrebe riječi.

¹²⁷ Više autora spominje navedene kriterije, npr. Šrámek (1999: 36–50), Šimunović (2003b: 105; 2005: 225; 2009: 27), Šekli (2008: 39) i dr.

Model suvremenije klasifikacije prema motivacijskome kriteriju osmislio je Poljak W. Taszycki (1946), oslanjajući se na starije klasifikacije slavista poput Palackoga, Černoga, Skoka, Miklosicha, Moszyńskoga, Muke i dr. Za razradu Taszyckijeva modela te dobivanje mnogo preciznijega i detaljnijega obrasca za klasifikaciju zaslužan je Čeh V. Šmilauer (1960; 1972).

Klasifikacije istaknutih autora poslužile su kao model onomastičarima diljem svijeta, pri čemu su ih oni dodatno dorađivali i prilagođavali vlastitim stajalištima, idejama grupiranja i dakako, samoj građi. U kontekstu hrvatske onomastike, modernu je klasifikaciju u svojim radovima primijenio P. Šimunović, a u suvremeno su pak doba klasifikaciju dodatno razvijali i dorađivali mlađi hrvatski onomastičari, posebno u istraživačkim centrima u kojima se sustavno proučava toponimija.

3.3.2. Metodologija klasifikacije prema motivacijskome kriteriju primijenjena na građu prikupljenu u ludbreškoj Podravini

U ovome se poglavlju građa klasificira prema doimenskoj semantici, tj. prema značenju riječi, osnove ili formanta od kojih je toponim tvoren.

S ciljem da razvrstavanje građe bude što je moguće korektnije, detaljnije, logičnije, preciznije i dosljednije, u ovome su radu nepodudarnosti među pristupima i metodologijama korištenima u prethodnim istraživanjima uzete u obzir te su primijenjeni različiti segmenti nekoliko metodologija klasifikacije.¹²⁸

U nastavku ističemo nekoliko općenitih metodoloških postavki/načela.

(1) Načelo promatranja ukupnosti toponimijske građe

Najprije je potrebno istaknuti da se građa promatra u njezinoj ukupnosti.¹²⁹ Takav pristup razvijan je i primjenjivan na Odjelu za onomastiku i etimologiju Instituta za hrvatski

¹²⁸ Cilj nije donijeti potpun pregled načela u toponomastičkim radovima. Na ovome mjestu istaknuti su samo najrelevantniji radovi u kojima je toponomastička obrada (klasifikacija prema motivacijskome kriteriju) najbliža metodologiji izrade ovoga rada.

¹²⁹ U nekim se onomastičkim radovima klasifikacija prema motivacijskome kriteriju kombinira s klasifikacijom prema tipu imenovanoga referenta, kakvu u svojim radovima primjenjuje ruska onomastičarka Podol'skaja (1978). Takav model klasifikacije vrlo je čest u onomastici mnogih naroda, a prepoznajemo ga i u kontekstu hrvatske onomastike: npr. Šimunović (2004; 2009), Bašić (2009), Virč (2012), Šprljan (2013) i dr. u klasifikaciji prema motivacijskome kriteriju građu najprije dijele prema tipu referenta (npr. na ojkonime, hidronime, oronime, zemljišna imena, obalne toponime, nesonime itd.).

jezik i jezikoslovlje, o čemu svjedoče toponomastički radovi autora koji na tome odjelu surađuju ili su surađivali, npr. Vidović (2010; 2014b; 2015; 2017), Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011), Čilaš Šimpraga (2013b).

Toponimi ludbreške Podravine mogu se prema motivacijskome kriteriju podijeliti u sljedeće skupine:

1. toponimi motivirani riječima koje upućuju na prirodno-zemljopisna obilježja referenata
2. toponimi motivirani riječima koje upućuju na odnos imenovanoga referenta prema drugim imenovanim referentima
3. toponimi nastali od drugih toponima
4. toponimi motivirani riječima koje upućuju na ljudsku djelatnost
5. toponimi motivirani antroponimima
6. toponimi motivirani etnonimima, etnicima ili etnikoidima
7. toponimi nejasne ili nesigurne motivacije.

Neki odjeljci radi preciznosti sadržavaju više hijerarhijski nižih pododjeljaka, potpododjeljaka itd. U skladu sa spomenutom individualnom metodologijom, naslovi odjeljaka i pododjeljaka samostalno su oblikovani (pri čemu je posebna pozornost posvećena terminološkoj preciznosti te prilagodbi tipu uvrštene građe).

(2) Načelo poštivanja ravnopravnosti višestruke motiviranosti

Za imenovanje određenoga referenta može postojati samo jedan motiv, ali može ih postojati i više. Prema našem mišljenju, izraz (lik) svakoga toponima odražava želju imenovatelja da istaknu **sve** motive za imenovanje. Opstanak kojega konkretnog toponimskog lika pokazuje da su svi njegovi elementi relevantni jer nevažna se informacija izostavlja ili pri samome imenovanju ili pri preimenovanju.

Na usporednice nailazimo već i u samoj onimiji. Prema *Obiteljskome zakonu* (NN 103/2015, čl. 30) i *Zakonu o životnom partnerstvu osoba istog spola* (NN 92/2014, čl. 28): svaki od partnera može zadržati svoje prezime; partneri kao zajedničko prezime mogu uzeti prezime jednoga od partnera; partneri kao zajedničko prezime mogu uzeti oba prezimena i odlučiti koje će u prezimenskoj formuli upotrebljavati na prvome, a koje na drugome mjestu; svaki od partnera uz svoje prezime može uzeti i prezime partnera te odlučiti koje će u prezimenskoj formuli upotrebljavati na prvome, a koje na drugome mjestu. Odabir prezimenskoga lika odražava što je određenomu partneru kao imenovatelju relevantno. Zadržavanje samo jednoga

prezimana pokazuje koje je osobi važnije, a dodavanje partnerova prezimana zadržanomu prezimenu pokazuje da su osobi oba prezimana jednako važna. Primijenimo li istu interpretaciju na toponimiju, zaključit ćemo da dodavanje diferencijacijske sastavnice ne znači da automatski identifikacijska sastavnica postaje nevažna; da je identifikacijska sastavnica bila nevažna, pri dodavanju diferencijacijske sastavnice imenovatelji su je mogli izostaviti, no s opravdanim razlogom to nisu učinili.

Metodologija primijenjena u ovome radu specifična je u odnosu na one primijenjene u konzultiranim toponomastičkim radovima po posebnu odnosu prema toponimima koji su višestruko motivirani.¹³⁰ Višestruko motiviranim toponimima smatramo sve one iz čijih se likova mogu iščitati barem dvije motivacije. U ovoj se klasifikaciji motivacije ne zanemaruju niti se ijednoj od njih daje prednost; s tim u skladu, u takvim će slučajevima isti toponimski lik biti uvršten u sve odgovarajuće skupine.¹³¹

Ilustracije radi, donosimo nekoliko primjera.

- Toponim *Črna jama* [HRŽ] motiviran je riječju kojom se referent identificira (zemljopisnim nazivom kao osnovom), ali i riječju koja upućuje na nedimenzijsko svojstvo referenta (boju). Funkcija definiranja i razlikovanja određenoga referenta postiže se upravo kombiniranom upotrebom identifikacijske i diferencijacijske sastavnice (riječ je upravo o jami, ne o potoku, šumi ili kakvu izgrađenu objektu; od svih se svojstava referenta opisuje baš boja, a ne veličina, sastav ili koje drugo svojstvo), dakle obje su neizostavne. U prilog tomu govori i činjenica da u blizini toga referenta nisu ubicirani drugi referenti kojima bi u imenu bila ijedna od navedenih dviju sastavnica i u odnosu na koje bi se morao diferencirati.
- Toponim *Vělyke klisore* [LDB] motiviran je riječju kojom se referent identificira (identifikacijska je sastavnica zemljopisni naziv) te riječju koja upućuje na oblik

¹³⁰ Većina hrvatskih onomastičara pri klasifikaciji prema motivacijskome kriteriju uzima u obzir samo diferencijacijski element i uvrštava određeni toponim samo u jednu skupinu. U hrvatskim se toponomastičkim radovima višestruka motiviranost obično isticala samo u sklopu poglavlja posvećenoga toponimima koji su motivirani i antroponomom. Ovisno o istovremenoj motiviranosti zemljopisnim nazivom, gospodarskim nazivom i sl., toponimi su uvršteni u zasebna potpoglavlja te u sklopu njih analizirani. Usp. Šimunović (2004: 220–224), Vidović (2010: 324–326; 2014b: 264; 269–277), Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 667–669), Čilaš Šimpraga (2013b: 18), Lozić-Knezović i Radostić (2016: 90) itd. U ovome radu višestruka motiviranost proučava se u cjelovitoj toponimiji, čime se poštuje načelo dosljednosti.

¹³¹ U toponomastici na isti način postupa npr. Šprljan (2017: 87–95). Napominjemo da takav pristup pronalazimo i u drugim filološkim disciplinama. Primjerice, u frazeologiji se isti frazem prema svojoj semantici može uvrstiti u više različitih koncepata. Kovačević i Ramadanović (2016: 517–518) za neke frazeme utvrđuju da je »teško reći koji im je dominantan koncept, pa ih se može pripisati« različitim emocijama. U kontekstu paremiologije neke je poslovice moguće uvrstiti u više skupina, a isto vrijedi primjerice i za aforizme. Načelno je moguće zaključiti da postoji opravdanost uključenja neke jedinice u više skupina, posebno kada je riječ o semantici.

(dimenziju) referenta, ali i na dimenzijski odnos prema referentu imenovanu *Mále klisore*.

- Toponim *Stôre spláve* [LDB] motiviran je riječju kojom se referent identificira (identifikacijska je sastavnica gospodarski naziv) te riječju koja upućuje na starost referenta, ali i na vremenski odnos prema referentu imenovanu *Nôve splavnice* [KUĆ].
- Ojkonimi *Mály Búkovec* [MBUG] i *Věľky Búkovec* [VBUG] motivirani su riječju koja upućuje na međusobni dimenzijski odnos dvaju naselja na koja se odnose, ali i na vlastitu dimenziju u trenutku imenovanja. Usto, svaki je od njih motiviran riječju koja upućuje na prisutnost biljke čiji se naziv odrazio u imenu. Da bilo koja od sastavnica toponima nije relevantna, pri imenovanju bi vjerojatno bila izostavljena.
- Jednorječni toponim *Pôdgora* [LDB; VIN] motiviran je formantom (prefiksom) koji upućuje na smještaj ili položaj referenta, ali i riječju kojom se definira susjedni referent (tip susjednoga zemljopisnog referenta iščitava se iz zemljopisnoga naziva kao osnove). Prefiksom koji upućuje na smještaj referenta motivirani su npr. i toponimi *Počerêť* [KAR], *Pôdbrêk* [KRI], *Pôdlôk* [HRŽ], no svaki od njih motiviran je i drugom riječju kojom se identificira referent koji je s njim u odnosu – upravo riječju u osnovi i nijednom drugom (u navedenim konkretnim slučajevima, riječ je o zemljopisnim nazivima).
- Jednorječni toponim *Těksas* [LUNJ, MRT, SVP] motiviran je drugim toponimom, ali istovremeno je i metaforičkoga postanja, pa je uvršten u dvije skupine klasifikacije.

Višestruka motiviranost ne korelira sa strukturom toponima – tako je i među jednorječnim toponimima moguće pronaći višestruko motivirane, a među višerječnim pronaći samo jednostruko motivirane (npr. *Kržiňo drêvo*).

3.3.2.1. Metodološke smjernice u klasifikaciji prema motivacijskome kriteriju

U uvodu svakoga pododjeljka po potrebi je, dakle u slučaju nailaženja na različite pristupe u proučenoj onomastičkoj literaturi, objašnjena i argumentirana metodologija klasifikacije.

Toponimi su u klasifikaciji (unutar svake skupine i hijerarhijski nižih podskupina) abecedno poredani. Valja na umu imati da je svaki fonem predstavljen zasebnim grafemom, koji u abecednome redanju ima svoje mjesto. Više v. u Horvat (2016b: 81–84) i u odjeljku 3.6.3.3.1.3. ovoga rada.

Uza svaki je toponim u uglatim zagradama navedena i kratica službenoga imena naselja kojemu određeni imenovani referent administrativno pripada (v. poglavlje Kratice). Ako isti referent pripada većemu broju naselja, zabilježene su oznake za sva naselja te su one odvojene zarezom; ako je riječ o više referenata koji imaju isti temeljni lik, a administrativno pripadaju različitim naseljima, oznake su odvojene točkom i zarezom. Ako na administrativnome području istoga naselja postoji više različitih referenata različitoga tipa s istim imenom nastalim transonimizacijom od istoizraznoga imena kojega starijeg referenta (npr. imena naselja, potoka, šume < imena brijega; ime potoka i vinograda < imena naselja i sl.), uz kraticu će naselja unutar obliha zagrada biti naveden i broj tako imenovanih referenata.

Budući da toponimi motivirani istom osnovom ne slijede nužno jedan drugoga u abecednome redanju (posebno u slučaju različite tvorbe, npr. prefiksalne ili prefiksarno-sufiksne (npr. *Graba*, ..., *Zagrabica*) ili u slučaju pojavljivanja višerječnih toponima), uza svaki se toponim radi sustavnosti i dosljednosti donosi podatak o motivaciji (te, po potrebi, odgovarajući ekvivalent u značenju na standardnome hrvatskom jeziku).

Simbolom * upućuje se u izvodima na pretpostavljene oblike (kako za praslavenske likove, tako i za one koji nisu dijelom aktivnoga leksičkog sloja ispitanika).

Kod višestruko motiviranih toponima na samome kraju zapisa upućuje se broječanom oznakom na ostale skupine u koje je određeni toponim uvršten.

3.3.3. Klasifikacija toponimā prema motivacijskome kriteriju

3.3.3.1. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na prirodno-zemljopisna obilježja referenata

Toponimi uvršteni u ovu skupinu preciznije se mogu podijeliti u sljedeće podskupine: 1) toponimi motivirani zemljopisnim nazivima, 2) toponimi metaforičkoga postanja, 3) toponimi motivirani riječima koje upućuju na smještaj referenata, 4) toponimi motivirani riječima koje upućuju na oblik, dimenzije i konfiguraciju referenata te nazivima dijelova zemljišta, 5) toponimi motivirani riječima koje upućuju na nedimenzijska svojstva, sastav i specifičnosti referenata, 6) toponimi motivirani riječima koje upućuju na prirodne pojave, 7) toponimi motivirani nazivima biljnih vrsta i biljnih zajednica te nazivima dijelova biljki i njihovih plodova, 8) toponimi motivirani nazivima životinja i životinjskih staništa, 9) toponimi motivirani nazivima gljiva.

3.3.3.1.1. Toponimi motivirani zemljopisnim nazivima

Općenito su među toponimima obilno zastupljeni oni motivirani zemljopisnim nazivima¹³². Potvrde za tu tvrdnju pronalazimo u toponomastičkim radovima u kojima je obrađena građa s različitih područja.

Opseg te kategorije različiti autori različito interpretiraju, što je u vezi s preciznošću i detaljnošću u klasifikaciji, odnosno opsezima drugih skupina. Razlike u razvrstavanju moguće je ilustrirati na primjeru nekoliko konkretnih naziva.

Primjerice, naziv *klisura* dio istraživača ubraja među zemljopisne nazive (v. Schütz (1994: 26), koji ih navodi npr. uz apelative *klanac*, *ždrijelo*, te Petrović-Savić (2013: 42)), a dio među nazive koji upućuju na sastav i osobitosti tla (v. npr. Čilaš Šimpraga (2006: 179), Vidović (2010: 308)).

Naziv *čret* zemljopisnim nazivom smatraju Schütz (1994: 26, 61) te Vidović (2010: 303; 2014b: 215), a nazivom koji se odnosi na izgled, sastav i površinska svojstva Lozić-Knezović i Radostić (2016: 87).

Naziv *greda* u zemljopisne su nazive uvrstili Pižurica (1980: 258), Kapović (2006: 125), Čilaš Šimpraga (2006: 177; 2013b: 7) te Petrović-Savić (2013: 40), a u nazive koji se odnose na sastav i osobitosti tla Vidović (2010: 308; 2014a: 252; 2014b: 228).

U većini radova (v. Šimunović (2004: 190), Vidović (2010: 304; 2014b: 217), Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 647), Petrović-Savić (2013: 42)) apelativ *pećina* interpretiran je kao zemljopisni naziv, ali Čilaš Šimpraga (2006: 179) uvrštava ga među apelative koji označuju sastav i osobitosti tla.

Razlike u interpretaciji nalazimo i u vezi s nazivima *hrib* i *ripišće*. Šimunović (2004: 190, 195) oba ubraja u zemljopisne nazive, a Vidović (2014b: 227) oba navodi među nazivima koji se odnose na sastav i osobitosti tla i vode.

Razlike u metodologiji razvrstavanja u nekim radovima zahvaćaju samo određene nazive, a u nekim radovima i cijele skupine naziva, što mogu ilustrirati i primjeri koje navodimo u nastavku.

¹³² U onomastičkoj literaturi nailazimo i na sintagme *geografski apelativ* (v. Bogdanović (2000)), *geografski termin* (v. Mihajlović (1970b), Schütz (1994), Jurić (2005), Jurić i Vuletić (2006), Šimunović (2009), Žugić (2014)), *zemljopisni termin* (v. Šimunović (2009), Bašić (2009), Lozić-Knezović i Radostić (2016)), *zemljopisni naziv* (v. Čilaš Šimpraga (2013b), Vidović (2014b), Lozić-Knezović i Radostić (2016)), *toponimijski apelativ* (v. Vidović (2014b)), *toponimijski naziv* (v. Vidović (2014b)), *toponomastički naziv* (v. Čilaš Šimpraga (2013b)), *toponomastički apelativ* (v. Brozović Rončević (1999)), *toponomastička imenica* (v. Brozović Rončević (1999), Frančić (2003)). Budući da sintagmu *zemljopisni naziv* ni u ovome radu ne smatramo terminom, nije obavezno poštovati terminološka načela (npr. izbjegavanje sinonima), pa se katkad rabe i neke istovrijednice.

Schütz (1994) nazive razvrstava u pet skupina: uz nazive za uzvišenja, udubljenja i ravnice te nazive oblika povezanih s kopnenim vodama i morem, u sklopu skupine naziva „morfološko-vegetativnih oblika” on navodi i nazive biljnih zajednica, nazive neobrađenih/neobrađivih površina, nazive za močvarne terene te nazive koji upućuju na kultivaciju (npr. *krčevina*, *sjenokoša* i sl.). Nazive biljnih zajednica zemljopisnim nazivima smatra i Kapović (2006).

Unatoč navedenim razlikama, svim je klasifikacijama zajedničko to što sve toponime koji su motivirani tim nazivima ubrajaju u skupinu motiviranih prirodno-zemljopisnim obilježjima imenovanih referenata.

Budući da se sintagmom *zemljopisni naziv* u onomastičkoj literaturi obuhvaćaju različiti tipovi referenata, iz metodološke je perspektive prije popisivanja toponima koje smo uvrstili u ovu skupinu važno istaknuti da smo se samo djelomično oslonili na praksu iz dosad objavljenih onomastičkih radova, kao i napomenuti što u ovome radu smatramo zemljopisnim nazivom.

Pri uvrštavanju toponima u skupinu motiviranih zemljopisnim nazivima vodili smo se sljedećim:

1) zemljopisni nazivi obuhvaćaju:

- a) nazive za reljefne oblike (uzvišenja, udubljenja i ravnice) te
- b) nazive za vodne referente

2) zemljopisni nazivi ne obuhvaćaju:

- a) nazive metaforičkoga postanja (npr. nazive dijelova tijela)
- b) nazive za biljne zajednice
- c) nazive koji podrazumijevaju ljudsku intervenciju (kultivaciju i sl.) i gospodarske nazive.

Primjeri:

Bèrek [HRO; HRŽ (2); KAP; KAR; KOM; KRI; LDB; MBUK; NSP; PRI; SIG; SVP] (< *bèrek* ‘močvarno zemljište, močvarni jarak’), *Bèrek/Berèky* [LUNJ] (< *bèrek* ‘močvarno zemljište, močvarni jarak’), *Berèčec* [LDB; MRT] (< *berèčec* ‘manje močvarno zemljište, manji močvarni jarak’), *Berèčnyca/Berèčnyca* [HRŽ] (< *bèrek* ‘močvarno zemljište, močvarni jarak’), *Blôce* [DUB; STR] (< *blàto* ‘blato’), *Blôcy* [MBUK] (< *blàto* ‘blato’), *Bòltekoř pòtok* [SIG] (< *Bòltekoř* < *Bòltek* + *pòtok* ‘potok’; v. 3.3.3.5.), *Bòbòjek* [SES] (< *bòbòjek* ‘mala i blaga uzvisina’), *Bòbòjek/Bòbònek*

[HRO] (< *bobôjek/bobônek* ‘mala i blaga uzvisina’), *Bregôfcy* [SVP] (< *brêk* ‘brijeg, uzvisina’), *Brezjônsky zvyrôžlek* [HRŽ] (< *brezjônsky* ‘koji se odnosi na toponim *Brêzje*’ + *zvyrôžlek* ‘izvor’; v. 3.3.3.3.), *Brêk* [APA (2); KRI; LUNJ; SIG; SLO] (< *brêk* ‘brijeg, uzvisina’), *Bròc* [OBR; SES] (< *bròc* ‘gaz, mjesto gdje se zbog pličine može prijeći vodotok’), *Bròc na Požgàjevem* [HRO] (< *bròc* ‘gaz, mjesto gdje se zbog pličine može prijeći vodotok’ + *Požgàjevø* ‘Požgajevo imanje’; v. 3.3.3.2.1.3., 3.3.3.5.), *Bròc pøt Kølôkøvem* [HRO] (< *bròc* ‘gaz, mjesto gdje se zbog pličine može prijeći vodotok’ + *Kølôkøvø* ‘Kolakovo imanje’; v. 3.3.3.2.1.3., 3.3.3.5.), *Bròdec* [VIN] (< *bròdec* ‘gaz, mjesto gdje se zbog pličine može prijeći vodotok’), *Bùtynøva tòjava* [SES] (< *Bùtynøf* < **Butina* + *tòjava* ‘mjesto velike dubine u vodotoku’; v. 3.3.3.5.), *Cyrkøvlôjnsky zôton* [DUB] (< *cyrkøvlôjnsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Cirkovljan*’ + *zôton* ‘zaton, uvala’; v. 3.3.3.3.), *Cürek pøt Kozàrom* [VIN] (< *cürek* ‘izvor vode s tankim, slabim mlazom koji curi niz podlogu’ + *Kozàra*; v. 3.3.3.2.1.3., 3.3.3.3.), *Čerêt* [DUB, KAP, VBUK] (< *čerêt* ‘močvarno područje obraslo travom i grmljem’), *Četřta kaskàda* [HRŽ] (< *četřty* ‘četvrti’ + *kaskàda* ‘prelijevanje vode preko podloge u terasastome reljefu, manji vodopad’; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Črêt* [OBR, SEL, SVĐ] (< *črêt* ‘močvarno područje obraslo travom i grmljem’), *Črêtek* [KOM] (< *črêtek* ‘manje močvarno područje obraslo travom i grmljem’), *Čřna jàma* [HRŽ] (< *čřny* ‘crn’ + *jàma* ‘jama’; v. 3.3.3.1.5.), *Debêlcøva strùga* [HRŽ] (< *Debêlcøf* < *Debêlec* + *strùga* ‘(strmo) korito vodotoka’; v. 3.3.3.5.), *Dòlec* [KAR] (< *dòlec* ‘(u)dolinica’), *Dôgø bìlo* [HRO, VIN] (< *dôgy* ‘dug’ + **bilo* ‘planinski vijenac bez oštih vrhova, planinski greben; spajalište brdskih kosina’; v. 3.3.3.1.4.), *Døl* [KAP; SEL; SVĐ] (< *døl* ‘(u)dolina, nizbrdica’), *Dølčøk* [HRŽ] (< *dòlec* ‘(u)dolinica’), *Dølyna* [APA] (< *døl* ‘(u)dolina, nizbrdica’), *Drøva* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ, VBUK] (< ie. **drew-* ‘trčati, kretati se, teći’; **drowo-s* ‘tok rijeke’), *Drùga kaskàda* [HRŽ] (< *drùgy* ‘drugi’ + *kaskàda* ‘prelijevanje vode preko podloge u terasastome reljefu, manji vodopad’; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Žorànekøf pòtok* [VIN] (< *Žorànekøf* < *Žorànek* + *pòtok* ‘potok’; v. 3.3.3.5.), *Fìlyperk* [LDB] (< *Fìlyps* < *Fìlyp* + **perk* ‘brijeg, brežuljak’; v. 3.3.3.5.), *Gøly òtok* [VIN] (< *gøly* ‘bez raslinja’ + *òtok* ‘otok’; v. 3.3.3.1.5.), *Gørëнка* [LUNJ] (< *gòra* ‘brežuljak’), *Gràba* [DUB; DUB, STR; KAR, SVĐ; NSP; SES; VIN] (< *gràba* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’), *Gràba/Gràbe* [SIG] (< *gràba* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’), *Gràbe* [MBUK] (< *gràba* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’), *Grøbanyca* [HRO; KAP; KAR; SVĐ] (< *gràba* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’), *Grøbanyca* [DUB; KAR] (< *gràba* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’), *Gřkčef brêk* [VIN] (< *Gřkčef* < **Grgec* + *brêk* ‘brijeg’; v. 3.3.3.5.), *Grøbec* [VIN] (< *grøbec* ‘veći humak’), *Xìzakøf brêk* [VIN] (< *Xìzakøf* < *Xìzak* + *brêk* ‘brijeg, brdo’; v.

3.3.3.5.), *Xrôstof brêk* [VIN] (< *xrôstof* < *xrôst* ‘hrast, *Quercus*’ + *brêk* ‘brijeg, brdo’; v. 3.3.3.1.7.), *Xùbertova gràba* [HRŽ] (< *Xùbertof* < *světy Xùbert* ‘zaštitnik lova i lovaca’ + *gràba* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’; v. 3.3.3.4.5.1.), *Înzola* [MBUK] (< **insula* ‘otok’), *Jálšy jòtok* [DUB] (< *jálšy* ‘koji se odnosi na johu’ < *jôlša* ‘joha, *Alnus glutinosa*’ + *jòtok* ‘otok’; v. 3.3.3.1.7.), *Jámček/Jámyček* [HRŽ] (< *jámyca* ‘jama manje površine, rupa, udubljenje’), *Jámyna* [KAP; KAR; VBUK] (< *jáma* ‘jama’), *Jôrek* [DUB; LUNJ, MRT] (< *jôrek* ‘jarak’), *Jezëra* [KAR] (< *jëzero* ‘jezero’), *Jòtok* [DUB] (< *jòtok* ‘otok’), *Kaskàde* [HRŽ] (< *kaskàda* ‘prelijevanje vode preko podloge u terasastome reljefu, manji vodopad’), *Kôlyšče* [SES] (< *kôl* ‘blato, glib’), *Kôčejnsky brêk* [VIN] (< *kôčejnsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Kôčan*’ + *brêk* ‘brijeg’; v. 3.3.3.3.), *Křčec pod gràbom* [LUNJ] (< *Křčec* + *gràba* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’; v. 3.3.3.1.3.2., 3.3.3.3.), *Lilekova gràba* [DUB] (< *Lilekof* < *Lilek* + *gràba* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’; v. 3.3.3.5.), *Lôke* [LDB, SIG] (< **lokva* ‘voda koja se zadrži u udubljenju zemlje, bez stalna izvora napajanja’)¹³³, *Lôčica* [KAR, SVĐ] (< **loka* ‘livada plavljena vodom; močvarni travnjak; riječni zavoj’), *Lôka* [LUK] (< **loka* ‘livada plavljena vodom; močvarni travnjak; riječni zavoj’), *Màla tója* [LUK] (< *màly* ‘malen’ + *tója* ‘mjesto velike dubine u vodotoku’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Màle klisore* [LDB] (< *màly* ‘malen’ + *klisora* ‘visoka strma kamena gromada, stijena koja strši; hrid’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Màleky dôl* [DUB] (< **màleky* ‘malen’ + *dôl* ‘(u)dolina, nizbrdica’; v. 3.3.3.1.4.), *Màly brêk* [SEL] (< *màly* ‘malen’ + *brêk* ‘brijeg, uzvisina’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Màly bróc* [HRO] (< *màly* ‘malen’ + *bróc* ‘gaz, mjesto gdje se zbog pličine može prijeći vodotok’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Martînova strùga* [VBUK] (< *Martînof* < **Martin* + *strùga* ‘(strmo) korito vodotoka’; v. 3.3.3.5.), *Mežbláto* [VBUK] (< *bláto* ‘blato’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Mesôrska strùga* [VBUK] (< *mesôrsky* ‘koji se odnosi na toponim *Mesôr*’ + *strùga* ‘(strmo) korito vodotoka’; v. 3.3.3.3.), *Mišy dôl* [NSP] (< *mišy* ‘mišji, koji se odnosi na miševе’ < *míš* ‘miš, *Mus musculus*’ + *dôl* ‘(u)dolina, nizbrdica’; v. 3.3.3.1.8.), *Mlàka* [PRI] (< *mlàka* ‘mlaka’), *Mòlôfsky pòrt* [SVĐ] (< *mòlôfsky* ‘koji se odnosi na toponim *Mòlôve*’ + *pòrt* ‘gaz, mjesto gdje se zbog pličine može prijeći vodotok’; v. 3.3.3.3.), *Močvarnice* [HRŽ] (< *močvôr* ‘močvara’), *Močvôr* [SVĐ; VIN] (*močvôr* ‘močvara’), *Močvôr/Močvôry* [SLO] (< *močvôr* ‘močvara’), *Ôtok* [OBR] (< *ôtok* ‘otok’), *Ôtok mládosty* [LDB] (< *ôtok* ‘otok’ + *mládost* ‘mladost’; v. 3.3.3.4.6.), *Parôžny bèrek* [HRŽ] (< *parôžny* ‘koji se odnosi na

¹³³ Motivacija navedenim nazivom, a ne apelativom *loka* < psl. **loka* ‘livada plavljena vodom; močvarni travnjak; riječni zavoj’, pretpostavlja se na temelju fonološkoga razvoja (i naglašenoga vokala i samoga naglaska), usprkos izostanku očekivanoga fonema *v* u izrazu toponima.

toponim *Paràga* + *bèrek* ‘močvarno zemljište, močvarni jarak’; v. 3.3.3.3.), *Pèta kaskàda* [HRŽ] (< *pèty* ‘peti’ + *kaskàda* ‘prelijevanje vode preko podloge u terasastome reljefu, manji vodopad’; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Pòčrt* [KUĆ] (< *črèt* ‘močvarno područje obraslo travom i grmljem’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Pòdgora* [LDB; VIN] (< *gòra* ‘šuma; brdo’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Pòrt* [KAR] (< *pòrt* ‘gaz, mjesto gdje se zbog pličine može prijeći vodotok’), *Pòtok* [SIG] (< *pòtok* ‘potok’), *Pòčerèt* [KAR] (< *čerèt* ‘močvarno područje obraslo travom i grmljem’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Pòd bròcom* [DUB] (< *bròc* ‘gaz, mjesto gdje se zbog pličine može prijeći vodotok’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Pòdbrèk* [KRI] (< *brèk* ‘brijeg, uzvisina’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Pòxlòky* [VIN] (< **puhl* ‘brežuljak, brijeg, gora’), *Prèlo dvò* [LUK] (< *prèlo* ‘rupa’ + *dvò* ‘dva’; v. 3.3.3.2.1.2.2.), *Prèlo jèden* [LUK] (< *prèlo* ‘rupa’ + *jèden* ‘jedan’; v. 3.3.3.2.1.2.2.), *Přva kaskàda* [HRŽ] (< *přvy* ‘prvi’ + *kaskàda* ‘prelijevanje vode preko podloge u terasastome reljefu, manji vodopad’; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Sàčerova gràba* [LUK] (< *Sàčerof* < *Sàčer* + *gràba* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’; v. 3.3.3.5.), *Sygečky pòtok* [SIG] (< *sygečky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sygetec*’ + *pòtok* ‘potok’; v. 3.3.3.3.), *Skòrošky klònec* [LDB] (< *skòrošky* < *skòroš* ‘oskoruša, *Sorbus*’ + *klònec* ‘klanac’; v. 3.3.3.1.7.), *Slàtynsky pòtok* [VIN] (< *slàtynsky* ‘koji se odnosi na toponim *Slàtyna*’ + *pòtok* ‘potok’; v. 3.3.3.3.), *Slòna vòda* [LDB] (< *slòny* ‘slan’ + *vòda*; v. 3.3.3.1.5.), *Slokovèčky pòtok* [SLO] (< *slokovèčky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Slokovec*’ + *pòtok* ‘potok’; v. 3.3.3.3.), *Sòpot* [DUB] (< **sopot* ‘izvor; područje s mnogo izvora’; v. 3.3.3.1.5.)¹³⁴, *Stàncynof jòrek* [LUK, PRI, SVĐ] (< *Stàncynof* < *Stàncyn* + *jòrek* ‘jarak’; v. 3.3.3.5.), *Stòry brèk* [STR] (< *stòry* ‘star’ + *brèk* ‘obala’), *Strùga* [STR] (< *strùga* ‘(strmo) korito vodotoka’), *Strùga f Prèko* [MBUK] (< *strùga* ‘(strmo) korito vodotoka’ + *Prèk*; v. 3.3.3.2.1.3., 3.3.3.3.), *Strùk* [SIG] (< *strùk* ‘(strmo) korito vodotoka’), *Strùžec* [VBUK] (< *strùžec* ‘manje (strmo) korito vodotoka’), *Štèfajnsky pòtok* [VIN] (< *Štèfajnsky* < **Štèfan* + *pòtok* ‘potok’; v. 3.3.3.5.), *Tinafčyca* [VIN] (< **tinaf* < **tina* ‘blato, mulj’; v. 3.3.3.1.5.)¹³⁵, *Trèča kaskàda* [HRŽ]

¹³⁴ Apelativ *sopot* lokalno stanovništvo ne rabi i njegovo mu značenje nije poznato. U klasifikaciji je bilo nužno osloniti se na značenja navedena u relevantnoj literaturi. Opstao je u južnoslavenskim jezicima i u poljskim dijalektima, gdje označava ‘bučkajući izvor’, a iz slavenskih je posuđen i u okolne jezike (mađarski, rumunjski, albanski). Schütz (1996: 79) dodaje i podatak da u ruskome glagol *conemy* znači ‘brektati, šištati, šumiti (o vodi)’. Značenja ‘vrela, vrutak; (podvodno) područje s mnogo vrutaka’ donose HER te Brozović Rončević (1997b: 22). Prema ARJ-u (XV: 920), *sopot* je ‘izvor koji s jakim šumom prodire iz zemlje; voda koja s velikim šumom pada s kakve visine; izvor koji donosi mnogo vode, zbog čega se čini da se ona „sipa” s takvog mjesta’, a slična značenja ‘izvor; vodopad’ donosi i Schütz (1996: 79). U rječnicima slovenskoga jezika nailazimo na sljedeća značenja: ‘para; vodopad’ (Bezljaj SVI (I: 207), Snoj (2009a: 389)). Jurančić (1989: 1089) uz značenja ‘para; vodopad’ dodaje i ‘prag u riječnome koritu, katarakt’.

S obzirom na to da nailazimo na nijanse u značenjima, opravdano je toponime s tom osnovom uvrstiti u više skupina (u ovoj klasifikaciji uvršteni su u toponime motivirane zemljopisnim nazivima i u toponime motivirane riječima koje upućuju na nedimenzijaska svojstva, sastav i specifičnosti referenta).

¹³⁵ Brozović Rončević (1999: 35) među nazivima za blatišta donosi i **tinja* koji nije potvrđen u suvremenome hrvatskom standardnom jeziku ni u govorima proučavanima u ovome istraživanju. Autorica donosi i druge

(< *trěčy* ‘treći’ + *kaskada* ‘prelijevanje vode preko podloge u terasastome reljefu, manji vodopad’; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Trstenê dôl* [HRŽ] (< *trstenê* < *trstina* ‘trstika, *Phragmites communis Trin.*’ + *dôl* ‘(u)dolina, nizbrdica’; v. 3.3.3.1.7.), *Tršćičny bĕrek* [HRŽ] (< *tršćičny* ‘koji se odnosi na toponim *Tršćica*’ + *bĕrek* ‘močvarno zemljište, močvarni jarak’; v. 3.3.3.3.), *Tùĵa* [SIG] (< *tùĵa* ‘mjesto velike dubine u vodotoku’), *Tuńa* [LDB] (< *tuńa* ‘mjesto velike dubine u vodotoku’), *Vĕlyke klisore* [LDB] (< *vĕlyky* ‘velik’ + *klisora* ‘visoka strma kamena gromada, stijena koja strši; hrid’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Vĕlyky brĕk* [SEL] (< *vĕlyky* ‘velik’ + *brĕk* ‘brijeg, brdašce, uzvisina’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Vĕlky brĕk* [HRO] (< *vĕlky* ‘velik’ + *brĕk* ‘brijeg, brdašce, uzvisina’; v. 3.3.3.1.4.), *Vĕlky bròc* [HRO] (< *vĕlky* ‘velik’ + *bròc* ‘gaz, mjesto gdje se zbog pličine može prijeći vodotok’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Vĕlka grába* [LUK] (< *vĕlky* ‘velik’ + *grába* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’; v. 3.3.3.1.4.), *Vĕlka tója* [LUK] (< *vĕlky* ‘velik’ + *tója* ‘mjesto velike dubine u vodotoku’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Vĕlky jòtok* [DUB] (< *vĕlky* ‘velik’ + *jòtok* ‘otok’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Vĩry* [KAR] (< *vĩr* ‘vrtlog, vir’), *Vòdopat* [LUNJ] (< *vòdopat* ‘vodopad’), *Vočĵô jàma* [SEL] (< *vočĵĕ* ‘koji se odnosi na vuka’ < *vòk* ‘vuk, *Canis lupus*’ + *jàma* ‘jama’; v. 3.3.3.1.8.), *Votòčec* [KAR] (< **votòčec* ‘otočić, otok manje površine’), *Vròžje koritò* [VIN] (< *vròžy* < *vròk* ‘vrag’ + *koritò* ‘korito’; v. 3.3.3.1.2.), *Zagràbyca* [HRŽ] (< *grába* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Zdĕnčec* [KAR] (< *zdĕnčec* ‘manji izvor’), *Zdĕnčyšče* [SVĐ] (< *zdĕnčyšče* ‘lokalitet s mnogo izvora’), *Zvyráló* [KRI] (< *zvyráló* ‘izvor’), *Zvyròlna* [KAR] (< *zvyròlny* < *zvyráló* ‘izvor’), *Zvyròlna Dròva* [KAR] (< *zvyròlny* < *zvyráló* ‘izvor’ + *Dròva*; v. 3.3.3.3.), *Žydòfska grába* [KUĆ] (< *žydòfsky* < *židof* ‘židov, pripadnik ili sljedbenik židovske vjere’ + *grába* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’; v. 3.3.3.4.5.2.)

Ovom skupinom obuhvaćeni su toponimi u kojima se, bez obzira na njihovu strukturu i tvorbu, odražavaju zemljopisni nazivi kojima se definiraju zemljopisne specifičnosti istraživanoga područja.

U toponimiji istraženih naselja lubreške Podravine zabilježeni su odrazi sljedećih naziva za reljefne oblike: **bilo* ‘planinski vijenac bez oštih vrhova, planinski greben; spajalište brdskih kosina’, *bòbòjek/bòbònek* ‘mala i blaga uzvisina’, *brĕk* ‘brijeg, uzvisina’, *dòlec* ‘(u)dolinica’, *dôl* ‘(u)dolina, nizbrdica’, *gòra* ‘šuma; brdo’, *grába* ‘jama, jarak, izrovano

slavenske istovrijednice: »mak. i bug. *tina, tinja* ‘nanos pijeska, kal; blatište’, mak. dij. *tinjak, tinjač, tinjarnik* ‘blatište, muljevito zemljište’, strus. *tina* ‘blato’, dij. **tynb* ‘močvarno mjesto’, ukr. *týna* ‘močvara’«. Potvrdu iz srpske toponimije donosi Žugić (2014: 57) – *Tinjavica*, a iz bugarske Dančeva (2017: 76) – *Тинъице* itd.

mjesto', *grōbec* 'veći humak', **insula* 'otok', *jàma* 'jama', *jàmyca* 'jama manje površine, rupa, udubljenje', *jòtok* 'otok', *klōńec* 'klanac', *klisora* 'visoka strma kamena gromada, stijena koja strši; hrid', *òtok* 'otok', **perk* 'brijeg, brežuljak', **puhl* 'brežuljak, brijeg, gora', **votōčec* 'otočić, otok manje površine'. Uz većinske slavenske, potvrđeni su i neslavenski nazivi (iz njemačkih govora preuzeti su *gràba*, *grōbec*, **perk* i **puhl*, a izvorno je grčkoga podrijetla riječ *klisora*). Apelativi **bilo*, **insula*, **perk* i **puhl* nisu dio aktivnoga leksičkog sloja kod ispitanika, a naziv **votōčec* vjerojatno je, s obzirom na to da u suvremenome stanju nije potvrđeno protetsko *v* u tome primjeru, odraz starijega stanja.

Velik je dio primjera motiviran nazivima za vodne referente: *bęrek* 'močvarno zemljište, močvarni jarak', *berēčec* 'manje močvarno zemljište, manji močvarni jarak', *blàto* 'blato', *brēk* 'obala', *bròc/bròdec* 'gaz, prijelaz preko rijeke ili potoka, pličina u rijeci ili potoku preko koje je moguće prijeći', *cũrek* 'izvor vode s tankim, slabim mlazom koji curi niz podlogu', *čerēt/črēt* 'močvarno područje obraslo travom i grmljem', *črētek* 'manje močvarno područje obraslo travom i grmljem', *jōrek* 'jarak', *jēzero* 'jezero', *kaskàda* 'prelijevanje vode preko podloge u terasastome reljefu, manji vodopad', *kōl* 'blato, glib', *koritò* 'korito', **loka* 'livada plavljena vodom; močvarni travnjak; riječni zavoj', **lokva* 'voda koja se zadrži u udubljenju zemlje; bez stalna izvora napajanja', *mlàka* 'mlaka', *močvōr* 'močvara', *pòrt* 'gaz, mjesto gdje se zbog pličine može prijeći vodotok', *pòtok* 'potok', *prēlo* 'rupa', **sopot* 'izvor; područje s mnogo izvora', *strūga* '(strmo) korito vodotoka', *strūk* '(strmo) korito vodotoka', *strūžec* 'manje (strmo) korito vodotoka', **tina* 'blato, mulj', *tòja/tùja/tùna* 'mjesto velike dubine u vodotoku', *tòjava* 'mjesto velike dubine u vodotoku', *vîr* 'vrtlog, vir', *vòda* 'voda', *vòdopat* 'vodopad', *zōton* 'zaton, uvala', *zdēńčec* 'manji izvor', *zdēńčyšče* 'lokalitet s mnogo izvora', *zdēńec* 'izvor', *zvyràlo* 'izvor', *zvyrōļek* 'izvor'. Većina je naziva hrvatskoga podrijetla; nazivi stranoga podrijetla rijetki su: za naziv *jōrek* pretpostavlja se da je posredništvom mađarskoga jezika posuđen iz turskoga, naziv *kaskàda* preuzet je iz francuskoga jezika (vjerojatno uz posredništvo hrvatskoga standardnog jezika), a naziv *pòrt* posuđen je iz govora njemačkoga jezika). Nekoliko naziva koji su se odrazili u toponimiji u suvremenome sustavu nisu poznati lokalnomu stanovništvu (npr. **loka*, **sopot*, **tina*), dok je značenje apelativa *lok(v)a* poznato iako se ta riječ ne rabi u govorima ludbreške Podravine.

Preciznijim proučavanjem primjera ustanovili smo da se uz različite tvorbene postupke i motivaciju sinonimnim nazivima različitoga jezičnog podrijetla diferencijacija referenata postiže i stvaranjem višerječnih toponima, čije prve, uglavnom pridjevske sastavnice omogućuju precizno razlikovanje i ubikaciju.

U ovoj su skupini toponima najbrojniji odrazi naziva za reljefne oblike i za vodne referente. Ističemo da na području vrlo bogatu vodom mnogo manjih vodnih referenata nije imenovano (za razliku od područja na kojima je voda oskudna)¹³⁶, kao i da je za nizinska područja specifično imenovanje uzvisina/udolina, uključujući i one neznatne. Prikupljeni toponimi oslikavaju krajolik lubdreške Podravine kakva se starije stanovništvo prisjeća i opisuje, a koji je danas uvelike izmijenjen zbog regulacija vodotokā te melioracije i kultivacije. Stoga se i ovim primjerima može potkrijepiti već opća tvrdnja da su toponimi podsjetnici na prošla razdoblja i s njima povezan način života te zaključiti da im, uzročno-posljedično povezano s nestajanjem referenata, prijeti nestajanje.

3.3.3.1.2. Toponimi metaforičkoga postanja

Primjeri:

Bědja [KAP, SES] (< *bědej* ‘bačva, badanj, kaca; visoka drvena posuda’), *Bědje* [STR] (< *bědej* ‘bačva, badanj, kaca; visoka drvena posuda’), *Běja/Běna* [HRO, SLO] (< *bědej/bědeň* ‘bačva, badanj, kaca; visoka drvena posuda’), *Běja* [SIG] (< *bědej* ‘bačva, badanj, kaca; visoka drvena posuda’), *Běna* [KUĆ, LDB] (< *bědeň* ‘bačva, badanj, kaca; visoka drvena posuda’), *Blazine* [SVP] (< *blazina* ‘prostirka u krevetu, perina’), *Bôbej/Bôbeň* [HRO] (< *bôbej/bôbeň* ‘bubanj’), *Cuřta* [VIN] (< *cuřta* ‘dio preše u koji se stavlja grožđe (obično od vrbova pruća)’), *Črňogľôvec* [VIN] (< *čřny* ‘crn’ + *gľôva* ‘glava’; v. 3.3.3.1.5.)¹³⁷, *Glôvny drum*¹³⁸ [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ] (< *gľôvny* ‘glavni, najveći’ + *drum* ‘cesta, put’; v. 3.3.3.1.4.), *Grěblyca* [LUNJ] (< *grěblyca* ‘alat sličan motici koji služi za struganje i poravnavanje tla; alat za pregrtanje žeravice u krušnoj peći’), *Jezike* [LUNJ] (< *jězyk* ‘jezik’), *Kěbel* [MBUK] (< *kěbel* ‘manja, niža drvena posuda s dvjema ručkama’), *Kľinka* [KAR] (< *kľin* ‘klin’), *Kòtlek* [OBR] (<

¹³⁶ Usp. npr. Čilaš Šimpraga (2013b: 6–7).

¹³⁷ Pri interpretaciji motivacije uzimamo u obzir korelaciju između značajki referenta i samoga imena. Ime brijega motivirano je riječima koje opisuju njegov izgled, kojemu doprinosi prisutnost određenih biljnih vrsta (npr. ariša). Istu interpretaciju motivacije potvrđuju i ispitanici iz različitih naselja, neovisno jedni o drugima.

S imena brijega ime je transonimizacijom preneseno i na druge referente (naselje, potok, šumu i vinograde), stoga su ti toponimi obrađeni u drugoj klasifikacijskoj skupini (3.3.3.3.).

Smatramo da je navedenoj interpretaciji opravdano dati prednost pred onom koju donosi Pavleš (2011: 21). On smatra da je taj lubdreškopodravski toponim motiviran narodnim osobnim imenom **Črnogľav*. Takva su narodna složena osobna imena na južnoslavenskim prostorima u srednjemu vijeku bila česta (konkretno ime spominju npr. Mihajlović (1970a: 16–17), Grković (1983: 40) i Belaj (2007)).

U literaturi nailazimo na još neke interpretacije toponima sličnoga izraza. Primjerice, Vidović (2015: 102) za ojkonom *Črnogľav* (ime hrašanjskoga zaselka) navodi da je motiviran nazivom životinje (*čřnogľāv* ‘crnogľavka, crnogľava grmuša, *Sylvia melanocephala*). Slični nazivi za srodne ptice prošireni su i u drugim dijelovima južnoslavenskoga područja (npr. *čřnogľavka* ili *čřnogľavec* ‘crnokapa grmuša, *Sylvia atricapilla*’ u govorima slovenskoga jezika).

¹³⁸ Odnosi se na maticu, odnosno najširi i najbrži rukavac rijeke Drave.

kòtlek ‘manji kotao; dio peći namijenjen zagrijavanju vode’ < *kòtel* ‘kotao’), *Koxôčňak* [KUC] (< *koxáča* ‘kuhača’), *Koršina* [NSP] (< **kurša* ‘vrč’), *Křboļa* [MBUK] (< **krbulja* ‘košara; posuda napravljena od omorikove ili trešnjeve kore za prikupljanje bobica; posuda za vodu sužena na jednome kraju’), *Lôgvyč* [HRO, POLJ] (< *lôgvyč* ‘bačvica’), *Łopôtka* [KAR; STR] (< *łopôtka* ‘lopatica’), *Peklěnska* [SVP] (< *peklěnsky* < *pěkel* ‘pakao’), *Peklěnska vùlyca* [SVP] (< *peklěnsky* < *pěkel* ‘pakao’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Peklěnska* [MBUK] (< *peklěnsky* < *pěkel* ‘pakao’), *Peklěnska vùlyca* [MBUK] (< *peklěnsky* < *pěkel* ‘pakao’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Požyráča* [VIN] (< *požyrôk* ‘jednjak, grkljan’), *Rěpek* [SLO] (< *rěpek* ‘repić’), *Rogátyca* [KAR] (< *rogôty* ‘rogat’), *Svôra* [STR] (< *svôra* ‘osovina/greda koja povezuje prednji i stražnji dio kola’), *Šerěnga* [MBUK] (< **šerenga* ‘vojni stroj, vrsta, skupina vojnika postrojenih u vrstu’¹³⁹), *Těksas* [LUNJ, MRT, SVP] (< *Těksas* ‘ime američke savezne države’; v. 3.3.3.3.), *Vátykan* [SVP] (< *Vátykan* ‘ime države’; v. 3.3.3.3.), *Vočjê gřlô* [HRO, VIN] (< *vočjê* ‘koji se odnosi na vuka’ < *vôk* ‘vuk, *Canis lupus*’ + *gřlô* ‘grlo’; v. 3.3.3.1.8.), *Vrôžje koritô* [VIN] (< *vrôžjy* < *vrôk* ‘vrag’ + *koritô* ‘korito’; v. 3.3.3.1.1.), *Zôbok* [KAR; SES] (< **bok* ‘bok’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Zôgôzda* [KRI] (< *zôgôzda* ‘klin’), *Želôdec* [VIN] (< *želôdec* ‘želudac’), *Žřdica* [HRŽ] (< *žřt* ‘drvena motka za povezivanje voza sijena, slame ili kukuruzovine’)

U svakome je toponimijskom korpusu dio primjera metaforičkoga postanja, a to vrijedi i za toponimiju ludbreške Podravine. O slikovitome predstavljanju najuočljivijih značajki određenoga referenta (najčešće izgleda) imenom svjedoče obilno potvrđeni primjeri. Ustanovivši raznolikost riječi od kojih su metaforom nastali toponimi, u nastavku smo ih nastojali grupirati te komentirati radi utvrđivanja najčešćih semantičkih tipova.

Mnogi su toponimi metaforičkoga postanja motivirani nazivima predmeta iz svakodnevnog upotrebe:

– nazivima posuda: *bědej/bědej/bědeň* ‘bačva, badanj, kaca; visoka drvena posuda’, **cufta* ‘dio preše u koji se stavlja grožđe (obično od vrbova pruća)’, *kěbel* ‘manja, niža drvena posuda s dvjema ručkama’, *kòtlek* ‘manji kotao; dio peći namijenjen zagrijavanju vode’, *koritô* ‘korito’, **krbulja* ‘tip posude (košara / posuda za vodu)’, **kurša* ‘vrč’ te *lôgvyč* ‘bačvica’

¹³⁹ Blažeka je (2006: 7) u govoru Goričana zabilježio riječ *šereg* ‘svadbena povorka’, ističući da je u tome kajkavskom govoru pri posuđivanju došlo do suženja značenja. Budući da u govoru Maloga Bukovca ispitanici nisu znali značenje te riječi (nego upotrebljavaju samo toponim motiviran njome), uvrstili smo je u ovu skupinu, no napominjemo da bi taj toponim, u slučaju da je i u ovome govoru u nekoj starijoj jezičnoj fazi značenje odgovaralo goričanskomu, bilo potrebno uvrstiti u skupinu toponima motiviranih riječima koje upućuju na ljudsku djelatnost (npr. na kulturne djelatnosti, na mjesne legende ili sl.).

- nazivima drugih kućanskih predmeta: *blazina* ‘prostirka u krevetu, perina’, *koxáča* ‘kuhača’
- nazivima alata i oruđa ili njihovih dijelova te nazivima strojnih elemenata: *grëblyca* ‘alat sličan motici koji služi za struganje i poravnavanje tla; alat za pregrtanje žeravice u krušnoj peći’, *klîn* ‘klin’, *lopôtká* ‘lopatica’, *zôgôzda* ‘klin; kajla’, *žft* ‘drvena motka za povezivanje voza sijena, slame ili kukuruzovine’
- nazivima dijelova kola: *svôra* ‘osovina/greda koja povezuje prednji i stražnji dio kola’
- nazivima instrumenata: *bôbej/bôbeñ* ‘bubanj’.

Vrlo su česti toponimi motivirani nazivima dijelova ljudskoga ili životinjskoga tijela (neki nazivi mogu se rabiti pri opisu i ljudskoga i životinjskoga tijela, a neki pri opisu samo jednoga od njih): **bok* ‘bok’, *glôva* ‘glava’, *grlo* ‘grlo’, *jëzyk* ‘jezik’, *požyrôk* ‘jednjak, grkljan’, *rëpek* ‘repić’, *želôdec* ‘želudac’. Uz imenice, kao osnova dolazi i pridjev izveden od naziva životinjskoga tijela: *rogôty* ‘rogat’.

Određeni su nazivi dijelova tijela tijekom jezične povijesti zbog metaforizacije postali višeznačni. Iz toponomastičke perspektive zanimljivi su nam nazivi čije se novo značenje odnosilo na reljefni oblik (npr. *bok*, *glava*, *grlo*, *kuk*, *ždrijelo* i sl.; usp. HER). Takvi su se apelativi u određenome kontekstu počeli smatrati terminima (usp. Šimunović (1979: 225)), pa je ovdje navedenih pet u svoj popis zemljopisnih naziva uvrstio i Schütz (1994: 30, 41, 44, 54, 56).

Usporedimo li kako toponomastičari pri klasifikaciji u svojim radovima pristupaju toponimima s takvim višeznačnim nazivima u osnovi, nećemo naići na samo jednu mogućnost. Pregled pristupa moguće je skicirati tablicom.

Tablica 21. Klasifikacija interpretacija određenih naziva dijelova tijela

naziv	interpretiran je kao zemljopisni naziv (v. bibliografsku jedinicu)	interpretiran je kao naziv dijela tijela, pa su i toponimi motivirani njima metaforičkoga postanja (v. bibliografsku jedinicu)
<i>bok</i>	Schütz (1994: 41) Šimunović (2004: 191) Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 646–647) Šprljan (2013: 552)	Vidović (2014b: 221) Čatić (2017: 87)
<i>glava</i>	Schütz (1994: 30)	Šimunović (2004: 191)

	Šekli (2008: 78) Vidović (2014b: 216) Žugić (2014: 49)	
<i>glavica</i>	Čilaš Šimpraga (2006: 177) Gilić (2007: 13, 104) Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 646–647) Vidović (2014b: 216)	Šimunović (2004: 191) Brešan Ančić (2015: 7)
<i>grlo</i>	Schütz (1994: 54)	Šimunović (2004: 191) Vidović (2014b: 222)
<i>kuk</i>	Schütz (1994: 44) Čilaš Šimpraga (2006: 177) Vidović (2014b: 216)	Šimunović (2004: 191)
<i>ždrijelo</i>	Schütz (1994: 56)	

Uvažavajući razlike u pristupima potvrđene u toponomastičkoj literaturi, ističemo da u ovome radu zanemarujemo eventualno postojanje specifičnoga, zemljopisnog značenja određenoga apelativa te da sve toponime metaforičkoga postanja nastale od naziva dijelova tijela uvrštavamo u ovu skupinu.¹⁴⁰

Izvore toponimskih metafora pronalazimo i među:

- vojničkim terminima: **šerenga* ‘vojni stroj, vrsta, skupina vojnika postrojenih u vrstu’
- mitološkim ili biblijskim nazivima: *pèkel* ‘pakao’, *vròk* ‘vrag’
- nazivima za putove: *drùm* ‘cesta, put’.

Toponimima metaforičkoga postanja smije se smatrati i dio toponima nastalih transonimizacijom od imena drugih imenovanih objekata (npr. država, gradova, rijeka) s kojima ne postoji izravna korelacija, nego je referent svojim određenim obilježjem imenovatelje asociirao na imena koja su usvojili kao dio svoje opće kulture. Takve toponime Šimunović (1979: 224) naziva *prenesenim toponimima*.¹⁴¹ U ovome korpusu zabilježili smo sljedeće

¹⁴⁰ Konzultirani ispitanici ne potvrđuju postojanje specifičnoga zemljopisnog značenja navedenih naziva u suvremenim ludbreškopodravskim govorima, što ne znači nužno da u starijim razdobljima stanovnici ludbreške Podravine nisu aktivno upotrebljavali navedene riječi i sa specifičnim zemljopisnim značenjem.

¹⁴¹ I na drugim je južnoslavenskim područjima zabilježen takav tip metaforizacije. Npr. toponim *Sibir* u gornjemu Međimurju zabilježila je Virč (2012: 286); toponim *Balkan* zabilježio je Blažeka (2018: 46) u Čehovcu; hodonim *Šangaj* u Semeljcima u Slavoniji Čatić (2010: 63), a istim toponimom naziva se i dio Novoga Sada u Srbiji; toponime *Rim* i *Velebit* u Istri je zabilježio Šimunović (1979: 224); na Braču je pak Šimunović (2004: 207)

primjere: *Těksas*, *Vátykan*. Možda se toponimom metaforičkoga postanja smije smatrati i toponim *Koťoribyca* (naveden u odjeljku 3.3.3.3.).

Za većinu je riječi ili osnova od kojih su metaforom nastali toponimi utvrđeno slavensko podrijetlo. Strane jezične utjecaje prepoznajemo samo u nekoliko naziva. Iz njemačkih je govora preuzet leksem **cufta* (iz nvnjem.), a u germanizme ubrajamo i hibride, unutarjezične tvorenice nastale od njemačke osnove i domaćega sufiksa: *koxáča* ‘kuhača’ te vjerojatno **krbulja*. Imenice poput *bědej/bědeř/bědeň*, *kěbel*, *lôgvyč*, premda su izvorno iz germanskih izvora, ne smatramo germanizmima jer se smatra da su posuđene još u praslavenski. Grčkoga je podrijetla riječ *drum*, a za osnove **šerenga* i **kurša* može se pretpostaviti da su mađarskoga podrijetla.

Jedini lokalnomu stanovništvu nedokučivi nazivi od kojih su metaforizacijom nastali toponimi pripadaju upravo skupini posuđenica. Riječ je o leksemima **cufta*, **krbulja*, **kurša* te **šerenga*.

3.3.3.1.3. Toponimi motivirani riječima ili formantima koji upućuju na smještaj referenata

3.3.3.1.3.1. Toponimi motivirani riječima koje samostalno svojim značenjem upućuju na položaj referenta

Primjeri:

Čičef kôť [HRO] (< *Čičef* < *Čič* + *kôť* ‘kut’; v. 3.3.3.5.), *Fàrkošef kôť* [SES] (< *Fàrkošef* < **Farkaš* + *kôť* ‘kut’; v. 3.3.3.5.), *Xabjõncane kôte* [KAR, SES] (< *Xabjõnec* + *kôť* ‘kut’; v. 3.3.3.5.), *Xřkačef kôť* [HRO] (< *Xřkačef* < *Xřkač* + *kôť* ‘kut’; v. 3.3.3.5.), *Koščef kôť* [HRO] (< *Koščef* < *Košec* + *kôť* ‘kut’; v. 3.3.3.5.), *Kôčak* [DUB; KAP] (< *kôčak* ‘kut’), *Kôčan/Kôčany* [KUĆ] (< *kôčany* < *kôť* ‘kut’; v. 3.3.3.6.), *Kôť* [HRO; HRŽ; LUK; LUNJ; MBUK] (< *kôť* ‘kut’), *Koťice* [KUĆ] (< *kôť* ‘kut’), *Kôťy* [SIG, SLO] (< *kôť* ‘kut’), *Kôťnyca* [STR] (< *kôť* ‘kut’), *Pořêdje* [DUB, KAP; KRI; MBUK; SES; SVĐ] (< *rêt* ‘red’), *Pořêdnyca* [SEL] (< *rêt* ‘red’), *Pořêdja/Pořêdna* [HRO] (< *pořêdij/pořêdny*

zabilježio i u tu skupinu uvrstio toponime *Sava*, *Murava* i *Dunoj*; toponim *Afrika* u općini Šentjur kod Celja u Sloveniji zabilježio je Majdič (2004: 178); toponim *Albanija* na području Rađevine u Srbiji Petrović-Savić (2013: 60); toponime *Austrálie* i *Sahara* na području k. o. Vlhavy i Malé Chrášťany u Češkoj Kuneš (2011: 196, 198); uz Dravu na granici s Slovenijom određena su područja imenovana toponimima *Amerika* (k. o. Babinec), *Mehika* (u Sloveniji uz hrvatsku k. o. Družbinec) itd.

‘koji je na sredini’), *Prěčnyca* [APA; HRO; KRI; LDB] (< *prěk* ‘prijeko’; *prěčny* ‘orijentiran u suprotnome smjeru’), *Prěčnyca/Prěčnyce* [SIG] (< *prěk* ‘prijeko’; *prěčny* ‘orijentiran u suprotnome smjeru’), *Prěk* [MBUK] (< *prěk* ‘prijeko’), *Prěky* [SEL] (< *prěk* ‘prijeko’), *Prěky/Prěke* [LUK] (< *prěk* ‘prijeko’), *Segedín* [STR] (< **seget* ‘kut; poluotočni prostor smješten u zavoju rijeke’), *Sõčef vògel* [KOM] (< *Sõčef* < *Sõdec* + *vògel* ‘ugao’; v. 3.3.3.5.), *Srêdek* [SVP] (< **osredek* ‘središte; otok na jezeru ili rijeci; prostor između dviju njiva; šumarak usred livade; uzvišen prostor usred polja; ono što je na sredini’), *Srêdek* [KAP; SLO] (< **osredek* ‘središte; otok na jezeru ili rijeci; prostor između dviju njiva; šumarak usred livade; uzvišen prostor usred polja; ono što je na sredini’), *Špica* [KAR; SIG; SLO; SVĐ] (< *špica* ‘vrh’), *Špíneć* [SVP] (< *špíneć* ‘vrh (igle, čavla, olovke)’), *Věľky kôt* [LUK] (< *věľky* ‘velik’ + *kôt* ‘kut’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Vògel* [HRŽ; KOM; STR] (< *vògel* ‘ugao’), *Vočínof kôt* [SEL] (< *Vočínof* < **Vočín* + *kôt* ‘kut’; v. 3.3.3.5.)

Na smještaj referenata neke riječi ili osnove mogu upućivati samostalno svojim značenjem. Smještaj referenta u kutu (kakav nastaje sužavanjem parcele između putova ili putova i prirodnih reljefnih oblika) zrcali se u većini toponima uvrštenih u ovu skupinu. Na to upućuju slavenski nazivi *kôt* ili *kôćak* ‘kut’ te *vògel* ‘ugao’, odnosno njihove aloglotske bliskozačnice: **seget* ‘kut’ (< mađ.) te *špica* ‘vrh’ i *špíneć* ‘vrh (igle, čavla, olovke)’ (< nvnjem.). Zabilježeni su i toponimi motivirani riječima koje upućuju na druge nijanse položaja referenta: *posrêdny/posrêdný* ‘koji je na sredini’, **osredek* ‘središte; otok na jezeru ili rijeci; prostor između dviju njiva; šumarak usred livade; uzvišen prostor usred polja; ono što je na sredini’ te *prěk* ‘prijeko’ (koja najčešće upućuje na smještaj referenta s druge strane koje važnije prirodne prepreke, npr. potoka ili rijeke). Osnove *prěčny* ‘orijentiran u suprotnome smjeru’ i *rêt* ‘red’ upućuju na orijentaciju imenovanoga referenta u odnosu na druge, okolne referente. Potvrđeni su primjeri nastali onimizacijom (katkad i paralelnom konverzijom) navedenih leksema, afiksalsnom tvorbom (uglavnom sufiksalsnom tvorbom) ili su nastali uklapanjem u višerječne toponime. Jedini naziv koji lokalno stanovništvo aktivno ne rabi jest **seget*.

3.3.3.1.3.2. Toponimi koji prijedlogom/prefiksom upućuju na položaj referenta

Primjeri:

Křěćec pod gràbom [LUNJ] (< *Křěćec* + *gràba* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.3.), *Měčpòle* [NSP] (< *pòle* ‘polje’; v. 3.3.3.4.3.2.1.), *Mežblàto* [VBUK] (< *blàto* ‘blato’; v. 3.3.3.1.1.), *Pòčrt* [KUĆ] (< *črêt* ‘močvarno područje

obraslo travom i grmljem'; v. 3.3.3.1.1.), *Pòdgora* [LDB; VIN] (< *gòra* 'šuma; brdo'; v. 3.3.3.1.1.), *Pòčerët* [KAR] (< *čerët* 'močvarno područje obraslo travom i grmljem'; v. 3.3.3.1.1.), *Pòd bròcòm* [DUB] (< *bròc* 'gaz, mjesto gdje se zbog pličine može prijeći vodotok'; v. 3.3.3.1.1.), *Pòd lògòm* [APA] (< *lòk* 'lug, šumarak'; v. 3.3.3.1.7.), *Pòd vřbamy* [MBUK] (< *vřba* 'vrba, *Salix*'; v. 3.3.3.1.7.), *Pòdbrëk* [KRI] (< *brëk* 'brijeg, uzvisina'; v. 3.3.3.1.1.), *Pòdlòk* [HRŽ] (< *lòk* 'lug, šumarak'; v. 3.3.3.1.7.), *Pòdvezìke* [DUB] (< **vezika* 'košaračka vrba, *Salix viminalis*'; v. 3.3.3.1.7.), *Pòdvòrač* [DUB, KAP] (< *dvòr* 'dvorište'; v. 3.3.3.4.2.1.), *Pòt xrùškòm* [MBUK] (< *xrùška* 'kruška, *Pyrus*'; v. 3.3.3.1.7.), *Pòt křčy* [HRŽ] (< *křč* 'krčevina'; v. 3.3.3.4.3.2.3.), *Pòvřtnica* [SEL] (< *vřt* 'vrt'; v. 3.3.3.4.3.2.1.), *Pre bòraj / Pre bòryma* [KOM] (< *bòr* 'bor, *Pinus*'; v. 3.3.3.1.7.), *Pre brëstaj* [OBR] (< *brëst* 'brijest, *Ulmus*'; v. 3.3.3.1.7.), *Pre gròbjò* [DUB; KUĆ] (< *gròbje* 'groblje'; v. 3.3.3.4.5.2.), *Pre mòstò* [PRI] (< *mòst* 'most'; v. 3.3.3.4.2.2.), *Pre pylány* [SLO] (< *pylana* 'pilana'; v. 3.3.3.4.1.1.), *Pre štrëky* [HRO] (< *štrëka* 'pruga'; v. 3.3.3.4.2.2.), *Pret xřzamy* [HRO] (< *xřza* 'kuća'; v. 3.3.3.4.2.1.), *Prìles* [PRI] (< **les* 'šuma'; v. 3.3.3.1.7.), *Pry gròbjò* [STR] (< *gròbje* 'groblje'; v. 3.3.3.4.5.2.), *Pry stánycy* [LDB] (< *stányca* 'kolodvor, stajalište, postaja'; v. 3.3.3.4.2.3.), *Za cërkòvom* [MBUK] (< *cërkòva* 'crkva'; v. 3.3.3.4.5.2.), *Za mežàme* [VBUK] (< *mëžà* 'granica'; v. 3.3.3.4.3.2.2.), *Zagràbyca* [HRŽ] (< *gràba* 'jama, jarak, izrovano mjesto'; v. 3.3.3.1.1.), *Zòbòk* [KAR; SES] (< **bok* 'bok'; v. 3.3.3.1.2.), *Zrùt* [VIN] (< **rut* 'krčevina'; v. 3.3.3.4.3.2.3.)

U ovu su skupinu uvršteni oni toponimi koji sadržavaju prijedloge i prefikse – jer upravo se prijedlozima i prefiksima određuje smještaj referenta – ako pritom ispunjavaju kriterij da punoznačna sastavnica nije toponim, odnosno da prefiks/prijedlog ne odražava odnos jednoga imenovanog referenta prema drugome imenovanom referentu (u tome su slučaju uvršteni u skupinu 3.3.3.2.1.).

To znači da, primjerice, toponim *Pret xřzamy* [HRO] nije motiviran toponimom **Hiže* ni toponimom **Za hižami*, nego je motiviran riječju koja upućuje na položaj prema referentima koji su definirani apelativom (usp. Žugić (2014: 72)).¹⁴²

S pravopisnoga stajališta zaključujemo da za višerječne toponime obuhvaćene ovom skupinom vrijedi ograničenje da im se nijedna sastavnica osim prve ne smije pisati velikim početnim slovom.

¹⁴² U ovome slučaju simbol * znači da toponimi nisu potvrđeni.

Ta je metodološka odluka donesena radi sustavnosti kojoj se teži u ovome radu, a koja u dijelu toponomastičke literature, prema našem mišljenju, nedostaje. Uz to, napominjemo da se ni u ovome slučaju ne zanemaruje motivacija punoznačnom sastavnicom, stoga su primjeri uvršteni i u ovu i u odgovarajuću skupinu prema značenju punoznačne riječi.

U navedenim primjerima toponima smještaj imenovanoga referenta određen je:

– prefiksom (slavenskim *međ-*, *pod-*, *pri-* i *za-* i aloglotskim *z-*):

Měčpøle [NSP], *Mežblàto* [VBUK], *Pòčrt* [KUĆ], *Pòdgora* [LDB; VIN], *Pòčerēt* [KAR], *Pòdbrēk* [KRI], *Pòdlòk* [HRŽ], *Pòdvezike* [DUB], *Pòdvôrač* [DUB, KAP], *Povrtnica* [SEL], *Priles* [PRI], *Zagràbyca* [HRŽ], *Zõbok* [KAR; SES]; *Zrùt* [VIN]

– prijedložno-padežnim izrazom (*pot*, *pre/pry*, *pret*, *za*):

Křčec pòd gràbom [LUNJ], *Pòd bròcom* [DUB], *Pòd lògom* [APA], *Pòd vřbamy* [MBUK], *Pot xrùškom* [MBUK], *Pot křčy* [HRŽ], *Pre bòraj / Pre bòryma* [KOM], *Pre brēstaj* [OBR], *Pre grõbjø* [DUB; KUĆ], *Pre mōsto* [PRI], *Pre pylány* [SLO], *Pre štrėky* [HRO], *Pret xřzamy* [HRO], *Pry grõbjø* [STR], *Za cěrkovom* [MBUK], *Za mežàme* [VBUK].

Značenja prefikasa i prijedloga vidi u poglavlju o tvorbenoj analizi toponima (u odjeljcima 3.4.4.1.5.1.2., 3.4.4.1.5.3. te 3.4.4.2.4.3.).

Šimunović (2004: 166) te Čilaš Šimpraga (2006: 183) smatraju da je za izraze tvorene od prijedloga i imenice teško odrediti je li riječ o neimenima ili imenima. Utvrđuju, kao i Žugić (2014: 72–73), da služe ponajprije za lokalizaciju određenoga područja, a zbog svoje se strukture ne mogu pojavljivati u svim padežnim odnosima. Te tvrdnje vrijede i za ovdje prikupljene toponime – takvi izrazi imaju, u sintaktičkome smislu, ulogu priložne oznake mjesta, a eventualno se mogu prilagoditi tako da poprime ulogu priložne oznake smjera (*Pre štrėky*; P. O. M.: *Pot křčy*, P. O. S.: *Pot křče*). Prijedložno-padežni izrazi koji imaju diferencijacijsku ulogu u sklopu višerječnih (barem trorječnih) toponima zadržavaju spomenute značajke (ne mogu se deklinirati), a identifikator, koji im obično prethodi, normalno se deklinira (*Křčec pòd gràbom* <© *Křčeca pòd gràbom*, © *o Křčeco pòd gràbom*>).

Za višerječne toponime sa strukturom *nepunoznačna riječ + punoznačna riječ* smatramo da su nastali onimizacijom (prema obrascu **ime** ← **nepunoznačna riječ + punoznačna riječ**). Opći (neimenski) izraz s prijedložno-padežnom strukturom (*nepunoznačna riječ + punoznačna riječ*) nastao je pak neuniverbizacijskom elipsom u doimenskoj fazi. Ishodišni je višerječni izraz vjerojatno sadržavao identifikacijsku sastavnicu (najčešće imenicu) te diferencijacijsku

sastavnicu (prijedložno-padežni izraz), a budući da se identifikacijska sastavnica (koja je upućivala na tip ili funkciju imenovanoga referenta) podrazumijevala, izostavljena je elipsom. Više v. u odjeljku 3.4.4.2.1.1.2.

Toponimi nastali prefiksalsnom tvorbom pokazuju viši stupanj toponimijske strukturiranosti te se mogu deklinirati (npr. *Pòdgora* (<Ⓒ *Pòdgoṛe*, & *Pòdgoṛo*, & *o Pòdgoṛy*, & *Pòdgoṛom*)).

3.3.3.1.4. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na oblik, dimenzije i konfiguraciju referenata te nazivima dijelova zemljišta

Primjeri:

Dělek [SVP] (< *dělek* ‘djelić’), *Dělnyca* [DUB] (< *děl* ‘dio’), *Dělnyce* [KAP] (< *děl* ‘dio’), *Dòžyca* [SEL] (< *dôgy* ‘dug’), *Dôga* [NSP; SIG] (< *dôgy* ‘dug’), *Dôge məkòte* [LUNJ] (< *dôgy* ‘dug’ + *məkòta* ‘zemlja crnica, kvalitetna zemlja’; v. 3.3.3.1.5.), *Dôgy lòk* [KAR] (< *dôgy* ‘dug’ + *lòk* ‘lug, šumarak’; v. 3.3.3.1.7.), *Dôgo bìlò* [HRO, VIN] (< *dôgy* ‘dug’ + **bilo* ‘planinski vijenac bez oštirih vrhova, planinski greben; spajalište brdskih kosina’; v. 3.3.3.1.1.), *Dôgo pòle* [DUB] (< *dôgy* ‘dug’ + *pòle* ‘polje’; v. 3.3.3.4.3.2.1.), *Fàlat* [LUNJ] (< *fàlat* ‘komad’), *Glòvna Dròva* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ] (< *glòvny* ‘glavni, najveći’ + *Dròva*; v. 3.3.3.3.), *Glòvna vùlyca* [DUB; KAR] (< *glòvny* ‘glavni; najveći, najvažniji’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Glòvny drùm* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ] (< *glòvny* ‘glavni, najveći’ + *drùm* ‘cesta, put’; v. 3.3.3.1.2.), *Glòvny pòt* [PRI] (< *glòvny* ‘glavni, najveći’ + *pòt* ‘cesta, put’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Kòzàra màla / Màla Kòzàra* [VIN] (< *Kòzàra* + *màly* ‘malen’; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.3.), *Kòzàra vèlyka / Vèlyka Kòzàra* [VIN] (< *Kòzàra* + *vèlyky* ‘velik’; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.3.), *Kròtka Křčevyna* [LUNJ] (< *kròtky* ‘kratak’ + *Křčevyna*; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.3.), *Kròtka tòbla* [HRO] (< *kròtky* ‘kratak’ + *tòbla* ‘niz poljoprivrednih čestica (parcela) koje čine cjelinu’; v. 3.3.3.4.3.1.2.), *Kròglica* [SIG] (< *krògly/okrògly* ‘okrugao’), *Màla Jàmyna* [KAP] (< *màly* ‘malen’ + *Jàmyna*; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.3.), *Màla Křčevyna* [STR] (< *màly* ‘malen’ + *Křčevyna*; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.3.), *Màla tòja* [LUK] (< *màly* ‘malen’ + *tòja* ‘mjesto velike dubine u vodotoku’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.2.3.1.), *Màla Zàjzernyca* [KAR] (< *màly* ‘malen’ + *Zàjzernyca*; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.3.), *Màle klisòra* [LDB] (< *màly* ‘malen’ + *klisòra* ‘visoka strma kamena gromada, stijena koja strši; hrid’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.2.3.1.), *Màle*

Lájzyne [KAR] (< *mály* ‘malen’ + *Lájzyne*; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.3.), *Máleky dól* [DUB] (< **máleky* ‘malen’ + *dól* ‘(u)dolina, nizbrdica’; v. 3.3.3.1.1.), *Mály brĕk* [SEL] (< *mály* ‘malen’ + *brĕk* ‘brijeg, uzvisina’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.2.3.1.), *Mály bròc* [HRO] (< *mály* ‘malen’ + *bròc* ‘gaz, mjesto gdje se zbog pličine može prijeći vodotok’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.2.3.1.), *Mály Búkovec* [MBUG] (< *mály* ‘malen’ + *Búkovec* < *búkva* ‘bukva, *Fagus sylvatica*’; v. 3.3.3.1.7., 3.3.3.2.3.1.), *Mály Křč* [APA] (< *mály* ‘malen’ + *Křč*; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.3.), *Mály pôt* [SVĐ] (< *mály* ‘malen’ + *pôt* ‘put’; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.4.2.2.), *Mály Prĕky* [SEL] (< *mály* ‘malen’ + *Prĕky*; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.3.), *Mály tōļ* [HRŽ] (< *mály* ‘malen’ + *tōļ* ‘dio’), *Máļo pòle* [SLO] (< *mály* ‘malen’ + *pòle* ‘polje’; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.4.3.2.1.), *Petrôfska mála* [VIN] (< *petrôfsky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Světy Pĕter*’ + *mály* ‘malen’; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.3.), *Petrôfska vĕlyka* [VIN] (< *petrôfsky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Světy Pĕter*’ + *vĕlyky* ‘velik’; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.3.), *Pyramīda* [SEL] (< *pyramīda* ‘piramida’), *Poļõnsky dĕļy* [HRŽ] (< *poļõnsky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Poļõnec*’ + *dĕļ* ‘dio’; v. 3.3.3.3.), *Ravnice* [VIN] (< *ravnica* ‘ravnica, prostran predio bez reljefne dinamičnosti’), *Šīroky pôt / Šyrōky pôt* [HRŽ, SVĐ] (< *šīroky/šyrōky* ‘širok’ + *pôt* ‘put’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Šnitaryca/Šnitaryce* [SIG] (< *šnīta* ‘komad, kriška’), *Štúk* [DUB; HRO; KAP; KOM, LUK; KRI; LUK; SEL; SES; SVP] (< **štúk* ‘komad, dio, parcela’), *Štúk/Štúky* [SIG] (< **štúk* ‘komad, dio, parcela’), *Vĕlyke klisore* [LDB] (< *vĕlyky* ‘velik’ + *klisora* ‘visoka strma kamena gromada, stijena koja strši; hrid’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.2.3.1.), *Vĕlyky brĕk* [SEL] (< *vĕlyky* ‘velik’ + *brĕk* ‘brijeg, brdašce, uzvisina’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.2.3.1.), *Vĕlky brĕk* [HRO] (< *vĕlky* ‘velik’ + *brĕk* ‘brijeg, brdašce, uzvisina’; v. 3.3.3.1.1.), *Vĕlky bròc* [HRO] (< *vĕlky* ‘velik’ + *bròc* ‘gaz, mjesto gdje se zbog pličine može prijeći vodotok’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.2.3.1.), *Vĕlky Křč* [APA] (< *vĕlky* ‘velik’ + *Křč*; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.3.), *Vĕlky Prĕky* [SEL] (< *vĕlky* ‘velik’ + *Prĕky*; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.3.), *Vĕlkə pòle* [SLO] (< *vĕlky* ‘velik’ + *pòle* ‘polje’; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.4.3.2.1.), *Vĕļka grába* [LUK] (< *vĕļky* ‘velik’ + *grába* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’; v. 3.3.3.1.1.), *Vĕļka mĕka* [SVĐ] (< *vĕļky* ‘velik’ + *mĕka* ‘šuma mekoga drveća uz vodu’; v. 3.3.3.1.7., 3.3.3.2.3.1.), *Vĕļka tōja* [LUK] (< *vĕļky* ‘velik’ + *tōja* ‘mjesto velike dubine u vodotoku’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.2.3.1.), *Vĕļke Lájzyne* [KAR] (< *vĕļky* ‘velik’ + *Lájzyne*; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.3.), *Vĕļky Búkovec* [VBUG] (< *vĕļky* ‘velik’ + *Búkovec* < *búkva* ‘bukva, *Fagus sylvatica*’; v. 3.3.3.1.7., 3.3.3.2.3.1.), *Vĕļky gřm* [STR] (< *vĕļky* ‘velik’ + *gřm* ‘grm’; v. 3.3.3.1.7., 3.3.3.2.3.1.), *Vĕļky jòtok* [DUB] (< *vĕļky* ‘velik’ + *jòtok* ‘otok’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.2.3.1.), *Vĕļky kôt* [LUK] (< *vĕļky* ‘velik’ + *kôt* ‘kut’; v. 3.3.3.1.3.1., 3.3.3.2.3.1.), *Vĕļky pôt* [HRŽ, SVĐ; VBUG] (< *vĕļky* ‘velik’ + *pôt* ‘put’; v. 3.3.3.2.3.1., 3.3.3.4.2.2.), *Võščòk* [HRO] (< *võšky*

‘uzak’), *Vùklenka* [KRI] (< *vùklenek* ‘red na njivi kraći od ostalih’), *Zavījeny pōt* [KUĆ] (< *zavījeny* ‘vijugav, koji nije pravocrtan’ + *pōt* ‘put’; v. 3.3.3.4.2.2.)

S obzirom na strukturu, većina je ovdje popisanih toponima dvorječna, a diferencijacijsku ulogu u njima imaju pridjevske sastavnice. I jednorječni toponimi često su pridjevskoga postanja. Pridjevi kojima se u prikupljenoj građi opisuju dimenzije i oblik referenta redovito su slavenskoga podrijetla i ispitanici ih svakodnevno rabe. To su: *dōgy* ‘dug’, *glōvny* ‘glavni, najveći’, *krōtky* ‘kratak’, *krōgly/okrōgly* ‘okrugao’, **māleky* ‘malen’, *māly* ‘malen’, *šīroky/šyrōky* ‘širok’, *vēlyky/vēlky/vēlky* ‘velik’, *vōsky* ‘uzak’, *zavījeny* ‘vijugav, koji nije pravocrtan’.

U mnogim slučajevima riječi koje opisuju dimenzije i oblik referenta istovremeno upućuju i na odnos prema drugome referentu (zbog toga su uza svaki takav toponim navedene uputnice na druge odjeljke). Međutim, u dijelu primjera pridjevi ne upućuju na odnos, nego samo na dimenziju (odnosno, samo donose opis referenta), što nije tipično samo za ovo područje (usp. npr. Šimunović (2004: 245)).

U prikupljenome korpusu mnogo su rjeđi toponimi nastali od imenica, a specifičnosti referenata koja se njima odražavaju jesu: konfiguracija tla (*ravnica*), dimenzija (*vùklenek* ‘red na njivi kraći od ostalih’) te oblik (*pyramīda* ‘piramida’).

Dio je toponima motiviran pak imenicama koje označuju dijelove zemljišta. Uz hrvatske osnove *dēl* ‘dio’ i *džlek* ‘djelić’, potvrđene su i aloglotske osnove: njemačkoga su podrijetla *tōl* ‘dio’ (< bav.-austr.), *šnīta* ‘komad, kriška’ (< nvnjem.) te **štuk* (< nvnjem.), a mađarskoga *fālat* ‘komad’, što pokazuje bogatstvo sinonimnih osnova za imenovanje izdvojenoga komada/dijela zemlje. Među prikupljenim riječima dijelu je lokalnoga stanovništva (onomu koji ne poznaje njemački jezik) nejasna jedino **štuk*.

3.3.3.1.5. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na nedimenzijska svojstva, sastav i specifičnosti referenata

Uvodom rada nagovijestili smo dosljedno i sustavno proučavanje i analiziranje toponimije u njezinoj ukupnosti, neovisno o tipu referenta koji određeni toponim imenuje.

Primjećujemo ipak da različiti tipovi referenata imaju različita svojstva¹⁴³, kao i da su neka svojstva tipična samo za jedan tip referenata (usp. npr. vodne referente s oranicama ili šumama).

Tvrdnju da se u toponomastičkoj literaturi individualno pristupa klasifikaciji toponima motiviranih riječima koje upućuju na različita svojstva referenata možemo potkrijepiti npr. usporednim pregledom klasifikacije toponima motiviranih riječima koje se odnose na boju ili prisutnost/odsutnost raslinja.

Šimunović (2004) toponime motivirane riječima koje se odnose na boju nabraja ili u podskupini toponima motiviranih riječima koje upućuju na izgled (u sklopu skupine koja obuhvaća toponime uvjetovane razmještajem, oblikom i izgledom) ili u skupini motiviranih riječima koje upućuju na sastav i osobitosti tla. Slično tomu, Čilaš Šimpraga (2006) ubraja ih u zasebnu podskupinu skupine koja obuhvaća toponime uvjetovane oblikom, položajem i izgledom tla, a Žugić ih (2014) uvrštava u skupinu motiviranih riječima koje upućuju na sastav i osobitosti tla. Vidović (2010; 2014b), Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011) te Čilaš Šimpraga (2013b) u svojim radovima toponime motivirane riječima koje upućuju na boju uvrštavaju u skupinu uvjetovanih oblikom i površinskim svojstvima, odnosno u skupinu uvjetovanih sastavom i osobitostima tla. U konzultiranim radovima može se uočiti mogućnost uvrštavanja toponima motiviranih riječima koje upućuju na boju u dvije skupine (katkad doslovno odražavaju boju referenta, a katkad, u slučaju imenovanja kakve zemljišne čestice, i sastav tla). Uz to, uočljiv je individualan pristup razgraničenju skupina i podskupina, njihovoj hijerarhizaciji te naslovljivanju.

Toponime motivirane riječima koje upućuju na prisutnost/odsutnost raslinja većina autora čiji su radovi u ovome radu spominjani (npr. Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011), Čilaš Šimpraga (2013b), Vidović (2014b)) ubraja u skupinu motiviranih površinskim svojstvima tla. Ipak, Šekli ih (2008) popisuje i obrađuje uz druge toponime motivirane nazivima biljki, a Vidović ih (2010) uvrštava u skupinu motiviranih riječima koje upućuju na sastav i osobitosti tla.

Imajući sve navedeno na umu, u ovome smo radu objedinili sve toponime motivirane riječima koje upućuju na svojstva i specifičnosti referenata. Pritom smo na umu imali da se čovjek pri detektiranju tih svojstava i specifičnosti oslanja na svoja osjetila (a to se zatim

¹⁴³ O tome svjedoče i različite klasifikacije svojstava primjenjivane u prirodnim znanostima posvećenima različitim tipovima referenata (npr. hidrologiji, pedologiji itd.).

odražava i na imenovanje): vidom percipira boju, sastav, izgled (ne u dimenzijskome smislu), prisutnost/odsutnost raslinja, a na temelju njega daje i opću estetsku ocjenu (lijepo/ružno); sluhom primjećuje akustičke posebnosti referenata, što ga može motivirati na davanje imena onomatopejskoga postanja; taktilno se percipiraju površinske specifičnosti referenta (glatkoća/hrapavost/neravnine), temperatura te vlažnost; njuhom i okusom također se može percipirati kakva važna ili razlikovna značajka referenta koja imenovatelja motivira na nadijevanje imena). Ne zanemarujući ni aspekt iskustva imenovatelja, u ovu smo skupinu ubrojili i toponime motivirane riječima koje upućuju na kvalitetu (tj. plodnost) tla.

Primjeri:

Beluga [SVP] (< **beľuga* ‘zemljište loše kvalitete’¹⁴⁴), *Brjôk* [MBUK] (< **brna* ‘razmočena zemlja, kal, blato, močvarno područje’), *Čistyne* [VIN] (< *čisty* ‘na kojemu nema stabala’¹⁴⁵), *Čyjôk* [HRŽ] (< *čřny* ‘crn’), *Čřna jâma* [HRŽ] (< *čřny* ‘crn’ + *jâma* ‘jama’; v. 3.3.3.1.1.), *Čřnec* [KOM, KRI, LUK; LUNJ, MRT, SVP] (< *čřny* ‘crn’), *Čřny môt* [VBUK] (< *čřny* ‘crn’ + *môt* ‘most’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Čřnile* [LDB, SEL] (< *čřny* ‘crn’)¹⁴⁶, *Čřnoglôvec* [VIN] (< *čřny* ‘crn’ + *glôva* ‘glava’; v. 3.3.3.1.2.), *Dôge mĕkote* [LUNJ] (< *dôgy* ‘dug’ + *mĕkota* ‘zemlja crnica, kvalitetna zemlja’¹⁴⁷; v. 3.3.3.1.4.),

¹⁴⁴ Značenje apelativa ispitanicima nije poznato. Prema Beltramu (1950: 191), »mnoga jako kisela zemljišta sive su boje, zbog ispiranja željeza i humusa, i nose narodne nazive beljuge, džigernjače i pepeljuše u Srbiji, a pepeljuše i bjelice u Hrvatskoj.« Dugalić (2014: 72) također ističe da naziv za zemlju odražava ponajprije njezinu boju: »Naši poljoprivredni proizvođači ovo zemljište nazivaju beljuga, beljugara, bela zemlja, zbog karakteristične sivobeličaste boje humusnog horizonta u suvom stanju.«

Inače se apelativ *beljuga* može odnositi i na svinju bijele boje, kao i na vrstu korova, usp. RSKNJ (1: 460).

¹⁴⁵ U govoru je potvrđen i apelativ *čystina* ‘prostor u šumi na kojemu nema stabala’, no uzimajući u obzir razlike u naglascima, pretpostavljamo motiviranost pridjevom.

¹⁴⁶ Premda je u osnovi ovoga toponima također pridjev sa značenjem boje, on ponajprije odražava sastav tla – riječ je o imenu oranice s dobrom i kvalitetnom zemljom (crnicom).

¹⁴⁷ U suvremenim lubreškopodravskim govorima (barem kod ispitanika koji su sudjelovali u ovome istraživanju) ne upotrebljavaju se imenice *mĕkota* i *mekôtkâ*. Zbog toga je za određivanje motivacije bilo potrebno proučiti jesu li potvrđene u hrvatskim mjesnim govorima i s kojim značenjem. Proučivši dijalektološku (i sekundarnu) literaturu zaključili smo da riječ *mekota* ima (ili je imala) nekoliko značenja.

1. Sa značenjem ‘zemlja crnica, kvalitetna zemlja, zemlja pogodna za obrađivanje’ riječ je potvrđena širom hrvatskoga govornog područja. Na kajkavskome području tako je za varaždinski govor definira Lipljin (2002: 399–400).
2. Kao naziv za zemljišnu mjeru, ‘ral’, riječ *mekota* (u svojim fonološkim inačicama) potvrđena je u Murškome Središću, preloškoj skupini govora te Mlinarcima, Serdahelju i Murškome Krsturu (v. Blažeka i Rob (2014: 208), Blažeka (2018: 284), Blažeka, Nyomárkay i Rác (2009: 156)), a i u slovenskome jeziku (v. Pleteršnik (2014)). Vlašić (2014) među starijim nazivima (jedinicama) mjera za površinu zemljišta navodi i *staru (seljačku) mekotu* (= 1600 četvornih hvati (*klaftri*) = 5.754.642 m²), koja površinom odgovara *rali* ili *jutru*, te *novu mekotu* (= 1200 četvornih hvati (*klaftri*) = 4.315.982 m²).
3. Sa značenjem ‘oranica, njiva’ zabilježena je u Đurđevcu, Podravskim Sesvetama, Novigradu Podravskome, Svetome Ivanu Zelini, Cerju pokraj Zagreba te na Molvama (v. Maresić (1996: 183; 2010: 71), Sabol (2005: 72), Maresić i Miholek (2011: 338), Šatović i Kalinski (2012: 258), Dragija (2016: 140)). Zahvaljujem Željki Brlobaš i Martini Horvat na potvrdi da je ta riječ s istim značenjem potvrđena i u RHKKJ-u (6: 616, 620). Čatić je (2017: 105–106) na području Đakovštine zabilježila mnogo toponima motiviranih imenicom *mekot/mekota* ‘oranica’, što pokazuje da je u prošlosti ta imenica bila vrlo rasprostranjena.

Žúbryca [SVP] (< **žúbre* ‘gnoj’), *Glōtky* [VIN] (< *glōtky* ‘gladak’), *Gnojyca* [SES] (< *gnōj* ‘blato, gnojivo, glina’¹⁴⁸), *Gōly ōtok* [VIN] (< *gōly* ‘bez raslinja’ + *ōtok* ‘otok’; v. 3.3.3.1.1.), *Gōrjy pēsky* [STR] (< *gōrjy* ‘gornji’ + *pēsky* ‘sprud, šljunčana obala’; v. 3.3.3.2.1.1.1.), *Grōdnice* [HRO] (< *grūda* ‘gruda’), *Grōšnica* [APA; SLO] (< *grōšnica* ‘ilovasta obradiva zemlja’), *Kāmenyca* [HRO, VIN] (< *kāmen* ‘kamen’), *Lēdeščyca* [STR] (< *lēt* ‘led’), *Letēča* [KAR] (< *letēčy* ‘koji leti; koji je vrlo brz’), *Letēča Drōva* [KAR] (< *letēčy* ‘koji leti; koji je vrlo brz’ + *Drōva*; v. 3.3.3.3.), *Lēpa gōryca* [VIN] (< *lēpy* ‘lijep’ + **gorica* ‘šuma, šumovit kraj’; v. 3.3.3.1.7.), *Mekōtka* [HRO] (< *mekōtka* < *mēkōta* ‘zemlja crnica, kvalitetna zemlja’), *Melije* [DUB, SES] (< **mēl* ‘pijesak’), *Mladine* [VIN] (< **mlad* ‘mokrina, blato’), *Mōļove* [MBUK; SVĐ] (< **moļova* ‘riječni pijesak’), *Mřzlo pōle* [HRO] (< *mřzly* ‘hladan’ + *pōle* ‘polje’; v. 3.3.3.4.3.2.1.), *Mřzlo pōle* [KRI] (< *mřzly* ‘hladan’ + *pōle* ‘polje’; v. 3.3.3.4.3.2.1.), *Petvica* [DUB, HRŽ, KAR, KOM, LUK, PRI, SEL, SES] (< *petvica* ‘plitak vodotok’), *Petvičak* [KAP] (< *plīty* ‘plitak’), *Pēsky* [KAR] (< *pēsky* ‘sprud, šljunčana obala’), *Pēsky* [SIG] (< *pēsek* ‘pijesak’), *Plytvica* [VBUK] (< *plytvica* ‘plitak vodotok’), *Pōmōklyca* [KUĆ] (< **mokel* ‘pun vlage, vode; močvaran (o livadi)’), *Pōļēva* [KAP] (< *pōļēvaty* ‘polijevati’), *Pōļēve* [VBUK] (< *pōļēvaty* ‘polijevati’), *Pōļēvec* [SES] (< *pōļēvaty* ‘polijevati’), *Pōļovōjnka/Pōļovōjnke* [APA] (< *pōļēvaty* ‘polijevati’)¹⁴⁹, *Pōstika* [POLJ, PRI] (< *pūsty* ‘pust’), *Pōščōk* [DUB; KRI] (< *pūsty* ‘pust’), *Pōščōky* [SES] (< *pūsty* ‘pust’), *Prōdec* [HRŽ; LUK] (< *prōdec* ‘manji prud’ < *prōt* ‘sprud’), *Prōdnyca* [LUK, PRI; LUNJ; SES] (< *prōt* ‘prud’), *Prōdnyce* [SEL] (< *prōt* ‘prud’), *Prūdnyca* [SVP] (< *prūt* ‘prud’), *Pūste lyvāde* [SVP] (< *pūsty* ‘pust’ + *lyvāda* ‘livada’; v. 3.3.3.4.3.1.), *Slōna vōda* [LDB] (< *slōny* ‘slan’ + *vōda* ‘voda’; v. 3.3.3.1.1.), *Sōklāče* [KAR, STR] (< *sūklaty* ‘sukljati’), *Solenice* [SVP] (< *sōl* ‘sol’)¹⁵⁰, *Sōpōt* [DUB] (< **sopot* ‘izvor; područje s mnogo

Višeznačnost je moguća čak i u istome govoru, a potvrde za to nalazimo čak i izvan kajkavskoga govornog područja. Primjerice, Milković (2009: 183) navodi da u ikavskim štokavskim ličkim govovima *mekota* može značiti: 1. ‘rahla zemlja’; 2. ‘prošlogodišnja oranica’; 3. ‘obradivo tlo’.

Uvidom u navedeno možda bismo za prikupljene toponime mogli isključiti drugo navedeno značenje (‘naziv za zemljišnu mjeru, ral’): naime, ako *mekota* znači ‘ral’, što je konkretna i strogo definirana, matematički (površinom) uvjetovana jedinica, nije vjerojatno da u leksičkome sustavu postoji umanjenica (*mekōtka* ne može biti ‘mala ral’). Budući da su druga dva značenja moguća, isti toponim navodimo u objema odgovarajućim skupinama.

¹⁴⁸ Mjesnomu stanovništvu nepoznata je etiologija toga toponima premda je apelativ kojim je motiviran dio njihova aktivnoga leksičkog sloja (samo sa značenjem ‘gnojivo’). U prilog pretpostavci da su ovaj i izrazno slični toponimi motivirani hidronimijskim apelativom *gnoj* ‘blato, gnojivo, glina’ (a prvotno vjerojatno ‘lončarska glina’ ili ‘ono što gnijije’), koju donose Bezlaj SVI (I: 180) te Brozović Rončević (1999: 14), govori ubikacija referenta (nalazi se vrlo blizu rijeke i zbog toga je često bio izložen njezinu plavljenju). U mjesnim govovima potvrđen je i frazem *mōker kaj gnōj* [SVĐ], u kojemu se odražava ista motivacija (mokrina).

¹⁴⁹ Smatramo da je odraz jata (*e*) u tome toponimu zamijenjen fonemom *o*.

¹⁵⁰ Ispitanici nisu znali odrediti etiologiju navedenoga toponima koji se odnosi na obradivu površinu (oranicu). Bezlaj SVI (II: 207) bilježi hidronim *Solenica* koji se odnosi na izvor slane vode, ali za zemljišna imena navodi da se najčešće ne odnose na nalazišta soli, nego na mjesta gdje se životinjama davala sol.

izvora'; v. 3.3.3.1.1.), *Sprôt* [HRO] (< *sprôt* 'sprud'), *Šelēsnyca* [NSP] (< **šelest* 'šuštanje, šuškanje', **šelesteti* 'šuštati, šušcati'), *Šelēsnyca/Šelēšnyca/Zelēšnyca* [KAP] (< **šelest* 'šuštanje, šuškanje', **šelesteti* 'šuštati, šušcati'), *Šūdry* [HRŽ] (< *šūdry* 'sprud, pješčana ili šljunkovita riječna obala'), *Šûm* [DUB] (< *šûm* 'šum'), *Tinafčyca* [VIN] (< **tinaf* < **tina* 'blato, mulj'; v. 3.3.3.1.1.), *Třdica* [SIG] (< *třdy* 'tvrd, koji nije mekan'), *Zdějava* [DUB] (< *zděny* 'hladan'), *Zděncy* [KAP] (< *zděny* 'hladan')¹⁵¹, *Zěllyna* [MBUK, NSP, VBUK] (< *zelěny* 'zelen; na kojemu je prisutno raslinje')¹⁵², *Zīdany mōst* [HRŽ] (< *zīdany* 'zidan' + *mōst* 'most'; v. 3.3.3.4.2.2.), *Zmřzlyca* [HRŽ] (< *zmřzlyca* 'smrznuta zemlja')¹⁵³

Velik dio toponima iz ove skupine odražava sastav ili tip tla. Među riječima i osnovama kojima su motivirani prevladavaju imenice (**beļuga* 'zemljište loše kvalitete', **brna* 'razmočena zemlja, kal, blato, močvarno područje', **žūbre* 'gnoj', *gnōj* 'blato, gnojivo, glina', *grōšnica* 'ilovasta obradiva zemlja', *kāmen* 'kamen', *mēkōta* 'zemlja crnica, kvalitetna zemlja', **mēl* 'pijesak', **mlad* < psl. **mold* 'mokrina, blato', **mokel* 'pun vlage, vode; močvaran (o livadi)', **moljova* < psl. **molb* 'riječni pijesak', *pěšky* 'sprud, šljunčana obala', *prōdec* 'manji prud', (*s*)*prôt*/(*s*)*prūt* 'prud', *šūdry* 'sprud, pješčana ili šljunkovita riječna obala'), a rjeđe su to pridjevi (*čřny* 'crn; plodan (o zemlji)', *plīty* 'plitak', *třdy* 'tvrd, koji nije mekan') ili glagoli (*polěvaty* 'polijevati'). Među osnovama koje odražavaju sastav, a odnose se na vodne referente, izdvajamo pridjevsku **tinaf* < **tina* 'blato, mulj'. Na sastav posredno (gustativnom asocijacijom) upućuju i osnove *slōny* 'slan' i *sōl* 'sol'.

Onomatopejskoga su postanja toponimi *Soklāče* [KAR, STR], *Sōpōt* [DUB] i *Šelēsnyca* [NSP], *Šelēsnyca/Šelēšnyca/Zelēšnyca* [KAP], koji se odnose na različite tipove zemljišnih referenata (oranice, njive, livade, šumarke), te *Šûm* [DUB], koji se odnosi na vodni referent.

Toponimi koji upućuju na prisutnost ili odsutnost raslinja obično imaju pridjevsku osnovu. Primjećujemo da u toponimiji takvi pridjevi poprimaju posebna značenja: *čīsty* 'na kojemu nema stabala', *gōly* 'bez raslinja', *zelěny* 'zelen; na kojemu je prisutno raslinje'.

Uz već spomenuti pridjev *zelěny*, od pridjeva koji znače boje u osnovama ovdje prikupljenih toponima zabilježen je *čřny* 'crn'. Toponimi motivirani pridjevom *čřny* 'crn'

¹⁵¹ Na temelju fonološke analize toponima uvrštavamo ga u ovu skupinu (*zděny* > *Zděncy*). Smatramo slabije vjerojatnom pretpostavku da je toponim nastao onimizacijom množinskoga lika opće imenice *zděnec* 'bunar' (prema kojoj bi toponim trebalo uvrstiti u skupinu 3.3.3.1.1.) jer ona zadržava svoja naglasna obilježja u cijeloj paradigmi (usp. N mn. *zděncy*).

¹⁵² Prema napomenama ispitanikā, riječ je o vrlo plodnu zemljištu, zbog čega je na njemu uvijek nešto uspijevalo. Toponimi sličnoga korijena uglavnom se odnose na površine na kojima ne izostaje raslinje (najčešće trava), npr. travnjake, pašnjake i sl.

¹⁵³ Navedeni apelativ te pripadajuće značenje navode npr. Belović i Blažeka (2009: 578), a potvrđen je i tijekom terenskih istraživanja.

uglavnom se odnose na vodne ili šumske referente. I u ovome je slučaju uvrštavanjem u toponimijski kontekst pridjev izgubio doslovno, a poprimio iznijansirano, preneseno značenje. Vjerojatno se u slučajevima šuma pridjev *crn* odnosi na guste šume u koje ne prodire Sunčevo svjetlo, dok se u slučajevima voda vjerojatno odnosio na mutnu vodu ili vodu za koju je imenovatelj imao dojam da je tamna, odnosno na okoliš (npr. šumu ili zemlju) koji djeluje tamno (usp. npr. Šimunović (2009: 294), Jurić (2010: 141), Greule (2014: 487)).¹⁵⁴ Mnogo rjeđe pridjev *črny* ‘crn’ upućuje na boju antropogenoga referenta (*Črny môtst* [VBUK]).

Na temperaturu tla odnose se riječi/osnove *zmřzlyca* ‘smrznuta zemlja’, *lét* ‘led’ te *mřzly* ‘hladan’, koja možda odražava izloženost referenta hladnomu vjetru, dok se na temperaturu referenata (kako vodnih, tako i zemljišnih) odnosi pridjevska osnova *zděny* ‘hladan’. Na površinske specifičnosti zemljišnih referenta upućuju toponimi s osnovama *glōtky* ‘gladak’ i *grūda* ‘gruda’, dok na površinske posebnosti vodnih referenata (npr. brzinu ili dubinu) upućuju toponimi s osnovama *letěčy* ‘koji leti; koji je vrlo brz’, *petvica/plytvica* ‘plitak vodotok’. Dio toponima sadržava i pridjevske osnove koje upućuju na pustoš koja je mogla biti posljedica različitih čimbenika (prirodnih uvjeta (npr. slabe vegetacije, požara), ali i ljudske aktivnosti): *pūsty* ‘pust’. Subjektivnu estetsku ocjenu imenovatelja iščitavamo iz pridjeva *lěpy* ‘lijep’. Ljudska aktivnost zrcali se u osnovi *zřdany* ‘zidan’, koja upućuje na značajke antropogenoga izgrađenog referenta.

Osnove označene zvjezdicom lokalnomu su stanovništvu nepoznate i nerazumljive, što svjedoči o njihovoj starosti. Prevladavaju osnove idioglotskoga postanja, a utjecaj mađarskoga jezika (kao posrednika u jezičnome posuđivanju) može se iščitati iz osnove *šřdry*.

3.3.3.1.6. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na prirodne pojave

Primjeri:

Měsečyna [SVP] (< *měsečyna* ‘mjesečina’)

¹⁵⁴ O značenju pridjeva *bijel* u hidronimiji vidi npr. Vidović (2010: 307).

3.3.3.1.7. Toponimi motivirani nazivima biljnih vrsta i biljnih zajednica te nazivima dijelova biljki i njihovih plodova

Uvod ovoga odjeljka sadržava sažet pregled pristupa na koje nailazimo u onomastičkoj literaturi radi utvrđivanja razlika u pristupima te ustanovljivanja i argumentiranja kriterija po kojima će se građa razvrstavati i analizirati u ovome radu.

Općenito govoreći, u literaturi razlikujemo dva pristupa u klasifikaciji:

- a) razdvajanje toponima koji na neki način odražavaju ljudsku aktivnost (npr. primjenu u poljoprivredi, uzgajanje kultura itd.) od ostalih toponima motiviranih nazivima biljki
- b) objedinjavanje svih toponima motiviranih nazivima biljki bez obzira na njihov tip.

Makar se čini da je zajednički nazivnik metodologija nekih autora razdvajanje toponima motiviranih nazivima biljki vezanih uz poljoprivredu (biljnu proizvodnju) od toponima motiviranih nazivima biljki za koje se pretpostavlja samoniklost, ipak svjedočimo nepodudarnosti klasifikacija i razlikama među njima, odnosno individualnosti perspektive svakoga autora.

Šimunović (2004: 196–198, 218–219), primjerice, u skupinu toponima motiviranih riječima koje upućuju na ljudsko djelovanje dodaje i toponime koji su motivirani nazivima biljki, a koji se istovremeno odnose na kulture, pritom ih preciznije razvrstavajući na one koji odražavaju vinogradarske, voćarske i ostale poljoprivredne kulture. Pritom toponime motivirane nazivima sa značenjem ‘kruška’ ubraja među toponime motivirane nazivima biljki, a toponime motivirane nazivima drugih voćki (*maslina, orih, oskoruša, smokva, sliva, trišnja*) ubraja u toponime motivirane nazivima voćarskih kultura.

Vidović također toponime motivirane nazivima kultura i dijela voćki uvrštava u skupinu motiviranih riječima koje upućuju na ljudsku djelatnost (poljoprivrednu djelatnost). Vidović (2010: 311–312) toponime motivirane nazivima *kruška, oskoruša* i *smokva* ubraja u one motivirane nazivima biljki, za razliku od ostalih motiviranih nazivima voćki. Toponimi motivirani nazivom *oskoruša* te većina toponima motiviranih nazivom *kruška* uvršteni su u skupinu toponima motiviranih nazivima biljki, a ne u skupinu motiviranih riječima koje upućuju na ljudsko djelovanje (v. Vidović (2014b: 236–240, 250–252)). Slično načelo odvajanja toponima motiviranih nazivima kultura i voćki primjenjuju Lozić-Knezović i Radostić (2016: 88–89).

Šimunovićev model, modificirajući ga nijansama, primjenjuje i Žugić (2014: 60–65, 100–104): imena motivirana nazivima drveća (uključujući voćke) te nazive sa značenjem biljnih zajednica uvrštava u skupinu motiviranih nazivima bilja, dok imena motivirana nazivima ratarskih, vinogradarskih i voćarskih kultura obrađuje u sklopu odjeljka posvećena odrazima ljudske djelatnosti. Treba primijetiti da su, unatoč tomu što su toponimi motivirani nazivima voćki uvršteni u skupinu toponima motiviranih nazivima biljki, u toponime motivirane nazivima voćarskih kultura uvršteni toponimi motivirani nazivima sa značenjem ‘šljiva’.

Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 653–655, 659) toponime u kojima se odražavaju nazivi voćki i dio naziva povrtnih biljki uvrštavaju u skupinu motiviranih biljnim nazivima, a one motivirane nazivima dijela povrtnih kultura i žitarica uvrštavaju u skupinu toponima motiviranih riječima koje upućuju na poljoprivrednu djelatnost (u skupini onih u vezi s gospodarskom djelatnošću, tj. ljudskom djelatnošću općenito).

Čilaš Šimpraga (2006: 180–181; 2013b: 11) te Virč (2012: 242, 253, 256) objedinjuju sve toponime motivirane nazivima biljki u istome odjeljku te ih ne povezuju s toponimima motiviranim riječima koje upućuju na ljudsku djelatnost.

Slično postupa i Šekli (2008: 60–61)¹⁵⁵, no od prethodno spomenutoga pristupa udaljava se po uvrštavanju toponima koji upućuju na prisutnost ili odsutnost raslinja u skupinu toponima motiviranih nazivima bilja.

Dosadašnji izostanak tradicije u metodologiji razvrstavanja opravdava individualan pristup i u ovome radu.

U ovome su odjeljku (kao i u Horvat (2016b)) popisani i analizirani svi toponimi motivirani nazivima biljnih vrsta i biljnih zajednica te nazivima dijelova biljki i njihovih plodova, bez obzira na upotrebu/namjenu vrsta koje se odražavaju u toponimiji. Budući da u osnovi nemaju konkretan naziv biljne vrste ili zajednice, toponimi motivirani riječima koje upućuju na prisutnost/odsutnost raslinja uvršteni su u odjeljak 3.3.3.1.5., a toponimi motivirani

¹⁵⁵ Autorova se metodologija u nijansama razlikuje od one koje primjenjuju Čilaš Šimpraga i Virč: toponime kojima je u osnovi naziv zemljišta na kojemu se uzgaja određena kultura on uvrštava u dvije skupine – i u skupinu toponima motiviranih nazivima biljki i u skupinu motiviranih riječima koje upućuju na ljudsku djelatnost. Argument je za takav postupak interpretacija da su takvi toponimi nastali onimizacijom.

nazivima neobrađenoga zemljišta zbog njihove uske povezanosti s poljoprivrednom djelatnošću obrađeni su u odjeljku 3.3.3.4.3.1.

Razlozi su za takav pristup ravnopravni:

- a) težnja sustavnosti (usp. toponime motivirane nazivima životinja; u klasifikaciji se toponimi motivirani nazivima domaćih životinja ne razdvajaju od toponima motiviranih nazivima divljih životinja niti se obrađuju u skupini toponima motiviranih stočarstvom)
- b) svijest o tome da u suvremenome stanju referenti zbog melioracije i kultivacije zemljišta više ne moraju odražavati svojstvo po kojemu su davno imenovani (barem što se tiče onih motiviranih nazivima bilja) i
- c) nemogućnost preciznoga razgraničenja namjene biljnih vrsta (pri čemu je važno istaknuti da su i neke samonikle biljke uzgajane ciljano, odnosno da su imale važnu ulogu u gospodarstvu).

Svjesni da se na istraživanome području u gospodarske svrhe nisu uzgajale samo ratarske i povrtlarske kulture te voćke, obratili smo pozornost na važnost i značenje različitoga bilja u svakodnevnicima stanovnika ludbreške Podravine.

Primjerice, od konoplje i lana dobivao se materijal od kojega se tkalo platno; uzgajale su se i biljke od kojih se dobivalo šibljice za pletenje košara, opletanje boca te izradu namještaja ili oruđa (npr. metli)¹⁵⁶; pojedine vrste drveća uzgajale su se radi dobivanja građe ili ogrjeva; određene su biljke izrazito prikladne kao stočna hrana (od različitih vrsta trave pa do plodova drveća), stoga su se ciljano uzgajale; pošumljavanjem su ciljano uzgajane i neke vrste drveća radi očuvanja biosustava, posebice u sklopu lovnih područja.

Primjeri:

Bokēvje [MBUK, VBUK; LUNJ] (< *bokēvje* ‘zemljište na kojemu rastu bukve’ < *bukva* ‘bukva, *Fagus sylvatica*’), *Borīky* [KAR] (< *borīk* ‘šumica borova, borik’ < *bôr* ‘bor, *Pinus*’), *Borōvje* [HRŽ; KRI] (< *borōvje* ‘zemljište na kojemu rastu borovi’ < *bôr* ‘bor, *Pinus*’), *Brēzje* [HRŽ, SVĐ; KRI; SVP] (< *brēzje* ‘zemljište na kojemu rastu breze’ < *brēza* ‘breza, *Betula alba*’), *Brēzovec* [LUK; SEL] (< *brēza* ‘breza, *Betula alba*’), *Brōdōrska mēka* [STR] (< *brōdōrsky* ‘koji se odnosi na prijevoznike čamcima’ + *mēka* ‘šuma mekoga drveća uz vodu’; v. 3.3.3.4.3.5.), *Brzina/Brzine* [LUNJ] (< *brēza* ‘breza, *Betula alba*’), *Bukōvje* [MRT] (< *bukōvje* ‘zemljište na kojemu rastu bukve’ < *bukva* ‘bukva, *Fagus sylvatica*’), *Cmrēčje* [HRO] (< *cmrēčje* ‘zemljište na kojemu rastu

¹⁵⁶ Više v. u Gomaz (1990: 284). Ispitanici su potvrdili da se i danas na lokalitetu Čretek uzgaja šibljice.

smreke' < *cmrěka* 'smreka, *Juniperus oxycearus*'), *Čerětna šuma* [DUB] (< *čerětny* 'koji se odnosi na toponim *Čerět* + *šuma* 'šuma'; v. 3.3.3.3.), *Črěmoš* [VIN] (< *črěmoš* 'srijemuš, srijemoš, medvjedi luk, *Alium ursinum*'), *Detelišće* [SVP] (< *detelišće* 'zemljište na kojemu raste djetelina' < *dětela* 'djetelina, *Trifolium*'), *Dobõfčak* [MBUK] (< **dop* 'hrast, *Quercus*')¹⁵⁷, *Dobovica* [DUB] (< **dop* 'hrast, *Quercus*'), *Dodînak* [VBUK] (< *dodînak* 'mjesto na kojemu raste dud' < *dudovyna* 'dud, *Morus*'), *Dõgy lõk* [KAR] (< *dõgy* 'dug' + *lõk* 'lug, šumarak'; v. 3.3.3.1.4.), *Dõlja męka* [KAR] (< *dõljy* 'donji' + *męka* 'šuma mekoga drveća uz vodu'; v. 3.3.3.2.1.1.1.), *Dõlna męka* [VBUK] (< *dõlny* 'donji' + *męka* 'šuma mekoga drveća uz vodu'; v. 3.3.3.2.1.1.1.), *Drěžjak* [HRŽ] (< **drezga* 'šuma; niska šuma, šipražje'¹⁵⁸), *Žoržõjnska šuma* [VIN] (< *žoržõjnsky* 'koji se odnosi na ojkonom *Svęty Žurč* + *šuma* 'šuma'; v. 3.3.3.3.), *Fõsta* [MBUK] (< **fõsta* 'šuma; grmlje, gustiš'), *Fřškõvje* [HRO] (< **fřškõvje* 'zemljište na kojemu rastu kruške' < **xrõškõvje* < *xrũška* 'kruška, *Pyrus*'), *Gácyaška Drvîčka* [STR] (< *gácyašky* 'koji se odnosi na šumarak bagrema (bagremik)' < *gácyaš* < *gácya* 'akacija, bagrem, *Acacia*' + *Drvîčka* 'manji rukavac Drave'; v. 3.3.3.3.), *Gajîč* [KAP; SEL] (< *gajîč* 'manji šumarak, gajíc'), *Gõj* [LUNJ; MRT; PRI, SVĐ; SVP] (< *gõj* 'šumarak, gaj'), *Gložõjek/Gložõnek* [APA] (< *glõk* 'glog, *Crataegus*'), *Gložõnek* [SVP] (< *glõk* 'glog, *Crataegus*'), *Gõryca* [KAR; SEL; SLO; SVĐ] (< **gorica* 'šuma, šumovit kraj'), *Gõrčyca* [DUB; HRŽ; STR] (< **goričica* 'šumica'), *Gõrička* [KAP] (< **gorička* 'šumica'), *Gõrja męka* [KAR] (< *gõrjy* 'gornji' + *męka* 'šuma mekoga drveća uz vodu'; v. 3.3.3.2.1.1.1.), *Gõrna męka* [VBUK] (< *gõrnny* 'gornji' + *męka* 'šuma mekoga drveća uz vodu'; v. 3.3.3.2.1.1.1.), *Gõšče* [SEL] (< **gõšče* 'gustiš, guštara, šikara, šipražje'¹⁵⁹), *Grãxoryšče* [NSP] (< *grãxoryšče* 'zemljište na kojemu raste grahorica' < *grãxor* 'grahorica, *Vicia*'), *Grõxoryšče* [APA] (< *grõxoryšče* 'zemljište na kojemu raste grahorica' < *grãxor* 'grahorica, *Vicia*'), *Gřm* [SES] (< *gřm* 'grm'), *Gřmje* [KAR, SVĐ; MRT; SLO] (< *gřmje* 'grmlje'), *Gřmje* [APA; SEL] (< *gřmje* 'grmlje'), *Xyběžže* [HRŽ] (< *xyběžže* 'zemljište na kojemu raste *xěbet*' < *xěbet* 'abad, *Sambucus ebulus*'), *Xõsta*

¹⁵⁷ Ne isključujemo mogućnost da bi ovaj toponim mogao biti motiviran ojkonomom *Dobovica*.

¹⁵⁸ Lokalnomu stanovništvu taj je apelativ nepoznat. Maresić i Miholek (2011: 141) navode ga sa značenjem 'močvarna trava', dok Bezljaj ET (I: 113) navodi da i u slovenskome postoje toponimi motivirani tom riječju, nepoznatom u suvremenome stanju. Bezljaj ET (I: 113), Skok (I: 434) i Schütz (1994: 69) navode da je u crkvenoslavenskome ta riječ imala značenje 'šuma', a Schütz (1994: 22) donosi i preciznije značenje 'niska šuma, šipražje'.

¹⁵⁹ Toponim svakako prozirnomo osnovom odražava nekadašnju zbilju – pokrivenost lokaliteta gustom šumom, moguće su jedino interpretacije u tvorbi (ili je nastalo onimizacijom danas nepotvrđene imenice ili je nastalo sufiksalsnom tvorbom). Premda u suvremenim ludbreškopodravskim govorima nije zabilježena opća imenica *gõšče*, pretpostavljamo njezino postojanje u starijim jezičnim fazama. U slovenskome jeziku potvrđena je imenica *gošča* 'prostor obrastao gustim grmljem i drvećem; mlada, neprorjeđena šuma' (ž. r.) (v. SSKJ), kao i toponim *Gošča* (s. r. mn.) na području Liveka (v. Šekli (2008: 80)).

[STR] (< **hosta* ‘šuma; grmlje, gustiš’), *Xrastine* [VIN] (< *xrôst* ‘hrast, *Quercus*’), *Xrastòskò* [HRO] (< *xrôst* ‘hrast, *Quercus*’), *Xrôstòf brêk* [VIN] (< *xrôstòf* ‘hrastov’ < *xrôst* ‘hrast, *Quercus*’ + *brêk* ‘brijeg, brdo’; v. 3.3.3.1.1.), *Xrženica* [HRŽ] (< *xr̥š* ‘raž, *Secale cereale*’)¹⁶⁰, *Xržišče* [HRŽ] (< *xr̥žišče* ‘zemljište na kojemu je posijana raž’ < *xr̥š* ‘raž, *Secale cereale*’), *Jakopînc* [MBUK] (< *jakopîna* ‘kupina, *Rubus fruticosus*’), *Jalšê* [VIN] (< *jalšê* ‘zemljište na kojemu raste joha’ < *jôlsa*, *jôlsa* ‘joha, *Alnus glutinosa*’), *Jalšêče* [DUB] (< *jalšêčy* ‘koji se odnosi na johu’ < *jôlsa*, *jôlsa* ‘joha, *Alnus glutinosa*’), *Jalšîna* [KRI] (< *jôlsa*, *jôlsa* ‘joha, *Alnus glutinosa*’), *Jâlšy jòtok* [DUB] (< *jâlšy* ‘koji se odnosi na johu’ < *jôlsa* ‘joha, *Alnus glutinosa*’ + *jòtok* ‘otok’; v. 3.3.3.1.1.), *Jašêvec* [KAR] (< *jôlsa*, *jôlsa* ‘joha, *Alnus glutinosa*’), *Jôlse* [HRŽ; SES] (< *jôlse* ‘zemljište na kojemu raste joha’ < *jôlsa* ‘joha, *Alnus glutinosa*’), *Jêčmenyšče* [HRO] (< *jêčmenyšče* ‘zemljište na kojemu je posijan ječam’ < *jêčmen* ‘ječam, *Hordeum sativum*’), *Jexôvec* [APA, SVP] (< **jexa* ‘joha, *Alnus glutinosa*’), *Ješêče* [DUB] (< *ješêčy* ‘koji se odnosi na johu’ < *jôlsa*, *jôlsa* ‘joha, *Alnus glutinosa*’), *Jôšêvje* [MBUK] (< *jôšêvje* ‘zemljište na kojemu raste joha’ < *jôlsa*, *jôlsa* ‘joha, *Alnus glutinosa*’)¹⁶¹, *Kàrlosky lôk / Kàrlovecy lôk* [KAR] (< *kàrlosky/kàrlovecy* ‘koji se odnosi na ojkonim *Kòrlovec*’ + *lôk* ‘lug, šumarak’; v. 3.3.3.3.), *Kenêpļe* [DUB] (< **kenepļa* ‘konoplja, *Cannabis sativa*’), *Kòrõtajeva šûma* [VIN] (< *Kòrõtajef* < *Kòrõtaj* + *šûma* ‘šuma’; v. 3.3.3.5.), *Komònika* [KRI] (< **komonika*¹⁶² ‘pelin, *Artemisia absinthium*; kamilica,

¹⁶⁰ Slabije je vjerojatno da je ojkonim *Xrženica* motiviran nazivom životinje *xrženica* ‘žaba hrčnica, *Rana ridibunda*’.

¹⁶¹ U fonemskome sastavu toponima nije očekivan fonem *o*, nego *a*. Ta rijetka zamjena *a* > *o* u nenaglašenome položaju potvrđena je u još nekim toponimima: *Rokitovec* [KAR], *Krojica* [STR], **Slòkòfcy/Slòkòvec* [SLO], *Strojòk* [VIN]. Međutim, ne smije se isključiti ni osnova *joxa*, koja možda upućuje i na drugačiju dijalektnu pripadnost imenovatelja. Više o prostiranju osnova *joha/jalša* vidi u Balog (2005).

¹⁶² Naziv biljke i značenje ispitanicima nisu poznati niti su navedeni u dosad objavljenim rječnicima kajkavskih govora ili u HER-u. Međutim, o nekadašnjoj rasprostranjenosti te osnove širom slavenskoga područja svjedoče podatci iz literature. Bezljaj ET (II: 61–62) navodi potvrde iz svih grana slavenskih jezika, ali i ističe nijanse u značenjima: mak. *komonika* ‘žuti kokotac, *Melilotus officinalis*’, bug. *kumunika*, *kumunika*, *kumuniga* ‘kokotac, *Melilotus*’, rus. *kumanika*, *komanika* ‘nordijska kupina, *Rubus chamaemorus*’, ukr. *komanyča*, *komanyčka*, *komonyča*, *komanka*, *komana*, *koman* ‘panonska djetelina, *Trifolium pannonicum*’, polj. *komonica* ‘kokotac, *Lotus*, *Melilotus*; djetelina, *Trifolium*’; livadni preskoč, *Succisa pratensis*’, češ. *komonice*, *komonka* ‘kokotac, *Melilotus*’, stčeš. *komon(n)ičě*, slč. *komonica* ‘kokotac, *Melilotus*’, gluž. *komonica* ‘djetelina, *Trifolium*’. Za slovenski te srpski i hrvatski navodi varijante *komonika* i *komonjika* sa značenjima ‘divlji pelin, *Artemisia vulgaris*; kamilica, *Matricaria chamomilla*’. U RSKNJ-u (10: 67, 91) pronalazimo varijante *komonika* ‘divlji pelin, *Artemisia vulgaris*; kamilica, *Matricaria chamomilla*’, *komonjika* ‘divlji pelin, *Artemisia vulgaris*; udovica, *Scobiosa Atropurpurea* (ukrasna biljka)’, *komunika* ‘pelin, *Artemisia*; udovica, *Scobiosa Atropurpurea*; udovičica, *Scabiosa columbaria*’. Značenja već spomenuta za zapadni dio južnoslavenskoga područja pojavljuju se i u povijesnoj leksikografiji: Pleteršnik (2014) za apelativ *komonika* navodi samo značenje ‘pelin’, a Vajs (2003: 67–68) pronalazi potvrde i u hrvatskoj povijesnoj leksikografiji. Prema istoj autorici, Roccabonella navodi *komonjika* ‘divlji pelin, *Artemisia vulgaris*’, a Mikalja *komonika* i *komunika* ‘divlji pelin, *Artemisia vulgaris*’, odnosno *komonika* ‘kamilica, *Anthemis/Camomilla*’. U više rječnika nalazimo samo značenje ‘kamilica’: Tanzlingher, Della Bella, Jurin i Belostenec navode samo naziv *komonika*. Vitezović pak donosi *kamonika*, *komanika* i *komonika*.

Budući da su obje biljke uspijevale i na području ludbreške Podravine, teško je sa sigurnošću utvrditi kojom je vrstom motiviran toponim, no sasvim je sigurno da je motiviran nazivom biljke.

Anthemis/Camomilla < lat. *camomilla*), *Kopyjôk* [KRI] (< *kopyjôk* ‘kupinjak, zemljište na kojemu rastu kupine; plantaža kupina’ < *kopina* ‘kupina, *Rubus fruticosus*’), *Koprîvje* [MBUK] (< *koprîvje* ‘koprivlje, mjesto na kojemu obilno raste kopriva’ < *kopriva* ‘kopriva, *Urtica*’), *Korêne* [VIN] (< *korêne* ‘korijenje’), *Korêje* [OBR] (< *korêje* ‘korijenje’), *Kostânevec* [LUNJ] (< *kostań* ‘kesten, *Castanea sativa*’), *Kovôčeva šumyca* [PRI] (< *Kovôčef* < *Kovôč* + *šumyca* ‘šumica’; v. 3.3.3.5.), *Lěnyšče* [SVP] (< *lěnyšče* ‘zemljište na kojemu je posijan lan’ < *lěń* ‘lan, *Linum usitatissimum*’), *Lěnyšče* [LUNJ; SES; STR] (< *lěnyšče* ‘zemljište na kojemu je posijan lan’ < *lěń* ‘lan, *Linum usitatissimum*’), *Lěpa gòryca* [VIN] (< *lěpy* ‘lijep’ + **gorica* ‘šuma, šumovit kraj’; v. 3.3.3.1.5.), *Lěšče* [HRŽ, MAD] (< *lěšče* ‘zemljište na kojemu raste lijeska’ < *lěska* ‘lijeska, *Corylus avellana*’), *Lòvačky bõrîk* [HRŽ] (< *lòvačky* ‘koji se odnosi na lovce’ < *lòvec* ‘lovac’ + *bõrîk* ‘borik, zemljište na kojemu su zasađeni borovi’ < *bõr* ‘*Pinus*’; v. 3.3.3.4.3.3.4.), *Lôk* [HRO; KAR; KOM; KRI] (< *lôk* ‘lug, šumarak’), *Lôčka šuma* [VIN] (< *lôčky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Lôka*’ + *šuma* ‘šuma’; v. 3.3.3.3.), *Lùbreška šuma* [VIN] (< *lùbrešky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Lùbrek*’ + *šuma* ‘šuma’; v. 3.3.3.3.), *Madòles/Mõdòles* [LUK, SVĐ] (< *mõdòles* ‘mlada šuma’; *mlõdy* ‘mlad’ + **les* ‘šuma’), *Màly Bùkovec* [MBUK] (< *màly* ‘malen’ + *Bùkovec* < *bùkva* ‘bukva, *Fagus sylvatica*’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Měka* [HRŽ; LDB, SIG] (< *měka* ‘šuma mekoga drveća uz vodu’), *Mělynska šumyca* [LUK] (< *mělynsky* ‘koji se odnosi na toponim *Mělyn*’ + *šumyca* ‘manja šuma’; v. 3.3.3.3.), *Měčje* [HRŽ] (< *měka* ‘šuma mekoga drveća uz vodu’), *Õskorõš* [VIN] (< **oskoruš* ‘oskoruša, *Sorbus*’), *Õstroga* [SES] (< **ostruga* ‘bodljikav grm, grm pun trnja; divlja kupina, *Rubus caesius*’), *Orëxovycyca* [DUB, KAP] (< *õrex* ‘orah, *Juglans regia*’), *Põd vřbamy* [MBUK] (< *vřba* ‘vrba, *Salix*’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Põd lôgom* [APA] (< *lôk* ‘lug, šumarak’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Põdlôk* [HRŽ] (< *lôk* ‘lug, šumarak’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Põdvezike* [DUB] (< **vezika* ‘košaračka vrba, *Salix viminalis*’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Põlõnsky lôk* [KOM] (< *põlõnsky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Põlõnec*’ + *lôk* ‘lug, šumarak’; v. 3.3.3.3.), *Põt xrùškõm* [MBUK] (< *xrùška* ‘kruška, *Pyrus*’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Pre bõraj / Pre bõryma* [KOM] (< *bõr* ‘*Pinus*’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Pre brëstaj* [OBR] (< *brëst* ‘brijest, *Ulmus*’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Priles* [PRI] (< **les* ‘šuma’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Prõsyšče* [HRO; SIG] (< *prõsyšče* ‘zemljište na kojemu je posijano proso’ < *prõsõ* ‘proso, *Panicum miliaceum*’), *Prõsje/Prõsyje* [LUNJ] (< *prõsõ* ‘proso, *Panicum miliaceum*’), *Rakîtje* [KRI; LDB] (< *rakîtje* ‘mjesto na kojemu rastu rakite’ < *rakita* ‘rakita, *Salix purpurea*’), *Rõkytje* [SEL] (< *rõkytje* ‘mjesto na kojemu rastu rakite’ < *rakita* ‘rakita, *Salix purpurea*’), *Rekîtje* [SES] (< *rekîtje* ‘mjesto na kojemu rastu rakite’ < *rekita* ‘rakita, *Salix purpurea*’), *Remîza* [KOM; SES; STR; SVP; VBUK] (<

remiza ‘gustiš u koji se divljač sklanja od nepogoda; branjevina’), *Rěpyšče* [VBUK] (< *rěpyšče* ‘zemljište na kojemu raste repa’ < *rěpa* ‘repa, *Brassica*’), *Roķitovec* [KAR] (< *rakita* ‘rakita, *Salix purpurea*’), *Roškōvje* [VBUK] (< **ruškovje* ‘zemljište na kojemu rastu kruške’ < *xrûška* ‘kruška, *Pyrus*’), *Sěsvečka šuma* [VIN] (< *sěsvečky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sěsvete*’ + *šuma* ‘šuma’; v. 3.3.3.3.), *Setinec* [HRO] (< *setinec* ‘sit, *Iuncus*’)¹⁶³, *Sěča* [APA; SES] (< *sěča* ‘šikara, živica’), *Skōroš* [LDB] (< *skōroš* ‘oskoruša, *Sorbus*’), *Skōrošky klōnec* [LDB] (< *skōrošky* ‘koji se odnosi na oskoruše’ < *skōroš* ‘oskoruša, *Sorbus*’ + *klōnec* ‘klanac’; v. 3.3.3.1.1.), *Slīvna mēka* [SVĐ] (< *slīvny* ‘koji se odnosi na šljive’ < *slīva* ‘šljiva, *Prunus domestica*’ + *mēka* ‘šuma mekoga drveća uz vodu’), *Slīvniak* [LDB] (< *slīvniak* ‘zemljište na kojemu rastu šljive’ < *slīva* ‘šljiva, *Prunus domestica*’), **Slōkōfey/Slōkōvec* [SLO] (< **slōkōfey* < *slōk* ‘poljski slak, *Convolvulus arvensis*’; v. 3.3.3.6.), *Stiper* [VIN] (< **stiper* ‘podbjel, *Tussilago farfara*’)¹⁶⁴, *Šōšnyce* [HRŽ] (< *šōš* ‘šaš, *Carex*’), *Šībje* [SVĐ] (< *šībje* ‘šiblje’ < *šība* ‘šiba’), *Šybērje* [VBUK] (< *šybērje* ‘mjesto na kojemu raste šiba’ < *šība* ‘šiba’), *Šomīnkyca* [NSP] (< *šomīnkyca* ‘gaj, mala šumica’), *Šuma* [SVP] (< *šuma* ‘šuma’), *Tikveščyca* [VIN] (< *tikva* ‘tikva, *Lagenaria vulgaris*’), *Tysovňok* [SVP] (< *tisa* ‘tisa, *Taxus baccata*’), *Tysovňok* [LUNJ] (< *tisa* ‘tisa, *Taxus baccata*’), *Tòpol* [VIN] (< *tòpol* ‘topola, *Populus*’), *Topôlje* [LUNJ; HRO (2)] (< *topôlje* ‘zemljište na kojemu rastu topole’ < *topòla* ‘topola, *Populus*’), *Torîčje* [HRŽ] (< *torîčje* ‘zemljište na kojemu raste turica’ < *torica* ‘turica, blaženak, zečja stopa, *Geum urbanum* L.’¹⁶⁵), *Trēče šībje* [DUB] (< *trēčy* ‘treći’ + *šībje* ‘šiblje’ < *šība* ‘šiba’; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Trī līpe* [KUĆ, LDB] (< *lipa* ‘lipa, *Tilia platyphyllos*’), *Třnovyce* [MBUK] (< *třn* ‘trn’), *Třne* [KUĆ] (< *třne* ‘trnje’), *Třstenê dôl* [HRŽ] (< *třstenê* ‘koji je u vezi s trstinom’ < *třstina* ‘trstika, *Phragmites communis* Trin.’ + *dôl* ‘(u)dolina, nizbrdica’; v. 3.3.3.1.1.), *Třstika* [MBUK, VBUK] (< *třstika* ‘trstika, *Phragmites communis* Trin.’), *Třščica/Treščica* [HRŽ] (<

¹⁶³ Riječ je o toponimu koji ima i stilističku nijansu. Naime, tako stanovnici jednoga dijela naselja pejorativno nazivaju drugi dio naselja, bliži rijeci Bednji. S time u skladu rabe i etnik *Setinčany*.

¹⁶⁴ Ispitanicima konzultiranima u ovome istraživanju značenje riječi nije poznato. Isti naziv biljke uz još nekoliko fonoloških varijanti navodi i Bezlaj ET (III: 317). On, kao i Pleteršnik (2014), smatra da se u slovenskim govorima tako naziva biljka podbjel. Naziv navodi i Šulek (1879: 376) te nudi dvije definicije: ‘podbjel, *Tussilago farfara*’ i ‘repuh, *Petasites officinalis*’. Maresić i Miholek pak (2011: 662) smatraju da je riječ o vrsti čička. Šatović i Kalinski (2012: 483) donose i riječ *stīperek* ‘cvijet divlje ruže’. Značenje srvnjem. *stüppel*, *stüppe* ‘prah za liječenje ili čaranje’ potkrepljuje činjenica da je riječ o vrlo ljekovitoj biljci.

¹⁶⁵ Ispitanicima je ta biljka najpoznatija po prijanjanju na odjeću ili tijelo nakon što joj otpadnu latice s cvijeta. Naziv se pojavljuje i kao sastavnica frazema *dōsadni kaj torica* ‘vrlo dosadan; kojega se nemoguće osloboditi, otarasiti’. Prema Vajs (2003: 256–257), *turicu* spominju i stariji hrvatski leksikografi: Tanzlingher, Jurin, Jambrešić te Patačić. Međutim, u istraženome kajkavskom govoru i u povijesnoj leksikografiji isti se naziv ne odnosi na istu biljku – prema definicijama (i latinskim istovrijednicama) u povijesnoj leksikografiji, riječ je o čičku (*Lappa*), dok ispitanici konzultirani tijekom ovoga istraživanja naglašavaju da se tim narodnim nazivom nikako ne imenuje čičak. Prema opisima ispitanikā, zabilježenu je narodnom nazivu standardnojezična istovrijednica *blaženak*; usp. Grlić (1990: 196), FCD.

**trska* ‘trska, *Phragmites communis*’), *Truškovjek* [LUK, SVĐ] (< *truškovjek* ‘mjesto na kojemu su zasađene jagode’ < *truškova* ‘vrtna jagoda, *Fragaria*’), *Věľka męka* [SVĐ] (< *věľky* ‘velik’ + *męka* ‘šuma mekoga drveća uz vodu’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Věľky Bůkovec* [VBUK] (< *věľky* ‘velik’ + *Bůkovec* < *bůkva* ‘bukva, *Fagus sylvatica*’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Věľky gřm* [STR] (< *věľky* ‘velik’ + *gřm* ‘gram’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Vraňčyčeva šumyca* [VIN] (< *Vraňčyčef* < *Vraňčyč* + *šumyca* ‘manja šuma’; v. 3.3.3.5.), *Vřbec* [SVĐ] (< *vřba* ‘vrba, *Salix babylonica*’), *Vřběle* [MBUK] (< *vřba* ‘vrba, *Salix babylonica*’), *Vřbica/Vřbice* [KAR] (< *vřba* ‘vrba, *Salix babylonica*’), *Vřbice* [MBUK] (< *vřba* ‘vrba, *Salix babylonica*’), *Vřbñec* [MBUK] (< *vřba* ‘vrba, *Salix babylonica*’), *Vřbje* [STR] (< *vřbje* ‘zemljište na kojemu rastu vrbe’ < *vřba* ‘vrba, *Salix babylonica*’), *Vřbnik* [SEL] (< *vřba* ‘vrba, *Salix babylonica*’), *Zõbelyna* [NSP] (< **zabel* ‘šuma’¹⁶⁶), *Zõbyšče* [APA; HRŽ; SVĐ] (< *zõbyšče* ‘zemljište na kojemu je posijana zob’ < *zõp* ‘zob, *Avena sativa*’), *Žirna tõbļa* [HRŽ] (< *žirny* ‘koji se odnosi na žir’ < *žir* ‘plod hrasta’ + *tõbļa* ‘niz poljoprivrednih čestica (parcela) koje čine cjelinu’; v. 3.3.3.4.3.2.2.), *Žyrovňõk* [VIN] (< *žir* ‘plod hrasta’), *Žyrovňõk* [LUNJ; NSP] (< *žir* ‘plod hrasta’), *Žnidaryčeva šuma* [VIN] (*Žnidaryčef* < *Žnidaryč* + *šuma* ‘šuma’; v. 3.3.3.5.), *Žňiak* [SVP] (< *žir* ‘plod hrasta’)

Na temelju mnoštva prikupljenih primjera moguće je zaključiti da je u ludbreškopodravskoj toponimiji izrazito učestala motivacija imena nazivima biljki. Ti toponimi upućuju na postojanje i poznavanje sljedećih¹⁶⁷:

– **biljnih zajednica**¹⁶⁸: **drezga* ‘šuma, niska šuma, šipražje’, **fosta*/**hosta* ‘šuma; grmlje, gustiš’, *gajič* ‘manji šumarak, gajić’, *gõj* ‘šumarak, gaj’, **gorica* ‘šuma, šumovit kraj’, **goričica* ‘šumica’, **gorička* ‘šumica’, **les* ‘šuma’, *lõk* ‘lug, šumarak’, *męka* ‘šuma mekoga drveća uz vodu’, *mõdõles* ‘mlada šuma’, *remřza* ‘gustiš u koji se divljač sklanja od nepogoda; branjevina’, *šõmñnyca* ‘gaj, mala šumica’, *šuma* ‘šuma’, *šumyca* ‘manja šuma’, **zabel* ‘šuma’

¹⁶⁶ U literaturi nailazimo na nijanse u značenjima. Apelativ sa značenjem ‘šuma’ donose npr. Schütz (1994: 71) i Žugić (2014: 64). Prema HER-u, *zabjel* je ‘mjesto na deblu gdje je izrezana kora radi obilježavanja (za sječju itd.)’. Prema RSKNJ-u (5: 498), *zabel* može značiti 1. ‘zabran (šuma ili livada u koju je zabranjen ulazak)’ ili 2. ‘šuma, gaj’. Svi navedeni izvori povezuju tu opću imenicu s glagolom *zabijeliti* ‘označiti drvo guljenjem kore’.

¹⁶⁷ Na ovome su mjestu izdvojeni nazivi biljnih vrsta premda je dio toponima nastao onimizacijom od apelativa sa značenjem ‘zemljište/područje na kojemu uspijeva/raste + naziv biljne vrste’, kao u primjeru: *xřš* > *xřžšče* > *Xřžšče*.

¹⁶⁸ Analogno objašnjenju donesenomu u prethodnim bilješkama, ističemo da su u ovoj skupini navedeni samo općeniti nazivi biljnih zajednica (tj. oni iz kojih se ne može iščitati konkretan naziv biljke) iako bi se kao toponimi motiviranim biljnim zajednicama mogli shvatiti i toponimi nastali onimizacijom, kao u primjeru: *bõr* > *bõřõvje* > *Bõřõvje*.

- **stablašica:** *bôr* ‘bor, *Pinus*’, *brêst* ‘brijest, *Ulmus*’, *brêza* ‘breza, *Betula alba*’, *bûkva* ‘bukva, *Fagus sylvatica*’, *cmrêka* ‘smreka, *Juniperus oxycearus*’, **dop* ‘hrast, *Quercus*’, *dùdovyna* ‘dud, *Morus*’, *gâcyja* ‘akacija, bagrem, *Acacia*’, *glôk* ‘glog, *Crataegus*’, *xrôst* ‘hrast, *Quercus*’, *xrûška* ‘kruška, *Pyrus*’, *jôlsal/jôlša* ‘joha, *Alnus glutinosa*’, **jexa* ‘joha, *Alnus glutinosa*’, *kôstaň* ‘kesten, *Castanea sativa*’, *lîpa* ‘lipa, *Tilia platyphyllos*’, *òrex* ‘orah, *Juglans regia*’, **oskoruš/skôřoš* ‘oskoruša, *Sorbus*’, *rakîta/rekîta* ‘rakita, *Salix purpurea*’, *slîva* ‘šljiva, *Prunus domestica*’, *tîsa* ‘tisa, *Taxus baccata*’, *tòpol/topòla* ‘topola, *Populus*’, **vezika* ‘košaračka vrba, *Salix viminalis*’, *vřba* ‘vrba, *Salix babylonica*’
- **grmolikih biljki:** **gôšče* ‘gustiš, guštara, šikara, šipražje’, *gřm* ‘grm’, *gřmje* ‘grmlje’, *gřmje* ‘grmlje’, *xêbet* ‘abad, *Sambucus ebulus*’, *jakopîna* ‘kupina, *Rubus fruticosus*’, *kopîna* ‘kupina, *Rubus fruticosus*’, *lěska* ‘lijeska, *Corylus avellana*’, **ostruga* ‘bodljikav grm, grm pun trnja’, *sêčca* ‘šikara, živica’, *šîbje* ‘šiblje’, *šybërje* ‘mjesto na kojemu raste šiba’
- **trava, korovā, niskoga raslinja:** *črēmōš* ‘srijemuš, srijemoš, medvjedi luk, *Alium ursinum*’, *dêtela* ‘djetelina, *Trifolium*’, **komonika* ‘pelin, *Artemisia absinthium*; kamilica, *Anthemis/Camomilla*’, *koprîva* ‘kopriva, *Urtica*’, *slôk* ‘poljski slak, *Convolvulus arvensis*’, **stiper* ‘podbjel, *Tussilago farfara* / repuh, *Petasites officinalis*’, *tõřica* ‘turica, blaženak, zečja stopa, *Geum urbanum* L.’
- **biljki koje rastu uz vodu (močvarnoga bilja):** *setînec* ‘sit, *Iuncus*’, *šôš* ‘šaš, *Carex*’, **trska* ‘trska, *Phragmites communis*’, *třstîna* ‘trstika, *Phragmites communis Trin.*’
- **žitaraica:** *xřš* ‘raž, *Secale cereale*’, *jêčmen* ‘ječam, *Hordeum sativum*’, *pròso* ‘proso, *Panicum miliaceum*’, *zôp* ‘zob, *Avena sativa*’
- **ostalih ratarskih i povrtlarskih kultura:** *grâxor* ‘grahorica, *Vicia*’, **kenepļa* ‘konoplja, *Cannabis sativa*’, *lên* ‘lan, *Linum usitatissimum*’, *rêpa* ‘repa, *Brassica*’, *tikva* ‘tikva, *Lagenaria vulgaris*’, *trûškova* ‘vrtina jagoda, *Fragaria*’
- **dijelova biljke:** *kòren* ‘korijen’, *třn* ‘trn’
- **biljnih plodova:** *žîr* ‘plod hrasta’.

Premda su vjerojatno u nekome slučaju upravo ljekovita svojstva određene biljne vrste imenovatelje motivirala na nadijevanje imena referentu, u ovoj analizi ljekovito bilje nismo izdvajali u zasebnu podskupinu svjesni da bi se tada mnoge biljke, neovisno o svojoj konstituciji, mogle svrstati u više skupina. Isto vrijedi i za izdvajanje biljnih vrsta koje smatramo voćem.

Većina je ovdje istaknutih naziva poznata lokalnomu stanovništvu te se rabe i u suvremenu govoru. Arhaičnomu sloju leksika pripadaju leksemi: **dop*, **drezga*, **fosta*,

*gorica, *goričica, *gorička, *gošće, *xosta, *jexa, *keneplja, *komonika, *les, *ostruga, *stiper, *vezika, *zabel, dakle ispitanicima njihova značenja nisu poznata. Zvezdicom su obilježeni i leksemi *fjškōvje, *ruškovje, *trska, *oskoruš da bi se napomenulo da se ti apelativi ne rabe u svakodnevnome govoru, ali su ispitanicima poznati (ili zbog uključenosti u leksik standardnoga hrvatskog jezika ili zbog sličnosti izraza s leksemom koji je dio njihova leksika).

Aktivnomu poznavanju značenja motivirajućih apelativa vjerojatno doprinosi i činjenica da je većina njih slavenskoga podrijetla. Među toponimima motiviranim nazivima stranoga podrijetla prepoznajemo utjecaj njemačkoga (*stiper, remīza), mađarskoga (gácyja, ŝôš), latinskoga (*komonika), turskoga (dūdovyna) te talijanskoga (kōstañ) jezika.

Pažljivijim pregledom toponimā uočit ćemo da je od nekih naziva nastao veći broj toponima, a radi diferencijacije raznolikost je postignuta upotrebom različitih, bliskoznačnih ili sinonimnih osnova, tvorbom (na doimenskoj i na imenskoj razini) i stvaranjem višerječnih struktura. Izdvojimo kao primjer samo nazive sa značenjem:

- ‘hrast’: Dōbōfčak, Dōbōvica, Xrastine, Xrastōskō, Xrōstōf brēk
- ‘žir’: Žirna tōbļa, Žyrovnōk, Žyrovnōk, Žrñak
- ‘joha’: Jalšē, Jalšēče, Jalšina, Jālšy jōtōk, Jašēvec, Jōlše, Jexōvec, Ješēče, Jošēvje
- ‘vrba’: Pōd vřbamy, Vřbec, Vřbēle, Vřbēle, Vřbica/Vřbice, Vřbice, Vřbīnec, Vřbje, Vřbnik.

Iz prikupljenih se toponima i njihove rasprostranjenosti mnogo može iščitati o reljefnoj i biljnoj raznolikosti ovoga područja. Na temelju toponima može se pretpostaviti nekadašnja veća pokrivenost šumama, o čemu nam svjedoče i zapisi iz literature (više v. u Feletar (1990: 104)), kao i stariji zemljovid. U današnje doba, obilježeno nestajanjem šuma zbog melioracije, ti toponimi ostaju kao spomenik starijih vremena.

3.3.3.1.8. Toponimi motivirani nazivima životinja i životinjskih staništa

Primjeri:

Bikovec/Bikovyca [VIN] (< *bik* ‘bik, *Bos taurus*’), *Bikof třk* [SVP] (< *bik* ‘bik, *Bos taurus*’ + *třk* ‘trg’; v. 3.3.3.4.2.3.), *Čřn-běl* [VIN] (< *čřn-běl* ‘zrikavac crn-bel, *Oecanthus pellucens*’), *Čvāplnāk* [SEL] (< *čvāpla* ‘čaplja (siva čaplja, *Ardea cinerea*; bijela čaplja, *Herodias alba*; velika bijela čaplja, *Egretta alba*)’), *Jōsyšče* [STR] (< *jōsa* ‘osa, *Paravespula vulgaris*’), *Kōmōrnyca* [KOM] (< *kōmōr* ‘komarac, *Culex pipiens*’), *Kōzāra* [VIN] (< *kōza* ‘koza, *Capra*’), *Kōzīnščak* [KRI] (< *kōza* ‘koza, *Capra*’), *Křtije*

[MBUG; STR] (< *křt* ‘krtica, *Talpa europaea*’), *Lesičnyca* [HRO] (< *lesica* ‘lisica, *Vulpes vulpes*’), *Mišy dōl* [NSP] (< *mīšy* ‘mišji, koji se odnosi na miševe’ < *miš* ‘miš, *Mus musculus*’ + *dōl* ‘(u)dolina, nizbrdica’; v. 3.3.3.1.1.), *Ŕsyšče* [SVĐ] (< *ōsa* ‘osa, *Paravespula vulgaris*’), *Pěšja vūlyca* [LDB; LUK; SEL; SVĐ] (< *pěšjy* ‘pasji, pseći’ < *pěš* ‘pas, *Canis canis*’ + *vūlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Ráčyna* [KRI] (< *ráčyn* ‘koji se odnosi na patku’ < *rāca* ‘patka, *Anas*’), *Ròdyn třk* [SLO] (< *ròdyn* ‘koji se odnosi na rodu’ < *ròda* ‘roda, *Ciconia ciconia*’ + *třk* ‘trg’; v. 3.3.3.4.2.3.), *Vočjê jàma* [SEL] (< *vočjê* ‘koji se odnosi na vuka’ < *vòk* ‘vuk, *Canis lupus*’ + *jàma* ‘jama’; v. 3.3.3.1.1.), *Vočjê grlò* [HRO, VIN] (< *vočjê* ‘koji se odnosi na vuka’ < *vòk* ‘vuk, *Canis lupus*’ + *grlò* ‘grlo’; v. 3.3.3.1.2.), *Vrabîčak/Vřbîčak/Vřbîček* [HRŽ] (< *vròbec/vrabica* ‘vrabac, *Passer domesticus*’), *Zêčjak* [APA]¹⁶⁹ (< **zec* ‘zec, *Lepus*’), *Zvřjòk/Zvřnòk* [SLO] (< *zvřjòk/zvřnòk* ‘zvjerinjak’ < *zvēr* ‘zviđer’), *Žòbnyca* [SVĐ] (< *žàba* ‘žaba, *Ranidae*’)

Na neke životinje koje su Podravci poznavali upućuju nas i toponimi. U toponimiji su se odrazili nazivi različitih životinja – domaćih i divljih. Domaće su životinje u životu stanovnika istraživanoga područja bile sastavni dio seoskoga gospodarstva i u svakodnevnoj interakciji s ljudima (o tome svjedoče i njihova imena, v. Brozović Rončević i Čilaš Šimpraga (2008), Čilaš Šimpraga i Horvat (2014), Horvat (2016a)). Nazivi divljih životinja upućuju na nekadašnje prostiranje njihovih staništa, a zaključci temeljeni na usporedbi suvremenoga i starijega stanja u skladu su s drugim zaključcima o utjecaju čovjeka i njegove aktivnosti na ekosustav.

Nazive izravno ili neizravno (u pridjevima izvedenima od tih naziva) potvrđene u osnovama ovdje prikazanih toponima možemo podijeliti u:

- **nazive sisavaca:** *bik* ‘bik, *Bos taurus*’, *kòza* ‘koza, *Capra*’, *křt* ‘krtica, *Talpa europaea*’, *lesica* ‘lisica, *Vulpes vulpes*’, *miš* ‘miš, *Mus musculus*’, *pěš* ‘pas, *Canis canis*’, *vòk* ‘vuk, *Canis lupus*’, **zec* ‘zec, *Lepus*’
- **nazive ptica:** *čvápła* ‘čaplja (siva čaplja, *Ardea cinerea*; bijela čaplja, *Herodias alba*; velika bijela čaplja, *Egretta alba*)’, *rāca* ‘patka, *Anas*’, *ròda* ‘*Ciconia ciconia*’, *vròbec/vrabica* ‘vrabac, *Passer domesticus*’
- **nazive vodozemaca:** *žàba* ‘žaba, *Ranidae*’

¹⁶⁹ Budući da se u suvremenome govoru Apatije rabi naziv *zòjec* ‘zec’, pretpostavljamo da toponim nisu nadjenuli domaći stanovnici, nego je vjerojatno preuzet od doseljeničkoga stanovništva čiji je govor štokavski (iz naselja južnije od Apatije). Nije jasan razlog zatvaranja vokala *e* u navedenome toponimu.

– **nazive kukaca (unutar koljena člankonožaca):** *čŕn-bêl* ‘zrikavac crn-bel, *Oecanthus pellucens*’, *jòsa* ‘osa, *Paravespula vulgaris*’, *kòmôr* ‘komarac, *Culex pipiens*’, *òsa* ‘osa, *Paravespula vulgaris*’.

Među toponimijskim je odrazima uz nazive samih životinja potvrđen i naziv životinjskoga staništa, i to samo jednom:

zvŕjôk/zvŕjôk ‘zvjerinjak’.

U dijelu toponima pronalazimo odraze naziva dijelova životinjskih organa (npr. *rep*, *rog* itd.). U ovome radu takvi su toponimi zbog svojega primarno metaforičkoga postanja uvršteni u skupinu toponima motiviranih metaforama (v. odjeljak 3.3.3.1.2.; usp. metodologiju kod Šimunović (2004: 191), Virč (2012: 169)), što odražava pristup različit od onoga koji, objedinjujući takve toponime s toponimima motiviranim nazivima životinja i životinjskih staništa, primjenjuju Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 655–656) te Vidović (2014b: 240–242).

3.3.3.1.9. Toponimi motivirani nazivima gljiva

Primjeri:

Glifcy [VIN] (< *glifcy* ‘jelenovo uho, *Polyporus Umbellatus* (Pers.) Fr.’), *Vŕgôňščak* [VIN] (< *vŕgôň* ‘vrganj, *Boletus edulis*’)

Toponimi motivirani nazivima gljiva odnose se na područja u šumama Vinograda Ludbreških poznata kao izrazito plodna staništa gljiva.¹⁷⁰

3.3.3.2. Toponimi motivirani riječima ili formantima koji upućuju na odnos imenovanoga referenta prema drugim imenovanim referentima

U ovu su skupinu uvršteni samo toponimi koji su motivirani riječima ili formantima koji upućuju na odnos imenovanoga referenta prema drugome **imenovanom** referentu u okolini.

¹⁷⁰ Usporedimo li toponimijsku građu prikupljenu na različitim područjima, utvrdit ćemo da su toponimi motivirani nazivima gljiva vrlo rijetki, a eventualnu arealnu ograničenost toponima motiviranih tim nazivima bit će potrebno utvrditi kad više terena bude toponomastički obrađeno. Primjerice, u Međimurju je Virč (2012: 64) zabilježila toponim motiviran nazivom *srjača* ‘srnjača, *Sarcodon imbricatus*’, za Unijske Ujević (1956) donosi toponim *Pečurvišće*, Čatić je (2017: 94) na području Đakovštine zabilježila toponim *Bukovače* (< *bukovača* ‘bukovača, *Pleurotus ostreatus*’) itd.

Ako toponim ne odražava odnos dvaju imenovanih referenata, nego je određen samo položajem prema nekim značajkama terena, nije uvršten u ovu skupinu, nego u skupinu 3.3.3.1.3. i drugu odgovarajuću skupinu, po čemu se metodologija razvrstavanja razlikuje od onih primijenjenih u nekim drugim toponomastičkim radovima¹⁷¹.

Provjera ispunjenja kriterija odnosa dvaju imenovanih referenata moguća je tek ako imamo na umu ubikaciju tih referenata te ustanovimo njihovo funkcioniranje u prostornoj cjelini. Katkad nije dovoljno promatrati izolirano toponimiju jednoga naselja, već je potrebno promatrati i susjedna naselja, cijelo područje ili čak i susjedna područja: odnosnim se toponimima označuju referenti koji administrativno pripadaju većemu broju naselja (za primjere usp. Brešan Ančić (2015: 5)) ili koji su relativno mnogo udaljeni jedan od drugoga, ali konceptijski pripadaju istomu prostornom sustavu (za primjere usp. Frančić (1995), Čilaš Šimpraga (2013b: 11)). O potrebi širega promatranja prostornoga sustava (što podrazumijeva čak i promatranje dodirnih područja) svjedoči, primjerice, podravski toponim *Poťxrastjê* koji stoji u odnosi s međimurskim **Xrastje*.

Može se primijetiti da su toponimi uvršteni u ovu skupinu vrlo brojni. Ta brojnost odražava potrebu za diferenciranjem parcela nastalih usitnjavanjem većih posjeda.

Važno je istaknuti da veliko početno slovo nepočetne sastavnice višerječnoga toponima (bio on dvorječan ili višerječan) signalizira da je:

- a) riječ o ojkonomu (npr. *Věľky Bukovec, Maly Bukovec*)
- b) u ukupnoj toponimiji sačuvan i toponim koji odražava postojanje starijega referenta kojim je motiviran odnosni toponim (*Gôrna Křčevyna : Křčevyna, Pre Krížnem drêvy / Pre Krížnom drêvy : Krížno drêvo, Šođrana v Lěščo : Lěšče*).

Budući da odnosi imenovanih referenata (barem njih dvaju) mogu biti prostorni (upućuju na položaj), vremenski (upućuju na starost) te kvalitativni (odnosno dimenzijski, upućuju na veličinu), toponimi će unutar odjeljka biti podijeljeni u tri skupine, a preciznija analiza donijet će se u svakoj od njih.

¹⁷¹ U različitim toponomastičkim radovima ponovno nailazimo na različite metodologije: npr. Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 671–674) u odnosne toponime ubrajaju toponime »koji su određeni položajem ili odnosom prema drugim toponimima te zemljopisna imena određena drugim toponimima«, Bogdanović (2002: 285) odnosnim toponimima smatra samo one koji su motivirani riječima koje upućuju na prostorni odnos prema već postojećim mikrotoponimima ili apelativima, a koji su po strukturi prijedložno-padežni izrazi.

3.3.3.2.1. Toponimi koji upućuju na prostorni odnos među imenovanim referentima

U odnosne toponime koji odražavaju prostorni odnos ubrajamo:

- a) primjere koji sadržavaju antonimne riječi
 - a.i) višerječne (minimalno dvorječne) toponime koje sadržavaju antonimne pridjeve
 - a.ii) jednorječne toponime nastale od antonimnih pridjeva ili antonimnih priloga
- b) primjere (višerječne (minimalno dvorječne) strukture) koji sadržavaju brojeve
 - b.i) primjeri koji sadržavaju redne brojeve
 - b.ii) primjeri koji sadržavaju glavne brojeve
- c) primjere prijedložno-padežne višerječne (minimalno dvorječne) strukture i
- d) jednorječne primjere nastale prefiksalsnom i prefiksalsno-sufiksalsnom tvorbom.

Primjeri parova toponima u kojima se prostorni odnos izriče antonimnim prijedlozima ili prefiksima (takve primjere v. npr. u Vidović (2014b: 235), Žugić (2014: 190)) u građi prikupljenoj za ovaj rad nisu zabilježeni.

3.3.3.2.1.1. Odnosni toponimi koji odražavaju prostorni odnos, a sadržavaju antonimne riječi

3.3.3.2.1.1.1. Višerječni odnosni toponimi koji odražavaju prostorni odnos, a sadržavaju antonimne pridjeve

Primjeri:

Dôl̆jy kràj / Dôln̆y kràj [HRO] (< *dôl̆jy/dôln̆y* ‘donji’ + *kràj* ‘kraj, predio’), *Dôl̆jy kràj* [SIG] (< *dôl̆jy* ‘donji’ + *kràj* ‘kraj, predio’), *Dôl̆jy kràj / Dôln̆y kràj* [SEL] (< *dôl̆jy/dôln̆y* ‘donji’ + *kràj* ‘kraj, predio’), *Dôl̆ja mĕka* [KAR] (< *dôl̆jy* ‘donji’ + *mĕka* ‘šuma mekoga drveća uz vodu’; v. 3.3.3.1.7.), *Dôl̆jy kràj* [HRŽ; STR] (< *dôl̆jy* ‘donji’ + *kràj* ‘kraj, predio’), *Dôln̆a mĕka* [VBUK] (< *dôln̆y* ‘donji’ + *mĕka* ‘šuma mekoga drveća uz vodu’; v. 3.3.3.1.7.), *Gôr̆ja mĕka* [KAR] (< *gôr̆jy* ‘gornji’ + *mĕka* ‘šuma mekoga drveća uz vodu’; v. 3.3.3.1.7.), *Gôr̆ja vùlyca / Gôrn̆a vùlyca* [APA] (< *gôr̆jy/gôrn̆y* ‘gornji’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Gôr̆je kĕče* [SES] (< *gôr̆jy* ‘gornji’ + *kĕč* ‘krčevina’; v. 3.3.3.4.3.2.3.), *Gôr̆jy kràj* [HRŽ; STR] (< *gôr̆jy* ‘gornji’ + *kràj* ‘kraj, predio’), *Gôr̆jy kràj / Gôrn̆y kràj* [HRO] (< *gôr̆jy/gôrn̆y* ‘gornji’ + *kràj* ‘kraj, predio’), *Gôr̆jy pĕsky* [STR] (< *gôr̆jy* ‘gornji’ + *pĕsky* ‘sprud, šljunčana obala’; v. 3.3.3.1.5.), *Gôr̆jy vřty* [KAP] (< *gôr̆jy* ‘gornji’ + *vřt* ‘vrt’; v. 3.3.3.4.3.2.1.), *Gôr̆jy kràj* [SIG] (< *gôr̆jy* ‘gornji’ + *kràj*

‘kraj, predio’), *Gôrjy kràj* / *Gôrný kràj* [SEL] (< *gôrjy/gôrný* ‘gornji’ + *kràj* ‘kraj, predio’), *Gôrna Křčevyna* / *Křčevyna gôrna* [LUNJ] (< *Křčevyna* + *gôrný* ‘gornji’; v. 3.3.3.3.), *Gôrna męka* [VBUK] (< *gôrný* ‘gornji’ + *męka* ‘šuma mekoga drveća uz vodu’; v. 3.3.3.1.7.), *Srędjy kràj* / *Srędný kràj* [HRO] (< *srędjy/srędný* ‘srednji’ + *kràj* ‘kraj, predio’)

3.3.3.2.1.1.2. Jednorječni odnosni toponimi koji odražavaju prostorni odnos, a nastali su od antonimnih pridjeva ili antonimnih priloga

Primjeri:

Dòlenšček [SIG] (< *dòly* ‘dolje’), *Dòlenšček/Dòlešček* [SES] (< *dòly* ‘dolje’), *Dòlešček* [KAP] (< *dòly* ‘dolje’), *Gôrjak* [SES] (< *gòry* ‘gore’)

Odnos među referentima (a time i među toponimima) najčešće se iskazuje antonimnim parovima (dvočlanim nizovima) pridjeva (‘gornji’ – ‘donji’), a rjeđe antonimnim (tročlanim) nizovima pridjeva (‘gornji’ – ‘srednji’ – ‘donji’). Na temelju prikupljenih primjera zaključujemo da je maksimalan broj članova u nizu tri, što je ograničenje kakvo su, promatrajući ukupnu hrvatsku ojkonomiju, primijetile i Frančić i Mihaljević (1997–1998: 84–85, 88).

U korpusu su potvrđeni i slučajevi u kojima je prostorni odnos izražen parom jednorječnoga toponima i dvorječnoga toponima čija je jedna sastavnica pridjev za koji se očekuje antonimni parnjak. U interpretaciji takvih primjera prikupljenih na ludbreškopodravskome području nećemo tvrditi da antonimna sastavnica izostaje, tj. da je ona \emptyset (usp. Vidović (2010: 311; 2014b: 235), Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 672)), nego ćemo za takve jednorječne toponime pretpostaviti veću starost od dvorječnih s kojima stoje u odnosu (oni su upravo zbog novijega postanja dodatno specificirani, diferencirani pridjevskom sastavnicom).

Analize etiologije pridjevskih sastavnica sa značenjem ‘gornji’ i ‘donji’ provedene su za različita područja. Primjerice, Frančić (1995: 46–48) opaža da su se u Međimurju imenovatelji naselja služili kriterijem visinske razlike ako je riječ o susjednim selima, odnosno kriterijem lokalizacije naselja u regije (donje ili gornje Međimurje) ako između naselja postoji veća udaljenost. Vidović (2014a: 253) također primjećuje da *gornji* može upućivati na položaj na višoj nadmorskoj visini. Dalmatinskomu je području svojstveno slično poimanje odnosa značenja ‘gornji’ ~ ‘donji’: isticanjem zabilježenih ojkonima, Šimunović (2004: 246) objašnjava da na Braču *gornji* znači ‘istočni’, a *donji* ‘zapadni’; Čilaš Šimpraga (2013a: 27;

2013b: 10–11, 18) na području Miljevacu uočava odnos *gornji* ‘koji je na istoku ili sjeveroistoku’ ~ *donji* ‘koji je na zapadu ili jugozapadu’, a na području drniške Zagore *gornji* ‘koji je na istoku’ ~ *donji* ‘koji je na zapadu ili sjeverozapadu’; Skračić (1996: 373) isti zaključak donosi za zadarske otoke, a Jurić (2005: 169) za Čiovo; Šimunović (2005: 25), oslanjajući se na pučku predodžbu kretanja Sunca (s istoka prema gore, na zapad prema dolje), utvrđuje da takav odnos vrijedi općenito za istočno jadransko područje. U tumačenju ne smiju se zanemariti ni napomene koje donosi Skračić (2003–2004) – prema tome autoru, pridjevi *gornji* i *donji* kao sastavnice višerječnih toponima mogu upućivati i na nazive strana svijeta i na izloženost referenata vjetrovima koji pušu s određenih strana svijeta.

Usporedbe zaključaka dosadašnjih istraživanja iziskuju da se etiologija pridjevskih sastavnica proučava zasebno za svako istraživano područje¹⁷². Stoga ćemo u nastavku proučiti na što upućuju pridjevi *gornji* i *donji* (odnosno, njihove dijalektne (fonološke) inačice) na području ludbreške Podravine.

U ojkonomiji ludbreške Podravine postoje samo dva naselja čiji je prostorni odnos odražen u njihovim imenima (upravo upotrebom antonimnih pridjeva s prostornim značenjem): *Gornji Martijanec* i *Martijanec*¹⁷³. Riječ je o susjednim selima koja pripadaju i istoj administrativnoj općini te župi, a za motivaciju njihova imenovanja opravdano je pretpostaviti kriterij nadmorske visine s obzirom na to da se Gornji Martijanec nalazi na brežuljcima Varaždinsko-topličkoga gorja.

Toponime sa sastavnicama sa značenjem ‘gornji’ i ‘donji’ potvrdili smo i u ostalim slojevima toponimije. U nekoliko je ispitanih naselja (npr. u Hrastovskome, u Hrženici, u Selniku, u Sigetcu Ludbreškome, na Strugi) potvrđeno postojanje dijelova naselja čiji se prostorni odnos odrazio i u imenima. Budući da visinska razlika između tih dijelova naselja nije toliko izražena (npr. (na Strugi *Gôrjy kràj* 146 mnv / *Dôljy kràj* 145 mnv; u Hrženici *Gôrjy kràj* 151,5 mnv / *Dôljy kràj* 150,5 mnv), kao i da su u nekim naseljima dijelovi *Donjega kraja* uzdignutiji od dijelova *Gornjega kraja* (npr. u Hrženici), postavlja se pitanje ima li sastavnica ‘gornji’ značenje ‘na većoj nadmorskoj visini’ ili odražava koju drugu prostornu značajku. Ubiciravši referente na zemljovidu, uočili smo da je u svakome od navedenih naselja dio (ulica) u čijemu je imenu sastavnica ‘gornji’ **zapadnije** od dijela naselja čije ime sadržava sastavnicu ‘donji’, pa je vjerojatno da uključenje tih sastavnica u ime upućuje na stranu svijeta. Takvomu zaključku

¹⁷² Pritom na umu valja imati upozorenje koje donose Frančić i Mihaljević (1997–1998: 80): »[O]bav[i]jesnost je antonimnih ojkonomija prije svega onomastička. Ona se može poklapati s apelativnom (etimološkom), ali ne uvijek i ne nužno...«

¹⁷³ Navedena naselja smještena su u zapadnome dijelu ludbreške Podravine te u njima, kako je napomenuto u uvodu, nisu provedena terenska istraživanja. Iz istoga razloga ovdje su navedena službena imena naselja.

u prilog govori i činjenica da u apelativnoj građi na području cijele ludbreške Podravine bilježimo nazive vjetrova: *zgôrec* ‘vjetar zapadnjak’ te *zdôlec* ‘vjetar istočnjak’. Možda je kriterij upotrebe pridjeva *gornji* i *donji* povezan i s tokom rijeka kao referencijom, pri čemu je uzvodno područje označeno pridjevom *gornji*, a nizvodno pridjevom *donji*¹⁷⁴. Tako se možda može protumačiti i podjela na gornju i donju Podravinu, spomenuta u uvodu (ali i drugi primjeri)¹⁷⁵. Nažalost, ne postoji mnogo drugih toponomastičkih istraživanja kajkavskih (ili općenito kontinentalnih hrvatskih) područja koja bi omogućila potvrdu ovoga zaključka.

3.3.3.2.1.2. Odnosni toponimi koji odražavaju prostorni odnos, a sadržavaju brojeve

Ograničenje mogućega broja članova antonimnih pridjeva u nizu na tri pri stvaranju odnosnih toponima kod imenovatelja je nadomješteno, u skladu s potrebama imenovanja većega broja istoga tipa referenata, upotrebom brojeva kao sastavnica višerječnih toponima.¹⁷⁶ Tijekom istraživanja zabilježili smo primjere odnosnih toponima koji sadržavaju redne brojeve, ali i primjere višerječnih toponima koji sadržavaju glavne brojeve (mnogo rjeđe). Korelacija ubikacije imenovanih referenata i toponima upućuje na to da referent najbliži naseljenomu mjestu (koji imenovateljima služi kao referentna točka) sadržava broj *jedan/prvi* (odnosno, odgovarajući dijalektni ekvivalent), a povećavanjem udaljenosti, rabe se i odgovarajući brojevi u nizu (povećavaju se).

3.3.3.2.1.2.1. Odnosni toponimi koji odražavaju prostorni odnos, a sadržavaju redne brojeve

Primjeri:

Četřta kaskàda [HRŽ] (< *četřty* ‘četvrti’ + *kaskàda* ‘prelijevanje vode preko podloge u terasastome reljefu, manji vodopad’; v. 3.3.3.1.1.), *Drůga kaskàda* [HRŽ] (< *drůgy* ‘drugi’ + *kaskàda* ‘prelijevanje vode preko podloge u terasastome reljefu, manji vodopad’; v. 3.3.3.1.1.), *Drůga lřja* [DUB] (< *drůgy* ‘drugi’ + *lřja* ‘put, prolaz’; v.

¹⁷⁴ »Obično se 'doñijem' zovu mjesta koja su uprav na nižem, ili jer su u poļu, [...] ili jer su na nižoj struji na nižoj struji kakve rijeke, ili jer su nakraj mora...« v. ARJ (II: 639–640).

¹⁷⁵ Pretpostavku da je riječ o općenitu načelu (koje vrijedi na različitim područjima (i hrvatskim i inozemnim) i za različite tipove referenata) mogli bismo potkrijepiti primjerima ojkonima Gornji Miholjac i Donji Miholjac, Gornja Poljana i Donja Poljana, imena dvaju dekanata Varaždinske biskupije (Gornjovaraždinski i Donjovaraždinski dekanat) te horonima Gornji Egipat i Donji Egipat. Isto se načelo odražava i u dijalektološkim terminima – u podjeli kajkavskoga narječja (v. npr. Lončarić (1996: 146) i Celinić (2011)) spominju se gornjolonjski i donjolonjski te gornjosutlanski i donjosutlanski dijalekt.

¹⁷⁶ Upotrebu brojeva kao sastavnica višerječnih toponima zabilježio je i Vidović (2014b: 235) u Neretvanskoj krajini. U slučaju koji spominje upotrebom brojeva uspostavljeni su vremenski odnosi među imenovanim referentima.

3.3.3.4.2.2.), *Drûga Prõdnyca* [SEL] (< *drûgy* ‘drugi’ + *Prõdnyca*; v. 3.3.3.3.), *Drûgy òtsek* [KAR] (< *drûgy* ‘drugi’ + *òtsek* ‘iskrčen put, prolaz kroz šumu’; v. 3.3.3.4.3.2.3.), *Drûgy pòt* [VBUK] (< *drûgy* ‘drugi’ + *pòt* ‘poljski put’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Pěta kaskàda* [HRŽ] (< *pěty* ‘peti’ + *kaskàda* ‘prelijevanje vode preko podloge u terasastome reljefu, manji vodopad’; v. 3.3.3.1.1.), *Přva kaskàda* [HRŽ] (< *přvy* ‘prvi’ + *kaskàda* ‘prelijevanje vode preko podloge u terasastome reljefu, manji vodopad’; v. 3.3.3.1.1.), *Přva Prõdnyca* [SEL] (< *přvy* ‘prvi’ + *Prõdnyca*; v. 3.3.3.3.), *Přvy òtsek* [KAR] (< *přvy* ‘prvi’ + *òtsek* ‘iskrčen put, prolaz kroz šumu’; v. 3.3.3.4.3.2.3.), *Přvy pòt* [VBUK] (< *přvy* ‘prvi’ + *pòt* ‘poljski put’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Trěča kaskàda* [HRŽ] (< *trěčy* ‘treći’ + *kaskàda* ‘prelijevanje vode preko podloge u terasastome reljefu, manji vodopad’; v. 3.3.3.1.1.), *Trěča lĭja* [HRŽ] (< *trěčy* ‘treći’ + *lĭja* ‘prosjeka (prolaz) kroz šumu’; v. 3.3.3.4.3.2.3.), *Trěča Prõdnyca* [SEL] (< *trěčy* ‘treći’ + *Prõdnyca*; v. 3.3.3.3.), *Trěče šĭbje* [DUB] (< *trěčy* ‘treći’ + *šĭbje* ‘šĭblje’ < *šĭba* ‘šĭba’; v. 3.3.3.1.7.), *Trěčy òtsek* [KAR] (< *trěčy* ‘treći’ + *òtsek* ‘iskrčen put, prolaz kroz šumu’; v. 3.3.3.4.3.2.3.), *Trěčy pòt* [VBUK] (< *trěčy* ‘treći’ + *pòt* ‘poljski put’; v. 3.3.3.4.2.2.)

3.3.3.2.1.2.2. Odnosni toponimi koji odražavaju prostorni odnos, a sadržavaju glavne brojeve

Primjeri:

Prěło dvò [LUK] (< *prěło* ‘rupa’ + *dvò* ‘dva’; v. 3.3.3.1.1.), *Prěło jěden* [LUK] (< *prěło* ‘rupa’ + *jěden* ‘jedan’; v. 3.3.3.1.1.)

3.3.3.2.1.3. Višerječni toponimi u kojima prijedložno-padežni izrazi upućuju na položaj

Primjeri:

Bròc na Pòžgàjevem [HRO] (< *bròc* ‘gaz, prijelaz preko rijeke ili potoka, pličina u rijeci ili potoku preko koje je moguće prijeći’ + *Pòžgàjevo* ‘Požgajevo imanje’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.5.), *Bròc pòt Kòlòkòvem* [HRO] (< *bròc* ‘gaz, prijelaz preko rijeke ili potoka, pličina u rijeci ili potoku preko koje je moguće prijeći’ + *Kòlòkòvo* ‘Kolakovo imanje’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.5.), *Cũrek pòt Kòzàrom* [VIN] (< *cũrek* ‘izvor vode s tankim, slabim mlazom koji curi niz podlogu’ + *Kòzàra*; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.3.), *Kraj Pòtòka* [SIG] (: *Pòtòk*; v. 3.3.3.3.), *Křč f Šelěšnycy* [KAP] (: *Křč* + *Šelěšnyca*; v. 3.3.3.3.), *Pòd Vřtamy* [HRO] (: *Vřty*; v. 3.3.3.3.), *Pòd Vřty* [HRO; KOM, LUK; OBR, SVĐ; SVĐ] (: *Vřty*; v.

3.3.3.3.), *Pôť f Selišče* [HRO, VIN] (< *pôť* ‘put’ + *Selišče*; v. 3.3.3.3., 3.3.3.4.2.2.), *Pôť za Márkofčycô* [APA] (< *pôť* ‘put’ + *Márkofčycô*; v. 3.3.3.3., 3.3.3.4.2.2.), *Pôť za Zôbyšče* [APA] (< *pôť* ‘put’ + *Zôbyšče*; v. 3.3.3.3., 3.3.3.4.2.2.), *Pre Gráfyčarô* [LDB] (: *Gráfyčar*), *Pre Krížnem drêvy* [KAR] (: *Krížno drêvo*; v. 3.3.3.3.), *Pre Mělynô* [KOM] (: *Mělyn*; v. 3.3.3.3.), *Pre Pòrtô* [KAR] (: *Pòrt*; v. 3.3.3.3.), *Pre Remîzy* [KOM] (: *Remîza*; v. 3.3.3.3.), *Pre Ròzmanô* [KAP] (< *Ròzman*; v. 3.3.3.5.), *Pre Stôry Bějy* [SIG] (: *Stôra Běja*; v. 3.3.3.3.), *Preg Drvíce* [KAR] (: *Drvica*; v. 3.3.3.3.), *Pry Lěsy* [STR] (: *Lěsa*; v. 3.3.3.3.), *Pry Měky* [SIG] (: *Měka*; v. 3.3.3.3.), *Pry Mělynô* [LUK] (: *Mělyn*; v. 3.3.3.3.), *Pry Šilcô* [LDB] (< *Šilec*; v. 3.3.3.5.), *Strûga f Prêkô* [MBUK] (< *strûga* ‘(strmo) korito vodotoka’ + *Prêk*; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.3.), *Šodrâna v Lěščô* [HRŽ] (< *šodrâna* ‘šljunčara, napušten kop šljunka napunjen vodom’ + *Lěšče*; v. 3.3.3.3., 3.3.3.4.1.1.), *Za Bôbôjnkô / Za Bôbôjek / Za Bôbônek* [HRO] (: *Bôbôjek/Bôbônek*; v. 3.3.3.3.), *Za Ròzmanem* [KAP] (< *Ròzman*; v. 3.3.3.5.)

U prikupljenim primjerima potvrđeni su sljedeći prijedlozi koji upućuju na položaj: *f, kraj, na, pôť, pre/pry, prek, za*.

Navedeni primjeri pokazuju da se na položaj referenta može uputiti izrazom tvorenim od prijedloga i već potvrđenoga toponima. U tome slučaju pri imenovanju određenoga referenta imenovatelj se orijentira s pomoću drugoga – starijega, važnijega ili poznatijega referenta te ime novijega referenta oblikuje tako da upućuje na odnos prema tome starijem referentu. Upravo je postojanje starijega (odnosno poznatijega) toponima uvjet da bi se određeni toponim uvrstio u ovu skupinu, a ne u skupinu 3.3.3.1.3. (koja obuhvaća toponime motivirane riječima koje upućuju na položaj, pri čemu su referencija neimenovani referenti). Veliko početno slovo nepočetnoga člana višerječnoga toponima upozorava na to da je u ukupnoj toponimiji sačuvan spominjani stariji ili poznatiji toponim.

Za višerječne toponime sa strukturom *nepunoznačna riječ + punoznačna riječ (toponim)* smatramo da su nastali onimizacijom (prema obrascu **ime** ← **nepunoznačna riječ** + **punoznačna riječ (toponim)**). Opći (neimenski) izraz s prijedložno-padežnom strukturom (*nepunoznačna riječ + punoznačna riječ*) nastao je pak neuniverbizacijskom elipsom u doimenskoj fazi. Ishodišni je neimenski izraz vjerojatno sadržavao identifikacijsku sastavnicu (najčešće imenicu) te diferencijacijsku sastavnicu (prijedložno-padežni izraz). S obzirom na to da su takvi izrazi dijelovi dijaloških konstrukcija i funkcioniraju poput odgovora na pitanja *Gdje je određeni referent?* ili *Kamo vodi određeni referent?* i sl., moguće je izostaviti

identifikacijsku sastavnicu. Ona je u svijesti imenovatelja i korisnika toponima uvijek prisutna (odnosno izostavljena je samo na površinskoj razini), a imamo li uz to na umu i činjenicu da identifikator najčešće samo označuje tip referenta, elipsu možemo percipirati kao odraz jezične ekonomije. Više v. u odjeljku 3.4.4.2.1.1.2.

Višerječnim toponimima tvorenima od prijedloga i toponima, kao i onima spomenutim u odjeljku 3.3.3.1.3., svojstvena je struktura koja im ograničava pojavljivanje u svim padežnim odnosima. Veze prijedloga i toponima imaju sintaktičku ulogu priložne oznake mjesta, odnosno priložne oznake smjera (npr. *Cũrek ṗot K̇ożaṙom*, *Ṗot f Selišče*). Ako je sastavnica višerječnoga toponima i identifikator, on zadržava svoje morfološke posebnosti te se normalno deklinira, dok prijedložno-toponimski izrazi s ulogom determinanta u sklopu takvih višerječnih toponima zadržavaju spomenute značajke (ne mogu se deklinirati, eventualno mogu promijeniti sintaktičku ulogu) (npr. *Ṗot f Selišče* ⟨⊙ *Ṗota f Selišče*, ⊕ *o Ṗoto f Selišče*⟩; *Za Ḃoḃojnk̇om* ⟨*Za Ḃoḃojek* / *Za Ḃoḃonek*⟩).

3.3.3.2.1.4. Jednorječni toponimi motivirani formantima (prefiksima) koji upućuju na položaj

Primjeri:

Podġoj [SVP] (: *Ġoj*; v. 3.3.3.3.), *Ṗoç̇ṅile* [SEL] (: *Ç̇ṅile*; v. 3.3.3.3.), *Ṗodḃerek* [PRI] (< *Ḃerek*; v. 3.3.3.3.), *Ṗoḋoleščak/Ṗoḋolešček* [KAP] (: *Ḋolešček*; v. 3.3.3.3.), *Ṗodrastj̇e* [DUB] (: **Xrastje*; v. 3.3.3.3.), *Ṗodṙovyšče* [MBUK] (: *Dṙova*; v. 3.3.3.3.), *Ṗodżoḃok* [KAR] (: *Żoḃok*; v. 3.3.3.3.), *Ṗotxrastj̇e* [DUB, STR] (: **Xrastje*; v. 3.3.3.3.), *Ṗotṗoxl̇oky* [VIN] (: *Ṗoxl̇oky*; v. 3.3.3.3.), *Ṗotṧšnyce* [KOM] (: *Ṧšnyce*; v. 3.3.3.3.), *Zaḃerek* [SVP] (: *Ḃerek*; v. 3.3.3.3.), *Zaḃodyna* [HRO] (: *Ḃudyn*; v. 3.3.3.3.), *Zajzernyca* [KAR] (: *Jeżera*; v. 3.3.3.3.), *Zav̇ošč̇ok* [KRI] (: *V̇ošč̇ok*; v. 3.3.3.3.), *Żov̇rtje* [HRŽ; KAP] (: *V̇ft*; v. 3.3.3.3.), *Żov̇rtnyca* [HRO; KOM; KRI; MRT; SEL; STR; SVĐ] (: *V̇ft*; v. 3.3.3.3.), *Żov̇rtnyca/Żov̇rtnyce* [LUNJ] (: *V̇ft*; v. 3.3.3.3.)

Slični su prethodno navedenom tipu (prijedložno-padežnim izrazima) i jednorječni toponimi, nastali tvorbom u koju su uključeni prefiksi.

Potvrđeni su primjeri nastali:

a) prefiksalsnom tvorbom: *Podġoj* [SVP], *Ṗoç̇ṅile* [SEL], *Ṗodḃerek* [PRI], *Ṗoḋoleščak/Ṗoḋolešček* [KAP], *Ṗodrastj̇e* [DUB], *Ṗodżoḃok* [KAR], *Ṗotxrastj̇e* [DUB, STR], *Ṗotṗoxl̇oky* [VIN], *Ṗotṧšnyce* [KOM], *Zaḃerek* [SVP], *Zav̇ošč̇ok* [KRI]

b) prefiksarno-sufiksarnom tvorbom: *Podrôvyšče* [MBUK], *Zâbôdyna* [HRO], *Zâjzernyca* [KAR], *Zôvrtje* [HRŽ; KAP], *Zôvrtnyca* [HRO; KOM; KRI; MRT; SEL; STR; SVĐ], *Zôvrtnyca/Zôvrtnyce* [LUNJ].

U prikupljenim primjerima potvrđeni su sljedeći prefiksi koji upućuju na položaj: *pod-*, *za-*.

3.3.3.2.2. Odnosni toponimi koji odražavaju vremenski odnos među imenovanim referentima

Primjeri:

Nôve splavnice [KUĆ] (< *nôvy* ‘nov’ + *splavnica* ‘brana, ustava’; v. 3.3.3.4.1.1.), *Nôvy Vrtty* [STR] (< *nôvy* ‘nov’ + *Vrtty*; v. 3.3.3.3.), *Stôra Bêdja* [SES] (< *stôry* ‘star’ + *Bêdja*; v. 3.3.3.3.), *Stôra Bêja / Stôra Bêna* [HRO] (< *stôry* ‘star’ + *Bêja/Bêna*; v. 3.3.3.3.), *Stôra Bêja* [SIG] (< *stôry* ‘star’ + *Bêja*; v. 3.3.3.3.), *Stôra Bêja / Stôra Bêna* [SEL] (< *stôry* ‘star’ + *Bêja/Bêna*; v. 3.3.3.3.), *Stôra Bêna* [KUĆ, VIN; LDB] (< *stôry* ‘star’ + *Bêna*; v. 3.3.3.3.), *Stôra Křčevyna* [LUNJ; STR] (< *stôry* ‘star’ + *Křčevyna*; v. 3.3.3.3.), *Stôra Petvica* [KAR, SEL, SES; SEL] (< *stôry* ‘star’ + *Petvica*; v. 3.3.3.3.), *Stôre splàve* [LDB] (< *stôry* ‘star’ + *splàve* ‘brana, ustava’; v. 3.3.3.4.1.1.), *Stôre splavnice* [LDB] (< *stôry* ‘star’ + *splavnica* ‘brana, ustava’; v. 3.3.3.4.1.1.)

U našoj se građi vremenski odnos među imenovanim referentima redovito iskazuje upotrebom pridjeva sa značenjem starosti (‘stari’ ili ‘novi’) kao jednom sastavnicom višerječnoga toponima. Mogu stajati u odnosu:

- a) s drugim višerječnim toponimom koji sadržava antonimni pridjev ili
- b) s jednorječnim toponimom koji je starijega postanja i koji sadržava samo identifikacijsku sastavnicu.

3.3.3.2.3. Odnosni toponimi koji odražavaju dimenzijski odnos među imenovanim referentima

Već smo naglasili da su svi toponimi motivirani riječima koje upućuju na oblik i dimenzije uvršteni u skupinu 3.3.3.1.4. ove klasifikacije. Skupina 3.3.3.2.3. obuhvaća pak samo tzv. odnosne toponime koji odražavaju dimenzijski odnos, dakle samo dio primjerā iz skupine 3.3.3.1.4. Uvjet je za uvrštavanje toponima u ovu skupinu postojanje drugoga toponima (ili niza toponima) koji s prvim odražava (odražavaju) odnos dvaju (ili više) imenovanih referenata.

U odnosne toponime koji odražavaju dimenzijski odnos ubrajamo:

- a) višerječne primjere koji sadržavaju antonimne pridjeve
- b) jednorječne primjere u kojima se odnos izriče sufiksom.

3.3.3.2.3.1. Odnosni toponimi koji odražavaju dimenzijski odnos, a sadržavaju antonimne pridjeve

Primjeri:

Koźàra màla / Màla Koźàra [VIN] (< *Koźàra* + *màly* ‘malen’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.3.), *Koźàra vèlyka / Vèlyka Koźàra* [VIN] (< *Koźàra* + *vèlyky* ‘velik’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.3.), *Krõtka Křčevyna* [LUNJ] (< *krõtky* ‘kratak’ + *Křčevyna*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.3.), *Màla Jàmyna* [KAP] (< *màly* ‘malen’ + *Jàmyna*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.3.), *Màla Křčevyna* [STR] (< *màly* ‘malen’ + *Křčevyna*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.3.), *Màla tója* [LUK] (< *màly* ‘malen’ + *tója* ‘mjesto velike dubine u vodotoku’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.1.4.), *Màla Zàjzernyca* [KAR] (< *màly* ‘malen’ + *Zàjzernyca*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.3.), *Màle klisore* [LDB] (< *màly* ‘malen’ + *klisora* ‘visoka strma kamena gromada, stijena koja strši; hrid’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.1.4.), *Màle Lájzyne* [KAR] (< *màly* ‘malen’ + *Lájzyne*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.3.), *Màly brèk* [SEL] (< *màly* ‘malen’ + *brèk* ‘brijeg, uzvisina’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.1.4.), *Màly bròc* [HRO] (< *màly* ‘malen’ + *bròc* ‘gaz, prijelaz preko rijeke ili potoka, pličina u rijeci ili potoku preko koje je moguće prijeći’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.1.4.), *Màly pòt* [SVĐ] (< *màly* ‘malen’ + *pòt* ‘put’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.4.2.2.), *Màly Bùkovec* [MBUK] (< *màly* ‘malen’ + *Bùkovec* < *bùkva* ‘bukva, *Fagus sylvatica*’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.1.7.), *Màly Křč* [APA] (< *màly* ‘malen’ + *Křč*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.3.), *Màly Prèky* [SEL] (< *màly* ‘malen’ + *Prèky*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.3.), *Màlo pòle* [SLO] (< *màly* ‘malen’ + *pòle* ‘polje’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.4.3.2.1.), *Petròfska màla* [VIN] (< *petròfsky* ‘koji se odnosi na ojkonom Svèty Pèter’ + *màly* ‘malen’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.3.), *Petròfska vèlyka* [VIN] (< *petròfsky* ‘koji se odnosi na ojkonom Svèty Pèter’ + *vèlyky* ‘velik’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.3.), *Vèlyke klisore* [LDB] (< *vèlyky* ‘velik’ + *klisora* ‘visoka strma kamena gromada, stijena koja strši; hrid’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.1.4.), *Vèlyky brèk* [SEL] (< *vèlyky* ‘velik’ + *brèk* ‘brijeg, brdašce, uzvisina’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.1.4.), *Vèlky bròc* [HRO] (< *vèlky* ‘velik’ + *bròc* ‘gaz, prijelaz preko rijeke ili potoka, pličina u rijeci ili potoku preko koje je moguće prijeći’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.1.4.), *Vèlky Křč* [APA] (< *vèlky* ‘velik’ + *Křč*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.3.), *Vèlky Prèky* [SEL] (< *vèlky* ‘velik’ + *Prèky*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.3.), *Vèlko pòle* [SLO] (< *vèlky* ‘velik’ + *pòle* ‘polje’; v. 3.3.3.1.4.,

3.3.3.4.3.2.1.), *Věľka męka* [SVĐ] (< *věľky* ‘velik’ + *męka* ‘šuma mekoga drveća uz vodu’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.1.7.), *Věľka tója* [LUK] (< *věľky* ‘velik’ + *tója* ‘mjesto velike dubine u vodotoku’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.1.4.), *Věľke Lájzyne* [KAR] (< *věľky* ‘velik’ + *Lájzyne*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.3.), *Věľky Búkovec* [VBUK] (< *věľky* ‘velik’ + *Búkovec* < *búkva* ‘bukva, *Fagus sylvatica*’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.1.7.), *Věľky gřm* [STR] (< *věľky* ‘velik’ + *gřm* ‘grm’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.1.7.), *Věľky jótok* [DUB] (< *věľky* ‘velik’ + *jótok* ‘otok’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.1.4.), *Věľky kôt* [LUK] (< *věľky* ‘velik’ + *kôt* ‘kut’; v. 3.3.3.1.3.1., 3.3.3.1.4.), *Věľky pôt* [HRŽ, SVĐ] (< *věľky* ‘velik’ + *pôt* ‘put’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.4.2.2.)

Odnos se među referentima i u ovome slučaju najčešće iskazuje upotrebom antonimnih parova pridjeva (‘velik’ – ‘malen’), što je očito u većini zabilježenih primjera.

Građa sadržava i primjere u kojima je dimenzijski odnos izražen parom jednorječnoga toponima i dvorječnoga toponima čija je jedna sastavnica pridjev za koji se očekuje antonimni parnjak (*Glōvna Drřva*, *Krōtka Křčevyna*, *Mála Křčevyna*). U takvim slučajevima pretpostavljamo veću starost jednorječnih toponima, a upotrebu pridjeva u odnosnome parnjaku interpretiramo kao potrebu za diferencijacijom.

Uz dijalektne inačice pridjeva sa značenjem ‘velik’ i ‘malen’ moguće je, prema primjerima, upotrijebiti i pridjev *glōvny* koji može imati i preneseno značenje ‘najveći’, kao i pridjeve ‘kratak’ – ‘dug’, koji odražavaju drugi tip dimenzije.

Doslovno značenje općejezičnih pridjeva vrijedi i u mikrotoponimiji (analogno doslovnomu značenju pridjeva ‘gornji’ – ‘donji’), što znači da je referent sa sastavnicom *mali* u imenu zaista manji od svojega parnjaka sa sastavnicom *veliki* u imenu. Tako može biti i u ojkonimiji.¹⁷⁷ Premda u suvremenome stanju imena nisu odraz zbilje (Mali Bukovec veći je od Velikoga Bukovca i po površini i po broju stanovnika), u vrijeme nadijevanja imena pridjevske sastavnice s dimenzijskim značenjem vjerojatno su zrcalile stvaran dimenzijski odnos. Uvidom u povijesne podatke uočavamo da je primjerice 1659. godine Mali Bukovec imao 29, a Veliki Bukovec 40 domova.

¹⁷⁷ Međutim, u ojkonimiji značenja antonimnih pridjeva mogu odudarati od općejezičnih značenja. Opažanje Frančić (1995: 46), Frančić i Mihaljević (1997–1998: 88) te Skračić (2011: 99) opažaju da se pridjevi mogu i desemantizirati. Šimunović (2004: 246) primjerice tumači da pridjev *veli* ‘veliki’ u ojkonimiji može imati i značenje ‘stari’.

3.3.3.2.3.2. Odnosni toponimi koji odražavaju dimenzijski odnos, a tvoreni su sufiksima

Primjeri:

Brđođrska Drvīčka [STR] ((< *brđođrsky* ‘koji se odnosi na prijevoznike čamcima’ < *brđođr* ‘prijevoznik čamcima’ + *Drvīčka* ‘manji rukavac Drave’) : *Brđođrska Drđva* [STR]; v. 3.3.3.3., 3.3.3.4.3.5.), *Drvīčka* [KAR] (: *Drvīca*; v. 3.3.3.3.), *Drvīca* [KAR; STR; SVĐ] (: *Drđva*; v. 3.3.3.3.)

Dimenzijski se odnosi u jednorječnim istokorijenskim toponimima iskazuju upotrebom sufikasa. U izdvojenim primjerima svi sufiksi imaju deminutivno značenje, no jasno upućuju na nijanse.¹⁷⁸

3.3.3.2.4. Odnosni toponimi i pitanje fiksnoa poretka sastavnica u višerječnim toponimima

U nekim onomastičkim radovima nailazimo na zaključak da sastavnice dvorječnih (odnosno, općenito višerječnih) toponima uvijek imaju fiksni, nepromjenjiv poredak sastavnica. Primjerice, Šimunović (1979: 230; 2004: 169; 2009: 281) takav zaključak donosi analizirajući toponimiju općenito (s posebnim obzirom na istarsku ojkonomiju i bračku toponimiju općenito), Frančić (1995: 41) za međimursku ojkonomiju, a Frančić i Mihaljević (1997–1998: 82) za hrvatsku ojkonomiju općenito; Žugić (2014: 179) to zaključuje na temelju mikrotoponimijske građe prikupljene u južnoj Srbiji, a Brešan Ančić (2015: 10) za jelšansku mikrotoponimiju.

Uvažavajući mogućnost da takav zaključak vrijedi za neka hrvatska (odnosno, južnoslavenska) područja, kao i da ovisi o opsegu korpusa ili komunikacijskome kontekstu u kojemu se toponimi rabe (službeno/neslužbeno)¹⁷⁹, navedenu tvrdnju ipak moramo provjeriti i na građi prikupljenoj terenskim istraživanjem u ludbreškoj Podravini.

¹⁷⁸ Usp. toponime koje donosi Vidović (2014b: 235). Na temelju te građe čini se da u Zažablju pri iskazivanju dimenzijskoga odnosa sufiksima jedan sufiks ima augmentativno značenje, a drugi deminutivno. U građi prikupljenoj na području ludbreške Podravine takvu pojavu nismo opazili.

¹⁷⁹ U službenim je imenima naselja nemoguće mijenjati redosljed sastavnica jer je on određen zakonom. Ipak, usporedbom imena istoga naselja u službenoj i neslužbenoj komunikaciji uočavamo mogućnost drugačijega poretka sastavnica; usp. službeno ime *Gornja Šemnica* i neslužbeno, lokalno ime *Šemlica Guōrha* (v. Oraić Rabušić (2016: 228)).

Na temelju uvida u građu, zaključujemo da je fiksni redosljed sastavnica specifičan za toponime čija diferencijacijska sastavnica ne stoji u antonimnome odnosu s diferencijacijskom sastavnicom drugoga toponima (v. npr. *Črna jama*, ****Jama črna**). Međutim, zabilježeni su i primjeri dvorječnih toponima čiji redosljed sastavnica ne mora biti fiksni, i to samo među tzv. odnosnim toponimima koji se tvore antonimnim pridjevima.

Nužno je naglasiti da ispitanici nisu potvrdili mogućnost variranja redosljeda sastavnica kod svih odnosnih toponima, nego samo kod nekih. Npr. imena dijelova naselja uvijek imaju fiksni redosljed sastavnica (*Gôrjy kráj, Dôljy kráj; **Kráj gôrjy, **Kráj dôljy*). Pojava slobodnoga redosljeda sastavnica, prema prikupljenoj građi, najčešća je kod tzv. mikrotoponima, i to kod odnosnih toponima tvorenih od antonimnih pridjeva koji upućuju na kvalitativni i prostorni odnos ('mali' – 'veliki'; 'gornji' – 'donji'): *Koźàra; Koźàra màla / Màla Koźàra; Koźàra vèlyka / Vèlyka Koźàra; Gôrńa Křčevyna / Křčevyna gôrńa*. Inverznim redosljedom sastavnica (imenica + pridjev) ističe se identifikacijska sastavnica, a tek se zatim ona поближе određuje diferencijacijskom¹⁸⁰.

3.3.3.3. Toponimi nastali od drugih toponima

Pri uvrštavanju toponima u ovu skupinu i obradi primijenjena je sljedeća metodologija.

1. Motivacija osnove ili sastavnice nastale od već postojećega imena (bez obzira na imensku kategoriju kojoj pripada) ne uzima se u obzir upravo zbog toga što je nastala od imena koje ima drugačiju semantiku od neimena. Primjerice, motivacija osnove *Běń-* ne uzima se u obzir pa toponim *Běńyca* [SVP] nije uvršten i u skupinu 3.3.3.1.2.

2. Motivacija osnove nastale od neimena te motivacija sastavnice neimena uzima se u obzir i u skladu sa značenjem uvrštava u odgovarajuće skupine. Primjerice, motivacija sastavnice *brezjõnsky* 'koji se odnosi na toponim *Brězje*' ne uzima se u obzir jer je nastala od toponima, no motivacija sastavnice *zvyrõļek* 'izvor' uzima se u obzir jer je nastala od neimena – u skladu s time, toponim *Brezjõnsky zvyrõļek* [HRŽ] uvršten je u skupinu 3.3.3.1.1., ali ne i u skupinu 3.3.3.1.7. Isto tako, motivacija sastavnice *cũrek* 'izvor vode s tankim, slabim mlazom koji curi niz podlogu' uzima se u obzir jer je nastala od neimena, no motivacija sastavnice *Koźàrom* ne

¹⁸⁰ Inverzan redosljed sastavnica (imenica + pridjev) u višerječnim toponimima, općenito govoreći, nije svojstven svakodnevnomu, spontanom razgovornom jeziku ispitanikā s područja ludbreške Podravine. Rijetki potvrđeni primjeri s inverznim redosljedom sastavnica mogu se ocijeniti kao stilski obilježeni, a u njima se može prepoznati i utjecaj administrativnoga stila (slično kao što su i određenim službenim ojkonomima radi razlikovanja od drugih naselja s istim imenom naknadno, kao u trgovačkome katalogu, postponirane sastavnice koje upućuju na gravitiranje gradu Ludbregu ili Podravini; v. *Luka Ludbreška, Karlovec Ludbreški, Sigetec Ludbreški, Sesvete Ludbreške, Kapela Podravska* itd.).

uzima se u obzir jer je nastala od već postojećega toponima – u skladu s time, toponim *Cūrek pot Kozárrom* [VIN] uvršten je u skupine 3.3.3.1.1. i 3.3.3.2.1.3., ali ne i u skupinu 3.3.3.1.8.

Primjeri:

Běnyca [SVP] (< *Běna* ‘Bednja’), *Brájnkošsky mōst* [OBR, SEL] (< *brájnkošsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Brájnkošec/Brájnkošec*’ + *mōst* ‘most’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Brezjōnsky zvyrōļek* [HRŽ] (< *brezjōnsky* ‘koji se odnosi na toponim *Brēzje*’ + *zvyrōļek* ‘izvor’; v. 3.3.3.1.1.), *Brězovec* [PRI, SEL] (< *Brězovec*), *Brězovečky pōt* [HRO] (< *brězovečky* ‘koji se odnosi na toponime *Brězovec*’ + *pōt* ‘put’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Brězovnyca* [SEL] (< *Brězovec*), *Brōdōrska Drōva* [STR] (< *brōdōrsky* ‘koji se odnosi na prijevoznike čamcima’ < *brōdōr* ‘prijevoznik čamcima’ + *Drōva* ‘Drava’; v. 3.3.3.4.3.5.), *Brōdōrska Drvīčka* [STR] (< *brōdōrsky* ‘koji se odnosi na prijevoznike čamcima’ < *brōdōr* ‘prijevoznik čamcima’ + *Drvīčka* ‘manji rukavac Drave’; v. 3.3.3.2.3.2., 3.3.3.4.3.5.), *Cyrkovļōjnsky zōton* [DUB] (< *cyrkovļōjnsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Cirkovljan*’ + *zōton* ‘zaton, uvala’; v. 3.3.3.1.1.), *Cūrek pot Kozárrom* [VIN] (< *cūrek* ‘izvor vode s tankim, slabim mlazom koji curi niz podlogu’ + *Kozára*; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.2.1.3.), *Čerētna šūma* [DUB] (< *čerētny* ‘koji se odnosi na toponim *Čerēt*’ + *šūma* ‘šuma’; v. 3.3.3.1.7.), *Črnoĝlōvec* [SIG; VIN (4)] (< *Črnoĝlōvec*), *Dōbovėčkō* [SES] (< *dōbovėčky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Dōbovica*’), *Drōfska vūlyca* [KAR] (< *drōfsky* ‘koji se odnosi na hidronim *Drōva*’ + *vūlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Drejica* [MBUK] (< **Dravica*¹⁸¹), *Drūga Prōdnyca* [SEL] (< *drūgy* ‘drugi’ + *Prōdnyca*; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Drvica* [KAR; STR; SVĐ] (< *Drōva*; v. 3.3.3.2.3.2.), *Drvīčka* [KAR] (< *Drvica*; v. 3.3.3.2.3.2.), *Žoržōjnska* [VIN] (< *žoržōjnsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Svēty Žūrč*’), *Žoržōjnska šūma* [VIN] (< *žoržōjnsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Svēty Žūrč*’ + *šūma* ‘šuma’; v. 3.3.3.1.7.), *Gácyaška Drvīčka* [STR] (< *gácyašky* ‘koji se odnosi na šumarak bagrema (bagremik)’ < *gácyaš* < *gácya* ‘akacija, bagrem, *Acacia*’ + *Drvīčka* ‘manji rukavac Drave’; v. 3.3.3.1.7.), *Glōvna Drōva* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ] (< *glōvny* ‘glavni, najveći’ + *Drōva*; v. 3.3.3.1.4.), *Gōryca* [KAR] (< *Gōryca*), *Gōrejnsky mōst* [HRO] (< *gōrejnsky* ‘koji se odnosi na *Gōrný kráj*, dio Hrastovskoga’ + *mōst* ‘most’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Gōrná Křčevyna / Křčevyna gōrná* [LUNJ] (< *gōrný* ‘gornji’ + *Křčevyna*; v. 3.3.3.2.1.1.1.), *Grōčky mōstec* [VIN] (< *grōčky* ‘koji se odnosi na toponim *Grōcy*’ + *mōstec* ‘mostić’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Grōčky pōt* [VIN] (< *grōčky* ‘koji se odnosi na toponim

¹⁸¹ Slijed *-ji-* može se izvoditi od *-vi-*, kao u apelativu *stájycy* ‘kup složen od snoplja žita ili kukuruzovine’ (potvrđeno u bukovečkim govorima; u zapadnijim ludbreškopodravskim govorima potvrđeno je *stávycy*); promjena *-aj-* > *-ej-* također se može potvrditi u riječima koja nemaju status imena: *fkřej* ‘u stranu’, *děj* ‘dati, 2. l. jd. imper.’ itd. Toponim *Drejica* u svojoj zbirci poezije spominje i Triplat (2015: 53).

Grôcy + *pôt* ‘put’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Jepatînska vùlyca* [SLO] (< *jepatînsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Jepatîja*’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Jepatînsky Dòlenšček / Jepatînsky Dòlešček* [SES] (< *jepatînsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Jepatîja*’ + *Dòlenšček/Dòlešček*), *Jepatînsky môst* [SLO] (< *jepatînsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Jepatîja*’ + *môst* ‘most’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Kapêlska bŕf* [DUB] (< *kapêlsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Kapêla*’ + *bŕf* ‘brv, drveni most’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Kàrlòfska bŕf* [KAR, SES] (< *kàrlòfsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Kòrlòvec*’ + *bŕf* ‘brv, drveni most’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Kàrlòfska Drôva* [KAR, STR] (< *kàrlòfsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Kòrlòvec*’ + *Drôva*), *Kàrlòsky lòk / Kàrlòvečky lòk* [KAR] (< *kàrlòsky/kàrlòvečky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Kòrlòvec*’ + *lòk* ‘lug, šumarak’; v. 3.3.3.1.7.), *Kàrlòšček* [KAR] (< *kàrlòsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Kòrlòvec*’), *Kòrdòšafcy* [KOM] (< **Kordoševci*¹⁸²), *Kòčejnsky brêk* [VIN] (< *kòčejnsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Kòčan*’ + *brêk* ‘brijeg’; v. 3.3.3.1.1.), *Kòčejnsky môst* [KUĆ, VIN] (< *kòčejnsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Kòčan*’ + *môst* ‘most’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Kòčejnsky pôt* [HRO] (< *kòčejnsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Kòčan*’ + *pôt* ‘put’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Kòršîna* [NSP] (< *Kòršîna*), *Kòt* [LUK] (< *Kòt*), *Kòtoribya* [MBUK] (< *Kòtoriba* ‘Kotoriba’)¹⁸³, *Kòzàra màla / Màla Kòzàra* [VIN] (< *Kòzàra* + *màly* ‘malen’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Kòzàra vèlyka / Vèlyka Kòzàra* [VIN] (< *Kòzàra* + *vèlyky* ‘velik’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Kraj Pòtòka* [SIG] (< *Pòtòk*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Kròtka Kŕčevyna* [LUNJ] (< *kròtky* ‘kratak’ + *Kŕčevyna*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Kŕč f Šelèšnycy* [KAP] (< *Kŕč* + *Šelèšnyca*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Kŕčec pòd gràbom* [LUNJ] (< *Kŕčec* + *gràba* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.1.3.2.), *Križno drêvo* [HRO] (< *Križno drêvo*), *Làjzyna* [KAP] (< *Làjzyna*), *Lògvyčky pôt* [HRO] (< *lògvyčky* ‘koji se odnosi na toponim *Lògvyč*’ + *pôt* ‘put’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Lòzy* [KAP] (< *Lòzy*), *Letèča Drôva* [KAR] (< *letèčy* ‘koji

¹⁸² Toponim je uvršten u ovu skupinu jer je primarno motiviran imenom nestaloga naselja. Dakle, tranonimizacijom je od imena nekadašnjega naselja nastalo ime današnje oranice. Prema Petriću (2008b: 222) i Pavlešu (2013: 24) naselje Kordoševci bilo je dijelom ludbreškoga vlastelinstva tijekom srednjega vijeka. Donoseći povijesne ojkonomijske potvrde *Corduzeuich*, *Corduzeuch*, *Kordwsewch*, *Kordwsowcz* i *Cardusowcz*, ekscerpirane iz vrelā, Pavleš ističe da se naselje kao dio vlastelinstva spominje od 1359. godine do kraja srednjega vijeka. Ojkonom koji se odnosi na nestalo naselje možda je motiviran antroponimom (u Podravini je potvrđeno npr. prezime *Kordeš* – i to sredinom 20. stoljeća (1948.) u Cvetkovcu, Kutnjaku, Kuzmincu te na Malome Bukovcu, te na samome početku 21. stoljeća (2001.) u Kutnjaku, Novome Selu Podravskome te na Malome Bukovcu i Sesvetama Ludbreškim (prema PREZ (1: 683)).

¹⁸³ U literaturi možemo pronaći različite interpretacije etimologije imena međimurskoga naselja Kotoriba. Kolarić (1992: 16) smatra da je to područje „kotoa riba”, odnosno „kot riba” ‘kut s mnogo riba’, a u tome tumačenju prepoznajemo pučku etimologiju. Levačić (2013) pretpostavlja da je naselje nastalo nakon što su Zrinski napravili utvrdu za obranu od Osmanlija, što se moglo odraziti i u imenu (< stlat. *kotor* ‘utvrda’). Prema Kissu (1978: 785), ime je nastalo srastanjem korijena *Kotor/Kutur* (osobnoga imena turskoga podrijetla), staroga genitivnog *-i-* te ilativnoga sufiksa *-ba*. Dio Kisseva tumačenja (o dočetu) mogao bi se primijeniti i na tumačenje koje predlažemo u ovome radu: možda je ojkonom motiviran zemljopisnim obilježjima: Maáčz (1955) donosi zemljopisni naziv *kotor* ‘manja jama, manja jaruga’, koji bi zbog smještaja naselja pored starih rukavaca rijeke Mure itekako imao smisla.

leti; koji je vrlo brz' + *Drõva*; v. 3.3.3.1.5.), *Lõčka* [VIN] (< *lõčky* 'koji se odnosi na ojkonom *Lõka*') , *Lõčka šuma* [VIN] (< *lõčky* 'koji se odnosi na ojkonom *Lõka*' + *šuma* 'šuma'; v. 3.3.3.1.7.), *Lõčky põt* [HRŽ] (< *lõčky* 'koji se odnosi na ojkonom *Lõka*' + *põt* 'put'; v. 3.3.3.4.2.2.), *Lõčkõ* [LUK] (< *lõčky* 'koji se odnosi na ojkonom *Lõka*') , *Lõčkõ pòle* [LUK] (< *lõčky* 'koji se odnosi na ojkonom *Lõka*' + *pòle* 'polje, oranica'; v. 3.3.3.4.3.2.1.), *Lùbreška* [HRO, LDB; VIN] (< *lùbrešky* 'koji se odnosi na ojkonom *Lùbrek*') , *Lùbreška šuma* [VIN] (< *lùbrešky* 'koji se odnosi na ojkonom *Lùbrek*' + *šuma* 'šuma'; v. 3.3.3.1.7.), *Lùbreška vùlyca* [DUB] (< *lùbrešky* 'koji se odnosi na ojkonom *Lùbrek*' + *vùlyca* 'ulica'; v. 3.3.3.4.2.2.), *Màla Jàmyna* [KAP] (< *màly* 'malen' + *Jàmyna*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Màla Křčevyna* [STR] (< *màly* 'malen' + *Křčevyna*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Màla Zàjzernyca* [KAR] (< *màly* 'malen' + *Zàjzernyca*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Màle Lájzyne* [KAR] (< *màly* 'malen' + *Lájzyne*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Màly Křč* [APA] (< *màly* 'malen' + *Křč*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Màly Prěky* [SEL] (< *màly* 'malen' + *Prěky*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Mělynska šumyca* [LUK] (< *mělynsky* 'koji se odnosi na toponim *Mělyn*' + *šumyca* 'manja šuma'; v. 3.3.3.1.7.), *Mělynska vùlyca* [DUB; LUK] (< *mělynsky* 'koji se odnosi na toponim *Mělyn*' + *vùlyca* 'ulica'; v. 3.3.3.4.2.2.), *Mělynsky mōst* [DUB] (< *mělynsky* 'koji se odnosi na toponim *Mělyn*' + *mōst* 'most'; v. 3.3.3.4.2.2.), *Mesõrska strùga* [VBUK] (< *mesõrsky* 'koji se odnosi na toponim *Mesõr*' + *strùga* '(strmo) korito vodotoka'; v. 3.3.3.1.1.), *Mòļõfsky pòrt* [SVĐ] (< *mòļõfsky* 'koji se odnosi na toponim *Mòļõve*' + *pòrt* 'gaz, mjesto na kojemu se može prijeći rijeka'; v. 3.3.3.1.1.), *Mòļõvynska* [KAR, SVĐ] (< *mòļõvynsky* 'koji se odnosi na toponim *Mòļõve*') , *Mòļõvynska Drõva* [KAR, SVĐ] (< *mòļõvynsky* 'koji se odnosi na toponim *Mòļõve*' + *Drõva*), *Nõvy Vřty* [STR] (< *nõvy* 'nov' + *Vřty*; v. 3.3.3.2.2.), *Ópõrõvečky Srêdek* [VBUK] (< *ópõrõvečky* 'koji se odnosi na ojkonom *Ópõrõvec*' + *Srêdek*), *Pandũrõva Lájzyne* [KAR] (< *Pandũrõf* < *Pandũr* + *Lájzyne*; v. 3.3.3.5.), *Parõžny bèrek* [HRŽ] (< *parõžny* 'koji se odnosi na toponim *Paràga*' + *bèrek* 'močvarno zemljište, močvarni jarak'; v. 3.3.3.1.1.), *Petrõfska màla* [VIN] (< *petrõfsky* 'koji se odnosi na ojkonom *Světy Pěter*' + *màly* 'malen'; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Petrõfska vèlyka* [VIN] (< *petrõfsky* 'koji se odnosi na ojkonom *Světy Pěter*' + *vèlyky* 'velik'; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Pěčak* [APA] (< *Pěčak*), *Pylõtska Drõva* [STR] (< *pylõtsky* 'koji se odnosi na *pylõt*' < *pylõt* 'stup u brani kojim se zajažuje vodotok; gradivni element zabijen u tlo' + *Drõva*; v. 3.3.3.4.1.1.), *Podgõj* [SVP] (< *Gõj*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Põčrnile* [SEL] (: *Črnile*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Põd Vřtamy* [HRO] (< *Vřty*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Põd Vřty* [HRO; KOM, LUK; OBR, SVĐ; SVĐ] (< *Vřty*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Põdbèrek* [PRI] (< *Bèrek*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Põdòleščak/Põdòlešček* [KAP]

(< *Dólešček*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Pođrastjê* [DUB] (< **Xrastje*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Pođrôvyšče* [MBUK] (< *Drôva*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Pođzôbok* [KAR] (< *Zôbok*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Poľôjnsko* [VIN] (< *poľôjnsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Poľônec*’), *Poľôncy* [SLO] (< *Poľôncy* ‘Poljanec’), *Poľônsky děly* [HRŽ] (< *poľônsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Poľônec*’ + *děl* ‘dio’; v. 3.3.3.1.4.), *Poľônsky lôk* [KOM] (< *poľônsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Poľônec*’ + *lôk* ‘lug, šumarak’; v. 3.3.3.1.7.), *Pořêdjynsky môt* [DUB] (< *pořêdjynsky* ‘koji se odnosi na toponim *Pořêdje*’ + *môt* ‘most’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Poščôčka vûlyca* [SES] (< *poščôčky* ‘koji se odnosi na toponim *Poščôky*’ + *vûlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Poščôkova vûlyca* [KAP] (< *Poščôkof* ‘koji se odnosi na toponim *Poščôk*’ + *vûlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Pôt f Selišče* [HRO, VIN] (< *pôt* ‘put’ + *Selišče*; v. 3.3.3.2.1.3., 3.3.3.4.2.2.), *Pôt za Mârkořčycô* [APA] (< *pôt* ‘put’ + *Mârkořčycô*; v. 3.3.3.2.1.3., 3.3.3.4.2.2.), *Pôt za Zôbyšče* [APA] (< *pôt* ‘put’ + *Zôbyšče*; 3.3.3.2.1.3., 3.3.3.4.2.2.), *Poťxrastjê* [DUB, STR] (< **Xrastje*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Poťôčna vûlyca* [SLO] (< *poťôčny* ‘koji se odnosi na toponim *Slokověčky pòtok / Pòtok*’ + *vûlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Poťpoxlôky* [VIN] (< *Poxlôky*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Poťšôšnyce* [KOM] (< *šôšnyce*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Pre Krížnem drêvy* [KAR] (< *Križno drêvo*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Pre Mělynô* [KOM] (< *Mělyn*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Pre Pòrto* [KAR] (< *Pòrt*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Pre Remîzy* [KOM] (< *Remîza*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Pre Stôry Bějy* [SIG] (< *Stôra Běja*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Preg Dřvice* [KAR] (< *Dřvica*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Prilešcyca* [KAR, SVĐ; KRI] (< *prilešky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Priles*’), *Prileška cęsta* [LUK] (< *prilešky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Priles*’ + *cęsta* ‘cesta’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Prilešky môt* [PRI] (< *prilešky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Priles*’ + *môt* ‘most’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Pry Lěsy* [STR] (< *Lěsa*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Pry Měky* [SIG] (< *Měka*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Pry Mělynô* [LUK] (< *Mělyn*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Přva Prôdnyca* [SEL] (< *přvy* ‘prvi’ + *Prôdnyca*; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Rěčky křčy* [VIN] (< *rěčky* ‘koji se odnosi na ojkonom Duga Rijeka’ + *křč* ‘krčevina’; v. 3.3.3.4.3.2.3.), *Rěčky pôť* [VIN] (< *rěčky* ‘koji se odnosi na ojkonom Duga Rijeka’ + *pôt* ‘put’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Sělnyčka* [LDB] (< *sělnyčky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sělnyk*’), *Sělnyčka vûlyca* [LDB] (< *sělnyčky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sělnyk*’ + *vûlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Sěsvečka* [VIN] (< *sěsvečky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sěsvete*’), *Sěsvečka šuma* [VIN] (< *sěsvečky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sěsvete*’ + *šuma* ‘šuma’; v. 3.3.3.1.7.), *Sěsvečky môt* [SES] (< *sěsvečky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sěsvete*’ + *môt* ‘most’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Sěsvečko* [SES] (< *sěsvečky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sěsvete*’), *Sěgovyna* [LUNJ] (< *Sěgovyna*), *Sěgovyna* [SVP] (< *Sěgovyna*), *Sygečôk* [VIN] (< *Sygêtec*), *Sygečka cęsta* [LDB] (< *sygečky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sygêtec*’ + *cęsta* ‘cesta’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Sygečky*

môst [SIG] (< *sygěčky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sygêtec*’ + *môst* ‘most’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Sygěčky pòtok* [SIG] (< *sygěčky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sygêtec*’ + *pòtok* ‘potok’; v. 3.3.3.1.1.), *Slátynsky pòtok* [VIN] (< *slátynsky* ‘koji se odnosi na toponim *Slátyna*’ + *pòtok* ‘potok’; v. 3.3.3.1.1.), *Slávenska* [HRŽ] (< *slávensky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Slôje*’), *Słokověčky pòtok* [SLO] (< *słokověčky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Słokovec*’ + *pòtok* ‘potok’; v. 3.3.3.1.1.), *Stôra Bědja* [SES] (< *stôry* ‘star’ + *Bědja*; v. 3.3.3.2.2.), *Stôra Běja / Stôra Běna* [HRO] (< *stôry* ‘star’ + *Běja/Běna*; v. 3.3.3.2.2.), *Stôra Běja* [SIG] (< *stôry* ‘star’ + *Běja*; v. 3.3.3.2.2.), *Stôra Běja / Stôra Běna* [SEL] (< *stôry* ‘star’ + *Běja/Běna*; v. 3.3.3.2.2.), *Stôra Běna* [KUĆ, VIN; LDB] (< *stôry* ‘star’ + *Běna*; v. 3.3.3.2.2.), *Stôra Křčevyna* [LUNJ; STR] (< *stôry* ‘star’ + *Křčevyna*; v. 3.3.3.2.2.), *Stôra Petvica* [KAR, SEL, SES; SEL] (< *stôry* ‘star’ + *Petvica*; v. 3.3.3.2.2.), *Strojôk* [VIN] (< *Strojôk*), *Strùga f Prěko* [MBUK] (< *strùga* ‘(strmo) korito vodotoka’ + *Prěk*; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.2.1.3.), *Strùšćyna* [KAR] (< *strùšćy* ‘koji se odnosi na ojkonom *Strùga*’), *Strùška cęsta* [DUB] (< *strùšćy* ‘koji se odnosi na ojkonom *Strùga*’ + *cęsta* ‘cesta’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Šòdràna v Lěščò* [HRŽ] (< *šòdràna* ‘šljunčara, napušten kop šljunka napunjen vodom’ + *Lěščò*; v. 3.3.3.2.1.3., 3.3.3.4.1.1.), *Štùkof pòt* [LUK] (< *Štùkof* ‘koji se odnosi na toponim *Štùk*’ + *pòt* ‘put’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Těksas* [LUNJ, MRT, SVP] (< *Těksas* ‘ime američke savezne države’; v. 3.3.3.1.2.), *Toplička cęsta* [HRO] (< *topličky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Varaždinske Toplice*’ + *cęsta* ‘cesta’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Toplička* [LDB] (< *topličky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Varaždinske Toplice*’), *Toplička vùlyca* [LDB] (< *topličky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Varaždinske Toplice*’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Tròvnyčky môst* [LDB] (< *tròvnyčky* ‘koji se odnosi na toponim *Tròvnyk*’ + *môst* ‘most’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Trěča Pròdnyca* [SEL] (< *trěčy* ‘treći’ + *Pròdnyca*; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Trí lípe* [LDB] (< *Trí lípe*), *Tršćičny bėrek* [HRŽ] (< *tršćičny* ‘koji se odnosi na toponim *Tršćica*’ + *bėrek* ‘močvarno zemljište, močvarni jarak’; v. 3.3.3.1.1.), *Tršćičny pòt* [HRŽ] (< *tršćičny* ‘koji se odnosi na toponim *Tršćica*’ + *pòt* ‘put’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Varaždínska* [LDB] (< *varaždínsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Varaždyn*’), *Varaždínska vùlyca* [LDB] (< *varaždínsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Varaždyn*’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Vátykan* [SVP] (< *Vátykan* ‘ime države’; v. 3.3.3.1.2.), *Vělky Křč* [APA] (< *vělky* ‘velik’ + *Křč*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Vělky Prěky* [SEL] (< *vělky* ‘velik’ + *Prěky*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Vělke Lájzyne* [KAR] (< *vělky* ‘velik’ + *Lájzyne*; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.),

Viškořcy [SES] (< **Viškovec*)¹⁸⁴, *Viškořčyna* [STR] (< *Viškořcy*)¹⁸⁵, *Votôčka* [KAR] (< *votôčky* ‘koji se odnosi na toponim *Votôčec*’), *Votôčka Drôva* [KAR] (< *votôčky* ‘koji se odnosi na toponim *Votôčec*’ + *Drôva*), *Za Bôbôjnkô / Za Bôbôjek / Za Bôbônek* [HRO] (< *Bôbôjek/Bôbônek*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Zabêrek* [SVP] (< *Bêrek*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Zâbôdyna* [HRO] (< *Bûdyn*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Zâjzernyca* [KAR] (< *Jezêra*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Zavoščôk* [KRI] (< *Voščôk*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Zôvrtje* [HRŽ; KAP] (< *Vřt*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Zôvrtnyca* [HRO; KOM; KRI; MRT; SEL; STR; SVĐ] (< *Vřt*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Zôvrtnyca/Zôvrtnyce* [LUNJ] (< *Vřt*; v. 3.3.3.2.1.4.), *Zlôka* [DUB, KAP, SES] (< *Zlôka*), *Zvyrôlna Drôva* [KAR] (< *zvyrôlny* < *zvyrâlo* ‘izvor’ + *Drôva*; v. 3.3.3.1.1.)

Ovoj skupini toponima uglavnom pripadaju toponimi motivani starijim imenovanim referentima. Imenovani se referenti mogu, ali i ne moraju nalaziti u neposrednoj blizini, zbog čega je pri njihovoj obradi (kao i pri obradi odnosnih toponima) važno šire percipirati prostor.

Većina ovdje uvrštenih toponima upućuje na određeno naselje (dio naselja, zaselak itd.), odnosno nastalo je od imena naselja (ili dijelova naselja, zaselaka i sl.), i to onih likova koji se rabe u naselju kojemu administrativno pripada imenovani referent¹⁸⁶:

Brâjnkôsky môt [OBR, SEL] (: *Brôjnkovec/Brôjnkovec*’), *Cyrkôvľôjnsky zôton* [DUB] (: *Cirkôvľan* ‘Cirkovljan’), *Dôbovêčko* [SES] (: *Dôbovica* ‘Dubovica’), *Žôržôjnska* [VIN] (: *Svety Žûrč* ‘Sveti Đurđ’), *Gôrejnsky môt* [HRO] (: *Gôrjy krâj / Gôrnjy krâj*), *Grôčky môttec* [VIN] (: *Grôcy*), *Grôčky pôt* [VIN] (: *Grôcy*), *Jepatînska vûlyca* [SLO] (: *Jepatîja* ‘Apatija’), *Jepatînsky Dôlenšček / Jepatînsky Dôlešček* [SES] (: *Jepatîja* ‘Apatija’), *Jepatînsky môt* [SLO] (: *Jepatîja* ‘Apatija’), *Kapêlska břf* [DUB] (: *Kapêla* ‘Kapela Podravska’), *Kârlôfska břf* [KAR, SES] (: *Kôrlôvec* ‘Karlovec Ludreški’), *Kârlôfska Drôva* [KAR, STR] (: *Kôrlôvec* ‘Karlovec Ludreški’), *Kârlôsky lôk / Kârlôvečky lôk* [KAR] (: *Kôrlôvec* ‘Karlovec Ludreški’), *Kârlôšček* [KAR] (: *Kôrlôvec* ‘Karlovec Ludreški’), *Kôrdôšafcy* [KOM] (: **Kordoševci*), *Kôčejnsky brêk*

¹⁸⁴ U ovu je skupinu toponim uvršten zbog primarne motiviranosti imenom nestaloga naselja. Transonimizacijom je od imena nekadašnjega naselja nastalo ime današnje oranice. Prema Pavlešu (2013: 25), ime je navedeno među imenima sela stečenih 1383. i 1384. godine te se otada spominje u sklopu ludbreškoga vlastelinstva. Primijetivši sličnost korijena obaju toponima, Pavleš pretpostavlja da su oba imena antroponimskoga postanja. S obzirom na to da u suvremenome antroponimikonu nije potvrđeno prezime *Viškovec*, pretpostavljamo da je ojkonom nastao od hipokorističnoga osobnog imena (< *Viško* < *Višeslav*; usp. Šimundić (2006: 365)). Zbog povijesne potvrde *Viskfalua* ne odbacujemo u potpunosti ni utjecaj mađarskoga jezika (< mađ. *viskó* ‘koliba, stračara’; MHR (2013: 815)).

¹⁸⁵ Nekadašnje postojanje naselja *Viškovec* na temelju povijesnih izvora pretpostavljaju npr. Petrić (2010a: 107) te Pavleš (2013: 25).

¹⁸⁶ Naime, tijekom terenskih istraživanja utvrđeno je da se likovi ojkonomā, etnikā i ktetikā mogu razlikovati od naselja do naselja (ne nužno samo na fonološkoj, već i na tvorbenoj razini); usp. toponime prema lokalnim inačicama ojkonomā *Poljanec*. Više v. i u odjeljcima 3.6.3.4.1.1.2. te 3.6.3.5.

[VIN] (: *Kôčan* ‘Kučan Ludbreški’), *Kôčejnsky môt* [KUC, VIN] (: *Kôčan* ‘Kučan Ludbreški’), *Kôčejnsky pôt* [HRO] (: *Kôčan* ‘Kučan Ludbreški’), *Kôtoribya* [MBUK] (: *Kôtoriba* ‘Kotoriba’), *Lôčka* [VIN] (: *Lôka* ‘Luka Ludbreška’), *Lôčky pôt* [HRŽ] (: *Lôka* ‘Luka Ludbreška’), *Lôčkô* [LUK] (: *Lôka* ‘Luka Ludbreška’), *Lôčkô pôle* [LUK] (: *Lôka* ‘Luka Ludbreška’), *Lùbreška* [HRO, LDB; VIN] (: *Lùbrek* ‘Ludbreg’), *Lùbreška vùlyca* [DUB] (: *Lùbrek* ‘Ludbreg’), *Óporovečky Srêdek* [VBUK] (: *Óporovec* ‘Oporovec’), *Petrôfska mála* [VIN] (: *Světy Pêter* ‘Sveti Petar’), *Petrôfska velyka* [VIN] (: *Světy Pêter* ‘Sveti Petar’), *Poľôncy* [SLO] (: *Poľôncy* ‘Poljanec’), *Poľôjnsko* [VIN] (: *Poľônec* ‘Poljanec’), *Poľônsky děly* [HRŽ] (: *Poľônec* ‘Poljanec’), *Poľônsky lôk* [KOM] (: *Poľônec* ‘Poljanec’), *Poľoxlôky* [VIN] (: *Poxlôky*), *Prilešcyca* [KAR, SVĐ; KRI] (: *Priles* ‘Priles’), *Prileška cêsta* [LUK] (: *Priles* ‘Priles’), *Prilešky môt* [PRI] (: *Priles* ‘Priles’), *Rěčky křčy* [VIN] (: *Dôga Rěka* ‘Duga Rijeka’), *Rěčky pôt* [VIN] (: *Dôga Rěka* ‘Duga Rijeka’), *Sělnyčka* [LDB] (: *Sělnyk* ‘Selnik’), *Sělnyčka vùlyca* [LDB] (: *Sělnyk* ‘Selnik’), *Sěsvečka* [VIN] (: *Sěsvete* ‘Sesvete Ludbreške’), *Sěsvečka šuma* [VIN] (: *Sěsvete* ‘Sesvete Ludbreške’), *Sěsvečky môt* [SES] (: *Sěsvete* ‘Sesvete Ludbreške’); *Sěsvečkô* [SES] (: *Sěsvete* ‘Sesvete Ludbreške’), *Sěgovyna* [LUNJ] (: *Sěgovyna* ‘Segovina’), *Sěgovyna* [SVP] (: *Sěgovyna* ‘Segovina’), *Sygečôk* [VIN] (: *Sygêtec* ‘Sigetec Ludbreški’), *Sygečka cêsta* [LDB] (: *Sygêtec* ‘Sigetec Ludbreški’), *Sygečky môt* [SIG] (: *Sygêtec* ‘Sigetec Ludbreški’), *Sygečky pôtok* [SIG] (: *Sygêtec* ‘Sigetec Ludbreški’), *Slávenska* [HRŽ] (: *Slôje* ‘Slanje’), *Slokověčky pôtok* [SLO] (: *Slokovec* ‘Slokovec’), *Strušcyca* [KAR] (: *Strùga* ‘Struga’), *Strúška cêsta* [DUB] (: *Strùga* ‘Struga’), *Toplička cêsta* [HRO] (: *Toplice* ‘Varaždinske Toplice’), *Toplička* [LDB] (: *Toplice* ‘Varaždinske Toplice’), *Toplička vùlyca* [LDB] (: *Toplice* ‘Varaždinske Toplice’), *Varaždínska* [LDB] (: *Varáždyn*), *Varaždínska vùlyca* [LDB] (: *Varáždyn*), *Viškořcy* [SES] (: **Viškovec*), *Viškořcyca* [STR] (: *Viškořcy*).

Iz semantičke perspektive većina primjera u ovoj skupini ktetičkoga je postanja. Iz rječotvorne perspektive, najveći broj prikupljenih primjera dvorječne je strukture, a nastali su onimizacijom (**ime** ← **neime (višerječni izraz)**). Primjetan udio jednorječnih toponima iz ove skupine nastao je onimizacijom i usporednom konverzijom (**ime** ← **neime (pridjev)**), a u prethodnoj fazi, još na doimenskoj razini, pridjevi koji su poslužili kao temelj za onimizaciju nastali su od višerječnih izraza univerbizacijskom elipsom. Manji je broj primjera nastao sufiksalsnom tvorbom (npr. *Kárlošček*, *Kôtoribya*, *Prilešcyca*, *Sygečôk*, *Strušcyca*, *Viškořcyca*) ili transonimizacijom (npr. *Poľôncy*, *Sěgovyna*).

U građi su obilno zastupljeni i toponimi nastali prema mikrotoponimima. Važno je istaknuti da takvi toponimi označuju referente u neposrednoj blizini:

Brezjônsky zvyrôļek [HRŽ] (: *Brêzje*), *Brêzovec* [PRI, SEL] (: *Brêzovec*), *Brêzovečky pôt* [HRO] (: *Brêzovec*), *Brêzovnyca* [SEL] (: *Brêzovec*), *Čerêtna šuma* [DUB] (: *Čerêt*), *Gòryca* [KAR] (: *Gòryca*), *Gòrna Křčevyna / Křčevyna gòrna* [LUNJ] (: *Křčevyna*), *Jepatĩnsky Dòlenšček / Jepatĩnsky Dòlešček* [SES] (: *Dòlenšček/Dòlešček*), *Koršĩna* [NSP] (: *Koršĩna*), *Kôt* [LUK] (: *Kôt*), *Krôtka Křčevyna* [LUNJ] (: *Křčevyna*), *Křč f Šelěšnycy* [KAP] (: *Křč*; *Šelěšnyca*), *Křčec pòd gràbom* [LUNJ] (: *Křčec*), *Križno drêvo* [HRO] (: *Križno drêvo*), *Lájzyna* [KAP] (: *Lájzyna*), *Lôgvyčky pôt* [HRO] (: *Lôgvyč*), *Lôzy* [KAP] (: *Lôzy*), *Màla Jàmyna* [KAP] (: *Jàmyna*), *Màla Křčevyna* [STR] (: *Křčevyna*), *Màla Zàjzernyca* [KAR] (: *Zàjzernyca*), *Màle Lájzyne* [KAR] (: *Lájzyne*), *Mály Křč* [APA] (: *Křč*), *Mály Prěky* [SEL] (: *Prěky*), *Mělynska šumyca* [LUK] (: *Mělyn*), *Mělynska vùlyca* [DUB; LUK] (: *Mělyn*), *Mělynsky môt* [DUB] (: *Mělyn*), *Mesôrska strùga* [VBUK] (: *Mesôr*), *Mòļofsky pòrt* [SVĐ] (: *Mòļove*), *Mòļovynska* [KAR, SVĐ] (: *Mòļove*), *Mòļovynska Drôva* [KAR, SVĐ] (: *Mòļove*), *Nôvy Vřty* [STR] (: *Vřty*), *Pandũrova Lájzyna* [KAR] (: *Lájzyna*), *Parôžny bèrek* [HRŽ] (: *Paràga*), *Pêčak* [APA] (< *Pêčak*), *Podgôj* [SVP] (: *Gôj*), *Počrnilè* [SEL] (: *Črnilè*), *Pòd Vřtamy* [HRO] (: *Vřty*), *Pòd Vřty* [HRO; KOM, LUK; OBR, SVĐ; SVĐ] (: *Vřty*), *Pòdbèrek* [PRI] (: *Bèrek*), *Pòdòleščak/Pòdòlešček* [KAP] (: *Dòlešček*), *Pòdrastjê* [DUB] (: **Xrastje*), *Pòdzôbok* [KAR] (: *Zôbok*), *Pòrêdjynsky môt* [DUB] (: *Pòrêdje*), *Pòščôkova vùlyca* [KAP] (: *Pòščôk*), *Pôt f Selišče* [HRO, VIN] (: *Selišče*), *Pôt za Mårkofčycô* [APA] (: *Mårkofčyca*), *Pôt za Zôbyšče* [APA] (: *Zôbyšče*), *Pòtxrastjê* [DUB, STR] (: **Xrastje*), *Pòtšôšnyce* [KOM] (: *Šôšnyce*), *Pre Mělyno* [KOM] (: *Mělyn*), *Pre Pòrtô* [KAR] (: *Pòrt*), *Pre Remĩzy* [KOM] (: *Remĩza*), *Pry Lěsy* [STR] (: *Lěsa*), *Pry Měky* [SIG] (: *Měka*), *Pry Mělyno* [LUK] (: *Mělyn*), *Slåtynsky pòtok* [VIN] (: *Slåtyna*), *Stôra Křčevyna* [LUNJ; STR] (: *Křčevyna*), *Strùga f Prêkô* [MBUK] (: *Prêk*), *Šòdràna v Lěščô* [HRŽ] (: *Lěšče*), *Štùkof pôt* [LUK] (: *Štùk*), *Trôvnnyčky môt* [LDB] (: *Trôvnyk*), *Trĩ lipe* [LDB] (: *Trĩ lipe*), *Trščíčny bèrek* [HRŽ] (: *Trščíca*), *Trščíčny pôt* [HRŽ] (: *Trščíca*), *Věłky Křč* [APA] (: *Křč*), *Věłky Prěky* [SEL] (: *Prěky*), *Věłke Lájzyne* [KAR] (: *Lájzyne*), *Votôčka* [KAR] (: *Votôčec*), *Votôčka Drôva* [KAR] (: *Votôčec*), *Za Bòbôjnkô / Za Bòbôjek / Za Bòbônek* [HRO] (: *Bòbôjek/Bòbônek*), *Zabèrek* [SVP] (: *Bèrek*), *Zàbòdyna* [HRO] (: *Bùdyn*), *Zàjzernyca* [KAR] (: *Jezèra*), *Zavoščôk* [KRI] (: *Vòščôk*), *Zôvřtje* [HRŽ; KAP] (: *Vřt*), *Zôvřtynyca* [HRO; KOM; KRI; MRT; SEL; STR; SVĐ] (: *Vřt*), *Zôvřtynyca/Zôvřtynyce* [LUNJ] (: *Vřt*), *Zlôka* [DUB, KAP, SES] (: *Zlôka*).

Među toponimima nastalima prema mikrotoponimima najveći je dio primjera nastao od pridjeva izvedenih od mikrotoponima. Dio se ovdje uvrštenih toponima interpretira i kao tzv. odnosni toponimi jer označuju referente nastale usitnjavanjem posjeda. Većina je prikupljenih primjera dvorječne strukture, no potvrđeni su i primjeri drugih tipova tvorbe: neki su nastali nekim tipom afiksalne tvorbe – najčešće prefiksalsnom ili prefiksalsno-sufiksalsnom (npr. *Podgôj*,

Podòleščak/Podòlešček, Podrastjê, Podzôbok, Poššôšnyce, Zabêrek, Zábodyna, Zájzernyca, Zavoščôk, Zôvrtje, Zôvrtnyca, Zôvrtnyca/Zôvrtnyce), neki su nastali transonimizacijom (npr. *Koršina, Lájzyna, Lôzy, Zlôka*), a neki univerbizacijskom elipsom (npr. *Mòļovynska, Voťôčka*).

Zabilježeni su i toponimi koji upućuju na veće vodotoke, odnosno koji su nastali prema hidronimima:

Běnyca [SVP] (: *Běna* ‘Bednja’), *Brođôrska Drôva* [STR] (: *Drôva* ‘Drava’), *Brođôrska Drvîčka* [STR] (: *Drvîčka* ‘manji rukavac Drave’), *Drôfska vûlyca* [KAR] (: *Drôva* ‘Drava’), *Drejica* [MBUK] (: **Dravica* ‘rukavac Drave’), *Drûga Prôdnyca* [SEL] (: *Prôdnyce*), *Drvica* [KAR; STR; SVĐ] (: *Drôva* ‘Drava’), *Drvîčka* [KAR] (: *Drvica* ‘rukavac Drave’), *Gácyaška Drvîčka* [STR] (: *Drvîčka* ‘manji rukavac Drave’), *Glôvna Drôva* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ] (: *Drôva*), *Kárlôfska Drôva* [KAR, STR] (: *Drôva*), *Kraj Pôťoka* [SIG] (: *Pôťok*), *Letčca Drôva* [KAR] (: *Drôva* ‘Drava’), *Mòļovynska Drôva* [KAR, SVĐ] (: *Drôva* ‘Drava’), *Pylôtska Drôva* [STR] (: *Drôva* ‘Drava’), *Podrôvysče* [MBUK] (: *Drôva* ‘Drava’), *Pôťôčna vûlyca* [SLO] (: *Słokověčky pôtok / Pôtok*), *Pre Stôry Bějy* [SIG] (: *Stôra Běja*), *Preg Drvice* [KAR] (: *Drvica* ‘rukavac Drave’), *Přva Prôdnyca* [SEL] (: *Prôdnyce*), *Stôra Bědja* [SES] (: *Bědja* ‘Bednja’), *Stôra Běja / Stôra Běna* [HRO] (: *Běja/Běna*), *Stôra Běja* [SIG] (: *Běja* ‘Bednja’), *Stôra Běja / Stôra Běna* [SEL] (: *Běja/Běna*), *Stôra Běna* [KUĆ, VIN; LDB] (: *Běna* ‘Bednja’), *Stôra Petvica* [KAR, SEL, SES; SEL] (: *Petvica*), *Trěca Prôdnyca* [SEL] (: *Prôdnyce*), *Voťôčka Drôva* [KAR] (: *Drôva*), *Zvyrôlna Drôva* [KAR] (: *Drôva*).

Prema oronimima nastali su toponimi:

Cûrek pôt Kozàrom [VIN] (: *Kozàra*), *Črnoğlôvec* [SIG; VIN (4)] (: *Črnoğlôvec*), *Kozàra màla / Màla Kozàra* [VIN] (: *Kozàra*), *Kozàra velyka / Velyka Kozàra* [VIN] (: *Kozàra*), *Strojôk* [VIN] (: *Strojôk*).

Prema imenima država nastali su sljedeći toponimi: *Těksas* [LUNJ, MRT, SVP] (< *Těksas* ‘ime američke savezne države’), *Vátykan* [SVP] (< *Vátykan* ‘ime države’). Oba spomenuta toponima ujedno su i metaforičkoga postanja te su zbog toga uvršteni i u odgovarajuću skupinu klasifikacije (v. 3.3.3.1.2.).

3.3.3.4. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na ljudsku djelatnost

Toponimi uvršteni u ovu skupinu preciznije se mogu podijeliti u sljedeće podskupine: 1) toponimi motivirani nazivima izgrađenih objekata, 2) toponimi motivirani nazivima

obitavališta te javnih prostora i putova, 3) toponimi motivirani riječima koje upućuju na gospodarsku djelatnost, 4) toponimi motivirani riječima koje upućuju na kulturu i povijest te 5) toponimi motivirani riječima koje upućuju na duhovni i vjerski život zajednice.

3.3.3.4.1. Toponimi motivirani nazivima izgrađenih objekata

U nekim se radovima u sklopu ovako naslovljena odjeljka donosi potpodjela na: a) toponime motivirane nazivima gospodarskih objekata, b) toponime motivirane nazivima vojno-obrambenih objekata te c) toponime motivirane nazivima napuštenih zdanja i ruševina (usp. Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011), Čilaš Šimpraga (2013b) te Vidović (2014b)).

U ovome je radu metodologija podjele prilagođena. Iz podjele je izostavljena skupina c), pa se toponimi motivirani nazivima napuštenih obitavališta obrađuju u skupini 3.3.3.4.2.1., naslovljenoj *Toponimi motivirani nazivima obitavališta (stalna, privremena ili napuštena)*, a toponimi motivirani nazivima ruševina ne izdvajaju se zasebno, nego se prema svojoj primarnoj semantici (ovisno o tipu i namjeni objekta) obrađuju u odgovarajućemu odjeljku (usp. i Šimunović (2004: 214)).

3.3.3.4.1.1. Toponimi motivirani nazivima gospodarskih objekata

Primjeri:

Bàjer [KAP; KRI] (< *bàjer* ‘šljunčara, napušten kop šljunka napunjen vodom’), *Bàkecoř męlyn* [DUB] (< *Bàkecoř* < *Bàkec* + *męlyn* ‘mlin, vodenica’; v. 3.3.3.5.), *Cyglàna* [HRO; VIN] (< *cyglàna* ‘tvornica cigli’), *Fùntoř* [APA] (< *fùntoř* ‘kuća s okućnicom’), *Gatnô* [DUB] (< *gôt* ‘nasip’), *Gôt* [SLO; SVĐ] (< *gôt* ‘nasip’), *Gôt/Gôty* [APA] (< *gôt* ‘nasip’), *Gôty* [HRŽ; SVP] (< *gôt* ‘nasip’), *Gràdylyřçe* [HRŽ] (< *gràdylyřçe* ‘gradilište’), *Jàklynoř zdęncęk* [VIN] (< *Jàklynoř* < *Jàklyn* + *zđęncęk* ‘izvor pretvoren u zdenac’; v. 3.3.3.5.), *Jęzero* [DUB, HRŽ, KAR, STR, SVĐ, VBUK] (< *Dòbrafsko jęzero* ‘akumulacijsko jezero HE Dubrava’)¹⁸⁷, *Kanôl* [KUĆ, LDB] (< *kanôl* ‘kanal’), *Kęřneroř męlyn* [LDB] (< *Kęřneroř* < *Kęřner* + *męlyn* ‘mlin, vodenica’; v. 3.3.3.5.), *Kòvačyčęf zdęnec* [VIN] (< *Kòvačyčęf* < *Kòvačyč* + *zđęnec* ‘bunar’; v. 3.3.3.5.), *Màroř* [HRO; HRŽ, LUK; KRI; SIG; VBUK] (< *màroř* ‘imanje s poljima i gospodarskim zgradama; majur’), *Marořišçe* [NSP] (< *màroř* ‘imanje s poljima i gospodarskim zgradama;

¹⁸⁷ Apelativ *jezero* inače smatramo zemljopisnim nazivom. Kako je u ovome slučaju riječ o umjetnome, akumulacijskom jezeru, koje je nastalo ljudskom aktivnošću, uvršteno je u ovu skupinu.

majur'), *Měl̥yn* [LUK] (< *měl̥yn* 'mlin, vodenica'), *Nõve splavnice* [KUĆ] (< *nõvy* 'nov' + *splavnica* 'brana, ustava'; v. 3.3.3.2.2.), *Pajtlyn* [DUB] (< *pajtlyn* 'mlin za mljevenje pšeničnoga brašna; zamjena pšenice za brašno'¹⁸⁸), *Pălčyjjeva šodrana* [PRI, SVĐ] (< *Pălčyjef* < *Pălčy* + *šodrana* 'šljunčara, napušten kop šljunka napunjen vodom'; v. 3.3.3.5.), *Pivnyce* [MRT] (< **pivnica* 'ugostiteljsko mjesto; podrum; klijet'), *Pylōtska Drōva* [STR] (< *pylōtsky* 'koji se odnosi na *pylōt*' < *pylōt* 'stup u brani kojim se zajažuje vodotok; gradivni element zabijen u tlo' + *Drōva*; v. 3.3.3.3.), *Pre pylāny* [SLO] (< *pylāna* 'pilana'; v. 3.3.3.1.3.2.), *Salōščak* [DUB] (< **salaš* 'seosko imanje s gospodarskim zgradama'), *Salōšče* [DUB] (< **salaš* 'seosko imanje s gospodarskim zgradama'), *Stōre splāve* [LDB] (< *stōry* 'star' + *splāve* 'brana, ustava'; v. 3.3.3.2.2.), *Stōre splavnice* [LDB] (< *stōry* 'star' + *splavnica* 'brana, ustava'; v. 3.3.3.2.2.), *Šānc* [HRŽ] (< *šānc* 'nasip'), *Škedjīšče* [MBUG] (< *škēdej* 'štagalj'), *Šodrana v Lēščo* [HRŽ] (< *šodrana* 'šljunčara, napušten kop šljunka napunjen vodom' + *Lēšče*; v. 3.3.3.2.1.3., 3.3.3.3.), *Tōtovyčef zdēnec* [VIN] (< *Tōtovyčef* < *Tōtovyč* + *zdēnec* 'bunar'; v. 3.3.3.5.)

Brojnošću se ističu toponimi koji označuju vodne referente ili referente usko povezane s vodom, a nastale ljudskom aktivnošću. Prikupljeni primjeri odražavaju nekadašnji i današnji način života uz rijeke i vodom bogato područje. Na zaštitu naselja i oranica od poplava upućuju stariji toponimi sa slavenskom osnovom *gōt* 'nasip' te noviji s osnovom *šānc* 'nasip' (< nvnjem. *Schanze*). Nepredvidljivu Dravu stanovnici Struge obuzdali su preusmjerivši tok jednoga od rukavaca zabijanjem stupova zvanih *pylōty* u zemlju, a to je iskustvo poslužilo i kao motivacija pri imenovanju toga rukavca¹⁸⁹. Poslije regulacije rječice Plitvice izgradnjom kanala kod Zamlake te izgradnje akumulacijskoga jezera hidroelektrane Dubrava, koje Podravci zovu jednostavno *Jēzero*, 1989. godine, nestala je opasnost od poplave Drave, ali istovremeno su nestali i mnogi prirodni i antropogeni referenti uz Dravu (šume, rukavci, vodenice i sl.), kao i njihova imena. Belović (2008: 31–32) i Gomaz (1990: 282–283) ističu važnost postojanja vodenica među stanovništvom Podravine, posebno za privredu. Svako je selo imalo po nekoliko mlinova (popis vlasnika vidi u navedenim djelima), a najduže se održao Bahatov (do 1965. godine) kod Hrženice. Mlinovi nisu postojali samo na rijeci Dravi, nego i na obližnjim

¹⁸⁸ Riječ je sa značenjima navedenima u izvodu potvrđena u govoru Đurđevca – v. Maresić i Miholek (2011: 455) i Piškorec (2005: 148). U Podravskim Sesvetama, na Molvama te u Goli (v. Maresić (1996: 193; 2010: 81) te Večenaj i Lončarić (1997: 252)) zabilježeno je značenje 'paromlin'. Belović i Blažeka (2009: 302) navode glagol *pajtljati* u govoru Svetoga Đurđa, a Blažeka (2018: 404) u govoru Preloga, sa značenjem 'mljeti pšenicu u vodenici kako bi se dobilo jednolično brašno'. Iz navedenoga je očito da je osnova proširena diljem Podravine. Štebih Golub (2010: 325–326) navodi da se riječ *pajtl* 'sito za fino prosijavanje brašna' u kajkavskim izvorima pojavljuje od 19. st. te je određuje kao germanizam (< bav.-austr. *Beutel*, dij. *paiftl*).

¹⁸⁹ Tehnika je bila poznata duž dravske obale. Upućuju na to i podatci iz literature: Maresić i Miholek (2011: 477) i u govoru Đurđevca potvrđuju riječ *pilot* 'zašiljen stup nabijen u močvarno tlo radi učvršćivanja terena, šip'.

rječicama Bednji i Plitvici (npr. *Bàkecof mēlyn*, *Kēšnerof mēlyn*, *Mēlyn*, *Pàjtlyn*). Nedaleko od ludbreškoga mlina smještene su i ruševine ustava na rijeci Bednji, imenovane *Stôre splàve* / *Stôre splavnice*, tako nazvane nakon izgradnje novih ustava uzvodnije, nedaleko od Kućana (*Nôve splavnice*). Bunari najčešće nisu imali imena jer je zbog bogatstva vode gotovo svako domaćinstvo imalo vlastiti zdenac (usp. Belović (2008: 58)). Primjeri doneseni u ovome pregledu odnose se na prirodne izvore koji su uređeni i pretvoreni u zdence. Toponim *Bàjer*, *Pàlčyjeva šodràna* te *Šodràna v Lěščo* upućuju na eksploataciju šljunka, što je zbog sastava tla, posebice uz rijeke, česta aktivnost na području ludbreške Podravine.

Dio toponimā upućuje i na druge gospodarske aktivnosti koje su se obavljale u zdanjima. Primjerice, o nekadašnjemu postojanju imanja s gospodarskim zgradama govore nam toponimi *Màrof*, *Marofišče*, *Salôščak*, *Salôšče*, a vjerojatno i *Škedjišče*. Na području ludbreške Podravine razvijena je bila i drvena industrija. Danas je dio lokalnoga stanovništva zaposlen u tvrtkama posvećenima toj privrednoj grani, posebno na području općine Veliki Bukovec, a o tradiciji vezanoj uz taj posao svjedoče i toponimi (npr. toponim *Pre pylány* [SLO]). O bavljenu gospodarskim aktivnostima možemo iščitati i iz toponima *Cyglàna*, *Pívnyce* itd. Toponimom *Gràdylyšče* stariji su stanovnici Hrzenice imenovali najnoviji dio naselja uspoređujući ga s već izgrađenim dijelovima naselja, a na nekadašnje gradilište vjerojatno upućuje i toponim *Fúntoš*, zabilježen na području Apatije.

U ovoj su skupini obilno zastupljeni toponimi s osnovama neslavenskoga podrijetla. Konkretno, među osnovama koje su posuđenice prevladavaju germanizmi: *bàjer* ‘šljunčara, napušten kop šljunka napunjen vodom’, *cyglàna* ‘tvornica cigli’, *kanôl* ‘kanal’, *màrof* ‘imanje s poljima i gospodarskim zgradama; majur’, *pàjtlyn* ‘mlin za mljevenje pšeničnoga brašna; zamjena pšenice za brašno’, *pylôt* ‘stup u brani kojim se zajažuje vodotok; gradivni element zabijen u tlo’, *šànc* ‘nasip’, *škèdej* ‘štagalj’, a možda i *pylàna* ‘pilana’. Mađarski jezični utjecaj prepoznajemo u osnovama *fúntoš* ‘kuća s okućnicom’, **salaš* ‘seosko imanje s gospodarskim zgradama’ te *šodràna* ‘šljunčara, napušten kop šljunka napunjen vodom’.

Sve su osnove u ovoj skupini, unatoč čestoći onih aloglotskih, poznate domaćemu stanovništvu.

3.3.3.4.1.2. Toponimi motivirani nazivima vojno-obrambenih objekata

Primjeri:

Grōcy [VIN] (< *grōdec* ‘utvrđeno naselje na brijegu’¹⁹⁰ < *grōt* ‘grad’), *Grđišće* [SVP] (< **gradišće* ‘gradište (utvrđeno naselje na brežuljku; mjesto na kojemu se nalazilo utvrđeno naselje ili njegove ruševine)’ < *grōt* ‘grad’)¹⁹¹

3.3.3.4.2. Toponimi motivirani nazivima obitavališta te javnih prostora i putova

Pri razvrstavanju toponima i raspoređivanju podskupina toponomastičari često individualno određuju opseg kategorija u klasifikaciji.

Primjerice, Žugić (2014: 107) te Petrović-Savić (2013: 53) toponime koji označuju putove izdvajaju u zasebnu skupinu; Šimunović (2004: 219) toponime koji označuju putove ubraja u podskupinu toponima motiviranih riječima koje upućuju na kulture, tlo i njegovo iskorištavanje; Vidović (2010: 315; 2014b: 249–250), Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 659), Čilaš Šimpraga (2013b: 13), Lozić-Knezović i Radostić (2016: 89) i dr. objedinjuju toponime motivirane nazivima za obitavališta, javne prostore i putove u jednu skupinu.

Posljednja je navedena metodologija preuzeta i u ovome radu, pri čemu je doneseno i nekoliko prilagodbi:

a) donosi se preciznija potpodjela

b) u skladu s najavljenim u odjeljku 3.3.3.4.1., toponimi motivirani nazivima napuštenih obitavališta donose se u sklopu odgovarajućega pododjeljka ovoga odjeljka.

¹⁹⁰ Budući da ta riječ tijekom terenskoga istraživanja nije zabilježena kao apelativ, u motivacijskoj se analizi navodi značenje pretpostavljeno prema drugim izvorima: ‘utvrđeno naselje na brijegu’. Usp. SSKJ, Šimunović (2004: 215), Vidović (2014b: 174).

¹⁹¹ Prema Simoni (1983: 75–78), preliminarnim je arheološkim istraživanjem utvrđeno da je riječ o ranosrednjovjekovnoj utvrdi građenoj bar djelomično od kamena, a na temelju interpretacije smještaja (na humku okruženu jarkom te na barovitu terenu) može se zaključiti da je služila kao zbjeg (*refugium*). Sondiranjem je na humku pronađeno više fragmenata keramike te neki drugi ostatci materijalne kulture.

3.3.3.4.2.1. Toponimi motivirani nazivima obitavališta (stalnih, privremenih ili napuštenih)

Primjeri:

Debělčove xīže [HRŽ] (< *Debělčof* < *Deběllec* + *xīža* ‘kuća’; v. 3.3.3.5.), *Domovine* [DUB, SES] (< **domovina* ‘dom, kuća’¹⁹²), *Kolibe* [MRT] (< *koliba* ‘koliba’), *Nõvõ Sëlõ* [NSP] (< *nõvy* ‘nov’ + *sëlõ* ‘selo’), *Podvõrač* [DUB, KAP] (< *dvõr* ‘dvorište’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Pret xīžamy* [HRO] (< *xīža* ‘kuća’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Pústyne* [HRŽ] (< *pústyna* ‘požarom opustošen dio naselja’), *Sëlce* [DUB, KAP; MBUK] (< *sëlce* < *sëlõ* ‘selo’), *Sëlýšče* [SVP] (< **selišče* ‘mjesto na kojemu je nekada bilo selo’), *Sēla* [LUK, PRI, SVĐ] (< *sëlõ* ‘selo’), *Sēlcy* [LUK] (< *sëlce* < *sëlõ* ‘selo’), *Selišče* [VIN] (< **selišče* ‘mjesto na kojemu je nekada bilo selo’), *Sēlnyk* [SEL] (< *sëlõ* ‘selo’¹⁹³), *Sēlska* [STR] (< *sēlsky* ‘koji se odnosi na selo; koji pripada selu’ < *sëlõ* ‘selo’), *Stõra vēs* [SES] (< *stõry* ‘star’ + *vēs* ‘selo’), *Stõry grõt* [LDB] (< *stõry* ‘star’ + *grõt* ‘grad’), *Võrõšcyna* [KAR, SVĐ] (< *võrõšky* ‘gradski’ < *võrõš* ‘grad(ić)’), *Võrõšky vřty* [LDB] (< *võrõšky* ‘gradski; koji se odnosi na grad; koji pripada gradu’ < *võrõš* ‘grad(ić)’ + *vřt*; v. 3.3.3.4.3.2.1.)

Među nazivima za tipove naselja koji su se odrazili u prikupljenim toponimima prevladavaju slavenski nazivi (**domovina* ‘dom, kuća’, *dvõr*, *grõt*, *sëlce*, *sëlõ*, *vēs*), a uz njih pronalazimo i hungarizam *võrõš*. Pridjevi na *-ski*, izvedeni od tih naziva, (npr. *sēlsky*, *võrõšky*), upućuju na pripadnost referenta naseljima.

Na napušteno obitavalište upućuje naziv *pústyna* ‘požarom opustošen dio sela’¹⁹⁴, a vjerojatno i naziv **selišče* ‘mjesto na kojemu je nekada bilo selo’¹⁹⁵. Prikupljeni primjeri pokazuju da su toponimi koji se odnose na napušteno obitavalište nastali onimizacijom slavenskih naziva.

U osnovama toponima pronalazimo i apelative koji se odnose na stambene objekte (*koliba* ‘koliba’, *xīža* ‘kuća’). Toponim *Debělčove xīže* ujedno je i antroponimskoga postanja, a upućuje

¹⁹² Riječ nije dio suvremenih lubreškopodravskih govora (kao arhaizam određena je i u slovenskim govorima ako se odnosi na dom, kuću); njezina bi suvremena istoznačnica vjerojatno bila riječ *domaćija*.

¹⁹³ U radu se opredjeljujemo za ovu interpretaciju motivacije imena naselja. Naime, sufiksom *-nik* tvoreni su i drugi hrvatski toponimi. Ipak, ističemo da je ime naselja možda i etnikoidnoga postanja. U povijesnoj je hrvatskoj leksikografiji (npr. kod Belostenca) zabilježena riječ *selnik* sa značenjem ‘kmet, seljak; podanik i ratar’, a u prilog toj pretpostavci išla bi, ako je točna, povijesna potvrda iz 1598. – *Zelniky* (usp. Kancijan (1985: 116)).

¹⁹⁴ Riječ je o lokalnome, neslužbenom imenu najzapadnije hrzeničke ulice. Mještani ističu da je taj dio sela tako imenovan zbog požara koji se proširio tim dijelom naselja i u potpunosti ga opustošio.

¹⁹⁵ S obzirom na to da navedena riječ nije dio aktivnoga leksičkog sloja ispitanikā u lubreškoj Podravini, uz ovu interpretaciju (‘mjesto na kojemu je nekada bilo selo’), kojoj se daje prednost (a tako je interpretirana npr. i u Vidović (2014b: 248)), treba spomenuti i druga moguća značenja: ‘prostor uza selo, ono što pripada selu (o oranicama, livada itd.)’ (v. HER, Čatić (2010: 57)), ‘stanište divljih životinja’ (v. Šekli (2008: 61)).

na to da je nekoliko kuća, u kojoj žive članovi iste porodice, odvojen od ostatka naselja i djeluje kao zaselak.

3.3.3.4.2.2. Toponimi motivirani nazivima javnih putova i prometnih objekata

Primjeri:

Bačanižjeva vùlyca [KAR] (< *Bačanižjevy* + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.5.), *Běřoščeva vùlyca* [KAR] (< *Běřoščef* < **Berovec* + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.5.), *Brájnkošky mōst* [OBR, SEL] (< *brájnkošky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Brôjnkovec/Brôjnkovec*’ + *mōst* ‘most’; v. 3.3.3.3.), *Brězovečky pōt* [HRO] (< *brězovečky* ‘koji se odnosi na toponime *Brězovec*’ + *pōt* ‘put’; v. 3.3.3.3.), *Břf* [HRO; OBR, SEL] (< *břf* ‘brv, drveni most’), *Cepōš* [HRO; HRŽ, KOM, LUK; KOM; SES; SIG] (< *cepōš* ‘širok poljski put’), *Cepōš k světy Bārbar* [HRO] (< *cepōš* ‘širok poljski put’ + *světa Bārbara* ‘kip svete Barbare’; v. 3.3.3.4.5.1.), *Cygōňska vùlyca* [LDB] (< *cygōňsky* ‘koji pripada Ciganima’ < *Cigan* ‘Ciganin, Rom’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.6.), *Čřny mōst* [VBUK] (< *čřny* ‘crn’ + *mōst* ‘most’; v. 3.3.3.1.5.), *Drôfska vùlyca* [KAR] (< *drôfsky* ‘koji se odnosi na hidronim *Drôva*’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.3.), *Drûga lîja* [DUB] (< *drûgy* ‘drugi’ + *lîja* ‘put, prolaz’; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Drûgy pōt* [VBUK] (< *drûgy* ‘drugi’ + *pōt* ‘poljski put’; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Drûm* [KAP; LUK] (< *drûm* ‘glavna cesta’), *Fěrdova vùlyca* [LUNJ] (< *Fěrdof* < **Fěrdof* + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.5.), *Glōvna vùlyca* [DUB; KAR] (< *glōvny* ‘glavni, najveći, najvažniji’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.1.4.), *Glōvny pōt* [PRI] (< *glōvny* ‘glavni, najveći’ + *pōt* ‘cesta, put’; v. 3.3.3.1.4.), *Glysōčynova vùlyca* [KAP] (< *Glysōčynof* < *Glysōčyn* + *vùlyca*; v. 3.3.3.5.), *Gôrejnsky mōst* [HRO] (< *gôrejnsky* ‘koji se odnosi na *Gôrný kráj*, dio Hrastovskoga’ + *mōst* ‘most’; v. 3.3.3.3.), *Gôrja vùlyca / Gôrna vùlyca* [APA] (< *gôrjy/gôrný* ‘gornji’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.2.1.1.1.), *Grōčky mōstec* [VIN] (< *grōčky* ‘koji se odnosi na toponim *Grōcy*’ + *mōstec* ‘mostić’; v. 3.3.3.3.), *Grōčky pōt* [VIN] (< *grōčky* ‘koji se odnosi na toponim *Grōcy*’ + *pōt* ‘put’; v. 3.3.3.3.), *Xábekova vùlyca* [LUNJ] (< *Xábekof* < **Xábek* + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.5.), *Jepatînska vùlyca* [SLO] (< *jepatînsky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Jepatîja*’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.3.), *Jepatînsky mōst* [SLO] (< *jepatînsky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Jepatîja*’ + *mōst* ‘most’; v. 3.3.3.3.), *Kapêlska břf* [DUB] (< *kapêlsky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Kapêla*’ + *břf* ‘brv, drveni most’; v. 3.3.3.3.), *Kàrlōfska břf* [KAR, SES] (< *kàrlōfsky* ‘koji se odnosi na ojkonim *Kôrlôvec*’ + *břf* ‘brv, drveni most’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Kážyrōka* [VIN] (< *kážyrōka* ‘putokaz’), *Kôlodvōrska* [LDB] (< *kôlodvōrsky* ‘koji se odnosi na kolodvor, željezničku postaju’), *Kôlodvōrska vùlyca* [LDB] (< *kôlodvōrsky* <

kôlodvor ‘kolodvor’ + *vùlyca* ‘ulica’), *Kôčejnsky môt* [KUĆ, VIN] (< *kôčejnsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Kôčan*’ + *môt* ‘most’; v. 3.3.3.3.), *Kôčejnsky pôt* [HRO] (< *kôčejnsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Kôčan*’ + *pot* ‘put’; v. 3.3.3.3.), *Kolnik* [KAR] (< *kolnik* ‘put; jednostavniji, slabije održavan put na polju za vožnju kolima’), *Kryžôje* [KAP] (< *kryžôje* ‘raskrižje, križanje’), *Krlëbôdova vùlyca* [LUK] (< *Krlëbôdovy* + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.5.), *Křžôpotje* [SES] (< *křžôpotje* ‘raskrižje, križanje’), *Lôgvyčky pôt* [HRO] (< *lôgvyčky* ‘koji se odnosi na toponim *Lôgvyč*’ + *pot* ‘put’; v. 3.3.3.3.), *Lêdyska vùlyca* [SVP] (< *lêdysky* < *lêdyna* ‘tratina, livada’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.3.1.), *Lôčky pôt* [HRŽ] (< *lôčky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Lôka*’ + *pot* ‘put’; v. 3.3.3.3.), *Lîja* [KAR; SES] (< *lîja* ‘put, prolaz’), *Łubreška vùlyca* [DUB] (< *łubrešky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Łubrek*’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.3.), *Mály pôt* [SVĐ] (< *mály* ‘malen’ + *pot* ‘put’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Mêlynska vùlyca* [DUB; LUK] (< *mêlynsky* ‘koji se odnosi na toponim *Mêlyn*’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.3.), *Mêlynsky môt* [DUB] (< *mêlynsky* ‘koji se odnosi na toponim *Mêlyn*’ + *môt* ‘most’; v. 3.3.3.3.), *Měrna vùlyca* [KAR] (< *měrný* ‘miran’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.4.2.), *Môstëc* [LDB] (< *môstëc* ‘mostić’), *Môstova vùylca* [SES] (< *môstov* ‘koji pripada mostu, koji se odnosi na most’ + *vùlyca* ‘ulica’), *Nëmčeva vùlyca* [DUB] (< *Nëmčef* < **Nemec* + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.5.), *Peklënska vùlyca* [SVP] (< *peklënsky* < *pëkel* ‘pakao’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.1.2.), *Peklënska vùlyca* [MBUK] (< *peklënsky* < *pëkel* ‘pakao’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.1.2.), *Pëšja vùlyca* [LDB; LUK; SEL; SVĐ] (< *pëšjy* ‘pasji, pseći’ < *pëš* ‘pas, *Canis canis*’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.1.8.), *Pòlska vùlyca* [SLO] (< *pòlsky* ‘poljski’ < *pòle* ‘polje’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.3.2.1.), *Porêdjynsky môt* [DUB] (< *porêdjynsky* ‘koji se odnosi na toponim *Porêdje*’ + *môt* ‘most’; v. 3.3.3.3.), *Poščôčka vùlyca* [SES] (< *poščôčky* ‘koji se odnosi na toponim *Poščôky*’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.3.), *Poščôkova vùlyca* [KAP] (< *Poščôkof* ‘koji se odnosi na toponim *Poščôk*’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.3.), *Pôt f Selišče* [HRO, VIN] (< *pot* ‘put’ + *Selišče*; v. 3.3.3.2.1.3., 3.3.3.3.), *Pôt za Mârkočycy* [APA] (< *pot* ‘put’ + *Mârkočycy*; v. 3.3.3.2.1.3., 3.3.3.3.), *Pôt za Zôbyšče* [APA] (< *pot* ‘put’ + *Zôbyšče*; v. 3.3.3.2.1.3., 3.3.3.3.), *Potôčna vùlyca* [SLO] (< *potôčny* ‘koji se odnosi na toponim *Slokovëčky potok*’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.3.), *Povjôčka vùlyca* [MBUK] (< *povjôčky* < *Povjôč* + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.5.), *Přdekof pôt* [KAP] (< *Přdekof* < **Prdek* + *pot* ‘put’; v. 3.3.3.5.), *Pre môstô* [PRI] (< *môt* ‘most’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Pre štrëky* [HRO] (< *štrëka* ‘pruga’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Prileška cësta* [LUK] (< *prilešky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Priles*’ + *cësta* ‘cesta’; v. 3.3.3.3.), *Prilešky môt* [PRI] (< *prilešky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Priles*’ + *môt* ‘most’; v. 3.3.3.3.), *Primosnyca* [SEL] (< *môt* ‘most’), *Přvy pôt*

[VBUK] (< *přvy* ‘prvi’ + *pôt* ‘poljski put’; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Rěčky pôť* [VIN] (< *rěčky* ‘koji se odnosi na ojkonom Duga Rijeka’ + *pôt* ‘put’; v. 3.3.3.3.), *Sělnyčka vùlyca* [LDB] (< *sělnyčky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sělnyk*’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.3.), *Sěsvečky môt* [SES] (< *sěsvečky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sěsvete*’ + *môt* ‘most’; v. 3.3.3.3.), *Sygěčka cěsta* [LDB] (< *sygěčky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sygētec*’ + *cěsta* ‘cesta’; v. 3.3.3.3.), *Sygěčky môt* [SIG] (< *sygěčky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Sygētec*’ + *môt* ‘most’; v. 3.3.3.3.), *Stôry pôť* [MBUK] (< *stôry* ‘star’ + *pôt* ‘put’), *Stěza* [SLO] (< *stěza* ‘staza; put’), *Stěza/Stěze* [LUNJ] (< *stěza* ‘staza’), *Strůška cěsta* [DUB] (< *strůšky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Strůga*’ + *cěsta* ‘cesta’; v. 3.3.3.3.), *Široky pôť / Šyrôky pôť* [HRŽ, SVĐ] (< *široky/šyrôky* ‘širok’ + *pôt* ‘put’; v. 3.3.3.1.4.), *Štúkof pôť* [LUK] (< *Štúkof* ‘koji se odnosi na toponim *Štúk*’ + *pôt* ‘put’; v. 3.3.3.3.), *Toplička cěsta* [HRO] (< *topličky* ‘koji se odnosi na ojkonom Varaždinske Toplice’ + *cěsta* ‘cesta’; v. 3.3.3.3.), *Toplička vùlyca* [LDB] (< *topličky* ‘koji se odnosi na ojkonom Varaždinske Toplice’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.3.), *Trôvnyčky môt* [LDB] (< *trôvnyčky* ‘koji se odnosi na toponim *Trôvnyk*’ + *môt* ‘most’; v. 3.3.3.3.), *Trěčy pôť* [VBUK] (< *trěčy* ‘treći’ + *pôt* ‘poljski put’; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Třščičny pôť* [HRŽ] (< *třščičny* ‘koji se odnosi na toponim *Třščica*’ + *pôt* ‘put’; v. 3.3.3.3.), *Varaždínska vùlyca* [LDB] (< *varaždínsky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Varaždyn*’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.3.), *Věľky pôť* [HRŽ, SVĐ; VBUK] (< *věľky* ‘velik’ + *pôt* ‘put’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Vôľička* [LDB] (< *vôľička* ‘manja ulica’ < *vùlyca* ‘ulica’), *Vùlyca* [PRI; VBUK] (< *vùlyca* ‘ulica; glavni poljski put’), *Vulička* [SVP] (< *vulička* ‘manja ulica’ < *vùlyca* ‘ulica’), *Zavijeny pôť* [KUĆ] (< *zavijeny* ‘vijugav, koji nije pravocrtan’ + *pôt* ‘put’; v. 3.3.3.1.4.), *Zdēlarova vùlyca* [SLO] (< *Zdēlarof* < *Zdēlar* + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.5.), *Zětska vùlyca* [APA] (< *zětsky* < *zět* ‘zet’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.4.2.), *Zidany môt* [HRŽ] (< *zidany* ‘zidan’ + *môt* ‘most’; v. 3.3.3.1.5.), *Želěznyčky môt* [LDB] (< *želěznyčky* < *želěznica* ‘željeznica’ + *môt* ‘most’)

Osnove su toponima uvrštenih u ovu skupinu nazivi za poljske putove, ulice ili ceste (*cepôš* ‘širok poljski put’, *cěsta* ‘cesta’, *driùm* ‘glavna cesta’, *kolnik* ‘put; jednostavniji, slabije održavan put na polju za vožnju kolima’, *kryžôje* ‘raskrižje, križanje’, *křžôpotje* ‘raskrižje, križanje’, *lĭja* ‘put, prolaz’, *pôt* ‘put’, *stěza* ‘staza’, *vùlyca* ‘ulica’, *vôľička/vulička* ‘manja ulica’) te nazivi za ostale prometne objekte (*břf* ‘brv, drveni most’, *kážyroka* ‘putokaz’, *môt* ‘most’, *môttec*, *môtéc* ‘mostić’).

Većina je naziva slavenskoga podrijetla, no pronalazimo i utjecaje drugih jezika (npr. *štrěka* ‘pruga’ < nvnjem. *Strecke*; *līja* ‘put, prolaz’ < *lin(i)ja* < nvnjem. *Linie* < lat. *linea* ili < *lin(i)ja* < lat. *linea*; *drūm* ‘glavna cesta’ < grč. *δρόμος* [*drómos*]).

Prevladavaju višerječna imena (posebno ako u takvim višerječnim toponimima dolaze nazivi *cěsta* ‘cesta’, *pōt* ‘put’, *stěza* ‘staza’, *vŭlyca* ‘ulica’, *mōst* ‘most’). Budući da nazivi u njima uglavnom imaju identifikacijsku ulogu, dodavanjem drugih sastavnica dobiva se potrebna diferencijacijska informacija. Diferencijacijska sastavnica najčešće je pridjev (ktetik ili antroponim), pa su takva imena uvrštena i u druge skupine pri klasifikaciji. Zabilježeni su i primjeri diferenciranja prijedložno-toponimskim izrazom sa sintaktičkom ulogom priložne oznake smjera, što se može očekivati ako na umu imamo da putovi uvijek nekamo vode.

3.3.3.4.2.3. Toponimi motivirani nazivima javnih prostora

Primjeri:

Bikof tŕk [SVP] (< *bikof* < *bik* ‘bik, *Bos taurus*’ + *tŕk* ‘trg’; v. 3.3.3.1.8.), *Plác* [LDB (2)] (< *plác* ‘trg; tržnica’), *Prályšče* [HRŽ; VIN] (< *prályšče* ‘mjesto uz vodni referent na kojemu se pere rublje’), *Pry stánycy* [LDB] (< *stányca* ‘kolodvor, stajalište, postaja’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Pŕnōřovo prályšče* [KRI] (< *Pŕnōřof* < *Pŕnōř* + *prályšče* ‘mjesto uz vodni referent na kojemu se pere rublje’; v. 3.3.3.5.), *Ròdyn tŕk* [SLO] (< *ròdyn* < *ròda* ‘roda, *Ciconia ciconia*’ + *tŕk* ‘trg’; v. 3.3.3.1.8.), *Sájmyšte* [LDB] (< *sájmyšte* ‘sajmište, mjesto na kojemu se održava sajam’)

U ovu skupinu uvrštena su imena javnih okupljališta različitih namjena. Imena čuvaju spomen na nekadašnji način života – npr. u današnje doba zbog razvoja tehnologije i raspolaganja uređajima koji omogućuju brže i lakše izvođenje poslova (npr. perilice rublja) više nema potrebe da se rublje ide prati na prališta, smještena na potocima, rječicama ili nedaleko od izvora vode. Primjećujemo da se, praktičnih razloga radi, u slučaju postojanja više referenata istoga tipa u naselju, diferencijacija postiže dodavanjem nove sastavnice, odnosno stvaranjem višerječnoga toponima. Katkad diferencijacijsku sastavnicu imaju i toponimi koji imenuju referent koji je po tipu jedinstven u naselju.

U građi pronalazimo toponime nastale od riječi slavenskoga i neslavenskoga podrijetla. Isti tip referenta može se označiti i slavenskom riječju i njezinom aloglotskom istovrijednicom (usp. *tŕk* : *plác*), no na umu valja imati i da riječ aloglotskoga podrijetla katkad može imati i više značenja od slavenske paralele.

Svi su navedeni toponimi prozirni lokalnomu stanovništvu.

3.3.3.4.3. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na gospodarsku djelatnost

3.3.3.4.3.1. Toponimi motivirani općenitim nazivima za neobrađeno zemljište

U ovu skupinu uvrstili smo toponimijske odraze općenitih naziva za neobrađena zemljišta. Različite asocijacije na namjene takvih terena i ljudske aktivnosti na njima mogu se iščitati iz nepodudarnoga klasificiranja toponima u toponomastičkoj literaturi: primjerice, Šimunović (1979: 223), Virč (2012: 276) te Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 648) toponime s osnovom *livada* uvrštavaju u skupinu toponimijskih odraza zemljopisnih naziva, a Žugić (2014: 98) i Petrović-Savić (2013: 50) u skupinu toponima motiviranih riječima koje upućuju na ljudsku djelatnost (poljoprivredne aktivnosti); Vidović (2014b: 216) toponime s osnovom *ledina* uvrštava u skupinu toponima motiviranih zemljopisnim nazivima, a Šekli (2008: 62) te Gilić (2008: 18, 58, 89, 106) u skupinu toponima motiviranih riječima koje upućuju na ljudsku djelatnost (poljoprivredne aktivnosti); toponime s osnovom *čaer/čair* ‘pašnjak’ (< tur. *çayır*) Vidović (2014b: 215) uvrštava u skupinu toponima motiviranih zemljopisnim nazivima, a Petrović-Savić (2013: 50) u skupinu motiviranih poljoprivrednim nazivima.

Općenito govoreći, neobrađenost (zapuštenost) zemljišta može, ali i ne mora biti rezultat ljudske aktivnosti. Na primjer, livade (i njima slični tipovi referenata) postoje i neovisno o čovjekovu djelovanju, a mogu se i iskorištavati, i to u različite svrhe: kao ugar (jednogodišnji odmor tla radi obnavljanja njegove plodnosti), za ispašu, za uzgoj stočne hrane, ali i kao javni prostor, namijenjen boravku ljudi.¹⁹⁶

Utvrdivši ovim uvodnim razmatranjem različite mogućnosti interpretacije, uvrštavanje toponima u skupinu toponima motiviranih gospodarskom djelatnošću opravdavamo uvidom u aktualnu namjenu referenata – uglavnom se sva navedena imena odnose na oranice (ili im je namjena gospodarska). Pritom napominjemo da su toponimijski odrazi nazivā za neobrađena zemljišta s unaprijed određenom svrhom (npr. s osnovama ‘sjenokoša’ ili ‘pašnjak’) svrstani u

¹⁹⁶ O nijansama u značenjima naziva, koje također odražavaju različitu namjenu referenta, v. više kod Lozić Knezović i Marasović-Alujević (2012: 135; bilj. 42)).

odgovarajuću podskupinu skupine toponima motiviranih riječima koje upućuju na gospodarsku djelatnost.

Primjeri:

Celīne [HRŽ] (< *celīna* ‘neobrađena zemlja; neorana zatravljena površina’), *Čemenice* [HRŽ] (< **čemen* ‘livada, ledina; travnjak s gustom i mladom travom; zemlja puna žila od trave’)¹⁹⁷, *Žolta* [KRI] (< mađ. *gyóta/gyolta* ‘travnjak, livada’), *Gmôjna* [LDB] (< *gmôjna* ‘pašnjak, općinska livada’), *Gmôjno* [SEL] (< *gmôjno* ‘pašnjak, općinska livada’), *Gmôjna* [KAP] (< *gmôjna* ‘pašnjak; neobrađena površina, općinska livada’), *Gmôjno* [MRT] (< *gmôjno* ‘pašnjak; neobrađena površina, općinska livada’), *Gmôjno* [APA; DUB; HRO; HRŽ; LUK, SVĐ; LUNJ; MBUK; NSP; PRI; STR] (< *gmôjno* ‘pašnjak; neobrađena površina, općinska livada’), *Lědyna* [KAP; KAR, STR] (< *lědyna* ‘tratina, livada’), *Lědyne* [HRO] (< *lědyna* ‘tratina, livada’), *Lějdyna* [MRT] (< *lějdyna* ‘tratina, livada’), *Lějdyna/Lějdyne* [LUNJ] (< *lějdyna* ‘tratina, livada’), *Lědynska* [SVP] (< *lědynsky* < *lědyna* ‘tratina, livada’), *Lědynska vŭlyca* [SVP] (< *lědynsky* < *lědyna* ‘tratina, livada’ + *vŭlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Paràga* [HRŽ; SVP] (< *paràga* ‘neobrađeno zemljište, livada’), *Pàrak* [MBUK] (< *pàrak* ‘neobrađeno zemljište, livada’), *Prlòge* [DUB] (< *prlòk* ‘neobrađeno zemljište’), *Prlòk* [STR] (< *prlòk* ‘neobrađeno zemljište’), *Pŭste lylvàde* [SVP] (< *pŭsty* ‘pust’¹⁹⁸ + *lyvàda* ‘livada’; v. 3.3.3.1.5.), *Rùdyne* [SEL] (< *rùdyna* ‘neobrađeno zemljište obraslo travom; utrina, tratina’), *Trôvnyk* [APA; LDB] (< *trôvnyk* ‘travnjak, livada’ < *trôva* ‘trava’), *Trômłak* [DUB] (< *trômłak* ‘travnjak, livada’ < *trôva* ‘trava’)

Nazivi koji upućuju na prisutnost neobrađenih površina obilno su potvrđeni: hrvatskoga su postanja *celīna* ‘neobrađena zemlja; neorana zatravljena površina’, *lědyna/lějdyna* ‘tratina, livada’, *prlòk* ‘neobrađeno zemljište’, *rùdyna* ‘neobrađeno zemljište obraslo travom; utrina, tratina’ te *trôvnyk/trômłak* ‘travnjak, livada’, a utjecaje drugih jezika možemo prepoznati u nazivima **čemen* ‘livada, ledina; travnjak s gustom i mladom travom; zemlja puna žila od trave’

¹⁹⁷ Izvod je donesen prema ARJ-u (I: 933) te Škaljiću (1966: 170). Motivaciju imenicom **čemen* ‘livada, ledina; travnjak s gustom i mladom travom; zemlja puna žila od trave’ za mikrotoponim *Čemin*, koji se odnosi na lokalitet blizu naselja Čemince u Osječko-baranjskoj županiji, donosi Međeral-Sučević (2006: 176), a toponime motivirane istim apelativom zabilježila je i Čatić (2017: 94) – *Čemenak/Čemenci* te *Čimen* na području Đakovštine. Ipak, neki toponimi sa sličnim fonemskim sastavom mogu se i drugačije interpretirati: primjerice, navedeni apelativ, prema Škaljiću, može imati i značenje ‘kumin, *Cuminum cyminum*’, koje je potvrđeno u turskome jeziku. Ojkonim pak *Čeminac* (odnosi se na baranjsko naselje) Međeral-Sučević (2006: 176) izvodi od prezimena velikaške obitelji Cseményi, koji su bili vlasnici posjeda na tome području.

¹⁹⁸ Uzmemo li u obzir da se za pridjev *pust* može prepostaviti i značenje ‘neobrađen, zapušten’ (v. Snój (2009a: 338)), ovaj bismo toponim mogli interpretirati i kao pleonastičnu strukturu.

(turskoga podrijetla), *gmôjna/gmôjno/gmôjna/gmôjno/gmôjno* ‘pašnjak, općinska livada’ (njemačkoga podrijetla), *parága/páarak* ‘neobrađeno, zapušteno zemljište, livada’ (mađarskoga podrijetla) te *lyváda* ‘livada’ (novogrčkoga podrijetla). Među mjesnim stanovništvom u upotrebi se nije uvriježio jedino apelativ **čemen*, stoga njegovo značenje konzultiranim ispitanicima nije poznato. Pretpostavljamo da je toponim *Žôlta* [KRI] izravno dobiven od mađ. *gyóta/gyolta* ‘travnjak, livada’ te da u hrvatskome nije potvrđen apelativ kojim je motiviran.

3.3.3.4.3.2. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na biljnu proizvodnju¹⁹⁹

3.3.3.4.3.2.1. Toponimi motivirani nazivima za tipove obradivoga zemljišta

Primjeri:

Agrár [SIG; SVP] (< *agrár* ‘poljoprivredno zemljište’), *Agrár/Regrár* [HRO] (< *agrár* ‘poljoprivredno zemljište’), *Bônčef vřt* [SES] (< *Bônčef* < **Banec*/**Bonec* + *vřt* ‘vrt’; v. 3.3.3.5.), *Dôge mękôte* [LUNJ] (< *dôgy* ‘dug’ + *mękôta* ‘oranica, njiva’; v. 3.3.3.1.4.)²⁰⁰, *Dôgô pôle* [DUB] (< *dôgy* ‘dug’ + *pôle* ‘polje’; v. 3.3.3.1.4.), *Füntekof vřt* [SES] (< *Füntekof* < *Füntek*²⁰¹ + *vřt* ‘vrt’; v. 3.3.3.5.), *Gôrjy vřty* [KAP] (< *gôrjy* ‘gornji’ + *vřt* ‘vrt’; v. 3.3.3.2.1.1.1.), *Lôčkô pôle* [LUK] (< *lôčky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Lôka*’ + *pôle* ‘polje, oranica’; v. 3.3.3.3.), *Máló pôle* [SLO] (< *mály* ‘malen’ + *pôle* ‘polje’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Męčpôle* [NSP] (< *pôle* ‘polje’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Mekôtká* [HRO] (< *mekôtká* < *mękôta* ‘oranica, njiva’)²⁰², *Mřzlo pôle* [HRO] (< *mřzly* ‘hladan’ + *pôle* ‘polje’; v. 3.3.3.1.5.), *Mřzlo pôle* [KRI] (< *mřzly* ‘hladan’ + *pôle* ‘polje’; v. 3.3.3.1.5.), *Pólcy* [KAP] (< *pólce* ‘manje polje’ < *pôle* ‘polje, oranica’), *Povřtnica* [SEL] (< *vřt* ‘vrt’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Vřrořky vřty* [LDB] (< *vřrořky* ‘gradski’ < *vřroř* ‘grad(ić)’ + *vřt* ‘vrt’; v. 3.3.3.4.2.1.), *Vělko pôle* [SLO] (< *vělky* ‘velik’ + *pôle* ‘polje’; v. 3.3.3.1.4., 3.3.3.2.3.1.), *Vřt* [APA; DUB; KAP; KAR; LUNJ; NSP; SES] (< *vřt* ‘vrt’), *Vřt/Vřty* [HRO; HRŽ; KOM; KUĆ; LUK; PRI; SEL; SIG; STR; SVĐ] (< *vřt* ‘vrt’)

¹⁹⁹ U većini hrvatskih toponomastičkih radova u naslovu toga odjeljka klasifikacije ističe se da se njime obuhvaćaju toponimi prema poljoprivrednoj djelatnosti. U ovome radu taj je naslov preinačen jer se poljoprivreda ne poistovjećuje samo s biljnom proizvodnjom, nego se biljna proizvodnja smatra samo jednom od grana poljoprivrede. Usp. »Poljoprivreda [je] gospodarska djelatnost uzgoja biljaka i životinja, prvenstveno radi proizvodnje hrane za prehranu stanovništva (primarna poljoprivredna proizvodnja)...« (*Hrvatska enciklopedija*).

²⁰⁰ Vidi i odjeljak 3.3.3.1.5.

²⁰¹ Prema podacima koje donosi Buturac (1990: 92), prezime *Funtek* starosjedilačko je prezime na području ludbreške Podravine: na Strugi je potvrđeno od 1659. godine do danas, na Sesvetama Ludbreškim od 1811. do 1948., u Komarnici Ludbreškoj od 1820. do danas, u Luki Ludbreškoj od 1900. do danas, u Svetome Đurđu 1948. godine, u Karlovcu Ludbreškome od 1948. do danas, a u suvremenome stanju potvrđeno je i u Hrženici.

²⁰² Vidi i odjeljak 3.3.3.1.5.

Ovom skupinom obuhvaćeni su toponimi u kojima se odražavaju nazivi tipova obradivoga zemljišta. Nazivom obradivoga zemljišta smatramo i riječ *polje* (podrazumijevajući i sve dijalektne inačice potvrđene na terenu) s obzirom na to da se u ludbreškoj Podravini za značenje ‘oranica, njiva’ primarno i najneutralnije rabi riječ *polje* (usp. [ná pòlʲe] ‘na polje’, [ná pòlʲo] ‘na polju’; Horvat (2012b: 274)). Upozoravamo na to da se u nekim drugim toponomastičkim radovima toponimijski odrazi riječi *polje*, vjerojatno zbog lokalnih nijansi u značenju ili višeznačnosti, uvrštaju u skupinu toponimijskih odraza zemljopisnih naziva (usp. Šimunović (1979: 223; 2004: 190), Frančić (2003: 377), Čilaš Šimpraga (2006: 177), Vidović (2010: 304–305; 2014b: 217, 270–271), Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 648) itd.).

Uz spomenutu često zastupljenu riječ *polje* (*pòle, pòlʲe, pòlʲe*), koja je najčešće dio višerječnih (dvorječnih) toponima, u toponimiji ludbreške Podravine odrazili su se i slavenski naziv *vřt* ‘vrt’ (posuđenica iz lat. *hortus* primljena još u vrijeme praslavenskoga (**vřrtь*)) te *měkota* ‘oranica, njiva’, a posuđivanje iz latinskoga jezika prepoznamo u riječi *agrār* ‘poljoprivredno zemljište’.

3.3.3.4.3.2.2. Toponimi motivirani nazivima za granicu obradivoga zemljišta i nazivima mjera za površinu

Primjeri:

Gržěna/Gržěne [SIG] (< **ograde*na < **ograditi* ‘ograditi, omeđiti’), *Krřtka tōbla* [HRO] (< *krřtky* ‘kratak’ + *tōbla* ‘niz poljoprivrednih čestica (parcela) koje čine cjelinu’; v. 3.3.3.1.4.), *Lyvěry* [NSP] (< **lyvēr* < *revir* ‘manji dio zemljišta, manje područje; područje, kraj u kojemu se nalaze objekti neke sirovinske ili gospodarske osnove’), *Màksymom* [LDB] (< *màksymom* ‘agrarni maksimum; najveća količina zemljišnoga posjeda koju prema uredbama smije posjedovati pojedinac’), *Ógrada/Ógrade* [MRT] (< **ograda* ‘ograda, međa’), *Ógražyna* [DUB] (< **ograda* ‘ograda, međa’), *Ógrat* [PRI; SLO] (< **ograd* ‘ograda, međa’), *Vògrat* [MBUK] (< **vograd* ‘ograda, međa’), *Vogrřčeka* [LUNJ] (< *vogrřčeka* < **vograda* ‘ograđen pašnjak’; v. 3.3.3.4.3.3.1.), *Vogrřjec* [LUK] (< **vograd* ‘ograda, međa’), *Za mežáme* [VBUK] (< *měža* ‘granica’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Žirna tōbla* [HRŽ] (< *žirny* ‘koji se odnosi na žir’ < *žir* ‘plod hrasta’ + *tōbla* ‘niz poljoprivrednih čestica (parcela) koje čine cjelinu’; v. 3.3.3.1.7.)

Ovom skupinom obuhvatili smo toponimijske odraze opće imenice *ograda*²⁰³ (i njezinih dijalektnih inačica potvrđenih na terenu). Iz dijalektološke su perspektive odrazi vrlo raznoliki: imenica se pojavljuje i u ženskome i u muškome rodu, u dijelu je primjera potvrđeno i protetsko *v*, a ishodišno **d*' načelno se očekivano reflektiralo (u istočnijim naseljima potvrđeno je *ž*, a u zapadnijima *j*²⁰⁴). U suvremenome stanju apelativ postupno dobiva status arhaizma, premda je osnova i dalje živa te potvrđena npr. u glagolima *ograditi*, *zograditi*. Taj apelativ označuje zemljište koje je na neki način ograđeno²⁰⁵, a može imati različite namjene (npr. u Lunjkovcu je toponimom *Vogrđčka* imenovan pašnjak, obitavalište životinja, a u većini drugih naselja toponimi s tom osnovom odnose se na oranice, njive i livade). U tablici donosimo pregled upotrebe naziva na različitim arealima.

Tablica 22. Pregled likova imenice **ograda* i njihovih značenja u južnoslavenskim govorima u kojima postoje i njezini toponimski odrazi

dijalektni lik	Značenje	areal	Autor
<i>ograd</i> , <i>ograda</i>	'ograda, živica, voćnjak, travnjak iza kuće'	Međimurje	Virč (2012: 279–280)
<i>ograd</i>	'oranica ili sjenokoša ograđena žicom'	Đurđevac	Maresić i Miholek (2011: 428)
<i>ograda</i>	'zemljišna čestica; prostor u koji se zagoni stoka'	JZ dio Popova	Vidović (2010: 257)
<i>ograda</i> , <i>ograđ</i>	'zemljišna čestica'	Zažablje	Vidović (2014b: 250–252)
<i>ograđal</i> / <i>ograja</i>	'tor'	Pag	Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 659–661)
<i>građal</i> / <i>ograda</i>	'zemljišna čestica'	Pag	Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 659–661)
<i>ogreda</i>	'zemljišna čestica'	Miljevci	Čilaš Šimpraga (2013b: 13)
<i>ograd</i>	'ograđen prostor (npr. vrt, dvorište)'	Prekmurje, Slovenija	V. Novak (2014)
<i>ograja</i>	'ograda za životinje'	Livek, Slovenija	Šekli (2008: 63)

²⁰³ U ovu ih skupinu uvrštava i Žugić (2014: 97).

²⁰⁴ Usp. dijalektološko poglavlje ovoga rada, a i Lončarić (1996: 88).

²⁰⁵ Prema podatcima koje donosi Blažeka (2018: 383), u govorima preloške skupine međimurskoga dijalekta postoje i značenjske nijanse: *ograj/ograja* znači 'živica', a *ograda* 'ograda'.

<i>ograđa</i>	‘zemljišni posjed koji je sa svih strana zagrađen i na taj način odvojen od susjednoga zemljišnoga posjeda’	Leskovac, Srbija	Žugić (2014: 97)
---------------	---	------------------	------------------

Uz riječ *ograđa*, na granicu obradivoga zemljišta upućuje i riječ *měža* ‘granica’, koja se također odrazila u ludbreškopodravskoj toponimiji.

U ovu su skupinu uvršteni i toponimi u kojima se odrazio naziv *tabla* (podrazumijevajući sve njegove dijalektne inačice potvrđene na terenu), koji je srvnjem. podrijetla (< *tavele*). Navedenim se nazivom označuje niz poljoprivrednih čestica, obično omeđenih putovima, koje čine cjelinu. U prikupljenim toponimima, s obzirom na to da su dvorječni, sastavnica *tabla* ima identifikacijsku ulogu, a pridjevska sastavnica koja joj prethodi diferencijacijsku. Stranoga je, također njemačkoga podrijetla, i osnova **lyvêr* < *revir* ‘manji dio zemljišta, manje područje; područje, kraj u kojemu se nalaze objekti neke sirovinke ili gospodarske osnove’. I za toponim *Mąksymom* [LDB] pretpostavljamo da je motiviran riječju njemačkoga podrijetla *mąksymom* ‘agrarni maksimum; najveća količina zemljišnoga posjeda koju prema uredbama smije posjedovati pojedinac’.

3.3.3.4.3.2.3. Toponimi motivirani nazivima koji upućuju na pripremu tla za uzgoj kulture, odnosno kultivaciju

Primjeri:

Bôbyn-lôš [DUB] (< *Bôbyn* < *Bába* + *lôš* ‘put u šikari utaban gaženjem; lazina; obradivo tlo nastalo krčenjem šume; krčevina’; v. 3.3.3.5.), *Drúgy ôtsek* [KAR] (< *drúgy* ‘drugi’ + *ôtsek* ‘iskrčen put, prolaz kroz šumu’; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Gôrje křče* [SES] (< *gôrjy* ‘gornji’ + *křč* ‘krčevina’; v. 3.3.3.2.1.1.1.), *Kôpaĵe/Kôpaĵe* [SEL] (< *kôpaĵe/kôpaĵe* ‘kopanje’), *Kołosêk* [VIN] (< *kołosêk* ‘šumarak koji služi za sječú kolaca’), *Krôčyna* [LUK] (< *krôtyty* ‘kratiti (pren. krčiti)’), *Křč* [APA; KAP; KOM; NSP; PRI; SES; VBUK] (< *křč* ‘krčevina’), *Křč/Křčy* [LUNJ] (< *křč* ‘krčevina’), *Křče* [NSP (2); PRI] (< *křč* ‘krčevina’), *Křčec* [KOM; LUNJ; SLO] (< *křčec* ‘krčevina manje površine’), *Křčevyna* [APA; DUB; HRŽ, KOM; KAP, VBUK; KOM; MRT; NSP; SES; SLO; STR] (< *křčevyna* ‘krčevina’), *Křčevynal/Křčevyne* [LUNJ] (< *křčevyna* ‘krčevina’), *Křčy* [DUB; KAP; KAR; MBUK; SIG; SVP] (< *křč* ‘krčevina’), *Křčyna* [APA] (< *křč* ‘krčevina’), *Lájzyna/Lájzyne* [KAP; KAR, SVĐ] (< **lazina* ‘put u šikari utaban gaženjem; lazina; obradivo tlo nastalo krčenjem šume; krčevina’), *Lájzyne* [SEL] (< **lazina* ‘put u šikari utaban gaženjem; lazina; obradivo tlo nastalo krčenjem šume;

krčevina'), *Lazice* [KAP] (< *lōs* 'put u šikari utaban gaženjem; lazina; obradivo tlo nastalo krčenjem šume; krčevina'), *Lazinka* [SVĐ] (< *lazinka* < **lazina* 'put u šikari utaban gaženjem; lazina; obradivo tlo nastalo krčenjem šume; krčevina'), *Lázyna* [MBUK] (< **lazina* 'put u šikari utaban gaženjem; lazina; obradivo tlo nastalo krčenjem šume; krčevina'), *Lôzec* [SES] (< *lôzec* 'manji laz; put u šikari utaban gaženjem; lazina; obradivo tlo nastalo krčenjem šume; manja krčevina'), *Lôzy/Lôze* [KAP] (< *lōs* 'put u šikari utaban gaženjem; lazina; obradivo tlo nastalo krčenjem šume; krčevina'), *Lôzje* [APA; SIG] (< *lôzje* 'više putova u šikari utabanih gaženjem; lazine; obradivo tlo nastalo krčenjem šume; niz krčevina'), *Pot křčy* [HRŽ] (< *křč* 'krčevina'; v. 3.3.3.1.3.2.), *Pròseka* [HRŽ] (< *pròseka* 'uzak pojas u šumi očišćen od drveća koji služi kao granica šumskih predjela i lovišta'), *Přvy òtsek* [KAR] (< *přvy* 'prvi' + *òtsek* 'iskrčen put, prolaz kroz šumu'; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Rěčky křčy* [VIN] (< *rěčky* 'koji se odnosi na ojkonom Duga Rijeka' + *křč* 'krčevina'; v. 3.3.3.3.), *Seklīca* [KAP] (< *sekl-* < *sěčy* 'sijeći'), *Senokôša* [HRO; SIG; SLO] (< *senokôša* 'sjenokoša'), *Senokôše* [KAP; LUNJ; SEL] (< *senokôša* 'sjenokoša'), *Senokôšyca/Senokôšyce* [KAR] (< *senokôšyca* 'manja sjenokoša'), *Senokôška* [VIN] (< *senokôška* 'manja sjenokoša'), *Senokôška* [PRI] (< *senokôška* 'manja sjenokoša'), *Stôra křčevyna* [DUB] (< *stôry* 'star' + *křčevyna* 'krčevina'), *Trěča līja* [HRŽ] (< *trěčy* 'treći' + *līja* 'prosjeka (prolaz) kroz šumu'; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Trěčy òtsek* [KAR] (< *trěčy* 'treći' + *òtsek* 'iskrčen put, prolaz kroz šumu'; v. 3.3.3.2.1.2.1.), *Zlôka* [DUB, SES] (< *zvlôčyty* 'izvlačiti')²⁰⁶, *Zrút* [VIN] (< **rut* 'krčevina'; v. 3.3.3.1.3.2.), *Zrútyna* [HRO] (< **rut* 'krčevina')

Obilje primjera uvrštenih u ovu skupinu dodatno potkrepljuje opažanje o primjetnome utjecaju ljudskoga djelovanja na okoliš. Kako bi dobili što više plodnoga tla i omogućili razvoj kultura, stanovnici ludbreške Podravine poslužili su se različitim melioracijskim metodama, što je ostavilo traga i na toponimiji.

Većina prikupljenih toponima upućuje na to da su današnji referenti nastali krčenjem. Motivirani su riječima slavenskoga podrijetla *kołosęk*, *krōtyty*, *křč*, *křčec*, *křčevyna*, *lázyna*, *lazinka*, *lōs*, *lôzec*, *lôzje*, *òtsek*, *pròseka*, *sěčy*, *zvlôčyty* te posuđenicama **rut* srednjevisokonjemačkoga podrijetla i *līja*, koja je ishodišno latinskoga podrijetla, no možda je posuđena posredništvom njemačkoga jezika. Plodno se zemljište dobivalo i paljenjem biljnoga pokrova, na što možda upućuje toponim *Pòlenke*, čija je etiologija mjesnomu stanovništvu nepoznata (više v. u odjeljku 3.3.3.7.). O melioracijskoj pripremi košnjom svjedoče toponimi

²⁰⁶ Isti toponim potvrđen je i u Cerju pokraj Zagreba (usp. Šatović i Kalinski (2012: 591)).

motivirani riječima *senokôša*, *senokôšyca*, *senokôška/senokôška*. Na drugi tip melioracijske pripreme upućuje motivacija imenicom *kôpaže/kôpańe*.

U ovoj skupini prevladavaju toponimi idioglotskoga podrijetla, pri čemu se diferencijacija postiže sinonimijom ili bliskoznačnošću motivirajućih osnova, različitim tvorbenim modelima te uvrštavanjem u višerječne toponime.

Lokalno stanovništvo aktivno upotrebljava većinu spomenutih osnova; premda im je korijen *lôs* poznat, ispitanici nisu potvrdili aktivnu upotrebu svih izvedenica od toga apelativa koje su utvrđene kao osnove toponima; posve neprozirnom ispitanici su beziznimno ocijenili osnovu aloglotskoga podrijetla **rut*.

3.3.3.4.3.2.4. Toponimi motivirani riječima koje se odnose na vinogradarstvo

Primjeri:

Gor'ice [VIN] (< *gor'ice* 'vinograd'), *Vynogrôcy* [VIN] (< **vinogradec* 'vinograd')

Riječ **vinograd* nije dio suvremenoga leksika ludbreškopodravskih govora (za to značenje rabi se riječ *gor'ice* koja se i odrazila u zabilježenome ojkonomu). Vjerojatno je toponim *Vynogrôcy* starijega postanja, iz razdoblja dok riječ nije postala zastarjelom, ili je ime nadjenulo nekajkavac.

3.3.3.4.3.3. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na uzgoj životinja

3.3.3.4.3.3.1. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na stočarstvo, obitavališta za stoku, stočne proizvode i preradevine

Primjeri:

Bykôrnyca [SVP] (< *bykôrnyca* 'mjesto kamo su se vodile krave na oplodnju; punkt za osjemenjivanje'), *Boketôry* [SVP] (< *boketôr* 'čovjek koji u *boketima* nosi mlijeko' <

bòket ‘limena posuda (kanta) za mlijeko’²⁰⁷), *Jòsek* [MBUK; NSP] (< **josek* ‘tor’) ²⁰⁸, *Lěsa* [SEL; STR] (< *lěsa* ‘ograda na prijelazu preko kojega se puštala stoka na ispašu’), *Pôšjak/Pôšňak* [SLO] (< *pôšjak/pôšňak* ‘pašnjak’), *Pôšjek* [LUK] (< *pôšjek* ‘pašnjak’), *Pôšnyk* [SES] (< *pôšnyk* ‘pašnjak’), *Spôšňak* [DUB; MRT; VBUK] (< *spôšňak* ‘pašnjak’), *Šlòpròk* [LDB] (< *šlòpròk* ‘klaonica’), *Tòryšče* [SIG] (< *tòr* ‘ograđeni prostor u koji se zatvara stoka’), *Tòr* [VBUK] (< *tòr* ‘ograđeni prostor u koji se zatvara stoka’), *Vogròčča* [LUNJ] (< *vogròčča* < **vograđa* ‘ograđen pašnjak’; v. 3.3.3.4.3.2.2.)

Toponimi popisani u ovoj skupini svjedoče o današnjemu ili nekadašnjemu bavljenju stočarstvom na području ludbreške Podravine. U toponimiji su se odrazili nazivi za mjesta na kojima boravi stoka: **josek*, *pôšjak/pôšňak/pôšjek/pôšnyk/spôšňak*, *tòr*, **vograđa*. Ljudi su do posebnih mjesta za ispašu izgradili posebne prijelaze i ograde te njima kontrolirali prelaženje stoke, na što upućuje naziv *lěsa*. U naseljima su postojala i zdanja namijenjena obavljanju aktivnosti vezanih uz stočarstvo, npr. *bykòrnyce* ‘punktovi za osjemenjivanje’, a i *šlòprògy* ‘klaonice’.

Većina je riječi ili osnova od kojih su nastali toponimi uvršteni u ovu skupinu slavenskoga podrijetla, no potvrđena je i pokoja posuđenica: riječ *bòket* romanskoga je podrijetla, a riječ *šlòpròk* posuđena je iz njemačkih narodnih govora.

U građi su popisani i toponimi s osnovama koje su potpuno nepoznate mjesnomu stanovništvu (npr. **josek*, **vograđa*). Na temelju toga, ali i potvrda samih ispitanika tijekom istraživanja, zaključujemo da se danas stočarstvom (posebno govedarstvom) bave manje intenzivno nego u prošlosti, zbog čega mnoge riječi vezane uz to semantičko polje, posebno među mlađim stanovništvom, postaju arhaizmi (v. npr. *kanòs/kanòs* ‘čuvar svinja’ i sl.).

3.3.3.4.3.3.2. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na ribolov ili ribnjačarstvo

Primjeri:

Rìbjak [PRI] (< *rìbjak* ‘ribnjak’), *Rìbňak* [LDB; VIN (2)] (< *rìbňak* ‘ribnjak’)

²⁰⁷ U većini rječnika kajkavskih govora taj apelativ nije zabilježen (donose ga samo Bočina i dr. (2005: 25) za govore skupine sela nedaleko od Siska) te Težak (2003: 88) za ozaljski govor, koji ga interpretira kao talijanizam). Iako se ni u većini čakavskih rječnika ne navodi, pronalazimo ga u rječniku bibriskoga govora (v. *Bribir*) i rječniku sela Mihaljevići pokraj Oštarija (v. Perušić (1993: 97)), što potkrepljuje pretpostavku da je riječ o utjecaju romanskih idioma. Općenito, možemo reći da je toponim i metonimijskoga postanja (dio predstavlja cjelinu).

²⁰⁸ Sa značenjem ‘tor, obor, ograđeni prostor za životinje’ riječ potvrđuju SSKJ, Šimunović (2004: 219), Snaj (2009a: 293), Vidović (2014b: 254–255) itd. Starije interpretacije etimologije ojkonima *Osijek* vidi u Mayer (1935).

3.3.3.4.3.3.3. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na pčelarstvo

Primjeri:

Voľinec [SVĐ] (< **voľinec* ‘pčelinjak, košnica’²⁰⁹), *Voľôk* [KRI] (< *voľôk* ‘pčelinjak’),
Voľňôk [SVP] (< *voľňôk* ‘pčelinjak’)

3.3.3.4.3.3.4. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na lovstvo

Primjeri:

Lovačky borík [HRŽ] (< *lovačky* ‘koji se odnosi na lovce’ < *lovec* ‘lovac’ + *borík* ‘borik, zemljište na kojemu su zasađeni borovi’; v. 3.3.3.1.7.)

3.3.3.4.3.4. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na druge gospodarske grane

Primjeri:

Cyglëna [MBUK (2); STR] (< *cyglëna* ‘mjesto gdje se izrađuju cigle, ciglana (obično na polju)’²¹⁰, *Voglënyca* [HRO] (< *vùglen* ‘ugljen’)²¹¹

3.3.3.4.3.5. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na javne radove

Primjeri:

Brødôrska Drôva [STR] (< *brødôrsky* ‘koji se odnosi na prijevoznike čamcima’²¹² < *brødôr* ‘prijevoznik čamcima’ + *Drôva*; v. 3.3.3.3.), *Brødôrska Drvîčka* [STR] (< *brødôrsky* ‘koji se odnosi na prijevoznike čamcima’ < *brødôr* ‘prijevoznik čamcima’ + *Drvîčka* ‘manji rukavac Drave’; v. 3.3.3.2.3.2., 3.3.3.3.), *Brødôrska mëka* [STR] (<

²⁰⁹ Riječ se u ovome obliku ne rabi u suvremenome govoru Svetoga Đurđa, s istim je značenjem potvrđena riječ *voľôk*. Međutim, toponim možda odražava starije stanje, stoga pretpostavljamo postojanje ovoga apelativa u starijim jezičnim fazama, a tu pretpostavku potvrđujemo istoizraznim apelativom koji su u Đurđevcu zabilježili Maresić i Miholek (2011: 777).

²¹⁰ Etimologiju temeljimo na tvrdnjama ispitanika da je riječ o parcelama na kojima se vadila zemlja (ilovača) za izradu opeka. U tvorbenoj analizi pretpostavljamo da je toponim izveden od imenice, a ne nastao onimizacijom od pridjeva *cyglëny* ‘boje opeke, cigle’, što potkrepljujemo usporedbom fonoloških sastava.

²¹¹ Na temelju same fonološke analize nemoguće je nedvojbeno odrediti osnovu (zatvoreno *o* u nenaglašenome položaju moglo je nastati i od *u* (< *vùglen*) i od *o* (*vògel*). Ni tvorbenom analizom nismo uklonili dvojbe (*vuglen* + *-ica* : *vogl*- + *-enica*). Stoga je pri određivanju motivacije vrlo korisna bila potvrda ispitanikā o ugljenarenju na tome području.

²¹² Ispitanici sa Struge napominju da su u njihovu selu ljude zadužene za prijevoz čamcima između Međimurja i Podravine nazivali *brødôry*. U Hrženici i Svetome Đurđu, selima iste općine, *brôt* se odnosio na skelu koja je povezivala dvije obale, pa se u skladu s time i značenja riječi *brødôry* razlikuju u nijansama u spomenutim govorima.

brodōrsky ‘koji se odnosi na prijevoznike čamcima’ < *brodōr* ‘prijevoznik čamcima’ + *měka* ‘šuma mekoga drveća uz vodu’; v. 3.3.3.1.7.), *Drvarija* [HRŽ] (< *dřvarija* ‘drvarenje’ < **drvariti*)

3.3.3.4.4. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na kulturu i povijest

3.3.3.4.4.1. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na upravnu i vojnu vlast te na imovinskopravne odnose

Primjeri:

Dřžavno [APA; HRO; KAR; LUNJ; SES; STR] (< *dřžavny* ‘koji pripada državi’), *Kaniža* [LUNJ] (< mađ. *kanizsa* ‘kneževa’), *Němešćyca/Němešćyce* [SEL] ((< **nemeški* ‘koji se odnosi na plemića’ < **nemeš* ‘plemić, član plemstva u Ugarskoj’), *Němešćyce* [SES] ((< **nemeški* ‘koji se odnosi na plemića’ < **nemeš* ‘plemić, član plemstva u Ugarskoj’), *Škōlna/Škōlnō* [HRŽ] (< *škōlny* ‘koji se odnosi na školu’)

3.3.3.4.4.2. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na mjesnu povijest i mjesne predaje

Primjeri:

Cřrgovec [SVP] (< **cargati se* ‘prepirati se, svađati se’)²¹³, *Žákovo* [SVP] (< *žák* ‘učenik’)²¹⁴, *Měrna vŭlyca* [KAR] (< *měrnny* ‘miran’ + *vŭlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.)²¹⁵, *Zětska vŭlyca* [APA] (< *zětsky* < *zět* ‘zet’ + *vŭlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.)²¹⁶

Osnova **cargati se* označena je zvjezdicom jer ne pripada aktivnomu leksičkom sloju ispitanikā (a nije navedena ni u jednome od kajkavskih dijalektnih rječnika).

²¹³ U Hrvatskoj, i to u Varaždinskoj županiji, postoji i naselje jednakoga imena. Za oba toponima pretpostavljamo istu motivaciju.

²¹⁴ Prema objašnjenjima ispitanikā, u navedenoj je ulici uvijek živjelo mnogo učenika (đaka).

²¹⁵ Prema objašnjenjima ispitanikā, stanovnici navedene ulice često su se svađali, pa bi se ime moglo interpretirati ili kao profilaktičko (kako bi spriječilo buduće svađe) ili kao ironično.

²¹⁶ Prema objašnjenjima ispitanikā, u tu su se ulicu mladići često doseljavali kao zetovi poslije ženidbi djevojkama iz toga dijela sela.

3.3.3.4.5. Toponimi motivirani riječima koje upućuju na duhovni i vjerski život zajednice

3.3.3.4.5.1. Toponimi motivirani hagionimima (imenima kršćanskih svetaca), imenima patrona i imenima blagdana

Primjeri:

Cepôš k světy Bārbarý [HRO] (< *cepôš* ‘širok poljski put’ + *světa Bārbara* ‘kip svete Barbare’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Žūrč* [SVĐ] (< **světy Žūrč* ‘sveti Juraj’), *Xùbertova grába* [HRŽ] (< *Xùbertof* < *Xùbert* ‘svetac zaštitnik lova i lovaca’ + *grába* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’; v. 3.3.3.1.1.)²¹⁷, *Křžôļen/*Křžôļeny* [KRI] (v. 3.3.3.6.)²¹⁸, *Májka Bôža* [LDB] (< *Májka Bôža* ‘Majka Božja, Blažena Djevica Marija’), *Světy Fōrjōn* [HRŽ] (< *světy Fōrjōn* ‘sveti Florijan’), *Svēto Trōjstvo* [LDB] (< *Svēto Trōjstvo* ‘Sveto Trojstvo’), *Sęsvete* [SES] (< *Sī svēcy* ‘Svi sveti’), *Světy Žūrč* [SVĐ] (< **světy Žūrč* ‘sveti Juraj’), *Světy Pěter / Světy Pěter* [SVP] (< *světy Pěter / světy Pěter* ‘sveti Petar’)

Nekoliko je ojkonima koji se odnose na naselja ludbreške Podravine obuhvaćena ovim istraživanjem motivirano hagionimima²¹⁹ (imenima kršćanskih svetaca) i imenima patrona –

²¹⁷ U konkretnome slučaju sigurno je riječ o motivaciji imenom svetca. Nedaleko od staroga rukavca rijeke Drave nalazi se i kapelica posvećena svetomu Hubertu, no ona administrativno pripada naselju Otok u Međimurskoj županiji.

²¹⁸ U literaturi je doneseno nekoliko interpretacija imena naselja Križovljana, stoga ističemo da je, ovisno o interpretaciji, moguće uvrštavanje i u drugu skupinu (3.3.3.4.5.2.). Kancijan (1985: 119) smatra da su na mjestu današnjega naselja u razdoblju od 16. do 19. stoljeća posjed imali križnici (križari) te da je po njima selo dobilo i ime. Prema Belaju (2003: 152), sličnu interpretaciju donose i Stošić (1994: 123), koji crkvu u Križovljanu ubraja među one nastale u križarskome okružju, te župna spomenica, u kojoj je istaknuto da je kapela Svetoga Križa nekada pripadala križarima.

U popisu župa iz 1334. godine (v. Buturac (1984)) zabilježene su, među ostalima s područja ludbreške Podravine, *Item ecclesia sancte Crucis de Zlauina* te *Item ecclesia beate virginis cruciferorum*. Buturac (1984: 75) smatra da se crkva Svetoga Križa nalazila na području današnjega naselja Slanja, a crkvu Blažene Djevice Marije povezuje s romaničkom crkvom Svetoga Križa u Križovljanu. Dobronić (1984: 42–43) i Horvat-Levaj (1997: 121–122) smatraju pak, na temelju redosljedna navođenja župa (od zapada prema istoku), da se *Item ecclesia sancte Crucis de Zlauina* odnosi na romaničku crkvu Svetoga Križa u Križovljanu. Navođenje imena naselja Slanja u prvome popisu župa može se, prema autoricama, objasniti činjenicom da su u srednjemu vijeku Slanje i Križovljan činili jedinstven vlastelinski posjed, dok se već u drugome popisu župa (iz 1501. godine) spominje Križovljan. Druga spomenuta crkva, križarska crkva Blažene Djevice Marije, vjerojatno bi se mogla ubicirati na lokalitetu Križančija između Svetoga Petra i Velikoga Bukovca.

Horvat-Levaj (1997: 122) naglašava da je utjecaj križarā kao nositeljā romaničkoga stila na ludbreškopodravskome području očit bez obzira na to kojoj se interpretaciji priklonili. On se očituje u četverokutnome tlocrtu crkve, izvorno bez zasebnoga svetišta, koji je umnogome usporediv s najpoznatijom križarskom crkvom kontinentalne Hrvatske (Svetom Marijom na Gori) i s romaničko-gotičkom crkvom svetoga Klementa u Kelemenu. Prema nekim autorima (npr. Horvat (1975: 13)), na križarski utjecaj može upućivati i reljefni križ (tzv. grčki križ), gotovo jednakih krakova, na polju lunete unutar trokuta nad glavnim ulazom.

Premda je jasno da je ojkonim motiviran riječju koja upućuje na ljudsku djelatnost, i to na duhovni i vjerski život zajednice, iz strogo jezikoslovne perspektive potrebno je istaknuti da je nastao od etnikoida – *križovljanima* su se vjerojatno nazivali ljudi koji su pripadali već spomenutoj župi. Na to svakako upućuje tvorba, kao i do danas sačuvani množinski padežni oblici (više v. u odjeljku 3.4.4.1.1.1.2.1.).

²¹⁹ Budući da se u literaturi mogu pronaći različite definicije termina *hagionim*, napominjemo da ga u ovome radu upotrebljavamo samo sa značenjem ‘ime svetca’. Potvrde upotrebe s tim značenjem pronalazimo i u hrvatskoj (v.

riječ je o Sesvetama Ludbreškim, Svetome Đurđu i Svetome Petru. U tim su ojkonimskim likovima dobro sačuvane stare jezične značajke koje u suvremenim sustavima ispitanici više ne ovjeravaju.

Primjerice, ojkonim *Sęsvete* nastao je srastanjem dvaju pridjeva muškoga roda, a pritom je akuzativ te sraslice nastale od dvaju pridjeva preuzeo ulogu nominativa. Postavši ojkonim, na temelju nominativnoga dočetka promijenio je i gramatički rod (postao je ž. r. pl. tant.), ali i morfološku vrstu, a sve se to odrazilo i na njegovu deklinacijsku paradigmu (počeo se deklinirati po imeničkoj deklinaciji: ① *Sęsvete*, ② *Sęsvet/Sęsvety*, ③ *Sęsvety/Sęsvetaj*, ④ *Sęsvetamy*). U suvremenome je pak stanju kao ime blagdana potvrđeno *Sī svēcy* ‘Svi sveti’ te se ono deklinira u skladu sa sustavom (pridjev po pridjevsko-zamjeničkoj deklinaciji, a imenica po imeničkoj deklinaciji, npr. ① *Sī svēcy*, ② *Sę svēce*).

Jezičnu konzervativnost odražava i ojkonim *Svēty Žūrč* s obzirom na to da u suvremenome govoru Svetoga Đurđa nije ovjereno neslužbeno osobno ime, pa ni ime svetca s dočetkom *-đ* (tj. *-č*, kao rezultatom obezvučenja): *Žūrč*. Za taj lik Vidović (2007: 437) tumači da je nastao od grč. Γεώργιος [*Geórgios*] – grčko **ge* odrazilo se kao *ž*, a **ō* kao *u*, ističući pritom da barem za kajkavska područja (npr. Podravinu i Međimurje), gdje su vrlo rano potvrđeni odrazi toga lika osobnoga imena u antroponimiji i toponimiji (npr. ojkonim *Đurđevac* spominje se već 1267.), nije moguć utjecaj pravoslavlja. Iako je takvo tumačenje posve uvjerljivo, zbog povijesnih potvrda ojkonima *Sveti Đurđ* ne smijemo u potpunosti odbaciti ni mogućnost utjecaja mađarskoga jezika na to ime (usp. mađ. *György*).

Ostali toponimi uvršteni u ovu skupinu daju nam informacije o tome koje svetce stanovnici ludbreške Podravine posebno štiju.

3.3.3.4.5.2. Toponimi motivirani nazivima vjerskih organizacija/zajednica, građevina, objekata i posjeda

Primjeri:

Apatija/Jepatija [APA] (**apatija/*jepatija* ‘opatija, samostan’), *Cęrkvenyca* [HRO, LDB; KAR; SEL] (< *cęrkveny* ‘crkveni’ < *cęrkva* ‘crkva’), *Cintor* [SVP] (< *cintor*

npr. Marasović-Alujević (1985), Frančić (2005: 35), Vodanović (2007: 363, 370), Vuković (2007: 169), Frančić i Mihaljević (2011) i u svjetskoj onomastici (v. npr. Molina Díaz (2014)), a isto značenje ističe i preporučuje i ICOS. Premda se s njima ne slažemo, donosimo i druga značenja upotrijebljena u hrvatskoj terminologiji: ‘ime sakralnoga objekta’ (v. Lapaine i dr. (2010) s. v. *hagionim*), ‘osobno ime svetačkoga podrijetla’ (v. Stjepović (2015: 118, 120)), ‘toponimi nastali od imena svetaca; vrsta ojkonima kojima je u sadržaju ime svetca ili svetece, titulara naselja, grada ili nekoga sakralnog objekta’ (v. Skračić (2011: 61, 117–118)). Šimunović pak (2009: 74, 120) termin upotrebljava višeznačno – jednom eksplicitno navodi definiciju ‘svetačko ime’, a na drugome se mjestu iz primjera može zaključiti da hagionimom smatra ‘ojkonim nastao od imena svetca’.

‘ograđen prostor oko crkve’), *Cīrkvena* [SVP] (< *cĕrkveny* ‘crkveni’ < *cĕrkova* ‘crkva’), *Cīrkvenyca* [HRŽ; KRI; PRI; SVĐ] (< *cĕrkveny* ‘crkveni’ < *cĕrkva* ‘crkva’), *Cŕkvišće* [MBUK] (< **crkvišće* ‘ruševina crkve’ < *cĕrkova* ‘crkva’), *Kapĕla* [KAP] (< *kapĕla* ‘kapela’), *Križno drĕvo* [HRO; KAR; KUĆ, LDB; OBR] (< *križno drĕvo* ‘raspelo, sveti križ’ < *kriš* ‘križ’), *Kŕženčija* [LUNJ, SVP] (< **križ(e)nik* ‘križar’ < *kriš* ‘križ’), *Kŕženčije* [KUĆ] (< **križ(e)nik* ‘križar’ < *kriš* ‘križ’), *Pīle* [HRŽ] (< *pīl* ‘spomenik, kip’), *Popôvec* [SVĐ] ((< *pôpof*) < *pôp* ‘svećenik’), *Popôvyca* [SLO] ((< *pôpof*) < *pôp* ‘svećenik’), *Pre grôbjø* [DUB; KUĆ] (< *grôbje* ‘groblje’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Pry grôbjø* [STR] (< *grôbje* ‘groblje’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Za cĕrkovom* [MBUK] (< *cĕrkova* ‘crkva’; v. 3.3.3.1.3.2.), *Žydôfska grâba* [KUĆ] (< *žydôfsky* < *židof* ‘židov, pripadnik ili sljedbenik židovske vjere’ + *grâba* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’; v. 3.3.3.1.1.)

Osnova je mnogih toponima uvrštenih u ovu skupinu imenica sa značenjem nekoga tipa crkvene građevine: **apatija*/**jepatija*, *cĕrkva*/*cĕrkova*, *kapĕla* ili pridjev sa značenjem ‘crkveni’. U toponimiji su se odrazili i nazivi objekata (*križno drĕvo*, *pīl*) i posjeda (*cīntor*, *grôbje*) vezanih uz duhovni život zajednice. Toponimi koji sadržavaju pridjevsku osnovu sa značenjem ‘crkveni’ vjerojatno upućuju na vlasništvo, a isto se može pretpostaviti i za toponim *Popôvyca* s obzirom na to da se taj toponim odnosi na obradivu površinu. Za toponim pak *Popôvec*, koji se odnosi na dio naselja, smatramo da ne odražava vlasništvo, ali u svakome slučaju jest dokaz povezanosti s crkvenim organizacijama. Na nekadašnju prisutnost križarâ vjerojatno upućuju toponimi u kojima se odrazio naziv **križ(e)nik* ‘križar’ (usp. npr. Belaj (2003), Dretar (2017: 18) itd.). Za toponim *Cŕkvišće* može se pretpostaviti ili da označava ‘mjesto na kojemu je nekada bila crkva’ (analoški na temelju tvorbe (usp. *Gŕdišće*, *Selišće*)) ili vlasništvo. Na prisutnost židovske zajednice upućuje osnova *židof* ‘židov’²²⁰.

Promatrajući iz etimološke perspektive neimena koja su se odrazila u ovoj toponimijskoj skupini zaključujemo da ih je mnogo primljeno u leksički sustav vrlo rano: primjerice, premda su izvorno stranoga podrijetla, već se za praslavenski pretpostavljaju *cĕrkva*/*cĕrkova* ‘crkva’, *kriš* ‘križ’, *pôp* ‘svećenik’ (a u skladu s tim posuđenicama ne smatramo ni izvedenice od tih riječi (*cĕrkveny* ‘crkveni’, **crkvišće* ‘ruševina crkve’, *pôpof* ‘svećenikov’, **križ(e)nik* ‘križar’)). Slavenskoga je podrijetla i imenica *grôbje* ‘groblje’. Posuđenice kojima su motivirani toponimi uvršteni u ovu skupinu možemo pak preciznije razvrstati na: germanizme (**apatija*/**jepatija*

²²⁰ O povijesti židova u ludbreškome kraju vidi više u: Dretar (2009; 2010; 2011).

‘opatiija, samostan’, *pîl* ‘spomenik, kip’), hungarizme (*cîntor* ‘ograđen prostor oko crkve’) i one nesigurna podrijetla (*kapêla* ‘kapela’).

3.3.3.4.6. Toponimi motivirani riječima s apstraktnim značenjem

Primjeri:

Alòxa [HRŽ] (< *alòxa* ‘havajski pozdrav’), *Otok mládošty* [LDB] (< *òtok* ‘otok’ + *mládošt* ‘mladost’; v. 3.3.3.1.1.)

Toponimima uvrštenima u ovu skupinu zajedničko je to što su mlađega postanja, odnosno što se njima imenuju noviji referenti. Posebnu maštovitost imenovateljā, ali i otvorenost novijim jezičnim utjecajima odražava naziv *alòxa*, pozdrav preuzet iz engleskoga, a izvorno iz havajskoga jezika.

Općenito govoreći, toponimi motivirani riječima s apstraktnim značenjem mogu se odnositi i na prirodne referente i na referente nastale ljudskom aktivnošću. Primjerice, u istu bismo skupinu mogli uvrstiti neka imena mostova (*Most slobode* (u Zagrebu i u Novome Sadu u Srbiji), *Ponte della libertà* ‘Most slobode’ (u Veneciji u Italiji), *Szabadság híd* ‘Most slobode’ (u Budimpešti u Mađarskoj), *Most mladosti* (u Zagrebu i u Osijeku), *Most ljubavi* (u Vrnjačkoj Banji u Srbiji), *Most prijateljstva* (u Vukovaru), *Puente de la Unidad* ‘Most jedinstva’ (u Monterreyu u Meksiku) itd.), ali i imena otoka (*Otok ljubavi* i *Otok mladosti* u zagrebačkome jezeru Jarun).²²¹

3.3.3.5. Toponimi motivirani antroponimima

Primjeri:

Bačanĭjeva [KAR] (< *Bačanĭjevy*), *Bačanĭjeva vùlyca* [KAR] (< *Bačanĭjevy* + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Bajdōkōvyca* [SLO] (< **Bajdak*), *Bajnkōvec* [HRŽ] (< **Banjkovec*), *Bàkecof mēlyn* [DUB] (< *Bàkecof* < *Bàkec* + *mēlyn* ‘mlin, vodenica’; v. 3.3.3.4.1.1.), *Balažica* [SES] (< **Balaž*), *Bàlgōvyca* [PRI, SEL] (< *Bàlgōvy*), *Bôbyn-lôs* [DUB] (< *Bôbyn* < **Bàba* + *lôs* ‘put u šikari utaban gaženjem; lazina; obradivo tlo nastalo krčenjem šume; krčevina’; v. 3.3.3.4.3.2.3.), *Bějnkōvyca* [SVĐ] (< *Bějnkōvy*),

²²¹ U nekim slučajevima toponim istovremeno može biti motiviran i legendom (npr. *Most ljubavi* u Vrnjačkoj Banji).

Bêrtekovyna [SVĐ] (< **Bertek*/**Bertekovi*), *Bêřoščeva* [KAR] (< *Bêřoščef* < **Berovec*), *Bêřoščeva vùlyca* [KAR] (< *Bêřoščef* < **Berovec* + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Bòltekof pòtok* [SIG] (< *Bòltekof* < *Bòltek* + *pòtok* ‘potok’; v. 3.3.3.1.1.), *Bòntekovycyca* [SLO] (< **Bontek*), *Bogòtošček* [SVĐ] (< *Bogòtoš* < *bogòtoš* ‘zemljoradnik s mnogo zemlje’)²²², *Bònčef vřt* [SES] (< *Bònčef* < **Banec*/**Bonec* + *vřt* ‘vrt’; v. 3.3.3.4.3.2.1.), *Břlčevycyca* [SES, SIG] (< **Břlčevy*), *Bròc na Požgàjevem* [HRO] (< *bròc* ‘gaz, prijelaz preko rijeke ili potoka, pličina u rijeci ili potoku preko koje je moguće prijeći’ + *Požgàjevò* ‘Požgajevo imanje’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.2.1.3.), *Bròc pot Kòlòkòvem* [HRO] (< *bròc* ‘gaz, prijelaz preko rijeke ili potoka, pličina u rijeci ili potoku preko koje je moguće prijeći’ + *Kòlòkòvò* ‘Kolakovo imanje’; v. 3.3.3.1.1., 3.3.3.2.1.3.), *Bròjkòvec/Bròjnkòvec* [OBR] (< **Branko*), *Bùtynòva tòjava* [SES] (< *Bùtynòf* < **Butina*²²³ + *tòjava* ‘mjesto velike dubine u vodotoku’; v. 3.3.3.1.1.), *Čičalnyca* [STR] (< **Čičal*), *Čičef kòt* [HRO] (< *Čičef* < *Čič* + *kòt* ‘kut’; v. 3.3.3.1.3.1.), *Čičelnyca* [SES] (< **Čičel*)²²⁴, *Čičevycyca* [OBR] (< *Čičevy*), *Čyčkarine* [LUNJ] (< **Čičkar*)²²⁵, *Čòležjak* [MBUK] (< **Čolig*)²²⁶, *Debèlcòva strùga* [HRŽ] (< *Debèlcòf* < *Debèlec* + *strùga* ‘(strmo) korito vodotoka’; v. 3.3.3.1.1.), *Debèlcòve xìže* [HRŽ] (< *Debèlcòf* < *Debèlec* + *xìže* ‘kuća’; v. 3.3.3.4.2.1.), *Debełòk* [NSP] (< *Debełòk*), *Dragovòjnščycyca* [SEL] (< **Dragovan*), *Dròškòvycyca* [SLO] (< **Dròškòvy*), *Drgònofcy* [HRŽ] (< **Dragan*), *Žòrànekof pòtok* [VIN] (< *Žòrànekof* < *Žòrànek* + *pòtok* ‘potok’; v. 3.3.3.1.1.), *Žòřikòvycyca* [KAP] (< *Žòřikòvy*), *Žùrkòvò* [MBUK] (< **Žùrek*), *Fàrkòšef kòt* [SES] (< *Fàrkòšef* < **Farkaš* + *kòt* ‘kut’; v. 3.3.3.1.3.1.), *Fèrdòva vùlyca* [LUNJ] (< *Fèrdòf* < *Fèrdò* + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Fìlyperk* [LDB] (< *Fìlyps* < *Fìlyp* + **perk*

²²² O nijansama među značenjima između inačica *bogatòš* i *bogòtoš* vidi i u Blažeka (2016: 171). Prva navedena imenica u paru znači ‘imućan čovjek općenito’.

²²³ Prema Buturcu (1990: 92), prezime *Butina* potvrđeno je na Sesvetama Ludbreškim od 1811. do 1896. te u Karlovcu Ludbreškome 1843. godine.

²²⁴ U suvremenome hrvatskom antroponimikonu nije zabilježeno prezime *Čičal*/*Čičel* (usp. PREZ (1: 350), Putanec i Šimunović (1976: 111)). Međutim, u toponimiji često pronalazimo primjere motivirane tim pretpostavljenim antroponimom. Marasović-Alujević i Lozić Knezović (2014: 70) na Šolti bilježe toponim *Čičalovo* te ističu da je nastao prema obiteljskome nadimku *Čičalovi*, o kojemu svjedoči zapis iz 1862. godine. Potvrde postoje i u Mađarskoj (ojkonim *Csicsal-pusztá*), Sloveniji (oronim *Spodnja Čičelnica*), Češkoj (hilonim *Čičelnica*).

²²⁵ Navedeni mikrotoponim mogao bi se interpretirati i kao motiviran nazivom biljke, no s obzirom na to da je u naselju potvrđeno i prezime *Čičkar* (usp. PREZ (1: 351)), opredijelili smo se za ovu interpretaciju.

²²⁶ Budući da u ludbreškopodravskim govorima nije potvrđeno nijedno neime se sličnom osnovom, pretpostavljamo da je toponim motiviran antroponimom. Tu pretpostavku potkrepljuje i fonološka analiza – u malobukovečkome je govoru odraz ishodišnoga fonema *ń* fonem *j*, a njime počinje sufiks kojim je nastao toponim. Zbog jednačenja po mjestu tvorbe finalno *g* iz osnove u toponimu je dalo *ž*. Na temelju takve analize i uvida u hrvatsku prezimensku građu dolazi se do zaključka da je toponim motiviran prezimenom *Čolig* (ili kakvim antroponimom u vezi s njim). Prema Putancu i Šimunoviću (1976: 113), polovicom 20. stoljeća u Hrvatskoj je to prezime bilo potvrđeno u naseljima u okolici Vrbovca, Koprivnice, Svetoga Ivana Zeline, Bjelovara, Čazme te Garešnice; prema PREZ-u, 2001. godine prezime je bilo potvrđeno u okolici Zagreba, Svetoga Ivana Zeline, Vrbovca, Koprivnici, Hlebinama, Virju, Novigradu Podravskome te u okolici Bjelovara, Čazme i Garešnice. U ludbreškoj pak Podravini navedeno prezime nije zabilježeno u suvremenome antroponimijskom fondu.

‘brijeg, brežuljak’; v. 3.3.3.1.1.), *Fykolinka* [SEL] (< **Fikol*), *Fylipovec* [HRŽ] (< *Fylipovy/Filyp*), *Füntekof vřt* [SES] (< *Füntekof* < *Füntek*²²⁷ + *vřt* ‘vřt’; v. 3.3.3.4.3.2.1.), *Gõlašćyca* [DUB] (< **Gal*²²⁸), *Glysõćynova vùlyca* [KAP] (< *Glysõćynof* < *Glysõćyn* + *vùlyca*; v. 3.3.3.4.2.2.), *Gřkćef brĕk* [VIN] (< *Gřkćef* < **Grgec* + *brĕk* ‘brijeg’; v. 3.3.3.1.1.), *Xàbekõva vùlyca* [LUNJ] (< *Xàbekof* < **Xàbek* + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Xàbjan* [HRO] (< **Xabjan*), *Xabjõnćane kõte* [KAR, SES] (< *Xabjõnćef* < *Xabjõnec* + *kõte* ‘kut’; v. 3.3.3.1.3.1.), *Xĕmõvec* [SVĐ] (< **Hem-* (< **Hemuš*)), *Xižakof brĕk* [VIN] (< *Xižakof* < *Xižak* + *brĕk* ‘brijeg, brdo’; v. 3.3.3.1.1.), *Xřkaćef kõt* [HRO] (< *Xřkaćef* < *Xřkać* + *kõt* ‘kut’; v. 3.3.3.1.3.1.), *Yvànekõvyca* [SIG] (< **Yvànec*/**Yvànekõvy*), *Jàklynof zdĕnćek* [VIN] (< *Jàklynof* < *Jàklyn* + *zdĕnćek* ‘izvor pretvoren u zdenac’; v. 3.3.3.4.1.1.), *Jàntõlovyna* [SIG] (< *Jàntõl*), *Jedàjnõvyca* [PRI] (< *Jedàjnõvy*)²²⁹, *Katalĕna* [LDB, VIN] (< *Katalĕna*), *Kõrlõvec*/**Kõrlõfcy* [KAR] (< **Kõrlõfcy* < **Karlo*²³⁰; v. 3.3.3.6.), *Kĕšnerof mĕlyn* [LDB] (< *Kĕšnerof* < *Kĕšner* + *mĕlyn* ‘mlin, vodenica’; v. 3.3.3.4.1.1.), *Kìvažy* [SIG] (< *Kìvać*), *Kõrõtajeva* [VIN] (< *Kõrõtajef* < *Kõrõtaj*), *Kõrõtajeva šùma* [VIN] (< *Kõrõtajef* < *Kõrõtaj* + *šùma* ‘šuma’; v. 3.3.3.1.7.), *Kõšćef kõt* [HRO] (< *Kõšćef* < *Kõsec* + *kõt* ‘kut’; v. 3.3.3.1.3.1.), *Kòvaćyćef zdĕnec* [VIN] (< *Kòvaćyćef* < *Kòvaćyć* + *zdĕnec* ‘bunar’; v. 3.3.3.4.1.1.), *Kõvõćeva šùmymca* [PRI] (< *Kõvõćef* < *Kõvõć* + *šùmymca* ‘šumica’; v. 3.3.3.1.7.), *Křlĕbõdõva* [LUK] (< *Křlĕbõdõvy*), *Křlĕbõdõva vùlyca* [LUK] (< *Křlĕbõdõvy* + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Kùxaryćka* [HRŽ] (< **Kuxarić*), *Kùndrešćyce* [MBUK] (< **Kundrić*²³¹), *Lìlekõva gràba* [DUB] (< *Lìlekof* < *Lìlek* + *gràba* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’; v. 3.3.3.1.1.), *Màjeryca/Màjeryce* [VBUK] (< **Màjer*), *Màndõvec* [LDB] (< **Manda*), *Màrkõfćyca* [APA], *Màrkõfćyca/Màrkõfćyce* [SLO] (< **Markovec*), *Martĩnova strùga* [VBUK] (< *Martĩnof* < **Martin* + *strùga* ‘(strmo) korito vodotoka’; v. 3.3.3.1.1.), *Mariùškõvyca* [STR; SVĐ] (< *Mariùškõvy*), *Màtyjaš* [KRI] (< **Matyjaš*),

²²⁷ Prema podacima koje donosi Buturac (1990: 92), prezime *Funtek* starosjedilačko je prezime na području ludbreške Podravine: na Strugi je potvrđeno od 1659. godine do danas, na Sesvetama Ludbreškim od 1811. do 1948., u Komarnici Ludbreškoj od 1820. do danas, u Luki Ludbreškoj od 1900. do danas, u Svetome Đurđu 1948. godine, u Karlovcu Ludbreškome od 1948. do danas, a u suvremeno doba potvrđeno je i u Hrzenici.

²²⁸ Prezime *Gal* (< osobnoga imena *Gal* < lat. *Gallus*) potvrđeno je u suvremenome antroponimikonu Kapele Podravske (v. PREZ (1: 469)). Slabije bi vjerojatna bila motivacija pridjevom *gal* ‘crn’ < psl. **galъ* (v. Gluhak (1993: 225), HER), posebno zbog toga što se u suvremenim ludbreškopodravskim govorima taj pridjev ne upotrebljava.

²²⁹ Toponim je sasvim sigurno motiviran obiteljskim nadimkom koji je potvrđen u istome naselju (v. Horvat (2012a: 74, 95)).

²³⁰ Smatramo da je ojkonom antroponimskoga, a ne hagionimskoga postanja jer se u naselju nalazi kapela sv. Roka, a crkvene građevine posvećene svetomu Karlu nema. Kancijan (1985: 117) pretpostavlja da je početni poticaj možda ime kralja Karla Roberta, čiji je privrženik početkom 14. st. bio i vlastelin Nikola Ludbreški.

²³¹ Prema podacima koje donosi Petrić (2010b: 177), prezime *Kundrić* zabilježeno je na području župe Veliki Bukovec još 1659. godine.

Màtočyna [HRŽ] (< **Matok*), *Matôk* [VIN] (< *Matôk*), *Môrgyč* [VIN]²³², *Mesôr* [VBUK] (< *Mesôr*), *Mêljank/Mêljenk* [PRI] (< *Mêljank/Mêljenk*), *Mikovo* [SES] (< *Mikovy*), *Môrtynyč/*Môrtynyčy* [MRT] (< **Môrtynyčy* < *Môrtyn*; v. 3.3.3.6.), *Môtovo* [SIG] (< *Môtovy*), *Nêmčeva vûlyca* [DUB] (< *Nêmčef* < **Nemec* + *vûlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Pâlčyjeva šodrâna* [PRI, SVĐ] (< *Pâlčyjef* < *Pâlčy* + *šodrâna* ‘šljunčara, napušten kop šljunka napunjen vodom’; v. 3.3.3.4.1.1.), *Pandûrova Lâjzyna* [KAR] (< *Pandûrof* < *Pandûr* + *Lâjzyna*; v. 3.3.3.3.), *Pôlynovec/Pôļņovec* [KAP] (< **Pal/*Palinovec*), *Pečëncovo* [KAP] (< *Pečë nec*), *Petrînovyca* [SVĐ] (< *Petrînovy*), *Pynterôfka* [SES] (< **Pinter*, **Pintar*²³³), *Povjôčka* [MBOOK] (< *povjôčky* < *Povjôč*), *Povjôčka vûlyca* [MBOOK] (< *povjôčky* < *Povjôč* + *vûlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Přdekoř pôt* [KAP] (< *Přdekoř* < **Prdek* + *pôt* ‘put’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Pre Rôzmano* [KAP] (< *Rôzman*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Pry Šîlcô* [LDB] (< *Šîlec*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Přnôřovo prâlÿšče* [KRI] (< *Přnôřof* < *Přnôř* + *prâlÿšče* ‘mjesto uz vodni referent na kojemu se pere rublje’; v. 3.3.3.4.2.3.), *Prÿjder* [SIG] (< **Prujder*²³⁴), *Sâcerova grâba* [LUK] (< *Sâcerof* < *Sâcer* + *grâba* ‘jama, jarak, izrovano mjesto’; v. 3.3.3.1.1.), *Salôjka* [APA] (< **Salaj*)²³⁵, *Sandalovo* [STR] (< **Sandal*), *Smêdrevô* [VBUK] (< **Smeder*²³⁶), *Smôlčevyca* [SVĐ] (< *Smôlčevy*), *Șobolice* [SLO] (< **Sabol*, **Sobol*), *Șoček vògel* [KOM] (< *Șoček* < *Șođec* + *vògel* ‘ugao’; v. 3.3.3.1.3.1.), *Stâncynof jôrek* [LUK, PRI, SVĐ] (< *Stâncynof* < *Stâncyn* + *jôrek* ‘jarak’; v. 3.3.3.1.1.), *Stânkovyca* [VIN], *Stipajka* [HRŽ] (< **Stipan*), *Șâjerovo* [SEL] (< **Șajer*), *Șipoš* [VIN] (< **Șipoš*²³⁷), *Șkorjôčevô* [DUB] (< **Șkorjanec*), *Șôševa* [KAR] (< *Șôševy*), *Ștêfajnsky pòtok* [VIN] (< *Ștêfajnsky* < **Ștêfan* + *pòtok* ‘potok’; v. 3.3.3.1.1.), *Ștuban* [VIN] (< *Ștuban*), *Tòtovyček zdê nec* [VIN] (< *Tòtovyček* < *Tòtovyč* + *zdê nec* ‘bunar’; v. 3.3.3.4.1.1.), *Tořolovo* [VBUK] (< **Tořolovy*), *Vâjčka/Vâjdyčka* [KAP] (< **Vajdič*²³⁸), *Vočinof kôt* [SEL] (< *Vočinof* <

²³² U suvremenoj antroponimiji prezime *Margić* potvrđeno je u nekoliko naselja ludbreške Podravine – u Hrastovskome, Ludbregu, Selniku te u Vinogradima Ludbreškim. V. PREZ (II: 73).

²³³ Prezime *Pintar* zabilježeno je na Sesvetama Ludbreškim 1598., 1659. i 1700. godine (v. Buturac (1990: 92)).

²³⁴ Prezime nije potvrđeno u suvremenome hrvatskom antroponimikonu. Na temelju fonemskoga sastava prezimena može se pretpostaviti da je bavarsko-austrijskoga ili mađarskoga podrijetla (< **Prujder* < **Bruder*). Primjerice, Tefher navodi prezime njemačkoga podrijetla *Prujder* kao dio antroponimikona mađarskoga naselja Kötce i njegove okolice (na početku 18. stoljeća).

²³⁵ Prema našem mišljenju, toponim je motiviran prezimenom *Salaj*, koje je pak etničkoga postanja (< *Szala* ili *Zala*, naselja ili županija u Mađarskoj). Navedeno prezime ima kontinuitet u Međimurju (v. Frančić (2002: 460)), a u okolici je ludbreške Podravine u suvremenome stanju zabilježeno u Kuzmincu (v. Putanec i Šimunović (1976: 576), PREZ (2: 357)). Slabije je vjerojatno da je toponim izravno motiviran etnikom, stoga smo ga uvrstili samo u ovu skupinu klasifikacije.

²³⁶ Istim je antroponimom vjerojatno motiviran i ojkonom *Smederevo* koji se odnosi na grad u Srbiji. Za više interpretacija etimologije srpskoga ojkonomi vidi bibliografsku jedinicu *Smederevo*.

²³⁷ Prezime *Șipoš* potvrđeno je u suvremenome antroponimikonu grada Ludbrega (usp. PREZ (2: 454)).

²³⁸ U suvremenome antroponimikonu (prema stanju iz 2001., v. PREZ (2: 542)) pretpostavljeno prezime nije potvrđeno ni u jednome naselju ludbreške Podravine. Usporedbe radi, godine 1948. (v. Putanec i Šimunović (1976: 701)) zabilježeno je npr. u Globočecu Ludbreškome.

**Vočín + kôť* ‘kut’; v. 3.3.3.1.3.1.), *Vràňčyčeva šúmyca* [VIN] (< *Vràňčyčef* < *Vràňčyč* + *šúmyca* ‘manja šuma’; v. 3.3.3.1.7.), *Za Ròzmanem* [KAP] (< *Ròzman*; v. 3.3.3.2.1.3.), *Zdêlarova vùlyca* [SLO] (< *Zdêlarof* < *Zdêlar* + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Žnidaryčeva* [VIN] (< *Žnidaryč*), *Žnidaryčeva šúma* [VIN] (*Žnidaryčef* < *Žnidaryč* + *šúma* ‘šuma’; v. 3.3.3.1.7.)

Udio je skupine toponima antroponimskoga postanja u ukupnoj toponimiji primjetan.

Na što upućuju toponimi antroponimskoga postanja?

Analiziravši građu prikupljenu tijekom terenskoga istraživanja u ludbreškoj Podravini zaključili smo da toponimi antroponimskoga postanja mogu upućivati na:

- a) pripadnost referenta određenoj osobi ili obitelji (tj. upućivati na vlasništvo)
- b) ubikaciju referenta u odnosu na posjed koji pripada (ili posjede koji pripadaju) određenoj osobi, obitelji ili obiteljima.

Za dio toponima, posebno onih vrlo starih (npr. *Brôjkovec/Brôjnkovec* [OBR], *Drgôňofcy* [HRŽ], *Xêmovec* [SVĐ], *Kôrlôvec/*Kôrlôfcy* [KAR] i sl.) možemo ustanoviti motivaciju antroponimom, ali ne možemo sa sigurnošću reći na što antroponim upućuje. Moguće je da su imena dobili prema osnivaču, upravitelju ili sl.

a) Toponimi antroponimskoga postanja koji upućuju na pripadnost referenta određenoj osobi ili obitelji (tj. na vlasništvo)

Dio toponima antroponimskoga postanja upućuje na pripadnost referenta određenoj osobi ili obitelji (tj. na vlasništvo). Njihova imena upućuju na sadašnjega ili nekadašnjega vlasnika, pa se iz njih mogu iščitati i izvanjezične činjenice (parceliranje, podjela među obiteljima, nasljeđivanje, roditeljsko davanje zemlje kćerima kao miraz, selidbe i sl.).

Takvi se toponimi odnose na referente za koje se očekuje da su u nečijemu vlasništvu, npr. oranice, njive, livade, šume i sl. Površina referenta (u matematičkome smislu) pri takvome imenovanju nije relevantna – toponimom motiviranim antroponimom koji upućuje na vlasništvo mogu se imenovati i čestice i cijele parcele (organiziran niz čestica). Budući da se sa stalnom strukturom upotrebljavaju među stanovnicima istoga naselja, a katkad i šire, može ih se ocijeniti općeprihvaćenima, a time i potvrditi njihov status pravoga toponima.

Toponimi antroponimskoga postanja koji upućuju na vlasništvo različitih su struktura te nastali različitim tvorbenim načinima. Npr. sufiksalsnom su tvorbom nastali toponimi *Bajdôkovyca* [SLO], *Balažica* [SES], *Čičalnyca* [STR], *Žorikovyca* [KAP], *Fylipovec* [HRŽ], *Gôlašćyca* [DUB], *Jântolovyna* [SIG], *Jedâjnkovyca* [PRI], *Kùxaryčka* [HRŽ], *Mátôčyna* [HRŽ], *Petrînovyca* [SVĐ], *Pynterôfka* [SES], *Smólčevyca* [SVĐ], *Sôbolice* [SLO], *Stîpajnka* [HRŽ], *Vâjčka/Vâjdyčka* [KAP] itd.; dodavanjem nove, diferencijacijske sastavnice nastali su višerječni toponimi: *Bônčef vîť* [SES], *Debêlcove xîže* [HRŽ], *Fûntekof vîť* [SES], *Vràňčyčeva šûmyca* [VIN] itd.; onimizacijom i usporednom konverzijom nastali su toponimi: *Žûrkovo* [MBUK], *Kôrôtajeva* [VIN], *Mikovo* [SES], *Môťovo* [SIG], *Sandalôvo* [STR], *Smêdrevo* [VBUK], *Škorjôčevô* [DUB], *Žnidaryčeva* [VIN] itd.; tranonimizacijom su nastali toponimi koji se odnose na referente udaljene od same kuće i imanja u naselju: *Bâjnkovec* [HRŽ], *Debelôk* [NSP], *Xâbjan* [HRO], *Matôk* [VIN] itd.

b) Toponimi antroponimskoga postanja koji upućuju na smještaj ili položaj u odnosu na posjed koji pripada određenoj osobi, obitelji ili obiteljima

Motivacija toponima antroponimima ne podrazumijeva uvijek upućivanje na vlasništvo. Neki toponimi antroponimskoga postanja zapravo odražavaju drugačije motive imenovateljâ. Primjerice, antroponimi posredno mogu poslužiti kao prostorni orijentir.

Navedenu tvrdnju dobro oprimjeruju neka neslužbena imena ulica. Jasno je da toponimi koji se odnose na ulice i dijelove naselja ne odražavaju vlasništvo, nego odnos prema posjedu (posjedima) ljudi koji u njima žive. Kao motiv pri imenovanju mogli su poslužiti ugled, važnost ili kakva druga specifičnost prepoznatljive osobe ili obitelji. Toponimi su tako mogli nastati od posvojnih pridjeva izvedenih od neslužbenih antroponimskih tipova – osobnih imena, osobnih nadimaka i obiteljskih nadimaka. Iz te podskupine toponima izdvajamo nekoliko primjera: *Fêrdova vûlyca* [LUNJ], *Glysôčynova vûlyca* [KAP], *Xâbekova vûlyca* [LUNJ], *Krlêbôdova* [LUK], *Povjôčka* [MBUK], *Zdêlarova vûlyca* [SLO] itd. Obiteljskim nadimcima često su, kao i u Međimurju (usp. Frančić (2004: 42)), motivirana imena ulica u kojima obitava veći broj obitelji s istim obiteljskim nadimkom. Također, na nadijevanje imena antroponimskoga postanja ulici može potaknuti i situacija da u određenim manjim ulicama živi samo jedna obitelj.

Na smještaj ili položaj referenta koji obično nema vlasnika (npr. vodnoga referenta, uzvišenja, puta i sl.) može se uputiti antroponimom koji se odnosi na vlasnika posjeda koji je

tomu referentu najbliži (npr. ako se nalazi pokraj njega) ili preko kojega se do toga referenta dolazi.

Razlikujemo nekoliko tipova takvoga upućivanja:

a) posvojnim pridjevom izvedenim od antroponima, uvrštenim u višerječni toponim s ulogom diferencijacijske sastavnice

npr. *Bóltekof pótok* [SIG], *Bútynova tójava* [SES], *Debělcova strúga* [HRŽ], *Žorànekof pótok* [VIN], *Xižakof brěk* [VIN], *Xřkačef kôt* [HRO], *Jáklynof zděncek* [VIN], *Koščef kôt* [HRO], *Lilekova grába* [DUB], *Martīnova strúga* [VBUK], *Stàncynof jōrek* [LUK, PRI, SVĐ] itd.

b) prijedložno-padežnim izrazom sa strukturom prijedlog + antroponim ili prijedlog + posvojni pridjev izveden od antroponima, koja može, ali i ne mora biti uvrštena kao diferencijacijska sastavnica u višerječni toponim

b.i) prijedložno-padežnim izrazom uvrštenim kao diferencijacijskom sastavnicom u višerječni toponim

npr. *Bròc na Pòžgàjevem* [HRO], *Bròc pòt Kòlòkòvem* [HRO]

b.ii) prijedložno-padežnim izrazom uz koji nije eksplicitno naveden tip referenta (tj. provedena je elipsa još u doimenskoj fazi)

Pre Ròzmanò [KAP], *Za Ròzmanem* [KAP].

Postoje li u ludbreškoj Podravini antroponimijsko-toponimijske kategorije?

Primjere slične navedenima pod b.ii), koji se odnose na njive koje se pružaju tik uz naselje (npr. *Za P'ekom*, *Za 'Nožom*, *Pręt Fę'rencom*, *Za Matò'linekom*, *Za Mi'hoļom*) donosi i A. Frančić kao potkrepe za tvrdnju da se obiteljski nadimci katkad mogu smatrati i toponimima. Isticanjem sintagme *antroponimijsko-toponimijska kategorija* u definiciji obiteljskih nadimaka kao antroponimijsko-toponimijske kategorije primarnoga množinskog oblika svojstvene isključivo neslužbenoj komunikaciji u seoskoj sredini, Frančić (1994: 41) upućuje na to da se u Međimurju obiteljskim nadimcima, kao što je i uobičajeno, imenuju i diferenciraju ljudi, ali i da se oni odnose i na *grunt* (kuću, imanje ili posjed općenito) gdje ti ljudi žive. Na čvrstoću veze između ljudi i *grunta* upućuje postojanost obiteljskoga nadimka, očita posebno kad se izvanjezična stvarnost promijeni (npr. ako se obitelj odseli s *grunta* ili on u potpunosti opusti). Potvrdu takvoga funkcioniranja obiteljskih nadimaka u Međimurju donose Virč (2008: 174), Škvorc Branda (2012: 473) te Carović i Novak (2016: 59).

Premda većina istaknutoga iz spomenutoga rada A. Frančić vrijedi i za govore na području ludbreške Podravine (usp. Horvat (2012a)), u ovome radu kuće i pripadajuća im imanja nećemo smatrati referentima koji se imenuju.

S tim u skladu, obiteljske nadimke nećemo smatrati toponimijskom kategorijom. Kad bi se obiteljski nadimci smatrali toponimima, općenito govoreći, zapravo bi svaki antroponim bilo opravdano smatrati i toponimom ako se odnosi na imanje određene osobe. Ovisno o odnosu sugovornikā i tipu neslužbenoga komunikacijskog konteksta²³⁹, za izražavanje toponimskoga značenja bilo bi moguće upotrijebiti sljedeće antroponime ili antroponimske formule:

- osobno ime
- osobno ime + posvojni pridjev izveden od osobnoga imena srodnika
- osobno ime + ktetik koji se odnosi na mjesto odakle je osoba podrijetlom
- osobno ime + osobni nadimak
- osobno ime + obiteljski nadimak
- osobni nadimak
- obiteljski nadimak
- singularizirani (a katkad i desufiksirani) obiteljski nadimak itd.

U tome slučaju antroponim bi metonimijom poprimio i toponimsku značenjsku sastavnicu (npr. *Pavličeva xīža = Pavličev grūnt = Pavličevy*, što potvrđuje sinonimnost u rečeničnome kontekstu: *Ot cĕrkve do Pavličeve xīže / Pavličevoga grūnta / Pavličevy je više-mĕje kylomĕter.*).

Uvidom u pregled očito je da je moguće upotrijebiti bilo koji tip neslužbenoga antroponima (ili antroponimske formule) ako se time postiže jasno i nedvosmisleno sporazumijevanje, tj. ako se identifikacija i diferencijacija konkretnoga referenta između sugovornikā uspješno ostvaruje. Načelno bi za orijentaciju na temelju već spomenute metonimije bilo moguće upotrijebiti i nazive (npr. naziv zanimanja ili naziv za rodbinski odnos; npr. *pre kōvōčō, pre tĕcy*), a budući da u tome slučaju više ne bismo govorili o imenima, ni antroponime ne smatramo toponimima.

Smatramo da je iz toponomastičke perspektive važno istaknuti razliku između toponima sa strukturom *prijedlog + antroponim / pridjev izveden od antroponima* i neimenskoga prijedložno-padežnog izraza s istom tom strukturom.

²³⁹ Za uvid u mogućnosti oblikovanja imenskih formula za imenovanje osoba u neslužbenoj komunikaciji usp. Horvat (2012b: 62–64).

1. Toponim s takvom strukturom može se pojaviti samo kao kanonski lik i odgovor na pitanje *Kako nazivate to polje / tu šumu...?* te se on ne može sklanjati.
2. Izraz s takvom strukturom, dobiven kao odgovor na ubikacijsko-orientacijska pitanja (*Gdje?, Kamo?, Odakle?, Dokle?, Kuda?* i sl.) pri orijentiranju i ubiciranju prema imanju (*gruntu*) određene osobe ili obitelji ne možemo smatrati višerječnim toponimom ponajprije zbog nestalnosti uzrokovane odabirom prijedloga i odgovarajuće sročnosti (*od + G, do + G, polek + G, k + D, pri + L* itd.).

Istu interpretaciju u kontekstu međimurskih govora hrvatskoga jezika donosi Frančić (1994: 41–42). U kontekstu pak slovenskoga jezika, u kojemu se kao posebna kategorija imena ističu *hišna imena*²⁴⁰, postoje razlike u interpretaciji. Adanič (2009: 21) i Lončar (2010: 29–30), pod mentorstvom M. Koletnik, kao temeljni lik *hišnih imena* uzimaju lik koji izrazno odgovara onomu što se u hrvatskoj onomastici naziva obiteljskim nadimcima, a u izrazu s prijedlogom *pri* prijedlog pišu malim početnim slovom. Neki drugi slovenski autori (npr. Šekli (2008: 139–153), Klinar) kao kanonski lik *hišnoga imena* navode izraz s prijedlogom u kojoj i prijedlog i antroponim pišu velikim početnim slovom. Prema Šekliju (2008: 139), *hišno ime* s prijedložno-padežnom strukturom može se pojaviti i u inačicama (s različitim prijedlozima), zbog čega ga naziva prototoponom. Isti autor tumači i da se *hišno ime* može pojaviti i sa strukturom *posvojni pridjev + imenica* hiša.

U komunikaciji katkad postoji potreba da se čestice neke veće parcele preciznije diferenciraju. Riječ je o referentima manje površine koji se nalaze uza samo imanje (tzv. *grunt*) ili su dio *grunta* (npr. vrtovi, voćnjaci i sl.) te o referentima koji nisu dio *grunta* i koji su više ili manje udaljeni od samoga naselja – o česticama većih parcela (oronica, njiva, livada i sl.). To diferenciranje postiže se isticanjem vlasništva. Lokalni se stanovnici međusobno dobro poznaju, dobro poznaju i raspored kuća i *gruntova* u naselju, a većinsko bavljenje stanovništva poljoprivredom podrazumijeva i poznavanje pripadnosti i rasporeda čestica; s obzirom na to, podatak o vlasništvu lokalni stanovnici mogu istaknuti posvojnim pridjevom izvedenim od antroponima koji se rabe u neslužbenoj komunikaciji (najčešće obiteljskih nadimaka, a rjeđe osobnih nadimaka ili osobnih imena).

Dakle, na licu mjesta mogu nastati sintagme tvorene od posvojnoga pridjeva izvedena od antroponima i identifikacijske sastavnice – već postojećega toponima.

²⁴⁰ U slovenskoj onomastici nailazimo na ustaljen termin *hišno ime*, kojim se definira zasebna onimijska kategorija – imena kuća. Šekli (2008: 139) definira *hišno ime* kao zemljopisno ime kojim se imenuje kuća ili imanje u naselju ili kojemu njegovu dijelu. Prema Snoju (2009a: 16), *hišno ime* podrazumijeva ime kuće ili imanja koje se prenosi s koljena na koljeno, a ime istoga izraza uglavnom je nosio i kućegospodar.

Sintagme poput *Krôjnčef Vřt*, *Glavôkof Vřt*, *Stâjnkoř Vřt*, *Smôlčef Vřt* i sl. mogu se upotrijebiti u kontekstima iskazanim npr. sljedećim rečenicama: *Grâba je bâš tâm pôlek ___*. ‘Graba je baš ondje pored ___.’; *Antêno sô postâvyly za ___*. ‘Antenu (repetitor) su postavili iza ___.’; *Flêtno smô běžaly/bežaly prek ___*. ‘Brzo smo trčali preko ___.’

Sintagme poput *Bâxatovo Gřmje*, *Biškopovo Zôbyšče*, *Blažêkovo Šibje*, *Bêlovyčevô Gmôjno*, *Kovâčekov Modòles* i sl. mogu se upotrijebiti u kontekstima iskazanim rečenicama: *Dênes još môram preoraty ___*. ‘Danas još moram preorati ___.’; *Dok çorî dêšč, na ___ navêk stône vòde*. ‘Dok pada kiša, na ___ uvijek ostane vode.’, ali uglavnom se pojavljuju u kontekstima u kojima je već spomenut toponim, npr. *Kaj je nê dêsnô od vašega Zôbyšča Biškopovo Zôbyšče?* ‘Nije li desno od vašega Zobišča Biškopovo Zobišče?’

Premda zbog pravopisnih pravila (pisanja posvojnih pridjeva velikim početnim slovom) ti višerječni izrazi djeluju kao toponimi, mišljenja smo da ih se tako ne smije definirati. Takvi višerječni izrazi naime, za razliku od pravih toponima, nisu stalni. Ovisno o komunikacijskoj situaciji i o sugovornikovoju upućenosti u kontekst, diferencijacijska sastavnica može se zamijeniti drugom koja se odnosi na istu osobu – katkad također izvedenu od antroponima, a katkad i od neimena (npr. *Kovâčekovo Gmôjno*; *Katyno Gmôjno*; *vûjnyno Gmôjno*). Posljednji slučaj i iz pravopisne perspektive potvrđuje da zaista nije riječ o toponimu.

Od kojih su tipova antroponima nastali toponimi?

Načelno su takvi toponimi mogli nastati od bilo koje antroponimijske kategorije:

- a) od osobnoga imena (npr. *Drgônořcy* [HRŽ], *Fêrdova vûlyca* [LUNJ], *Katalêna* [LDB, VIN], *Kôrlôvec* [KAR])
- b) od osobnoga nadimka (npr. *Bôbyn-lôs* [DUB], *Boğôtošček* [SVĐ], *Pandûrova Lâjzyna* [KAR])
- c) od obiteljskoga nadimka (npr. *Jedâjnkovyca* [PRI], *Krlêbôdova* [LUK], *Petrînovyca* [SVĐ], *Smôlčevyca* [SVĐ]) ili
- d) od prezimena (npr. *Čičalnyca* [STR], *Prûjder* [SIG]).

Toponime motivirane antroponimima **teorijski** je moguće preciznije razvrstati²⁴¹ u podskupine prema kriteriju antroponimijske kategorije kojoj pripada antroponim od kojega je pojedini toponim tvoren.

Praktično to smatramo teško provedivim za svu građu uvrštenu u skupinu. Izostanak takve podjele u ovome doktorskom radu opravdavamo sljedećim argumentima.²⁴²

1. Istraživanjem nije sustavno prikupljena ni analizirana antroponimijska građa. Suvremena antroponimijska građa dobivena anketiranjem ispitanikā dovoljna je samo za interpretaciju određenoga broja toponima, i to onih novijega postanja.
2. Uvid u cjelokupnu povijesnu i suvremenu antroponimiju pomogao bi odrediti kojim je tipom antroponima motiviran određeni toponim, ali ni oslanjajući se na tu cjelokupnu građu sasvim sigurno to ne bismo mogli uraditi uvijek pouzdano, posebno za toponime starijega postanja.
3. Suvremena onimija, pa tako i toponimija antroponimskoga postanja, odražava starije (katkad izrazito stare) jezične i nejezične činjenice. Mnogi antroponimi kojima su motivirani toponimi prikupljeni ovim istraživanjem nisu očuvani do danas.
4. Različiti tipovi antroponima i imenskih formula upotrebljavaju se ovisno o komunikacijskoj situaciji, zbog čega postoje i razlike u dostupnosti njihovih povijesnih potvrda. Budući da su obiteljski nadimci vezani uz neslužbenu komunikaciju, njihove su povijesne potvrde oskudne (ako uopće i postoje), stoga čak da povijesna antroponimija i jest istražena, pitanje je bi li povijesni podatci bili dovoljni da se precizno odredi od kojega je tipa antroponima određeni toponim nastao. Primjerice, za toponim *Kundrešcyce* [MBUK] može se pretpostaviti da je nastao od prezimena *Kundrich* koje je potvrđeno na području župe Veliki Bukovec 1659., ali ga u suvremenome hrvatskom antroponimikonu nema. Istaknuli smo da se može samo pretpostaviti od kojega je tipa antroponima toponim nastao jer ne znamo je li u prošlosti postojao i obiteljski nadimak motiviran istim prezimenom, za koji bi bilo vjerojatnije da je u osnovi toponima.
5. Antroponimijske kategorije međusobno su, posebno promatraju li se iz dijakronijske perspektive, povezane i isprepletene – od jednoga tipa antroponima može nastati drugi tip antroponima (npr. obiteljski nadimak može nastati od osobnoga imena, od osobnoga nadimka i od prezimena; prezime može nastati od osobnoga imena, od osobnoga

²⁴¹ Takve podjele donose npr. Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 665–666), Čilaš Šimpraga (2013b: 15–17), Vidović (2014b: 265–269), Žugić (2014: 111–140) itd.

²⁴² I Čilaš Šimpraga (2013b: 15), obrađujući toponime antroponimskoga podrijetla, zaključuje: »Za neke od njih, s obzirom na nedostatak pisanih vrela i nepoznatost današnjemu stanovništvu, nismo mogli utvrditi kojom su imenskom kategorijom motivirani.«

nadimka i od obiteljskoga nadimka itd.).²⁴³ Te se promjene katkad mogu dogoditi i bez vidljiva traga – u tome slučaju riječ je o transonimizaciji (imenskoj tvorbi kojom se imenski lik prenosi s jednoga referenta na drugi, tj. kojom jedan tip imena postaje drugi tip imena). Zbog toga je nemoguće utvrditi je li toponim *Xàbjan* [HRO] nastao od istoizraznoga osobnog imena ili prezimena, je li toponim *Màtyjaš* [KRI] nastao od istoizraznoga osobnog imena ili prezimena, jesu li toponimi *Matôk* [VIN] i *Màtočyna* [HRŽ] nastali od osobnoga imena ili prezimena **Matok*, je li toponim *Balažica* [SES] nastao od osobnoga imena ili prezimena **Balaž*.

6. Često ni tvorbeni perspektiva ne pomaže odrediti od kojega je tipa antroponima nastao toponim: primjerice nejasno je je li toponim *Jàntoľovyna* [SIG] nastao od osobnoga imena ili prezimena **Jantol* ili pak od obiteljskoga nadimka **Jantolovi*, je li toponim *Fylipovec* [HRŽ] nastao od osobnoga imena **Filip* ili od obiteljskoga nadimka **Filipovi*, je li toponim *Yvànekovyca* [SIG] nastao od prezimena **Ivanek* ili od obiteljskoga nadimka **Ivanekovi* itd.
7. Ni analizom forme (npr. gramatičkoga broja) ne može se odrediti tip ishodišnoga antroponima.²⁴⁴ Naime, ne postoji ovisnost gramatičkoga broja o tipu antroponima kojim je određen toponim motiviran. Primjerice, za toponime *Debèlcova strùga* [HRŽ], *Mikovo* [SES], *Môtovo* [SIG], *Za Ròzmanem* [KAP] itd. može se utvrditi motiviranost obiteljskim nadimkom potvrđenim i u suvremenome antroponimijskom sustavu – očito je da je pri tvorbi toponima moguća singularizacija i/ili desufiksacija obiteljskih nadimaka.
8. Također je potrebno uzeti u obzir da su toponimi mogli nastati i od antroponima koji se odnose na lokalne osobe i od antroponima koji se odnose na nelokalne osobe jer je komunikacija među ljudima postojala oduvijek, i to ne samo među susjednim naseljima, nego i mnogo šire (potvrđuju to npr. prezimena stranoga podrijetla **Csicsal* i **Prujder* (< mađ.), također odražena u toponimiji). Ni danas ni u prošlosti administrativne granice naselja nisu percipirane kao ograničenje, stoga su ljudi posjede mogli imati ili njima upravljati na administrativnim područjima različitih naselja. To dodatno otežava utvrđivanje od kojega su tipa antroponima nastali.

²⁴³ Međusobna povezanost antroponimijskih kategorija grafički „mrežom” prikazuje Frančić (1994: 43), a vidljiva je npr. i na korpusu obiteljskih nadimaka iz dijela naselja ludbreške Podravine koji donosi Horvat (2012a: 68–75). Mnogi od tih toponima motivirani su i osobnim imenima i osobnim nadimcima i prezimenima nastalima, ali i nestalima prije mnogo vremena (u nekim slučajevima čak i prije više stotinjaka godina).

²⁴⁴ Vodanović (2007: 363) također nailazi na problem razlikovanja tipa antroponima od kojega je nastao toponim. Autorica se pri rješavanju problema oslanja na formu – množinske toponimske likove interpretira kao da su nastali od obiteljskih nadimaka (npr. *Baranovi*), a jedninske kao da su nastali od osobnoga nadimka (*Kljepin bunar*). Primjerima smo potvrdili da to načelo nije primjenjivo za analizu ludbreškopodravskih toponima.

Na temelju nekoliko navedenih argumenata zaključujemo da je za većinu toponima nemoguće pouzdano preciznije utvrditi kojim su tipom antroponima motivirani, pa u skladu s time supklasifikacija prema tome kriteriju nema smisla.

Ipak, na temelju činjenica koje vrijede za antroponimiju općenito moguće je donijeti nekoliko zaključaka. Dvouvimimo li se je li određeni toponim nastao od obiteljskoga nadimka ili od prezimena, vjerojatnije je da je nastao od obiteljskoga nadimka jer je ta antroponimijska kategorija u neslužbenoj komunikaciji, kojoj pripada i toponimija, uobičajenija od prezimena (usp. Horvat (2012a: 62–64)).

Iz perspektive strukture i tvorbe, u korpusu su potvrđeni primjeri nastali:

- sufiksalsnom tvorbom: *Bajdôkôvyca, Balazica, Bâlgôvyca, Bějnkôvyca, Běrtékôvyna, Bòntekôvyca, Bogôtošček, Břlčevyca, Brôjkovec/Brôjnkovec, Čičalnyca, Čičelnyca, Čičevyca, Čôležjak, Dragovôjnščyca, Drôškôvyca, Drgônořcy, Źorîkôvyca, Fykolinka, Fylipovec, Gôlaščyca, Xëmovec, Yvânekôvyca, Jântôlovyna, Jedâjnkôvyca, Kôrlôvec, Kûxaryčka, Kûndreščyce, Mâjeryca, Mândovec, Mârkořčyca, Marûškôvyna, Mâtočyna, Pôlynovec/Pôļnovec, Petrînovyca, Pynterôřka, Salôjka, Smôlčevyca, Stânkôvyca, Stîpajka, Vâjčka/Vâjdyčka*
- sufiksalsnom tvorbom i istovremenom pluralizacijom: *Čyčkarîne, Šobôlice*
- pluralizacijom već postojećih toponima: *Mâjeryce, Mârkořčyce*
- singularizacijom već postojećih toponima: *Môrtynyč*
- transonimizacijom: *Bâjnkovec, Debelôk, Xâbjan, Katalêna, Kîvažy, Mâtyjaš, Matôk, Môrgyč, Mesôr, Mêljank/Mêljenk, *Môrtynyčy, Prûjder, Šîpoš, Štûban*
- onimizacijom i usporednom konverzijom: *Źûrkovo, Mîkovo, Môtovo, Pečëncovo, Sandalôvo, Smêdrevo, Šâjerovo, Škorjôčevô, Šôševa, Tokolôvo*
- univerbizacijskom elipsom i usporednom konverzijom: *Bačanîjeva, Běroščeva, Kôrôtajeva, Křlêbôdova, Povyjôčka, Źnidaryčeva*
- onimizacijom višerječnih izraza: *Bačanîjeva vûlyca, Bâkecoř mêlyn, Běroščeva vûlyca, Bòltekoř pòtok, Bônčef vřt, Brôc na Požgâjevem, Brôc pot Kolôkovem, Bûtynova tojava, Čičef kôť, Debêlcova strûga, Debêlcove xîže, Źorânekoř pòtok, Fârkořef kôť, Fêrdova vûlyca, Fûntekoř vřt, Glyšôčynova vûlyca, Gřkčef brêk, Xâbekova vûlyca, Xabjôncane kôťe, Xîžakoř brêk, Xřkačef kôť, Jâklynôř zdëncek, Këšnerôř mêlyn, Kôrôtajeva šûma, Kòščef kôť, Kovačyčef zdënec, Kovyčeva šûmyca, Křlêbôdova vûlyca, Lilekova grâba, Martînova strûga, Nêmčeva*

vùlyca, Pàlčyjjeva šòdràna, Pandũrova Lájzyna, Pòvjòčka vùlyca, Pŕdekòf pòt, Pre Ròzmanò, Pŕy Šìlco, Pŕnòròvò pràlyšče, Sàčeròva gràba, Sòčef vògel, Stànčynoŕ jòrek, Štèfajnsky pòtok, Tòtovyčef zdènc, Vočinoŕ kòt, Vràńčyčeva šùmcyca, Za Ròzmanem, Zdèlaròva vùlyca, Žnìdaryčeva šùma

– preuzimanjem toponima iz stranoga jezika: *Filyperk*.

Najbrojniji su među toponimima motiviranima antroponimima oni koji su nastali onimizacijom višerječnoga izraza tvorena od posvojnoga pridjeva izvedena od antroponima i identifikacijske sastavnice. Promatrajući dubinsku strukturu, uočavamo da je velika većina toponima uvrštenih u ovu skupinu (izuzev onih nastalih transonimizacijom, onih nastalih promjenom gramatičkoga broja od već postojećih toponima te onih preuzetih iz stranih jezika) iskonski potekla od višerječnoga izraza – posvojnoga pridjeva izvedena od antroponima i identifikacijske sastavnice. U dijelu je primjera identifikacijska sastavnica zamijenjena sufiksom dodanim osnovi nastaloj od diferencijacijske sastavnice, pa govorimo o toponimima nastalima onimizirajućom sufiksalsnom tvorbom. U dijelu je pak primjera identifikacijska sastavnica izostavljena, pri čemu je opstala samo diferencijacijska sastavnica, stoga smatramo da je riječ o toponimima nastalima univerbizacijskom elipsom i usporednom konverzijom. Detaljniju tvorbenu analizu vidi u poglavlju 3.4.

3.3.3.6. Toponimi motivirani etnonimima, etnicima ili etnikoidima

U uvodu ovoga odjeljka najprije se donosi terminološki osvrt te se argumentira zbog čega su toponimi motivirani etnonimima, etnicima i etnikoidima zajednički grupirani te izdvojeni u zasebnu skupinu u klasifikaciji prema motivacijskome kriteriju.

U radu rabimo sljedeće termine: *etnonim* ‘ime pripadnika naroda’, *etnik* ‘ime stanovnika naseljenoga mjesta’, *etnikoid* ‘naziv za stanovnike nastao od apelativa’²⁴⁵.

²⁴⁵ U nekim se radovima rabi termin *etnoid*. Babić (1976: 145) ističe: »mislim da se i takve riječi mogu smatrati etnicima, ali zbog toga što se to dosad nije činilo i zbog posebnog obilježja (tvorbe od apelativa i pisanja malim početnim slovom), ja ću takve etnike uvjetno nazvati etnoidima.« Termin *etnoid* u svojim radovima rabe npr. i Frančić (2000: 48), Vulić (2006: 101, 104) te Jelić (2015: 9–10). U nekim se pak onomastičkim radovima, posebice antroponomastičkim, termin *etnik* rabi u širem smislu (vidi npr. Frančić (2002: 66–68), Čilaš Šimpraga (2007: 51, 59)).

Premda termin *etnikoid* u onomastičkoj terminologiji dosad nije korišten, u ovome radu odlučili smo se za njegovu upotrebu zbog nekoliko razloga: 1) precizniji je, i iz terminološke i iz pravopisne perspektive, od termina *etnik* te 2) precizniji je, iz tvorbene perspektive, od termina *etnoid* jer sufiksoid *-oid* ima značenje ‘sličan komu ili čemu; koji ima oblik koga ili čega’ (< *etnik-* + *-oid*).

Svim je navedenim terminima zajedničko to što se odnose na osobe, i to na stanovnike, pa ih je i logično promatrati zajedno.

Promatrano globalno, u jezikoslovlju postoje različiti pristupi etnicima i etnonimima. U nekim jezicima (npr. francuskome i španjolskome) oni se ne smatraju imenima. Prema nekim autorima, etnici i etnonimi mogu se smatrati imenima i u jedninskome i množinskome liku, dok prema drugima (npr. Peti (1997: 101–104), Šimunović (2002a: 531; 2005: 186; 2009: 200–201)) oni imaju značajke imena samo u množinskome liku, dok u jedninskome liku pripadaju općemu sloju.

U ovome radu etnike i etnonime smatramo imenima jer su nastali od imena, a etnikoide nazivima jer su nastali od naziva. U skladu s tim određenjem pristupamo im i iz pravopisne perspektive.

U mnogim teorijskim onomastičkim radovima (npr. *Osnoven sistem* (1983), ICOS, Snoj (2009a), Skračić (2011: 115–116)) donose se samo definicije određenih termina, no nedostaju obrade i opisi hijerarhijskih odnosa tih termina, stoga je iz tih radova nemoguće zaključiti kakvo stajalište pojedini autor ima prema hijerarhijskoj samostalnosti etnika i etnonima (npr. smatra li *etnonim* hiponimom terminu *antroponim* ili smatra da su termini *etnonim* i *antroponim* na istoj razini).

S druge strane, radovi koji donose i hijerarhijsku obradu termina odražavaju neslaganje u stajalištima. Primjerice, Šimunović (2002: 527–532; 2009: 200–204) etnonime obrađuje kao tip antroponima²⁴⁶, dok Vuković (2007: 148, 172) etnonime smatra zasebnom skupinom onima, dakle, na istoj razini kao npr. antroponime i toponime. Ako je suditi prema grupiranju radova u tematske cjeline (gdje su jednom cjelinom obuhvaćeni toponimija i etnonimija, a drugom antroponimija), ni Bjelanović (2007) etnonime i etnike ne smatra hiponimima antroponimima.

U toponomastičkim radovima u klasifikaciji također nailazimo na različite pristupe: primjerice, Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 665–670) te Žugić (2014: 135) skupinu toponima motiviranih etnicima i etnonimima uvrstili su kao podređenu skupinu u veću skupinu toponima motiviranih antroponimima.

U suvremenoj hrvatskoj onomastici pri klasifikaciji skupina koja obuhvaća toponime motivirane etnicima i etnonimima obično se smješta na istu hijerarhijsku razinu kao i skupina koja sadržava toponime motivirane antroponimima (v. npr. Brozović Rončević (1997a),

²⁴⁶ Etnike i etnonime tipom antroponima smatra i Samardžija (2000: 70).

Šimunović (2009: 263), Vidović (2010: 327; 2012: 226; 2014b: 280–282; 2015: 116; 2017), Čilaš Šimpraga (2013b: 15), Virč (2012; 2014: 73), Čatić (2017: 129–131) itd.).

U ovome radu priklanjamo se pristupu da etnici i etnonimi nisu tip antroponima te ih u skladu s time toponime motivirane njima obrađujemo u zasebnome odjeljku, a zbog srodnosti etnicima i etnonimima u istu skupinu uvrštavamo i toponime motivirane etnikoidima.

Primjeri:

Cygõńska [LDB] (< *cygõńsky* ‘koji pripada Ciganima’ < *Cigan* ‘Ciganin, Rom’²⁴⁷), *Cygõńska vùlyca* [LDB] (< *cygõńsky* ‘koji pripada Ciganima’ < *Cigan* ‘Ciganin, Rom’ + *vùlyca* ‘ulica’; v. 3.3.3.4.2.2.), *Cygõjnska* [SVĐ] (< *cygõjnsky* ‘koji pripada Ciganima’ < *Cigan* ‘Ciganin, Rom’), *Kõrlõvec/*Kõrlõfcy* [KAR] (< **kõrlõfcy* < **Karlo*; v. 3.3.3.5.), *Kõčan/Kõčany* [KUĆ] (< *kõčany* < *kõt* ‘kut’; v. 3.3.3.1.3.), *Krojica* [STR] (< *Krõjec/Krajica* ‘Kranjac, Kranjica; Slovenac, Slovenka (kolokv.)’²⁴⁸), *Kržõlen/*Kržõleny* [KRI] (v. 3.3.3.4.5.2.), *Mõrtynyč/*Mõrtynyčy* [MRT] (< **Mõrtynyčy* < *Mõrtyn*; v. 3.3.3.5.), *Põlek Cigany* [KAR] (< *Cigan* ‘Ciganin, Rom’), *Pre Ciganaj / Pre Ciganyma* [LDB] (< *Cigan* ‘Ciganin, Rom’), **Slõkõfcy/Slõkõvec* [SLO] (< **slõkõfcy* < *slõk* ‘poljski slak, *Convolvulus arvensis*’; v. 3.3.3.1.7.)

Dio je ludbreškopodravske toponime motiviran i etnonimima. Riječ je o sljedećih nekoliko etnonima: *Cigan* ‘Ciganin, Rom’ i *Krõjec/Krajica* ‘Kranjac, Kranjica; Slovenac, Slovenka (kolokv.)’. Za toponim motiviran etnonimom *Krõjec/Krajica* ‘Kranjac, Kranjica; Slovenac, Slovenka (kolokv.)’ pretpostavljamo da zrcali kontakt domaćega stanovništva sa susjednim (i bliskim) narodom ili da upućuje na to da je njime imenovan referent u doba imenovanja bio u vlasništvu osobe doseljene iz kraja na koji se odnosi etnonim (u tome posljednjem slučaju mogli bi se interpretirati kao motivirani osobnim nadimkom, koji bi pak bio motiviran etnonimom). Veća brojnost toponima motiviranih etnonimom *Cigan* ‘Ciganin, Rom’ očekivana je zbog postojanja romskih naselja (zaselaka) uz neka ludbreškopodravska naselja (npr. Ludbreg, Sveti Đurđ, Karlovec Ludbreški itd.).²⁴⁹

²⁴⁷ Naglašavamo da etnonimi ni u standardnome jeziku ni u nestandardnim idiomima nemaju značenjske nijanse. Dakle, ni standardnojezični etnonim *Cigani* ne smatra se pogrdnim, nego etnonimom s neutralnim značenjem poput *Nijemci*. Tako je i u ludbreškopodravskim govorima. Etnonim *Cigan* posuđen je, u skladu s onim što donose Matasović i dr. (2016: 106), iz bizant. grč. *ἀθίγγανος, ἀτσιγγανος* [*athinganos, atsinganos*], a na lik hrvatske riječi utjecalo je i tal. *Zingaro, Zingano*. Navedeni hrvatski lik bez središnjega *n* nastao je disimilacijom.

²⁴⁸ Za taj toponim pretpostavljamo motivaciju etnonimom. Fonem *a* vjerojatno je u nenaglašenome položaju zamijenjen fonemom *o*, za što potvrde pronalazimo i u drugim primjerima: *Mõdõles, Rõkitõvec, Slõkõvec* itd.

²⁴⁹ Čestoća toponima motiviranih etnonimom *Cigan* (ili odgovarajućim dijalektnim inačicama) i sinonimima (npr. *Črgar* u Međimurju, *Redžo* u Zažablju) zabilježena je i na drugim dosad toponomastički obrađenim područjima,

U ovu je skupinu uključen i dio ojkonimā izvorno množinskoga oblika, i to oni koji su nastali od tzv. etnikoida (*Kôčan/Kôčany* [KUĆ], *Křžôlen/*Křžôleny* [KRI], **Slôkôfcy/Slôkôvec* [SLO]).

Onomastičari se slažu da takvi ojkonimi etnikoidnoga tipa znače ‘ljudsku zajednicu koja obitava na području na koje upućuje osnova (riječ ili višerječni izraz)’ (više v. u odjeljku 3.4.4.1.3.). Iz tvorbene perspektive važno je uočiti da su ojkonimi koji pripadaju tzv. etnikoidnomu tipu množinskih ojkonima nastali onimizacijom (jer etnikoidi se ne smatraju imenima). S druge strane, za dio toponima (*Kôrlôvec/*Kôrlôfcy* [KAR], *Môrtynyč/*Môrtynyčy* [MRT]) ne može se sa sigurnošću utvrditi pripadaju li patronimičkomu tipu ili zadružnomu tipu, pa o toj interpretaciji ovisi i definicija tvorbe (transonimizacijom ili onimizacijom).

Napominjemo da ojkonime etnikoidnoga postanja smatramo višestruko motiviranima: uz ovdje spomenutu motivaciju etnikoidima, motivirani su i riječima (neimenima) kojima su motivirani i etnikoidi (tj. u njima se odražava i doimensko značenje). Zbog navedenoga su uvršteni i u druge odgovarajuće skupine.

Premda se toponimi motivirani etnikoidima uglavnom odnose na naselja, primjer *Vyrjônec/Vyrjônec* [VBUK], izdvojen u skupinu toponima dvojbene motivacije, vjerojatno je dokaz da se u ovu skupinu mogu ubrojiti i mikrotoponimi.

Toponimi motivirani suvremenim etnicima nisu zabilježeni.

3.3.3.7. Toponimi nejasne ili dvojbene motivacije

Búdym [VIN], *Búdyn* [HRO, POLJ]

Toponim *Búdym* odnosi se na lokalitet na brežuljku te na pripadajuće vinograde do kojih se iz Hrastovskoga dolazi preko brvi. Toponim *Búdyn* odnosi se na oranice koje administrativno većinski pripadaju Poljancu (najbližemu naselju sjeverno od Hrastovskoga), a nalaze se između naselja i željezničke pruge. Hrastovskomu administrativno pripadaju parcele male površine s druge, južne strane željezničke pruge do poljskoga puta, a nose isto ime. Navedena dva toponima konzultiranim ispitanicima nisu prozirni.

U toponimiji su brojni primjeri koji počinju s *budim-* (ili kakvim sličnim početkom) – primjerice, egzonom kojim se imenuje glavni grad Mađarske *Budimpešta*, hrvatski ojkonimi

npr. u Međimurju (v. Virč (2012: 33, 147, 262)), u Zažablju (v. Vidović (2014b: 280–281)), u Đakovštini (v. Čatić (2017: 129)), u južnoj Srbiji (v. Žugić (2014: 135)) itd.

Budimci (za naselje u općini Podgorač), *Budim Vivodinski* (za naselje u općini Ozalj), *Budinščak* (za naselje u općini Donja Voća), *Budinščina* (za naselje u istoimenoj općini u Hrvatskome zagorju) te *Budinjak* (za naselje u općini Samobor), ili ojkonimi koji se odnose na naselja *Budin Do* u BiH, *Budina* u Sloveniji ili *Budimlja* u Crnoj Gori. Isti korijen možemo iščitati i iz drugih tipova hrvatskih toponima: primjerice, *Budim* je i ime uzvisine na administrativnome području Voćina, brežuljka kod Rasinje, gradine kod Posedarja te ulice u Lepoglavi, *Budin* je ime gologa kamenitog brda blizu Dinjiške na otoku Pagu, *Budime* je ime vinograda i oranica u miljevačkome naselju Ključu, *Budina* je i neslužbeno ime ulice u Kuzmincu (općina Rasinja) itd.

Međutim, sličnost u korijenu ne podrazumijeva i istu etiologiju/etimologiju. Postoji nekoliko mogućnosti interpretacije.

Primjerice, za ojkonime *Budimpešta*, *Budina* (slov.), *Budin Do* u literaturi se navodi da su motivirani posvojnim pridjevom nastalim od hipokorističnoga osobnog imena koje je pak nastalo od kojega složenog imena, npr. *Budimir*, *Budislav* ili pak samim hipokorističnim antroponimom *Budim* (usp. Snoj (2009a: 85, 506), Vidović (2011: 222)).

S druge strane, Čilaš Šimpraga (2013b: 12) za toponim *Budime* navodi da je nastao od glagola *buditi*, što povezuje sa stražištem.

Semantički se interpretacija A. Čilaš Šimprage može povezati s tumačenjem da toponim *Budim/Budin* (ili koji izveden od njega) odražava nekadašnje postojanje građevine ili naselja na tako imenovanu lokalitetu. Maretić je (1889: 10) uz mogućnost motivacije antroponimom u obzir uzeo i mogućnost povezanost s riječju *buda* 'koliba', istaknuvši da je taj korijen potvrđen i u poljskome glagolu *budować* 'graditi', odnosno češkome *budovati* 'graditi'. Na tu interpretaciju nadovezuje se još autora: primjerice, Kladnik (2008: 79) smatra da *Budim*, od kojega je nastao toponim *Budinjak*, označava naselje ili grad, a u kontekstu toponima koje proučavaju i referenata na koje se odnose (vrlo često upravo su utvrde, gradine ili uzvisine imenovane *Budim*) slična tumačenja donose i Tomičić (1997: 35, 40) – i to upravo za ludbreškopodravске toponime, zatim Škoberne (1999), Škiljan (2010: 112), Milčić i Regan (2014; 2016: 275) itd. Na temelju iznesenoga, smatramo da bi najopravdanije bilo prikloniti se upravo tomu tumačenju.

Iz fonološke perspektive vjerojatno se fonem *n* u liku *Budin* može protumačiti kao posljedica disimilacije.

Čínkofcy [KAP]

Ispitanicima nije poznat istoizrazni apelativ. Ne pronalazimo ga ni u hrvatskim dijalektnim rječnicima. Pleteršnik (2014) navodi riječ *činkovec* ‘zeba bitkavica, *Fringilla coelebs*’ u svojem rječniku pa je toponim možda motiviran tim nazivom životinje. Međutim, potvrđeno je i prezime *Činkovec* (i to u Hrvatskoj i u Sloveniji), pa ne možemo posve odbaciti ni mogućnost motivacije antroponimom. Možda u obzir treba uzeti i podatak da je Ludovik Patačić (1699. – 1766.) posjedovao Zajezdu, Vrbovec, Rakovec, Vinicu, Sv. Iliju, Martijanec, Hrastovljan, Slanje, Preseku i Činkovec (v. bibliografsku jedinicu *Dvorci*), na temelju čega bismo taj mikrotoponim interpretirali kao rezultat transonimizacije.

Čoklîn [HRŽ], Čuklŷn [KAP, VBUK]

Izostanak potvrda ispitanikā onemogućuje donošenje sigurnijih zaključaka o motivaciji navedenih toponima. S obzirom na to da je u oba slučaja riječ o oranicama u izrazito nizinskoj krajoliku i u neposrednoj blizini vodotokā (rijeka Drave, odnosno Bednje), upitno je može li se za njih pretpostaviti osnova *čuklalčuklja* (< psl. **čuk(ъ)la*). Ta je imenica, prema Šekliju (2008: 73–74), kao apelativ koji se odrazio i u oronimiji, u južnoslavenskim govorima (slov., hrv., srp., bug.) potvrđena uglavnom sa značenjima ‘kamenito uzvišenje, kameni brijeg, kameni vrh; stijene; razgranata gromada stijenja; strmina u bregovima’, kao i njoj srodna imenica *čuka* ‘gora; uzvisina koje je s jedne strane strma, a s druge blago nagnuta; vrh gore’ (< psl. **čuka*, **čukъ*). Ipak, Bezljaj ET (I: 91) za imenicu *čukla* navodi i značenje ‘graba, jama’ potvrđeno u Livku, a Šekli (2008: 73) za referent imenovan toponimom *Čukla*, koji je zabilježio na istome tom terenu, donosi opis »‘gmajna (pašnik)’«.

Pri određivanju etimologije u obzir se mogu uzeti i riječi sličnoga korijena mađarskoga podrijetla (usp. MHR (2013: 123)). Primjerice, izvodimo li toponim od mađ. *csuklik* ‘štucati’, toponim bi bio onomatopejskoga podrijetla te bismo ga uvrstili u skupinu 3.3.3.1.5. Izvedemo li pak toponim od mađ. *csukló* ‘zglob’, smatrali bismo da je metaforičkoga postanja te ga uvrstili u skupinu 3.3.3.1.2. klasifikacije.

Děžžekovyca [KAP]

Formalno se toponim može interpretirati kao izvedenica od apelativa *děžžek* ‘kišica’ te bi u tome slučaju odražavao prirodnu pojavu relevantnu za područje. Usto, može se tumačiti

kao izvedenica od nepotvrđenoga obiteljskog nadimka **Děžžekovy* (usp. u Hrastovskome je zabilježeno i prezime *Deždek* (v. PREZ (1: 384))).

Falinovec [MRT, SVP]

S obzirom na to da ispitanicima etiologija toponima nije bila poznata, pri pretpostavljanju etimologije i motivacije oslonili smo se ponajprije na izraz toponimskoga lika, tj. na njegov fonemski sastav. Iako je nastao slavenskom tvorbom, prisutnost fonema *f* vjerojatno upućuje na strano podrijetlo.

Pri pokušaju interpretacije moguće je uzeti u obzir sljedeće njemačke izvore.

1) Osnova je možda pridjevska: < nvnjem. *fahl* ‘blijed, gotovo bezbojan’ < stvnjem. *falo*, a u tome bi slučaju upućivala na boju tla (usp. austrijski horonim *Fallbach*). Usp. NJHR (2005: 509), Snoj (2009a: 133).

2) Osnova bi mogla biti i imenička: < srvnjem. *valle* ‘zamka, klopka, stupica’ te bi tada toponim odražavao lovačku djelatnost. Usp. Snoj (2009a: 133).

3) Ako je osnova stvnjem. **fal-*, **fal(a)h-* ‘polje’ (usp. njemački horonim *Westfalen*), toponim upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta ili na ljudsku djelatnost (poljoprivredne aktivnosti), ovisno o opsegu značenja u jeziku davatelju. Usp. Snoj (2009a: 133).

4) Moguće je i da je toponimu u osnovi pridjev *fäl* ‘jeftin’, potvrđen među starijim stanovništvom i u suvremenim govorima ludbreške Podravine. Riječ je također germanskoga podrijetla (< bav.-austr. *feil* ‘jeftin’ < srvnjem. *feile* < stvnjem. *feili*²⁵⁰).

Za ovaj se toponim mogu pretpostaviti i mađarski izvori.

1) Ako je osnova mađ. *fal* ‘zid, stijena; bedem’ (v. MHR (2013: 206)), toponim upućuje na ljudsku djelatnost (neki tip izgrađenoga objekta ili obrambenoga objekta).

2) Na ljudsku djelatnost (tip obitavališta ili pripadanje referenta najbližemu naseljenomu mjestu) upućivala bi i osnova mađ. *falu* ‘selo’ (v. MHR (2013: 206)).

Zbog izostanka sustavnoga proučavanja povijesne antroponimije ne može se sa sigurnošću utvrditi da toponim nije motiviran antroponimom (premda u suvremenome stanju nije zabilježeno prezime sa sličnim početkom).

Moguće je da je i ojkonim Falinić Breg (a prije samo Falinić), koji se odnosi na naselje na zapadu Varaždinske županije, motiviran istom osnovom.

²⁵⁰ Zahvaljujem Barbari Štebih Golub na usmenoj potvrdi da je leksem zabilježila Strieder-Temps (1963).

Fûkač [SEL]

Vjerojatno je toponim motiviran kakvim antroponimom.

Kõbaščyca [SVĐ]

Navedeni toponim ispitanicima nije proziran. Možda ga se može dovesti u vezu s mađarskom riječju *kábasag* ‘vrtoglavica, ošamućenost’ ili s kakvim nepotvrđenim antroponimom izvedenim od nje. Unatoč nesigurnu određenju motivacije, može se ustanoviti da je nastao sufiksalsnom tvorbom.

Kòsøvyca [SIG]

Za navedeni toponim mogu se izdvojiti dvije mogućnosti u motivaciji. Toponim može biti motiviran nazivom životinje, ptice pjevice (< *kòs* ‘kos, *Turdus merula*’). Uz to, moguća je i motivacija antroponimom (< *Kòsøvy* ‘obiteljski nadimak’²⁵¹). Toponim je nastao sufiksalsnom tvorbom, no interpretacija o tome koji je sufiks upotrijebljen (*-ica* ili *-ovica*) ovisi o određenju motivacije.

Kymõnščyna/Kymõščyna [KAR, SVĐ]

Ne možemo sa sigurnošću analizirati motivaciju i etimologiju toponima. Imajući na umu fonološke osobitosti područja Svetoga Đurđa, a među njima i redukciju nenaglašenih vokala, opravdano je pretpostaviti da je toponim motiviran riječju mađarskoga podrijetla. Donosimo nekoliko mogućnosti:

1) Toponim je motiviran antroponimom **Korman*. Prema Buturcu (1990: 86), prezime *Kormaníc* zabilježeno je u Karlovcu Ludbreškome 1900. godine. U suvremenome stanju, već od polovice 20. stoljeća (usp. Putanec i Šimunović (1976), PREZ), to prezime ili kakvo izvedeno od njega nisu zabilježeni u naseljima ludbreške Podravine.

2) Toponim je motiviran (osobnim ili obiteljskim) nadimkom / nazivom zanimanja; < mađ. *kormányos* ‘kormilar’ (usp. MHR (2013: 419)). U govoru Svetoga Đurđa i okolnim mjesnim govorima potvrđen je glagol *kõrmõnyty* ‘upravljati, usmjeravati vožnju, kormilariti’). Filipan-Žignić (2013: 52) navodi riječ *krmaniti* ‘upravljati volanom bicikla ili traktora’ u govoru Hlapičine, Blažeka i Rob (2014: 184) *krmõniti* ‘upravljati vozilom’ u govoru Murskoga

²⁵¹ U suvremenome antroponimikonu prezime Kos nije zabilježeno u samome Sigetcu Ludbreškom, ali je u gradu Ludbregu (usp. PREZ (2: 686)).

Središća, a Blažeka (2018: 23) *k(u)rmōniti* ‘upravljati biciklom, čamcem, sijačicom’ u govorima preloške skupine međimurskoga dijalekta kajkavskoga narječja.

3) Toponim je motiviran riječju koja upućuje na upravnu vlast, odnosno na nekadašnje stanje (< mađ. *kormány* ‘vlada’).

4) Toponim je motiviran riječju koja upućuje na boju (odnosno na sastav tla): < mađ. *kormos* ‘čađav, garav’. U slučaju da je fonem *n* u toponimu etimološki (a ne sekundarni), ova bi pretpostavka bila najmanje uvjerljiva.

Kušetyca [KAP]

U osnovi je toponima možda imenica turskoga podrijetla *kuš* (< tur. *kuş* ‘ptica’; usp. Škaljić (1966: 428)). U tome bi se slučaju moglo pretpostaviti da toponim odražava posebno učestalo ili obilno gniježđenje ptica (npr. prepelica, fazana i sl.) na tako imenovanoj oranici i livadi.

Imenica *kuš* ‘kadulja, *Salvia*’ može se argumentirano odbaciti kao pretpostavka za osnovu toponima. Taj se naziv, prema ARJ-u (V: 829), rabi samo u Lici, Istri, Primorju te na otocima Krku i Cresu (odnosno, u čakavskim i štokavskim jadranskim zonama), dok se u Podravini rabi naziv *žalfyja* < bav.-austr. *Salfei, Salbei, Salwei* < srvnjem. *salveie, salbeie, salbag, solvan, salven, salbe, selve* < stvnjem. *salveia, salbei* < srlat. *salvegia* < lat. *salvus* (prema Štebih Golub (2010: 382))²⁵².

Lḡsno [LDB, SIG]

Ispitanicima etiologija toponima nije poznata. Pretpostavimo li da je taj hilonim motiviran riječju koja upućuje na ljudsku aktivnost (riječju *lḡs* ‘laz, krčevina’), moramo istaknuti da fonemski sastav nije očekivan, pri čemu se ponajprije referiramo na postojanost fonema *s*. Naime, fonem *s* u riječi *lḡs* rezultat je finalnoga obezvučenja konsonanata (tj. ograničenja u distribuciji po kojoj u finalnome položaju ne može stajati zvučni opstruent), tipična za ludbreškopodravske govore, a u ostatku paradigme (pa i tvorbi ovim sufiksom) očekivan je etimološki zvučni opstruent.

Osnova je možda danas nepotvrđena imenica sa značenjem ‘trava’ (usp. slov. *lasan* ‘trava’ < psl. **volъ* ‘vlas’; v. Bezljaj ET (II: 125), koji tu osnovu pretpostavlja za toponime

²⁵² Vajs (2004: 220) i Skok (III: 197) tumače tu riječ kao posuđenicu iz nvnjem.

Lasenca, Lasina, Laseno itd.). Moguće je i da je osnova imenica *lôsy* ‘kosa’, a u tome bi se slučaju smatralo da je toponim metaforičkoga postanja.

Opravdano je uzeti u obzir i tumačenje prema kojemu je vokal *a* odraz ishodišnoga **ě*. U tome slučaju ime bi se interpretiralo kao izvedenica od **les* < psl. **lěs* ‘šuma’. Takvu interpretaciju donosi npr. Torkar (2009: 82) za slovenski toponim *Vaseno* i njegove povijesne potvrde, a potkrepljuje je i nekim drugim primjerima iz slovenske toponimije (npr. *Dravlje* < **Drěvlje*; *Tacen* < **Těsno*).

Navodimo i mogućnost motivacije nazivom životinje (< *lasyca* ‘lasica, *Mustela nivalis*’ < psl. **lasa*).

Lòpanyca [SEL]

Toponim koji se odnosi na oranice možda je motiviran antroponimom, npr. kakvim nadimkom nastalim od hungarizma *lôpof* (< mađ. *lopó*). U suvremenome hrvatskom prezimskom fondu nije potvrđeno prezime sa sličnom osnovom, no možda je s pretpostavljenim antroponimom srodno slovačko prezime *Lopanič*.

U obzir treba uzeti i mogućnost motivacije apelativima.

1. Riječ *lopa* nije potvrđena u suvremenim ludbreškopodravskim govorima, no dio je slovenskih govora, gdje znači ‘natkriven prostor u koji se spremaju kola, poljoprivredno oruđe i strojevi; kućica, baraka; sjenica’, a potječe od stvnjem. **loubaloupea* ili srvnjem. **loube* (prema Bezljaj (II: 150) i Snoj (2009b: 364)).

2. S obzirom na to da je riječ o oranici koja se nalazi pokraj staroga korita rijeke Plitvice, moguće je da je toponim onomatopejskoga postanja, tj. motiviran osnovom nastalom od danas arhaičnoga glagola *lopiti* ‘snažno teći, brizgati; udariti’ < psl. **lopiti*. Usp. Snoj (2009b: 364).

Lùbrek [LDB]

Ludbreškome mjesnom govoru svojstven je fonološki sustav bez fonema *ʎ*. U mnogim je govorima ludbreške Podravine ovaj otkonim potvrđen u fonološkoj inačici *Lùbrek*. Istraživši fonološke sustave ludbreškopodravskih govora možemo zaključiti da je taj *ʎ* etimološki (baš kao što je i u leksemu *pljuča* ‘pluća’) jer je potvrđen i u govorima čiji fonološki sustav sadržava *ʎ*, ali u kojima *ʎ* ispred *u* nije palataliziran (usp. tablicu 23).

Tablica 23. Klasifikacija govora prema konsonantskome sustavu i realizaciji ojkonima ‘Ludbreg’

	govori s / u sustavu i s palatalizacijom / ispred u	govori s / u sustavu i bez palatalizacije / ispred u	govori bez / u sustavu
naselja:	HRŽ, KAR, KOM, LUK, OBR, PRI, SES, STR, SVĐ	DUB, KAP, KRI, MBUK, MRT, NSP, SVP, VBUK	APA, HRO, LDB, LUNJ, SEL, SIG, SLO, VIN
realizacija ojkonima <i>Ludbreg</i>	<i>Łúbrek</i>	<i>Łúbrek</i>	<i>Lúbrek</i>
primjeri palatalizacije / ispred u	<i>błůza</i> ‘bluza’, <i>glůxy</i> ‘gluh’, <i>złůftaty</i> ‘prozračivati’, <i>łůk</i> ‘luk’, <i>łůkaty</i> <3. 1. jd. prez. <i>łůće</i> > ‘viriti’, <i>pořlůřaty</i> ‘poslušati’, <i>pořlůxnotty</i> ‘poslušati (svr.)’ itd.	<i>blůza</i> ‘bluza’, <i>glůxy</i> ‘gluh’, <i>zlůftaty</i> ‘prozračivati’, <i>lůk</i> ‘luk’, <i>lůkaty</i> <3. 1. jd. prez. <i>lůće</i> > ‘viriti’, <i>pořlůřaty/pořlůřaty</i> ‘poslušati’, <i>pořlůxnotty/pořlůxnuty</i> ‘poslušati (svr.)’ itd.	<i>blůza</i> ‘bluza’, <i>glůxy</i> ‘gluh’, <i>zlůftaty</i> ‘prozračivati’, <i>lůk</i> ‘luk’, <i>lůkaty</i> <3. 1. jd. prez. <i>lůće</i> > ‘viriti’, <i>pořlůřaty</i> ‘poslušati’, <i>pořlůxnotty</i> ‘poslušati (svr.)’ itd.

Kako je Ludbreg dobio ime, nastojali su protumačiti mnogi autori. Sve interpretacije na koje nailazimo u literaturi na ovome mjestu objedinjujemo. Neki autori navode više interpretacija, na što upućujemo pozivajući se na njih na odgovarajućim mjestima. Na izričito neslaganje autora s određenom teorijom ne upućujemo u sklopu obrade te teorije, nego u posebnome odlomku donosimo njegovu argumentiranu interpretaciju i vlastiti prijedlog.

Ojkonim Ludbreg vjerojatno je motiviran antroponimom. Dobio je ime prema svojem osnivaču plemiću Lodbringu iz Burgundije koji je grad utemeljio oko 1100. godine tijekom povratka iz Prvoga križarskog rata. To je, istraživši arhive obitelji kneza Edmunda Batthyányja u Körmenu i proučivši 264 isprave i povelje o veleposjedu Ludbreg, zaključio mađarski povjesničar Thalloczy. Tu teoriju u svojim radovima donose Kurtek (1966: 113; 1983: 17),

Adamček (1983: 81), Brdarić (1993–1994: 88)²⁵³, Novak (2001: 33), Belaj (2003: 152) i Dretar (2017), a prednost pred ostalim teorijama dajemo joj i u ovome radu.

Postoji još jedna legenda prema kojoj je ojkonom Ludbreg antroponimskoga postanja. Povjesničar Erasmus Weddingen otkrio je legendu o Ludbergi u nepotpunu zapisu iz godine 1776., koji je pronađen u Varaždinu. Priču o hrvatskoj Ludbergi ili Liutbergi zabilježio je pavlin Honorius iz Lepoglave. Prema legendi, Ludberga je rođena 1. travnja, najvjerojatnije 1141. godine, nedaleko od Varaždinskih Toplica, kao kći upravitelja imanja koji je bio u službi grofa Bele II. Dok je imala šesnaest godina, zaveo ju je vitez Urlik. Pokajala se te je, brinući se o sinčiću Theopoldu, živjela isposničkim životom radeći kao služavka u raznim mjestima te pomažući bolesnima i siromašnima. Preobražen u pustinjaka, nečastivi ju je zaveo i drugi put. Bježeći od zla, Ludberga je sklonište našla u vinogradarskoj kućici smještenoj na obližnjim brežuljcima. Uskoro je postala vješta vinogradarka, a njezina su vina postala nadaleko poznata, posebno po svojoj ljekovitosti. Vino je darivala i crkvama, kapelicama i samostanima za obrede; navodno je čudotvorno vino ubrzalo i izbor pape u Viterbu jer je kardinal, točeći ga iz nepresušne bačve, skratio vrijeme konzistorija. Theopold je također postao vinogradar, a svoja je umijeća usavršio u Burgundiji nastavljajući tradiciju proizvodnje kvalitetnih vina. Ludberga je bila izrazito lijepa i u zreloj dobi, zbog čega ju je nečastivi ponovno odlučio staviti na kušnju pojavivši se u liku bogatoga grofa koji ju je htio zvesti i preoteti joj vinograd. Taj put nije se dala prevariti. Bijesna zbog jada i nesreća proživljenih u mladosti, nečastivoga je drvenim križem svom silinom potjerala u zemlju, nakon čega je na drugoj strani Zemlje eksplodirala Antipodravina, od koje je preostao samo vulkanski otočić Antipodes blizu Novoga Zelanda. Podsjetnik na taj događaj, prema legendi, izvor je slane vode koja se može zapaliti jer dolazi iz središta Zemlje. Ludberga je bila omiljena i doživjela je duboku starost. U kapelici na svojem posjedu (koja se vjerojatno nalazila na mjestu današnje kapelice Majke Božje Žalosne) našla je svoje posljednje prebivalište. Nakon Ludbergine smrti staro rimsko naselje Iovia dobilo je, prema Honoriusu, ime Ludbreg.²⁵⁴

Ostalim je interpretacijama zajednički nazivnik to što se ojkonom smatra složenicom čija je jedna sastavnica zemljopisni naziv *breg* 'brijeg'. Dakako, razlike u interpretacijama temelje se na različitim tumačenjima motivacije i etimologije prve osnove takve složenice.

²⁵³ Rad je izvorno objavljen u *Katoličkome listu* 1934. godine, no ovdje se služimo novijim, dostupnijim izdanjem. V. popis literature.

²⁵⁴ Budući da je riječ o legendi, usmenoknjiževnome žanru, postoje njezine više ili manje detaljne inačice. U ovome radu donosimo prilagođenu jednu od njih (v. *Ludbreg u centru svijeta*), dopunjenu detaljima koje su ispričali konzultirani ispitanici.

HER na ojkonom *Ludbreg* upućuje u sklopu natuknice *brijeg*.

Winter (1980: 357) predaju o *Lodbringu* kao osnivaču grada ne prihvaća, dodajući: »Thaloczyjevu smjelu tvrdnju pobija činjenica što grad stoji »v gradišću«, a to je prastari naziv za utvrđeno, zajedničko obitavalište Slavena. Prema tome nije nastao voljom nekog stranca, već brigom jedne brojnije slavenske zajednice, iz koje se stjecajem okolnosti izdvojio neki rod i preuzeo vodeću ulogu.« U istome radu Winter podsjeća na postojanje više gradišta na području *Ludbrega*. Uz gradište smješteno na *brijegu Gradiščaku* vezuje i legendu o podrijetlu imena *Ludbreg*. Prema legendi, na tome brežuljku nekada je bio utvrđen grad čiji su bedemi bili toliko široki da je žena zapovjednika mogla po njima svakodnevno šetati. Jednoga dana, kad je krenula u šetnju noseći malo dijete u krilu, primijetila je četu Osmanlija kako se približavaju gradu. Jedan Turčin potpuno se približio bedemu, a žena protrnu od silnoga straha, ruke joj zadržu te se onesvijesti, a dijete joj je ispalo iz ruku i otkotrljalo se niz padinu *brijega*. Turčin koji je bio pod bedemom uzeo je dijete i nestao s njim u gustoj šumi. Osvijestivši se i shvativši da dijete više nikad neće vidjeti, očajna je žena izrekla kletvu: »O, prokleti, ludi breg!« Legendu o ženi koja je proklela *brijeg* donosi i *Dretar* (2017: 23).

Brdarić (1993–1994: 88), uz već istaknutu mogućnost motivacije antroponimom, spominje i da »[n]eki pak misle da *Ludbreg* dolazi od *Lubel-breg*, a to je gorska kosina, koja počinje kod šume i *brijega Lubel*, otuda i dolazi *Lubeščica*, a svršava sa *ludbreškim* vinorodnim brežuljcima, podno kojih leži uz *Bednju Ludbreg*.«

Kancijan (1985: 115–116) ne prihvaća interpretaciju etimologije ojkonima *Ludbreg* od antroponima *Lodbring*. Oslanjajući se na pretpostavke *F. Brdarića* i *M. Winter* te na *Glavačevo* ubiciranje *brijega Ljubeščice* na zemljovidu *Nova hactenus editarum mendis expugatis ac multis quae omissa erant additis accurate concinnata partium Regni Sclavoniae et Croatiae a Christianitate etiamnum possessorum confiniumque descriptio* (1673.) gotovo do *Ludbrega*, *Kancijan* prednost daje tumačenju prema kojemu je ojkonom nastao od složenice *Lubelbreg*. Smatra da se današnji službeni imenski lik može objasniti ispadanjem fonema i nejasnom preinakom: *Ludbreg* < *Lubbreg* < *Lubelbreg*, a neslužbeni *Lubreg* objašnjava asimilacijom (*Lubreg* < *Lubbreg*). Etimologiju prve sastavnice – *Lubel* – u svojoj analizi *Kancijan* ne donosi.

Kad bi takva pretpostavka i bila točna, svejedno ne bi bilo moguće sa sigurnošću utvrditi etimologiju prve sastavnice. Onomastička literatura pruža nam različite pretpostavke o

etimologiji sličnih osnova. Snoj (2009a: 238) za toponime *Ljubelj* i *Ljubela*²⁵⁵ smatra da su nastali od posvojnoga pridjeva hipokoristika **Luběľь* (< **Lubomyslь*, **Lubogojь*, **Lubomirь* i sl., s prvim članom **ľubь* ‘drag, mio’), kojim su motivirani i izrazno slični poljski, češki i slovački toponimi. Bezljaj SVI (I: 346–352) također za toponime s osnovom *ľjub-* pretpostavlja da su antroponimskoga postanja. Skok (II: 339) toponime s osnovom *ľjub-* povezuje s *ľjub* ‘drag’ ili s antroponimima. Brozović Rončević (1999: 22–23) smatra pak da bi toponimi s osnovom *ľjub-* mogli biti motivirani i apelativom sa značenjem ‘blato, bara’. Tu pretpostavku obilno potvrđuje primjerima hrvatskih hidronima te potkrepljuje, pozivajući se na Rosponda, kašupskim apelativima *ľeba*, *ľebina*, *ľebizna* ‘gusta trava nad močvarom’ i poljskim hidronimima *Lubno* i *Lubień*. Ističe da je hidronimijsko značenje nesumnjivo »zatrtlo preklapanjem s *ľjub-* > *ľjubiti* ‘voljeti’ pa apelativnih odraza nema gotovo ni u jednom slav. jeziku, te ga ne bilježi hrv. rječništvo«²⁵⁶. Za toponime s osnovom *ľjub-* Vidović (2010: 300, 303, 305; 2014b: 217, 220) također smatra da su motivirani hidronimijskim nazivom.

Kao složenicu ojkonom *Ludbreg* interpretira i Tomičić (1997: 36–37). On smatra da je riječ nastala od *ľudi* (*ľjudi*) i *breg* te da odražava potrebu za okupljanjem ľjuda na sigurnim povišenim mjestima u vrijeme opasnosti, o čemu svjedoči i gradina nedaleko od Ludbrega. U istome kontekstu, ojkonom *Ludbreg* vezuje uz toponim *Lajdiber*, koji označava brežuljak jugoistočno od Ludbrega (s nadmorskom visinom od 237 m). Za taj toponim pretpostavlja istu motivaciju, samo s aloglotskim elementima prilagođenima na fonološkoj razini (< njem. *Leute* ‘ľjuda’ + njem. *berg* ‘brijeg’).

Uz već spomenutu mogućnost motivacije antroponimom, Kurtek (1966: 113) donosi i mogućnost da je u osnovi pridjev *ľjut*, odnosno da je ime motivirano riječju koja se odnosi na strminu brežuljkastoga ruba južno od Bednje. Tu teoriju temelji na liku *ľjutbreg* koji donosi Sabljar (1866: 235).

Lūjnkovec [LUNJ]

Oslanjajući se na zapise Baltazara Krčelića, Brdarić (1993–1994: 88) kaže da je u prošlosti između Svetoga Petra i Lunjkovca postojao kaštel nazvan *Lonka*, podignut na

²⁵⁵ Za interpretaciju motivacije i etimologije drugih toponima s istom osnovom vidi Snoj (2009a: 237–242).

²⁵⁶ Osnova *ľjub-* imala je posebno značenje i u zoonimiji, a njom se opisivala drugačija (obično svjetlija) boja nekoga dijela tijela (npr. nosa, čela, cijele glave itd., ili općenito postojanje pramenova svjetlije dlake). Pridjev *ľjubast* u nekim je krajevima Hrvatske (npr. u Lici) u upotrebi i danas. Detaljniju analizu vidi u Čilaš Šimpraga i Horvat (2014: 50–51).

umjetnome brežuljku nalik četverostranoj piramidi, opasan opkopima i vodom. Kaštel je porušen u drugoj polovici 15. stoljeća prema zapovijedi kralja Matijaša Korvina (prema Brdariću (1993–1994: 88) to se dogodilo 1491. godine, a prema Kancijanu (1984: 252), Hrupcu (1996: 80) i Novaku (2001: 67) to se dogodilo 1471. godine). Suvremeni povjesničari (v. npr. Petrić (2008b: 221) te Pavleš (2012: 14)) zasada interpretaciju povijesnoga imena *Lonka* ostavljaju otvorenom, ne povezujući ga sa sigurnošću s današnjim Lunjkovcem.

Kancijan (1984: 252–253) tvrdi da se toponim *Lunkovci* pojavljuje tek 1671. godine.

Iz jezikoslovne perspektive, moguće je pretpostaviti i da je toponim motiviran antroponimom²⁵⁷ (npr. prezime *Lunko* potvrđeno je u kajkavskim krajevima (najviše u Hrvatskome zagorju u okolici Klanjca), no u suvremenome antroponimikonu nije potvrđeno na području Podravine). Moguće je pretpostaviti da se fonem *n* palatalizirao ispred *k*, a zatim se novodobiveni fonem *ń* ispred *k* odrazio kao slijed *jn*. Dakle, u slijedu *jn* fonem *j* anticipirana je palatalna sastavnica toga tipa odraza vjerojatno sekundarnoga *ń*. Prema Horvatu (2010: 84), *ń* se ispred fonemā *c*, *č*, *g*, *k*, *s* u govoru Svetoga Đurđa odrazio kao slijed *jn* – pojava se dogodila neovisno o jezičnome podrijetlu te neovisno o tome je li riječ o imenima ili neimenima, što dokazuju primjeri: *Brōjnkovec* ‘Obrankovec’, *Žoržōjnčan* ‘stanovnik Svetoga Đurđa’, *fōjnky* (N mn.) ‘vrsta slastice (usp. *fanjki*, *poderane gaće*, *langoši*, *kroštule*)’, *Krōjnca* ‘Kranjac (G jd.)’, *Krōjnčevy* ‘obiteljski nadimak’, *Stājnkovy* ‘obiteljski nadimak’, *cygōjnsky* ‘ciganski, romski’, *gājnk* ‘hodnik’, *lēgajnka* ‘plisirana suknja’, *vājnkoš* ‘jastuk’, *cājnger* ‘kazaljka’, *fīrajnga* ‘zavjesa’. Potvrdu te pojave pronalazimo i u toponimiji: *Jedājnkovyca* [PRI], *Stīpajnka* [HRŽ], *Štēfajnsky pōtok* [VIN] itd.

Ojkonim *Lūjnkovec* mogao bi biti i metaforičkoga postanja. U kajkavskim govorima zabilježen je i apelativ *lūñek* (v. Lipljin (2002: 379)) / *l'ujek/l'ujnk* (v. Blažeka i Rob (2014: 200)) / *lúnjek* (v. Sabol (2005: 68)) / *lūjnek* (v. Šatović i Kalinski (2012: 248), Dragija (2016: 133)) / *lūñek* (v. Večenaj i Lončarić (2007: 171)) / *lu-jnj`ek* (v. Vranić (2010: 182)) ‘klin za osovinu kotača zaprežnih kola; klin koji drži kotač zaprežnih kola na osovini’. S obzirom na to da su u ludbreškopodravskoj toponimiji u više navrata zabilježeni toponimi motivirani riječju sa značenjem ‘klin’ (usp. *Klínka* [KAR], *Zōgōzda* [KRI]), ni ovo se tumačenje ne smije odbaciti.

Másek [SIG]

Riječ je o kupalištu na rijeci Bednji čije ime nije prozirno.

²⁵⁷ Tako to ime tumači i Bezljaj SVI (I: 363), pozivajući se na ARJ (VI: 218), gdje se navodi da je u 14. stoljeću zabilježen antroponim *Lunb*.

Pěčak [APA]

Riječ je o oranici i livadi čije ime nije prozirno.

Piloga [NSP]

S obzirom na to da je ispitanicima nepoznata etiologija ovoga toponima, moguće je samo pretpostaviti da je motiviran riječju *pîl* ‘spomenik, kip’ < srvnjem. *bilde* / bav.-austr. *Pild* < stvnjem. *bilidi* (usp. Snoj (2009b: 513–514)). Ako je to točno, toponim je nastao sufiksalsnom tvorbom – sufiks *-oga* Skok (II: 546) smatra neplodnim te ističe da postoji i plodniji sufiks za tvorbu imenica muškoga roda *-og* (npr. *talog*, *brlog* itd.)

Pòlenke [HRŽ]

Riječ je o oranicama za koje konzultirani ispitanici ne znaju kako su dobile ime. Na temelju korijena toponima moguće je donijeti više pretpostavki o motivaciji. Ako je osnova toponima povezana s danas neposvjedočenim glagolom dobivenim od psl. **polěti* ‘gorjeti’ (v. Snoj (2009b: 539)), ona bi upućivala na način pripreme tla za uzgoj kulture, odnosno na činjenicu da se plodno zemljište moglo dobivati i paljenjem biljnoga pokrova. S druge strane, opravdano je smatrati i da je u osnovi psl. glagol **politi* (v. Snoj (2009b: 527)), koji se može povezati s imenicom *poloj* ‘ravnicu uz rijeku izložena poplavama’ iz standardnoga hrvatskog jezika. Moguće je zaključiti da je toponim zasigurno slavenskoga podrijetla, no zbog ubikacije (na mjestu nekadašnjih šuma vrlo blizu korita rijeke Drave) nemoguće je preciznije utvrditi motivaciju. Toponime sa sličnim izrazom pronalazimo i u Međimurju: Virč je (2012: 213) *Polenke* zabilježila na području Gornjega Hrašćana, a u Svetoj Mariji zabilježeno je *Polanke*. Oba primjera, s obzirom na to da imenuju referente blizu vodotoka, mogu potkrijepiti pretpostavku o motivaciji izloženošću poplavama.

Bez obzira na to kojoj od ovih dviju interpretacija dali prednost, zaključujemo da je osnova slavenskoga podrijetla.

Segêtec/Sygêtec [SIG]

Riječ je o imenu naselja koje se nalazi na desnoj obali rijeke Bednje, nizvodno od Ludbrega. U literaturi se redovito tvrdi da je ojkonom motiviran riječju koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (< **siget* < mađ. *sziget* ‘otok’) te se pretpostavlja da

je naselje nekada bilo smješteno na otoku između dvaju rukavaca rijeke Bednje (v. npr. Kurtek (1966: 859), Kancijan (1984: 253), Novak (2001: 51), Križanić (2016: 15) itd.). U prilog tomu govori i službeno ime naselja, *Sigetec Ludbreški*, kao i povijesne potvrde *Zygeth*, *Zygoth* (v. Pavleš (2013: 26)). Ipak, ne smije se zanemariti ni mogućnost da je ojkonomu u osnovi druga, slična mađarska riječ (< **seget* < mađ. *szeget* ‘kut; poluotočni prostor smješten u zavoju rijeke’), što bi značilo da je motiviran riječju koja upućuje na smještaj uz samu rijeku. Budući da je za fonologiju govora ludbreške Podravine specifično sporadično alterniranje *y* i *e*, nastalih od *i*, u nenaglašenome položaju (usp. *pry* : *pre*, *vùklejek* [SVĐ] / *vùklenek* [LDB] ‘red na njivi kraći od ostalih’ (< *klin*), *Sêlnek* : *Sêlnyk*, kao i zabilježeni ojkonom), ni fonološkom analizom nije moguće otkloniti dvojbu i sigurno utvrditi motivaciju i etimologiju ojkonomima.

Sīseļ [KAR]

Pretpostavljamo da je toponim motiviran antroponomom. Premda u hrvatskome antroponomikonu nije potvrđeno prezime *Siselj*, u mađarskome ga antroponomikonu pronalazimo u liku *Sziszely* (v. *Family Search*).

Napominjemo i da su toponimi s istim nominativnim oblikom potvrđeni i u razmjerno bliskoj okolini: u ludbreškoj Podravini odnosi se i na oranice/njive na administrativnome području naselja Sudovčina (općina Martijanec), a zabilježen je i na administrativnome području Novoga Sela na Dravi u Međimurju, gdje se odnosi na šumski predio.

Stêska [PRI]

Na suvremenim topografskim zemljovidima navedeni se lokalitet bilježi kao *Stiska*, no u govoru ispitanikā nikada se tako ne ostvaruje. Budući da je u suvremenim ludbreškopodravskim govorima potvrđen apelativ *stiska* ‘stiska, gužva; oskudica, poteškoća (pren.); vremenski tjesnac’, u kojemu je *i* etimološko (: psl. **tiskati*, **tisnōti*), nejasno je zašto bi u se samo u toponimu, ako je tim apelativom motiviran, dogodila promjena *i* > *e*.

Pretpostavljamo da je toponim²⁵⁸ nastao od poimeničenoga oblika ženskoga roda pridjeva **těska* (< psl. **těskъ* ‘tijesan’) (v. Bezljaj (III: 294), Snoj (2009b: 683)), odnosno da odražava oblik i dimenziju imenovanoga referenta – u ovome slučaju manju površinu stiješnjenu između rijeke i druge granice; u motivacijskoj bismo ga klasifikaciji uvrstili u

²⁵⁸ Napominjemo da su istoizrazni toponimi zabilježeni i na drugim kajkavskim područjima (odnose se npr. na lokalitet između Podturna i Novakovca te na oranicu uz Belicu u Međimurju, kao i na livadu u k. o. Koprivnički Ivanec itd.).

skupinu 3.3.3.1.4. Smatramo da sličnoizrazni toponim *Steske*, koji se odnosi na naselje u Sloveniji, premda etimološki jest povezan s navedenim ludbreškopodravskim toponimom, s njim nije povezan motivacijski. Naime, dok je za slovenski otkonim opravdano pretpostaviti motivaciju riječju koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (*steska* < psl. **sotěska* ‘sutjeska, duboka i uska riječna dolina strmih, stjenovitih strana’), u slučaju imena livade uz rijeku Plitvicu takva motivacija zbog reljefa nije vjerojatna, pa pretpostavljamo da odražava dimenzijske značajke.

Istražujući etimologiju navedenoga toponima, uočili smo mogućnost za još jednu interpretaciju: Pleteršnik (2014) u svojem rječniku navodi imenicu *stěska* sa značenjem ‘sakupljalište vode u sklopu mlina, vodenice; vodenična brana’. U suvremenim rječnicima slovenskih i hrvatskih govora riječ s tim značenjem nije zabilježena, no budući da se tim toponimom imenovan referent nalazi odmah pokraj rijeke Plitvice, ne treba u potpunosti odbaciti ni to tumačenje.

Strojôk [VIN]

Riječ je o lokalitetu koji obuhvaća brežuljak, šumu i oranice podno istoimenoga brežuljka, međutim njegovo ime ispitanicima nije prozirno.

Na nekim je starijim zemljovidima (npr. *Katastarski zemljovid, Hrvatska osnovna karta*) zabilježeno ime *Starjak* pa postoji mogućnost da je toponim nastao sufiksalsnom tvorbom od pridjeva *stôry* ‘star’ (**stari breg* > *star-* + *-jak*), no u tome slučaju pri tvorbi suvremenoga lika moralo je doći i do metateze *ar* > *ra*, a posljedica udaljavanja od prvotne motivirajuće riječi bila je i zamjena vokala *a* vokalom *o*²⁵⁹. U tome slučaju pretpostavljamo da je prije imenovan brijeg, a transonimizacijom je ime preneseno i na prostorno bliske oranice.

Na temelju fonološkoga sastava suvremenoga toponimskog lika može se donijeti i druga pretpostavka. Prema njoj toponim bi bio motiviran riječju *strnjak* ‘strnište, njiva poslije kosidbe žitarica’, koja u suvremenim ludbreškopodravskim govorima naselja koja se nalaze u blizini tako imenovanoga lokaliteta nije potvrđena (u njima se rabi riječ *strnišće*). Pri takvoj interpretaciji suvremenoga toponimskog lika fonem *j* može se objasniti zamjenom *n* > *j*, a vokal *o* bio bi sekundaran, umetnut radi lakšega izgovora, također kao posljedica udaljavanja od prvotne motivirajuće riječi. Usto bismo morali pretpostaviti i da su prije bile imenovane oranice, a da je transonimizacijom ime zatim preneseno i na brijeg.

²⁵⁹ Istom zamjenom vokala (*a* > *o*) u nenaglašenome položaju mogu se protumačiti još neki prikupljeni toponimi: *Rokitovec* [KAR], *Krojica* [STR], **Slôkôfcy/Slôkôvec* [SLO], a možda i *Joševje* [MBUK].

Pretpostavljamo da je veća vjerojatnost da je prije imenovan brijeg (kao relevantniji referent), a zatim prostorno bliska zemljišta, stoga tu interpretaciju primjenjujemo i u analizi.

U hrvatskoj toponimiji zabilježen je i ojkonom *Starjak*, koji se odnosi na naselje u sastavu Grada Zagreba (nalazi se u gradskoj četvrti Brezovica).

Ščõknyca/Ščõpnyca [SVĐ]

Toponim je među ispitanicima potvrđen u dvije inačice. Pretpostavljamo da je stariji lik s fonemom *p*, a fonemski sastav druge inačice tumačimo kao rezultat zamjene sastavnica konsonantskoga skupa (*pn* > *kn*). Možda je toponim motiviran glagolom *ščapyty* ‘iznenada zgrabiti’ te bi u tome slučaju odražavao manji, odvojen komad zemlje. Možda se može povezati i s imenicom *ščap* ‘štap’, odnosno interpretirati kao toponim motiviran biljnim nazivom. Na temelju obiju interpretacija toponim bi se morao uvrstiti u skupinu toponima nastalih sufiksalsnom tvorbom.

Tõkõševa [DUB, STR]

Možda pri određivanju motivacije i etimologije toga mikrotoponima treba uzeti u obzir tumačenje koje za ime baranjske pustare *Tikveš* donosi Međeral-Sučević (2006: 183). U mađarskome liku imena te pustare, *Tõkõspuszta*, prepoznavamo vrlo sličnu osnovu. Međeral-Sučević ističe da su oba lika imena, i hrvatski i mađarski, motivirani nazivom biljke (mađ. *tõk* ‘tikva, *Lagenaria vulgaris*). MHR (2013: 755) donosi pridjev *tõkõs* ‘koji je s bundevom, bučom’, koji je lokalnomu stanovništvu u današnje doba nepoznat.

S druge strane, moguće je da je toponim motiviran antroponimom (< **Tokoš*). Prema PREZ-u, u suvremenome antroponimikonu takvo prezime ni njemu slična nisu zabilježena u Hrvatskoj, no godine 1948. zabilježeno je u naseljima na krajnjemu istoku RH (Erdutu, Dalju, Vinkovcima itd.), a prezime *Tokošek* zabilježeno je na Molvama (v. Putanec i Šimunović (1976: 679)).

Točêvec [APA]

Riječ je o potoku koji razdvaja administrativna područja Apatije i Svetoga Petra, no ispitanicima ni u jednome od tih dvaju naselja etimologija toga hidronima nije prozirna. Vjerojatno je ime motivirano osnovom koja upućuje na prirodno-zemljopisna obilježja referenta (< *tok*- < psl. **točiti* (u prijevajnome odnosu s glagolom **teči*)), a fonem *č* u

toponimskome liku u tome se slučaju može interpretirati kao rezultat palatalizacije. Možda je toponim i onomatopejskoga postanja, odnosno možda mu je osnova nastala od glagola *tōčy* ‘tući’ < psl. **teli*. Slabije je vjerojatno da je toponim motiviran pridjevom *tūčen*. To tvrdimo jer se u ludbreškopodravskim govorima navedeni pridjev odnosi isključivo na ljude ili životinje i ima značenje ‘bucmast, debeljuškast, nabijen, snažan’, no budući da u prekmurskim govorima slovenskoga jezika (v. V. Novak (2014)) ima značenja ‘tust, debeo; mastan’, možda se smije pretpostaviti da je u vrijeme nastanka toponima pridjev i na podravskome području imao šire značenje, odnosno da je toponim motiviran kakvim nedimenzijskim svojstvom.

Trěščenyca [DUB]

Toponim je moguće izvesti od glagola *trěskaty* ‘udarati’ ili od imenice **tresk* < psl. **trěskъ*, **trěskati*, **trěščiti* (usp. Bezljaj ET (IV: 220–221), Bezljaj SVI (II: 273), Šekli (2008: 120)) te ga na temelju takve interpretacije uvrstiti u skupinu toponima motiviranih nedimenzijskim svojstvima, sastavom i specifičnostima referenata (v. odjeljak 3.3.3.1.5.), odnosno konkretnim akustičkim posebnostima referenta.

Toponim je moguće interpretirati i kao izvedenicu iz biljnoga naziva (< **trěska* < psl. **trěska*), za što usporednicu nalazimo u fonološkoj inačici hrzneničkoga toponima *Trěščica/Treščica*. U tome slučaju, u motivacijskoj bismo ga klasifikaciji uvrstili u skupinu 3.3.3.1.7.

Uzme li se u obzir da se u starijim jezičnim razdobljima imenica **tresk* (< psl. **trěskъ*) mogla odnositi i na ‘grom’ odnosno ‘munju’, toponim bi se mogao uvrstiti i u skupinu toponima motiviranih riječima koje upućuju na prirodne pojave (v. odjeljak 3.3.3.1.6.).

Za toponime sa sličnom osnovom neki onomastičari (npr. Šimunović (2009: 334), Vidović (2014b: 260, 262)) smatraju da su prežetak slavenskih pretkršćanskih, odnosno poganskih vjerovanja i običaja. Prema takvim interpretacijama, toponimi s korijenom *tresk-* bili bi odraz spomena na Peruna, slavenskoga boga groma i munja. Općenit izostanak toponima motiviranih riječima koje upućuju na pretkršćanska vjerovanja na području ludbreške Podravine umanjuje vjerojatnost točnosti takve interpretacije.

Zaključno, svim je etimološkim interpretacijama zajedničko izvođenje iz slavenskih izvora, odnosno na temelju svih se pretpostavki može zaključiti slavensko podrijetlo osnove.

*Vir*k [SES]

Etiologija ovoga toponima nije poznata ispitanicima konzultiranima u ovome istraživanju. Na temelju izraza toponimskoga lika možemo donijeti nekoliko pretpostavki. Ako je osnova nastala od nvnjem. glagola *wirken* ‘raditi; plesti, tkati’, toponim odražava ljudsku djelatnost (učestalu obradu tako imenovane oranice) ili je metaforičkoga postanja (što bi donekle odgovaralo izgledu imenovanoga referenta: riječ je o većemu području koje obuhvaća nekoliko *tôbly* (nizova poljoprivrednih čestica) koje su smještene poprečno, tj. okomito jedna na drugu). Moguće je i da je toponim motiviran antroponimom. Prema PREZ-u (2: 564), u dijelu naselja ludbreške Podravine (od Ludbrega prema istoku i sjeveroistoku) u suvremenome je stanju zabilježeno prezime *Virag*, a u Sloveniji nalazimo i prezime *Virk* (v. npr. Bezljaj (1974: 680))²⁶⁰. Dakako, ne može se isključiti ni motivacija biljnim nazivom (< mađ. *virág* ‘cvijet’, v. MHR (2013: 814)), koji je vjerojatno i u osnovama prezimena navedenih u ovome odlomku.

Vyrjōnec/Vrjōnec [VBUK]

Za ovaj je toponim moguće pretpostaviti različite tvorbe, a ovisno o tome i različite osnove. Prema jednoj interpretaciji, osnova je toponima, nastaloga sufiksalsnom tvorbom, zbirna imenica: **vyrbje* < **vyrbjb* ili **virbje* < **virb* (usp. Snoj (2009a: 452)). Ta se interpretacija može osloniti i na ubikaciju referenta – riječ je o oranicama smještenima uz samu obalu rijeke Bednje. Druga je interpretacija u etimološkoj vezi s prvom. Moguće je naime pretpostaviti i da je toponim etnikoidnoga postanja (**vyrjōnec* ‘stanovnik uz područje s virovima; stanovnik uz duboko mjesto u vodi’), te je u tome slučaju nastao onimizacijom (etnikoid → mikrotoponim).

Vōgerje [KRI]

Na temelju izraza toponima možemo donijeti dvije pretpostavke.

Prema jednoj, toponim je mogao nastati od imenice **ogorb* ili **qgorb* ‘zemljište nastalo paljenjem šume’ (< **gorēti*), što bi bilo usporedivo s imenicom *ugar* ‘ledina, neobrađeno zemljište’ koja je dio leksika hrvatskoga standardnog jezika (usp. i etimološka tumačenja slovenskih toponima *Ogorje*, *Ugar*, *Vogar* itd. koja donosi Snoj (2009a: 462)). U slučaju da je toponim motiviran tim nazivom, upućivao bi ili na pripremu tla za uzgoj kulture, tj. kultivaciju ili na neobrađenost zemljišta, stoga bismo ga uvrstili u skupinu 3.3.3.4.3.1. ili 3.3.3.4.3.2.3.

Prema drugoj, toponim je etnonimskoga postanja (< **Vōger* ‘Mađar’ < **Qgъry* ‘Mađari’) te bi se mogao uvrstiti u odjeljak 3.3.3.6. Snoj (2009a: 463) napominje da je

²⁶⁰ Nikakva slična prezimena ne pronalazimo u popisima koje za područje naselja župe Sveti Đurđ donosi Buturac (1990).

slovensko naselje *Vogrsko* najvjerojatnije dobilo ime po tome što su ga osnovali Mađari na prijelazu iz 1. u 2. tisućljeće. U tome slučaju toponim bi zrcalio kontakt domaćega stanovništva sa susjednim narodom ili upućivao na to da je njime imenovan referent u doba imenovanja bio u vlasništvu osobe doseljene iz kraja na koji se odnosi etnonim. Premda se u suvremenim ludbreškopodravskim govorima ne upotrebljava etnonim **Voger*, na nekadašnju aktivnu upotrebu te osnove upućuju prezimena i obiteljski nadimci (npr. *Vugrinec* itd.)²⁶¹.

U obama slučajevima fonem *v* bio bi protetskoga postanja.

Vočilnyca [APA]

Etimologija imena navedenoga šumarka nije jasna. Kad bi se tvorbenom analizom pretpostavio sufiks *-lnica*, morala bi se pretpostaviti i glagolska (infinitivna) osnova *vuči-* (< *vočity se* ‘učiti’), kao u riječi *vučilnica* ‘učionica, škola’, potvrđenoj u prekmurskim govorima slovenskoga jezika (usp. V. Novak (2014)), no značenjski to nema smisla. Nije uvjerljivo ni izvođenje od glagola **vuči* jer on u navedenom govoru (kao i u drugim ludbreškopodravskim govorima) nije potvrđen u tome liku, nego kao *vlěčy* – pretpostavka o izvođenju od glagola **vuči* mogla bi vrijediti jedino ako su ime nadjenuli nekajkavci.

U ovoj analizi, imajući na umu tip referenta, najskloniji smo tumačiti taj toponim kao izvedenicu od *vôk* ‘vuk, *Canis lupus*’ < psl. **vьlkъ*.²⁶² Prema toj interpretaciji, toponim je nastao dodavanjem sufiksa *-lnica*, sa značenjem ‘mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom’. Premda u tvorbi riječi hrvatskoga standardnog jezika taj sufiks nije potvrđen s tim značenjem (usp. Babić (2002)), u kajkavskim govorima pronalazimo potvrde i za to značenje – npr. *kôštilnica* ‘mrtvačnica’ u govoru Cerja kod Zagreba (v. Šatović i Kalinski (2012: 217)).

Zôstrôš/Zôstrôžje [SIG]

Moguće je više interpretacija. Jedna od ispitanica navela je da isti referent naziva *Zôstrôžje*, a iz toga bi se lika kao osnova mogla odrediti imenica *strûk* ili *strûga* ‘(strmo) korito vodotoka’ (te, u skladu s time, uvrstiti toponim u skupinu motiviranih riječima koje upućuju na prirodno-zemljopisne značajke referenta). Možda je osnova toponima i imenica *ostruga* ‘bodljikavo grmlje’ (< psl. **ostruga* ‘bodljikav grm, grm pun trnja’ < psl. **ostrъ* ‘oštar’), pa bi

²⁶¹ Više o tome vidi u Frančić (2013).

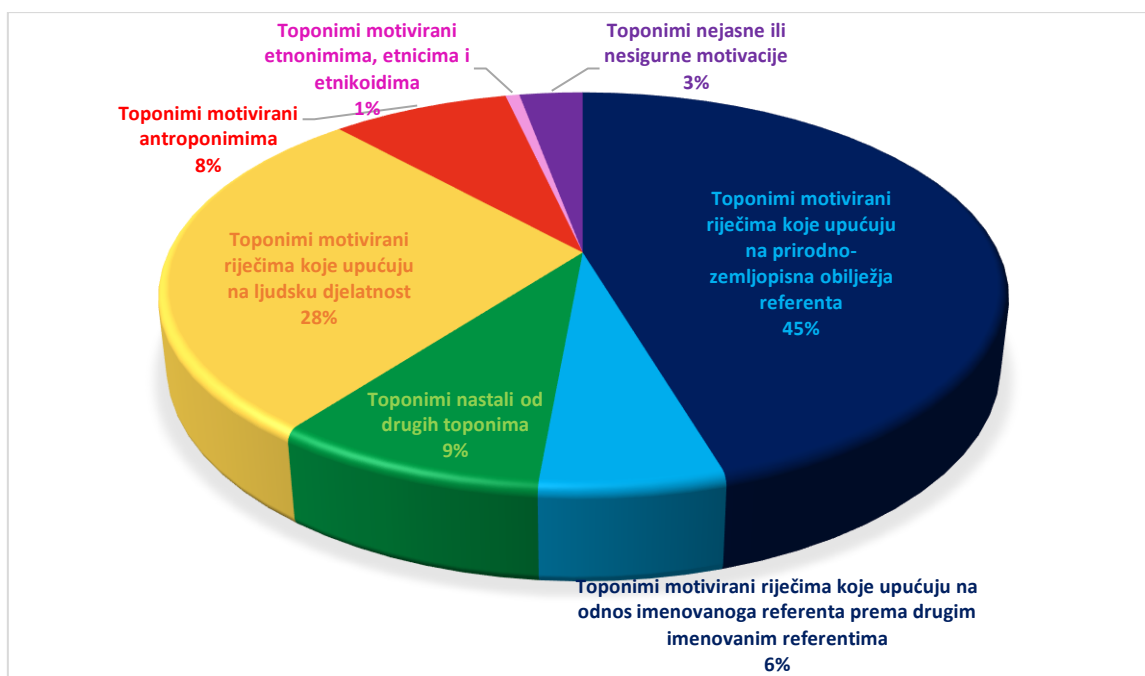
²⁶² Vjerojatno je imenicom *vuk* motivirano i ime spilje Vučilnice na području Gornje Višnjice.

ga trebalo uvrstiti u skupinu motiviranih nazivima bilja. U obzir se može uzeti i osnova *ostrog* ‘opkop’ (usp. Vidović (2012: 219)), što bi sugeriralo da je toponim motiviran nazivom za obrambeni objekt.

3.3.4. Zaključno o motivaciji toponimā ludbreške Podravine

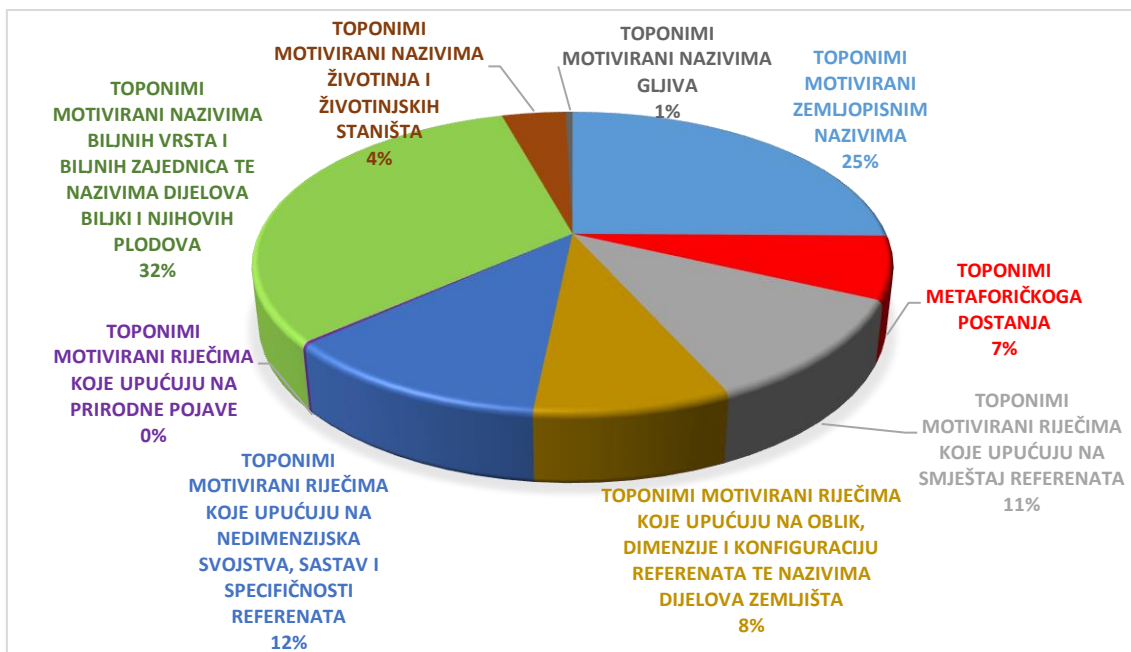
Na temelju klasifikacije prema kriteriju doimenske semantike donijeli smo sljedeće zaključke:

1. U ukupnoj toponimiji najbrojniji su toponimi motivirani riječima koje upućuju na prirodno-zemljopisna obilježja referenata.

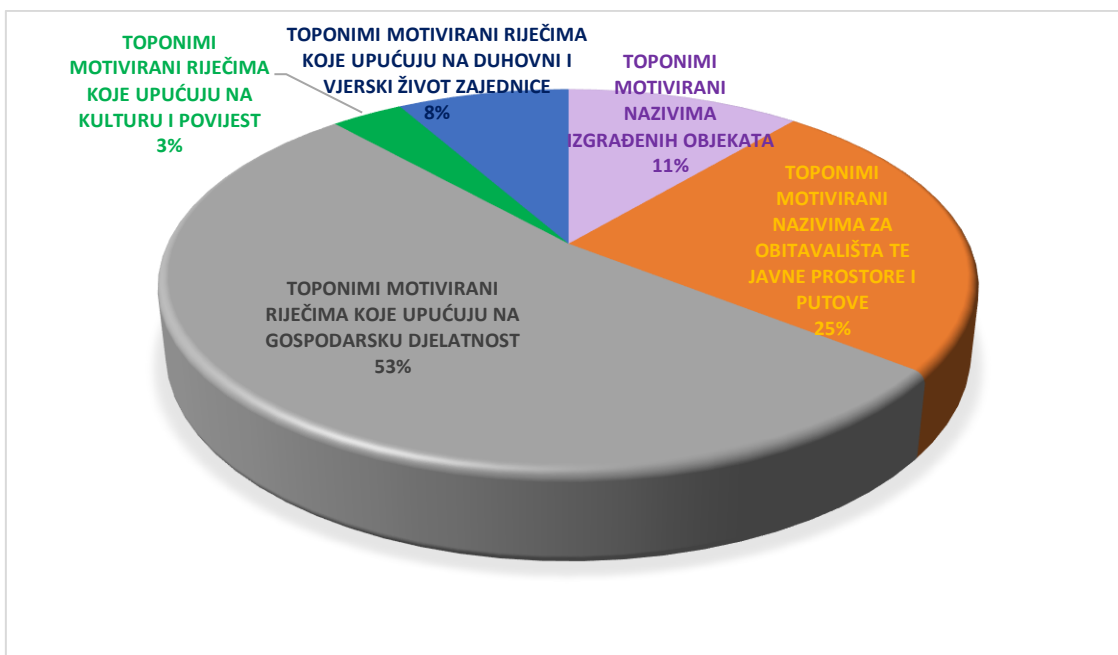
Grafikon 2. Zastupljenost pojedinih motivacijskih skupina u ukupnoj toponimiji

2. U skupini toponima motiviranih riječima koje upućuju na prirodno-zemljopisna obilježja referenta posebno su obilno zastupljeni toponimi motivirani zemljopisnim nazivima i biljnim nazivima (nazivima biljnih vrsta i biljnih zajednica te nazivima dijelova biljki i njihovih plodova), a izrazito su rijetki toponimi motivirani riječima koje upućuju na prirodne pojave te oni motivirani nazivima gljiva.

Grafikon 3. Udjeli različitih podskupina toponima u skupini toponima motiviranih riječima koje upućuju na prirodno-zemljopisna obilježja referenta

3. U ukupnoj toponimiji izrazito su brojni i toponimi motivirani riječima koje upućuju na ljudsku djelatnost – oni čine gotovo trećinu ukupne toponimije. Udjeli podskupina u toj skupini mogu se iščitati iz grafikona 4.

Grafikon 4. Udjeli različitih podskupina toponima u skupini toponima motiviranih riječima koje upućuju na ljudsku djelatnost

4. Primjetnim brojem primjera zastupljeni su i toponimi motivirani antroponimima, toponimi nastali od drugih toponima te tzv. odnosni toponimi. Najmanjim su brojem primjera zastupljeni toponimi motivirani etnonimima, etnicima i etnikoidima.
5. Po svemu navedenom područje ludbreške Podravine uglavnom ne odudara od drugih područja na kojima su dosad provedena terenska istraživanja, što zrcali sličnost u kulturnoj koncepciji kod imenovatelja s različitih hrvatskih (i drugih uspoređivanih južnoslavenskih) područja.
6. Ipak, dio toponima upućuje na određene razlike u koncepcijama prostora ovisno o području koje se istražuje. Posebno se to odnosi na tzv. odnosne toponime. Primjerice, primijećena je razlika u doimenskoj semantici pridjeva *gornji* i *donji* – dok u Dalmaciji ona ima veze s kretanjem Sunca, u ludbreškoj Podravini ona vjerojatno ima veze s uzvodnošću. Također je primijećeno da se u ludbreškoj Podravini odnosni toponimi čija je diferencijacijska sastavnica broj pojavljuju češće nego na području južne Hrvatske.
7. Promatrajući građu istovremeno iz semantičke i etimološke perspektive, zaključujemo da je, očekivano, najveći broj toponima motiviran riječima slavenskoga podrijetla te da oni zrcale dijalektne značajke istraživanih mjesnih govora. U građi su zabilježeni i toponimi motivirani riječima/osnovama stranoga podrijetla – prevladavaju oni motivirani germanizmima i hungarizmima, dok su rjeđi oni motivirani romanizmima, turcizmima ili riječima kojega drugog podrijetla, što zrcali povijesno-kulturno-jezične dodire iz prošlosti. Na starost toponimije svakako upućuju i toponimi motivirani arhaičnim riječima, tj. riječima čije značenje suvremeno lokalno stanovništvo ne poznaje niti ih rabi.

3.4. Struktura i tvorba toponimā ludbreške Podravine

Premda je u posljednje vrijeme onomastičkih istraživanja i radova objavljenih na temelju rezultata tih istraživanja sve više, u hrvatskoj (a često i stranoj) onomastici analizi tvorbenih načina posvećuje se mnogo manje pozornosti nego analizi etiologije, motivacije i etimologije.

Posljedica su malobrojnosti radova u kojima se proučava imenska tvorba te u kojima se prikupljena građa klasificira prema tvorbenome kriteriju različitost u pristupima, nerazvijenost terminologije te terminološka neujednačenost.

Smatramo da imenskoj tvorbi valja pristupiti uzimajući u obzir ono što za terminološku tvorbu tvrde Mihaljević i Ramadanović (2006: 194): „[t]erminološka tvorba jest tvorba, ali, za razliku od tvorbe u općemu jeziku, rezultati su te tvorbe nazivi, a ne riječi općega jezika”. Analoški zaključku da je svaki termin nastao nekim tvorbenim načinom, može se također zaključiti da je i svako ime nastalo nekim tvorbenim načinom, dakle imenska tvorba također je tvorba, samo su njezini rezultati imena, a ne riječi općega jezika.

Tafra i Košutar (2009: 88, 92–93) ustanovljuju da se u hrvatskome i stranome jezikoslovlju tvorba riječi preusko shvaća – pozornost se uglavnom posvećuje nastanku tvorenica, a »nastanak velikoga broja riječi nije opisan ili je opisan u nekim drugim jezikoslovnim disciplinama, tako da se ne može na jednom mjestu dobiti cjelovita slika o tome kako sve može nastati riječ.« Vrlo važnim smatramo njihov leksikografski pristup tvorbi riječi – naime, Tafra i Košutar (2009: 88, 93, 101) smatraju da i gramatički i semantički procesi imaju ravnopravan status u tvorbi riječi.

3.4.1. Općenito o metodologiji klasifikacije prema strukturnome i tvorbenome kriteriju

Suvremeniju klasifikaciju prema strukturnome i tvorbenome kriteriju ponudio je Poljak Rospond (1957), razvrstavši građu u tri skupine: primarna (neizvedena) imena, sekundarna (izvedena) imena te složena imena. Taj model dodatno su razradili drugi onomastičari. Ruskinja Podol'skaja (1967: 48) toponime najprije dijeli prema broju sastavnica toponima; jednorječne toponime zatim tvorbeno analizira, a višerječne razlikuje prema kombinaciji vrsta riječi kojima pripadaju sastavnice takvih toponima. Slično tomu, Slovak Majtán (1973) toponime dijeli u dvije velike skupine: izravno nastale toponime i neizravno nastale toponime. Unutar prve

skupine preciznije ih razvrstava na jednorječne i višerječne, a daljnju podjelu temelji na kriteriju tvorbenih tipova. Na te modele nadovezuju se budući modeli razvrstavanja građe prema strukturno i tvorbenome kriteriju, među kojima svakako treba spomenuti i detaljnu klasifikaciju osmišljenu za izradu *Slavenskoga onomastičkog atlasa* (v. Eichler i Šrámek (1988)).

Općenito govoreći, pri razvrstavanju toponimijske građe prema kriteriju strukture najopćenitije se mogu razlikovati dvije velike skupine: **1) jednorječni toponimi** i **2) višerječni toponimi**. Raznolikost korpusa uvjetuje precizniju i detaljniju podjelu primjera u svakoj od tih dviju velikih skupina.

U toponomastičkim radovima hrvatskih autora obično se slijedio Podol'skin klasifikacijski model: primjerice, Frančić (2003), Šimunović (2004), Čilaš Šimpraga (2006), Vidović (2010; 2014) i Brešan Ančić (2016) toponime najprije dijele prema broju njihovih sastavnica; jednorječne toponime zatim tvorbeno analiziraju, a višerječne klasificiraju prema kombinaciji vrsta riječi kojima pripadaju njihove sastavnice.

3.4.2. Metodologija klasifikacije prema strukturnome i tvorbenome kriteriju primijenjena na građu prikupljenu u ludbreškoj Podravini

Toponimi su u hrvatskome jeziku mogli nastati:

1. hrvatskom tvorbom
2. prihvaćanjem toponima na stranome jeziku²⁶³.

Stoga ih najprije dijelimo u dvije velike skupine na temelju toga kriterija.

Uzimajući u obzir postavke istaknute u uvodu ovoga poglavlja smatramo da primjere nastale hrvatskom tvorbom u skladu s tradicijom možemo podijeliti na dvije velike skupine (jednorječne i višerječne toponime), a u svakoj od tih dviju velikih skupina preciznije ih možemo podijeliti ovako: jednorječni primjeri razvrstavaju se prema tvorbenim načinima kojima su nastali, a višerječni primjeri razvrstavaju se i prema kriteriju tvorbenoga načina kojim su nastali, ali i prema kombinacijama vrsta riječi kojima sastavnice takvih višerječnih toponima pripadaju. Pritom se, dakako, uvijek promatra samo posljednji tvorbeni način.

²⁶³ Ovu podjelu temeljimo na važnome zaključku koji donose Tafrá i Košutar (2009: 105): »Pritom moramo isključiti one eponime i imena koji nisu nastali u hrvatskom jeziku pa ne mogu biti dio hrvatskoga rječotvorja. Ovdje je potrebno naglasiti da se prave metodološke pogreške u dosadašnjem proučavanju nastanka riječi u hrvatskom jeziku. [...] Treba razlikovati što je nastalo gramatičkim i semantičkim procesima u hrvatskom jeziku, a što je posuđeno već kao „gotov proizvod“ ili što je prema stranomu modelu preslikano u hrvatski.

S obzirom na to da u onomastičkoj literaturi katkad nailazimo na različite pristupe, u uvodu svakoga pododjeljka (ili odjeljka) po potrebi je objašnjena i argumentirana odabrana terminologija. Na to se nadovezuje i opis metodologije klasifikacije.

Zatim slijede primjeri toponima, koji su u klasifikaciji (u svakoj skupini i hijerarhijski nižim podskupinama) abecedno poredani, pri čemu je svaki fonem predstavljen zasebnim grafemom koji je relevantan i u abecednome sortiranju (v. odjeljak 3.6.3.3.1.3.).

Uza svaki je toponim u uglatim zgradama navedena i kratica službenoga imena naselja kojemu tim toponimom imenovani referent administrativno pripada (v. poglavlje Kratice). Ako isti referent pripada većemu broju naselja, zabilježene su kratice za sva naselja te su one odvojene zarezom; ako je riječ o više referenata koji imaju isti kanonski lik, a administrativno pripadaju različitim naseljima, kratice su odvojene točkom i zarezom.

Fonološke, morfološke ili tvorbene inačice toponima nisu zanemarene ni u klasifikaciji prema strukturnome/tvorbenome kriteriju. Fonološke inačice oprimjeruju isti tvorbeni način, pa su donesene jedna uz drugu te su razdvojene kosom crtom. Ako su zabilježene morfološke i tvorbene inačice, uz toponimski lik i kraticu imena naselja u kojemu je zabilježen donosi se i uputnica na odjeljak u kojemu je inačica obrađena: (v. X.X.X.).

Iza abecednoga popisa toponima uvrštenih u određenu skupinu dodan je osvrt, u kojemu se komentira udio toponima u ukupnoj građi, opisuje korelacija određenoga tvorbenog načina s motivacijom toponima i sl.

3.4.3. Pristup morfološkim promjenama koje se događaju istovremeno s tvorbenim načinima

Pri imenovanju se ime izravno povezuje s referentom te njegovo značenje prestaje odgovarati značenju riječi kojom je motivirano. Zbog toga se katkad pri tvorbi imena istovremeno s tvorbenim načinima mogu dogoditi i morfološke promjene koje dodatno modificiraju toponimski lik. Budući da se mogu dogoditi usporedno s npr. onimizacijom, različitim tipovima afiksalne tvorbe, pa čak i pri nastajanju višerječnih toponima, ne izdvajamo ih u zasebnu skupinu, nego ih, ako su ovjerene, navodimo kao tip u odgovarajućim odjeljcima o tvorbenim načinima te po potrebi komentiramo njihovu ulogu.

Neke od mogućih morfoloških promjena koje su se pri imenovanju dogodile istovremeno s tvorbenim načinima jesu:

- a) promjena gramatičkoga broja
- b) promjena padeža te

c) promjena gramatičkoga roda (i sklonidbene paradigme).

Promjena gramatičkoga broja

Nužno je naglasiti da nisu svi toponimi množinskoga lika nastali promjenom gramatičkoga broja koja se kao morfološka promjena dogodila usporedno s nekim tvorbenim načinom. Naime, neki toponimi množinskoga lika mogli su nastati i čistom onimizacijom (tj. onimizacijom i leksikalizacijom) množinskih oblika općih imenica ili onimizacijom (tj. onimizacijom i leksikalizacijom) množinskih oblika pridjeva i usporednom konverzijom.

Budući da su povijesne potvrde mikrotoponima oskudne, vrlo je teško utvrditi kad je do promjene gramatičkoga broja došlo. Načelno, promjena gramatičkoga broja mogla se dogoditi pri samome nastanku toponima (dakle, u trenutku imenovanja, leksikalizacijom), ali i tijekom njegove upotrebe. Ako smo utvrdili da se promjena gramatičkoga broja dogodila kao morfološka promjena usporedno s nekim tvorbenim načinom, toponim navodimo u zasebnome odjeljku (npr. toponime nastale sufiksalsnom tvorbom potvrđene samo u množinskome liku interpretiramo kao da je do promjene gramatičkoga broja došlo pri samome imenovanju, leksikalizacijom). Toponimi koji su u suvremenome stanju potvrđeni i u jedninskome i u množinskome liku, a odnose se na isti referent, upućuju nas na promjene koje im se trenutačno (tijekom same upotrebe toponima) događaju, pa njih obrađujemo u dvama odjeljcima poglavlja (toponim koji smatramo starijim obrađujemo prema njegovim tvorbenim značajkama, a mlađi interpretiramo u sklopu odjeljka 3.4.4.1.5.1.2.).

Promjena padeža

Usporedna promjena padeža posljedica je češće upotrebe kosih padeža u svakodnevnoj komunikaciji (npr. na cilj upućujemo akuzativom, na mjesto lokativom). Budući da se nominativni oblik rabi razmjerno rijetko (samo pri definiranju određenoga referenta), njegovu je ulogu u nekim slučajevima preuzeo leksikalizirani kosi padež. Leksikalizacija padežnoga oblika također se mogla dogoditi tijekom imenovanja (dakle, pri samome nastanku toponima), ali i za vrijeme njegove upotrebe. Toponime kojima je kao kanonski lik potvrđen samo leksikalizirani kosi padež u klasifikaciji interpretiramo kao da je do promjene padeža došlo pri samome imenovanju, dok toponime koji su potvrđeni u inačicama (s kanonskim likom i u nominativnome obliku i u kosome padežu), a odnose se na isti referent, obrađujemo u dvama

odjeljcima (kanonski lik u nominativu obrađujemo prema njegovim tvorbenim značajkama, a kanonski lik u leksikaliziranome kosom padežu u sklopu odjeljka 3.4.4.1.5.2.).

Promjena gramatičkoga roda (i sklonidbene paradigme)

Pri definiranju promjene gramatičkoga roda potrebni su oprez i provjera na terenu: pri istraživanju toponimije širega područja nužno je imati na umu da je moguće da se neki mjesni govori razlikuju (ili su se u starijim jezičnim fazama razlikovali) na doimenskoj razini – u jednome govoru potvrđen je apelativ jednoga roda, a u drugome drugoga (npr. *kl̂op* : *kl̂opa*; *parak* : *paraga*; *struk* : *struga*; *topol* : *topola* itd.).

Promjena gramatičkoga roda podrazumijeva i promjenu sklonidbene vrste.

Moguće je da se uz određeni tvorbeni način dogodi samo jedna morfološka promjena, ali i više njih. Tu tvrdnju potkrepljuju primjeri doneseni u klasifikaciji.

Navedene je morfološke promjene u onomastičkoj literaturi katkad bilo uobičajeno zajednički nazivati *konverzijom* (v. npr. Šimunović (1979: 225; 2003a: 187; 2005: 168; 2009: 269, 276), Brozović Rončević (1997a), Čilaš Šimpraga (2006: 199)). Uvažavajući definiciju ustaljenu u radovima posvećenima tvorbi riječi (više v. u odjeljku 3.4.4.1.2.), u ovome radu terminom *konverzija* ne obuhvaćamo morfološke promjene, nego njime nazivamo zaseban tvorbeni način koji se događa usporedno s onimizacijom. U nekim se pak radovima navedene morfološke promjene skupno nazivaju *fleksivna derivacija* (v. Šimunović (2004: 231))²⁶⁴.

3.4.4. Klasifikacija toponima nastalih hrvatskom tvorбом prema strukturnome i tvorbenome kriteriju

3.4.4.1. Jednorječni toponimi

Jednorječni se toponimi općenito mogu podijeliti na:

- 1) toponime nastale onimizacijom
- 2) toponime nastale onimizacijom i usporednom konverzijom

²⁶⁴ Slični termini primjenjuju se npr. i u slovenskoj onomastici: *flektivna derivacija* (Torkar (2008–2009)) ili *gramatička derivacija* (Šekli (2008: 41)). Vjerojatno je termin *fleksivna derivacija* preuzet iz poljske onomastike, u kojoj ga primjenjuje Smoczyński (1961: 147–160).

- 3) toponime nastale transonimizacijom
- 4) toponime nastale od višerječnih toponima jedino izostavljanjem sastavnica
- 5) toponime nastale od višerječnih toponima jedino izostavljanjem sastavnica i usporednom konverzijom
- 6) toponime nastale od postojećih toponima promjenom gramatičke kategorije
- 7) toponime nastale afiksalsnom tvorbom
- 8) toponime nastale od dviju osnova.

3.4.4.1.1. Toponimi nastali onimizacijom²⁶⁵

Onimizacija se, prema OS-u (1983: 135) i ICOS-u – temeljnim međunarodnim onomastičkim terminološkim priručnicima, definira kao proces kojim riječ (bez obzira na to kojoj morfološkoj vrsti pripada) ili višerječni izraz koji nema status imena promjenom svoje funkcije postaje ime.²⁶⁶ Riječi nastale onimizacijom ne mogu se raščlaniti na tvorbene sastavnice, pa taj tvorbeni tip smatramo semantičkim, a ne gramatičkim procesom.²⁶⁷

Definicijom donesenom u OS-u eksplicitno se naglašava da onimizacija podrazumijeva samo promjenu funkcije bez formalnih preinaka na izraznome planu (npr. tvorbenih načina poput različitih tipova izvođenja, slaganja itd.).

Premda u literaturi nailazimo i na druge definicije i opise opsega te pojave²⁶⁸, u ovome radu primjenjujemo upravo onu navedenu u OS-u i ICOS-u, koja uključuje sve vrste riječi – jer ime može nastati od svih vrsta riječi (a i višerječnih izraza), a ne samo od imenica.

²⁶⁵ U onomastičkoj literaturi razlikuju se i tipovi onimizacije, ovisno o tome koji tip imena nastaje. Tip onimizacije kojim nastaju toponimi naziva se često *toponimizacijom*. U ovome se radu taj termin izbjegava zbog: 1) njegove redundantnosti (toponim nastao toponimizacijom), 2) diferenciranja toponima nastalih onimizacijom od toponima nastalih transonimizacijom. U skladu s navedenim, rabi se općenitiji termin *onimizacija* (usp. Frančić (2003: 377), Čilaš Šimpraga i Horvat (2014: 67), Horvat (2016b: 116–138) itd.).

²⁶⁶ Nužno je istaknuti nedosljednost donesenu u OS-u (1983: 135, 228, 278). Dok se onimizacija definira kao semantički tvorbeni način kojim riječ ili višerječni izraz koji **nemaju status imena** postaje ime, toponimizacija se interpretira kao semantički tvorbeni način kojim riječ ili višerječni izraz **bez obzira na to ima li ili nema status imena** postaje toponim, a antroponimizacija kao semantički tvorbeni način kojim riječ ili višerječni izraz **bez obzira na to ima li ili nema status imena** postaje antroponim.

²⁶⁷ Tafra i Košutar (2009: 94, 100) semantičkim procesima kojima nastaju nove riječi smatraju i leksikalizaciju, eponimizaciju te homonimizaciju.

²⁶⁸ Šimunović za tu pojavu rabi nekoliko termina. U terminološkome glosaru *onimizaciju* opisuje kao »prijetvorbu općeg imena u vlastito ime«, a *proprijalizaciju* kao »prijelaz opće imenice i drugih riječi u vlastito ime«; v. Šimunović (2009: 78). Na temelju navedenih definicija, proprijalizacija se čini širom od onimizacije, no na drugome ih mjestu (v. Šimunović (2009: 35)) rabi kao sinonime. *Toponimizaciju* pak (2009: 79) definira kao tip onimizacije »pri čemu se opća imenica premeće u toponim«. Sinonimni par *onimizacija* – *proprijalizacija* upotrebljava i Šrámek (1999).

Onimizacija je najjednostavniji i najstariji imenski tvorbeni način. Takvi toponimi formalno nastaju prema obrascu **ime** ← **neime**²⁶⁹. S obzirom na to da je riječ o imenskoj tvorbi, nije važno kojim je tvorbenim načinom nastala sama riječ u doimenskoj fazi (primjerice, toponim *Berēčec* nastao je onimizacijom od imenice *berēčec*, a imenica *berēčec* sufiksalsnom tvorbom od osnove *bērek* (*bērek-* + *-ec*); toponim *Vòđopat* nastao je onimizacijom od imenice *vòđopat*, a ta je imenica nastala složeno-sufiksalsnom tvorbom (< *vod-* + *o* + *pad-* + *-ø*).

Ovom skupinom objedinjene toponime (tj. toponimizirane riječi) moguće je preciznije podijeliti s obzirom na to jesu li nastali čistom onimizacijom riječi (bez ikakvih promjena) ili onimizacijom riječi uz jednu istovremenu morfološku promjenu ili više njih.

3.4.4.1.1.1. Toponimi nastali čistom onimizacijom (bez ikakvih promjena)

3.4.4.1.1.1.1. Toponimi nastali čistom onimizacijom općih imenica (bez ikakvih promjena)

Takvi toponimi formalno su nastali prema obrascu **ime** ← **neime (opća imenica)**, oslanjajući se pritom na izravno imenovanje zemljopisnoga referenta ili na posredno (metaforičko) upućivanje na njega.²⁷⁰

3.4.4.1.1.1.1.1. Toponimi nastali čistom onimizacijom jedninskih oblika općih imenica (bez ikakvih promjena)

Primjeri:

Agràr [SIG; SVP], *Agràr/Regràr* [HRO], *Apatīja* [APA], *Bàjer* [KAP; KRI], *Bērek* [HRO; HRŽ (2); KAP; KAR; KOM; KRI; LDB; LUNJ (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); MBUK; NSP; PRI; SIG; SVP], *Beługa* [SVP], *Berēčec* [LDB; MRT], *Bykõrnyca* [SVP], *Bõbej/Bõbeñ* [HRO], *Bõbõjek* [SES], *Bõbõjek/Bõbõnek* [HRO], *Bõkõvje* [MBUK, VBUK; LUNJ], *Bõrõvje* [HRŽ; KRI], *Brēk* [APA (2); KRI; LUNJ; SIG; SLO], *Brēzje* [HRŽ, SVĐ; KRI; SVP], *Břf* [HRO; OBR, SEL], *Bròc* [OBR; SES], *Bròdec* [VIN], *Bukõvje* [MRT], *Cepõš* [HRO; HRŽ, KOM, LUK; KOM; SES; SIG], *Cìntor* [SVP], *Cyglàna* [HRO; VIN], *Cyglèna* [MBUK (2); STR], *Cmrēčje* [HRO], *Cřkvišče* [MBUK], *Cùfta* [VIN], *Čerēt* [DUB, KAP, VBUK], *Črēmõš* [VIN], *Črēt* [OBR, SEL, SVĐ], *Črētek* [KOM], *Detelišče* [SVP], *Dělek* [SVP], *Dòlec* [KAR], *Dõđínak* [VBUK], *Dõl*

²⁶⁹ U ovome radu termin *neime* odnosi se na riječ ili višerječni izraz koji nema status imena, odnosno piše se malim početnim slovom. *Onimizaciju općih imenica*, koja se temelji na obrascu **ime** ← **opća imenica**, i koju u klasifikacijama prema tvorbenome kriteriju ističu mnogi onomastičari, u ovome radu smatramo samo jednim podtipom onimizacije.

²⁷⁰ Superanskaja (1969: 92), Eichler i Šrámek (1988: 35–38) te Brozović Rončević (1997a: 266) za toponime toga tipa navode da sadržavaju toponimski sufiks *-ø*.

[KAP; SEL; SVĐ], *Drùm* [KAP; LUK], *Drvarîja* [HRŽ], *Fàlat* [LUNJ], *Fòsta* [MBUK], *Fřškòvje* [HRO], *Fùntoš* [APA], *Gajîč* [KAP; SEL], *Gòj* [LUNJ; MRT; PRI; SVĐ; SVP], *Gòt* [APA (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); SLO; SVĐ], *Gmòjna* [LDB], *Gmòjno* [SEL], *Gmòjna* [KAP], *Gmòjno* [MRT], *Gmòjno* [APA; DUB; HRO; HRŽ; LUK, SVĐ; LUNJ; MBUK; NSP; PRI; STR], *Gòryca* [KAR; SEL; SLO; SVĐ], *Gorîčka* [KAP], *Gòšče* [SEL], *Gràba* [DUB; DUB, STR; KAR, SVĐ; NSP; SES; SIG (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); VIN], *Gràdylyšče* [HRŽ], *Gràxoryšče* [NSP], *Gròxoryšče* [APA], *Grèblyca* [LUNJ], *Gřm* [SES], *Gřmje* [MRT; SLO; KAR, SVĐ], *Gřmje* [APA; SEL], *Gròbec* [VIN], *Gròšnica* [APA; SLO], *Xyběžže* [HRŽ], *Xòsta* [STR], *Xřžišče* [HRŽ], *Înzoła* [MBUK], *Jalšê* [VIN], *Jòlše* [HRŽ; SES], *Jòrek* [DUB; LUNJ, MRT], *Jèčmenyšče* [HRO], *Jòtok* [DUB], *Jòsek* [MBUK; NSP], *Jòševje* [MBUK], *Kanòl* [KUĆ, LDB], *Kapêla* [KAP], *Kàžyròka* [VIN], *Kèbel* [MBUK], *Kòpaje/Kòpañe* [SEL], *Kòtlek* [OBR], *Kòčak* [DUB; KAP], *Kòlnik* [KAR], *Kòlošek* [VIN], *Kòmònika* [KRI], *Kopyjòk* [KRI], *Koprìvje* [MBUK], *Korène* [VIN], *Korèje* [OBR], *Kòt* [LUNJ; HRO; HRŽ; LUK; MBUK], *Křboła* [MBUK], *Křč* [APA; KAP; KOM; LUNJ (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); NSP; PRI; SES; VBUK], *Křčec* [KOM; LUNJ; SLO], *Křčevyna* [APA; DUB; HRŽ, KOM; KAP, VBUK; KOM; LUNJ (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); MRT; NSP; SES; SLO; STR], *Kryžòje* [KAP], *Křžòpotje* [SES], *Làjzyna* [KAP (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); KAR, SVĐ (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.)], *Lazìnka* [SVĐ], *Làzyna* [MBUK], *Lògvyč* [HRO, POLJ], *Lòzec* [SES], *Lòzje* [APA; SIG], *Lèdyna* [KAP; KAR, STR], *Lèjdyna* [LUNJ (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); MRT], *Lènyšče* [SVP], *Lènyšče* [LUNJ; SES; STR], *Lèsa* [SEL; STR], *Lèšče* [HRŽ, MAD], *Lìja* [KAR; SES], *Lòk* [HRO; KAR; KOM; KRI], *Lòka* [LUK], *Lopòtka* [KAR; STR], *Madòles/Mòdòles* [LUK, SVĐ], *Màksymòm* [LDB], *Màrof* [HRO; HRŽ, LUK; KRI; SIG; VBUK], *Mèka* [HRŽ; LDB, SIG], *Mèlyn* [LUK], *Mekòtka* [HRO], *Mèsečyna* [SVP], *Mlàka* [PRI], *Mòčvòr* [SLO (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); SVĐ; VIN], *Mòstèc* [LDB], *Ògrada* [MRT (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.)], *Ògrat* [PRI; SLO], *Òskoròš* [VIN], *Òstroga* [SES], *Òtok* [OBR], *Òsyšče* [SVĐ], *Pàjtlyn* [DUB], *Paràga* [HRŽ; SVP], *Pàrak* [MBUK], *Pòšjak/Pòšnak* [SLO], *Pòšjek* [LUK], *Pòšnyk* [SES], *Petvica* [DUB, HRŽ, KAR, KOM, LUK, OBR, PRI, SEL, SES], *Pyramìda* [SEL], *Plàc* [LDB (2)], *Plytvica* [VBUK], *Pòrt* [KAR], *Pòtok* [SIG], *Pràlyšče* [HRŽ; VIN], *Přlòk* [STR], *Pròseka* [HRŽ], *Pròdec* [HRŽ; LUK], *Pròsyšče* [HRO; SIG], *Rakìtje* [KRI; LDB], *Ròkytje* [SEL], *Rèpek* [SLO], *Rekìtje* [SES], *Remìza* [KOM; SES; STR; SVP; VBUK], *Rèpyšče* [VBUK], *Rìbjak* [PRI], *Rìbniak* [LDB; VIN (2)], *Ròškòvje* [VBUK], *Sàjmyšte* [LDB], *Sèlce* [DUB, KAP; MBUK], *Sèlyšče* [SVP], *Selìšče* [VIN], *Senòkòša* [HRO; SIG; SLO], *Senòkòšyca* [KAR (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.)], *Senòkòška* [VIN],

Senokôška [PRI], *Setinec* [HRO], *Sęča* [APA; SES], *Skôroš* [LDB], *Slivniak* [LDB], *Sôpôt* [DUB], *Spôšniak* [DUB; MRT; VBUK], *Sprôt* [HRO], *Srêdek* [SVP], *Srêdek* [KAP; SLO]²⁷¹, *Stęza* [LUNJ (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); SLO], *Stiper* [VIN], *Struga* [STR], *Struk* [SIG], *Stružec* [VBUK], *Svôra* [STR], *Šanc* [HRŽ], *Šeręnga* [MBUK], *Šibje* [SVĐ], *Šybërje* [VBUK], *Šlôprok* [LDB], *Šomĩnkyca* [NSP], *Špica* [KAR; SIG; SLO; SVĐ], *Špinec* [SVP], *Štuk* [DUB; HRO; KAP; KOM, LUK; KRI; LUK; SEL; SES; SIG (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); SVP], *Šum* [DUB], *Šuma* [SVP], *Tôpol* [VIN], *Topôlje* [LUNJ; HRO (2)], *Tôr* [VBUK], *Tôrčje* [HRŽ], *Trôvnyk* [APA; LDB], *Třne* [KUĆ], *Trômłak* [DUB], *Trstika* [MBUK, VBUK], *Truškovjek* [LUK, SVĐ], *Tuňa* [LDB], *Tuđa* [SIG], *Vôdopat* [LUNJ], *Vôgel* [HRŽ; KOM; STR], *Vôgrat* [MBUK], *Voľňôk* [SVP], *Vôgrôčka* [LUNJ], *Vôlička* [LDB], *Vôlinec* [SVĐ], *Vôľôk* [KRI], *Votôćec* [KAR], *Vřbje* [STR], *Vřt* [APA; DUB; HRO (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); HRŽ (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); KAP; KAR; KOM (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); KUĆ (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); LUK (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); LUNJ; NSP; SEL (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); SES; SIG (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); STR (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.); SVĐ (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.)], *Vulyca* [PRI; VBUK], *Vulicka* [SVP], *Zôgozda* [KRI], *Zdęńćec* [KAR], *Zdęńćyšće* [SVĐ], *Zmřzlyca* [HRŽ], *Zôbyšće* [APA; HRŽ; SVĐ], *Zvyráló* [KRI], *Zvyjôk/Zvyňôk* [SLO], *Želôdec* [VIN]

3.4.4.1.1.1.2. Toponimi nastali čistom onimizacijom množinskih oblika općih imenica (bez ikakvih promjena)

Primjeri:

Blazine [SVP], *Boketôry* [SVP], *Boriky* [KAR], *Celine* [HRŽ], *Domovine* [DUB, SES], *Gôty* [HRŽ; SVP], *Glifcy*²⁷² [VIN], *Gorice* [VIN]²⁷³, *Grabe* [MBUK], *Jezëra* [KAR],

²⁷¹ Premda među ispitanicima nije potvrđen apelativ **sredok*, ova dva toponima smatramo onimiziranim apelativima te ih uvrštavamo u ovu skupinu. Snój (2009a: 295) navodi sljedeća značenja imenice *osredok*: ‘središte; otok na jezeru ili rijeci; prostor između dviju njiva; šumarak usred livade; uzvišen prostor usred polja; ono što je na sredini’. Toponimi nastali onimizacijom toga apelativa zabilježeni su diljem slavenskoga jezičnog prostora: hrv. *Osredok Desinički*, srp. *Osredak*, *Osredci*, češ. *Ostředek*. S dosad istraženih područja izdvajamo još neke potvrde: toponim *Osridak* bilježe Šimunović (2004: 285) te Čilaš Šimpraga (2006: 179; 2013b: 8), u Vidovićevoj građi (2014b: 224) pronalazimo *Osredak*, a Virč (2012: 126) u Međimurju uglavnom bilježi *Sredok*. Apelativ je, dakako, nastao prefiksarno-sufiksalsnom tvorbom (*o(b)-* + *sred-* + *-ak/-ek*) premda to iz likova potvrđenih u ludbreškoj Podravini nije vidljivo. Za govore ludbreške Podravine specifično je češće ili rjeđe gubljenje nenaglašenoga *o* u prednaglasnome položaju (usp. apelative u govoru Svetoga Đurđa: *břnôty* ‘okrenuti’, *dřjty* ‘otići’, *dlětev* ‘odletjeti, gl. prid. rad., m. r. jd.’, *dněsty* ‘odnijeti’, *lôfka* ‘olovka’, *rěxy* ‘orah, N mn. m. r.’, *sebũjek* ‘miraz’, *skôroš* ‘oskoruša’; v. Horvat (2010: 55; 2011: 96)). Isto gubljenje pretpostavljamo i za navedene toponime.

²⁷² U mjesnome govoru Vinograda Ludbreških imenica je potvrđena samo kao *plurale tantum*, stoga je uvrštena u ovu skupinu.

²⁷³ Budući da je u mjesnome govoru Vinograda Ludbreških imenica potvrđena samo kao *plurale tantum*, uvrštena je u ovu skupinu.

Kaskade [HRŽ], *Keněpļe* [DUB], *Kolibe* [MRT], *Kōty* [SIG, SLO], *Křčy* [DUB; KAP; KAR; MBUK; SIG; SVP], *Lájzyne* [SEL], *Lōzy* [KAP (v. 3.4.4.1.5.2.)], *Lědyne* [HRO], *Lyvěry* [NSP], *Lōke* [LDB, SIG], *Mōļove* [MBUK; SVĐ], *Pěšky* [KAR; SIG], *Pívnyce* [MRT], *Pústyne* [HRŽ], *Ravnice* [VIN], *Růdyne* [SEL], *Sěla* [LUK, PRI, SVĐ], *Senokōše* [KAP; LUNJ; SEL], *Šūdry* [HRŽ], *Viry* [KAR], *Vynogrōcy* [VIN]

3.4.4.1.1.1.2.1. Toponimi nastali čistom onimizacijom imenica koje su označavale ljude koji žive na određenome području (bez ikakvih promjena)

Istraživanjima ojkonima koji imaju ili su u prošlosti imali množinski lik, koja su provodili npr. Franck (1932), Rospond (1937), Kolarič (1955), Kos (1968), Łubaś (1969; 1971), Šimunović (1979), Frančić (1988), Čilaš Šimpraga (2006; 2013a), Frančić i Žagar Szentesi (2008), Bjelanović (2009), Snój (2009a; 2010) itd., utvrđeno je da su takvi ojkonimi vrlo česti i rasprostranjeni širom slavenskoga govornog područja. Pojavljuju se od 13. stoljeća, a u sjeverozapadnoj su Hrvatskoj posebno česti u 17. i 18. stoljeću, u doba intenzivnih migracija i nagla nastajanja novih naselja na tome području.

Njihovi su dočetcí najčešće: *-ići*, *-ane/-ani*, *-ci*, *-ovci/-evci*, *-inci*.²⁷⁴

Mnogi autori, npr. Rospond (1937), Łubaś (1969: 146), Frančić (1988: 57), Šimunović (2002b: 24), Čilaš Šimpraga (2006: 169), Snój (2010: 43–44), Vidović (2013: 23–24) i dr. smatraju da su množinski ojkonimi najprije označavali ljude koji žive na određenome području, a ne lokalitet.

U onomastičkoj literaturi nailazimo na različite podjele takvih množinskih ojkonima (npr. Kos (1968) razlikuje više tipova, a Frančić (1988: 57) te Frančić i Žagar Szentesi (2008: 66) samo dva – patronimičko-zadružni te etnički). Promatrajući istovremeno i tvorbu i motivaciju takvih toponima, smatramo da je nužno razlikovati barem tri tipa množinskih ojkonima.

Prema našem mišljenju, mogu se razlikovati:

²⁷⁴ Za ojkonime s dočetakom *-ci* (*-ovci/-evci/-inci*) Kolarič (1955: 59–60) navodi da se pojavljuju na području sjeveroistoka Slovenije, u Hrvatskoj, Srbiji, Bosni, Makedoniji i Bugarskoj. Šimunović ojkonime s dočetakom *-ci* (*-ovci/-evci/-inci*) naziva „podunavskim tipom” (2006a: 90) ili „slavonskim tipom” (2003b: 108), a one s dočetakom *-ći* „dinarskim tipom” (2003b: 108; 2006a: 90). Prema njemu, podunavski je tip zastupljen u savsko-dravskome međurječju, a izvan Hrvatske u Slovačkoj, Vojvodini, u sjevernoj Bosni te u gornjemu porječju rijeke Morave, oko Leskovca i na Kosovu.

1. **ojkonimi patronimičkoga tipa.** U osnovi im je antroponim, a znače ‘ljude koji potječu od osnivača naselja (čije je prezime u osnovi ojkonima)’ – npr. *Matase*. Takvi su toponimi nastali **transonimizacijom** (ime ← ime).
2. **ojkonimi zadružnoga tipa:** u osnovi im je antroponim, a znače ‘ljudsku zajednicu koja obitava na području kojim upravlja osnivač naselja (čije je ime, prezime ili nadimak u osnovi ojkonima)’; u osnovi im može biti i hagionim te u tome slučaju znače ‘ljudsku zajednicu koja obitava na području povezanome s određenim patronom (čije je ime u osnovi ojkonima)’ – npr. *Kuzminci, Vrbanovci*. Takvi su toponimi nastali **onimizacijom** (ime ← neime ← ime): iako je nastala od imena, imenica koja ne upućuje na rodbinsku povezanost nema status imena, ne piše se velikim početnim slovom, pa se na tvorbenoj razini ne smije izjednačavati²⁷⁵.
3. **ojkonimi etnikoidnoga tipa:** u osnovi im je topografska imenica (npr. naziv biljke, naziv koji upućuje na smještaj), a znače ‘ljudsku zajednicu koja obitava na području na koje upućuje topografska imenica u osnovi’ – npr. *Poljanci*. Takvi su toponimi nastali **onimizacijom** (ime ← neime ← neime).

Predstavljene interpretacije množinskih ojkonima navedenoga tipa prihvaćamo u ovoj analizi, stoga ih uzimamo u obzir i pri tumačenju njihove tvorbe. U onomastičkoj su se literaturi takvi toponimi najčešće definirali kao sufiksalne izvedenice, no u ovome radu donosimo drugačiji pogled na njih.

Ako zastupamo mišljenje da su riječi množinskoga oblika prvotno označavale ljude koji žive na određenome području, onda ojkonimi od njih nisu mogli nastati sufiksalsnom tvorbom, nego onimizacijom ili transonimizacijom. Isto tako, ako smatramo da su takvi ojkonimi nastali sufiksalsnom tvorbom, onda oni nisu mogli prvotno označavati ljude koji nastanjuju određeno područje, nego su motivirani onime što označava njihova osnova.

Nužnost razlikovanja doimenske i imenske tvorbe, kao i dosljednoga uzimanja u obzir samo posljednjega tvorbenog načina imamo na umu i u ovome slučaju. Na temelju toga, tvorbeni proces i redosljed tvorbenih načina možemo skicirati ovako:

²⁷⁵ Za razliku od imenice *Habsburgovci*, koja upućuje na pripadanje istoj dinastiji te se smatra imenom, imenice *dekartovac* < *Descartes*, *bandićevac* < *Milan Bandić*, *josipovićevac* < *Ivo Josipović*, *ferovac* < *FER*, *goranovac* < *Ivan Goran Kovačić*, *zetovac* < *ZET*, *esdepeovac* < *SDP*, *franjevac* < *sv. Franjo Asiški*, *dominikanac* < *sv. Dominik*, *reneovac* ‘pripadnik jedne od natjecateljskih skupina u emisiji *Volim Hrvatsku*’ < *René* ne upućuju na rodbinsku povezanost i pišu se malim početnim slovom. V. i *Hrvatski pravopis* (2013: 37): »Malim se početnim slovom pišu: [...] f) neslužbeni i kolokvijalni nazivi pripadnika ili sljedbenika društvenih organizacija, udruga, stranaka, skupina, učenja, ideja i slično.«

**kô*t sufiksalsna tvorba → **kôčany* (etnikoid) onimizacija → **Kôčany* (ojkonim)

**Kârlo* sufiksalsna tvorba → **Kôrlôfcy* transonimizacija → **Kôrlôfcy* (ojkonim) ili

**Kârlo* deonimizirajuća sufiksalsna tvorba → **kôrlôfcy* onimizacija → **Kôrlôfcy* (ojkonim)

Za dio je ojkonima nemoguće utvrditi jesu li patronimičkoga ili zadružnoga tipa. Uvrstivši ih u ovu skupinu, napominjemo da bi se u slučaju da je riječ o ojkonimima patronimičkoga podrijetla trebali uvrstiti u skupinu toponima nastalih transonimizacijom (v. odjeljak 3.4.4.1.3.1.).

Budući da su u ludbreškoj Podravini terenskim istraživanjem potvrđene inačice u svakodnevnoj upotrebi, što podrazumijeva imenovanje istoga referenta i jedninskim i množinskim likom, u sklopu ovoga odjeljka donosimo samo pretpostavljeni kanonski množinski lik te potvrđene oblike iz paradigme, a u odjeljku 3.4.4.1.5.1.1. kanonski jedninski lik, koji obično ima cjelovitu paradigmu.²⁷⁶

Primjeri:

**Kôrlôfcy* ⟨Ⓢ *Kôrlôfcy*⟩ [KAR (v. 3.4.4.1.5.1.1.)]

**Kôčany* ⟨ⓐ *Kôčane*⟩ [KUĆ (v. 3.4.4.1.5.1.1.)]

**Kržôlëny* ⟨Ⓢ *Kržôlën*, ⓐ *Kržôlëne*, Ⓢ *Kržôlëny*⟩ [KRI (v. 3.4.4.1.5.1.1.)]

**Môrtynycy* ⟨Ⓢ *Môrtynyc*, ⓐ *Môrtynycë*⟩ [MRT (v. 3.4.4.1.5.1.1.)]

3.4.4.1.1.2. Toponimi nastali onimizacijom uz jednu morfološku promjenu ili više njih

U uvodu smo istaknuli da je onimizacija jedan od tvorbenih načina uz koju su se istovremeno mogle dogoditi morfološke promjene, npr.:

a) promjena gramatičkoga broja

b) promjena padeža te

c) promjena gramatičkoga roda (i sklonidbene paradigme).²⁷⁷

²⁷⁶ Ističemo da na području ludbreške Podravine mlađi, jedninski likovi obično imaju cijelu paradigmu, a od starijih, množinskih sačuvani su samo neki oblici paradigme, tj. ona je nepotpuna. Upravo ih zato smatramo tvorbenim inačicama i obrađujemo kao različite toponimske likove.

²⁷⁷ Tijekom toponomastičkih istraživanja provedenih dosad na južnoslavenskome području (v. npr. Frančić (2003: 377), Šimunović (2004: 231; 2009: 276), Čilaš Šimpraga (2006: 199), Šekli (2008: 42), Bjelanović (2009: 46), Snaj (2010: 42, 44), Virč (2012), Vidović (2014b: 174–210), Horvat (2016b: 118, 128)) potvrđeni su primjeri

3.4.4.1.1.2.1. Toponimi nastali usporednom onimizacijom i leksikalizacijom padežnih oblika općih imenica

Primjeri:

Jezike [LUNJ], *Křče* [NSP (2); PRI], *Pile* [HRŽ], *Přlòge* [DUB]

3.4.4.1.1.2.2. Toponimi nastali usporednom onimizacijom i promjenom gramatičkoga roda općih imenica

Primjeri:

Bědja [KAP, SES], *Běja/Běna* [HRO, SLO], *Běja* [SIG], *Běna* [KUĆ, LDB], *Pòlcy* [KAP], *Sělcy* [LUK]

3.4.4.1.1.3. Zaključno o toponimima nastalima onimizacijom

Najviše je toponima nastalo čistom onimizacijom jedninskih likova općih imenica bez ikakvih usporednih morfoloških promjena. Svi toponimi u toj skupini djeluju kao homofoni riječima od kojih su nastali. Obilno su zastupljeni i toponimi nastali onimizacijom množinskih likova općih imenica, koji su prvotno označavali više jednako imenovanih međusobno povezanih referenata (usp. Frančić (2003: 383), Snoj (2010: 42)). Rijetko su potvrđeni toponimi nastali onimizacijom uz usporednu leksikalizaciju kojega padežnog oblika. Na temelju prikupljenih primjera možemo ustanoviti da je ona na području ludbreške Podravine zahvatila uglavnom imenice muškoga roda. Od množinskih oblika općih imenica m. r. nastali su toponimi u A mn. m. r. te se taj akuzativni oblik rabi kao kanonski lik toponima. Ta je pojava u skladu sa zaključcima o najčešćoj leksikalizaciji akuzativa, kakve za različita južnoslavenska područja donose npr. Bjelanović (2009: 280), Snoj (2010: 44), Čilaš Šimpraga (2013a: 27), Vidović (2014b: 179, 182–183) itd. Otprilike sličan udio u skupini toponima nastalih onimizacijom imaju toponimi nastali onimizacijom uz usporednu promjenu gramatičkoga roda (u konkretnim primjerima riječ je o promjeni iz m. r. u ž. r. (*Bědja*, *Běja*, *Běja*, *Běna*) i iz s. r. u m. r. (*Pòlcy*, *Sělcy*)).

Promotrivši prikupljene primjere toponima istovremeno i iz tvorbene i iz motivacijske perspektive, zaključujemo da su u ovoj skupini najzastupljeniji:

onimizacije uz tipove istovremenih promjena navedene u osnovnome tekstu. Promjenu naglaska kao relevantnu promjenu spominje Šimunović (2009: 276).

a) toponimski odrazi naziva koji upućuju na prirodno-zemljopisna obilježja: među njima, odrazi zemljopisnih naziva (npr. *Berēćec, Bròc, Črētek, Sòpòt, Tu'na*), odrazi naziva koji upućuju na smještaj (npr. *Kòćak, Kòty, Šp'ica, Vògel*), odrazi naziva koji upućuju na oblik, dimenzije, konfiguraciju referenta te na dijelove zemljišta (npr. *Dēlek, Fàlat, Ravnice, Štùk/Štùky*), odrazi naziva koji upućuju na nedimenzijska svojstva, sastav i specifičnosti (npr. *Beługa, Petvica, Spròt, Šùm*), odrazi naziva koji upućuju na prirodne pojave (npr. *Měsečyna*), odrazi naziva biljnih vrsta i zajednica (npr. *Bòròvje, Črēmòš, Dòd'nak, Gòryca, Xybēžže, Xrastòskò, Kòmon'ika, Ròktyje, Rem'za, Sl'v'niak, V'rbje*), odrazi naziva za životinjska staništa (npr. *Zvrjòk/Zvrhòk*), odrazi naziva za vrste gljiva (npr. *Gl'fcy*).

b) toponimi metaforičkoga postanja (npr. *Grēblyca, Lògvyč, Svòra, Želòdec*)

c) toponimski odrazi nazivā koji upućuju na ljudsku djelatnost: među njima, odrazi naziva za izgrađene objekte (npr. *Bàjer, Gòty, M'aròf, Pàjtlyn, Šànc*), odrazi naziva za obitavališta, javne prostore i putove (npr. *Cepòš, Drùm, Kàžyroka, Kolibe, Kòlnik, Mòstec, Pràlyšče, Sèlce, Sèla, Vòl'čka/Vul'čka*), nazivi koji upućuju na gospodarsku djelatnost (npr. *Agràr, Cel'ine, Gmòjno, Gòrice, Jòsek, K'řčevyna/K'řčevyne, Lòzec, Lèdyne, Ógrada/Ógrade, P'rlòge, Senòkòšyca/Senòkòšyce, Šlòp'rok, Tròm'lak, Vòl'ok, V'ft/V'fty*), nazivi koji upućuju na kulturu i povijest, posebice u vezi s vjerskim organizacijama i posjedima (npr. *Apat'ija, C'rkvišče, Kapèla*).

3.4.4.1.2. Toponimi nastali onimizacijom i usporednom konverzijom

U međunarodno prihvaćenim onomastičkim terminološkim priručnicima onimizacija se definira kao semantički tvorbeni proces kojim riječ (bez obzira na to kojoj morfološkoj vrsti pripada) ili višerječni izraz koji nema status imena promjenom svoje funkcije postaje ime (više v. u odjeljku 3.4.4.1.1.).

S druge strane, ne smijemo zanemariti da se u većini hrvatskih jezičnih priručnika (posebno u neonomastičkoj literaturi (v. npr. Barić i dr. (1997: 300–301), Tafra (1998: 355), Mihaljević i Ramadanović (2006: 205), Tafra i Košutar (2009: 91), Horvat i Perić Gavrančić (2011: 36), Marković (2012: 54, 81, 282), Frančić i Petrović (2013), Hudeček i Mihaljević (2017: 110, 112) itd.) u kojima se obrađuje i tvorba riječi redovito navodi da su primjeri poput *Brzi, Mala, Bistra, Milna, Slano, Hrvatska, Španjolska, Irska* i sl. nastali konverzijom – primjerice, od višerječnoga neimenskog izraza *hrvatska zemlja* nakon elipse provedene još u doimenskoj fazi ostao je samo pridjev *hrvatska*, a zatim je od njega konverzijom dobiveno ime *Hrvatska*, koje se u rječnicima i gramatikama redovito interpretira i obrađuje kao imenica.

U radovima posvećenima tvorbi riječi (v. npr. Babić (2002: 51–53), Klajn (2003: 380–381), Mihaljević i Ramadanović (2006: 205), Hudeček i Mihaljević (2013: 236), Frančić i Petrović (2013: 170), Hudeček i Mihaljević (2017: 110) itd.) *konverzija*²⁷⁸ se definira kao ‘tvorbeni način nastajanja nove riječi prijelazom iz jedne morfološke vrste u drugu bez posebnoga dodavanja tvorbenih elemenata’. Dok Babić (2002: 51–53) ističe da se pri preobrazbi riječ ne mijenja ni glasovno ni naglasno, nego samo katkad preuzima morfološke i sintaktičke značajke vrste kojom je postala, Tafra (1998), Samardžija (2000: 79) te Horvat i Perić Gavrančić (2011: 33) definiraju je kao tvorbeni način pri kojemu nova riječ nastaje prelaskom riječi ili kojega njezina leksikaliziranog oblika iz jedne morfološke vrste u drugu, pri čemu se mijenjaju njezine morfološke značajke, sintaktička funkcija, značenje, a katkad i naglasak – odnosno, samo glasovni sastav ostaje nepromijenjen. Tafra (1998: 350) razlikuje punu konverziju, koja podrazumijeva da novodobivena riječ poprima sva gramatička obilježja nove vrste riječi (npr. *doma*, *trajna*, *pravo*, *zlo*) te djelomičnu, koja podrazumijeva da novodobivena riječ dobiva samo neka obilježja (npr. *velečasni*).

Upotrebu termina *konverzija* u onomastici smatramo problematičnom, što ćemo argumentirati u nastavku.

Prvi je problem u samome terminu – upotrebljava li se i u onomastičkome kontekstu samo termin *konverzija*, nemoguće bi bilo razlikovati konverziju kojom je nastala riječ neimenskoga sloja od konverzije kojom nastaje ime. Stoga, da se ne bi zanemarilo da od riječi općega sloja nastaje ime, taj je termin potrebno nekako specificirati – da bismo pomirili dva stajališta, preporučujemo eksplicitno navođenje da je riječ o *onimizaciji i usporednoj konverziji*.

U gramatikama i radovima koji obrađuju tvorbu riječi pri spominjanju imena redovito se navode samo primjeri u kojima se od jednorječnih riječi dobivaju jednorječna imena (npr. *brzi* > *Brzi*, *bistra* > *Bistra*, *francuska* > *Francuska*, *preko* > *Preko*), koja se pritom uvijek tretiraju kao imenice. Pri takvome tumačenju (ako je od koje vrste riječi koja nije imenica nastalo ime – imenica) ispravno je određenje onimizacije i usporedne konverzije kao tvorbenoga načina. Međutim, zaboravlja se da ne postoje samo jednorječna imena te da su vrlo brojna i višerječna imena. Za višerječna imena, kao i za višerječne nazive²⁷⁹, najčešće ne

²⁷⁸ U jezikoslovnoj se literaturi rabe i sljedeći sinonimni termini: *preobrazba*, *mutacija*, *transfiguracija*, *transpozicija*, *hipostaza*, *nulta derivacija*, *funkcionalni pomak*. V. Simeon (I: 477, 700; II: 632), Babić (2002: 51), Marković (2012: 81).

²⁷⁹ U mnogim rječnicima (HER, Bašić-Kosić (2016), Snoj (2009a), Šekli (2008)) primjećujemo da se uz višerječne imenske natuknice koje se temelje na sročnosti (npr. *Mala Mlaka*, *Velika Gorica*) navode gramatičke odrednice kao za imenice premda nije riječ o imenicama. I za tako strukturirana imena može se primijeniti opažanje koje Slišković (2016: 247) navodi za višerječne natuknice koje nemaju status imena: »Sintagma *majčica dušica* nije imenica da bi kao natuknica imala odrednicu ž.« Ako se i može opravdati navođenje oznake gramatičkoga roda u slučajevima višerječnih natuknica koje se sastoje od sročnih sastavnica, smatramo da se one ne bi smjele navoditi

možemo odrediti pripadnost određenoj vrsti riječi. Ako ne možemo odrediti pripadnost određenoj vrsti riječi (jer riječ je o višerječnim izrazima koji mogu biti kombinacija različitih vrsta riječi), iz rječotvorne perspektive ne možemo govoriti o konverziji. S time u vezi ističemo da tvorbeni način kojim od višerječnoga izraza bez statusa imena nastaje višerječno ime također nazivamo *onimizacija* (analoški prema tvorbenome načinu kojim od apelativa nastaje ime).

Među morfološkim vrstama podložnijima onimizaciji s usporednom konverzijom smatramo ponajprije pridjeve, a zatim i priloge s obzirom na to da mogu upućivati na smještaj određenoga zemljopisnog referenta.

3.4.4.1.2.1. Toponimi nastali čistom onimizacijom i usporednom konverzijom

3.4.4.1.2.1.1. Toponimi nastali čistom onimizacijom i usporednom punom konverzijom

Primjeri:

Alòxa [HRŽ], *Prêk* [MBUK]

3.4.4.1.2.1.2. Toponimi nastali čistom onimizacijom i usporednom djelomičnom konverzijom

Među istraživačima postoje neslaganja u vezi s interpretacijom imena koja izrazom odgovaraju pridjevima. Dio autora smatra da su takva imena nastala prema obrascu pridjev → ime: *velika* → *Velika*, *mali* → *Mali*, a dio pak da su takva imena nastala izostavljanjem identifikacijske sastavnice pretpostavljenoga višerječnoga imena: *Velika šuma* → *Velika*, *Brzi dečko* → *Brzi*.

Toponime koji izrazno odgovaraju pridjevima načelno je moguće interpretirati na oba načina, a hrvatski onomastičari najčešće ih ubrajaju među toponime nastale od višerječnih toponima izostavljanjem sastavnica (više v. u odjeljku 3.4.4.1.4.1.1.).

Na načelo da je potrebno razlikovati imensku od doimenske tvorbe (više v. u odjeljku 3.4.4.1.4.1. i odgovarajućim pododjeljcima), kojim se vodimo u ovome radu, nadovezuje se i sljedeće stajalište: da bi se određeni toponim interpretirao kao rezultat izostavljanja sastavnice

kod imena čije sastavnice nisu istoga gramatičkog roda ili koja su prijedložno-padežne, dakle nesklonjive strukture, ili koja sadržavaju takvu strukturu. Tako npr. uz natuknice *Nad lipom* i *Sveti Petar pod Okićem* ne bi smjele stajati gramatičke odrednice roda, no npr. u HER-u uz primjere *Biograd na Moru*, *Blato na Cetini*, *Hum na Sutli*, *Novo Selo Rok*, *Sveti Ivan Zelina*, *Sveti Ivan Žabno*, *Sveti Križ Začretje*, *Sveti Martin na Muri*, *Sveti Petar u Šumi* ona ipak stoji. U *Hrvatskome mjesnom rječniku* (v. Bašić-Kosić (2016)) uz višerječne ojkonime koji sadržavaju prijedložno-padežne izraze (npr. *Biograd na Moru*, *Blato na Cetini*, *Hum na Sutli*, *Sveti Martin na Muri*, *Sveti Petar u Šumi*) stoji gramatička odrednica roda premda su prijedložno-padežni izrazi nesklonjivi, a uz višerječne ojkonime čije sastavnice nisu istoga gramatičkog roda (npr. *Novo Selo Rok*, *Sveti Ivan Zelina*, *Sveti Ivan Žabno*, *Sveti Križ Začretje*) stoji pak više odrednica.

višerječnoga toponima, potrebno je raspolagati argumentima (najbolje u obliku povijesne potvrde), a ne interpretaciju temeljiti na **pretpostavljanju** višerječnoga toponima kojim se isti referent imenovao u prošlosti.

U skladu s navedenim, ovom skupinom objedinjujemo primjere za koje smatramo da su formalno nastali isključivo prema obrascu **ime ← neime (pridjev)**.²⁸⁰ Kao teorijsko uporište za takav pristup uzimamo rad Eichlera i Šrámečka (1988).

Takva imena uglavnom upućuju na pripadanje, vlasništvo, odnos, izgled ili kakvoću te prisutnost čega na referentu.

Istim tvorbenim načinom nastale su i neke druge imenske kategorije (npr. osobni nadimci, zoonimi)²⁸¹. Daljnjom, dubinskom analizom, koja je za analizu imenske tvorbe nevažna, možemo rekonstruirati da se u doimenskoj fazi dogodila univerbizacijska elipsa višerječnoga izraza za koji pretpostavljamo da su ga tvorili pridjev i imenica (pridjev ‘diferencijacijska sastavnica’ ← pridjev ‘diferencijacijska sastavnica’ + imenica ‘identifikacijska sastavnica’).

Primjere toponima za koje postoje potvrde da su nastali od višerječnoga toponima (dakle, od toponima koji već djeluje kao ime) odvajamo od ovih toponima i obrađujemo u sklopu odjeljka posvećena toponimima nastalima univerbizacijskom elipsom (v. odjeljak 3.4.4.1.4.2.1.).

Primjeri:

Cīrkvena [SVP], *Cygōjnska* [SVĐ], *Dōbovčēčkō* [SES], *Dōga* [NSP; SIG], *Džavno* [APA; HRO; KAR; LUNJ; SES; STR], *Žakovo* [SVP], *Žurkovō* [MBUK], *Gatnō* [DUB], *Glōtky* [VIN], *Gržēna* [SIG (v. 3.4.4.1.5.1.2.1.)], *Xrastōskō* [HRO], *Jalšēče* [DUB], *Ješēče* [DUB], *Mikovō* [SES], *Mōtovō* [SIG], *Pečēncovō* [KAP], *Pōlōjnskō* [VIN], *Pōsrēdja/Pōsrēdnā* [HRO], *Rácyna* [KRI], *Sandalōvō* [STR], *Sēsvečkō* [SES], *Sēlska* [STR], *Slávenska* [HRŽ], *Smēdrevō* [VBUK], *Šajerovō* [SEL], *Škōlna/Škōlnō* [HRŽ], *Škorjōčevō* [DUB], *Šōševa* [KAR], *Toqolovō* [VBUK]

²⁸⁰ U radovima posvećenima tvorbi riječi taj se tvorbeni način najčešće naziva *konverzijom* (*preobrazbom*). Vidi npr. Barić i dr. (1997: 300–302), Babić (2002: 51–52), Klajn (2003: 380–381), Frančić i Petrović (2013: 170).

²⁸¹ Čilaš Šimpraga i Horvat (2014: 67) te Horvat (2016a: 49) u klasifikaciji odjeljuju zoonime nastale onimizacijom općih imenica od zoonima nastalih onimizacijom pridjeva. Premda je onimizacija pridjeva pri nastanku zoonimā posljednji tvorbeni način, i u takvim se slučajevima može pretpostaviti da je pridjev koji se onimizira nastao univerbizacijskom elipsom općega (neimenskoga) višerječnog izraza (npr. *Bela* < *bela* < *bela krava*; *Crni* < *crni* < *crni konj* i sl.).

3.4.4.1.2.2. Toponimi nastali onimizacijom i usporednom konverzijom uz jednu morfološku promjenu ili više njih

3.4.4.1.2.2.1. Toponimi nastali onimizacijom i usporednom konverzijom te promjenom gramatičkoga broja

Primjeri:

Prěky [LUK (v. 3.4.4.1.5.2.); SEL]

3.4.4.1.2.3. Zaključno o toponimima nastalima onimizacijom i usporednom konverzijom

Među toponimima nastalima onimizacijom i usporednom konverzijom najbrojniji su primjeri onimizacije pridjeva uz usporednu konverziju. Zabilježeni su samo primjeri nastali od jedninskih likova pridjeva. Svi primjeri nastali onimizacijom i usporednom konverzijom od pridjeva i kao imena zadržali su morfološke značajke pridjeva (sklanjaju se prema pridjevskoj deklinaciji²⁸²) pa možemo reći da je riječ o djelomičnoj konverziji. Manji broj primjera oprimjeruje onimizaciju od drugih vrsta riječi (riječ je o preobrazbi uzvika (*Alòxa*) i priloga (*Prêk*) u imenicu), no u tim slučajevima riječ je o usporednoj punoj konverziji. Potvrđen je i samo jedan toponimski lik (no zapravo je riječ o dvama toponimima) nastao onimizacijom i usporednom konverzijom te promjenom gramatičkoga broja (*Prěky*).

Promotrivši prikupljene primjere toponima istovremeno i iz tvorbene i iz motivacijske perspektive, zaključujemo da su u ovoj skupini najzastupljeniji:

- a) toponimi nastali od drugih toponima (npr. *Dobověčkø*, *Žoržõjnska*, *Lõčka*, *Lùbreška*, *Pøljõjnskø*, *Sěsvečkø*, *Slàvenska*)
- b) toponimski odrazi riječi koje upućuju na imovinskopravne odnose, na mjesnu povijest i na vjerske organizacije i posjede (*Cìrkvena*, *Dřžavnø*, *Žàkovo*, *Škõlna/Škõlnø*)
- c) toponimski odrazi riječi koje upućuju na smještaj (*Pøsrêdja/Pøsrêdnà*, *Prêk*, *Prěky*)
- d) toponimski odrazi riječi koje upućuju na prisutnost biljnih vrsta i zajednica ili životinjskih vrsta (*Xrastøškø*, *Jalšêče*, *Ješêče*, *Ràcyna*).

²⁸² Najčešće se pri proučavanju suvremene morfologije imenica govori o trima sklonidbenim vrstama (prema genitivnome morfu imenice se dijele na *a*-vrstu, *e*-vrstu te *i*-vrstu). U novijim radovima (v. Tafra (2007: 225), Marković (2012: 282–285), Pišković (2011: 88–89)) ističe se da bi u gramatičkim opisima uz navedene tri trebalo uzeti u obzir i dodatne dvije vrste (pridjevsku i nultu). U dijalektologiji se takva praksa uglavnom ne primjenjuje.

3.4.4.1.3. Toponimi nastali transonimizacijom²⁸³

U literaturi postoje razlike među definicijama transonimizacije.²⁸⁴ U ovome radu transonimizacijom smatramo prijenos imenskoga lika s jednoga referenta na drugi bez ikakvih promjena u njegovu liku²⁸⁵. Na taj način jedan tip onima postaje drugi tip onima (v. Superanskaja i dr. (1986: 46), Frančić (2000: 48)). Također je, kao i u slučaju onimizacije, riječ o semantičkome procesu nastajanja nove riječi.

Premda je odabrana definicija transonimizacije jasna i nedvosmisljena, njezinu se opsegu može pristupiti na različite načine. Zbog toga je nužno prije same klasifikacije individualno i argumentirano utvrditi kriterije za određivanje opsega.

Na zemljopisni referent ime može biti preneseno sa živoga bića (čovjeka / skupine ljudi ili životinje) ili s drugoga zemljopisnog referenta. Imena prenesena sa živoga (živih) bića (odnosno, nastala od antroponimā, etnikā i etnonimā te zoonimā) nedvojbeno pripadaju ovoj skupini, dok se već spomenuto individualno definiranje opsega odnosi upravo na imena prenesena s jednoga zemljopisnog referenta na drugi.

Za utvrđivanje prenošenja imena s jednoga zemljopisnog referenta na drugi te analizu nužno je imati na umu: a) ubikaciju primarno imenovanoga i sekundarno imenovanoga referenata te b) tip primarno imenovanoga i sekundarno imenovanoga referenata.

²⁸³ Sam termin svjedoči o nesustavnosti terminologije u rječotvorju. Primjerice, u terminologiji se tvorbeni način koji se temelji na preuzimanju naziva iz druge struke naziva *reterminologizacija* (v. Hudeček i Mihaljević (2012: 49, 66–68)), dakle sadržava prefiks *re-*, a u onomastici se tvorbeni način koji se temelji na preuzimanju imena koje imenuje što drugo naziva *transonimizacija*, dakle sadržava prefiks *trans-*.

²⁸⁴ Nužno je spomenuti da u onomastičkoj literaturi postoje i varijacije definicije transonimizacije, koja se s većom pozornošću proučava tek od 90-ih godina 20. stoljeća.

Definicija koju u svojem terminološkom glosaru donosi Šimunović (2009: 79) odgovara onoj koju rabimo i u ovome radu, međutim na drugome mjestu u knjizi Šimunović (2009: 30) ističe: »Transonimizacijom se, dakle, apelativna funkcija imenice *da označuje* priopćavanjem svojstava koja su svojstvena svakoj jedinki obuhvaćenom tom imenicom (: *struga* - 1. 'strmo korito tekućice'; 2. 'dno riječnog korita'; 3. 'pregradna vrata u toru' itd.) prameće u proprijalnu funkciju *da imenuje* (da izravno upućuje na imenovani objekt: *Struga* 'naselje na rijeci Uni')«, iz čega bi se moglo zaključiti da je percipira šire te njome obuhvaća i onimizaciju.

U radovima nekih poljskih i čeških onomastičara transonimizaciji se također pristupa drugačije nego u hrvatskoj tradiciji. Primjerice, Ciešliková (1994), Šrámek (2003–2004: 506) i Tušková (2012: 325–326) razlikuju čistu (pravu) i proširenu (nepravu) transonimizaciju. Prema njihovoj definiciji, čista transonimizacija podrazumijeva prijenos imena s jednoga referenta na drugi bez ikakvih promjena (npr. rijeka *Jihlava* > grad *Jihlava*), dok proširena transonimizacija podrazumijeva da se pri prijenosu imena s jednoga referenta na drugi događa i drugi tvorbeni način (npr. rijeka *Svitava* > sela *Svitávka* i *Svitavice* te grad *Svitavy*). I Poljakinja Bijak (2017) transonimizaciju percipira kao širi proces (ona tim terminom obuhvaća nastanak imena od drugih imena s pomoću semantičke, paradigmatke i sufiksne tvorbe). Prema Tuškovoju (2012: 326–327), transonimizacija može podrazumijevati i nastajanje višerječnoga imena od jedne riječi dodavanjem nove sastavnice postojećoj riječi (npr. *Olomouc* > *Lokomotiva Olomouc*; *Brno* > *Haló Brno*).

²⁸⁵ Oslanjajući se na dosadašnju hrvatsku onomastičku literaturu, takvu definiciju smatramo najuobičajenijom; usp. Frančić (2000: 48; 2002: 57; 2003: 377; 2015b: 235), Čilaš Šimpraga (2013b: 18), Čilaš Šimpraga i Horvat (2014: 67), Ivšić (2015: 46), Horvat (2016a: 49) itd.

Što se tiče kriterija ubikacije, utvrđujemo: razlikuje li se položaj (prema koordinatama) primarno imenovanoga i sekundarno imenovanoga referenata, riječ je o transonimizaciji, bez obzira na tipove referenata.

Što se tiče kriterija tipa referenta, utvrđujemo: ne uzmemo li u obzir dijakronijsku perspektivu, teško možemo ustanoviti je li određeno ime nastalo transonimizacijom ili ne. U slučajevima da je mikrotoponim nastao od ojkonima koji se u prošlosti odnosio na nestalo naselje o kojemu imamo potvrde postojanja na istome položaju, govorimo o transonimizaciji. Isto vrijedi i u obrnutome slučaju: u slučaju da je ime dijela naselja nastalo od mikrotoponima kojim se u prošlosti imenovalo zemljište na istome tom položaju, govorimo o transonimizaciji. S druge strane, u slučaju da je mikrotoponim kojim je označen jedan tip zemljišnoga referenta nastao od mikrotoponima koji je u prošlosti označavao drugi tip zemljišnoga referenta na istome tom položaju (npr. ime šume → ime livade → ime oranice), ne govorimo o transonimizaciji. Tu individualnu odluku temeljimo na svijesti da je prenamjena zemljišta i danas često aktualna, a kad bismo svako prenošenje imena prouzročeno promjenom namjene zemljišta smatrali transonimizacijom, taj bi tvorbeni način bio među prevladavajućim tvorbenim načinima te bi se slika o stvarnome udjelu tvorbenih načina promijenila.

3.4.4.1.3.1. Ojkonimi nastali transonimizacijom

U odjeljku 3.4.4.1.1.1.2.1. naveli smo da je dio množinskih ojkonima moguće uvrstiti u patronimički tip ili u zadružni tip. Zaključivši da iz suvremene perspektive bez konkretnih dokaza nije moguće odrediti kojemu tipu ojkonim pripada, ovdje navodimo primjere koji bi se, u slučaju da su motivirani patronimikom, mogli interpretirati kao rezultat transonimizacije.

Primjeri:

**Kôrlôfcy* ⟨© *Kôrlôfcy*⟩ [KAR (v. 3.4.4.1.5.1.1.)]

**Môrtynycy* ⟨© *Môrtynycy*, Ⓐ *Môrtyn^vče*⟩ [MRT (v. 3.4.4.1.5.1.1.)]

3.4.4.1.3.2. Ostali toponimi nastali transonimizacijom

Dio primjera uvrštenih u ovu skupinu svjedoči o toponimskoj homonimiji (istoimenosti) – pojavi imenovanja različitih referenata istim imenom. To vrijedi za toponime na koje je ime preneseno s drugoga imenovanog zemljopisnog referenta (ali ne i za toponime na koje je ime preneseno s antroponima, etnika i etnonima ili imena blagdana).

Katkad je moguće logično pretpostaviti koji je toponim u homonimskome nizu stariji²⁸⁶. Katkad je teško utvrditi koji je od jednako imenovanih referenata prvi imenovan, a na koji (koje) je ime preneseno zbog prostorne blizine (usp. Čilaš Šimpraga (2006: 203, 204)). Da bismo točno predočili tvorbenu raznolikost, u slučaju pojavljivanja takvih homonimskih parova ili nizova jedan toponim obradili smo prema njegovim tvorbenim značajkama i naveli u odgovarajućemu odjeljku, a drugi (druge) smo naveli u sklopu ovoga odjeljka.

Primjeri:

Bàjnkovec [HRŽ], *Brèzovec* [PRI, SEL], *Črnoĝlôvec* [SIG; VIN (4)], *Debeĝok* [NSP], *Drejica* [MBUK], *Gòryca* [KAR], *Xàbjan* [HRO], *Katalêna* [LDB, VIN], *Kivažy* [SIG], *Kòrdošafcy* [KOM], *Koršina* [NSP], *Kôť* [LUK], *Krojica* [STR], *Làjzyna* [KAP], *Lôzy* [KAP], *Lôk* [KAR], *Mátyjaš* [KRI], *Matôk* [VIN], *Môrgyč* [VIN], *Mesôr* [VBUK], *Mêljank/Mêljenk* [PRI], *Pêčak* [APA], *Połôncy* [SLO], *Prũjder* [SIG], *Sêĝovyna* [LUNJ], *Sêgovyna* [SVP], *Strojôk* [VIN], *Šṭpoš* [VIN], *Šṭuban* [VIN], *Têksas* [LUNJ, MRT, SVP], *Trî lipe* [LDB], *Vátykan* [SVP], *Viškořcy* [SES], *Zlôka* [KAP, DUB, SES]

Ove je primjere moguće i preciznije podijeliti ovisno o tome od kojega su tipa onimā nastali.

Tablica 24. Klasifikacija toponimā prema kriteriju tipa onima od kojega su nastali

od antroponima	<i>Bàjnkovec</i> [HRŽ], <i>Debeĝok</i> [NSP], <i>Xàbjan</i> [HRO], <i>Katalêna</i> [LDB, VIN], <i>Kivažy</i> [SIG], <i>Mátyjaš</i> [KRI], <i>Matôk</i> [VIN], <i>Môrgyč</i> [VIN], <i>Mesôr</i> [VBUK], <i>Mêljank/Mêljenk</i> [PRI], <i>Prũjder</i> [SIG], <i>Šṭpoš</i> [VIN], <i>Šṭuban</i> [VIN]
od etnika ili etnonima	<i>Krojica</i> [STR]
od ojkonima	<i>Kòrdošafcy</i> [KOM], <i>Połôncy</i> [SLO], <i>Sêĝovyna</i> [LUNJ], <i>Sêgovyna</i> [SVP], <i>Viškořcy</i> [SES]
od horonima	<i>Têksas</i> [LUNJ, MRT, SVP], <i>Vátykan</i> [SVP]

²⁸⁶ Za to je nužno dobro razumjeti odnos referenata i logiku imenovanja na određenome terenu. Primjerice, u ludbreškoj je Podravini mikrotoponim koji se odnosi na oranicu stariji od toponima koji se odnosi na potok koji teče uz tu oranicu (pa se često isti potok u različitim naseljima različito naziva); u Promini se pak može pretpostaviti da je zbog oskudice vode na tome terenu ime vodnoga referenta starije i preneseno na okolne referente – npr. ime lokve preneseno je na ime bunara pa i na zemljište (na usmenome podatku zahvaljujem A. Čilaš Šimpragi). Također, u ludbreškoj Podravini ojkonim je uvijek stariji od mikrotoponima, pa se s ojkonima ime prenosi na okolne referente.

od hidronima	<i>Drejica</i> [MBUK]
od oronima	<i>Črnoĝlôvec</i> [SIG; VIN (4)], <i>Strojôk</i> [VIN]
od mikrotoponima	<i>Brëzovec</i> [PRI, SEL], <i>Gôryca</i> [KAR], <i>Koršîna</i> [NSP], <i>Kôit</i> [LUK], <i>Lâjzyna</i> [KAP], <i>Lôzy</i> [KAP], <i>Lôk</i> [KAR], <i>Pëčak</i> [APA], <i>Trî lipe</i> [LDB], <i>Zlôka</i> [KAP, DUB, SES]

Za suvremene mikrotoponime nastale od ojkonima koji se odnose na nestala naselja nemoguće je utvrditi jesu li nastali transnimizacijom od već postojećih množinskih ojkonima ili je nakon transnimizacije jedninskoga lika zapravo došlo do pluralizacije.

Povijesne potvrde kojima raspolažemo nisu zajamčeno pouzdane, tj. ne možemo utvrditi koliko točno one odražavaju starije lokalne likove imena. To potvrđuju i ojkonimi za koje pretpostavljamo prvotni množinski lik – lokalno je stanovništvo održalo množinski lik takvih ojkonima, dok u povijesnim vrelima pronalazimo uglavnom jedninske likove. U ostale toponime nastale transnimizacijom od ojkonima koji su se odnosili na nestala naselja ubrajamo: *Kôrdošafcy* [KOM] i *Vîškofcy* [SES].²⁸⁷ Pavleš (2013: 24–25) za suvremeni toponim *Kôrdošafcy* [KOM] donosi povijesne potvrde samo u jedninskome liku: *Corduzeuich*, *Corduzeuch*, *Kordwsewch*, *Kordwsowcz*, *Cardusowecz*, dok za suvremeni toponim *Vîškofcy* [SES] donosi povijesne potvrde *Viskfalua*, *Wyskowch*.

Budući da nam se čini vjerojatnijim da su navedeni mikrotoponimi nastali transnimizacijom od već postojećih množinskih ojkonima, uvrstili smo ih u ovu skupinu, no prema drugoj navedenoj interpretaciji bili bi uvršteni u skupinu 3.4.4.1.5.1.2.1.

3.4.4.1.4. Toponimi nastali od višerječnih toponima jedino izostavljanjem sastavnica

3.4.4.1.4.1. Osvrt na terminologiju

U ovome odjeljku rada pozornost obraćamo na tvorbeni način kojim od višerječnoga toponima jedino izostavljanjem koje njegove sastavnice nastaje novi toponim. Posljedica je postojanja većega broja pristupa još veći broj termina kojima se takvi toponimi i tvorbeni način kojim su nastali nazivaju i definiraju. Terminološka neujednačenost potiče nas na preispitivanje prikladnosti i preciznosti dosad upotrebljavanih termina za tvorbeni način kojim od višerječnoga toponima jedino izostavljanjem koje njegove sastavnice nastaje novi toponim.

²⁸⁷ Ovdje ne ubrajamo toponim *Črnoĝlôvec* [SIG; VIN (4)] jer naselje Črnoglavec postoji i danas (riječ je o jednome od zaselaka Vinograda Ludbreških), pa ga analiziramo na temelju potvrđenoga suvremenog lika.

Nastojimo ustanoviti koji bi termin bio najprikladniji i najprecizniji za taj tvorbeni način. Usto je potrebno utvrditi kojim terminom nazvati rezultat takvoga tvorbenog načina.

Moguće je razlikovati više pristupa²⁸⁸ donesenih u literaturi (usp. i odjeljak 3.4.4.1.1.1.2.), a mi ćemo se osvrnuti na dva koja smatramo valjanima iz onomastičke perspektive.

Jedan se od valjanih pristupa temelji na samome tvorbenom načinu (elipsi) bez obzira na (jednorječnu ili višerječnu) strukturu rezultata, a drugi na rezultatu (njime se proučavaju samo jednorječni toponimi).

3.4.4.1.4.1.1. Elipsa

3.4.4.1.4.1.1.1. Elipsa u općemu jezikoslovnom kontekstu

Terminom *elipsa* (< lat. *ellipsis* < grč. *ἔλλειψις* [*élleipsis*] ‘izostanak, nedostatak’) u jezikoslovlju se naziva izostavljanje jedne ili nekoliko riječi u rečenici koje se podrazumijevaju ili se mogu naslutiti iz konteksta, odnosno koje nisu nužne za gramatičku potpunost i razumijevanje smisla, značenja (v. HRLEKS; Simeon (I: 298)). Svrha je takva pojednostavnjenja višerječnoga izraza i svođenja na jezgrovitiji izraz ponajprije jezična ekonomija. Izostavljanjem neke sastavnice značenje višerječnoga izraza prenosi se na preostalu sastavnicu (ili preostale sastavnice) polaznoga izraza.

3.4.4.1.4.1.1.2. Elipsa u onomastičkome kontekstu

U onomastičkome kontekstu, u slavenskoj (dakle i hrvatskoj) i neslavenskoj tradiciji, terminom *elipsa* opisivao se način nastajanja jednorječnih toponima od višerječnih (najčešće dvorječnih) toponima izostavljanjem neke sastavnice. Riječ je o najčešće korištenu terminu za

²⁸⁸ Prema našem mišljenju, iz onomastičke je perspektive metodološki najkorektnije ograničiti se samo na radove u kojima se razlikuje imenska tvorba od neimenske. Neki radovi ne zadovoljavaju temeljni kriterij za određivanje tvorbenih modela s onomastičkoga i rječotvornoga stajališta – to su oni koji se ne temelje na svijesti da se neimenska i imenska tvorba ne moraju podudarati te oni koji ne polaze od rezultatā i promatranja posljednjega načina (koraka) u tvorbi.

Primjerice, u nekim se radovima toponimi poput *Folnegovićevo*, *Savska* interpretiraju kao rezultat sufiksalne tvorbe. Iako u općemu leksiku takve riječi definiramo upravo kao sufiksalne izvedenice, smatramo da su u onimiji ti imenski likovi nastali izostavljanjem (elipsom) poznate i potvrđene identifikacijske sastavnice iz polaznoga višerječnog toponima (npr. < *Folnegovićevo naselje*, *Savska cesta*) i usporednom konverzijom, a ne sufiksalsnom tvorbom.

definiranje toga tipa nastajanja toponimā. Njegovoj prihvatljivosti u terminološkome smislu doprinosi i jednoznačnost.

Rezultati toga imenskog tvorbenog načina, odnosno tako dobiveni toponimi označavaju se pak u literaturi različitim terminima (katkad povezanim s terminom *elipsa*, a katkad i ne), čak i u radovima istoga autora.

Toponimi nastali od višerječnih toponima elipsom (izostavljanjem) neke sastavnice definiraju se u dijelu radova najopćenitijim terminom **eliptično ime**²⁸⁹. Uz njega, u hrvatskoj onomastičkoj literaturi nalazimo i niz drugih sinonimnih termina, pregled kojih donosimo u sljedećoj tablici.

Tablica 25. Pregled upotrebe termina u hrvatskoj onomastičkoj literaturi koji upućuju na elipsu

termin	Primjeri	v. (bibliografska jedinica)
eliptično ime	<i>Tiha</i> < <i>Tiha luka</i> ; <i>Teplá</i> < <i>Teplá řeka</i> ; <i>Uniejewo</i> < <i>Uniejewo pole</i> itd.	<i>Osnoven sistem</i> (1973: 199)
	<i>Visoka</i> ; <i>Medveje</i> ; <i>Glogova</i> ; <i>Volosko</i> itd. <i>Dobra</i> (< <i>Dobra njiva</i>); <i>Milna</i> ; <i>Baška</i> itd. <i>Bistra</i> < <i>Bistra rijeka</i> ; <i>Rika</i> < <i>Solinska rika</i> itd. <i>Ilača</i> (vas); <i>Županje</i> (selo); <i>Martinska</i> (luka); <i>Živogošće</i> (* <i>imanje</i>) itd. <i>Trstena</i> ; <i>Prutna</i> ; <i>Ivanja</i> ; <i>Županja</i> ; <i>Banj</i> ; <i>Ravan/Raven</i> itd. <i>Forsko</i> (luka); <i>Žedno</i> (zemlja) itd. <i>Duga</i> ; <i>Crno</i> ; <i>Kneža</i> ; <i>Osibova</i> ; <i>Jurjevo</i> ; <i>Hudetin</i> ; <i>Vlaška</i> ; <i>Jurjevsko</i> itd.	Šimunović (1982–1983: 247; 2003a: 188–189; 2005: 29; 2009: 36–37, 76, 218, 270, 282)
	<i>Velika</i> ; <i>Studen</i> ; <i>Studena</i> ; <i>Brestova</i> ; <i>Drenova</i> ; <i>Ljeskova</i> ; <i>Rakitova</i> ; <i>Melska</i> ; <i>Slatinska</i> ; <i>Bistra</i> itd.	Brozović Rončević (1997a: 280–281, 287–288)
	<i>Štrigovo/Štrigova</i> (posjed, imanje, zemlja)	Frančić (2012: 51)
eliptični toponim	<i>Milno</i> (luka); <i>Grško</i> (luka); <i>Visoko</i> (gora)	Šimunović (2004: 244)
	<i>Dumboko</i> ; <i>Obla</i>	Bašić (2009: 16, 18)
	<i>Duboka</i> ; <i>Fratarsko</i> ; <i>Vitarnja</i> ; <i>Radičina</i> ; <i>Medvidina</i> itd.	Brešan Ančić (2015: 6)
krnji toponim	<i>Milno</i> (luka); <i>Grško</i> (luka); <i>Visoko</i> (gora)	Šimunović (2004: 244)

²⁸⁹ Isti se termin upotrebljavao i u onomastici drugih južnoslavenskih naroda: npr. Stankovska (1992: 68, 71–72, 77; 2007: 377–379, 381, 384) tako definira makedonske primjere (*Oštin* < **Hoštin* (*Dol*), **Hoštin* (*Rid*); *Tetovo* < **Hijětovo* (*Selo*); *Fotilovo* < **Hotolevo* (*Selo*); *Hotovo* < **Hotovo* (*Selo*); *Zgošta* < **Zgošta* (*Vъsbъ*); *Ivanje* < **Ivanje* (*Selo*); *Raduša* < **Raduša* (*Vъsbъ*)), Žugić (2014: 143) srpski *Selsko*, a Snoj (2009a: 48) slovenski **Artviže* (*brdo*).

	<i>Babino; Travičina; Antino; Duboka; Livaška; Pod konjsku; Sirišćevića; Braski; Čičalovo; Grojsko</i> itd.	Marasović-Alujević i Lozić Knezović (2014: 26, 33, 39, 42, 49, 53, 57, 69–70, 72; 94–95, 107)
--	---	---

Navedenim je terminima, s obzirom na priložene primjere, zajedničko to što u njima pridjev *eliptični* može značiti i ‘koji je rezultat elipse (izostavljanja)’ i ‘kojemu nedostaje neki dio (dakle, iz kojega je izostavljena neka sastavnica)’. Budući da navedeni termini izrazom ne specificiraju ništa o broju sastavnica polaznoga ili krajnjega toponimskog lika, mogu se odnositi i na jednorječne i na višerječne toponime.

S druge strane, u onomastičkoj literaturi pronalazimo i mnoge termine koji sadržavaju riječ *sintagma* ili eksplicitno riječju (npr. *dvorječni* (starija i manje precizna sastavnica termina bio je pridjev *dvočlani*)) upućuju na broj sastavnica toponima, stoga funkcioniraju kao hiponimi prethodno spomenutih termina *eliptično ime* / *eliptični toponim* / *krnji toponim*. Na takve slučajeve upućujemo u sljedećoj tablici.²⁹⁰

Tablica 26. Pregled upotrebe termina u hrvatskoj literaturi koji upućuju na elipsu te eksplicitno upućuju na broj sastavnica toponima ili sadržavaju riječ *sintagma*

termin	Primjeri	v. (bibliografska jedinica)
krnja sintagma	<i>Žedno</i> (*vrelo)	Brozović Rončević (1997b: 15)
	<i>Duboki</i> (< <i>Duboki pod</i>)	Kapović (2006: 126)
krnja dvočlana sintagma	<i>Duboka; Duga; Tisno; Visoko</i>	Šimunović (2004: 194)
eliptična dvočlana sintagma	<i>Bambino</i>	Lozić Knezović i Marasović-Alujević (2012: 130)
dvorječna krnja toponomastička sintagma	<i>Didove crjene; Gornja krajna</i>	Marasović-Alujević i Lozić Knezović (2014: 104, 105)
krnje dvočlano ime	<i>Bašćansko; Stomorska</i> itd.	Šimunović (2003a: 188)

²⁹⁰ Terminološka sinonimija pojavljuje se i u onomastici drugih južnoslavenskih naroda: npr. u srpskoj onomastici nailazimo na termine: *eliptična sintagma* (v. Žugić (2014: 71, 170)), *eliptična dvočlana sintagma* (v. Žugić (2014: 54, 138, 143, 170, 174, 176)), *skraćeni dvočlani nazivi* (v. Bogdanović (1986: 494–495)), *eliptični sintagmatski naziv* (v. Žugić (2014: 172)) itd.

krnji dvočlani toponim	<i>Vlaško; Forsko; Grško; Harvosko; Bratinsko; Picokarsko; Remetinsko</i> itd.	Šimunović (2004: 240)
-----------------------------------	--	-----------------------

Budući da elipsom mogu nastati i jednorječni (od višerječnih, minimalno dvorječnih) i višerječni (od trorječnih, četverorječnih itd.) toponimi, termini čija je sastavnica *sintagma* ili riječ sa značenjem broja sastavnica (npr. *dvorječni*) mogu izazvati nerazumijevanje ili dvojbe.

Unatoč tomu što se riječ *sintagma* rabi u višerječnome terminu s predmetnutim atributom *eliptična*, zbog njezina značenja ('slijed dviju ili više (punoznačnih) riječi koje čine sintaktičku i semantičku cjelinu') nije očekivano da se njome određuju jednorječni toponimi.

Usto, ako znamo da *eliptičan* znači 'kojemu nedostaje koji dio; u kojemu je izostavljen neki dio', a može značiti i 'koji je nastao elipsom', bez uvida u primjere moguća je dvojba odnosi li se npr. termin *eliptična trorječna sintagma* na dvorječne toponime nastale elipsom od trorječnih toponima ili na trorječne toponime nastale elipsom od višerječnih (barem četverorječnih) toponima.²⁹¹

Doneseni pregled upućuje nas na zaključak da je redosljed sastavnica višerječnih termina u dosad objavljenoj literaturi bio relevantan.

Formulama *krnji/eliptični + x-rječni + toponim* ili *krnja/eliptična + x-rječna toponimska sintagma*, u kojima *x* označava broj sastavnica polaznoga višerječnog toponima, upućivalo se samo na broj sastavnica polaznoga višerječnog toponima. Ističemo da se elipsom može izostaviti i samo jedna sastavnica polaznoga toponima i više njih. Primjerice, jednorječni toponimi mogu nastati i od dvorječnih (npr. *Gorica < Velika Gorica*) i od trorječnih (*Njemačka < Savezna Republika Njemačka*) i od četverorječnih (*Trg < Trg bana Josipa Jelačića*) toponima²⁹². Iz drugoga gledišta, od četverorječnih toponima elipsom mogu nastati i jednorječni i dvorječni i trorječni toponimi. Opravdano je stoga pretpostaviti da, unatoč tomu što je pri zasebnoj obradi svakoga pojedinog toponima ta terminologija primjenjiva i precizna, pri klasificiranju ukupne građe vjerojatno ne bi bila funkcionalna.

Formule pak *x-rječni + krnji/eliptični + toponim* ili *x-rječna + krnja/eliptična + toponimska sintagma*, u kojima *x* označava broj sastavnica krajnjega toponima, upućuju na to

²⁹¹ Jasnim objašnjenjem da su *eliptični tročlani nazivi* formalno dvorječni toponimi, ali da u svojoj strukturi iz semantičke perspektive zadržavaju i sastavnicu koja je pri imenovanju izostavljena, Žugić (2014: 184, 189) otklanja mogućnost netočne interpretacije. Na isto upozorava tumačeći *eliptične četveročlane sintagme* (trorječni ili dvorječni toponimi čije se izostavljene sastavnice mogu rekonstruirati, pretpostaviti). Slično objašnjenje u svojem radu donosi i Bogdanović (1986: 495).

²⁹² Ističemo da su navedeni primjeri dio suvremenoga toponimijskog sustava te da pripadaju kolokvijalnomu registru.

da je toponim o kojemu je riječ nastao elipsom te eksplicitno i nedvosmisleno odražava konačan broj njegovih sastavnica (nakon izostavljanja), zbog čega se, iz klasifikacijske perspektive, čine funkcionalnijima i prihvatljivijima za upotrebu. Tako termin *dvorječna krnja toponomastička*²⁹³ *sintagma*, kojim Marasović-Alujević i Lozić Knezović (2014: 104) opisuju toponim *Didove crjene*, upućuje na to da je riječ o dvorječnome toponimu koji je nastao elipsom od višerječnoga toponima. Poput navedenoga, i termini *trorječni krnji toponim*, *dvorječna krnja sintagma*, *dvorječni krnji toponim* i sl. (v. Marasović-Alujević i Lozić Knezović (2014: 104–106)), iz kojih se nedvosmisleno može iščitati kako su nastali, dokazuju relevantnost redosljeda sastavnica termina.

Prema našem mišljenju, pri oblikovanju termina zapravo je preporučljivo izbjegavati upotrebu pridjeva *eliptičan* i *krnj*. Argumentiramo to sljedećim činjenicama: 1) navedeni pridjevi nisu istoznačnice, nego bliskoznačnice – *krnj* ‘kojemu je dio odbijen, oštećen; koji je nedovršen, nepotpun’ : *eliptičan* ‘koji ima oblik elipse; kojemu nedostaje koji dio’ (usp. ŠR (2012: 123, 270) i HER); 2) neka od značenja navedenih pridjeva mogu sugerirati da toponimima toga tipa nešto nedostaje. U tome kontekstu, važno je istaknuti da toponimi koji su nastali elipsom od nekoga višerječnog toponima funkcioniraju u toponimijskome sustavu upravo u liku u kojemu su potvrđeni, dakle ništa im ne nedostaje.

Usto se potrebno osvrnuti na upotrebu termina *toponimska sintagma*, koji se u toponomastičkoj literaturi često upotrebljava kao sinonim terminu *višerječni toponim*. Upotreba toga termina može biti problematična zbog ograničenja u opsegu i definiciji koje donose neki jezikoslovci (sintagmom smatraju samo slijedi više punoznačnih riječi, a ne i slijed nepunoznačne i punoznačne riječi). Više v. u odjeljku 3.4.4.2. U ovome radu prednost dajemo jedino upotrebi termina *višerječni toponim* koji ima šire značenje.

Premda primjeri upućuju na što autori misle, u literaturi pronalazimo još nekoliko termina koji zbog svojih formulacija mogu izazvati nerazumijevanje.

Primjerice, ‘toponim koji je rezultat elipse’ ne bi se smio definirati terminom *eliptična tvorba* koji rabi Šimunović (2003a: 284) zbog značenja riječi *tvorba* ‘1. grana gramatike koja proučava nastanak novih riječi od već postojećih; 2. način nastanka novih riječi’ (a ne ‘rezultat tvorbe riječi’). Iz terminološke perspektive nije poželjno ni da se termin *elipsa* upotrebljava kao

²⁹³ Dakako, iz toponomastičke i terminološke perspektive pravilnije bi bilo upotrijebiti pridjev *toponimski* ‘koji se odnosi na toponim’.

višeznačan (Vidović (2010: 331; 2014b: 298)) jer se tako također izjednačuju tvorbeni proces i njegov rezultat.

U literaturi su potvrđene i opisne formule kojima se upućuje na to da su navedeni toponimi nastali elipsom ili da su eliptičnoga postanja. Primjerice, Šimunović (2003b: 108) upotrebljava formulu „ojkonimi nastali elizijom identifikacijskog člana”, dok se Vidović (2014b: 298) koristi formulom „jednorječni toponim dvorječnoga postanja” itd.²⁹⁴ Navedene su formule prihvatljiviji i precizniji načini definiranja toga tipa toponima od prethodno navedenih.

Konačno, budući da elipsu kao način tvorbe iménā uzimamo u obzir pri klasifikaciji jednorječnih toponima, preporučujemo da se ni u klasifikaciji višerječnih toponima ona ne zanemaruje, što je u dosadašnjoj praksi klasifikacija²⁹⁵ najčešće bio slučaj.

3.4.4.1.4.1.2. Univerbizacija

Postupak nastajanja jedne riječi²⁹⁶ od niza riječi, odnosno od višerječnoga izraza, u jezikoslovlju se nazivao različitim terminima. Popis tih termina na temelju uvida u literaturu na različitim jezicima donosi Otašević (1997: 52): *univerbacija*, *univerbizacija*, *univerbalizacija*, *kondenzacija*, *semantička kondenzacija*, *brahilogizacija* te *sufiksalna supstativizacija*. U hrvatskome se jezikoslovlju najčešće upotrebljava termin *univerbizacija*²⁹⁷, kojemu je u korijenu lat. *unum verbum* ‘jedna riječ’.

²⁹⁴ Istovrijednice takvih opisnih formula pronalazimo i u onomastici drugih južnoslavenskih naroda. Primjerice, Bezlaj SVI (II: 9, 237, 293, 297) određene toponime opisuje kao „eliptične”, a Snoj (2009a: 55, 141, 184, 348) rabi „nastalo po elipsi”.

²⁹⁵ Pritom naglašavamo da izostanak izdvajanja višerječnih toponima nastalih elipsom u klasifikaciji ne znači i da autori u raspravama nisu komentirali postanje takvih toponima.

²⁹⁶ Ćorić (1991: 327) i Klajn (2003: 9) termin *univerbizacija* rabe kao višeznačan: njime podrazumijevaju i sâm tvorbeni način i njegov rezultat. Rezultat univerbizacije inače se u slavenskome jezikoslovlju naziva *univerb* ili *univerbat* (v. Martincová (2015: 743)): termin *univerbat* posebno je prihvaćen među jezikoslovcima iz zapadnoslavenskih država (češ. *univerbát*, polj. *uniwerbat*), a termin *univerb* pronalazimo u radovima ruskih i bugarskih jezikoslovaca. Autori s južnoslavenskoga područja također se koriste nekim od tih dvaju termina: neki rezultat univerbizacije nazivaju *univerb* (v. npr. Ristić (1995), Šehović (2012), Voršič (2015), Runjaić i Štebih Golub i (2018)), a neki *univerbat* (v. Otašević (1997), Jelić (2011)). U hrvatskome jezikoslovlju ne postoji uvriježen ili općeprihvaćen termin kojim bi se nazivao rezultat univerbizacije, što je posljedica slabe istraženosti te pojave.

²⁹⁷ U hrvatskome jezikoslovlju najčešće se upotrebljava upravo navedeni termin. Terminu *univerbizacija* dajemo prednost pred terminima *univerbacija* koji rabe srpski i bosanskohercegovački jezikoslovcima (v. više u Radovanović (2004: 48) te Šehović (2012: 47)) i *univerbalizacija* (koji rabi Skračić (2011: 121)) na temelju potvrđenosti te sustavnosti u korelaciji s njegovom tvorbom. Nastao je kao sufiksalna izvedenica od glagola *univerbizirati*: *univerbizacija* < *univerbiz(-irati)* + *-acija*, a upotrebom istoga sufiksa nastale su i neke druge imenice stranoga podrijetla (*adjektivizacija*, *alomorfizacija*, *katalogizacija*, *neutralizacija*, *organizacija*, *supstantivizacija*, *univerzalizacija*, *verbalizacija*...). I glagol *univerbizirati* nastao je sufiksalsnom tvorbom (*univerb-* + *-izirati*). Za tvorbu termina usp. Babić (2002: 220, 511).

3.4.4.1.4.1.2.1. O pristupima univerbizaciji u jezikoslovnoj literaturi

a) u općoj jezikoslovnoj literaturi

Početak zanimanja za univerbizaciju i njezino istraživanje povezujemo s tzv. praškom školom, posebno s ruskim jezikoslovcem Isačenkom (1958), a poslije i s Dokulilom, Helclom i Jedličkom).

Najsžetije se univerbizacija može definirati kao tvorbeni način s pomoću kojega se višerječni izrazi preoblikuju u jednu riječ bez promjene značenja, čime se ostvaruje jezična ekonomija.

Zbog različitih pristupa istraživača koji su se njom bavili²⁹⁸ i iz njih proisteklih varijacija definicija potrebno je najprije proučiti percepciju univerbizacije i njezinih okvira.

Rus Isačenko (1958: 340) razlikuje sljedeće načine semantičke kondenzacije:

- 1) slaganje
- 2) srastanje
- 3) elipsu (pri čemu razlikuje dva tipa ovisno o tome koja se sastavnica izostavlja)
- 4) izvođenje (tj. afiksalsnu tvorbu) te
- 5) tvorbu kratica i pokrata.

Modifikacije te definicije donose i mnogi drugi autori iz različitih država.

Primjerice, Poljakinje Buttler (1981) te Szczepańska (1994: 17) i Slovakinja Sojda (2007: 58–81, 168, 184) smatraju da se univerbizacija realizira kroz sljedeće tvorbene načine: sufiksalsno izvođenje (*asfaltová cesta* > *asfaltka*), dezintegralno izvođenje (*tatársky biftek* > *tatár*), elipsu (pri čemu razlikuje dva tipa ovisno o tome koja se sastavnica izostavlja) (*triedny učiteľ* > *triedny*), slaganje (*hráč stredú poľa* > *stredopoliar*) te tvorbu kratica (*Polska Akademia Nauk* > *PAN*).

²⁹⁸ Budući da se u ovome radu ne mogu spomenuti svi autori koji su se navedenom tematikom bavili, ističemo posebno radove koji sadržavaju i pregled literature. Uvid u literaturu može se pronaći u pojedinim radovima zbornika radova s 18. Konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnoga komiteta slavista *Univerbacija/univerbizacija u slavenskim jezicima* (v. Šehović (2018)) te u Martinčová (2015: 744–757). Vrlo detaljan pregled radova o pristupima univerbizaciji u zapadnoslavenskim jezicima donosi Sojda (2007: 6–88).

Slovak Bosák (1987: 232) te Srbi Otašević (1997) i Jelić (2011) pod univerbizacijom razumijevaju nekoliko pojava:

1) tvorbu jedne riječi od višerječnih izraza:

- a) izvođenjem: *nuklearna elektrana > nuklearka*
- b) supstantivizacijom: *trajna ondulacija > trajna*
- c) sinegdomom: *predmeti od zlata > zlato*
- d) slaganjem: *igrač druge lige > drugoligaš*

2) pojednostavnjivanje višerječnih izraza:

- a) na temelju konteksta: *Vlada Republike Hrvatske > Vlada*
- b) skraćivanjem: *Hrvatska radiotelevizija > HRT.*

Na tome tragu, i srpski jezikoslovac Ajdžamović (2018: 10–11, 13) priklanja se širemu shvaćanju univerbizacije te navodi različite tvorbene načine koji se temelje na univerbizaciji: afiksarno izvođenje, složeno-sufiksalsnu tvorbu, supstantivizaciju, akronimizaciju, kontekstualno elidiranje itd.

Makedonska jezikoslovka Arizankovska (2018) također smatra da univerbizacija obuhvaća više tvorbenih procesa – 1) elipsu, 2) sufiksalsnu tvorbu, 3) složeno-sufiksalsnu tvorbu, 4) tvorbu kratica i pokrata te 5) stapanje (npr. engl. *bromance* < *brother* + *romance*).

U literaturi nailazimo i na uža shvaćanja univerbizacije.

U kontekstu hrvatskoga jezika, univerbizaciju opisuje i primjerima potkrepljuje Mamić (1997). Tim terminom autor definira: a) postupak nastajanja jednorječnice od višerječnoga izraza izostavljanjem jedne od sastavnica, pri čemu preostala sastavnica preuzima na sebe »sav značenjski teret sveze«, npr. *gramatika* < *ars grammatica*, *muzika*, *poetika*, *Hrvatska* (v. Mamić (1997: 71)), ali i b) sintetizaciju/kondenzaciju višerječnoga izraza izvođenjem, a rjeđe slaganjem, npr. *darovnica*, *glavarina*, *vijećnica*, *domovnica*, *putovnica*; *parobrod*, *zrakoplov* (v. Mamić (1997: 72–74)). On pritom ističe da jednorječnice nastale izvođenjem u hrvatskome prevladavaju jer imaju tradiciju – brojnosti izvedenica dodatno je doprinijelo stvaranje novih izvedenica u 19. stoljeću (često i kao kalkova prema njemačkim složenicama).

Ćorić (1991: 327) univerbizaciju definira kao »postupak (i rezultat) pretvaranja višerječnih sintaksičkih konstrukcija u jednu jedinu riječ tvorbom sredstvima«. Prema istome autoru (1996; 2008: 160), u srpskome se jeziku²⁹⁹ skraćivanje višerječnih izraza provodi

²⁹⁹ Usporedbe radi, autor navodi da se u njemačkome jeziku univerbizacija uglavnom provodi slaganjem.

sufiksalsnom tvorbom, dakle na značenjskome se planu izjednačuju višerječni izraz i imenička izvedenica: »*saobraćajna nesreća* > *saobraćajka*, *nuklearna centrala* > *nuklearka*«.

Frančić i Petrović (2013: 170) univerbizaciju nazivaju i pojednorječenje, a definiraju je kao nastajanje jednorječnice kraćenjem dvorječnoga ili višerječnoga izraza na osnovu jedne riječi te sufiksalsnim izvođenjem (npr. *minimalni dohodak* > *minimalac*; *pripadnik narodne stranke* > *narodnjak*). Sufiksalsnu tvorbu kao sredstvo univerbizacije smatraju i Ančić-Obradović (1968–1969), Ristić (1995), Klajn (2003: 9), Šehović (2012), Runjaić i Štebih Golub (2018: 388) itd. Posebnu sklonost dvorječnih pridjevsko-imeničkih sintagmi preinaci univerbizacijom u jednu riječ ističu Tafra i Košutar (2009: 103), Klajn (2003: 9), koji ipak donosi i primjere univerbizacije od troječnih izraza (npr. *dobitnik Nobelove nagrade* > *nobelovac*), te Marojević (2009: 16), koji univerbizaciju definira kao tvorbu imenica od »pridevsko-imeničke sintagme pri čemu se sufiks dodaje skraćenoj pridevskoj osnovi a imenica se elidira«.

Važno je istaknuti da Ristić (1995) uz imeničke izvedenice donosi i primjere univerbiziranih drugih vrsta riječi, npr. glagola i pridjeva: »*krizirati* < *doživljavati krizu*, *mitingovati* < *držati miting*; *zbrdozdolisan*³⁰⁰ < *urađen s brda s dola*«), a Šehović (2012: 408–414) uz imeničke izvedenice navodi univerbizirane glagole: »*keširati* < *platiti gotovinom (kešom)*, *taksirati* < *voziti taksi*, *imejlirati* < *poslati poruku elektronskom poštom*, *silikonisati se* < *ugraditi silikone*, ob. *silikonske grudi*«. Nakon preispitivanja prijašnjih tvrdnji i provedbe novijega istraživanja, Šehović je (2018: 455–467) utvrdila da se ne bi smjelo govoriti o glagolskim univerbima u razgovornome bosanskom jeziku jer bi univerbizacija zbog tolikoga širenja granica postala dominantan tvorbeni postupak za tvorbu glagola. Drugačije pak stajalište ima Arizankovska (2018: 36), koja također navodi glagolske univerbe na *-ira*.

Klajn (2003: 9) napominje da »univerbizacijom« ne smatra »svaku izvedenicu u čijoj se definiciji javlja reč od iste osnove (inače bi maltene svaka izvedenica bila univerbizacija), nego samo one koje očigledno predstavljaju skraćenje već postojećeg dužeg izraza«. Dragičević (2018: 114–115) ističe da univerb ne može nastati od bilo kakve sintagme, nego od onih sintagmi čije su sastavnice čvršće povezane nego u uobičajenome kolokacijskom povezivanju. Zbog toga smatra da je pri procjenjivanju univerbâ potrebno obratiti pozornost i na stupanj idiomatiziranosti motivirajuće sitnagme.

³⁰⁰ Ovdje zapravo nije riječ o sufiksalsnoj izvedenici, nego o sufiksalsnoj složenici (rezultatu složeno-sufiksalsne tvorbe).

Pri definiranju univerbizacije dodatnu restrikciju postavlja Marojević (2009: 16–17). Osvrćući se na Klajnovе primjere, taj autor ističe da se rezultatima univerbizacije mogu smatrati »*saobraćajka* < *saobraćajna nesreća*, *generalka* < *generalna proba*, *ljubić* < *ljubavni roman*, *crtić* < *crtani film*« jer je u njima pridjevska osnova skraćena, ali ne i »*štitnjača* < *štitna žlezda*, *slonovača* < *slonova kost*, *nobelovac* < *dobitnik Nobelove nagrade*« – te primjere smatra rezultatom obične sufiksalne tvorbe, kakva je postojala već u praslavenskome.

Iz perspektive upotrebe, Ćorić (1996; 2008: 164) ističe da su univerbizirani oblici često stilski obilježeni te dio kolokvijalnoga i žargonskoga jezičnog sloja. Tomu razmišljanju odgovaraju i zaključci koje u kontekstu bugarskoga jezika donosi Babanov (1994), u kontekstu srpskoga jezika Ristić (1995) i Klajn (2003: 9), odnosno u kontekstu bosanskoga jezika Šehović (2012). Otašević pak (1997) upozorava da se univerbizacija ne smije povezivati samo s razgovornim jezikom ili žargonom jer je potvrđena i u stilski neobilježenim diskursima, a to je stajalište potvrđeno i u većini recentnih radova.

b) u onomastičkoj literaturi

U dosad spomenutim radovima uglavnom se analiziraju primjeri iz neimenskoga leksičkog sloja za koje se tvrdi da su nastali univerbizacijom, no zbog izostanka teorijskih radova s područja onomastike o toj tematici bilo je nužno osvrnuti se i na njih.

Univerbizaciju kao tip imenske tvorbe spominju mnogi hrvatski (i strani) onomastičari, no pritom, poput autora koji je promatraju iz neonomastičke perspektive, različito percipiraju njezin opseg. Pri ocjenjivanju percepcije opsega univerbizacije imena potrebno je uzeti u obzir sljedeće kriterije, odnosno postaviti sljedeća pitanja:

- Od kakva tipa polaznoga višerječnog izraza univerbizacijom mogu nastati jednorječni toponimi?
 - (od imenskoga višerječnog izraza, od neimenskoga višerječnog izraza ili od obaju tipova višerječnih izraza)?
- Smatra li autor elipsu tipom univerbizacije?
 - (da/ne)
- Smatra li autor izvođenje ili slaganje tipom univerbizacije?
 - (da/ne)

- U slučaju da autor podrazumijeva i izvođenje i slaganje tipom univerbizacije, postoji li ograničenje tvorbenih načina koje uzima u obzir?
 - (da (koje?) / ne)
- Postoji li ograničenje prema kojemu polazni višerječni izraz mora biti sveza točno određenih vrsta riječi?
 - (da (koje?) / ne)

Prema percepciji opsega univerbizacije i definiciji proizašoj iz nje autore je moguće svrstati u nekoliko skupina. Važno je istaknuti da definiciju univerbizacije konzultirani autori (izuzevši Šimunovića i Snoja) uglavnom ne donose eksplicitno, stoga su definicije navedene u ovome radu oblikovane na temelju primjera koji se spominju u konzultiranim radovima. Dakako, zbog toga dopuštamo mogućnost da neki autori, barem oni u čijim je radovima oskudan broj tako određenih primjera, nešto drugačije interpretiraju univerbizaciju. Moguće je izdvojiti sljedeće definicije univerbizacije:

(a) univerbizacija je u toponimiji rječotvorni postupak kojim od višerječnoga toponima ili neimenskoga višerječnog izraza (bez obzira na morfološke značajke sastavnica) isključivo nekim tipom afiksalne tvorbe ili slaganja (ali ne i elipsom) nastaje jednorječni toponim

Prema Šimunoviću (1979: 226–229), univerbizacijom su nastali toponimi: *Veprinac, Topolovac, Dračevac, Smrekovac, Klenovšćak, Brezovica, Pleševica, Drenovica, Boljunščica, Pazinščica, Dolinščina, Markovščina; Vrbanov posjed > Vrbanac; (polje) pod bregom > Podbreg; (naselje) pod Labinom > Podlabin*. Istu pojavu u drugome radu (v. Šimunović (2009: 37, 100, 218, 221, 269, 279, 289–290, 296)) oprimjeruje toponimima: *Kvaternikov trg > Kvaternjak, Planinarski dom kralja Tomislava > Tomislavac, (naselje) pod stranom > Podstrana, naselje za grabom > Zagreb, Bolska zemlja > Boščina, Stražna glavica > Strožnica, predio za glavom > Zaglav, tri glave > Troglav, gradina na usamljenu brdu > Samograd, Vidovac, Miljanovac, Šimunec, Moslavina, Martinišće, Rizvanuša, Budinščina, Jurovčak, Prezid, Primošten, Rastoke, Uzdol, Podsused, Vrlika, Glogovnica, Travnik* itd. Usto ističe da je većina sufikslnih toponimskih izvedenica antroponimskoga postanja nastala univerbizacijom. Iz navedenih je primjera jasno da univerbizacijom smatra tvorbu jednorječnoga toponima isključivo nekim tipom afiksalne tvorbe (npr. sufikslnom tvorbom, prefikslnom tvorbom) ili slaganja (npr. složeno-nesufikslna tvorbe ili srastanja) od imenskoga ili neimenskoga višerječnog izraza, bez obzira na morfološke značajke njegovih sastavnica.

Nešto drugačije stajalište istoga autora o univerbizaciji v. u (c).

(b) univerbizacija je u toponimiji rječotvorni postupak kojim od višerječnoga toponima ili neimenskoga višerječnog izraza, tvorenoga od pridjeva i imenice, isključivo sufiksalsnom tvorbom nastaje jednorječni toponim

S obzirom na to da se definicije u proučenim radovima ne donose, u ovu bismo skupinu, sudeći prema primjerima koji obuhvaćaju samo jednorječnice nastale od pridjevske osnove i sufiksa, mogli uvrstiti sljedeće radove: Brozović Rončević (1997b: 15) tako interpretira nastanak hidronima: *živo vrelo* > *Živac*, *kisela voda* > *Kiselica*; istražujući pašku toponimiju, Brozović Rončević, Čilaš Šimpraga i Vidović (2011: 655, 670) navode da su univerbizacijom nastali toponimi: *borova šuma* > *Borovica*, *bukova šuma* > *Bukovica*, *šuma hrasta crnike* > *Crničica*, *dubova šuma* > *Dubovica*, *vrbova šuma*, *vr bik* > *Vrbovica*, odnosno *Barčevićka*, *Pivačika*, *Arturovica*, *Buljetovac*, *Balduša* itd. (antroponimskoga postanja); Žugić (2014: 157) navodi primjere: *Šumanska reka* > *Šumanka*, *‘ljuta njiva’* > *Ljutina*, *‘trnjiva njiva’* > *Trnjivčina*, kao i one antroponimskoga postanja: *Balićevica*, *Begovica*, *Kajtažovica*, *Talakovica* itd.; Vidović (2014b: 196) ističe primjer *Prapratnica*; Marasović-Alujević i Lozić Knezović (2014: 55, 58, 115, 136) u interpretaciji toponima *Ravanac*, *Strožanac*, *Pravdača*, *Migavica* navode da su nastali univerbizacijom pridjeva i imenice.

(c) univerbizacija je u toponimiji rječotvorni postupak kojim od višerječnoga toponima isključivo sufiksalsnom tvorbom nastaje jednorječni toponim

(c.a) pritom višerječni toponim mora biti tvoren od pridjeva i imenice

Navedenu definiciju u svojem toponimijskom rječniku donosi te je potkrepljuje primjerima Snoj (2009a: 19, 44, 55, 72, 89, 159, 344): **Ajdovska vas* > *Ajdovščina*, **Bela voda* > *Belica*, **Borovna (vas/voda)* > *Borovnica*, **Cerkvna (vas)* > *Cerknica*, **Hercegov (hrib)* > *Hercegovščak*, **Radova (vas)* > *Radovica* itd.

(c.b) pritom nije definirano od kojih sastavnica mora biti tvoren višerječni toponim

Navedenu definiciju donosi Šimunović (2004: 61): »Univerbizacijom smatram pojavu kada dvočlani toponim postaje jednočlan, tako da prvi dio složenog imena ostaje a drugi se nadomješta toponomastičkim sufiksom: *Bolska zemlja* > *Boščina*, *Veli dol* > *Veljak*, *Zvirje brdo* > *Zvirjak*, *Kvaternikov trg* > *Kvaternjak*.« Njoj odgovaraju i primjeri koje donosi: *Krvava zemlja* > *Krvovac*, *Plišiva glava* > *Plišivac*, *Tissigne glaue* > *Tišenica*, *Cosuto(v) brig* > *Košutovica*, *Vilou dolaz* > *Vilišće*, *Jerićevica*, *Kovačevica*, *Marinovica*, *Bilićinica*, *Jurčuša* (v. Šimunović (2004: 205, 225, 234, 236, 259)).

(d) univerbizacija je u toponimiji rječotvorni postupak kojim od višerječnoga toponima (bez obzira na morfološke značajke sastavnica) ili elipsom ili sufiksalsnom tvorbom nastaje jednorječni toponim

Višerječni toponimi, tvoreni najčešće od topografskih (zemljopisnih i gospodarskih) naziva i pridjeva ili padežne dopune koji ih pobliže određuju, težili su pojednostavnjenju te su svođeni na jednu riječ, što se, prema nekim autorima (v. dalje u tekstu), postizalo dvama postupcima. U skladu s time, ti autori razlikuju dva tipa univerbizacije: a) *asufiksalsnu univerbizaciju* (odbacivanjem apelativne sastavnice te čuvanjem atributivne sastavnice u neizvedenome obliku) te b) *sufiksalsnu univerbizaciju* (odbacivanjem apelativne sastavnice te čuvanjem atributivne sastavnice proširene sufiksom).³⁰¹ Asufiksalsna univerbizacija odgovarala bi prema definiciji onomu što neki autori nazivaju elipsom, uz uvjet da je rezultat jednorječan.

Navodimo nekoliko transkribiranih primjera ekscipiranih iz radova autora koji primjenjuju takvu klasifikaciju. Asufiksalsna univerbizacija oprimjerena je toponimima *Velika, Glboko, Vlčja, Jagodno, Hvostno, Kruševo, Glavotino, Mihaličino, Jerebinje, Ljudska, Ržana* (v. Loma (2013: 243–244; 249–253)); *Ravna, Kumanj, Rožanj, Jagodnja, Ljubićevo, Šljivova, Opaljena, Šumeća* (v. Petrović-Savić (2013: 66–68, 71, 75–76)). Sufiksalsna univerbizacija oprimjerena je toponimima: *Drňovik, Brusnik, Toplica, Hmeljnica, Drežnica, Studenica, Čičavica, Hropalica, Bliznъc* (v. Loma (2013: 254–256)); *Bukovik, Goveđak, Mramornica, Čađavica, Ljubinkovac, Vranješevac, Mačkovac, Borovača* (v. Petrović-Savić (2013: 77–84)).

Premda ne rabe istu terminologiju, o istoj percepciji univerbizacije na temelju primjerā zaključujemo iz radova sljedećih autora.

Čilaš Šimpraga (2006: 193, 196–197) univerbizaciju posebno ističe u vezi s toponimima antroponimskoga podrijetla te navodi da su se polazni višerječni izrazi najčešće sastojali od antroponima u G jd. ili od antroponimskoga posvojnog pridjeva i apelativa (npr. *Budankuša* (< *Budankova ogreda*), *Bakmazovci, Mamutovac, Dizdaruša, Petrićuša, Krstulovača, Marasovine* itd.; *Lovrino, Dujmova, Mratovo, Pliskovo*). U drugome radu Čilaš Šimpraga (2013b: 9) kao primjere univerbizacije donosi samo *Dugačka, Široka* (dakle, jednorječna imena koja su izvorno pridjevskoga postanja, a nastala su elipsom).

Skračić (2011: 121), analizirajući toponime antroponimskoga podrijetla, ističe: »Velik broj tako nastalih toponima teži univerbalizaciji i supstantivizaciji pa tako na zadarskim otocima imamo: *Barićevac* (vrh), *Blasićovi* (dvor), *Čavonjine* (njive), *Dobrinj* (vrh), *Kuzminac* (vrh), *Lorincovica* (zemlja), *Markotin* (vrh), *Porovac* (zaselak Maloga Iža), *Prvanj* (vrh), *Suvčeno* (ruševina) i bezbroj drugih«, pa je na temelju primjerā vjerojatno opravdano i njegovo stajalište

³⁰¹ Takav pristup i terminologiju primjenjuje i Šabić (2014: 181) u bosanskohercegovačkoj onomastici.

uvrstiti u ovu skupinu. Univerbizaciju Frančić (1988: 57) oprimjeruje toponimom *Mihaljevec* < *Mihaljev posjed*, ali i, u drugome radu (v. Frančić (2003: 377)), toponimima *Tubina* (: *Tuba* ‘prezime’) te *Međašnja* (: *međa*). Iz istaknutih primjera vidljivo je da univerbizacijom smatra i elidiranje sastavnica višerječnih toponima (bez daljnjih tvorbenih načina) i preinaku višerječnoga toponima u jednorječni toponim uz istovremenu sufiksalsnu tvorbu.

(e) univerbizacija je u toponimiji rječotvorni postupak kojim od višerječnoga toponima (bez obzira na morfološke značajke sastavnica) isključivo elipsom nastaje jednorječni toponim

Opseg termina *univerbizacija* Horvat (2016b: 132) u rječniku ograničava samo na postupak nastajanja jednorječnih toponima elipsom od višerječnih toponima, npr. *Selska* (< **Selska zemlja*).

Zaključak o nepostojanju konsenzusa o jednoznačnoj definiciji (dakle, i opsegu) univerbizacije te njezinu razlikovanju od drugih tipova tvorbe u neimenskome sloju leksika, vrijedi, kako smo vidjeli na temelju navedenoga u ovome radu, i u onomastičkome kontekstu.

3.4.4.1.4.1.2.2. Osvrt na termine *elipsa* i *univerbizacija*

Osnovni kriterij pri analizi tvorbe riječi (i *neiménā* i *iménā*) treba biti uzimanje u obzir samo posljednjega tvorbenog načina. Za razliku od *neiménā*, kod *iménā* ne možemo uvijek precizno reći u kojemu je trenutku doimenska tvorba postala imenska. Posljedično, iz suvremene je sinkronijske perspektive neke (uglavnom neslužbene) primjere moguće interpretirati na više načina, a sukladno tomu i uvrstiti u različite skupine. Promotrimo primjere.

Bili < ??? Bili potok / bili ??? < **bili potok*

Pri brijestu < ??? Kupalište pri brijestu / pri brijestu ??? < **kupalište pri brijestu*

Struščina < ??? Struška zemlja / struška ??? < **struška zemlja*

U ovome radu polazimo od sljedećih pretpostavki.

[1] Imenovali su se oni referenti koji su imenovateljima i zajednici bili dobro poznati i po određenome svojstvu specifični. Vjerojatno nije bilo potrebno da se pri imenovanju uvijek ističe tip referenta koji se imenuje jer su u tome trenutku svi korisnici imena znali o kakvu je tipu referenta riječ. Dakle, nije bilo potrebe da se određena zemlja imenuje npr. **Duga zemlja* /

**Duga njiva / *Duga oranica*, jer imenovatelji su već, primijetivši da se navedena zemlja ističe upravo oblikom (duljinom), izabrali odgovarajuće ime, *Duga* (< *duga* < *duga zemlja*). Da je pri imenovanju bilo nužno uvijek isticati tip imenovanoga referenta, morali bismo za sve toponime pretpostaviti da su nastali elipsom određene sastavnice višerječnoga toponima (npr. *Zobišće* < **Polje Zobišće; Brezovica* < **Šuma Brezovica*).

[2] Elipsa se mogla dogoditi i u doimenskoj fazi i u imenskoj fazi; ne postoji razlog zbog kojega se elipsa ne bi mogla dogoditi već u doimenskoj fazi, a ime ne bi moglo nastati novim tvorbenim načinom od rezultata doimenske elipse. Provođenje elipse već u doimenskoj fazi sasvim je uvjerljivo kao posljedica jezične ekonomije.

Dakle, ako nisu potvrđeni višerječni toponimi od kojih su elipsom mogli nastati jednorječni toponimi, smatramo da su identifikacijske sastavnice pretpostavljenih višerječnih izraza elidirane još u doimenskoj fazi, odnosno prije nastanka imena.

U skladu s navedenim, prednost dajemo sljedećim stajalištima:

– Toponimi koji su oblikom pridjevi nastali su onimizacijom i usporednom konverzijom (u skladu s time, obrađujemo ih u sklopu odjeljka posvećena tomu tvorbenom načinu (3.4.4.1.2.1.2.)).

✘ *Bili* < univerbizacijska elipsa i usporedna konverzija **Bili potok* < onimizacija *bili potok*

✓ *Bili* < onimizacija i usporedna konverzija *bili* < univerbizacijska elipsa *bili potok*

– Toponimi koji su oblikom prijedložno-padežni izrazi nastali su onimizacijom (u skladu s time, obrađujemo ih u sklopu odjeljka posvećena tomu tvorbenom načinu (3.4.4.2.1.)). U prilog toj pretpostavci govori činjenica da bi za neke toponime sa strukturom prijedložno-padežnoga izraza u slučaju da se interpretiraju kao rezultat elipse već postojećega toponima katkad bilo neuvjerljivo pretpostavljanje očekivanih imenica kao identifikacijskih sastavnica početnih višerječnih toponima jer te imenice ne postoje u leksičkome sustavu mjesnoga govora. Primjerice, ispitanici u ludbreškoj Podravini ne ovjeravaju imenicu **kopališće*, a uz toponim koji se odnosi na kupalište i ima sintaktičku ulogu priložne oznake mjesta rabili bi glagol *kôpaty se*, koji nikada nije ovjeren kao identifikacijska sastavnica toponima.

✘ *Pri brijestu* < neuniverbizacijska elipsa **Kupalište pri brijestu* < onimizacija *kupalište pri brijestu*

✓ *Pri brijestu* < onimizacija *pri brijestu* < neuniverbizacijska elipsa *kupalište pri brijestu*

Ako je potvrđen i višerječni toponim i jednorječni toponim nastao od njega izostavljanjem koje sastavnice, u svakome slučaju govorimo o elipsi. U nekim slučajevima riječ je o čistoj elipsi, a u nekima i o usporednim tvorbenim procesima, kako pokazuju sljedeći primjeri.

– Ako je jednorječni toponim nastao izostavljanjem sastavnice/sastavnica višerječnoga toponima, a preostala sastavnica ishodišnoga višerječnog toponima u općemu leksiku ima obilježja imenice, smatramo da je nastao univerbizacijskom elipsom.

✓ *Trg* < univerbizacijska elipsa *Trg bana Josipa Jelačića*

✓ *Gorica* < univerbizacijska elipsa *Velika Gorica*

– Ako je jednorječni toponim nastao izostavljanjem sastavnice/sastavnica višerječnoga toponima, a preostala sastavnica ishodišnoga višerječnog toponima u općemu leksiku nema obilježja imenice, nego koje druge vrste riječi, smatramo da je nastao univerbizacijskom elipsom i usporednom konverzijom.

✓ *Folnegovićevo* < univerbizacijska elipsa i usporedna konverzija *Folnegovićevo naselje*

✓ *Filozofski* < univerbizacijska elipsa i usporedna konverzija *Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu*

– Ako je višerječni toponim nastao izostavljanjem sastavnice/sastavnica višerječnoga toponima, smatramo da je nastao neuniverbizacijskom elipsom.

✓ *Autobusni kolodvor* < neuniverbizacijska elipsa *Autobusni kolodvor Zagreb*

Svim navedenim primjerima zajedničko je izostavljanje koje sastavnice višerječnoga toponima (tj. elipsa), no u nekim je slučajevima uz elipsu usporedno proveden i drugi tvorbeni način.

[3] Jezična ekonomija pri imenovanju mogla se postići i tako da su se višerječni opisni izrazi iz doimenske faze preinačili – izostavljeni dio nadomješten je dodavanjem afikasa na osnovu dobivenu od preostale, najčešće diferencijacijske sastavnice.

[4] Neke toponime opisane u odjeljku [c] dio istraživača smatra rezultatom univerbizacije. Mi smatramo da bi se toleriranjem širega opsega univerbizacije zatrli podatci o tvorbenim značajkama leksika. To bi dakako utjecalo i na interpretaciju tvorbe toponimā i, posljedično, na

razumijevanje funkcioniranja tvorbe u toponimiji (npr. svaki bi se toponim nastao dodavanjem afikasa na osnovu mogao na temelju opisa referenta interpretirati kao rezultat univerbizacije³⁰²). Nije jasno načelo po kojemu je u nekim radovima u obzir uzeta samo univerbizacija s usporednom sufiksalsnom tvorbom, dok se svođenje na jednu riječ uz usporednu prefiksalsnu, prefiksalsno-sufiksalsnu i druge tvorbe u potpunosti zanemaruje. Usto, nije jasno ni načelo ograničenja strukture polaznoga izraza (prema kojemu univerbizirani mogu biti samo višerječni toponimi sa strukturom *pridjev + imenica*), kakvo također uočavamo u nekim radovima.

[5] S obzirom na to da je preporučljivo analizirati ukupnu građu, u kojoj i jednorječni i višerječni toponimi mogu nastati izostavljanjem koje sastavnice višerječnoga toponima³⁰³, s terminološkoga stajališta ne bi bilo funkcionalno isti tvorbeni način definirati različitim terminima (tj. navoditi da jednorječni nastaju univerbizacijom, a višerječni elipsom). Zbog toga je za opisan tip tvorbe prikladniji termin *elipsa*.

3.4.4.1.4.1.3. Termini za toponime nastale od višerječnih toponima izostavljanjem sastavnica upotrijebljeni u ovome radu

Imajući na umu dosadašnju upotrebnu praksu obaju proučenih termina, na temelju argumenata o njihovoj prihvatljivosti i preciznosti iznesenih u ovome radu predlažemo upotrebu sljedećih termina.

- **Univerbizacijska elipsa** podrazumijeva jedino izostavljanje sastavnice/sastavnica višerječnoga toponima, rezultat kojega je jednorječni toponim koji oblikom odgovara neizostavljenoj imeničkoj sastavnici. Toponim dobiven univerbizacijskom elipsom naziva se **toponim nastao univerbizacijskom elipsom**, odnosno **jednorječni toponim nastao elipsom od višerječnoga** (ako je potrebno, precizirati kakvoga) **toponima**.
- **Univerbizacijska elipsa i usporedna konverzija** podrazumijeva jedino izostavljanje sastavnice/sastavnica višerječnoga toponima, rezultat kojega je jednorječni toponim koji oblikom odgovara neizostavljenoj sastavnici koja nije imenica. Toponim dobiven univerbizacijskom elipsom naziva se **toponim nastao univerbizacijskom elipsom i usporednom konverzijom**, odnosno **jednorječni toponim nastao elipsom i**

³⁰² Među funkcijama sufikasa Šimunović (2003a: 188; 2009: 269) ističe i univerbizaciju. Ipak, nije jasno kako tu funkciju razgraničiti od drugih funkcija koje navodi (npr. posesivizacije, deminucije, augmentativizacije, identifikacije itd.).

³⁰³ Usp. mogućnost transnominizacije (v. posebno Bjelanović (2009: 51)) kao tvorbenoga načina i jednorječnih i višerječnih toponima.

usporednom konverzijom od višerječnoga (ako je potrebno, precizirati kakvoga) **toponima**.

- **Neuniverbizacijska elipsa** podrazumijeva izostavljanje sastavnice/sastavnica višerječnoga toponima, rezultat kojega je višerječni toponim (barem dvorječni) koji oblikom odgovara neizostavljenim sastavnicama. Toponim dobiven neuniverbizacijskom elipsom naziva se **toponim nastao neuniverbizacijskom elipsom**, odnosno **x-rječni** (pri čemu *x* označava broj sastavnica krajnjega toponima) **toponim nastao elipsom višerječnoga** (ako je potrebno, precizirati kakvoga) **toponima**.

Navedenim se terminima koristimo i u ovome radu.

3.4.4.1.4.2. Toponimi nastali univerbizacijskom elipsom

U ovu su skupinu uvršteni samo toponimi imeničkoga oblika koji su nastali univerbizacijskom elipsom od već postojećih, potvrđenih imena, a ne pretpostavljenih izraza.

Primjeri:

Žurč [SVĐ], *Jezero* [DUB, HRŽ, KAR, STR, SVĐ, VBUK]

3.4.4.1.4.3. Toponimi nastali univerbizacijskom elipsom i usporednom konverzijom

Sagledavajući problematiku iz rječotvorne, morfološke i leksikografske perspektive, utvrdili smo da je relevantno uzeti u obzir morfološke značajke preostale sastavnice nakon izostavljanja sastavnice višerječnoga toponima. Ako je preostala sastavnica pridjev ili koja druga vrsta riječi osim imenice, on preuzimanjem na sebe značenje izostavljene sastavnice postaje ime, imenica, pa je iz rječotvorne perspektive nužno govoriti o elipsi i usporednoj konverziji.

Primjeri:

Bačanijeva [KAR], *Bjersčeva* [KAR], *Cygōnska* [LDB], *Žoržojnska* [VIN], *Kolodvorska* [LDB], *Korotajeva* [VIN], *Krljebodova* [LUK], *Lědynska* [SVP], *Letčca* [KAR], *Lčcka* [VIN], *Lčcko* [LUK], *Lubreška* [HRO, LDB; VIN], *Molovynska* [KAR, SVĐ], *Peklenska* [SVP], *Peklenska* [MBUK], *Povjocka* [MBUK], *Sělnyčka* [LDB], *Sěsvečka* [VIN], *Toplička* [LDB], *Varaždinska* [LDB], *Votocka* [KAR], *Zvrōlna* [KAR], *Žnidaryčeva* [VIN]

3.4.4.1.4.4. Osvrt na toponime nastale elipsom

Upotreba toponima nastalih elipsom uvelike ovisi o komunikacijskoj situaciji.

Ako toponim u razgovoru upotrebljavaju korisnici kojima su i toponim i njime imenovan referent poznati, vjerojatno je da neće upotrebljavati višerječni toponim koji sadržava i identifikacijsku sastavnicu ako je ona zalihosna. S druge strane, ako izvorni govornik toponim upotrebljava u razgovoru s ispitivačem koji s referentima i toponimima nije prethodno upoznat, veći su izgledi za upotrebu višerječnih toponima kako bi se što bolje prenijela informacija.

Isto tako, upotreba toponima nastalih elipsom ovisi i o kontekstu razgovora. Ako ispitanika pitamo ima li u njegovu kraju šuma i kako se zovu, on pri nabranjanju najčešće rabi upravo toponime nastale elipsom jer nema potrebe svaki put eksplicitno spominjati identifikacijski član *šuma* (*Šume v Gor'icaj? Či ideš ot Slôja, ide ty Petrôfska velyka pa Petrôfska mála. Únda je Lěpa gòryca, pa Črěmoš, a únda pòk Žoržòjnska, Lõčka, Lùbreška...; Sè tē šume je dŕžava únda podelila – dël kòjy sò dòbyly Lõčany smò zvòly Lõčka, únò kaj sò dòbyly Sēsvečany Sēsvečka y ták dále...*). Međutim, ako se razgovara o prostornome rasporedu različitih referenata (*A za Mladinamy, tàm jòš dále, je Lõčka šuma.*), češće se upotrebljavaju višerječni toponimi s eksplicitno izraženom identifikacijskom sastavnicom.

Uz jezičnu ekonomiju, uzrok je pojavljivanja elipse desemantizacija imena i njegova izravna povezanost s referentom na koji se odnosi. Elipsom se mogu izostaviti ili identifikacijska ili diferencijacijska sastavnica višerječnoga toponima.³⁰⁴

Neovisno o području na kojemu su prikupljeni, među toponimima nastalima elipsom većina je nastala izostavljanjem identifikacijske sastavnice polaznoga višerječnog toponima, a čuvanjem diferencijacijske sastavnice, koja referent individualizira, specificira, izdvaja iz skupine drugih referenata. Izostavljene sastavnice, koje su se podrazumijevale, u najvećemu su broju slučajeva toponimi ili zemljopisni ili gospodarski naziv (dakle, imenica po vrsti riječi). Tim postupkom imenovatelji su se oslonili na to da će informaciju koju je nosila identifikacijska sastavnica preuzeti preostala, diferencijacijska sastavnica.

Izostavljanje diferencijacijske sastavnice mnogo je rjeđe potvrđeno. Ono se događa ako je iz užega konteksta jasno o kojemu je referentu riječ – u praksi to znači da je riječ o jedinome ili o najvećemu i najvažnijemu referentu toga tipa u neposrednoj okolici, odnosno u prostoru

³⁰⁴ Tu tvrdnju primjerima toponima iz drugih jezika (s posebnim osvrtom na mađarski) potvrđuje Tóth (2011: 184–185).

relevantnu za korisnike toponima (npr. *Solinska rika* > *Rika*; *Ada Ciganlija* > *Ada*; *Trg bana Josipa Jelačića* > *Trg*; *Varaždinske Toplice* > *Toplice* itd.).

Na području ludbreške Podravine među toponimima nastalima univerbizacijskom elipsom prevladavaju oni u kojima je izostavljena identifikacijska sastavnica polaznoga višerječnog toponima (npr. *Kòròtajeva šùma*, *Zvyròlna Drõva*), dok je potvrđen samo jedan primjer u kojemu je izostavljena diferencijacijska sastavnica polaznoga višerječnog toponima (*Dòbrafskò jèzerò* > *Jèzerò*).

3.4.4.1.5. Toponimi nastali od postojećih toponima promjenom gramatičke kategorije

3.4.4.1.5.1. Toponimi nastali od postojećih toponima promjenom gramatičkoga broja

Već smo u odjeljku 3.4.3. naveli da se promjena gramatičkoga broja mogla dogoditi u trenutku imenovanja (dakle, usporedno s onimizacijom), ali i nakon toga, odnosno tijekom upotrebe toponima. U ovu zasebnu skupinu uvršteni su samo toponimi za koje sa sigurnošću možemo utvrditi da su promjenu gramatičkoga broja doživjeli dok su već funkcionirali kao imena. Moguće ih je podijeliti u dvije skupine:

- 1) toponimi nastali singularizacijom od postojećih toponima množinskoga lika
- 2) toponimi nastali pluralizacijom od postojećih toponima jedninskoga lika.

3.4.4.1.5.1.1. Toponimi nastali singularizacijom od postojećih toponima množinskoga lika

Ovaj tvorbeni način povezujemo ponajprije s imenima naseljima, tj. ojkonomimima. Uvid u ludbreškopodravsku ojkonomiju pokazuje da službena imena naselja često i na morfološko-tvorbenoj razini odudaraju od onih neslužbenih, lokalnih. Dok se određena naselja službeno imenuju jedninskim toponimskim likovima, njihova neslužbena imena, prikupljena terenskim istraživanjem, katkad se djelomično ili uopće ne slažu s njima, tj. mogu se pojavljivati u inačicama: katkad se rabe u jedninskome liku, a katkad u množinskome liku (usp. odjeljak 3.4.4.1.3.1.).

U neslužbenoj ojkonomiji singularizacija može biti:

- a) provedena u potpunosti (potvrđen je samo jedninski lik)
- b) provedena djelomično (potvrđene su inačice – i jedninski i množinski lik; pritom množinski lik najčešće nema potpunu paradigmu)

c) neprovedena, tj. izostati (potvrđen je samo množinski lik).

a) U slučaju da je singularizacija provedena u potpunosti, primjeri su izrazom potpuno nalik onima nastalima sufiksalsnom tvorbom. Za razlikovanje singularizacije od sufiksalsne tvorbe moguće je osloniti se na povijesne potvrde: ako bi u povijesnim vrelima bili zabilježeni množinski likovi, a u suvremenome stanju u upotrebi ispitanikā samo jedninski, bila bi riječ o singularizaciji. Međutim, kako smo već napomenuli (v. odjeljak 3.4.4.1.3.2.), povijesne potvrde nisu pouzdane (npr. u povijesnim vrelima nalazimo i jedninske i množinske likove ojkonima koji su u suvremenome stanju potvrđeni samo u množinskim likovima itd.). Iako oslanjanjem na teoriju (v. odjeljak 3.4.4.1.3.1.) smijemo pretpostaviti da su takvi ojkonimi prvotno bili množinski, u skladu s dosljednošću metodologije, oslanjamo se samo na lokalni lik te ih uvrštavamo u skupinu nastalih onimizirajućom sufiksalsnom tvorbom (v. odjeljak 3.4.4.1.6.2.1.).

b) U slučaju da su terenskim istraživanjem, dakle u suvremenoj toponimiji, zabilježene dvostrukosti, obje su obrađene i uvrštene u dvije različite kategorije pri klasifikaciji: toponimski lik nastao singularizacijom obrađen je u ovome odjeljku, a stariji, konzervativniji množinski lik obrađen je, u skladu sa svojim tvorbenim značajkama, u sklopu odgovarajućega odjeljka (zajedno s drugim toponimima nastalima onimizacijom, odnosno transonimizacijom, v. odjeljke 3.4.4.1.1.1.2.1. i 3.4.4.1.3.1.). Na tako klasificirane toponime upozoravamo uputnicama.

c) U slučaju da je terenskim istraživanjem potvrđen samo množinski lik ojkonima, on je naveden te interpretiran samo u sklopu odjeljka o onimizaciji ili transonimizaciji (v. odjeljke 3.4.4.1.1.1.2.1. i 3.4.4.1.3.1.).

Primjeri:

Kôrløvec ⟨© *Kôrløfca*, Ⓐ *Kôrløvec*⟩ [KAR (v. 3.4.4.1.1.1.2.1.)]

Kôčan ⟨© *Kôčana*, Ⓐ *Kôčan*⟩ [KUĆ (v. 3.4.4.1.1.1.2.1.)]

Křžôlen ⟨Ⓐ *Křžôlen*⟩ [KRI (v. 3.4.4.1.1.1.2.1.)]

Môrtynyč ⟨© *Môrtynyča*, Ⓐ *Môrtyn'č*⟩ [MRT (v. 3.4.4.1.1.1.2.1.)]

Istaknuli smo već da jedninske likove smatramo mlađima od množinskih. Pojavljivanje jedninskih ojkonimskih likova povezuje se s razvijanjem naselja i njihovim oblikovanjem u cjeline. Postupnim nestajanjem polaznoga motiva množinskoga imenovanja, u svijesti

korisnika ojkonima on počinje označivati lokalitet, mjesto. Frančić (1988: 57) primjećuje: »Procesu singularizacije pripomogla je i administracija zamjenom pluralnih dočetaka singularnima i unošenjem tako promijenjenih imena u službene spise.«³⁰⁵

**kôť* $\xrightarrow{\text{sufiksalna tvorba}}$ **kôčany* (etnikoid) $\xrightarrow{\text{onimizacija}}$ **Kôčany* (ojkonim) $\xrightarrow{\text{singularizacija}}$ *Kôčan* (ojkonim)
 **Kárlô* $\xrightarrow{\text{sufiksalna tvorba}}$ **Kôrlôfcy* $\xrightarrow{\text{transonimizacija}}$ **Kôrlôfcy* (ojkonim) $\xrightarrow{\text{singularizacija}}$ *Kôrlôvec* (ojkonim)

Prema preliminarnim istraživanjima autora ovoga rada, imena još nekih naselja na području između Varaždina i Koprivnice u kojima tek treba provesti dijalektološka i onomastička istraživanja imaju službene jedninske likove, a u neslužbenoj se komunikaciji uz jedninske, posebno među starijim stanovništvom, katkad čuju množinski likovi. Uzimanje u obzir i tih primjera (npr. *Hrastovljan*, *Koledinec*, *Kuzminec*, *Poljanec*, *Vojvodinec*, *Županec* itd.) bit će izazov za buduća istraživanja i važno za donošenje zaključaka o dominantnome tipu dočetaka te o živosti množinskih likova, a eventualno i leksikaliziranih oblika množinskih kosih padeža³⁰⁶.

3.4.4.1.5.1.2. Toponimi nastali pluralizacijom od postojećih toponima jedninskoga lika

Da bismo naglasili da se neki referenti u suvremenome stanju imenuju inačicama – toponimima potvrđenima i u jedninskome i u množinskome liku, uvrstili smo ih u dvije skupine (uz ovu, obrađeni su i u odgovarajućoj skupini na temelju tvorbenih značajki druge potvrđene inačice), na što se posebno upozorava uputnicama.

³⁰⁵ Proučavajući toponimiju benkovačkoga područja, Bjelanović (2009: 51) primjećuje primjere koji dokazuju da se u svakodnevnoj upotrebi još čuva izvorni lik, no zaključuje da sve veća kolebanja nagovješćuju da će se »morfonološka napetost između lokalnoga, dijalektnog lika i administrativnoga, standardnog« razriješiti prevladavanjem jedninskih likova. Do istoga zaključka dolazi i Šimunović (2004: 167).

³⁰⁶ Dodatni poticaj za istraživanje i usporedbu neslužbeni su likovi međimurskih ojkonima koje je zabilježio Blažeka (2006: 2): »Međimurci mjesto nazivaju *G'orčeni/e*. Ovakav je množinski oblik za toponime u Međimurju uobičajen, npr. *Č'ofci/e* 'Čehovec', *Kr'qlēfcī/e* 'Gornji Kraljevec / Donji Kraljevec', *Prsl'ofci/e* 'Pribislavec', *V'anufci/e* 'Ivanovec'.«

3.4.4.1.5.1.2.1. Toponimi nastali pluralizacijom od postojećih toponima jedninskoga lika nastalih onimizacijom

Toponimi nastali pluralizacijom od postojećih toponima jedninskoga lika posebno često imenuju zemljišne čestice, tj. riječ je o mikrotoponimima. Premda ih tretiramo kao tvorbene inačice (usp. Horvat (2016b: 87)), smatramo da su množinski likovi mlađi od jedninskih. S tim u vezi pretpostavljamo da su se jedninskim likovima imenovala veća područja, dok su množinski likovi postali precizniji i praktičniji za upotrebu nakon parceliranja, podjele zemljišta itd.³⁰⁷ U tome kontekstu valja spomenuti i zaključak koji donosi Frančić (2003: 383): »Katastarske čestice djeluju kao zbir raznovrsnih jedinki. Nakon što je izabrano i usvojeno zajedničko ime (u pluralnom liku), ono postaje *plurale tantum*.«

Primjeri:

Berėky [LUNJ (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.)], *Gõty* [APA (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.)], *Gràbe* [SIG (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.)], *Gržėne* [SIG (v. 3.4.4.1.2.1.2.)], *Křčevyne* [LUNJ (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.)], *Křčy* [LUNJ (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.)], *Lájzyne* [KAP (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.); KAR, SVĐ (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.)], *Lėjdyne* [LUNJ (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.)], *Močvõry* [SLO (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.)], *Ógrade* [MRT (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.)], *Senokõšyce* [KAR (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.)], *Stėze* [LUNJ (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.)], *Štũky* [SIG (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.)], *Vřty* [HRO (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.); HRŽ (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.); KOM (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.); KUĆ (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.); LUK (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.); SEL (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.); SIG (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.); STR (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.); SVĐ (v. 3.4.4.1.1.1.1.1.)]

3.4.4.1.5.1.2.2. Toponimi nastali pluralizacijom od postojećih toponima jedninskoga lika nastalih afiksalsnom tvorbom

Primjeri:

Byzine [LUNJ (v. 3.4.4.1.6.2.1.)], *Májeryce* [VBUK (v. 3.4.4.1.6.2.1.)], *Màrkofčyce* [SLO (v. 3.4.4.1.6.2.1.1.)], *Nėmeščyce* [SEL (v. 3.4.4.1.6.2.1.1.)], *Põlõvõjnke* [APA (v. 3.4.4.1.6.2.1.)], *Prėčnyce* [SIG (v. 3.4.4.1.6.2.1.1.)], *Salõjke* [APA (v. 3.4.4.1.6.2.1.)], *Šnitaryce* [SIG (v. 3.4.4.1.6.2.1.)], *Vřbice* [KAR (v. 3.4.4.1.6.2.1.)], *Zõvřtnyce* [LUNJ (v. 3.4.4.1.6.3.1.)]

³⁰⁷ Takva je pretpostavka u skladu s mišljenjem koje donosi Bjelanović (2009: 46): »[č]im je došlo do potrebe da se nekad teritorijalno jedinstveno zadersko zaleđe podijeli i da od cjeline nastanu dvije jedinice (tj. *Donji kotar* i *Gornji kotar*), nastupile su promjene i u znaku, jezična su se sredstva drugačije organizirala da promijenjeni nejezični sadržaj promjenom signala u imenu (tj. *Kotar* → *Kotari*) bude na odgovarajući način oblikovan za onomastičku komunikaciju.« Usp. i Šimunović (2004: 167–168).

Značenja afikasa te komentar o osnovama na koje se dodaju doneseni su u odjeljcima 3.4.4.1.6.2. i 3.4.4.1.6.3.

3.4.4.1.5.2. Toponimi nastali od postojećih toponima promjenom padeža

Primjeri:

Lôze [KAP (v. 3.4.4.1.1.1.1.2.)], *Prêke* [LUK (v. 3.4.4.1.2.2.1.)]

Toponime nastale od postojećih toponima promjenom padeža također treba smatrati tvorbenim inačicama.

3.4.4.1.6. Toponimi nastali afiksalsnom tvorbom

U ovu skupinu uvršteni su toponimi nastali dodavanjem prefiksa i/ili sufiksa rječotvornoj osnovi kao polaznomu obliku. Tafra i Košutar (2009: 100) ističu da je afiksalsna tvorba gramatički tvorbeni proces (za razliku od npr. onimizacije ili transonimizacije, koje smatraju semantičkim procesom nastajanja novih riječi). Polazni oblik, tj. rječotvorna osnova može biti i neime i ime (onim). Imajući to na umu, smatramo važnim istaknuti sljedeće: u slučaju da je rječotvorna osnova neime, afiksalsna tvorba zapravo je onimizirajuća afiksalsna tvorba.

Njom su obuhvaćeni toponimi nastali prefiksalsnom, sufiksalsnom te prefiksalsno-sufiksalsnom tvorbom. Svaki od navedenih načina bit će analiziran u zasebnome odjeljku. Navedeni podatci omogućit će da se analiziraju značenja svakoga pojedinog afiksa na razini lokalne toponimije, odnosno da se podatci i zaključci usporede na razini cjelokupne hrvatske (odnosno slavenske) toponimije³⁰⁸, što je važan doprinos onomastici.

³⁰⁸ Primjerice, mogu se uspoređivati podatci s dosad istraženih terena ako je građa analizirana i iz tvorbene perspektive (npr. Frančić (2003), Šimunović (2004), Čilaš Šimpraga (2006), Šekli (2008), Virč (2012), Vidović (2014b), Žugić (2014) itd.).

3.4.4.1.6.1. Toponimi nastali prefiksalsnom tvorbom

3.4.4.1.6.1.1. O pristupima prefiksalsnoj tvorbi u jezikoslovnoj literaturi

a) u općoj jezikoslovnoj literaturi

Pregled različitih pristupa jezikoslovaca definiciji, statusu i klasifikaciji prefiksalsne tvorbe i riječima dobivenima njome donose npr. Štebih Golub (2010: 148–149) te Mihaljević i Ramadanović (2006: 196–197).

U hrvatskome su jezikoslovlju mnogi prefiksi dugo bili tumačeni kao prijedlozi, a sukladno tomu i prefiksalsna je tvorba smatrana tipom slaganja. Horvat i Štebih Golub (2012) uočavaju takav pristup već u hrvatskim dopreporodnim gramatikama. Premda u tim gramatikama zasebnih poglavlja o tvorbi riječi nema, na temelju primjera donesenih u njima Horvat i Štebih Golub (2012: 300, 306) zaključuju da npr. Križanić u *Gramatičnome izkazânju ob rúskom jeziku* (iz 17. st.) riječi nastale prefiksalsnom tvorbom smatra složenicama. Za sve je gramatike kajkavskoga književnog jezika, premda ni one ne sadržavaju zasebna poglavlja o tvorbi riječi, specifična tradicionalna interpretacija prefiksacije kao tipa slaganja. Horvat i Štebih Golub (2012: 308–309) zaključuju: »Poimanje da su prefiksi prijedlozi, odnosno shvaćanje da prijedlozi mogu biti ili samostalni ili nesamostalni (prefiksi), prisutno je kod svih kajkavskih slovničara.«

U kontekstu standardnoga hrvatskog jezika takvu interpretaciju u svojoj gramatici donosi već Maretić (1899). Brabec, Hraste i Živković (1965: 165–166) navode: »Prefiksi su i danas većinom zasebne riječi (prijedlozi), i zato su riječi koje imaju prefikse složene. [...] Ali neke od prefiksa u svom sadašnjem liku ne osjećamo više kao prijedloge [npr. *pre-*, *pro-*, *raz-*, *pa-*...]. Ipak su riječi i s tim prefiksima složene riječi.« Uz navedene autore, slična tumačenja donose npr. Pavešić (1971: 401), Simeon (II: 151), Težak i Babić (2000: 176) itd.

Barić i dr. (1997: 295) ističu da se prema gramatičkoj tradiciji prefiksalsna tvorba smatra posebnom vrstom slaganja, a prefiksalsne se tvorenice nazivaju složenicama. Babić (2002: 48) ističe: »Zbog gramatičke posebnosti prijedloga i niječnice, zbog toga što mnogi prefiksi i nisu samostalne riječi (npr. čisti prefiksi kao *pra-*, *pro-*, *nuz-*, *raz-*) i što oni koji jesu često u tvorenici nemaju značenja koje imaju kao samostalne riječi, npr. *omalen*, *nagluh*, *načuti*, *naslušati se*, *popiti*..., smatra se da prefiksalsna tvorba ide u izvođenje, a ne u slaganje«. Unatoč tomu, i on, oslanjajući se na tradiciju, prefiksalsnu tvorbu uvrštava u slaganje, a tim tvorbenim načinom nastale tvorenice složenicama.

Prema drugome stajalištu, prefiksalna se tvorba ne smatra slaganjem. Klajn (2003: 176) smatra da je podudarnost između prefiksa i prijedloga samo prividna i dijakronijska. Premda većina prefikasa jest nastala od prijedloga te zadržala njihov oblik, potrebno ih je razlikovati funkcionalno: prefiks je formant, a prijedlog riječ. Svoje stajalište autor potkrepljuje i sljedećim činjenicama: 1) postoje prefiksi koji se ne pojavljuju kao prijedlozi, 2) postoje razlike u značenjima prefikasa i prijedloga unatoč njihovoj izraznoj podudarnosti, 3) postoje prefiksi stranoga podrijetla koji se ne smatraju samostalnim riječima. Stoga taj autor prefiksalsnu tvorbu ne smatra vrstom slaganja, nego zasebnim tvorbenim načinom. Navedenim Klajnovim argumentima mogli bismo dodati i činjenicu da prijedlozi mogu stajati samo ispred deklinabilnih riječi, dok se prefiksima mogu tvoriti i glagoli.

U novijim radovima koji se bave tvorbom, npr. Mihaljević i Ramadanović (2006: 196–197), Tafra i Košutar (2009: 96–97), Štebih Golub (2010: 148–149), Horvat i Štebih Golub (2012: 299), Frančić i Petrović (2013: 168) prefiksalna se tvorba smatra tipom afiksalsne tvorbe.³⁰⁹

b) u onomastičkoj literaturi

Usporedba onomastičkih radova navodi na zaključak da su i u toj disciplini potvrđene različite interpretacije istoga tipa toponima (iz tvorbene perspektive).

Premda se većina autora slaže da su toponimi poput *Zagreb*, *Zabok*, *Vrlika*, *Obrež*, *Podrute*, *Prekopakra*, *Podsused*, *Zagora* i sl. motivirani odnosom prema drugome, distinktivnijem referentu u njegovoj blizini te da su nastali zbog toga što referenti vjerojatno nisu bili prepoznatljivi prema vlastitim značajkama, različito intepretiraju njihovo nastajanje.

Dio autora smatra da su takvi toponimi nastali od prijedložno-padežnih izraza. Taj proces definiraju različitim terminima. Primjerice, Skračić (1996: 354–357), Bogdanović

³⁰⁹ Smatramo nužnim naglasiti da razlike u interpretaciji prefiksalsne tvorbe nisu specifičnost isključivo hrvatskoga rječotvorja. Primjerice, i u španjolskome se rječotvorju prefiksalsna tvorba tradicionalno (na temelju istih argumenata kao i u slučaju hrvatskoga jezika) smatrala tipom slaganja; dio pak autora (npr. Bosque i Lázaro Mora) na temelju činjenice da prefiksi gramatički ne utječu na riječ na koju se vežu i da joj bitnije ne mijenjaju značenje prefiksalsnu tvorbu smatraju morfološkim procesom drugačijim od sufiksalsne tvorbe, ali samim time ga ne izjednačuju sa slaganjem. Dio pak autora smatra prefiksalsnu tvorbu tipom izvođenja. Više v. u Bosque i Demonte (1999: 4995–4997).

I u većini suvremenih opisa tvorbe u jezicima Europe navodi se da je prefiksalsna tvorba tip afiksalsne tvorbe: npr. u engleskome (v. Quirk i Greenbaum (1996), Plag (2003)), u njemačkome (v. Erben (1983)), u španjolskome (v. Miranda (1994)), u talijanskome (v. Sensini (2003)) itd.

(2002: 285), Šimunović (2009: 270), Iskra (2011: 139) i Šabić (2014: 177–178) govore o srastanju prijedloga i imenice, pri čemu prijedlog postaje prefiks. Šimunović (2005: 169) to tumači kao univerbizaciju ((*polje pod bregom* > *pod bregom* > *Podbreg*), a Snoj (2010: 42–43) kao leksikalizaciju (*za log* > *Zalog*). Skračić (1996: 355) i Snoj (2010: 42–43) smatraju da se pri nastajanju jednorječnoga toponima od prijedložno-padežnoga izraza najčešće leksikalizirala sveza s akuzativom (*Zalog, Nanos, Vzdenec, Podnart*), odnosno s nominativom (jednine ili množine) ako punoznačna riječ pripada e-deklinaciji (*Obloke, Predmeja, Predjama, Zaloka, Čezsoča*).

S druge strane, u toponomastici se prefiksalna tvorba obrađuje i kao tip afiksalne tvorbe (v. npr. Brozović Rončević (1997a: 264), Frančić (2003: 378), Čilaš Šimpraga (2006: 210), Šimunović (2004: 240–242; 2009: 279–280), Vidović (2014b: 284, 287–288), Žugić (2014: 151–152), Brešan Ančić (2015: 8–9)).

Slažući se s upravo navedenim pristupom, toponime nastale prefiksalsnom tvorbom obradili smo u skupini toponima nastalih afiksalsnom tvorbom, a toponime nastale tim tipom tvorbe nazivamo prefiksalsnim toponimskim izvedenicama.

3.4.4.1.6.1.2. Primjeri toponima nastali prefiksalsnom tvorbom

Ovom su skupinom obuhvaćeni samo toponimi za koje je jasno da su nastali dodavanjem prefiksa na rječotvornu osnovu, ali pod uvjetom da je prefiksacija provedena tek pri nastajanju imena, a ne već na doimenskoj razini.

U skladu sa stajalištem o prefiksalsnoj tvorbi iznesenim u odjeljku 3.4.4.1.6.1.1., smatramo da su primjeri navedeni u sklopu ovoga odjeljka nastali onimizirajućom prefiksalsnom tvorbom: pri predmetanju prefiksa rječotvornoj osnovi nastao je toponim.

Odjeljak je strukturiran kao abecedni popis prefikasa kojima su tvoreni prikupljeni ludbreškopodravski toponimi.

Natuknica je svakoga članka „arhiprefiks”³¹⁰ – lik prefiksa pretpostavljen na temelju konkretnih potvrđenih realizacija u mjesnim govorima. Time se nastojalo objediniti konkretne realizacije iste etimologije koje se katkad razlikuju zbog različita fonološkog razvoja ispitivanih

³¹⁰ Ovaj termin i drugi termini koji sadržavaju formant *arhi-* oblikovani su analogno prema terminu *arhileksem* (u hrvatskome jezikoslovlju rabe ga npr. Moguš (1985: 327), Šojat (1985: 353), Blažeka (2008a: 148)).

mjesnih govora, ali i zbog toga što se na granicama morfema mogu dogoditi morfonološke promjene (posebno se to odnosi na toponime nastale s pomoću prefikasa koji završavaju konsonantom (npr. *pod-*). Znak ㊦ upućuje na značenje konkretnoga prefiksa, a ako značenja ima više, ona su obrojčena (npr. ㊦ ①, ㊦ ②).

U ludbreškopodravskim toponimima nastalima prefiksalsnom tvorbom potvrđeni su sljedeći prefiksi:

međ-

㊦ određuje položaj zemljopisnoga referenta između drugih zemljopisnih referenata na koje se odnosi leksički morfem

Měčpòle [NSP], *Mežblàto* [VBUK]

pod-

㊦ određuje položaj zemljopisnoga referenta ispod drugoga ili drugih zemljopisnih referenata³¹¹

Pòčrt [KUC], *Podgòj* [SVP], *Pòdgora* [LDB; VIN], *Pòčerèt* [KAR], *Pòčrñile* [SEL], *Pòdbèrek* [PRI], *Pòdbrèk* [KRI], *Pòdlòk* [HRŽ], *Pòdòleščak/Pòdòlešček* [KAP], *Pòdrastjè* [DUB], *Pòdvezìke* [DUB], *Pòdzòbok* [KAR], *Pòtxrastjè* [DUB, STR], *Pòtpozlòky* [VIN], *Pòtšòšnyce* [KOM]

pri-

㊦ određuje položaj zemljopisnoga referenta uz drugi ili druge zemljopisne referente, tj. pokraj njih

Priles [PRI]

za-

㊦ određuje položaj zemljopisnoga referenta iza, tj. sa stražnje strane drugoga ili drugih zemljopisnih referenata

Zabèrek [SVP], *Zavòščòk* [KRI], *Zòbok* [KAR; SES]

³¹¹ Istražujući dalmatinsku toponimiju, Šimunović (2009: 280) smatra da je prefiks *pod-* (koji se može pojaviti i u inačicama zbog glasovnih promjena i pojednostavnjivanja fonemskih skupova na granicama morfema) najfrekventniji zbog toga što označuje lokalitet u podnožju, tj. rijetka mjesta na otočkome kršu pogodna za obradu. Premda je na području ludbreške Podravine teren bitno drugačiji, prefiks *pod-* također je najčešći u tvorbi prefiksalsnih toponimskih izvedenica.

3.4.4.1.6.1.3. Zaključno o prefikslnim toponimskim izvedenicama

Kao rječotvorna osnova prefikslnih toponima mogu se pojaviti i apelativi (npr. *Měčpøļe*, *Priles*, *Zõbøk*) i već postojeći toponimi (npr. *Podòleščak/Podòlešček*, *Podrastjê*, *Zavøščõk*). Važno je istaknuti (usp. odjeljak 3.4.4.1.6.) da u onimiji dodavanje afikasa uvijek ima (uz ostale) i onimizirajuću ulogu, osim ako je rječotvorna osnova ime (toponim ili neki drugi tip onima, npr. antroponim). Zbog toga takav tvorbeni način preciznije nazivamo onimizirajuća prefikslna tvorba.

Prefiksima se u imenovanju upućuje na prostorni odnos jednoga zemljopisnog referenta prema drugome. Različiti aspekti, odnosno nijanse prostornih odnosa, uvjetovane prirodnim zemljopisnim položajem referenta koji se imenuje, izriču se upotrebom različitih prefikasa. Usto, iz prefikasa se može iščitati i gdje su točno referenti imenovani prefikslnom toponimskom izvedenicom bili imenovani.

Rječotvorna osnova (naziv ili već postojeći toponim) izrazom uglavnom odgovara imenici, i to najčešće u nominativu, a mogla je biti u jedninskome (*Měčpøļe*, *Podgõj*, *Podgøra*, *Pøčerët*, *Pòčrt*, *Podbrêk*, *Pødlõk*, *Podòleščak/Podòlešček*, *Podrastjê*, *Priles*, *Zabêrek*, *Zavøščõk*, *Zõbøk*, *Zrùt*) ili množinskome liku (*Pøtpøxlõky*, *Pøtšõšnyce*).

Najčešće se rabi prefiks *pod-*, a drugi je po čestotnosti prefiks *za-*. Premda je još velik dio hrvatskoga govornog područja potrebno toponomastički obraditi, na temelju usporedbe podataka donesenih u radovima u kojima se obrađuje toponimija drugih područja (npr. Frančić (2007: 152), Šimunović (2009: 280), Bašić (2009: 18), Čilaš Šimpraga (2013b: 8), Vidović (2014b: 287), Brešan Ančić (2015: 9) itd.) i onih dobivenih ovim istraživanjem, zaključujemo da su u hrvatskoj toponimiji prefikslna izvedenice najčešće tvorene prefiksima *pod-* i *za-*.

3.4.4.1.6.2. Toponimi nastali sufikslnom tvorbom

U ovu skupinu uvršteni su samo toponimi za koje je jasno da su nastali dodavanjem sufiksa na rječotvornu osnovu, ali pod uvjetom da to dodavanje nije provedeno već na doimenskoj razini, nego tek pri nastajanju imena.³¹² Usp. metodologiju u odjeljku 3.4.4.1.1.

³¹² Šimunović (2004: 233) upućuje: »Ako sufiks i osnova postanu monolitno sjedinjeni u jedinstven, nov sadržaj, i ako je takvo sjedinjavanje izvršeno na razini apelativa, tada takav toponim pripada [...] skupini neafikslnih

Odjeljak je strukturiran kao abecedni popis sufikasa kojima su tvoreni prikupljeni ludbreškopodravski toponimi. U svakome je članku najprije donesen „arhisufiks” – lik sufiksa pretpostavljen na temelju konkretnih potvrđenih realizacija u mjesnim govorima. Cilj je toga postupka objediniti konkretne realizacije koje imaju istu etimologiju, premda se katkad razlikuju zbog različita fonološkog razvoja ispitivanih mjesnih govora (tako primjerice „arhisufiks” *-anjek/-janjek* podrazumijeva i realizacije *-ońek, -ońek, -ojek*; „arhisufiks” *-inje* podrazumijeva i realizacije *-ińe, -ije* itd.).

Budući da među jezikoslovcima postoje različiti pristupi za određenje sufikasa, ističemo da se u ovome radu sufiksom smatra formant koji dolazi iza osnove (tj. sve što dolazi iza osnove). Podsjetimo, Tafra i Košutar (2009: 98) smatraju da se neke sufiksarne izvedenice mogu raščlaniti na rječotvornu osnovu, sufiks te interfiks, čija je uloga vezanja osnove i sufiksa. Uz preporučenu interpretaciju, dopuštaju i da se sve što dolazi iza osnove naziva sufiksom, pod uvjetom da se luče jednomorfemski od višemorfemskih sufikasa. Takvu metodologiju, rabeći termine *prosti* i *složeni sufiksi*, rabe npr. Klajn (2003: 12) i Čilaš Šimpraga (2006: 207–209).

Znak ➡ upućuje na značenje konkretnoga sufiksa, a u slučaju da isti sufiks može imati više značenja, uz znak ➡ značenja su obrojčena (npr. ➡ ①, ➡ ②). Svaki članak sadržava i primjere toponima u kojima je pojedini sufiks potvrđen, što omogućuje da se utvrdi na koji se tip osnova dodaju (taj podatak slijedi iza znaka ❖).

Ovom skupinom objedinjene toponime (tj. sufiksarne toponimske izvedenice) moguće je preciznije podijeliti: jednoj skupini pripadaju toponimi nastali sufiksarnom tvorbom bez ikakvih istovremenih promjena, a u drugu su uvršteni toponimi nastali sufiksarnom tvorbom i jednom usporednom morfološkom promjenom ili više njih.

I za sufikse vrijedi tvrdnja da, uz ostale funkcije i značenja, u onimiji imaju onimizirajuću ulogu, osim ako je rječotvorna osnova ime (toponim ili koji drugi tip onima); usp. odjeljke 3.4.4.1.4.1.2.2. i 3.4.4.1.6. Zbog toga zaključujemo da je, ako je rječotvorna osnova neime, potrebno govoriti o onimizirajućoj sufiksarnoj tvorbi.

toponima.« Tako bismo primjerice, unatoč formalnoj sličnosti i istomu dočetu, svjesni razlike između imenske i neimenske tvorbe, toponim *Tojava* smatrali rezultatom onimizacije (jer je potvrđen i apelativ *tojava*), a toponim *Zdjava* rezultatom sufiksarne tvorbe (jer nije potvrđen apelativ *zdjava*).

Smatramo da tvorbu jednorječnih toponima dodavanjem sufiksa na osnovu koja je posvojni pridjev izveden od imena (npr. antroponima, zoonima, etnika ili etnonima), neime ili pridjev izveden od neimena (bez obzira na morfološku vrstu) treba preciznije nazvati onimizirajućom sufiksalsnom tvorbom³¹³, dok se sufiksalsnom tvorbom treba nazvati tvorbeni način u kojemu toponim nastaje dodavanjem sufiksa na osnovu koja je već postojeće ime (npr. antroponim, zoonim, toponim ili koji drugi tip onima). Naime, veliko početno slovo posvojnih pridjeva ne implicira automatski da su posvojni pridjevi imena, kao što to nisu ni višerječni izrazi u kojima su oni prva sastavnica. To potvrđuju i primjeri termina ili frazema koji sadržavaju posvojne pridjeve (npr. *Ascherov sindrom*, *Brailleovo pismo*, *Grimmov zakon*, *Morseova abeceda*, *Parkinsonova bolest* itd.; *Sizifov posao*, *Ahilova peta* itd.) – ne smatramo ih imenima.

3.4.4.1.6.2.1. Toponimi nastali sufiksalsnom tvorbom bez ikakvih promjena

U ludbreškopodravskim toponimima nastalima sufiksalsnom tvorbom potvrđeni su sljedeći sufiksi:

slavenskoga podrijetla:

-a:

- ⊖ ① označuje mjesto na kojemu se obavlja (obavljala) radnja izražena osnovom
- ⊖ ② označuje mjesto na kojemu se događa (događalo) zbivanje izraženo osnovom
 - ❖ dodaje se na glagolsku osnovu koja upućuje na nedimenzijsko svojstvo referenta (izloženost plavljenju)
Pŏlêva [KAP] ②
 - ❖ dodaje se na glagolsku osnovu koja upućuje na gospodarsku djelatnost (u vezi s biljnom proizvodnjom)
Zlôka [DUB, KAP, SES] ①

³¹³ Uvažavajući zaključak A. Frančić (2000) da »i onimizacija i tranonimizacija isključuju izdvajanje sufiksalnoga elementa pri prikazu tvorbene strukture novonastalog leksema«, ali i želeći istaknuti da upravo dodavanjem sufiksa nastaje ime od neimena, rabimo termin *onimizirajuća sufiksalsna tvorba*.

-anica:³¹⁴

➡ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu – zemljopisni naziv

Grôbanyca [HRO; KAP; KAR; SVĐ], *Grôbanyca* [DUB]

-anka:

➡ označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

❖ dodaje se na glagolsku osnovu koja upućuje na nedimenzijsko svojstvo referenta (izloženost plavljenju)

Poľovôjnka [APA (v. 3.4.4.1.5.1.2.2.)]

-anjek/-janjek:³¹⁵

➡ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke

Gložôjek/Gložônek [APA], *Gložônek* [SVP]

-ara:

➡ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv životinje

Koźàra [VIN]

-arica:

➡ označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

³¹⁴ U kontekstu hrvatskoga standardnog jezika Babić (2002: 195) ističe da je riječ o slabo plodnu sufiksu, navodeći samo primjere: *čabranica*, *gnojastica*, *odustanica*, *uzdanica*, *zobanica*, *košanica*, *kućanica*. Njima na ovome mjestu pribrajamo još neke: *cjevanica*, *ključanica*, *lojanica*, *lončanica*, *zeljanica*. Štebih Golub (2010: 151) u kajkavskome književnom jeziku bilježi samo jednu riječ nastalu tim sufiksom: *ciglanica*.

³¹⁵ Sufiks je slabo plodan. U toponimiji se posebno često veže na osnovu *lug* (< psl. **logъ*), o čemu svjedoče toponimi: *Lužanjak* (k. o. Klokočevac), *Lužanjek* (k. o. Prugovac; k. o. Špišić Bukovica), *Ložanjek* (k. o. Hrastovljan, i to na administrativnome području naselja Čičkovina i Hrastovljan) itd., no nije sasvim sigurno trebaju li se ti toponimi interpretirati kao nastali onimizacijom (apelativ *lužanjek* u suvremenim govorima nije potvrđen, no jest u kajkavskome književnom jeziku, v. RHKKJ (6: 543)) ili kao nastali onimizirajućom sufiksalsnom tvorbu. Osim u toponimiji, u kajkavskim govorima ima isto značenje 'mjesto na kojemu je prisutno ono što je izraženo osnovom' i u apelativnome leksičkom sloju (usp. **zviranjek* 'izvor'). U apelativnome su sloju potvrđena i druga značenja toga sufiksa. Dodavanjem na pridjevsku osnovu označuje predmet čije je razlikovno svojstvo izrečeno osnovom (usp. **belanjek*, **žočanjek* itd.). Dodavanjem na imeničku osnovu katkad nosi deminutivno značenje (usp. **brežanjek*/**breščanjek* 'brežuljak', **grlanjek* 'grlič, suženi dio boce', **grobanjek* 'humčić oko biljke kukuruza' itd.), katkad augmentativno značenje (usp. **črevanjek*), a može imati i druga značenja bez obzira na tip osnove (usp. **listanjek* 'list, stražnji mesnati dio potkoljenice', **petanjek* 'petna kost', **oblizanjek* 'poslastica, vrlo ukusno jelo', **bubanjek* 'brežuljak, mala uzvisina'). Konkretno realizacije u kajkavskim govorima vidi u Lipštin (2002: 24, 213, 1265, 1281), Belović i Blažeka (2009: 58, 145, 594), Maresić i Miholek (2011: 51, 204, 850), Dragija (2016: 7, 14, 131, 397), Šatović i Kalinski (2012: 74, 86, 88, 109, 164, 165, 244, 355, 603, 615), Blažeka i Rob (2014: 65, 74, 549, 558), Blažeka (2018: 50, 853–854) itd.

❖ dodaje se na imeničku osnovu koja upućuje na oblik, odnosno na dijelove zemljišta

Šnitaryca [SIG (v. 3.4.4.1.5.1.2.2.)]

-ava/-java:³¹⁶

➔ označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

❖ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na nedimenzijsko svojstvo referenta (temperaturu)

Zdějjava [DUB]

-čica:

➔ ① označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

➔ ② nosi deminutivno značenje

➔ ③ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

❖ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na nedimenzijsko svojstvo referenta (sastav)

T'inafčyca [VIN] ①②

❖ dodaje se na pridjevsku osnovu koja je izvedena od antroponima³¹⁷

Gõlaščyca [DUB] ②③

-ec:

➔ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

➔ ② označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke

Jakopînec [MBUK] ①, *Vřbec* [SVĐ] ①

❖ dodaje se na pridjevske i glagolske osnove koje upućuju na nedimenzijsko svojstvo referenta (boju, izloženost plavljenju)

Čřnec [KOM, KRI, LUK; LUNJ, MRT, SVP] ②, *Põlêvec* [SES] ②

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv za granicu obradivoga zemljišta

Võgrôjec [LUK] ①

³¹⁶ Riječ je o jednome od plodnijih sufikasa u hidronimiji (usp. Skok (I: 76), Brozović Rončević (1997a: 268, 272–273), Vidović (2014b: 290)). Dakako, istim su sufiksom nastali i zemljopisni nazivi kojima se definiraju vodni referenti (npr. *tojava*).

³¹⁷ Pretpostavljamo da je toponim nastao od posvojnoga pridjeva ili od obiteljskoga nadimka *Gõlõvy*. Fonem *š* u fonemskome sastavu toponima može se protumačiti kao rezultat promjene konsonantskoga skupa (*vč* > *fč* > *šč*).

-ek:

➡ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

➡ ② nosi deminutivno značenje

➡ ③ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

❖ dodaje se na imeničku osnovu – zemljopisni naziv

Jámček/Jámyček [HRŽ] ①②

❖ dodaje se na pridjevsku osnovu izvedenu od već postojećega toponima

Kárløšček [KAR] ②③

❖ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na mjesnu kulturu i povijest

Bogøtošček [SVĐ] ③

-elje:³¹⁸

➡ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

➡ ② nosi zbirno značenje

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke

Vr̀bēlje [MBUK] ①②, *Vr̀bēlje* [VBUK] ①②

-enica:³¹⁹

➡ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke

Xr̀ženica [HRŽ]

³¹⁸ Sličan se mikrotoponim (*Vr̀belje*) rabi npr. i na području Madaraševca (smještena u zapadnome dijelu ludbreške Podravine koji nije obrađen u ovome radu) te na području Male Subotice u Međimurju. Inače je riječ o izrazito slabo plodnu sufiksu – i u toponimiji i u apelativnome leksičkom sloju. Među apelativima tvorenima tim sufiksom u kajkavskim govorima bilježimo npr. **povrtelje* ‘povrće; vrt, mjesto na kojemu se uzgaja povrće’ (za konkretne realizacije i nijanse u značenjima vidi: Šatović i Kalinski (2012: 391), Večenaj i Lončarić (2007: 288), Lipljin (2002: 718), Maresić i Miholek (2011: 522) itd.), **orudelje* ‘oruđe’ (za konkretnu realizaciju u govoru Cerja kod Zagreba v. Šatović i Kalinski (2012: 334), a riječ je potvrđena i u kajkavskoj povijesnoj leksikografiji (npr. kod Belostenca, Jambrešića, Habdelića itd.; više v. u RHHKJ (9: 571)).

³¹⁹ I među primjerima koje donosi Štebih Golub (2010: 154) taj sufiks ima lokalizacijsko značenje; npr. *žveplenica* ‘kolibica gdje se proizvodi sumpor’.

-enka:

➡ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

➡ ② nosi deminutivno značenje

❖ dodaje se na imeničku osnovu – zemljopisni naziv

Gorēnka [LUNJ] ①②

-enščak/-enšček:³²⁰

➡ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

❖ dodaje se na priložnu osnovu

Dòlenšček [SIG], *Dòlenšček/Dòlešček* [SES], *Dòlešček* [KAP]

-eščica:³²¹

➡ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

➡ ② označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke

Tikveščyca [VIN] ①

❖ dodaje se na imeničku osnovu koja upućuje na nedimenzijsko svojstvo referenta (temperaturu)

Lědeščyca [STR] ②

-evec/-jevec:

➡ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke

Jašêvec [KAR], *Koštánevéc* [LUNJ]

³²⁰ U građi prikupljenoj ovim istraživanjem potvrđene su različite fonološke inačice (ovisno o postojanosti fonema *n* i varijaciji *a/e* u ultimiji); usp. *Podòleščak/Podòlešček* [KAP]. Virč je (2012: 126, 206, 222) u Međimurju (na administrativnome području Šenkovca) zabilježila toponim *Glavenščak*, za koji pretpostavljamo da je tvoren istim sufiksom (*glav-* + *-enščak*). Zbog maloga broja primjera nastalih njegovim dodavanjem može se zaključiti da je slabo plodan.

³²¹ Možda je istim sufiksom tvoren i ojkonim *Kladeščica* koji se odnosi na selo pokraj Svetoga Ivana Zeline.

-ica:

- ➔ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom
- ➔ ② označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom
- ➔ ③ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos
- ➔ ④ nosi deminutivno značenje
- ➔ ⑤ označuje mjesto na kojemu se obavlja (obavljala) radnja izražena osnovom
 - ❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke ili biljne zajednice
Gorčyca [DUB; HRŽ; STR] ①②, *Tršćica/Treščica* [HRŽ] ①, *Vrbica* [KAR (v. 3.4.4.1.5.1.2.2.)] ①
 - ❖ dodaje se na imeničku ili pridjevsku osnovu koja upućuje na nedimenzijско svojstvo referenta
Žubryca [SVP] ②, *Gnojyca* [SES] ②, *Kamenyca* [HRO, VIN] ②, *Trdica* [SIG] ②
 - ❖ dodaje se na imeničku osnovu – zemljopisni naziv
Ločica [KAR, SVĐ] ①
 - ❖ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na oblik, dimenzije te konfiguraciju terena
Dožyca [SEL] ②, *Krogljica* [SIG] ②, *Rogatyca* [KAR] ②
 - ❖ dodaje se na osnovu već postojećega toponima
Běnyca [SVP] ④, *Drvica* [KAR; STR; SVĐ] ④, *Kořoribyca* [MBUK] ④
 - ❖ dodaje se na pridjevsku osnovu izvedenu od već postojećega toponima
Prileščyca [KAR, SVĐ; KRI] ③
 - ❖ dodaje se na glagolsku osnovu koja upućuje na gospodarsku djelatnost (u vezi s biljnom proizvodnjom)
Seklīca [KAP] ⑤
 - ❖ dodaje se na imeničku osnovu koja upućuje na gospodarsku djelatnost (u vezi s ostalim gospodarskim granama)
*Voglěnyca*³²² [HRO] ①
 - ❖ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na vjerske organizacije/zajednice, građevine, objekte i posjede

³²² U kajkavskim govorima potvrđen je i apelativ **vuglenica*, s naglašenim predzadnjim slogom (za konkretne realizacije u mjesnim govorima vidi npr. Lipljin (2002: 1145), Dragija (2016: 348)). Uzimajući u obzir razlike u naglascima, smatramo da je ovaj toponim rezultat sufiksalne tvorbe.

Cĕrkvenyca [HRO, LDB; KAR; SEL] ③, *Cĕrkvenyca* [HRŽ; KRI; PRI; SVĐ] ③

❖ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim ili na pridjevsku osnovu koja je izvedena od antroponima

Balažica [SES] ③, *Bĕjnkøvyca* [SVĐ] ③, *Břlčevyca* [SES, SIG] ③, *Čičevyca* [OBR] ③, *Žorĕkøvyca* [KAP] ③, *Jedājnkøvyca* [PRI] ③, *Mājeryca* [VBUK (v. 3.4.4.1.5.1.2.2.)] ③, *Petrĕnøvyca* [SVĐ] ③, *Smòlčevyca* [SVĐ] ③, *Stánkøvyca* [VIN] ③

❖ dodaje se na imeničku osnovu koja služi kao metaforički poticaj

Žrdica [HRŽ] ②

-ičak:

➡ ① označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

➡ ② nosi deminutivno značenje

❖ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na nedimenzijsko svojstvo referenta

*Petvĕčak*³²³ [KAP] ①②

-ija:

➡ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv vjerske organizacije/zajednice

Křženčĕja [LUNJ, SVP]

-ika:

➡ označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

❖ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na nedimenzijsko svojstvo referenta

Pøstĕka [POLJ, PRI]

-ina:

➡ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

➡ ② označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

➡ ③ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

➡ ④ označuje mjesto na kojemu se obavlja (obavljala) radnja izražena osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke ili biljne zajednice

³²³ Budući da se tim toponimom imenovan referent nalazi s desne obale rijeke Bednje te nema nikakve prirodne veze s rijekom Plitvicom (lokal. *Petvĕca*), isključujemo mogućnost motivacije tim hidronimom.

Byžina [LUNJ (v. 3.4.4.1.5.1.2.2.)] ①, *Jalšina* [KRI] ①, *Zôbelyna* [NSP] ①

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – zemljopisni naziv

Dôlyna [APA] ①, *Jámyna* [KAP; KAR; VBUK] ①

- ❖ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na sastav i nedimenzijska svojstva (boju) referenta

Zěllyna [MBUG, NSP, VBUK] ②

- ❖ dodaje se na osnovu već postojećega toponima

Viškofčyna [STR] ③

- ❖ dodaje se na pridjevsku osnovu izvedenu od već postojećega toponima

Struščyna [KAR] ③

- ❖ dodaje se na glagolsku ili imeničku osnovu koja upućuje na gospodarsku djelatnost (u vezi s biljnom proizvodnjom)

Krôčyna [LUK] ④, *Křčyna* [APA] ②

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv za granicu obradivoga zemljišta

Ógražyna [DUB] ②

- ❖ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na naziv za obitavališta

Vřřščyna [KAR, SVĐ] ③

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim ili na pridjevsku osnovu koja je izvedena od antroponima

Maruškovyna [STR; SVĐ] ①, *Mátčyna* [HRŽ] ①

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu koja služi kao metaforički poticaj

Koršina [NSP] ②

-inec:

⊖ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke

Vřbřinec [MBUG]

-inščak:³²⁴

⊖ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

³²⁴ Pretpostavljamo da su istim sufiksom tvoreni i slovenski hidronim *Žerovinščak* (v. Bezlaj SVI (II: 349)) i hrvatska prezimena *Brezinščak*, *Dolinščak* itd.

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv životinje

Koʒînščak [KRI]

-inje:

- ⊖ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv životinje

Krtîje [MBUK; STR]

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu koja upućuje na sastav tla

Melîje [DUB, SES]

-inka:

- ⊖ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim

Fykoľinka [SEL]

-išče:³²⁵

- ⊖ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv životinje

Jòsyšče [STR]

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – zemljopisni naziv

Koľyšče [SES]

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv za gospodarski objekt ili naziv za obitavalište za stoku

Maroľišče [NSP], *Škedjîšče* [MBUK], *Toľyšče* [SIG]

-ja:

- ⊖ označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu koja služi kao metaforički poticaj

Požyráča [VIN]

³²⁵ U ovu su skupinu uvršteni primjeri toponima s dočetakom *-išče/-yšče* za koje ispitanici nisu potvrdili istoizrazne apelative. U slučaju da su u leksiku potvrđeni i istoizrazni apelativi (najčešće je riječ o nazivima za mjesta na kojima se uzgajala ili je uspijevala kakva biljka ili o nazivima za ruševine kakvih objekata), za takve toponime smatramo da su nastali onimizacijom te su obrađeni u odjeljku 3.4.4.1.1.1.1.1.

-jak:

- ➔ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom
- ➔ ② označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom
- ➔ ③ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos
 - ❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv životinje
Vrabîćak/Vrbîćak/Vrbîček [HRŽ] ①, *Zêćjak* [APA] ①
 - ❖ dodaje se na imeničku osnovu – zemljopisni naziv
Dolčôk [HRŽ] ①
 - ❖ dodaje se na imeničku ili pridjevsku osnovu koja upućuje na nedimenzijsko svojstvo referenta
Brijôk [MBUK] ①, *Čryôk* [HRŽ] ②, *Poščôk* [DUB; KRI] ②
 - ❖ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na oblik, dimenziju i konfiguraciju referenta
Voščôk [HRO] ②
 - ❖ dodaje se na osnovu već postojećega toponima
Sygečôk [VIN] ③

-je:

- ➔ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom
- ➔ ② označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom
- ➔ ③ nosi zbirno značenje
 - ❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke ili biljne zajednice
Mêće [HRŽ] ①③, *Prôsjje/Prôsyje* [LUNJ] ①③
 - ❖ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na gospodarski naziv
Salôšče [DUB] ①③
 - ❖ dodaje se na imeničku osnovu koja služi kao metaforički poticaj
Bêdje [STR] ②③

-ka:

- ➔ ① označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom
- ➔ ② označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos
- ➔ ③ nosi deminutivno značenje
 - ❖ dodaje se na imeničku osnovu koja upućuje na oblik referenta

Klînka [KAR] ①, *Vúklenka* [KRI] ①

❖ dodaje se na osnovu već postojećega toponima

Dṛvička [KAR] ②③

❖ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim ili etnik

Kùxaryčka [HRŽ] ②, *Salôjka* [APA (v. 3.4.4.1.5.1.2.2.)] ②, *Stipajnika* [HRŽ] ②, *Vájčka/Vájdyčka* [KAP] ②

-nica:

➡ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

➡ ② označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

➡ ③ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv životinje

Komõrnyca [KOM] ①, *Lesičnyca* [HRO] ①, *Žôbnyca* [SVĐ] ①

❖ dodaje se na imeničku osnovu – zemljopisni naziv

Berěčnyca/Berêčnyca [HRŽ] ①

❖ dodaje se na imeničku osnovu koja upućuje na oblik, odnosno na dijelove zemljišta

Dělnyca [DUB] ②

❖ dodaje se na imeničku osnovu koja upućuje na nedimenzijsko svojstvo referenta

Prõdnyca [LUK, PRI; LUNJ; SES] ②, *Šelěšnyca* [NSP] ②, *Šelěšnyca/Šelěšnyca/Zelěšnyca* [KAP] ②

❖ dodaje se na imeničku osnovu koja upućuje na smještaj referenta

Kõtnyca [STR] ②

❖ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim

Čičalnyca [STR] ②, *Čičelnyca* [SES] ②

❖ dodaje se na imeničku osnovu – toponim

Brězovnyca [SEL]

-nik:

➡ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke

Vṛbnik [SEL]

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv za obitavalište

Sělnyk [SEL]

-njak:

➡ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

➡ ② označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljne zajednice ili naziv biljnoga ploda

Drěžjak [HRŽ] ①, *Žřňak* [SVP] ①

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv životinje

Čvápělnak [SEL] ①

- ❖ dodaje se na priložnu osnovu koja upućuje na smještaj referenta

Gôrjak [SES] ①

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu koja služi kao metaforički poticaj

Koxôčňak [KUĆ] ①

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim

Čôležjak [MBUK] ②

-ovčak:

➡ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke

Dobôfčak [MBUK]

-ovec:

➡ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

➡ ② označuje mjesto na kojemu se obavlja (obavljala) radnja izražena osnovom

➡ ③ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke

Brězovec [LUK; SEL] ①, *Jexôvec* [APA, SVP] ①, *Rokítovec* [KAR] ①,
Słokôvec [SLO] ①

- ❖ dodaje se na glagolsku osnovu koja upućuje na mjesnu kulturu i povijest

Côrgovec [SVP] ②

- ❖ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim

Xěmōvec [SVĐ] ③, *Màndōvec* [LDB] ③

-ovica:

⊖ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke

Dōbovica [DUB], *Orěxovycā* [DUB, KAP]

-ovka:³²⁶

⊖ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

❖ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim

Pynterōfka [SES]

-ovnjak:

⊖ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke ili naziv biljnoga ploda

Tysovňôk [SVP], *Tysovňôk* [LUNJ], *Žyrovňôk* [VIN], *Žyrovňôk* [LUNJ; NSP]

-ščak:

⊖ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv gljive

Vrgōňščak [VIN]

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv za gospodarski objekt

Salōščak [DUB]

-ščica:

⊖ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

❖ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim

Dragovōjnščycā [SEL] (< **Dragovan*)

³²⁶ Tim se sufiksom često tvore toponimi motivirani antroponimima i na drugim slavenskim područjima: npr. takve primjere u Međimurju bilježi Virč (2012: 67), a u Promini Čilaš Šimpraga (2006: 197, 204–205); na slovenskome području (Livek) bilježi ih Šekli (2008: 137) itd.

neslavenskoga podrijetla:

-in³²⁷:

⊖ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu koja upućuje na smještaj referenta

Segedîn [STR]

3.4.4.1.6.2.1.1. Toponimi nastali sufiksalsnom tvorbom bez ikakvih promjena – primjeri u kojima je moguće različito interpretirati mjesto tvorbenoga šava

Premda je za neke primjere jasno da su nastali sufiksalsnom tvorbom, ne možemo sa sigurnošću utvrditi gdje je tvorbeni šav, tj. od koje je od mogućih osnova nastao, odnosno koji je od mogućih sufikasa upotrijebljen. Zbog toga smo takve primjere izdvojili iz prethodnoga popisa te naveli obje mogućnosti interpretacije.

-ec₁/-inovec₂:

⊖ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

❖₁ dodaje se na pridjevsku osnovu izvedenu od antroponima

❖₂ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim

Põlynovec/Põlnovec [KAP]

-ec₁/-ovec₂:

⊖ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

❖₁ dodaje se na pridjevsku osnovu izvedenu od antroponima

❖₂ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim

Fylipovec [HRŽ]

³²⁷ Postoje različite interpretacije toponima s dočetkom *-in*. Skok (I: 721) smatra da u toponimima *Petrovaradin*, *Varaždin* (< mađ. *várasd* ‘gradić’), *Kuveždin* (< mađ. *kövesd* ‘kamenito mjesto’), *Segedin* (< mađ. *Szeged*) taj *-in* potječe od mađarske lokativne postpozicije *-en*, *-on* ‘u’. Šimunović pak (2002: 19; 2003b: 114) smatra da je u ojkonimima koji su nastali od osnova mađarskoga podrijetla dočetak *-in* zapravo sufiks latinskoga podrijetla (*-in* < *-inus*) kojim je mađarska administracija latinizirala mnoge toponime (npr. *Várasd* > *Varaždin*, *Pétervárad* > *Petrovaradin*, *Németi* > *Nemetin*, *Csapa* > *Čepin*, *Kövesd* > *Keveždin*, *Pacsinta* > *Pačetin*, *Gyanté* > *Đantin*, *Borsod* > *Bršadin*, *Apáti* > *Apatin*, *Szata* > *Sotin*, *Boros* > *Borošin*, *Atya* > *Voćin* (uz navedene, mogli bismo dodati još i srpski ojkonim *Neštin* (< mađ. *nyest* ‘kuna bjelica’)). Premda su primjeri toponima od stranih osnova s tim sufiksom izrazito brojni, zbog potvrda vezanja na slavenske osnove (*Hrastin* itd.) možda se ne treba u potpunosti odbaciti ni pretpostavka o slavenskome podrijetlu toga sufiksa (< *-inъ). Napominjemo da bi u slučaju vjerodostojnosti interpretacije o mađarskome podrijetlu sufiksa toponim trebalo uvrstiti u toponime stranoga podrijetla (odnosno nastale posuđivanjem; više v. u odjeljku 3.4.5.).

❖₁ dodaje se na pridjevsku osnovu izvedenu od apelativa koji upućuje na vjerske organizacije/zajednice, građevine, objekte i posjede

❖₂ dodaje se na imeničku osnovu – apelativ koji upućuje na vjerske organizacije/zajednice, građevine, objekte i posjede

Popôvec [SVĐ]

-ica₁/-čica₂:

➔ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

❖₁ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na mjesnu kulturu i povijest (*nemešk-*)

❖₂ dodaje se na imeničku osnovu koja upućuje na mjesnu kulturu i povijest (*nemeš-*)

Němeščyca [SEL (v. 3.4.4.1.5.1.2.2.)]

-ica₁/-nica₂:

➔ označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

❖₁ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na smještaj referenta

❖₂ dodaje se na priložnu osnovu koja upućuje na smještaj referenta

Prěčnyca [APA; HRO; KRI; LDB; SIG (v. 3.4.4.1.5.1.2.2.)]

-ica₁/-ovica₂:

➔ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

❖₁ dodaje se na pridjevsku osnovu izvedenu od antroponima

❖₂ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim

Bajdôkovyca [SLO], *Bálgovyca* [PRI, SEL], *Bòntekovyca* [SLO],
Drôškovyca [SLO], *Yvânekovyca* [SIG]

❖₁ dodaje se na pridjevsku osnovu izvedenu od apelativa koji upućuje na vjerske organizacije/zajednice, građevine, objekte i posjede

❖₂ dodaje se na imeničku osnovu – apelativ koji upućuje na vjerske organizacije/zajednice, građevine, objekte i posjede

Popôvyca [SLO]

-ica₁/-ovčica₂:

➔ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

❖₁ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim (**Markovec*)

❖₂ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim (**Marko*)

Màrkofčyca [APA; SLO (v. 3.4.4.1.5.1.2.2.)]

-ina₁/-ovina₂:

➔ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

❖₁ dodaje se na pridjevsku osnovu izvedenu od antroponima

❖₂ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim

Bě̀rtekòvyna [SVĐ], *Jàntòlòvyna* [SIG]

Možemo zaključiti da je većina primjera za koje ne možemo sa sigurnošću utvrditi dodavanjem kojega su sufiksa nastali motivirana antroponimima – konkretnije, kojima su u osnovi obiteljski nadimci ili prezimena. Tek kad bude popisana i proučena cjelokupna antroponimijaska građa ludbreške Podravine, navedeni će se primjeri moći preciznije analizirati s tvorbene perspektive. Usto je potrebno iskitanuti da ovisno o interpretaciji osnove moramo interpretirati i tvorbeni način: ako je toponim nastao od antroponima, smatramo da je nastao sufiksalsnom tvorbom, a ako je nastao od posvojnoga pridjeva izvedena od antroponima, smatramo da je nastao onimizirajućom sufiksalsnom tvorbom.

3.4.4.1.6.2.1.2. Toponimi nastali sufiksalsnom tvorbom bez ikakvih promjena – primjeri upotrebe različitih sufikasa

Tijekom terenskoga istraživanja zabilježene su i tvorbene inačice – primjeri toponima kojima se imenuje isti referent te koji imaju istu osnovu i strukturu, no razlikuju se po tvorbi; usp. Horvat (2016b: 87).

-ovec/-ovica:

⊖ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje onime što je izraženo osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv životinje

Bikòvec/Bikòvyca [VIN]

Dakako, oba sufiksa kojim su tvorbene inačice toponima tvorene imaju isto značenje.

3.4.4.1.6.2.2. Toponimi nastali sufiksalsnom tvorbom uz jednu istovremenu morfološku promjenu ili više njih

3.4.4.1.6.2.2.1. Toponimi nastali sufiksalsnom tvorbom i promjenom gramatičkoga broja

Za većinu sufiksalsnih toponimskih izvedenica množinskoga lika (osim onih nastalih pluralizacijom već postojećih sufiksalsnih toponimskih izvedenica jedninskoga lika) opravdano

je tvrditi da je promjena gramatičkoga broja – pluralizacija – provedena upravo u trenutku samoga imenovanja, o čemu svjedoči upravo izbor sufiksa, tj. gramatičkoga morfema u sklopu njega.

-ače:

- ⊖ označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom
 - ❖ dodaje se na glagolsku osnovu koja upućuje na nedimenzijska svojstva i specifičnosti referenta

Sokl'áče [KAR, STR]

-aki:

- ⊖ označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom
 - ❖ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na nedimenzijsko svojstvo referenta

Pošč'ôky [SES]

-ci:

- ⊖ označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom
 - ❖ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na nedimenzijska svojstva i specifičnosti referenta

Zdēncy [KAP]

-e:

- ⊖ označuje mjesto na kojemu se događa (događalo) zbivanje izraženo osnovom
 - ❖ dodaje se na glagolsku osnovu koja upućuje na nedimenzijsko svojstvo referenta (izloženost plavljenju)

Pqlēve [VBUK]

-enice:

- ⊖ označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom
 - ❖ dodaje se na imeničku osnovu koja upućuje na nedimenzijska svojstva i specifičnosti referenta

Solenice [SVP]

-eščice:

- ⊖ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos
 - ❖ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim

Kùndreščyce [MBUK]

-ice:

➡ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

➡ ② označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

➡ ③ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

➡ ④ nosi deminutivno značenje

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke

Vrbice [MBUK] ①

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv za neobrađeno zemljište

Čemenice [HRŽ] ①

❖ dodaje se na imeničku osnovu koja upućuje na smještaj referenta

Kořice [KUĆ] ②④

❖ dodaje se na imeničku osnovu koja upućuje na gospodarsku djelatnost (u vezi s biljnom proizvodnjom)

Lazice [KAP] ①④

❖ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim

Sobolice [SLO] ③

-ije:

➡ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv vjerske organizacije/zajednice

Krženčije [KUĆ]

-ile:

➡ označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

❖ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na nedimenzijsko svojstvo referenta (boju)

Črnile [LDB, SEL]

-ine:

➡ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

➡ ② označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

➡ ③ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke

Xrastine [VIN] ①

❖ dodaje se na pridjevske ili imeničke osnove koje upućuju na nedimenzijsko svojstvo referenta

Čistyne [VIN] ②, *Mladine* [VIN] ②

❖ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim

Čyčkarine [LUNJ] ③

-jaki:

➡ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu – zemljopisni naziv

Poxlôky [VIN]³²⁸

-nice:

➡ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

➡ ② označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv biljke

Šôšnyce [HRŽ] ①

❖ dodaje se na imeničku osnovu – zemljopisni naziv

Močvarnice [HRŽ] ①

❖ dodaje se na imeničku osnovu koja upućuje na dijelove zemljišta

Dělnyce [KAP] ②

❖ dodaje se na imeničku osnovu koja upućuje na nedimenzijska svojstva referenta

Grôdnice [HRO] ①, *Průdnycy* [SVP] ①

-ovci:

➡ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

➡ ② označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

❖ dodaje se na imeničku osnovu – zemljopisni naziv

Bregôfcy [SVP] ①

³²⁸ Premda iz njegova fonemskog sastava to nije vidljivo, toponim je sigurno tvoren sufiksom *-jaki*. U navedenome zaselku naselja Vinogradi Ludbreški vinograde i klijeti imaju i stanovnici naselja iz općine Sveti Đurđ te se u njihovu govoru taj toponim realizira kao *Poxlôky* (< *puhl-* + *-jaki*). Budući da je u govoru Vinograda Ludbreških ishodišno **/* depalatalizirano, na njegovu je mjestu u suvremenu sustavu sonant *l*.

❖ dodaje se na imeničku osnovu – antroponim

Drgōnoŋcy [HRŽ] ②

-ovice:

➡ označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

❖ dodaje se na imeničku osnovu – naziv dijela biljke

Tŕnoŋvyce [MBUK]

3.4.4.1.6.2.2.1.1. Toponimi nastali sufiksalsnom tvorbom i promjenom gramatičkoga broja – primjeri u kojima je moguće različito interpretirati mjesto tvorbenoga šava

I među primjerima nastalima sufiksalsnom tvorbom i usporednom promjenom gramatičkoga broja postoje primjeri za koje znamo da su nastali sufiksalsnom tvorbom, no ne možemo sa sigurnošću utvrditi mjesto tvorbenoga šava, odnosno koji je sufiks upotrijebljen pri imenovanju. Takve smo primjere izdvojili iz prethodnoga popisa te smo naveli obje mogućnosti interpretacije.

-ice₁/-čice₂:

➡ označuje posvojnost ili pripadanje ili odnos

❖₁ dodaje se na pridjevsku osnovu koja upućuje na mjesnu kulturu i povijest (*nemešk-*)

❖₂ dodaje se na imeničku osnovu koja upućuje na mjesnu kulturu i povijest (*nemeš-*)

Nĕmešćyce [SES]

3.4.4.1.6.2.2.2. Toponimi nastali sufiksalsnom tvorbom te promjenom gramatičkoga broja i gramatičkoga roda

-ce:

➡ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

➡ ② nosi deminutivno značenje

❖ dodaje se na imeničku osnovu – zemljopisni naziv

3.4.4.1.6.2.3. Zaključno o sufikslnim toponimskim izvedenicama

Kao rječotvorna osnova sufikslnih toponimskih izvedenica pojavljuju se neimena – riječi različitih vrsta, npr. imenice, pridjevi i sl. (npr. u toponimima *Cirkvenyca*, *Čemenice*, *Čřnec*, *Gložřnek*, *Gôrčyca*, *Xřženica*, *Jakopî nec*, *Komôrnyca*, *Melije*, *Segedîn*, *Třdica* itd.), već postojeći toponimi (npr. u toponimima *Běnyca*, *Kotôribyca*, *Viškořčyna*), ali i drugi tipovi imena, najčešće antroponimi ili pridjevi izvedeni od antroponima (npr. u toponimima *Břlčevyca*, *Čyčkarîne*, *Xemovec*, *Maruškovyna*, *Matočyna*, *Petrînovyca*, *Pynterôfka*, *Smolčevyca*, *Stipajnka*).

Šimunović (2004: 232) opaža da se afikslni toponimi pojavljuju kad je imenovanje onimizacijom neprilično, iscrpljeno ili više nije prikladno i ekonomično, što se zbiva posebno često u slučajevima nagla napučivanja terena. Naime, parceliranje zemljišta uvjetuje i potrebu za novim imenovanjem, zbog čega se i broj toponima ubrzano povećava.

Sufiksima se referenti diferenciraju, odnosno razlikuju od drugih zemljopisnih referenata čija imena imaju isti leksički morfem.

To možemo ilustrirati primjerima prikupljenima na području ludbreške Podravine. Primjerice, uz toponim *Vřbje* [STR], nastao onimizacijom zbirne imenice *vřbje* ‘zemljište na kojemu rastu vrbe’, zabilježeni su i mnogi drugi toponimi motivirani prisutnošću vrbe, a nastali sufikslnom tvorbom: *Vřbec* [SVĐ], *Vřbêle* [MBUK], *Vřbêle* [VBUK], *Vřbica/Vřbice* [KAR], *Vřbice* [MBUK], *Vřbî nec* [MBUK], *Vřbnik* [SEL]. Uz toponim pak *Brêzje* [HRŽ, SVĐ; KRI; SVP], nastao onimizacijom zbirne imenice *brêzje* ‘zemljište na kojemu rastu breze’, zabilježene su i sufikslna izvedenice od osnove *brêz-*: *Brêzovec* [LUK; SEL] te *Břzina/Břzine* [LUNJ].

Fokusiranjem na značenja sufikasa možemo utvrditi koje je najčešće značenje koje se u prikupljenoj toponimiji izriče sufiksima, odnosno proučiti kojim se sve sufiksima određeno značenje može izraziti.

Među ludbreškopodravskim toponimima nastalima sufikslnom tvorbom sufiksi imaju sljedeća značenja:

- mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom označuju sufiksi:

- *-anica, -anjek/-janjek, -ara, -ce, -ec, -ek, -elje, -enica, -enka, -enščak/-enšček, -eščica, -evec/-jevec, -ica/-ice, -ilnica, -in, -ina/-ine, -inec, -inščak, -inje, -išče, -jak/-jaki, -je, -nica/-nice, -nik, -njak, -ovčak, -ovec/-ovci, -ovica/-ovice, -ovnjak, -ščak*
- mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom označuju sufiksi:
 - *-ače, -arica, -aščica, -ava/-java, -čica, -ec, -enice, -eščica, -ica, -ičak, -ile, -ina/-ine, -ja, -jak, -je, -ka, -nica/-nice*
- posvojnost ili pripadanje ili odnos označuju sufiksi:
 - *-ek, -eščice, -ica/-ice, -ija/-ije, -ina/-ine, -jak, -ka, -nica, -njak, -ovec/-ovci, -ovka* te, ovisno o određenju osnove, *-ec/-inovec, -ec/-ovec, -ica/-ovčica, -ina/-ovina, -ice/-čice*
- deminutivno značenje nose sufiksi:
 - *-aščica, -ce, -čica, -ec, -enka, -ica/-ice, -ičak, -ka*
- mjesto na kojemu se obavlja (obavljala) radnja izražena osnovom označuju sufiksi:
 - *-a, -ica, -ina, -ovec*
- zbirno značenje nose sufiksi:
 - *-elje, -je*
- mjesto na kojemu se događa (događalo) zbivanje izraženo osnovom označuju sufiksi:
 - *-a/-e.*

Analizirajući značenja sufikasa, posebno u slučajevima kad se različiti sufiksi dodaju na istu osnovu, zaključujemo da je među najčešćim značenjima sufikasa lokalizacija, upućivanje na određeno svojstvo referenta te upućivanje na odnos ili pripadanje. Mnogo rjeđe sufiksi modificiraju značenje (označujući deminutivnost, augmentativnost, zbirnost i sl.). Modifikacije značenja uglavnom su provedene već na doimenskoj razini.

Među toponimima nastalima sufiksalsnom tvorbom najbrojniji su oni nastali onimizirajućom sufiksalsnom tvorbom bez ikakvih promjena. Prema broju primjera ističe se i sufiksalsna tvorba uz usporednu promjenu gramatičkoga broja, dok je zabilježeno samo nekoliko primjera nastalih sufiksalsnom tvorbom uz usporednu promjenu gramatičkoga broja i gramatičkoga roda.

Na temelju prikupljenih primjera možemo utvrditi koji su sufiksi u ludbreškopodravskoj toponimiji plodni³²⁹. U vrlo plodne sufikse kojima su tvoreni ludbreškopodravski toponimi ubrajamo: *-ica, -ina, -išče, -jak, -nica, -ovec*. Među srednje plodne ubrajamo: *-ec, -ek, -je, -ka, -njak*. Budući da su potvrđeni tek kojim primjerom (često i samo jednim), kao slabo plodne sufikse u onimiji definiramo npr.: *-anjek, -arica, -aščica, -ava, -čica, -elje, -enica, -enšček, -ičak, -ija, -inec, -inovec, -inščak, -nik, -ovčak, -ovka, -ovnjak* itd.

Distribucija sufikasa *-ovec/-evec, -ovica/-evica, -ovje/-evje* i sl. uvjetovana je morfonološki. Načelno vrijedi sljedeće: završava li osnova nepalatalom, dodaje se sufiks koji počinje fonemom *o*; završava li osnova palatalom, dodaje se sufiks koji počinje fonemom *e*.³³⁰ Stoga bi se takvi parovi sufikasa mogli promatrati i kao inačice.

Među primjerima nastalima onimizirajućom sufiksalsnom tvorbom s usporednim morfološkim promjenama najbrojniji su primjeri upravo oni nastali usporednom promjenom gramatičkoga broja. Uvijek je riječ o pluralizaciji. I među tim primjerima vrlo su plodni sufiksi *-ice, -ine, -nice*. Množinski lik upućuje na postojanje više istovrsnih čestica na određenoj prostornoj cjelini te se takvi toponimi najčešće odnose na obradive površine (npr. oranice, livade itd.).³³¹

Od iste osnove dodavanjem istoga sufiksa mogu nastati i toponim i apelativ, no ustanovili smo da ih je katkad moguće razlikovati na temelju naglaska. Stoga smo pri tvorbenoj analizi obratili pozornost i na to razlikovno obilježje te smo na temelju njega određeni toponim definirali kao sufiksalsnu izvedenicu, a ne kao onimizirani apelativ.

U prikupljenoj su građi potvrđeni i primjeri s naglašenim vokalom osnove i primjeri s naglašenim vokalom sufiksa:

Vr̂bica ‘toponim’ : *v̂r̂byca* ‘mala vrba’

Č̂istyne ‘toponim’ : *č̂ystine* ‘prostori bez raslinja’.

³²⁹ S obzirom na stupanj tvorbene aktivnosti, sufiksi se dijele na vrlo plodne, slabo plodne i neplodne sufikse. Vrlo plodni sufiksi pokazuju najviši stupanj tvorbene aktivnosti, dok je stupanj tvorbene aktivnosti slabo plodnih sufikasa nizak i s pomoću njih nastaje tek pokoja nova riječ. Neplodni su sufiksi oni koji više ne sudjeluju u tvorbi novih riječi (v. Barić i dr. (1997: 294), Težak i Babić (2000: 171)).

³³⁰ Iznimke od toga pravila u kajkavskoj toponimiji ističe Frančić (2007: 151) u Međimurju, navodeći ojkonime *Jalšovec* i *Križovec*. Dakako, pojava nije specifična samo za kajkavsko područje (v. npr. i Čilaš Šimpraga (2006: 208–209)). U našoj je pak građi (doduše, u skupini toponima nastalih onimizacijom) zabilježen suprotan proces – dodavanje sufiksa koji počinje fonemom *e* na nepalatalnu osnovu (*Bok̂evje* [MBUK, VBUK; LUNJ]).

³³¹ Usp. Šimunović (2004: 167): »Toponimi većih predjela drže obično množinske likove i odnose se i na više čestica za razliku od naselja kod kojih toponim imenuje jedan cjeloviti geografski objekt.«

3.4.4.1.6.3. Toponimi nastali prefiksarno-sufiksarnom tvorbom

Prema Babiću (2002: 49), prefiksarno-sufiksarna tvorba način je nastajanja nove riječi istovremenim dodavanjem prefiksa i sufiksa rječotvornoj osnovi.³³² Objašnjenja uloga prefikasa i sufikasa, donesena u odjeljcima posvećenima toponimima nastalima prefiksarnom, odnosno sufiksarnom tvorbom, vrijede i za toponime nastale prefiksarno-sufiksarnom tvorbom.

Analogno zaključcima donesenima u prethodnim odjeljcima (posebno vidi odjeljak 3.4.4.1.6.), smatramo: ako rječotvorna osnova nije ime (toponim ili koji drugi tip onima), prefiksarno-sufiksarna tvorba onimizirajuća je. Dakle, afiksi, uz već istaknuta značenja, imaju i onimizacijsku funkciju.

U ovome odjeljku donesen je najprije popis prefikasa i sufikasa koji sudjeluju u tvorbi prikupljenih toponima. Uz njih su donesena i značenja afikasa (u slučaju da ih ima više, obrojčena su).

Slijedi abecedni popis obrazaca *arhiprefiks* + *osnova* + *arhisufiks* potvrđenih u toponimima prikupljenima na području lubreške Podravine. Navodeći primjere obrazaca, brojčanom oznakom ističemo konkretna značenja afikasa u pojedinome primjeru.

Prefiksi koji sudjeluju u prefiksarno-sufiksarnoj tvorbi imaju sljedeća značenja:

po-

- ☛ ① određuje položaj zemljopisnoga referenta uz drugi ili druge zemljopisne referente, tj. pokraj njega/njih³³³
- ☛ ② određuje način organizacije (oblikovanja) zemljopisnoga referenta (prenošenjem značenja sveze homonimnoga prijedloga i imeničke osnove)
- ☛ ③ modificira značenje osnove (ako je osnova pridjevska, ublažava njezino značenje)

pod-

- ☛ određuje položaj zemljopisnoga referenta ispod (ili niže od) drugoga ili drugih zemljopisnih referenata

³³² Takav je pristup uobičajen i ustaljen u hrvatskome jezikoslovlju. S druge strane, Tafra i Košutar (2009: 98) u primjerima nastalima takvom tvorbom prepoznaju pak *cirkumfikse* – diskontinuirane afikse od dvaju dijelova (prefiksa i sufiksa) koji imaju jedno značenje i koji funkcioniraju zajedno kao jedan afiks. U nekim drugim jezikoslovnim tradicijama (npr. u španjolskoj), govori se o parasintezi – simultanoj prefiksarnoj i sufiksarnoj tvorbi.

³³³ Takvo značenje prefiksa ima i u horonimima *Podravina*, *Posavina*, *Pounje*, *Podunavlje*, *Pokuplje*, *Pomoravlje*, *Povardarje*, *Potisje*, *Pomurje*, *Podravje*, *Posavje* itd.

pri-

☛ određuje položaj zemljopisnoga referenta uz drugi zemljopisni referent ili druge zemljopisne referente (ili pokraj njega/njih)

za-

☛ određuje položaj zemljopisnoga referenta iza, tj. sa stražnje strane drugoga ili drugih zemljopisnih referenata)

Sufiksi koji sudjeluju u prefiksarno-sufiksnoj tvorbi imaju sljedeća značenja:

-a

☛ označuje odnos

-ač

☛ označuje odnos

-ica

☛ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

☛ ② označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

-išće

☛ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

☛ ② označuje odnos

-je

☛ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

☛ ② označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

☛ ③ nosi zbirno značenje

☛ ④ označuje odnos

-nica

☛ ① označuje mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom / označuje mjesto koje obiluje (je obilovalo) onime što je izraženo osnovom

☛ ② označuje mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom

➡ ③ označuje odnos

3.4.4.1.6.3.1. Toponimi nastali prefiksno-sufiksnom tvorbom bez ikakvih promjena

Među prefiksno-sufikslnim toponimskim izvedenicama razlikujemo sljedeće tvorbene obrasce:

***po-* + *osnova* + *-ač*:**

(*po*-①; *-ač*)

Pòdvôrač [DUB, KAP]

***po-* + *osnova* + *-ica*:**

(*po*-①③; *-ica*②)

Pòmòklyca [KUĆ]

***po-* + *osnova* + *-je*:**

(*po*-②; *-je*②③)

Pòrédje [DUB, KAP; KRI; MBUK; SES; SVĐ]

***po-* + *osnova* + *-nica*:**

(*po*-②; *-nica*②)

Pòrédnyca [SEL], *Pòvrtníca* [SEL]

***po-/pod*³³⁴ + *osnova* + *-išče*:**

(*po*-①; *-išče*①②)

Pòdrq̄vyšče [MBUK]

***pri-* + *osnova* + *-nica*:**

(*pri-*; *-nica*②)

Prímòsnyca [SEL]

***za-* + *osnova* + *-a*:**

(*za-*; *-a*)

Zàbòdyna [HRO]

***za-* + *osnova* + *-ica*:**

(*za-*; *-ica*①)

Zagràbyca [HRŽ]³³⁵

³³⁴ Fonološkom analizom nije moguće odrediti upotrebom kojega je prefiksa nastao toponim. U slučaju da je nastao upotrebom prefiksa *pod-*, došlo je do glasovne promjene (ispadanja konsonanata) te je rezultat identičan onomu koji bi nastao da je upotrijebljen prefiks *po-*.

³³⁵ Toponim definiramo kao prefiksno-sufikslnu izvedenicu, no napominjemo da se formalno može interpretirati i kao prefikslna izvedenica (*za-* + *grabica*); usp. odjeljak 3.4.4.1.6.1.2.

za- + osnova + -je:

(za-; -je^{①③④})

Zõvřtje [HRŽ; KAP]

za- + osnova + -nica:

(za-; -nica^{①③})

Z'ajzernyca [KAR], *Zõvřtnyca* [HRO; KOM; KRI; LUNJ (v. 3.4.4.1.5.1.2.2.); MRT; SEL; STR; SVĐ]

3.4.4.1.6.3.2. Zaključno o prefiksno-sufikslnim toponimskim izvedenicama

Kao rječotvorna osnova prefiksno-sufikslnih toponima mogu se pojaviti i neimena – opće imenice, pridjevi... (npr. *Pòmõklyca*, *Põrêdnyca*) i već postojeći toponimi (npr. *Z'ajzernyca*, *Zõvřtje*, *Zõvřtnyca*).

U prefiksno-sufikslnim toponimskim izvedenicama obilnije su zastupljeni prefiksi *po-* i *za-*. Valja istaknuti da prefiksom *po-* na istraženome području nije nastala ni jedna prefiksna toponimska izvedenica. Među sufiksima kojima su nastali primjeri uvršteni u ovu skupinu brojnošću se ističu: *-je*, *-ica*, *-nica*. Češća pojavnost upravo tih afikasa u skladu je sa zaključcima o njihovoj plodnosti, donesenima u prethodnim odjeljcima (npr. u odjeljku 3.4.4.1.6.2.3.).

Među ludbreškopodravskim toponimima nastalima prefiksno-sufikslnom tvorbom sufiksi imaju sljedeća značenja:

- mjesto na kojemu je (bilo) prisutno ili prevladava (je prevladavalo) ono što je izraženo osnovom označuju sufiksi:
 - *-ica*, *-išče*, *-je*, *-nica*
- mjesto sa specifičnim svojstvom izraženim osnovom označuju sufiksi:
 - *-ica*, *-je*, *-nica*
- odnos označuju sufiksi:
 - *-a*, *-ač*, *-išče*, *-je*, *-nica*
- zbirno značenje nosi sufiks:
 - *-je*.

3.4.4.1.7. Toponimi nastali od dviju osnova

Osnovnu podjelu toponima na jednorječne i višerječne temeljili smo na kriteriju strukture. Za precizniju podjelu jednorječnih toponima u obzir smo uzeli kriterij broja rječotvornih osnova od kojih su nastali.

Ovaj je odjeljak posvećeno klasifikaciji i opisu različitih tipova jednorječnih toponima nastalih od dviju osnova.

3.4.4.1.7.1. O pristupima klasifikaciji riječi nastalih od dviju osnova u jezikoslovnoj literaturi

a) u općoj jezikoslovnoj literaturi

Rječotvorni postupak kojim od dviju (ili više) rječotvornih osnova nastaje jedna riječ nazivamo *slaganje*. Hijerarhijski je on ravnopravan izvođenju, tj. afiksnoj tvorbi, odnosno na istoj razini kao i taj tvorbeni postupak. Riječi dobivene slaganjem nazivamo *složenicama*.

Moguće je razlikovati nekoliko tipova slaganja, tj. nekoliko ravnopravnih tvorbenih načina.

Autori koji proučavaju te tvorbeno načine imaju različite pristupe, zbog čega uočavamo razlike u razgraničenju, klasifikaciji i hijerarhizaciji. Pregled različitih pristupa srastanju i polusloženicama vidi u Mihaljević i Ramadanović (2006: 197–202, 205).

Primjerice, Babić (2002: 45–50) tipovima slaganja smatra: 1) čisto slaganje, 2) složeno-sufiksnu tvorbu, 3) srašćivanje 4) tvorbu polusloženica, 5) prefiksnu tvorbu, 6) prefiksno-sufiksnu tvorbu te 7) prefiksno-složenu tvorbu. Tafra i Košutar (2009: 97) tipovima slaganja smatraju 1) slaganje, 2) srastanje i 3) tvorbu polusloženica te tē tvorbeno načine smatraju ravnopravnima jer se njima dobivene riječi po strukturi ne razlikuju – tvorene su od dviju osnova, a razlikuju se samo po načinu vezanja tvorbenih osnova. Takvo stajalište ima i Kuna (2006: 351). Frančić i Petrović (2013: 169–170) razlikuju pak kao tipove slaganja 1) složeno-nesufiksnu tvorbu, 2) složeno-sufiksnu tvorbu i 3) srastanje, dok tvorbu polusloženica ne smatraju tipom slaganja, nego tvorbenim postupkom hijerarhijski ravnopravnim izvođenju ili slaganju.

b) u onomastičkoj literaturi

U hrvatskoj se onomastici na različite načine pristupalo i toponimima koji su nastali od dviju osnova.

Prema nekim autorima, npr. Skračiću (1996: 354–365), Šimunoviću (2004: 243) ili Vidoviću (2014b: 295), „složeni toponimi” obuhvaćaju toponime nastale od više riječi: toponime nastale složeno-nesufiksalsnom tvorbom, složeno-sufiksalsnom tvorbom, srastanjem, toponimske polusloženice, sve tipove višerječnih toponima, pa čak i toponime za koje autori smatraju da su nastali univerbizacijskom elipsom od dvorječnih toponima. Razlika u pristupima primjećuje se npr. u klasificiranju toponimskih polusloženica – Šimunović ih, za razliku od Vidovića, ubraja u sraslice. Skračić (1996: 354) među toponimima nastalima slaganjem razlikuje sraštene likove (među kojima izdvaja samo one nastale prefiksalsnom tvorbom ili prefiksalsno-sufiksalsnom tvorbom, a one nastale drugim tipovima tvorbe ne klasificira zasebno) te višerječne likove.

S druge strane, Frančić (2003: 376–380) i Brešan Ančić (2015: 6–12) toponime dijele prema strukturi prema kriteriju broja riječi (na jednorječne i višerječne). Jednorječne toponime nastale od dvije osnova klasificiraju prema tvorbenome načinu kojim su nastali. Njihovi se pristupi razlikuju po tome što Brešan Ančić (2015: 9) slaganje i srastanje smatra tipovima afiksalsne tvorbe, a Frančić srastanje smatra tipom slaganja.

3.4.4.1.7.2. Klasifikacija jednorječnih toponima nastalih od dviju osnova prikupljenih na području ludbreške Podravine

U ovome radu razlikujemo pet tipova slaganja koje smatramo ravnopravnim tvorbenim načinima.

Tvorbeni način definiramo kao *složeno-nesufiksalsnu tvorbu*, a tvorenice kao *nesufiksalsnu složenicu* ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- tvorenica je nastala od dviju rječotvornih osnova
- pišu li se nesastavljeno, rječotvorne osnove u istome obliku ne funkcioniraju kao riječi koje ili poredane istim redosljedom kao u sraslici ili u inverziji tvore sintagmu (nego je sastavnice potrebno na neki način preinačiti da bi se dobila sintagma)
- tvorenica ima jedan naglasak
- tvorenica može, ali i ne mora imati eksplicitno izražen (vidljiv) spojnik*.

* Rječotvorne osnove u nesufikslnim složenicama najčešće su povezane spojnikom *-o-*, a rjeđe spojnikom *-ø-*.

Tvorbeni način definiramo kao *srastanje*, a tvorenicu kao *sraslicu* ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- tvorenica je nastala od dviju rječotvornih osnova
- pišu li se nesastavljeno, rječotvorne osnove u istome obliku funkcioniraju kao riječi koje ili poredane istim redoslijedom kao u sraslici ili u inverziji tvore sintagmu
- tvorenica ima jedan naglasak
- tvorenica nema eksplicitno izražen (vidljiv) spojnik*.

*Neki autori smatraju da su rječotvorne osnove u sraslicama povezane bez spojnika (npr. Mihaljević i Ramadanović (2006: 200), Frančić i Petrović (2013: 169)), dok drugi smatraju da su rječotvorne osnove u sraslicama vezane spojnikom *-ø-* (npr. Tafra i Košutar (2009: 97)).

Tvorbeni način definiramo kao *tvorbu polusloženica*, a tvorenicu kao *polusloženicu* ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:

- tvorenica je nastala od dviju rječotvornih osnova
- svaka od osnova ima vlastiti naglasak
- prva je osnova izgubila dio svojih gramatičkih značajki, pa se ne sklanja.

Prema suvremenome pravopisu hrvatskoga jezika (v. *Hrvatski pravopis* (2013: 49)), između rječotvornih osnova polusloženice piše se spojnica³³⁶. Na taj način moguće ih je u kanonskome liku razlikovati od dvorječnih toponima (u kojima obje sastavnice također zadržavaju svoj naglasak, ali se pišu bez spojnice).

Tvorbeni način definiramo kao *stapanje*, a tvorenicu kao *stopljenicu* ako je ispunjen sljedeći uvjet:³³⁷

- tvorenica je nastala kombiniranjem i fuzioniranjem neznačenjskih, nemorfemskih dijelova barem dviju punoznačnica (v. Marković (2009: 228)), pri čemu mora doći do skraćivanja ili glasovnoga preklapanja riječi.

³³⁶ Služeći se primjerima iz engleskoga jezika *word-formation*, *wordformation* i *word formation*, Tafra i Košutar (2009: 98) pokazuju da spojnica ima istu ulogu kao i spojnik *-ø-*, a s time u skladu i da je pisanje spojnice u hrvatskome jeziku samo pravopisna konvencija.

³³⁷ U hrvatskome jeziku za taj se tvorbeni način ustalio naziv *stapanje*, a za njegov rezultat *stopljenica*. Više o tome tvorbenom načinu te terminološkim istovrijednicama u drugim jezicima vidi npr. u Marković (2009: 228–235; 2011: 223–238), Lewis i Štebih Golub (2014: 141–143), Klindić (2016) itd.

Tvorbeni način definiramo kao *složeno-sufiksalsnu tvorbu*, a tvorenicu kao *sufiksalsnu složenicu* ako je ispunjen sljedeći uvjet:

- ispunjeni su svi uvjeti kao i za definiranje složeno-nesufiksalsne tvorbe, ali je istovremeno provedena i sufiksalsna tvorba.

U skladu s time i toponime nastale od dviju osnova dijelimo u pet skupina:

- 1) toponime nastale složeno-nesufiksalsnom tvorbom (tj. čistim slaganjem)
- 2) toponime nastale srastanjem
- 3) toponimske polusloženice
- 4) toponime nastale stapanjem
- 5) toponime nastale složeno-sufiksalsnom tvorbom.

3.4.4.1.7.2.1. Toponimi nastali složeno-nesufiksalsnom tvorbom (tj. čistim slaganjem)³³⁸

U onomastičkome je kontekstu uz uvjete navedene općenito za složeno-nesufiksalsnu tvorbu važno istaknuti da je, u slučaju da su rječotvorne osnove neimena, slaganje postupak nastanka imena, zbog čega bi se takav tip tvorbe trebao nazvati i *onimizirajuća složeno-nesufiksalsna tvorba*.

U prikupljenome korpusu nije potvrđen ni jedan primjer.

3.4.4.1.7.2.2. Toponimi nastali srastanjem

U onomastičkome je kontekstu uz uvjete navedene općenito za srastanje važno istaknuti da je, u slučaju da su rječotvorne osnove neimena, srastanje postupak nastanka imena, zbog čega bi se takav tip tvorbe trebao nazvati i *onimizirajuće srastanje*.

U prikupljenome korpusu nije potvrđen ni jedan primjer.

³³⁸ Premda se u hrvatskome rječotvorju češće upotrebljavao termin *čisto slaganje*, u ovome radu koristimo se terminom preuzetim od Frančić i Petrović (2013: 169) s obzirom na to da je od njega tvoren precizniji termin za tim načinom dobivenu tvorenicu.

3.4.4.1.7.2.3. Toponimske polusloženice

U onomastičkome je kontekstu uz uvjete navedene općenito za tvorbu polusloženica važno istaknuti da je, u slučaju da su rječotvorne osnove neimena, tvorba polusloženica postupak nastanka imena, zbog čega bi se takav tip tvorbe trebao nazvati i *onimizirajuća tvorba polusloženica*.

Primjeri:

Bôbyn-lôš [DUB], *Čřn-bêl* [VIN]

3.4.4.1.7.2.4. Toponimi nastali stapanjem

U onomastičkome je kontekstu uz uvjete navedene općenito za stapanje važno istaknuti da je, u slučaju da su rječotvorne osnove neimena, stapanje postupak nastanka imena, zbog čega bi se takav tip tvorbe trebao nazvati i *onimizirajuće stapanje*.

Toponim *Jôlšev ôtok* [KAP, VBUK] specifičan je jer nema stalne tvorbene značajke u paradigmi. Dok u N ima obilježja višerječnoga toponima tvorena od pridjeva i imenice (*Jôlšev ôtok*), u ostatku paradigme ima obilježja stopljenice tvorene od početka prve riječi i završnoga dijela druge riječi (L *Ješetôkô*). Opisana nestalnost tvorbenih značajki vjerojatno je posljedica češće upotrebe kosih padeža toponima u svakodnevnoj komunikaciji, dok se kanonski lik rabi uglavnom samo kad je potrebno identificirati referent.

Zbog navedene varijabilnosti tvorbenih značajki taj je toponim naveden u ovoj skupini te u odjeljku 3.4.4.2.1.1.1.4.1.1.

Budući da se u literaturi uglavnom ističe da su stopljenice svojstvene književno-umjetničkomu, novinarskomu i razgovornomu stilu, tj. da su posebno učestale u slengu, jeziku reklama i kolokvijalnome izražavanju zbog sklonosti jezičnomu ludizmu, humoru i aluzijama (v. npr. Marković (2009: 228–230)), napominjemo da u toponimiji ne nose nikakvu stilističku nijansu.

3.4.4.1.7.2.5. Toponimi nastali složeno-sufiksalmom tvorbom

U onomastičkome je kontekstu uz uvjete navedene općenito za složeno-sufiksalmu tvorbu važno istaknuti da je, u slučaju da su rječotvorne osnove neimena, složeno-sufiksalmu

tvorba postupak nastanka imena, zbog čega bi se takav tip tvorbe trebao nazvati i *onimizirajuća složeno-sufiksalna tvorba*.

Primjeri:

Črnoglôvec [VIN]

3.4.4.2. Višerječni toponimi

Ako su na određenome području bile iscrpljene mogućnosti imenovanja jednorječnim imenima (nastalima onimizacijom riječi ili npr. afiksalsnom tvorbom (v. odjeljke 3.4.4.1.1. i 3.4.4.1.6.)), imenovatelji su mogli tvoriti višerječne toponime.

Iz terminološke perspektive važno je osvrnuti se i na upotrebu termina *toponimska sintagma*, koji se u toponomastičkoj literaturi vrlo često upotrebljava kao sinonim terminu *višerječni toponim*. Naime, sâm termin *sintagma* različiti jezikoslovci različito definiraju. S jedne strane, Pranjković (1998: 12) sintagmu definira kao sintaktičku jedinicu tvorenu od najmanje dviju punoznačnih riječi koje su međusobno povezane, dok vezu nepunoznačne i punoznačne riječi ne smatra sintagmom, nego tek eventualnom sastavnicom sintagme. Istu definiciju i ograničenje u njezinu opsegu donose: Silić i Pranjković (2005: 184), Hudeček i Mihaljević (2013: 255; 2017: 126) te Dujmović Markusi i Pavić-Pezer (2014: 19). S druge strane, neki jezični priručnici ne donose ograničenja pri definiranju sintagme, nego njome smatraju slijed barem dviju riječi (neovisno o njihovoj punoznačnosti) koje čine sintaktičku i semantičku cjelinu. Primjerice, na temelju primjera Barić i dr. (1997: 209, 276, 403) i *Hrvatski pravopis* (2013: 63, 65, 496) i veze nepunoznačne i punoznačne riječi smatraju sintagmama. Istoj se interpretaciji priklanjaju i hrvatski onomastičari. U ovome radu zbog upravo navedene terminološke neujednačenosti u literaturi prednost dajemo hiperonimnomu terminu *višerječni toponim*.

Toponime s takvom strukturom smatramo mlađima od jednorječnih imena nastalih čistom onimizacijom.

Prema kriteriju načina nastajanja, višerječne je toponime moguće podijeliti na:

- 1) toponime nastale onimizacijom
- 2) toponime nastale transonimizacijom

- 3) toponime nastale od višerječnih toponima izostavljanjem sastavnica (tj. neuniverbizacijskom elipsom).

Prema broju sastavnica konkretnoga višerječnog toponima, moguće ih je podijeliti na: dvorječne toponime, trorječne toponime, četverorječne toponime itd.

Radi metodološke dosljednosti u ovome odjeljku klasifikacija se temelji na načinu nastajanja toponima, a u sklopu spomenutih skupina preciznijom ih potpodjelom odjeljujemo i prema broju sastavnica višerječnoga toponima.

3.4.4.2.1. Višerječni toponimi nastali onimizacijom

Kako smo napomenuli u odjeljku 3.4.4.1.1., onimizacijom smatramo proces kojom riječ (bez obzira na to kojoj morfološkoj vrsti pripada) ili višerječni izraz koji nema status imena promjenom svoje funkcije postaje ime. Onimizacija višerječnih izraza analogna je dakle onimizaciji riječi jer slijedi obrazac **ime ← neime (višerječni izraz)**, pri čemu izraz formalno ostaje jednak.

3.4.4.2.1.1. Dvorječni toponimi nastali onimizacijom

3.4.4.2.1.1.1. Punoznačna riječ + punoznačna riječ³³⁹

U strukturi toponima objedinjenih ovom skupinom dvije su sastavnice: identifikacijska (čija je uloga definiranje i identificiranje referenta koji se imenuje) te diferencijacijska (čija je uloga razlikovanje imenovanoga referenta od drugih referenata u okružju).

3.4.4.2.1.1.1.1. Pridjev + imenica

Među dvorječnim toponimima najbrojniji su oni u kojima su kombinirani pridjev i imenica.

³³⁹ U ovoj klasifikaciji ravnamo se prema kriteriju morfološke vrste riječi. Važno je istaknuti da višerječni toponimi čije su identifikacijske sastavnice već postojeći toponimi izdvajamo od višerječnih toponima čije su identifikacijske sastavnice neimena. Obrađujemo ih zasebno jednakom metodologijom, što omogućuje usporedbe.

Smatramo da je pri podjeli pridjeva važno izbjeći istovremeno promatranje različitih razina – gramatičke (vida koji ovisi o dočetu) i semantičke (značenja). One prema našem mišljenju ne ovise jedna o drugoj.

Proučavamo li gramatičku razinu, možemo utvrditi da su pridjevi tvoreni sufiksima s nultim gramatičkim morfemom u N jd. m. r. (npr. *-ov*, *-ev*, *-in*) samo neodređenoga vida, a pridjevi tvoreni sufiksima s gramatičkim morfemom *-i* u N jd. m. r. (npr. *-ski*, *-ki*, *-ovski*, *-evski*, *-inski*, *-nji*, *-ji* itd.) samo određenoga. Korelacija pridjevskoga vida i tipa deklinacije ne smije se uzeti zdravo za gotovo u kontekstu hrvatskoga jezika kao sustava (koji uključuje nestandardne idiome, a među njima i dijalektne). Iz dijalektološke perspektive, poznato je da je mnogim kajkavskim (i ne samo kajkavskim) govorima svojstveno razlikovanje pridjevskoga vida samo kod dijela (dakle, ne svih) pridjeva N jd. m. r., u ostatku čijih se paradigmi rabe oblici pridjevsko-zamjениčke deklinacije, dok je većina pridjeva potvrđena samo u određenome liku. U svim ludbreškopodravskim kajkavskim govorima upravo je tako.

Proučavamo li semantičku razinu, pridjeve možemo podijeliti na više načina. Podjele pridjeva prema kriteriju značenja nisu sasvim podudarne u radovima jezikoslovaca.

Barić i dr. (1997: 174, 362) donose dvije podjele pridjeva prema kriteriju njihova značenja: prema jednoj dijele ih na *opisne* (izriču tvorna i netvarna svojstva te odgovaraju na pitanje *kakav?*), *gradivne* (izriču tvornost i odgovaraju na pitanje *od čega?*) i *posvojne* (oni koji odgovaraju na pitanje *čiji?* izriču pripadanje ili drugačiju povezanost onoga što znače imenice s onim što znače riječi od kojih su izvedeni; drugi pak izriču povezanost s vrstom i bliži su opisnim pridjevima jer odgovaraju na pitanje *kakav?*), a prema drugoj na *opisne* i *odnosne*, pri čemu odnosni obuhvaćaju *posvojne* i *gradivne* pridjeve te dio *opisnih* – one koji izriču prostor i vrijeme. U poglavlju posvećenu tvorbi pridjeva Barić i dr. (1997: 362) pridjeve dijele u dvije velike skupine – opisne i posvojne, a smatrajući da isti pridjev može imati i značenje pripadnosti i značenje odnosa, odnosne pridjeve ne razdvajaju od posvojnih, nego ih obrađuju u sklopu posvojnih. Silić i Pranjkić (2005: 133–134) primjenjuju podjelu na *opisne*, *gradivne* i *posvojne* pridjeve, ističući pritom da se među posvojne pridjeve u širem smislu mogu ubrojiti i *odnosni* pridjevi, koji upućuju na odnos. Težak i Babić (2000: 115–116), naglašavajući da je trodioba pridjeva na opisne, gradivne i posvojne specifična za starije gramatike, pridjeve dijele na *opisne* i *odnosne*. Prema njima, opisni pridjevi označuju različita tvorna i netvarna svojstva, dok odnosni izriču svojstva koja predmet, biće ili pojava imaju u odnosu na što drugo te pritom najčešće označuju podrijetlo i pripadnost, prostor i vrijeme.

U kontekstu podjele pridjeva prema kriteriju značenja važno je istaknuti i radove jezikoslovaca koji su se bavili odnosom ustanovljenih skupina. Promatrajući opisne i odnosne pridjeve, Tafra (1988: 189–190) uočava da su i gramatička i semantička granica između tih dvaju razreda nestalne i promjenjive, te ističe: »Da bi se odredilo da li neki pridjev ima opisno ili odnosno značenje, nije dovoljan ni pouzdan samo gramatički kriterij (tvorbeni sufixi i komparacija). On može biti pomoćni kriterij, a [...] izvor sadržaja njegove definicije mora biti semantika sintagme, rečenice i diskursa.« Znika pak (1999: 386–387) smatra da je skupina posvojnih pridjeva značenjski nejedinstvena te da se prema tome kriteriju može podijeliti na: a) prave posvojne pridjeve (posvojne pridjeve u posvojnome značenju) – npr. *bratova kuća*, b) posvojne pridjeve u gradivnome značenju – npr. *barijeva kaša* te c) posvojne pridjeve u odnosnome značenju – npr. *učiteljev neprijatelj*. Isto tako, ovisno o riječi uz koju stoje, i odnosni pridjevi mogu izricati npr. opisnost (npr. *demokratski postupak*) ili gradivnost (npr. *alkoholni ocat*).

Za odnos posvojnih i odnosnih pridjeva važno je promotriti i pridjeve motivirane nazivima životinja. U gramatikama hrvatskoga standardnog jezika (v. Barić i dr. (1997: 363), Težak i Babić (2000: 215, 220)) navodi se da se takvi pridjevi najčešće tvore sufixsima *-jī*, *-ī* te *-injī* (npr. *goveđi*, *kozji*, *lisičji*, *pasji*, *pileći*, *ptičji*, *zečji*), a u slučajevima kad bi zbog izgovora bila nemoguća upotreba tih sufikasa, rabe se sufixi *-ov*, *-ev*, *-in* (npr. *čapljin*, *ćukov*, *dabrov*, *kitov*, *puhov* itd.). Težak i Babić naglašavaju da im je značenje opće odnosno, a samo iznimno označuju odnos prema jednoj određenoj životinji, dok Barić i dr. ističu da takvi pridjevi označuju odnos i prema jedinki i prema vrsti.

Tvrđnja o odnosnome značenju pridjeva motiviranih nazivima životinja bez obzira na sufix kojim su tvoreni vrijedi i za govore ludbreške Podravine. Primjerice, u govoru Svetoga Đurđa u sintagmi s riječju *glōva* mogli bismo upotrijebiti sljedeće attribute: *pěfcōva*, *vrōpcōva*, *zōjcōva* (sa sufixsom *-ov*), *pūryna*, *rācyra* (sa sufixkom *-in*), *svījnska*, *kōjnska*, *krōfska* (sa sufixsom *-ski*), *pēsja*, *rībja* (sa sufixsom *-ji*), *bīkojska*, *vōlōfska* (sa sufixsom *-ovski*) itd.

Izostanak korelacije između sufikasa i značenjskih tipova pridjeva potvrđuju i pridjevi Božji (dijal. *Bōžy*) te Gospodnji (dijal. nepotvrđeno). Ti pridjevi, premda su nastali dodavanjem sufikasa *-ji* i *-nji* na imeničku osnovu (*Bog-*, *Gospod-*), imaju ponajprije posvojno, a ne odnosno značenje. U tome slučaju ne vrijedi ni tvrdnja da označuje odnos prema vrsti, jer *Bog/Gospod* je samo jedan.

Dodatni argument za neprihvatanje povezivanja sufikasa i značenjskih tipova pridjeva pronalazimo u toponimiji. U zažapskoj toponimiji (v. Vidović (2014b: 301)) potvrđeni su

toponimi čiji kanonski likovi sadržavaju pridjeve u određenome vidu (*Brestovi do, Cerovi do, Drenovi do, Jasenovi brijeg*), dok su u ostatku paradigme pridjevi u neodređenome vidu (*Brestova dola, Cerova dola, Drenova dola, Jasenova brijega*³⁴¹).

Na temelju svega navedenog zaključujemo da nije poželjno određeni sufiks povezivati samo s određenim tipom pridjeva.

U ovome radu pridjeve dijelimo prema značenjskome kriteriju na opisne, gradivne, posvojne i odnosne. Pritom opseg pojedine skupine pridjeva definiramo isključivo prema značenju. U skladu s time donosimo i precizniju podjelu.

3.4.4.2.1.1.1.2. Opisni pridjev + imenica

3.4.4.2.1.1.1.2.1. Opisni pridjev + opća imenica (bez ikakvih promjena)

3.4.4.2.1.1.1.2.1.1. Opisni pridjev + jedninski lik opće imenice (bez ikakvih promjena)

Primjeri:

Čřna jàma [HRŽ], *Čřny mòst* [VBUK], *Dògy lòk* [KAR], *Dògo bìlo* [HRO, VIN], *Dògo pòle* [DUB], *Glòvna vùlyca* [DUB; KAR], *Glòvny drùm* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ], *Glòvny pòt* [PRI], *Gòly òtok* [VIN], *Kròtka tòbla* [HRO], *Lèpa gòryca* [VIN], *Màla tòja* [LUK], *Màleky dól* [DUB], *Màly brèk* [SEL], *Màly bròc* [HRO], *Màly Bùkovec* [VBUK]³⁴², *Màly pòt* [SVĐ], *Màly tòl* [HRŽ], *Màlo pòle* [SLO], *Měrna vùlyca* [KAR], *Mřzlo pòle* [HRO], *Mřzlo pòle* [KRI], *Nòvo Sèlo* [NSP]*, *Slòna vòda* [LDB], *Stòra křčevyna* [DUB], *Stòra vès* [SES], *Stòry brèk* [STR], *Stòry gròt* [LDB], *Stòry pòt* [MBUK], *Svèty Žùrč* [SVĐ] ‘naselje’ (: *svèty Žùrč* ‘hagionimska formula s imenom svetca’), *Svèty Forjòn* [HRŽ] (: *svèty Forjòn* ‘hagionimska formula s imenom svetca’), *Svèty Pèter / Svèty Pèter* [SVP] ‘naselje’ (: *svèty Pèter / svèty Pèter* ‘hagionimska formula s imenom svetca’), *Šìroky pòt / Šyròky pòt* [HRŽ, SVĐ], *Vèlyky brèk* [SEL], *Vèlky brèk* [HRO], *Vèlky bròc* [HRO], *Vèlko pòle* [SLO], *Vèlka gràba* [LUK], *Vèlka mèka* [SVĐ], *Vèlka tòja* [LUK], *Vèlky Bùkovec* [VBUK]*, *Vèlky gřm* [STR], *Vèlky jòtok* [DUB], *Vèlky kòt* [LUK], *Vèlky pòt* [HRŽ, SVĐ; VBUK], *Zavřjeny pòt* [KUĆ]

* V. bilješku uz toponim *Màly Bùkovec* u ovome odlomku.

³⁴¹ Na usmenim podatcima o padežnim oblicima toponimā zahvaljujem Domagoju Vidoviću.

³⁴² U višerječnim toponimima *Màly Bùkovec* [VBUK], *Nòvo Sèlo* [NSP] i *Vèlky Bùkovec* [VBUK] obje su sastavnice pisane velikim početnim slovom jer je riječ o imenima naseljenih mjesta; usp. *Hrvatski pravopis* (2013: 24).

3.4.4.2.1.1.1.2.1.2. Opisni pridjev + množinski lik opće imenice (bez ikakvih promjena)

Primjeri:

Dôge məkõte [LUNJ], *Màle klisõre* [LDB], *Nõve splavnice* [KUĆ]³⁴³, *Pùste lyvåde* [SVP], *Stõre splàve* [LDB], *Stõre splavnice* [LDB], *Vèlyke klisõre* [LDB]

3.4.4.2.1.1.1.2.2. Opisni pridjev + opća imenica (uz jednu morfološku promjenu ili više njih)

Nisu zabilježeni primjeri.

3.4.4.2.1.1.1.2.3. Opisni pridjev + toponim (bez ikakvih promjena)

3.4.4.2.1.1.1.2.3.1. Opisni pridjev + jedninski lik toponima (bez ikakvih promjena)

Primjeri:

Glõvna Drõva [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ], *Krõtka Křčevyna* [LUNJ], *Màla Jàmyna* [KAP], *Màla Kozàra* [VIN (v. 3.4.4.2.1.1.1.4.1.1.1.)], *Màla Křčevyna* [STR], *Màla Zàjzernyca* [KAR], *Màly Křč* [APA], *Stõra Bèdja* [SES], *Stõra Bèja / Stõra Bèna* [HRO], *Stõra Bèja* [SIG], *Stõra Bèja / Stõra Bèna* [SEL], *Stõra Bèna* [KUĆ, VIN; LDB], *Stõra Křčevyna* [LUNJ; STR], *Stõra Petvica* [KAR, SEL, SES; SEL], *Vèlyka Kozàra* [VIN (v. 3.4.4.2.1.1.1.4.1.1.1.)], *Vèlky Křč* [APA]

3.4.4.2.1.1.1.2.3.2. Opisni pridjev + množinski lik toponima (bez ikakvih promjena)

Màle Lájzyne [KAR], *Màly Prèky* [SEL], *Nõvy Vrty* [STR], *Vèlke Lájzyne* [KAR], *Vèlky Prèky* [SEL]

3.4.4.2.1.1.1.2.4. Opisni pridjev + toponim (uz jednu morfološku promjenu ili više njih)

Nisu zabilježeni primjeri.

3.4.4.2.1.1.1.2.5. Komentar na skupinu toponima strukture *opisni pridjev + imenica*

Opisni pridjevi kao sastavnice višerječnih toponima upućuju na to da se referenti diferenciraju od drugih referenata (posebno onih koji imaju istu identifikacijsku sastavnicu) prema onim njihovim značajkama koje su imenovatelji u trenutku imenovanja smatrali

³⁴³ U govorima ludbreške Podravine riječi *splavnice* i *splàve* pripadaju skupini *pluralia tantum*. Po tome se razlikuju od ostalih imenica od kojih su nastali toponimi uvršteni u ovu skupinu.

relevantnima. Kako i sam naziv diferencijacijske sastavnice sugerira, opisnim pridjevima referenti se opisuju. Najčešće se opisuju dimenzijske i nedimenzijske značajke – veličina, izgled, oblik, boja, starost, estetski dojam i sl.). U ovu skupinu ulazi i dio tzv. odnosnih toponima, a odnos među dvama referentima uspostavlja se upotrebom antonimnih pridjeva u strukturi njihovih imena (usp. odjeljak 3.3.3.2.1.1.).

3.4.4.2.1.1.1.3. Posvojni pridjev + imenica

3.4.4.2.1.1.1.3.1. Posvojni pridjev + opća imenica (bez ikakvih promjena)

3.4.4.2.1.1.1.3.1.1. Posvojni pridjev + jedninski lik opće imenice (bez ikakvih promjena)

Primjeri:

Bačaniñjeva vùlyca [KAR], *Bàkecof męlyn* [DUB], *Bęrošćeva vùlyca* [KAR], *Bòltekoř pòtok* [SIG], *Bònćef vřt* [SES], *Bùtynova tòjava* [SES], *Čićeř kòt* [HRO], *Debělcořa strùga* [HRŽ], *Žorànekoř pòtok* [VIN], *Fàrkošef kòt* [SES], *Fęrdova vùlyca* [LUNJ], *Fùntekoř vřt* [SES], *Glysòćynova vùlyca* [KAP], *Gřkćef brěk* [VIN], *Xàbekova vùlyca* [LUNJ], *Xižakoř brěk* [VIN], *Xřkaćef kòt* [HRO], *Jàklynoř zděncek* [VIN], *Kęšneroř męlyn* [LDB], *Kòřotajeva šùma* [VIN], *Kòšćef kòt* [HRO], *Kòvaćyćef zděnc* [VIN], *Kovòćeva šùmyca* [PRI], *Křlěbòdova vùlyca* [LUK], *Lėdynska vùlyca* [SVP], *Lilekova gràba* [DUB], *Martìnova strùga* [VBUK], *Nēmćeva vùlyca* [DUB], *Pàlćyjeva šodràna* [PRI, SVĐ], *Povjòćka vùlyca* [MBUK], *Přdekoř pòt* [KAP], *Přnòřovo pràlyšće* [KRI], *Sàćerova gràba* [LUK], *Sòćef vògel* [KOM], *Stànćynoř jòrek* [LUK, PRI, SVĐ], *Tòtovyćef zděnc* [VIN], *Vràńćyćeva šùmyca* [VIN], *Zdėlarova vùlyca* [SLO], *Žnidaryćeva šùma* [VIN]

3.4.4.2.1.1.1.3.1.2. Posvojni pridjev + množinski lik opće imenice (bez ikakvih promjena)

Primjeri:

Debělcořve xiže [HRŽ]

3.4.4.2.1.1.1.3.2. Posvojni pridjev + opća imenica (uz jednu morfološku promjenu ili više njih)

3.4.4.2.1.1.1.3.2.1. Posvojni pridjev + množinski lik opće imenice (uz istovremenu promjenu padeža)

Primjeri:

Xabjōnčane kōte [KAR, SES]

3.4.4.2.1.1.1.3.3. Posvojni pridjev + toponim (bez ikakvih promjena)

Primjeri:

Pandūrova Lájzyna [KAR]

3.4.4.2.1.1.1.3.4. Posvojni pridjev + toponim (uz jednu morfološku promjenu ili više njih)

Nisu zabilježeni primjeri.

3.4.4.2.1.1.1.3.5. Komentar na skupinu toponima strukture *posvojni pridjev + imenica*

Referenti se od drugih referenata (posebno onih koji imaju istu identifikacijsku sastavnicu) mogu diferencirati i prema pripadnosti. Pritom se pripadnost percipira u nešto širemu smislu – ne podrazumijeva samo vlasništvo, nego upućuje i na to da se određeni zemljopisni referent nalazi na čijemu zemljištu (ili pokraj njega) ili se preko njega do toga referenta dolazi.

Premda ova skupina teorijski može obuhvatiti toponime u kojima su posvojni pridjevi nastali od antroponima, ali i od općih imenica koja se odnose na ljude, rezultati ovoga istraživanja pokazuju da je diferencijacijska sastavnica toponima uvrštenih u ovu skupinu beziznimno posvojni pridjev izveden od antroponima. Svi toponimi uvršteni u ovu skupinu motivirani su antroponimima.

Ističemo da višerječne izraze iste strukture koji su nastali *ad hoc* ne smatramo toponimima³⁴⁴. To se prvenstveno događa ako se, posebno u svakodnevnoj komunikaciji, želi istaknuti vlasništvo ili na njega uputiti – čestice jedne veće parcele najjednostavnije je diferencirati predmetanjem posvojnoga pridjeva izvedena od koje antroponimske kategorije (imena, osobnoga nadimka, obiteljskoga nadimka, prezimena) već postojećemu toponimu (npr. *Bělovyčevø Gmōjnø*, *Vokānovo Gmōjnø*, *Markolīnčyčevø Gmōjnø*; *Štòrgoř Vřt*, *Kováčekoř Vřt*, *Kumekoř Vřt* itd.).

³⁴⁴ O toj problematici više v. u odjeljku 3.3.3.5., i to u odlomku naslovljenu *Postoje li u ludbreškoj Podravini antroponimjsko-toponimjske kategorije?*.

3.4.4.2.1.1.1.1.4. Odnosni pridjev + imenica

3.4.4.2.1.1.1.1.4.1. Odnosni pridjev + opća imenica (bez ikakvih promjena)

3.4.4.2.1.1.1.1.4.1.1. Odnosni pridjev + jedninski lik opće imenice (bez ikakvih promjena)

Primjeri:

Bikof tĕk [SVP], *Brájnkošky mōst* [OBR, SEL], *Brezjōnsky zvyrōĭlek* [HRŽ], *Brēzovečky pōt* [HRO], *Brōdōrska mēka* [STR], *Cygōnska vūlyca* [LDB], *Cyrkovĭjōjnsky zōton* [DUB], *Čerētna šūma* [DUB], *Dōlja mēka* [KAR], *Dōlna mēka* [VBUK], *Dōljy krāj / Dōlny krāj* [HRO], *Dōljy krāj / Dōlny krāj* [SEL], *Dōljy krāj* [SIG], *Dōljy krāj* [HRŽ; STR], *Drōfska vūlyca* [KAR], *Žoržōjnska šūma* [VIN], *Gōrejsky mōst* [HRO], *Gōrja mēka* [KAR], *Gōrja vūlyca / Gōrna vūlyca* [APA], *Gōrjy krāj* [HRŽ; STR], *Gōrjy krāj / Gōrny krāj* [HRO], *Gōrjy pēsky* [STR], *Gōrjy krāj* [SIG], *Gōrjy krāj / Gōrny krāj* [SEL], *Gōrna mēka* [VBUK], *Gōrjy vřty* [KAP], *Grōčky mōstec* [VIN], *Grōčky pōt* [VIN], *Xrōstof brēk* [VIN], *Xūbertova grāba* [HRŽ], *Jōlšev ōtok* [KAP, VBUK (v. 3.4.4.1.7.2.4.)], *Jepatīnska vūlyca* [SLO], *Jepatīnsky mōst* [SLO], *Kapēlska břf* [DUB], *Kārlofska břf* [KAR, SES], *Kārlošky lōk / Kārlovečky lōk* [KAR], *Kōlodvorska vūlyca* [LDB], *Kōčejsky brēk* [VIN], *Kōčejsky mōst* [KUĆ, VIN], *Kōčejsky pōt* [HRO], *Krīžno drēvo* [HRO; KAR; KUĆ, LDB; OBR]³⁴⁵, *Lōgvyčky pōt* [HRO], *Lovačky borik* [HRŽ], *Lōčky pōt* [HRŽ], *Lōčko pōle* [LUK], *Lūbreška šūma* [VIN], *Lūbreška vūlyca* [DUB], *Mēlynska šūmyca* [LUK], *Mēlynska vūlyca* [DUB; LUK], *Mēlynsky mōst* [DUB], *Mesōrska strūga* [VBUK], *Mišy dōl* [NSP], *Mōlofsky pōrt* [SVĐ], *Mōstova vūlyca* [SES], *Parōžny bērek* [HRŽ], *Peklēnska vūlyca* [SVP], *Peklēnska vūlyca* [MBUK], *Pēsja vūlyca* [LDB; LUK; SEL; SVĐ], *Pōlska vūlyca* [SLO], *Pōļōnsky lōk* [KOM], *Pōrēdjynsky mōst* [DUB], *Pōščōčka vūlyca* [SES], *Pōščōkova vūlyca* [KAP], *Pōtōčna vūlyca* [SLO], *Prīleška cēsta* [LUK], *Prīlešky mōst* [PRI], *Rēčky pōt* [VIN], *Rōdyn tĕk* [SLO], *Sēlnyčka vūlyca* [LDB], *Sēsvečka šūma* [VIN], *Sēsvečky mōst* [SES], *Sygēčka cēsta* [LDB], *Sygēčky mōst* [SIG], *Sygēčky pōtok* [SIG], *Skōrošky klōnec* [LDB], *Slātynsky pōtok* [VIN], *Slīvna mēka* [SVĐ], *Slokovēčky pōtok* [SLO], *Srēdjy krāj / Srēdný krāj* [HRO], *Strūška cēsta* [DUB], *Štēfajnsky pōtok* [VIN], *Štūkoř pōt* [LUK], *Toplička cēsta* [HRO], *Toplička vūlyca* [LDB], *Trōvnyčky mōst* [LDB], *Trstenē dōl* [HRŽ], *Trščičny bērek* [HRŽ], *Trščičny pōt* [HRŽ], *Varaždīnska vūlyca* [LDB],

³⁴⁵ Za razliku od drugih primjera navedenih u ovoj skupini, koji su nastali istovremenim dodavanjem atributa identifikatoru i onimizacijom, ovaj je primjer nastao onimizacijom višerječnoga izraza koji je tako funkcionirao i u doimenskoj fazi.

Vôřošky vřty [LDB], *Vočjô jáma* [SEL], *Vočjê gřlo* [HRO, VIN], *Vrôžje korito* [VIN], *Zêtska vûlyca* [APA], *Želěznyčky môst* [LDB], *Žirna tôbļa* [HRŽ], *Žydôfska grába* [KUC]

3.4.4.2.1.1.1.4.1.2. Odnosni pridjev + množinski lik opće imenice (bez ikakvih promjena)

Primjeri:

Poļõnsky děly [HRŽ], *Rěčky křčy* [VIN]

3.4.4.2.1.1.1.4.2. Odnosni pridjev + opća imenica (uz jednu morfološku promjenu ili više njih)

3.4.4.2.1.1.1.4.2.1. Odnosni pridjev + množinski lik opće imenice (uz istovremenu promjenu padeža)

Primjeri:

Gôrje křče [SES]

3.4.4.2.1.1.1.4.3. Odnosni pridjev + toponim (bez ikakvih promjena)

3.4.4.2.1.1.1.4.3.1. Odnosni pridjev + jedninski lik toponima (bez ikakvih promjena)

Primjeri:

Brødõrska Drõva [STR], *Brødõrska Dřvîčka* [STR], *Gácyjaška Dřvîčka* [STR], *Gôrna Křčevyna* [LUNJ (v. 3.4.4.2.1.1.1.4.1.1.2.)], *Jepatĩnsky Dòlešček / Jepatĩnsky Dòlešček* [SES], *Kàrlõfska Drõva* [KAR, STR], *Letěča Drõva* [KAR], *Mòļovynska Drõva* [KAR, SVĐ], *Óporõvečky Srêdek* [VBUK], *Pylõtska Drõva* [STR], *Votõčka Drõva* [KAR], *Zvyrõlna Drõva* [KAR]

3.4.4.2.1.1.1.4.4. Odnosni pridjev + toponim (uz jednu morfološku promjenu ili više njih)

Nisu zabilježeni primjeri.

3.4.4.2.1.1.1.4.5. Komentar na skupinu toponima strukture *odnosni pridjev + imenica*

Važno je istaknuti da toponimi dokazuju da pridjevi s odnosnim značenjem nisu isključivo određeni. Iako se odnosni pridjevi u toponimima najčešće tvore sufiksima *-ski*, *-ki*,

-inski, -ni, -nji, zabilježeni su i primjeri toponima s odnosnim pridjevima tvorenima sufiksom -ov, -ev, -in, dakle neodređenima.

U toponimiji ludbreške Podravine zabilježili smo nekoliko tako tvorenih toponima: toponim *Xùbertova gràba* motiviran je imenom svetca (dakle, u njemu pridjev nikako nema posvojno značenje), a toponimi *Štùkof pôt* i *Poščôkova vùlyca* odnose se na putove koji vode do određenoga lokaliteta (baš kao i mnogi drugi toponimi u čijoj su strukturi pridjevi tvoreni sufiksom -ski, npr. *Porêdjynsky môt*, *Trôvnyčky môt*)³⁴⁶. U korpusu su potvrđeni i toponimi *Bìkof tŕk*, *Xrôstof brêk*, *Ròdyn tŕk*. I u tim primjerima značenje pridjeva može se interpretirati jedino kao odnosno, a nikako kao posvojno. Konceptualno se može utvrditi da su pridjevi u tim toponimima nastali sinegdohom³⁴⁷ – premda pri imenovanju upotrebljava pridjev koji izrazom upućuje na jedninu, imenovatelj zapravo misli na množinu.³⁴⁸ To, prema našem mišljenju, potvrđuje i pojavljivanje odnosnih pridjeva tvorenih od iste osnove, ali različitim sufiksima u toponimiji: *Vučje jame*, *Vukov klanac*, *Vučija peč*; *Zečev do*, *Zečije vlake* (primjeri toponima preuzeti su iz Vidović (2014b: 241), a prikupljeni su na području Zažablja).

Analizom diferencijacijskih sastavnica prikupljenih višerječnih toponima možemo zaključiti da one najčešće upućuju na lokalnu pripadnost – blizinu drugoga imenovanog referenta ili povezanost s njim.

U veliku je broju zabilježenih primjera diferencijacijska sastavnica ktetik: *Bràjnkôsky môt* [OBR, SEL], *Cyrkovlôjnsky zôton* [DUB], *Žoržôjnska šùma* [VIN], *Jepatĩnska vùlyca* [SLO], *Jepatĩnsky môt* [SLO], *Kapêlska bŕf* [DUB], *Kàrlôfska bŕf* [KAR, SES], *Kàrlôsky lôk* / *Kàrlôvečky lôk* [KAR], *Kôčejnsky brêk* [VIN], *Kôčejnsky môt* [KUĆ, VIN], *Kôčejnsky pôt* [HRO], *Lôčky pôt* [HRŽ], *Lôčko pôle* [LUK], *Lùbreška šùma* [VIN], *Poľônsky lôk* [KOM], *Poľônsky děly* [HRŽ], *Prileška cęsta* [LUK], *Prilešky môt* [PRI], *Rěčky kŕčy* [VIN], *Rěčky pôt* [VIN], *Sělnyčka vùlyca* [LDB], *Sęsvečka šùma* [VIN], *Sęsvečky môt* [SES], *Sygěčka cęsta* [LDB], *Sygěčky môt* [SIG], *Sygěčky pôtok* [SIG], *Slokověčky pôtok* [SLO], *Toplìčka cęsta* [HRO], *Varaždĩnska vùlyca* [LDB]. Ako je identifikacijska sastavnica višerječnoga toponima

³⁴⁶ Čilaš Šimpraga (2006: 213) ističe: »I u našoj građi ima toponima o kojima bi se moglo raspravljati i drugačije klasificirati. Npr. je li u pridjevu *màtaskô* u toponimu *Màtaskô pôle* (Ma) značenje pripadanja (polje se nalazi u selu Matasima pa njima i pripada) ili odnosa. Mi smo ga svrstali među odnosne pridjeve. [...] S druge strane [...] npr. *Brĩnskĩ pût* nije 'put koji pripada Brini' nego 'put koji vodi do Brine'«, pa zaključujemo da, analogno tomu razmišljanju, svi putovi koji vode k određenomu lokalitetu sadržavaju odnosne pridjeve.

³⁴⁷ Prema Bagiću (2012: 291), sinegdoha je podvrsta metonimije. Riječ je o zamjeni jedne riječi drugom »na temelju značenjskog dodirivanja ili uokviravanja. Značenjski se prijenos događa u istoj konceptualnoj domeni, tj. pojmovi se uklapaju jedan u drugi.« Prijenos značenja u navedenome se primjeru temelji na odnosu dio – cjelina.

³⁴⁸ Takvi se toponimi ne pojavljuju samo na području ludbreške Podravine. Usporedbe radi, donosimo primjere prikupljene na različitim južnoslavenskim područjima: Šekli (2008: 51) donosi: *Vranovo čelo*, *Trnovo brdo*; Vidović (2014b: 300–301) donosi: *Brštanov do*, *Jarčev kuk*, *Jazavčeve doline*, *Orlov kuk*, *Pelinova glavica*, *Smrekova dubrava*, *Zyjerova jama* itd.; Petrović-Savić (2013: 71, 73–74) donosi: *Brezov rt*, *Čukov bręg*, *Dřenov do*, *Jasikovo brdo*, *Lipova ravan*, *Orozov točak*, *Višnjin bręg*, *Vrbina reka* itd.

naziv prirodnoga referenta (npr. *Kàrlòsky lòk* / *Kàrlòvečky lòk*; *Rěčky křčy*), odnosni pridjev odražava činjenicu da je referent na administrativnome području naselja čije je ime u osnovi pridjeva, ili njemu najbliži ili s njim najbolje povezan. S druge strane, ako je identifikacijska sastavnica višerječnoga toponima naziv kakva antropogenog (izgrađenog) referenta (npr. *Jepatínska vùlyca*, *Toplička cěsta*), on upućuje na to da taj antropogeni referent vodi do naselja na koje se ktetik odnosi.

Također je mnogo zabilježenih primjera toponima u kojima je diferencijacijska sastavnica odnosni pridjev izveden od mikrotoponima (mogli bismo ga nazvati kvaziktetikom): *Brezjõnsky zvyrõlek* [HRŽ], *Brězovečky põt* [HRO], *Čerětna šùma* [DUB], *Gõrejnsky mõt* [HRO], *Grõčky mòstec* [VIN], *Grõčky põt* [VIN], *Lõgvyčky põt* [HRO], *Mesõrska strùga* [VBUK], *Mòlõfsky pòrt* [SVĐ], *Mõtstova vùylca* [SES], *Parõžny bèrek* [HRŽ], *Põrědjynsky mõt* [DUB], *Põščõčka vùlyca* [SES], *Põščõkova vùlyca* [KAP], *Skõrošky klõnec* [LDB], *Slåtynsky pòtok* [VIN], *Štùkof põt* [LUK], *Trõvnyčky mõt* [LDB], *Tršćičny bèrek* [HRŽ], *Tršćičny põt* [HRŽ]. Kao i u primjerima u kojima je diferencijacijska sastavnica ktetik, diferencijacijska sastavnica upućuje na to da je prirodni referent (izražen identifikacijskom sastavnicom) uz referent na koji se ona odnosi, odnosno da antropogeni referent vodi do referenta na koji se odnosni pridjev odnosi.

Uz to, referenti se od drugih referenata u okolini mogu razlikovati prema:

– specifičnim značajkama (npr. prisutnošću kakve biljke ili životinje):

Bikof třk [SVP], *Xrõstof brěk* [VIN], *Mišy dõl* [NSP], *Pěsja vùlyca* [LDB; LUK; SEL; SVĐ], *Ròdyn třk* [SLO], *Slívna měka* [SVĐ], *Trsteně dõl* [HRŽ], *Võčjõ jàma* [SEL], *Võčjẽ gřlõ* [HRO, VIN], *Žírna tõbļa* [HRŽ]

– položaju (odnosu prema drugim, sličnim ili istovrsnim referentima):

Dõlly kràj / *Dõlný kràj* [HRO], *Dõlly kràj* / *Dõlný kràj* [SEL], *Dõlly kràj* [SIG], *Dõlja měka* [KAR], *Dõlly kràj* [HRŽ; STR], *Dõlná měka* [VBUK], *Gõrja měka* [KAR], *Gõrjy kràj* [HRŽ; STR], *Gõrjy kràj* / *Gõrný kràj* [HRO], *Gõrjy pěsky* [STR], *Gõrjy kràj* [SIG], *Gõrjy kràj* / *Gõrný kràj* [SEL], *Gõrná měka* [VBUK], *Srědjy kràj* / *Srědný kràj* [HRO]

– položaju (odnosu prema drugim, neistovrsnim prirodnim referentima):

Pòlska vùlyca [SLO], *Põtõčna vùlyca* [SLO]

– položaju (odnosu prema drugim, imenovanim prirodnim referentima):

Drõfska vùlyca [KAR]

– položaju (odnosu prema drugim, antropogenim referentima):

Mělynska šùmcyca [LUK], *Mělynska vùlyca* [DUB; LUK].

U dijelu primjera odnosni primjeri zrcale ljudsku aktivnost (npr. *Želěznyčky môt* [LDB]).

3.4.4.2.1.1.1.1.5. Gradivni pridjev + imenica

3.4.4.2.1.1.1.1.5.1. Gradivni pridjev + opća imenica

3.4.4.2.1.1.1.1.5.1.1. Gradivni pridjev + jedninski lik opće imenice (bez ikakvih promjena)

Primjeri:

Zidany môt [HRŽ]

3.4.4.2.1.1.1.2. Broj + imenica

Pri imenovanju se kao diferencijacijska sastavnica višerječnoga toponima može odabrati i broj. Upotreba glavnoga broja upućuje na isticanje broja referenata na određenome lokalitetu. Upotrebu rednoga broja povezujemo ponajprije s tzv. odnosnim toponimima (v. odjeljak 3.3.3.2.1.2.). Zbog njihove neograničenosti u nizanju, prikladni su za diferenciranje većega broja istovrsnih referenata u nizu na određenome području. Korelacija ubikacije imenovanih referenata i toponima upućuje na to da referent najbliži naseljenomu mjestu (koji imenovateljima služi kao referentna točka) sadržava broj *jedan/prvi* (odnosno, odgovarajućim dijalektnim ekvivalentom), a povećavanjem udaljenosti, rabe se i odgovarajući (sljedeći) brojevi u nizu.

3.4.4.2.1.1.1.2.1. Glavni broj + imenica

U govorima ludbreške Podravine dekliniraju se brojevi od 1 do 4. S tim u skladu, broj od 1 do 4 te imenica (ili druga deklinabilna riječ) na koju se broj odnosi slažu se u rodu, broju i padežu. Brojevi veći od 4 ne dekliniraju se, pa se u skladu s tim imenica (ili druga deklinabilna riječ) na koju se broj odnosi pojavljuje u G mn.

3.4.4.2.1.1.1.2.1.1. Glavni broj + opća imenica

Primjeri:

Trî lipe [LDB]

3.4.4.2.1.1.1.2.2. Redni broj + imenica

3.4.4.2.1.1.1.2.2.1. Redni broj + opća imenica

3.4.4.2.1.1.1.2.2.1.1. Redni broj + jedninski lik opće imenice (bez ikakvih promjena)

Primjeri:

Četřta kaskàda [HRŽ], *Drůga kaskàda* [HRŽ], *Drůga lřja* [DUB], *Drůgy òtsek* [KAR],
Drůgy pòt [VBUK], *Pěta kaskàda* [HRŽ], *Přva kaskàda* [HRŽ], *Přvy òtsek* [KAR], *Přvy pòt* [VBUK],
Trěča kaskàda [HRŽ], *Trěča lřja* [HRŽ], *Trěče šřbje* [DUB], *Trěčy òtsek* [KAR], *Trěčy pòt* [VBUK]

3.4.4.2.1.1.1.2.2.2. Redni broj + toponim

3.4.4.2.1.1.1.2.2.2.1. Redni broj + jedninski lik toponima (bez ikakvih promjena)

Primjeri:

Drůga Pròdnyca [SEL], *Přva Pròdnyca* [SEL], *Trěča Pròdnyca* [SEL]

3.4.4.2.1.1.1.3. Imenica + imenica

Primjeri:

Òtok mlàdòsty [LDB]

3.4.4.2.1.1.1.4. Imenica + pridjev

3.4.4.2.1.1.1.4.1. Toponim + pridjev

Toponimi navedeni u ovoj skupini zapravo imaju inverzan redoslijed sastavnica. Time se postiže isticanje u prvi plan identifikacijske, dok je diferencijacijska sastavnica stavljena u drugi plan. U našem korpusu takve primjere ponajprije povezujemo s odnosnim toponimima,

tvorenima od antonimnih pridjeva koji upućuju na kvalitativni i prostorni odnos ('mali' – 'veliki'; 'gornji' – 'donji').

3.4.4.2.1.1.4.1.1. Jedninski lik toponima (bez ikakvih promjena) + pridjev

3.4.4.2.1.1.4.1.1.1. Jedninski lik toponima (bez ikakvih promjena) + opisni pridjev

Primjeri:

Koḻàra màla [VIN (v. 3.4.4.2.1.1.1.1.2.3.1.)], *Koḻàra vèlyka* [VIN (v. 3.4.4.2.1.1.1.1.2.3.1.)], *Petròfska màla* [VIN], *Petròfska vèlyka* [VIN]

Primjeri uvršteni u ovu skupinu ishodišno nisu jednakoga postanja, pa ni strukture. Primjeri *Petròfska màla* [VIN] i *Petròfska vèlyka* [VIN] nastali su dodavanjem pridjeva jednorječnomu toponimu koji je nastao univerbizacijskom elipsom (*Petròfska šùma* > *Petròfska* > *Petròfska màla*, *Petròfska vèlyka*). Ipak, prema kriteriju samo posljednjega tvorbenog načina, i navedeni primjeri pripadaju ovoj skupini.

3.4.4.2.1.1.4.1.1.2. Jedninski lik toponima (bez ikakvih promjena) + odnosni pridjev

Primjeri:

Křčevyna gòrha [LUNJ (v. 3.4.4.2.1.1.1.1.4.3.1.)]

3.4.4.2.1.1.1.5. Imenica + broj

3.4.4.2.1.1.1.5.1. Opća imenica + broj

3.4.4.2.1.1.1.5.1.1. Opća imenica + glavni broj

Primjeri:

Prèlò jèden [LUK], *Prèlò dvò* [LUK]

3.4.4.2.1.1.2. Nepunoznačna riječ + punoznačna riječ

Zbog nemogućnosti preciznoga određenja u kojemu je trenutku neime postalo ime neke toponime možemo interpretirati na različite načine (usp. i odjeljak 3.4.4.1.4.1.2.2.).

Primjerice, toponim s izrazom *prijedlog* + *opća imenica* može se interpretirati na sljedeće načine (u prikazu oznaka _v znači veliko početno slovo, a _m malo početno slovo):

prijedlog_v + imenica u padežu_m ← neuniverbizacijska elipsa imenica_v + prijedlog_m + imenica u padežu_m
← onimizacija imenica_m + prijedlog_m + imenica u padežu_m ili
prijedlog_v + imenica u padežu_m ← onimizacija prijedlog_m + imenica u padežu_m ← neuniverbizacijska elipsa
imenica_m + prijedlog_m + imenica u padežu_m.

Uvrštavanje višerječnih toponima sa strukturom *nepunoznačna riječ + punoznačna riječ* u skupinu toponima nastalih onimizacijom temelji se na tumačenju da su formalno nastali prema obrascu **ime ← nepunoznačna riječ + punoznačna riječ**.

Daljnjom analizom može se rekonstruirati da je opći (neimenski) višerječni izraz s prijedložno-padežnom strukturom (*nepunoznačna riječ + punoznačna riječ*) nastao neuniverbizacijskom elipsom također u doimenskoj fazi. Ishodišni je višerječni izraz vjerojatno sadržavao identifikacijsku sastavnicu (najčešće imenicu) te diferencijacijsku sastavnicu (prijedložno-padežni izraz), a s obzirom na to da se podrazumijevala, identifikacijska sastavnica (koja je upućivala na tip ili funkciju imenovanoga objekta) elipsom je izostavljena.

Prijedlogom se precizira, odnosno točnije određuje položaj referenta koji se imenuje u usporedbi s nekim drugim referentom, poznatijim i važnijim na određenome području.

3.4.4.2.1.1.2.1. Prijedlog + opća imenica

3.4.4.2.1.1.2.1.1. Prijedlog + jedninski lik opće imenice

Primjeri:

Pòd bròcom [DUB], *Pòd lôgom* [APA], *Pòt xrûškò* [MBUK], *Pre gròbjò* [DUB; KUC], *Pre mòsto* [PRI], *Pre pylàny* [SLO], *Pre štrèky* [HRO], *Pry gròbjò* [STR], *Pry stànycy* [LDB], *Za cèrkòvom* [MBUK]

3.4.4.2.1.1.2.1.2. Prijedlog + množinski lik opće imenice

Primjeri:

Pòd vřbamy [MBUK], *Pòt křčy* [HRŽ (v. 3.4.4.2.1.1.2.1.3.)], *Pre bòraj / Pre bòryma* [KOM], *Pre brěstaj* [OBR], *Pret xřzamy* [HRO], *Za mežàme* [VBUK]

3.4.4.2.1.1.2.1.3. Prijedlog + množinski lik opće imenice u kosome padežu

Primjeri:

Pòt křče [HRŽ (v. 3.4.4.2.1.1.2.1.2.)]

3.4.4.2.1.1.2.2. Prijedlog + ime

3.4.4.2.1.1.2.2.1. Prijedlog + antroponim

Primjeri:

Pre Ròzmano [KAP], Pry Šílco [LDB], Za Ròzmanem [KAP]

3.4.4.2.1.1.2.2.2. Prijedlog + etnik/etnonim

Primjeri:

Pòlek Cìgany [KAR], Pre Cìganaj / Pre Cìganyma [LDB]

3.4.4.2.1.1.2.2.3. Prijedlog + toponim

Primjeri:

Kraj Pòtòka [SIG], Pòd Vřtamy [HRO], Pòd Vřty [HRO; KOM, LUK; OBR, SVĐ; SVĐ], Pre Mělyno [KOM], Pre Pòrtò [KAR], Pre Remīzy [KOM], Preg Dřvice [KAR], Pry Lěsy [STR], Pry Měky [SIG], Pry Mělyno [LUK], Za Bòbòjnkòm / Za Bòbòjek / Za Bòbònek [HRO]

3.4.4.2.1.1.2.2.3. Prijedlog + krematonim koji ne funkcioniira kao toponim

Primjeri:

Pre Gráfyc̣arò [LDB]

3.4.4.2.1.2. Trorječni toponimi nastali onimizacijom

3.4.4.2.1.2.1. Opća imenica + prijedlog + posvojni pridjev izveden od antroponima

Primjeri:

Bròc na Pòžgàjevem [HRO], Bròc pòt Kòlòkòvem [HRO]

3.4.4.2.1.2.2. Opća imenica + prijedlog + jednorječni toponim

Primjeri:

Cũrek pòt Kòzàrom [VIN], Pòt f Selšče [HRO, VIN], Pòt za Mårkofčyc̣ò [APA], Pòt za Zòbyšče [APA], Strùga f Prěko [MBUK]

3.4.4.2.1.2.3. Jednorječni toponim + prijedlog + opća imenica

Primjeri:

Křčec pòd gràbòm [LUNJ]

3.4.4.2.1.2.4. Jednorječni toponim + prijedlog + jednorječni toponim

Primjeri:

Křč f Šelěšnycy [KAP]

3.4.4.2.1.2.5. Prijedlog + dvorječni toponim

Primjeri:

Pre Křžnem drêvy [KAR], *Pre Stôry Bějy* [SIG]

3.4.4.2.1.3. Četverorječni toponimi nastali onimizacijom

3.4.4.2.1.3.1. Imenica + prijedlog + sintagma

Primjeri:

Cepôš k světy Bãrbary [HRO]

3.4.4.2.2. Višerječni toponimi nastali transonimizacijom

3.4.4.2.2.1. Dvorječni toponimi nastali transonimizacijom

3.4.4.2.2.1.1. Pridjev + imenica

Primjeri:

Křžno drêvo [HRO] ‘polje, oranica’ (: *Křžno drêvo* [HRO] ‘lokalitet s raspelom’),
Světo Tròjstvo [LDB] (: *Světo Tròjstvo* ‘hagionim’)

3.4.4.2.2.1.2. Imenica + pridjev

Primjeri:

Májka Bõža [LDB] (: *Májka Bõža* ‘hagionim’)

3.4.4.2.3. Višerječni toponimi nastali neuniverbizacijskom elipsom

3.4.4.2.3.1. Dvorječni toponimi nastali neuniverbizacijskom elipsom

3.4.4.2.3.1.1. Prijedlog + toponim

Primjeri:

Kraj Pòtòka [SIG] (< **Kraj Sygěčkoga pòtòka* (: *Sygěčky pòtok*))³⁴⁹

3.4.4.2.4. Osvrt na posebnosti višerječnih toponima

Složenost klasifikacije, koja podrazumijeva brojnost kategorija i hijerarhijskih nižih, preciznijih potkategorija, onemogućuje da se sve pojave povezane s tvorbom obrade i komentiraju, a da se pritom zaključci ne ponavljaju. Vodeći se načelom ekonomičnosti, osvrte na pojave za koje su zaključci univerzalni donosimo u ovome odjeljku te ih po potrebi potkrepljujemo primjerima.

3.4.4.2.4.1. Morfološke promjene koje modificiraju višerječne toponime

U samome uvodu poglavlja o strukturi i tvorbi toponimā (v. odjeljak 3.4.3.) utvrdili smo da se morfološke promjene mogu dogoditi usporedno s različitim tvorbenim načinima, uključujući i oblikovanje višerječnih toponima, dakle njima se preinačuju i jednorječni i višerječni toponimi. Primijenivši jednaku metodologiju obrade kao i za jednorječne toponime, nismo ih izdvajali u zasebnu skupinu višerječnih toponima, nego ih naveli u odgovarajućim odjeljcima. Općenito govoreći, za morfološke promjene koje zahvaćaju višerječne toponime analoški možemo pretpostavljati jednake zaključke kao i za morfološke promjene koje su se događale usporedno s tvorbom jednorječnih toponima.

U onome dijelu našega korpusa koji obuhvaća višerječne toponime potvrđene su sljedeće morfološke promjene: promjene padeža.

³⁴⁹ Budući da su potvrđene strukturne inačice toponima kojim se imenuje vodni referent u odnosu na koji se pak imenuje ovaj zemljišni referent, primjer se može uvrstiti u dvije skupine: u ovu, ali i u skupinu 3.4.4.2.1.1.2.1.3.

Promjene padeža

Češća upotreba kosih padeža u svakodnevnoj komunikaciji prouzročila je leksikaliziranje sintagme u određenome kosom padežu, što je promjena koja se s neimenske razine prenijela i na imensku.³⁵⁰ Primjeri višerječnih toponima koji su pri nastajanju preinačeni promjenom padeža (*Gôrje křče* [SES], *Xabjõnčane kõte* [KAR, SES]) potvrđuju zaključak donesen za jednorječne toponime nastale promjenom roda: zahvaća sastavnice muškoga roda, a rezultat je (koji se ustalio) – višerječni izraz u A mn. m. r.

3.4.4.2.4.2. Toponimi čija je sastavnica množinski oblik imenice

Smatramo da su dvorječni toponimi množinskoga lika (npr. *Debèlcove xîže* [HRŽ], *Dôge mēkõte* [LUNJ], *Gôrjy vřty* [KAP], *Måle klisõre* [LDB], *Måle Lájzyne* [KAR], *Nõvy Vřty* [STR], *Poļõnsky děly* [HRŽ], *Püste lyvåde* [SVP], *Rěčky křčy* [VIN], *Vělyke klisõre* [LDB], *Věļke Lájzyne* [KAR]) nastali analogno onoj skupini jednorječnih toponima množinskoga lika koja je nastala onimizacijom množinskih oblika općih imenica – dakle, onimizacijom višerječnoga izraza koji je tako funkcionirao još na doimenskoj razini.

U skladu s već spomenutim u odjeljcima 3.4.4.1.1.3., 3.4.4.1.5.1.2., 3.4.4.1.6.2.3., množinski lik upućuje na postojanje većega broja čestica na određenome prostornom kompleksu.

3.4.4.2.4.3. Toponimi sa strukturom prijedložno-padežnih izraza

U sklopu klasifikacije i analize toponimijske građe prema motivacijskome kriteriju (v. npr. odjeljke 3.3.3.1.3.2. i 3.3.3.2.1.3.) u više smo navrata napomenuli da se prijedlozima i prefiksima određuje smještaj referenta u odnosu na neki drugi imenovani ili neimenovani referent.

Premda iz semantičko-motivacijske perspektive imaju istu ulogu pri imenovanju³⁵¹, iz strukturno-tvorbene perspektive nužno ih je razdvojiti i pristupiti im na različite načine.

³⁵⁰ Navedene primjere interpretiramo kao da je do promjene padeža došlo pri samome imenovanju.

³⁵¹ U tome kontekstu, ističemo zaključak koji donosi Žugić (2014: 67) – upotrebu prijedložno-padežnih izraza pri imenovanju interpretira kao precizniji instrument za određivanje prostornoga odnosa od, primjerice, višerječnih toponima koji sadržavaju antonimne pridjeve.

Uvid u građu prikupljenu na području ludbreške Podravine omogućuje nam da utvrdimo koji se prijedlozi pri imenovanju upotrebljavaju, da analiziramo njihova značenja i ustanovimo njihovu čestotnost. Pritom se možemo osloniti i na usporedbu s prefiksima. U sljedećoj su tablici abecednim redom navedeni prijedlozi koji su sastavnice višerječnih toponima zabilježenih u ludbreškoj Podravini.

Tablica 27. Pregled prijedloga koji su sastavnice višerječnih toponima zabilježenih u ludbreškoj Podravini

prijedlog	uz padež(e)	funkcija
<i>k</i>	D	određuje usmjerenost zemljopisnoga referenta prema drugome ili drugim zemljopisnim referentima (imenovanim ili neimenovanim)
<i>kraj</i>	G	određuje položaj zemljopisnoga referenta uz drugi ili druge zemljopisne referente (imenovane ili neimenovane), tj. pokraj njih
<i>pot</i>	A, I	određuje položaj zemljopisnoga referenta ispod (niže od) drugoga ili drugih zemljopisnih referenata (imenovanih ili neimenovanih)
<i>polek</i>	G	određuje položaj zemljopisnoga referenta uz drugi ili druge zemljopisne referente (imenovane ili neimenovane), tj. pokraj njih
<i>pre/pri</i>	L	određuje položaj zemljopisnoga referenta uz drugi ili druge zemljopisne referente (imenovane ili neimenovane), tj. pokraj njih
<i>prek</i>	G	određuje položaj zemljopisnoga referenta s druge strane drugoga ili drugih zemljopisnih referenata (imenovanih ili neimenovanih)
<i>pret</i>	I	određuje položaj zemljopisnoga referenta ispred drugoga ili drugih zemljopisnih referenata (imenovanih ili neimenovanih)
<i>za</i>	I	određuje položaj zemljopisnoga referenta iza, tj. sa stražnje strane drugoga ili drugih zemljopisnih referenata (imenovanih ili neimenovanih)
<i>v</i>	A/L	upućuje na to: a) da se manji referent nalazi u sklopu većega referenta b) da referent označuje put prema drugome referentu
<i>na</i>	A/L	upućuje na to: a) da se manji referent nalazi u sklopu većega referenta

		b) da referent označuje put prema drugome referentu
--	--	---

Iz tablice iščitavamo da se upotrebom različitih prijedloga upućuje na različite nijanse prostornoga odnosa, što potvrđuje pretpostavku o tome da je njihova uloga u toponimiji slična ulozi prefikasa (usp. odjeljak 3.4.4.1.6.1.).

U nekim slučajevima isto se značenje može izraziti upotrebom različitih prijedloga, što ih čini bliskoznačnima. Primjerice, na položaj zemljopisnoga referenta uz drugi ili druge (imenovane ili neimenovane) zemljopisne referente, tj. pokraj njih, upućuju prijedlozi *polek* i *kraj*, koji se rabe uz genitiv, kao i prijedlog *pre/pry*, koji uza sebe traži lokativ.

Među višerječnim toponimima prikupljenim u ludbreškoj Podravini najčešći su primjeri koji sadržavaju prijedloge *pod* i *pre/pry*, a po broju primjera slijedi ih prijedlog *za*. Ostali se prijedlozi pojavljuju u manjemu broju prikupljenih primjera.

Usporedimo li toponime nastale prefiksalsnom i prefiksalsno-sufiksalsnom tvorbom s višerječnim toponimima tvorenima od prijedloga i imenice, možemo zaključiti:

- 1) redoslijed je sastavnica, bez obzira na strukturu, nepromjenjiv: prijedlog i prefiks uvijek prethode punoznačnoj riječi
- 2) u navedenim tipovima toponima osobito su produktivni prefiks *pod-* / prijedlog *pot*, odnosno prefiks *za-* / prijedlog *za*
- 3) prefiksi koji se ne pojavljuju kao prijedlozi u višerječnim toponimima jesu: *međ-*, *po-*, *z-* (stranoga podrijetla)
- 4) prijedlozi koji se ne pojavljuju kao prefiksi u toponimskim izvedenicama jesu: *k*, *kraj*, *na*, *polek*, *prek*, *pret*, *v*.

U našoj građi prijedlozi *v* i *na* rabe se samo u višerječnim toponimima kojima se upućuje na to:

- a) da se manji referent nalazi u sklopu većega referenta
- b) da referent označuje put prema drugomu referentu.

U oba slučaja odabir prijedloga *v* ili *na* pri imenovanju ovisi o kognitivnoj percepciji referenta: značenje prijedloga *u* povezuje se sa sadržavanjem, a značenje prijedloga *na* s nošenjem. S time u skladu, referenti se mogu doživjeti kao spremnici ili kao površine: odnos je sadržavanja i nošenja suprotan: referent se smatra spremnikom ako je strukturiran (ima granice, rubna područja, središte i sl.) i ako je zaštićen, odnosno površinom ako struktura i njezine

implikacije ne postoje, te ako je izložen (usp. Klikovac (2009: 85–90), Matovac (2013: 153–155), Horvat (2016b: 94–95), a više v. u odjeljku 3.6.3.4.1.2.2.).

3.4.4.3. Toponimi koji se iz tvorbene perspektive različito mogu interpretirati

Premda je motivacija i etimologija ojkonima *Sęsvete* [SES] posve jasna, prema tvorbenome se kriteriju može interpretirati na više načina, ovisno o perspektivi iz koje se promatra.

Konzultirani ispitanici za suvremeni dijalektni sustav potvrđuju ime blagdana *Sī svēcy* ‘Svi sveti’ (kao npr. i u Murskome Središću, v. Blažeka i Rob (2014: 391)), koje se deklinira u skladu sa sustavom (pridjev po pridjevsko-zamjeničkoj deklinaciji, a imenica po imeničkoj deklinaciji, npr. ① *Sī svēcy*, ② *Sę svēce*). Pretpostavi li se da se isto dvorječno ime blagdana upotrebljavalo i u trenutku imenovanja naselja, ojkonom treba definirati kao rezultat srastanja dvaju pridjeva muškoga roda, pri čemu je akuzativ te sraslice nastale od dvaju pridjeva preuzeo ulogu nominativa. Postavši ime, ojkonom je na temelju nominativnoga dočetka promijenio i gramatički rod (postao je ž. r. pl. tant.), ali i morfološku vrstu, a sve se to odrazilo i na njegovu deklinacijsku paradigmu (počeo se deklinirati po imeničkoj deklinaciji: ③ ④ *Sęsvete*, ⑤ *Sęsvet/Sęsvety*, ⑥ *Sęsvety/Sęsvetaj*, ⑦ *Sęsvetamy*).

S druge strane, ako se pretpostavi da je u trenutku imenovanja u govoru Sesveta Ludbreških postojalo i ime blagdana *Sęsvete* (usp. i *Sęsvęte*, *Sęsvęti*, *Sīsvęti* koje za varaždinski govor donosi Lipljin (2002: 908–909, 918), *Sęsvęte* za govor Cerja pokraj Zagreba Šatović i Kalinski (2012: 456), *Sęsvęte* za govor Svetoga Ivana Zeline Dragija (2016: 288) itd.), ojkonom *Sęsvete* [SES] trebalo bi interpretirati kao rezultat transonimizacije.

3.4.5. Toponimi prihvaćeni iz stranih jezika

Dio toponima stranoga je jezičnog podrijetla te su oni u hrvatski imenski fond ušli jezičnim posuđivanjem – upravo to jezično posuđivanje određujemo kao tvorbeni način. Među njih ubrajamo samo one toponime koji su motivirani riječima stranoga podrijetla za koje u povijesnoj leksikografiji i suvremenoj dijalektnoj građi ne postoje potvrde da su kao neimena bile dijelom hrvatskoga leksičkog fonda. Uvjet je za uvrštavanje u ovu skupinu i to da ti toponimi ne smiju biti hibridi (sastavljeni od formanata različitoga jezičnog podrijetla).

U našem koprusu takvi su toponimi malobrojni: *Dr̥va* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ, VBUK], *Filylperk* [LDB], *Kaniža* [LUNJ], *Lajdyber* [VIN], *Zrūt* [VIN].

Za toponim *Kaniža* [LUNJ] smatramo da je mađarskoga podrijetla (< *Kanizsa*).³⁵² Nastao je od mađarske riječi *kanizsa*, koja je pak nastala od slavenskoga pridjeva ženskoga roda **k̃nędz'a* ‘kneževa’, rezultata pretpostavljene elipse višerječnoga izraza **k̃nędz'a ṽs̃b* ‘*knežja ves*, kneževo selo’)³⁵³. Mađarskoga je podrijetla i toponim *Žolta* [KRI] (< mađ. *gyóta/gyolta* ‘travnjak, livada’).

Toponimi *Filylperk* [LDB], *Lajdyber* [VIN] i *Zrūt* [VIN] njemačkoga su podrijetla. Za sve smatramo da su u hrvatski imenski fond ušli jezičnim posuđivanjem iako su u germanskim govorima nastali drugim tvorbenim načinima.

Primjerice, za toponime *Filylperk* [LDB] i *Lajdyber* [VIN] može se reći da su u germanskim govorima nastali srastanjem, tj. da je riječ o tipu složenih toponima, dok je toponim *Zrūt* [VIN] nastao prefiksalsnom tvorbom (z- < srvnjem. *ze* ‘k, pri, prema’³⁵⁴; *rut* < srvnjem. **rūt* ‘krčevina’).

Toponim pak *Dr̥va* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ, VBUK] vrlo je star (vjerojatno je predrimskoga, predkeltskoga i predindoeuropskoga podrijetla) te se tek može pretpostaviti da je motiviran kojom riječju koja se primjerice može povezati s ie. **drew-* ‘trčati, kretati se, teći’ ili **drowo-s* ‘tok rijeke’ (više v. u odjeljku 3.2.2.1.2.6.).

3.4.6. Tvorba toponima iz etimološke perspektive

Uzmemo li u obzir istovremeno i tvorbeni i etimološki kriterij, građu možemo razvrstati u dvije veće skupine:

- 1) nehibridni toponimi
- 2) hibridni toponimi.³⁵⁵

³⁵² Poznato je mnogo toponima motiviranih upravo tom mađarskom riječju: *Kaniža* je naselje u općini Bebrina u Brodsko-posavskoj županiji u RH, naselje u općini Ivanec u Varaždinskoj županiji u RH, naselje u općini Šentilj u Sloveniji; *Kanjiža* je naselje u istoimenoj općini u Vojvodini u Srbiji, a *Nagykanizsa* naselje u Mađarskoj.

³⁵³ Više v. u Snoj (2009a: 185; 2010: 47).

³⁵⁴ Više v. u Snoj (2009a: 391) s. v. *Spuhlje*. Navedeni prefiks može imati dva značenja: ① određuje položaj zemljopisnoga referenta uz drugi ili druge zemljopisne referente, tj. pokraj njih; ② određuje usmjerenost zemljopisnoga referenta uz drugi ili druge zemljopisne referente.

³⁵⁵ Babić (2002: 62) riječi tvorene od sastavnica koje pripadaju različitim jezicima naziva *mješovitim tvorenicama*, *hibridima*, *hibridnim riječima* ili *bastardnim riječima*. Više v. u Babić (2002: 62–67). U onomastičkome kontekstu

3.4.6.1. Jednorječni toponimi istovremeno promatrani iz etimološke i tvorbene perspektive

Građa se u tim dvjema skupinama može i preciznije podijeliti prema kriteriju jezičnoga podrijetla formanata³⁵⁶.

1) Nehibridni toponimi mogu se podijeliti na:

- a) nehibridne toponime s formantima slavenskoga podrijetla
- b) nehibridne toponime s formantima aloglotskoga podrijetla.

2) Hibridni toponimi mogu se podijeliti na:

- a) hibridne toponime sa slavenskim korijenskim morfemom i stranim tvorbenim morfemom
- b) hibridne toponime sa stranim korijenskim morfemom i slavenskim tvorbenim morfemom
- c) hibridne toponime s jednim stranim i jednim slavenskim korijenskim morfemom (neovisno o redoslijedu)³⁵⁷.

I pri takvu je klasificiranju važno razlikovati doimensku od imenske tvorbe. S tim u skladu, istoizrazni apelativ i njim motiviran toponim mogu se različito interpretirati: apelativi *kŕboŕa*, *dođŕnak*, *lŕgvyč* interpretiraju se kao hibridi (s korijenskim morfemima stranoga podrijetla i tvorbenim morfemima slavenskoga podrijetla), ali toponimi *Kŕboŕa*, *Dođŕnak*, *Lŕgvyč* nisu hibridi. S druge strane, toponim *Čemenice* interpretira se kao hibrid jer nije potvrđen istoizrazni apelativ, a riječ je nastala kombiniranjem korijenskoga morfema i tvorbenoga morfema različita podrijetla (konkretno, osnove turskoga podrijetla i slavenskoga sufiksa).

Šimunović (2009: 76) upotrebljava termin *hibridno ime* 'ime sastavljeno od leksičkih ili tvorbenih dijelova dvaju ili više jezika'. Tip tvorbe kojim nastaju hibridna imena Vidović (2014b) naziva *hibridna tvorba*. U skladu s navedenim, termin s tim značenjem rabimo i u ovome radu. Drugi onomastičari (npr. Čilaš Šimpraga (usmeno)) smatraju da bi se u onomastici zbog obilja imenskih i neimenskih osnova stranoga podrijetla hibridima trebala smatrati samo složena imena.

Pregled različitih značenja termina *hibrid* donosi Štebih Golub (2010: 170–171).

³⁵⁶ Budući da se ne mogu sve riječi razložiti i na korijenski i na tvorbeni morfem (npr. sraslice), ovdje se radi preciznosti upotrebljava termin *formant*.

³⁵⁷ Tijekom istraživanja u ludbreškoj Podravini takve primjere nismo zabilježili; mogli bismo ga oprimjeriti toponimom *Vizivode* (< mađ. *viz* 'voda' i hrv. *voda*) koji je u Međimurju zabilježila Virč (2012: 104).

Već smo analizom jezičnoga podrijetla osnova (v. odjeljke 3.2.2.1.1. i 3.2.3.) utvrdili da je najviše osnova slavenskoga podrijetla, a analogno tomu u toponimiji ludbreške Podravine najbrojniji su hibridni toponimi s formantima slavenskoga podrijetla.

U sljedećoj tablici ilustrativno navodimo primjere toponima razvrstanih prema upravo spomenutome kriteriju jezičnoga podrijetla formanata.

Tablica 28. Ilustrativna podjela toponima prema kriteriju jezičnoga podrijetla formanata

1a) nehibridni toponimi s formantima slavenskoga podrijetla	<i>Bikovec/Bikovyca, Brězovec, Črjôk, Črnoĝlôvec, Čvâpelânak, Dêlnyca, Kořice, Lesičnyca, Melije, Pòdĝora, Pòmoklyca, Počerêť, Pòdòleščak/Pòdòlešček, Pòrêdnyca, Prêčnyca, Prìles, Prôsjel/Prôsyje, Sòklâče, Vrbica, Zabêrek, Zàjzernyca, Zavôščôk, Zôbok, Zôvrtnyca, Zêlyna, Žrdica</i>
1b) nehibridni toponimi s formantima aloglotskoga podrijetla	<i>Filyperk, Lajdyber, Zrùt</i>
2a) hibridni toponimi sa slavenskim korijenskim morfemom i stranim tvorbenim morfemom	–
2b) hibridni toponimi sa stranim korijenskim morfemom i slavenskim tvorbenim morfemom	
s osnovom njemačkoga podrijetla	<i>Côrgovec, Grôbanyca, Grôbanyca, Marôfišče, Pòxlôky, Škedjîšče, Šnitaryca</i>
s osnovom mađarskoga podrijetla	<i>Berêčnyca/Berêčnyca, Kòršîna, Nêmešçyce, Salôščak, Salôšče, Segedîn, Šôšnyce, Vôřôšçyna, Vrgôňščak</i>
s osnovom romanskoga podrijetla	<i>Kòstânevec</i>
s osnovom turskoga podrijetla	<i>Čemenice</i>

U ukupnoj su građi najbrojniji nehibridni toponimi s formantima slavenskoga podrijetla, dok hibridne toponime sa slavenskim korijenskim morfemom i stranim tvorbenim morfemom nismo zabilježili. Među nehibridnim toponimima s formantima aloglotskoga podrijetla

dominiraju primjeri u kojima su obje sastavnice njemačkoga podrijetla, što dodatno potkrepljuje općepoznatu tvrdnju o velikoj sklonosti prihvaćanja složenica u njemačkome jeziku, dok je samo jedan primjer s objema sastavnicama mađarskoga podrijetla. Među hibridnim toponimima sa stranim korijenskim morfemom i slavenskim tvorbenim morfemom najbrojniji su primjeri s osnovom mađarskoga podrijetla, po brojnosti primjera slijede toponimi s osnovom njemačkoga podrijetla, dok su toponimi s osnovom romanskoga ili turskoga podrijetla zapravo vrlo rijetki. Konačno, na temelju uvida u ukupnu građu, možemo zaključiti da su hibridni toponimi vrlo slabo zastupljeni.

3.5. Dijalektne značajke toponimā prema dijalektnim značajkama općega leksika ludbreškopodravskih govora

Osnovne dijalektne značajke ludbreškopodravskih govora utvrdili smo na temelju opće leksičke građe s obzirom na to da je ona zbog broja primjera najprikladnija za istraživanje. U ovome poglavlju doktorskoga rada promotrili smo jesu li i u toponimiji istoga naselja potvrđene iste jezične značajke.

Prozodijske značajke

U svim istraženim govorima toponimija, općenito govoreći, odgovara utvrđenomu sustavu. Dakle, i iz primjera toponima moguće je utvrditi da su svi istraženi govori tronaglasni.

Pronalazimo u toponimiji i primjere koji odražavaju starije stanje.

Primjerice, u toponimu *Za mežame* [VBUK] naglašen je vokal nastavka (*a*) premda u suvremenome stanju u tome govoru imenica *měža* ‘granica’ zbog dezoksitoneze u cijeloj paradigmi ima naglašen vokal osnove te pripada naglasnomu tipu A. Čuvanje mjesta siline na vokalu koji je dijelom nastavka upućuje na starost navedenoga toponima, tj. na pripadnost naglasnomu tipu B.³⁵⁸ U praslavenskome je imenica *med’a* također pripadala naglasnomu tipu *b* (sa stalnim mjestom naglaska na nastavku).

Toponimski likovi *Podrastjê* [DUB], *Potxrastjê* [DUB, STR], u kojima je naglašen nastavak, zasigurno odražavaju starije stanje s obzirom na to da se u suvremenim govorima ludbreške Podravine upotrebljava zbirna imenica *xrōstje* ‘hrašće, šumarak hrastova’ u kojoj se mjesto naglaska pomaknulo prema početku riječi, na osnovu.³⁵⁹ Na temelju mjesta naglaska također se može zaključiti da toponim *Jalšê* [VIN] odražava starije stanje nego toponimi *Jōlše* [HRŽ; SES] – svi su toponimski likovi motivirani zbirnom imenicom (u kojoj je ispalo *j*), no jedan [VIN] ima konzervativnije mjesto naglaska (na nastavku), a drugi [HRŽ; SES] inovativnije, nastalo retrakcijom, na osnovi.

³⁵⁸ Dijalektni podatci prikazuju nam različit razvoj te imenice na različitim hrvatskim područjima: npr. naglasnomu tipu B pripada u slivanjskim govorima (v. Vukša Nahod (2017: 148–149) – N jd. *měža/měža*, A jd. *měža/měžu*) te u govoru Novalje na otoku Pagu (v. Vranić i Oštarić (2016: 365) – N jd. *mejä*, A jd. *mejü*), naglasnomu tipu A u govoru Grobnika (v. Lukežić i Zubčić (2007: 365) – N jd. *měja*, A jd. *měju*) te u govorima Metajne, Paga i Kolana na otoku Pagu (na usmenome podatku zahvaljujem Silvani Vranić), a naglasnomu tipu C u zažapskim govorima (v. Vidović (2014b: 32) – N jd. *měda*, A jd. *měđu*).

³⁵⁹ Vjerojatno je pomak mjesta naglaska (siline) prema početku riječi razmjerno nova pojava. Takvu pretpostavku potkrijepilo bi postojanje dubleta u suvremenim ludbreškopodravskim govorima. Primjerice, Horvat (2012b: 277) navodi nekoliko imenica iz općega leksika koje su među ispitanicima iz Svetoga Đurđa ovjerene u dva različito naglašena lika: *dežžōvje/dežžōvjê* ‘česte kiše’, *glajžōvje/glajžōvjê* ‘kup razbitoga stakla’, *kōstje/kōstjê* ‘kosti’ itd.

Uspoređujući toponimski lik *Keněpļe* [DUB] i suvremeni lik apelativa *kòņopļa* ‘konoplja, *Cannabis sativa*’ kojim pretpostavljamo da je toponim motiviran, uočavamo razliku u mjestu naglaska. Na temelju toga smatramo da je toponim nastao još u doba dok retrakcija naglaska u tome govoru (*kòņopļa* > *kòņopļa*) nije provedena.

Pridjevi s naglašenim vokalom u ultimi također upućuju na starost toponima ako su njima motivirani. Naime, tako naglašeni pridjevi u suvremenome stanju u ludbreškopodravskim govorima nisu ovjereni. Iz ukupne građe izdvojili smo sljedeće primjere: *Gatnô* [DUB], *Xrastòskô* [HRO], *Trstenê dôl* [HRŽ], *Vočjô jàma* [SEL], *Vočjê grlô* [HRO, VIN].

Vokalske značajke

U svim istraženim govorima toponimija načelno odgovara utvrđenomu vokalskom sustavu. Usto, u njoj se odražava isti razvoj vokala kao i u općemu leksiku – i na razini zajedničkih značajki i na razini razlikovnih značajki. Navedenu tvrdnju oprimjerujemo s pomoću nekoliko primjera izdvojenih iz cjelovitoga korpusa:

- naglašeno **ā* > *ǣ*³⁶⁰
 - *Bôbyñ-lôs* [DUB], *Blôce* [STR], *Blôcy* [MBUK], *Črñoglôvec* [VIN], *Gôj* [LUNJ; MRT; PRI, SVĐ; SVP], *Gôt* [SLO; SVĐ], *Gôt/Gôty* [APA], *Gôty* [HRŽ; SVP], *Glôtky* [VIN], *Glôvna Drôva* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ], *Kôlyšče* [SES], *Krôčyna* [LUK], *Lôzje* [APA; SIG], *Pôlynovec/Pôļnovec* [KAP], *Pôšnyk* [SES], *Rôkytje* [SEL], *Stôry grôt* [LDB], *Trôvnyk* [APA; LDB], *Zôbok* [KAR; SES], *Žôbnyca* [SVĐ] itd.
- naglašeno **ǣ* > *a*
 - *Četřta kaskàda* [HRŽ], *Čvâpelñak* [SEL], *Grâdylyšče* [HRŽ], *Jàmček/Jàmýček* [HRŽ], *Jàmyna* [KAP; KAR; VBUK], *Kàmenyca* [HRO, VIN], *Kàrlòsky lôk / Kàrlòvečky lôk* [KAR], *Kozàra* [VIN], *Màla tòja* [LUK], *Màla Zàjzernyca* [KAR], *Pràlyšče* [HRŽ; VIN], *Rogàtyca* [KAR], *Stôre splàve* [LDB], *Zvyràlô* [KRI] itd.
- nenaglašeno **a* > *a*
 - *Četřta kaskàda* [HRŽ], *Gajîč* [KAP; SEL], *Jakopîñec* [MBUK], *Lazîñka* [SVĐ], *Nôve splavnice* [KUĆ], *Ravnice* [VIN], *Sěča* [APA; SES], *Tinafčyca* [VIN], *Vočjô jàma* [SEL], *Zagràbyca* [HRŽ], *Zmřzlyca* [HRŽ] itd.
- izjednačili su se **ǣ* i **ě* u dugome slogu te se odrazili kao *ē*

³⁶⁰ U dijelu govora dogodio se i daljnji razvoj.

- *Brĕk* [APA (2); KRI; LUNJ; SIG; SLO], *Brĕzje* [HRŽ, SVĐ; KRI; SVP], *Čřn-bĕl* [VIN], *Dĕlek* [SVP], *Dĕlnyca* [DUB], *Dĕlnyce* [KAP], *Gřkĕef brĕk* [VIN], *Kołosĕk* [VIN], *Križno drĕvo* [HRO], *Lĕpa gòryca* [VIN], *Lĕšĕe* [HRŽ, MAD], *Pĕšja vùlyca* [LDB; LUK; SEL; SVĐ], *Pĕšky* [SIG], *Pođbrĕk* [KRI], *Poľĕva* [KAP], *Poľĕvec* [SES], *Pořrĕdja/Pořrĕdna* [HRO], *Pre brĕstaj* [OBR], *Prĕčnyca* [APA; HRO; KRI; LDB], *Rĕčky křĕy* [VIN], *Rĕčky pòt* [VIN], *Rĕpyšĕe* [VBUK], *Stòra vĕs* [SES] itd.
- izjednačili su se *ə i *ĕ u kratkome slogu te se odrazili kao ę
 - *Bĕdja* [KAP, SES], *Bĕdje* [STR], *Bĕja* [SIG], *Brĕzovec* [LUK; SEL], *Kĕbel* [MBUK], *Lĕnyšĕe* [SVP], *Lĕsa* [SEL; STR], *Orĕxovnyca* [DUB, KAP], *Prĕlo dvò* [LUK], *Sĕĕa* [APA; SES], *Sygĕĕka ĕĕsta* [LDB], *Stĕza* [SLO], *Stĕza/Stĕze* [LUNJ] itd.
- izjednačili su se *e i *ę u dugome slogu te se odrazili kao ě³⁶¹
 - *Drĕžjak* [HRŽ], *Grĕblyca* [LUNJ], *Jašĕvec* [KAR], *Jezĕra* [KAR], *Kořĕne* [VIN], *Letĕĕa* [KAR], *Pĕta kaskàda* [HRŽ], *Pořĕdje* [DUB, KAP; KRI; MBUK; SES; SVĐ], *Pořĕdnyca* [SEL], *Sĕla* [LUK, PRI, SVĐ], *Sĕlnyk* [SEL], *Sĕlska* [STR], *Šybĕrje* [VBUK], *Zĕlyna* [MBUK, NSP, VBUK], *Zĕtska vùlyca* [APA] itd.
- izjednačili su se *e i *ę u kratkome slogu te se odrazili kao ę
 - *Dòge mĕkòte* [LUNJ], *Dòlna mĕka* [VBUK], *Jĕĕmenyšĕe* [HRO], *Lĕdešĕyca* [STR], *Lĕdyna* [KAP; KAR, STR], *Mĕĕpoľe* [NSP], *Mĕka* [HRŽ; LDB, SIG], *Nòvo Sĕlo* [NSP], *Prĕlo jĕden* [LUK], *Rĕpek* [SLO], *Slívna mĕka* [SVĐ], *Tòtovyĕefzdĕnec* [VIN], *Zdĕnĕec* [KAR] itd.
- izjednačili su se *ə, *ĕ, *e i *ę u nenaglašenome slogu te se odrazili kao e
 - *Beľuga* [SVP], *Bregòfcy* [SVP], *Celĕne* [HRŽ], *Cepòš* [HRO; HRŽ, KOM, LUK; KOM; SES; SIG], *Čřĕtek* [KOM], *Detelišĕe* [SVP], *Gřmje* [KAR, SVĐ; MRT; SLO], *Jezike* [LUNJ], *Jòsek* [MBUK; NSP], *Kòlyšĕe* [SES], *Kòtlek* [OBR], *Madòles/Mođòles* [LUK, SVĐ], *Melije* [DUB, SES], *Sĕsvete* [SES], *Senokòška* [VIN], *Skòrošky klònec* [LDB], *Za mežàme* [VBUK], *Zòbelyna* [NSP] itd.
- naglašeno *ī > ĩ; naglašeno *ĩ > i
 - *Bikovec/Bikovnyca* [VIN], *Blazine* [SVP], *Čistyne* [VIN], *Dògo bìlo* [HRO, VIN], *Glĕfcy* [VIN], *Klĕnka* [KAR], *Koľník* [KAR], *Kořrĕvje* [MBUK], *Kozĕnšĕak* [KRI], *Kroľica* [SIG], *Petvica* [DUB, HRŽ, KAR, KOM, LUK, PRI, SEL,

³⁶¹ U dijelu govora dogodio se i daljnji razvoj.

SES], *Pret xîžamy* [HRO], *Rakîlje* [KRI; LDB], *Rîbniak* [LDB; VIN (2)], *Šîbje* [SVĐ], *Tikveščyca* [VIN], *Trî lipa* [KUĆ, LDB], *Vîry* [KAR], *Vôlînc* [SVĐ], *Vrôžje kôritô* [VIN] itd.

- nenaglašeno **i* > *y*
 - *Bykôrnyca* [SVP], *Brezjônsky zvyrôžlek* [HRŽ], *Glôtky* [VIN], *Grâdylyšče* [HRŽ], *Lôgvyč* [HRO, POLJ], *Lêdyna* [KAP; KAR, STR], *Orêxovyca* [DUB, KAP], *Stôry grôt* [LDB], *Šîroky pôt / Šyrôky pôt* [HRŽ, SVĐ], *Žôbnyca* [SVĐ], *Žyrôvnôk* [VIN] itd.
- naglašeno **ū* > *û* ; naglašeno **ũ* > *u*
 - *Debêlcova strûga* [HRŽ], *Mály Búkovec* [VBUK], *Cûrek pôt Kôzârôm* [VIN], *Drûgy ôtsek* [KAR], *Martînova strûga* [VBUK], *Mêlynska šûmyca* [LUK], *Mesôrska strûga* [VBUK], *Pôt xrûškôm* [MBUK], *Pôtôčna vûlyca* [SLO], *Pûstyn*e [HRŽ], *Strûga* [STR], *Šûm* [DUB], *Šûma* [SVP], *Trûškôvjek* [LUK, SVĐ], *Vûlyca* [PRI; VBUK], *Vulîčka* [SVP] itd.
- naglašeno **ō* > *ô*
 - *Bôrôvj*e [HRŽ; KRI], *Dôl* [KAP; SEL; SVĐ], *Dôlna mêka* [VBUK], *Fřškôvj*e [HRO], *Gôly ôtok* [VIN], *Gôrjak* [SES], *Xrastôškô* [HRO], *Mekôtk*a [HRO], *Nôve splavnice* [KUĆ], *Nôvy Vřty* [STR], *Nôvo Sêlo* [NSP], *Ôsyšče* [SVĐ], *Popôvec* [SVĐ], *Popôvyca* [SLO], *Pry grôbhjô* [STR], *Přlôk* [STR], *Senôkôša* [HRO; SIG; SLO], *Sôpôt* [DUB], *Svôra* [STR], *Tôr* [VBUK], *Vôtôčec* [KAR], *Zîdany môst* [HRŽ], *Zôbyšče* [APA; HRŽ; SVĐ] itd.
- naglašeno **ô* > *o*
 - *Pre bôraj / Pre bôryma* [KOM], *Brôc* [OBR; SES], *Dôlec* [KAR], *Dôgô pôle* [DUB], *Gnôjyca* [SES], *Gôrčyca* [DUB; HRŽ; STR], *Gôly ôtok* [VIN], *Kôtlek* [OBR], *Lôke* [LDB, SIG], *Môlôve* [MBUK; SVĐ], *Ôgrat* [PRI; SLO], *Ôtok* [OBR], *Pôlcy* [KAP], *Pômôklyca* [KUĆ], *Vôdopat* [LUNJ] itd.
- naglašeno **ř* > *ř*; naglašeno kratko **ř* > *ř*; nenaglašeno **r* > *r*
 - *Čřna jáma* [HRŽ], *Čřny môst* [VBUK], *Čřnôglôvec* [VIN], *Dřvarřja* [HRŽ], *Dřžavnô* [APA; HRO; KAR; LUNJ; SES; STR], *Gřm* [SES], *Gřmje* [KAR, SVĐ; MRT; SLO], *Kapêlska břf* [DUB], *Kârlořska břf* [KAR, SES], *Krôtk*a *Křčevyna* [LUNJ], *Křč/Křčy* [LUNJ], *Křčy* [DUB; KAP; KAR; NSP; SIG; SVP], *Křtije* [MBUK; STR], *Přvy pôt* [VBUK], *Třdica* [SIG], *Třnovyce* [MBUK], *Třne* [KUĆ], *Třstenê dôl* [HRŽ], *Vřbje* [STR], *Vřt/Vřty* [HRO; HRŽ; KOM; KUĆ; LUK; PRI; SEL; SIG; STR; SVĐ], *Žřdica* [HRŽ] itd.

Sljedećim izborom primjera toponima potkrepljujemo zaključke o razlikama među govorima koje se tiču sljedećih značajki:

- prevladavajući odraz izjednačenih **o* i **l*
 - *o/o* – npr. *Bôbej/Bôbeň* [HRO], *Brězovečky pôt* [HRO], *Čičef kôt* [HRO], *Dòžyca* [SEL], *Dôbôfčak* [MBUK], *Dôbovica* [DUB], *Dôga* [NSP; SIG], *Dôge məkote* [LUNJ], *Dôgy lôk* [KAR], *Dôgô bìlô* [HRO, VIN], *Dôgô pôle* [DUB], *Drúga Prôdnyca* [SEL], *Drúgy pôt* [VBUK], *Fárkošef kôt* [SES], *Grôčky pôt* [VIN], *Xabjãncane kôte* [KAR, SES], *Xřkačef kôt* [HRO], *Jakopî nec* [MBUK], *Kàrlošky lôk / Kàrlovečky lôk* [KAR], *Kàžyroka* [VIN], *Kòščef kôt* [HRO], *Kôčak* [DUB; KAP], *Kôčan* [KUĆ], *Kôčejnsky brêk* [VIN], *Kôčejnsky môst* [KUĆ, VIN], *Kôčejnsky pôt* [HRO], *Kôt* [HRO; HRŽ; LUK; LUNJ; MBUK], *Kotice* [KUĆ], *Kôty* [SIG, SLO], *Kôtnyca* [STR], *Kroglica* [SIG], *Křžopôtje* [SES], *Lôčica* [KAR, SVĐ], *Lôčka* [VIN], *Lôčky pôt* [HRŽ], *Lôčkô* [LUK], *Lôčkô pôle* [LUK], *Lôk* [HRO; KAR; KOM; KRI], *Lôka* [LUK], *Mály pôt* [SVĐ], *Óstroga* [SES], *Pôdlôk* [HRŽ], *Pôlônsky lôk* [KOM], *Pôt f Selišče* [HRO], *Přdekoř pôt* [KAP], *Prôdec* [HRŽ; LUK], *Prôdnyca* [LUK, PRI; LUNJ; SES], *Přva Prôdnyca* [SEL], *Přvy pôt* [VBUK], *Sôčef vògel* [KOM], *Stôry pôt* [MBUK], *Šìroky pôt / Šyrôky pôt* [HRŽ, SVĐ], *Štùkof pôt* [LUK], *Trěcy pôt* [VBUK], *Trščičny pôt* [HRŽ], *Vèlky kôt* [LUK], *Vèlky pôt* [HRŽ, SVĐ; VBUK], *Vògel* [HRŽ; KOM; STR], *Vôčjô jàma* [SEL], *Vôčjê grlô* [HRO, VIN], *Vôglënyca* [HRO], *Vôščôk* [HRO], *Zavijeny pôt* [KUĆ], *Želôdec* [VIN]
 - *u* – npr. *Prūdnyce* [SVP]
Razliku dodatno potvrđuju primjeri iz paradigmi toponima koji se mijenjaju po e-deklinaciji (konkretno, akuzativni oblik). U govoru SVP i MRT u nenaglašenome slogu **o* je dao *u*, pa vokalizam u nenaglašenome slogu čini pet jedinica. S druge strane, u svim ostalim istraženim govorima u nenaglašenome slogu **o* se izjednačio s **u*, **o* i **l*, te su zatim dali *o*, pa vokalizam u nenaglašenome slogu čine samo četiri jedinice.
- zatvaranje *ô* uz nazale
 - provedeno – npr. *Bôbôjek* [SES], *Bôbôjek/Bôbônek* [HRO], *Brezjônsky zvyrôlek* [HRŽ], *Čřjôk* [HRŽ], *Žoržôjnska* [VIN], *Gložônek* [SVP], *Gložôjek/Gložônek* [APA], *Gmôjna* [KAP], *Gmôjno* [APA; DUB; HRO; HRŽ; LUK, SVĐ; LUNJ; NSP; PRI; STR], *Gmôjno* [MRT], *Komôrnyca* [KOM], *Kopyjôk* [KRI], *Kryžôje* [KAP], *Pôlôjnskô* [VIN], *Pôlônsky děly* [HRŽ], *Přnôřovo prályšče* [KRI],

Tysovňôk [SVP], *Tysovňôk* [LUNJ], *Trômľak* [DUB], *Voľňôk* [SVP],
Zvyjôk/Zvrňôk [SLO], *Žyrôvňôk* [LUNJ; NSP]

- neprovedeno – *Gmôjna* [LDB], *Gmôjno* [SEL], *Slôna vòda* [LDB], *Vrgôňščak* [VIN], *Žyrôvňôk* [VIN]
- zatvaranje *ē* uz nazale
 - provedeno – npr. *Korěje* [OBR], *Měčje* [HRŽ], *Peklěnska* [MBUK], *Voglěnyca* [HRO], *Zdějjava* [DUB]
 - neprovedeno – npr. *Korěnie* [VIN]
- odraz slijeda **črě*
 - *čere* – npr. *Čerět* [DUB, KAP, VBUK], *Čerětna šuma* [DUB], *Počerět* [KAR]
 - *čre* – npr. *Črěmoš* [VIN], *Črět* [OBR, SEL, SVĐ], *Črětek* [KOM]

Na temelju navedenih primjera toponima i podataka o naseljima u kojima su potvrđeni može se zaključiti da se izoglose na objema razinama – i na općeleksičkoj i na toponimijskoj – podudaraju.

Analizirajući vokale u fonemskome sastavu toponima katkad možemo utvrditi razlike između lika riječi od koje je toponim nastao te suvremenoga lika iste te riječi. Na taj način također možemo potvrditi da toponimi odražavaju starije jezično stanje.

Primjerice, za toponime *Cirkvena* [SVP], *Cirkvenyca* [HRŽ; KRI; PRI; SVĐ] pretpostavljamo da odražavaju starije stanje – terenskim je istraživanjem potvrđeno da je u apelativu sa značenjem ‘crkva’ beziznimno provedena promjena *ir* > *er* (*cěrkova*, *cěrkva*)³⁶², dok u ovdje istaknutim toponimima ta promjena nije provedena. Na temelju navedenoga može se pretpostaviti i da su toponimski likovi u kojima ta promjena jest provedena mlađi (npr. *Cěrkvenyca* [HRO, LDB; KAR; SEL]).

Konsonantske značajke

Općenito govoreći, u svim istraženim govorima toponimija odgovara utvrđenomu konsonantskom sustavu. Razvoj i na razini zajedničkih značajki i na razini razlikovnih značajki uglavnom odgovara razvoju koji se odražava u općemu leksiku. Potkrepe za te tvrdnje jesu izabrani primjeri toponima grupirani prema kriteriju značajki.

³⁶² Matasović i dr. (2016: 113) riječ tumače kao ranu primljenicu potvrđenu već u praslavenskome (psl. **cьrky*, **cerky*, **cirьky*, **cěrьky* < stvnjem. *chirihha* < bizant. grč. *κυρικόν* [*kyrikón*]), a na temelju različitih oblika u hrvatskome standardnom jeziku i dijalektima rekonstruiraju i različite polazne oblike: kajkavski *cirkva* izvode iz **cirьky*.

- zamjena zvučnih šumnika bezzvučnima u finalnome položaju
 - npr. *Bikof tĭk* [SVP], *Brĕk* [APA (2); KRI; LUNJ; SIG; SLO], *Dôgy lĕk* [KAR], *Gĭkĉef brĕk* [VIN], *Xrĕstof brĕk* [VIN], *Kapĕlska bĭf* [DUB], *Kàrlĕska bĭf* [KAR, SES], *Kàrlĕsky lĕk / Kàrlĕveĉky lĕk* [KAR], *Lĕk* [HRO; KAR; KOM; KRI], *Màly brĕk* [SEL], *Ógrat* [PRI; SLO], *Pĕdbrĕk* [KRI], *Pĕdlĕk* [HRŽ], *Poĭĕnisky lĕk* [KOM], *Pĭlĕk* [STR], *Ròdyn tĭk* [SLO], *Sprĕt* [HRO], *Stĕry brĕk* [STR], *Stĕry grĕt* [LDB], *Vĕlyky brĕk* [SEL], *Vògrat* [MBUK] itd.
- samo jedan par afrikata u šumničnome inventaru (č i ž)
 - npr. *Cmrĕĉje* [HRO], *Cĭkvišĉe* [MBUK], *Ĉemenice* [HRŽ], *Ĉerĕt* [DUB, KAP, VBUK], *Ĉetĭta kaskàda* [HRŽ], *Ĉiĉef kĕt* [HRO], *Ĉistyne* [VIN], *Ĉrĕt* [OBR, SEL, SVĐ], *Ĉĭjĕk* [HRŽ], *Ĉĭna jàma* [HRŽ], *Ĉĭnec* [KOM, KRI, LUK; LUNJ, MRT, SVP], *Ĉĭnogĭĕvec* [VIN], *Ĉvapelĭnak* [SEL], *Dobĕĭĉak* [MBUK], *Dòlenšĉek/Dòlešĉek* [SES], *Gajĭĉ* [KAP; SEL], *Gòrcyca* [DUB; HRŽ; STR], *Gĕrje kĭĉe* [SES], *Ješĕĉe* [DUB], *Krĕtka Kĭĉevyna* [LUNJ], *Kĭĉec* [KOM; LUNJ; SLO], *Kĭženĉĭja* [LUNJ, SVP], *Lĕgvycĭ* [HRO, POLJ], *Lesiĉnyca* [HRO], *Letĉca* [KAR], *Loĉica* [KAR, SVĐ], *Lĕĉko pòĭe* [LUK], *Mĕĉpoĭe* [NSP], *Mĕĉje* [HRŽ], *Mĕĉvĕr/Mĕĉvĕry* [SLO], *Petviĉak* [KAP], *Pĕĉerĕt* [KAR], *Pĕžyràĉa* [VIN], *Prĕĉnyca* [APA; HRO; KRI; LDB], *Sĕĉa* [APA; SES], *Soĭlàĉe* [KAR, STR], *Tikvešĉyca* [VIN], *Toĭĭĉje* [HRŽ], *Trĕĉy òtsek* [KAR], *Voĉĭĕ gĭĭo* [HRO, VIN], *Voĭgrĕĉka* [LUNJ], *Zdĕnĉec* [KAR]; *Žubryca* [SVP], *Xybĕžĉje* [HRŽ], *Ógražyna* [DUB], *Za mežàme* [VBUK]
- odraz konsonantskih skupova: *stj, skj > šĉ, zgj, zdj > žž*
 - npr. *Cĭkvišĉe* [MBUK], *Detelišĉe* [SVP], *Gràdylyšĉe* [HRŽ], *Grĭdišĉe* [SVP], *Gràxoryšĉe* [NSP], *Jĕĉmenyšĉe* [HRO], *Jòsyšĉe* [STR], *Kĕlyšĉe* [SES], *Kozišĉak* [KRI], *Lĕnyšĉe* [SVP], *Lĕnyšĉe* [LUNJ; SES; STR], *Lĕšĉe* [HRŽ, MAD], *Marĕfišĉe* [NSP], *Ōsyšĉe* [SVĐ], *Pĕdrĕvyšĉe* [MBUK], *Pĕšĉĕk* [DUB; KRI], *Pĕšĉĕky* [SES], *Pràlyšĉe* [HRŽ; VIN], *Pĭnĕrovĕ pràlyšĉe* [KRI], *Prĕsyšĉe* [HRO; SIG], *Rĕpyšĉe* [VBUK], *Sĕlyšĉe* [SVP], *Selišĉe* [VIN], *Škedjišĉe* [MBUK], *Tòryšĉe* [SIG], *Tĭšĉica/Trešĉica* [HRŽ], *Vošĉĕk* [HRO], *Vĭgĕnšĉak* [VIN]; *Xybĕžĉje* [HRŽ]
- čuvanje staroga konsonantskog skupa *ĉr* (< *ĉar).
 - npr. *Ĉĭn-bĕl* [VIN], *Ĉĭjĕk* [HRŽ], *Ĉĭna jàma* [HRŽ], *Ĉĭnec* [KOM, KRI, LUK; LUNJ, MRT, SVP], *Ĉĭnile* [LDB, SEL], *Ĉĭny mòst* [VBUK], *Ĉĭnogĭĕvec* [VIN]

Razlike u razvoju ludbreškopodravskih govora odražavaju se i u toponimiji, što potvrđuju sljedeći primjeri grupirani prema značajkama vezanima uz konsonantizam.

- sustavan odraz **n*
 - *j* – npr. *Bèdja* [KAP, SES], *Bèdje* [STR], *Bòbòjek* [SES], *Bùtynova tòjava* [SES], *Črjòk* [HRŽ], *Dòljy kràj* [HRO], *Dòlja mèka* [KAR], *Dòljy kràj* [HRŽ; STR], *Drèžjak* [HRŽ], *Gòrja mèka* [KAR], *Gòrjak* [SES], *Gòrje křče* [SES], *Gòrjy kràj* [HRŽ; STR], *Gòrjy pèsky* [STR], *Gòrjy vřty* [KAP], *Kopyjòk* [KRI], *Korèje* [OBR], *Kryžòje* [KAP], *Krtije* [MBUK; STR], *Màla tòja* [LUK], *Melije* [DUB, SES], *Pòšjak* [SLO], *Pòšjek* [LUK], *Rìbjak* [PRI], *Škedjšče* [MBUK], *Truškovjek* [LUK, SVĐ], *Vèlka tòja* [LUK], *Zdèjava* [DUB] itd.
 - *ř* – npr. *Bèřa* [SIG], *Dòlřy kràj* [SIG], *Gòrřy kràj* [SIG], *Pre Stòry Bèřy* [SIG], *Tùřa* [SIG]
 - *n* – npr. *Bèna* [LDB], *Dòdìnak* [VBUK], *Dòlna mèka* [VBUK], *Gložònek* [SVP], *Gòrna Křčevyna / Křčevyna gòrna* [LUNJ], *Gòrna mèka* [VBUK], *Koxòčnak* [KUĆ], *Korène* [VIN], *Kostànevec* [LUNJ], *Rìbnak* [LDB; VIN (2)], *Skòrošky klònec* [LDB], *Slìvnak* [LDB], *Spòšnak* [DUB; MRT; VBUK], *Tysovòk* [SVP], *Tysovòk* [LUNJ], *Třne* [KUĆ], *Tùna* [LDB], *Volòk* [SVP], *Vrgònščak* [VIN], *Žyrovòk* [VIN], *Žyrovòk* [LUNJ; NSP], *Žřnak* [SVP] itd.
 - *j / n* (ovisno o ispitaniku) – npr. *Bòbej/Bòbeñ* [HRO], *Bòbòjek/Bòbònek* [HRO], *Dòljy kràj / Dòlny kràj* [HRO], *Gložòjek/Gložònek* [APA], *Gòrjy kràj / Gòrny kràj* [HRO], *Pòšjak/Pòšnak* [SLO], *Srèdjy kràj / Srèdny kràj* [HRO], *Za Bòbòjnkòm / Za Bòbòjek / Za Bòbònek* [HRO], *Zvrjòk/Zvrjòk* [SLO] itd.
 - *ř / n* (ovisno o ispitaniku) – npr. *Čvapeljak/Čvapelnak* [SEL], *Dòlřy kràj / Dòlny kràj* [SEL], *Gòrřy kràj / Gòrny kràj* [SEL]
- prevladavajući odraz **d'*
 - veći udio primjera s *j* – npr. *Vogròjec* [LUK]
 - veći udio primjera s *ř* – npr. *Gržèna/Gržène* [SIG], *Mèčpòle* [NSP], *Ógražyna* [DUB], *Za mežàme* [VBUK]
- depalatalizacija **l*
 - provedena – npr. *Čvapeljak/Čvapelnak* [SEL], *Dòljy kràj / Dòlny kràj* [HRO], *Kròtka tòbla* [HRO], *Màlo pòle* [SLO], *Mřzlo pòle* [HRO], *Pòlska vùlyca* [SLO], *Vèlkò pòle* [SLO], *Voglènyca* [HRO] itd.
 - neprovedena – npr. *Belùga* [SVP], *Brezjònsky zvyròlek* [HRŽ], *Dògo pòle* [DUB], *Dòlja mèka* [KAR], *Dòljy kràj* [HRŽ; STR], *Dòlna mèka* [VBUK],

Keněpļe [DUB], *Lôčkô pôļe* [LUK], *Měčpôļe* [NSP], *Mòļove* [MBOOK; SVĐ], *Pòļònsky děly* [HRŽ], *Sòkļàče* [KAR, STR], *Tròmlak* [DUB], *Věļky gřm* [STR], *Voļnòk* [SVP], *Voļòk* [KRI] itd.

- preinake sljedova tvorenih od šumnika *x* i sonanata
 - nisu potvrđene – npr. *Xrastine* [VIN], *Xrastòskò* [HRO], *Xròstòf brěk* [VIN], *Pòt xrùškòm* [MBOOK]
 - potvrđene su – npr. *Pòdrastjē* [DUB], *Ròškòvje* [VBOOK]
- zastupljenost primjera s protetskim *j*
 - potvrđeni – npr. *Jòsyšče* [STR], *Jòtok* [DUB], *Jòsek* [MBOOK; NSP], *Věļky jòtok* [DUB]
 - nepotvrđeni – npr. *Gòly òtok* [VIN], *Òtok* [OBR], *Ōsyšče* [SVĐ].

Neki prikupljeni toponimi prema svojim konsonantskim značajkama odudaraju od općega leksika prikupljenoga u istome punktu.

Primjerice, u govoru VBOOK u suvremenome je stanju potvrđen apelativ *xrùška*, ali tim apelativom motiviran toponim glasi *Ròškòvje* [VBOOK]. Na temelju tih podataka vjerojatno se može zaključiti da je i na području Velikoga Bukovca u prošlosti postojalo određeno ograničenje u distribuciji šumnika *x* ispred sonanata (usp. zemljovid 14). Isto vrijedi i za toponim *Pòdrastjē* [DUB].

Isto tako, toponim *Jòsyšče*, prikupljen na administrativnome području Struge, vjerojatno je odraz starijega stanja – naime, u suvremenome liku apelativa kojim je toponim motiviran nije potvrđeno protetsko *j* (*òsa*). Taj podatak vjerojatno ujedno upućuje i na nekadašnji širi arealni doseg protetskoga *j* u odrazu te riječi.

Toponimski likovi poput *Fěrdòva vùlyca* [LUNJ], *Glyšòčynòva vùlyca* [KAP], *Glòvna vùlyca* [DUB; KAR], *Xàbekòva vùlyca* [LUNJ], *Jepatìnska vùlyca* [SLO], *Mělynska vùlyca* [DUB; LUK], *Pěšja vùlyca* [LDB; LUK; SEL; SVĐ], *Pòlska vùlyca* [SLO], *Pòščòkòva vùlyca* [KAP], *Pòtòčna vùlyca* [SLO], *Sòčef vògel* [KOM], *Vògel* [HRŽ; KOM; STR], *Voļnòk* [SVP], *Voļička* [LDB], *Voļìnec* [SVĐ], *Voļòk* [KRI], *Voščòk* [HRO], *Voğlěnyca* [HRO], *Vùlyca* [PRI; VBOOK], *Vulička* [SVP], *Zdēlaròva vùlyca* [SLO] i sl. u skladu su s već donesenim zaključkom o pojavljivanju protetskoga *v* u riječima koje su počinjale odrazima vokala **u* ili **ò*. Navedeni primjeri ne odudaraju po fonološkim značajkama od općeleksičkoga sloja. Međutim, apelativnim primjerima individualnoga dosega pojavljivanja protetskoga *v* (poput *vòrnice* i *vòdyca/vùdyca*) moguće je dodati i toponimske primjere. Premda je u suvremenome općem leksiku potvrđeno *òtok* ‘otok’ i *òtòčec* ‘otočić’, u toponimiji su zabilježeni likovi *Vòtòčec* [KAR] i *Vòtòčka* [KAR], koji vjerojatno sugeriraju da je u prošlosti apelativ kojim su motivirani

dolazio u liku s protetskim *v*.³⁶³ Usto, promotrimo li toponime motivirane apelativom *ograda* (i njegovim lokalnim inačicama), možemo zaključiti da toponimski likovi s potvrđenim protetskim *v*, s obzirom na to da ne dolaze u suvremenim apelativima kojima su motivirani, odražavaju starije, arhaično stanje (v. npr. *Vogrôčka* [LUNJ], *Vogrôjec* [LUK] i *Vôgrat* [MBUK] prema *Ógrada/Ógrade* [MRT], *Ógražyna* [DUB], *Ógrat* [PRI; SLO]).

Leksičke značajke

Utvrđujući motivaciju i etimologiju toponima zaključili smo da, u slučaju da je etiologija prozirna, i na leksičkoj razini toponimija većinski odgovara općeleksičkomu sustavu proučenih mjesnih govora. Većina toponima nastala je od riječi koje se i danas aktivno upotrebljavaju u ludbreškopodravskim govorima. Usto, udio toponima koji su nastali od riječi stranoga podrijetla u ukupnoj toponimiji razmjeran je udjelu riječi stranoga podrijetla u općemu leksiku – dakle, kao što su i u općemu leksiku među riječima stranoga podrijetla najbrojniji germanizmi i hungarizmi, tako su i u toponimiji najbrojniji primjeri motivirani upravo germanizmima i hungarizmima, što je detaljnije razrađeno u odjeljku 3.2.2.

Potkrepe tvrdnji da toponimija dobro odražava starije jezične stanje izrazito su obilne upravo na leksičkoj razini. U odjeljku 3.2.3. ovoga doktorskog rada doneseno je mnoštvo primjera toponima nejasne etiologije, tj. motiviranih riječima koje suvremeni govornici više aktivno ne upotrebljavaju, ali koje su u prošlosti bile dio leksičkoga sustava istih tih govora.

³⁶³ Tijekom istraživanja ispitanici su istaknuli da i na administrativnome području naselja Madaraševca (zapadnije od područja obuhvaćena ovim istraživanjem) postoji oranica koja se naziva *Votok*. S obzirom na to da u tome naselju istraživanje još nije provedeno te nije bila moguća provjera lokalnoga lika toponima i apelativa kojim je motiviran, podatak donosimo s rezervom.

3.6. Metodologija leksikografske obrade toponimijske građe (primijenjena na toponimiju ludbreške Podravine)³⁶⁴

3.6.1. Uvod u leksikografsku obradu toponimijske građe

Na temelju metodoloških razlika utvrđenih osvrtom na dosadašnju praksu leksikografske obrade toponimā te utvrđujući međusobnu povezanost dijalektologije, onomastike i leksikografije u ovome poglavlju izdvajamo relevantna načela za izradu rječnika ojkonimā i rječnika ostalih toponima.

Pozornost smo najprije posvetili dijalektološkoj transkripciji, abecednomu sortiranju i pristupu višerječnim toponimima. Ustanovivši koje dijelove rječnički članak može imati, podijelili smo ih na obvezne i fakultativne te smo u skladu s tom podjelom njihovo oblikovanje opisali u zasebnim potpoglavljima.

U potpoglavlju posvećenu obveznim dijelovima rječničkoga članka (natuknici, gramatičkomu bloku i definiciji) analiziramo pristupe obradi fonoloških, gramatičkih, tvorbenih i strukturnih inačica te se osvrćemo se na tretiranje sinonimije, višeimenosti i homonimije, na nužnost navođenja gramatičkih posebnosti toponimā te na oblikovanje definicije koja bi trebala sadržavati podatke o tipu i ubicaciji referenta.

U drugome su potpoglavlju argumentirana načela navođenja fakultativnih dijelova rječničkoga članka: egzemplifikacija, opisa strukture i tvorbe, podataka o etimologiji i motivaciji, službenih i tzv. oficijaliziranih likova³⁶⁵ imena, povijesnih potvrda te, u slučaju obrade ojkonimā – etnikā i ktetikā. Na kraju poglavlja opisuju se načela izrade kazala povezana s rječnikom te se objašnjava sustav upućivanja.

Svaki prijedlog načela za strukturiranje rječničkoga članka potkrijepili smo odgovarajućim konkretnim primjerima ekscerpiranima iz ukupnoga korpusa toponimije ludbreške Podravine.

Budući da je cilj primijeniti opisana leksikografska načela na obradu stvarne građe dobivene terenskim istraživanjem, u zasebnome se potpoglavlju donose primjeri članaka ojkonimā i rječnika ostalih toponima prikupljenih u ludbreškoj Podravini.

Navedene leksikografske smjernice mogu se nadovezati na ustaljene metodologije obrade hrvatske toponimijske građe (v. ostala poglavlja ovoga doktorskog rada) te ih dopuniti

³⁶⁴ Dio sadržaja koji se odnosi na metodologiju leksikografske obrade toponimijske građe iz koje su isključeni ojkonimi objavljen je u znanstvenome radu naslovljenu *Metodologija izrade anojkonimijskoga rječnika (primijenjena na toponimiju ludbreške Podravine)* (v. Horvat (2016b)), a u sklopu ovoga poglavlja donosi se u više ili manje preinačenome i dopunjenome obliku.

³⁶⁵ Ovaj termin odnosi se na toponimske likove prilagođene zapisu standardnojezičnom grafijom, više v. u odjeljku 3.6.3.4.2.3.1.

(time bi se omogućila kvalitetnija kontekstualizacija i iscrpnija jezikoslovna obrada). Primjenjive su, uz eventualnu prilagodbu građi, i u obradi ostale kajkavske, hrvatske i južnoslavenske toponimije.

3.6.2. Leksikografska obrada toponimā u hrvatskoj dijalektologiji i onomastici³⁶⁶

Poticaj za izradu ovoga poglavlja doktorskoga rada proizlazi iz dosadašnje hrvatske dijalektološke i onomastičke prakse promatrane kroz leksikografsku perspektivu.³⁶⁷ Budući da su primarni ciljevi dijalektoloških i onomastičkih vrela različiti, uočavamo da je ovisno o njima imenska građa zastupljena obilnije ili oskudnije, kao i da su pristupi njezinoj obradi raznovrsni.

3.6.2.1. Dijalektni rječnici

Leksikografski obrađenu toponimijsku građu donose već Finka i Šojat (1968) te Jurišić (1973), no unatoč postojanju uzora, u mnogim dijalektnim rječnicima nastalima otada do danas toponimija izostaje ili je izrazito oskudna. Vodeći računa o aktualnoj brojnosti i različitosti (s obzirom na tip i opseg) dijalektnih rječnika, u obzir uzimamo samo one koji donose obilniju toponimijsku građu³⁶⁸.

Izbor dijalektnih rječnika u kojima se navode toponimi i osvrt na metodologiju njihove obrade doneseni su u tablici 20.³⁶⁹

³⁶⁶ Pregled koji donosi Horvat (2016b: 76–79, 112–113) za potrebe izrade ovoga doktorskoga rada djelomično je preinačen te je dopunjen podacima o vrelima objavljenima poslije objavljivanja toga rada.

³⁶⁷ Obradu toponimā u rječnicima u svojim radovima analiziraju Crljenko (2013) i Brozović Rončević (2002), no pritom ne uzimaju u obzir dijalektološka i onomastička djela.

³⁶⁸ Zastupljenost toponimā u ukupnoj građi ne ovisi nužno o tipu ili opsegu rječnika: katkad manji rječnici – npr. oni aneksnoga tipa, priloženi dijalektološkim studijama (usp. Maresić (2010)) – donose više toponima od većih, izdanih kao zasebna djela (usp. Lipljin (2002; 2013)).

³⁶⁹ Navedeni popis nije potpun niti s obzirom na opseg rada takav može biti.

Tablica 29. Pregled dijalektnih rječnika koji sadržavaju toponimijsku građu te osvrt na metodologiju njihove obrade

govor / skupina govora	autor(i)	toponimi su izdvojeni od ostaloga dijela rječnika	toponimi se navode u zasebnim rječničkim člancima	toponimi su leksikografski obrađeni ©
Beli (otok Cres)	Velčić (2003)	da/ne ①	da	da
Blato (Korčula)	Milat Panža (2015)	da	da	ne
boljunski govori (Istra)	Francetić (2015)	ne	da	da
Cerje (Zagreb)	Šatović i Kalinski (2012)	ne	da/ne ©	da
Crikvenica	Ivančić Dusper i Bašić (2013)	ne	da	da
Delnice	Pavešić, Magaš i Laloš (2006)	ne	da	da
donjosutlanski kajkavski dijalekt	Hanzir i dr. (2015)	ne	da	da
Dubrovnik	Mladošić i Milošević (2011)	da	da	ne
Đurđevac	Maresić i Miholek (2011)	ne	da	da
Grobnik	Lukežić i Zubčić (2007)	ne	da	da
Istra, Cres, Lošinj	Ujević (1956) (ur.)	da	da	ne
Medulin	Peruško (2010)	da	da/ne ②	da/ne ②
Molve	Maresić (2010)	ne	da	da
Mrkoči (Istra)	Runko (2014)	ne	da	da
Mundimitar (Italija)	Piccoli i Sammartino (2010)	da/ne ③	da	da
Mursko Središće	Blažeka i Rob (2014)	ne	da	da
Novalja (otok Pag)	Vranić i Oštarić (2016)	da	da	ne
Novi Vinodolski	Sokolić-Kozarić i Sokolić-Kozarić (2003)	ne	da/ne ④	da
otok Brač	Šimunović (2006b)	ne	da	ne
otok Vrgada	Jurišić (1973)	ne	da	da
otok Žirje	Finka i Šojat (1968)	da	da	da
Pag (otok Pag)	Kustić (2002)	ne	da	da
Pitve, Zavala (otok Hvar)	Barbić (2011)	da/ne ⑤	da	da
Podgajci Podravski	Znika (2016)	da/ne ⑥	da	da
Prelog	Blažeka (2018)	ne	da	da
Studenci	Babić (2008)	ne	da/ne ⑦	da/ne ⑦

navodi se paradigma u gram. bloku (koji padežni oblici) ①	u rječničkome članku navode se prijedlozi s kojima dolaze A i L	navodi se opis referenata na koje se toponimi odnose	donesen je podatak o etimologiji ili motivaciji	toponimi su povezani s priloženim zemljovidom
da (G)	ne	da	ne	ne
ne ②	ne	ne (vrlo rijetko)	ne	ne
da (G)	ne	da	ne ③	ne
ne	rijetko ④	rijetko ④	da	ne
da (G)	ne	da	ne	da
da (G) ⑤	katkad ⑥	da	ne	ne
da (G) ⑦	katkad ⑥	prilično često (u rečeničnim potvrđama)	ne	ne
ne	ne	da	ne	ne
da (G, L, I) ⑧	ne	da	ne	ne
da (G, L) ⑨	da ⑩	da/ne ⑪	ne	ne
da ⑫	katkad	da	katkad	da
da (G, rjeđe L)	katkad ⑬	da	ne	ne ⑭
da (G)	katkad ⑬	uglavnom ne	ne	ne
da (G)	katkad ⑬	uglavnom ne	ne	ne
da (G)	ne	da	ne	ne
da (G)	rijetko ⑬	da ⑮	ne	ne
ne	ne	da	ne	da
da (G)	katkad ⑬	da	ne	ne
ne	ne	ne ⑯	ne ⑯	da
da (G)	ne	da	ne	da (no ne svi) ⑰
da (G)	vrlo rijetko ⑬	da	ne	da
da (G) ⑱	katkad ⑬	da/ne	ne	ne
da (G)	ne	ne	ne	ne
da (G) ⑲	katkad ⑬	da/ne	ne	ne
da (G) ⑳	vrlo rijetko ⑬	da	ne	ne
ne (rijetko G)	ne	katkad	ne	ne

Bilješke uz tablični pregled:

- Ⓐ Kazalo doneseno u uvodnome dijelu djela sadržava transkribirane ojkonime, lokalne etnike i ktetike te prijedlog koji se uz ime rabi (*va/na*).
- Ⓑ Na samome kraju rječnika doneseno je kazalo (netranskribirani abecedni popis toponima), a toponimi su obrađeni i na odgovarajućemu mjestu u rječniku.
- Ⓒ Kao natuknice pojavljuju se beziznimno ojkonimi; tzv. mikrotoponimi najčešće se navode u sklopu rječničkoga članka čija je natuknica apelativ ili ime kojim su motivirani, a mnogo rjeđe kao samostalne natuknice.
- Ⓓ Ako su dobili vlastitu natuknicu, toponimi su i leksikografski obrađeni. Međutim, neki toponimi (posebno dijelovi otoka, npr. *Ceja, Frankinovicica, Kažela* itd.) navedeni su kao podnatuknice nekoga rječničkog članka. Podnatuknice uglavnom (zabilježene su i iznimke) nisu leksikografski obrađene niti se uvijek donose opisi.
- Ⓔ Iako su uglavnom toponimi obrađivani kao zasebne natuknice, zabilježeni su i primjeri gdje je u jednome članku kao natuknica doneseno više likova iste motivacije, a različite tvorbe (npr. *Glavica, Glavičica, Glavina*).
- Ⓕ Nejasna je i nesustavna autorova metodologija obrade dvorječnih i višerječnih toponima. Dok je dio takvih toponima dobio zasebne rječničke članke (dakle, i natuknice), dio ih je obrađen kao podnatuknice u sklopu članka čija je natuknica apelativ kojim su motivirani. U podnatuknicama pak nisu doneseni svi toponimi iz određene motivacijske skupine. Toponimi doneseni u podnatuknicama nisu leksikografski obrađeni.
- Ⓖ Proučava se je li u obradi donesena bar gramatička odrednica kao minimalni dio obrade uz nominativni oblik.
- Ⓗ Iako se za apelative navode cjelovite paradigme, padežni oblici doneseni su samo za jedan toponim.
- Ⓘ U nekim rječnicima u posebnim je poglavljima donesen i detaljan opis (na više razina) govora, što korisniku omogućuje da pretpostavi i ostatak paradigme (npr. rječnik crikveničkoga, grobničkoga, molvanskoga, pitavskoga i zavalškoga govora, donjosutlanske ikavske skupine govora itd.), dok dio rječnika nema nikakvu popratnu studiju (npr. rječnik govora zaseoka Mrkoči).
- Ⓝ Nedostatak je što su za neke toponime doneseni genitivni oblici oba broja premda korisnik nije upućen na moguće postojanje morfoloških inačica niti su one navedene.
- Ⓚ Katkad se podatci mogu ekscerpirati iz rečeničnih potvrda.
- Ⓛ Obrada je nesustavna; za dio toponima navode se G, L, I, a za dio samo N.
- Ⓜ Moguće je zaključiti o padežnim oblicima uz pomoć uvodne studije (za neke se toponime i eksplicitno navode padežni oblici ako su zanimljivi po paradigmi).
- Ⓝ Isključivo se nalaze u rečeničnim potvrdama (D, A, L – ovisno o potvrdama na terenu).
- Ⓞ Najčešće su u rječniku navedeni ojkonimi, mnogo rjeđe imena drugih tipova referenata (katkad se navodi samo da je riječ o lokalitetu).
- Ⓟ Najčešće su popisana imena polja/oranica.
- Ⓞ U proučenome rječniku obrada nije donesena, a autor upućuje na svoju knjigu *Toponimija otoka Brača* s napomenom da je ondje donesena obrada. U navedenoj monografiji korisnik može pronaći klasifikacije toponima prema kriteriju tvorbe/strukture te motivacije, koje su za interpretaciju vrlo vrijedne. Knjiga sadržava i abecedno kazalo toponima s uputnicom na odgovarajući zemljovid te *Indeks zemljopisnih imena u obalnoj toponimiji* (u kojemu su za svako selo doneseni toponimi (ne abecednim redom), a posebno je korisna kratica kojom se opisuje imenovani referent).
- Ⓡ Premda ti podatci nisu doneseni u ovome radu, treba uputiti na zaseban rad (v. Tamaro (2005)).
- Ⓢ Zemljovid je ipak priložen na samome kraju knjige, a referenti se ubiciraju ispisivanjem cjelovitoga toponimskog lika na odgovarajuće mjesto.
- Ⓣ Uputnica na zemljovide ne donosi se u samome rječničkom članku, nego u sklopu kazala.
- Ⓤ Obrada je izrazito nesustavna; za dio se toponima navodi cjelovita paradigma, za dio samo dio paradigme, a za dio samo N.
- Ⓥ Obrađeni toponimi nisu izdvojeni od druge leksičke građe te su u rječnik smješteni sukladno abecednomu načelu. Ipak, na samome kraju knjige donosi se i abecedni popis transkribiranih toponima.
- Ⓩ Genitivni je oblik sustavno i redovito naveden. Drugi oblici paradigme navedeni su ako se razlikuju (npr. ako ako je došlo do kakve morfološki izazvane promjene (ako je naglašen koji drugi slog ili ako je došlo do alternacije vokala)).

Premda popisivanje toponimije nije primarni cilj izrade dijalektnoga rječnika, taj ga postupak izrazito obogaćuje. Navedeni autori uvelike su doprinijeli očuvanju toga ugroženog leksičkog sloja, jedinstvena i specifična za svako naselje, odnosno za svaki mjesni govor. Iz pregleda možemo iščitati da se proučeni rječnici ne podudaraju prema leksikografskim načelima i podacima koje sadržavaju; ipak, usporedba omogućuje promatranje funkcionalnosti rječničkoga članka te procjenjivanje važnosti, tj. obavijesnosti svakoga njegova dijela.

3.6.2.2. Onomastički radovi

Devedesetih godina 20. stoljeća, kako konstatira Brozović-Rončević (1994: 367), u Hrvatskoj nisu postojali objavljeni sustavni i cjeloviti toponimijski rječnici. Stanje se nije mnogo promijenjeno ni u sljedećih dvadesetak godina³⁷⁰, no ipak su nam danas na raspolaganju rezultati i prinosi brojnih novih onomastičkih istraživanja.

Budući da zasebnih toponimijskih rječnika nije bilo, toponimija se leksikografski obrađivala samo u sklopu drugih djela. Da bismo provjerili je li to, kako i u kojoj mjeri provedeno u dostupnim vrelima (heterogenijima po opsegu i pristupima od dijalektnih rječnika), uzeli smo u obzir iste kriterije kao pri proučavanju dijalektnih rječnika.

U literaturi nailazimo na različite metodologije obrade građe. U najčešće ubrajamo: (1) klasificiranje toponimā prema kriterijima motivacije, tvorbe/strukture i jezičnoga podrijetla (uz popratnu analizu i komentar) te (2) navođenje toponimā u natuknicama, pri čemu se za svaki toponim zasebno donosi obrada, komentar i analiza.

Navođenje toponima u natuknicama relevantan je tip metodologije iz leksikografske perspektive ako su zadovoljeni kriteriji. Naime, budući da ne udovoljavaju svim kriterijima (npr. građa nije predstavljena abecednim redom ili u tim člancima izostaju neke važne sastavnice itd.), za neke radove nije ispravno tvrditi da sadržavaju rječničke članke. U takvim slučajevima terminološki bi bilo ispravnije takve nizove članaka definirati riječju *popis/kazalo/inventar*.

U nastavku ističemo neke radove s modelima za leksikografsku obradu toponima.

³⁷⁰ Godine 2016. objavljen je *Hrvatski mjesni rječnik* (ur. N. Bašić-Kosić), koji sadržava lokalne i standardne likove ojkonimā, etnikā i ketikā.

Tablica 30. Pregled onomastičkih radova u kojima je toponimijska građa obrađena na način relevantan iz leksikografske perspektive

govor / skupina govora	autor(i)	donesena je gramatička odrednica	navodi se paradigma u gramatičkome bloku (koji padežni oblici)	u rječničkom članku navode se prijedlozi s kojima dolaze A i L	navodi se opis referenata na koje se toponimi odnose	donesen je podatak o etimologiji ili motivaciji	rječnički su članci povezani s priloženim zemljovidom	napomene (ostalo)
Boljunština	Tamaro (2005)	da	da (G)	ne	da	da	ne	– donosi se i podatak o tvorbi
Crikvenica	Bašić (2009)	ne	da (sustavno cijelu paradigmu) ⑤	ne	da	da	da	
gornje Međimurje	Virč (2012)	da	ne	ne	da	da	ne ③	– donosi se podatak o ubikaciji referenata
Prapatnica (Vrgorska krajina)	Kapović (2006)	da/ne ②	da	da	da	da	ne	– primjeri nisu navedeni abecednim redom – u člancima čije su natuknice otkonimi zabilježeni su etnici (a rjeđe i ktetici)
stonsko područje	Gudelj (2011)	da	ne ③	ne	da	ne	ne	
Sumartin (otok Brač)	Šimunović (1968)	da	da (G) / ne ④	ne	da	da	ne	– donosi se podatak o ubikaciji referenata – donose se povijesne potvrde imena (ako su dostupne)

Bilješke uz tablični pregled:

① Genitivni se oblik donosi ako sadržava kakvu alternaciju.

② Donose se samo genitivni oblici, i to izrazito rijetko (tek u nekoliko primjera).

③ Sami članci ne sadržavaju uputnice na zemljovide. Međutim, ističemo da autorica u radu donosi zemljovide na kojima su, zasebno za svako naselje, ubicirani dijelovi naselja (u poglavlju posvećenu hodonimima) i reljefni oblici (u poglavlju posvećenu oronimima).

④ Autor donosi gramatičke odrednice samo za toponime koji su *pluralia tantum*.

⑤ Autorica sustavno donosi potpune paradigme svih toponima prikupljenih terenskim istraživanjem, a pritom posebnu pozornost posvećuje fonološkim i morfološkim varijacijama (roda i/ili broja).

Uputnice na zemljovide uz Bašić (2009) donose npr. i Jurić i Vuletić (2006), Iskra (2011), Čilaš Šimpraga (2013b), kao i monografije o dalmatinskim otocima Centra za jadranska onomastička istraživanja. Ti radovi zapravo sadržavaju kazala koja nisu leksikografski obrađena.

Valja imati na umu da toponimijski rječnik obuhvaća mnogo građe (posebno ako je cilj navesti sve relevantne podatke). Zbog ograničena opsega on stoga može biti neprikladan za objavu u znanstvenim radovima. Međutim, dosad objavljene toponomastičke monografije, iako ograničena u opsegu nemaju, ne sadržavaju rječnike (mikro)toponimā (čak ni najjednostavnije – s gramatičkom odrednicom, paradigmom, opisom i ubikacijom – podacima koji su se mogli uklopiti u postojeća kazala).

3.6.2.3. Metodološki uzori

Na temelju usporedbe dijalektoloških i onomastičkih vrela i njihove obavijesnosti može se zaključiti da su za leksikografsko navođenje i obradu toponima više doprinijela dijalektološka djela. Oboma tipovima vrela zajednički je nazivnik nepostojanje ustaljene metodologije navođenja i obrade toponima (usp. npr. s definiranom i utvrđenom frazeografskom metodologijom).

U kontekstu hrvatskoga jezika potrebno je spomenuti neobjavljen toponimijski rječnik (izrađivao se na Odjelu za onomastiku i etimologiju IHJJ-a u sklopu projekta *Onomastička i etimološka istraživanja hrvatskoga jezika* koji je vodila D. Brozović Rončević), koji je zamišljen tako da sadržava službene i lokalne likove ojkonima, odgovarajuće standardne i lokalne etnike i ktetike, opise i ubikacije referenata, povijesne potvrde, blok s podacima o tvorbi, etimologiji i motivaciji te još neke izvanjezične podatke.

Dobre toponomastičko-leksikografske prakse i smjernice moguće je pronaći i u stranim metodološkim školama vezanima uz proučavanje drugih slavenskih jezika.

Slovenski jezikoslovci, npr. Šekli (2008), Snoj (2009a), Klinar i dr. (2012) pri obradi toponima navode standardizirane inačice, lokalne likove, paradigme, izraze s prijedlozima, opise referenata te tumače tvorbu, etimologiju i motivaciju. Te se metodologije primjenjuju i u

brojnim diplomskim radovima³⁷¹ (posebno u posljednjih desetak godina) – u njima se tzv. *ledinska imena* uglavnom redovito³⁷² leksikografski obrađuju, na isti način.

3.6.3. Načela za izradu toponimijskoga rječnika te njihova primjena³⁷³

Svaki bi se toponimijski rječnik trebao temeljiti na nekoliko osnovnih načela: deskriptivnosti, sustavnosti, primjerenosti, obavijesnosti te ekonomičnosti.

Načelo deskriptivnosti

Toponimija odražava dijalektne značajke određenoga mjesnoga govora, stoga je obradi nužno pristupiti deskriptivno, što podrazumijeva donošenje primjera isključivo u onome liku koji je zabilježen tijekom terenskoga istraživanja. Važno je pozornost posvetiti svim jezičnim značajkama neovisno o tome na koju se jezičnu razinu odnose.

Načelo sustavnosti

Budući da toponimija funkcionira kao sustav, nužno je sustavnosti težiti i pri leksikografskoj obradi građe. Potrebno je sustavnost primijeniti na svim strukturnim razinama, dakle svaku sastavnicu rječničkoga članka (natuknicu, gramatičku odrednicu, gramatički blok, definiciju (opis i ubikaciju referenta), strukturno-tvorbeno-etimološko-motivacijski blok itd.) obrađivati na sustavan način.

Načelo primjerenosti

Korisnici rječnika mogu biti jezikoslovci i nejezikoslovci (uključujući laike, a među njima i same korisnike toponima, izvorne govornike s istraženoga područja). Imajući to na umu, autor rječnika primjerenost korisnicima treba postići izradom detaljnih uputa za služenje rječnikom u kojima treba objasniti sve primijenjene postupke (na svakoj strukturnoj razini rječničkoga članka).

³⁷¹ V. npr. Rogelja (2011).

³⁷² U nekim se radovima ne slijedi u potpunosti abecedno načelo (npr. Stegne (2008), Lončar (2010)).

³⁷³ Potpoglavlje posvećeno opisu načela za izradu toponimijskoga rječnika najopširniji je dio ovoga poglavlja doktorskoga rada. Načela primijenjena na izradu rječnika toponimijskoga sloja iz kojega su isključeni ojkonomi donosi Horvat (2016b: 79–104). Na ovome mjestu naglašavamo da načela oblikovanja strukture rječničkoga članka predstavljaju korake koji se međusobno nadovezuju i koji imaju zadan i nepromjenjiv redoslijed, stoga na toj razini ne odstupamo od strukture citiranoga rada.

Načelo obavijesnosti

Načelo obavijesnosti povezano je s načelom primjerenosti korisniku. Premda različitom tipu korisnika neće biti relevantni svi podatci navedeni u rječniku, preporučljivo je da on sadržava što je više moguće obavijesti te tako omogući korisniku da sâm definira koji su mu podatci relevantni.

Načelo ekonomičnosti

Dosad navedena načela imaju hijerarhijsku prednost pred načelom ekonomičnosti, što znači da se ona nikad ne ostvaruje na štetu sustavnosti, primjerenosti za upotrebu, obavijesnosti i leksikografske korektnosti.

Ekonomičnost se, kao i sustavnost, može postići sažetim (a ne rečeničnim) oblikovanjem svake sastavnice rječničkoga članka. Usto, ekonomičnost se može postići upućivanjem (npr. u slučaju pojavljivanja inačica te pri obradi homonimije, sinonimije i višeimenosti).

Različitost hrvatskih govora na svim razinama (fonološkoj, morfološkoj, sintaktičkoj, leksičkoj), koja podrazumijeva i različito funkcioniranje toponimije, upućuje na to da metodologiju treba prilagođavati građi, a ne građu metodologiji.

Na temelju iskustva istraživanja na različitim terenima autor može osmisliti vlastitu metodologiju, što svakako uključuje preispitivanje pristupa navedenih u literaturi.

Dopuštajući prilagodbu metodologije drugih istraživača njihovoj građi, u nastavku predlažemo općenita načela leksikografske obrade toponimā, a u potpoglavljima komentiramo primjenu načela tijekom izrade konkretnoga toponimijskog rječnika ludbreške Podravine.

3.6.3.1. Oblikovanje rječnika

Općenito govoreći, oblikovanje ovisi o tome priprema li se dijalektni rječnik ili toponimijski rječnik.

Pri izradi dijalektnoga rječnika najprikladnije bi bilo izdvojiti toponime od ostale leksičke građe i obraditi ih u zasebnome rječniku.³⁷⁴ Predloženo izdvajanje toponimijske građe omogućilo bi oblikovanje zasebnom metodologijom, neovisno o metodologiji izrade općega dijalektnog rječnika. Usto, takav postupak u skladu je s načelom primjerenosti jer bi omogućio lakšu dostupnost korisnicima i jednostavnost pri pretraživanju.³⁷⁵ Isto vrijedi i za onimijske rječnike. Izrađuje li se rječnik koji obuhvaća cjelokupnu onimiju, najprikladnije bi bilo svaku onimijsku kategoriju razdvojiti i zasebno ih obrađivati.³⁷⁶

U samome oblikovanju toponimijskoga rječnika leksikograf može, ako to želi, primijeniti klasifikaciju prema tipu referenta (v. npr. Stegne (2008), Virč (2012)). Prakse odvajanja, odnosno zasebne obrade različitih tipova referenata postoje i u stranim leksikografijama (slavenskim i neslavenskim). Takve su odluke opravdane ako se planira navođenje različitih izvanjezičnih (tzv. enciklopedijskih) podataka za svaki tip referenta – npr. za vodotoke se može zabilježiti duljina, ubikacija izvora i ušća, imena pritokā i sl.; za uzvisine nadmorska visina vrha (ili vrhova) i sl.; za naselja kretanje broja stanovnika, etnici, ktetici i sl. (usp. Brozović Rončević (2002: 50)).

Primjena na izradu *Toponimijskoga rječnika ludbreške Podravine* (u ostatku teksta: TORLUPO)

Imajući na umu navedene prednosti izdvajanja toponimijskoga rječnika od ostaloga leksičkog sloja, odlučili smo pristupiti izradi samostalnoga toponimijskog rječnika skupine mjesnih govora. Radi postizanja što veće sustavnosti oblikovani su zasebni rječnici ojkonimā i ostalih toponima.

³⁷⁴ Toponime su iz cjelovitoga rječnika izdvojili npr.: Tičić (2004), Mladošić i Milošević (2011), Milat Panža (2015), Vranić i Oštarić (2016). Nažalost, u tim rječnicima građa nije leksikografski obrađena, nego samo navedena u kazalu. Finka i Moguš (1968) te Peruško (2010) donose pak i leksikografsku obradu popisane građe.

³⁷⁵ Uključivanjem toponimā u cjelokupni rječnik fakultativni bi dijelovi bili manje poželjni jer bi opteretili tekst rječnika, odnosno narušilo bi se dosljedno i sustavno oblikovanje članka. Usto, u tome bi slučaju uza svaki toponim bilo potrebno donijeti i terminološku odrednicu, npr. *top*.

³⁷⁶ Usp. metodologiju obrade prezimenā u Frančić (2002), metodologiju obrade egzonimā u Crljenko (2016) itd.

3.6.3.2. Pristup zapisu toponimā

Zbog oslanjanja onomastike na dijalektologiju svi bi primjeri trebali biti ispisani dijalektološkom transkripcijom.

U skladu s uputama koje donose Menac-Mihalić i Celinić (2012: 30), građa je zapisana fonetskom transkripcijom³⁷⁷ da bi se što vjernije zabilježio izgovor, bez obzira na funkcionalnu razlikovnost zapisanih glasova. Iz primjera ispisanih fonetskom transkripcijom mogu se iščitati podatci o realizaciji (promjene na granicama morfema³⁷⁸, alofoni i sl.).

3.6.3.2.1. Sustavnost u primjeni dijalektološke transkripcije (i u izradi TORLUPO-a)

U dijalektološkim i onomastičkim radovima fonemi *l̥, n̥, ʃ̥, ʒ̥, x, r* često se bilježe grafemima hrvatskoga standardnog jezika <lj, nj, dž, đ, h, r>. S obzirom na to da u kajkavskim govorima koji u svojem inventaru imaju foneme *l̥, n̥* mogu biti potvrđeni i nesliveni izgovori sljedova *lj, nj*, te postojanje samo jednoga para afrikata, što zahtijeva upotrebu posebnih znakova <č̣, ʒ̣> (usp. Maresić (2013: 158)), inzistiramo na dosljednoj primjeni dijalektološke transkripcije; v. Menac-Mihalić i Celinić (2012)³⁷⁹.

3.6.3.3. Načela nizanja natuknica

3.6.3.3.1. Abecedno sortiranje

Primjena fonološke transkripcije podrazumijeva bilježenje jednoga fonema jednim grafemom. Moguće odstupanje fonološkoga sustava određenoga mjesnoga govora od fonološkoga sustava hrvatskoga standardnog jezika iziskuje promišljanje o tome kako u abecedni sustav uvrstiti jedinice kojih nema u standardnome jeziku.

Većina autora dijalektnih rječnika (posebice kajkavskih govora, ali i drugih koji imaju složenije fonološke, posebno vokalske sustave) pri abecediranju se odlučila za zanemarivanje

³⁷⁷ U određenim je slučajevima primijenjena i fonološka transkripcija radi rasterećivanja teksta (primjerice, ne bilježe se alofoni (npr. *ŋ* ispred *k*) niti se fonemi *š* i *ž* bilježe kao <ṣ̌> i <ẓ̌> premda se tako uvijek ostvaruju).

³⁷⁸ Zgusta (1991: 237) smatra da leksikograf »treba da naznači u osnovi foneme ili, gdje je ta potreba zaista imperativna (tj. gdje se može očekivati da će korisnik ozbiljno griješiti ako mu se ne da više fonetičke pomoći) najvažnijih alofona«. Na to možemo nadovezati i prijedlog J. Maresić (2013: 159): »U pravilu, ako se bilježi obezvučenje ispred pauze i ispred bezvučnih, valjalo bi bilježiti i „zvučnu” realizaciju bezvučnih pamjaka u sandhiju.«

³⁷⁹ Standardizaciju i sustavnu primjenu hrvatske dijalektološke transkripcije promiče i Maresić (2013: 159–160) opažajući da su različiti grafički znakovi za iste jezične pojave (korišteni kroz povijest) neekonomični.

specifičnosti fonema (otvorenosti i zatvorenosti vokalā, nazalnosti konsonanatā i sl.). Na temelju rješenja primijenjenih u literaturi mogli bismo razlikovati nekoliko pristupa.

3.6.3.3.1.1. Arhileksemizacija

Neki autori u rječniku kao natuknice navode arhilekseme.

Arhileksemi koje donose Belović i Blažeka (2009; 2014), Blažeka i Rob (2014) te Blažeka (2018) nenaglašeni su i zapisani grafemima standardnoga jezika³⁸⁰. Budući da je grafeme standardnoga jezika moguće poredati na način uobičajen u standardnoj leksikografiji, primjenom toga tipa arhileksemizacije problem abecediranja načelno je izbjegnuto. Međutim, praktična primjena bila bi upitna kad bi se u rječnik uključila toponimija većega područja³⁸¹ (koje podrazumijeva i raznolikost/različitoost fonoloških sustava). Za referente koji zauzimaju veću površinu (npr. šume, uzvisine, vodotoci) u različitim je naseljima moguća upotreba toponimskih likova koji se razlikuju po odrazima ishodišnih fonema (npr. *Bednja* službeno; *Bědja* Sesevete Ldb., *Běna* Ludbreg)³⁸².

Šimunović (2006b: 37) za arhileksem, zapisan dijalektološkom transkripcijom, uzima leksem potvrđen u Dračevici (u govoru srednje bračke čakavštine), a fonološke varijante potvrđene u drugim naseljima potrebno je iščitavati iz rečeničnih potvrda. Različite inačice iste riječi (uvjetovane razlikama među fonološkim sustavima) autor ponekad (nedosljedno)³⁸³ svodi pod određeni arhileksem, no toponimi su u tome rječniku uvijek dobili vlastitu natuknicu.

Zbog poštivanja ravnopravnosti toponimskih likova svođenje svih likova pod određeni arhileksem (tj. izjednačavanje značajki različitih govora ili podređivanje jedne drugoj) ne smatramo poželjnim (usp. Tafrā (2012: 116)).

³⁸⁰ Nenaglašen i standardnom grafijom zapisan arhileksem kao natuknicu navode i Slovenci Šekli (2008) te Snaj (2009a). Njihov se pristup arhileksemizaciji uvelike razlikuje od Blažekina jer za arhileksem uzimaju standardiziranu inačicu leksema (po glasovno-pravopisnome ili etimološko-povijesnome načelu; više v. u Šekli (2008: 33–36)). On nije primjenjiv ako etimologija toponimā (ili apelativā) nije prozirna (treba imati na umu da fonem suvremenoga inventara može potjecati od više općeslavenskih fonema, kao i da može biti preuzet iz sustava drugih jezika).

³⁸¹ Zasada ne postoje rječnici temeljeni na tome tipu arhileksemizacije koji obuhvaćaju građu prikupljenu u skupini govora s različitim dijalektnim značajkama. U tome bi slučaju, prema Blažeki (2008a: 148), arhileksem bio lik koji je potvrđen u najviše punktova, čime bi geografski kriterij prevladao nad povijesnojezičnim. Istim kriterijem u nacrtu koncepcije rječnika govorā potkalničkoga Prigorja pri određivanju arhileksema vodi se i Puškar (2015: 149–150). Ipak, na temelju primjera koje navodi (katkad vrlo različitih) nije sasvim jasno koliko bi arhileksemizacija bila praktično primjenjiva i jasna korisnicima rječnika. U toponomastičkome kontekstu zaključujemo: konkretnim realizacijama ne bi se mogli pridružiti arhileksemi dok se ne bi prikupila sva građa te dok se ne bi proučilo izoglose i odredilo koje značajke prevladavaju, što zahtijeva mnogo vremena i otežava provedbu.

³⁸² Blažeka (2011: 67) u slučajevima pojavljivanja različitih likova toponima u različitim naseljima donosi više natuknica (samim time i arhileksema), a u zagradaama bilježi u kojemu su naselju prikupljeni.

³⁸³ Primjerice, natuknice *barz* i *brz* navode se zasebno te se recipročno upućuje na njih, a bolski lik *parst* naveden je samo pod natuknicom *prst*.

3.6.3.3.1.2. Neutralizacija fonemskih specifičnosti pri abecednome sortiranju (svođenje pod isti grafem)

U rječnicima u kojima su natuknice konkretne realizacije leksemā najčešća je leksikografska praksa svođenje različitih fonema pod grafem koji predstavlja fonem najbližijega ostvaraja u standardu. Primjerice, foneme *ɛ*, *e* i *ɛ̃* pri sortiranju pod <e> svode Malnar (2002), Maresić i Miholek (2011), Šatović i Kalinski (2012), Lipljin (2013), Dragija (2016) i dr.; nijanse između fonema *g* i *a* zanemaruju se kod Finke i Šojata (1968), kod Milata Panže (2015) i kod Božina (2017); razliku između fonema *a* i ²*q* ignorira Gagić (2017), razliku između fonema *o* i *õ* leksikografski neutraliziraju svođenjem pod <o> Večenaj i Lončarić (1997), Šimunović (2006b), Maresić (2010), a isto je provedeno i u monografijama Centra za jadranska onomastička istraživanja³⁸⁴ (v. npr. TOPAG (2011)). Potvrde pronalazimo i na konsonantskoj razini – primjerice, riječi koje počinju fonemima *j*, *ȷ* Hanzir i dr. (2015) navode pod grafemom <j>.

Opisano načelo abecediranja ima određene nedostatke:

- 1) Svođenjem različitih fonema pod isti grafem u abecednome sortiranju dio se fonema ignorira, odnosno izjednačuje.³⁸⁵ Pomak primjećujemo kod Šatovića i Kalinskoga (2012), koji u naslovu poglavlja navode sve foneme (svedene na određeni tip) kojima počinju riječi popisane u nekome poglavlju.
- 2) Svođenjem različitih fonema pod isti grafem u rječnicima nekih govora dio bi riječi bilo teško pronaći. Primjerice, u govorima u čijim su sustavima kao fonemi određeni *ȷ* i *ɥ* riječi **užȷnȷti se* ili **Briȷze* trebalo bi tražiti pod *uže-*, odnosno *bri-*, s čime bi korisnik, zbog prozirnosti motivacije i etimologije, mogao imati poteškoća ako prethodno nije upozoren uputom.³⁸⁶

³⁸⁴ U ostatku rada rabi se kratica CJOI.

³⁸⁵ Problem je vjerojatno u tome što se autori oslanjaju na standardološku leksikografsku praksu. Treba uzeti u obzir da je razlika između svojstava fonema *č* i *ć* (u rječnicima uvijek razdvojenih pri sortiranju!) jednako važna kao i npr. razlika između svojstava fonema *ɛ̃*, *e*, *ɛ*.

³⁸⁶ Problem etimologije neki autori rješavaju tako da isti fonem bilježe dvama različitim grafemima: npr. Šatović i Kalinski (2012: 9, 11) isti fonem bilježe dvama različitim grafemima (<ɥ, ɥ>, odnosno <ō, u>) kako bi riječ približili govorniku iz perspektive standarda. Uputa donesena u uvodu na neki način ublažava taj metodološki propust.

3.6.3.3.1.3. Druga moguća rješenja s obzirom na sortiranje

Pri oblikovanju rječnika važno je imati na umu jezične činjenice, ali i potrebe budućih korisnika rječnika. Može se pretpostaviti da bi korisnici iskustvo služenja općim rječnikom standardnoga jezika mogli primijeniti na služenje dijalektnim rječnikom, no zato ih valja upozoriti da i on, baš poput rječnika stranih jezika (posebno onih koji se pišu drugim pismom) zahtijeva drugačiji pristup³⁸⁷.

Kako dijalektološka transkripcija omogućuje zapisivanje svakoga fonema zasebnim grafemom, poželjno je u potpunosti se na nju osloniti na svim razinama, pa i pri abecediranju. To podrazumijeva uvođenje novih grafema u abecedni sustav i određivanje njihova mjesta u abecednome poretku.

Model za inovaciju u oblikovanju abecednoga poretka možemo pronaći u leksikografiji nekoliko jezika (v. *Alphabetical order*). Najčešće su dvije tendencije:

- a) smještanje posebnih grafema neposredno uz najsličnije grafeme osnovne latinične abecede (ispred ili iza njih) – primjerice, u crnogorskoj su abecedi dva nova grafema, <š> i <ž>, smještena neposredno iza <š> i <ž> (više v. u PCGJ-u (2009)); u poljskome su posebni grafemi smješteni neposredno iza uobičajenih slova latinične abecede: <a, ą, b, c, ć, d, e, ę, ..., l, ł, m, n, ó, o, ó, p, ..., s, ś, t, ..., z, ź, ż>³⁸⁸; tako je npr. i u turskome (<c, ç, ..., g, ğ, ..., ı, i, ..., o, ö, ..., s, ş, ..., u, ü>), mađarskome itd. Dok se u Njemačkoj rječnici oblikuju tako da se slova <ä, ö, ü> svode pod <a, o, u>³⁸⁹, u austrijskoj su praksi <ä, ö, ü> zasebna slova koja dolaze neposredno iza srednjih <a, o, u> (za više pojedinosti v. *Alphabetische Sortierung*).
- b) smještanje posebnih grafema (tj. grafema koji predstavljaju specifične foneme) na samome kraju abecede. Primjerice, u švedskome jeziku grafemi <å, ä, ö> dolaze iza <..., x, y, z> (v. *Schwedische Sprache*); u danskome <æ, ø, å> dolaze iza <..., x, y, z>; u estonskome grafemi koji označavaju posebne vokale također dolaze na samome kraju abecede: <a, b, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, š, z, ž, t, u, v, õ, ä, ö, ü> itd.

³⁸⁷ Naviknut (zbog tradicije) na navođenje riječi koje počinju slovima <dž, lj, nj> u zasebnim poglavljima, govornik hrvatskoga morat će na poseban način pristupiti i služenju rječnicima jezika u kojima se digrafi ne navode u abecedi. Primjerice, u slovenskome se sljedovi *lj, nj* obrađuju pod grafemima <l, n> (npr. *Livek, Ljubljana, Ločica; Naklo, Njiverce, Nožice*), dok u španjolskome u abecedu ne ulaze sljedovi <ch> i <ll> (npr. *Cancún, Chapultepec, Cuernavaca; Lebu, Llanes, Loja*) iako predstavljaju foneme.

³⁸⁸ Abecedno redanje u češkome jeziku podliježe posebnim pravilima. Dio grafema s dijakritičkim znakovima (<č, š, ž, ř>) dolazi neposredno iza uobičajenih slova latinske abecede (<c, s, z, r>). Dio grafema s dijakritičkim znakovima (svi koji predstavljaju vokale (<á, é, ě, í, ó, ú, ů, ý>), a od onih koji predstavljaju konsonante <ď, ň, ť>) pri abecednome se redanju svode pod grafem koji predstavlja fonem najsličnijega ostvaraja. Digraf <ch> dolazi iza grafema <h> (v. *Abecední řazení*).

³⁸⁹ Moderni leksikografski programi (npr. TshwaneLex) omogućuju da se zada željeni redosljed grafema. Ako se autor oslanja na sortiranje drugih programa, trebao bi voditi računa o redosljedu grafema te eventualne propuste tehnologije (npr. automatsko svrstavanje grafema <č, ž, j, ř> i sl. iz fonta ZRCola na sâm kraj) sâm ispraviti.

U hrvatskoj dijalektnoj leksikografiji, koliko je autoru ovoga rada poznato, to načelo provode samo Velčić (2003)³⁹⁰, Piškorec (2005)³⁹¹, Piccoli i Sammartino (2010)³⁹², Vranić (2010)³⁹³, Smoljan (2013), Šerbedžija (2015)³⁹⁴ te, uvjetno, Težak (1981)³⁹⁵.

Izrazito je važno u uputama za služenje rječnikom istaknuti redosljed grafemā koji predstavljaju foneme, odnosno načelo njihova abecediranja, čime bi se olakšala upotreba. Dijalektna heterogenost hrvatskih govora podrazumijeva da će pri izradi rječnika različitih govora biti potrebno prilagoditi grafiju, odnosno u uputama popisati foneme predstavljenoga govora.

Primjena na izradu TORLUPO-a

Pri izradi TORLUPO-a, uz napomenu da se, u skladu s tradicijom, naglasci pri nizanju zanemaruju, može se predložiti sljedeći abecedni sustav (redosljed)³⁹⁶:

<Aa, Qq, Bb, Cc, Čč, Dd, Žž, Ěę, Ee, Ěę, Ff, Gg, Xx, Ii, Yy, Jj, Ĵĵ, Kk, Ll, Ľl, Mm, Nn, Ńń, Oo, Qq, Pp, Rr, Ŕŕ, Ss, Šš, Tt, Uu, Vv, Zz, Žž>.

U skladu s tim pristupom, u rječniku očekujemo sljedeći niz toponima: *Bèrek, Berèky, Berèčnyca, Bèdje...* (dok bi pri svođenju vokala *ę, e* i *ę* pod slovo <e> on glasio: *Bèdje, Berèčnyca, Bèrek, Berèky...*). Isto tako, u rječniku će se pojaviti i sljedeći niz toponima: *Bòbyn-*

³⁹⁰ Velčić (2003) donosi sljedeći niz grafema: <a, ą, b, c, ć, č, ó, d, đ, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, ś, š, t, u, v, z, ź>.

³⁹¹ Piškorec (2005: 231–253) donosi sljedeći niz grafema: <a, b, c, č, d, đ, e, ę, f, g, h, i, j, k, l, lj, m, n, nj, o, p, r, s, š, t, u, v, z, ž>.

³⁹² Piccoli i Sammartino (2010) upotrebljavaju sljedeći grafemski niz: <a, b, c, č, d, dj, dz, dž, e, f, g, h, i, j, k, kj, l, lj, m, n, nj, o, p, r, s, š, t, tj, u, v, z, ž>.

³⁹³ Autor je nedosljedan: poglavlje koje obuhvaća riječi koje počinju slovom <ę> dolazi ispred poglavlja koje obuhvaća riječi koje počinju slovom <e>. Inače pri abecednome redanju riječi s istim početnim slovom (dakle, uvrštenih u jedno poglavlje) <ę> dolazi na samome kraju abecede (npr. *`ejnríkati, `eroplán; dv`orítí, dzúdzátí, derglj`atí*).

³⁹⁴ Premda u rječniku možemo naići na pokoju nesustavnost u abecednome redanju, donesen je inovativan pristup: grafemi za specifične foneme govora (<ę, ę, u>) u nizanju dolaze na samome kraju abecede (iza <ž>).

³⁹⁵ Težak (1981) zatvorenost i otvorenost vokala u rječniku grafički zanemaruje, što se metodološki može smatrati propustom, no pri abecednome redanju uvažava status fonema *ə* (grafem je smješten na sam kraj abecede), odnosno fonemā *s, š, ś* te *z, ž, ź* (za koje su grafemi smješteni u navedenim nizovima na odgovarajućemu mjestu hrvatske abecede).

³⁹⁶ Za razliku od skandinavske prakse, koja posebne grafeme stavlja uglavnom na sam kraj abecede, u ovome su rječniku posebni znakovi dodani ondje gdje im je logički mjesto (usp. Menac-Mihalić i Celinić (2012: 238), koje <ř> navode gdje i <ć>). O mogućim pristupima vidi i Zgusta (1991: 265).

-lôš, Bòltekòf pòtok, Bòntekòvyca, Bògòtošček, Bònček vřt, dok bi pri svođenju vokala *o*, *o* i *o* pod slovo <o> on glasio: *Bòbyn-lôš, Bògòtošček, Bòltekòf pòtok, Bònček vřt, Bòntekòvyca*.

Da bi se dodatno olakšalo služenje i pretraživanje laicima, zamišljeno je i da svaki rječnički članak sadržava oficijaliziranu inačicu toponima (više v. u odjeljku 3.6.4.4.2.3.). Kazalo oficijaliziranih i službenih imena s uputnicama na dijalektološki zapis (više v. u odjeljku 3.6.4.6.) donijelo bi se iza samoga rječnika.

3.6.3.3.2. Pristup višerječnim natuknicama

Budući da toponimija obuhvaća strukturno različite jedinice (i jednorječne i višerječne primjere), svaki će toponimijski rječnik uz jednorječne vjerojatno sadržavati i višerječne natuknice. Zbog navedenoga važno je odrediti načela nizanja. Mihaljević (1991: 138) primjećuje da pri uvrštavanju višerječnih natuknica u rječnik postoje dvije prakse: 1) nepoštivanje granice među riječima, tj. zanemarivanje bjeline (npr. **Jalše, *Jalševac, *Jalše za hižom*) ili 2) poštivanje granice među riječima (npr. **Jalše, *Jalše za hižom, *Jalševac*). Oba su načela prihvatljiva ako se primjenjuju dosljedno.

Primjena na izradu TORLUPO-a

Premda su u praksi potvrđena oba načela, u ovome rječniku pri nizanju natuknica poštivat će se granice među riječima; usp. Šekli (2008), Maresić (2010), Barbić (2011), TOPAG (2011), Milat Panža (2015) itd.

3.6.3.4. Struktura i dijelovi rječničkoga članka toponimijskoga rječnika³⁹⁷

Članak toponimijskoga rječnika možemo podijeliti na obvezne i fakultativne dijelove. Obvezni dijelovi omogućuju temeljno, tj. minimalno razumijevanje funkcioniranja toponimā u sustavu određenoga mjesnoga govora, dok fakultativni dijelovi omogućuju da rječnik donese cjelovitije podatke i da se, dugoročno, građa s cjelokupnoga hrvatskoga govornog područja,

³⁹⁷ Struktura rječničkoga članka u svim je rječnicima uglavnom je logički i sadržajno zadana, dakle i slična. Neka načela koja definiram i opisujem u Horvat (2016b: 79–104) u ovome su radu dodatno objašnjena, potkrijepljena primjerima iz drugih rječnika te katkad korigirana/usklađena s teorijama na kojima se temelje analize donesene u drugim poglavljima ovoga doktorskog rada. U ovome doktorskome radu donesena su i nova teorijska načela povezana s obradom ojkonimā (npr. načela obrade etnika i ktetika te načela obrade službenih imena).

vrlo heterogenoga iz dijalektološke i onomastičke perspektive, može uspoređivati te se interpretirati na više razina. Zasebno ćemo objasniti oblikovanje i ulogu svakoga dijela.

3.6.3.4.1. Obvezni dijelovi

3.6.3.4.1.1. Natuknica

Hudeček i Mihaljević (2012: 94) navode da »[n]atuknica služi kao naslov rječničkoga članka« i nalazi se na njegovoj lijevoj strani. Riječ je o obveznome dijelu svakoga rječnika. Petrović (2005: 64) ističe da je natuknica obično od ostalih dijelova članka »odvojena posebnom vrstom pisma ili slova (najčešće masnim slovima). Navodi se u svome kanonskom obliku, osnovnom obliku cjelokupne paradigme.«

U dijalektnome, dakle i onimijskome rječniku natuknica bi uvijek trebala biti naglašena ako je građa prikupljena terenskim istraživanjem.

3.6.3.4.1.1.1. Inačice

Pri određivanju natuknica u obzir treba uzeti da su tijekom terenskoga istraživanja kod različitih ispitanika iz istoga naselja zabilježene inačice istoga toponima. One mogu biti na fonološkoj, semantičkoj, gramatičkoj, tvorbenoj i strukturnoj razini. I tim se pojavama u dijalektnoj leksikografiji pristupalo na različite načine.³⁹⁸

Fonološke inačice podrazumijevaju supstitucije, metateze, dodavanja (predmetanja ili umetanja) ili gubljenja vokala ili konsonanata, najčešće u leksičkome morfemu.

Dio autora obrađuje ih u istoj natuknici odvajajući ih kosom crtom (npr. Lukežić i Zubčić (2007: 269, 281, 650) s. vv. *Gròbniščina/Gròmiščina*, *Īlovĭk/Vĭlovĭk*, *Šušĭca/Sušĭca* itd.; Ivančić Dusper i Bašić (2013: 137, 163) s. vv. *Lučĭna/Lučĭnà*, *Njĭvice/Nĭvice*; Hanzir i dr. (2015: 59) s. v. *Agrār/Regrār* itd.; Vranić i Oštarić (2017: 263) s. v. *Hřvaska/Hrvaska*), a dio tako da jednu inačicu donose u zagradama iza druge (npr. Hanzir i dr. (2015: 73, 136, 147) s. vv. *Bobovlàn (Bobovljàn)*, *Fêrklef brĭk (Fêrkljef brĭk)*, *Gâberčica (Gâbrčica)*). Razlikovanje inačica samo po gubljenju/umetanju određenoga fonema Šimunović (1968: 118) bilježi tako da razlikovni glas donosi u zagradama (s. v. *Š(k)věr*).

³⁹⁸ Vrlo detaljnu i korisnu analizu čakavskih dijalektnih rječnika s obzirom na obradu naglasnih, glasovnih i tvorbenih inačica, praćenu prijedlogom za njihove obrade u budućim rječnicima, donosi Vulić (1996: 109–116).

Fonološke varijacije mogu zahvatiti sredinu i kraj, ali i sâm početak toponima. S obzirom na to da nisu svi korisnici nužno svjesni postojanja fonoloških inačica (i pojava čija su posljedica), preporučljivo bi ih bilo beziznimno navoditi u zasebnim natuknicama s uzajamnim upućivanjem.³⁹⁹ Ako su fonološke inačice potvrđene samo u kosim padežima u paradigmi (v. npr. Lukežić i Zubčić (2007: 460, 485) s. vv. **Pašuč** ⟨G *Paščà/Pafčà*⟩, **Pòdrvānj** ⟨G *Pòdrvnja/Pòdrmnja/Pòdrmjā*⟩; Ivančić Dusper i Bašić (2013: 186) s. v. **Podstudenūc** ⟨I *Podstudēncōn/Podstudēncōn*⟩; Blažeka (2018: 68) s. v. **Brodec** ⟨N *Br'òdec*, G *Br'oca*, L *Br'òcu/Br'ocu*⟩), dovoljno ih je odvojiti kosim crtama, kako su postupili autori navedenih rječnika.

Semantičke inačice, kako nazivamo primjere u kojima se isti referent konceptualno može smatrati i spremnikom i površinom (v. odjeljak 3.6.3.4.1.2.3.), mogu se iščitati samo iz paradigmi (iz kosih padeža). Zbog toga takve primjere ne treba odvajati u zasebne natuknice, nego se u gramatičkome bloku mogu zabilježiti varijacije.

Gramatičke inačice podrazumijevaju alternacije gramatičkih morfema ako one nisu provedene na tvorbenoj razini. Zbog navedenoga uvjeta riječ je samo o sljedećim tipovima alternacija:

a) variranje gramatičkoga roda istoga toponima, odnosno mogućnost istovremene upotrebe toponima različitih rodova kod različitih (ili istih) ispitanika: npr. *Gornja Glušca / Gornji Glušci* ‘naselje u Zažablju’ (v. Vidović (2014b: 185)), *Kalvarija/Kalvarij* ‘uređena uzvisina uz naselje Dužica (kod Crikvenice)’ (v. Bašić (2009: 31)). Zbog gramatičkih obilježja potrebno ih je obraditi u zasebnim člancima i recipročno uputiti.

b) paralelnu potvrđenost više oblika za isti padež. Ako su takve alternacije gramatičkih morfema potvrđene samo u kosim padežima u paradigmi (npr. G mn. na *-ø* ili *-y*), dovoljno ih je odvojiti kosim crtama u gramatičkome bloku (v. npr. Lukežić i Zubčić (2007: 34) – *z Brnèlicih / z Brnèlic*; Maresić i Miholek (2011: 821) s. v. **Zgrêtki** ⟨G *Zgrêtkôy/Zgrêtkoy*, L *Zgrêtkê/Zgrêtkę*⟩; Hanzir i dr. (2015: 202) s. v. **Klākë** ⟨G *Klāk/Klākī*⟩, Blažeka (2018: 45, 85, 259) npr. s. vv. **Balgovice** ⟨N *B'alguvıce*, G *B'alguvıç/B'alguvıçı*⟩, **Čafci** ⟨N *Č'òfci*, G

³⁹⁹ Sličnu metodologiju za riječi koje nemaju status imena sustavno primjenjuju npr. Lukežić i Zubčić (2007: 140–141). Međutim, mogući su i drugi pristupi. Ustraje li se na navođenju fonoloških inačica u istoj natuknici te na odvajanju fonoloških inačica kosom crtom, nužno bi bilo sve inačice donositi na odgovarajućim mjestima (v. npr. Ivančić Dusper i Bašić (2013: 37), Sokolić-Kozarić i Sokolić-Kozarić (2003: 101, 103) s. vv. **Kojnsko/Kojnsko**, tj. **Konjsko/Kojnsko/Kojnsko**).

Č'ovec/Č'ofcyf), **Lakošine** ⟨N *L'akušine*, G *L'akušin/L'akušini*⟩). Isto vrijedi i za višerječne toponime (v. npr. Ivančić Dusper i Bašić (2013: 185) s. v. **Pod ùlikvami/ùlikvinami**).⁴⁰⁰

Tvorbene inačice imaju istu osnovu i strukturu⁴⁰¹, no razlikuju se po tvorbi⁴⁰², npr. *Zaprude/Prude* 'novozagrebačka četvrt', *Čnomerec/Črnek/Črnkas* 'zagrebačka četvrt', *Jastrebarsko/Jaska* 'naselje', *Gora/Nagora* 'gora u Gerovu' (v. Lukežić i Zubčić (2007: 389)), *Puškinovo/Puškinovo* 'polje u k. o. Pag' (v. TOPAG (2011)), *Ponorine/Potponorine* 'naselje u Zažablju' (v. Vidović (2014b: 184)), *Tribeš/Tribežnica* 'lokalitet kod Svetoga Križa' (v. Hanzir i dr. (2015: 480)). Budući da je moguće da se inačice razlikuju na apsolutnome početku riječi, treba ih navoditi u zasebnim člancima te ih recipročno uputiti.

Tvorbenim inačicama smatraju se i toponimi s potvrđenim variranjem gramatičkoga broja, tj. oni koje različiti ili isti ispitanici istovremeno mogu upotrebljavati i u jedninske i u množinske liku, npr. *Utrinal/Utrine* 'zagrebačka četvrt', *Suljuša/Suljuše* 'kaočinski pašnjak' (v. Čilaš Šimpraga (2013b: 24)), *Čafce/Čafci/Čavec*, *Kraljefce/Kraljefci/Kraljevec* (v. Blažeka (2018: 85, 242)). Premda ta pojava podrazumijeva alternacije gramatičkih morfema, ona se zapravo, u onomastičkome kontekstu, događa na tvorbenoj razini (od već postojećega toponima nastala je mlađa inačica).

Kako toponim shvaćamo kao jezičnu jedinicu, zbog njegovih je gramatičkih i tvorbenih obilježja svaku inačicu nužno obraditi u zasebnome članku te ih recipročno uputiti, a cjelovitu obradu donijeti u onome članku koji sadržava češće potvrđenu inačicu.

Strukturnim inačicama smatramo toponimske likove koji se odnose na isti referent i imaju isti barem jedan motivacijski impuls (dakle i etimologiju), no različitu strukturu (odnosno različit broj sastavnica toponima). To su npr. *Banovo Selo / Bani* 'naselje u okolici Grobnika', *Bajčevo Selo / Bajci* 'zaselak naselja Buzdohanj' (v. Lukežić i Zubčić (2007: 155, 158)), *Kvaternikov trg / Kvatrić* 'zagrebački trg', *Glimač / Pod Glimač* 'naselje u Zažablju' (v. Vidović (2014b: 188)), *Kožarovo / Kožarof brik* (v. Hanzir i dr. (2015: 214)). Uzimajući u obzir već spomenute kriterije te njima pribrajajući i kriterij strukture, smatramo da bi i ove inačice trebalo obrađivati u zasebnim člancima uz recipročno upućivanje.

⁴⁰⁰ Takvu strukturiranju dajemo prednost pred navođenjem drugoga potvrđenog nastavka u zgradama (v. npr. Hanzir i dr. (2015: 252) s. v. **Mlačnice** ⟨G *Mlačnic(ih)*⟩) bez obzira na to što je u obama genitivnim likovima naglasak isti.

⁴⁰¹ Struktura ovdje podrazumijeva broj sastavnica toponima.

⁴⁰² U leksikologiji se rabe i termini *tvorbeni sinonim* ili *tvorbena dubleta*. Međutim, budući da primjeri pokazuju da su u ovaj tip inačica uvrštene i bliskoznačnice (jedna od inačica može imati kolokvijalnu nijansu), odnosno nizovi (najčešće parovi) koji jesu motivirani istom osnovom, ali nisu nastali istim tvorbenim obrascem (npr. *Prude* je nastalo deprefiksacijom od *Zaprude*), navedeni termini ne bi točno definirali pojavu (tj. funkcionirali bi kao hiponimi inačicama). Zbog navedenoga se razloga ne rabe u ovome radu.

Primjena na izradu TORLUPO-a

Radi dosljednosti i sustavnosti svaka je inačica kanonskoga lika u TORLUPO-u dobila vlastitu natuknicu (osim gramatičkih inačica u kosim padežima i semantičkih inačica). Postojanje inačica umanjuje količinu obavijesti⁴⁰³, stoga se radi ekonomičnosti potpuna obrada ne donosi u svim člancima koji sadržavaju inačice, nego samo u rječničkom članku čija je natuknica češće (kod više ispitanika) potvrđen lik. U slučaju fonoloških inačica, u svim se natuknicama odmah iza gramatičkoga bloka (formulom **usp.:**) upućuje na ostale inačice (u slučaju da ih je više, prva je ona u kojoj je donesena potpuna obrada, a u drugim slučajevima, slijedi se abecedno načelo). U slučaju gramatičkih, tvorbenih i strukturnih inačica uz upućivanje (formulom **usp.:**) odmah iza gramatičkoga bloka potrebno je navesti i podatak o strukturi/tvorbi s obzirom na to da se taj tip inačica upravo po njemu razlikuje.

U priloženome se rječniku mogu pronaći primjeri obrade:

(a) fonoloških inačica:

s. vv. **Agràr** i **Regràr** (ⓐ), **Berčnyca** i **Berčnyca** (ⓐ), **Madòles** i **Mòdòles** (ⓐ), **Šelšnyca**, **Šelšnyca** i **Zelšnyca** (ⓐ), **Treščica** i **Trščica** (ⓐ), **Vrabíčak**, **Vrbíčak** i **Vrbíček** (ⓐ); **Apatija** i **Jepatija** (ⓐ), **Bròjkovec** i **Bròjnkovec** (ⓐ), **Segêtec** i **Sygêtec** (ⓐ) itd.

Dakako, na umu treba imati i da se ludbreška Podravina u dijalektološkome smislu može shvatiti kao područje u dijelu kojega se kajkavski govori dodiruju sa štokavskima. Zbog takvih se kontakata u nekim naseljima, u kojima supostoje različiti dijalektni sustavi, očekuje veći broj fonoloških inačica⁴⁰⁴. Iz leksikografske perspektive bit će potrebno osmisliti metodologiju upućivanja korisnika rječnika na pripadnost određene inačice određenomu sustavu.

(b) semantičkih inačica

s. vv. **Pòtok** i **Słòkòvčcky pòtok** (ⓐ), **Sělska** (ⓐ), **Svòra** (ⓐ)

(c) gramatičkih inačica

s. vv. **Križno drêvo** (ⓐ), **Pòt křčy** i **Pòt křče** (ⓐ), **Pre Križnom drêvy** / **Pre Križnem drêvy** (ⓐ), **Stòre splavnice** (ⓐ), **Škòlna** i **Škòlnò** (ⓐ); **Sěsvete** (ⓐ)

⁴⁰³ V. i sličan Šimunovićev (2005: 151, 196) zaključak o višeiemenosti.

⁴⁰⁴ Dakako, ista je pojava zabilježena i na drugim područjima, v. npr. Frančić (2003).

(d) tvorbenih inačica

s. vv. **Bikovec i Bikovyca** (Ⓜ), **Lájzyna i Lájzyne** (Ⓜ), **Stôre spláve i Stôre splavnice** (Ⓜ), **Vrabíćak, Vrbíćak i Vrbíček** (Ⓜ)

(e) strukturnih inačica

s. vv. **Lôčkô i Lôčkô pôle** (Ⓜ), **Pòtok i Slòkověčky pòtok** (Ⓜ).

3.6.3.4.1.1.2. Sinonimija i višeimenost u toponimijskome rječniku

Istraživanjem je katkad potvrđeno da je istomu referentu nadjenut veći broj imena različita izraza. Ta se pojava u onomastičkim radovima obično naziva *višeimenost* (v. Šimunović (1981; 2005), Čilaš Šimpraga (2006: 187), Skračić (2009)), odnosno *polionimija* (v. npr. Majtán (1996: 9), Hladký (2004: 27–32)).

Istražujući hidronimiju slijeva rijeke Nitre u Slovačkoj, Hladký (2004: 27–32) ističe devet tipova (uzroka) višeimenosti, pri čemu u obzir uzima odnose starije – mlađe, dijalektno – standardno, neutralno – ekspresivno, individualno – kolektivno, idioglotsko – aloglotsko i sl. Neke od razloga višeimenosti koje za jadransko područje definira Šimunović (1981; 2005: 150–151), poput interferencije susjednih toponomastički organiziranih cjelina, posebno na granicama ili na rubnim dijelovima katastarskih općina, te pojave pomodnih imena vezanih uz turizam, utvrdili smo i na području zahvaćenu ovim istraživanjem (Iudbreškoj Podravini).

Pri obradi višeimenosti/sinonimije posebnu pozornost treba posvetiti i vremenskomu aspektu⁴⁰⁵. Neke moguće pristupe analizi različitih imena nadijevanih istomu referentu u različitim vremenskim odsječcima istaknula je Brozović-Rončević (1994: 371).

U rječniku suvremene toponimije višeimenost i sinonimija mogu se razlikovati prema kriteriju konteksta upotrebe.

Tako se **sinonimima** mogu smatrati toponimi koji su različiti na izraznome planu⁴⁰⁶ i etimološki nesrodni, a koji se odnose na isti referent te su **zamjenjivi u svim kontekstima (tj. kao sinonime ih rabi veći dio zajednice)** – npr. *Veli Maškalic / Tonar* ‘otočić u k. o. Pag’, *Veli brig / Vela glava* ‘pašnjak u k. o. Pag’ (v. TOPAG (2011)); *Inzula / Otok ljubavi* ‘lokalitet na

⁴⁰⁵ »[V]remenska raslojenost sužava prostor sinonimiji. Jedan od uvjeta valjana opisa sinonimije jest i nemiješanje sinkronije i dijakronije.« V. Tafra (1996: 76–77).

⁴⁰⁶ Inačice spomenute u odjeljku 3.6.3.4.1.1.1. djelomično su različite na izraznome planu, pa se zbog toga razlikuju.

rijeci Sutli', *Mlačnice/Stričanovo* 'livade u Drenju Brdovečkome' (v. Hanzir i dr. (2015: 182, 252, 311))⁴⁰⁷, *Balkan/Durmuš/Makovica* (v. Blažeka (2018: 45, 129, 277)). Primjerima **višeimenosti** smatramo izrazno različite toponime koji se također odnose na isti referent, no čija je **sfera upotrebe različita (pripadnici različitih zajednica, tj. različitih naselja upotrebljavaju različita imena za isti referent)** – npr. *Prisoje* [Dobranje] = *Osoje* [Glušci] 'ime brda'; v. Vidović (2014b: 225).

U rječnicima je moguće primijeniti različite metode navođenja i obrade sinonima⁴⁰⁸, a bez obzira na odabir metode, važno je ustrajati na sustavnosti i dosljednosti. Na zadovoljavajući se način sinonimni toponimi obrađuju npr. u rječniku Ivančić Dusper i Bašić (2013: 70, 84, 192, 254, 255...), gdje se u članku u kojemu je donesena obrada formulom „poznat/-a/-o i kao + top. lik” upućuje na sinonimni toponim, a u drugome se članku odmah iza gramatičkoga bloka donosi formula „vidi: + top. lik”, kojom se upućuje na članak koji sadržava obradu. Dobar primjer obrade višeimenosti donosi Jurišić (1973: 25, 235) npr. s. vv. **Blitvica** (Vrgada), **Vrtlić** (Žirje, Prvić) – ističući podatak o tome kako taj referent nazivaju u drugim naseljima u objema definicijama, autor ih zapravo recipročno upućuje.

Primjena na izradu TORLUPO-a

Budući da je TORLUPO zamišljen kao sinkronijski rječnik suvremene toponimije ludbreške Podravine, u njemu se ne obrađuju povijesna imena (v. i odjeljak 3.6.4.4.2.4.).

Sinonimi se u rječniku, kao i inačice, obrađuju u zasebnim člancima (što je posebno preporučljivo ako se u svakome članku donosi npr. i etimološko-tvorbeni blok, koji je za svaki lik individualan) te se recipročno upućuju. Definicija se donosi samo kod jednoga toponima, a uputnica se (formula: **isto što i: + lik/likovi**) donosi na samome kraju rječničkoga članka, ispred oficijaliziranoga/službenoga imena. U drugome se članku (drugim člancima ako je riječ o sinonimskome nizu) umjesto definicije donosi ista formula te se upućuje na članak u kojemu je donesena definicija (a u slučaju da je više toponima u nizu, zatim i na ostale).

Šimunovićevu (2005: 148, 151, 196) preporuku redukcije višeimenosti primijenili smo u ovome rječniku opredijelivši se za jedan od načina redukcije koje predlaže spomenuti autor. Navođenjem imena u skladu s administrativnim kriterijem prednost bi se dala likovima koje

⁴⁰⁷ Više o kriterijima za određivanje sinonima vidi Petrović (2005) te Tafra (1996: 82).

⁴⁰⁸ Više v. u Petrović (2005: 85–86).

rabe stanovnici naselja kojemu određeni referent administrativno pripada. Ističemo nekoliko primjera. (1) Put između parcela koji vodi od Svetoga Đurđa prema rijeci Dravi stanovnici Svetoga Đurđa nazivaju *Věľky pôt*, a stanovnici susjednoga naselja Hrženice *Široky pôt / Šyrôky pôt*. Budući da referent administrativno pripada i naselju Sveti Đurđ i naselju Hrženica (jednim je dijelom on granica između administrativnih područja dvaju naselja), u rječniku bi se navodila oba imena, uz napomenu koje se ime rabi u kojemu naselju. (2) S druge strane, toponim *Poxľôky* navodio bi se, u skladu s upotrebom lokalnoga stanovništva (Vinograda Ludbreških), samo pod tom natuknicom, a ne i pod natuknicom *Spùxle* (kako je zabilježeno u Ludbregu) ili *Poxľôk* (kako ga zovu u Hrženici) itd. Labilnost administrativnih granica te nepodudarnost izoglosa s administrativnim granicama (v. i 3.6.4.4.1.3.) ponekad otežavaju primjenu toga načela i iziskuju primjenu drugoga.

Ne reducira se jedino višeimenost referenata koji zahvaćaju više naselja u administrativnome smislu (npr. rijeka, potokā, šuma). U tome je slučaju svaki lik donesen kao zasebna natuknica u zasebnome članku, a svi se likovi na kraju rječničkoga članka, neposredno ispred oficijaliziranoga/sluzbenoga imena, recipročno upućuju formulom **isto što i:**. Primjer obrade v. u rječniku s. vv. **Běja** (⊙), **Běňa** (⊙), **Drejica** (⊙).

3.6.3.4.1.1.3. Homonimija u toponimijskome rječniku

Pri promišljanju o tretiranju homonimā u toponimijskome rječniku treba se složiti s Brozović-Rončević (1994: 371) da je jedno od osnovnih načela u toponimijskome rječniku povezivanje jednoga imena s jednim imenovanim referentom. Zasebnu obradu svakoga imena preporučuje i zbog različitih ubikacija, etimologija, povijesnih potvrda i sl.

Primjena na izradu TORLUPO-a

Primjenjujući to načelo na prikupljenu građu i smatrajući homonimima samo riječi koje su potpuno jednake na fonološkome planu (uključujući naglasak), koje pripadaju istoj leksičkoj vrsti i imaju iste oblike, a različita značenja⁴⁰⁹, označujemo takve primjere toponima desno od same natuknice brojevima u eksponentu.⁴¹⁰ Redosljed toponima u nizu određen je definicijom, pripadnošću naseljima (slijedi se abecedno načelo).

⁴⁰⁹ Više v. npr. u Tafra (2012: 120) te Hudeček i Mihaljević (2009), ali i u odjeljku 3.6.3.4.1.2.2. ovoga rada.

⁴¹⁰ To je najčešća praksa u hrvatskoj leksikografiji. Šimunović (2006b) homonimne toponime, za razliku od homonimnih riječi koje nemaju status imena, ne označava brojem.

Ekonomičnosti radi, obrada se donosi samo kod jednoga toponima, a uputnica se (formula: v. + *lik*) donosi odmah iza obveznih dijelova rječničkoga članka. U drugome se članku (drugim člancima ako je riječ o homonimskome nizu) ista formula donosi odmah iza definicije te se upućuje na prvi toponim u homonimskome odnosu. U slučaju da se i fakultativni dijelovi homonimnih toponima razlikuju, navest će se odvojeno te će biti cjelovito obrađeni u odgovarajućim rječničkim člancima.

Primjere obrade homonima vidi u rječniku: s. vv. **Cĭrkvenyca** (ⓐ), **Górčyca** (ⓐ), **Křčevyna** (ⓐ), **Křižno drĕvo** (ⓐ), **Zĕbyšče** (ⓐ).

3.6.3.4.1.2. Gramatički blok

»Osnovno je obilježje gramatičkoga bloka [...] njegova sustavnost.« (v. ŠR (2012: XIV)).

3.6.3.4.1.2.1. Gramatička odrednica⁴¹¹

U hrvatskoj su se leksikografiji gramatičke odrednice tradicionalno navodile uz jednorječne natuknice (pa i uz jednorječne toponime ako je u rječniku toponimija obrađena). U rječnicima nailazimo na različite prakse, primjerice:

1. U nekim rječnicima oblikovane su kao kratice koje upućuju na gramatički rod ako je riječ o imenicama (a u slučaju imenica koje pripadaju skupini *pluralia tantum* ili *singularia tantum* dodana je i kratica koja upućuje na gramatički broj) te kao kratice koje upućuju na vid ako je riječ o glagolima, dok se na pripadnost ostalim vrstama riječi upućivalo kraticama naziva vrste riječi. To načelo primjenjuju npr. Jurišić (1973), Lipljin (2002), Barbić (2011), Maresić i Miholek (2011), Belović i Blažeka (2009), Blažeka i Rob (2014), Hanzir i dr. (2015), Milat Panža (2015)⁴¹² itd.
2. U nekim rječnicima oblikovane su kao kratice koje upućuju na gramatički rod ako je riječ o imenicama (a u slučaju imenica koje pripadaju skupini *pluralia tantum* ili *singularia tantum* dodana je i kratica koja upućuje na gramatički broj). Obrađuju li se glagoli, donosi se kratica koja upućuje na vrstu riječi te kratica koja upućuje na vid; pri

⁴¹¹ Napominjemo da je pristup gramatičkim odrednicama u ovome doktorskom radu izmijenjen u odnosu na onaj predstavljen u Horvat (2016b).

⁴¹² U tome rječniku donesena je i kratica koja upućuje na prijelaznost glagola.

obradi svih ostalih vrsta riječi donosi se samo kratica koja upućuje na naziv vrste riječi. To načelo primjenjuju npr. Lukežić i Zubčić (2007) te Vranić i Oštarić (2016).

3. U nekim rječnicima sustavno se donosi kratica koja upućuje na pripadnost vrsti riječi, a usto se za imenice kraticama upućuje na gramatički rod (a u slučaju imenica koje pripadaju skupini *pluralia tantum* ili *singularia tantum* i na gramatički broj), dok se za glagole kraticom upućuje na njihov vid. To načelo primjenjuju npr. Ivančić Dusper i Bašić (2013). ŠR (2012) primjerice uz glagole donosi i kraticu koja upućuje na njihovu prijelaznost.

Jedinstvena praksa ne postoji ni pri obradi višerječnih natuknica. Načelno možemo razlikovati sljedeće pristupe višerječnim toponimima.

1. U nekim rječnicima gramatičke se odrednice navode i uz višerječne toponime. Ako su sve sastavnice višerječnoga toponima sročne u rodu i broju⁴¹³, kraticu koja se odnosi na rod uz toponim donose Maresić i Miholek (2011), Blažeka i Rob (2014), Hanzir i dr. (2015) itd., a u slučaju toponima koji pripadaju skupini *pluralia tantum* na to se upućuje odgovarajućom kraticom.⁴¹⁴
2. U nekim rječnicima gramatičke se odrednice uz višerječne toponime sustavno ne navode.⁴¹⁵ To načelo primjenjuju Barbić (2011), Lukežić i Zubčić (2007) te Bašić (2013).

Primjena na izradu TORLUPO-a

Jednorječne smo toponime uvijek interpretirali kao imenice, bez obzira na to jesu li motivirani imenicom, pridjevom (npr. *Dôga*), prilogom (npr. *Prěky*) itd. Zbog toga uz jednorječne natuknice uvijek bilježimo i gramatičku odrednicu.

Uz višerječne toponime ne donosimo gramatičku odrednicu. Takav je postupak opravdan i prema kriteriju sustavnosti ako na umu imamo da dijelu višerječnih toponima (npr. onima sa strukturom pridjev + imenica) sve sastavnice jesu sročne u rodu i broju (npr. u toponimu *Gornja krčevina* obje su sastavnice ž. r. jd.), ali i da to ne vrijedi za sve višerječne toponime – primjerice, za toponime čije sve sastavnice nisu deklinabilne (među njima svakako su najčešće višerječni toponimi koji sadržavaju prijedloge: prijedlog + imenica, prijedlog +

⁴¹³ HER primjerice donosi gramatičke odrednice i uz višerječne toponime kojima nisu sve sastavnice sročne u rodu i broju (npr. *Sveti Petar u Šumi*, *Sveti Ivan Zelina* itd.).

⁴¹⁴ U toponomastičkim radovima slovenskih autora (npr. Šekli (2008), Snoj (2009a) itd.) sustavno se navode i kratice koje upućuju na gramatički rod (te broj ako su natuknice *pluralia tantum*) ako su sastavnice višerječnoga toponima sročne u rodu i broju.

⁴¹⁵ Usporedbe radi, ni u Struni se uz višerječne termine nikad ne navodi gramatička odrednica.

jednorječni toponim, imenica + prijedlog + jednorječni toponim, imenica + prijedlog + višerječni toponim, višerječni toponim + prijedlog + jednorječni toponim, prijedlog + višerječni toponim itd.; indeklinabilni broj + imenica itd.; v. rječnik s. vv. **Pot kŕče** (Ⓜ), **Pot kŕcy** (Ⓜ), **Pre Krížnem drêvy / Pre Krížnom drêvy** (Ⓜ), **Šodrana v Lěščo** (Ⓜ)) te višerječni toponimi čije su sve sastavnice deklinabilne, ali **nisu** sročne (npr. imenica + imenica u G (u funkciji imeničkoga atributa), imenica (u funkciji apozicije) + imenica (ako nisu sročne u rodu i broju), imenica + višerječni toponim u određenome padežu; v. rječnik s. v. **Ótok mláďosty** (Ⓜ)).

3.6.3.4.1.2.2. Paradigme

Autori rječnika individualno odlučuju koje će oblike iz paradigme navoditi u gramatičkome bloku, vodeći se pritom različitim načelima (neki teže općoj sustavnosti (sustavnosti na razini cjelokupnoga rječnika), neki teže ekonomičnosti, a neki teže iscrpnosti navođenja relevantnih jezičnih podataka (npr. oblika u kojima se odražavaju naglasne posebnosti, konzervativnih oblika, oblikā koji supostoje u određenome sustavu u istoj kategoriji (npr. različitih oblika u istome padežu iste imenice) itd.).

Zbog složenosti naglasnih sustava hrvatskih govora koja se zrcali upravo u oblicima, bilježenje je paradigmi vrlo važno, što posebno naglašavaju Lukežić i Zubčić (2007: 139–145). Opisujući načela izrade rječnika, autorice upozoravaju na koje je specifičnosti (posebno iz akcentološke perspektive) kod različitih vrsta riječi potrebno obratiti posebnu pozornost i kojim je podacima koji na njih upućuju potrebno obogatiti natuknice.⁴¹⁶

U osvrtu na prakse navođenja paradigmi u nekim dijalektnim (uglavnom čakavskim) rječnicima Kapović (2008) iz akcentološke perspektive primjećuje nedostatke izazvane automatizmom te predlaže budućim autorima rječnika da pri bilježenju oblika iz paradigme teže iscrpnosti (jer »nema smisla ovisjeti o tome je li koja riječ slučajno zabilježena baš u tom i tom padežu u [rečenici-]primjeru«; »od viška glava ne boli (dočim od manjka itekako može boljeti)«). Podupirući svoja stajališta primjerima paradigmi, navedeni autor također ističe oblike koje bi rječnik morao sadržavati da bi se iz njega uz leksičke specifičnosti mogle iščitati i druge posebnosti govora (posebice morfološke, odnosno naglasne).

Paradigma određenoga toponima ne može se uvijek pretpostaviti samo na temelju nominativnoga oblika, odnosno na temelju dočetka toponima.⁴¹⁷ Upravo su zbog toga u

⁴¹⁶ To načelo primjenjuju npr. i Vranić i Oštarić (2016) u rječniku novaljskoga govora.

⁴¹⁷ Primerice, iz nominativnoga dočetka *-(ovlj)e* korisnik rječnika ne može iščitati da su slovenski toponimi *Borovlje, Hrastovlje, Sečovlje i Trbovlje* ž. r. mn., a hrvatski *Bukovlje, Cerovlje, Jakovlje i Vižovlje* s. r. jd.

toponimijskome rječniku relevantan podatak padežni oblici toponima (ako je riječ o deklinabilnome toponimu).

Uz prijedloge upravo spomenutih autora, pri izradi gramatičkoga bloka u toponimijskome rječniku potrebno je imati na umu sljedeće:

- svi toponimi imaju samo jedan broj
- dio je toponima višerječan pa sadržava morfološke posebnosti svih svojih sastavnica
- moguće su morfološke posebnosti različitih govora (posebno ako se planira izrada rječnika skupine govora ili cijeloga dijalekta),

stoga, težeći sustavnosti, predlažemo navođenje genitiva, akuzativa, lokativa i instrumentala toponimā.

Smatramo da je padežne oblike toponima potrebno navoditi i izolirano i u izrazima u kojima im prethode prijedlozi kako se ne bi zanemarile promjene na morfemskim granicama. Da bi se podatci o realizaciji u izrazima s prijedlozima mogli korektno iščitati, potrebno ih je zabilježiti fonetskom transkripcijom. U rječniku se izrazi s prijedlozima mogu donijeti u zagradi iza izoliranoga padežnog oblika – ekonomičnosti radi, cjelovit bi se prijedložno-padežni izraz navodio samo ako je promjena zahvatila i toponim, a inače bi se na nepromijenjenost toponimskoga lika u prijedložno-padežnome izrazu upućivalo znakom ~, v. rječnik npr. s. vv. **Dòbòvica** (Ⓞ), **Xrastòškò** (Ⓞ), **Xrženica** (Ⓞ), **Sěsvete** (Ⓞ); **Fylipòvec** (Ⓞ), **Xyběžže** (Ⓞ), **Krtíje** (Ⓞ), **Sělska** (Ⓞ), **Šělěsnyca** (Ⓞ), **Zòbyšče¹** (Ⓞ).

Primjena na izradu TORLUPO-a

U rječniku se gramatički blok navodi u izlomljenim zagradama – ⟨⟩.

U nastavku ćemo argumentirati predloženo navođenje padežnih oblika osvrćući se na specifičnosti prikupljene toponimije ludbreške Podravine.⁴¹⁸

a) genitiv

Navođenje genitiva relevantno je kod toponima koji su nastali od imenica koje pripadaju naglasnoj paradigmi B⁴¹⁹ (npr. *Dòl* ⟨G *Dòla*, L *Dòlò*⟩; *Gòj* ⟨G *Gòja*, L *Gòjò*⟩; *Màly pòt* ⟨G *Màlòga pòta*, L *Màlem pòtò*⟩ itd.). Usto, isticanje genitivnoga oblika važno je kod toponima

⁴¹⁸ Pri izradi toponimijskih rječnika drugih hrvatskih krajeva metodologija se može prilagoditi tako da se u obzir uzmu dijalektne značajke relevantne za ta područja.

⁴¹⁹ Više o terminologiji i bilježenju naziva paradigmi vidi npr. u Stang (1965), Dybo, Zamjatina i Nikolaev (1990).

koji pripadaju skupini *pluralia tantum*: u G mn. toponimā ž. i s. r. mogu supostojati dva nastavka – *-y* i *-ø* (npr. *Sěšsvete* ⟨G *Sěšvet/Sěšsvety*⟩), a oblici s nastavkom *-ø* imaju naglasnu alternaciju (npr. *Sěla* ⟨G *Sěl*⟩; *Blōce* ⟨G *Blōc*⟩; *Gorice* ⟨G *Goríc*⟩; *Močvarnice* ⟨G *Močvarníc*⟩), više v. u Horvat (2012b).

Budući da genitivni oblici mogu doći i bez prijedloga i s njim, u članku u izlomljenim zagradama navodimo i izoliran oblik i izraze s nekoliko prijedloga koji se najčešće upotrebljavaju s toponimima (npr. z ‘1. s; 2. iz’, *dø* ‘do’, *ot* ‘od’, *pōlek* ‘pokraj’).

b) akuzativ

Navođenje akuzativnoga oblika posebno je važno za toponime jedninskoga lika nastale od imenica koje se mijenjaju po e-deklinaciji i pripadaju naglasnoj paradigmi C (npr. *Dōga grěda* ⟨A *Dōgø grēdø*⟩).

Pri obradi toponimā muškoga roda jedninskoga lika važno je imati na umu da akuzativni oblik može doći s prijedlogom ako u rečeničnome kontekstu ne dolazi s prijelaznim glagolom. Takvi toponimi, kao i apelativi koji znače ‘neživo’, imaju akuzativni oblik jednak nominativnomu ako ispred njih dolazi prijedlog, odnosno jednak genitivnomu ako ispred njih ne stoji prijedlog. Više v. u Horvat (2012b: 257).

Radi sustavnosti/dosljednosti najprije se navodi oblik koji dolazi s prijelaznim glagolom, a zatim, u zagradama, sintagma *iti* ‘ići’ + prijedlog (*v/na*) + A *toponima*. Ako se oblici toponima u tim dvama slučajevima razlikuju (kod toponimā m. r. jd. to se događa uvijek) ili ako su promjene na morfološkim granicama u višerječnome izrazu utjecale na sâm toponim, navode se puni oblici; na izostanak promjena oblika iza prijedloga upućuje znak ~.

c) lokativ

Isticanje lokativnoga oblika nužno je za toponime nastale od imenica koje se mijenjaju po a-deklinaciji i pripadaju naglasnoj paradigmi C (npr. *Brěk* ⟨G *Brěga*, L *Brěgø*⟩; *Xižakøf brěk* ⟨G *Xižakøvøga brěga*, L *Xižakøvem brěgø*⟩; *Mály brěk* ⟨G *Måløga brěga*, L *Målem brěgø*⟩; *Čřny mōst* ⟨G *Čřnøga mōsta*, L *Čřnem mōstø*⟩; *Stōry grōt* ⟨G *Stōrøga grōda*, L *Stōrem grōdø*⟩). Navođenje lokativa poželjno je i da bi se uputilo na upotrebu starijih, konzervativnijih nastavaka u deklinaciji toponima (konkretno u L imena koja su *pluralia tantum* (kao *kōla* ‘kola’, *plěča* ‘leđa’, *vrōta* ‘vrata’)): *Blōcy*, *Mòļovy*, *Sěšsvety* (usp. Horvat (2012b: 277))⁴²⁰.

S obzirom na to da u lokativu uz deklinabilnu riječ uvijek dolaze prijedlozi (npr. *prěma*, *pre/pry*, *v*, *na*, *po/po*, *o/o*), u rječniku najprije navodimo izraz tvoren od prijedloga *o* i L toponima jer taj

⁴²⁰ Riječ je o starome lokativnom nastavku (*-i < -ih*).

prijedlog nikad ne mijenja toponimski lik. U zagradama se, kao i pri navođenju akuzativnoga oblika, donosi izraz iz kojega je moguće iščitati percipira li se referent *spremnikom* ili *površinom* (objašnjenje tih termina v. u odjeljku 3.6.3.4.1.2.3.), kao i postojanje fonetskih promjena na morfemskim granicama. U ovome slučaju sintagma sadržava glagol *biti*, prijedlog *v/na* (ili fonetske inačice) te L toponima.

d) instrumental

Navođenje instrumentalnoga lika nije relevantno iz akcentološke perspektive. Instrumental se navodi jer je jedna od razlikovnih značajki govora ludbreške Podravine upravo gramatički morfem u I jd. imenica a-deklinacije m. i s. r. Horvat (2012b: 259) ističe da je u dijelu govora kod imenica a-deklinacije m. r. u I jd. neutralizirana razlika između palatalnih i nepalatalnih osnova u korist nepalatalne pa se rabi samo nastavak *-om*, a u dijelu u korist palatalne (rabi se samo nastavak *-em*); u dijelu je govora kod imenica a-deklinacije srednjega roda i dalje relevantna razlika između palatalnih i nepalatalnih osnova pa se u skladu s tim rabe nastavci *-om/-em* (v. Horvat (2012b: 274, 275)), a u dijelu je govora (u govorima istočnih naselja: u Apatiji, Kapeli Podravskoj, Lunjkovcu, Martiniću, Novome Selu Podravskome, Slokovcu, Svetome Petru te na Dubovici, Malome Bukovcu i Velikome Bukovcu) i ta razlika neutralizirana pa se rabi samo nastavak *-em*. V. i zemljovid 17 u zasebnome poglavlju ovoga rada posvećenu opisu dijalektnih značajki govora ludbreške Podravine.

Podatak o instrumentalnome obliku važan je i iz dijalektološke i iz leksikografske perspektive, posebice s obzirom na homonimiju i kriterije njezine obrade. Tako toponimi **Gôj** (Ⓢ) i **Gôj** (Ⓢ) te **Krīžņo drêvõ**¹ (Ⓢ) i **Krīžņo drêvõ** (Ⓢ) nisu u homonimskome odnosu jer im oblici u cijeloj paradigmi nisu jednaki pa se ne obrađuju kao homonimi.

Uz izolirani instrumentalni oblik u gramatičkome se bloku u zagradama iza njega donose i prijedložno-padežni izrazi s prijedlozima *z* ‘s, sa’, *pret* ‘pred’ i *za* ‘iza’.

e) napomene u vezi s iznimkama

U realnoj je komunikacijskoj situaciji višerječne izraze s glagolima ‘ići’ i ‘biti’ (sa sintaktičkom funkcijom priložne oznake smjera i mjesta) za neke toponime nemoguće ovjeriti s prijedlozima *v/na* (npr. ***īty v/na Krīžņo drêvõ*, ***bity v/na Krīžņem drêvy*). U takvim slučajevima u gramatičkome bloku navode se samo ovjereni primjeri, a primjeri s glagolima ‘ići’ i ‘biti’ doneseni su uz odgovarajuće prijedloge, potvrđene u govornim situacijama (v. rječnik s. v. **Krīžņo drêvõ** (Ⓢ)).

Neki višerječni toponimi sadržavaju dijelove koji se u tome višerječnom toponimu ne dekliniraju (v. odjeljak 3.6.3.4.1.2.1.). Radi isticanja te pojave navode se cjeloviti višerječni toponimi u gramatičkome bloku (v. rječnik s. vv. **Ótok mládosty** (Ⓢ), **Šodrána v Lěščo** (Ⓢ)).

3.6.3.4.1.2.3. Upotreba prijedloga uz toponime povezana s kognitivnom percepcijom referenta

Semantika prijedloga, pa tako i onih koji dolaze uz toponime, detaljnije se razmatra tek odnedavno.

Silić i Pranjković (2005: 226, 230) zaključuju: »Uz imenice koje označuju kakvo povišenje, uzdignut položaj, otok i sl. ili uz imenice koje označuju kakve ustanove prijedlog *na* alternira s prijedlogom *u*, npr. *Ide na selo* (ali *u grad*), *Redovito odlazi na Šalatu* (ali *u Trnje*), *Zaputio se na fakultet* (ali *u školu*), *Ljetovali smo na Krku* (ali *u Istri*).«⁴²¹

Upotreba prijedloga u određenim je slučajevima različita u različitim slavenskim jezicima: primjerice, uz neke apelative (npr. hrvatsko *u tvornici* prema ruskome *на фабрике*), ali i toponime (npr. u gramatici srpskoga jezika preporučuje se *na Pujeky* (iako je potvrđeno i *y Pujeky*)).

Među izvornim govornicima katkad se može primijetiti i usporedna upotreba prijedloga *u/na* – i uz apelative (usp. *u/na poštu/pošti*; *u/na zavodu*; *radi u/na 1. gimnaziji*) i uz toponime (npr. *na/u Dugavama*; *u Folnegovićevo naselje*, ali *na Folku* (kako tu gradsku četvrt neki kolokvijalno nazivaju); primjere za koje vrijedi isto donose i Snoj (2009a: 80, 99, 103, 283, 306 itd.) s. vv. *Brežec*, *Čiginj*, *Črnuče*, *Nomenj*, *Pijava Gorica* itd. te Hraste (1954: 70) – *na/u Jelsu*, *na/u Varbosku*.

Iz navedenih primjera proizlazi da je različitu semantiku prijedloga, ali i poimanje referenata, potrebno promatrati u kontekstu različitih sustava i tradicije, odnosno perspektiva samih govornika⁴²².

Teško je bez iznimki oblikovati „pravila” po kojima bi o tipu referenta ovisilo hoće li ga se percipirati kao spremnik ili kao površinu: primjerice, iako uz većinu imena poluotoka dolazi prijedlog *na* (*na Donjoj Kaliforniji*, *na Balkanu*, *na Floridi*, *na Jukatani*, *na Jyllandu*, *na Kamčatki*, *na Krimu*, *na Peloponezu*, *na Pelješcu* itd.), potvrđena je iznimka *u Istri*; premda

⁴²¹ Slično primjećuje i Piper (2001: 70).

⁴²² Npr. u češkome ili slovenskome jeziku ojkonom *Helsinki* kao kanonski lik ima oblik N mn.

uz većinu imena (dijelova) naselja smještenih na uzvisinama dolazi prijedlog *na* (*na Kantridi, na Sušaku, na Trsatu, na Cmroku, na Gornjemu gradu, na Jordanovcu, na Kaptolu, na Ksaveru, na Mihaljevcu, na Pantovčaku, na Rebru; na Varaždin Bregu, na Udbini, na Kastvu, na Klisu* itd.), potvrđena je iznimka u *Šestinama*.⁴²³ Uz imena država obično dolazi prijedlog *u* (npr. *u Bocvani, u Hrvatskoj, u Meksiku, u Švedskoj* itd.), no uz imena nekih otočnih država češća je upotreba prijedloga *na* (npr. *na Cipru, na Madagaskaru, na Maldivima, na Malti, na Novome Zelandu, na Sejšelimu, na Šri Lanki* itd.).⁴²⁴ Ipak, ne rabi se uza sva imena otočnih država prijedlog *na* (npr. *u Irskoj, u Japanu* itd.). Navedeni primjeri, među ostalima, upućuju na zaključak da se univerzalna pravila ne mogu tvoriti.

U novije vrijeme semantika prijedloga proučava se iz perspektive kognitivne lingvistike. Značenje prijedloga *u* povezuje se sa sadržavanjem, a značenje prijedloga *na* s nošenjem. U kontekstu toponimije, određeni referent među govornicima se može percipirati ili kao sadržavatelj (prema Klikovac (2009)) / spremnik (prema Matovcu (2013: 154)) ili kao nositelj (prema Klikovac (2009)) / površina (prema Matovcu (2013: 154)). Pritom je odnos sadržavanja i nošenja najčešće suprotan: referent se doživljava kao spremnik ako je strukturiran (ako ima granice, rubna područja, središte i sl.), odnosno kao površina ako struktura i njezine implikacije ne postoje; s funkcionalnoga aspekta, referent se poima kao spremnik ako je zaštićen, odnosno kao površina ako je izložen. Više v. u Klikovac (2009: 85–90) i Matovac (2013: 153–155).

Isticanje prijedloga uz padežne oblike (posebice uz akuzativ i lokativ) izrazito je važno pri izradi rječnika jer korisnik prema primarnome jezičnom osjećaju ne može pretpostaviti koji se prijedlozi s kojim toponimima trebaju upotrijebiti ako to nije prirodno usvojio i ako ih ne rabi svakodnevno. Upotreba drugačijega prijedloga od onoga koji bi prema primarnome jezičnom osjećaju upotrijebio izvorni govornik ne ometa komunikaciju jer je obavijest prenesena, ali je izvorni govornik primjećuje (baš poput odudaranja u mjestu i realizaciji naglasaka, u realizaciji fonema, u upotrebi oblika i sl.)⁴²⁵. Navođenje prijedloga uz toponime u

⁴²³ Pretpostavku da se uz imena novijih gradskih četvrti rabe prijedlozi *na* i *s*, a uz starije *iz* i *u* Matovac (2013: 155) opravdano iznosi s rezervom jer slučaj zagrebačkih četvrti pokazuje suprotno (imena novozagrebačkih četvrti uz koja dolaze prijedlozi *na* i *s* svakako su manjinska, a uz imena onih starijih (npr. *Črnomerec, Trešnjevka, Trnje*) dolaze pak upravo *na* i *s*).

⁴²⁴ Upotreba obaju prijedloga (*u/na*) nije svojstvena samo nestandardnim idiomima. I u standardnojezičnome priručniku *Hrvatski egzonimi* (v. Crljenko (2016)) uz većinu imena otočnih država navodi se mogućnost upotrebe obaju prijedloga.

⁴²⁵ Tako bi primjerice većina govornika hrvatskoga jezika rekla »*ići u Bol, ići u Molve, ići u Novi Beograd, ići u Strugu*« iako izvorni govornici iz navedenih naselja uz ime svojega naselja upotrebljavaju upravo prijedlog *na*.⁴²⁵ Analogno tomu, Zagrepčani, koji bi uz ime zagrebačke četvrti *Trnje* uvijek upotrijebili prijedlog *na*, primjećuju da neki nezagrepčani uz taj hodonim upotrebljavaju prijedlog *u* (usp. Silić i Pranjkić (2005: 226, 230) te Pavličićev roman *Trojica u Trnju*).

svim budućim dijalektnim ili toponimijskim rječnicima korisnicima bi pružilo mogućnost da nauče više o semantici prijedloga u sustavima izvornih lokalnih govornika, a istovremeno bi se omogućilo stvaranje veće i potpunije baze tih podataka relevantnih općenito u slavistici⁴²⁶, prikladne za daljnje proučavanje. Kad bude prikupljena građa s različitih terena, podatci će biti pogodni za usporedbu, a time i interpretaciju te utvrđivanje razloga upotrebe.⁴²⁷

Tijekom terenskoga istraživanja nužno je dakle proučiti i semantiku. Dakako, poželjno je pronaći ispitanika koji toponim često upotrebljava (stanovnici drugih sela referente udaljenije od svojega mjesta djelovanja slabije poznaju, ako ih poznaju uopće, a u skladu s tim i njihova imena te načina njihova jezičnog funkcioniranja). Pri leksikografskoj obradi potvrde je najbolje ekscerpirati iz slobodnoga govora jer su zbog spontanosti govora najpouzdanije (naime, tijekom ispitivanja upitnikom ispitanici se vrlo brzo umore, a dugotrajno razmišljanje o prijedlozima onemogućuje ih da spontano odgovore).

Primjena na izradu TORLUPO-a

Tijekom primjene opisanoga načela na TORLUPO zaključili smo da se u govorima ovoga područja, za razliku od nekih drugih hrvatskih govora, iz prijedloga uz genitiv o poimanju referenta kao spremnika i površine ništa neće moći iščitati. Naime, u govorima ludbreške Podravine prijedlozi **iz* i **s* izjednačili su se u *z*. Prijedlozi navedeni uz akuzativ i lokativ međutim mogu biti primjenjivi u interpretaciji, stoga su navedeni u gramatičkome bloku (više v. u odjeljku 3.6.3.4.1.2.2.).

Leksikografskom obradom ojkonima i proučavanjem upotrebe prijedloga u akuzativu i lokativu potvrdili smo hipotezu o tome da ne postoji nužno korelacija između upotrebe prijedloga na i ubikacijom referenta na većoj nadmorskoj visini. Naime, naselja Struga, Sesvete, Dubovica, Veliki Bukovec i Mali Bukovec (kao i Selnica Podravska koja nije dio ludbreške Podravine) nalaze se vrlo blizu rijeke Drave (što isključuje položaj na uzvisini), a uz njihova imena lokalno stanovništvo redovito upotrebljava prijedlog *na*.

⁴²⁶ Hraste (1954: 71) ističe: »To je dakle zajednička crta svih naših dijalekata i njihovih govora, koja se u svakom dijalektu i u svakom njegovu dijelu razvila posebno u historijskom razvoju našega jezika.«

⁴²⁷ Uz to, moći će se iščitati i različite druge posebnosti hrvatskih govora.

3.6.3.4.1.3. Definicija⁴²⁸

Oblikovanje definicije također ovisi o tipu rječnika za koji se autor opredijelio. Odluči li se autor za uvrštavanje (top)onimijske građe u cjeloviti rječnik, u definiciji će svakako trebati navesti da je riječ o imenu određenoga referenta (formula: *ime + tip referenta u genitivu*); s druge strane, odluči li se autor za izdvajanje (top)onimijske građe iz cjelovitoga rječnika u zasebni rječnik, u definiciji neće biti potrebno navoditi da je riječ o imenu jer će to biti jasno već iz samoga uvoda (naslova ili sl.) rječnika.

U definiciji je najprije potrebno **opisati** imenovani referent (tj. naznačiti njegov tip). Moguće je, ali ne i nužno, istaknuti je li riječ o prirodnome referentu ili o referentu nastalu ljudskom djelatnošću⁴²⁹. Uz uobičajene opise nazivima⁴³⁰ poput npr. *ada*, *brdo*, *brežuljak*, *brana*, *cesta*, *dio naselja*, *draga*, *gaj*, *izvor*, *jama*, *jarak*, *jezero*, *kanal*, *klanac*, *krčevina*, *kupalište*, *livada*, *lovište*, *maslinik*, *meandar*, *močvara*, *most*, *naselje*, *nasip*, *odmorište*, *oranica*, *otok*, *otočić*, *park*, *pašnjak*, *planina*, *polje*, *potok*, *prijevoj*, *pustara*, *put*, *ribnjak*, *rijeka*, *rt*, *rukavac*, *sjenokoša*, *slap*, *spilja*, *staro korito*, *staza*, *šuma*, *šumarak*, *tjesnac*, *trg*, *udolina*, *ulica*, *uvala*, *uzvisina*, *vinograd*, *vrh*, *vrt* i sl., moguće je u uvodu rječnika ili u popratnoj studiji donijeti i terminološki glosar s lokalnim, katkad neprevedivim terminima koji se odnose na tipove referenata⁴³¹ (npr. *prályšče* ‘prostor uz vodotok na kojemu se pralo rublje’).

Na temelju podataka o tipu referenta, koji u dosadašnjoj leksikografskoj praksi (a i u onomastičkim radovima) često izostaju, moguće je iščitati izvanjezične podatke. Primjerice, iz toponimā *Borôvje*, *Brêzje*, *Gřmje*, *Xybžžže*, *Jôlše*, *Lěšče*, *Potxrastjê*, *Šībje*, koji se danas odnose na oranice, može se zaključiti da je područje današnje općine Sveti Đurđ nekada bilo pokrivenije raslinjem, odnosno mnogo šumovitije. Bez opisā iz navedenih toponima ne možemo zaključiti ništa o izvanjezičnoj zbilji (ne znamo odnose li se na šumu, oranicu ili što treće).⁴³²

⁴²⁸ Tekst donesen u ovome odlomku preuzet je iz Horvat (2016b) te je u manjoj mjeri doraden.

⁴²⁹ Loma (2011: 181) dijeli referente na »fisiogene i antropogene«.

⁴³⁰ Dakako da ovaj popis mogućih tipova referenata nije potpun ni cjelovit; ovisno o tipu terena taj je popis potrebno doraditi.

⁴³¹ Takvi glosari donose se npr. u monografijama o toponimiji dalmatinskih otoka CJOI-ja (usp. npr. TOPAG (2011: 249)).

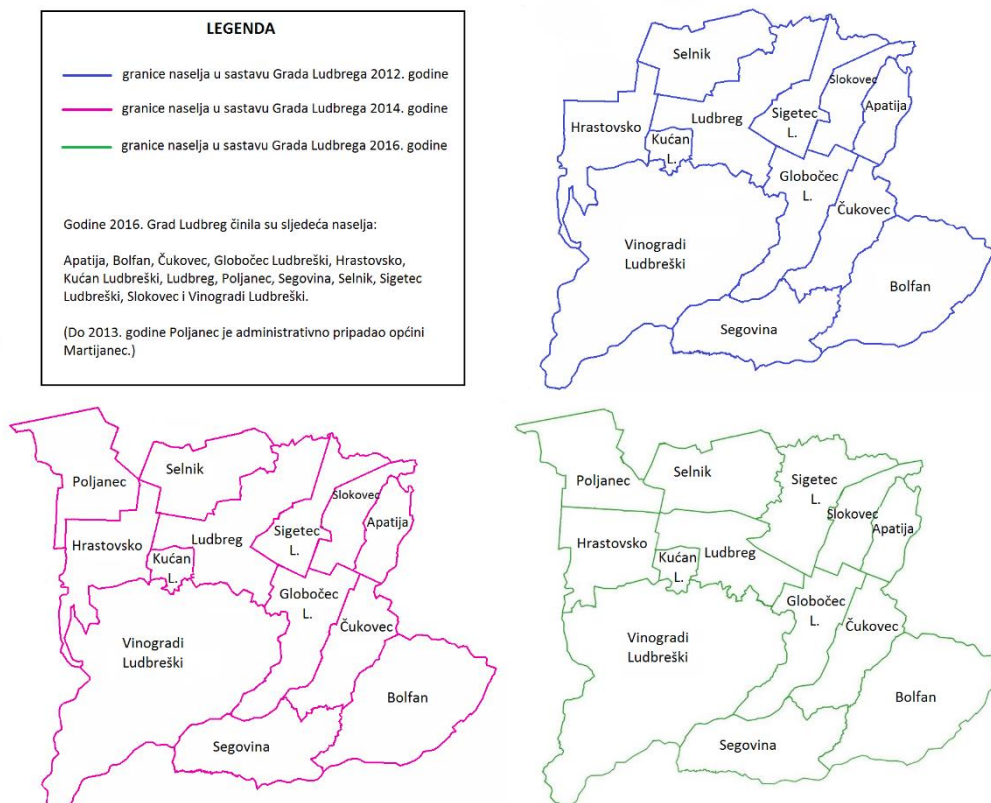
⁴³² »Ono što pri obradi toponima valja uvijek imati na umu jest: odnos imena naspram objektu imenovanja. Ime je identifikacijski znak objekta.« (Šimunović (1982: 356)).

Definicija mora sadržavati i podatke na temelju kojih se referent može **ubicirati**. Brozović-Rončević (1994: 370) donosi osvrt na različite načine ubikacije referenata u stranim toponimijskim rječnicima (konkretno, navodi ubikaciju s pomoću podataka o metričkoj udaljenosti u određenome smjeru u odnosu na najbliže veće središte, s pomoću imena općina, automobilskih oznaka i sl.).

Takav bi način ubikacije možda bio primjenjiv za naselja, no za imenovane referente manje površine zbog njihova očekivana broje i gustoće sasvim sigurno nije. Na pitanje *Kako se zove oranica X km sjeverno od grada X?* možemo dobiti vrlo mnogo odgovora. Isti problem može se pojaviti i uzmemo li za referenciju kakav prirodni (ujedno i nepromjenjiv) referent jer primjerice, u ludbreškoj Podravini vrlo mnogo referenata može biti južno od rijeka Drave, Plitvice ili Bednje.

Primjena na izradu TORLUPO-a

U ovome radu pri ubiciranju referenata težimo preciznosti i sustavnosti. Nepodudaranje granica naselja, općina, katastarskih općina, župa, lovišta, ribolovnih područja, šumarija itd. te njihova nestalnost uvjetuju da se u definiciji određenoga toponima hijerarhijski istakne lokacija referenta na koji se odnosi.

Slika 2. Pregled promjena granica naselja koja administrativno pripadaju Gradu Ludbregu

Unatoč stalnosti granica katastarskih općina (najšire kategorije pri određivanju ubikacije u ovome radu), nije dovoljno navesti njihovo ime jer određene katastarske općine obuhvaćaju veći broj naselja govori kojih se u dijalektološkome smislu razlikuju (npr. k. o. Selnik obuhvaća naselja Selnik, Priles i Obrankovec, a njihovi su jezični sustavi različiti). Detaljnije, ističe se pripadnost toponima određenomu naselju u administrativnome smislu (prema aktualnome stanju na zemljovidima Državne geodetske uprave).⁴³³

Budući da ni taj podatak ne bi bio dovoljan za preciznu ubikaciju, preporučljivo je u rječniku za svaki imenovani referent navesti koordinate te donijeti uputnice na priloženi zemljovid.

Posljedica je nedovoljne preciznosti koordinata (budući da pokazuju samo jednu točku) nemogućnost iščitavanja podataka o tome koji se toponim odnosi na veće, a koji na manje područje ili lokalitet (usp. izvor ili vrh prema oranici ili šumi). Zbog toga je idealno povezati

⁴³³ O nestalosti granica naselja može se više saznati iz *Odluke o promjeni granica naselja na području Grada Ludbrega (v. Ludbreg)*. Kako se u istraživanju sinkronijski promatra suvremeno stanje, ističe se samo aktualni podatak.

rječnik sa zemljovidom (ili zemljovidima, ovisno o složenosti istraživanja i veličini istraživanoga područja) koji se mogu priložiti samomu rječniku.

3.6.3.4.1.4. Zemljovidi⁴³⁴

U literaturi postoje različite prakse (metodologije) pri izradi zemljovida, ovisno o onome čemu autori daju prednost.⁴³⁵ Jurišić (1973) oblikuje dva zemljovida (u jednome prednost daje abecednomu popisu, a u drugome geografskomu kriteriju). Finka i Šojat (1968), Bašić (2009, 2013) te Iskra (2011) prednost daju abecednomu redanju toponima, dakle donose abecedne popise toponima te im pridružuju odgovarajuće brojčane oznake. S druge strane, Jurić i Vuletić (2006), TOPAG (2011)⁴³⁶, Virč (2012), Čilaš Šimpraga (2013b) te, uvjetno, Šimunović (2006b) prioritet daju ubikaciji na zemljovidu, a poštivanje uobičajenoga nizanja brojčanih oznaka⁴³⁷ onemogućuje da popis toponima bude abecedni. Šekli (2008) referente ubicira ispisujući njihova imena na zemljovidu većih dimenzija, priloženu knjizi⁴³⁸, što omogućuje čitatelju da dobije uvid i u površinu (u matematičkome smislu) imenovanoga referenta. Za ispisivanje toponimskih likova po zemljovidu odlučio se i Ujević (1956), a kombinaciju ispisivanja likova i označivanje brojevima primjenjuje Šimunović (1968: 97).

Važno je, dakako, za izradu rječnika i pripadajućih zemljovida imati na umu funkcionalnost – uz vođenje računa o gustoći imenovanih referenata, treba prilagoditi izradu zemljovida tomu kakav se rječnik izrađuje (izrađuju li se zasebno rječnici svakoga naselja, moguće je oblikovati zemljovide zasebno za svako naselje; izrađuje li se rječnik područne toponimije, moguće je zemljovid oblikovati tako da se podijeli u sektore – u tome slučaju svaki bi sektor dobio zaseban, veći i pregledniji zemljovid).

⁴³⁴ Tekst donesen u ovome odlomku preuzet je iz Horvat (2016b) te je u manjoj mjeri doraden.

⁴³⁵ Skračić (2011: 99) primjećuje: »Na toponomastičkim kartama, za koje valja reći da ne podliježu nikakvu standardu, izbor znakova za definiranje identiteta ovisi o autoru ili skupini autora koja provodi istraživanje.«

⁴³⁶ Citira se samo ova knjiga iz serije CJOI-ja, no u svakoj je poštivano isto načelo.

⁴³⁷ Treba također primijetiti da metodologija izrade tih zemljovida nije unificirana: TOPAG (2011) i Virč (2012) brojčane oznake na zemljovidima redaju krećući od najzapadnije točke prema istoku, prednost pritom dajući sjevernijim referentima; Čilaš Šimpraga (2013b) oznake redā krećući od najsjevernije točke prema jugu, pritom ih redajući od zapada prema istoku; Jurić i Vuletić (2006) nižu oznake u smjeru jug – sjever. Šimunović (2006b) ne slijedi nijedno od tih načela.

⁴³⁸ Isto se primjenjuje i u provedbi međunarodnoga projekta FLU-LED (više v. u popisu literature, s. v. FLU-LED).

3.6.3.4.2. Fakultativni dijelovi

Ovisno o tome oblikuje li se samostalni ili nesamostalni rječnik te povezuje li se s popratnim studijama, u strukturu rječničkoga članka mogu se dodati fakultativni dijelovi. Što je više fakultativnih dijelova rječničkoga članka više, rječnik će biti obavjesniji te cjelovitiji iz onomastičke perspektive. Premda navođenje tih podataka može djelovati redundantnim ako rječnik dolazi kao aneks monografije u kojoj je građa klasificirana i analizirana, građu ne škodi obrađivati i na drugi način (usp. Kovačević (2012) donosi i klasifikaciju frazemā prema konceptima, ali ih navodi i u rječničkim člancima u frazeološkome rječniku).

3.6.3.4.2.1. Rečenične potvrde (egzemplifikacije)⁴³⁹

Iako gramatički blok prema dosad predloženoj metodološkoj koncepciji sadržava sasvim dovoljno informacija za zadovoljenje korisnikovih potreba, u rječnik se mogu uvrstiti i rečenične potvrde (oprimjerenja, egzemplifikacije) – njima bi mjesto bilo iza definicija (i eventualnih uputnica). One pokazuju kako toponimi kao leksičke jedinice funkcioniraju u kombinaciji s drugim leksičkim jedinicama, odnosno kontekstualiziraju natuknicu, a samim su time vjeran odraz govorne situacije. Oprimjerenja su (radi sustavnosti) posebno poželjna ako se toponimi uključe u cjelovit dijalektni rječnik.

Primjena na izradu TORLUPO-a

Opažanje dijalektologā leksikografā (npr. Belović i Blažeka (2009: 36), Maresić i Miholek (2011: 33)) da je za neke leksičke kategorije, uključujući toponime, teško dobiti kvalitetne rečenične potvrde, potvrdili smo i tijekom vlastitoga istraživanja. Zbog želje da se postigne raznovrsnost oprimjerenja te izbjegnemo ustaljene formule kroz cijeli rječnik, u ovoj se fazi izrade rječnika rečenične potvrde ne navode, a višekratnim anketiranjima (i provjerama) radi se na njihovu prikupljanju.

⁴³⁹ Tekst donesen u ovome odlomku preuzet je iz Horvat (2016b).

3.6.3.4.2.2. Podatci o tvorbi, strukturi, etimologiji i motivaciji⁴⁴⁰

S obzirom na to da su ti podatci povezani jedni s drugima te da interpretacija jednoga ovisi o interpretaciji drugoga, navode se u jednome bloku. Izdvojen podatak o tvorbi treba navesti samo kod inačica, i to ako se inačice po tvorbenim obrascima razlikuju.

Polazeći od suvremenoga toponimskog lika u natuknici, najprije se određuje kakve je strukture određeni toponim, a zatim i njihova tvorba (odnosno uz sâm naziv tvorbe donosi se i izvod). Pri određivanju etimologije ne rekonstruira se izraz tvorenica jer nije riječ o pravome etimološkom rječniku, ali izneseni podatci dovoljni su za određivanje jezičnoga podrijetla riječi od kojih su toponimi nastali. Za etimologije toponima koji su nastali od riječi aloglotskoga postanja navodi se i uputa na literaturu na koju se oslanja interpretacija, a za toponime idioglotskoga postanja, ako drugačije nije naznačeno, etimologija se oslanja na etimološke rječnike navedene u popisu literature. Na samome kraju, navodi se i podatak o motivaciji određenoga toponima⁴⁴¹ (ako rječnik prati detaljnu onomastičku studiju (koja sadržava klasifikacije i analize), nije nužno prikazivati detaljno potkategorije, nego samo pružiti orijentir).

Navedeni podatci omogućit će uštedu vremena (jer pri konzultiranju neće biti potrebno tražiti u koju je skupinu u klasifikacijama koji toponim uvršten).

Postoji li više mogućih interpretacija, poželjno ih je obrojčiti (1., 2., 3. itd.).

Ako interpretacija jedne razine uvjetuje interpretaciju druge razine, na to bi se trebalo upućivati istom brojčanom oznakom (dakle, 1. interpretacija tvorbe u korelaciji je s 1. interpretacijom etimologije i 1. interpretacijom motivacije).

Primjena na izradu TORLUPO-a

Primjenu opisanih načela vidi u rječniku s. vv. **Lúbrek** (☉), **Sěšvete** (☉), **Sygêtec** (☉); **Fylipovec** (☉), **Lõsno** (☉).

⁴⁴⁰ Tekst donesen u ovome odlomku preuzet je iz Horvat (2016b) te je u manjoj mjeri doraden.

⁴⁴¹ U rječniku se za višestruko motivirane toponime navode svi motivacijski impulsi (u skladu s mogućnošću svrstavanja u više skupina u klasifikaciji toponima prema motivacijskome kriteriju), v. npr. rječnik s. vv. ***Kõčany** (☉), **Mõrtynič** (☉), **Priles** (☉), **Slokovec** (☉); **Debělčova struga** (☉), **Lõčko pòle** (☉), **Nõvy Vřty** (☉), **Põt křčy** (☉), **Põtchrastjê** (☉), **Slokověcky pòtok** (☉), **Stõre spláve** (☉), **Šodrâna v Lěščo** (☉), **Vělky põt** (☉).

3.6.3.4.2.3. Službeni i oficijalizirani kanonski lik imena⁴⁴²

Rječnik toponima ujedno je i dijalektni rječnik, bez obzira na to je li toponimijska građa uklopljena u cjelokupni rječnik ili je izdvojena, bez obzira na to izrađuje li se rječnik jednoga govora ili skupine mjesnih govora. Zbog toga, kako je već istaknuto, kao natuknica dolazi upravo konkretan toponimski lik potvrđen na terenu, sa svim svojim obilježjima.⁴⁴³

U izvanlingvističkim situacijama (npr. pri zapisivanju u katastarskim uredima) dijalektološka bi transkripcija bila nepotrebno opterećenje, stoga bi u svakome rječničkom članku trebalo donijeti i oficijalizirano⁴⁴⁴, odnosno službeno ime koje se može zapisati grafemima hrvatskoga standardnog jezika. Takav zapis treba poslužiti kao prevencija da se izbjegnju pogreške i nesustavnosti slične onima koje pronalazimo u ojkonomima prilagođenima hrvatskomu standardnom jeziku (usp. 3.6.3.4.2.3.2.), kojima je već administracijom nanesena nepopravljiva šteta.

3.6.3.4.2.3.1. Oficijalizirana imena

Oficijalizacija se temelji na dvama načelima: načelu zamjene grafema i etimološkome načelu. Prioritet ima načelo zamjene grafema – određenim grafemom hrvatskoga standardnog jezika treba zamijeniti određeni grafem dijalektološke transkripcije.

Primjena na izradu TORLUPO-a

Dio fonemā zapisuje se istim grafemima kao i u standardnome hrvatskom jeziku. Budući da za dio fonemā ispitivanih govora ne postoji standardnojezični grafem, u tablici 31 donesene su upute za izvođenje oficijaliziranoga imena iz zapisa dijalektološkom transkripcijom. Navođenje uputa nužno je da bi rječnik istovremeno bio sustavan, ujednačen te da bi korisnicima bez dijalektoloških kompetencija bio praktičan za upotrebu i primjenu.

⁴⁴² Tekst donesen u ovome odlomku preuzet je iz Horvat (2016b) te je u manjoj mjeri doraden.

⁴⁴³ Brozović-Rončević (1994: 369) predlaže da natuknice budu službena imena referenata. To se može primijeniti ako se iz rječnika izdvoje samo ojkonomi, no sustavnost bi se narušila i realizacija bi se otežala uključivanjem tzv. mikrotoponima, koji nisu službena imena.

⁴⁴⁴ Taj se termin rabi umjesto termina *standardizirano ime* jer standardizacija podrazumijeva uklopljenost u jezični standard na više razina, što bi zahtijevalo i dodatnu raspravu jezikoslovaca (usp. Skračić (2002)). U kontekstu odnosa dijalektnih i standardnih likova toponima, Šimunović (2005: 195, 198), među ostalim, primjećuje: »Međutim, tamo gdje dijalektni izgovor toponima nije moguće pretočiti u standardni jezik (dvo Glasnici, nepodesne suglasničke skupine, naglasak i neprikladne morfološke promjene) treba izvršiti potrebne prilagodbe. Na žalost, hijerarhija tih prilagodbi i pravila po kojima bi ih valjalo izvršiti još nisu valjano proučeni. Predstoji nam napisati gramatiku hrvatskih vlastitih imena.; (...) Do praktičnih rješenja, propisa, ne dolazi se bez detaljnog popisa i točnog jezičnog opisa postojeće građe.«

Budući da pisana praksa izvornih govornika može varirati (npr. fonem ϱ u sastavu toponimā mogli bi zapisati i kao <a> i kao <o>), upute se radi ujednačenosti oslanjaju na leksikografsku praksu (usp. npr. načela zapisa arhileksema u Belović i Blažeka (2009), Blažeka i Rob (2014)), a u njoj je pak relevantan fonološki razvoj (< nagl. \bar{a}) i prilagođenost standardnomu jeziku na fonološkoj razini (fonemima ξ i ϵ najbliži je onaj koji se u standardu bilježi grafemom <e>).

Kako bi postojanje samo jednoga para afrikata (\check{c} , $\check{ž}$) u istraživanim kajkavskim sustavima zrcalila i oficijalizirana imena, eventualni primjeri toponima motiviranih antroponimima koji u svojoj službenoj inačici imaju dočetak *-ić* (npr. **Kūxaryčka**) također će sustavno biti oficijalizirani s grafemom <č>.

Tablica 31. Upute za zapisivanje oficijaliziranih imena

grafem dijalektološke transkripcije >	grafem hrvatskoga standardnog jezika
$Q\varrho$	<i>Aa</i>
$\check{C}\check{c}$	<i>Čč</i>
$\check{Ž}\check{ž}$	<i>Đđ</i>
$E\epsilon$	<i>Ee</i>
$\bar{E}\bar{e}$	<i>Ee</i>
<i>Xx</i>	<i>Hh</i>
<i>Yy</i>	<i>Ii</i>
$\check{J}\check{j}$	<i>Jj</i>
$\check{L}\check{l}$	<i>Llj</i>
$\check{N}\check{n}$	<i>Njnj</i>
$O\varrho$	<i>Oo, Uu</i>
$R\check{r}$	<i>Rr</i>

To načelo najvjernije uspijeva očuvati fonemski sastav iménā s njihovim izvornim dijalektnim značajkama.⁴⁴⁵ Primjerice, oficijalizirane inačice *Gmojno* [SVĐ], *Gmajno* [LDB] reflektiraju da je u govoru Svetoga Đurđa potvrđen prijelaz $\varrho > \varrho$ uz nazale te rjeđe uz *j*, *l* (dijal. *Gmôjno*), dok u ludbreškome govoru nije (dijal. *Gmôjno*); isto tako, iz oficijaliziranih inačica *Melije* [SES], odnosno *Slivnjak* [LDB] može se iščitati da je u sesvetskome govoru proveden prijelaz $\acute{n} > j$, a u ludbreškome nije.

⁴⁴⁵ U tome i ovaj rad promiče pozitivan, prihvaćajući odnos prema dijalektnim značajkama iménā. Njega možemo prepoznati i u radovima hrvatskih onomastičara: primjerice, Šimunović (2005: 178) smatra da je »vlastito ime pravilno u obliku u kojem se najčešće javlja, a zadano je zavičajnim idiomom mještana«, a Frančić (1988: 52) da su »ojkonimi vlastita imena u pravom smislu te riječi (...) te ulaze u književni jezik kao leksičke jedinice čiji osnovni lik trebamo naučiti od izvornih govornika, odnosno prihvatiti tradicijom upotrebe ustaljeno ime.« Oficijalizacija prema etimološkome načelu, svjesni smo, uvelike bi zatrla dijalektne značajke.

Od načela zamjene grafema odstupa se kod primjera koji u dijalektološkoj transkripciji sadržavaju **nenaglašeni** grafem <Q̇>. Zbog mogućnosti da taj grafem predstavlja foneme nastale od *o, *u, *q ili *l̥, u tome se slučaju primjenjuje etimološko načelo (potječe li od *o, *l̥ i *q, oficijalizira se kao <o>; ako je od *u, kao <u>).

Primjere obrade oficijaliziranih imena s obzirom na fonem *o* vidi u rječniku, npr. s. vv. **Brôjkovec** (Ⓞ), **Dobovica** (Ⓞ), **Xrastokô** (Ⓞ), **Komõrnyca**(Ⓞ), **Nõvõ Sêlõ** (Ⓞ); **Borõvje** (Ⓞ), **Debêlcova struga** (Ⓞ), **Lõcica** (Ⓞ), **Lopõtka** (Ⓞ), **Mõdõles** (Ⓞ), **Petrĩnovyca** (Ⓞ), **Põtxrastjê**(Ⓞ), **Põrêdje** (Ⓞ), **Šõdrãna v Lëšçõ** (Ⓞ), **Viškõfçyna** (Ⓞ), **Võrošçyna** (Ⓞ), **Võlĩnec** (Ⓞ) itd.

Budući da bi oficijalizacija trebala biti temelj standardizacije, potrebno ju je (oficijalizaciju) provesti tako da unaprijed ne proturječi standardizacijskim pravilima, odnosno razmišljati nekoliko koraka unaprijed. Babić (1975: 140) navodi: »U književni [tj. standardni] jezik uzima se osnovni lik prezimena ili toponima, a to znači nominativ jednine ili množine (ako je riječ *plurale tantum*) s rodnom koji ima u govoru iz kojega je uzeta, npr. *Pađene* m. mn., *Pakoštane* m. mn., *Pučišća* n. mn., *Postira* n. mn., *Sali* ž. mn., *Kali* ž. mn.«, dok se u ostatku paradigme pri standardizaciji sustavno dodaju nastavci ovisno o pripadnosti sklonidbenoj vrsti. U skladu s navedenim, odstupanje od načela zamjene grafema potrebno je provesti u još jednoj situaciji. Iako su u govorima lubreške Podravine (kao i u nekim drugim hrvatskim govorima) ishodišni zvučni konsonanti u završnome položaju sustavno zamijenjeni svojim bezvučnim parnjacima (isto vrijedi i za ishodišni *v* u završnome položaju i ispred bezvučnoga konsonanta), oni su postojani u oblicima paradigme u kojima nisu u završnome položaju. Ako bi se oficijalizacija svela samo na zamjenu grafema, oficijalizirani bi lik odražavao obezvučenje završnoga zvučnog konsonanta (npr. *Bõltekof põtõk* → *Boltekofof potok*, *Lõk* → *Lok*, *Õgrat* → *Ograt*, *Pãrak* → *Parak*, *Prlõk* → *Prlok*, *Stõry grõt* → *Stary grat*, *Strũk* → *Struk*). Međutim, takav oficijalizirani lik već bi za sljedeći korak, standardizaciju, koja podrazumijeva uklopljenost u standard na svim jezičnim razinama, bio neprikladan – ne bi svi govornici hrvatskoga jezika znali da moraju promijeniti dočetak osnove u drugim padežnim oblicima istoga toponima, zbog čega bi možda rabili nepostojeće oblike, npr. G ****Boltekofofof potoka**, ****Loka**, ****Ograta**, ****Paraka**, ****Prloka**, ****Staroga grata**, ****Struka** itd. Kako bi se takve situacije izbjegle, uzimamo u obzir rješenje koje je sustavno provedeno u službenim ojkonomima (u njima je u završnome položaju očuvan zvučni glas (Legrad, Ludbreg, Obrež, Prelog, Sveti Đurđ, Sveti Križ Začretje, Zagreb itd.), kao i *v* ispred bezvučnoga glasa (Križevci itd.)) te ga primjenjujemo i u oficijalizaciji toponima relevantnih na lokalnoj razini. Dakle, u tome slučaju odstupa se od načela zamjene grafema te se primjenjuje etimološko načelo

(primjerice: *Bòltekof pòtok* → *Boltekov potok*, *Lòk* → *Log*, *Ógrat* → *Ograd*, *Pàrak* → *Parag*, *Pr̀lòk* → *Prlog*, *Stòry gròt* → *Stari grad*, *Strùk* → *Strug*).

Oficijalizirana imena mogu se stvoriti za svaki toponim te je to radi sustavnosti provedeno u rječniku. Međutim, ona se odnose prvenstveno na zemljišna imena (tzv. mikrotoponime). Njih ne rabi širok krug korisnika i zbog toga još nemaju status službenih imena. Korist oficijalizacije prema navedenim načelima uočljiva je već ako se usporede terenski prikupljeni likovi i njima pripadajuće oficijalizirane inačice s onima zapisanim na zemljovidima (npr. na Topografskoj karti 1 : 25000)⁴⁴⁶. Na primjer, s toga zemljovida (za područje općine Sveti Đurđ) iščitavamo netočno zapisane toponime *Truškonja* (umjesto *Truškovjek*), *Gmajna* (umjesto *Gmojno*), *Gornjak* (umjesto *Gorjak*), *Draganovac* (umjesto *Drgonovci*), *Zobišće* (umjesto *Zobišče*), *Lučica* (umjesto *Ločica*), *Molove* (umjesto *Moljove*).⁴⁴⁷

U slučaju potvrđenosti inačica (v. odjeljak 3.6.3.4.1.1.1.), oficijalizirano ime donosi se samo za lik koji je najčešće potvrđen, odnosno u članku u kojemu je donesena obrada.

3.6.3.4.2.3.2. Službena imena

U određenim slučajevima, za poznatije referente (npr. naselja, vodne referente, uzvišenja i sl.) ne bi bilo jezično ekonomično rabiti oficijalizirana imena jer su već poznata njihova službena imena; zbog toga se uz oficijalizirana i ona navode u rječniku.⁴⁴⁸ Službena bi imena danas bilo neprikladno mijenjati kako zbog činjenice da imaju određenu tradiciju primjene među korisnicima⁴⁴⁹, tako i zbog toga što su kao službena imena prihvaćena u hrvatski standardni jezik.⁴⁵⁰

⁴⁴⁶ Dostupni su npr. na portalu *Geoportal* (v. popis literature).

⁴⁴⁷ Na zemljovidima pronalazimo izrazito mnogo nesustavnosti i neusklađenosti u prilagodbi kajkavskih zemljišnih imena, baš kao i u ojkonomima prilagođenima standardu. Konkretno primjere s područja ludbreške Podravine moguće je usporediti s primjerima koje donosi Frančić (1988) za Međimurje, ali i drugima, npr. Šimunović (2005: 180–184).

⁴⁴⁸ Utjecaj administracije danas je nemoguće iskorijeniti, iako smo svjesni da je »preferiranje jednog dijalektnog imenskog oblika nad drugima, izvornima, u njihovim dijalektnim arealima, teorijski pogrešno i čin jezičnog nasilja« (Šimunović (2005: 182)).

⁴⁴⁹ I na području ludbreške Podravine vrijedi zaključak koji za Međimurje donosi Frančić (1988: 58): »Tradicijom upotrebe u svijesti izvornih govornika ustalio se službeni ojkonom u čijem su liku izbrisane pojedine fonološke (...) i morfološke crte (...).«

⁴⁵⁰ »Pravilan je oblik imena onaj koji je zapisan u službenim dokumentima. Taj je oblik zakonom zaštićen, te on ne podliježe normativnim pravilima vrijedećim za neimenski leksik. Službeni likovi imena bez ikakvih preinaka ulaze u sastav standardnoga jezika.« (Frančić (2015a: 45)).

Dakako, takva službena imena svojim likom mogu djelomično ili potpuno odstupati od dijalektnoga lika (usp. npr. službena imena *Obrankovec*, *Luka Ludbreška*, *Hrastovsko*, *Ludbreg*, *Bednja* s lokalnim *Brôjnkovec*, *Lôka*, *Xrastôškô*, *Lùbrek*, *Bèja*) a i hipotetskih oficijaliziranih inačica (oblikovanih prema načelima iznesenima u ovome radu).

3.6.3.4.2.4. Povijesne potvrde

Ako se u rječnik unesu i povijesne potvrde određenoga toponima (stariji zapisi mogu se ekscerpirati primjerice sa starih zemljovida ili iz dokumenata), omogućuje se usporedba suvremenoga sinkronijskog stanja s dijakronijskim, pa rječnik dobiva i povijesnu dimenziju. Moguće je pretpostaviti da će se više građe prikupiti za ojkonime nego za zemljišna imena, no takva bi dopuna projekta sasvim sigurno iziskivala i drugačiji (arhivski) tip istraživanja. Dakako, kako bi obavijesnost bila što veća, povijesne potvrde treba poredati kronološki.

Primjena na izradu TORLUPO-a

Budući da je primarni cilj rada popisati i leksikografski obraditi suvremenu toponimiju, u ovome se radu one neće donositi.

3.6.3.5. Etnici i ktetici

Budući da su etnici i ktetici leksička kategorija vrlo usko povezana s ojkonimima, smatramo da je riječ o onomastički relevantnim podacima⁴⁵¹ te da ih je važno navesti u toponimijskome (tj. ojkonimijskome) rječniku.

Nužnost popisivanja, obrađivanja i analiziranja etnikā i ktetikā proizlazi i iz dosadašnjega slabog stanja istraženosti te leksičke kategorije. Premda lokalni etnici i ktetici katkad nisu navedeni ni u dijalektološkim opisima govora ili u dijalektnim rječnicima, za neka je hrvatska područja građa sustavno popisana i opisana (usp. npr. za novoštokavsko područje Bjelanović (1978), Čilaš Šimpraga (2012) itd.). Sustavniju analizu nekih kajkavskih etnika i ktetika – onih ekscerpiranih iz građe za HJA, donose Čilaš Šimpraga i Kurtović Budja (2009).

Mnogo su češće etnici i ktetici bili predmet proučavanja iz perspektive hrvatskoga standardnog jezika. Donošeni su u radovima različitih autora, a obrade su se temeljile na njihovim različitim percepcijama (odnosno, stajalištima). Rezultat je toga aktualna prevelika

⁴⁵¹ O statusu etnikā u jezikoslovnoj literaturi postoje različita mišljenja (ne samo u kontekstu hrvatskoga jezika, nego i općenito).

neujednačenost, nesustavnost, a katkad i neravnopravnost dijalektnih značajki u kreiranju standardnojezičnih likova.⁴⁵²

Ispitivanje lokalnih etnika i ktetika također je, kao i u slučaju toponimije, nužno provesti isključivo među domaćim stanovništvom iz naselja čiji govor istražujemo. Naime, kako smo već istaknuli, zbog različitosti fonoloških sustava mjesnih govora kojima se služe ispitanici iz različitih naselja (bez obzira na to koliko malo bila udaljena) mogu potvrditi fonološke inačice istoga toponima. Isto vrijedi i za etnike i ktetike, no za tu leksičku kategoriju moguće je pojavljivanje razlika i na tvorbenoj razini. Radi ilustracije donosimo nekoliko primjera prikupljenih vlastitim terenskim istraživanjem:

- ‘koji se odnosi na Sveti Đurd’’: *žoržôjnsky* [HRŽ, OBR, PRI, STR, SVĐ], *žoržôjnsky* [LDB], *žoržôfsky* [KRI], *svetožûrsky* [DUB]
- ‘koji se odnosi na Sveti Petar’’: *petrôfsky* [HRO, SVĐ], *petrôvečky* [SVP]
- ‘stanovnici Kućana Ludbreškoga’’: *Kôčency* [HRO], *Kôčencany* [KUĆ]
- ‘stanovnica Kapele Podravske’’: *Kapêlčanka* [SVĐ], *Kapêlčyca* [KAP].

Obrada etnikā i ktetikā također ovisi o tipu rječnika koji se izrađuje. Odluči li autor inkorporirati toponime (uključujući i ojkonime) u cjeloviti dijalektni rječnik mjesnoga govora, ispravno bi bilo obrađivati etnike i ktetike pojedinačno, u zasebnim rječničkim člancima, pri čemu bi se u definicijama upućivalo na ojkonim na koji se odnose; suprotno tomu, izdvajanje ojkonimā u zaseban rječnik omogućuje uvrštavanje podataka o etnicima i kteticima unutar samoga rječničkog članka s toponimom kao natuknicom⁴⁵³.

⁴⁵² Primjerice, HER za stanovnicu Visa donosi tri lika (*Višānka*, *Viškinja*, *Viška*), za stanovnicu Konavala dva lika (*Konāvljānka*, *Konāvōka*), ne dajući izričito prednost nijednomu, za stanovnicu Dubrovnika donosi dva lika (*Dubrōvcānka*, *Dubrōvkinja*) ističući pritom lokalni karakter posljednjega navedenog, a za stanovnicu Svete Marije donosi samo umjetno stvoren standardni lik (*Svetōmaričānka*), a lokalni zanemaruje.

ŠR (2012: 962) donosi primjer *Stóčanin* (vjerojatno od pretpostavljenoga *Stòlac* > **Stóca*) u kojemu su provedene dijalektne glasovne promjene specifične za mjesni govor (vokalizacija *l* > *o* i stezanje u apelativu od kojega je onimizacijom nastao ojkonim nisu potvrđeni u paradigmi u standardu), no u primjeru *Čakovčanin* nije provedena lokalna glasovna promjena (iz lika se ne može iščitati da u Čakovcu *v* može imati i obilježja opstruenta).

Mnoštvo likova koji se odnose na isto značenje posljedica je autorskoga uzimanja slobode pri kreiranju etnikā, npr. ‘stanovnik Murskoga Središća’ prema Babiću je (1976: 171) *Srèđāncār*, prema ŠR-u (2012: 955) *Središčānac*, a lokalno, prema Blažeki i Rob (2014: 388), *Serj’ōnčar*.

⁴⁵³ Tu praksu provode primjerice Lukežić i Zubčić (2007), Belović i Blažeka (2009), Maresić i Miholek (2011), Barbić (2011), Ivančić Dusper i Bašić (2013), Blažeka i Rob (2014) itd. Premda toponimijska građa nije izdvojena iz cjelokupnoga rječnika, Čuljat (2009) te Šatović i Kalinski (2012) lokalne etnike i ktetike sustavno navode unutar rječničkoga članka kojemu je natuknica ojkonim, pritom ih označujući masnim slovima (kao podnatuknice).

Primjena na izradu TORLUPO-a

Do objavljivanja *Hrvatskoga mjesnog rječnika* (2016.) etnici i ktetici u svojoj ukupnosti nisu sustavno predstavljeni. Ni etnici i ktetici koji se odnose na naselja ludbreške Podravine nisu sustavno zajednički predstavljeni u znanstvenim radovima. Etnike koji se odnose na naselja ludbreške Podravine, ali i na naselja još nekih hrvatskih područja, donosi Görner (1963). Metodologija kojom se autor služi nije sasvim jasna – navodi i iz tvorbene perspektive analizira više mogućih likova etnika koji se odnosi na isto naselje, pritom navodeći u kojemu su naselju navodno prikupljeni. Međutim, građa nije zabilježena dijalektološkom transkripcijom i uvelike odudara od građe prikupljene ovim terenskim istraživanjem (i na fonološkoj i na tvorbenoj razini). U *Hrvatskome mjesnom rječniku* kao prikupljač građe (lokalnih likova ojkonima, etnika i ktetika) za područje ludbreške Podravine također je naveden Franz Görner (v. Bašić-Kosić (2016: VI)). Usporedba lokalnih etnika i ktetika prikupljenih ovim terenskim istraživanjem i onih donesenih u *Hrvatskome mjesnom rječniku* također nas upućuje na izrazita neslaganja (na svim jezičnim razinama). Nepodudarnost građe nije očekivana s obzirom na to da su ispitanici konzultirani ovim terenskim istraživanjem (a i njihovi predci, od kojih su govor i usvojili) građu prikupljenu ovim istraživanjem rabili u istome obliku i u vrijeme objavljivanja Görnerove građe.

Na temelju navedenoga zaključujemo da je prikupljanje lokalnih likova ojkonimā, etnikā i ktetikā tijekom ovoga istraživanja itekako nužno i opravdano.

Slijedeći odluku o izdvajanju toponimijske građe (v. odjeljak 3.6.3.1.) te o odvajanju ojkonimā od ostalih toponima, etnike i ktetike u ovome rječniku obrađujemo u sklopu rječničkih članaka u kojima se obrađuju ojkonimi. U skladu s deskriptivističkim načelom na kojemu je rječnik temeljen, navode se oblici lokalnih etnikā za m. r. jd., ž. r. jd. te za m. r. mn., odnosno m. r. jd. za ktetike kako bi se mogao uspostaviti njihov odnos s lokalnim, dijalektnim likovima samih imena naseljenih mjesta.

3.6.3.6. Kazalo

Iza toponimijskoga rječnika treba slijediti kazalo. Lijeva strana njegovih natuknica treba sadržavati abecedni popis službenih i oficijaliziranih imena transkribiranih grafemima hrvatskoga standardnog jezika. Radi razlikovanja tih dvaju tipova zapisa, službena imena mogu se bilježiti npr. masnim slovima, a oficijalizirana običnima. Uza svaki tako donesen toponimski

lik treba navesti i dijalektni lik zapisan dijalektološkom transkripcijom (a ako službeno ime upućuje na veći broj dijalektnih likova, uza svaki dijalektni lik treba navesti oznaku naselja u kojemu je potvrđen).

U slučaju većega opsega rječnika može se, radi lakšega snalaženja, dodati i brojka koja upućuje na stranicu na kojoj je određeni toponim leksikografski obrađen (usp. Žugić (2014)).

Primjena na izradu TORLUPO-a

Vidi odjeljke 3.6.5.1.2. i 3.6.5.2.2.

3.6.3.7. Uputnice

Oblikovanje rječnika podrazumijeva i, kako je u nekoliko navrata spomenuto, upotrebu uputnica. Sugerira se njihova primjena u nekoliko slučajeva:

- (1) za povezivanje inačica toponima (v. odjeljak 3.6.3.4.1.1.1.)
- (2) za povezivanje dvaju (ili više) toponima u sinonimskome odnosu (v. odjeljak 3.6.3.4.1.1.2.)
- (3) za povezivanje dvaju (ili više) toponima u homonimskome odnosu (v. odjeljak 3.6.3.4.1.1.3.)
- (4) za upućivanje na službena/oficijalizirana imena donesena u kazalu (v. odjeljak 3.6.3.6.). Kazalo pak, uređeno abecednim redom, upućuje na dijalektni lik i stranicu na kojoj je donesen.

3.6.4. Zaključno o metodologiji izrade toponimijskoga rječnika

Istraživanjem se pokazalo da su metodologije leksikografske obrade toponima izrazito heterogene i da različiti autori pridaju pozornost različitim detaljima. Dijalektni rječnici koji sadržavaju onimijsku građu te onomastički radovi uspoređeni su, a na temelju te usporedbe ustanovljeno je koji podatci u toponimijskome rječniku pružaju korisniku najviše obavijesti i najdetaljnije prikazuju jezična obilježja toponima.

Promiče se izdvajanje onimijske građe od ukupnoga leksika određenoga mjesnoga govora, kao i razdvajanje ojkonima od ostalih toponima. Uzimajući u obzir i ojkonimijsku i ostalu toponimijsku građu, odredili smo koji su obvezni, a koji fakultativni dijelovi rječničkoga članka toponimijskoga rječnika. Obveznim dijelovima rječničkoga članka, koji omogućuju dobivanje minimalne obavijesti o toponimu, smatramo: natuknicu, gramatičku odrednicu,

gramatički blok (paradigmu i prijedložno-padežne izraze s prijedlozima iz kojih se može iščitati smatra li se imenovani referent spremnikom ili površinom), definiciju (koja se sastoji od opisa (tipa) samoga imenovanog referenta, ubikacije (prema administrativnoj pripadnosti naselju i katastarskoj općini), koordinata i zemljovida). U fakultativne dijelove rječničkoga članka toponimijskoga rječnika, koji omogućuju veću primjenu u onomastici, ubrajamo rečenične potvrde (egzemplifikacije), podatke o tvorbi/strukturi, etimologiji i motivaciji, službeni i oficijalizirani lik imena, povijesne potvrde te, u slučaju obrade ojkonomā, etnike i ktetike.

Primjena predloženih načela može se vidjeti u rječnicima priloženima ovomu poglavlju. U kontekstu ukupnosti toponimijske građe s područja RH ponovno treba imati na umu da metodologiju treba prilagođavati građi, a ne obrnuto, stoga će dio načela možda trebati prilagoditi kad bude prikupljeno više građe i kad budu utvrđene sve značajke i posebnosti hrvatske toponimije.

3.6.5. Primjeri članaka toponimijskoga rječnika ludbreške Podravine

Cilj je, kako smo već napomenuli, u ovome poglavlju primijeniti predložene teorijske postavke te leksikografski obraditi građu prikupljenu vlastitim istraživanjem. Člancima toponimijskoga rječnika donesenima u ovome prilogu nastojalo se oprimjeriti veći dio načela spomenutih u središnjemu dijelu poglavlja.

Donosi se uzorak rječničkih članaka – primjeri se odnose na referente koji administrativno pripadaju većemu broju naselja, a popis, dakako, nije cjelovit. Nekoliko je argumenata za takav postupak: (1) leksikografska obrada cjelokupne toponimije ludbreške Podravine bila bi, s obzirom na ukupan broj prikupljenih jedinica, izrazito opsežan zadatak, te bi se njegovim izvršenjem uvelike prekoračio preporučeni opseg doktorskoga rada; (2) popisivanjem toponimije samo jednoga naselja ne bi se mogla oprimjeriti npr. homonimija (jer je rijetka njezina upotreba među stanovnicima jednoga naselja); (3) popisivanjem toponimije samo jednoga naselja ne bi se mogla dokazati potreba za navođenjem više padežnih oblika u gramatičkome bloku jer se u obzir ne bi mogle uzeti značajke sustava udaljenijih naselja (posebno s obzirom na percepciju homonimije) itd.

3.6.5.1. Rječnik ojkonimā ludbreške Podravine

3.6.5.1.1. Primjeri članaka rječnika ojkonimā ludbreške Podravine

Apatija ž. ⟨Ⓢ *Apatije* (z ~, od ~, do ~, pôlek ~), ⓐ *Apatijo* (ity v ~), Ⓛ *o Apatijy* (bity v ~), Ⓣ *Apatijom* (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Jepatija**

ETNICI: *Apatinčan, Apatinčanka, Apatinčany*
KTETIK: *apatinsky*

Brôjkovec m. ⟨Ⓢ *Brôjkojca* (z ~, od ~, do ~, pôlej ~), ⓐ *Brôjkojca* (ity v *Brôjkovec*), Ⓛ *o Brôjkojco* (bity v ~), Ⓣ *Brôjkojcom* (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Brôjkovec**

ETNICI: *Brâjkojčan, Brâjkojčanka, Brâjkojčany*
KTETIK: *brâjkoj'sky, brâjkoj'sky*

Brôjkovec m. ⟨Ⓢ *Brôjkojca* (z ~, od ~, do ~, pôlej ~), ⓐ *Brôjkojca* (ity v *Brôjkovec*), Ⓛ *o Brôjkojco* (bity v ~), Ⓣ *Brôjkojcom* (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Brôjkovec**

naselje [administrativno pripada Općini Sveti Đurđ]
KOORDINATE: 46°16'30" N 16°36'25" E
V. zemljovid 20, br. 12.

STRUKTURA: *jednorječan*
TVORBA: *sufiksalna tvorba: Brôjkovec < *Brank- + -ovec*
ETIMOLOGIJA: *♦ Branko < Bran- [< Branislav/Branimir] + -ko*
MOTIVACIJA: *antroponim*

ETNICI: *Brâjkojčan/Brâjkojšan, Brâjkojčany/Brâjkojšany* *Brâjkojčanka/Brâjkojšanka,*
KTETIK: *brâjkoj'sky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Brojkovec**
SLUŽBENO IME: **Obrankovec**

Dobovica ž. ⟨Ⓢ *Dobovice* (z ~, o *D:obovice*, do ~, pôlej ~), ⓐ *Dobovico* (ity na ~), Ⓛ *o Dobovicy* (bity na ~), Ⓣ *Dobovicom* (z ~, pre *D:obovicom*, za ~)⟩

naselje [administrativno pripada Općini Veliki Bukovec]
KOORDINATE: 46°17'21" N 16°41'17" E
V. zemljovid 20, br. 5.

STRUKTURA: *jednorječan*
TVORBA: *sufiksalna tvorba: Dobovica < *dob- + -ovica*
ETIMOLOGIJA: *♦ *dop < psl. *dobjь 'hrast, Quercus'*
MOTIVACIJA: *riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljke)*

ETNICI: *Dobôjčan, Dobôjčanka, Dobôjčany*
KTETIK: *dobovjč'ky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Dobovica**
SLUŽBENO IME: **Dubovica**

Gorice ž. mn. ⟨⊙ *Goríc* (z ~, od ~, do ~, pôle *G:oríc*), ⊕ *Gorice* (ity v ~), ⊖ o *Goricaj* (bity v ~), ⊕ *Goricamy* (z ~, pred ~, za ~)⟩

naselje [administrativno pripada Gradu Ludbregu]

KOORDINATE: 46°13'38" N 16°36'2" E

V. zemljovid 20, br. 26.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Gorice* < *gorice*

ETIMOLOGIJA: ♦ *gorice* 'vinograd' < psl. **gorica* 'šuma, šumovit kraj'

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s gospodarskom djelatnošću – vinogradarstvom)

ETNICI: *Goryčōnec, Goryčōnka, Goryčōncy*

KTETIK: *goričky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Gorice**

SLUŽBENO IME: **Vinogradi Ludbreški**

Xrastōškô s. ⟨⊙ *Xrastōškôga* (s *Rastōškôga*, od *Rastōškôga*, do ~, pôlek *Rastōškôga*), ⊕ *Xrastōškô* (ity f *Rastōškô*), ⊖ o *Xrastōškôm* (bity f *Rastōškôm*), ⊕ *Xrastōškôm* (s *Rastōškôm*, pred *Rastōškôm*, za ~)⟩

naselje [administrativno pripada Gradu Ludbregu]

KOORDINATE: 46°14'53" N 16°36'8" E

V. zemljovid 20, br. 21.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Xrastōškô* < *xrastōškô*

ETIMOLOGIJA: ♦ *xrōst* 'hrast, *Quercus*' < psl. **xvorstь*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljke)

ETNICI: *Xrastōlōnčan/Xr̥stōlōnčan,*

Xrastōlōnčanka/Xr̥stōlōnčanka,

Xrastōlōnčany/Xr̥stōlōnčany

KTETIK: *xrastōlōjnsky/xr̥stōlōjnsky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Hrastosko**

SLUŽBENO IME: **Hrastovsko**

Xr̥ženica ž. ⟨⊙ *Xr̥ženice* (s *R̥ženice*, od ~, do ~, pôlek *R̥ženice*), ⊕ *Xr̥ženico* (ity f *R̥ženico*), ⊖ o *Xr̥ženicy* (bity f *R̥ženicy*), ⊕ *Xr̥ženicom* (s *R̥ženicom*, pret ~, za ~)⟩

naselje [administrativno pripada Općini Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°18'3" N 16°34'26" E

V. zemljovid 20, br. 1.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: sufiksalna tvorba: *Xr̥ženica* < *xr̥ž-* + *-enica*

ETIMOLOGIJA: ♦ *xr̥š* 'raž, *Secale cereale*' < psl. **rbžb*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljke)

ETNICI: *Xr̥ženičar, Xr̥ženičarka, Xr̥ženičary*

KTETIK: *xr̥ženičky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Hr̥ženica**

SLUŽBENO IME: **Hr̥ženica**

Jepatija ž. ⟨⊙ *Jepatije* (z ~, od ~, do ~, pôlek ~), ⊕ *Jepatijo* (ity v ~), ⊖ *o Jepatijy* (bity v ~),

⊙ *Jepatijom* (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Apatija**

naselje [administrativno pripada Gradu Ludbregu]

KOORDINATE: 46°15'14" N 16°40'12" E

V. zemljovid 20, br. 19.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Jepatija* < *jepatija*

ETIMOLOGIJA: ♦ **jepatija* ‘opatija, samostan’ < bav.-austr. **appat* < stvnjem. *abbat* < clat. *abbas* ili grč. *abba*, *abbas* < aram. *abba* ‘otac, gospodin’ (v. Snoj (2009b: 472))

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s duhovnim i vjerskim životom zajednice)

ETNICI: *Jepatinčan, Jepatinčanka, Jepatinčany*

KTETIK: *jepatinski*

OFICIJALIZIRANO IME: **Jepatija**

SLUŽBENO IME: **Apatija**

Kapêla ž. ⟨⊙ *Kapêle* (s ~, od ~, do ~, pôle *K:apêle*), ⊕ *Kapêlo* (ity f ~), ⊖ *o Kapêly* (bity f ~),

⊙ *Kapêlom* (s ~, pret ~, za ~)⟩

naselje [administrativno pripada Općini Veliki Bukovec]

KOORDINATE: 46°16'42" N 16°41'33" E

V. zemljovid 20, br. 13.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Kapêla* < *kapêla*

ETIMOLOGIJA: ♦ *kapêla* ‘kapela’ < srlat. *cap(p)ella* (v. Matasović i dr. (2016: 425))

♦ *kapêla* ‘kapela’ < nvnjem. *Kapelle* < srlat. *cappella* (v. Snoj (2009b: 256))

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s duhovnim i vjerskim životom zajednice)

ETNICI: *Kapêlčan, Kapêlčyca, Kapêlčany*

KTETIK: *kapêlsky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Kapela**

SLUŽBENO IME: **Kapela Podravska**

***Kôrløfcy** m. mn. ⟨⊙ *prâma* ~; *bity f* ~) usp. **Kôrløvec**

TVORBA: onimizacija: *Kôrløfcy* < *kôrløfcy*

ETIMOLOGIJA: ♦ *kôrløfcy* ‘skupni naziv za ljude koji žive na području kojim je upravljao Karlo’ < **Karlo*

MOTIVACIJA: etnikoid; antroponim

Kôrløvec m. ⟨⊙ *Kôrløfca* (s ~, ot ~, do ~, pôle *K:ôrløfca*), ⊕ *Kôrløfca* (ity f *Kôrløvec*), ⊖ *o Kôrløfco* (bity f ~), ⊙ *Kôrløfcom* (s ~, pret ~, za ~)⟩ usp. ***Kôrløfcy**

naselje [administrativno pripada Općini Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°17'21" N 16°37'46" E

V. zemljovid 20, br. 3.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: singularizacija postojećega toponima: *Kôrlôvec < Kôrlôfcy*
ETIMOLOGIJA: ♦ *Kôrlôfcy < kôrlôfcy < *Karlo*
MOTIVACIJA: etnikoid; antroponim

ETNICI: *Kàrlôfčan, Kàrlôfčanka, Kàrlôfčany*
KTETIK: *kàrlôsky, kàrlôfsky, kàrlôvečky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Karlovec**
SLUŽBENO IME: **Karlovec Ludbreški**

Kôčan m. ⟨Ⓢ *Kôčana* (*s ~, ot ~, do ~, pôle K:ôčana*), Ⓐ *Kôčana* (*ity f Kôčan*), Ⓣ *o Kôčano* (*bity f~*), Ⓛ *Kôčanom* (*s ~, pret ~, za ~*)⟩ usp. ***Kôčany**
naselje [administrativno pripada Gradu Ludbregu]
KOORDINATE: 46°14'41" N 16°36'2" E
V. zemljovid 20, br. 22.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: singularizacija postojećega toponima: *Kôčan < Kôčany*
ETIMOLOGIJA: ♦ *Kôčany < kôčany* ‘skupni naziv za ljude koji žive na području kuta’ < *kôt* ‘kut’ < psl. **kotъ*
MOTIVACIJA: etnikoid; riječ koja upućuje na smještaj referenta
ETNICI: *Kôčančan/Kôčenčan, Kôčančanka/Kôčenčanka, Kôčančany/Kôčenčany*
KTETIK: *kôčansky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Kočan**
SLUŽBENO IME: **Kučan Ludbreški**

***Kôčany** m. mn. ⟨Ⓐ *Kôčane* (*ity f Kôčane*)⟩ usp. **Kôčan**

TVORBA: onimizacija: *Kôčany < kôčany*
ETIMOLOGIJA: ♦ *kôčany* ‘skupni naziv za ljude koji žive na području kuta’ < *kôt* ‘kut’ < psl. **kotъ*
MOTIVACIJA: etnikoid; riječ koja upućuje na smještaj referenta

Komôrnycya ž. ⟨Ⓢ *Komôrnycye* (*s ~, ot ~, do ~, pôle K:omôrnycye*), Ⓐ *Komôrnycy* (*ity f~*), Ⓣ *o Komôrnycy* (*bity f~*), Ⓛ *Komôrnycom* (*s ~, pret ~, za ~*)⟩
naselje [administrativno pripada Općini Sveti Đurđ]
KOORDINATE: 46°17'8" N 16°34'57" E
V. zemljovid 20, br. 8.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: sufiksalna tvorba: *Komôrnycya < komôr- + -nica*
ETIMOLOGIJA: ♦ *komôr* ‘komarac, *Culex pipiens*’ < psl. **komarъ*
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv životinje)
ETNICI: *Komôrnycyar, Komôrnycarka, Komôrnycary*
KTETIK: *komôrnycyky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Komornica**
SLUŽBENO IME: **Komarnica Ludbreška**

Kr̥žòljèn m. ⟨⊙ *Kr̥žòljèna* (s ~, ot ~, do ~, pòle *Kr̥žòljèna*), ⊕ *Kr̥žòljèna* (ity f *Kr̥žòljèn*), ⊖ *ò Kr̥žòljèno* (bity f ~), ⊙ *Kr̥žòljènom* (s ~, pret ~, za ~)⟩ usp. ***Kr̥žòljèny**

naselje [administrativno pripada Općini Martijanec]

KOORDINATE: 46°15'52" N 16°33'22" E

V. zemljovid 20, br. 15.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: singularizacija postojećega toponima: *Kr̥žòljèn* < *Kr̥žòljèny*

ETIMOLOGIJA: ♦ *Kr̥žòljèny* < *kr̥žòljèny* ‘skupni naziv za ljude koji žive na području oko crkve Sv. Križa’ < *kriš* ‘križ’ < psl. **križb* < roman. (v. Matasović i dr. (2016: 505))

♦ *Kr̥žòljèny* < *kr̥žòljèny* ‘skupni naziv za ljude koji žive na području oko crkve Sv. Križa’ < *kriš* ‘križ’ < stfurl. **kr̥(d)že* < vlat. **cr̥cem* (v. Snoj (2009b: 325))

MOTIVACIJA: etnikoid; riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s duhovnim i vjerskim životom zajednice)

ETNICI: *Kr̥željōnčan/Kr̥željōnčan,*
Kr̥željōnčany/Kr̥željōnčany

Kr̥željōnčanka/Kr̥željōnčanka,

KTETIK: *kr̥željōjsky/kr̥željōjsky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Kr̥žoljen**

SLUŽBENO IME: **Križovljan**

***Kr̥žòljèny** m. mn. ⟨⊙ *Kr̥žòljèn* (s ~, ot ~, do ~, pòle *Kr̥žòljèn*), ⊕ (ity f *Kr̥žòljène*), ⊖ (bity f *Kr̥žòljèny*)⟩ usp. **Kr̥žòljèn**

TVORBA: onimizacija: *Kr̥žòljèny* < *kr̥žòljèny* ‘skupni naziv za ljude koji žive na području oko crkve Sv. Križa’

ETIMOLOGIJA: ♦ *kr̥žòljèny* < *kriš* ‘križ’ < psl. **križb* < roman. (v. Matasović i dr. (2016: 505))

♦ *kr̥žòljèny* < *kriš* ‘križ’ < stfurl. **kr̥(d)že* < vlat. **cr̥cem* (v. Snoj (2009b: 325))

MOTIVACIJA: etnikoid; riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s duhovnim i vjerskim životom zajednice)

Lòka ž. ⟨⊙ *Lòke* (z ~, od ~, do ~, pòlek ~), ⊕ *Lòko* (ity v ~), ⊖ *ò Lòky* (bity v ~), ⊙ *Lòkom* (z ~, pred ~, za ~)⟩

naselje [administrativno pripada Općini Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°16'55" N 16°35'16" E

V. zemljovid 20, br. 9.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Lòka* < *lòka*

ETIMOLOGIJA: ♦ *lòka* < psl. **lòka* ‘livada plavljena vodom; močvarni travnjak; riječni zavoj’

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (zemljopisni naziv)

ETNICI: *Lòčan, Lòčanka, Lòčany*

KTETIK: *lòčky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Loka**

SLUŽBENO IME: **Luka Ludbreška**

Lùbrek m. ⟨⊙ *Lùbrega* (z ~, od ~, do ~, pòlek ~), ⊕ *Lùbrega* (ity v *Lùbrek*), ⊖ *ò Lùbrego* (bity v ~), ⊙ *Lùbregom* (z ~, pred ~, za ~)⟩

naselje [administrativno pripada Gradu Ludbregu]

KOORDINATE: 46°14'55" N 16°37'4" E
V. zemljovid 20, br. 20.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: 1. transninizacija: *Lùbrek* < **Lubring*
2. transninizacija uz istovremenu promjenu gramatičkoga roda: *Lùbrek* < **Ludberga*
3. srastanje: *Lùbrek* < **Lubel-* + *brĕk*
4. srastanje: *Lùbrek* < **lud-* + *brĕk*
ETIMOLOGIJA: 1. ♦ **Lubring* ‘osobno ime’
2. ♦ **Ludberga* ‘osobno ime’
3. ♦ **Lubel* ‘osobno ime’ < **Lubĕlĕ* (v. Snój (2009a: 238), Bezlaj SVI (I: 346–352)) + *brĕk* ‘brdo, brežuljak’ < psl. **bergъ* ili ♦ *ljub* ‘blato, bara’ (v. Brozović Rončević (1999: 22–23)) + *brĕk* ‘brdo, brežuljak’ < psl. **bergъ*
4. ♦ **lud* ‘lud’ < psl. **ludъ* + *brĕk* ‘brdo, brežuljak’ < psl. **bergъ*
MOTIVACIJA: 1. antroponim
2. antroponim
3. antroponim ili riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (zemljopisni naziv) ili riječ koja upućuje na sastav referenta
4. riječ koja upućuje na mjesnu povijest ili mjesnu predaju
ETNICI: *Lùbrežan, Lùbrežanka, Lùbrežany*
KTETIK: *lùbrešky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Lubreg**

SLUŽBENO IME: **Ludbreg**

Lùjnkovec m. <Ⓢ *Lùjnkofca* (z ~, od ~, do ~, pòlek ~), ⓐ *Lùjnkofca* (ity v *Lùjnkovec*), Ⓛ *o Lùjnkofco* (bity v ~), ⓑ *Lùjnkofcem* (z ~, pred ~, za ~)>
naselje [administrativno pripada Općini Mali Bukovec]
KOORDINATE: 46°14'36" N 16°43'31" E
V. zemljovid 20, br. 25.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: 1. sufiksna tvorba: *Lùjnkovec* < **Lunko*
2. sufiksna tvorba: *Lùjnkovec* < **lùnek*
ETIMOLOGIJA: 1. ♦ **Lunko*
2. ♦ **lùnek*
MOTIVACIJA: 1. antroponim
2. riječ koja metaforički upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta
ETNICI: *Lùjnkofčan, Lùjnkofčyca, Lùjnkofčany*
KTETIK: *lùjnkofsky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Lujnkovec**

SLUŽBENO IME: **Lunjkovec**

Mály Bùkovec <Ⓢ *Màloĝa Bùkofca* (z ~, od ~, do ~, pòlek ~), ⓐ *Màloĝa Bùkofca* (ity na *Mály Bùkovec*), Ⓛ *o Màmlem Bùkofco* (bity na ~), ⓑ *Màmlem Bùkofcem* (z ~, pred ~, za ~)>
naselje [administrativno pripada Općini Mali Bukovec]
KOORDINATE: 46°16'57" N 16°44'17" E
V. zemljovid 20, br. 7.

STRUKTURA: dvorječan: pridjev + imenica

TVORBA: onimizacija jedne sastavnice i sufiksna tvorba druge sastavnice: *Mály Búkovec* < *Mály* < *mály* + *Búkovec* < *búk-* + *-ovec*
 ETIMOLOGIJA: ♦ *mály* ‘malen’ < psl. **malъ(jь)*; *búkva* ‘bukva, *Fagus sylvatica*’ < psl. **buky* < germ. / got. (usp. nvnjem. *Buche*) (v. Matasović i dr. (2016: 95))
 MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice); riječ koja upućuje na dimenziju; riječ koja upućuje na dimenzijski odnos prema drugome referentu

ETNICI: *Málòbúkòfčan, Málòbúkòfčyca, Málòbúkòfčany*
 KTETIK: *málòbúkòvečky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Mali Bukovec**
 SLUŽBENO IME: **Mali Bukovec**

Mõrtynyč m. (© *Mõrtynča* (z ~, od ~, do ~, pòlek ~), (A) *Mõrtynča* (ity v *Mõrtynyč*), (L) *õ Mõrtynčo* (bity v ~), (1) *Mõrtynčem* (z ~, pred ~, za ~)) usp. ***Mõrtynyčy** naselje [administrativno pripada Općini Mali Bukovec]
 KOORDINATE: 46°14'37" N 16°42'25" E
 V. zemljovid 20, br. 24.

STRUKTURA: jednorječan
 TVORBA: singularizacija postojećega toponima: *Mõrtynyč* < **Mõrtynyčy*
 ETIMOLOGIJA: ♦ **Mõrtynyčy* < **mõrtynyčy* ‘skupni naziv za ljude koji žive na području kojim je upravljao Martin’ < *Mõrtyn*
 MOTIVACIJA: etnikoid; antroponim

ETNICI: *Martjõnčan, Martjõnčyca, Martjõnčany*
 KTETIK: *martjõjnsky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Mortinič**
 SLUŽBENO IME: **Martinić**

***Mõrtynyčy** m. mn. (© *Mõrtynyč* (z *Mõrtynyč*, od ~, do ~, pòlek ~), (A) *Mõrtynče* (ity v *Mõrtynče*)) usp. **Mõrtynyč**

TVORBA: transonimizacija: **Mõrtynyčy* < **Mõrtynyčy* ‘ime stanovnika naselja’
 ETIMOLOGIJA: ♦ **Mõrtynyčy* < **mõrtynyčy* ‘skupni naziv za ljude koji žive na području kojim je upravljao Martin’ < *Mõrtyn*
 MOTIVACIJA: etnikoid; antroponim

Nõvõ Sěłò (© *Nõvõga Sěła* (z ~, od ~, do ~, pòlek ~), (A) *Nõvõ Sěłò* (ity v ~), (L) *õ Nõvem Sěly* (bity v ~), (1) *Nõvem Sělem* (z ~, pred ~, za ~)) naselje [administrativno pripada Općini Mali Bukovec]
 KOORDINATE: 46°16'26" N 16°43'22" E
 V. zemljovid 20, br. 14.

STRUKTURA: dvorječan: pridjev + imenica
 TVORBA: onimizacija: *Nõvõ Sěłò* < *nõvõ sěłò*
 ETIMOLOGIJA: ♦ *nõvy* ‘nov’ < psl. **novъ*; *sěłò* ‘selo’ < psl. **sedlo*
 MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (naziv za obitavalište)

ETNICI: *Nõvõsěłčan, Nõvõsěłčyca, Nõvõsěłčany*
 KTETIK: *nõvõsělsky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Novo Selo**
SLUŽBENO IME: **Novo Selo Podravsko**

Priles m. ⟨Ⓢ *Prilesa* (*s* ~, *ot* ~, *do* ~, *pôlek* ~), ⓐ *Prilesa* (*ity f Priles*), Ⓛ *o Prilesø* (*bity f* ~),
Ⓛ *Prilesom* (*s* ~, *pret* ~, *za* ~)⟩

naselje [administrativno pripada Općini Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°16'31" N 16°36'6" E

V. zemljovid 20, br. 11.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: prefiksna tvorba: *Priles* < *pri* + **les*

ETIMOLOGIJA: ♦ *pri* < psl. **pri*; **les* < psl. **lěsъ* 'šuma'

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice); formant koji upućuje na smještaj referenta

ETNICI: *Prilešan, Prilešanka, Prilešany*

KTETIK: *prileški*

OFICIJALIZIRANO IME: **Priles**

SLUŽBENO IME: **Priles**

Sęsvete ž. mn. ⟨Ⓢ *Sęsvet/Sęsvety* (*S:ęsvet, od* ~, *do* ~, *pôlek Sęsvety*), ⓐ *Sęsvete* (*ity na* ~), Ⓛ
o Sęsvetaj (*bity na Sęsvety*), Ⓛ *Sęsvetamy* (*S:ęsvetamy, pret* ~, *za* ~)⟩

naselje [administrativno pripada Općini Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°17'15" N 16°38'53" E

V. zemljovid 20, br. 4.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: 1. transninizacija: *Sęsvete* < *Sęsvete*

2. srastanje: *Sęsvete* < *sę* (A mn.) + *svęte* (A mn.)

ETIMOLOGIJA: 1. ♦ *Sęsvete* 'ime blagdana' < *sę* 'sav' < psl. **vъsъ*; *svęty* 'svet' < psl. **svętъ*

2. ♦ *sę* 'sav' < psl. **vъsъ*; *svęty* 'svet' < psl. **svętъ*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s duhovnim i vjerskim životom zajednice)

ETNICI: *Sęsvečan, Sęsvečanka, Sęsvečany*

KTETIK: *sęsvečki*

OFICIJALIZIRANO IME: **Sesvete**

SLUŽBENO IME: **Sesvete Ludbreške**

Segêtec m. ⟨Ⓢ *Segêca* (*S:egêca, ot* ~, *do* ~, *pôlek* ~), ⓐ *Segêca* (*ity S:egêtec*), Ⓛ *o Segêço* (*bity S:egêço*),
Ⓛ *Segêçom* (*S:egêçom, pret* ~, *za* ~)⟩ usp. **Sygêtec**

Sêlnyk m. ⟨Ⓢ *Sêlnyka* (*S:êlnyka, ot* ~, *do* ~, *pôlek* ~), ⓐ *Sêlnyka* (*ity S:êlnyk*), Ⓛ *o Sêlnyko*
(*bity S:êlnyko*), Ⓛ *Sêlnykom* (*S:êlnykom, pret* ~, *za* ~)⟩

naselje [administrativno pripada Gradu Ludbregu]

KOORDINATE: 46°15'57" N 16°36'41" E

V. zemljovid 20 br. 16.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: sufiksalna tvorba: *sel-* + *-nik*
ETIMOLOGIJA: ♦ *sělo* ‘selo’ < psl. **sedlo*
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (naziv za obitavalište)

ETNICI: *Sělnyčar, Sělnyčarka, Sělnyčary*
KTETIK: *sělnyčky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Selnik**
SLUŽBENO IME: **Selnik**

Sygêtec m. ⟨Ⓢ *Sygêca* (*S:ygêca*, *ot* ~, *do* ~, *prek* ~), ⓐ *Sygêca* (*ity S:ygêtec*), Ⓛ *o Sygêco* (*bity S:ygêco*), Ⓛ *Sygêcom* (*S:ygêcom*, *pret* ~, *za* ~)⟩ usp. **Segêtec**
naselje [administrativno pripada Gradu Ludbregu]
KOORDINATE: 46°15'18" N 16°38'20" E
V. zemljovid 20, br. 17.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: sufiksalna tvorba: *Sygêtec* < *siget-* + *-ec*
ETIMOLOGIJA: 1. ♦ **seget* < mađ. *szeget* ‘kut; poluotočni prostor smješten u zavoju rijeke’ (v. Maáčz (1955))
2. ♦ **siget* < mađ. *sziget* ‘otok’ (v. MHR; Maáčz (1955))
MOTIVACIJA: 1. riječ koja upućuje na smještaj referenta
2. riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (zemljopisni naziv)

ETNICI: *Sygêčan, Sygêčanka, Sygêčany*
KTETIK: *sygêčky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Sigetec**
SLUŽBENO IME: **Sigetec Ludbreški**

***Slòkòfcy** m. mn. ⟨Ⓢ *Slòkòvec* (*S:lòkòvec*, *ot* ~), Ⓛ (*bity S:lòkòfcy*)⟩ usp. **Slòkòvec**

TVORBA: onimizacija: *Slòkòfcy* < *slòkòfcy*
ETIMOLOGIJA: ♦ *slòkòfcy* ‘skupni naziv za ljude koji žive na području na kojemu raste slak’ < *slòk* ‘poljski slak, *Convolvulus arvensis*’ < psl. **svolkъ*
MOTIVACIJA: etnikoid; riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljke)

Slòkòvec m. ⟨Ⓢ *Slòkòfca* (*S:lòkòfca*, *ot* ~, *do* ~, *pòlek* ~), ⓐ *Slòkòfca* (*ity S:lòkòvec*), Ⓛ *o Slòkòfco* (*bity f* ~), Ⓛ *Slòkòfcem* (*S:lòkòfcem*, *pret* ~, *za* ~)⟩ usp. ***Slòkòfcy**
naselje [administrativno pripada Gradu Ludbregu]
KOORDINATE: 46°15'23" N 16°39'14" E
V. zemljovid 20, br. 18.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: singularizacija postojećega toponima: *Slòkòvec* < *Slòkòfcy*
ETIMOLOGIJA: ♦ *Slòkòfcy* < *slòkòfcy* ‘skupni naziv za ljude koji žive na području na kojemu raste slak’ < *slòk* ‘poljski slak, *Convolvulus arvensis*’ < psl. **svolkъ*
MOTIVACIJA: etnikoid; riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljke)

ETNICI: *Slòkòfčan, Slòkòfčanka/Slòkòfčyca, Slòkòfčany*

KTETIK: *sľokovččky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Slokovec**

SLUŽBENO IME: **Slokovec**

Strúga ž. <Ⓢ *Strúge* (*S:trúge*, *ot* ~, *dô* ~, *pôlek* ~), Ⓜ *Strúgo* (*ity na* ~), Ⓛ *o Strúgy* (*bity na* ~), Ⓛ *Strúgom* (*S:trúgom*, *pret* ~, *za* ~)>

naselje [administrativno pripada Općini Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°17'45" N 16°39'5" E

V. zemljovid 20, br. 2.

STRUKTURA: *jednorječan*

TVORBA: *onimizacija: Strúga < strúga*

ETIMOLOGIJA: ♦ *strúga* '(strmo) korito vodotoka' < psl. **struga*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (zemljopisni naziv)

ETNICI: *Strúžan, Strúžanka, Strúžany*

KTETIK: *strúšky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Struga**

SLUŽBENO IME: **Struga**

Světy Žurč <Ⓢ *Světoga Žurža* (*S:větoga Žurža*, *ot* ~, *dô* ~, *pôlek* ~), Ⓜ *Světoga Žurža* (*ity S:věty Žurč*), Ⓛ *o Světem Žuržo* (*bity S:větem Žuržo*), Ⓛ *Světem Žuržom* (*S:větem Žuržom*, *pret* ~, *za* ~)>

naselje [administrativno pripada Općini Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°16'53" N 16°36'21" E

V. zemljovid 20, br. 10.

STRUKTURA: *dvorječan: pridjev + imenica*

TVORBA: *transonimizacija: Světy Žurč < světy Žurč*

ETIMOLOGIJA: ♦ *světy* 'svet' < psl. **svetъ*; *Žurč* 'Juraj'

MOTIVACIJA: *ime svetca*

ETNICI: *Žoržòjnčan, Žoržòjnčanka, Žoržòjnčany*

KTETIK: *žoržòjnsky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Sveti Đurđ**

SLUŽBENO IME: **Sveti Đurđ**

Světy Pěter <Ⓢ *Světoga Pětra* (*S:větoga Pětra*, *ot* ~, *dô* ~, *pôlek* ~), Ⓜ *Světoga Pětra* (*ity S:věty Pěter*), Ⓛ *o Světem Pětro* (*bity S:větem Pětro*), Ⓛ *Světem Pětrem* (*S:větem Pětrem*, *pret* ~, *za* ~)>

naselje [administrativno pripada Općini Mali Bukovec]

KOORDINATE: 46°14'54" N 16°41'29" E

V. zemljovid 20, br. 19.

STRUKTURA: *dvorječan: pridjev + imenica*

TVORBA: *transonimizacija: Světy Pěter < světy Pěter*

ETIMOLOGIJA: ♦ *světy* 'svet' < psl. **svetъ*; *Pěter* 'Petar'

MOTIVACIJA: *ime svetca*

ETNICI: *Petrôfčan, Petrôfčyca, Petrôfčany*
KTETIK: *petrôvečky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Sveti Peter**
SLUŽBENO IME: **Sveti Petar**

Věľky Bùkovec (© *Věľkoga Bùkofca* (z ~, od ~, do ~, pòlek ~), (A) *Věľkoga Bùkofca* (ity na *Věľky Bùkovec*), (L) *o Věľkem Bùkofco* (bity na ~), (I) *Věľkem Bùkofcem* (z ~, pred ~, za ~))
naselje [administrativno pripada Općini Veliki Bukovec]
KOORDINATE: 46°17'18" N 16°42'31" E
V. zemljovid 20, br. 6.

STRUKTURA: dvorječan: pridjev + imenica
TVORBA: onimizacija jedne sastavnice i sufiksalna tvorba druge sastavnice: *Věľky Bùkovec* < *Věľky* < *věľky* + *Bùkovec* < *bùk-* + *-ovec*
ETIMOLOGIJA: ♦ *velky* 'velik' < psl. **veliko*; *bùkva* 'bukva, *Fagus sylvatica*' < psl. **buky* < germ. / got. (usp. nvnjem. *Buche*) (v. Matasović i dr. (2016: 95))
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice); riječ koja upućuje na dimenziju; riječ koja upućuje na dimenzijski odnos prema drugome referentu

ETNICI: *Věľkobùkofčan, Věľkobùkofčyca, Věľkobùkofčany*
KTETIK: *věľkobùkovečky*

OFICIJALIZIRANO IME: **Veljki Bukovec**
SLUŽBENO IME: **Veliki Bukovec**

3.6.5.1.2. Primjer kazala službenih ojkonima ludbreške Podravine

Apatija → **Apatīja, Jepatīja**
Dubovica → **Dḡbḡvica**
Hrastovsko → **Xrastḡškḡ**
Hrženica → **Xrženica**
Kapela Podravska → **Kapēla**
Karlovec Ludbreški → ***Kḡrlḡfcy, Kḡrlḡvec**
Komarnica Ludbreška → **Kḡmḡrnycā**
Križovljan → **Kržḡljen, *Kržḡljeny**
Kućan Ludbreški → **Kḡćan, *Kḡćany**
Ludbreg → **Lḡbrek**
Luka Ludbreška → **Lḡka**
Lunjkovec → **Lḡjnkḡvec**
Mali Bukovec → **Māly Bḡkḡvec**
Martinić → **Mḡrtynycḡ, *Mḡrtynycy**
Novo Selo Podravsko → **Nḡvo Sēḡḡ**
Obrankovec → **Brḡjkḡvec, Brḡjnkḡvec**
Priles → **Priles**
Selnik → **Sēlnyk**
Sesvete Ludbreške → **Sēsvelte**
Sigetec Ludbreški → **Segētec, Sygētec**
Slokovec → ***Slḡkḡfcy, Slḡkḡvec**
Struga → **Strḡga**
Sveti Đurđ → **Svēty Žūrč**
Sveti Petar → **Svēty Pēter**
Veliki Bukovec → **Vēlky Bḡkḡvec**
Vinogradi Ludbreški → **Gḡrice**

3.6.5.2. Rječnik ostalih toponima ludbreške Podravine

3.6.5.2.1. Primjeri članaka rječnika ostalih toponima ludbreške Podravine

Agrár m. ⟨Ⓢ Agràra (z ~, od ~, do ~, pòlek ~), Ⓐ Agràra (ĩty na Agrár), Ⓛ o Agràro (bity na ~), Ⓛ Agràrom (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Regrár**
dio naselja [administrativno pripada naselju Hrastovsko; k. o. Hrastovsko]
KOORDINATE: 46°15'1" N 16°35'19" E
V. zemljovid 25, br. 70.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: onimizacija: *Agrár* < *agrár*
ETIMOLOGIJA: ♦ *agrár* ‘poljoprivredno zemljište’ < lat. *ager* (v. HER)
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s gospodarskom djelatnošću – poljoprivredom)

OFICIJALIZIRANO IME: Agrar

Berêčnyca ž. ⟨Ⓢ Berêčnyce (z ~, od ~, do ~, pòleg ~), Ⓐ Berêčnyco (ĩty v ~), Ⓛ o Berêčnycy (bity v ~), Ⓛ Berêčnycom (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Berêčnyca**

Berêčnyca ž. ⟨Ⓢ Berêčnyce (z ~, od ~, do ~, pòleg ~), Ⓐ Berêčnyco (ĩty v ~), Ⓛ o Berêčnycy (bity v ~), Ⓛ Berêčnycom (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Berêčnyca**
oranica [administrativno pripada naselju Hrženica; k. o. Hrženica]
KOORDINATE: 46°18'25" N 16°33'35" E
V. zemljovid 22, br. 6.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: sufiksna tvorba: *Berêčnyca* < *berêk*- + *-nyca*
ETIMOLOGIJA: ♦ *bêrek* ‘močvarno zemljište’ < mađ. *berek* ‘gaj, lug, šumarak’ (v. MHR (2013: 80))
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (zemljopisni naziv)

OFICIJALIZIRANO IME: Berečnica

Bêdje s. ⟨Ⓢ Bêdja (z ~, od ~, do ~, pòleg ~), Ⓐ Bêdje (ĩty v ~), Ⓛ o Bêdjo (bity v ~), Ⓛ Bêdjem (z ~, pred ~, za ~)⟩
oranica [administrativno pripada naselju Struga; k. o. Struga]
KOORDINATE: 46°17'45" N 16°38'37" E
V. zemljovid 24, br. 34.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: sufiksna tvorba: *Bêdje* < *bêdj*- + *-je*
ETIMOLOGIJA: ♦ *bêdej* ‘bačva, badanj, kaca; visoka drvena posuda’ < **bьdbn(j)*_b < germ. (usp. stvnjem. *butin(a)* ‘bačva, posuda’) < vlat. *butina* < lat. *buttis* < grč. *πυτίνη* [*pytínē*] (v. Skok (I: 86), Pronk-Tiethoff (2013: 150), Matasović i dr. (2016: 36))
MOTIVACIJA: riječ koja metaforički upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta

OFICIJALIZIRANO IME: Bedje

Bèja ž. ⟨Ⓢ *Bèje* (z ~, od ~, do ~, pòleg ~), Ⓐ *Bèjo* (ĩty v/na ~), Ⓛ *o Bèjy* (bĩty v/na ~), Ⓛ *Bèjom* (z ~, pred ~, za ~)⟩

rijeka [toponimski se lik rabi u naselju Hrastovsko; k. o. Hrastovsko, kojima administrativno pripada]

KOORDINATE: 46°14'17" N 16°37'14" E

V. zemljovid 25, br. 110.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija i usporedna promjena gramatičkoga roda: *Bèja* < *bèdej*

ETIMOLOGIJA: ♦ *bèdej* ‘bačva, badanj, kaca; visoka drvena posuda’ < **bьdьn(j)*_ь < germ. (usp. stvnjem. *butin(a)* ‘bačva, posuda’) < vlat. *butina* < lat. *buttis* < grč. *πυτίνη* [*pytínē*] (v. Skok (I: 86), Pronk-Tiethoff (2013: 150), Matasović i dr. (2016: 36))

MOTIVACIJA: riječ koja metaforički upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta

isto što i: Bèna, Drejica

OFICIJALIZIRANO IME: Beja

SLUŽBENO IME: Bednja

Bèna ž. ⟨Ⓢ *Bène* (z ~, od ~, do ~, preg ~), Ⓐ *Bèno* (ĩty v/na ~), Ⓛ *o Bèny* (bĩty v/na ~), Ⓛ *Bènom* (z ~, pred ~, za ~)⟩

rijeka [toponimski se lik rabi u naseljima Kućan Ludbreški i Ludbreg; k. o. Hrastovsko i k. o. Ludbreg, kojima administrativno pripada]

KOORDINATE: 46°14'56" N 16°33'13" E

V. zemljovid 25, br. 105.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija i usporedna promjena gramatičkoga roda: *Bèna* < *bèdeń*

ETIMOLOGIJA: ♦ *bèdeń* ‘bačva, badanj, kaca; visoka drvena posuda’ < **bьdьn(j)*_ь < germ. (usp. stvnjem. *butin(a)* ‘bačva, posuda’) < vlat. *butina* < lat. *buttis* < grč. *πυτίνη* [*pytínē*] (v. Skok (I: 86), Pronk-Tiethoff (2013: 150), Matasović i dr. (2016: 36))

MOTIVACIJA: riječ koja metaforički upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta

isto što i: Bèja, Drejica

OFICIJALIZIRANO IME: Benja

SLUŽBENO IME: Bednja

Bikovec m. ⟨Ⓢ *Bikofca* (z ~, od ~, do ~, pòleg ~), Ⓐ *Bikofca* (ĩty na *Bikovec*), Ⓛ *o Bikofco* (bĩty na ~), Ⓛ *Bikofcom* (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Bikovyca**

TVORBA: sufiksalna tvorba: *bik-* + *-ovec*

Bikovyca ž. ⟨Ⓢ *Bikovyce* (z ~, od ~, do ~, pòleg ~), Ⓐ *Bikovyco* (ĩty na ~), Ⓛ *o Bikovycy* (bĩty na ~), Ⓛ *Bikovycom* (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Bikovec**

oranica i pašnjak [administrativno pripadaju naselju Vinogradi Ludbreški; k. o. Vinogradi Ludbreški]

KOORDINATE: 46°14'33" N 16°35'17" E

V. zemljovid 25, br. 111.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: sufiksna tvorba: *Bikovyca* < *bik-* + *-ovyca*
ETIMOLOGIJA: ♦ *bik* 'bik, *Bos taurus*' < psl. **bykъ*
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv životinje)

OFICIJALIZIRANO IME: Bikovica

Blôce ž. mn. (© *Blôc* (z ~, od ~, do ~, pôlež ~), (A) *Blôce* (ity v ~), (L) *o Blôcy* (bity na ~), (1) *Blôcamy* (z ~, pred ~, za ~))
oranica [administrativno pripada naselju Struga; k. o. Struga]
KOORDINATE: 46°18'5" N 16°39'35" E

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: sufiksna tvorba: *blât-* + *-ce*
ETIMOLOGIJA: ♦ *blâtô* 'blato' < psl. **bolto*
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (na sastav i osobitosti tla)

OFICIJALIZIRANO IME: Blace

Borôvje s. (© *Borôvja* (z ~, od ~, do ~, pôlež ~), (A) *Borôvje* (ity v ~), (L) *o Borôvjô* (bity v ~), (1) *Borôvjem* (z ~, pred ~, za ~))
oranica [administrativno pripada naselju Hrženica; k. o. Hrženica]
KOORDINATE: 46°17'56" N 16°35'47" E
V. zemljovid 23, br. 23.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: onimizacija: *Borôvje* < *borôvje*
ETIMOLOGIJA: ♦ *borôvje* 'zemljište na kojemu rastu borovi' < *bôr* 'bor, *Pinus*' < psl. **borъ*
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice)

OFICIJALIZIRANO IME: Borovje

Brêzje s. (© *Brêzja* (z ~, od ~, do ~, pôlež ~), (A) *Brêzje* (ity v ~), (L) *o Brêzjô* (bity v ~), (1) *Brêzjem* (z ~, pred ~, za ~))
oranica [administrativno pripada naseljima Hrženica i Sveti Đurđ; k. o. Hrženica i k. o. Sveti Đurđ]
KOORDINATE: 46°18'9" N 16°35'54" E
V. zemljovid 23, br. 14.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: onimizacija: *Brêzje* < *brêzje*
ETIMOLOGIJA: ♦ *brêzje* 'zemljište na kojemu rastu breze' < *brêza* 'breza, *Betula alba*' < psl. **berza*
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice)

OFICIJALIZIRANO IME: Brezje

Celīne ž. mn. ⟨⊙ *Celīn* (*s* ~, *o* ~, *do* ~, *pôlek* ~), ⊕ *Celīne* (*īty f* ~), ⊕ *o Celīnaj* (*bīty f* ~), ⊕ *Celīnamy* (*s* ~, *pre Celīnamy*, *za* ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Hrženica; k. o. Hrženica]

KOORDINATE: 46°17'36" N 16°34'30" E

V. zemljovid 22, br. 36.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija množinskoga oblika opće imenice: *Celīne* < *celīna*

ETIMOLOGIJA: ♦ *celīna* 'neobrađena zemlja; neorana zatravljena površina' < psl. **cělъ*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku aktivnost (naziv za neobrađeno zemljište)

OFICIJALIZIRANO IME: Celine

Cīrkvenyca¹ ž. ⟨⊙ *Cīrkvenyce* (*s* ~, *o* ~, *do* ~, *pôlek* ~), ⊕ *Cīrkvenycō* (*īty na* ~), ⊕ *o Cīrkvenycy* (*bīty na* ~), ⊕ *Cīrkvenycōm* (*s* ~, *pre Cīrkvenycōm*, *za* ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Hrženica; k. o. Hrženica]

KOORDINATE: 46°17'19" N 16°33'40" E

V. zemljovid 22, br. 40.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: sufiksna tvorba: *Cīrkvenyca* < *cērkven-* + *-yca*

ETIMOLOGIJA: ♦ *cērkveny* 'crkveni' < *cērkva* 'crkva' < kajk. **cirъky* (v. Matasović i dr. 2016: 113)

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s duhovnim i vjerskim životom zajednice)

OFICIJALIZIRANO IME: Cirkvenica

Cīrkvenyca² ž. ⟨⊙ *Cīrkvenyce* (*s* ~, *o* ~, *do* ~, *pôlek* ~), ⊕ *Cīrkvenycō* (*īty na* ~), ⊕ *o Cīrkvenycy* (*bīty na* ~), ⊕ *Cīrkvenycōm* (*s* ~, *pre Cīrkvenycōm*, *za* ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Sveti Đurđ; k. o. Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°17'20" N 16°36'16" E

V. zemljovid 23, br. 50.

v. **Cīrkvenyca¹**

Cyglēna ž. ⟨⊙ *Cyglēne* (*s* ~, *o* ~, *do* ~, *pôlek* ~), ⊕ *Cyglēnō* (*īty na* ~), ⊕ *o Cyglēny* (*bīty na* ~), ⊕ *Cyglēnōm* (*s* ~, *pre Cyglēnōm*, *za* ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Struga; k. o. Struga]

KOORDINATE: 46°18'6" N 16°39'20" E

V. zemljovid 24, br. 18.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Cyglēna* < *cyglēna*

ETIMOLOGIJA: ♦ *cyglēna* 'mjesto gdje se izrađuju cigle, ciglana (obično na polju)' < *cigel* 'cigla' < srvnjem. *ziegel* (v. Štebih Golub (2010: 205))

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s posebnim gospodarskim granama)

OFICIJALIZIRANO IME: Ciglana

Čičalnyca ž. ⟨⊙ *Čičalnyce* (š ~, o ~, do ~, pôlek ~), ⊕ *Čičalnyco* (ity na ~), ⊖ *o Čičalnycy* (bity f ~), ⊕ *Čičalnycom* (š ~, pre ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naseljima Struga i Sesvete Ludbreške; k. o. Struga i k. o. Sesvete Ludbreške]

KOORDINATE: 46°17'30" N 16°38'35" E

V. zemljovid 24, br. 44.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: sufiksna tvorba: *Čičalnyca* < *Čičal-* + *-nyca*

ETIMOLOGIJA: ♦ **Čičal* < mađ. *Csicsal*

MOTIVACIJA: antroponim

OFICIJALIZIRANO IME: Čičalnica

Debělčova struga ⟨⊙ *Debělčove strúge* (z ~, o ~, do ~, pôlek ~), ⊕ *Debělčovo strúgo* (ity na ~), ⊖ *o Debělčovy strúgy* (bity na ~), ⊕ *Debělčovom strúgom* (z ~, pre *D:ebělčovom strúgom*, za ~)⟩

rukavac [administrativno pripada naselju Hrženica; k. o. Hrženica]

KOORDINATE: 46°18'52" N 16°35'11" E

STRUKTURA: dvorječan: pridjev + imenica

TVORBA: onimizacija: *Debělčova strúga* < *Debělčova strúga*

ETIMOLOGIJA: ♦ *Debělcy* 'obiteljski nadimak'; *strúga* 'korito, rukavac' < psl. **struga*

MOTIVACIJA: antroponim; riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (zemljopisni naziv)

OFICIJALIZIRANO IME: Debelcova struga

Dôl m. ⟨⊙ *Dôla* (z ~, o ~, do ~, pôlek ~), ⊕ *Dôla* (ity v *Dôl*), ⊖ *o Dôlo* (bity v ~), ⊕ *Dôlom* (z ~, pre *D:ôlom*, za ~)⟩

dio naselja, oranica i pašnjak [administrativno pripadaju naselju Sveti Đurđ; k. o. Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°16'51" N 16°36'49" E

V. zemljovid 23, br. 91.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Dôl* < *dôl*

ETIMOLOGIJA: ♦ *dôl* 'dolina, nizbrdica' < psl. **dolъ*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (zemljopisni naziv)

OFICIJALIZIRANO IME: Dol

Drejica ž. ⟨⊙ *Drejice* (z ~, od ~, do ~, pôlek ~), ⊕ *Drejico* (ity v/na ~), ⊖ *o Drejicy* (bity v/na ~), ⊕ *Drejicom* (z ~, pred ~, za ~)⟩

rijeka [toponimski se lik rabi u naselju Mali Bukovec; k. o. Mali Bukovec, kojima administrativno pripada]

KOORDINATE: 46°17'25" N 16°44'10" E

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: 1. transonimizacija: *Drejica* < **Dravica*

2. sufiksna tvorba: *Drejica* < *Drôva*

ETIMOLOGIJA: 1. ♦ **Dravica* 'rukavac rijeke Drave'

2. ♦ *Drôva*

- MOTIVACIJA: 1. drugi toponim (v. ***Dravica**)
2. drugi toponim (v. **Drōva**)

isto što i: Běja, Běna

OFICIJALIZIRANO IME: Drejica
SLUŽBENO IME: Bednja

Fylipovec m. ⟨⊙ *Fylipovca* (s ~, ot ~, do ~, pōlek ~), ⊕ *Fylipofca* (ity *Frylipovec*), ⊖ *o Fylipofco* (bity *Frylipofco*), ⊕ *Fylipovcom* (s ~, pret ~, za ~)⟩
oranica [administrativno pripada naselju Hrženica; k. o. Hrženica]
KOORDINATE: 46°17'53" N 16°35'20" E
V. zemljovid 23, br. 22.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: 1. sufiksna tvorba: *Filyp-* + *-ovec*
2. sufiksna tvorba: *Fylipov-* + *-ec*
ETIMOLOGIJA: 1. ♦ *Filyp*
2. ♦ *Fylipovy*
MOTIVACIJA: 1. antroponim (osobno ime)
2. antroponim (obiteljski nadimak)

OFICIJALIZIRANO IME: Filipovec

Gōj m. ⟨⊙ *Gōja* (z ~, od ~, do ~, pōle ~), ⊕ *Gōja* (ity v *Gōj*), ⊖ *o Gōjo* (bity v ~), ⊕ *Gōjem* (z ~, pred ~, za ~)⟩
oranice, livade i šumarak [administrativno pripadaju naselju Lunjkovec; k. o. Lunjkovec]
KOORDINATE: 46°14'16" N 16°42'58" E

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: onimizacija: *Gōj* < *gōj*
ETIMOLOGIJA: ♦ *gōj* 'šumarak, gaj' < psl. **gajb*
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice)

OFICIJALIZIRANO IME: Gaj

Gōj m. ⟨⊙ *Gōja* (z ~, od ~, do ~, pōle ~), ⊕ *Gōja* (ity v *Gōj*), ⊖ *o Gōjo* (bity v ~), ⊕ *Gōjom* (z ~, pred ~, za ~)⟩
šumarak, livada i dio naselja [administrativno pripadaju naseljima Priles i Sveti Đurđ; k. o. Selnik i k. o. Sveti Đurđ]
KOORDINATE: 46°16'39" N 16°36'10" E
V. zemljovid 23, br. 97.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: onimizacija: *Gōj* < *gōj*
ETIMOLOGIJA: ♦ *gōj* 'šumarak, gaj' < psl. **gajb*
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice)

OFICIJALIZIRANO IME: Gaj

Gmôjno s. ⟨⊙ *Gmôjna* (z ~, od ~, do ~, pôle ~), ⊕ *Gmôjno* (ity na ~), ⊖ *o Gmôjny* (bity na ~), ⊕ *Gmôjnem* (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Novo Selo Podravsko; k. o. Novo Selo Podravsko]
KOORDINATE: 46°15'56" N 16°43'4" E

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Gmôjno* < *gmôjno*

ETIMOLOGIJA: ♦ *gmôjno* 'pašnjak, općinska livada' < bav.-austr. [*Ge*]meine, *Gemain*; štaj. *Gemeine* (v. Štebih Golub (2010: 254))

♦ *gmôjno* 'pašnjak, općinska livada' < srvnjem. *gemeine* (v. Snoj (2009a: 141))

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku aktivnost (naziv za neobrađeno zemljište)

OFICIJALIZIRANO IME: Gmojno

Gmôjno s. ⟨⊙ *Gmôjna* (z ~, od ~, do ~, pôle ~), ⊕ *Gmôjno* (ity na ~), ⊖ *o Gmôjny* (bity na ~), ⊕ *Gmôjnem* (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naseljima Luka Ludbeška i Sveti Đurđ; k. o. Komarnica Ludbreška]

KOORDINATE: 46°17'21" N 16°35'53" E

V. zemljovid 23, br. 46.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Gmôjno* < *gmôjno*

ETIMOLOGIJA: ♦ *gmôjno* 'pašnjak, općinska livada' < bav.-austr. [*Ge*]meine, *Gemain*; štaj. *Gemeine* (v. Štebih Golub (2010: 254))

♦ *gmôjno* 'pašnjak, općinska livada' < srvnjem. *gemeine* (v. Snoj (2009a: 141))

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku aktivnost (naziv za neobrađeno zemljište)

OFICIJALIZIRANO IME: Gmojno

Gôrčyca¹ ž. ⟨⊙ *Gôrčyce* (z ~, od ~, do ~, pôle ~), ⊕ *Gôrčycø* (ity na ~), ⊖ *o Gôrčycy* (bity na ~), ⊕ *Gôrčycøm* (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Hrzenica; k. o. Hrzenica]

KOORDINATE: 46°17'3" N 16°33'47" E

V. zemljovid 22, br. 33.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: sufiksalna tvorba: *Gôrčyca* < *gôr(y)c-* + *-yca*

ETIMOLOGIJA: ♦ *gorica* < psl. **gorica* 'šuma, šumovit kraj'

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice)

OFICIJALIZIRANO IME: Gorčica

Gôrčyca² ž. ⟨⊙ *Gôrčyce* (z ~, od ~, do ~, pôle ~), ⊕ *Gôrčycø* (ity na ~), ⊖ *o Gôrčycy* (bity na ~), ⊕ *Gôrčycøm* (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Struga; k. o. Struga]

KOORDINATE: 46°18' N 16°39'47" E

v. **Gôrčyca¹**

Grába ž. ⟨Ⓢ Grábe (z ~, od ~, do ~, pôle ~), ⓐ Grábø (ity na ~), Ⓛ ø Gráby (bity na ~), Ⓣ Grábom (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Struga; k. o. Struga]

KOORDINATE: 46°17'57" N 16°39'43" E

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: Grába < grába

ETIMOLOGIJA: ♦ grába 'jama, jarak, izrovano mjesto' < srvnjem. *grabe* (v. Štebih Golub (2010: 254), Snoj (2009b: 185, 188))

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (zemljopisni naziv)

OFICIJALIZIRANO IME: Graba

Grádylyšče s. ⟨Ⓢ Grádylyšča (z ~, od ~, do ~, pôle ~), ⓐ Grádylyšče (ity na ~), Ⓛ ø Grádylyščø (bity na ~), Ⓣ Grádylyščem (z ~, pred ~, za ~)⟩

dio naselja [administrativno pripada naselju Hrženica; k. o. Hrženica]

KOORDINATE: 46°17'45" N 16°34'56" E

V. zemljovid 23, br. 20.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: Grádylyšče < grádylyšče

ETIMOLOGIJA: ♦ grádylyšče 'mjesto predviđeno za izgradnju čega' < psl. **gorditi*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (naziv izgrađenoga objekta)

OFICIJALIZIRANO IME: Gradilišče

Grõbanyca ž. ⟨Ⓢ Grõbanyce (z ~, od ~, do ~, pôle ~), ⓐ Grõbanyco (ity na ~), Ⓛ ø Grõbanycy (bity na ~), Ⓣ Grõbanycom (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Sveti Đurđ; k. o. Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°16'57" N 16°36'43" E

V. zemljovid 23, br. 78.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: sufiksna tvorba: Grõbanyca < gráb- + -anyca

ETIMOLOGIJA: ♦ grába 'jama, jarak, izrovano mjesto' < srvnjem. *grabe* (v. Štebih Golub (2010: 254), Snoj (2009b: 185, 188))

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (zemljopisni naziv)

OFICIJALIZIRANO IME: Grabanica

Gřmjje s. ⟨Ⓢ Gřmjja (z ~, od ~, do ~, pôle ~), ⓐ Gřmjje (ity v ~), Ⓛ ø Gřmjjo (bity v ~), Ⓣ Gřmjjem (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Sveti Đurđ; k. o. Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°17'4" N 16°36'50" E

V. zemljovid 23, br. 70.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: Gřmjje < gřmjje

ETIMOLOGIJA: ♦ gřmjje 'žbunje, skup više biljki bez debla' < psl. **grъmbъ*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice)

OFICIJALIZIRANO IME: Grmje

Xyběžže s. ⟨⊙ *Xyběžža* (z *Yběžža*, od *Yběžža*, do ~, pôlek *Yběžža*), ⊕ *Xyběžže* (ity f *Yběžže*), ⊖ *Xyběžžo* (bity f *Yběžžo*), ⊙ *Xyběžžem* (z *Yběžžem*, pred *Yběžžem*, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Hrzenica; k. o. Hrzenica]

KOORDINATE: 46°18'8" N 16°35' E

V. zemljovid 23, br. 17.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Xyběžže* < *xyběžže*

ETIMOLOGIJA: ◆ *xyběžže* 'zemljište na kojemu raste *xěbet*' < *xěbet* 'abad, *Sambucus ebulus*; bazga, *Sambucus nigra*' < psl. **xbьtь*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice)

OFICIJALIZIRANO IME: Hibežđe

Jõlše s. ⟨⊙ *Jõlša* (z ~, od ~, do ~, pôlek ~), ⊕ *Jõlše* (ity v ~), ⊖ *Jõlšo* (bity v ~), ⊙ *Jõlšem* (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Hrzenica; k. o. Hrzenica]

KOORDINATE: 46°18'7" N 16°34'50" E

V. zemljovid 23, br. 12.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Jõlše* < **jõlšje*

ETIMOLOGIJA: ◆ *jõlše* 'zemljište na kojemu raste joha' < *jõlsa*, *jõlša* 'joha, *Alnus glutinosa*' < psl. **elbša* < **elbxa* (v. Matasović i dr. (2016: 408))

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice)

OFICIJALIZIRANO IME: Jalše

Jõsyšče s. ⟨⊙ *Jõsyšča* (z ~, od ~, do ~, pôlek ~), ⊕ *Jõsyšče* (ity v ~), ⊖ *Jõsyščo* (bity v ~), ⊙ *Jõsyščem* (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Struga; k. o. Struga]

KOORDINATE: 46°17'42" N 16°40'1" E

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: sufiksna tvorba: *Jõsyšče* < *jõs-* + *-yšče*

ETIMOLOGIJA: ◆ *jõsa* 'osa, *Paravespula vulgaris*' < psl. **osa*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv životinje)

OFICIJALIZIRANO IME: Josišče

Křčevyna¹ ž. ⟨⊙ *Křčevyne* (s ~, ot ~, do ~, pôle *Křčevyne*), ⊕ *Křčevyno* (ity na ~), ⊖ *Křčevyny* (bity na ~), ⊙ *Křčevynom* (s ~, pret ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naseljima Hrzenica i Komarnica Ludbreška; k. o. Hrzenica i k. o. Komarnica Ludbreška]

KOORDINATE: 46°17'32" N 16°34'44" E

V. zemljovid 23, br. 37.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: onimizacija: *Křčevyna* < *křčevyna*
ETIMOLOGIJA: ♦ *křčevyna* ‘krčevina, zemljište dobiveno krčenjem’ < psl. **krčeb*
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s gospodarskom djelatnošću)

OFICIJALIZIRANO IME: Krčevina

Křčevyna² ž. <Ⓢ *Křčevyne* (*s* ~, *ot* ~, *do* ~, *pôle Křčevyne*), ⓐ *Křčevyno* (*ity na* ~), Ⓛ *o Křčevyny* (*bity na* ~), Ⓟ *Křčevynom* (*s* ~, *pret* ~, *za* ~)>
oranica [administrativno pripada naselju Struga; k. o. Struga]
KOORDINATE: 46°18'6" N 16°39'2" E
V. zemljovid 24, br. 22.

v. **Křčevyna**¹

Křižno drêvo¹ <Ⓢ *Křižnoga drêva* (*ot* ~, *do* ~, *pôle Křižnoga drêva*), Ⓢ *Křižnem drêvy* (*ity Křižnom drêvy / Křižnem drêvy*), ⓐ *Křižno drêvo*, Ⓛ *o Křižnom drêvy / Křižnem drêvy* (*bity pre* ~), Ⓟ *Křižnem drêvom* (*s* ~, *pret* ~, *za* ~)>
lokalitet s raspelom [administrativno pripada naselju Karlovec Ludbreški; k. o. Karlovec Ludbreški]
KOORDINATE: 46°17'14" N 16°37'13" E
V. zemljovid 24, br. 63.

STRUKTURA: dvoječan: pridjev + imenica
TVORBA: onimizacija: *Křižno drêvo* < *křižno drêvo*
ETIMOLOGIJA: ♦ *křiš* ‘križ’ < psl. **križb* (v. Matasović i dr. (2016: 505)) + *drêvo* ‘drvo’ < psl. **dervo*
♦ *křiš* ‘križ’ < stfurl. **krō(d)že* < vlat. **crōcem* (v. Snój (2009b: 325)) + *drêvo* ‘drvo’ < psl. **dervo*
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s duhovnim i vjerskim životom zajednice)

OFICIJALIZIRANO IME: Křižno drevo

Křižno drêvo² <Ⓢ *Křižnoga drêva* (*ot* ~, *do* ~, *pôle Křižnoga drêva*), Ⓢ *Křižnem drêvy* (*ity Křižnom drêvy / Křižnem drêvy*), ⓐ *Křižno drêvo*, Ⓛ *o Křižnom drêvy / Křižnem drêvy* (*bity pre* ~), Ⓟ *Křižnem drêvom* (*s* ~, *pret* ~, *za* ~)>
lokalitet s raspelom [administrativno pripada naselju Obrankovec; k. o. Selnik]
KOORDINATE: 46°16'26" N 16°36'24" E
V. zemljovid 22, br. 122.

v. **Křižno drêvo**¹

Křižno drêvo <Ⓢ *Křižnoga drêva* (*ot* ~, *do* ~, *pôle Křižnoga drêva*), Ⓢ *Křižnem drêvy* (*ity Křižnom drêvy / Křižnem drêvy*), ⓐ *Křižno drêvo*, Ⓛ *o Křižnom drêvy / Křižnem drêvy* (*bity pre* ~), Ⓟ *Křižnem drêvem* (*s* ~, *pret* ~, *za* ~)>
lokalitet s raspelom [administrativno pripada naselju Sveti Petar; k. o. Sveti Petar]
KOORDINATE: 46°14'53" N 16°41'26" E

STRUKTURA: dvorječan: pridjev + imenica
TVORBA: onimizacija: *Křižno drêvo* < *křižno drêvo*

ETIMOLOGIJA: ♦ *krīš* 'križ' < psl. **križь* (v. Matasović i dr. (2016: 505)) + *drêvo* 'drvo' < psl. **dervo*
♦ *krīš* 'križ' < stfurl. **krō(d)že* < vlat. **crōcem* (v. Snój (2009b: 325)) + *drêvo*
'drvo' < psl. **dervo*
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s duhovnim i vjerskim životom zajednice)

OFICIJALIZIRANO IME: Križno drevo

Krtije s. <Ⓢ *Krtija* (s ~, ot ~, do ~, pôle *Krtija*), ⓐ *Krtije* (ity f ~), Ⓛ *o Krtijo* (bity f ~), Ⓣ *Krtijem* (s ~, pret ~, za ~)>

oranica [administrativno pripada naselju Struga; k. o. Struga]

KOORDINATE: 46°17'49" N 16°39'52" E

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: sufiksna tvorba: *Krtije* < *krt-* + *-ije*

ETIMOLOGIJA: ♦ *krt* 'krtica; *Talpa europaea*' < psl. **krъtъ*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv životinje)

OFICIJALIZIRANO IME: Krtije

Kùxaryčka ž. <Ⓢ *Kùxaryčke* (s ~, ot ~, do ~, pôle *Kùxaryčke*), ⓐ *Kùxaryčko* (ity f ~), Ⓛ *o Kùxaryčky* (bity f ~), Ⓣ *Kùxaryčkom* (s ~, pret ~, za ~)>

oranica [administrativno pripada naselju Hrženica; k. o. Hrženica]

KOORDINATE: 46°18'20" N 16°35'10" E

V. zemljovid 23, br. 8.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: sufiksna tvorba: *Kùxaryčka* < *Kùxaryč-* + *-ka*

ETIMOLOGIJA: ♦ *Kùxaryč*

MOTIVACIJA: antroponim

OFICIJALIZIRANO IME: Kuharička

Làjzyna ž. <Ⓢ *Làjzynie* (z ~, od ~, do ~, pôlek ~), ⓐ *Làjzyno* (ity na ~), Ⓛ *o Làjzyny* (bity na ~), Ⓣ *Làjzynom* (z ~, pred ~, za ~)> usp. **Làjzynie**

TVORBA: onimizacija: *Làjzyna* < *làjzyna*

Làjzynie ž. mn. <Ⓢ *Làjzyny* (z ~, od ~, do ~, pôlek ~), ⓐ *Làjzynie* (ity na ~), Ⓛ *o Làjzynaj/Làjzynamy* (bity na ~), Ⓣ *Làjzynamy* (z ~, pred ~, za ~)> usp. **Làjzyna**

oranica i livada [administrativno pripadaju naseljima Karlovec Ludbreški i Sveti Đurđ; k. o. Karlovec Ludbreški i k. o. Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°16'41" N 16°37'36" E

V. zemljovid 24, br. 107.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Làjzynie* < *làjzyna*

ETIMOLOGIJA: ♦ *làjzyna* 'obrađivo tlo nastalo krčenjem šume, krčevina' < psl. **lazъ*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s gospodarskom djelatnošću)

OFICIJALIZIRANO IME: Lajzine

Lõsno s. ⟨⊙ *Lõsna* (z ~, od ~, do ~, pòlek ~), ⊕ *Lõsno* (ity v ~), ⊖ *o Lõsno* (bity v ~), ⊕ *Lõsno* (z ~, pred ~, za ~)⟩

šuma [administrativno pripada naseljima Ludbreg i Sigetec Ludbreški; k. o. Ludbreg]
KOORDINATE: 46°14'52" N 16°38'16" E

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: 1. sufiksalna tvorba: *Lõsno* < *lõs-* + *-no*

ETIMOLOGIJA: 1. ♦ *lõs* 'laz, krčevina' < psl. **lazь*
2. ♦ *lasan* 'trava' < psl. **volsь* 'vlas' (v. Bezljaj ET (II: 125))
3. ♦ *lõsy* 'kosa' < psl. **volsь* 'vlas'
4. ♦ **les* < psl. **lěsь* 'šuma'
5. ♦ *lasyca* 'lasica, *Mustela nivalis*' < psl. **lasa*

MOTIVACIJA: 1. riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s gospodarskom djelatnošću)
2. riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljke)
3. riječ koja metaforički upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta
4. riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice)
5. riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv životinje)

OFICIJALIZIRANO IME: Lasno

Lěšče s. ⟨⊙ *Lěšča* (z ~, od ~, do ~, pòlek ~), ⊕ *Lěšče* (ity v ~), ⊖ *o Lěščo* (bity v ~), ⊕ *Lěščem* (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranice, neobrađene površine i zemljište [administrativno pripadaju naseljima Hrzenica i Madaraševac; k. o. Hrzenica i k. o. Hrastovljan]
KOORDINATE: 46°17'32" N 16°33'16" E
V. zemljovid 22, br. 27.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Lěšče* < *lěšče*

ETIMOLOGIJA: ♦ *lěšče* 'zemljište na kojemu raste lijeska' < *lěska* 'lijeska, *Corylus avellana*' < psl. **lěska*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice)

OFICIJALIZIRANO IME: Lešče

Ločica ž. ⟨⊙ *Ločice* (z ~, od ~, do ~, pòlek ~), ⊕ *Ločico* (ity v ~), ⊖ *o Ločicy* (bity v ~), ⊕ *Ločicom* (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Sveti Đurđ; k. o. Sveti Đurđ]
KOORDINATE: 46°17'21" N 16°36'38" E
V. zemljovid 23, br. 44.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: sufiksalna tvorba: *Ločica* < *loč-* + *-ica*

ETIMOLOGIJA: ♦ **lōka* < psl. **lōka* 'livada plavljena vodom; močvarni travnjak; riječni zavoj'

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (zemljopisni naziv)

OFICIJALIZIRANO IME: Ločica

Lõčkõ s. ⟨⊙ *Lõčkõga* (z ~, od ~, do ~, põlek ~), ⊕ *Lõčkõ* (ity v ~), ⊖ *õ Lõčkem* (bity v ~), ⊙ *Lõčkym* (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Lõčkõ põle**

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: univerbizacija elipsom: *Lõčkõ* < *Lõčkõ põle*
ETIMOLOGIJA: ♦ *lõčky* ‘koji se odnosi na naselje *Lõka*’
MOTIVACIJA: drugi toponim (v. **Lõka**)

Lõčkõ põle ⟨⊙ *Lõčkõga põla* (z ~, od ~, do ~, põlek ~), ⊕ *Lõčkõ põle* (ity v ~), ⊖ *õ Lõčkem põlo* (bity v ~), ⊙ *Lõčkym põlem* (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Lõčkõ**

oranica [administrativno pripada naselju Luka Ludbreška; k. o. Komarnica Ludbreška]
KOORDINATE: 46°17'17" N 16°35'24" E
V. zemljovid 23, br. 53.

STRUKTURA: dvorječan: pridjev + imenica
TVORBA: onimizacija: *Lõčkõ põle* < *lõčky põle*
ETIMOLOGIJA: ♦ *lõčky* ‘koji se odnosi na ojkonom *Lõka*’ < *Lõka*; *põle* ‘polje < psl. **pol'e*
MOTIVACIJA: drugi toponim (v. **Lõka**); riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s gospodarskom djelatnošću – poljoprivredom)

OFICIJALIZIRANO IME: Ločko polje

Lõpõtka ž. ⟨⊙ *Lõpõtke* (z ~, od ~, do ~, põlek ~), ⊕ *Lõpõtka* (ity v ~), ⊖ *õ Lõpõtky* (bity v ~), ⊙ *Lõpõtkom* (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Struga; k. o. Struga]
KOORDINATE: 46°17'45" N 16°38'41" E
V. zemljovid 24, br. 35.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: onimizacija: *Lõpõtka* < *lopõtka*
ETIMOLOGIJA: ♦ *lopõtka* ‘lopatica’ < *lopata* ‘lopata’ < psl. **lopata*
MOTIVACIJA: riječ koja metaforički upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta

OFICIJALIZIRANO IME: Lopatka

Madòles m. ⟨⊙ *Madòlesa* (z ~, od ~, do ~, põlek ~), ⊕ *Madòlesa* (ity na *Madòles*), ⊖ *õ Madòlesõ* (bity na ~), ⊙ *Madòlesõm* (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Mõdòles**

oranica [administrativno pripada naseljima Sveti Đurđ i Luka Ludbreška; k. o. Sveti Đurđ i k. o. Komarnica Ludbreška]
KOORDINATE: 46°17'6" N 16°35'38" E
V. zemljovid 23, br. 63.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: onimizacija: *Madòles* < *madòles*
ETIMOLOGIJA: ♦ *madòles* ‘mlada šuma’ < *mlõdy* ‘mlad’ < psl. **moldь*; **les* < psl. **lěsь* ‘šuma’
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice)

OFICIJALIZIRANO IME: Modoles

Melije s. ⟨⊙ *Melija* (z ~, od ~, do ~, pôlek ~), ⊕ *Melije* (ity x/v ~), ⊖ *Melijo* (bity x/v ~), ⊕ *Melijem* (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Sesvete Ludbreške; k. o. Sesvete Ludbreške]
KOORDINATE: 46°17'35" N 16°40'39" E

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: sufiksna tvorba: *Melije* < *mel-* + *-ije*

ETIMOLOGIJA: ♦ **mēl* < psl. **mēlb* 'sitan pijesak'

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (sastav i osobitosti tla)

OFICIJALIZIRANO IME: Melije

Mòdòles m. ⟨⊙ *Mòdòlesa* (z ~, od ~, do ~, pôlek ~), ⊕ *Mòdòlesa* (ity na *Mòdòles*), ⊖ *Mòdòlesò* (bity na ~), ⊕ *Mòdòlesòm* (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Madòles**

Nòvy Vřty ⟨⊙ *Nòvy Vřty* (z ~, od ~, do ~, pôlek ~), ⊕ *Nòve Vřte* (ity na ~), ⊖ *Nòvaj Vřtaj* (bity na ~), ⊕ *Nòvym Vřtamy* (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Struga; k. o. Struga]

KOORDINATE: 46°17'55" N 16°39' E

V. zemljovid 24, br. 25.

STRUKTURA: dvorječan: pridjev + imenica

TVORBA: onimizacija: *Nòvy Vřty* < *nòvy Vřty*

ETIMOLOGIJA: ♦ *nòvy* 'nov' < psl. **novb*; *vřt* 'vrt' < psl. **vr̃tb* < roman. (usp. tal. *orto*) < lat. *hortus* (Snoj 2009b: 836)

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na položaj/odnos prema drugome referentu (v. **Vřty**); drugi toponim (v. **Vřty**)

OFICIJALIZIRANO IME: Novi Vrti

Òtok mlàdòsty ⟨⊙ *Òtòka mlàdòsty* (z ~, od ~, do ~, pôlek ~), ⊕ *Òtòka mlàdòsty* (ity na *Òtok mlàdòsty*), ⊖ *Òtòkò mlàdòsty* (bity na ~), ⊕ *Òtòkòm mlàdòsty* (z ~, pred ~, za ~)⟩

otok [administrativno pripada naselju Ludbreg; k. o. Ludbreg]

KOORDINATE: 46°14'43" N 16°36'44" E

V. zemljovid 25, br. 100.

STRUKTURA: dvorječan: imenica + imenica

TVORBA: onimizacija: *Òtok mlàdòsty* < *òtok mlàdòsty*

ETIMOLOGIJA: ♦ *òtok* 'otok' < psl. **o(b)tokb* < psl. **o(b)tetì*; *mlàdòst* < *mlòdy* 'mlad' < psl. **moldb*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (zemljopisni naziv)

OFICIJALIZIRANO IME: Otok mladosti

Petrñovycy ž. ⟨⊙ *Petrñovyce* (s ~, ot ~, do ~, prek ~), ⊕ *Petrñovycò* (ity na ~), ⊖ *Petrñovycy* (bity na ~), ⊕ *Petrñovycòm* (s ~, pret ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Sveti Đurđ; k. o. Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°17'35" N 16°36'38" E

V. zemljovid 23, br. 36.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: sufiksalsna tvorba: *Petrînovyca* < *Petrînoy-* + *-yca*
ETIMOLOGIJA: ♦ **Petrînovy* ‘obiteljski nadimak’
MOTIVACIJA: antroponim

OFICIJALIZIRANO IME: Petrinovica

Pòtok m. ⟨Ⓢ *Pòtòka* (*s* ~, *ot* ~, *dò* ~, *pòlek* ~), Ⓐ *Pòtòka* (*ity na Pòtok*), Ⓛ *ò Pòtòkò* (*bity na* ~), Ⓛ *Pòtòkem* (*s* ~, *pret* ~, *za* ~)⟩ usp. **Slòkověčky pòtok**

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: univerbizacija elipsom: *Pòtok* < *Slòkověčky pòtok*
ETIMOLOGIJA: ♦ *pòtok* ‘potok’ < psl. **potokъ* < **poteti*
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (zemljopisni naziv)

Porêdje s. ⟨Ⓢ *Porêdja* (*s* ~, *ot* ~, *dò* ~, *pòlek* ~), Ⓐ *Porêdje* (*ity na* ~), Ⓛ *ò Porêdjo* (*bity na* ~), Ⓛ *Porêdjem* (*s* ~, *pret* ~, *za* ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Sveti Đurđ; k. o. Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°17'55" N 16°36'15" E

V. zemljovid 23, br. 26.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: prefiksalsno-sufiksalsna tvorba: *Porêdje* < *pò-* + *rêd-* + *-je*
ETIMOLOGIJA: ♦ *po-* < psl. **po*; *rêt* ‘red’ < psl. **rêdъ*
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (smještaj); formant koji upućuje na smještaj referenta

OFICIJALIZIRANO IME: Poredje

Pòtxrastjê s. ⟨Ⓢ *Pòtxrastjô* (*s* ~, *ot* ~, *dò* ~, *pòlek* ~), Ⓐ *Pòtxrastjê* (*ity f* ~), Ⓛ *ò Pòtxrastjô* (*bity f* ~), Ⓛ *Pòtxrastjêm* (*s* ~, *pret* ~, *za* ~)⟩

oranica [administrativno pripada naseljima Struga i Dubovica; k. o. Struga i k. o. Kapela Podravska]

KOORDINATE: 46°18'17" N 16°40'15" E

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: prefiksalsna tvorba: *Pòtxrastjê* < *pod-* + **Xrastje*
ETIMOLOGIJA: ♦ *pod-* ‘pod (pref.)’ < psl. **podъ*; **Xrastje*
MOTIVACIJA: formant koji upućuje na položaj/odnos prema drugome referentu (usp. ***Xrastje** (kod Oporovca u Međimurju)); drugi toponim (v. ***Xrastje** (kod Oporovca u Međimurju))

OFICIJALIZIRANO IME: Pothrastje

Pòt křče usp. **Pòt křčy**

Pòt křčy usp. **Pòt křče**

oranica [administrativno pripada naselju Hrženica; k. o. Hrženica]

KOORDINATE: 46°18'2" N 16°33'57" E
V. zemljovid 22, br. 17.

STRUKTURA: dvorječan: prijedlog + imenica
TVORBA: onimizacija: *Pot křčy* < *pot křčy*
ETIMOLOGIJA: ♦ *pot* 'pod (prij.)' < psl. **podъ*; *křč* 'krčevina' < psl. **krčь*
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na položaj prema neimenovanome referentu; riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s gospodarskom djelatnošću)

OFICIJALIZIRANO IME: Pot krči

Pre Krížnem drêvy / Pre Krížnom drêvy

oranica [administrativno pripada naselju Karlovec Ludbreški; k. o. Karlovec Ludbreški]

KOORDINATE: 46°17'14" N 16°37'8" E
V. zemljovid 24, br. 62.

STRUKTURA: trorječan: prijedlog + višerječni toponim
TVORBA: onimizacija: *Pre Krížnem drêvy* / *Pre Krížnom drêvy* < *pre Krížnem drêvy* / *pre Krížnom drêvy*
ETIMOLOGIJA: ♦ *pre* < psl. **pri*; *Krížno drêvo*
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na položaj/odnos prema drugome referentu (v. **Krížno drêvo**); drugi toponim (v. **Krížno drêvo**)

OFICIJALIZIRANO IME: Pre Krížnem drevi

Regrár m. ⟨© *Regràra* (z ~, od ~, do ~, pòlek ~), Ⓐ *Regràra* (ity v *Regrár*), Ⓛ *o* *Regràro* (bity v ~), Ⓛ *Regràrom* (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Agrár**

Segedîn m. ⟨© *Segedîna* (*S:egedîna*, ot ~, do ~, pòlek ~), Ⓐ *Segedîna* (ity *S:egedîn*), Ⓛ *o* *Segedîno* (bity *S:egedîno*), Ⓛ *Segedînom* (*S:egedînom*, pret ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Struga; k. o. Struga]

KOORDINATE: 46°18'7" N 16°38'25" E
V. zemljovid 24, br. 21.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: sufiksalna tvorba: *Segedîn* < *seged-* + *-în*
ETIMOLOGIJA: ♦ **seged* < mađ. *szeged* 'manji kut; manji poluotok koji tvori riječni zavoj' (v. Maác (1955))
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (položaj referenta)

OFICIJALIZIRANO IME: Segedin

Sělska ž. ⟨© *Sělske* (*S:ělske*, ot ~, do ~, pòlek ~), Ⓐ *Sělsko* (ity *S:ělsko* / ity na ~), Ⓛ *o* *Sělsky* (bity *S:ělsky*), Ⓛ *Sělskom* (*S:ělskom*, pret ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Struga; k. o. Struga]

KOORDINATE: 46°18'7" N 16°39'24" E

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: onimizacija: *Sělska* < **sělska*
ETIMOLOGIJA: ♦ *sělsky* 'koji pripada selu, koji se odnosi na selo' < *sělo* 'selo' < psl. **selo*
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (naziv za obitavalište)

OFICIJALIZIRANO IME: Selska

Slokověčky pòtok (© *Slokověčkoga pòtòka* (*S:lokověčkoga pòtòka*, ot ~, do ~, pòlek ~), Ⓐ *Slokověčkoga pòtòka* (*ity na Slokověčky pòtok*), Ⓛ *o Slokověčkem pòtòko* (*bity na ~*), Ⓛ *Slokověčkem pòtòkem* (*S:lokověčkem pòtòkem*, pret ~, za ~)) usp. **Pòtok**

potok [administrativno pripada naseljima Sigetec Ludbreški i Slokovec; k. o. Sigetec Ludbreški i Slokovec]

KOORDINATE: 46°15'27" N 16°39'8" E

STRUKTURA: dvorječan

TVORBA: onimizacija: *Slokověčky pòtok* < *slokověčky pòtok*

ETIMOLOGIJA: ♦ *slokověčky* 'koji se odnosi na ojkonom *Slokověc*' < *Slokověc*; *pòtok* 'potok' < psl. **potokъ* < **poteti*

MOTIVACIJA: drugi toponim (v. **Slokověc**); riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (zemljopisni naziv)

OFICIJALIZIRANO IME: Slokovečki potok

Stôra Křčevyna (© *Stôre Křčevyne* (*S:tôre Křčevyne*, ot ~, do ~, pòlek ~), Ⓐ *Stôro Křčevyno* (*ity na ~*), Ⓛ *o Stôry Křčevyny* (*bity na ~*), Ⓛ *Stôrom Křčevynom* (*S:tôrom Křčevynom*, pret ~, za ~))

oranica [administrativno pripada naselju Struga; k. o. Struga]

KOORDINATE: 46°18'1" N 16°39'25" E

STRUKTURA: dvorječan: pridjev + jednorječni toponim

TVORBA: onimizacija: *Stôra Křčevyna* < *stôra Křčevyna*

ETIMOLOGIJA: ♦ *stôry* 'star' < psl. **starъ*; *Křčevyna*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na položaj/odnos prema drugome referentu (usp. **Křčevyna**); drugi toponim (v. **Křčevyna**)

OFICIJALIZIRANO IME: Stara Krčevina

Stôre splàve (© *Stôry splàvy* (*S:tôry splàvy*, ot ~, do ~, pòlek ~), Ⓐ *Stôre splàve* (*ity na ~*), Ⓛ *o Stôraj splàvaj* (*bity na ~*), Ⓛ *Stôramy splàvamy* (*S:tôramy splàvamy*, pret ~, za ~)) usp. **Stôre splavnice**

ruševina ustave i nekadašnje kupalište [administrativno pripadaju naselju Ludbreg; k. o. Ludbreg]

KOORDINATE: 46°14'36" N 16°36'26" E

V. zemljovid 25, br. 107.

STRUKTURA: dvorječan: pridjev + imenica

TVORBA: onimizacija: *Stôre splàve* < *stôre splàve*

ETIMOLOGIJA: ♦ *stôry* 'star' < psl. **starъ*; *splavnica* 'ustava, brana' < psl. **s-* + **plaviti*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na položaj/odnos prema drugome referentu (usp. **Nôve splavnice**); riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (naziv izgrađenoga objekta)

OFICIJALIZIRANO IME: Stare splave

Stôre splavnice ⟨⊙ *Stôry splavnîc / Stôry splavnicy* (*S:tôry splavnîc / S:tôry splavnicy*, *ot ~, do ~, pôlek ~*), ⊕ *Stôre splavnice* (*îty na ~*), ⊖ *o Stôraj splavnîcaj* (*bîty na ~*), ⊕ *Stôramy splavnîcamy* (*S:tôramy splavnîcamy*, *pret ~, za ~*)⟩ usp. **Stôre splàve**

Stipajnika ž. ⟨⊙ *Stipajнке* (*S:tipajнке*, *ot ~, do ~, pôlek ~*), ⊕ *Stipajnkо* (*îty na Stipajnkо*), ⊖ *o Stipajnky* (*bîty S:tipajnky*), ⊕ *Stipajnkом* (*S:tipajnkом*, *pret ~, za ~*)⟩
oranica [administrativno pripada naselju Hrženica; k. o. Hrženica]
KOORDINATE: 46°18'26" N 16°35'1" E
V. zemljovid 23, br. 7.

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: sufiksalsna tvorba: *Stipan-* + *-ka*
ETIMOLOGIJA: ♦ **Stipan* ‘antroponim’
MOTIVACIJA: antroponim

OFICIJALIZIRANO IME: Stipajnika

Svôra ž. ⟨⊙ *Svôre* (*S:vôre*, *ot ~, do ~, pôlek ~*), ⊕ *Svôro* (*îty S:vôro / îty na ~*), ⊖ *o Svôry* (*bîty S:vôry*), ⊕ *Svôrom* (*S:vôrom*, *pret ~, za ~*)⟩
oranica [administrativno pripada naselju Struga; k. o. Struga]
KOORDINATE: 46°18'18" N 16°39'44" E

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: onimizacija: *Svôra* < *svôra*
ETIMOLOGIJA: ♦ *svôra* ‘osovina’ < psl. **svvora*
MOTIVACIJA: riječ koja metaforički upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta

OFICIJALIZIRANO IME: Svora

Šelēsnyca ž. ⟨⊙ *Šelēsnyce* (*Š:elēsnyce*, *ot ~, do ~, pôlek ~*), ⊕ *Šelēsnyco* (*îty Š:elēsnyco*), ⊖ *o Šelēsnycy* (*bîty Š:elēsnycy*), ⊕ *Šelēsnycom* (*Š:elēsnycom*, *pret ~, za ~*)⟩ usp. **Šelēsnyca, Zelēsnyca**
oranica [administrativno pripada naseljima Kapela Podravska i Novo Selo Podravsko; k. o. Kapela Podravska i Novo Selo Podravsko]
KOORDINATE: 46°16'13" N 16°42'16" E

STRUKTURA: jednorječan
TVORBA: sufiksalsna tvorba: *Šelēsnyca* < **šelest*
ETIMOLOGIJA: ♦ **šelest* ‘šuštanje, šuškanje’ < **šelesteti* ‘šuštati, šušcati’ (v. Snój 2009b: 723)
MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na nedimenzijska svojstva i specifičnosti referenta (onomatopejskoga postanja)

OFICIJALIZIRANO IME: Šelesnica

Škōlnyca ž. ⟨⊙ *Škōlne* (*Š:kōlne*, *ot ~, do ~, pôlek ~*), ⊕ *Škōlnо* (*îty na ~*), ⊖ *o Škōlny* (*bîty na ~*), ⊕ *Škōlnom* (*Š:kōlnom*, *pret ~, za ~*)⟩ usp. **Škōlnyca, Zelēsnyca**

Škōlna ž. ⟨⊙ *Škōlne* (*Š:kōlne*, *ot ~, do ~, pôlek ~*), ⊕ *Škōlnо* (*îty na ~*), ⊖ *o Škōlny* (*bîty na ~*), ⊕ *Škōlnom* (*Š:kōlnom*, *pret ~, za ~*)⟩ usp. **Škōlnо**

Škõlno s. ⟨Ⓢ *Škõlnoga* (*Š:kõlnoga*, ot ~, do ~, pòlek ~), ⓐ *Škõlno* (*ĩty na Škõlno*), Ⓛ o *Škõlnem* (*bĩty Š:kõlnem*), Ⓛ *Škõlnem* (*Š:kõlnem*, pret ~, za ~)⟩ usp. **Škõlna**

oranica [administrativno pripada naseljima Hrženica; k. o. Hrženica]

KOORDINATE: 46°18'16" N 16°33'43" E

V. zemljovid 22, br. 15.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Škõlno* < *škõlno*

ETIMOLOGIJA: ♦ *škõlno* ‘školsko, koje pripada školi’ < *škõla* ‘škola’ < srlat. *scola* < lat. *schola* (v. Gluhak (1993: 609))

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s imovinsko-pravnim odnosima)

OFICIJALIZIRANO IME: Školno

Šodràna v Lěščo ⟨Ⓢ *Šodràne v Lěščo* (*Š:odràne v Lěščo*, ot ~, do ~, pòlek ~), ⓐ *Šodràno v Lěščo* (*ĩty f/na ~*), Ⓛ o *Šodràny v Lěščo* (*bĩty f/na ~*), Ⓛ *Šodrànõm v Lěščo* (*Š:odrànõm v Lěščo*, pret ~, za ~)⟩

Napomena: deklinira se samo sastavnica *Šodràna*, a druge se sastavnice u toponimu ne dekliniraju. U gramatičkome bloku oznaka padeža odnosi se stoga samo na sastavnicu *Šodràna*, a sastavnica *Lěšče* u tome je toponimu uvijek u lokativu.

šljunčara, jezero [administrativno pripada naselju Hrženica; k. o. Hrženica]

KOORDINATE: 46°17'50" N 16°33'15" E

V. zemljovid 22, br. 25.

STRUKTURA: trorječan: imenica + prijedlog + jednorječni toponim

TVORBA: onimizacija: *Šodràna v Lěščo* < *šodràna v Lěščo*

ETIMOLOGIJA: ♦ *šodràna* ‘šljunčara, napušten kop šljunka napunjen vodom’ < *šũder* ‘šljunak’ < mađ. *sóder* < nvnjem. *Schotter* (MHR (2013: 661)); v ‘u’ < psl. **vъ*; *Lěšče*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (naziv za gospodarski objekt); riječ koja upućuje na položaj; drugi toponim (v. **Lěšče**)

OFICIJALIZIRANO IME: Šudrana v Lešču

Treščica ž. ⟨Ⓢ *Treščice* (*s ~, o ~, do ~, pòlek ~*), ⓐ *Treščico* (*ĩty f ~*), Ⓛ o *Treščicy* (*bĩty f ~*), Ⓛ *Treščicom* (*s ~, pret ~, za ~*)⟩ usp. **Trščica**

Trščica ž. ⟨Ⓢ *Trščice* (*s ~, o ~, do ~, pòlek ~*), ⓐ *Trščico* (*ĩty f ~*), Ⓛ o *Trščicy* (*bĩty f ~*), Ⓛ *Trščicom* (*s ~, pret ~, za ~*)⟩ usp. **Treščica**

oranica [administrativno pripada naselju Hrženica; k. o. Hrženica]

KOORDINATE: 46°18'23" N 16°34'15" E

V. zemljovid 22, br. 12.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: sufiksna tvorba: *trsk-* + *-ica*

ETIMOLOGIJA: ♦ **trska* ‘trska, *Phragmites communis*’ < psl. **trěska*, **trъska*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice)

OFICIJALIZIRANO IME: Trščica

Võroščyna ž. ⟨Ⓒ *Võroščyne* (z ~, od ~, do ~, põlek ~), Ⓐ *Võroščyno* (ity na ~), Ⓛ *o Võroščyny* (bity na ~), Ⓛ *Võroščynom* (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Sveti Đurđ; k. o. Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°17'59" N 16°36'26" E

V. zemljovid 23, br. 19.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: sufiksna tvorba: *Võroščyna* < *võrošk-* + *-yna*

ETIMOLOGIJA: ♦ *võroški* 'gradski' < *võroš* 'grad' < mađ. *váras* (v. MHR (2013: 794))

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (naziv za obitavalište)

OFICIJALIZIRANO IME: Varoščina

Věłky pōt ⟨Ⓒ *Věłkoga pōta* (z ~, od ~, do ~, põlek ~), Ⓐ *Věłkoga pōta* (ity na *Věłky pōt*), Ⓛ *o Věłkom pōto* / *o Věłkem pōto* (bity na ~), Ⓛ *Věłkem pōtom* (z ~, pred ~, za ~)⟩

poljski put [administrativno pripada naselju Sveti Đurđ; k. o. Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°17'57" N 16°36'10" E

V. zemljovid 23, br. 25.

STRUKTURA: dvorječan: pridjev + imenica

TVORBA: onimizacija: *Věłky pōt* < *věłky pōt*

ETIMOLOGIJA: ♦ *věłky* 'velik' < psl. **velikъ*; *pōt* 'put' < psl. **pōtъ*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisna obilježja imenovanoga referenta (oblik i površinska svojstva); riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (naziv za javni put); riječ koja upućuje na položaj/odnos prema drugome referentu (usp. **Mály pōt**).

OFICIJALIZIRANO IME: Veljki pot

Viškořčyna ž. ⟨Ⓒ *Viškořčyne* (z ~, od ~, do ~, põlek ~), Ⓐ *Viškořčyno* (ity *V:iškořčyno*), Ⓛ *o Viškořčyny* (bity *V:iškořčyny*), Ⓛ *Viškořčynom* (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Struga; k. o. Struga]

KOORDINATE: 46°17'37" N 16°39'28" E

V. zemljovid 24, br. 48.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: sufiksna tvorba: *Viškořčyna* < *Viškořc-* + *-yna*

ETIMOLOGIJA: ♦ *Viškořcy*

MOTIVACIJA: drugi toponim (v. **Viškořcy**)

OFICIJALIZIRANO IME: Viškořčina

Võlīnec m. ⟨Ⓒ *Võlīnca* (z ~, od ~, do ~, põlek ~), Ⓐ *Võlīnca* (ity *V:õlīnec*), Ⓛ *o Võlīncō* (bity *V:õlīncō*), Ⓛ *Võlīncōm* (z ~, pred ~, za ~)⟩

livada [administrativno pripada naselju Sveti Đurđ; k. o. Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°17'4" N 16°36'6" E

V. zemljovid 23, br. 64.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Võlīnec* < **võlīnec*

ETIMOLOGIJA: ♦ **vōlīnec* ‘pčelinjak, *vōlōk*’ < psl. **ulb*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (u vezi s uzgojem životinja)

OFICIJALIZIRANO IME: Vulinec

Vrabīčak m. ⟨Ⓢ *Vrabīčaka* (z ~, od ~, do ~, pōlek ~), ⓐ *Vrabīčaka* (īty *V:rabīčak*), Ⓛ *o Vrabīčako* (bīty *V:rabīčako*), Ⓣ *Vrabīčakom* (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Vr̕bīčak**, **Vr̕bīček**

Vr̕bīčak m. ⟨Ⓢ *Vr̕bīčaka* (z ~, od ~, do ~, pōlek ~), ⓐ *Vr̕bīčaka* (īty *V:ṛbīčak*), Ⓛ *o Vr̕bīčako* (bīty *V:ṛbīčako*), Ⓣ *Vr̕bīčakom* (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Vrabīčak**, **Vr̕bīček**

oranica i livada [administrativno pripada naselju Hrženica; k. o. Hrženica]

KOORDINATE: 46°17'45" N 16°34'23" E

V. zemljovid 22, br. 31.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: sufiksalsna tvorba: *Vr̕bīčak* < *vrabīc-* + -*ak*

ETIMOLOGIJA: ♦ *vr̕bēc/vrabīca* ‘vrabac, *Passer domesticus*’ < psl. **vorbb*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv životinje)

OFICIJALIZIRANO IME: Vrbičak

Vr̕bīček m. ⟨Ⓢ *Vr̕bīčeka* (z ~, od ~, do ~, pōlek ~), ⓐ *Vr̕bīčeka* (īty *V:ṛbīček*), Ⓛ *o Vr̕bīčeko* (bīty *V:ṛbīčeko*), Ⓣ *Vr̕bīčekom* (z ~, pred ~, za ~)⟩ usp. **Vr̕bīčak**, **Vrabīčak**

Vr̕bje s. ⟨Ⓢ *Vr̕bja* (z ~, od ~, do ~, pōlek ~), ⓐ *Vr̕bje* (īty *V:ṛbje*), Ⓛ *o Vr̕bjo* (bīty *V:ṛbjo*), Ⓣ *Vr̕bjem* (z ~, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Struga; k. o. Struga]

KOORDINATE: 46°17'50" N 16°38'27" E

V. zemljovid 24, br. 28.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Vr̕bje* < *vṛbje*

ETIMOLOGIJA: ♦ *vṛbje* ‘zemljište na kojemu raste vrbe’ < *vṛba* ‘vrba, *Salix*’ < psl. **vrba*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice)

OFICIJALIZIRANO IME: Vrbje

Zōvr̕tnyca ž. ⟨Ⓢ *Zōvr̕tnyce* (*Z:ōvr̕tnyce*, od ~, do ~, pōleg ~), ⓐ *Zōvr̕tnycō* (īty na ~), Ⓛ *o Zōvr̕tnyco* (bīty na ~), Ⓣ *Zōvr̕tnycōm* (*Z:ōvr̕tnycōm*, pred ~, za ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Sveti Đurđ; k. o. Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°16'56" N 16°36'29" E

V. zemljovid 23, br. 77.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: prefiksalsno-sufiksalsna tvorba: *Zōvr̕tnyca* < *za-* + *Vṛt-* + -*nyca*

ETIMOLOGIJA: ♦ *za* ‘za, iza’ < psl. **za*; *Vṛt*

MOTIVACIJA: formant koji upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (smještaj); drugi toponim (v. **Vṛt**)

OFICIJALIZIRANO IME: Zavrtnica

Zelěšnyca ž. ⟨Ⓢ *Zelěšnyce* (*Z:elěšnyce*, *od* ~, *dø* ~, *pøleg* ~), ⓐ *Zelěšnyco* (*ity v Zelěšnyco*), Ⓛ *ø Zelěšnycy* (*bity v Zelěšnycy*), Ⓣ *Zelěšnycom* (*Z:elěšnycom*, *pred* ~, *za* ~)⟩ usp. **Šelěšnyca**, **Šelěšnyca**

Zõbyšče¹ s. ⟨Ⓢ *Zõbyšča* (*Z:õbyšča*, *od* ~, *dø* ~, *pøleg* ~), ⓐ *Zõbyšče* (*ity Zõbyšče*), Ⓛ *ø Zõbyščo* (*bity ~*), Ⓣ *Zõbyščem* (*Z:õbyščem*, *pred* ~, *za* ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Hrzenica; k. o. Hrzenica]

KOORDINATE: 46°17'49" N 16°33'46" E

V. zemljovid 22, br. 26.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: onimizacija: *Zõbyšče* < *zõbyšče*

ETIMOLOGIJA: ♦ *zõbyšče* ‘zemljište na kojemu se uzgaja zob’ < *zõp* ‘zob, *Avena sativa*’ < psl. **zobъ*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljne zajednice)

OFICIJALIZIRANO IME: Zobišče

Zõbyšče² s. ⟨Ⓢ *Zõbyšča* (*Z:õbyšča*, *od* ~, *dø* ~, *pøleg* ~), ⓐ *Zõbyšče* (*ity na ~*), Ⓛ *ø Zõbyščo* (*bity na ~*), Ⓣ *Zõbyščem* (*Z:õbyščem*, *pred* ~, *za* ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Sveti Đurđ; k. o. Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°17'54" N 16°36'2" E

V. zemljovid 23, br. 24.

v. **Zõbyšče**¹

Žõbnyca ž. ⟨Ⓢ *Žõbnyce* (*Ž:õbnyce*, *od* ~, *dø* ~, *pøleg* ~), ⓐ *Žõbnyco* (*ity na ~*), Ⓛ *ø Žõbnycy* (*bity na ~*), Ⓣ *Žõbnycom* (*Ž:õbnycom*, *pred* ~, *za* ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Sveti Đurđ; k. o. Sveti Đurđ]

KOORDINATE: 46°17'13" N 16°36'38" E

V. zemljovid 23, br. 67.

STRUKTURA: jednorječan

TVORBA: sufiksalna tvorba: *Žõbnyca* < *žãb-* + *-nyca*

ETIMOLOGIJA: ♦ *žãba* ‘žaba, *Ranidae*’ < psl. **žaba*

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv životinje)

OFICIJALIZIRANO IME: Žabnica

Žirna tõbļa⟨Ⓢ *Žirne tõbļe* (*Ž:irne tõbļe*, *od* ~, *dø* ~, *pøleg* ~), ⓐ *Žirnø tõbļø* (*ity Žirnø tõbļø*), Ⓛ *ø Žirny tõbļy* (*bity Žirny tõbļy*), Ⓣ *Žirnø tõbļøm* (*Ž:irnø tõbļøm*, *pred* ~, *za* ~)⟩

oranica [administrativno pripada naselju Hrzenica; k. o. Hrzenica]

KOORDINATE: 46°18'32" N 16°34'51" E

V. zemljovid 23, br. 2.

STRUKTURA: dvorječan: pridjev + imenica

TVORBA: onimizacija: *Žirna tõbļa* < *žirna tõbļa*

ETIMOLOGIJA: ♦ *žir* ‘plod hrasta’ < psl. **žirъ*; *tōbļa* ‘niz poljoprivrednih čestica (parcela) koje čine cjelinu’ < srvnjem. *tavele* (v. Snoj (2009b: 746))

MOTIVACIJA: riječ koja upućuje na prirodno-zemljopisne značajke referenta (naziv biljnoga ploda); riječ koja upućuje na ljudsku djelatnost (naziv za granicu obradivoga zemljišta)

OFICIJALIZIRANO IME: *Žirna tablja*

3.6.5.2.2. Primjer kazala službenih i oficijaliziranih ostalih toponima ludbreške Podravine

Agrar → Agrār
Bedje → Bēdje
Bednja → Bēja (HRO, SLA), Bēna (LDB), Drejica (MBUK)
Beja → Bēja
Benja → Bēna
Berečnica → Berēčnyca, Berēčnyca
Bikovica → Bikovyca
Blace → Blōce
Borovje → Bōrōvje
Brezje → Brēzje
Celine → Celīne
Ciglana → Cyglēna
Cirkvenica → Cīrkvenyca¹
Cirkvenica → Cīrkvenyca²
Čičalnica → Čičalnyca
Debelcova struga → Debēlcova struga
Dol → Dōl
Drejica → Drejica
Filipovec → Fylypovec
Gaj → Gōj
Gaj → Gōj
Gmojno → Gmōjno
Gmojno → Gmōjno
Gorčica → Gōrčyca¹
Gorčica → Gōrčyca²
Graba → Grāba
Grabanica → Grōbanyca
Gradilišće → Gradylyšče
Grnje → Gmje
Hibežde → Xybēžže
Jalše → Jōlše
Josišće → Jōsyšče
Krčevina → Křčevyna¹
Krčevina → Křčevyna²
Križno drevo → Križno drêvo¹
Križno drevo → Križno drêvo²
Križno drevo → Križno drêvo
Krtije → Krtije
Kuharička → Kuxaryčka
Lajzine → Lājzine
Lasno → Lōsno
Lešće → Lēšče
Ločica → Ločica
Ločko polje → Lōčkō pōle
Lopatka → Lopōtka
Madoles → Madōles
Melije → Melije
Novi Vrti → Nōvy Vřty
Otok mladosti → Otok mlādosty
Petrinovica → Petrīnovyca
Poredje → Pōrēdje
Pot krči → Pōt křčy
Pothrastje → Pōtxrastjē
Pre Križnem drevi → Pre Križnem drêvy / Pre Križnom drêvy
Segedin → Segedīn

Selska → **Sělska**
Slokovečki potok → **Słokovęčky pótok**
Stara Krčevina → **Stôra Křčevyna**
Stare splave → **Stôre spláve**
Stipajinka → **Stipajinka**
Svora → **Svôra**
Šelesnica → **Šelēsnyca**
Šibje → **Šībje**
Školno → **Škōlno**
Šudrana v Lešču → **Šodrána v Lěščo**
Trščica → **Trščica**
Varoščina → **Vōroščyna**
Veljki pot → **Vělky pôt**
Viškofčina → **Viškofčyna**
Vrbčak → **Vrbíčak**
Vrbje → **Vřbje**
Vulinec → **Volinec**
Zavrtnica → **Zōvrtnyca**
Zobišče → **Zōbyšče¹**
Zobišče → **Zōbyšče²**
Žabnica → **Žōbnyca**
Žirna tablja → **Žirna tōblja**

4. POTVRDE HIPOTEZA

U uvodu rada definirane su hipoteze temeljene na podacima iz literature i na rezultatima preliminarnih istraživanja. Analiza podataka dobivenih terenskim istraživanjem, donesena u središnjim poglavljima doktorskoga rada, omogućuje provjeru tih hipoteza.

Iz **dijalektološke perspektive** pretpostavljeno je:

1. *Svi su ispitivani govori u suvremenome stanju tronaglasni.*

Premda se u literaturi pojavljuju tvrdnje da su suvremeni ludbreškopodravski razvojem postali jednonaglasni, odnosno da je u njihovu naglasnom sustavu relevantno tek mjesto siline naglasaka, tijekom ovoga smo istraživanja provjerom postojanja minimalnih parova za sve istražene govore dokazali da su tronaglasni, odnosno da su uz mjesto siline relevantna i kvantiteta i intonacija.

2. *Fonološki inventari istraživanih govora slični su. Razlike među njima utvrđuju se na temelju potvrđenosti fonema \acute{n} i \grave{l} .*

Istraživanjem smo utvrdili da je vokalizam svih istraženih govora povezan s naglasnim sustavom. Distribucija vokala ovisi o dužini ili kraćini sloga u kojemu se nalaze. Vokalski sustavi svih ludbreškopodravskih govora podudaraju se u inventaru naglašenoga dugog sloga i naglašenoga kratkog sloga, dok se govori SVP i MRT, čiji vokalizam u nenaglašenome slogu čini pet jedinica, razlikuju od ostalih istraženih govora, kojima je zajedničko da se u nenaglašenome slogu pojavljuju četiri jedinice, što je posljedica izjednačenja kontinuantu ishodišnih vokala **o*, **u*, **o* i **l*.

Usporedbom konsonantskih sustava istraženih govora utvrdili smo da se inventar šumnika podudara u svim govorima. Razlike su pak među ludbreškopodravskih govorima utvrđene u inventaru palatalnih sonanata. Utvrđen je jedan sustav od 23 fonema, tri sustava od 22 fonema te jedan sustav od 21 fonema. Izostanak pojedinih jedinica u sustavima rezultat je promjena (denazalizacije ili depalatalizacije).

3. *Zbog čestih migracija u dijelu govora moguće je supostojanje više fonoloških sustava (različiti ispitanici dosljedno rabe različite sustave).*

U nekim smo naseljima uočili da se sustav jednoga ispitanika razlikuje od sustava drugoga ispitanika. Uz razlike u inventarima konsonantskih sustava (npr. jedan ispitanik u sustavu ima *n̄*, a drugi iz istoga naselja taj fonem nema jer je u njegovu sustavu **n̄ > j*), uočene su i sustavne razlike u fonemskome razvoju (npr. u dosljednome odrazu *-l* u m. r. gl. prid. rad.: kod jednoga je ispitanika *-v*, a kod drugoga *-l*; kod jednoga je ispitanika redovito i dosljedno *-ø*, a kod drugoga *-ø/-l*). Navedene razlike smatramo posljedicom izrazite komunikacije između stanovnika različitih naselja, što, posebno u novije vrijeme, vodi stvaranju interdijalekta.

4. *Ishodišni fonemi dali su povijesnim razvojem fonoloških sustava različite rezultate (što se posebno odnosi na odraze *q, *ɭ, *d̥, *n̄, *ɳ). Na području ludbreške Podravine moguće je utvrditi više izoglosa na fonološkoj i morfološkoj razini, a one se međusobno ne podudaraju.*

Zemljovidima priloženima ovomu doktorskom radu potvrdili smo većinsko nepodudaranje izoglosa koje se odnose na razlikovne fonološke značajke. Primjerice, specifičnost je tako govora SVP i MRT da je u većini riječi odraz **q* i **ɭ* vokal *u*, dok je u ostalim istraženim govorima *o* u kratkome slogu, a *ø* u dugome i nenaglašenome slogu. Uspoređujući odraze iste riječi te se oslanjajući na uvid u zemljovid zaključujemo i da se u govorima zapadnijih naselja **d̥* češće odrazio kao *j*, a u govorima istočnijih naselja postojaniji je odraz *ž*. Depalatalizacija **ɳ* svojstvena je pak govorima središnjih i južnijih naselja ludbreške Podravine, ali i govoru Lunjkovca. Od izoglosa koje se odnose na razlikovne fonološke značajke podudaraju se samo izoglose koje se odnose na zatvaranje vokala *ē* i *ø* uz nazale. Za izoglose koje se odnose na razlikovne morfološke značajke (upotrebu gramatičkoga morfema u I jd. imenica m. r. i s. r. a-deklinacije) utvrdili smo podudaranje.

5. *Svi istraženi govori pripadaju varaždinsko-ludbreškomu dijalektu kajkavskoga narječja.*

Provevši analizu dijalektnih značajki ludbreškopodravskih govora ustanovili smo da među njima postoje razlike, ali i potvrdili da su svi istraženi govori dio hijerahijski višega sustava – varaždinsko-ludbreškoga dijalekta kajkavskoga narječja.

Iz toponomastičke perspektive pretpostavljeno je:

1. *Budući da većinu odabranih punktova naseljava uglavnom starosjedilačko stanovništvo, toponimija će na dijalektnome planu odgovarati sustavu proučenoga mjesnoga govora.*

Usporedbom dijalektnih značajki toponima i dijalektnih značajki općega leksika ludbreškopodravske govora utvrdili smo podudaranje na svim jezičnim razinama (fonološkoj, morfološkoj i leksičkoj). Razvoj i na razini zajedničkih značajki i na razini razlikovnih značajki uglavnom odgovara razvoju koji se odražava u općemu leksiku. Više v. u poglavlju 3.5.

2. *U toponimiji su sačuvane neke dijalektne značajke koje u suvremenome stanju više nisu potvrđene kod govornika u općemu leksiku. Potvrde konzervativnosti i arhaičnosti toponimije (u odnosu na opći leksik) moguće je pronaći na različitim jezičnim razinama (fonološkoj, morfološkoj, tvorbenoj, leksičkoj).*

U skladu s pretpostavljenim, potvrde za navedenu tvrdnju moguće je pronaći na svim jezičnim razinama. Iz fonološke perspektive na starinu svakako upućuju starija mjesta naglaska. U građi pronalazimo više primjera koji odražavaju starinu vezanu uz konsonantski sustav – čini se da je u starijim jezičnim fazama ograničenje u distribuciji šumnika *x* ispred sonanata imalo veći doseg, baš kao i određeni primjeri s protetskim *j* i protetskim *v*. Više v. u poglavlju 3.5. Na starost toponimije upućuju i toponimi motivirani arhaičnim riječima (bez obzira na njihovo jezično podrijetlo), tj. riječima čije značenje suvremeno lokalno stanovništvo ne poznaje niti ih rabi.

3. *Udjeli u klasifikaciji ludbreškopodravske toponimije prema motivacijskome i strukturno-tvorbenome kriteriju uglavnom odgovaraju udjelima u klasifikaciji toponimije dosad obrađenih područja.*

Rezultati klasifikacije toponima upućuju na to da područje ludbreške Podravine ne odudara od drugih područja na kojima su dosad provedena terenska istraživanja. Iz perspektive klasifikacije prema motivacijskome kriteriju, najveći udio u ukupnoj toponimiji imaju toponimi motivirani riječima koje upućuju na prirodno-zemljopisna obilježja referenata, a u toj skupini najobilnije su zastupljeni toponimi motivirani zemljopisnim nazivima i biljnim nazivima, dok su toponimi motivirani riječima koje upućuju na prirodne pojave te oni motivirani nazivima gljiva izrazito

rijetki. Vrlo su brojni i toponimi motivirani riječima koje upućuju na ljudsku djelatnost, toponimi nastali prema drugim toponimima te toponimi motivirani antroponimima, dok su najmanjim brojem primjera zastupljeni toponimi motivirani etnonimima, etnicima i etnikoidima. Klasifikacijom prema strukturalnome i tvorbenome kriteriju utvrđeno je pak da je najveći dio građe nastao onimizacijom, a izrazito su brojni i primjeri nastali onimizirajućom sufiksalsnom tvorbom te toponimske sintagme sa strukturom *pridjev + imenica* koje su također nastale onimizacijom. Potrebno je spomenuti i da su u ludbreškopodravskoj toponimiji potvrđeni i vrlo rijetki tvorbeni obrasci – primjerice, samo je jedan toponim, i to samo u dijelu paradigme, nastao stapanjem.

4. *Toponimija uvelike ovisi o tipu i dinamičnosti terena. Za ludbreškopodravsko područje, koje je većinski nizinsko, pretpostavlja se manja gustoća imenovanih referenata nego na reljefno dinamičnim terenima. Pretpostavlja se i da će, sukladno temeljnoj ljudskoj djelatnosti na području ludbreške Podravine, poljoprivredi, najbrojnija biti zemljišna imena (tzv. mikrotoponimi), kao i da zbog obilja vode na istraženom području vodni referenti neće uvijek biti imenovani.*

Terenskim istraživanjem i ubiciranjem referenata na koje se prikupljeni toponimi (a posebno tzv. mikrotoponimi) odnose potvrđena je i ova pretpostavka. Ogromna većina prikupljenih toponima odnosi se upravo na oranice ili druge tipove obradivih terena. Zbog njihove velike površine nema potrebe za diferenciranjem, pa je i imena manje nego na nekim drugim, dinamičnijim terenima.

5. ZAKLJUČAK

U ovome je radu na temelju terenskoga istraživanja obrađena toponimija ludbreške Podravine, dijela gornje Podravine koji gravitira gradu Ludbregu.

Rad se sastoji od osam poglavlja: 1. Uvod, 2. Ludbreška Podravina iz dijalektološke perspektive, 3. Ludbreška Podravina iz toponomastičke perspektive, 4. Potvrde hipoteza, 5. Zaključak, 6. Literatura, 7. Ilustracije i 8. Prilozi.

U uvodnome se poglavlju uz opis zemljopisnoga položaja i prirodno-zemljopisnih značajki područja donosi osvrt na dosadašnja jezikoslovna istraživanja provedena na području ludbreške Podravine. Na temelju podataka iz literature i rezultata autorovih preliminarnih terenskih istraživanja utvrđuju se hipoteze i ustanovljuju ciljevi rada. Usto se obrazlažu primijenjeni metodološki postupci te se upućuje na središnji, ujedno i najopsežniji dio rada.

U drugome se poglavlju predstavljaju najvažnije dijalektne značajke govora ludbreške Podravine. Utvrđuje da su mnoge značajke na svim razinama (prozodijskoj, vokalskoj, konsonantskoj, morfološkoj, leksičkoj itd.) zajedničke svim govorima ludbreške Podravine pa se potvrđuje pripadnost svih istraženih govora varaždinsko-ludbreškomu dijalektu kajkavskoga narječja. Ipak, na svim razinama postoje i razlikovne značajke, što potvrđuju priloženi zemljovid. Na vokalskoj razini među razlikovnim značajkama izdvajamo: broj fonemskih jedinica u nenaglašenome slogu, prevladavajući odraz izjednačenih **o* i **ɔ*, provedenost ili neprovedenost zatvaranja *ō* uz nazale, provedenost ili neprovedenost zatvaranja *ē* uz nazale, odraz ishodišnoga slijeda **črě*, **žrě* te veću ili manju tendenciju gubljenja odraza početnoga *o*. Na konsonantskoj razini izdvajamo sljedeće razlikovne značajke: sustavni odraz **ń*, prevladavajući odraz **d'*, odraz dočelnoga **-l* u oblicima m. r. jd. gl. prid. rad., provedenost ili neprovedenost depalatalizacije **l*, provedenost ili neprovedenost palatalizacije **l* ispred **u*, provedenost ili neprovedenost preinake konsonantskoga skupa *mr* u niječnim oblicima prezenta glagola *móčy*, odraz početnoga konsonantskog skupa *vm*, zastupljenost primjera preinaka sljedova tvorenih od šumnika *x* i sonanata, zastupljenost primjera s protetskim *v* te zastupljenost primjera s protetskim *j*. Na morfološkoj razini govori se razlikuju po gramatičkome morfemu u I jd. imenica m. r. i s. r. a-deklinacije.

Treće poglavlje, naslovljeno *Ludbreška Podravina iz toponomastičke perspektive* najopširnije je. U njemu se prikupljeni toponimijski korpus (977 različitih toponimskih likova, tj. 1276 različitih toponima) klasificira i interpretira prema nekoliko različitih kriterija. Svaka klasifikacija, praćena analizom i komentarom, donesena je u zasebnome potpoglavlju. U svakome je potpoglavlju donesen i osvrt na metodologiju razvrstavanja i terminologiju te na interpretacije primijenjene u toponomastičkoj literaturi. Prva klasifikacija temelji se na

etimološkome kriteriju. Riječi od kojih su toponimi nastali najprije se razvrstavaju prema tome imaju li status imena ili ne. Riječi koje nemaju status imena preciznije se razvrstavaju ovisno o tome jesu li slavenskoga ili neslavenskoga podrijetla, pri čemu se pozornost posvećuje i prepoznavanju i iščitavanju kulturnoetnojezičnih dodira i utjecaja. Među neimenima prevladavaju ona slavenskoga podrijetla, a pojavljuju se u svim motivacijskim skupinama. Među neimenima stranoga podrijetla brojem prednjače germanizmi, po udjelu slijede hungarizmi, zatim romanizmi, a potvrđeni su i turcizmi, grecizmi i anglizmi, no u manjemu broju. Germanizmi se najčešće pojavljuju kao riječi koje upućuju na ljudsku djelatnost. Utjecaj turskoga jezika primjetno je manji nego na nekim drugim toponomastički istraženim područjima, što je posljedica povijesnih okolnosti. Etimološkom analizom utvrđeno je i da su mnoge riječi kojima su toponimi motivirani, i to bez obzira na njihovo jezično podrijetlo, lokalnomu stanovništvu posve neprozirne ili ih samo pasivno prepoznaju. U potpoglavlju posvećenu etimologiji posebno se ističe da se jezično podrijetlo riječi od kojih su toponimi nastali ne smije poistovjećivati s jezičnim podrijetlom samih toponima.

Druga klasifikacija temelji se na motivacijskome kriteriju. Razvrstavši građu u ustaljene skupine, zaključili smo da su u ukupnoj toponimiji najbrojniji toponimi motivirani riječima koje upućuju na prirodno-zemljopisna obilježja referenata. U navedenoj skupini posebno su obilno zastupljeni toponimi motivirani zemljopisnim nazivima i biljnim nazivima, a izrazito su rijetki toponimi motivirani riječima koje upućuju na prirodne pojave te oni motivirani nazivima gljiva. Također su prilično brojni toponimi motivirani riječima koje upućuju na ljudsku djelatnost, toponimi nastali prema drugim toponimima te toponimi motivirani antroponimima, a najmanjim su brojem primjera zastupljeni toponimi motivirani etnonimima, etnicima i etnikoidima. Može se zaključiti da područje ludbreške Podravine uglavnom ne odudara od drugih područja na kojima su dosad provođena terenska istraživanja, u čemu se može prepoznati sličnost kulturnih koncepcija imenovateljā s različitim hrvatskih (i drugih uspoređivanih južnoslavenskih područja). Međutim, u toponimiji je moguće uočiti i razlike u koncepcijama prostora ovisno o području koje se istražuje. Posebno se to odnosi na tzv. odnosne toponime. Primjerice, primijećena je razlika u doimenskoj semantici pridjeva *gornji* i *donji* – dok u Dalmaciji ona ima veze s kretanjem Sunca, u ludbreškoj Podravini ona vjerojatno ima veze s uzvodnošću. Usto, primijećeno je i da se u ludbreškoj Podravini odnosni toponimi čija je diferencijacijska sastavnica broj pojavljuju češće nego na području južne Hrvatske.

Treća klasifikacija temelji se na strukturnome i tvorbenome kriteriju. Budući da je tvorba toponima u literaturi rijetko opisana i predstavljena, mnogo je pozornosti posvećeno i terminologiji te interpretaciji tvorbenih načina. Utvrđeno je da je najveći dio korpusa nastao onimizacijom (dakle, semantičkim, a ne gramatičkim procesom), a izrazito su brojni i

jednorječni primjeri nastali onimizirajućom sufiksalskom tvorbom te toponimske sintagme sa strukturom *pridjev + imenica* koje su također nastale onimizacijom. Izrazito malim brojem primjera potvrđene su npr. složeno-sufiksalska tvorba, tvorba toponimskih polusloženica te stapanje.

Toponomastičko poglavlje sadržava još dva potpoglavlja: u jednome se dijalektne značajke toponima uspoređuju s dijalektnim značajkama općega leksika, a u drugome se objašnjava metodologija leksikografske obrade toponimijske građe. Primjenom navedenih načela nastala su dva toponimijska rječnika koji su također doneseni u ovome poglavlju.

Budući da toponimija ludbreške Podravine dosad nije bila proučavana ni sustavno opisana, ovim se radom nastojalo doprinijeti njezinu poznavanju. Kao motiv za daljnja istraživanja odzvanjaju riječi A. Frančić (v. Menac-Mihalić i Celinić (2012: 206)), u kontekstu slabe proučenosti kajkavske toponimije uopće⁴⁵⁴ i činjenice da neke referente: »*zabáдав дèнес iščò i òny kòjy jòkò dòbrò znòdò dè sò nègda bìly. (...) Sè se prèmenylò. (...) Od sèga sò òstála sámò imèna pòli i sènokòš. Prè nèk sè i òna zgòbè, sè nìs je trè popisaty i fkòrtè zacrtaty. Mòm dènes, zùtra bò mòrty več prekèsno.*«

⁴⁵⁴ Toponomastički je kajkavsko područje zapravo najslabije istraženo.

6. LITERATURA

1. *Abecední řazení.* = Abecední řazení. *Internetová jazyková příručka.* Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. <http://prirucka.ujc.cas.cz/?action=view&id=900> (pristupljeno 29. rujna 2017.).
2. ADAMČEK, JOSIP. 1983. Ludbreg i njegova okolica u doba feudalizma. *Ludbreg.* Gl. ur. Mađarić, Vlado. Skupština općine Ludbreg – SIZ za kulturu, tehničku kulturu i informiranje općine Ludbreg – Narodno sveučilište Ludbreg. Ludbreg.
3. ADANIČ, JANJA. 2009. *Ledinska in hišna imena v občini Turnišče.* Diplomski rad. Filozofska fakulteta. Univerza v Mariboru. Maribor. <https://dk.um.si/Dokument.php?id=8840> (pristupljeno 6. kolovoza 2017.).
4. AJDUKOVIĆ, JOVAN. 2004. *Uvod u leksičku kontaktologiju. Teorija adaptacije rusizama.* Foto futura. Beograd.
5. AJDŽAMOVIĆ 2018 = АЈЦАМОВИЋ, МИЛАН С. 2018. Универбација у српској дневној штампи. *Univerbacija/univerbizacija u slavenskim jezicima. Zbornik radova sa Osamnaeste međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnoga komiteta slavista.* Ur. Šehović, Amela. Slavistički komitet. Sarajevo. 9–20.
6. *Alphabetical order.* https://en.wikipedia.org/wiki/Alphabetical_order (pristupljeno 20. kolovoza 2016.).
7. *Alphabetische Sortierung.* https://de.wikipedia.org/wiki/Alphabetische_Sortierung (pristupljeno 20. kolovoza 2016.).
8. ANČIĆ-OBRAĐOVIĆ, MARIJA. 1968. – 1969. Izvedene imenice i uključivanje značenja ili semantička kondenzacija. *Radovi Filozofskog fakulteta*, V, Sarajevo, 241–254.
9. ARIZANKOVSKA 2018 = АРИЗАНКОВСКА, ЛИДИЈА. 2018. Универбизација во македонскиот јазик. *Univerbacija/univerbizacija u slavenskim jezicima. Zbornik radova sa Osamnaeste međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnoga komiteta slavista.* Ur. Šehović, Amela. Slavistički komitet. Sarajevo. 31–42.
10. ARJ = *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I – XXIII. 1881. – 1970. JAZU. Zagreb.
11. БАВАНОВ 1994 = БАБАНОВ, АНДРЕЙ. 1994. Универбизација как стилистическое средство. *Stylistyczne konfrontacje.* Ur. Gajda, Stanisław; Balowski, Mięczysław. Instytut Filologii Polskiej. Opole. 125–132.
12. БАВИЋ, IVAN. 2008. *Studenački rječnik.* Župni ured Studenci. Studenci.

13. BABIĆ, STJEPAN. 1976. Tvorba etnika u dijalektima i u hrvatskom književnom jeziku. *Onomastica Jugoslavica*, 6, Zagreb, 146–185.
14. BABIĆ, STJEPAN. 1990. *Hrvatska jezikoslovna čitanka*. Globus. Zagreb.
15. BABIĆ, STJEPAN. ³2002. *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*. Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Nakladni zavod Globus. Zagreb.
16. BAGIĆ, KREŠIMIR. 2012. *Rječnik stilskih figura*. Školska knjiga. Zagreb.
17. BALOG, ZDENKO. 2005. Jaša ili joha – toponomastičke teme. *Cris*, VII/1, Križevci, 42–52.
18. BARBIĆ, ANTE. 2011. *Rječnik Pitava i Zavale*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
19. BARIĆ, EUGENIJA. 1980. *Imeničke složenice neprefiksalne i nesufiksalne tvorbe*. Hrvatsko filološko društvo. Zagreb.
20. BARIĆ, EUGENIJA I DR. ²1997. *Hrvatska gramatika*. Školska knjiga. Zagreb.
21. BARIĆ, EUGENIJA I DR. 1999. *Hrvatski jezični savjetnik*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Pergamena – Školska knjiga. Zagreb.
22. BARTULOVIĆ, ANITA; MIJIĆ, LINDA. 2016. Voda i s njome značenjski povezani leksemi u spisima srednjovjekovnoga zadarskog notara Petra Perencana. *Folia onomastica Croatica*, 25, Zagreb, 1–19.
23. BAŠIĆ, MARTINA. 2009. Crikvenička toponimija. *Folia onomastica Croatica*, 18, Zagreb, 1–52.
24. BAŠIĆ, MARTINA; MALNAR JURIŠIĆ, MARIJA. 2016. Hrvatska dijalektološka istraživanja – ščêra, danàs, jùtra. *Croatica: časopis za hrvatski jezik, književnosti i kulturu*, XL/60, Zagreb, 63–74.
25. BAŠIĆ-KOSIĆ, NATAŠA (GL. UR.). 2016. *Hrvatski mjesni rječnik*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.
26. BELAJ, JURAJ. 2003. Ecclesia Sancti Johannis apud Cruciferos in Bynna. Problem nazočnosti ivanovaca u Ludbregu. *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu*, 20/1, Zagreb, 151–155.
27. BELAJ, VITOMIR. ²2007. *Hod kroz godinu: pokušaj rekonstrukcije prahrvatskoga mitskoga svjetonazora*. Golden marketing – Tehnička knjiga. Zagreb.
28. BELIĆ 1926. – 1927. = БЕЛИЋ, АЛЕКСАНДАР. 1926. – 1927. Мисли о прикупљању диалекатског материјала. *Јужнословенски филолог*, VI, Београд, 1–10.
29. BELOVIĆ, STJEPAN. 2008. *Zavičajni sentimenti*. Pučko otvoreno učilište „Dragutin Novak”. Ludbreg.

30. BELOVIĆ, STJEPAN. 2015. *Prevrtljiva žažara. Sjećanja na suvremenike*. Pučko otvoreno učilište „Dragutin Novak”. Ludbreg.
31. BELOVIĆ, STJEPAN; BLAŽEKA, ĐURO. 2009. *Rječnik govora Svetog Đurđa. Rječnik ludbreške Podravine*. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
32. BELOVIĆ, STJEPAN; BLAŽEKA, ĐURO. 2014. Dopune Rječniku govora Svetog Đurđa (rječniku ludbreške Podravine). *Kaj: časopis za književnost, umjetnost i kulturu*, XLVII/5–6, Zagreb, 41–65.
33. BELTRAM, VLADISLAV. 1950. Kalcifikacija rasadnika. *Šumarski list*, 74/5, Zagreb, 187–200. <http://sumlist.sumari.hr/195005.pdf> (pristupljeno 18. srpnja 2017.).
34. BEZLAJ, FRANCE (RED.). 1974. *Začasni slovar slovenskih priimkov*. Slovenska akademija znanosti in umetnosti. Inštitut za slovenski jezik. Ljubljana.
35. BEZLAJ ET = BEZLAJ, FRANCE. 1977. – 2005. *Etimološki slovar slovenskega jezika*, I–IV. SAZU – Inštitut za slovenski jezik – Mladinska knjiga. Ljubljana.
36. BEZLAJ SVI = BEZLAJ, FRANCE. 1956. – 1961. *Slovenska vodna imena*. I–II. SAZU – Inštitut za slovenski jezik. Ljubljana.
37. BIJAK, URSZULA. 2017. Transonimizacija, czyli „wędrówki nazw”. *Folia onomastica Croatica*, 26, Zagreb, 1–14.
38. BJELANOVIĆ, ŽIVKO. 1978. *Imena stanovnika mjesta Bukovice*. Čakavski sabor. Split.
39. BJELANOVIĆ, ŽIVKO. 2009. *Onomastičke teme*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
40. BLAŽEKA, ĐURO. 2000. Govor Svetoga Petra kraj Ludbrega. *Kaj: časopis za književnost, umjetnost i kulturu*, XXXIII/6, Zagreb, 35–46.
41. BLAŽEKA, ĐURO. 2003. Govor Jalžabeta. *Kaj: časopis za književnost, umjetnost i kulturu*, XXXVI/4–5, Zagreb, 55–70.
42. BLAŽEKA, ĐURO. 2006. Hungarizmi u govoru Goričana. *Suvremena lingvistika*, 61, Zagreb, 1–27.
43. BLAŽEKA, ĐURO. 2007a. Međimurski interdijalekt. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 33, Zagreb, 1–18.
44. BLAŽEKA, ĐURO. 2007b. Model za istraživanje međimurskog dijalekta. *U službi jezika (Zbornik u čast Ivi Lukežić)*. Ur. Gašparac, Darko i dr. Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci. Rijeka.
45. BLAŽEKA, ĐURO. 2008a. Konceptija rječnika međimurskog dijalekta. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 14, Zagreb, 137–157.
46. BLAŽEKA, ĐURO. 2008b. *Međimurski dijalekt: hrvatski kajkavski govori Međimurja*. Matica hrvatska, Ogranak. Čakovec.

47. BLAŽEKA, ĐURO. 2011. Konceptija Rječnika Svetog Đurđa (Rječnika ludbreške Podravine). *I. Međimurski filološki dani (zbornik radova)*. Ur. Bežen, Ante; Blažeka, Đuro. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
48. BLAŽEKA, ĐURO. 2016. O konceptiji *Rječnika Murskog Središća*. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 42/1, Zagreb, 169–192.
49. BLAŽEKA, ĐURO. 2018. *Rječnik preloške skupine govora međimurskog dijalekta*. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
50. BLAŽEKA, ĐURO; NYOMÁRKAY, ISTVÁN; RÁCZ, ERIKA. 2009. *Mura menti Horvát tájszótár. Rječnik pomurskih Hrvata*. Tinta Könyvkiado. Budapest.
51. BLAŽEKA, ĐURO; ROB, GROZDANA. 2014. *Rječnik Murskog Središća*. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
52. BOČINA, ĐURĐICA I DR. (PRIR.). 2005. *Mali slikovni rječnik zavičajnoga govora Žabna, Odre, Stupna, Sela i Grede*. Osnovna škola Sela. Sela.
53. BOGDANOVIĆ 1986 = БОГДАНОВИЋ, НЕДЕЉКО. 1986. Микротопонимија Голака. *Ономатолошки прилози*, VII, Београд, 483–498.
54. BOGDANOVIĆ 2002 = БОГДАНОВИЋ, НЕДЕЉКО. 2002. Предлошко-падежне синтагме у топонимији сврљешког краја. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, XLV/1–2, Нови Сад, 285–290.
55. BORYŚ, WIESŁAW. 2005. *Słownik etymologiczny języka polskiego*. Wydawnictwo literackie. Krakow.
56. BORYŚ, WIESŁAW. 2016. Čakavsko *hust* ‘grm, žbun’, kajkavsko *husta/hosta* ‘šuma, grmlje, žbunje, šikara, gustiš’. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 20, Zagreb, 13–20.
57. BOSÁK, JÁN. 1987. O vymedzení univerbizácie. *Slovenská reč*, 52, Bratislava, 231–237.
58. BOSQUE, IGNACIO; DEMONTE, VIOLETA. 1999. *Gramática descriptiva de la lengua española*. Espasa Calpe, S. A. Madrid.
59. BOŽIN, DAVOR. 2017. *Rječnik i govor starih žitelja otoka Rave*. Matica hrvatska, Ogranak. Zadar.
60. BRABEC, IVAN; HRASTE, MATE; ŽIVKOVIĆ, SRETEN. 1965. *Gramatika hrvatskosrpskoga jezika*. Školska knjiga. Zagreb.
61. BRDARIĆ, FRANJO. 1993. – 1994. Arhiđakonat komarnički. *Podravski zbornik*, 19/20, Koprivnica, 83–106.
62. BREŠAN ANČIĆ, TANJA. 2015. Struktura (mikro)toponima Općine Jelsa. *Zbornik radova Filozofskoga fakulteta u Splitu*, 8, Split, 3–24.

63. BRIBIR = Rječnik bribirskoga govora. http://bribir.eu/index_htm_files/Bribirski%20rijecnik2.pdf (pristupljeno 16. ožujka 2017.).
64. BROZOVIĆ-RONČEVIĆ, DUNJA. 1994. O metodama izradbe toponimijskih rječnika. *Filologija*, 22–23, Zagreb, 367–373.
65. BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA. 1997a. *Apelativi u hrvatskoj hidronimiji*. Doktorski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
66. BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA. 1997b. Hidronimi s motivom vrelišta na povijesnom hrvatskom jezičnom području. *Folia onomastica Croatica*, 6, Zagreb, 1–40.
67. BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA. 1999. Nazivi za blatišta i njihovi toponimijski odrazi u hrvatskome jeziku. *Folia onomastica Croatica*, 8, Zagreb, 1–44.
68. BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA. 2002. Ustroj onomastičkih natuknica (na primjeru Hrvatskoga enciklopedijskog rječnika). *Folia onomastica Croatica*, 11, Zagreb, 43–52.
69. BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA; ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA. 2008. Nacrt za zoonomastička istraživanja (na primjeru imena konja). *Folia onomastica Croatica*, 17, Zagreb, 37–58.
70. BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA; ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA; VIDOVIĆ, DOMAGOJ. 2011. Suvremena toponimija otoka Paga. *Toponimija otoka Paga*. Ur. Skračić, Vladimir. Centar za jadranska onomastička istraživanja. Zadar. 639–679.
71. BUDAK, NEVEN. 1994. *Gradovi Varaždinske županije u srednjem vijeku: urbanizacija Varaždinske županije do kraja 16. stoljeća*. Nakladna kuća Dr. Feletar. Zagreb.
72. BUTTLER, DANUTA. 1981. Tendencje rozwojowe w zasobie słownym powojennej polszczyzny. *Współczesna polszczyzna. Wybór zagadnień*. Ur. Kurkowska, Halina. Państwowe Wydawnictwo Naukowe. Warszawa. 186–220.
73. BUTURAC, JOSIP. 1984. Popis župa Zagrebačke biskupije 1334. i 1501. godine. *Starine JAZU*, LIX, Zagreb, 43–108.
74. BUTURAC, JOSIP. 1990. Povijest župe Sveti Đurđ. *Župa Sveti Đurđ*. HKD Sv. Ćirila i Metoda – Župa Sveti Đurđ. Zagreb – Sveti Đurđ.
75. CAROVIĆ, INES; NOVAK, KRISTIAN. 2016. Obiteljski nadimci u Držimurcu i Strelcu: motivacija, tvorba i pragmatika. *Folia onomastica Croatica*, 25, Zagreb, 53–73.
76. CELINIĆ, ANITA. 2011. Gornjosutlanski dijalekt kajkavskoga narječja u svjetlu fonologije. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 17, Zagreb, 19–60.
77. CELINIĆ, ANITA. 2015. Fonologija Rijeke Voćanske i voćanskoga kraja (na sjeveru Hrvatskoga zagorja). *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 19, Zagreb, 25–77.
78. CHAMBERS, J. K.; TRUDGILL, PETER. ²1998. *Dialectology*. Cambridge University Press. Cambridge.

79. CRLJENKO, IVANA. 2013. Obrada toponima u hrvatskim leksikografskim izdanjima. *Studia lexicographica*, 7/2, Zagreb, 57–88.
80. CRLJENKO, IVANA (UR.). 2016. *Hrvatski egzoniimi I. Imena država, glavnih gradova i njihovih stanovnika*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb.
81. ČATIĆ, IVANA. 2010. Toponimija Semeljaca – sela istočne Đakovštine. *Folia onomastica Croatica*, 19, Zagreb, 47–67.
82. ČATIĆ, IVANA. 2017. *Toponimija Đakovštine*. Doktorski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Osijek.
83. ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA. 2006. *Antroponimija i toponimija Promine*. Doktorski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
84. ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA. 2007. Razvoj prezimenskog sustava na Miljevcima. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 33, Zagreb, 41–65.
85. ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA. 2012. Etnici i ktetici u Drniškoj krajini. *Folia onomastica Croatica*, 21, zagreb, 17–36.
86. ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA. 2013a. Ojkonimski tipovi u Drniškoj krajini s osobitim osvrtom na ojkonime na -(j)ane. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 18, Zagreb, 19–32.
87. ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA. 2013b. Toponimija miljevačkih sela Kaočina i Ključa. *Folia onomastica Croatica*, 22, Zagreb, 1–35.
88. ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA; HORVAT, JOŽA. 2014. Iz hrvatske zoonimije: imenovanje krava. *Folia onomastica Croatica*, 23, Zagreb, 39–75.
89. ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA; KURTOVIĆ BUDJA, IVANA. 2009. Etnici i ktetici u kajkavskom narječju. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 35/1, Zagreb, 35–52.
90. ČORIĆ 1991 = ЋОРИЋ, БОЖО. 1991. О неким творбеним моделима са становишта језичке економије. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 20/2, Београд, 325–334.
91. ČORIĆ 1996 = ЋОРИЋ, БОЖО. 1996. О суфиксалној универбацији у српском језику. *Српски језик*, 1/1–2, Београд, 60–64.
92. ČORIĆ 2008 = ЋОРИЋ, БОЖО. 2008. *Творба именица у српском језику*. Друштво за српски језик и књижевност Србије. Београд.
93. DANČEVA 2017 = ДАНЧЕВА, НАДЕЖДА. 2017. Хидрографски термини в микропонимията на западна България, с които се назовават места със застояла вода, блата, влажни или кални места. *Български език*, 64/4, София, 72–83.
94. DE LAS PUEBLAS RODRÍGUEZ, JESÚS MARTÍN. 2003. Estudio lingüístico de la toponimia del valle de Benasque. *Alazet*, 15, Huesca, 183–295.

- <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1278664> (pristupljeno 28. travnja 2016.).
95. DEDIĆ, ŽELJKO I DR. 2015. *Rudarsko-geološka studija Varaždinske županije*. Hrvatski geološki institut. Zavod za mineralne sirovine. Zagreb. <http://www.varazdinska-zupanija.hr/repository/public/2015/4-savjetovanje/gospodarstvo/rujan/23-09-rud-geo-stu-vz-sve-tekst-grafikaaaa.pdf> (pristupljeno 13. studenoga 2017.).
 96. DERKSEN, RICK. 2008. *Etymological Dictionary of the Slavic Inherited Lexicon*. Brill. Leiden – Boston.
 97. DOBRONIĆ, LELJA. 1984. Posjedi i sjedišta templara, ivanovaca i sepulkralaca u Hrvatskoj. *Rad JAZU*, knj. 11, sv. 406, Zagreb.
 98. DRAGIČEVIĆ 2018 = ДРАГИЧЕВИЋ, РАЈНА. 2018. Неки аспекти универбизације у српском језику. *Univerbacija/univerbizaciona u slavenskim jezicima. Zbornik radova sa Osamnaeste međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnoga komiteta slavista*. Ur. Šehović, Amela. Slavistički komitet. Sarajevo. 104–117.
 99. DRAGIJA, STJEPAN. 2016. *Kajkavski rječnik okolice Svetog Ivana Zeline*. Matica hrvatska, Ogranak Sveti Ivan Zelina. Sveti Ivan Zelina.
 100. DRETAR, MILIVOJ. 2009. Povijest ludbreške židovske zajednice. *Podravski zbornik*, 30, Koprivnica, 121.
 101. DRETAR, MILIVOJ. 2010. *Židovi u ludbreškom kraju: povijesno-demografski prilozi*. Pučko otvoreno učilište „Dragutin Novak”. Ludbreg.
 102. DRETAR, MILIVOJ. 2011. Tragom nestale židovske zajednice. *Historia Varasdiensis: časopis za varaždinsku povjesnicu*, 1, Varaždin, 195–213.
 103. DRETAR, MILIVOJ. 2017. *Priče i legende iz Lodbringova grada*. Gradska knjižnica i čitaonica „Mladen Kerstner”. Ludbreg.
 104. DUGALIĆ, GORAN. 2014. Izbor zemljišta za organsku proizvodnju. *Proizvodnja i menadžment u organskoj poljoprivredi*. Univerzitet Educons. Sremska Kamenica.
 105. DUJMOVIĆ MARKUSI, DRAGICA; PAVIĆ-PEZER, TEREZIJA. 2014. *Fon-fon 3: udžbenik hrvatskoga jezika za treći razred gimnazije*. Profil International. Zagreb.
 106. DVORCI = Obitelj Patačić. *Dvorci.hr*. <http://www.dvorci.hr/news.aspx?newsID=95&pageID=491> (pristupljeno 8. rujna 2017.).
 107. ДУВО; ЗАМЈАТИНА; НИКОЛАЕВ 1990 = ДЫБО, ВЛАДИМИР А.; ЗАМЯТИНА, ГАЛИНА И.; НИКОЛАЕВ, СЕРГЕЙ Л. 1990. *Основы славянской акцентологии*. Наука. Москва.

108. EICHLER, ERNST; ŠRÁMEK, RUDOLF. 1988. *Strukturtypen der Slawischen Ortsnamen / Strukturní typy slovanské oikonymie*. Karl-Marx-Universität. Leipzig.
109. ELERŠEK, IVAN. 1983. Prikaz geologije ludbreškog područja s posebnim osvrtom na pojave mineralnih sirovina. *Ludbreg*. Gl. ur. Mađarić, Vlado. Skupština općine Ludbreg – SIZ za kulturu, tehničku kulturu i informiranje općine Ludbreg – Narodno sveučilište Ludbreg. Ludbreg.
110. ERBEN, JOHANNES. ²1983. *Einführung in die deutsche Wortbildungslehre*. Erich Schmidt Verlag. Berlin.
111. ESSJ = *Этимологический словарь славянских языков: Праславянський лексический фонд*, 1–32. 1974. – 2010. Ред. О. Н. Трубачев. Наука. Москва.
112. EZO 2016 = *Elaborat zaštite okoliša u postupku ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš mini hidroelektrana Kućan Ludbreški, Ludbreg i Veliki Bukovec na rijeci Bednji*. EcoMission d.o.o. http://mzoip.hr/doc/elaborat_zastite_okolisa_278.pdf (pristupljeno 1. prosinca 2017.).
113. *Family Search = Family Search*. <https://www.familysearch.org/ark:/61903/1:1:X8N5-KTG> (pristupljeno 10. listopada 2017.).
114. FCD = *Flora Croatica Database*. <https://hirc.botanic.hr/fcd/> (pristupljeno: 1. rujna 2017.).
115. FELETAR, DRAGUTIN. 1988. *Podravina. Općine Koprivnica, Đurđevac, Ludbreg u prošlosti i sadašnjosti. Knjiga 1. Povijesno-geografski pregled od paleolita do 1945. godine*. Centar za kulturu – OOUR Muzej grada Koprivnice. Koprivnica.
116. FELETAR, DRAGUTIN. 1990. Naseljenost i stanovništvo župe Sveti Đurđ. *Župa Sveti Đurđ*. Ur. Markač, Pavao. HKD Sv. Ćirila i Metoda – Župa Sveti Đurđ. Zagreb – Sveti Đurđ. 101–127.
117. FELETAR, DRAGUTIN. 1997. Geografske, prometne i demografske značajke Ludbreške Podravine. *Ludbreg – Ludbreška Podravina*. Institut za povijest umjetnosti. Zagreb. 13–20.
118. FELETAR, DRAGUTIN; FELETAR; PETAR. 1998. Prirodna osnova kao čimbenik naseljenosti gornje hrvatske Podravine. *Podravina*, VIII/13, Koprivnica, 167–212.
119. FILIPAN-ŽIGNIĆ, BLAŽENKA. 2013. *Jezik moje bake i internet. Posuđenice u međimurskom kajkavskom dijalektu – jučer, danas, sutra*. Matica hrvatska Ogranak Čakovec. Čakovec.
120. FILIPOVIĆ, RUDOLF. 1986. *Teorija jezika u kontaktu: uvod u lingvistiku jezičnih dodira*. JAZU – Školska knjiga. Zagreb.

121. FILIPOVIĆ, RUDOLF. 1990. *Anglicizmi u hrvatskom ili srpskom jeziku: porijeklo, razvoj, značenje*. JAZU – Školska knjiga. Zagreb.
122. FINKA, BOŽIDAR; ŠOJAT, ANTUN. 1968. Govor otoka Žirja. *Rasprave Instituta za jezik JAZU*, 1, Zagreb, 121–220.
123. FLU-LED = *Kulturni portal ledinskih in hišnih imen. Kulturportal der Flur- und Hausnamen*. <http://www.flurnamen.at/si/startseite-si>, <http://maps.flurnamen.at/>, <http://www.flurnamen.at/si/dokumente-si> (pristupljeno 1. rujna 2016.).
124. FRANČEVIĆ, IVAN. 2015. *Rječnik boljunskih govora*. Sveučilište Jurja Dobrile. Pula.
125. FRANCK, OTTO. 1932. *Studien zur serbokroatischen Ortsnamenkunde*. Markert & Petters. Leipzig.
126. FRANČIĆ, ANĐELA. 1988. Međimurska ojkonomija i književni jezik. *Rasprave Zavoda za jezik IFF*, 14, Zagreb, 51–58.
127. FRANČIĆ, ANĐELA. 1994. Međimurski obiteljski nadimci. *Rasprave Zavoda za hrvatski jezik*, 20, Zagreb, 31–66.
128. FRANČIĆ, ANĐELA. 1995. Prilog proučavanju međimurske ojkonomije: dvoleksemini ojkonomi s pridjevima donji/gornji. *Rasprave Zavoda za hrvatski jezik*, 21, Zagreb, 25–50.
129. FRANČIĆ, ANĐELA. 2000. O prezimenu Zagorec. *Folia onomastica Croatica*, 9, Zagreb, 43–55.
130. FRANČIĆ, ANĐELA. 2002. *Međimurska prezimena*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
131. FRANČIĆ, ANĐELA. 2003. Rečka mikrotoponimija. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 29, Zagreb, 373–389.
132. FRANČIĆ, ANĐELA. 2005. Imena u frazeologiji. *Učitelj – godišnjak Visoke učiteljske škole u Čakovcu*, 5, Čakovec, 31–41.
133. FRANČIĆ, ANĐELA. 2007. Uvid u hrvatsku toponimiju na sjeverozapadnoj međi. *Jezikoslovni zapiski*, 13/1–2, Ljubljana, 147–157.
134. FRANČIĆ, ANĐELA. 2012. Ojkonom Štrigova kroz stoljeća. *Folia onomastica Croatica*, 21, Zagreb, 37–58.
135. FRANČIĆ, ANĐELA. 2013. O prezimenu Ugrin i njegovim inačicama. *XI. međunarodni kroatistički znanstveni skup. Zbornik radova*. Ur. Blažetin, Stjepan. Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj. Pečuh. 97–111.
136. FRANČIĆ, ANĐELA. 2015a. Imena i standardnojezična norma. *Nestandardni hrvatski jezik prema standardnom hrvatskom jeziku. Zbornik radova*. Ur. Suvala, Anđa; Pandžić, Jasna. Zagreb: Agencija za odgoj i obrazovanje, 42–54.

137. FRANČIĆ, ANĐELA. 2015b. Odslik hrvatsko-mađarskih dodira u hrvatskim prezimenima. *Linguistica*, 55/1, Ljubljana, 229–239.
138. FRANČIĆ, ANĐELA; MIHALJEVIĆ, IVAN. 2011. Hagionimi i teonimi u *Hrvatskim pučkim popijevkama* iz Međimurja Vinka Žganca. 1. *Međimurski filološki dani*. Ur. Bežen, Ante; Blažeka, Đuro. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Čakovec. 23–31.
139. FRANČIĆ, ANĐELA; MIHALJEVIĆ, MILICA. 1997. – 1998. Antonimija u hrvatskoj ojkonomiji. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 23–24, Zagreb, 77–102.
140. FRANČIĆ, ANĐELA; PETROVIĆ, BERNARDINA. 2013. *Hrvatski jezik i jezična kultura*. Visoka škola za poslovanje i upravljanje s pravom javnosti „Baltazar Adam Krčelić”. Zaprešić.
141. FRANČIĆ, ANĐELA; ŽAGAR SZENTESI, ORSOLYA. 2008. Međimurska ojkonomija na mađarski način. *Folia onomastica Croatica*, 17, Zagreb, 59–80.
142. GAGIĆ, MARIJA. 2017. *Rječnik pazinskoga govora*. Katedra Čakavskog sabora za povijest Istre – Matica hrvatska, Ogranak. Pazin – Zadar.
143. GAJIĆ-ČAPKA, MARIJANA; ZANINOVIĆ, KSENIJA. 2008. Klima Hrvatske. Climate of Croatia. *Klimatski atlas Hrvatske. Climate atlas of Croatia*. Gl. ur. Zaninović, Ksenija. Državni hidrometeorološki zavod. Zagreb. 13–17.
144. *Geoportal*. <http://geoportal.dgu.hr/> (pristupljeno 25. kolovoza 2016.).
145. GILIĆ, STANISLAV. 2008. *Toponimija Općine Klana. Zbornik Društva za povjesnicu Klana 7*. Katedra čakavskog sabora. Klana.
146. GLUHAK, ALEMKO. 1993. *Hrvatski etimološki rječnik*. August Cesarec. Zagreb.
147. GOMAZ, ĐURO. 1990. Zapisi iz života Župe Sveti Đurđ. *Župa Sveti Đurđ*. HKD Sv. Ćirila i Metoda – Župa Sveti Đurđ. Zagreb – Sveti Đurđ.
148. google.com
149. GÖRNER, FRANZ. 1963. *Die Bildung der Ethnika von Ortsnamen im serbokroatischen Sprachraum*. O. Harrassowitz. Wiesbaden.
150. GREGURIĆ, RUŽICA. 2003. Fonološke osobitosti govora mjesta Kelemen. *Kaj: časopis za književnost, umjetnost i kulturu*, XXXVI/4–5, Zagreb, 71–84.
151. GREGURIĆ, RUŽICA. 2004. Morfološke osobitosti govora mjesta Kelemen. *Kaj: časopis za književnost, umjetnost i kulturu*, XXXVII/4–5, Zagreb, 73–85.
152. GREULE, ALBRECHT. 2014. *Deutsches Gewässernamenbuch*. De Gruyter. Berlin – Boston.
153. GRKOVIĆ 1983 = ГРКОВИЋ, МИЛИЦА. 1983. *Имена у Дечанским хрисовуљама*. Филозофски факултет у Новом Саду. Институт за јужнословенске језике. Нови Сад.

154. GRLIĆ, LJUBIŠA. 1990. *Enciklopedija samoniklog jestivog bilja*. August Cesarec. Zagreb.
155. GUDELJ, KREŠIMIRA. 2011. Obalna toponimija stonskoga područja. *Folia onomastica Croatica*, 20, Zagreb, 101–120.
156. HANZIR, ŠTEFICA I DR. 2015. *Rječnik kajkavske donjosutlanske ikavice*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
157. HER = ANIĆ, VLADIMIR; BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA; GOLDSTEIN, IVO; GOLDSTEIN, SLAVKO; JOJIĆ, LJILJANA; MATASOVIĆ, RANKO; PRANJKOVIĆ, IVO. 2002. *Hrvatski enciklopedijski rječnik*. Novi Liber. Zagreb.
158. HLADKÝ, JURAJ. 2004. *Hydronymia povodia Nitry*. Trnavská univerzita v Trnave. Pedagogická fakulta. Trnava.
159. HOLZER, GEORG. 2012. *Glasovni razvoj hrvatskoga jezika*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
160. HOLZER, GEORG; RESCH, JENNIFER I DR. 2014. Lautgeschichtliches Glossar zum neuštokavischen IV. *Ricerche slavistiche*, 12 (58), Roma, 67–128.
161. HORVAT, ANĐELA. 1975. *Između gotike i baroka: umjetnost kontinentalnog dijela Hrvatske od oko 1500. do oko 1700*. Društvo povjesničara umjetnosti SR Hrvatske. Zagreb.
162. HORVAT, JOŽA. 2010. *Fonološki opis i leksik govora Svetoga Đurđa*. Diplomski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
163. HORVAT, JOŽA. 2011. Prozodija i vokalizam govora Svetoga Đurđa. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 17, Zagreb, 81–107.
164. HORVAT, JOŽA. 2012a. Iz antroponimije općine Sveti Đurđ: obiteljski nadimci u Svetome Đurđu, Obrankovcu i Prilesu. *Folia onomastica Croatica*, 21, Zagreb, 59–96.
165. HORVAT, JOŽA. 2012b. Iz morfologije govora Svetoga Đurđa: imenice a-deklinacije. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 38/2, Zagreb, 251–294.
166. HORVAT, JOŽA. 2015. Pogled u suvremenu antroponimiju Svetoga Đurđa: osobna imena. *Jezikoslovni zapiski*, 21/2, Ljubljana, 113–134.
167. HORVAT, JOŽA. 2016a. Imena konja u Kurelčevu djelu *Imena vlastita i splošna domaćih životin u Hrvatov a ponekle i Srbalj s primětbami* (1867.) iz zoonomastičke perspektive. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 42/1, Zagreb, 21–60.
168. HORVAT, JOŽA. 2016b. Metodologija izrade toponimijskoga (anojkonimijskoga) rječnika (primijenjena na toponimiju ludbreške Podravine). *Folia onomastica Croatica*, 25, Zagreb, 75–142.

169. HORVAT, MARIJANA; PERIĆ GAVRANČIĆ, SANJA. 2011. Primjeri preobrazbe u *Ričoslovniku iliričkoga, italijanskoga i nimačkoga jezika* Josipa Voltića. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 37/1, Zagreb, 29–40.
170. HORVAT, MARIJANA; ŠTEBIH GOLUB, BARBARA. 2012. Tvorba riječi u hrvatskim dopreporodnim gramatikama. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 38/2, Zagreb, 295–326.
171. HORVAT-LEVAJ, KATARINA. 1997. Sakralna arhitektura. *Ludbreg, Ludbreška Podravina. Umjetnička topografija Hrvatske, knjiga 3*. Horvat-Levaj, Katarina; Reberski, Ivanka (ur.). Institut za povijest umjetnosti. Zagreb. 121–138.
172. HRASTE, MATE. 1954. O upotrebi prijedloga *na* mjesto *u* uz geografska imena. *Jezik*, III/3, Zagreb, 70–72.
173. HRASTE, MATE. 1959. – 1960. Metodologija ispitivanja naših dijalekata. *Jezik*, 3–4, Zagreb, 71–81.
174. HRLEKS = *Hrvatski leksikon*. <http://www.hrleksikon.info/> (pristupljeno: 1. srpnja 2017.).
175. HRUPEC, VJEKOSLAV. 1996. *Monografija bukovečkog kraja*. TIVA – Tiskara Varaždin. Varaždin.
176. *HRVATSKA ENCIKLOPEDIJA* = *Hrvatska enciklopedija*. Ravlić, Slaven (gl. ur.). 2017. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Zagreb. <http://www.enciklopedija.hr/> (pristupljeno 8. prosinca 2017.).
177. *HRVATSKA OSNOVNA KARTA* = <https://geoportal.dgu.hr> (pristupljeno 1. prosinca 2017.).
178. *HRVATSKI PRAVOPIS 2013* = JOZIĆ, ŽELJKO (GL. UR.). 2013. *Hrvatski pravopis*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
179. HUDEČEK, LANA; MIHALJEVIĆ, MILICA. 2009. Homonimija kao leksikografski problem. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 35, Zagreb, 159–186.
180. HUDEČEK, LANA; MIHALJEVIĆ, MILICA. ³2012. *Hrvatski terminološki priručnik*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
181. HUDEČEK, LANA; MIHALJEVIĆ, MILICA. 2013. II. Pregled gramatike hrvatskoga jezika. 4. Rječotvorje – tvorba riječi. *Pregled povijesti, gramatike i pravopisa hrvatskoga jezika*. Gl. ur. Bičanić, Ante. Croatica. Zagreb. 127–382.
182. HUDEČEK, LANA; MIHALJEVIĆ, MILICA. 2017. *Hrvatska školska gramatika*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
183. ICOS = *Onomastic Terminology*. ICOS. <https://icosweb.net/drupal/terminology> (pristupljeno 1. listopada 2017.).

184. ILIADI 2008 = ИЛНАДИ, АЛЕКСАНДР ИВАНОВИЧ. 2008. Из славянској гидронимији. IV: хорв. *Zajm pataka, Molvica*, рус. *Полга, Пулбуш*, блр. *Укое*, укр. *Псел, Псло*. *Acta Onomastica*, XLIX, Praha, 149–153.
185. ISAČENKO 1958 = ИСАЧЕНКО, АЛЕКСАНДР ВАСИЛЬЕВИЧ. 1958. К вопросу о структурној типологији словарног састава славянских литературних језика. *Slavia*, 27, Praha, 334–352.
186. ISKRA, VEDRAN. 2011. Toponimija Lipe. *Čakavska rič*, XXXIX/1–2, Split, 131–148.
187. IVANČIČ KUTIN, BARBARA. 2007. *Slovar bovškega govora*. Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Ljubljana.
188. IVANČIČ DUSPER, ĐURĐICA; BAŠIĆ, MARTINA. 2013. *Rječnik crikveničkoga govora*. Centar za kulturu Dr. Ivan Kostrenčić. Crikvenica.
189. IVŠIĆ, DUBRAVKA. 2015. Predslavenski hidronimi na području Republike Hrvatske koji nisu posvjedočeni u antičkim vrelima. *Folia onomastica Croatica*, 24, Zagreb, 43–71.
190. IVŠIĆ, DUBRAVKA; LEWIS, KRISTIAN. 2015. Zagrebačkim ulicama cesta mog života teče (O podrijetlu nazivā za ‘ulicu’). *Hrvatski jezik*, 2/2, Zagreb, 43–44.
191. IVŠIĆ, STJEPAN. 1914. *Nacrt za istraživanje hrvatskih i srpskih narječja*. *Kovčević za hrvatska i srpska narječja*, knjiga I. JAZU. Zagreb.
192. IVŠIĆ, STJEPAN. 1936. Jezik Hrvata kajkavaca. *Ljetopis JAZU*, 48, Zagreb, 47–195.
193. JELIĆ 2011 = ЈЕЛИЋ, МАРИЈАН. 2011. О универбизацији у пчеларској лексици. *Зборник у част Гордани Вуковић – Лексикологија, ономастика, синтакса*. Ур. Ружић, Владислава; Павловић, Слободан. Филозофски факултет. Универзитет у Новом Саду. Нови Сад. 249–256.
194. JELIĆ 2015 = ЈЕЛИЋ, МАРИЈАН. 2015. *Етници и ктетици у Војводини*. *Електронско издање*. Педагошки факултет у Сомбору. Универзитет у Новом Саду. Сомбор. http://www.academia.edu/29582528/Etnici_i_kteticici_u_Vojvodini_e-izdanje (pristupljeno 1. listopada 2017.).
195. JOZIĆ, ŽELJKO. 2007. O metodologiji terenskog istraživanja. *Šokačka rič*, 4, Vinkovci, 155–161.
196. JOZIĆ, ŽELJKO. 2009. Mate Hraste o dijalektološkim istraživanjima. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 15, Zagreb, 35–41.
197. JURANČIČ, JANKO. 1989. *Slovensko-hrvatski ili srpski rječnik / Slovenačko-srpsko-hrvatski rečnik / Slovensko-srbskohrvaški slovar*. Državna založba Slovenije – Školska knjiga. Ljubljana – Zagreb.
198. JURIĆ, ANTE. 2005. Suvremena čiovska toponimija. *Čakavska rič*, XXXIII/1–2, Split, 145–212.

199. JURIĆ, ANTE. 2010. Specifični toponimijski leksik (na primjeru sjevernodalmatinske obalno-otočne toponimije). *Folia onomastica Croatica*, 19, Zagreb, 135–150.
200. JURIĆ, ANTE; SKRAČIĆ, VLADIMIR. 2011. Metodologija istraživanja. *Toponimija otoka Paga*. Ur. Skračić, Vladimir. Centar za jadranska onomastička istraživanja. Zadar. 265–267.
201. JURIĆ, ANTE; VULETIĆ, NIKOLA. 2006. Toponimija naselja Sv. Filip i Jakov. *Folia onomastica Croatica*, 15, Zagreb, 81–112.
202. JURIŠIĆ, BLAŽ. 1973. *Rječnik govora otoka Vrgade, uspoređen s nekim čakavskim i zapadnoštokavskim govorima. II. dio. Rječnik*. JAZU. Zagreb.
203. KAH 2008 = *Klimatski atlas Hrvatske. Climate atlas of Croatia*. 2008. Gl. ur. Zaninović, Ksenija. Državni hidrometeorološki zavod. Zagreb.
204. KANCIJAN, ANTUN. 1973. Ludbreška Podravina na rukopisnoj karti Josipa Antavera Štrigovljana iz 1790. godine. *Geografski glasnik*, 35/1, Zagreb, 162–182.
205. KANCIJAN, ANTUN. 1984. Traganje za podrijetlom imena sela ludbreške Podravine. *Podravski zbornik*, X, Koprivnica, 246–256.
206. KANCIJAN, ANTUN. 1985. Traganje za podrijetlom imena sela ludbreške Podravine (II). *Podravski zbornik*, XI, Koprivnica, 114–122.
207. KAPOVIĆ, MATE. 2006. Toponimija sela Prapatnice u Vrgorskoj krajini. *Folia onomastica Croatica*, 15, Zagreb, 113–131.
208. KAPOVIĆ, MATE. 2008. Ustrojstvo rječničkoga članka u dijalektnim rječnicima s obzirom na naglasak. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 14, Zagreb, 197–205.
209. KAPOVIĆ, MATE. 2015. *Povijest hrvatske akcentuacije. Fonetika*. Matica hrvatska. Zagreb.
210. *KATASTARSKI ZEMLJOVID* = <https://mapire.eu/en/map/cadastral/?layers=osm%2C3%2C4&bbox=1845535.5919754368%2C5818621.30444502%2C1848552.4659355672%2C5820054.498725367> (pristupljeno 1. prosinca 2017.).
211. KEBER, JANEZ. 2011. *Slovar slovenskih frazemov*. Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Ljubljana.
212. KIPARSKY, VALENTIN. 1934. *Die gemeinlawischen Lehnwörter aus dem Germanischen. Annales academiae scientiarum fennicae*. Vlastita naklada. Helsinki.
213. KISS, LAJOS. 1978. *Földrajzi nevek etimológiai szótára*. Akadémiai Kiadó. Budapest.
214. KLADNIK, DRAGO (UR.). 2008. *Zamejska Hrvaška: ekskurzije Ljubljanskega geografskega društva*. Ljubljansko geografsko društvo, Založba ZRC. Ljubljana.

215. KLAJN 2002 = КЛАЈН, ИВАН. 2002. *Творба речи у савременом српском језику. Први део: слагање и префиксација*. Завод за уџбенике и наставна средства – Институт за српски језик САНУ – Матица српска. Београд – Нови Сад.
216. KLAJN 2003 = КЛАЈН, ИВАН. 2003. *Творба речи у савременом српском језику. Други део: суфиксација и конверзија*. Завод за уџбенике и наставна средства – Институт за српски језик САНУ – Матица српска. Београд – Нови Сад.
217. KLEMENČIČ, SIMONA. 2015. The etymology of *laz*. *Slovenski jezik – Slovene Linguistic Studies*, 10, Ljubljana, 205–212.
218. KLIKOVAČ 2009 = КЛИКОВАЦ, ДУШКА. 2009. *Скрипта за предмет Синтакса српског језика*. <http://sintaksa.fil.rs/files/2009-2010%20-%20SKRIPTA%20-%202001-36%20BOLONJA.pdf> (pristupljeno 1. kolovoza 2016.).
219. KLINAR, KLEMEN I DR. 2012. *Metode zbiranja hišnih in ledinskih imen*. Gornjesavski muzej Jesenice. Jesenice – Celovec.
220. KLINDIĆ, IVANA. 2016. *Nove hrvatske stopljenice na primjeru dviju fejbučkih stranica*. Diplomski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
221. KOLAR-DIMITRIJEVIĆ, MIRA; PETRIĆ, HRVOJE. 2005. Podravsko višegraničje – pristupi, ciljevi i metode istraživanja. *Podravina – časopis za multidisciplinarna istraživanja*, 4/8, Koprivnica, 7–31.
222. KOLARIČ, RUDOLF. 1955. Slovenska narečja na Štajerskem. *Pogovori o jeziku in slovstvu*. Založba Obzorja. Maribor. 54–60.
223. KOLARIĆ, JURAJ. 1992. *Povijest Kotoribe*. Župni ured Kotoriba. Zagreb.
224. KOS, MILKO. 1968. Kolonizacija med Dravo in Rabo pa krajevna imena na -ci. *Svet med Muro in Rabo*. Založba Obzorja. Maribor. 256–264.
225. KOVÁCS, ÉVA. 2013. Gyóta. *Magyar Nyelvjárások*, 51, Debrecen, 85–102.
226. KOVAČEVIĆ, BARBARA. 2012. *Hrvatski frazemi od glave do pete*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
227. KOVAČEVIĆ, BARBARA; RAMADANOVIĆ, ERMINA. 2016. Primarne emocije u hrvatskoj frazeologiji. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 42/2, Zagreb, 505–527.
228. KRAHE, HANS. 1964. *Unsere ältesten Flussnamen*. Otto Harrassowitz. Wiesbaden.
229. KRIŽANIĆ, FRANJO. 2016. *Hommage Sigecu*. Pučko otvoreno učilište „Dragutin Novak” Ludbreg. Ludbreg.
230. KUNA, BRANKO. 2006. Proučavanje tvorbe riječi u hrvatskom jeziku tijekom 20. stoljeća. *Hrvatski jezik u XX. stoljeću*. Ur. Samardžija, Marko; Pranjković, Ivo. Matica hrvatska. Zagreb. 339–365.

231. KUNEŠ, VÁCLAV. 2011. Pomístní jména v katastrálním území Vlhavy a Malé Chrást'any. *Acta onomastica*, LII, Praha, 190–202.
232. KURTEK, PAVAO. 1954. – 1955. Ludbreška Podravina. Prilog poznavanju evolucije agrarnog pejzaža. *Geografski glasnik*, 16–17, Zagreb, 23–37.
233. KURTEK, PAVAO. 1966. *Gornja hrvatska Podravina. Evolucija pejzaža i suvremeni funkcionalni odnosi u prostoru*. Školska knjiga. Zagreb.
234. KURTEK, PAVAO. 1983. Ludbreška Podravina. *Ludbreg*. Gl. ur. Mađarić, Vlado. Skupština općine Ludbreg – SIZ za kulturu, tehničku kulturu i informiranje općine Ludbreg – Narodno sveučilište Ludbreg. Ludbreg.
235. KUSTIĆ, NIKOLA. 2002. *Čakavski govor grada Paga s rječnikom*. Društvo Pažana i prijatelja grada Paga. Zagreb.
236. LANGSTON, KEITH. 2015. [prev. Peti-Stantić, Anita] *Čakavska prozodija: naglasni sustavi čakavskih govora*. Matica hrvatska. Zagreb.
237. LAPAINE, MILJENKO I DR. 2010. = LAPAINE, MILJENKO; FRANČULA, NEDJELJKO; FARIČIĆ, JOSIP; ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA; VUČETIĆ, NADA; VIRČ, INES. 2010. *Kartografsko-geoinformatički rječnik*. Zagreb. <http://www.kartografija.hr/nzz/images/Rjecnik.pdf> (pristupljeno 1. listopada 2017.).
238. LERÍN CRISTÓBAL, DANIEL; TIÑENA ABRIL, TERESA. 2006. *Toponimia de la Baja Guarguera*. Comarca Alto Gállego. Huesca.
239. LEVAČIĆ, DEJAN. 2013. *Podrijetlo naziva međimurskih naselja*. <http://povijest.net/podrijetlo-naziva-medimurskih-naselja/> (pristupljeno 21. ožujka 2017.).
240. LEWIS, KRISTIAN; ŠTEBIH GOLUB, BARBARA. 2014. Tvorba riječi i reklamni diskurs. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 40/1, Zagreb, 133–147.
241. LIGORIO 2012 = ЛИГОРИО, ОРСАТ. 2012. С.-х. рода, лат. *ardea*. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, LV/2, Нови Сад, 21–28.
242. LILEK, HRVOJE. 2011. *Utjecaj deponije komunalnog otpada „Meka” kod Ludbrega na kvalitetu podzemne vode*. Diplomski rad. Geotehnički fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
243. LIPLJIN, TOMISLAV. ¹2002. *Rječnik varaždinskoga kajkavskog govora*. Garestin. Varaždin.
244. LIPLJIN, TOMISLAV. ²2013. *Rječnik varaždinskoga kajkavskog govora*. Stanek. Varaždin.

245. LISAC, JOSIP. 2003. *Hrvatska dijalektologija 1. Hrvatski dijalekti i govori štokavskog narječja i hrvatski govori torlačkog narječja*. Golden marketing – Tehnička knjiga. Zagreb.
246. ЛОМА 2011 = ЛОМА, АЛЕКСАНДАР. 2011. Топономастичка сведочанства Бањске хрисовуље. *Повеља краља Милутина манастиру Бањска - Светостефанска хрисовуља. Књига друга. Фототипије издања и пратеће студије*. Прир. Трифуновић, Ђ. Приштина – Београд: Музеј – Центар за очување наслеђа Косова и Метохије Mnemosyne, 179–194.
247. ЛОМА 2013 = ЛОМА, АЛЕКСАНДАР. 2013. *Топонимија Бањске хрисовуље. Ка осмишљењу старосрпског топономастичког речника и бољем познавању опитесловенских именованих образаца*. Српска академија наука и уметности. Београд.
248. LONČAR, NATAŠA. 2010. *Ledinska in hišna imena v izbranih naseljih občine Cankova*. Diplomski rad. Filozofski fakultet. Univerza v Mariboru. Maribor. <https://dk.um.si/Dokument.php?id=19414&lang=slv> (pristupljeno 6. kolovoza 2017.).
249. LONČARIĆ, MIJO. 1979. Naglasni tipovi u kajkavskom narječju. Prilog razvoju slavenske akcentuacije. *Radovi Zavoda za jezik*, IV–V, Zagreb, 109–118.
250. LONČARIĆ, MIJO. 1988. Govor Varaždina i okolice. *Radovi Zavoda za znanstveni rad JAZU (Varaždin)*, II, Varaždin, 477–487.
251. LONČARIĆ, MIJO. 1989. Istraživanje govora u ludbreškom kraju. *Rasprave Zavoda za jezik IFF*, 15, Zagreb, 121–128.
252. LONČARIĆ, MIJO. 1996. *Kajkavsko narječje*. Školska knjiga. Zagreb.
253. LONČARIĆ, MIJO. 2005. Kerstnerov jezik i ludbreški govor. *Kajkaviana & Alia*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
254. LOZIĆ-KNEZOVIĆ, KATARINA; MARASOVIĆ-ALUJEVIĆ, MARINA. 2012. Toponimija mjesta Mravince. *Folia onomastica Croatica*, 21, Zagreb, 121–146.
255. LOZIĆ-KNEZOVIĆ, KATARINA; RADOŠTIĆ, MARIJA. 2016. Toponimija naselja Gata. *Lingua Montenegrina*, IX/18, Cetinje, 81–97.
256. *Ludbreg*. <http://ludbreg.hr/pravo-na-pristup-informacijama/> (pristupljeno 14. rujna 2016.).
257. *Ludbreg u centru svijeta*. http://www.turistplus.hr/hr/ludbreg_u_centru_svijeta/973/ (pristupljeno 8. kolovoza 2017.).
258. LUKEŽIĆ, IVA. 2012. *Zajednička povijest hrvatskih narječja. 1. Fonologija*. Hrvatska sveučilišna naklada – Filozofski fakultet u Rijeci – Katedra čakavskoga sabora Grobnišćine. Zagreb – Rijeka – Grobnik.

259. LUKEŽIĆ, IVA; ZUBČIĆ, SANJA. 2007. *Grobnički govor XX. stoljeća (gramatika i rječnik)*. Katedra Čakavskog sabora Grobnišćine. Rijeka.
260. ŁUBAŚ, WŁADISŁAW. 1969. Očetnoimenska krajevna imena z obrazili -ci, -ovci, -inci v slovenskem jeziku. *Jezik in slovstvo*, XIV, Ljubljana, 72–74.
261. MAÁ CZ, ENDRE. 1955. *Földrajzi tájszótár*. Honvédelmi Minisztérium Térképészeti Intézet. Budapest. <http://www.fsz.bme.hu/mtsz/mhk/tajszotar/tajszotar.htm> (pristupljeno 1. prosinca 2016.); <http://mhk.szofi.net/tajszotar/tajszotar.htm> (pristupljeno 15. kolovoza 2018.).
262. MAJDIČ, VIKTOR. 2004. Ledinska imena zahodnega dela občine Šentjur pri Celju. *Besedoslovne lastnosti slovenskega jezika*. Ur. Jesenšek, Marko. Društvo Pleteršnikova domačija Pišce – Slavistično društvo Slovenije. Pišce – Ljubljana.
263. MAJTÁN, MILAN. 1973. Štruktúrne typy slovenských chotárných názvov. *IV. slovenská onomastická konferencia. Zborník materiálov*. Bratislava 9. – 10. novembra 1971. Ur. Majtán, Milan. Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied. Bratislava. 147–160.
264. MAJTÁN, MILAN. 1996. *Z lexiky slovenskej toponymie*. Veda. Bratislava.
265. MALNAR, SLAVKO. 2002. *Pamejnek. Govor u čabarskom kraju*. Matica hrvatska Čabar – Adamić d. o. o. Čabar – Rijeka.
266. MAMIĆ, MILE. 1997. Univerbizacija, njezini uzori i ograničenja. *Prvi hrvatski slavistički kongres, Zbornik radova I*. Ur. Damjanović, Stjepan. Hrvatsko filološko društvo. Zagreb. 71–75.
267. MARASOVIĆ-ALUJEVIĆ, MARINA. 1985. Hagionimi srednjovjekovnog Splita. *Starohrvatska prosvjeta*, 15, Split, 269–304.
268. MARASOVIĆ-ALUJEVIĆ, MARINA; LOZIĆ KNEZOVIĆ, KATARINA. 2014. *Toponimija otoka Šolte*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Splitu. Split.
269. MARESIĆ, JELA. 1996. Rječnik govora Podravske Sesveta. *Filologija*, 27, Zagreb, 153–228.
270. MARESIĆ, JELA. 2010. Govor i rječnik Molvi. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 16, Zagreb, 1–124.
271. MARESIĆ, JELA. 2013. O transkripciji u kajkavskoj dijalektnoj leksikografiji. *Fluminensia*, 25/2, Rijeka, 151–163.
272. MARESIĆ, JELA; MIHOLEK, VLADIMIR. 2011. *Opis i rječnik đurđevečkoga govora*. Gradska knjižnica Đurđevac. Đurđevac.
273. MARETIĆ, TOMO. 1889. *Slaveni u davnini*. Naklada Matice hrvatske. Zagreb.
274. MARETIĆ, TOMO. 1899. *Gramatika hrvatskoga jezika: za niže razrede srednjih škola*. L. Hartman. Zagreb.

275. MARKOVIĆ, IVAN. 2009. Tri nehrvatske tvorbe: infiksacija, reduplikacija, fuzija. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 35, Zagreb, 217–241.
276. MARKOVIĆ, IVAN. 2011. Hrvatske stopljenice: novina u slengu, jeziku reklame i novina. *Diskurs i dijalog: teorije, metode i primjene*. Ur. Karabalić, Vladimir; Aleksa Varga, Melita; Pon, Leonard. Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku – Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Osijek. 223–238.
277. MARKOVIĆ, IVAN. 2012. *Uvod u jezičnu morfologiju*. Disput. Zagreb.
278. MAROJEVIĆ 2009 = МАРОЈЕВИЋ, РАДМИЛО. 2009. Српски језик: иновације у творби, новине у дериватолошком опису. *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 38/1, Београд, 15–26.
279. MARTINCOVÁ, OLGA. 2015. Multi-word expressions and univerbation in Slavic. *Word-Formation. An International Handbook of the Languages of Europe. Volume I*. Ur. Müller, Peter O. De Gruyter GmbH. Berlin – Boston.
280. MATASOVIĆ, RANKO (USKORO). Etimologija hrvatske riječi *vrganj* i još nekih mikonima u hrvatskome. *Filologija*.
281. MATASOVIĆ, RANKO I DR. 2016. *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika. 1. svezak. A–Nj*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
282. MATOVAC, DARKO. 2013. *Semantika hrvatskih prijedloga*. Doktorski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Osijek.
283. MAYER, ANTUN. 1935. Ime Mursa. *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 16, Zagreb, 5–10.
284. MEDERAL-SUČEVIĆ, KREŠIMIR. 2006. Usporedni pregled hrvatskih i mađarskih baranjskih ojkonima. *Folia onomastica Croatica*, 15, Zagreb, 173–189.
285. MENAC-MIHALIĆ, MIRA; CELINIĆ, ANITA. 2012. *Ozvučena čitanka iz hrvatske dijalektologije*. Knjigra. Zagreb.
286. MENAC-MIHALIĆ, MIRA; CELINIĆ, ANITA. 2013. Čakavsko narječje u jezičnim atlasima (s primjerima karata razvoja *ę u ‘jezik’, ‘jetra’, ‘žeđ’). *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 18, Zagreb, 219–237.
287. MENAC-MIHALIĆ, MIRA; CELINIĆ, ANITA. 2014. Refleksi polaznoga *a* u hrvatskim govorima. *Riječki filološki dani 9*. Ur. Stolac, Diana. Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci. Rijeka, 397–408.
288. MENAC-MIHALIĆ, MIRA; CELINIĆ, ANITA. 2016. = МЕНАЦ-МИХАЛИЧ, МИРА; ЦЕЛИНИЧ, АНИТА. 2016. Глагольные суффиксы *nq/*ny в Хорватии. *Труды Института русского языка имени В. В. Виноградова : общеславянский лингвистический атлас. Материалы и исследования 2012-2014*, 8, Москва, 95–114.

289. MENAC-MIHALIĆ, MIRA; CELINIĆ, ANITA. 2017. Izoglosa progresivnoga pomaka starih praslavenskih cirkumfleksa na području hrvatskoga jezika. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 21, Zagreb, 91–110.
290. MENAC-MIHALIĆ, MIRA; MARESIĆ, JELA. 2008. *Frazeologija križevačko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
291. *METEOROLOŠKE POSTAJE U HRVATSKOJ* = Meteorološke postaje u Hrvatskoj. DHMZ. Zagreb. http://klima.hr/k4/mreza_postaja.gif (pristupljeno: 6. studenoga 2017.).
292. MHR = SUČEVIĆ MEĐERAL, KREŠIMIR I DR. 2013. *Mađarsko-hrvatski rječnik*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
293. MIHAJLOVIĆ 1970a = МИХАЈЛОВИЋ, ВЕЛИМИР. 1970a. Анатомска лексика у српскохрватској ономастици и географској терминологији. *Зборник за филологију и лингвистику*, XIII/2, Нови Сад, 7–48.
294. MIHAJLOVIĆ 1970b = МИХАЈЛОВИЋ, ВЕЛИМИР. 1970b. Прилог речнику српскохрватских географских термина. *Прилози проучавању језика*, 6, Нови Сад, 153–181.
295. MIHALJEVIĆ, MILICA. 1991. Višerječne natuknice i podnatuknice u jednojezičnom općem rječniku hrvatskoga jezika. *Rasprave ZHJ*, 17, Zagreb, 133–144.
296. MIHALJEVIĆ, MILICA; RAMADANOVIĆ, ERMINA. 2006. Razradba tvorbenih načina u nazivlju (s posebnim obzirom na odnos među složenicama bez spojnika -o-, sraslicama i tvorenicama s prefiksoidima). *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 32, Zagreb, 193–211.
297. MIKLOSICH, FRANZ. 2015. *Vergleichende Grammatik der Slavischen Sprachen. Volume 2: Stammbildungslehre*. Cambridge University Press. Cambridge.
298. MILAT PANŽA, PETAR. 2015. *Rječnik govora Blata na Korčuli*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
299. MILČIĆ, NENAD; REGAN, KREŠIMIR. 2014. Srednjovjekovne utvrde Požeške gore i njezina nizinskog posavskog sliva. *Radovi Zavoda za znanstveni i umjetnički rad u Požegi*, 3, Požega, 141–185.
300. MILČIĆ, NENAD; REGAN, KREŠIMIR. 2016. Dvije zanemarene zagorske utvrde. *Historijski zbornik*, LXIX/2, Zagreb, 275–292.
301. MILKOVIĆ, IVAN. 2009. *Lička štokavska ikavica*. Pergamena. Zagreb.
302. MILOŠ, IRENA. 2016. *Prijedlozi u čakavskome ekavskom dijalektu*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
303. MIRANDA, JOSÉ ALBERTO. 1994. *La formación de palabras en español*. Ediciones Colegio de España. Salamanca.

304. MLADOŠIĆ, DAVOR; MILOŠEVIĆ, MAJA. 2011. *Naški dubrovački rječnik*. Verbum publicum. Dubrovnik.
305. MOLINA DÍAZ, FRANCISCO. 2014. De los hagiónimos a los hagiopónimos: la toponimia como instrumento para la historia religiosa. *Indivisa. Boletín de Estudios e Investigación*, 14, Madrid, 30–43.
306. MULJAČIĆ, ŽARKO. 1997. – 1998. Tri težišta u proučavanju jezičnih elemenata »stranog« porijekla. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 23–24, Zagreb, 265–280.
307. NARAT, JOŽICA. 2004. Oblikoslovne lastnosti krajevnih imen: *Zrkovci. Besedoslovne lastnosti slovenskega jezika: slovenska zemljepisna imena*. Ur. Jesenšek, Marko. Slavistično društvo Slovenije – Društvo Pleteršnikova domačija. Ljubljana – Pišce.
308. NEŽIĆ, IVANA. 2013. *Fonologija i morfologija čakavskih ekavskih govora Labinštine*. Doktorski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci. Rijeka.
309. NOVAK, FRANJO. 2001. *Zapisi o Ludbreškoj Podravini*. Tonimir – Grad Ludbreg. Varaždinske Toplice – Ludbreg.
310. NOVAK, FRANJO. 2007. *Ulice Ludbrega*. Pučko otvoreno učilište „Dragutin Novak“. Ludbreg.
311. NOVAK, KATARINA. 2012. Fonološki sustav govora Slokovca. *Kaj: časopis za književnost, umjetnost i kulturu*, XLV/1–26, Zagreb, 95–114.
312. NOVAK, KATARINA. 2013. Klasifikacija i akcentuacija govora istočne ludbreške Podravine. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 39/1, Zagreb, 83–104.
313. NOVAK, KATARINA. 2014. *Fonetika i fonologija kajkavskih govora bukovečkog područja u ludbreškoj Podravini*. Doktorski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
314. NOVAK, VILKO. 2014. *Slovar stare knjižne prekmurščine*. Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Ljubljana. <http://fran.si/137/slovar-stare-knjizne-prekmurscine> (pristupljeno 10. veljače 2017.).
315. *Növénynevek* *enciklopédiája.*
http://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/2011_0001_545_05_Novenynevek-enciklopediaja/ch06.html (pristupljeno 8. rujna 2017.).
316. NJHR = HANSEN-KOKORUŠ, RENATE; MATEŠIĆ, JOSIP; PEČUR-MEDINGER, ZRINKA; ZNIKA, MARIJA. 2005. *Deutsch-Kroatisches Universalwörterbuch. Njemačko-hrvatski univerzalni rječnik*. Nakladni zavod Globus – Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.

317. *Obiteljski zakon* (NN 103/2015). http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_09_103_1992.html (pristupljeno 8. srpnja 2017.).
318. ORAIĆ RABUŠIĆ, IVANA. 2016. Iz sintakse govora Šemnice Gornje. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 42/1, Zagreb, 227–243.
319. OSNOVEN SISTEM = *Osnoven sistem i terminologija na slovenskata onomastika*. 1983. MANU. Skopje.
320. ОТАШЕВИЋ 1997 = ОТАШЕВИЋ, ЂОРЂЕ. 1997. Универбација. *Наш језик*, 32/1–2, Београд, 52–63.
321. PAVEŠIĆ, MARIJA; MAGAŠ, BLAŽENKA; LALOŠ, ŽELJKO. 2006. *Rěč do rěči: besėjdnek dėjuonskega devoána = rječnik delničkoga govora*. Adamić. Delnice – Rijeka.
322. PAVEŠIĆ, SLAVKO (UR.). 1971. *Jezični savjetnik s gramatikom*. Matica hrvatska. Zagreb.
323. PAVLEŠ, RANKO. 2011. Prirodni i društveni okoliš srednjovjekovnog kotara Komarnice iskazan kroz toponime. *Podravina – časopis za multidisciplinarna istraživanja*, 10/20, Koprivnica, 8–23.
324. PAVLEŠ, RANKO. 2012. Vlastelinstvo Bednja i posjed Kapela u srednjem vijeku. *Podravina – časopis za multidisciplinarna istraživanja*, 11/21, Koprivnica, 5–16.
325. PAVLEŠ, RANKO. 2013. *Podravina u srednjem vijeku. Povijesna topografija srednjovjekovne Gornje Komarnice (ludbreška, koprivnička i đurđevečka Podravina)*. Meridijani. Koprivnica.
326. PCGJ = *Pravopis crnogorskoga jezika i rječnik crnogorskoga jezika*. Prir. Perović, Milenko A.; Silić, Josip; Vasiljeva, Ljudmila. 2009. Podgorica: Ministarstvo prosvjete i nauke. <http://www.gov.me/files/1248442673.pdf> (pristupljeno 15. kolovoza 2016.).
327. PERUŠIĆ, MARINKO. 1993. Rječnik čakavskoga narječja sela Mihaljevići kraj Oštarija. *Čakavska rič*, XXI/1, Split, 73–97.
328. PERUŠKO, MARIJA. 2010. *Rječnik medulinskoga govora*. Društvo kulturno umjetničkog stvaralaštva Mendula. Medulin.
329. PETI, MIRKO. 1997. Koje su imenske riječi etnici i etnonimi. *Folia onomastica Croatica*, 6, Zagreb, 99–112.
330. PETRIĆ, HRVOJE. 2007. *Molve i okolica*. <http://povijest.net/molve-i-okolica/> (pristupljeno 4. svibnja 2017.).
331. PETRIĆ, HRVOJE. 2008a. O nekim naseljima u porječju Plitvice tijekom srednjega i početkom ranoga novog vijeka. *Kaj, časopis za književnost, umjetnost i kulturu*, XL/1–2, Zagreb, 129–140.

332. PETRIĆ, HRVOJE. 2008b. O nekim toponimima Ludbreške i Koprivničke Podravine krajem 15. i početkom 16. stoljeća. *Radovi Zavoda za znanstveni rad HAZU Varaždin*, 19, Varaždin, 211–250.
333. PETRIĆ, HRVOJE. 2010a. O nekim naseljima u porječju rijeke Bednje tijekom srednjega i početkom ranoga novog vijeka. *Kaj, časopis za književnost, umjetnost i kulturu*, XLII/3, Zagreb, 91–116.
334. PETRIĆ, HRVOJE. 2010b. Popis kućedomaćina (obveznika podavanja župnicima) u Komarničkom arhidakonu 1659. godine. *Podravina – časopis za multidisciplinarna istraživanja*, 9/17, Koprivnica, 166–185.
335. PETRIĆ, HRVOJE. 2012. *Pogranična društva i okoliš. Varaždinski generalat i Križevačka županija u 17. stoljeću*. Meridijani – Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju. Samobor – Zagreb.
336. PETROVIĆ, BERNARDINA. 2005. *Sinonimija i sinonimičnost u hrvatskome jeziku*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
337. PETROVIĆ-SAVIĆ 2013 = ПЕТРОВИЋ-САВИЋ, МИРЈАНА. 2013. *Топонимија Рађевине*. Докторски рад. Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду. Нови Сад.
338. PICCOLI, AGOSTINA; SAMMARTINO, ANTONIO. 2000. *Dizionario dell'idioma croato-molisano di Montemitro. Rječnik moliškohrvatskoga govora Mundimitra*. Fondazione "Agostina Piccoli" – Matica hrvatska. Montemitro – Zagreb.
339. PIPER, PREDRAG. 2001. *Jezik i prostor. XX vek*. Beograd.
340. PIŠKOREC, VELIMIR. 2001. *Germanizmi u podravskome dijalektu*. Doktorski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
341. PIŠKOREC, VELIMIR. 2005. *Germanizmi u govorima đurđevečke Podravine*. FF Press. Zagreb.
342. PIŠKOVIĆ, TATJANA. 2011. *Gramatika roda*. Disput. Zagreb.
343. PIŽURICA 1980 = ПИЖУРИЦА, МАТО. 1980. Прилог Ровинског српскохрватској географској терминологији. *Втора Југословенска ономастичка конференција*. Ур. Видоески, Божидар и др. Македонска академија на науките и уметностите. Скопје. 245–286.
344. PLAG, INGO. 2003. *Wordformation in English*. Cambridge University Press. Cambridge.
345. PLETERŠNIK, MAKS. 2014. *Slovensko-nemški slovar*. Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Ljubljana. <http://fran.si/136/maks-pletersnik-slovensko-nemski-slovar> (pristupljeno 1. veljače 2017.).

346. PODOL'SKAJA 1967 = ПОДОЛЬСКАЯ, НАТАЛЬЯ ВЛАДИМИРОВНА. 1967. Микротопонимы в древнерусских памятниках письменности. *Микротопонимия*, Москва, 39–50.
347. PODOL'SKAJA 1978 = ПОДОЛЬСКАЯ, НАТАЛЬЯ ВЛАДИМИРОВНА. 1978. *Словарь русской ономастической терминологии*. Академия наук СССР, Институт языкознания. Москва.
348. PRANJKOVIĆ, IVO. 1998. *Hrvatski jezik 3. Udžbenik za 3. razred gimnazije*. Školska knjiga. Zagreb.
349. PREZ = MALETIĆ, FRANJO; ŠIMUNOVIĆ, PETAR (PRIR.). 2008. *Hrvatski prezimenik. Pučanstvo Republike Hrvatske na početku 21. stoljeća*. 1 – 3. Golden marketing – Tehnička knjiga. Zagreb.
350. PRONK-TIETHOFF, SASKIA. 2013. *The Germanic loanwords in Proto-Slavic*. Rodopi. Amsterdam – New York.
351. PULEVIĆ, VUKIĆ. 2011. Fitotoponimi i zootoponimi u toponomastičkim radovima Radojke Cicmil-Remetić. *Lingua Montenegrina*, IV/2, Podgorica, 345–419.
352. PUŠKAR, KRUNOSLAV. 2015. Prijedlog koncepcije rječnika govora potkalmičkoga Prigorja. *Cris*, XVII/1, Križevci, 141–154.
353. PUTANEC, VALENTIN; ŠIMUNOVIĆ, PETAR (UR.). 1976. *Leksik prezimena Socijalističke Republike Hrvatske*. Institut za jezik – Nakladni zavod Matice hrvatske. Zagreb.
354. QUIRK, RANDOLPH; GREENBAUM, SIDNEY. 1996. *A University Grammar of English*. Longman. Edinburgh Gate.
355. RADOVANOVIĆ, MILORAD. 2004. Dekompozicija i univerbizacija. *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, XLVII/1–2, Нови Сад, 43–49. http://www.maticasrpska.org.rs/stariSajt/casopisi/filologija_47.pdf (pristupljeno: 12. listopada 2017.).
356. RHKKJ = *Rječnik hrvatskoga kajkavskoga književnog jezika*. 1–13. Ur. Finka, Božidar; Katičić, Radoslav. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
357. RISTIĆ 1995 = РИСТИЋ, СТАНА. 1995. Универбизација као средство експресивизације разговорне лексике (на материјалу Речника нових речи – И. Клајна и романа Убиство с предумишљајем – С. Селенића). *Јужнословенски филолог*, 51, Београд, 125–133.
358. RODRÍGUEZ ÁLVAREZ, ROBERTO; VILAR PEDREIRA, XOSÉ LUIS. 2006. Toponimia marítima e fluvial desde O Miño a Panxón: “Fillo de fías ao pe de cabo de vicos, mar de prajetas” e outros mil catrocentos hidrónimos. *Ardentia, Revista Galega de Cultura*

- Marítima e Fluvial*, 3, Pontevedra, 41–54. <https://culturmar.org/wp-content/uploads/2016/12/Ardentia3.pdf> (pristupljeno 16. kolovoza 2017.).
359. ROGELJA, NINA. 2011. *Zemljepisna in hišna imena v vasi Lipa na Krasu in njeni okolici*. Diplomski rad. Fakulteta za humanistiko. Univerza v Novi Gorici.
360. ROGIĆ, VELJKO. 1983. Nacrt uvjetno homogene regionalizacije SR Hrvatske. *Geografski glasnik*, 45, Zagreb, 75–89.
361. ROSPOND, STANISŁAW. 1937. *Południowosłowiańskie nazwy miejscowe z sufiksem -*itj-*. Nakł. Polskiej Akademii Umiejętności. Kraków.
362. ROSPOND, STANISŁAW. 1957. *Klasyfikacja strukturalno-gramatyczna słowiańskich nazw geograficznych*. Państwowe Wydawn. Naukowe. Wrocław.
363. RSKNJ = *Речник српскохрватског књижевног и народног језика I–XVIII*. 1959. – 2010. Ур. Пешикан, Митар и др. Институт за српски језик САНУ. Београд.
364. RUNKO, RADOSLAV. 2014. *Rječnik govora zaseoka Mrkoči*. Naklada Kvarner. Rijeka.
365. RUNJAIC, SINISA; ŠTEBIH GOLUB, BARBARA. 2017. *Univerbizacija u hrvatskom nazivlju*. http://www.academia.edu/32359368/Univerbizacija_u_hrvatskom_nazivlju (pristupljeno: 1. kolovoza 2017.).
366. SABLJAR, VINKO. 1866. *Miestopisni rječnik kraljevinah Dalmacije, Hervatske i Slavonije*. A. Jakić. Zagreb.
367. SABOL, MIJO. 2005. *Rječnik kajkavskih riječi Đelekovca i okolice*. Vlastita naklada. Koprivnica.
368. SCHLAGBRÜCKE. <https://www.wien.gv.at/wiki/index.php?title=Schlagbr%C3%BCcke> (pristupljeno 1. svibnja 2017.).
369. SAMARDŽIJA, MARKO. 2003. *Hrvatski jezik 4. Školska knjiga*. Zagreb.
370. SCHNEEWEIS, EDMUND. 1960. *Die deutschen Lehnwörter im Serbokroatischen in kulturgeschichtlicher Sicht*. de Gruyter. Berlin.
371. SCHÜTZ 1994 = ŠIC, JOZEF. 1994. *Geografska terminologija srpskohrvatskog jezika* (prev. Loma, Aleksandar). Dečje novine – Vukova zadužbina – Matica srpska. Gornji Milanovac – Beograd – Novi Sad.
372. *Schwedische Sprache*. https://de.wikipedia.org/wiki/Schwedische_Sprache (pristupljeno 20. kolovoza 2016.).
373. SENSINI, MARCELLO. 2003. *La grammatica della lingua italiana*. Mondadori. Milano.
374. SILIĆ, JOSIP; PRANJKOVIĆ, IVO. 2005. *Gramatika hrvatskoga jezika za gimnazije i visoka učilišta*. Školska knjiga. Zagreb.
375. SIMEON, RIKARD. 1986. *Enciklopedijski rječnik lingvističkih naziva, I–II*. Matica hrvatska. Zagreb.

376. SIMONI, KATICA. 1983. Ludbreg i okolica u ranom srednjem vijeku. *Ludbreg*. Gl. ur. Mađarić, Vlado. Skupština općine Ludbreg – SIZ za kulturu, tehničku kulturu i informiranje općine Ludbreg – Narodno sveučilište Ludbreg. Ludbreg.
377. SKOK, PETAR. 1971. – 1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV. JAZU. Zagreb.
378. SKRAČIĆ, VLADIMIR. 1996. *Toponimija vanjskog i srednjeg niza zadarskih otoka*. Književni krug – Matica hrvatska, ogranak Zadar. Zadar.
379. SKRAČIĆ, VLADIMIR. 2002. Kòrnati i Kurnäti. *Čakavska rič*, XXX/1–2, Split, 63–77.
380. SKRAČIĆ, VLADIMIR. 2003. – 2004. Nazivi vjetrova i strana svijeta u jadranskoj toponimiji. *Folia onomastica Croatica*, 12–13, Zagreb, 433–448.
381. SKRAČIĆ, VLADIMIR. 2009. Višeimenost u jadranskoj nesonimiji (na primjeru Kornatskog otočja). *Geoadria*, 14/1, Zadar, 141–163.
382. SKRAČIĆ, VLADIMIR. 2011. *Toponomastička početnica. Osnovni pojmovi i metoda terenskih istraživanja*. Sveučilište u Zadru – Centar za jadranska onomastička istraživanja. Zadar.
383. SLIŠKOVIĆ, ANDREA. 2016. Hrvatski leksikografski vrhovi. Veliki rječnik hrvatskoga standardnog jezika. *Fluminensia*, 28/1, Rijeka, 244–249.
384. *SMEDEREVO* = O Smederevu. http://www.smederevo.org.rs/OPSTINA-SMEDEREVO-Poreklo-naziva_80____lat (pristupljeno 1. kolovoza 2017.).
385. SMOCZYŃSKI, PAWEŁ. 1961. O derywacji fleksyjnej w słowiańskiej onomastyce. Zarys problematyki. *I Międzynarodowa Słowistyczna Konferencja Onomastyczna w Krakowie w dniach 22-24 października 1959: księga referatów*. Ur. Taszycki, Witold. Wydawnictwo Polskiej akademii nauk. Wrocław – Warszawa – Kraków. 147–160.
386. SMOLJAN, ANTE. 2013. *Rječnik govora otoka Ista*. Matica hrvatska. Zadar.
387. SNOJ, MARKO. 2009a. *Etimološki slovar slovenskih zemljepisnih imen*. Modrijan – Založba ZRC. Ljubljana.
388. SNOJ, MARKO. ²2009b. *Slovenski etimološki slovar*. Modrijan. Ljubljana.
389. SNOJ, MARKO. 2010. Slovenska zemljepisna imena v luči etimologije. *46. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Zbornik predavanj. Slovanstvo v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*. Ljubljana.
390. SNOJ, MARKO. ³2015. *Slovenski etimološki slovar*. www.fran.si (pristupljeno 1. rujna 2017.).
391. SOJDA, SYLWIA. 2007. *Procesy uniwerbizacyjne w języku słowackim i polskim*. Rozprawa doktorska. Instytut Filologii Słowiańskiej. Wydział Filologiczny. Uniwersytet Śląski. Sosnowiec.

392. SOKOLIĆ-KOZARIĆ, JOSIP M.; SOKOLIĆ-KOZARIĆ, GOJKO M. 2003. *Rječnik čakavskog govora Novog Vinodolskog*. Vlastita naklada. Rijeka – Novi Vinodolski.
393. SRB ET = БЈЛЕТИЋ, МАРТА И ДР. 2003. – 2008. *Етимолошки речник српског језика* 1–3. Српска академија наука и уметности – Институт за српски језик САНУ. Београд.
394. SSKJ = *Slovar slovenskega knjižnega jezika 2016*. Gl. ur. Gliha Komac, Nataša i dr. Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Ljubljana. <http://fran.si/201/sskj3-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika> (pristupljeno 18. travnja 2017.).
395. STANG, CHRISTIAN. 1965. *Slavonic accentuation*. Universitetsforlaget. Oslo.
396. STANKOVSKA 1992 = СТАНКОВСКА, ЉУБИЦА. 1992. Антропонимската база *хот-хѡт*- застапена во македонската топонимија. *Folia onomastica Croatica*, 1, Zagreb, 55–81.
397. STANKOVSKA 2007 = СТАНКОВСКА, ЉУБИЦА. 2007. Македонско-словенечки топонимски паралели. *Jezikoslovni zapiski*, 13/1–2, Ljubljana, 375–388.
398. STEGNE, NATALIJA. 2008. *Ledinska imena v izbranih naseljih krajevne skupnosti Tinje*. Diplomski rad. Filozofska fakulteta. Univerza v Mariboru. Maribor. <https://dk.um.si/Dokument.php?id=7022> (pristupljeno 1. listopada 2017.).
399. STEVANOVIĆ, MIHAILO. 1986. *Savremeni srpskohrvatski jezik (gramatički sistemi i književnojezička norma) I*. Naučna knjiga. Beograd.
400. STJEPOVIĆ, STIJEPO. 2015. Kratka usporedba slavenske i romanske antroponimije Raba i Zadra sredinom 14. stoljeća. *Lingua Montenegrina*, VIII/2, Cetinje, 117–125.
401. STOŠIĆ, JOSIP. 1994. Srednjovjekovna umjetnička svjedočanstva o zagrebačkoj biskupiji. *Sveti trag. Devetsto godina umjetnosti Zagrebačke nadbiskupije 1094-1994* (katalog izložbe). Zagrebačka nadbiskupija – Institut za povijest umjetnosti – Muzejsko-galerijski centar. Zagreb. 102–130.
402. STRIEDER-TEMPS, HILDEGARD. 1963. *Deutsche Lehwörter im Slowenischen*. Harrassowitz. Berlin – Wiesbaden.
403. *Struna = Struna. Hrvatsko strukovno nazivlje*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb. <http://struna.ihjj.hr/> (pristupljeno: 6. listopada 2017.).
404. Studio VIPRO. *Đurđevo 2016. u Svetom Đurđu*. https://www.youtube.com/watch?v=U11h_YhsL-0 (pristupljeno 18. listopada 2017.).
405. SUÁREZ ZARALLO, MARÍA PURIFICACIÓN. 1992. Problemas de investigación onomástica. *Actas del II Congreso Internacional de Historia de la Lengua Española. Tomo II*. Ur. Ariza Viguera, Manuel i dr. Pabellón de España. Madrid. 1037–1045.

406. SUPERANSKAJA 1969 = СУПЕРАНСКАЈА, АЛЕКСАНДРА ВАСИЉЕВНА. 1969. *Структура имени собственогo: фонологија и морфологија*. Наука. Москва.
407. SUPERANSKAJA I DR. 1986 = СУПЕРАНСКАЈА, АЛЕКСАНДРА ВАСИЉЕВНА ET AL. 1986. *Теорија и методика ономастических истраживањих*. Наука. Москва.
408. SVVŽ 2016 = *Službeni vjesnik Varaždinske županije*, XXIV/9 (2016), Varaždin, 253–442. <http://www.glasila.hr/Glasila/SVVZ/svvz916.pdf> (pristupljeno 1. svibnja 2017.).
409. SZCZEPAŃSKA, ELŻBIETA. 1994. *Univerbizacija w języku czeskim a polskim*. Universitas. Kraków.
410. ŠABIĆ, INDIRA. 2014. *Onomastička analiza bosanskohercegovačkih srednjovjekovnih administrativnih tekstova i stećaka*. Doktorski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Osijek.
411. ŠATOVIĆ, FRANJO; KALINSKI, IVAN. 2012. *Rječnik hrvatskoga kajkavskoga prigorskoga govora Zagrebečkoga Čerja*. Pučko otvoreno učilište Sv. Ivan Zelina. Sveti Ivan Zelina.
412. ŠENOVIĆ, AMELA. 2012. Univerbizacija u bosanskom jeziku. *Творба речи и њени ресурси у словенским језицима. Зборник радова са четрнаесте међународне конференције Комисије за творбу речи при Међународном комитету слаvista*. Уг. Ћорић, Божо; Драгићевић, Рајна. Филолошки факултет, Универзитет у Београду. Београд. 407–417.
413. ŠENOVIĆ, AMELA (UR.). 2018. *Univerbacija/univerbizacija u slavenskim jezicima. Zbornik radova sa Osamnaeste međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnoga komiteta slavista*. Slavistički komitet. Sarajevo.
414. ŠENOVIĆ, AMELA. 2018. Problematika glagolskih univerba u bosanskom jeziku. (Koliko je zaista neupitno njihovo postojanje?). *Univerbacija/univerbizacija u slavenskim jezicima. Zbornik radova sa Osamnaeste međunarodne naučne konferencije Komisije za tvorbu riječi Međunarodnoga komiteta slavista*. Slavistički komitet. Sarajevo. 455–467.
415. ŠEKLI, MATEJ. 2008. *Zemljepisna in osebna lastna imena v kraju Livek in njegovi okolici*. Založba ZRC, ZRC SAZU. Ljubljana.
416. ŠERBEĐIJA, PETRA. 2015. *Tvorba umanjica u govoru Podravske Sesvete*. Diplomski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci. Rijeka.
417. ŠIMUNDIĆ, MATEJ. 2006. *Rječnik osobnih imena*. Matica hrvatska. Zagreb.
418. ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1968. Sumartinska onomastika. *Rasprave Instituta za jezik JAZU*, 1, Zagreb, 89–121.
419. ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1979. Tipološko-strukturalni ogled istarske ojkonimije. *Rasprave*, 4–5, Zagreb, 219–249.

420. ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1981. Sinonimnost i homonimnost imena kao sociolingvistički problem. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 5, Zagreb, 145–149.
421. ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1982. Prolegomena za toponomastički rječnik Hrvatske. *Лексикографија и лексикологија. Зборник реферата*. Ур. Ћупић, Драго. Српска академија наука и уметности. Београд – Нови Сад. 351–357.
422. ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1982. – 1983. Zemljopisna imena kao spomenička baština materijalne i duhovne kulture. *Rasprave*, 8–9, Zagreb, 231–252.
423. ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2002a. Antroponimija III – Ostali tipovi imena. *Słowiańska onomastyka. Encyklopedia. Tom I*. Ur. Rzetelska-Feleszko, Ewa; Cieślikowa, Aleksandra. Towarzystwo naukowe warszawskie. Warszawa – Kraków. 527–532.
424. ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2002b. Ojkonimija srednjovjekovne Vukovske župe. *Folia onomastica Croatica*, 11, Zagreb, 1–41.
425. ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2003a. Nazwy terenowe (mikrotoponimia, anojkonimia). Chorwacja. *Słowiańska onomastyka. Encyklopedia. Tom II*. Ur. Rzetelska-Feleszko, Ewa; Cieślikowa, Aleksandra. Towarzystwo naukowe warszawskie. Warszawa – Kraków. 279–286.
426. ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2003b. Nazwy wsi i miast (ojkonimia). Chorwacja. *Słowiańska onomastyka. Encyklopedia. Tom II*. Ur. Rzetelska-Feleszko, Ewa; Cieślikowa, Aleksandra. Towarzystwo naukowe warszawskie. Warszawa – Kraków. 101–115.
427. ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2004. *Bračka toponimija*. Golden marketing – Tehnička knjiga. Zagreb.
428. ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2005. *Toponimija hrvatskoga jadranskog prostora*. Golden marketing – Tehnička knjiga. Zagreb.
429. ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2006a. *Hrvatska prezimena*. Golden marketing – Tehnička knjiga. Zagreb.
430. ŠIMUNOVIĆ, PETAR. ¹2006b. *Rječnik bračkih čakavskih govora*. Brevijar. Supetar.
431. ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2009. *Uvod u hrvatsko imenoslovlje*. Golden marketing – Tehnička knjiga. Zagreb.
432. ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2010. Lička toponomastička stratigrafija. *Folia onomastica Croatica*, 19, Zagreb, 223–246.
433. ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2013. Predantički toponimi u današnjoj (i povijesnoj) Hrvatskoj. *Folia onomastica Croatica*, 22, Zagreb, 147–214.
434. ŠIVIC-DULAR, ALENKA. 2010. Slovanska *nomina appellativa* za prometnice in njihova arealna distribucija. *Folia onomastica Croatica*, 19, Zagreb, 247–281.
435. ŠKALJIĆ, ABDULAH. 1966. *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*. Svjetlost. Sarajevo.

436. ŠKILJAN, FILIP. 2010. *Kulturno-historijski spomenici zapadne Slavonije s pregledom povijesti zapadne Slavonije od prapovijesti do 20. stoljeća*. Srpsko narodno vijeće. Zagreb.
437. ŠKOBERNE, ŽELIMIR. 1999. *Budinjak: kneževski tumul*. Muzej grada Zagreba. Zagreb.
438. ŠKVORC BRANDA, ANITA. 2012. Antroponimija Dragoslavec Brega. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 38/2, Zagreb, 455–479.
439. ŠMILAUER, VLADIMÍR. 1960. Třídění pomístních jmen. *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV*, 1, Praha, 149–171.
440. ŠMILAUER, VLADIMÍR. 1972. Třídění pomístních jmen. *Zpravodaj Místopisné komise ČSAV*, 13, Praha, 171–188.
441. ŠPRLJAN, NATAŠA. 2013. Semantičko-motivacijska klasifikacija kornatskih toponima. *Toponimija kornatskog otočja*. Ur. Skračić, Vladimir. Centar za jadranska onomastička istraživanja – Sveučilište u Zadru. Zadar. 549–571.
442. ŠPRLJAN, NATAŠA. 2017. Toponimija i govor otoka Rivnja. *Folia onomastica Croatica*, 26, Zagreb, 69–101.
443. ŠR = BIRTIĆ, MATEA I DR. 2012. *Školski rječnik hrvatskoga jezika*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje – Školska knjiga. Zagreb.
444. ŠRÁMEK, RUDOLF. 1999. *Úvod do obecné onomastiky*. Masarykova univerzita. Brno.
445. ŠRÁMEK, RUDOLF. 2003. – 2004. Transonymizace v propriální nominaci. *Folia onomastica Croatica*, 12–13, Zagreb, 499–508.
446. ŠTEBIH GOLUB, BARBARA. 2010. *Germanizmi u kajkavskome književnom jeziku*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
447. ŠULEK, BOGOSLAV. 1879. *Jugoslavenski imenik bilja*. JAZU. Zagreb.
448. TAFRA, BRANKA. 1996. Bliskoznačni odnosi u rječniku. *Filologija*, 26, Zagreb, 73–84.
449. TAFRA, BRANKA. 1998. Konverzija kao gramatički i leksikografski problem. *Filologija*, 30–31, Zagreb, 349–361.
450. TAFRA, BRANKA. 2007. Broj i rod ispočetka. *Filologija*, 49, Zagreb, 211–233.
451. TAFRA, BRANKA. 2012. Što je hrvatskoj leksikografiji natuknica? *Zbornik radova posvećen Antici Menac o njezinu 90. rođendanu*. Ur. Fink-Arsovski, Željka. FF Press. Zagreb. 111–132.
452. TAFRA, BRANKA; KOŠUTAR, PETRA. 2009. Rječotvorni modeli u hrvatskom jeziku. *Suvremena lingvistika*, 67, Zagreb, 87–107.
453. TAMARO, SANDRA. 2005. Toponimija Boljunštine u rukopisnim rječniku boljunskih govora. *Annales. Series Historia et Sociologia*, 15, Koper, 135–144.

454. TASZYCKI, WITOLD. 1946. *Słowiańskie nazwy miejscowe: ustalenie podziału*. Polska Akademia Umiejętności. Kraków.
455. TEFHER, ZOLTÁN. A község telepítéstörténete. http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/Kotcse/kotcse_monografiaj_a/pages/04kozseg_telepitesstortenete.htm (pristupljeno 6. lipnja 2017.).
456. TERRADO PABLO, JAVIER. 1999. *Metodología de la investigación en toponimia*. INO Reproducciones. Zaragoza.
457. TEŽAK, STJEPKO. 1981. Ozaljski govor. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 5, Zagreb, 203–428.
458. TEŽAK, STJEPKO. 2003. Leksički neslavizmi u ozaljskome govoru. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 12, Zagreb, 85–94.
459. TEŽAK, STJEPKO; BABIĆ, STJEPAN. ¹²2000. *Gramatika hrvatskoga jezika. Priručnik za osnovno jezično izražavanje*. Školska knjiga. Zagreb.
460. TIČIĆ, ANTE. 2004. *Rječnik govora mjesta Povljane na otoku Pagu*. Matica hrvatska Zadar. Zadar.
461. TOMIČIĆ, ŽELJKO. 1997. Arheološka topografija i toponimija (Iovia – Botivo – Ludbreg). *Ludbreg, Ludbreška Podravina*. Ur. Horvat Levaj, Katarina; Reberski, Ivanka. Institut za povijest umjetnosti. Zagreb.
462. TOPAG = SKRAČIĆ, VLADIMIR (UR.). 2011. *Toponimija otoka Paga*. Centar za jadranska onomastička istraživanja. Zadar.
463. TORKAR, SILVO. 2008. – 2009. Flektivna derivacija v slovenskih krajevnih imenih (jezikovnozgodovinski vidik). *Slavistična revija*, 56–57/4–1, Ljubljana, 411–419.
464. TORKAR, SILVO. 2009. Mrvice iz imenoslovne malhe. *Traditiones*, 38/1, Ljubljana, 77–87.
465. TORKAR, SILVO. 2013. Dvočlenski slovanski antroponimi v slovenski toponimiji. *Jezikoslovni zapiski*, 19/1, Ljubljana, 111–128.
466. TORKAR, SILVO. 2017. Razpoznavanje slovenskih zemljepisnih imen (2). *Jezikoslovni zapiski*, 23/2, Ljubljana, 331–342.
467. TÓTFALUSI = TÓTFALUSI, ISTVÁN. *Magyar etimológiai nagyszótár*. <http://www.szokincshalo.hu/szotar/> (pristupljeno 10. svibnja 2017.).
468. TÓTH, VALÉRIA. 2011. Change tyopolgy of toponyms. *Acta onomastica*, LII, Praha, 179–189.
469. TRIPLAT, ANA. 2015. *Nemerno srce*. VENDI – Udruga za očuvanje prirodne i kulturne baštine, kulturu i umjetnost te promidžbu seoskog turizma. Đelekovec.

470. TUŠKOVÁ, JANA MARIE. 2012. Transonymizace oikonyma její projevy v morfoložické rovině. *Acta onomastica*, LIII, Praha, 323–333.
471. UJEVIĆ, MATE (UR.). 1956. *Anali Leksikografskog zavoda FNRJ. Sv. 3. Toponimika Istre, Cresa i Lošinja*. Leksikografski zavod FNRJ. Zagreb.
472. *Upravno-teritorijalni ustroj*. = Upravno-teritorijalni ustroj. *Statistički ljetopis 2008*. Državni zavod za statistiku. Zagreb. http://www.dzs.hr/Hrv_Eng/ljetopis/2008/PDF/02-bind.pdf (pristupljeno 4. travnja 2017.).
473. *Upute 1962 = Upute za prikupljanje onomastičke građe*. 1962. Onomastički odsjek Instituta za jezik JAZU. Zagreb.
474. VAJS, NADA. 2003. *Hrvatska povijesna fitonimija*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
475. VALENTIĆ, MIRKO (GL. UR.). 2004. *Hrvatska na tajnim zemljovidima 18. i 19. stoljeća. Križevačka županija*. Hrvatski institut za povijest. Zagreb.
476. VALENTIĆ, MIRKO (GL. UR.). 2005. *Hrvatska na tajnim zemljovidima 18. i 19. stoljeća. Varaždinska županija*. Hrvatski institut za povijest. Zagreb.
477. VASMER = ФАСМЕР, МАКС. 1986. – 1987. *Этимологический словарь русского языка I–IV*. (prev. Трубочев, О. Н.). Прогресс. Москва.
478. VEČENAJ, IVAN; LONČARIĆ, MIJO. 1997. *Rječnik Gole*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
479. VELČIĆ, NIKOLA. 2003. *Besedar Bejske Tramuntane*. Adamić – Katedra Čakavskog sabora Cres-Lošinj – Tramuntana. Rijeka – Mali Lošinj – Beli.
480. VIDOVIĆ, DOMAGOJ. 2007. Prilog proučavanju odraza svetačkog imena *Juraj* u hrvatskoj antroponimiji. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 33, Zagreb, 431–447.
481. VIDOVIĆ, DOMAGOJ. 2010. Pregled toponimije jugozapadnoga dijela Popova. *Folia onomastica Croatica*, 19, Zagreb, 283–340.
482. VIDOVIĆ, DOMAGOJ. 2011. Toponimija sela Zavala, Golubinac, Belenići i Kijev Do u Popovu. *Folia onomastica Croatica*, 20, Zagreb, 207–248.
483. VIDOVIĆ, DOMAGOJ. 2012. Pogled u toponimiju Makarskoga primorja. *Folia onomastica Croatica*, 21, Zagreb, 207–232.
484. VIDOVIĆ, DOMAGOJ. 2013. Ojkonimija Neretvanske krajine. *Croatia et Slavica Iadertina*, IX/I, Zadar, 3–30.
485. VIDOVIĆ, DOMAGOJ. 2014a. Toponimija zapadnoga dijela Popova. *Folia onomastica Croatica*, 23, Zagreb, 243–265.

486. VIDOVIĆ, DOMAGOJ. 2014b. *Zažapska onomastika*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
487. VIDOVIĆ, DOMAGOJ. 2015. Pogled u toponimiju sela Hrasno u istočnoj Hercegovini. *Folia onomastica Croatica*, 24, Zagreb, 93–123.
488. VIDOVIĆ, DOMAGOJ. 2017. Toponimija Makarskoga primorja. *Kuga u Makarskoj i Primorju 1815*. Ur. Tomasović, Marinko. Gradski muzej Makarska. Makarska. 549–609.
489. VIRČ, INES. 2008. Obiteljski nadimci u Zasadbregu. *Folia onomastica Croatica*, 17, Zagreb, 169–183.
490. VIRČ, INES. 2012. *Toponimija gornjega Međimurja*. Doktorski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
491. VIRČ, INES. 2014. Iz međžimurske oronimije. *Jezikoslovni zapiski*, 20/2, Ljubljana, 67–77.
492. VLAŠIĆ, MARIO. 2014. *Mjere za površinu zemljišta*. <http://www.savjetodavna.hr/savjeti/558/602/mjere-za-povrsinu-zemljista/> (pristupljeno 1. svibnja 2017.).
493. VODANOVIĆ, BARBARA. 2007. Toponimi antroponimnog postanja na Ugljanu. *Toponimija otoka Ugljana*. Ur. Skračić, Vladimir. Centar za jadranska onomastička istraživanja. Zadar. 361–371.
494. VORŠIČ, INES. 2015. Tvorjenke s pomenom nosilnika lastnosti v novejšem slovenskem besedju (na primeru NSL in SNB). *Slavia Centralis*, VIII/1, Maribor, 119–134.
495. VRANIĆ, SILVANA. 2017. Refleksi *q u istarskim čakavskim govorima zastupljenim u dijalektološkim atlasima. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 21, Zagreb, 283–297.
496. VRANIĆ, SILVANA; OŠTARIĆ, IVO. 2016. *Rječnik govora Novalje na otoku Pagu*. Grad Novalja – Ogranak Matice hrvatske u Novalji – Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci. Novalja – Rijeka.
497. VRANIĆ, STANKO. 2010. *Tak se govori(le) prinas*. Vranić-dom d. o. o. Konjščina.
498. VRTULEK, FRANJO. 2006. *Sesvete Ludbreške*. Tonimir – Gradska knjižnica i čitaonica Mladen Kerstner. Varaždinske Toplice – Ludbreg.
499. VUK, RUŽICA. 2009. *Ludbreška Podravina. Gospodarski razvoj kao faktor transformacije*. Meridijani. Samobor.
500. VUKADINOVIĆ, TATJANA. 2009. Morfološka adaptacija hungarizama iz djela Jurja Habelića *Prvi otca našega Adama greh*. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 35, Zagreb, 383–395.

501. VUKOVIĆ, SINIŠA. 2007. Onomastička terminologija – Inventar termina i stratifikacija onomastike kao prilog teoriji imenoslovlja u cjelini. *Čakavska rič*, XXXV/1, Split, 139–185.
502. VUKŠA NAHOD, PERINA. 2017. *Slivanjski govori: fonologija i morfologija*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Zagreb.
503. VULIĆ, SANJA. 1996. Akcenatske, glasovne i tvorbene inačice u rječnicima izvornih čakavskih govora. *Filologija*, 26, Zagreb, 109–116.
504. VULIĆ, SANJA. 2006. Dosadašnja istraživanja tvorbe riječi u hrvatskoj dijalektologiji. *Čakavska rič*, XXXIV/1–2, Split, 97–113.
505. WDW = *Wörterbuch der deutschen Winzersprache*. Akademie der Wissenschaften und der Literatur Mainz. Mainz. <http://wdw.uni-trier.de/onlinewb/> (pristupljeno 25. rujna 2017.).
506. *Wikipedia*. <https://en.wikipedia.org> (pristupljeno 14. rujna 2017.).
507. WINTER, MARIJA. 1980. Ludbreg i njegovi gospodari. *Podravski zbornik 1980.*, Koprivnica, 357–369.
508. ЗАИМОВ 2012 = ЗАИМОВ, ЙОРДАН ДИМОВ. 2012. *Българският водопис. Т. 1 – 2*. Фабер. Велико Търново.
509. *Zakon o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj* (NN 10/1997). http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1997_01_10_151.html (pristupljeno 4. travnja 2017.).
510. *Zakon o životnom partnerstvu osoba istog spola* (NN 92/2014). http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_07_92_1836.html (pristupljeno 8. srpnja 2017.).
511. ZGUSTA, LADISLAV. 1991. *Priručnik leksikografije*. Svjetlost. Sarajevo.
512. ZNIKA, MARIJA. 1999. Posvojni i odnosni pridjevi. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 25, Zagreb, 377–389.
513. ZNIKA, MARIJA. 2016. *Rječnik podgajačkoga govora*. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb.
514. ZUBČIĆ, SANJA. 2015. *Neocirkumfleks u čakavskom narječju*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci. Rijeka.
515. ZUBČIĆ, SANJA; ŠUPLJKA, DARJA. 2016. Jezične mijene u grobničkom govoru. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 20, Zagreb, 249–267.
516. ŽAGAR-SZENTESI, ORSOLYA. 2005. Hrvatski u dodiru s mađarskim jezikom. *Hrvatski jezik u dodiru s europskim jezicima: prilagodba posuđenica*. Ur. Sočanac, Lelija. Nakladni zavod Globus. Zagreb. 51–83.

517. ŽUGIĆ 2014 = ЖУГИЋ, РАДМИЛА. 2014. *Микротопонимија доњег слива Јабланице (семантичко-творбени аспект)*. Институт за српски језик САНУ. Београд.
518. ŽULIĆ, STANKO. 2001. Regionalno i teritorijalno ustrojstvo Hrvatske u razdoblju između godina 1945.–2000. *Ekonomski pregled*, 52/1–2, Zagreb, 3–28.

7. ILUSTRACIJE

7.1. Zemljovidi

Zemljovid 1. Geografski položaj ludbreške Podravine.....	4
Zemljovid 2. Granice dekanatā Varaždinske biskupije.....	7
Zemljovid 3. Isječak iz Geološke karte Varaždinske županije M 1 : 100 000.....	10
Zemljovid 4. Odras * <i>q</i> i * <i>l</i> u ludbreškopodravskim govorima.....	46
Zemljovid 5. Odras <i>q</i> (< * <i>ā</i>) uz nazale u ludbreškopodravskim govorima.....	48
Zemljovid 6. Odras <i>ē</i> (< * <i>e</i> , * <i>e</i>) uz nazale u ludbreškopodravskim govorima.....	50
Zemljovid 7. Odras ishodišnoga slijeda * <i>črě</i> , * <i>žrě</i> u ludbreškopodravskim govorima....	52
Zemljovid 8. Odras * <i>n</i> u ludbreškopodravskim govorima.....	60
Zemljovid 9. Odras * <i>d</i> ' u ludbreškopodravskim govorima.....	62
Zemljovid 10. Odras dočelnoga - <i>l</i> u m. r. jd. gl. prid. rad. u ludbreškopodravskim govorima.....	64
Zemljovid 11. Depalatalizacija * <i>l</i> u ludbreškopodravskim govorima.....	66
Zemljovid 12. Palatalizacija * <i>l</i> ispred * <i>u</i> u ludbreškopodravskim govorima.....	68
Zemljovid 13. Odrasi niječnih prezentskih oblika glagola <i>móčy</i> 'moći' u ludbreškopodravskim govorima.....	70
Zemljovid 14. Odras slijeda <i>vm</i> (< * <i>u-</i> + <i>m</i> i * <i>və-</i> + <i>m</i>)* u ludbreškopodravskim govorima.....	72
Zemljovid 15. Preinake sljedova tvorenih od šumnika <i>x</i> i sonanata u ludbreškopodravskim govorima.....	74
Zemljovid 16. Protetsko <i>v</i> u odrazu riječi <i>ornice</i> 'vrsta poljoprivrednoga oruđa s dva kotača; dio pluga koji služi kao drveni nosač konstrukcije' u ludbreškopodravskim govorima.....	76
Zemljovid 17. Protetsko <i>v</i> u odrazu riječi * <i>odica</i> 'udica' u ludbreškopodravskim govorima.....	76
Zemljovid 18. Gramatički morfem imenica m. r. a-deklinacije u I jd. u ludbreškopodravskim govorima.....	84
Zemljovid 19. Gramatički morfem imenica s. r. a-deklinacije u I jd. u ludbreškopodravskim govorima.....	86
Zemljovid 20. Toponomastički zemljovid ojkonima ludbreške Podravine.....	565
Zemljovid 21. Podjela ludbreške Podravine na sektore.....	566
Zemljovid 22. Sektor 11.....	567
Zemljovid 23. Sektor 12.....	569
Zemljovid 24. Sektor 13.....	572
Zemljovid 25. Sektor 21.....	575

7.2. Tablice

Tablica 1.	Srednja godišnja temperatura zraka (°C).....	13
Tablica 2.	Srednja siječanjska temperatura zraka (°C).....	13
Tablica 3.	Srednja srpanjska temperatura zraka (°C).....	13
Tablica 4.	Godišnji hod temperature zraka u razdoblju 1981. – 2010. (°C).....	13
Tablica 5.	Apsolutni minimum i apsolutni maksimum temperature zraka u Ludbregu u razdoblju 1981. – 2010. (°C).....	14
Tablica 6.	Srednja godišnja količina oborine (mm)	15
Tablica 7.	Srednje mjesečne količine oborine u Varaždinu i Koprivnici u razdoblju 1961. – 1990., 1971. – 2000. i 1981. – 2010. (mm).....	15
Tablica 8.	Srednje mjesečne količine oborine u razdoblju 1981. – 2010. (mm).....	15
Tablica 9.	Prosječan broj dana s količinom oborine $\geq 0,1$ mm u razdoblju 1981. – 2010.	15
Tablica 10.	Pripadnost određenih govora naglasnim sustavima prema podacima iz literature.....	24
Tablica 11.	Primjeri parova riječi koje se razlikuju samo po kvantiteti naglašenoga vokala.....	36
Tablica 12.	Primjeri parova riječi koje se razlikuju samo po intonaciji naglašenoga vokala.....	38
Tablica 13.	Vokalski sustav govora APA, DUB, HRO, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, KUĆ, LDB, LUK, LUNJ, MBUK, NSP, OBR, PRI, SEL, SES, SIG, SLO, STR, SVĐ, VBUK i VIN.....	42
Tablica 14.	Vokalski sustav govora MRT i SVP.....	43
Tablica 15.	Konsonantski sustav govora MRT, NSP, SVP i VBUK.....	56
Tablica 16.	Konsonantski sustav govora DUB, HRŽ, KAP, KAR, KOM, KRI, LUK, MBUK, OBR, PRI, SES, STR i SVĐ.....	56
Tablica 17.	Konsonantski sustav govora SEL I. i SIG.....	57
Tablica 18.	Konsonantski sustav govora APA I., HRO I., KUĆ, LDB, LUNJ, SEL II., SLO I. i VIN.....	57
Tablica 19.	Konsonantski sustav govora APA II., HRO II. i SLO II.	57
Tablica 20.	Usporedni pregled riječi s protetskim <i>j</i> ispred <i>o</i> u ludbreškopodravskim govorima.....	78
Tablica 21.	Klasifikacija interpretacija određenih naziva dijelova tijela.....	196
Tablica 22.	Pregled likova imenice * <i>ograda</i> i njihovih značenja na južnoslavenskome području.....	257
Tablica 23.	Klasifikacija govora prema konsonantskome sustavu i realizaciji ojkonima ‘Ludbreg’	290
Tablica 24.	Klasifikacija toponimā prema kriteriju tipa onima od kojega su nastali.....	325

Tablica 25.	Pregled upotrebe termina u hrvatskoj onomastičkoj literaturi koji upućuju na elipsu.....	328
Tablica 26.	Pregled upotrebe termina u hrvatskoj literaturi koji upućuju na elipsu te eksplicitno upućuju na broj sastavnica toponima ili sadržavaju riječ <i>sintagma</i>	329
Tablica 27.	Pregled prijedloga koji su sastavnice višerječnih toponima zabilježenih u ludbreškoj Podravini.....	410
Tablica 28.	Ilustrativna podjela toponima prema kriteriju jezičnoga podrijetla formanata.....	415
Tablica 29.	Pregled dijalektnih rječnika koji sadržavaju toponimijsku građu te osvrt na metodologiju njihove obrade.....	430
Tablica 30.	Pregled onomastičkih radova u kojima je toponimijska građa obrađena na način relevantan iz leksikografske perspektive.....	434
Tablica 31.	Upute za zapisivanje oficijaliziranih imena.....	468

7.3. Slike

Slika 1.	Ruža vjetrova za grad Ludbreg (1981. – 2010.).....	18
Slika 2.	Pregled promjena granica naselja koja administrativno pripadaju Gradu Ludbregu.....	463

7.4. Grafikoni

Grafikon 1.	Srednja mjesečna količina oborine (mm) u Ludbregu (2012. – 2014.).....	16
Grafikon 2.	Zastupljenost pojedinih motivacijskih skupina u ukupnoj toponimiji.....	302
Grafikon 3.	Udjeli različitih podskupina toponima u skupini toponima motiviranih riječima koje upućuju na prirodno-zemljopisna obilježja referenta.....	303
Grafikon 4.	Udjeli različitih podskupina toponima u skupini toponima motiviranih riječima koje upućuju na ljudsku djelatnost.....	303

8. PRILOZI

8.1. Popis ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju

Za svako naselje donosi se popis ispitanika koji su sudjelovali u istraživanju. Popis je abecedni (prema prezimenima).

Apatija	Biserka Gložinić Franjo Gložinić Ružica Kivač Andreja Rendić
Dubovica	Kata Glavina Stjepan Glavina Ružica Ipša Bernardica Nemeč
Hrastovsko	Ivan Marković Jelka Novak Danica Požgaj Miro Požgaj Ivan Štefanek
Hrženica	Danica Kovačić Josip Kovačić Stjepan Kraljić Zdenka Kraljić Stjepan Novak
Karlovec Ludbreški	Anica Janjičar Drago Janjičar Zlatko Tkalec
Komarnica Ludbreška	Marica Markulinčić Đurđica Pokos Štefica Pokos
Križovljan	Martin Čiček Zdenka Čiček Ivka Marković
Kučan Ludbreški	Stjepan Novačić
Ludbreg	Josip Horvat Miro Tepoš
Luka Ludbreška	Franjo Kunić Vera Kunić Josip Novak Štefica Novak
Lunjkovec	Josip Mikulinjak Verica Mlinarić Ivka Šarec
Mali Bukovec	Franjo Hrupec Ana Kralj

	Franjo Kralj Štefica Šerbetar
Martinić	Ivana Šafarek Ivka Šafarek
Novo Selo Podravsko	Dragica Balaško Marija Balijsa Terezija Zadravec
Obrankovec	Katica Horvat Darinka Sorić
Priles	Antun Gomaz Đurđica Gomaz Anka Kovačić Nada Sermek Ružica Stančin
Selnik	Ivan Dijanušić Katica Kišiček Antun Novota
Sesvete Ludbreške	Katica Gača Marija Jagić
Sigetec	Milica Jadanić Ivan Piškorić
Slokovec	Marica Geč Ljubica Jež Đurđica Tušek
Struga	Ankica Gizdavec Zlatko Gizdavec Marija Horvat Kata Krušelj Zlatica Šantek Drago Zmaić
Sveti Đurđ	Stjepan Belović Anka Horvat Darko Kovaček Franjo Kovaček Marija Milak Marijana Modrić
Sveti Petar	Antun Jadanić Milka Jadanić Barbara Martinković
Veliki Bukovec	Anica Triplat
Vinogradi Ludbreški	Ana Katana Rudolf Modrić

8.2. Materijali za anketiranje ispitanika

8.2.1. Obrazac upitnika za ispitivanje toponimije

	NOMINATIVNI OBLIK TOPONIMA	GENITIVNI OBLIK TOPONIMA	AKUZATIVNI OBLIK TOPONIMA + prijedlog	LOKATIVNI OBLIK TOPONIMA + prijedlog	INSTRUMENTALNI OBLIK TOPONIMA	opis referenta	podatci o etiologiji	ETNICI I KTETICI (za ojkonime)
<p>primjeri pitanja kojima se od ispitanikā nastoje dobiti traženi oblici toponimā te ostali podatci</p> <p>(pitanja ispitivač treba prilagoditi mjesnomu govoru)</p>	<p><i>Kāk se zove tō zemļa / tō lēdyna / tē pōtok / tē rēka / tē brēg / tē pōt / tō šūma...?</i> <i>Kāk velīste tē zemļy...?</i> <i>Kāk zovete tō zemļjo...?</i></p>	<p><i>Kuļko ima ot XXX do ...?</i> <i>Prēšla je pōlek ...</i> <i>Boš se znāv vjñoty do ...?</i> <i>– blizu ...</i></p>	<p><i>Kām ste se išly kōpat?</i> <i>Kām ste išly flake prōt?</i> <i>Kām ste išly namākat koñopļe yly lēna?</i> <i>Kām ste išly sējat pšenico / koñuzo / ječmēna / rēpo / rēpo / cukoryco / māka / prōso / xajdīno...?</i> <i>Kām ste išly sadyt krompēra / grāxa / tikve?</i> <i>Kām bote išly kōpat?</i> <i>Kām ste se pēļaly?</i> <i>Čes kōja mēsta ste se prepēļaly?</i> <i>Kām bote se mōraly vjñoty?</i></p>	<p><i>Dē ste se kōpaly?</i> <i>Dē ste namākaly koñopļe yly lēna?</i> <i>Dē ste sējaly pšenico / koñuzo / ječmēna / rēpo / cukoryco / māka / prōso / xajdīno...?</i> <i>Dē ste sadyly krompēra / grāxa / tikve?</i> <i>Dē nam je nēščē pōbrav XXX?</i> <i>Dē nam je tōča se spoťļa?</i> <i>Dē nam je mrōs se pofūryv?</i> <i>Dē ste bily?</i> <i>F kōjem mēsty žīvete?</i></p>	<p><i>Vē smo bāš pret... – za XXX ‘iza XXX’?</i></p>			<p><i>Kāk velīste ļūdam z XXX?</i></p> <p><i>Jō sam Zōgřepčan, a čōvek/žēna z XXX je?</i></p>
rubrike za unos konkretnih oblika i ostalih podataka								

8.2.2. Primjer zemljovida kao predložka pri ispitivanju toponimije

Ortofoto podloga 2014./2016. godine preuzeta je s portala *Geoportal* (v. popis literature).

8.2.3. Primjer panoramskih fotografija kao predložaka pri ispitivanju toponimije

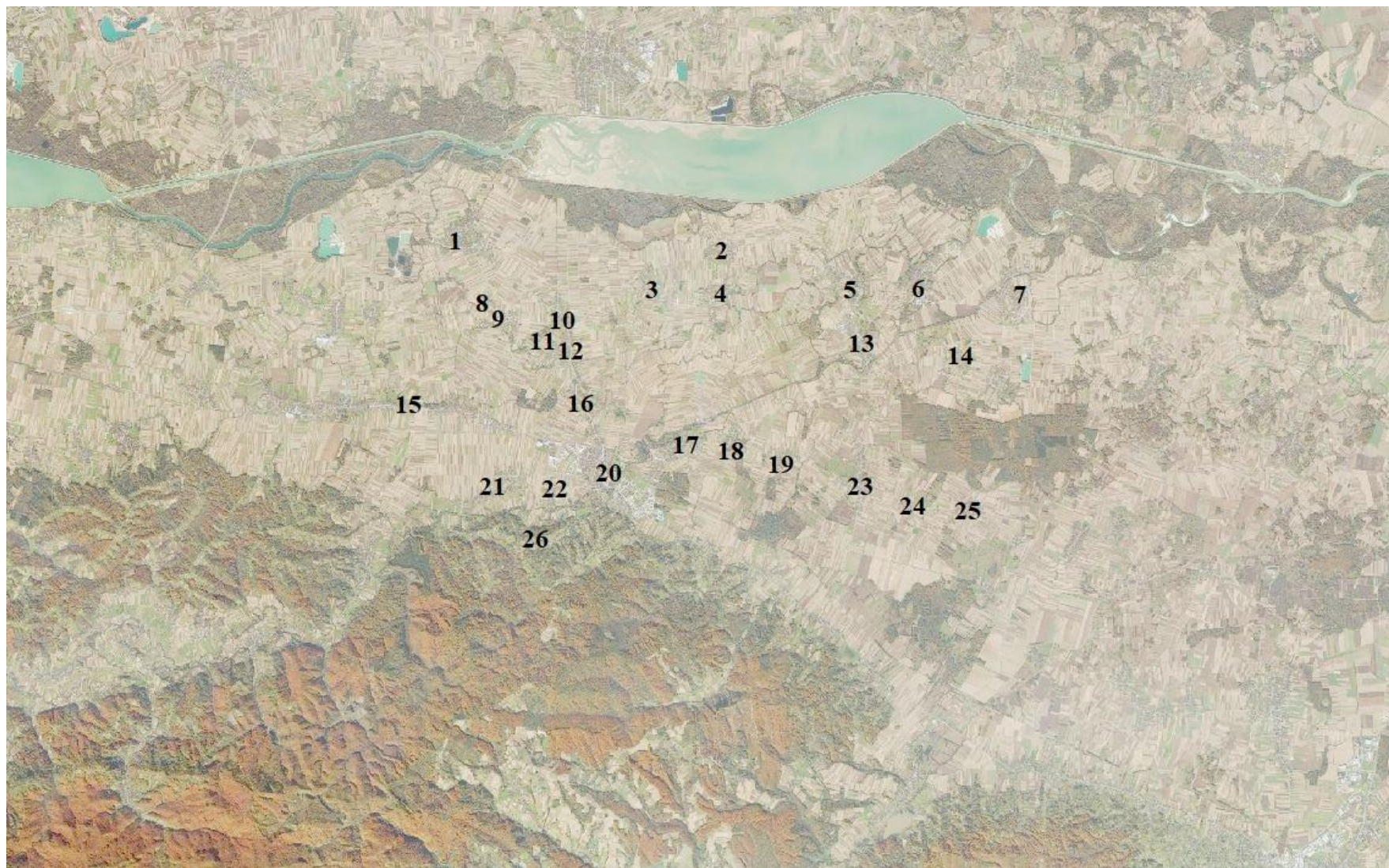

Slika je preuzeta iz videa čiji je autor Studio VIPRO (v. popis literature).

Slika je preuzeta iz videa čiji je autor Studio VIPRO (v. popis literature).

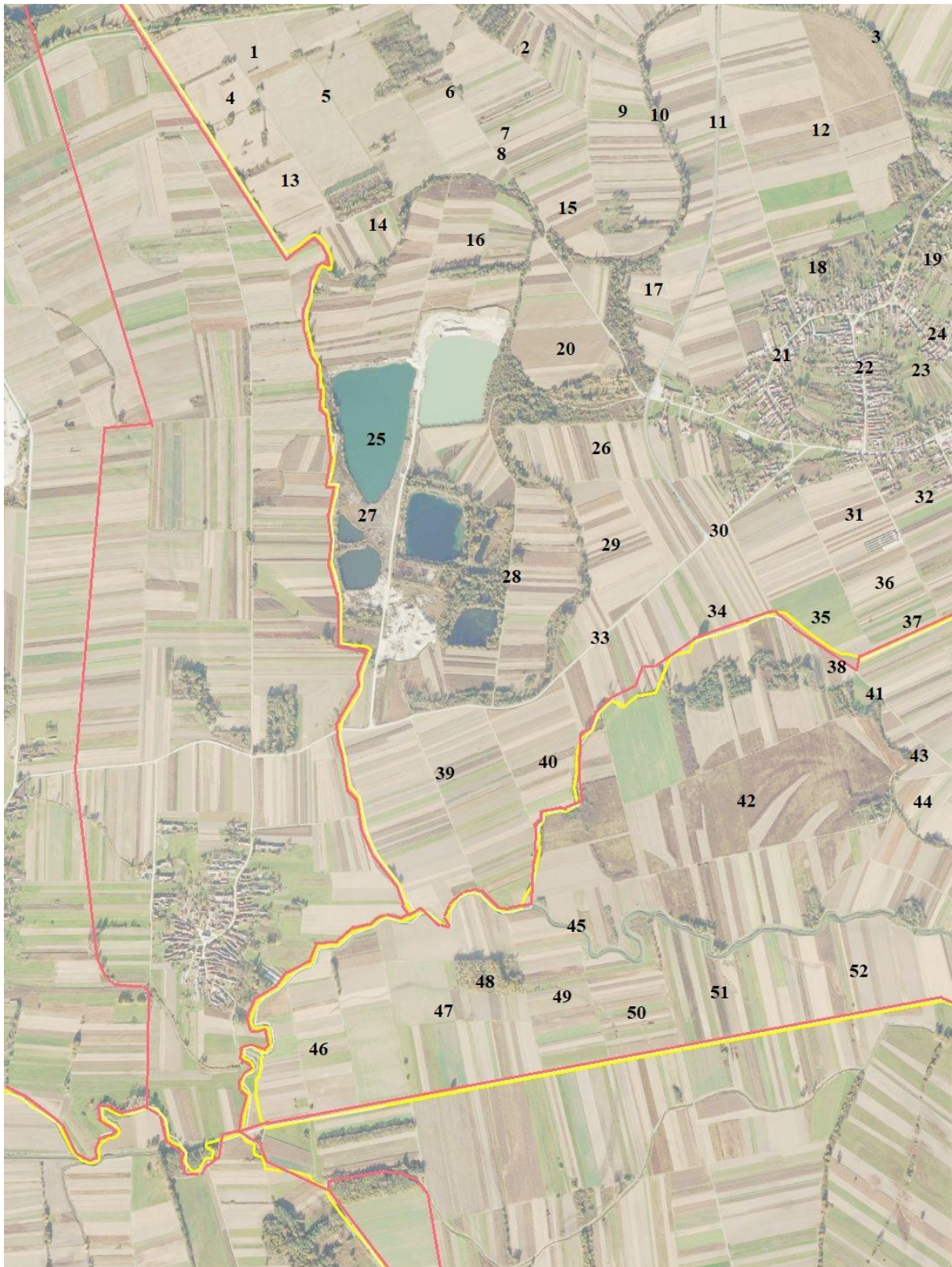
8.3. Toponomastički zemljovidi i popratna kazala

Zemljovid 20. Toponomastički zemljovid ojkonima ludbreške Podravine (ortofoto podloga 2014./2016. godine preuzeta s *Geoportala*)

Zemljovid 21. Podjela ludbreške Podravine na sektore (ortofoto podloga 2014./2016. godine preuzeta s *Geoportala*)

Zemljovid 22. Sektor 11.

Ortofoto podloga 2014./2016. godine preuzeta s *Geoportala*.

0 100 200 300 400 500 m

Legenda:

— granica katastarske općine

— granica naselja

1 brojčana oznaka toponima

Kazalo toponima [SEKTOR 11]

- 1 – Zmřzlyca
- 2 – Dřvarřja
- 3 – Parřžny břek
- 4 – Trřtenř dřl
- 5 – Přlenke
- 6 – Berřřnyca/Berřřnyca
- 7 – Prřdec
- 8 – Gřty
- 9 – Zagrřbyca
- 10 – Trřřřny břek
- 11 – Trřř přt
- 12 – Trřřřca/Treřřca
- 13 – Čřřok
- 14 – Třřřřje
- 15 – Šřřlna/Šřřlnř
- 16 – Mřřřřnyca
- 17 – Přt křřř
- 18 – Xřřřnica
- 19 – Křt
- 20 – Gmřřřnyca
- 21 – Přřřnyca
- 22 – Gřřřř krřj
- 23 – Zřřřřřje
- 24 – Dřřřř krřj
- 25 – Šřřřřna v Lřřřř
- 26 – Zřřřřřř
- 27 – Lřřřř
- 28 – Jřřřřř/Jřřřřř
- 29 – Čřřřřř
- 30 – Přřřřřř dřř
- 31 – Vrřřřřřř/Vřřřřřřř/Vřřřřřř
- 32 – Vřřř/Vřřřř
- 33 – Gřřřřnyca
- 34 – Přřřřř
- 35 – Šřřřřnyce
- 36 – Celřř
- 37 – Přř
- 38 – Přřřřřřnyce
- 39 – Dřřřřřřřřř
- 40 – Čřřřřřnyca
- 41 – Křřř
- 42 – Čřřřř
- 43 – Vřřř
- 44 – Křřřř
- 45 – Petřřca
- 46 – Křřřřřnyca
- 47 – Remřřza
- 48 – Remřřza
- 49 – Pre Remřřzy
- 50 – Pre břřřřř / Pre břřřřřř
- 51 – Lřř
- 52 – Přřřřřřřřř

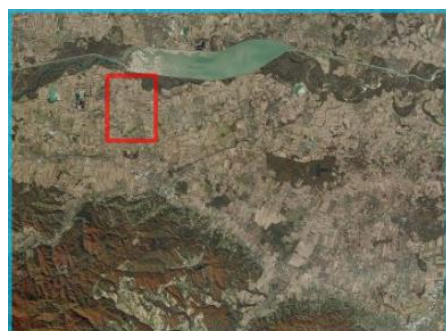
Zemljovid 23. Sektor 12.

Ortofoto podloga 2014./2016. godine preuzeta s *Geoportala*.

Legenda:

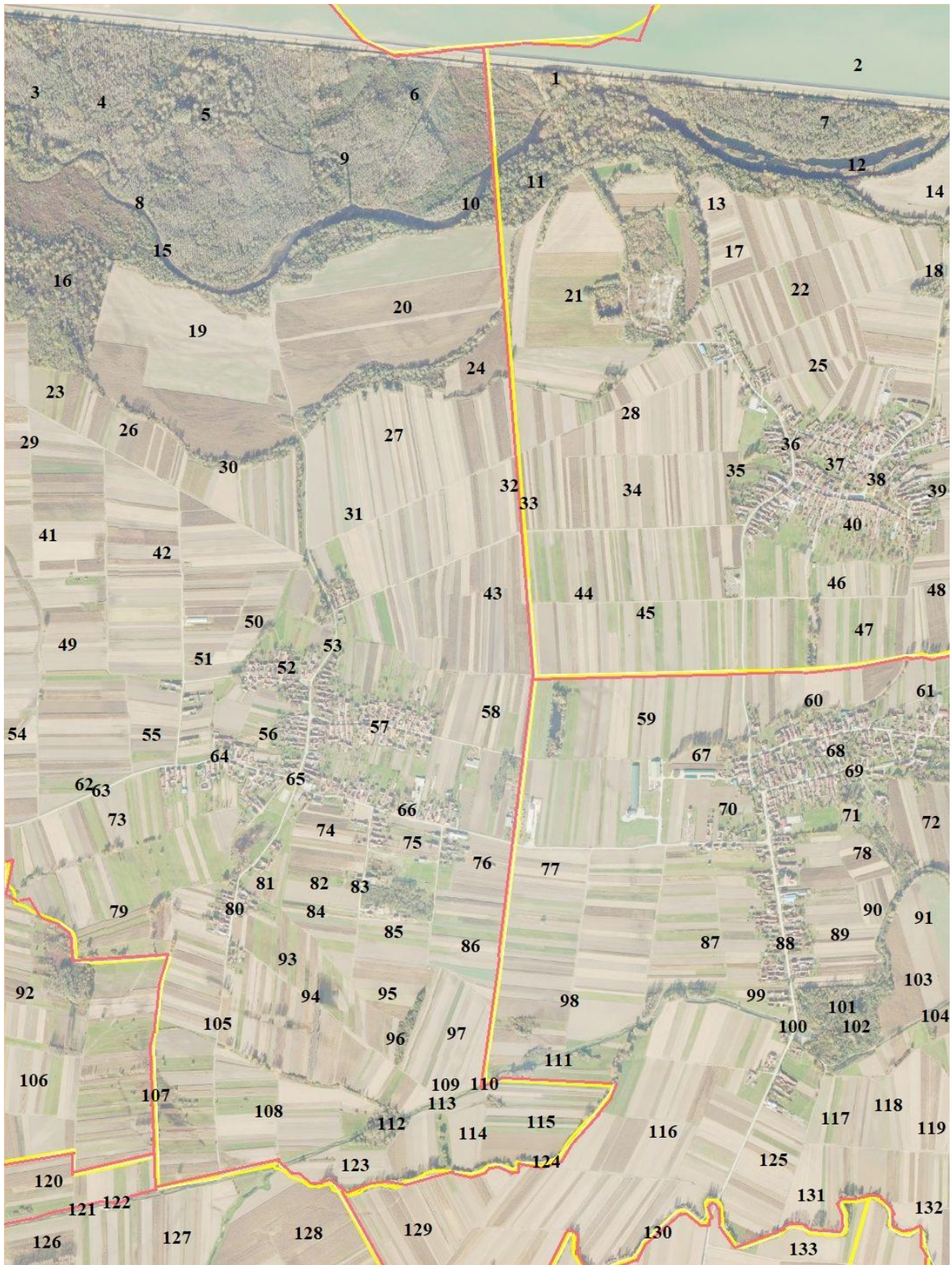
- granica katastarske općine
- granica naselja
- 1 brojčana oznaka toponima

Kazalo toponima [SEKTOR 12]

- 1 – *Vě̀lka mēka*
- 2 – *Žirna tōbļa*
- 3 – *Čoklīn*
- 4 – *Mòļofsky pòrt*
- 5 – *Slīvna mēka*
- 6 – *Vògel*
- 7 – *Stipajnka*
- 8 – *Kuxaryčka*
- 9 – *Žrdica*
- 10 – *Mòļove*
- 11 – *Vòroščyna*
- 12 – *Jòlše*
- 13 – *Lòvačky borīk*
- 14 – *Brēzje*
- 15 – *Bērtēkovyna*
- 16 – *Dŗvica*
- 17 – *Xybēžže*
- 18 – *Slávenska*
- 19 – *Vòroščyna*
- 20 – *Gràdylyšče*
- 21 – *Vřt*
- 22 – *Fylipovec*
- 23 – *Borōvje*
- 24 – *Zòbyšče*
- 25 – *Vě̀lky pòt / Šyrōky pòt / Širōky pòt*
- 26 – *Porēdje*
- 27 – *Šībje*
- 28 – *Gràba*
- 29 – *Kŗmōnščyna/Kŗmōščyna*
- 30 – *Màroř*
- 31 – *Xŗžišče*
- 32 – *Kòbaščyca*
- 33 – *Màly pòt*
- 34 – *Zdēncyšče*
- 35 – *Lòčky pòt*
- 36 – *Petrīnovyca*
- 37 – *Kŗčevyna*
- 38 – *Mòčvarnice*
- 39 – *Cepòš*
- 40 – *Pròdec*
- 41 – *Truškovjek*
- 42 – *Ōsyšče*
- 43 – *Gòt*
- 44 – *Ločica*
- 45 – *Drum*
- 46 – *Gmōjno*
- 47 – *Gòryca*
- 48 – *Pod Vřty*
- 49 – *Štùk*
- 50 – *Cirkvenyca*
- 51 – *Bējnkovyca*
- 52 – *Štukoř pòt*
- 53 – *Lòčko pòle*
- 54 – *Lòčko*
- 55 – *Štùk*
- 56 – *Ščòknyca/Ščòpnycyca*
- 57 – *Sòčef vògel*
- 58 – *Komōrnyca*
- 59 – *Vřt/Vřty*
- 60 – *Bērek*
- 61 – *Zòvřtnyca*
- 62 – *Vřt/Vřty*
- 63 – *Madòles/Mòdòles*
- 64 – *Vòlīnec*
- 65 – *Xēmovec*
- 66 – *Pēsja vùlyca]*
- 67 – *Žòbnyca*
- 68 – *Smòlčevyca*
- 69 – *Pod Vřty*
- 70 – *Gřmje*
- 71 – *Kòdošafcy*
- 72 – *Lòka*
- 73 – *Pēsja vùlyca*
- 74 – *Sēlcy*
- 75 – *Lazīnka*
- 76 – *Svēty Žūrč*
- 77 – *Zòvřtnyca*
- 78 – *Gròbanyca*
- 79 – *Pry Mēlynò*
- 80 – *Mēlyn*
- 81 – *Màla tòja*
- 82 – *Vě̀lka tòja*
- 83 – *Vogròjec*
- 84 – *Kŗlèbòdova*
- 85 – *Čřnec*
- 86 – *Mēlynska šùmnyca*
- 87 – *Mēlynska vùlyca*
- 88 – *Kròčyna*
- 89 – *Stànčynoř jòrek*
- 90 – *Cygòjnska*
- 91 – *Dòl*
- 92 – *Vě̀lka gràba*
- 93 – *Sàcerova gràba*
- 94 – *Pòšjek*
- 95 – *Pàlčyjeva šodràna*
- 96 – *Sēla*
- 97 – *Gòj*
- 98 – *Pòpòvec*
- 99 – *Bogòtošček*
- 100 – *Prēky/Prēke*

- 101 – *Prèlo dvò*
- 102 – *Prèlo jèden*
- 103 – *Rìbjak*
- 104 – *Vřt/Vřty*
- 105 – *Brèzovec*
- 106 – *Kòt*
- 107 – *Ógrat*
- 108 – *Pòd Vřty*
- 119 – *Prileška cèsta*
- 110 – *Podbèrek*
- 111 – *Prìles*
- 112 – *Vřt/Vřty*

Zemljovid 24. Sektor 13.

Ortofoto podloga 2014./2016. godine preuzeta s *Geoportala*.

0 100 200 300 400 500 m

Legenda:

— granica katastarske općine

— granica naselja

1 brojčana oznaka toponima

Kazalo toponima [SEKTOR 13]

- 1 – Gácyjaška Drvîčka
- 2 – Jèzero
- 3 – P̃fvy òtsek
- 4 – Dòlja mèka
- 5 – Trèčy òtsek
- 6 – Drvîčka
- 7 – Bròdòrska mèka
- 8 – Letèča
- 9 – Zvyròlna
- 10 – Kàrlòfska Dròva
- 11 – Remíza
- 12 – Bròdòrska Dròva
- 13 – Vògel
- 14 – Xòsta
- 15 – Vîry
- 16 – Sîseļ
- 17 – Mála Křčevyna
- 18 – Cyglèna
- 19 – Kàrlòšček
- 20 – Dřžavnò
- 21 – Segedîn
- 22 – Křčevyna
- 23 – Cèrkvenyca
- 24 – Vòtòčec
- 25 – Nòvy Vřty
- 26 – Jámyna
- 27 – Sòkláče
- 28 – Vřbje
- 29 – Vřbica/Vřbice
- 30 – Bèrek
- 31 – Lèdyna
- 32 – Kòtnyca
- 33 – Struščyna
- 34 – Bèdje
- 35 – Lòpòtka
- 36 – Gòrjy kràj
- 37 – Strùga
- 38 – Dòljy kràj
- 39 – Lènyšče
- 40 – Vřt/Vřty
- 41 – Gròbanyca
- 42 – Zájzernyca
- 43 – Senòkòšyca/Senòkòšyce
- 44 – Čičalnyca
- 45 – Sandalòvo
- 46 – Zòvřtnyca
- 47 – Lèdeščyca
- 48 – Viškòfčyna
- 49 – Křčy
- 50 – Jezèra
- 51 – Mála Zájzernyca
- 52 – Mèrna vùlyca
- 53 – Dròfska vùlyca
- 54 – Rògàtyca
- 55 – Jašèvec
- 56 – Vřt
- 57 – Bačanìjeva / Bačanìjeva vùlyca / Šòševa
- 58 – Ròkitòvec
- 59 – Čičalnyca
- 60 – Gřm
- 61 – Lènyšče
- 62 – Pre Križnem drèvy
- 63 – Križno drèvo
- 64 – Bèròščeva / Bèròščeva vùlyca
- 65 – Kòrlòvec/*Kòrlòfcy
- 66 – Glòvna vùlyca
- 67 – Křč
- 68 – Sèsvete
- 69 – Pòščòky / Pòščòčka vùlyca
- 70 – Vřt
- 71 – Pòšnyk
- 72 – Křčevyna
- 73 – Zdèněc
- 74 – Klínka
- 75 – Gòryca
- 76 – Dòlec
- 77 – Vîrk
- 78 – Fùntekòf vřt
- 79 – Prìleščyca
- 80 – Lòk
- 81 – Špìca
- 82 – Zòbok
- 83 – Gòryca
- 84 – Pòdzòbok
- 85 – Pòlek Cìgany
- 86 – Pòčerèt
- 87 – Pròdnyca
- 88 – Mòstova vùylca
- 89 – Kòlyšče
- 90 – Jòlše
- 91 – Bòbòjek
- 92 – Mòčvòr
- 93 – Kàrlòsky lòk / Kàrlòvečky lòk
- 94 – Lìja
- 95 – Lòpòtka
- 96 – Bòrìky
- 97 – Dògy lòk
- 98 – Zòbok
- 99 – Lòzec
- 100 – Sèšvečky mòst
- 101 – Sèča
- 102 – Bùtynòva tòjava
- 103 – Pòlèvec

- 104 – *Līja*
- 105 – *Lōk*
- 106 – *Gŕmje*
- 107 – *Lājzyna/Lājzyne*
- 108 – *Vēļke Lājzyne*
- 109 – *Pre Pòrto*
- 110 – *Kàrlōska bŕf*
- 111 – *Petvica*
- 112 – *Pyramīda*
- 113 – *Pòrt*
- 114 – *Kōlnik*
- 115 – *Xabjōncane kōte*
- 116 – *Gōrjak*
- 117 – *Stōra vēs*
- 118 – *Pynterōfka*
- 119 – *Óstroga*
- 120 – *Čičevyca*
- 121 – *Bŕf*
- 122 – *Bròc*
- 123 – *Màle Lājzyne*
- 124 – *Stōra Petvica*
- 125 – *Rekītje*
- 126 – *Črēt*
- 127 – *Lājzyne*
- 128 – *Nēmešćyca/Nēmešćyce*
- 129 – *Nēmešćyce*
- 130 – *Stōra Bēdja / Stōra Bēja*
- 131 – *Balažica*
- 132 – *Bōnčef vŕt*
- 133 – *Bŕlčevyca*

Zemljovid 25. Sektor 21.

Ortofoto podloga 2014./2016. godine preuzeta s *Geoportala*.

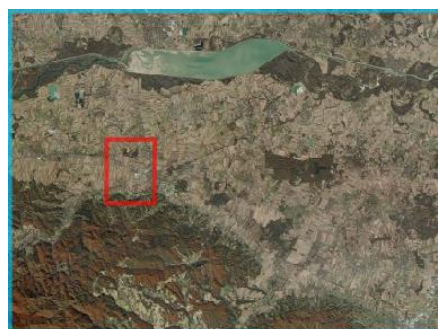
0 100 200 300 400 500 m

Legenda:

- granica katastarske općine
- granica naselja

1 brojčana oznaka toponima

Kazalo toponima [SEKTOR 21]

- 1 – *Mlaka*
- 2 – *Steska*
- 3 – *Brájnkosky môt*
- 4 – *Cirkvenyca*
- 5 – *Gmôjnô*
- 6 – *Gmôjnô*
- 7 – *Petvica*
- 8 – *Ôtok*
- 9 – *Prěky*
- 10 – *Křč*
- 11 – *Věľky Prěky*
- 12 – *Senokôška*
- 13 – *Dragovôjnšćyca*
- 14 – *Mály Prěky*
- 15 – *Čřet*
- 16 – *Povřtnica*
- 17 – *Bálgovycyca*
- 18 – *Čvapelňak*
- 19 – *Postika*
- 20 – *Brězovec*
- 21 – *Primosnyca*
- 22 – *Vřbnik*
- 23 – *Gřmje*
- 24 – *Stôra Petvica*
- 25 – *Brězovec*
- 26 – *Vočjô jáma*
- 27 – *Dôžyca*
- 28 – *Gajič*
- 29 – *Sělnyk*
- 30 – *Věľky brěk*
- 31 – *Pěsja vùlyca*
- 32 – *Brězovnyca*
- 33 – *Mály brěk*
- 34 – *Zôvřtnyca*
- 35 – *Gôřjy kràj / Gôřny kràj*
- 36 – *Dôľjy kràj / Dôľny kràj*
- 37 – *Rôkytje*
- 38 – *Cěrkvenyca*
- 39 – *Porédnyca*
- 40 – *Vřt/Vřty*
- 41 – *Búdyn*
- 42 – *Zábodynca*
- 43 – *Pre štrěky*
- 44 – *Pry Šilcô*
- 45 – *Pry stánycy*
- 46 – *Sělnyčka vùlyca*
- 47 – *Krôtkca tôbla*
- 48 – *Lúbreška*
- 49 – *Varaždínska vùlyca*
- 50 – *Kôlodvorska*
- 51 – *Bôbej/Bôbeň*
- 52 – *Pre Gráfyčarô*
- 53 – *Vošćôk*
- 54 – *Cepôš k světy Bãrbary*
- 55 – *Lôgvyčky pôt*
- 56 – *Lôgvyč*
- 57 – *Brězovečky pôt*
- 58 – *Berěčec*
- 59 – *Trí lipe*
- 60 – *Prěčnyca*
- 61 – *Pěsja vùlyca / Cygôňska / Cygôňska vùlyca*
- 62 – *Vôľička*
- 63 – *Mostec*
- 64 – *Grôbanyca*
- 65 – *Mãroř*
- 66 – *Cepôš*
- 67 – *Cěrkvenyca*
- 68 – *Trí lipe*
- 69 – *Topľička cěsta*
- 70 – *Agrãr/Regrãr*
- 71 – *Věľky brěk*
- 72 – *Zavřjeny pôt*
- 73 – *Topľička vùlyca*
- 74 – *Posrédja/Posrédňa*
- 75 – *Xrastoskô*
- 76 – *Pod vřtamy*
- 77 – *Pôčřt*
- 78 – *Křžencěje*
- 79 – *Pre grôbjô*
- 80 – *Vôřošky vřty*
- 81 – *Zôvřtnyca*
- 82 – *Pod Vřty*
- 83 – *Vřt/Vřty*
- 84 – *Srědjy kràj / Srědny kràj*
- 85 – *Dôľjy kràj / Dôľny kràj*
- 86 – *Třně*
- 87 – *Kôčan/Kôčany*
- 88 – *Vřt/Vřty*
- 89 – *Kanôľ*
- 90 – *Kěšnerôř mělyn*
- 91 – *Ríbňak*
- 92 – *Gôřjy kràj / Gôřny kràj*
- 93 – *Běrek*
- 94 – *Kôčejnsky pôt*
- 95 – *Běrek*
- 96 – *Pret xřzamy*
- 97 – *Senokôša*
- 98 – *Prôsyšče*
- 99 – *Koxôčňak*

- 100 – *Ótok mládsty*
- 101 – *Věky bróc*
- 102 – *Mály bróc*
- 103 – *Břf*
- 104 – *Kôčejnsky môt*
- 105 – *Běna*
- 106 – *Nôve splavnice*
- 107 – *Stôre spláve / Stôre splavnice*
- 108 – *Slôna vòda*
- 109 – *Gmôjna*
- 110 – *Běja/Běna*
- 111 – *Bikovec/Bikovyca*
- 112 – *Požyráča*
- 113 – *Čičef kôt*
- 114 – *Bròdec*
- 115 – *Kotice*
- 116 – *Ríbňak*
- 117 – *Čřn-běl*
- 118 – *Filyperk*
- 119 – *Gôly ótok*
- 120 – *Stôra Běna*
- 121 – *Búdym*
- 122 – *Jalsě*
- 123 – *Senokôška*
- 124 – *Stôra Běna*
- 125 – *Skôroš / Skôrošky klônec*
- 126 – *Tòtovyčef zděnc*
- 127 – *Jaklynof zděncek*
- 128 – *Strojôk*
- 129 – *Poxlôky*
- 130 – *Čistyne*
- 131 – *Grába*
- 132 – *Kôčejnsky brěk*
- 133 – *Strojôk*
- 134 – *Cyglána*
- 135 – *Katalêna*

8.4. Abecedni popis toponimskih likova zabilježenih na području ludbreške Podravine

1. *Agràr* [HRO; SIG; SVP]
2. *Alòxa* [HRŽ]
3. *Apatīja* [APA]
4. *Bačaniņeva* [KAR]
5. *Bačaniņeva vùlyca* [KAR]
6. *Bajdõkõvyca* [SLO]
7. *Bàjer* [KAP; KRI]
8. *Bàjnkovec* [HRŽ]
9. *Bàkecof mēlyn* [DUB]
10. *Balažica* [SES]
11. *Bàlgõvyca* [PRI, SEL]
12. *Bõbyn-lõs* [DUB]
13. *Bějnkõvyca* [SVĐ]
14. *Bèrek* [HRO; HRŽ (2); KAP; KAR; KOM; KRI; LDB; LUNJ; MBUK; NSP; PRI; SIG; SVP]
15. *Berēky* [LUNJ]
16. *Bèrtekõvyna* [SVĐ]
17. *Beługa* [SVP]
18. *Berēčec* [LDB; MRT]
19. *Berēčnyca* [HRŽ]
20. *Berēčnyca* [HRŽ]
21. *Bèdja* [KAP, SES]
22. *Bèdje* [STR]
23. *Bèja* [APA, HRO, SLO]
24. *Bèja* [SIG]
25. *Bèna* [APA, HRO, KUĆ, LDB, SLO]
26. *Bènyca* [SVP]
27. *Bèřõščeva* [KAR]
28. *Bèřõščeva vùlyca* [KAR]
29. *Bikof tĕk* [SVP]
30. *Bikõvec* [VIN]
31. *Bikõvyca* [VIN]
32. *Bykõrnyca* [SVP]
33. *Blazine* [SVP]
34. *Blõce* [DUB; STR]
35. *Blõcy* [MBUK]
36. *Boketõry* [SVP]
37. *Bòltecof pòtok* [SIG]
38. *Bòntekõvyca* [SLO]
39. *Bõbej* [HRO]
40. *Bõbeń* [HRO]
41. *Bõbõjek* [HRO; SES]
42. *Bõbõnek* [HRO]

43. *Bogôtošček* [SVÐ]
44. *Bokěvje* [MBUK, VBUK; LUNJ]
45. *Bônčef vřt* [SES]
46. *Borřky* [KAR]
47. *Borřvje* [HRŽ; KRI]
48. *Brájnkošky mōst* [OBR, SEL]
49. *Brájnkoškō* [OBR]
50. *Bregōfcy* [SVP]
51. *Breziōnsky zvyrōļek* [HRŽ]
52. *Brěk* [APA (2); KRI; LUNJ; SIG; SLO]
53. *Brēzje* [HRŽ, SVÐ; KRI; SVP]
54. *Brězovec* [LUK; PRI, SEL; SEL]
55. *Brězovečky pōt* [HRO]
56. *Brězovnyca* [SEL]
57. *Břf* [HRO; OBR, SEL]
58. *Brjōk* [MBUK]
59. *Břlčevyca* [SES, SIG]
60. *Brōc* [OBR; SES]
61. *Brōc na Požgájevem* [HRO]
62. *Brōc pōt Koļōkovem* [HRO]
63. *Brōdec* [VIN]
64. *Brōdōrska Drōva* [STR]
65. *Brōdōrska Drvīčka* [STR]
66. *Brōdōrska mēka* [STR]
67. *Brōjkovec* [OBR]
68. *Brōjnkovec* [OBR]
69. *Břzina* [LUNJ]
70. *Břzine* [LUNJ]
71. *Būdym* [VIN]
72. *Būdyn* [HRO, POLJ]
73. *Bukōvje* [MRT]
74. *Būtynova tōjava* [SES]
75. *Cōrgovec* [SVP]
76. *Celīne* [HRŽ]
77. *Cepōš* [HRO; HRŽ, KOM, LUK; KOM; SES; SIG]
78. *Cepōš k svēty Bārbary* [HRO]
79. *Cěrkvenyca* [HRO, LDB; KAR; SEL]
80. *Cīntor* [SVP]
81. *Cīrkvena* [SVP]
82. *Cīrkvenyca* [HRŽ; KRI; PRI; SVÐ]
83. *Cyglāna* [HRO; VIN]
84. *Cyglēna* [MBUK (2); STR]
85. *Cygōńska* [LDB]
86. *Cygōńska vūlyca* [LDB]
87. *Cygōjska* [SVÐ]

88. *Cyrkovlôjnsky zôton* [DUB]
89. *Cmrêčje* [HRO]
90. *Cŕkvîšče* [MBUK]
91. *Cûfta* [VIN]
92. *Cûrek pôt Kozàrom* [VIN]
93. *Čemenice* [HRŽ]
94. *Čerêť* [DUB, KAP, VBUK]
95. *Čerêtna šùma* [DUB]
96. *Četŕta kaskàda* [HRŽ]
97. *Čičalnyca* [STR]
98. *Čičef kôt* [HRO]
99. *Čičelnyca* [SES]
100. *Čičevyca* [OBR]
101. *Čînkofcy* [KAP]
102. *Čistyne* [VIN]
103. *Čyčkarine* [LUNJ]
104. *Čòklîn* [HRŽ]
105. *Čòležjak* [MBUK]
106. *Črêmoš* [VIN]
107. *Črêť* [OBR, SEL, SVĐ]
108. *Črêtek* [KOM]
109. *Čŕjôk* [HRŽ]
110. *Čŕn-bêl* [VIN]
111. *Čŕna jàma* [HRŽ]
112. *Čŕnec* [KOM, KRI, LUK; LUNJ, MRT, SVP]
113. *Čŕnile* [LDB, SEL]
114. *Čŕny môst* [VBUK]
115. *Čŕnoĝlôvec* [SIG; VIN (5)]
116. *Čúklyn* [KAP, VBUK]
117. *Čvâpelňak* [SEL]
118. *Debêlcova strùga* [HRŽ]
119. *Debêlcove xîže* [HRŽ]
120. *Debeľôk* [NSP]
121. *Detelišče* [SVP]
122. *Dêlek* [SVP]
123. *Dêllyca* [DUB]
124. *Dêllyce* [KAP]
125. *Dêžžekovyca* [KAP]
126. *Dòlec* [KAR]
127. *Dòlenšček* [SES, SIG]
128. *Dòlešček* [KAP, SES]
129. *Dòžyca* [SEL]
130. *Dòbôfčak* [MBUK]
131. *Dòbòvêčkò* [SES]
132. *Dòbòvica* [DUB]

133. *Dodíňak* [VBUK]
 134. *Dôga* [NSP; SIG]
 135. *Dôge mĕkote* [LUNJ]
 136. *Dôgy lĕk* [KAR]
 137. *Dôgø bìlo* [HRO, VIN]
 138. *Dôgø pòle* [DUB]
 139. *Dôl* [KAP; SEL; SVĐ]
 140. *Dolčĕk* [HRŽ]
 141. *Dôlyna* [APA]
 142. *Dôljy kráj* [HRO]
 143. *Dôlĵy kráj* [SEL; SIG]
 144. *Dôlny kráj* [HRO; SEL]
 145. *Dôlja mĕka* [KAR]
 146. *Dôljy kráj* [HRŽ; STR]
 147. *Dôlna mĕka* [VBUK]
 148. *Domovine* [DUB, SES]
 149. *Dragovôjnščyca* [SEL]
 150. *Drôfska vŭlyca* [KAR]
 151. *Drôškovyca* [SLO]
 152. *Drôva* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ, VBUK]
 153. *Drejica* [MBUK]
 154. *Drĕžjak* [HRŽ]
 155. *Dŕgŕnŕfcy* [HRŽ]
 156. *Drúga kaskàda* [HRŽ]
 157. *Drúga lĵa* [DUB]
 158. *Drúga Prŕdnyca* [SEL]
 159. *Drúgy ŕtsek* [KAR]
 160. *Drúgy pŕt* [VBUK]
 161. *Drùm* [KAP; LUK]
 162. *Dŕvarĵa* [HRŽ]
 163. *Dŕvica* [KAR; STR; SVĐ]
 164. *Dŕvĭčka* [KAR]
 165. *Dŕžavnŕ* [APA; HRO; KAR; LUNJ; SES; STR]
 166. *Žákovo* [SVP]
 167. *Žŕlta* [KRI]
 168. *Žŕr̀anekŕ pŕtŕk* [VIN]
 169. *Žŕžŕjnska* [VIN]
 170. *Žŕžŕjnska ŕuma* [VIN]
 171. *Žŕřikovyca* [KAP]
 172. *Žúbryca* [SVP]
 173. *Žŭř* [SVĐ]
 174. *Žŭrkŕvŕ* [MBUK]
 175. *Fàlat* [LUNJ]
 176. *Falínovec* [MRT, SVP]
 177. *Fàrkŕŕef kŕt* [SES]

178. *Fèrdova vùlyca* [LUNJ]
179. *Filyperk* [LDB]
180. *Fykořinka* [SEL]
181. *Fylypovec* [HRŽ]
182. *Fòsta* [MBUK]
183. *Fřškòvje* [HRO]
184. *Fûkač* [SEL]
185. *Fùntekoř vřt* [SES]
186. *Fùntoš* [APA]
187. *Gàcyjaška Drvîčka* [STR]
188. *Gajîč* [KAP; SEL]
189. *Gatnò* [DUB]
190. *Gòj* [LUNJ; MRT; PRI, SVĐ; SVP]
191. *Gòlašćyca* [DUB]
192. *Gòt* [APA; SLO; SVĐ]
193. *Gòty* [APA; HRŽ; SVP]
194. *Glòtky* [VIN]
195. *Glòvna Dròva* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ]
196. *Glòvna vùlyca* [DUB; KAR]
197. *Glòvny drùm* [DUB, HRŽ, KAR, MBUK, STR, SVĐ]
198. *Glòvny pòt* [PRI]
199. *Glřfcy* [VIN]
200. *Glysočynova vùlyca* [KAP]
201. *Gložòjek* [APA]
202. *Gložònek* [SVP]
203. *Gložònek* [APA]
204. *Gmòjna* [LDB]
205. *Gmòjno* [SEL]
206. *Gmòjna* [KAP]
207. *Gmòjno* [MRT]
208. *Gmòjno* [APA; DUB; HRO; HRŽ; LUK, SVĐ; LUNJ; MBUK; NSP; PRI; STR]
209. *Gnòjyca* [SES]
210. *Gòrčyca* [DUB; HRŽ; STR]
211. *Gòryca* [KAR (2); SEL; SLO; SVĐ]
212. *Gòly òtok* [VIN]
213. *Gòrejnsky mòst* [HRO]
214. *Gòřenka* [LUNJ]
215. *Gòrice* [VIN]
216. *Gòřîčka* [KAP]
217. *Gòrja mèka* [KAR]
218. *Gòrja vùlyca* [APA]
219. *Gòrjak* [SES]
220. *Gòrje křče* [SES]
221. *Gòrjy kràj* [HRO; HRŽ; STR]

222. *Gôryj pěsky* [STR]
 223. *Gôryj vřty* [KAP]
 224. *Gôryj kraj* [SEL; SIG]
 225. *Gôrna Křčevyna* [LUNJ]
 226. *Gôrna męka* [VBUK]
 227. *Gôrna vŭlyca* [APA]
 228. *Gôrny kraj* [HRO; SEL]
 229. *Gôšće* [SEL]
 230. *Grába* [DUB; DUB, STR; KAR, SVĐ; NSP; SES; SIG; VIN]
 231. *Grábe* [MBUK; SIG]
 232. *Grádylyšće* [HRŽ]
 233. *Gráxorŷšće* [NSP]
 234. *Grôbanyca* [DUB; KAR]
 235. *Grôbanyca* [HRO; KAP; KAR; SVĐ]
 236. *Grôcy* [VIN]
 237. *Grôčky móstec* [VIN]
 238. *Grôčky pôt* [VIN]
 239. *Grôxorŷšće* [APA]
 240. *Gřdišće* [SVP]
 241. *Gřžęna* [SIG]
 242. *Gřžęne* [SIG]
 243. *Grëblyca* [LUNJ]
 244. *Gřkčef brêk* [VIN]
 245. *Gřm* [SES]
 246. *Gřmje* [KAR, SVĐ; MRT; SLO]
 247. *Gřmje* [APA; SEL]
 248. *Grôbec* [VIN]
 249. *Grôdnice* [HRO]
 250. *Grôšnica* [APA; SLO]
 251. *Xábekova vŭlyca* [LUNJ]
 252. *Xábjan* [HRO]
 253. *Xabjônčane kôte* [KAR, SES]
 254. *Xëmovec* [SVĐ]
 255. *Xižakof brêk* [VIN]
 256. *Xyběžže* [HRŽ]
 257. *Xôsta* [STR]
 258. *Xrastine* [VIN]
 259. *Xrastoskô* [HRO]
 260. *Xrôstof brêk* [VIN]
 261. *Xřkačef kôt* [HRO]
 262. *Xřženica* [HRŽ]
 263. *Xřžišće* [HRŽ]
 264. *Xùbertova grába* [HRŽ]
 265. *Înzola* [MBUK]
 266. *Yvánekovyca* [SIG]

267. *Jàklynof zdě̀nček* [VIN]
 268. *Jakopì nec* [MBUK]
 269. *Jalšé* [VIN]
 270. *Jalšéče* [DUB]
 271. *Jalšìna* [KRI]
 272. *Jàlšy jòtok* [DUB]
 273. *Jàmček* [HRŽ]
 274. *Jàmyček* [HRŽ]
 275. *Jàmyna* [KAP; KAR; VBUK]
 276. *Jàntolovyna* [SIG]
 277. *Jašêvec* [KAR]
 278. *Jõlše* [HRŽ; SES]
 279. *Jõrek* [DUB; LUNJ, MRT]
 280. *Jěčmenyšče* [HRO]
 281. *Jedàjnkovycyca* [PRI]
 282. *Jexôvec* [APA, SVP]
 283. *Jepatìja* [APA]
 284. *Jepatìnska vùlyca* [SLO]
 285. *Jepatìnsky Dòlensček* [SES]
 286. *Jepatìnsky Dòlešček* [SES]
 287. *Jepatìnsky mòst* [SLO]
 288. *Ješéče* [DUB]
 289. *Jezèra* [KAR]
 290. *Jezìke* [LUNJ]
 291. *Jèzero* [DUB, HRŽ, KAR, STR, SVĐ, VBUK]
 292. *Jòsyšče* [STR]
 293. *Jòtok* [DUB]
 294. *Jõsek* [MBUK; NSP]
 295. *Jõšêvje* [MBUK]
 296. *Kàmenycyca* [HRO, VIN]
 297. *Kanôl* [KUĆ, LDB]
 298. *Kaniža* [LUNJ]
 299. *Kapêla* [KAP]
 300. *Kapêlska bñf* [DUB]
 301. *Kàrlòfska bñf* [KAR, SES]
 302. *Kàrlòfska Dròva* [KAR, STR]
 303. *Kàrlòsky lòk* [KAR]
 304. *Kàrlòšček* [KAR]
 305. *Kàrlòvečky lòk* [KAR]
 306. *Kaskàde* [HRŽ]
 307. *Katalèna* [LDB, VIN]
 308. *Kážyròka* [VIN]
 309. *Kõbašćycyca* [SVĐ]
 310. *Kõlyšče* [SES]
 311. **Kõrlòfcy* [KAR]

312. *Kôrlôvec* [KAR]
313. *Kêšnerôf mēlyn* [LDB]
314. *Keněpļe* [DUB]
315. *Kēbel* [MBUK]
316. *Kivažy* [SIG]
317. *Klînka* [KAR]
318. *Kolibe* [MRT]
319. *Kôlôdvorska* [LDB]
320. *Kôlôdvorska vûlyca* [LDB]
321. *Kôpaže* [SEL]
322. *Kôpaņe* [SEL]
323. *Kôrdôšafcy* [KOM]
324. *Kôrôtajeva* [VIN]
325. *Kôrôtajeva šûma* [VIN]
326. *Kôsovyca* [SIG]
327. *Kôšček kôt* [HRO]
328. *Kôtlek* [OBR]
329. *Kôvačyček zdě nec* [VIN]
330. *Kôčak* [DUB; KAP]
331. *Kôčan* [KUĆ]
332. *Kôčany* [KUĆ]
333. *Kôčejnsky brêk* [VIN]
334. *Kôčejnsky môt* [KUĆ, VIN]
335. *Kôčejnsky pôt* [HRO]
336. *Koxôčňak* [KUĆ]
337. *Kolnik* [KAR]
338. *Kolôsêk* [VIN]
339. *Komônika* [KRI]
340. *Komôrnycyca* [KOM]
341. *Kopyjôk* [KRI]
342. *Koprîvje* [MBUK]
343. *Korēne* [VIN]
344. *Korêje* [OBR]
345. *Koršîna* [NSP (2)]
346. *Kostânevec* [LUNJ]
347. *Kôt* [HRO; HRŽ; LUK (2); LUNJ; MBUK]
348. *Kofice* [KUĆ]
349. *Kôty* [SIG, SLO]
350. *Kôtnyca* [STR]
351. *Kôtoribyca* [MBUK]
352. *Kovôčeva šûmyca* [PRI]
353. *Kozàra* [VIN]
354. *Kozàra màla* [VIN]
355. *Kozàra velyka* [VIN]
356. *Kozîščak* [KRI]

357. *Kraj Potòka* [SIG]
358. *Krõčyna* [LUK]
359. *Krõtka Křčevyna* [LUNJ]
360. *Krõtka tòbla* [HRO]
361. *Křboļa* [MBUK]
362. *Křč* [APA; KAP; KOM; LUNJ; NSP; PRI; SES; VBUK]
363. *Křč f Šelěšnicy* [KAP]
364. *Křče* [NSP (2); PRI]
365. *Křčec* [KOM; LUNJ; SLO]
366. *Křčec pòd gràbom* [LUNJ]
367. *Křčevyna* [APA; DUB; HRŽ, KOM; KAP, VBUK; KOM; LUNJ; MRT; NSP; SES; SLO; STR]
368. *Křčevyna gòrna* [LUNJ]
369. *Křčevyne* [LUNJ]
370. *Křčy* [DUB; KAP; KAR; LUNJ; MBUK; SIG; SVP]
371. *Křčyna* [APA]
372. *Kryžòje* [KAP]
373. *Krřžno drêvo* [HRO (2); KAR; KUĆ, LDB; OBR]
374. *Křlèbòdova* [LUK]
375. *Křlèbòdova vùlyca* [LUK]
376. *Křmòščyna* [KAR, SVĐ]
377. *Křmòščyna* [KAR, SVĐ]
378. *Kròglica* [SIG]
379. *Kròjica* [STR]
380. *Křtije* [MBUK; STR]
381. *Křženčija* [LUNJ, SVP]
382. *Křženčije* [KUĆ]
383. *Křžòpòtje* [SES]
384. *Křžòļen* [KRI]
385. **Křžòļeny* [KRI]
386. *Kùxaryčka* [HRŽ]
387. *Kùndrešcyce* [MBUK]
388. *Kùšetyca* [KAP]
389. *Làjzyna* [KAP (2); KAR, SVĐ]
390. *Làjzynie* [KAP; KAR, SVĐ; SEL]
391. *Lazice* [KAP]
392. *Lazinka* [SVĐ]
393. *Làzyna* [MBUK]
394. *Lògvyč* [HRO, POLJ]
395. *Lògvyčky pòt* [HRO]
396. *Lòsno* [LDB, SIG]
397. *Lòze* [KAP]
398. *Lòzec* [SES]
399. *Lòzy* [KAP (2)]
400. *Lòzje* [APA; SIG]

401. *Lědeščyca* [STR]
402. *Lědyna* [KAP; KAR, STR]
403. *Lědyne* [HRO]
404. *Lějdyna* [LUNJ; MRT]
405. *Lějdyne* [LUNJ]
406. *Lědynska* [SVP]
407. *Lědynska vùlyca* [SVP]
408. *Lesičnyca* [HRO]
409. *Letěča* [KAR]
410. *Letěča Drõva* [KAR]
411. *Lěnyšče* [SVP]
412. *Lěnyšče* [LUNJ; SES; STR]
413. *Lěpa gòryca* [VIN]
414. *Lěsa* [SEL; STR]
415. *Lěšče* [HRŽ, MAD]
416. *Līja* [KAR; SES]
417. *Līlekõva gràba* [DUB]
418. *Lyvëry* [NSP]
419. *Lòke* [LDB, SIG]
420. *Lòpanyca* [SEL]
421. *Lòvačky bõrìk* [HRŽ]
422. *Lõčica* [KAR, SVÐ]
423. *Lõčka* [VIN]
424. *Lõčka šùma* [VIN]
425. *Lõčky põt* [HRŽ]
426. *Lõčkõ* [LUK]
427. *Lõčkõ pòle* [LUK]
428. *Lõk* [HRO; KAR (2); KOM; KRI]
429. *Lõka* [LUK]
430. *Lõpõtka* [KAR; STR]
431. *Lùbrek* [LDB]
432. *Lùbreška* [HRO, LDB; VIN]
433. *Lùbreška šùma* [VIN]
434. *Lũjnkõvec* [LUNJ]
435. *Lùbreška vùlyca* [DUB]
436. *Madòles* [LUK, SVÐ]
437. *Màjeryca* [VBUK]
438. *Màjeryce* [VBUK]
439. *Màjka Bõža* [LDB]
440. *Màksymõm* [LDB]
441. *Màla Jàmyna* [KAP]
442. *Màla Kõzàra* [VIN]
443. *Màla Křčevyna* [STR]
444. *Màla tója* [LUK]
445. *Màla Zájzernyca* [KAR]

446. *Màle klisore* [LDB]
447. *Màle Lájzyne* [KAR]
448. *Màleky dól* [DUB]
449. *Màly brĕk* [SEL]
450. *Màly bròc* [HRO]
451. *Màly Bùkovec* [MBUK]
452. *Màly Křč* [APA]
453. *Màly pôt* [SVĐ]
454. *Màly Prĕky* [SEL]
455. *Màly tól* [HRŽ]
456. *Màlo pòle* [SLO]
457. *Màndovec* [LDB]
458. *Màrkofčyca* [APA, SLO]
459. *Màrkofčyce* [SLO]
460. *Màroř* [HRO; HRŽ, LUK; KRI; SIG; VBUK]
461. *Marofšiče* [NSP]
462. *Martìnova strùga* [VBUK]
463. *Marùškovyna* [STR; SVĐ]
464. *Màsek* [SIG]
465. *Màtyjaš* [KRI]
466. *Màtočyna* [HRŽ]
467. *Matòk* [VIN]
468. *Mògyč* [VIN]
469. *Mĕčpòle* [NSP]
470. *Mĕka* [HRŽ; LDB, SIG]
471. *Mĕlyn* [LUK]
472. *Mĕlynska šùmcyca* [LUK]
473. *Mĕlynska vùlyca* [DUB; LUK]
474. *Mĕlynsky mòst* [DUB]
475. *Mežblàto* [VBUK]
476. *Mekòtka* [HRO]
477. *Melìje* [DUB, SES]
478. *Mesòr* [VBUK]
479. *Mesòrska strùga* [VBUK]
480. *Mĕčje* [HRŽ]
481. *Mĕljank* [PRI]
482. *Mĕljenk* [PRI]
483. *Mĕrna vùlyca* [KAR]
484. *Mĕsečyna* [SVP]
485. *Mikovo* [SES]
486. *Mišy dól* [NSP]
487. *Mladìne* [VIN]
488. *Mlàka* [PRI]
489. *Mòlove* [MBUK; SVĐ]
490. *Mòlořsky pòrt* [SVĐ]

491. *Mòļovynska* [KAR, SVÐ]
492. *Mòļovynska Drõva* [KAR, SVÐ]
493. *Močvarnice* [HRŽ]
494. *Močvõr* [SVÐ; VIN]
495. *Močvõr/Močvõry* [SLO]
496. *Modòles* [LUK, SVÐ]
497. *Mõrtynyč* [MRT]
498. **Mõrtynyčy* [MRT]
499. *Mostèc* [LDB]
500. *Mõstõva vùylca* [SES]
501. *Mõtõvõ* [SIG]
502. *Mřzlo pòle* [HRO]
503. *Mřzlo pò'le* [KRI]
504. *Němešćyca* [SEL]
505. *Němešćyce* [SEL, SES]
506. *Němčeva vùlyca* [DUB]
507. *Nõve splavnice* [KUĆ]
508. *Nõvy Vřty* [STR]
509. *Nõvõ Sèļõ* [NSP]
510. *Ógrada* [MRT]
511. *Ógrade* [MRT]
512. *Ógražyna* [DUB]
513. *Ógrat* [PRI; SLO]
514. *Ópõrõvečky Srèdek* [VBUK]
515. *Óskõrõš* [VIN]
516. *Óstroga* [SES]
517. *Ótõk* [OBR]
518. *Ótõk mládõsty* [LDB]
519. *Orèxõvyca* [DUB, KAP]
520. *Õsyšče* [SVÐ]
521. *Pàjtlyn* [DUB]
522. *Pàlčyjeva šõdràna* [PRI, SVÐ]
523. *Pandũrõva Lájzyna* [KAR]
524. *Paràga* [HRŽ; SVP]
525. *Pàrak* [MBUK]
526. *Parõžny bèrek* [HRŽ]
527. *Põlynõvec* [KAP]
528. *Põļnõvec* [KAP]
529. *Põšjak* [SLO]
530. *Põšjek* [LUK]
531. *Põšnyk* [SES]
532. *Põšńak* [SLO]
533. *Pečẽncõvõ* [KAP]
534. *Peklẽnska* [SVP]
535. *Peklẽnska vùlyca* [SVP]

536. *Peklěnska* [MBUK]
 537. *Peklěnska vùlyca* [MBUK]
 538. *Pěta kaskàda* [HRŽ]
 539. *Petrīņovyca* [SVĐ]
 540. *Petrôfska mála* [VIN]
 541. *Petrôfska vèlyka* [VIN]
 542. *Petvica* [DUB, HRŽ, KAR, KOM, LUK, PRI, SEL, SES]
 543. *Petvîčak* [KAP]
 544. *Pêčak* [APA (2)]
 545. *Pěšja vùlyca* [LDB; LUK; SEL; SVĐ]
 546. *Pěsky* [KAR; SIG]
 547. *Pīle* [HRŽ]
 548. *Piloga* [NSP]
 549. *Pīvnyce* [MRT]
 550. *Pylôtska Drôva* [STR]
 551. *Pynterôfka* [SES]
 552. *Pyramīda* [SEL]
 553. *Plác* [LDB (2)]
 554. *Plytvica* [VBUK]
 555. *Pòčrt* [KUĆ]
 556. *Podgôj* [SVP]
 557. *Pòdgora* [LDB; VIN]
 558. *Pòlcy* [KAP]
 559. *Pòlenke* [HRŽ]
 560. *Pòlska vùlyca* [SLO]
 561. *Pòmoklyca* [KUĆ]
 562. *Pòrt* [KAR]
 563. *Pòtòk* [SIG]
 564. *Pòčerêť* [KAR]
 565. *Pòčynile* [SEL]
 566. *Pòd bròcòm* [DUB]
 567. *Pòd lôgòm* [APA]
 568. *Pòd vřbamy* [MBUK]
 569. *Pòd Vřtamy* [HRO]
 570. *Pòd Vřty* [HRO; KOM, LUK; OBR, SVĐ; SVĐ]
 571. *Pòdbèrek* [PRI]
 572. *Pòdbrêk* [KRI]
 573. *Pòdlòk* [HRŽ]
 574. *Pòdòleščak* [KAP]
 575. *Pòdòlešček* [KAP]
 576. *Pòdrastjê* [DUB]
 577. *Pòdrôvyšče* [MBUK]
 578. *Pòdvezìke* [DUB]
 579. *Pòdvôrač* [KAP]
 580. *Pòdzòbòk* [KAR]

581. *Poxlôky* [VIN]
582. *Pôlek Cigany* [KAR]
583. *Pôlêva* [KAP]
584. *Pôlêve* [VBUK]
585. *Pôlêvec* [SES]
586. *Pôlôjnskô* [VIN]
587. *Pôlôncy* [SLO]
588. *Pôlovôjnka* [APA]
589. *Pôlovôjnke* [APA]
590. *Pôlônsky děly* [HRŽ]
591. *Pôlônsky lôk* [KOM]
592. *Pôpôvec* [SVĐ]
593. *Pôpôvyca* [SLO]
594. *Pôrêdje* [DUB, KAP; KRI; MBUK; SES; SVĐ]
595. *Pôrêdjynsky môst* [DUB]
596. *Pôrêdnyca* [SEL]
597. *Pôsrêdja/Pôsrêdna* [HRO]
598. *Pôstika* [POLJ, PRI]
599. *Pôščôčka vùlyca* [SES]
600. *Pôščôk* [DUB; KRI]
601. *Pôščôky* [SES]
602. *Pôščôkova vùlyca* [KAP]
603. *Pôt f Selišče* [HRO, VIN]
604. *Pôt xrûškom* [MBUK]
605. *Pôt kŕčy* [HRŽ]
606. *Pôt za Mârkoŕčycô* [APA]
607. *Pôt za Zôbyšče* [APA]
608. *Pôtxrastjê* [DUB, STR]
609. *Pôtôčna vùlyca* [SLO]
610. *Pôtpoxlôky* [VIN]
611. *Pôššôšnyce* [KOM]
612. *Pôvjôčka* [MBUK]
613. *Pôvjôčka vùlyca* [MBUK]
614. *Pôvrtnica* [SEL]
615. *Pôžyrâča* [VIN]
616. *Prályšče* [HRŽ; VIN]
617. *Prđekôf pôt* [KAP]
618. *Pre bôraj* [KOM]
619. *Pre bôryma* [KOM]
620. *Pre brêstaj* [OBR]
621. *Pre Ciganaj* [KAR; LDB]
622. *Pre Ciganyma* [LDB]
623. *Pre Gráfycarô* [LDB]
624. *Pre grôbjô* [DUB; KUĆ]
625. *Pre Krížnem drêvy* [KAR]

626. *Pre Mělyno* [KOM]
627. *Pre mōsto* [PRI]
628. *Pre pylány* [SLO]
629. *Pre Pörtø* [KAR]
630. *Pre Remīzy* [KOM]
631. *Pre Ròzmanø* [KAP]
632. *Pre Støry Bějy* [SIG]
633. *Pre štrěky* [HRO]
634. *Preg Drvice* [KAR]
635. *Pret xīzamy* [HRO]
636. *Prěčnyca* [APA; HRO; KRI; LDB; SIG]
637. *Prěčnyce* [SIG]
638. *Prěk* [MBUK]
639. *Prěke* [LUK]
640. *Prěky* [LUK; SEL]
641. *Prělo dvø* [LUK]
642. *Prělo jěden* [LUK]
643. *Priles* [PRI]
644. *Prilešcyca* [KAR, SVĐ; KRI]
645. *Prileška cęsta* [LUK]
646. *Prilešky mōst* [PRI]
647. *Primosnyca* [SEL]
648. *Pry grøbjo* [STR]
649. *Pry Lěsy* [STR]
650. *Pry Měky* [SIG]
651. *Pry Mělyno* [LUK]
652. *Pry stánycy* [LDB]
653. *Pry Šilco* [LDB]
654. *Pyløge* [DUB]
655. *Pyløk* [STR]
656. *Pŕnørovo prályšče* [KRI]
657. *Pròseka* [HRŽ]
658. *Prødec* [HRŽ; LUK]
659. *Prødnyca* [LUK, PRI; LUNJ; SES]
660. *Prødnyce* [SEL]
661. *Prøsyšče* [HRO; SIG]
662. *Prøsyje* [LUNJ]
663. *Prøsjje* [LUNJ]
664. *Prūdnyce* [SVP]
665. *Prūjder* [SIG]
666. *Pŕva kaskàda* [HRŽ]
667. *Pŕva Prødnyca* [SEL]
668. *Pŕvy òtsek* [KAR]
669. *Pŕvy pøt* [VBUK]
670. *Püste lyvåde* [SVP]

671. *Pùstyne* [HRŽ]
672. *Ràcyna* [KRI]
673. *Rakìtje* [KRI; LDB]
674. *Ravnice* [VIN]
675. *Rõkytje* [SEL]
676. *Rèpek* [SLO]
677. *Regràr* [HRO]
678. *Rekìtje* [SES]
679. *Remìza* [KOM; SES; STR; SVP; VBUK]
680. *Rěčky křčy* [VIN]
681. *Rěčky pòt* [VIN]
682. *Rěpyšče* [VBUK]
683. *Rìbjak* [PRI]
684. *Rìbñak* [LDB; VIN (2)]
685. *Ròdyn třk* [SLO]
686. *Rõgàtyca* [KAR]
687. *Rõkitòvec* [KAR]
688. *Rõškòvje* [VBUK]
689. *Rùdyne* [SEL]
690. *Sàčerova gràba* [LUK]
691. *Sàjmyšte* [LDB]
692. *Salòjka* [APA]
693. *Salòščak* [DUB]
694. *Salòšče* [DUB]
695. *Sandalòvo* [STR]
696. *Sèlce* [DUB, KAP; MBUK]
697. *Sèlyšče* [SVP]
698. *Sèlnyčka* [LDB]
699. *Sèlnyčka vùlyca* [LDB]
700. *Sèsvečka* [VIN]
701. *Sèsvečka šùma* [VIN]
702. *Sèsvečky mòst* [SES]
703. *Sèsvečko* [SES]
704. *Sèsvete* [SES]
705. *Segedìn* [STR]
706. *Segètec* [SIG]
707. *Sègovyna* [SVP]
708. *Sègovyna* [LUNJ]
709. *Seklìca* [KAP]
710. *Sèla* [LUK, PRI, SVĐ]
711. *Sèlcy* [LUK]
712. *Selìšče* [VIN]
713. *Sèlnyk* [SEL]
714. *Sèlska* [STR]
715. *Senòkòša* [HRO; SIG; SLO]

716. *Senokôše* [KAP; LUNJ; SEL]
717. *Senokôšyca* [KAR]
718. *Senokôšyce* [KAR]
719. *Senokôška* [VIN]
720. *Senokôška* [PRI]
721. *Seřinec* [HRO]
722. *Sěča* [APA; SES]
723. *Siseř* [KAR]
724. *Sygečôk* [VIN]
725. *Sygěčka cěsta* [LDB]
726. *Sygěčky môt* [SIG]
727. *Sygěčky pôtok* [SIG]
728. *Sygêtec* [SIG]
729. *Skôroš* [LDB]
730. *Skôrošky klônec* [LDB]
731. *Slătynsky pôtok* [VIN]
732. *Slăvenska* [HRŽ]
733. *Slôna vòda* [LDB]
734. *Slívna měka* [SVĐ]
735. *Slívňak* [LDB]
736. **Slokôfcy* [SLO]
737. *Slokôvec* [SLO]
738. *Slokověčky pôtok* [SLO]
739. *Smědrevô* [VBUK]
740. *Smòlčevyca* [SVĐ]
741. *Solenice* [SVP]
742. *Sobolice* [SLO]
743. *Sôčef vògel* [KOM]
744. *Soklàče* [KAR, STR]
745. *Sôpôt* [DUB]
746. *Spôšňak* [DUB; MRT; VBUK]
747. *Sprôt* [HRO]
748. *Srêdek* [SVP]
749. *Srêdek* [KAP; SLO]
750. *Srêdjy kráj* [HRO]
751. *Srêdný kráj* [HRO]
752. *Stăncynof jôrek* [LUK, PRI, SVĐ]
753. *Stănkovycyca* [VIN]
754. *Stôra Bědja* [SES]
755. *Stôra Běja* [HRO]
756. *Stôra Běja* [SEL; SIG]
757. *Stôra Běna* [HRO; KUĆ, VIN; LDB; SEL]
758. *Stôra křčevyna* [DUB]
759. *Stôra Křčevyna* [LUNJ; STR]
760. *Stôra Petvica* [KAR, SEL, SES; SEL]

761. *Stôra vês* [SES]
762. *Stôre splàve* [LDB]
763. *Stôre splavnice* [LDB]
764. *Stôry brêk* [STR]
765. *Stôry grôt* [LDB]
766. *Stôry pôt* [MBUK]
767. *Stêska* [PRI]
768. *Stêza* [LUNJ; SLO]
769. *Stêze* [LUNJ]
770. *Stipajnika* [HRŽ]
771. *Stiper* [VIN]
772. *Strojôk* [VIN (2)]
773. *Strùga* [STR]
774. *Strùga f Prêko* [MBUK]
775. *Strùk* [SIG]
776. *Strùščyna* [KAR]
777. *Strùška cêsta* [DUB]
778. *Strùžec* [VBUK]
779. *Svêty Žurč* [SVĐ]
780. *Svêty Forjôn* [HRŽ]
781. *Svêty Pêter* [SVP]
782. *Svêty Pêter* [SVP]
783. *Svêto Trôjstvo* [LDB]
784. *Svôra* [STR]
785. *Šàjerovo* [SEL]
786. *Šànc* [HRŽ]
787. *Šôšnyce* [HRŽ]
788. *Ščôknyca* [SVĐ]
789. *Ščôpnyca* [SVĐ]
790. *Šelěšnyca* [KAP, NSP]
791. *Šelěšnyca* [KAP]
792. *Šerênga* [MBUK]
793. *Šibje* [SVĐ]
794. *Šipoš* [VIN]
795. *Širôky pôt* [HRŽ]
796. *Šybêrje* [VBUK]
797. *Šyrôky pôt* [HRŽ]
798. *Škedjîšče* [MBUK]
799. *Škôlna* [HRŽ]
800. *Škôlnô* [HRŽ]
801. *Škorjôčevô* [DUB]
802. *Šlòprôk* [LDB]
803. *Šnitaryca* [SIG]
804. *Šnitaryce* [SIG]
805. *Šodràna v Lěščô* [HRŽ]

806. *Šomĩnkyc̣a* [NSP]
807. *Šořeva* [KAR]
808. *Špica* [KAR; SIG; SLO; SVĐ]
809. *Špĩnec* [SVP]
810. *Štĕfajnsky pòtok* [VIN]
811. *Štuban* [VIN]
812. *Štúk* [DUB; HRO; KAP; KOM, LUK; KRI; LUK; SEL; SES; SIG; SVP]
813. *Štúky* [SIG]
814. *Štúkof pòt* [LUK]
815. *Šūdry* [HRŽ]
816. *Šúm* [DUB]
817. *Šúma* [SVP]
818. *Tĕksas* [LUNJ, MRT, SVP]
819. *Tĩkveřčyc̣a* [VIN]
820. *Tĩnafčyc̣a* [VIN]
821. *Tysovĩòk* [SVP]
822. *Tysovĩòk* [LUNJ]
823. *Tòkořeva* [DUB, STR]
824. *Tòpol* [VIN]
825. *Tòryřce* [SIG]
826. *Tòtovyčef zdĕnec* [VIN]
827. *Tòčĕvec* [APA]
828. *Tòkolòvo* [VBUK]
829. *Toplĩčka* [LDB]
830. *Toplĩčka cĕsta* [HRO]
831. *Toplĩčka vùlyca* [LDB]
832. *Tòpòlje* [LUNJ; HRO (2)]
833. *Tòr* [VBUK]
834. *Tòričje* [HRŽ]
835. *Tròvnyc̣ky mòst* [LDB]
836. *Tròvnyk* [LDB]
837. *Třdica* [SIG]
838. *Trĕča kaskàda* [HRŽ]
839. *Trĕča lĩja* [HRŽ]
840. *Trĕča Pròdnyc̣a* [SEL]
841. *Trĕče řĩbje* [DUB]
842. *Trĕčy òtsek* [KAR]
843. *Trĕčy pòt* [VBUK]
844. *Trĕřčica* [HRŽ]
845. *Trĕřčenyca* [DUB]
846. *Trĩ lĩpe* [KUĆ, LDB; LDB]
847. *Třnòvyce* [MBUK]
848. *Třně* [KUĆ]
849. *Tròmłak* [DUB]
850. *Třstenĕ ðòl* [HRŽ]

851. *Trstika* [MBUK, VBUK]
 852. *Trščica* [HRŽ]
 853. *Trščičny bèrek* [HRŽ]
 854. *Trščičny pôt* [HRŽ]
 855. *Truškovjek* [LUK, SVĐ]
 856. *Túja* [SIG]
 857. *Túna* [LDB]
 858. *Vájčka* [KAP]
 859. *Vájdyčka* [KAP]
 860. *Varaždínska* [LDB]
 861. *Varaždínska vùlyca* [LDB]
 862. *Vátykan* [SVP]
 863. *Vôřoščyna* [KAR, SVĐ]
 864. *Vôřošky vřty* [LDB]
 865. *Vělyka Kozára* [VIN]
 866. *Vělyke klisore* [LDB]
 867. *Vělyky brêk* [SEL]
 868. *Vělky brêk* [HRO]
 869. *Vělky bróc* [HRO]
 870. *Vělky Křč* [APA]
 871. *Vělky Prěky* [SEL]
 872. *Vělko pòle* [SLO]
 873. *Vělka grába* [LUK]
 874. *Vělka měka* [SVĐ]
 875. *Vělka tòja* [LUK]
 876. *Vělke Lájzyne* [KAR]
 877. *Vělky Bùkovec* [VBUK]
 878. *Vělky gřm* [STR]
 879. *Vělky jòtok* [DUB]
 880. *Vělky kôt* [LUK]
 881. *Vělky pôt* [SVĐ; VBUK]
 882. *Viry* [KAR]
 883. *Virk* [SES]
 884. *Viškofcy* [SES]
 885. *Viškofčyna* [STR]
 886. *Vynogřocy* [VIN]
 887. *Vyrjõnec* [VBUK]
 888. *Vòdopat* [LUNJ]
 889. *Vògel* [HRŽ; KOM; STR]
 890. *Vògerje* [KRI]
 891. *Vògrat* [MBUK]
 892. *Volňòk* [SVP]
 893. *Vočilnyca* [APA]
 894. *Vočinof kôt* [SEL]
 895. *Vočjò jáma* [SEL]

896. *Vočjê gřlo* [HRO, VIN]
897. *Voglěnyca* [HRO]
898. *Vogrôčka* [LUNJ]
899. *Vogrôjec* [LUK]
900. *Volička* [LDB]
901. *Volinec* [SVĐ]
902. *Volôk* [KRI]
903. *Voščôk* [HRO]
904. *Votôčec* [KAR]
905. *Votôčka* [KAR]
906. *Votôčka Drôva* [KAR]
907. *Vrabîcak* [HRŽ]
908. *Vrańcyčeva šumyca* [VIN]
909. *Vrôžje korito* [VIN]
910. *Vřbec* [SVĐ]
911. *Vřbêle* [MBUK]
912. *Vřběle* [VBUK]
913. *Vřbica* [KAR]
914. *Vřbice* [KAR; MBUK]
915. *Vřbîcak* [HRŽ]
916. *Vřbîček* [HRŽ]
917. *Vřbînec* [MBUK]
918. *Vřbje* [STR]
919. *Vřbnik* [SEL]
920. *Vřgôńščak* [VIN]
921. *Vřjônec* [VBUK]
922. *Vřt* [APA; DUB; HRO; HRŽ; KAP; KAR; KOM; KUĆ; LUK; LUNJ; NSP; PRI; SEL; SES; SIG; STR; SVĐ]
923. *Vřty* [HRO; HRŽ; KOM; KUĆ; LUK; PRI; SEL; SIG; STR; SVĐ]
924. *Vřklenka* [KRI]
925. *Vřlička* [SVP]
926. *Vřlyca* [PRI; VBUK]
927. *Za Bôbôjek* [HRO]
928. *Za Bôbôjnkom* [HRO]
929. *Za Bôbôńek* [HRO]
930. *Za cěrkovom* [MBUK]
931. *Za mežáme* [VBUK]
932. *Za Rôzmanem* [KAP]
933. *Zabêrek* [SVP]
934. *Zabôdyna* [HRO]
935. *Zagrabyca* [HRŽ]
936. *Zajzernyca* [KAR]
937. *Zavijeny pôt* [KUĆ]
938. *Zavoščôk* [KRI]
939. *Zôbelyna* [NSP]

940. *Zõbõk* [KAR; SES]
 941. *Zõgõzda* [KRI]
 942. *Zõstroš* [SIG]
 943. *Zõstrožje* [SIG]
 944. *Zõvrtje* [HRŽ; KAP]
 945. *Zõvrtnyca* [HRO; KOM; KRI; LUNJ; MRT; SEL; STR; SVĐ]
 946. *Zõvrtnyce* [LUNJ]
 947. *Zdëñčec* [KAR]
 948. *Zdëñčyšče* [SVĐ]
 949. *Zdëjava* [DUB]
 950. *Zdëlarõva vùlyca* [SLO]
 951. *Zdëncy* [KAP]
 952. *Zelëšnyca* [KAP]
 953. *Zëlyna* [MBUK, NSP, VBUK]
 954. *Zëtska vùlyca* [APA]
 955. *Zëčjak* [APA]
 956. *Zìdany mòst* [HRŽ]
 957. *Zlõka* [DUB, KAP, SES; DUB, SES]
 958. *Zmõzlyca* [HRŽ]
 959. *Zõbyšče* [APA; HRŽ; SVĐ]
 960. *Zrùt* [VIN]
 961. *Zrùtyna* [HRO]
 962. *Zvyràlo* [KRI]
 963. *Zvyrõlna* [KAR]
 964. *Zvyrõlna Drõva* [KAR]
 965. *Zvrjõk* [SLO]
 966. *Zvrñõk* [SLO]
 967. *Žõbnyca* [SVĐ]
 968. *Želëznyčky mòst* [LDB]
 969. *Želõdec* [VIN]
 970. *Žìrna tõbļa* [HRŽ]
 971. *Žydõfska gràba* [KUĆ]
 972. *Žyrovñõk* [VIN]
 973. *Žyrovñõk* [LUNJ; NSP]
 974. *Žnìdaryčeva* [VIN]
 975. *Žnìdaryčeva šùma* [VIN]
 976. *Žrdica* [HRŽ]
 977. *Žrñak* [SVP]

ŽIVOTOPIS

Joža Horvat (matični broj znanstvenika 334084) rođen je 27. ožujka 1987. u Zagrebu, gdje je završio osnovnu školu te 1. (opću) gimnaziju. Diplomirao je kroatistiku te španjolski jezik i književnost na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2011. godine, stekavši tako zvanje magistra edukacije hrvatskoga jezika i književnosti te magistra edukacije španjolskoga jezika i književnosti (mag. educ. philol. croat. / mag. educ. philol. hisp.). Za izvrstan uspjeh na studiju španjolskoga jezika i književnosti dobio je Dekanovu nagradu 2008. godine. Godine 2012. upisao je poslijediplomski doktorski studij *Povijest i dijalektologija hrvatskoga jezika* na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Rijeci, a završio ga je u veljači 2018. godine obranivši doktorski rad naslovljen *Toponimija ludbreške Podravine*.

Radio je kao profesor španjolskoga jezika u školi za strane jezike Svijet jezika od 2010. do 2012. te u zagrebačkoj XVI. gimnaziji 2011. godine, a od 2012. godine zaposlen je kao doktorand na Odjelu za onomastiku i etimologiju u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Od ožujka 2018. u Institutu za hrvatski jezik i jezikoslovlje radi na radnome mjestu poslijedoktoranda.

Suradivao je na nekoliko znanstvenih projekata: *Onomastička i etimologijska istraživanja hrvatskoga jezika* (voditeljica: D. Brozović Rončević; financirao MZOS, 212-2120920-0921), *Baza suvremenih hrvatskih osobnih imena* (voditeljica: A. Čilaš Šimpraga; financira IHJJ), *Hrvatski mrežni rječnik – Mrežnik* (voditeljica: L. Hudeček; financira HRZZ, IP-2016-06-2141).

Bio je tajnik Organizacijskoga odbora međunarodnoga znanstvenog skupa *3. Međimurski filološki dani* (2015. godine). Od 2015. do 2016. bio je tajnik Uredništva časopisa *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* (br. 41/2 i 42/1). Urednik je knjige *Slivanjski govori: fonologija i morfologija* Perine Vukše Nahod. Od 2018. godine tajnik je jezikoslovnoga i kroatističkoga seminara *Jezikoslovne rasprave* IHJJ-a.

Objavio je osam znanstvenih radova (šest samostalno i dva u suautorstvu), šest stručnih radova, tri znanstveno-popularna rada te deset prikaza. Sudjelovao je na pet radionica namijenjenih usavršavanju nastavnika španjolskoga jezika. Sudjelovao je na osam domaćih i međunarodnih konferencija. Aktivno sudjeluje u popularizaciji znanosti (objavom znanstveno-

-popularnih radova, sudjelovanjem u radijskim emisijama (*Kajkavski osebušek*), sudjelovanjem u kulturnim manifestacijama (npr. *Zadar čita 2017.*)).

Područja su njegova znanstvenog interesa onomastika, dijalektologija, frazeologija, leksikografija, hrvatski standardni jezik, španjolski jezik, poučavanje španjolskoga kao stranoga jezika.

POPIS RADOVA

1. DOKTORSKI RAD

HORVAT, JOŽA. 2018. *Toponimija ludbreške Podravine*. Doktorski rad. Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci. Rijeka. Mentorica: dr. sc. Ankica Čilaš Šimpraga, sumentorica: prof. dr. sc. Silvana Vranić.

2. RADOVI U ČASOPISIMA KATEGORIJE A1

2.1. Izvorni znanstveni radovi

HORVAT, JOŽA. 2012. Iz morfologije govora Svetoga Đurđa: imenice *a*-deklinacije. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 38/2. 251–294. (<https://hrcak.srce.hr/103510>)
ISSN 1331-6745 (tisak), ISSN 1849-0379 (online)

HORVAT, JOŽA. 2012. Iz antroponimije ludbreške Podravine: obiteljski nadimci u Svetome Đurđu, Obrankovcu i Prilesu. *Folia onomastica Croatica* 21. 59–96. (http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=152499)
ISSN 1330-0695 (tisak), ISSN 1848-7858 (online)

ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA; HORVAT, JOŽA. 2014. Iz hrvatske zoonimije: imenovanje krava. *Folia onomastica Croatica* 23. 39–75. (<https://hrcak.srce.hr/140863>)
ISSN 1330-0695 (tisak), ISSN 1848-7858 (online)

HOLZER, GEORG; RESCH, JENNIFER ET ALII. 2014. Lautgeschichtliches Glossar zum Neuštokavischen IV. *Ricerche slavistiche* 12 (58). 67–128. (http://www.ricercheslavistiche.it/downloads/nuova_serie/2014/RS_2014_67-128_Holzer.pdf)
ISSN 0391-4127

HORVAT, JOŽA. 2015. Pogled u suvremenu antroponimiju Svetoga Đurđa: osobna imena. *Jezikoslovni zapiski* 21/2. 113–134. ([http://bos.zrc-sazu.si/knjige/JZ%2021.2%20\(2015\).pdf](http://bos.zrc-sazu.si/knjige/JZ%2021.2%20(2015).pdf))
ISSN 0354-0448 (tisak), ISSN 1581-1255 (online)

HORVAT, JOŽA. 2016. Imena konja u Kurelčevu djelu *Imena vlastita i splošna domaćih životin u Hrvatov a ponekle i Srbalj s primětbami* (1867.). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 42/1. 21–60. (http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=234322)
ISSN 1331-6745 (tisak), ISSN 1849-0379 (online)

HORVAT, JOŽA. 2016. Metodologija izrade toponimijskoga (anojkonimijskoga) rječnika (primijenjena na toponimiju ludbreške Podravine). *Folia onomastica Croatica* 25. 75–142. (<http://hrcak.srce.hr/178302>)
ISSN 1330-0695 (tisak), ISSN 1848-7858 (online)

2.2. Stručni radovi

BRGLES, BRANIMIR; ČILAŠ ŠIMPRAGA, ANKICA; HORVAT, JOŽA. 2011. Tekuća onomastička bibliografija (2010.). *Folia onomastica Croatica* 20. 277–306. [bibliografija] (<http://hrcak.srce.hr/81933?lang=en>)
ISSN 1330-0695 (tisak), ISSN 1848-7858 (online)

BRGLES, BRANIMIR; HORVAT, JOŽA; VIRČ, INES. 2012. Tekuća onomastička bibliografija (2011.). *Folia onomastica Croatica* 21. 249–276. [bibliografija] (https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=152525)
ISSN 1330-0695 (tisak), ISSN 1848-7858 (online)

BRGLES, BRANIMIR; HORVAT, JOŽA; VIRČ, INES. 2013. Tekuća onomastička bibliografija (2012.). *Folia onomastica Croatica* 22. 253–289. [bibliografija] (https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=175379)
ISSN 1330-0695 (tisak), ISSN 1848-7858 (online)

BRGLES, BRANIMIR; HORVAT, JOŽA; VIRČ, INES. 2014. Tekuća onomastička bibliografija (2013.). *Folia onomastica Croatica* 23. 301–325. [bibliografija] (http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=207700)
ISSN 1330-0695 (tisak), ISSN 1848-7858 (online)

BRGLES, BRANIMIR; HORVAT, JOŽA; VIRČ, INES. 2015. Tekuća onomastička bibliografija (2014.). *Folia onomastica Croatica* 24. 167–195. [bibliografija] (http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=231290)
ISSN 1330-0695 (tisak), ISSN 1848-7858 (online)

BRGLES, BRANIMIR; HORVAT, JOŽA; VIRČ, INES. 2016. Tekuća onomastička bibliografija (2015.). *Folia onomastica Croatica* 25. 223–248. [bibliografija] (<http://hrcak.srce.hr/178316>)
ISSN 1330-0695 (tisak), ISSN 1848-7858 (online)

3. RADOVI U ČASOPISIMA KATEGORIJE A2

3.1. Prethodna priopćenja

HORVAT, JOŽA. 2011. Prozodija i vokalizam govora Svetoga Đurđa. *Hrvatski dijalektološki zbornik* 17. 81–107. (<https://hrcak.srce.hr/144350>)
ISSN 0496-691X (tisak), ISSN 2459-4849 (online)

4. ZNANSTVENO-POPULARNI RADOVI

HORVAT, JOŽA. 2015. Tenerife – otok koji zbunjuje. *Hrvatski jezik* 2/4. 4–6. (<https://hrcak.srce.hr/172051>)
ISSN 1849-3394 (tisak)

HORVAT, JOŽA. 2016. Sve od a do ž o govorima ludbreške Podravine. *VENDI – Časopis za kulturu, povijest i društveni život sela* IX/20. 8–10.
ISSN 1847-0815 (tisak)

BLAGUS BARTOLEC, GORANKA I DR. 2016. *Hrvatski – jezik naših majki i naše djece* 2. *Večernji list*.
ISSN 1333-9192

5. PRIKAZI

HORVAT, JOŽA. 2011. Toponimija otoka Paga [V. Skračić (ur.), Zadar: Centar za jadranska onomastička istraživanja Sveučilišta u Zadru, 2011.]. *Folia onomastica Croatica* 20. 253–261. (<https://hrcak.srce.hr/81928>)
ISSN 1330-0695 (tisak), ISSN 1848-7858 (online)

HORVAT, JOŽA. 2012. Praznik za oči u hrvatskoj frazeologiji (Barbara Kovačević: *Hrvatski frazemi od glave do pete*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2012., 381 str.). *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 38/2. 488–496. (http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=152275)
ISSN 1331-6745 (tisak), ISSN 1849-0379 (online)

HORVAT, JOŽA. 2012. Matej Šekli: Zemljepisna in osebna lastna imena v kraju Livek in njegovi okolici. *Folia onomastica Croatica* 21. 233–237. (<https://hrcak.srce.hr/103721>) ISSN 1330-0695 (tisak), ISSN 1848-7858 (online)

HORVAT, JOŽA. 2013. Novo o Tomašu Mikloušiću. /Tomaš Mikloušić – zbornik radova/. *Zadarska smotra: časopis za kulturu, znanost i umjetnost* LXII/4. 266–269. ISSN 1330-4577 (tisak)

HORVAT, JOŽA. 2013. Novi putokazi u hrvatskoj dijalektologiji. *Fluminensia: časopis za filološka istraživanja* 25/2. 212–214. (<https://hrcak.srce.hr/114750>) ISSN 0353-4642 (tisak), ISSN 1848-9680 (online)

HORVAT, JOŽA. 2014. Libro de lectura de la dialectología croata. Manual universitario complementado por material auditivo. (Ozvučena čitanka iz hrvatske dijalektologije. Sveučilišni udžbenik s nosačem zvuka). *Dialectologia* 12. 149–153. (<http://www.publicacions.ub.edu/revistes/dialectologia12/reviews.asp>) ISSN 2013-2247 (online)

HORVAT, JOŽA. 2014. Zažapska onomastika. *Folia onomastica Croatica* 23. 277–286. (https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=207696) ISSN 1330-0695 (tisak), ISSN 1848-7858 (online)

HORVAT, JOŽA. 2015. Od a do ž o crikveničkome ča (Ivančić Dusper, Đurđica ; Bašić, Martina. 2013. *Rječnik crikveničkoga govora*. Centar za kulturu Dr. Ivan Kostrenčić. Crikvenica.). *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 41/1. 196–203. (http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=209360) ISSN 1331-6745 (tisak), ISSN 1849-0379 (online)

HORVAT, JOŽA. 2016. Đuro Blažeka; Grozdana Rob (2014) Rječnik Murskog Središća (Diccionario del habla de Mursko Središće). *Dialectologia* 16. 187–195. (<http://www.publicacions.ub.edu/revistes/dialectologia16/reviews.asp>) ISSN 2013-2247 (online)

HORVAT, JOŽA. 2016. Радмила Жугић: Микропонимија доњег слива Јабланице (семантичко-творбени аспект). *Folia onomastica Croatica* 25. 208–214. (<http://hrcak.srce.hr/178315>) ISSN 1330-0695 (tisak), ISSN 1848-7858 (online)

SUDJELOVANJA NA ZNANSTVENIM SKUPOVIMA I KONFERENCIJAMA

1. *Međimurski filološki dani 2*, Čakovec, RH, 26. travnja 2013., izlaganje: *Kao grom iz vedra neba: frazemi s meteorološkom sastavnicom u govoru Svetog Đurđa*

2. *6. hrvatski slavistički kongres*, Vinkovci – Vukovar, RH, 10. – 13. rujna 2014., izlaganje: *Kajkavski frazemi servirani na pladnju* (s dr. sc. Ines Virč)
3. *VIII. Skokovi etimološko-onomastički susreti*, Zadar, RH, 23. listopada 2014. – 25. listopad 2014., izlaganje: *Toponimi u Rječniku hrvatskoga kajkavskoga prigorskoga govora Zagrebečkoga Cerja*
4. *A Magyar Tudomány Napja*. Baja, R. Mađarska, 19. studenoga 2014., izlaganje: *Z dneva v den čez teden* (s dr. sc. Ines Virč)
5. *3. Međimurski filološki dani*, Čakovec, RH, 12. – 13. ožujka 2015., izlaganje: *Uvid u antroponimiju Svetoga Đurđa: osobna imena*
6. *Domaća rič 12*, Pag, RH, 25. travnja 2015., izlaganje: *Toponimija selâ Sveti Đurđ, Obrankovec i Priles u ludbreškoj Podravini*
7. *Kajkavski jezik, književnost i kultura kroz stoljeća 14*, Krapina, RH, 7. rujna 2015., izlaganje: *Frazemi u filmu „Tko pjeva, zlo ne misli”*
8. *13. znanstveni skup o hrvatskim dijalektima*, Zagreb, RH, 29. – 30. rujna 2016., izlaganje: *Prilog proučavanju kulinarskoga leksika u kajkavskim govorima*